

Janeruwarete 'Ga Je'eg

Kayabí New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Mateu	4
Maku.....	57
Luka	88
Juã	146
Atos.....	180
Romanũ.....	233
1 Korĩtu.....	255
2 Korĩtu.....	276
Garasi	290
Efesu	299
Firiposi.....	308
Korosi	314
1 Tesarũn	320
2 Tesarũn	325
1 Timoteo.....	328
2 Timoteo.....	335
Tito.....	340
Firemõ	344
Epyreu	346
Tiago.....	365
1 Pedro.....	372
2 Pedro	379
1 Juã.....	383
2 Juã.....	388
3 Juã.....	389
Judas.....	390
Apocalipse	392

Mateu

Mateu 'ga Jejui 'ga remimu'efera mū. Levi 'ga rer irūa. Jejui 'ga kwaawe'emaue 'ga ka'aranūū ppyka 'wyrirararete 'ga upe. A'ere 'ga Jejui 'ga omo'wyr ire 'ga oporowyky rejari awau watau Jejui 'ga rupi. Ywag ipe Jejui 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Mateu 'ga upe. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejui 'ga ree.

Jejui 'ga pytunet (Luka 3.23-38)

1 'Agamū Jejui Kristu 'ga pytunera 'gā. Abraão 'ga juapyrera 'ga Davia. Davi 'ga juapyrera 'ga Jejui Kristua.
² Abraão 'ga Isaki 'ga ruwa.
 Isaki 'ga Jako 'ga ruwa.
 Jako 'ga Juda 'ga ruwa, 'ga rewirera 'gā netee.
³ Juda 'ga Peres 'ga ruwa, Sera 'ga retee. 'Gā y ēē rera Tamar.
 Peres 'ga Esrom 'ga ruwa.
 Esrom 'ga Arão 'ga ruwa.
⁴ Arão 'ga Aminatape 'ga ruwa.
 Aminatape 'ga Nasom 'ga ruwa.
 Nasom 'ga Saumō 'ga ruwa.
⁵ Saumō 'ga Poasi 'ga ruwa. Poasi 'ga y ēē Raape ēē.
 Poasi 'ga Opete 'ga ruwa. Opete 'ga y ēē Rute.
 Opete 'ga Jese 'ga ruwa.
⁶ Jese 'ga Davi 'ga ruwa. Davi 'ga ūina 'wyririamū judeu 'gā nupe rakue.
 Davi 'ga Uri 'ga remirekofera ēē rerekou. 'Gā na'yra 'ga Sarumāu 'ga.
⁷ Sarumāu 'ga Ropoāu 'ga ruwa.
 Ropoāu 'ga Apiasi 'ga ruwa.
 Apiasi 'ga Asa 'ga ruwa.
⁸ Asa 'ga Josafa 'ga ruwa.
 Josafa 'ga Jorāu 'ga ruwa.
 Jorāu 'ga Usiasi 'ga ruwa.
⁹ Usiasi 'ga Jotāu 'ga ruwa.
 Jotāu 'ga Akasi 'ga ruwa.
 Akasi 'ga Esekiasi 'ga ruwa.
¹⁰ Esekiasi 'ga Manase 'ga ruwa.
 Manase 'ga Amom 'ga ruwa.
 Amom 'ga Josiasi 'ga ruwa.
¹¹ Josiasi 'ga Jekoni 'ga ruwa, 'ga rewirera 'gā nuwa nanē nū.
 Jekoni 'ga rekoramū Israeu juapyrera 'gā nee iporomutare'ema 'gā 'ua ojemorypa 'gā nee, 'gā ppyka, 'gā faa, 'gā nerawau Papironi ywy pe.
¹² Papironi ywy pe weroo re Jekoni 'ga wa'yramū.
 Jekoni 'ga Saratieu 'ga ruwa 'ga.
 Saratieu 'ga Soropapeu 'ga ruwa.
¹³ Soropapeu 'ga Apiute 'ga ruwa.
 Apiute 'ga Eriakī 'ga ruwa.

Eriakī 'ga Aso 'ga ruwa.

¹⁴ Aso 'ga Satoki 'ga ruwa.

Satoki 'ga Akī 'ga ruwa.

Akī 'ga Eriute 'ga ruwa.

¹⁵ Eriute 'ga Eriesa 'ga ruwa.

Eriesa 'ga Matā 'ga ruwa.

Matā 'ga Jako 'ga ruwa.

¹⁶ Jako 'ga Jose 'ga ruwa.

Jose 'ga Mari ēē mena. Mari ēē ra'yra 'ga Jejui 'ga. ēē wi futat 'ga 'ari rakue. Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga remimurera te.

¹⁷ Abraão 'ga remyminū juapyret awau ojemomytuna katosi rakue. Awau owaēma Davi 'ga upe rakue. A'eramū Davi 'ga remyminū juapyrera nānēwējēmī ojemomytuna katosi rakue. Awau owaēma Papironi ywy pe 'gā nerooawa upe. Papironi ywy pe weroo re 'gā nānēwējēmī 'gā nemymīnū juapyrera ojemomytuna katosi rakue. Awau owaēma Kristu 'ga i'aawa upe.

Jejui Kristu 'ga 'aawet (Luka 2.1-7)

¹⁸ Nan Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga muri ywy pe rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga mua Mari ēē upe rakue, ēē ra'yramū rakue. Mari ēē merama 'ga Jose 'ga. A'ere Jose 'ga ēē rerekoe'emaue Janeruwarete 'ga 'Agesagea kunumī muri ēē upe rakue. ¹⁹ "Mari ēē ta'yt" 'e kwaapawe Jose 'ga 'jau ojeupe: "Najera'yra rūi futat. Nakoi we je ēē ree", 'jau 'ga ojeupe. "Narekokatui je ēē 'awamū. Maran ajee je ēē rerekoi 'awamū 'ū? Namome'ua'uweri je ēē 'gā nupe. 'Ta'yr ēē' 'e kwaawe'emaue pa je ēē retygi kwy", 'jau 'ga ojeupe. Jose 'ga esage ma'ea. A'jeteetewi tee 'ga mama'e apoi rakue. A'eramū 'ga a'eramū oporekowere'emamū ēē ree. A'ere 'ga nafutari ēē mojenosīa nanē nū. ²⁰ Wemiaporam are 'ga wea'aramū oser enune. 'Ga ser ire Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga amū 'ua ojesaukaa 'ga upe, 'ga fayupaw ipe. A'eramū 'ga oje'ega Jose 'ga upe, judeu 'gā 'wyrilat ymanera 'ga juapyrera 'ga upe, Davi 'ga juapyrera 'ga upe:
 —Ku'jywa 'ga 'Agesagea te kunumī amut Mari ēē upe. A'eramū ene epy'a'wyre'emamū ēē ree. "Narekoi je ēē", ere awi. ²¹ Kūima'ea futat ēē ra'yra 'ga. 'Ga 'aramū ene 'ga re'roka. 'Ga futat 'ut opytuna 'gā tywera moiawamū 'gā nui. A'eramū ene Jejui nuga 'ga ree—'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga fayupaw ipe 'ga upe.

(Grego 'gã je'eg imū aekatu'okat 'ea futat poromū Jeju'i 'ea.)

²² Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega mome'ui Isai 'ga upe rakue. "Anure nipo kūjāmuku ēē mū ra'yramū. Kunumī 'ga 'ar ire nipo 'ga 'jau Emanueu 'jau 'ga upe", 'jau 'ga Isai 'ga upe rakue. (Epyreu 'gã je'eg imū Emanueu 'ea Janeruwarete 'ga ako jane pyri 'ea futat.) U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga Jeju'i 'ga muri kūjāmuku ēē mū upe.

²⁴ Opag ire Jose 'ga awau Mari ēē 'wyr ipe, ēē rerua oje'wyr ipe, ywagipewara 'ga 'eawer imū etee futat rakue. ²⁵ A'ere 'ga ēē ra'ya 'ga 'are'emaue nokoi futari ēē ree. ēē ra'ya 'ga 'ar ire Jose 'ga 'ga re'rogi. Jejuja 'ga inuga 'ga ree, ywagipewara 'ga 'eawer imū etee futat.

Kwara poawa katy awi 'ut ma'e 'gã

2 Perēi me Jeju'i 'ga u'aa rakue. Judeja ywy pype Perēi 'jawa amunawa 'upa. Israeu juapyrera 'gã nupe 'wyriaramū Erote 'ga renamū Jeju'i 'ga u'aa rakue. Jeju'i 'ga 'ar ire kūima'e 'gã amū 'ua Jerusareg ipe, Erote 'ga rekwaw ipe. Muku awi 'gã nuri. Kwara poawa katy awi 'gã nuri. Jaytata mojoyrūara 'gã. ² 'Gã poromū 'ut muku awi. A'eramū 'gã oporonupa ee judeu 'gã nupe:

—Ma'ape te pē'wyriarareterama 'ga 'ari 'awamueuu rai'i? Oroje'wyr ipe ore rekoramū jaytata yau renyfugamū ojesaukaa oree ai'i. Esakawe ore 'jau arajaupe ai'i: "Judeu 'gã 'wyriarareterama 'ga u'at ra'e", 'jau ore arajaupe ai'i. A'eramū ore arajua koromū 'ga muorypa arakou— 'jau 'gã Jerusareg ipewara 'gã nupe.

³ A'eramū Erote 'ga opy'a'wyrāmū ee. "Ma'ape te judeu 'gã 'wyriarareterama 'ga 'ari rai'i" 'e renupawe 'ga opy'a'wyrāmū ee. "Týý. Je futat nã'ã a'yi 'wyriaramū judeu 'gã nupe re'ã", 'jau 'ga ojeupe. "Awýja upe sipo 'gã 'i poromū 'wei?" 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga opy'a'wyrāmū akou ee. Jerusareg ipewara 'gã juejue futat nanē opy'a'wyrāmū aipo are nū. ⁴ A'eramū Erote 'ga mainana 'wyriara 'gã murukaa ojeypyri Moisesi 'ga je'eger are moromu'jara 'gã neewe.

—Ma'ape te Janeruwarete 'ga remimurama 'ga 'ari e'i te 'gã nakue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵ —"Perēi me nipo 'ga 'ari", e'i 'gã nakue. "Judeja ywy pype 'up ma'e pype nipo 'ga 'ari", e'i 'gã nakue— 'jau mainana 'gã Erote 'ga upe.

⁶ —Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are oje'ega mome'wara 'ga upe rakue:

"Perēi mewaramū pēē pejejenosōue'em pejeje'wyr awi.

Sikōi't agawewi pē'wyr. A'etea nipo pē'wyr ipe futat pē'wyriarareterama 'ga u'at anure.

Poromū futat nipo 'ga 'ua ajemogou 'wyriarareteramū jeremiayuwamū pē nupe, Israeu juapyreramū pē nupe",

'jau 'ga ikwasiarukaa Mikeiasi 'ga upe rakue— 'jau mainana 'wyriara 'gã imome'wau Erote 'ga upe.

⁷ A'eramū Erote 'ga muku awi 'ut ma'efera 'gã nenūina.

—Pe'je pejejua. 'Gã nemianuwa tywi saporogyta jare-jetee 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramū 'gã awau oporogytau 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe:

—Maranime te peesak jaytata yau rai'i? Ma'e 'ara rupi te peesak rai'i?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramū 'gã jaytata yau resakawera mome'wau esage 'ga upe. ⁸ A'eramū Erote 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Perēi me. "Perēi me futat ore'wyr-arareterama 'ga 'ari", e'i mainana 'wyriara 'gã jee— 'jau 'ga jaytata yau resakarera 'gã nupe. —A'eramū pēē pejewau 'ga rekaa. 'Ga resag ire tepejot 'ga rekwawa mome'wau jee 'jau. A'eramū je nanē tewau 'ga muorypa— 'jau Erote 'ga 'gã nupe.

A'ere o'meramū te Erote 'ga 'i 'gã nupe. "Ga rekwawa tejeupe 'gã imome'u re too 'ga jukau 'jau kwy", e'i te 'ga ojeupe.

⁹ Ojeupe 'ga imome'u re 'gã awau nū. 'Gã waw ipe jaytata yau ojesaukaru'japa 'gã nupe nū.

—Kuu. Kweramū janeremiesagera reko'i ra'e kūi— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramū 'gã aku'iramū jaytata yau are.

Jaytata weny rerawau 'gã nenune. A'eramū 'gã jaytata reny rewiri etee futat akou. Awau jaytata opytau Jeju'i 'ga rekwawa 'oga 'arimū. ¹¹ A'eramū 'gã awau osou 'ga 'wyr ipe. Kunumī't 'ga 'gã esaka 'ga y ēē retee, Mari ēē retee. A'eramū 'gã wapyka wenupy'au Jeju'i 'ga rowase 'ga muorypa. A'eramū 'gã wemirerurera okaraemã renū'jau imua wepyrū awi imonou 'ga upe. Ouru, Janeruwarete 'ga upe iapyryra jany kasig, mira 'jawa jany kasig. Mīmera 'gã imonou Jeju'i 'ga upe. 'Ga upe 'gã nemirerurera epy ete mama'ea.

¹² Ppytunimū Janeruwarete 'ga oje'ega jaytata mojoyrūara 'ga amū upe 'ga fayupaw ipe:

—Pejewyt kasi pejewau Erote 'ga pyu ne— 'jau 'ga 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

Opag ire ofayup ma'efera 'ga imome'wau opytuna 'gã nupe. A'eramū 'gã awawe'em Erote 'ga pyu. Amutee pe rupi etee 'gã awau ojewya oje'wyr ipe nū.

Oka'jama 'gã awau Egitu ywy pe

¹³ 'Gã o re ywagipewara 'ga amū ojesaukaa Jose 'ga upe. 'Ga fayupaw ipe 'ga ojesaukaa oje'ega 'ga upe:

—Erote 'ga ifuwet Jeju'i 'ga ree. Anurenure'i nipo 'ga wemiayuwa 'gã murukari Jeju'i 'ga rekaa, 'ga jukaawamū. A'eramū ene 'awauwe futat 'ga rerawau 'ga y ēē retee eroka'jama 'ga wi. Egitu ywy pe pekwap. Peu futat pejepyttau. "Pe'je pejejewya Judeja ywy pe", pejejeupe je'e'emamū pēē pejekou Egitu ywy pe etee futat— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

¹⁴ A'erauwe Jose 'ga ojypa, okaraemã mogatyrūmū. Ppytunimūwe futat 'ga Jeju'i 'ga rerawau 'ga y ēē reewe 'gã neroka'jama erawau Egitu ywy pe. ¹⁵ Erote 'ga manūe'emamū 'gã akou Egitu ywy pe etee futat. Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue: "Egitu ywy awi je teja'ya 'ga muri", 'jau 'ga ik-

wasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga u'eawer imũ etee futat 'gã monoukaa Egitu ywy pe.

Kunumĩakya apisiawet

¹⁶ Erote 'ga jaytata mojoyrũara 'gã napesaka 'ũina numiamũ. A'ere 'gã nooi 'ga pyu. "Týý. Nuri futari te 'gã imome'wau jee 'wei. Je morytee pa 'gã nai'i", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga amara'neramũ 'ũina 'gã nee. A'eramũ 'ga wea'aramũ jaytata mojoyrũara 'gã je'eager are jaytata yau resakawer are. A'eramũ 'gã 'jau: "No-magwawi we kunumĩ 'ga mukũi kwara", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Pe'je pejewau kunumĩ'ĩ' apisaupap. Perẽi mewara 'gã na'yra 'gã, ipyriu'i ajemogy ma'e 'gã na'yra 'gã. Mĩmera ki peapisi. Mukũi kwara magwapare'ema 'gã juejue ki peapisi— 'jau Erote 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

¹⁷ Ymã te Jeremi 'ga ka'arana kwasiari ee rakue.

"Rama 'jaw ipewara 'gã wapirũ wa'yra 'gã.

Opapap 'gã na'yra 'gã nui.

Rakeu ãẽ taetu wa'y'ri are u'arasigeteteramũ.

Ni'arasĩmawa'uweri te ãẽ wa'yra 'gã nee",

'jau Jeremi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'jea futat 'ga remikwasiarera. 'Ga remikwasiarer imũ etee futat Erote 'ga kunumĩ'ĩ' apisaupawukaa wemiayuwa 'gã nupe.

Egitu ywy awi 'gã 'ua nũ

¹⁹ Anure, Erote 'ga manũ re, Janeruwarete 'ga ojepyriwara 'ga amũ resaukaa Jose 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

²⁰ —Jejui 'ga ree ifuwet ma'e 'ga amanũ 'awamũ.

A'eramũ ene 'ga rerawau erojewya 'ga y ãẽ retee pejewya Israeu juapyreramũ pejejywy pe— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga upe 'ga fayupaw ipe.

²¹ A'erauwe Jose 'ga ojypa, okaraemã mogatyrũmũ. A'eramũ 'ga Jejui 'ga rerawau 'ga y ãẽ reewe, 'gã nerojewya oywy pe nũ. ²² Oywy upe owaẽmawe Jose 'ga 'wyrari 'ga rera renupa. "Erote 'ga ra'yra 'ga, Akirau 'ga 'ũi 'wyraramũ Judeja ywy pewara 'gã nupe", 'jau 'ga amũ Jose 'ga upe. A'eramũ 'ga okyjau 'ga pyri oo awi. A'eramũ ywagipewara 'ga ojesaukaa 'ga upe nũ, 'ga fayupaw ipe nũ. "Garireja ywy pe pekwap", 'jau 'ga 'ga upe, 'ga fayupaw ipe. A'eramũ Jose 'ga 'gã nerawau Garireja ywy pe. ²³ Nasare 'jawa amunawa 'upa Garireja ywy pype. A'eramũ Jose 'ga 'gã nerawau 'gã neropytau Nasare pe. Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'i rakue: "Anure nipo 'gã 'i 'ga remimono 'ga upe, Nasare pe waranup ma'efera 'ga, 'jau nipo 'gã 'ga upe", 'jau Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nakue. A'eramũ Jose 'ga Jejui 'ga muaranupa Nasare pe futat, 'gã 'eawer imũ etee futat.

Juã Batista 'ga remimome'ufet

(Maku 1.1-8; Luka 3.1-18; Juã 1.19-28)

3 Anure, Jejui 'ga aranuw ire, Juã Batista 'ga awau amunawe'em ipe oje'ega ojepyri oo ma'e 'gã nupe. Judeja ywy pype 'ga rekoi oje'ega 'gã nupe:

² —Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit tãmẽjẽ pejetywer awi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimura 'ga resaukari janee. 'Ga remimurera 'ga 'ã Janejararetea. A'eramũ ki pẽẽ pejejoia pejetywer awi 'ga rur enune— 'jau 'ga 'gã nupe.

³ Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe, Juã 'ga rekwawam are rakue:

"Amunawe'em ipe nipo 'ga amũ awau akou wafukaita 'ga nupe:

Pe'je Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Pepyo esage etee futar iki imonou jarejeupe 'ga ruawamũ, 'jau nipo 'ga akou wafukaita amunawe'em ipe",

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. "Jarejararete 'ga rapea pekatu'ok imonou 'ga renunewe", 'jau 'ga 'gã nupe. Aipo 'ga "pejetywer awi pepoit", e'i te 'ga 'ua janee.

⁴ Juã 'ga kameru rawa apopyrera rerekou waitramũ imunepa. Wyra pirera 'ga erekou aku'afaawamũ. 'Ga raitya ymãwarera 'ga raity 'jawerimũ etee futat, Eliasi 'ga raity 'jawerimũ etee futat. 'Ga remi'ua tukut, eit. Mĩmera etee 'ga remi'ua rakue. ⁵ A'eramũ 'gã 'ua Jerusareg awi 'ga je'ega renupa ajatykau. Judeja ywy awi, Jotãuy ka'a awi. Mĩmer awi 'gã 'ua ajatykau 'ga je'ega renupa. ⁶ Otywer awi 'gã poir ire Juã 'ga 'gã pymĩãu 'y pe. Jotãuy pe 'ga 'gã pymĩãu. "Awamũ je ma'ma'e esage etee iapoi, Jarejuwarete 'ga je'eg imũ", 'jau 'gã ojepymĩãukaa 'y pe 'ga upe.

⁷ A'eramũ fariseu 'gã satuseu 'gã netee 'ua kwaiwete ojepymĩãukaa Juã 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã nesakawe 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pẽẽ pejejua pejejepymĩãukaa ekoete jee ki 'ei, pejetywer awi opoit ma'e 'jawe 'ũ? Pejetywer awi ra'ne pepoit kũi. A'eramũ te je pẽ pymĩ kũi— 'ga 'i etee 'gã nupe ojee 'gã jatykaramũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe: —Janeruwarete 'ga imara'ne pẽ nee. Pẽtywer are 'ga mara'neramũ pẽ nee. A'eramũ nipo 'ga pẽ nerekou tyweaete pẽtywer are. "Ene'me awi", pe'je awi etee jee. A'jea futat nipo 'ga pẽ nereko tyweretei. "Nore rereko tywera'uweri 'ga", pe'je awi. A'jea futat 'ga pẽ nereko tyweretei— 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

⁸ —Pe'je pejewau mama'e esage mũ apou pejetywer awi pejepoira resaukaawamũ kũi— 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe. ⁹ —"O'meramũ 'ga 'i", pe'je kasi jee ne. "Je 'ã Abraão 'ga juapyrera te. A'eramũ 'ga a'eramũ je rereko tywere'ema", pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga ifutar ire amunipo 'ã 'ga ita mu'jagi Abraão 'ga juapyreramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁰ —Sã'ã ae 'ywa i'a a'wyre'ema iypy mosoga. A'eramũ 'ã ae rawau imonou imomoa tata pe. Nan tee futat 'ga pẽ nereko pejetywer awi pepoire'emamũ— 'jau 'ga fariseu 'gã nupe satuseu 'gã netee.

¹¹ A'eramũ 'ga 'jau najuejue etee 'gã nupe:

—Je 'ã a'jea futat apymĩ pẽẽ 'y pe tekou pejetywer awi pẽ poira resaukaawamũ. A'ere je rewiri 'ut ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri pẽ nupe. Je rewiri 'ut ma'e 'ga te kũima'eeteetea te. Je naani. Je akotee'i

ma'ea te. Apoat te je 'ga tekou— 'jau 'ga 'gã nupe. —Werowiaara 'gã nupe 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage muri. Werowiare'ema 'gã te nipo aje 'ga wereko tyw-erete anure— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. ¹²—Sã'ã ae juowu-uran ape 'oga. A'eramũ 'ã ae a'yi esage mũ'jãu jui. A'er-amũ 'ã ae iapefera monou tata pe. Nan tee futat nipo 'ga werowiare'ema 'gã monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata nowewi futari. Nitywi futari imowepara 'ga amũ— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

'Y pe Jejui 'ga pymĩawet
(Maku 1.9-11; Luka 3.21-22; Juã 1.31-34)

¹³Jotãuy pe Juã Batista 'ga rekoramũ, Jejui 'ga 'ua owaẽma 'ga upe rakue. Garireja ywy awi 'ga 'ua owaẽma ojepymĩãukaa 'y pe Juã 'ga upe.

¹⁴A'ere Juã 'ga 'i:

—Naani nũ'ũ. Naje rũi ene pymĩara. Ene te 'ã kũi-ma'eeteetea. Je 'ã naani. Je 'ã akotee'i ma'ea te. A'er-amũ je te amunipo 'ã tejepymĩãukaa enee— 'jau Juã 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁵A'ere Jejui 'ga 'i 'ga upe:

—A'jea futat ere poromũ jee. A'ere Janeruwarete 'ga ene je pymĩa futari. A'eramũ jane iapou 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga Juã 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'ga pymĩau 'y pe.

¹⁶O pymĩ re Jejui 'ga 'ua awua 'y awi. 'Y awi 'ga wyrauwe ywaga owoka 'ga upe. A'eramũ 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage rura resaka. Pykau 'jawe 'ua ywag awi wapyka 'ga ree. ¹⁷U'agesage jyw ire Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi:

—Koromũ futat jera'yarete 'ga. Jeremifutararetea 'ga. 'Ga etee futat je muorypararetea ojee— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi 'gã nupe, Jejui 'ga 'ga imome'wau 'gã nupe.

Amunawe'em ipe Jejui 'ga rerawaawet
(Maku 1.12-13; Luka 4.1-13)

4 'Y pe 'ga jepymĩ re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga rerawau erekou amunawe'em ipe, ma-ma'eukwaawa 'wyriara 'ga resakaawamũ. ²Peu akou Jejui 'ga ojemi'ware'ema akou. Kwarẽta 'ara 'ga imag-wapa akou ojemi'ware'ema. A'eramũ 'ga opy'aray-paramũ akou. ³A'eramũ mama'eukwaawa 'wyriara 'ua 'ga resaka. "Taesak 'ga paira 'uwa 'ga rerowiar awi 'jau kwy", 'jau akou ojeupe etee futat. "Teje'ega taenuwukat esaka 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ũina ojeupe etee futat. A'eramũ 'jau Jejui 'ga upe:

—"Ku'jywa 'ga ra'yra je", ere 'ã. A'eramũ ene ita mu'jaga ejemi'uramamũ— 'jau mama'eukwaawa 'wyri-ara 'ua Jejui 'ga upe.

⁴Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau jupe:

—Naani. Naene rũi je arowiat tekou. Jeruwarete 'ga etee te je arowiat tekou. Jeruwarete 'ga e'i oree: "Nawemi'uram are tee rũi ae reko'i", 'jau oree jepi— 'jau etee 'ga jupe. —"Jeje'ega renupara 'gã etee te aje-mogy a'jea futat", e'i 'ga ikwasiarukaa inuga oree

rakue. A'eramũ je 'ga je'ega renupa tekou— 'jau Jejui 'ga mama'eukwaawa 'wyriara upe.

⁵A'ere mama'eukwaawa 'wyriara Jejui 'ga rerawau Jerusareg ipe. Jerusarega pype Janeruwarete 'ga mogytaawa 'ũina. A'eramũ 'gã 'jau, Janeruwarete 'ga 'wyrarete, 'jau 'gã Jerusarega upe. Peu futat 'ga rerawau. Janeruwarete 'ga mogytaawa apyte'rarimũ 'ga rerawau erojeupia. Ywatewate 'ga mogytaawa.

⁶A'eramũ mama'eukwaawa 'wyriara 'jau 'ga upe nũ:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. A'eramũ ene ewau epoa 'aw awi. Nerepena'uweri ewau. Jaruete ereo e'aa. Ymã ako Ku'jywa 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe wa'yramũ ene ree ikue.

"Tejepyriwara 'gã je omono enee.

A'eramũ 'gã ojejukau ene ree.

A'eramũ ene ejemokanãje'ema ewau e'aa.

Epya miamũ ene imokanãje'ema ita are",

'jau ako Ku'jywa 'ga ka'arana kwasiarukaa wa'yra 'ga ree ikue— 'jau mama'eukwaawa 'wyriara Jejui 'ga upe.

"Omorytee pa je 'ga kwy", 'jau ojeupe numiamũ.

⁷A'ere Jejui 'ga 'i etee jupe:

—A'jea futat aipo 'ea numiamũ. A'ere je narowiari futari eneje'ega. Jeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat ajepeja 'ga upe nanẽ nũ: "A'jea futat sipo ajee 'ga je-jukai je ree, pe'je kasi jee ne, je rerowiare'ema ne", e'i 'ga ikwasiarukaa ajepeja 'ga upe rakue— 'jau 'ga jupe. —A'eramũ je eneje'ega mojerowiare'ema— 'jau etee Jejui 'ga mama'eukwaawa 'wyriara upe.

⁸A'eramũ mama'eukwaawa 'wyriara Jejui 'ga rerawau 'ga rojeupia ywytyr apyte'rarimũ nũ. Peu 'ga rerowaẽm ire mama'eukwaawa 'wyriara ywy resaukaa 'ga upe. Mama'ea ipype ajemogy ma'e reewe futat esaukapap 'ga upe. Kamẽsĩete futat mama'e resaukaa ywy pypewara resaukapap 'ga upe.

⁹—Ikaturam te 'ã eneremiesaga. Je rowase eapyk ejenupy'ãu je muorypa. A'eramũ je eneremiesagera monoupap enee— 'jau Jejui 'ga upe.

¹⁰A'eramũ Jejui 'ga 'jau jupe:

—Ere ejepe'au je wi, ki mama'eukwaawaiwet. Ymã 'ã Jeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are 'ga amũ upe rakue. "Je te 'ã Pẽjararetea. Je te 'ã Pẽnuwaretea. A'eramũ ki pẽẽ jeje'ega tee enupa peje-jemogyau. Je tee ki je muoryp pejepe pejemogyau", 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue— 'jau etee Jejui 'ga jupe.

¹¹Amojerowiare'emauwe mama'eukwaawa 'wyriara ojepe'au awau Jejui 'ga wi. 'Ga wi iorauwe ywagipewara 'gã amũ 'ua ojejukau 'ga ree.

Jejui 'ga porowyky ppyruga
(Maku 1.14-15; Luka 4.14-15)

¹²Aipo re Jejui 'ga Juã Batista 'ga rera renupa. "Juã Batista 'ga 'gã opyyk imonou imunepa imyina moro-munepawa pype" e renupa. A'eramũ Jejui 'ga awau ojewya Garireja ywy pe nũ. ¹³A'ere 'ga nopytai oje'wyr ymaner ipe, Nasare pe. Kafanaũ 'jaw ipe etee 'ga awau opytau. Kafanaũ 'jawa 'upa ypiauu pyri, Garireja 'jawa pyri. Ymã te Sepurõ 'ga juapyrera 'gã 'upa Garireja ywy

pype Nafitari 'ga juapyrera 'gã netee 'gã 'upa rakue.
¹⁴ Ymã te Janerwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Isai 'ga ka'arana kwasiari ee rakue, peuwara 'gã mome'wau rakue. Sepurõ 'ga juapyrera 'gã nekwaw ipewat, Nafitari 'ga juapyrera 'gã nekwaw ipewat, Jotãuy pyriwat, 'yě'ě pyriwat, Garireja ywy pewat. Mĩmera 'gã 'ga imome'wau rakue. Garireja ywy pe judeue'ema 'gã nekoi judeu 'gã pyri rakue:
 "Anure nipo pytunimũ ajemogy ma'e 'jawewara 'gã mama'e reny 'jawewara resagi.
 'Awamũ 'gã nokwaawi Janerwarete 'ga.
 A'ere nipo 'gã anure 'ga kwaawi",
 'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue. Isai 'ga 'eawer imũ etee futat Jejui 'ga oi peu, Garireja ywy pe Jarejuwarete 'ga mome'wau 'gã nupe.

¹⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:
 —Pejetywer are ki pẽnea'at peje'arasigamũ pejemogyau. A'eramũ futat pejepoia pejetywer awi. Anurenure'i nipo Janerwarete 'ga wemimureramũ je mĩi 'wyriaramũ pẽ nupe. Pejetywer awi pepoir ire 'ga pẽ mogyi wemiayuwamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga remimu'e ypy 'gã (Maku 1.16-20; Luka 5.1-11)

¹⁸ A'ere Jejui 'ga awau watau Garireja ypiauu reme'y'warimũ. Aipo pe awau 'ga ipira rewara 'gã nesaka. Simão 'ga, Andre 'ga. Mĩmera 'gã 'ga esaka. Simão 'ga rer irũa Pedroa. Andre 'ga Simão Pedro 'ga rewirera. Jejui 'ga wesagamũ 'gã taityuu monou etyka 'y pe. ¹⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:
 —Pe'je pejejua je rupi. Simu'e pẽẽ 'jau. Naipira rewara rũi pẽẽ 'awamũ. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te pẽẽ 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.
²⁰ A'erauwe 'gã taityuu rejaa awau 'ga rupi. ²¹ Awau ipe Jejui 'ga Tiago 'ga resaka 'ga rewirera 'ga retee, Juã 'ga retee. Sepeteu 'ga ra'yra poromũ. Yaruu pype 'gã 'upa 'uwa 'ga pyri, taityuu momyka. A'eramũ Jejui 'ga 'gã mo'wya:
 —Pe'je pejejua je rupi— 'jau 'ga Tiago 'ga upe, Juã 'ga retee.
²² A'erauwe 'gã ã'jãu yaruu awi, 'uwa 'ga rejaa awau Jejui 'ga rupi.

Kwaiwete Jejui 'ga 'gã katu'oka (Luka 6.17-19)

²³ Garireja ywy pyterimũ Jejui 'ga awau akou peuwara 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.
 —Pejetywer awi pẽpõiriweramũ Janerwarete 'ga pẽtywera moiri pẽ nui. A'eramũ 'ga pẽ mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.
 'Gã jatykaaw ipe 'ga 'gã mu'jau 'ga ree. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'oka. ²⁴ "Jejui 'ga ojero'wu ma'e 'gã okatu'ok" 'ea awau uãina Siria ywy pypiaruga. A'eramũ kwe pewara 'gã we futat ikwaapa. A'eramũ kwe pewara 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'ga upe. Ojero'wu ma'e, iypip ma'e, ika'na ma'e, iteu ma'e, mama'eukwaawa rerekwat. Mĩmera 'gã 'gã erua Jejui 'ga upe. A'eramũ Je-

jui 'ga 'gã katu'okapap. ²⁵ A'eramũ kwaiwete 'gã awau Jejui 'ga rewiri. Tekapuru ywy awi, Garireja ywy awi, Jerusareg awi, Judeja ywy awi, Jotãu ry owajara katywar awi. Mĩmer awi 'gã 'ua ajatykau Jejui 'ga ree, 'ga je'ega renupa. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oga resaka nanẽ 'gã 'ua ajatykau 'ga ree nũ.

5 Kwaiwete 'gã nesakawe Jejui 'ga ojeupia'i awau ywytyra rupi. A'eramũ 'ga wapyka. 'Ga apygauwe 'ga ree ijemu'ewet ma'e 'gã 'ua wapyka 'ga pyri. ² A'erauwe Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga remifutar are.

Iku'i ma'e (Luka 6.20-23)

³ —Jarejuwarete 'ga upe "Jetywerete je tekou. Ejejuka je ree" 'jara 'gã aku'iramũ ajemogyau.
 A'e 'gã Janerwarete 'ga imogyau wemiayuwamũ. A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.
⁴ Ojoo'o ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.
 Anure nipo Janerwarete 'ga 'gã mojemogypyka'i 'gã mogyau 'gã 'arasig awi.
 A'eramũ nipo 'gã aku'iramũ ajemogyau.
⁵ Ajuee ipota'wa ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.
 'Gã nupe Janerwarete 'ga mama'e esage monoi u'eawer imũ etee futat.
 A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.
⁶ A'jea futat Janerwarete 'ga remifutar imũ etee mama'e are iparuapowet ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.
 A'e 'gã a'jea futat Janerwarete 'ga opoat mama'e apoukaa wemifutar imũ.
 A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.
⁷ Ajuee ajemuaem ma'e 'gã a'jea futat iku'i ajemogyau.
 'Gã nee nipo Janerwarete 'ga jemuaemi.
 A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.
⁸ A'jea futat mama'e esage are etee ea'at ma'e 'gã iku'i futat ajemogyau.

"Tamuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau", 'jau nipo 'gã ojeupe.
 A'eramũ nipo anure aipo 'gã awau Jarejuwarete 'ga pyri.
 A'eramũ 'gã a'e are aku'iramũ ajemogyau.
⁹ Ajaupe ojomota'waara 'gã aku'iramũ ajemogyau.
 Anure nipo Janerwarete 'ga 'i 'gã nupe: "Agamũ jera'yra 'gã", 'jau nipo 'ga 'gã nupe.
 A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.
¹⁰ Jarejuwarete 'ga remifutara apo are ereko tyw-eripyre 'gã nipo aku'iramũ ajemogyau.
 A'e 'gã Janerwarete 'ga amogy wemiayuwamũ.
 A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau—
 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.
¹¹ —Jeremiayuwamũ pejemogyramũ nipo je rerowiare'ema 'gã pẽ kurawi. Pẽ nerekou tyweaete je ree. Pẽ je'ewu'jaga je ree. A'ere pẽẽ pejereko tyw-ereteramũ pẽku'i etee futat pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹² —Anure nipo Janerwarete 'ga mama'e esage monoi pẽ nupe kwaiwete. A'eramũ pẽẽ pejeku'iramũ etee pejemogyau. Ymã te 'ã Janerwarete 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga je'ega mome'wara 'gã nereko

tyweretei rakue. A'eramũ nipo 'ga rerowiare'ema 'gã pëë nanë pë nerekou tyweaete 'ga rerowiaaramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pëë 'ã jukyra 'jawe
(Maku 9.50; Luka 14.34-35)

¹³—Jukyra 'jawe pëë. Sã'ã jukyra. Ipyu omosa re 'ã miaro'oa oneme'emamũ. Nan tee futat pëë. Mama'e esage apo re mama'e tywera apoukare'ema 'gã nupe. Sã'ã ae jukyra tyweramũ monoa imỹina imomoa uku-pepe. A'eramũ 'ã ipyu wata ma'e 'gã opyruga ee. Nan tee futat pëë. Mama'e tywera aporamũ 'gã mu'jawarũ'em mama'e esage apo are. Nepë nerowiari 'gã a'eramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pëë 'ã tata reny 'jawe
(Maku 4.21-25; Luka 8.16-18)

¹⁴—Tata reny 'jawe nanë pëë nũ. Tata renya 'ã ypytu-naiwa mojesaka. Nan tee futat pëë. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee mama'e apo re pë nesakara 'gã neapyoramũ Jarejuwarete 'ga ree. A'eramũ nipo 'gã 'ga muorypa pë nee. Ywytyr apyte'rarimũ amunawa apo re ipyriwara 'gã juejue esaka. Nomimarũ 'ga amũ. Nan tee pëë. Pë pyriwara 'gã juejue pënemiapofera resaka ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁵—Nomony-ga'uweri ae arãparĩna mũ imỹina imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi imỹina ajuesawamũ te. ¹⁶Nan tee futat ki pëë. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gã nowase mama'ea peapo. A'eramũ nipo pë nesakara 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa pë nee, pë nemiapofer are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Moisesi 'ga remikwasiaret

¹⁷—NaMoisesi 'ga remikwasiarera mateepapa rũi je ruri. "Moisesi 'ga remikwasiarer imũ kasi mama'ea peapo ne", na'e rũi je tekou. "Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã je'ega nia'wyrĩ", na'ea'uweri je tekou. Naani. Ee pë mueapyo katuawamũ te je ruri. ¹⁸A'jea futat 'gã nemikwasiarer ymanera resageramũ janee 'awamũ miamũ futat. A'jea futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega jane wi. Ywaga teepawamũ ywy reewe 'eramũ miamũ futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁹—Anure, Jarejuwarete 'ga pyri 'ga je'ega renuparera 'gã jemogyi kũima'eeteeteramũ. A'ere 'ga je'ega renupap katuare'ema 'gã naani. 'Ga je'ega renup katuare'ema 'gã ajemogyau akotee ma'e 'jawe 'ga pyri oo re. "Peapo kasi mama'ea aipo 'ga je'eg imũ ne" 'jara 'gã nanë ajemogyau akotee ma'e 'jawe 'ga pyri oo re nũ. Aipo 'gã namojeupawa rũi 'ga pyri oo re— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁰—Fariseu 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee mama'e esagea wapo 'me ae reape etee. A'eramũ nipo 'gã nesakara 'gã 'jau: "Mama'e esagea 'gã wapo", 'jau nipo 'gã 'gã nesakara 'gã. A'ere 'gã najarejuwarete 'ga muorypawamũ rũi ma-ma'e apoi. 'Gã 'jawe kasi peko ne. Jarejuwarete 'ga

muorypawamũ etee mama'e apo 'eramũ etee nipo 'ga pë mogyi wemiayuamũ— 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pëmara'ne kasi pejepytuna 'gã nee ne

²¹—Ymã te 'ga amũ 'i janyepy 'gã nupe rakue: "Peju-ka kasi 'ga amũ ne. Oporojuka ma'e 'ga nipo 'gã weroo amũ 'wyrĩara 'ga upe. A'eramũ nipo 'wyrĩara 'ga oporojuka ma'e 'ga jukaukaa 'gã amũ nupe, 'ga remijukafera repyaawamũ", 'jau 'ga amũ janyepy 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ²²—A'jea futat 'gã 'eawera. A'ere 'awamũ je 'i pë nupe: Pëmara'ne ekoete kasi pejepytuna 'ga ree ne. Opytuna 'ga ree imara'ne ekoete ma'e 'ga nanë nipo 'gã erawau ekoete 'wyrĩara 'ga upe nũ. Opytuna kurapara 'ga nanë nipo 'gã erawau ekoete 'wyrĩara poara 'gã nupe nũ. "Nene'ak-waawi te 'ã ene" 'ga amũ upe 'eramũ Janeruwarete 'ga aipo 'jara 'ga monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ²³—A'eramũ ki pëë pejemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe mama'e mũ rerooaw ipe pejejea'aramũ pejepytuna 'ga ree, pejejee iporomutare'ema 'gã nee 'jau. ²⁴A'eramũ ki pejejee iporomutare'ema 'ga upe ra'ne pejewau 'ga mojyrũmũ pejejeupe. Pejejeupe 'ga mojyrũ re tãmëjẽ pejewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe nũ, mama'e rerawau 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

²⁵—"Mama'e tywera 'ga wapo jee", pejejeupe 'ga amũ 'eramũ pejewau pejeporogytau 'ga upe, 'ga mota'wau pejejeupe. Kasi a'e pe 'ga pë nerooi 'wyrĩara 'ga upe ne. A'eramũ 'wyrĩara 'ga pë monoukaa jefaruu 'ga upe, pë munewukaa ne. ²⁶Moromunepawa pype pejemono re nipo nepe'ëarũi jui. Mama'e tywera apo mepy re tãmëjẽ te pe'ë jui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Peko kasi pejejemireko are ne

²⁷—Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i janee rakue: "Peko kasi pejejemireko are ne", 'ga 'i janee rakue. ²⁸A'jea futat 'ga 'eawera. A'ere 'awamũ je 'i pë nupe: Kũjã mũ resag ire nipo pëë mũ 'jau: "Kuu. Ikatura'mĩ te ëë nũ'ũ. Ako pa je ëë ree kwy", 'jau nipo pëë pejejeupe. Aipo 'jara 'ga wemirekoe'em are ako ma'ea futat. Wea'aw imũ etee futat aipo 'ga akou wemirekoe'em are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ²⁹—"Jerea je motywet. Èë resage'em ire amunipo 'ã je najerea'ari ëë ree teko are", 'jau nipo pëë pejejeupe. A'eramũ je 'jau pë nupe: "Orereaa ore motywerukat", 'jau pejejea pemosok imonou imomoa pejejewi. Kasi a'e pe pënea pë motywerukaru'jaw ine— 'jau 'ga 'gã nupe. —Wea mosoga ay futat wea mosokara 'gã nupe numiamũ. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe pëo te naay teepawi pë nui. Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ea te nipo ayay futat aipo pype imonopyra 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰—"Mama'e apoa ore motywerukat", 'jau pejepoa pemonok imonou imomoa pejejewi. Aepo monoga ay fu-

tat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe imomopora teayramũ. A'eramũ waywayramũ imonopyra 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Peetyg awi pejemirekoa
(Maku 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ —Ymã te Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'ga amũ upe ã ree. 'Aetyk je ene tejemirekoferamũ akiko', pe'je ki ikwasiarukaa pejemirekofera ã ree, imonou ã upe”, 'jau 'ga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³² —A'ere je 'awamũ je 'i pẽ nupe: Peetyk ekoete kasi pejemirekoa ne. 'Ga amũ ã ree 'ga reko re etee pẽ etyka. Kasi a'e pe tekotee 'gã 'i ã upe: “Oko nipo ã amutee 'ga ree ra'e. A'eramũ ã mena 'ga ã retyka”, 'jau nipo 'gã ã upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. —A'eramũ 'gã anure kũima'e ã ree amũ remiarũnamũ 'jau ã upe ne: “Kuu. Emã'ẽ 'ga kũjã tywera ã 'ga wereko wemirekoramũ”, 'jau nipo 'gã ã upe. A'eramũ 'ga ã rereko re nipo amutee 'gã 'jau: “Amutee 'ga remireko ã 'ga wereko”, 'jau nipo 'gã 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pẽ'me kasi Jarejuwarete 'ga upe ne

³³ —Ymã te Moisesi 'ga 'i janepyy 'gã nupe rakue: “Pẽ'me kasi Jarejuwarete 'ga upe ne. 'Taapo mama'e esagea ene upe 'jau' Jarejuwarete 'ga upe 'jaramũ pẽ aipoa etee futat iapou 'ga upe peje'eawer imũ etee futat. A'ere kasi pẽ'me ne”, 'jau 'ga rakue. ³⁴ A'ere je 'i pẽ nupe: “Ywaga teepawe'emamũ je mama'e apoi enee”, 'jawe'em pẽ pejejaupe, pejeje'ega rerowiarukaawamũ. Pe'je peje'me'emamũ pejejaupe. Ywag ipe Janeruwarete 'ga rekoi. A'eramũ pẽ ywaga mome'wau ekoete'em pejejaupe erowiarukaa futatee. ³⁵ Ywya nanẽ pẽ imome'wau ekoete'em pejejaupe nũ. Ywya 'ã 'ga py rupawa futat. A'eramũ pẽ peje'me'emamũ ee nũ. Jerusareg are nanẽ peje'me ekoete'emamũ nũ. Jerusarega jane'wyriarareterete 'ga 'wyraretea te. A'eramũ pẽ imome'wau ekoete'em pejejaupe erowiarukaa futatee. ³⁶ “Mama'ea taapo ene upe 'jau” 'eramũ pẽ aipo etee futat iapou peje'eawer imũ etee futat. Pejeje'ega ekoete'em futat pejemogyau. “Teakag are je 'i enee mama'ea taapo enee 'jau”, 'jawe'em pẽ pejejaupe erowiarukaa futatee. Naene rũi e'awa mosigara. Naene rũi nanẽ e'awa moũnara nũ. A'eramũ ki pẽ pejeakag are peje'me'emamũ pejejaupe. ³⁷ “Mama'ea taapo enee 'jau” 'eramũ pẽ aipo etee futat iapou. Mama'e are pejeparuapowere'emamũ pẽ “Naani. Najeparuapoweri je ee”, 'jau tãmẽjẽ ki pẽ pejejaupe. Pẽ'me kasi pejejaupe ne. Ojeupe pẽ'me'emamũ 'gã pẽje'ega rerowiaa. Ojeupe pẽ'meramũ 'gã pẽje'ega nuerowiari futari. “I'me ma'e 'gã te ako”, 'jau etee 'gã pẽ nupe ne. “Janeruwarete 'ga remianuwamũ je 'i enee: Mama'ea taapo enee 'jau, a'e je enee”, 'jau nipo 'gã o'me rerowiarukaawamũ ajaupe. Mama'eukwaawa 'wyriara i'me ma'ea futat. A'eramũ ki

pẽ peje'me'emamũ pejejaupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Pejepyk kasi 'gã nee ne
(Luka 6.29-30)

³⁸ —Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejepyg iki 'gã amũ nee. 'Gã amũ nipo pẽnea mamuka 'eramũ pejepyka 'ga ree, 'ga rea mamuka. 'Ga amũ pejejãja mopen ire pẽ 'ga rãja mũ mopena, pejepyka 'ga ree”, 'jau 'ã Moisesi 'ga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁹ —A'ere je 'awamũ je 'i pẽ nupe: Pejepyk kasi nanuara 'gã nee ne, a'e je pẽ nupe. 'Ga amũ nipo eneretywape nupãu. A'eramũ ki ejetywape nupãnamũ erowag etee amogaty 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. ⁴⁰ —Eneraitya mũ futaa nipo 'ga amũ ene rerawau 'wyriara 'ga upe. “Ejaitya emut amũ 'ga upe, 'ga mepyawamũ”, ere ki 'ga upe, 'jau futatee nipo 'ga ene rerawau 'wyriara 'ga upe. A'eramũ ki ejaitya emono etee 'ga upe ejaity poakuwuu reewe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ⁴¹ —“Majepi kilometro rupi ene jekaraemã eroo jee”, ejeupe 'ga amũ 'eramũ ene erawau mukũ kilometro rupi 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ⁴² —“Mama'e mũ emut jee”, ejeupe 'ga amũ 'eramũ imonou etee futat 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“Ekaraemã mũ emut jee ra'ne”, ejeupe 'ga amũ 'eramũ “naani”, ere kasi 'ga upe ne. Emono futat 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pẽporomutar iki pẽ pejee iporomutare'ema 'gã nee
(Luka 6.27-28, 32-36)

⁴³ —Pẽmu'jara 'gã 'ã e'i pẽ nupe: “Pẽporomutar ete ki pẽ pejekoty'aawa 'gã nee. Pereko esage etee ki 'gã. A'ere ki pejee iporomutare'ema 'gã pereko tywet”, 'jau 'gã pẽ nupe. ⁴⁴ A'ere 'ã je 'i pẽ nupe: Pereko esage pejekoty'aawa 'ga. Pejee iporomutare'ema 'gã ne nanẽ pejejekau esage nũ. “Ejejuka esage ki ore rereko tywera 'gã nee”, 'jau etee ki pẽ Jarejuwarete 'ga upe 'ga nee. ⁴⁵ Aipo apo re nipo pẽ nesakara 'gã 'i: “A'jea futat. 'Gã Ku'jywa 'ga remiayuwaretea. A'eramũ 'gã 'ã 'ga 'jawe 'gã ojee iporomutare'ema 'gã nereko esagei”, 'jau nipo 'gã pẽ nesaka. Janeruwarete 'ga mama'e esagea wapo pãwẽ pãwẽ jatee. Kwara 'ga imuenyu esage ma'e 'gã nupe, ia'wre'ema 'gã nupe we. Amana 'ga imogyrukaa mama'e esage apoara 'gã nupe, mama'e tywera apoara 'gã nupe we— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ⁴⁶ —Pejee iporomutat ma'e 'gã nereko esagea etee sipo Janeruwarete 'ga afutat? Pejee iporomutare'ema 'gã nereko tywera sipo 'ga afutat? Naani. Pẽ mepy sipo 'ga pejee iporomutat ma'e 'gã nereko esage are? Naani. Nomepyi futari 'ga pẽ nupe. “Itywerete 'wyriara upe ka'aranũ reroora 'gã”, 'jau 'ã pẽ jepi. A'tea 'gã miamũ wereko esage ojee iporomutat ma'e 'gã. ⁴⁷ Pejee iporomutat ma'e 'gã nupe etee oporogya ma'eramũ 'ã pejemogyau Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gã miamũ oporogytat ojee iporomutat ma'e 'gã nupe. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: 'Gã nupe jue-

jue ki peporogyta. Pejejee iporomutat ma'e 'gã nupe, pejejee iporomutare'ema 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe pejeporogytau pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ⁴⁸—Janeruwarete 'ga 'ã mama'e esagea etee wapo pãwẽ pãwẽ janee. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau 'ga 'jawe futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pejejueape kasi pemono mama'ea Jarejuwarete 'ga upe ne

6 A'eramũ Jejui 'ga 'jau akou 'gã nupe, 'gã mu'jau 'gã neko esage are:

—Jarejuwarete 'ga upe mama'e apou kasi peapo amutee 'gã nupe pejejee 'gã moporesakawamũ etee ne. Pẽnemiapo resakara 'gã nipo 'jau: “Kuu. Esage ma'e 'ga ra'e”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe. A'eramũ nipo nanuaramũ Janeruwarete 'ga pẽ mepyawe'em pẽnemiapofer are. Aipo 'gã 'ea te futat pẽnemiapofera repya ra'e— 'jau 'ga 'gã nupe. ²—A'eramũ pẽẽ, imama'e'ema 'gã nupe mama'e mono re imonowe'em amutee 'gã neape. Pejejuea tywi pejejaupe mama'e mũ monou miamũ pẽẽ imome'wawe'em pejejaupe, pejejerowiaraipe'ema pejejemiapofer are. Sã'ã ae mama'e esage apoaramũ. Nan tee futat aipo 'gã numiamũ. A'ere 'gã iapoi amutee 'gã ojee 'gã moporesakawamũ etee. Judeu 'gã jatykaaw ipe kwaiwete 'gã ajatykau 'upa. A'eramũ 'gã 'gã neape mama'e monou imama'e'ema 'ga amũ upe. Amunawa myter ipe nanẽ 'gã mama'e monou 'gã nupe nũ. Wemiapoa 'gã iapou mytuna 'gã nemiesagamũ. 'Gã nupe esaukaripyramũ te 'gã iapoi. A'eramũ nipo 'gã nesakara 'gã 'jau: “Kuu. Esage pa'e 'gã na'e nũ. Mama'ea 'gã omono imama'e'ema 'gã nupe”, 'jau nipo 'gã 'gã nesakawe. A'eramũ nipo 'gã nesakarera 'gã 'eawera etee futat 'gã nemiapofera repya. Janeruwarete 'ga 'gã mepyawe'em anure— 'jau 'gã 'gã nupe. ³—A'eramũ ki pẽẽ, ikaraemãe'ema 'gã amũ nupe mama'e mono re, imonou jemime futat. 'Gã nupe imonou kasi amutee 'gã nupe pejesaukar etee ne. Pejejekoty'aawa 'gã nupe miamũ pẽẽ pejejemiapofera mome'wawe'em. Jarejuwarete 'ga upe pejejesakawamũ futat pẽẽ iapou. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pẽ mepyau pẽnemiapofer are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jarejuwarete 'ga upe ki pejeje'ega pemono (Luka 11.2-4)

⁵—Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou ki, 'ga upe etee futat peje'eg. A'ere 'ã 'ga upe oporogyta 'me ma'e 'gã porogyta 'mei etee 'ga upe. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'gã 'ã Jarejuwarete 'ga upe oporogytau 'me ajemogyau. Amunawa pyter ipe nanẽ 'ã 'gã oporogytau 'me ajemogyau 'ga upe nũ. A'ere 'gã amutee 'gã nemianuwamũ tee 'gã porogyta 'me 'ga upe. 'Gã wesakawamũ etee 'gã porogyta 'mei 'ga upe. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã mepyawe'em anure— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ⁶ A'eramũ 'ga 'jau wenupara 'gã nupe:

—Pejemogy kasi 'gã 'jawe ne. Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau pejejepe'au'i 'gã nui ra'ne. Pejejetee pe-

jewau peje'ýina pejeporogytau 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe ete'i futat peporogyta pejejemogyau. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ mepyau ojeupe pẽporogyta are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

⁷—Peporogyta ekoete kasi Jarejuwarete 'ga upe ne, 'ga upe pejeporogytau ne. 'Ga rerowiare'ema 'gã oporogyta 'me etee 'ga upe. Oporogytau 'me kwaiwete 'ga upe. “Ojeupe je porogyta kwajamũ nipo 'ga jeje'ega renuwi”, 'jau 'gã ojeupe numiamũ. ⁸ A'ere kasi peporogyta 'ga upe aipo 'gã 'jawe ne. Pejejea'awa etee peenũ 'ga upe. Ojeupe peporogyta enune 'ga pẽnemifutara kwaawi. A'eramũ ki pẽẽ pejejemifutara etee enũina 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁹—Nan iki peporogyta 'ga upe: “Kiapi'ni. Ene 'ã Orewaretea. Ywag ipe 'ã ere'ýi. A'eramũ ore oroje'ega arajupa enee.

Tene muoryp ki 'gã najuejue etee.

¹⁰ Kamẽsĩete ki 'gã najuejue etee tene rerowiat ajemogyau.

Kamẽsĩete tere'ýi 'wyriaramũ ore najuejue etee 'jau. Ywagipewara 'gã 'ã mama'ea wapo eneremifutar imũ etee futat.

Nan tee futat ywy pewara 'gã iapoa ore arafutat.

¹¹ Awamũ ki mama'ea emut ore oreremi'uramamũ.

¹² Norerea'aru'jawi ore mama'e tywera orojeupe 'ga iapoawer are.

A'eramũ ki ene ejea'aru'jawe'emamũ oretywer are.

¹³ Ore mamuakat futar iki ape mama'e tywera apo'em are.

Mama'e tywera jar awi ene ore a'gwau, mama'eukwaawa 'wyriar awi”,

pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga upe 'gã porogyta are.

¹⁴—'Gã amũ pejejereko tyweawer are pẽẽ 'gã naykae'emamũ Janeruwarete 'ga nanẽ nepẽ naykai pẽnemiapo tywer are. Imoia etee futat 'ga pẽtywera pẽ nui. ¹⁵ A'ere 'ga pejejuaykapawe'emamũ 'ga nanẽ pẽ nakaupawe'em ee nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

¹⁶—'Ga upe pejeporogytaawa upe iwaẽmauwe pẽẽ pejewau pejejemi'ware'ema pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Aipoa esage. Aipoa Janeruwarete 'ga amuoryp. A'ere kasi pejejeakwara pemu'arasig ee ne. Janeruwarete 'ga remiayup 'me 'gã 'i'arasig ajemogyau. Weakwara nipo 'gã imotyaipe ajemogyau. A'eramũ nipo 'gã nesakara 'gã 'jau: “Kwe 'ga ty'ara weroporogyta Ku'jywa 'ga upe ra'e”, 'jau nipo 'gã nesakara 'gã 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'eawera etee futat 'gã nemiapofera repya. Janeruwarete 'ga nomepyi futari 'gã ee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ee. ¹⁷—A'eramũ pẽẽ 'ga upe pejeporogytaawa upe iwaẽmauwe pejejowaeita, pejejemoyma pejeje'wyr awi peje'jãue'ewe. ¹⁸ A'eramũ pẽ nesakara 'gã ty'ara pereko kwaape'ema ajemogyau. A'eramũ Janeruwarete 'ga etee futat ikwaapa 'ũina. A'eramũ 'ga pẽ mepyau ee anure— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Jarejuwarete 'ga ree 'gã mu'eawet
(Luka 11.34-36; 12.22-34; 16.13)

¹⁹—Anure nipo Janeruwarete 'ga pë mepyi ojeupe pënemiapofer are. A'eramũ ki pëe pejejea'aramũ pejejeupe imepyram are. 'Au kasi pemomytun pejekaraemã ne. 'Auwara mama'ea teepaw etee. Jype-meruua etee taity a'upap. Itaju apopyrera miamũ eposipopora etee a'upap. Muna'ywa nanë amunarũmũ pëkaraemã are 'jau. A'eramũ atee pawamũ etee pë nui. ²⁰ A'eramũ ki pëe mama'e apou Jarejuwarete 'ga upe etee. A'eramũ 'ga anure mama'e esage monou pë nupe, ojeupe pënemiapofera mepyawamũ. Peu te mama'ea nateepawa'uweri. Nitywi futari mama'e mateepaara. Nitywi futari jypemeruua. Naeposipopori futari mama'ea. Nitywi futari amunarũ ma'ea peu. ²¹ Ojeupe pëe mama'e aporamũ 'ga mama'e mũ mÿigatui pë nupe peu ojepyri. Ojeupe pënemiapofer imũ etee futat 'ga pë mepyau peu. Ojeupe kwaiwete mama'ea pëe iapo re 'ga kwaiwete futat mama'e mÿigatui pë nupe. Ojepyri peo re te nipo 'ga wemimÿigatufera muri pë nupe. A'eramũ ki pëe mama'e apou 'ga upe kwaiwete futat. 'Auwara karaemã momytunara 'gã ea'at 'auwara ako ma'e are etee ajemogyau. A'ere ywag ipe karaemã momytunara 'gã nearamũ Jarejuwarete 'ga ree— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²²—Tata reny 'jawe aereaa. Sã'ã tata enya mama'e resaukara janee. Nan tee futat jarejeau jane mama'e resagi. Ea ma'e 'gã wesak katu katu futat mama'ea. Eawep ma'e 'ga te aje 'ã nuesakatui mama'ea. Nan tee futat pëe. Ea ma'e 'gã 'jawewaramũ pëe pëneapyo pejejemogyau jeje'eg are, erowiaa pejejemogyau. A'eramũ pëe mama'e apou Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat. A'ere eawep ma'e 'jawewaramũ nepëneapyoi futari jeje'eg are. Neperowiari jeje'ega. A'eramũ pëe pejemifutar imũ etee futat mama'e apou pejejemogyau. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe pëe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁴—Namukũja 'wyrara 'gã nemiayuamũ rui 'ga amũ reko. Noporowykya'uweri 'ga amũ mukũja 'wyrara upe. Kasi a'e pe 'ga majepeja 'ga ree etee 'ga poromutaramũ akou ne. Ajepeja 'ga ree jëmĩ oporomutare'emamũ ne. Wemifutara 'ga je'eg imũ etee mama'e apou ne. A'eramũ 'ga wemifutare'ema 'ga je'eg imũ mama'e apowe'em ne. Nan tee futat pëe. Pejekarã'aranũ kwai are etee ea'at ma'eramũ nepënea'aru'jawi Jarejuwarete 'ga ree— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁵—Ma'eramũ 'ã je 'i pë nupe: Pënea awi mama'e are etee pejejemogyau, je 'i pë nupe. "Ma'ja je 'iwau 'awamũ", pe'je awi pejejeupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'ũina. —Pënea'ar awi pejejaity are etee pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogyppyk pejejemogyau, 'jau je 'ã pë nupe— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina. —'Ga te 'ã pë apo rakue. A'eramũ 'ga ojee pejemogyppygamũ mama'e mua pë nupe. ²⁶ Sã'ã wyra'ia. Wyra'ia 'ã nuapoi agawewi mama'ea. Nitywi agawewi 'ã mama'e ty-mawa. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga mama'ea omono

jupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Niapoi agawewi wyra'ia 'ga upe. A'etea 'ga ojejukau ee. Pëe taetu aje 'ã aeramũ 'ga upe. A'etea sipo 'ga nojejukai pë nee?— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁷—Peko sipo amũ pejejeman'em are ete ea'at ma'eramũ amũ pejejeman'emamũ namutat?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Naani. Nia'wyr futari aipoa miamũ pë nupe ee pënea'ara. A'etea te nipo pëyman pejejemogyau. Pejejywr are tee pejejea'aramũ miamũ pe-manũ futat. Mama'e are etee pënea'at pë nekoa nepë koga'uweri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸—A'eramũ ki pëe pejejea'are'emamũ pejejemogyau pejejaity are ete. Sã'ã 'ywotyra jũ mewara. 'Ywa 'ã noporowykyi agawewi opoty are. A'ere 'ã ipotyra esage-teeramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁹—Ymã te janepytunera 'ga, Sarumãu 'ga, ikaraemã kwai ma'ea rakue. 'Ga te 'ã taity esage ma'ea rakue. A'ere 'ã 'ywotyra te 'ga raity esage apyraawi. ³⁰ 'Ywotyra 'ã majepe 'ara rupi etee wesageramũ. A'eramũ 'ã ai'iwe opÿijagamũ. A'eramũ nipo 'ga amũ iapyau. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga omokaturam ipotyra jupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jupe iapo re sipo 'ga nomono mama'e esage pë nupe? Pëe taetu aje 'ã pënesage 'ywotyra resage apyraapa 'ga upe. Ma'eramũ pëe 'ga rerowiaipa etee 'ũ? Pe'je 'ga rerowiaa a'jea futat pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³¹—Au'je mama'e are etee pënea'ar ire. Pejemuaëm awi pejejemi'uram are etee. Pejemuaëm awi nanë pejejaity are etee nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³²—Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã te ajemuaëm mama'e are etee. A'ere kasi pëe 'gã 'jawe peko ne. Janeruwarete 'ga pënemifutara okwaap. Ojejuka 'ga pë nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³³—Jarejuwarete 'ga remifutar are etee pejejea'aramũ pejejemogyau. 'Ga je'ega renuw are ki pënea'at. "Ga remifutar imũ sipo je mama'e apoi" 'e are etee ki pejejea'aramũ pejejemogyau. Wemifutar imũ mama'e apo are pejejuka re 'ga mama'e esage muri pë nupe, ojejukau pë nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁴—A'eramũ ki pëe pejemuaëme'ema ai'iwwar are. "Au'je pa 'awauwewara kwy", pe'je ki pejejemuaëme'ema ee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pëpota'wa ki pejejee

(Luka 6.37-38, 41-42)

7 —"Nepëa'wyr pëe Jarejuwarete 'ga upe", pe'je kasi 'gã amũ nupe ne. Aipoa 'gã nupe 'e'emamũ Janeruwarete 'ga nanë aipo ne'i pë nupe. "Mama'e tyw-erete 'ã ereapo ekou", pe'je kasi 'gã nupe ne. Aipoa 'gã nupe pëe 'e'emamũ Janeruwarete 'ga nanë aipo ne'i pë nupe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'ũina. ²—'Gã nupe pë'eawera 'jawerimũ etee futat nipo Janeruwarete 'ga 'i pë nupe. Mama'ea 'gã nupe iapoawera 'jawerimũ etee futat Janeruwarete 'ga iapo pë nupe— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina. ³—Najuejue etee futat pëtywet. A'eramũ pëe "Itywet ma'ea pëe" 'jawarũ'em pejejaupe. A'eramũ ki pëe pejejaupe aipo 'e enune pejetywera ra'ne etyka. ⁵ "Najetywi je tetywera pyu", pe'je nipo numiamũ. A'ere pëty futat. A'eramũ pëe pejetywer awi ra'ne pejejoia. A'ere pejejewirera tepepoat 'jau. "Ere

epoia etywer awi", tepe'je pejewirera 'ga upe 'jau—'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'üina. —Sã'ã ae 'ywa tuwyrera weape i'aramũ ajuea pewara resage'ema ajau. A'eramũ 'ã ae enuëmukaa ra'ne wea awi. Ojewi enuëm ire 'ã ae ojoma'e resaka ajuea awi. Nan tee futat ae otywer awi ra'ne ae poiri. A'ere ojopoa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁶—Pe'je pejewau kwe pewara 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree, a'e je 'awamũ pẽ nupe. Ee iporenuwewere'ema 'gã nipo e'i pẽ nupe: "Noreporenuwiweri ore 'ga je'eg are", 'jau nipo 'gã pẽ nupe. A'eramũ pẽẽ 'ga mome'wau'jape'ema 'gã nupe. Pejewau kamëšfete 'gã nui. Amutee 'gã nupe etee pejewau imome'wau nũ. Kasi a'e pe iparuerowiariwere'ema 'gã mara'neramũ pẽ nee ne. Kasuru jarũ 'jawe aipo 'gã. Sã'ã kasuru jarũa ujare'emamũ ae murukare'ema ojepeyri. Nan tee futat aipo 'gã. Sã'ã tajaarana. Ojeupe ita esage momor ire ipyruga etee ee. Nan tee futat aipo 'gã— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Esage futat Janeruwarete 'ga (Luka 11.9-13)

⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga upe 'gã porogyta are:

—Ojeupe pẽẽ mama'e renũjamũ Janeruwarete 'ga imuri pẽ nupe. "Je poar ape" ojeupe 'eramũ 'ga pẽ poari futari. Kamëšfete 'ga pejepeare'emamũ, pejeje'ega pejemogyau pejejere'emamũ 'ga upe. Sã'ã mama'e 'ara ae wi. A'eramũ 'ã ae ijaramũ awau ekaa. Esag ire tãmëjẽ 'ã ae opoia ekar awi. Nan tee futat kasi peojet 'ga upe mama'e renũ awi ne. A'eramũ 'ga mama'e mua pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —'Okwara mopogara 'ga 'jawe ki peko. 'Okwara rawopytymo'wog ire etee 'ga poiri imopog awi. Nan tee futar iki pẽẽ. Pe-poit kasi 'ga upe pejeporogyta awi ne. A'eramũ 'ga pẽ poari futari— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸—"Mama'e emut amũ jee" 'jara 'gã nupe 'ga imuri futari. "Je poar ape" 'jara 'gã 'ga opoat futat. Ojeupe peje'egamũ 'ga je'egi futari pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁹—Pejenosĩ kasi mama'ea 'ga upe enũina ne. Mama'e esage tee te 'ga amut pẽ nupe. Namura'uweri 'ga mama'e tywera pẽ nupe. Sã'ã pẽẽ. "Mama'ea emut amũ jee, Kiapi'ni", pejeja'yra pejejeupe i'eramũ mama'e katurama etee imonoa pejeja'yra upe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e esagea etee imuri pẽ nupe, "mama'e esagea emut jee" 'eramũ. Ta'yriaramũ sipo ita pemono pejeja'yra upe, mani'oko'o renũjamũ? Naani.

¹⁰ Moja sipo pemono pejeja'yra upe, ipira renũjamũ? Naani. Mama'e esagea etee futat pemono pejeja'yra upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹¹—Pẽẽ 'ã aetywera agawewi. A'etea 'ã mama'e esagea etee pemono pejeja'yra upe. Nan tee futat ywag ipe 'üi ma'e 'ga— 'jau 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga taetu 'ã esage te. Ma'eramũ sipo 'ga mama'e esage mure'ema pẽ nupe, ojeupe pẽẽ enũjamũ? Amut futat 'ga mama'e esagea ojeupe enũinaramũ pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

¹²—Pẽẽ 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwa. Pefutat 'gã pejejereko esagea. A'eramũ pẽẽ nanë pejejejukau esage 'gã nee nũ. Aipo are Moisesi 'ga ikwasiari inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanë ikwasiaa ee rakue nũ— 'jau 'ga 'gã nupe 'üina.

Mukũ pea (Luka 13.24)

¹³—Pe'i'i rupi ki pekwap. Pe'i'ia ywag ipe oo ma'ea. A'ere noko ayeteramũ jupi ae oa. Amume'riramũ etee te peo aipoa pe'i'i rupi. Pe'i'i rupi oo ma'eramũ etee te peo Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ warãu rüi pejemogyau pe. Peuu rupi ae oa te ajee naayi futari numiamũ. Kwaiwete te 'gã oi peuu rupi. A'ere peuu rupi oo ma'e 'gã oi mama'eukwaawa rapyaw ipe te. Peu futat 'gã oi ajemogyau nakwaparimũ warãu rüi. Peu 'gã awau ajemogyau tywet— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

I'me ma'e are 'gã mu'eawet (Luka 6.43-44)

¹⁵—A'eramũ ki pẽẽ pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'warãu'are'ema 'gã nui. 'Ga je'ega nipo 'gã omome'u 'me pẽ nupe. 'Ga je'ega mome'wara 'jawe futat nipo 'gã numiamũ. A'ere 'gã o'meramũ te 'gã 'i. "Tatomoirukat 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiar awi 'jau kwy", e'i tee 'gã ajemogyau. A'eramũ pẽẽ 'gã nerowiare'ema pejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁶—'Gã je'eg are ki pekwaap 'gã. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee 'gã mama'e mome'uramũ pẽẽ 'gã kwaapa. "Aipo 'gã a'jea futat 'ga je'ega omome'u", pe'je ki 'gã je'ega renupa. 'Ga 'eawer imũ moromu'jare'ema 'gã sigaty etee omome'u 'ga je'ega ajemogyau. Sã'ã y'waa 'ywa. Nooi ae ju'yw are maga rekaa. Nopo'oi ae mamãũũa amyneju 'yw awi. Nan tee kasi peo moromu'jat tywera 'gã je'ega renuwu'japa ne— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁷—Y'wa 'yp katurama i'a katuram tãmëjẽ futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wyri. Y'wa 'yp katurama pekwaap i'a esage are. ¹⁸ Ni'a katurama'uweri futari y'wa 'ywa tywera. Y'wa a'wyre'ema etee 'ã akã are. Y'wa katurama 'aa o'ywa katurama 'jawe tãmëjẽ futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ¹⁹—Nan tee futat pẽẽ. Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tywera 'gã ia'wyre'ema futat. 'Gã je'eg are pẽẽ moromu'jat tywera 'gã kwaapa tãmëjẽ futat. O'me are 'gã mu'e re nipo moromu'jat tywera 'gã wa'wyre'emamũ. Sã'ã y'wa a'wyre'ema jara 'gã y'wa 'ywa retyga imonoa imomoa tata pe. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga moromu'jat tywera 'gã monoi imomopoa mama'eukwaawa rapyaw ipe anure— 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Janeruwarete 'ga remiayuwarete (Luka 13.25-27)

²¹—"Ore 'ã Jejui 'ga remiayuwa", e'i futatee nipo 'gã amũ. "Jejui 'ga Orejararetea", 'jau futatee nipo 'gã. A'ere 'gã nosei futari ywag ipe. Nuapoi futari 'gã mama'ea Jeruwarete 'ga remifutar imũ. Nuenuwi 'gã 'ga je'ega. A'eramũ 'gã osowe'em ywag ipe. 'Ga je'ega

renupara 'gã etee futat oo ajemogyau ywag ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²² —Anure nipo Jarejuwarete 'ga rowase pejemajatykaaw ipe kwaiwete 'gã 'i ekoete jee: "Jarejuwarete 'ga je'eg are ore oi kwe pewara 'gã mu'jau ikue", 'jau nipo 'gã jee. "Eneremiayuwa 'jawe futat ore mama'eukwaawa moia erekwara 'gã nui. Eneremiayuwa 'jawe futat ore aeremiapoe'ema apou ikue", 'jau nipo 'gã jee— 'jau 'ga 'gã nupe. ²³ —A'ere nipo je 'i 'gã nupe: "Pëë pekwap futat je wi muku. Jeremiayup 'mea te pëë. Mama'e tywera apoarera te pëë", 'jau nipo je 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

I'akwaap ma'e (Luka 6.47-49)

²⁴ —Jeje'ega renuparamũ pë'akwaap pejemogyau. Sã'ã i'akwaap ma'e 'ga 'oga mÿja ywy ätã pype. ²⁵ Kwaiwete agawewi 'ã amana 'ua. Ywytuu agawewi 'ã erua. A'etea 'ã 'oga nu'ari futari ywytuu upe. 'Y ruwiretea mi-amũ 'ã owaëme'ema jupe. A'eramũ 'ã aipoa 'oga awawe'em ppy pe. Nan tee futat jeje'ega renuparamũ pëë— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁶ —A'ere jeje'ega renupare'emamũ pejemogy i'akwaawe'ema 'ga 'jawe. I'akwaawe'ema 'ga te ajee 'oga omÿi amũ 'y apopewa pype. ²⁷ A'eramũ amanakyr ppy are we 'ga roga awau ppy pe 'ga wi. A'eramũ futat 'ã 'y rypojuaga 'ga roga retyka 'ga wi. A'eramũ nipo jeje'ega renupare'emamũ pëë aipoa 'oga apoara 'ga 'jawe etee futat. Aipo 'ga 'jawewaramũ nipo pëë anure pejepapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ Jejui 'ga porogytapaw ire, 'ga renuparera 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nũ— 'jau 'gã ajaupe. —NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'jawe rüi 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gã Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat 'gã ae mu'ei— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere Jejui 'ga nanarüi. U'eawer imũ etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gã ajaupe, oporesagamũ 'ga ree.

Ipito'om ma'e (Maku 1.40-45; Luka 5.12-16)

8 'Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga 'ua ojypa ywytyr awi nũ. Kwaiwete 'gã 'ua ojypa 'ga reewe te futat. ² Poje ipito'om ma'e 'ga amũ 'ua wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Je resag ape, ki Ku'jyp. "Jejui 'ga ae katu'okara", e'i 'gã jee. A'eramũ je tejua tejesaukaa enee. Je ree eje-muaëmiweramũ je mokã'ë ape— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

³ Aipo ojeupe 'erauwe Jejui 'ga opo monou 'ga 'arimũ:

—Ko ajee je ene mokã'ëi 'wei— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. Oje'arimũ 'ga po mono ppyrauwe okã'jãu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramũ futat 'ga pira ojekatu'oka.

⁴ 'Ga mokã'ë re Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokã'ëawera tekotee 'gã nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. "Je resag ape. Jepito'oma okã'ë je wi", ere ewau 'ga upe. "A'jea futat ra'e", te'i 'ga enee 'jau, ene resag ire 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mũ

rerawau 'ga upe. A'eramũ 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekã'ëawer are— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat ene ejey-mawa mũ rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muory-pawamũ. Ejeymawa mũ rapyukara ene ekã'ëawera re-saukaawa futat— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'eramũ ipito'om ma'efera 'ga awau ojeupe 'ga 'eawer imũ etee futat iapou.

Jefaruu 'ga remiayup (Luka 7.1-10)

⁵ Kafanaũ pe 'gã waëm ire jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga amũ 'ua owaëma Jejui 'ga upe. Tapy'ÿi amuteea te 'ã 'ga, romanũa te 'ã 'ga. ⁶ A'eramũ 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Jeremiayuwa 'ga ojero'wu 'upa ayrügatugatu 'ga 'upa— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁷ Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere iruukwe. Too ene rupi 'ga katu'oka 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁸ —Naani nũ'ũ. Ene 'ã kũima'eeteetea te. Je 'ã akotee ma'ea te. Eje'eg imũ etee futat ekatu'ok 'ga.

"Ojekatu'ok futat 'ga" ene 'eramũ 'ga jekatu'ogi futari— 'jau 'ga Jejui 'ga upe. ⁹ —Je 'ã jefaruua. A'eramũ je

te'wyrriara 'ga je'eg imũ etee futat mama'e apou tekou jepi. Je 'ã jefaruua 'gã 'wyrria'ria. Sëg jeremiayuwa jefaruu 'gã pytuna. A'eramũ jeremiayuwa 'gã jeje'eg imũ etee futat mama'e apou ajemogyau. 'Ga amũ upe je 'jau: "Ere ewau peu jee", 'jau je 'ga upe. A'eramũ 'ga awau. Ajepeja 'ga upe je 'jau jepi: "Ere ejua 'au je pyri", 'jau je 'ga upe jepi. A'eramũ 'ga 'ua je pyri jepi. Tejeupe oporowyky ma'e 'ga amũ upe je 'jau: "Ekwap mama'e apou jee", 'jau je 'ga upe. A'eramũ 'ga jeje'eg imũ etee futat mama'e apou jee jepi. A'eramũ ene nanë eje'eg imũ etee futat jeremiayuwa 'ga katu'oka jee— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁰ Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga oporesagamũ etee 'ga ree. A'eramũ 'ga 'jau wewiri ako ma'e 'gã nupe:

—Israeu juapyrera agawewi 'ã pëë. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe. Inäinänit' etee futat 'ã pëë je rerowiaa pejemogyau. Ko 'ga judeue'ema agawewi. A'etea 'ga je rerowiat kwaiwete ra'e jepi— 'jau Jejui 'ga wewiri ako ma'e 'gã nupe. ¹¹ —Peapyaka jeje'eg are? Anure nipo kwaiwete 'gã oi osou ywag ipe. Amunap tesirümer awi we futat nipo 'gã oi ajatykau ore ree ywag ipe. Peu futat 'gã jemi'wari ymāwarera 'gã pyri. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mīmera 'gã pyri nipo 'gã awau ojemi'waa. Judeue'ema 'gã agawewi. A'etea 'gã je rerowiat ajemogyau. A'eramũ nipo 'gã awau ajatykau ore ree peu Jarejuwarete 'ga pyri. ¹² A'ere 'ã judeu 'gã jēmī naani. Ywag ipe oo ma'eramera 'gã futat numi-amũ. A'ere 'gã naje rerowiari etee. Amume'ri 'gã etee 'ã je rerowiaa. A'eramũ nipo Jeruwarete 'ga je rerowiare'ema 'gã monou 'gã pe'au muku ojewi. Ypytunaiwayay pype nipo 'ga 'gã monoi. Peu futat nipo 'gã wayrũ ojere'emamũ ajemogyau. Aya nipo 'gã nerekou, 'gã maema 'gã na'jywa mokãina 'gã mogyau— 'jau Jejui 'ga wewiri ako ma'e 'gã nupe.

¹³ A'ere 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga upe nũ:

—Ere ewau ejewya eje'wyr ipe nū. Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramū eneremiayuwa 'ga ojekatu'oka enee nū— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nū. Owaēma ppy we 'ga wemiayuwa 'ga resaka, jaruete 'ga reko esaka. Jejui 'ga 'eawa rupi we etee futat 'ga remiayuwa 'ga ojekatu'oka.

Pedro 'ga rojo ēē

(Maku 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ A'ere Jejui 'ga awau Pedro 'ga 'wyr ipe nū. 'Ga roga pype osouwe 'ga Pedro 'ga rojo ēē resaka. Iro'y ēē 'upa.

¹⁵ A'eramū 'ga awau ēē poppyka. A'erauwe ēē ro'ya atepawamū ēē wi. A'erauwe ēē afu'ama okama awi mama'e apou 'ga upe 'ga mojemi'waa.

¹⁶ Kaaruwamū peuwara 'gā kwaiwete mama'eukwaawa rerekwara 'gā nerua Jejui 'ga upe. A'eramū 'ga mama'eukwaawa moia 'gā nui, oje'eg imū etee futat. Ojero'wu ma'e 'gā nanē 'ga ikatu'oka nū. ¹⁷ Ymā te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Isai 'ga 'ga mome'ui rakue:

“Janekaruara 'ga omoit jane wi, jane katu'oka”,
'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. Jejui 'ga remiaporama 'ga imome'wau inuga ka'aran are rakue. A'eramū 'ga 'gā katu'oka, Isai 'ga 'eawer imū etee futat.

“Too ene rupi 'jau' 'ga 'eawet

(Luka 9.57-62)

¹⁸ Anure kwaiwete 'gā 'ua ajatykau 'ga ree. 'Gā nesakawe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Kwe katy soo jareyaapa 'jau, 'y owajara katy 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁹ 'Gā o enunewe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga amū 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Too ene rupi 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe. —Taa-ta tekou ene rewiri kwe pe ene orauwe 'jau— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

²⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat nipo eneatawet je rupi ki sa? A'ere 'ā je najerogi te tekou a'i kūi. Kasuru'miara te 'ā ok. Ywy kwara 'ā 'ga roga. Wyra'i nanē 'ā waityramū nū. A'eramū 'ā kaaruwauwe ojewya 'ua waity pype osea. A'ere je nanarūi. Aset ekoete tee futat je tekou. Tekaarupaw ipe je tesea ekoete tee futat tekou. Je 'ā pēneki'yra agawewi. A'etea 'ā je najerogi tekou. Jeremiayuamū nan tee futat pejemogy nū. A'etea futat te eneatawet je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū Jejui 'ga rerowiaara 'ga amū 'jau 'ga upe:

—Tene ajee jeruwa manūi ra'ne. Tejuwa 'ga manū re too ene rupi 'jau. 'Ga manū re nipo a'jea futat tekou wyyapi ene rewiri. Tejuwa 'ga manūa ra'ne je aesak— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²² A'ere Jejui 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Ene'me awi. 'Aawuwe futat ejot je rupi. Eneruwa 'ga manū re amutee 'gā totym 'ga enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Ywyrūu muojeawet

(Maku 4.35-41; Luka 8.22-25)

²³ A'ere Jejui 'ga u'aa yaruu pype, wemimu'e 'gā ne-tee. ²⁴ 'Gā yaapaw ipe ywyrūa 'ua erujewi 'gā nupe. 'Y ryjuapia yara matyneema imotypywyka ja'wyja'wy 'gā nupe. A'ere Jejui 'ga seri etee futat 'upa. ²⁵ A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'ga renūina 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere ejua epaka kūi! Sapap jane kūi!— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁶ Opag ire 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pejekyjau nanimenime 'ū? Maran ajee nepejemogypygyi etee je ree 'ū? Nepeesagi nipo peje-jepype je rekoa ki sa? Je te 'ā areko pēē. Je rerowia'ri etee 'ā pejepe pejejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

A'erauwe 'ga fu'ami oje'ega ywyrūu upe, tyjapetega upe nanē nū. A'erauwe futat ywyrūa wojeramū. 'Y rajapetega nanē wojeramū nū. ²⁷ A'eramū 'ga remimu'e 'gā oporesagamū etee 'ga ree.

—Ma'e pājē 'ga te jane sireko jarejepype nū'ū?— 'jau etee 'gā ajaupe. —Ywyrūa te 'ā 'ga amuojet erujewi jarejewi a'i kūi. 'Y rajapetega nanē 'ga 'ā imuojea erujewi nū. Ma'e pājē 'ga te nū'ū? Naesagi pa je 'ga amū je'ega wyytu upe jepi nū, wyytu muojera erujewi jepi nū— 'jau 'gā ajaupe oporesagamū 'ga ree.

—Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Maku 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸ Garireja ypiauu owajara katy owaēm ire 'gā oyaruu monou imojekoka Gatara ywy are. Yaruu awi Jejui 'ga ēm ypyrauwe mukūja 'gā 'ua 'ga rowosōu. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā poromū. Tywy 'arimū etee futat 'gā neko. A'eramū 'gā 'ua tywy awi Jejui 'ga repejāna. Mama'eukwaawa 'gā muarūukare'ema 'gā mama-ra'neu 'gā mogyau. Ipojte 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā pyriwara 'gā okyjau 'gā nui. Nooi futari 'gā 'gā pyri.

²⁹ A'eramū Jejui 'ga resakawe mama'eukwaawa werekwara 'gā muafukajukaa Jejui 'ga upe:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ā ene. Maran te ore rereko ape? Norowaēmi we ore orojereko tyweawa upe— 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe.

³⁰ Aipo 'eramū muku'i tajaurana ajemogyau oje-mi'waa. Kwaiwete tajaurana. ³¹ A'eramū mama'eukwaawa 'jau Jejui 'ga upe:

—'Gā nui ore moir ire ore monoukar ape tajaurana wyyterimū ore mojejaga— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

³² —Pe'je ajee pejewau— 'jau Jejui 'ga jupe.

A'erauwe mama'eukwaawa awau ū'jāu 'gā nui. Awau ojejaga tajaurana pype. A'eramū tajaurana mama'eukwaawa ojepepe ijeagamū erowawaka erajemogyau. A'eramū erawau enujāna ywy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

³³ A'erauwe tajauran are omaenun ma'e 'gā awau imome'wau amunaw ipewara 'gā nupe:

—Ekoay Jejui 'ga 'ua tywy 'arimū ako ma'e 'gā pirewara omoit 'gā nui ko, imonou tajaurationa pype ko. A'eramū tajaurationa opapa ko— 'jau 'gā awau imome'wau amunaw ipewara 'gā nupe.

³⁴ A'erauwe amunaw ipewara 'gā 'uapap Jejui 'ga resaka. A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Ere ejepe'au oreywy awi. Nenea'wyri ene ra'e. Orereymawa 'ā ereapisipap— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

A'eramū Jejui 'ga awau 'gā nui.

Iteu ma'e

(Maku 2.1-12; Luka 5.17-26)

9 A'eramū Jejui 'ga awau 'gā nui. Awau u'aa yaruu pype, awau oyaapa nū. Oje'wyr ipe 'ga awau ojewya nū. ² A'eramū peuwara 'gā teewi iteu ma'e 'ga rerua Jejui 'ga upe nū. 'Ga rerua 'ga rupia 'ga rupawa reewe Jejui 'ga upe. "Je rerowiat pa 'gā ajemogyau ra'e", 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Erekyje awi je wi kūi. Enetywera je amoit ene wi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromul'jara 'gā 'ga rerowiare'ema ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Awŷja 'agamū 'ū? Janeruwarete 'ga etee te janetywera omoit jane wi— 'jau 'gā ajaupe. —Enetywera je amoit ene wi 'eramū 'ga Jarejuwarete 'ga 'jawe je reko 'ga 'i te janee— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

⁴ A'ere Jejui 'ga 'gā kwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē poromū 'jau pejejeupe 'ū?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁵ —Je upe naayi. Iteu ma'e mafu'aramū ae nanē ojotywera moiri ajai nū kūi— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁶ —Pēneki'yra je 'ā. A'eramū je tepājē re-saukaa pē nupe. Iteu ma'e 'ga je amafu'am pē neape— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Ga fu'ama resaka taje kwaap pejepe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —"Aeteufera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanē ae wi nū", tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ā opājē amut jee. A'eramū je pētywera moia pē nui, iteu ma'e mafu'ama nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Ere efu'ama jui. Ejupawa pyyka erawau eje'wyr ipe— 'jau 'ga 'ga upe.

⁷ Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga afu'ama 'gā neape. A'eramū 'ga wupawa pyyka erawau oje'wyr ipe.

⁸ A'eramū esakarera 'gā ajemogyau okyjau, oporesagamū 'ga ree. A'e pype 'gā aku'iramū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe.

—Kuu. Namafu'ami sipo 'ga 'ga pa, a'e ako je ko re'ā— 'jau 'gā ajaupe. —Ku'jywa 'ga 'ga amafu'amukat 'ga upe— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā esage ma'eramū, ki Ku'jyp. Ene 'ā eremafu'amukat 'ga 'ga upe. Epājēa 'ā eremut 'ga upe rai'i— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

Mateu 'ga mo'wyawet

(Maku 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ A'eramū Jejui 'ga awau watau nū. Awaw ipe 'ga Mateuramū je resaka. 'Wyriararete upe ka'aranūū pyykarera je. Jeporowyky je renamū Jejui 'ga 'ua oje'ega jee:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga jee, je mo'wya ojeupi.

A'erauwe je tepoia teporowyky awi ejaa inuga a'e pe te futat. A'eramū futat je tewau 'ga rupi, 'ga remimu'eramū. ¹⁰ A'ere je 'ga mo'wya teje'wyr ipe:

—Ere ejua ejemi'waa je pyri. Ere ejemiayuwa 'gā nenūina erua erojemi'waa jerog ipe— 'jau je 'ga upe.

A'eramū 'gā 'ua ojem'i'waa jerog ipe. Orojemi'waaw ipe kwaiwete 'wyriararete 'ga upe ka'aranūū pyykarera 'gā 'ua ojem'i'waa ore pyri. Mama'e tywera apoara 'gā nanē 'ua ojem'i'waa ore pyri nū. ¹¹ Poje fariseu 'gā amū 'ua ore resaka. A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga remiayuwa 'gā nupe:

—Kuu. Ma'eramū pēmu'jara 'ga ojem'i'waa 'wyriararete 'ga upe ka'aranūū pyykarera 'gā pyri 'ū? Nia'wyri 'gā kūi. Mama'e tywera apoara 'gā pype nanē 'ga reni ojem'i'waa kūi. Nojem'i'wari noko ae 'gā pyri 'ja. Nia'wyri 'gā ajemogyau kūi— 'jau 'gā 'gā nupe.

¹² Aipo 'gā 'e renupawe Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Gā pyri je reko 'gā poaawamū te nū'ū. Je 'ā morofuanugara 'jawewara te ako 'gā nupe. Sā'ā morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gā nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gā nupe muaga. Nan tee futat je. Ia'wyre'ema 'gā katu'okawamū te je ruri. "Je jeresage", pe'je 'ā. A'ere je naesage ma'eramū rūi je ruri pē katu'oka. Itywet ma'e katu'oka tee je ruri. Pe'je pejewau pejememu'jau Jarejuwarete 'ga 'eawer are— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue:

"Je upe mama'e mura esage futat jee.

A'ere pejejee pēpota'wa esagea taetu esageramū jee.

Nafutari je tejeupe pēnemimurera, pejejee pejepota'wa esage'em ire",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue— 'jau Jejui 'ga fariseu 'gā nupe.

'Gā jemi'ware'em are 'gā mu'eawet

(Maku 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Anure Juā Batista 'ga remiayuwa 'gā amū 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Juā Batista 'ga remiayuwamū ore oroje-mi'ware'ema futat oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gā nemiayuwa 'gā nanē ojem'i'ware'ema futat oje'ega 'ga upe jepi nū. 'Ga upe oporogytaawa upe iwaēmauwe ore orojemi'ware'ema Jarejuwarete 'ga upe oroporogytau jepi. A'ere 'ā eneremiayuwa 'gā nanarūi. Niojeri agawewi 'gā 'ā ojem'i'war awi. A'etea 'ā 'gā oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

¹⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Akokatu ma'e 'gã nekokaturamũ sipo 'gã nekokatu resakara 'gã ty'ara rerajemogyi maraka are? Naani. Maraka teepaw ire tãmjẽ te 'gã py'arayparamũ nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —'Gã nui akokatu ma'e 'gã jepe'aramũ tee esakara 'gã poiri ojemi'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe u'ama. —Nan tee futat jeremiayuwa 'gã wo-jere'emamũ ojemi'war awi ojepyri je rekoramũ. Ojewi je o re te nipo 'gã nojemi'wari ajemogyau. Je o re te nipo 'gã 'arasigamũ ajemogyau je ree. A'eramũ te nipo 'gã nojemi'wari ajemogyau wea'aramũ etee je ree— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁶ —Ymã te 'ã aepy 'gã pẽ mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ã 'awamũ pẽ mu'ei nũ. Amutee are je 'awamũ pẽ mu'ei nũ. A'ere nepemojopypea'uweri jeporogyta aepy 'gã nemimome'ufer are. Jeporogyta are ojemu'e ma'eramũ ki a'ea etee futat pejemu'e. Pemojopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gã nuapoi jeporogytau mama'ea— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Naperugi ae taity ymanera taity yau pyu. Kasi a'e pe taity yau opoejamũ erojefuapygi etee ne. A'eramũ futat taity ymanera otoroka etee nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ¹⁷ —Y'way yau ae nueko'wogi yrũ ymanera pype. Yrũ yau pype te ae eko'wogi. Yrũ ymana pype sieko'wok 'eramũ ajai-wayramũ erujewi. A'eramũ futat opy'apefugamũ wajai-wamũ yrũ pype. A'eramũ futat wyrũ kakau. A'eramũ ojeko'woka— 'jau 'ga 'gã nupe. —Yrũ yau pype eko'wog ire ojeko'woke'ema. Yrũa kaw'em nanẽ nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ee. —Nan tee futat nepemojopypea'uweri jeporogytafera morogyta ymaner are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Kũjã ãẽ mũ kũjãmuku ãẽ retee

(Maku 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ 'Ga porogyta 'ga renamũ kũima'e 'ga amũ 'ua owaẽma Jejui 'ga upe. Judeu 'gã 'wyrã'ri 'ga amũ 'ua wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Jera'jyr ãẽ amanũ 'awamue futat ko. A'eramũ ene ejua ãẽ resaka. Epea ãẽ 'arimũ imonoramũ nipo ãẽ fer-awĩ nũ— 'jau 'ga 'ua 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe. Taesak ãẽ enee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁹ A'eramũ Jejui 'ga afu'ama awau 'ga rupi. 'Ga remimu'eramũ ore nanẽ arawau 'gã nupi nũ.

²⁰ Orewaw ipe kũjã ãẽ mũ 'ua Jejui 'ga rupisika, 'ga raity pypireme'ywa ppyka. Ojero'wu ma'e ãẽ. Tusi kwara ãẽ imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari ãẽ ry ãẽ wi. Ymã te ãẽ rekoi rakue. ²¹ A'eramũ ãẽ 'jau ojeupe etee futat: "Kĩã raity ppygamũ tajekatu'ok 'jau kwy", 'jau ãẽ ojeupe etee futat. A'eramũ ãẽ 'ua 'ga raity pypireme'ywa etee agawewi ipyka. A'etea ãẽ ojekatu'ok 'ga raity pypireme'ywa ppyg ypyrauwe futat. ²² A'erauwe Jejui 'ga ojerowaka amã'jãu ãẽ ree. A'eramũ 'ga 'jau ãẽ upe:

—Erekyje awi kari. Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramũ je ene katu'oka akiko— 'jau 'ga ãẽ upe.

Ëẽ upe aipo 'ga 'erauwe ãẽ ojekatu'oka.

²³ A'ere Jejui 'ga ore reruatau nũ. "Jera'jyra ãẽ ree epea emono" 'jara 'ga 'wyrã upe orowaẽm ire orosou. Orosouwe Jejui 'ga ãẽ ree ajatyka ma'e 'gã nesaka. 'Ga mo'wyrãera 'ga ra'jyra ãẽ rapirũmũ ãẽ rerekou. Ju-mi'ara'nĩ moje'egara 'gã nanẽ 'ga esaka nũ † Kwaiwete 'gã 'upa 'oga pype. ²⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je peje'jãu pejewau ukupepe. Namanũ ãẽ. Oset tee ãẽ 'upa. Peesag iki je ãẽ momaga— 'jau 'ga 'gã nupe.

Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'ga rerekoemãu etee.

—Ene'me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'gã 'ga upe.

"Amoferap nipo je ãẽ re'ã", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga poromũ 'jau 'gã nupe, "oset tee ãẽ 'upa", 'jau etee 'ga 'gã nupe.

²⁵ 'Og awi 'gã mũ'ẽ re 'ga amanũ ma'efera ãẽ popyka.

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau Jejui 'ga ãẽ upe.

A'erauwe ãẽ ferawi owya afu'ama. ²⁶ A'eramũ 'gã ãẽ moferapawera mome'wau imuãina ojepyriwara 'gã nupe.

Mukũi eae'ema 'gã

²⁷ Ëẽ moferaw ire Jejui 'ga awau pe awi nũ. 'Ga remimu'eramũ ore arawau 'ga rupi. Orewaw ipe mukũ-ja eae'ema 'gã 'ua ore rewiri wafukaita Jejui 'ga upe:

—Jejui! Ene 'ã Janerwarete 'ga remimurera! Ore resag ape. Epãjẽ mũ ore katu'og ape— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

²⁸ 'Og ipe ore se re, 'gã nanẽ awau osou nũ, Jejui 'ga rerowyka. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je rerowiat te pejepe pejemogyau jepi? "Ore mamã'ẽ 'ga nũ" 'ea te perowiat pejemogyau?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Aruerowiat futat ore ene— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga opo monou 'gã nea are.

—Tejerowiat pejemogyramũ je pẽ mamã'ẽi— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁰ A'erauwe futat 'gã amã'jãu. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'u kasi pejepe kwe pewara 'gã nupe kamẽsĩete ne, jerera muãje'ema kamẽsĩete amunawa pype ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

³¹ A'ere 'gã naani. Nuereko katui 'gã 'ga 'eawera, 'ga rera muãina kamẽsĩete peuwara 'gã nupe.

Ije'ege'ema 'ga

³² Jejui 'ga wi 'gã o ypyrauwe 'gã amũ mama'euk-waawa rerekwara 'ga rerua Jejui 'ga upe.

—Mama'eukwaawa mũ 'upa 'ga pir are. A'eramũ 'ga oje'ege'ema akou. Mama'eukwaawa 'ga nomo-je'egukari imogou— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'erauwe Jejui 'ga imoia 'ga wi.

³³ Ojewi Jejui 'ga imoir ire 'ga oje'ega nũ. A'eramũ 'ga resakara 'gã oporesagamũ 'ga ree ajemogyau.

† *Ajamanũnamũ ipypra poromũ jumi'ara'nĩa.*

—Niesagi pa jane nanuara Israeu juapyreramū jarey-wy pe jepi nū— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū 'ga ree ajemogyau.

³⁴ A'ere fariseu 'gā nuerowiari 'ga. A'eramū 'gā 'jau:

—Naani nū'ū. Mama'eukwaawa 'wryiara je'eg imū tee 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi nū'ū— 'jau futatee 'gā 'gā nupe.

Jejui 'ga ajemuaēma 'gā nee

³⁵ Pe awi Jejui 'ga awau nū. Awau 'ga amunawa moy-moyka akou. 'Ga remimu'eramū ore arakou 'ga retee te futat. Judeu 'gā jatykaaw ipe 'ga awau 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree:

—Pejetywer awi pēpouriweramū Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui. A'eramū 'ga pē mogyau wemi-ayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe akou, 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

Ojero'wu ma'e 'gā 'ga ikatu'oka akou. ³⁶ Kwaiwete 'gā jatykai 'ga ree, 'ga porogyta renupa. 'Gā nesakawe Jejui 'ga ajemuaēma 'gā nee. "Karupa'mī jare'ema 'jawe 'gā jemogyi. Ojejukawe'emamū nanē nū. Wory-pawamū 'gā ajemogyau. Nitywi futari 'gā poara 'ga amū", 'jau Jejui 'ga ojeupe. ³⁷ A'eramū 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

—Ināinānī'ī etee Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā jemogyi. A'ere 'ā kwaiwete je te 'gā jemogyi Janeruwarete 'ga kwaape'ema— 'jau 'ga oree. ³⁸ —A'eramū ki pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe aipo are: "Emonou'jau'jap ejemiayuwa 'gā emome'waramū kwe pewara 'gā nupe", pe'je ki 'ga upe aipo are— 'jau Jejui 'ga oree. —Sā'ā juowuurana. Omonookara ae mū tywe'emamū 'ā ototokapaw ekoete. Nan tee futat nipo 'gā 'ga je'ega ojeupe 'gā imome'ue'emamū 'gā pawī etee mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga oree.

Jejui 'ga remimu'e 'gā

(Maku 3.13-19; Luka 6.12-16)

10 Jejui 'ga wemimu'eramū ore majatykau ojee, tusiramū ore majatykau ojee. Opājēā 'ga imua ore upe ore moporowykyawamū.

—Tepājēā je amono pē nupe amutee 'gā poawamū. Pe'je pejewau mama'eukwaawa moia erekwara 'gā nui. Ojero'wu ma'e 'gā nanē pēē ikatu'oka nū— 'jau 'ga oree ikue.

² 'Ga remimonoramū orepytuna tusi. Simão, Andre, Tiago, Juā, Filipe, Patarumeu, Tome, Mateuramū je, ajepeja Tiago, Tadeu, ajepeja Simão, Judas. Mīmeramū ore Jejui 'ga remimu'eramū. Simão 'ga mukūi 'ga rera. Pedro 'ga rer irūa. Ajepeja Simão 'ga rera nanē mukūi nū. Serote 'jau 'ga rer irūa. Andre 'ga Pedro 'ga rewirera 'ga. Tiago 'ga rewirera 'ga Juānamū. Sepetearamū Tiago 'ga ruwa 'ga Juā 'ga retee. Je Mateuramū 'wryiara upe ka'aranūū pykareramū. Ajepeja Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra 'ga. Judas 'ga nanē mukūi 'ga rera nū. Iskariote 'ga rer irūa. Kūima'e tywera 'gā nupe 'ga monoara 'ga poromū. Mīmeramū ore Jejui 'ga remimonoramū.

Jejui 'ga wemimu'e 'gā monoawet

(Maku 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Wemimu'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'ere ki judeu 'gā nupe etee je mome'u pejepe. Judeue'ema 'gā nupe kasi je mome'u pejepe ne. Samari ywy pewara 'gā nupe nanē je mome'wawe'em nū. ⁶ Israeu juapyrera 'gā nupe etee futat pejewau morygyta esage mome'wau. Sā'ā karupa'mī ka'jama ujar awi. Nan tee futat Israeu juapyrera 'gā jemogyi. Ymā te 'gā ypya Jarejuwarete 'ga je'ega renuwi rakue. A'eramū 'gā 'ga kwaapa katu katu rakue— 'jau 'ga oree. —A'ere 'awauwara 'gā nokwaawi futari 'ga. 'Ga remifutara nanē 'gā ikwaape'ema nū. A'eramū 'gā ajemogyau karupa'mī ka'jama 'jawe— 'jau Jejui 'ga oree. ⁷ —"Otywer awi opoit ma'e 'gā Janeruwarete 'ga omogy wemi-ayuwamū. A'eramū ki pēē pejepeia pejetywer awi", pe'je ki pejewau 'gā nupe. ⁸ Ojero'wu ma'e 'gā pēē ikatu'oka. Amanū ma'e 'gā pēē imoferapa. Ipito'om ma'e 'gā pēē imokā'jāu. Mama'eukwaawa pēē imoia mama'eukwaawa rerekwara 'gā nui— 'jau Jejui 'ga oree. —Tepājēā je amono pē nupe. A'ere naje mepyi pejepe tepājēā pejejeupe imono are. A'eramū pēē pejewau 'gā katu'oka ekoete te futat pejemogyau. "Je mepy pejepe. Pejekatu'okawera pemepy jee", 'jawe'em futat pēē 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

⁹ —Ka'aranūūa kasi peroo ne. ¹⁰ Pejekaraemā nanē erawawe'em nū. Pejeyrū, pejepypapaap. Mīmera mi-amū kasi peroo ne. Pejepir arewara etee futar iki peroo. Ywyrā nanē pēē erawawe'em pejepo pe. Ojeupe peporogytaramū 'gā pē mojemi'waa. Aipoa esage— 'jau Jejui 'ga oree.

¹¹ —'Gā 'wyrarete upe pejewaēma pejewau pejeseawa rekaa. "Pe'je pejeju pejesea 'au ore pyri" 'jara 'gā noga pype etee futar iki pepup. Peo kasi kwe pe pejejemogyau ne. ¹² 'Gā nog ipe pejewau ki "Awamū Janeruwarete 'ga nepē mu'arasigukari pē mogyau", pe'je pejewau pejesou 'gā nupe. "Arafutar ore Jarejuwarete 'ga pē muekōēāja pē mogya", pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹³ —"Pe'je pejeju pejepytau ore'wyr ipe" 'gā 'eramū ki pe'je 'gā nupe: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga aku'i muri pē nupe, pē mopy'ata'wau a'jea futat", pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree. —"Narafutari ore pēpyta oroje'wyr ipe" 'gā 'eramū pēē 'jau 'gā nupe: "Janeruwarete 'ga aku'ia namura'uweri pē nupe", pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁴ —A'eramū nipo pēē pejewau majepeja 'gā amū 'wyr ipe nū. A'eramū nipo 'gā 'jau: "Noreporenuwiweri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū ki pe'je 'gā nupe "Janeruwarete 'ga 'ā wemi-ayuwamū pēfutat numiamū. A'ere 'ā nepefutari etee 'ga. A'eramū nipo 'ga anure pē mu'arasiga pē mogyau", pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree u'ama. —A'eramū pēē 'gā 'wyrarete awi peje'jāu pejepypapaawa nupānupāu ajuee, 'yja motototoka jui. "Janeruwarete 'ga pē katu'og are ifuwet numiamū. A'ere 'ā nepefutari etee 'ga", pe'je ki pejepypapaawa

nupāu ajuee 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁵—A'jea futat je 'i. Anure, wowase pē majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga Sodom ipewarera 'gā nereko tyw-eretei Gomora pewarera 'gā netee. Sodom ipewarera 'gā ityweretei Janeruwarete 'ga upe, Gomora pewarera 'ga netee rakue. A'eramū nipo 'ga 'gā nerekou tyweaete 'gā tywer are. A'ere "noreporenuwiwiri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are" 'jara 'gā Sodom ipewara 'gā tywera apyraawi. A'eramū nipo 'ga taetu 'gā nerekou tyweaete etee te nū Sodom ipewarera 'gā apyraapa— 'jau Jejui 'ga oree.

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e

(Maku 13.1-13; Luka 21.12-19)

¹⁶—Sā'ā kasurua tajau jarū pyterimū isea. A'eramū 'ā tajaua iu'wau. Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga kwaapare'ema 'gā pyterimū pese. 'Gā amū nipo amara'neramū akou pē nee. A'ere ki pē'akwaap pejejemogyau 'gā nupe. Pejepota'waramū etee futar iki 'gā nee— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁷—Pejea'gu te ki ajee pejerowiare'ema 'gā nui. 'Gā amū nipo pē pyyka pē nerawau o'wyrira'ri 'gā nowase pē moporogytaukaa o'wyrira upe. Judeu 'gā jatykaaw ipe nipo 'gā amū pē pyyka pē nupānupāu. ¹⁸Je rerowiaaramū pē nekoramū nipo 'gā pē pyygi pē nerawau judeue'ema 'gā 'wyrira'ra 'gā nowase. O'wyrirarete 'gā nowase pejejerooramū pēē je ree morogyta esage mome'wau 'gā nupe. A'eramū futat nipo o'wyrira'ra 'gā nowase pē nerawarera 'gā morogyta esagea pēē imome'u renui o'wyrira'ra 'gā neewe futat— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁹—A'ere kasi pekyje pejejerooramū ne. "Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gā nupe 'wei", pe'je kasi ne, pejegy'jau ne. Janeruwarete 'ga te peje'egawa amut pē nupe peu pē nerooramū— 'jau 'ga oree. ²⁰—Napēē tee rūi peporogyta 'gā nupe. Pēnuwarete 'ga 'Agesagea te nipo pē mueapyo pē'eaw are— 'jau Jejui 'ga oree.

²¹—Je rerowiare'ema 'gā nipo wewirera 'ga miamū futat omono 'gā nupe, ijukaukaa, wewirera 'ga je rerowiar ire. Wa'yra 'gā miamū nipo 'gā imonou 'gā nupe iapisaukaa. 'Uwa miamū, oya miamū 'jau nipo 'gā imonou iapisaukaa 'gā nupe je rerowiaaramū 'gā jemogyramū— 'jau Jejui 'ga oree. ²²—Je rerowiare'ema 'gā oporomutare'emamū je ree. A'eramū nipo 'gā je rerowiaaramū pē nee nanē oporomutare'emamū nū. A'ere Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gā nerooi imogyau ojepyri nakwaparimū ete rūi futat— 'jau 'ga oree. ²³—Amunaw ipewara 'gā pejejerereko tyw-eramū, pejeka'jama pejewau 'gā nui. Ajepeja amunaw ipe pejewau je mome'wau. Israeu ywy pypewara amunawa moyge'emaue nipo je ruri tejewya nū— 'jau 'ga oree.

²⁴—Ojemu'e yau ma'e 'gā amu'jara 'ga nuapyaawi futari. I'wyrat ma'e 'gā o'wyrira'ra 'ga nanē nuapyaawi nū. ²⁵Ojemu'e ma'e 'ga e'i ojeupe: "Tako temu'jara 'ga 'jawe 'jau kwy", 'jau nipo 'ga ojeupe. Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Je rerowiare'ema 'gā je kurapara te ajemogyau. "Mama'eukwaawa 'wyrira'ra je'eg imū tee 'ga mama'eukwaawa moia 'gā nui", 'jau futatee nipo 'gā

jee je kurapa ajemogyau. A'eramū nipo 'gā pēē taetu je rerowiaaramū pē kurapa— 'jau Jejui 'ga oree.

Pekyje ki Jarejuwarete 'ga wi

(Luka 12.2-7)

²⁶—Pekyje awi 'gā nui. Nomima'uweri futari ae mama'ea. Anure te nipo imimipywera jesaukari katu katu 'gā nupe. ²⁷'Awamū je je'egi pē nupe etee futat. A'ere tepeo jeje'ega mome'wau 'gā nupe najuejue etee futat 'jau— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁸—Pekyje awi pejejee ifuwet ma'e 'gā nui. Pē apisi 'gā numiamū. A'ere 'gā pē'aga nomateepawa'uweri. Jarejuwarete 'ga wi te a'jea futat pekyje ete. 'Ga te a'jea futat pē mateepap ywawuje futat werowiare'emamū. Pē'aga we futat 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga oree. —'Ga te a'jea futat mama'e tywera ojeupe iapoaramū ae apisi— 'jau 'ga oree.

²⁹—Janeruwarete 'ga te 'ā pājērete. A'ere 'ga jejuka esagei futari ae ree. Peesak wya'ia. Wya'ia 'ā niapoi agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga imanūnamū wesak ūina. 'Ga remifutarimū etee te wya'ia imanū. ³⁰Ae taetu aje 'ā ae ate 'ga upe. Ma'eramū 'ā 'ga jejukai ae ree taetu— 'jau 'ga imome'wau oree ūina. —Pē'awa we futat ojemojopyrūmap ajemogyau pēakag are. Aeakag are ijemogyta we futat 'ga okwaapap. "Noje-jukai nipo 'ga ore ree?" pe'je kasi ne. Naani. Ojejuka futat 'ga pē nee. ³¹A'eramū ki pēē pejegy'jawe'em pejerereko tywera 'gā nui— 'jau 'ga oree.

³²—Pejenosī kasi je mome'wau 'gā nupe ne— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Gā nowase pēē je mome'u renosī'em ire je nanē najenosī pē mome'wau nū. "Je Jejui 'ga remi-ayuwamū je" pēē 'eramū je ywag ipe peoramū je nanē futat ywagipewara 'gā nowase a'e 'gā nupe nū: "Koromū noko jeremiayuwa 'gā 'ja", 'jau nipo je pē nupe ywag ipe peoramū, ywagipewara 'gā nowase pē mome'wau enosōue'em 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ³³—"Je najejui 'ga remiayuwa rūi" 'jaramū je ywag ipe peoramū pēē 'jawerimū etee futat nipo je pē nenosōu pē mome'wau Tejuwarete 'ga rowase: "Najeremiayuwa 'ga rūi noko 'agamū", 'jau nipo je pē nupe pē mome'wau 'ga rowase. A'eramū je aipo 'jarera 'gā monou muku tejewi— 'jau 'ga oree.

Jejui 'ga ree nipo ae ajamueu

(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴—"Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rur ire nipo ore jamuepawi", pe'je kasi ne. Naani. Je ree taetu nipo pejamue pejejemogyau— 'jau 'ga oree. ³⁵—Kūima'e 'ga amū nipo je rerowiaa. A'ere nipo 'ga ra'yra naje rerowiar. A'eramū nipo 'gā ajamueu je ree. Kūjā ēē mū nipo je rerowiaa. A'ere nipo ēē ra'yra ēē naje rerowiar. Ēē ra'ytatya nanē nipo je rerowiare'ema nū. A'eramū nipo aipo 'gā je rerowiaara ēē mueu je ree. ³⁶Amumē je rerowiaara 'gā pytuna 'gā we futat nipo 'gā nerekou tyweaete je ree. Je rerowiaara 'gā nereko tywera 'gā 'gā pytuna futat— 'jau Jejui 'ga oree.

³⁷—Pēporomutat 'ā pēē pejepytuna 'gā nee. A'eramū pēē mama'e apou 'gā maku'iu. A'ere je 'i 'awamū pē

nupe: Jeremiayuwamũ pejekoweramũ ki pēporomutat je ree, pejepytuna 'gã nee pejeporomutara apyraapa. Pejjuw are, pejeje are, pejeja'yr are. Mīmera 'gã nee pejeporomutara apyraapa. Je ree pejeporomutaramũ ki mama'e apou jeremifutar imũ etee je muorypawamũ. "Ereapo awi nanuara ki sa", 'jau nipo pēpytuna 'gã pē nupe. A'ere kasi eremojerowiat 'gã ne. Jeje'eg imũ etee futat pēē iapou. Kasi a'e pe pēē najeremiayuwa rūi ne— 'jau 'ga oree.

³⁸ —Anure nipo 'gã pē nereko tyweretei je ree, pē apisau je ree. A'eramũ futat nipo pēē mũ je rerowiar awi pejejoia. A'ere pēē je rerowiar awi opoit ma'eramũ najeremiayuwa rūi pejemogy. Jeremiayuwamũ pejekoweramũ jeremifutara etee futat pēē iapou, pejekyjawe'em 'gã pejekereko tywer awi. "Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi", 'jau etee ki pēē— 'jau 'ga oree. ³⁹ —"Najemanūweri je Jejui 'ga mome'u are" 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. "Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ" 'jara nanē awawe'em ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri nũ— 'jau Jejui 'ga oree. —A'ere "tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je 'ga rerowiar awi" 'jara 'gã oi futari ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree.

Janeruwarete 'ga jane mepyawam

(Maku 9.41)

⁴⁰ —"Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe", a'e ako je pē nupe ko. A'jea futat je 'i: Je rerowiamũ pē nereko esageara 'gã je nanē je rereko esage nũ. Je rereko esageara 'gã je muarera 'ga nanē werekko esage nũ. ⁴¹ Ojeupe 'ga amũ waēmamũ nipo 'gã 'jau: "Janeruwarete 'ga 'ga mut janee, ojee jane mu'jawamũ. Ma'eramũ 'ã oreporenuwiweramũ 'ga je'eg are", 'jau nipo 'gã. "Torojejuka esage 'ga ree nanē 'jau nũ", 'jau nipo 'gã. A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga oje'eg are moromu'jarera 'gã mepyi. 'Ga ree ojejuka esage ma'e 'gã nanē 'ga omepyi nũ, moromu'jarera 'ga repy 'jawe etee futat. Ojeupe 'ga amũ waēm ire nipo 'gã amũ 'jau: "Koromũ esage ma'e 'ga. Ma'eramũ 'ã ore jejuka esagei 'ga ree", 'jau nipo 'gã. A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga esage ma'e 'gã mepyi. A'eramũ 'ga esage ma'e 'gã nee ojejuka esage ma'e 'gã nanē imepyau nũ, esage ma'e 'gã nepy 'jawe etee futat nũ— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴² —A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga je rerowiaara 'gã nereko esageara 'gã mepyi. 'Yro'ysaga etee agawewi nipo 'gã imonou je rerowiaara 'ga amũ upe, i'yuwei ma'eramũ. A'etea Janeruwarete 'ga 'yro'ysaga monoara 'gã mepyau 'ga upe imonoawer are— 'jau 'ga oree, kwe pe omome'wawamũ 'ga ore monoi.

A'eramũ ore arawau kwe pe 'ga mome'wau oropytuna judeu 'gã nupe.

Juã Batista 'ga remiayup

(Luka 7.18-35)

11 Ojewi 'ga remimu'e 'gã orauwe Jejui 'ga awau ipyriu'iwara 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ² A'e pype Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã amũ 'ua owaēma Jejui 'ga upe. Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã Jejui 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe moromunepawa pype 'ga renaw ipe rakue. A'eramũ Juã 'ga 'gã amũ monou 'gã moporonuwukaa ee Jejui 'ga upe:

—"Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amũ te ra'u nũ?" pe'je ki pejewau 'ga upe jee— 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

³ A'eramũ 'gã awau oporonupa ee Jejui 'ga upe:

—"Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amũ te ra'u nũ?" e'i Juã 'ga enee ko— 'jau 'gã awau 'ga upe.

⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejemiesagera mome'wau 'ga upe.

⁵ "Eae'ema 'gã 'ga amamã'ē akou. Iteu ma'e 'gã 'ga amafu'am. Ipito'om ma'e 'gã 'ga imokã'jãu. Iapyae'ema 'gã 'ga imuapyau. Amanũ ma'e 'gã 'ga imoferapa. Iporiay'i ma'e 'gã nupe 'ga morogyta esage mome'wau akou" pe'je ki, jeremiapofera mome'wau 'ga upe. ⁶ "Je rerowiar awi ipoire'ema 'gã niku'ipawi futari ajemogyau", e'i 'ga enee ko, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁷ Ojewi Juã 'ga remiayuwa 'gã o ypyrauwe Jejui 'ga oporonupa Juã 'ga rekwawer are ojepyriwara 'gã nupe.

—Amunawe'em ipe pejewau te maran peesak 'ga rai'i? Ma'ja 'jawe te 'ga rai'i? Sã'ã juowa ywytua erojetyjetyga erekoa. Nan te 'ga rekoi rai'i? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Nanarũi futat 'ga rekoi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Najuejue etee futat 'ga rekoi oje'egawer imũ etee futat 'ga oje'ega 'gã nupe ai'i, wesakara 'gã nupe ai'i. "Pejetywer awi pēpoiriweramũ Ku'jyua 'ga imoiri pē nui", 'jau pãwē pãwē etee futat 'ga akou 'gã nupe. Kūima'eeteete 'gã nupe, akotee ma'e 'gã nupe 'jau 'ga akou 'ga mome'wau 'gã nupe ai'i— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸ —Taity esagea sipo 'ga werekko eruatau pēnemiesagamũ rai'i? Naani. Taity esage ma'e 'gã ako 'og esage pype etee. A'ere Juã 'ga nanarũi. Taity ekoetea etee futat 'ga werekko imunepa. Nu'ari futari 'ga taity esage rerekwar ipe. Ikaraemã kwai ma'e 'gã 'ã waity esage etee te werekko imunepa. A'ere Juã 'ga nanarũi— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe.

⁹ —Juã 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga mome'wararete ako rai'i. ¹⁰ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Juã 'ga ree inuga rakue. "Koromũ jeje'ega mome'wara 'ga", 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa inuga 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe. —"Tomono 'ga ene renunewe 'jau, kwe pewara 'gã mu'jau ene ree 'jau, ene rura futarukaa 'gã nupe 'jau", 'jau 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹¹ —Aeypy 'gã porogytafera wesageramũ agawewi. A'ere Juã 'ga porogytafera te 'gã porogytafera resage apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'awamũ je rerowiaara 'gã te Juã 'ga porogytafera apyraawi. Imu'epyre'ema 'gã agawewi 'ã. A'etea 'gã 'ga

ma'e apyraapa Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. ¹²—Juã 'ga ra'ne 'ã 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree rakue. "Pejetywer awi pëpoiriweramũ Janeruwarete 'ga pëtywera moiri pë nui, pë mogyau wemiayuwamũ", 'jau 'ã Juã 'ga 'gã nupe rakue. 'Awamũ 'ã je nanë aipo 'jau pë nupe nũ— 'jau Jejui 'ga 'ũina 'gã nupe. —A'eramũ kwaiwete itywet ma'e 'gã oreje'ega rerowiaa. 'Gã ku'ia 'gã nerekou. "Arowiat je 'gã je'ega. A'eramũ Janeruwarete 'ga jetywera moia je wi, je mogou wemiayuwamũ. Tene 'ga rerowiare'ema 'gã je rereko tyweretei kwy. Napoiri futari je 'ga rerowiar awi", 'jau nipo 'gã aku'iramũ ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹³—Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'gã Moisesi 'ga retee imome'ui pë nupe rakue. "Anure nipo Janeruwarete 'ga wemimurama 'ga muri, 'ga mogou 'wyraramũ ae upe. Otywer awi opoit ma'e 'gã nipo 'ga imogyau wemiayuwamũ", 'jau 'gã nakue. Juã 'ga nanë Janeruwarete 'ga remimureramũ je mome'wau pë nupe rai'i nũ. ¹⁴Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã amũ 'i rakue: "Anure nipo Eliasi 'ga 'jawewaramũ ra'ne ijesaokari pë nupe. 'Ga rewiri etee nipo ajee Janeruwarete 'ga remimura 'ga jesaokari", 'jau 'gã ikwasiaa ee rakue. A'eramũ je ee iparuerowariwet ma'eramũ pë mueapyou 'gã je'eg are. Juã 'ga futat Eliasi 'ga 'jawewara. A'eramũ 'ga 'ua Jarejuwarete 'ga remimuramamũ je renune ai'i. ¹⁵Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁶—Ma'ja 'jawe te 'awauwaramũ pëë?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kunumĩarũe'ema 'jawe futat pëë. Sã'ã kunumĩa. "Soo jarejerokyau 'jau" 'eramũ, "Naani. Najeataweretei je", 'jau etee 'ã ajaupe. "Pe'je ajee sajewaotee 'ũ", 'jau 'ã kunumĩa ajaupe nũ. "Najejewaoteeweri futari je", a'e ako je ko, 'jau ete 'ã kunumĩa ajaupe. Nan tee futat pëë. ¹⁸Juã Batista 'ga 'ã ojemi'ware'ema akou Jarejuwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'eramũ 'ã pëë "mama'eukwaawa 'ga wereko opir are ra'e", 'jau 'ã pëë 'ga upe, 'ga jemi'ware'emamũ rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁹—A'ere 'ã je ruri Juã 'ga rewiri nũ. Je 'ã tekou teojere'emamũ tejemi'waa Jarejuwarete 'ga upe teporogytau. A'eramũ 'ã pëë "Emi'uu 'ã 'ga ra'e", 'jau etee jee nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —"Itywet ma'e 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e, 'wyrararete upe ka'aranũũ pyykara 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e", 'jau etee 'ã pëë jee nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kunumĩ 'jawe pëë. Juã 'ga ree ra'ne 'ã pëë pejeporomutare'emamũ rai'i. 'Awamũ 'ã pëë je ree nanë pejeporomutare'emamũ nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Kunumĩ 'jawe 'ã pejemogy. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ mama'ea jane iaporamũ nipo jane pyriwara 'gã 'i jane: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga 'ã i'akwaap. Sã'ã 'ga remiayuwa 'gã neko esagea", 'jau nipo 'gã jane, janereko esage resag ire— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

Jejui 'ga je'ega moywyrarafenawet

(Luka 10.13-15)

²⁰A'eramũ Jejui 'ga oje'ega moywyrarfena wemiapofera resakara 'gã nupe. 'Gã 'wyr ipe agawewi Jejui 'ga aeremiapoe'ema apou 'gã nowase. A'etea 'gã nopoiri futari otywer awi. A'eramũ Jejui 'ga oje'ega moywyrarfena 'gã nupe:

²¹—A'e je ki 'ei. Naje moporomutarukari te 'ã pejepe a'i kũi. Pëporiay'i 'ã pejejemogyau numiamũ a'i kũi. Korasĩ pewaramũ, Pesaita pewaramũ. Mĩmer ipewaramũ 'ã pëporiay'i pejejemogyau numiamũ. Pë'wyr ipe ako je Jarejuwarete 'ga mome'ui tekou pë nupe ikue numiamũ. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oka ako tekou pë neape ikue numiamũ. A'ere ako nepëporenuwiwieri jeje'eg are ikue. Nepëpoiriwieri ako pejetywer awi ikue. Pejetywera retee ako pëë ikue. Tiro pe 'gã katu'og ire amunipo 'ã peuwara 'gã poiri otywer awi rakue. Sidom ipe. Mĩmer imũ 'gã katu'og ire amunipo 'ã peuwara 'gã poiri futari otywer awi rakue. Tanimuga amunipo 'ã 'gã wereko wapyte'rarimũ otywer awi opoira resaukaawamũ. A'ere ako je 'au agawewi iapoi tekou pë'wyr ipe ikue. A'etea ako nepepoiri pejetywer awi ikue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, wemiapofera resakarera 'gã pyu oje'ega magwamagwapa. ²²—A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pë majatykaawa 'ara rupi Tiro pewara 'gã majatykau wowase. A'eramũ nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete. Sidom ipewarera 'gã nanë nipo 'ga erekou tyweaete nũ. 'Gã tywer are wejue nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete etee. A'ere nipo 'ga pëë te pë nerekou tyweretei kwaiwete. Pëë te 'ã neperowiari 'ga, 'ga pãjẽ resakareramũ miamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²³—Pëporiay'i pejejemogyau numiamũ, a'e je 'ã pë nupe, Kafanaũ pewaramũ nanë nũ. "Ore Kafanaũ pewaramũ oreresage", pe'je pejejaupe numiamũ. A'ere je 'i pë nupe: Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'eramũ futat pëë, a'e je 'ã pë nupe— 'jau Jejui 'ga Kafanaũ pewarera 'gã nupe. —Nepepoiri te 'ã pejetywer awi. A'eramũ pëë pejewau mama'eukwaawa rapyaw ipe futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Pë neape futat je ako pënemiapoe'ema apou tekou ai'i. A'ere ako nepëpoiriwieri pejetywer awi ikue. Sodom ipe iapo re amunipo 'ã peuwara 'gã poiri otywer awi rakue. A'eramũ amunipo 'ã 'gã 'wyr ateepawe'emamũ futat rakue. 'Upa we futat amunipo 'ã 'gã 'wyr 'awamũ miamũ futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁴—Wowase pë majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweretei te futat kwaiwete Sodom ipewarera 'gã nerekou tywera apyraapa— 'jau 'ga oje'ega moywyrarfena Kafanaũ pewara 'gã nupe.

Jejui 'ga oporopoariweramũ jane ree

(Luka 10.21-22)

²⁵A'ere Jejui 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. Ene 'ã mama'e jararetea. Ene 'ã ywag ipewara mama'e jara. Ywy pewara jara nanë 'ã ene nũ. Ene te 'ã mama'e jararetea. Nai'akwaap ma'e 'gã etee

rūi 'ā eremueapyo jeje'eg are. Akotee ma'e 'gā na'ne 'ā eremueapyo ee nū. I'akwaap ma'e 'gā jēmī 'ā ene imueapyowe'em ee. ²⁶ Ejemifutar imū etee futat 'ā ene akotee ma'e 'gā mueapyo ee. Nanuara futat te 'ā erefutat rakue— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²⁷ A'eramū 'ga 'jau oje'epyrīwara 'gā nupe nū:

—Jeruwarete 'ga je mu'akwaap mama'e are ikue. Ma'eramū je 'ā ikwaawi— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. —Jeruwarete 'ga je kwaap katu katu futat. Nitywi 'gā amū je kwaaparamū. Jeruwarete 'ga etee te je kwaap. Je 'ā Tejuwa 'ga akwaap katu katu futat. A'ere 'gā nitywi amū je 'jawewara Jeruwa 'ga kwaapa katu katuara 'gā amū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Ma'eramū je 'ā tejemipyyrūmera 'gā mu'ei Tejuwarete 'ga ree. A'eramū 'gā a'eramū 'ga kwaapa je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau oje'epyrīwara 'gā nupe nū:

—Pe'je peje'jua jee jeje'ega renupawamū je pyri. Tejerowiar ire je jejuka esagei pē nee. Pēē mū mama'e poyjuu rupiara 'jawe. Sā'ā ae mama'e poyjuu upi-aramū. Nan tee futat pēfuakapawamū. Pejepy'a'wyrāmū pejejemogyau mama'e are. A'eramū pēē peje-fuakapawamū pejejemogyau. Tejerowiar ire je jejukai pē nee. A'eramū nipo pejepy'a'wyre'emamū mama'e are pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁹ —Peje-mu'e je ree. Jeje'eg are nanē pejejemū'jau nū. Je te 'ā ajemuaēm pē nee. Jeporopoariwet je tekou pē nee. Je ree pejejemū'e re nipo pēē pejepy'a'wyre'emamū mama'e are pejejemogyau. ³⁰ Naayi futari jeje'ega renuwa. Ay futat numiamū. Je futat apoat pēē mama'e apo are teje'eg imū futat. A'eramū aye'ema 'jawe akou pē nupe. Jeje'ega renuw ire nipo pēē pejeku'iramū pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Morowykye'em are 'gā mu'eawet

(Maku 2.23-28; Luka 6.1-5)

12 Morowykye'ema mū rupi Jejui 'ga awau juowuu-rana ko pyterimū akou. 'Ga rewiri oo ma'e 'gā opy'arayparamū ajemogyau. A'eramū 'gā a'ŷja pa'wau erawau opo pe. A'eramū 'gā ipe'oka i'wau. ² 'Gā ne-sakawe fariseu 'gā amū 'jau Jejui 'ga upe:

—Kuu. Emā'ē 'gā nee ki sa. Eneremiayuwa 'gā opo'o a'ŷja i'wau ra'e ki sa. "Noporowyky'a'uweri ae morowykye'ema rupi", e'i nā'ā Moisesi 'ga jepi re'ā. Juowu-uran a'ŷja po'oa aeporowyky'a futat. Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i rakue: "Peporowyky kasi morowykye'ema rupi ne", 'jau 'ga 'ā rakue a'i kūi— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja te Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga remiapofer are? Ymā te 'ā 'ga py'aray-paramū opytuna 'gā netee akou rakue. ⁴ A'eramū 'ā 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou rakue. A'e pe 'ga 'ā kanape pyyka i'wau opytuna 'gā netee rakue. Pekwaap 'ā aipoa. Na'gā nemi'ua rūi poa numiamū. Mainana 'gā etee te a'u aipoa rakue. A'etea Davi 'ga a'u opytuna 'gā netee rakue. Ipy'araypat 'gā awau osou peu. A'eramū 'ga amū "Nepēa'wyri pēē" 'jawe'em 'gā nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁵ —Morowykye'ema rupi mainana nanē oporowykyau nū. Nepemogytai nipo Moisesi 'ga remikwasiarera ka'arana mainana 'gā porowyky are ki sa? Morowykye'ema mū magwamagwapa 'gā wyra rapyau Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'gā amū "Iro pe-porowyky morowykye'ema rupi peje'jupa" ne'i 'gā 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁶ —A'jea futat je 'i: Esage futat Janeruwarete 'ga mogytaawa. Esage futat 'ga mogytaawa pype 'gā nemiapofera— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'ere 'awamū je rekoi. A'eramū jeje'ega renuwa we-sageramū futat 'ga mogytaawa pype 'gā nemiapofera apyraapa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁷ —Ymā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue: "Je upe mama'e mura esage futat jee. A'ere pe-je'juee pēpota'wa esagea etee esageramū jee. Nafutari je teje'juee pēnemimurera, peje'juee peje'pota'wa esage'em ire", 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. Nepēneapyoi nipo pēē 'ga remikwasiarer are pejejemogyau ki sa. Ee peje'juee re amunipo 'ā "Nia'wyri pēnemiapofera" nepe'jei 'gā nupe, a'ŷja po'wara 'gā nupe. Nuapoi futari 'gā mama'e tywera— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁸ —Je 'ā pēneki'yaretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramū je 'jau pē nupe: "Je 'ā morowykye'ema jara". A'eramū je tee pē mu'jau morowykye'ema rupi pēnemiapoe'em are— 'jau 'ga 'gā nupe.

Ipoteu ma'e

(Maku 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹ 'Gā nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe. ¹⁰ A'e pe ipoteu ma'e 'ga wapyka 'ūina. A'eramū Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gā 'jau ajaupe:

—'Awamū morowykye'ema. Maran sipo 'ga 'awamū ipoteu ma'e 'ga rerekoi nū?— 'jau 'gā ajaupe. —'Ga po katu'ogamū ki sa'e 'ga upe: "Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga porogytafera ra'e", sa'e ki 'ga upe a'i kūi— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Esageay te Moisesi 'ga remikwasiarer imū ae katu'oga morowykye'ema rupi enee?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Peje'jeymawa wyy kwara pype i'aramū sipo nepenuēmi wyy kwar awi morowykye'ema rupi? Morowykye'ema rupi agawewi nipo i'ari wyy kwara pype pē nui. A'etea nipo penuēm futat jui morowykye'ema rupi. Nepee'jara'uweri wyy kwara pype im'ŷina— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹² —Pē nupe pēneymawa repyramū futat. A'eramū pēē peje'jue'jau esage futat ee. Ae taetu ajee 'ā ae ate Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū 'ga ajemuaēma iteu ma'e 'ga ree taetu peje'jeymaw are pejemuaēma apyraapa. Ma'eramū sipo jane jarejopoare'ema morowykye'ema rupi? "Pejopoar iki", e'i 'ā Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³ A'eramū 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo popywau. A'eramū futat 'ga po ojekatu'oka 'ga po owajara 'jawe etee futat.

¹⁴ A'e resakawe fariseu 'gã awau ũ'jãu jui. Mo-rowkye'ema rupi 'ga katu'ogamũ 'gã amara'neramũ Jejui 'ga ree. A'eramũ 'gã afuwereteteramũ 'ga ree.
—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? Jemime te ra'u jane 'ga jukai nũ?— 'jau 'gã ajaupe.

Janeruwarete 'ga remipyryrũmet

¹⁵ "Fariseu 'gã ifuwerete te ene ree" 'e renupawe Jejui 'ga awau jui. Kwaiwete 'gã awau 'ga rupi. A'eramũ 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'okapap. ¹⁶ 'Gã katu'og ire 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'u kasi pejepe 'gã nupe ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁷ Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega mome'wara 'ga upe ka'arana kwasiarukari Jejui 'ga ree rakue. A'eramũ Jejui 'ga mama'e apou Isai 'ga remikwasiarer imũ etee futat rakue.

¹⁸ "Koromũ je upe oporowyky ma'e 'ga, jere-mipyryrũmera 'ga. Jeremifutararete 'ga. A'eramũ je teku'iramũ tekou 'ga ree.

Te'agesagea je amono 'ga upe 'ga rerekwaramũ. A'eramũ nipo 'ga jepãjẽ mũ etee futat mama'e apou akou.

Ywy pewara 'gã nupe nipo 'ga jeremiaporama mome'wau akou.

'Otywer awi opoit ma'e 'gã nipo 'ga imogyau wemi-ayuwamũ', 'jau 'ga 'gã nupe najuejue etee.

¹⁹ Nimara'nei 'ga ae ree. A'eramũ 'ga oje'egayawe'em. Wafukait'e'ema 'ga kwe pewara 'gã nupe. Ojee etee 'ga ojerowiaraipe'ema.

²⁰ Ajemuaẽm te 'ga ae ree. Ojero'wu ma'e 'gã nee 'ga opota'waramũ.

Iku'ipap ma'e 'gã nee 'ga ojejukau esage. A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau nũ.

Afuakaramũ 'ga 'gã nee. 'Jeruwarete 'ga oje'ega pẽ nupe', 'jau 'ga 'gã nupe, 'ga je'ega 'gã erowiare'emaue.

A'eramũ nipo 'gã 'ga je'ega rerowiaa ajemogyau.

²¹ 'Ga ree nipo judeue'ema 'gã jemogypygyi. 'Anure nipo 'ga jane katu'ogi Jarejuwarete 'ga upe', 'jau nipo 'gã ajaupe",

'jau Isai 'ga ikwasiaa Jejui 'ga ree rakue. A'eramũ Jejui 'ga mama'e apou 'ga remikwasiarer imũ etee futat.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Maku 3.20-30; Luka 11.14-23)

²² Anure 'gã amũ mama'eukwaawa rerekwara 'ga rerua Jejui 'ga upe. 'Gã nemierurera 'ga noje'egi futari. Mama'eukwaawa 'ga moje'egukare'ema 'ga mogou. Mama'e resagukare'ema nanẽ 'ga upe nũ. A'eramũ 'gã 'ga rerua Jejui 'ga upe. A'erauwe Jejui 'ga 'ga katu'oka, mama'eukwaawa moia 'ga wi. A'erauwe ikatu'ogipyrrera 'ga je'egi 'gã nupe. Mama'e resaka nanẽ 'ga akou nũ.
²³ A'e resakarera 'gã oporesagamũ ajemogyau Jejui 'ga ree.

—Tỹỹ. Okatu'ok 'ga 'ga ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga te 'ũi? Janeremiasagera 'ga te 'agamũ 'ũi?— 'jau 'gã ajaupe.

²⁴ A'e renupawe fariseu 'gã 'jau 'gã nupe:

—Mama'eukwaawa 'wyrriara je'eg imũ te 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi— 'jau 'gã 'gã nupe. —Pesepu † pãjẽ mũ etee 'ga imoiri 'ga wi— 'jau 'gã 'gã nupe.

²⁵ 'Gã 'eawera kwaapawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Gã amũ nipo ojo'oka oywy pype ajamueu— 'jau 'ga 'gã nupe. —Maran sipo 'gã amũ a'eramũ ojo'oka oywy pype ajamueu. Ajaupi etee futat ajuapisaupap, ojomateepapa ajaupi etee futat— 'jau Jejui 'ga u'ama oporogytau 'gã nupe. —Maran sipo a'eramũ majepeja amunaw ipewara 'gã ojo'oka ajaupi tee futat ajuapi-sawamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. ²⁶ —Nan iapo re amunipo 'ã mama'eukwaawa remiayuwa ijomateep-awi ajaupi etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁷ —"Pesepu pãjẽ mũ 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui", pe'je ako jee ko. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Ma'ja pãjẽ mũ ajee pẽnemiayuwa 'gã mama'eukwaawa moiri 'gã nui jepi? Najarejuwarete 'ga pãjẽ mũ rui nipo 'gã imoiri 'gã nui jepi?— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁸ —Je nanẽ futat 'ã Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ etee futat je amoit 'ga wi nũ. A'eramũ pẽẽ a'e are je kwaapa. "Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat ra'e, janeremiapesagera 'ga futat ra'e", 'jau amunipo 'ã pẽẽ jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹ —Ose sipo muna'ywa ifuakat ma'e 'ga rog ipe, 'oga jara 'ga fare'emamũ? Naani. Nosei futari. Ifuakat ma'e 'ga far ire etee isei 'ga rog ipe, 'ga karaemã pojekau 'ga wi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Mama'eukwaawa 'wyrri-ara ifuakat ma'e 'jawe. Ipãjẽ futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga te pãjẽrete, mama'eukwaawa 'wyrri-ara pãjẽ apyraap. Ma'eramũ 'ã ae Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ etee mama'eukwaawa moiri 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁰ —Je ree iporomutare'ema 'gã najeremiayuwa rui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Jeporowyky are je poare'ema 'gã nanẽ naje upe rui oporowyky. Mama'eukwaawa upe te 'gã porowyky— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³¹ —Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: Janeruwarete 'ga pẽtyw-era omoit pẽ nui, jui pẽpoiriweramũ, je 'i pẽ nupe. A'ere 'ga nomoiri futari U'agesage kuraparamũ pẽtyw-era pẽ nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³² —Pẽẽ mũ nipo je kurapa agawewi pejemogyau. A'etea nipo Janeruwarete 'ga pẽtywera moiri pẽ nui, ojeupe pepor-ogytaramũ. A'ere 'ga U'agesage kuraw ire pẽtywera nomoiri futari pẽ nui. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pãjẽ mũ etee je mama'eukwaawa moiri 'ga wi. "Pesepu pãjẽ mũ te 'ga mama'eukwaawa moiri 'ga wi" 'jaramũ pẽẽ Jarejuwarete 'ga 'Agesage kuraparamũ. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pẽtywera moire'ema pẽ nui. 'Awamũ miamũ 'ga namoiri futari pẽtywera pẽ nui. Anure nanẽ nipo 'ga imoire'ema U'agesage kuraparamũ pẽ nui nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Y'wa 'yp

(Luka 6.43-45)

³³ —Y'wa 'ywa 'jawe pẽẽ. Y'wa 'yp katurama i'a katuram tãmẽjẽ futat. Y'wa 'yw a'wyr'e'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wyrri. A'eramũ ki pẽẽ y'wa katurama re-

† Mama'eukwaawa 'wyrriara rera mukũ tapy'jja je'eg imũ. Sa-tanasi 'jawamũ, Pesepu 'jau nũ.

sag ire 'jau jupe: "Agamũ 'ywa katurama. Sã'ã i'a katurama tãmējē", 'jau ki pēē jupe. A'ere pēē 'ywa a'wyre'ema resag ire ki 'jau tãmējē jupe: "Agamũ 'ywa a'wyre'ema. Sã'ã i'a a'wyre'ema", 'jau tãmējē pēē jupe esaka— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁴—Esage ma'e 'jawe futat pejemogy numiamũ. A'ere pētywet futat pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Maran sipo ajee nanuaramũ pejemogy esage ma'e 'jawe pejeje'ega? Naesage ma'e arũi futat pēē. Esage ma'e 'gã ea'at mama'e esage are etee futat. A'eramũ 'gã mama'e esage are etee futat oporogytau. Ia'wyre'ema 'gã ea'at mama'e tywer are etee futat. A'eramũ mama'e tywer are etee futat 'gã oporogytau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁶—Pēē mũ nipo pejeje'ega ekoete pejemogyau. A'eramũ je 'jau pē nupe: Anure wowase pē majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga 'i pē nupe: "Ma'eramũ te ereje'eg ekoete ekou rakue?" 'ga 'i pē nupe. ³⁷Pē'eawer imũ etee futat nipo Janeruwarete 'ga pē mepyau. Mama'e esage mome'wareramũ te nipo ajee Janeruwarete 'ga 'i pē nupe: "Energage jee", 'jau nipo 'ga pē nupe. A'ere nipo 'ga mama'e tywer are tee nipo peporogyta pejemogyau 'eramũ nipo 'ga 'i pē nupe: "Pētywet jee", 'jau nipo 'ga pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gã enũinawet

(Maku 8.11-12; Luka 11.29-32)

³⁸A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã oje'ega 'ga upe, fariseu 'gã netee:

—Oreremiapoe'ema eapo amũ oree. Taruesak 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Awauwaramũ miamũ 'ã nepēa'wyri futari pejemogyau 'ga upe. "Oreremiapoe'ema eapo amũ oree", pe'je 'ã jee numiamũ. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pē nupe pēnemiesagamũ. Juna 'ga ree etee je pē muea'ari pē mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁰—Sã'ã ipira Juna 'ga mokona rakue. A'eramũ 'ga 'ã muapyt os- ea ipira reweg ipe rakue. Nan tee futat nipo pēneki'yramũ je seri muapyr etee wpy pe, 'gã tejuka re— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴¹—Ymã te 'ã Juna 'ga rekoi Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ rakue. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'ga monou ojemome'waukaa Ninewa pewara 'gã nupe rakue. "Kwe pe ekwap je mome'wau Ninewa pewara 'gã nupe", 'jau 'ga 'ã 'ga upe rakue. Ipira amun ire te 'ã Juna 'ga awau Jarejuwarete 'ga mome'wau Ninewa pewara 'gã nupe rakue. Juna 'ga je'ega renupawe peuwara 'gã opoia otywer awi rakue. A'eramũ nipo 'gã 'jau pē nupe: "Norokwaawi futari ore Ku'jywa 'ga ikue. A'etea ore orojeupe Juna 'ga 'ga mome'u ppyrauwe oropoit orotywer awi ikue", 'jau nipo 'gã pē nupe, Jarejuwarete 'ga rowase pē majatykaaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Juna 'ga a'jea futat esage ma'ea rakue. A'ere 'ã je te esage ma'ea Juna 'ga apyraapa. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴²—Janeruwarete 'ga rowase pē majatykaaw ipe nipo Sepa wpy pewara 'wyriara ēē nanē nipo 'jau pē nupe:

"NaKu'jywa kĩa remiayuwã rũi agawewi je ikue. A'etea je ojet muku awi Sarumãu kĩa je'ega renupa ikue. Sarumãu kĩa i'akwaawa agawewi kĩa ikue", 'jau nipo ēē pē nupe. A'eramũ je 'jau pē nupe: A'jea futat Sarumãu 'ga i'akwaap ma'ea rakue. A'ere 'ã je te i'akwaawete ma'ea je rekoi. Ma'eramũ gatu nipo 'ã naje rerowiari pejepe, a'e je 'ã pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Werekwarera upe mama'eukwaawa jewyawet

(Luka 11.24-26)

⁴³A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pē nui omoir ire nipo mama'eukwaawa ioi wpy akýme'ema rupi opytaawa mũ rekaa akou. A'eramũ nipo opytaawa mũ resake'emawe 'jau ojeupe etee futat nũ: "Maran te 'ã nooi tejekwawer ipe etee futat tejewya nũ 'i?" 'jau nipo ojeupe. A'eramũ nipo ojewya 'ua werekwarera 'ga resaka. Erekwarera 'wyriar amuteeramũ nipo akowe'em ee. Ijekatu'oguu tuwamũ.

⁴⁵A'eramũ nipo opytuna majatykau awau. Sete nipo opytuna rerua. A'ea te nipo itywerete. A'eramũ te nipo erekwarera 'ga te'arareteramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. —Nan tee pēē. Jeje'ega rerowiare'emamũ pētywet pejemogyau jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga y ēē 'ga rewirera 'gã netee

(Maku 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶'Ga porogyta pype Jejui 'ga y ēē 'ua, 'ga rewirera 'gã netee. Ukupepewara 'gã nupe owaēma.

—Toroporogyta Jejui kĩa upe 'jau— 'jau ēē 'gã amũ nupe.

⁴⁷A'eramũ 'ga amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Eney ēē 'ut owaēma enerewirera 'gã netee janee. "Toroporogyta kĩa upe 'jau", e'i ēē oree— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe:

—Maranuaramũ te pēē jey 'jawe jee? Maranuaramũ te pēē jerewirera 'gã 'jawe jee?— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁹A'eramũ 'ga wemimu'eramũ ore mome'wau 'gã nupe:

—Koromũ jey ēē 'jawewara 'gã, jerewirera 'gã 'jawewara 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁰—Jeruwarete 'ga je'ega renuparamũ pēē jepytunamũ pejemogy, jerewireramũ nanē pejemogy nũ. Kũjãmeramũ pēē jerenyramũ pejemogyau nũ, jeyramũ nanē pejemogyau nũ. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apoaramũ jepytunamũ pejemogy jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Mama'e a'yi tymawet

(Maku 4.1-20; Luka 8.4-15)

13 Aipo 'ara rupiwewe futat Jejui 'ga uēma 'og awi awau wapyka ypia reme'ywarimũ. Ajatyka ma'e 'gã nupe oporogytau. ²A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. ³A'eramũ 'ga awau u'aa wapyka yaru pype. A'eramũ 'ga yaru pype u'ar ire 'gã oporogytau ojee ajatyka ma'e 'gã nupe, mama'e mũ

mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. 'Ga renupara 'gã 'upa 'yisiga pype.

—Küima'e 'ga amü akou oko pe juowuuran a'ÿja momopoa. ⁴ A'eramü a'ÿja mü u'aa pe pe 'ga wi. A'ere 'ga imomopor ire wyra'i ruri i'wau etee 'ga wi. ⁵ Amumera u'aa ywy a'wyre'ema pype 'ga wi. Kwaiwete ita. A'er-amü 'yja otywe'emamü jupe. 'Yi tywe'ria te. Jaruete futat opopoa numiamü. ⁶ A'ere nooi apoa kwe pe. A'er-amü kwaraya imomÿijaga etee. Ita rakuwa ijukau etee. ⁷ Amumera a'ÿja u'aa juemy pype. A'eramü jua imoteu etee 'ga wi. A'eramü jawaiwa iapisau etee. ⁸ Amumera a'ÿja te ajee u'at ywy katurama pype. A'eramü opopoa. A'eramü ywy esage pype u'at ma'efera te u'aramü kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa sÿg i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sesÿta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa trÿta i'aa— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁹ —Ee pejeapyoweramü ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰ Oporogytapaw ire 'ga u'ema yaruu awi nÿ. A'eramü ore 'ga remimu'eramü 'ga rerowyka, oroporonupa ee 'ga upe:

—Ma'eramü te ereporogyta sigaty etee te 'gã nupe? Ma'eramü ene 'gã mu'jau morogytau etee ki 'ei?— 'jau ore 'ga upe.

¹¹ A'eramü Jejui 'ga 'jau oree:

—Tejuwarete 'ga je'eg imü futat je ruri pÿ mu'jau 'ga ree. 'Awamü Jeruwa 'ga pÿ mogyi wemiayuamü je-je'ega renupa katu katuaramü, a'e je 'ã pÿ nupe— 'jau 'ga oree. —A'ere je porogytai sigaty etee te pÿ mu'jau ee. Kasi a'e pe tesirümera 'gã we ikwaawi erujewi ne, a'e je— 'jau Jejui 'ga oree. ¹² —Jeje'eg are eapyowet ma'eramü Janeruwarete 'ga pÿ mueapyoi ee. A'ere 'ga jeje'eg are eapyowere'ema 'gã namueapyoi ee. Ee 'gã neapyoweramü etee te 'ga 'gã mueapyoi ee— 'jau 'ga oree. —A'ere ee eapyowere'ema 'gã 'gã amu'eawera moka'jamawi etee. ¹³ Jeje'eg are eapyowere'ema 'gã wanup futat jeje'ega numiamü. A'ere 'gã naeapyoi futari ee. Amã'jãu agawewi 'gã jeremiapofer are. A'etea 'gã naeapyoi ee. Ma'eramü je 'ã morogytau etee imome'ui pÿ nupe pÿ mu'jawamü. Imome'u katu re 'gã neapyo ekoeteramü ajemogyau ee ne— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁴ —Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã nee Isai 'ga upe rakue:

"Jeje'eg are nipo 'gã apyakai agawewi ajemogyau. A'etea nipo 'gã naeapyoi ee.

Amã'jãu nipo 'gã mama'e are. A'ere nipo 'gã nuesaka-tui.

¹⁵ U'akwaawe'emamü nipo 'gã ee. Wapya rawopytyma ete nipo 'gã jui. Wapymãu ete nipo 'gã jui nanÿ nÿ. 'Kasi janereapyoramü ee ne', 'jau nipo 'gã.

Ee weapyo re amunipo 'ã 'gã poiri futari otywer awi. A'eramü amunipo 'ã je 'gã katu'ogi 'gã tywer awi", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga wemimu'eramü oree.

¹⁶ —'Gã amü nipo naeapyoweri futari jeje'eg are. A'er-amü 'gã weapyoe'emamü futat ajemogyau ee. A'ere 'ã na'gã 'jawe rui te pÿ. Pÿneapyowet te pÿ jeje'eg are pejejemogyau. A'eramü pÿ pejeapyoramü pejejem-

ogyau ee. A'eramü pÿ a'eramü pejeku'iramü pejejemogyau ee. ¹⁷ Janepy 'gã 'ã iporesagiwet futat jeremi- apo are rakue numiamü. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã, amumera 'ga remiayuwa 'gã. Mïmera 'gã iporesagiwet ee rakue numiamü. Iporenuwiwet je-je'eg are rakue numiamü. A'ere 'ã 'gã manüi erujewi je rure'emauwe rakue— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁸ —Peapyaka ki jeje'eg are. Tamueapyo pÿ teje'eg are 'jau— 'jau 'ga oree. ¹⁹ —Sã'ã y'wa a'ÿja. Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega. A'ÿja mü nipo 'ã u'aa pe pe 'ga wi. A'ea nipo 'ã wyra'ia 'ua i'wau etee 'ga wi. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gã amü. 'Ga je'ega renuwi futari numiamü. A'ere nipo 'gã naeapyoi ee. A'eramü mama'eukwaawa 'wyrara 'ua erowiarukare'ema 'gã nupe: "Perowiar awi", 'jau 'ua 'gã nupe. A'eramü futat 'gã momoirukaa je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁰ —Sã'ã y'wa a'ÿja mü 'ara ywy a'wyre'ema pype ipopora numiamü. A'ere nitywi apoa. A'eramü 'ã opa-papa etee. Nan tee futat nipo 'gã amü je rerowiarawi etee. Kamÿÿete nipo 'gã je rerowiari. A'ere 'gã poiri kamÿÿete je rerowiar awi nÿ. Ojeupe mama'eay je-saukarauwe nipo 'gã opoia je wi. ²¹ A'ere nipo amumera 'gã "Iro ererowiat aipoa?" 'jau nipo 'gã 'ua 'gã nupe, 'gã nerekou tyweaete je rerowiar are. A'er-auwe nipo 'gã poiri je rerowiar awi je upe oporogyta awi. "Nia'wyr 'ga porogyta ra'e", ojeupe 'erauwe nipo 'gã poiri je wi— 'jau Jejui 'ga oree ore mueapyou ee.

²² —Sã'ã y'wa a'ÿja 'ara ju pype. A'eramü 'ã opopoa futat numiamü. A'eramü 'ã jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gã amü Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiwi etee. A'eramü nipo 'gã wemifutar are etee wea'aramü ajemogyau nÿ. Wea'aru'jawe'emamü nipo 'gã jeje'eg are. Ojemuorypaw are etee nipo 'gã wea'aramü akou. Okaraemã momytun are etee nipo 'gã wea'aramü akou nÿ. A'eramü futat nipo 'gã wea'aru'jawe'emamü je-je'eg are. Jeremifutar imü nipo 'gã mama'e apowe'em futat— 'jau Jejui 'ga oree.

²³ —Sã'ã y'wa a'ÿja ywy katurama pype u'at ma'ea. A'ea nipo awau waranupa u'aramü. Nan tee futat Ku'jy-wa 'ga je'ega renupara 'gã neapyoramü ajemogyau ee. Wago'oramü miamü 'gã nopoiru'aweri futari je rerowiar awi. Ojemogypyka etee futat nipo 'gã ajemogyau je ree. Janeruwarete 'ga pãjÿ mü etee futat nipo mama'e esage apou ajemogyau. Sã'ã ywy katurama pype u'at ma'e 'ara. A'eramü 'ã u'aramü kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa sÿg i'aa. A'ere ajepeja 'ywa'aa sesÿta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa trÿta i'aa. Nan tee futat jeje'ega renupara 'gã mama'e esage apoi Jarejuwarete 'ga remifutar imü etee futat— 'jau Jejui 'ga oree, ore mueapyou ee.

Juowuunan

²⁴ A'eramü Jejui 'ga mama'e mü mome'wau 'gã nupe najuejue etee futat nÿ:

—Mama'e mü je amome'u pÿ nupe. Jarejuwarete 'ga rowase pÿ majatykaaw are je pÿ mu'ei— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Kūima'e 'ga amū akou juowuu ra'ŷja tyma oko pe.
²⁵ A'ere ypytun imū, 'ga seramū, 'ga ree iporo-
 mutare'ema 'ga ruri juowuunana ra'ŷja tyma juowuu
 ra'ŷja pō'ō me 'ga wi. A'ere 'ga itym ire awau jui nū.
²⁶ A'eramū opopoa waranupa awau. Aju'jaju'jawe futat
 numiamū. I'ywa nanē nū aju'jaju'jawe etee futat. A'ere
 i'a oteei ajau. A'eramū 'gā i'aramū tāmējē esaka.
²⁷ A'eramū ko jara 'ga remiayuwa 'gā 'jau 'ga upe:
 "Juowuunana nipo eretym eko pype rai'i ki sa. Ma'er-
 amū nā'ā ipopori eewe re'ā", 'jau 'gā 'ga upe— 'jau Jejui
 'ga imome'wau 'gā nupe. ²⁸ —A'eramū ko jara 'ga 'jau
 'gā nupe: "Je ree iporomutare'ema 'ga nipo a'ŷja werut
 ityma jeko pe rai'i. 'Tamote'at 'ga koa 'jau' e'i nipo 'ga
 jee rai'i", 'jau 'ga 'gā nupe.
 —A'eramū 'ga remiayuwa 'gā 'jau 'ga upe: "Juowuu-
 nana jui ipo'oa te erefutat?" 'jau nipo 'gā 'ga upe.
²⁹ —A'ere 'ga 'i etee 'gā nupe: "Naani. Pepo'o awi. Kasi
 a'e pe pemososok eewe te ne. ³⁰ Tene ijuwamū ra'ne.
 A'ere tamū'ēukat ajau imonookara 'gā nupe 'jau.
 'Pemū'ē ra'ne juowuunana jui. A'eramū pēē imono'oga,
 iku'afaa, erawau iapyau. Iapy re pēē juowuurete
 monooka erawau ejaa yrū pype' ta'e 'gā nupe 'jau", 'jau
 ko jara 'ga wemiayuwa 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga
 imome'wau 'gā nupe.

Jejui 'ga rerowiaara 'gā jemomytunawam

(Maku 4.30-34; Luka 13.18-21)

³¹ Imome'upaw ire Jejui 'ga mama'e mū mome'wau
 'gā nupe nū, 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga remiayuwa
 'gā nee:
 —Sā'ā y'wa'ŷi'ŷi'ŷi, mostarda 'jawa. A'eramū 'ā ae ity-
 ma. A'eramū 'ā opopoa awau o'yuuramū. A'eramū 'ā
 wyra'ia aja'yrapyau akā are, waity mogyau ee— 'jau Je-
 jui 'ga u'ama 'gā nupe.
 Aipo Jejui 'ga 'ea wemiayuwa jemomytunawama upe
 'ga 'i poromū. 'Awamū 'ga rerowiaara 'gā ināinānī'ŷ
 etee. A'ere 'gā anure kwaiwete 'gā jemomytuni nipo
 ajemogyau.
³³ A'eramū 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā
 mu'jau ee nū:
 —Sā'ā kūjā u'i mojerawa. A'eramū 'ā imojopypeawa
 monou ipype. Ināinānī'ŷ etee agawewi 'ā imonou ipype.
 A'etea 'ā awua— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.
 Aipo Jejui 'ga 'ea nanē wemiayuwa jemomytunawa-
 ma upe 'ga 'i poromū.
³⁴ Mama'e mū 'ga omome'u 'gā nupe 'gā mu'jawamū
 nū. Mama'e mū mome'ue'em ire amunipo 'ā 'ga
 nimu'jawi futari. ³⁵ Ymā te 'ā Janerwarete 'ga ka'arana
 kwasiarukari ee 'ga amū upe rakue:
 "Mama'e mū je amome'u 'gā nupe Tejuwarete 'ga ree
 'gā mu'jawamū.
 Ywy apoe'emaue 'gā naeapyoi ee. A'eramū je 'gā
 mueapyou ee",
 'jau 'ga ikwasiaa Jejui 'ga ree rakue. A'eramū Jejui 'ga
 morogyta mome'wau 'gā nupe, ee 'gā mu'jawamū, 'ga
 remikwasierer imū etee futat.

Jejui 'ga 'gā mueapyowet

³⁶ 'Gā nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau 'gā nui.
 Awau osou 'og ipe nū. 'Ga remiayuamū nanē ore
 arawau orosou 'ga rupi nū. A'eramū ore 'jau 'ga upe:
 —Ore mueapyo ape eporogyta are, juowuu pype
 opopot ma'e are— 'jau ore 'ga upe.
³⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:
 —Sā'ā ae a'ŷja esage tyma. Nan tee futat je, Jare-
 juwarete 'ga remimureramū. ³⁸ 'Awa ywya ko 'jawe-
 wara. Je rerowiaara 'gā a'ŷi esagea 'jawewara. Je
 rerowiare'ema 'gā a'ŷi esage pype opopot ma'e 'jawe-
 wara. Mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa futat aipo
 'gā. ³⁹ Je ree iporomutare'ema 'gā mama'eukwaawa
 'wyriara futat. A'eramū mama'eukwaawa 'wyriara je
 rerowiare'ema 'gā mokwasi'wau jeremiayuwa 'gā pype.
 Anure nipo je Jarejuwarete 'ga rowase pē ma-
 jatykaramū, Jarejuwarete 'ga remimureramū
 ywagipewara 'gā monou kwe pe mama'e tywera
 apoara 'gā mono'ogukaa. Ojomotywerukaarera 'gā
 neewe nipo je 'gā mono'ogukaa 'gā nupe, mama'euk-
 waawa rapyawa pype 'gā momopoawamū. ⁴² Tata
 rakuwa pype futat nipo 'gā awau ajemogyau. Eukwere
 nipo 'gā jemogyi waemamū. Wa'jykājamū nipo 'gā aje-
 mogyau ay upe— 'jau 'ga oree imome'wau.
⁴³ —Janerwarete 'ga remiayuwa 'gā etee te
 ywagipewara 'gā weroo ywag ipe 'gā mogyau Jare-
 juwarete 'ga pyri. A'eramū nipo 'gā najuejue etee 'ga
 remiayuwa 'gā nesaka, 'ga pyri 'gā jemogyramū. A'er-
 amū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: "A'jea futat 'gā jemogyi
 Ku'jywa 'ga remiayuamū", 'jau nipo 'gā 'gā ne-
 sakawe— 'jau Jejui 'ga oree, ore mueapyou ee.
 —Ee pejejeapyoweramū ki peapyaka katu jeje'eg
 are— 'jau Jejui 'ga oree.

Wemiayuamū 'gā neko are

'gā mu'eawet

⁴⁴ A'eramū Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree nū:
 —Sā'ā 'ga amū mama'e epy mū resaga ywy pype.
 A'eramū nipo esakarera 'ga 'jau ojeupe: "Kuu. Ymā te
 sipo 'ā 'ga amū imimi imŷina rakue. 'Awa pa je ywy
 amut tejee kwy", 'jau 'ga ojeupe etee futat. "A'eramū je-
 ma'ea futat imimipyrrera 'jau kwy", 'jau nipo 'ga ojeupe.
 A'eramū 'ga imŷina gatu ra'ne. A'eramū nipo 'ga awau
 okaraemā me'ega ka'aranūū are. A'eramū nipo 'ga
 ka'aranūū rerawau ywy jara 'ga upe, ojeupe
 imuawamū. Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga remi-
 ayuwamū pejejemogyweramū pēē pejepoia peje-
 jemifutar imū mama'e apo awi— 'jau Jejui 'ga oree.
⁴⁵ A'eramū 'ga mama'e mū mome'wau oree nū:
 —Jarejuwarete 'ga remiayuamū ae rekoa ita epy
 'jawe. Sā'ā ita muara 'ga ita epy resaga. Esakawe nipo
 'ga 'jau ojeupe: "Koa je afutat", 'jau nipo 'ga ojeupe.
 A'eramū nipo 'ga okaraemā me'ega ita epy
 muawamū— 'jau Jejui 'ga oree. —Nan tee futat pēē.
 Jarejuwarete 'ga remiayuamū pejejemogyweramū

pěě pejepeoia pejejemifutar imũ etee mama'e apo awi— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴⁷ A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau oree nũ:

—Jarejuwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw are je pẽ mu'ei— 'jau 'ga oree. —Taityuu momoara 'gã 'ã taityuu monou imomoa 'y pe. ⁴⁸ Ipye kwaiwete pira jejag ire 'ã, 'gã imatãu imua nũ. A'eramũ nipo 'gã ipira renũ'jãu jui. Pira esagea etee nipo 'gã imonou yrũ pype. Pira a'wyr'e'ema nipo 'gã imomopoa etee. ⁴⁹ Nan tee futat Janeruwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw ipe ywagipewara 'gã oi mama'e tywera apoara 'gã pe'au esage ma'e 'gã nui, 'gã mojo'oka 'gã monou mama'eu-kwaawa rapyaw ipe. ⁵⁰ Tata rakuwa pype futat nipo 'gã oi ajemogyau akuekuewamũ. Aya nipo 'gã maema 'gã na'jywa mokãina 'gã mogyau— 'jau 'ga oree imome'wau.

⁵¹ A'eramũ 'ga oporonupa ee oree:

—Pẽneapyo te pejejeupe jeremimome'u are ra'e?— 'jau 'ga oree.

—Orereapyo ore ee arajemogyau— 'jau ore 'ga upe.

⁵² A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Pejejeupe jeremimome'ufer are pejejeapyoramũ pejejemogyau pejemu'jara 'gã 'jawe etee futat. Jarejuwarete 'ga remikwasiarukarer are pejamu'jaramũ nipo pẽẽ. Ymã we te 'ã pẽneapyo Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'ere 'ã 'awamũ pẽneapyo jeje'eg are nũ. A'eramũ nipo pẽẽ 'gã mu'earũmũ 'ga je'eg ymaner are, jeje'ega reewe— 'jau 'ga oree. —Karaemã jara 'jawe pẽẽ pejejemogyau. Sã'ã karaemã jara 'ga okaraemã rerekoa. Iymanera 'ga nuetygi futari. Okaraemã momytuna erekou ipyu. Mama'e pyaua nanẽ 'ga 'ã erekou nũ. Nan tee futat pẽẽ. Pẽneapyo jeje'eg are. Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner are nanẽ 'ã pejejeapyoramũ pejejemogyau nũ— 'jau Jejui 'ga oree.

Nasare pe 'ga oawet

(Maku 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Morogyta mome'upaw ire Jejui 'ga awau uẽma amunaw awi. ⁵⁴ Oje'wyr ipe 'ga awau, Nasare pe 'ga awau opytawaipa. Peu wekwaw ipe 'ga peuwara 'gã mu'jau judeu 'gã jatykaaw ipe. A'eramũ peuwara 'gã ajemogyau oporesagamũ 'ga ree:

—Awýja te 'ga amu'akwaap mama'e are nũ'ũ? Ma'ja pãjẽ mũ sipo 'ga aeremiapoe'ema apoi?— 'jau 'gã ajaupe. ⁵⁵ —Ma'eramũ sipo 'ga jane mu'ei mama'e are? NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga ra'yra rũi agawewi 'ga. A'etea 'ga 'ã ifuwet jane mu'e are. A'ere jane nienuwi 'ga porogytaa— 'jau 'gã 'ga upe. —'Yjepana pinara 'ga ra'yra 'ga te 'ã. Mari ẽẽ te 'ã 'ga ya. Tiago 'ga, Jose 'ga, Simão 'ga, Judas 'ga. Mĩmera 'gã 'ã 'ga rewirera. ⁵⁶ 'Ga renyra 'gã nanẽ 'ã ajemogyau 'au jane pype nũ. Maran ajee 'ga jane mu'ei 'ũ? Ma'ja pãjẽ mũ sipo 'ga mama'e apoi akou?— 'jau 'gã ajaupe.

⁵⁷ Nuerowiari futari 'gã 'ga.

A'ere Jejui 'ga 'i 'gã nupe:

—Sã'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã oa kwe pe 'ga je'ega mome'ua. A'eramũ 'ã kwe pewara 'gã jẽmĩ 'gã je'ega rerowiaa. A'ere 'ã 'gã 'wyr ipewara 'gã

jẽmĩ nuerowiari 'gã. 'Gã pytuna 'gã miamũ 'ã 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'wyr ipewara 'gã nupe. —Nan tee futat ajee 'ã kwe pewara 'gã jẽmĩ je rerowiari. A'ere 'ã je'wyr ipewaramũ jẽmĩ na-je rerowiari pejepe pejejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁸ Nuerowiari wejue 'gã 'ga. A'eramũ 'ga aeremiapoe'ema mama'e apoarũme'em oje'wyr ipe. Inãinãniĩ etee 'ga iapoi peu.

Juã Batista 'ga jukaawet

(Maku 6.14-29; Luka 9.7-9)

14 Anure Erote 'ga, Garireja ywy pewara 'gã 'wyr-ara 'ga, Jejui 'ga rera renupa. 'Ga amũ Jejui 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe. ² A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Juã Batista 'ga nipo 'ut oferapa rai'i nũ. A'eramũ nipo a'e 'ga aeremiapoe'em apou— 'jau 'ga 'gã nupe.

Erote 'ga Juã 'ga jukaukaa 'gã nupe rakue. A'eramũ 'ga wea'aramũ 'ga ree, Jejui 'ga remiapofera renupawe.

³ Ymã te Erote 'ga wewirera 'ga remireko ẽẽ pojekai 'ga wi rakue. Erotiasi ẽẽ pojekau 'ga wi rakue, Filipe 'ga wi rakue. A'eramũ 'ga ẽẽ rerekou katu rakue. A'eramũ Juã 'ga 'jau 'ga upe: "Nia'wyr nanuara. Ejewirera remireko 'ã erepojeka 'ga wi. Ymã 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: 'Peko awi pejejemireko are', 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'etea 'ã ereapo nanuara. A'eramũ ene etywereteramũ ekou Jarejuwarete 'ga upe" 'jau Juã 'ga Erote 'ga upe rakue.

A'eramũ Erote 'ga amara'neramũ Juã 'ga ree, 'ga po-faa, 'ga munewukaa moromunepawa pype rakue. ⁵ 'Ga jukaa 'ga ifutaa numiamũ. A'ere 'ga kyjei judeu 'gã nui. "Juã 'ga 'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara futat", e'i te 'ã judeu 'gã ajaupe jepi. A'eramũ Erote 'ga okyjau Juã 'ga juka awi.

⁶ Anure Erote 'ga maraka apou. U'aawera 'ara rupi 'ga maraka apoi. A'eramũ Erotiasi ẽẽ ra'yra ẽẽ ojerokyau maraka are ajatyka ma'e 'gã nowase. A'eramũ Erote 'ga aku'iramũ ẽẽ jeroky are. ⁷ A'eramũ 'ga 'jau ẽẽ upe:

—Ma'ja te erefutat? Tamono eneremifutara enee 'jau— 'jau 'ga ẽẽ upe. —Ma'ja te erefutat? Na'e ekoetei je enee. "Tamono eneremifutara enee 'jau", a'e te je enee— 'jau 'ga ẽẽ upe rakue.

⁸ A'erauwe ẽẽ awau ujãna oy ẽẽ upe 'jau:

—"Ma'ja te erefutat?" e'i kĩa jee. "Tomono eneremifutara enee 'jau", e'i kĩa jee. Ma'ja te je aenũi kĩa upe?— 'jau ẽẽ oy ẽẽ upe rakue.

—"Juã Batista kĩa akagera erurukat imonogukaa paratu pype jee", ere kĩa upe kyn— 'jau ẽẽ wa'yra ẽẽ upe rakue.

A'eramũ ẽẽ awau ojewya 'jau 'ga upe:

—Juã Batista kĩa akagera erurukat paratu pype imonogukaa wã nupe jee kĩĩ— 'jau ẽẽ 'ga upe rakue.

⁹ Aipo ojeupe ẽẽ 'eramũ Erote 'ga u'arasigamũ 'ũina ẽẽ 'e are. "Ma'eramũ je 'jau ẽẽ upe ra'e 'ũ: 'Eneremifutara tomono enee 'jau', 'jau ẽẽ upe ra'e 'ũ", 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamũ 'ũina. A'ere 'ga wemimo'wy'wyrera 'gã nemianuwamũ aipo 'ga 'i ẽẽ upe. A'eramũ 'ga

ojenosōu iapoe'em are. "Kasi a'e pe je'me are 'gā nekoī ajaupe ne kwy", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga ēē remienūiwera apoukaa ojeupe. ¹⁰ A'eramū 'ga wemi-ayuwa 'gā amū monou Juā 'ga ajuwonogukaa rakue.

—Moromunepawa pype Juā 'ga 'ami. Pe'je pejewau 'ga ajuwonoka. A'eramū pēē 'ga akagera rerua paratu pype ēē upe— 'jau 'ga 'gā nupe rakue.

¹¹ A'eramū 'gā iapou, ojeupe 'ga 'eawer imū etee futat. A'eramū 'gā paratu pype Juā 'ga akagera rerua 'ga upe. A'eramū Erote 'ga imonou Erotiasī ēē ra'ya ēē upe. Ojeupe 'gā imurauwe ēē imonou oy ēē upe.

—Kweramū, a'ni— 'jau ēē oy upe rakue.

¹² "Erote 'ga 'ga jukaukat 'gā nupe" 'e renupawe Juā 'ga remiayuwa 'gā awau 'ga reumera upe erawau imonou inuga ita kwara pype. A'eramū 'gā awau imome'wau Jejui 'ga upe.

Kanape'i me'yitawet

(Maku 6.30-44; Luka 9.10-17; Juā 6.1-14)

¹³ Ojeupe Juā 'ga jukaawera mome'urauwe Jejui 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

—Awotywe'eme soo ra'ne 'jau— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore arawau oroyaapa yaru upe. A'ere 'gā kwaiwete oreo kwaawi.

—Soo 'ga rewiri 'ga porogyta renupa 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā awau ypia ywiri. ¹⁴ Ojekog ire Jejui 'ga uēma yaru awi. Ko'iko'i ete mytuna 'gā 'ua owaēma oree. 'Gā nesakawe Jejui 'ga ajemuaēma 'gā nee. Ojero'wu ma'e 'gā 'gā erua 'ga upe. A'eramū 'ga 'gā katu'oka.

¹⁵ Kaaruwamū ore 'ga remimu'eramū 'jau 'ga upe:

—Kaarup, ki 'ei. A'ere nitywi mama'ea 'au 'gā nemi'uramū ki 'ei— 'jau ore 'ga upe. —Emono 'gā jarejewi. Too 'gā amunawa mū pype wemi'urama mua ojeupe 'jau— 'jau ore 'ga upe.

¹⁶ A'ere Jejui 'ga 'i etee oree:

—Naani. Nooi futari 'gā. Pēē te mama'ea pemono 'gā nupe— 'jau etee 'ga oree.

¹⁷ —Nitywi futari mama'ea— 'jau ore 'ga upe. —Sīku etee kanape'ia. Mukūi'ī etee ipira'ia. A'ea niapoi 'gā nupe— 'jau ore 'ga upe.

¹⁸ A'eramū 'ga 'jau oree:

—Perut ajee jee— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore erawau 'ga upe. ¹⁹ A'eramū 'ga ojee ajatyka ma'e 'gā nupe 'jau:

—Pe'je pejeapyka juo'wi 'arimū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā wapyka. A'ere Jejui 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramā'jāu ywau opo pe. A'eramū 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

Aipo 'e re 'ga kanape'i mowowoka ipira reewe 'ga imopēpena imonou wemimu'eramū oree. Omowowogamū ojeme'yita oree. A'eramū ore imonou wapyk ma'efera 'gā nupe. ²⁰ A'eramū futat 'gā oje-mi'waa. Ojemi'wapaw ire 'gā 'jau:

—Niapoi agawewi akiko. A'etea ojeme'yi 'ga upe 'ga omowowogamū— 'jau 'gā ajaupe. —Janeruwarete 'ga te ome'yi janee. A'eramū jane jarejewegamū rēwējēmī jarejemogyau. Janeruwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ā jane ty'ara rerekoi— 'jau 'gā ajaupe.

'Gā jemi'wapaw ire ore emyrera mono'oga yrū pype. Tusi yrupemū matyneema. ²¹ Kwaiwete 'gā oje-mi'waa. Sīku miu agawewi kūima'efera 'gā pytuna. A'e pe kūjāmera nū kunumīmera 'gā netee. A'etea 'gā na'upawi kumia. Wewegamū 'gā jui.

'Y rajape 'arimū 'gā ataawet

(Maku 6.45-52; Juā 6.16-21)

²² A'ere Jejui 'ga wemimu'eramū ore monou ojewi:

—Pe'je iruukwe je renune. Kwe katy pejewau pejeyaapa— 'jau 'ga oree. —Je apyta ra'ne. Tamono 'gā 'gā 'wyr ipe 'jau nū. A'eramū pēē pejewau je renune— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore arawau 'ga wi 'ga rejaa ojetee'i.

²³ Ojewi mytuna 'gā mono re Jejui 'ga awau ojeupia ywytyra rupi. Ojetee futat 'ga 'ūina oporogytau 'Uwarete 'ga upe ppytunimū.

²⁴ A'e pe ore arawau arakou oroyaapa. Mukuu te ore oi. Poje ywytuua 'ua oree, 'y ryjuapi retee. ²⁵ Ku'em ja'wyja'wyrāmū Jejui 'ga 'ua ore rewiri. 'Y rajape 'arimū etee futat 'ga 'ua watau akou. 'Ua 'ga ore rupisika. ²⁶ 'Y rajape 'arimū 'ga ata resakawe ore orokyjau 'ga wi. Orekyjea ore pifuaka'roka.

—Ajaga nipo kwe 'ut owaēma janee kūi— 'jau ore aruafukaita arajaupe.

²⁷ A'erauwe Jejui 'ga 'jau oree:

—Pekyje awi je wi. Je te ojet pē newiri— 'jau 'ga oree.

²⁸ A'erauwe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene futat nipo ereko, ki Ku'jyp? Je futat 'jau, je mono ape je muatau 'y rajape 'arimū eje'jawe— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ajee ejua— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Pedro 'ga awau ojypa yaru awi. A'eramū futat 'ga awau watau 'y rajape 'arimū Jejui 'ga repejāna. ³⁰ Poje 'ga wea'aramū erujewi ywytu are. A'erauwe 'ga kyjei. A'eramū 'ga awau wapywygamū. A'eramū 'ga wafukaita Jejui 'ga upe:

—Je poar ape, ki Ku'jyp! Jerypywyk je tekou— 'jau 'ga wafukaita, Jejui 'ga upe.

³¹ A'eramū Jejui 'ga 'ga poppyka oje'ega 'ga upe:

—Ma'eramū ene ekyjau ete 'ū? Ma'eramū te ene nerejemogypygyi etee je ree? Je rerowia'ri'i tāmējē 'ā ape— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³² A'eramū 'ga 'ga rerua eru'aa yaru pype. Ore pype 'gā 'arauwe ywytu wojeramū. ³³ A'erauwe ore 'jau Jejui 'ga upe, yaru pype ajemogy ma'eramū:

—A'jea futat. Ene te 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea— 'jau ore 'ga upe, 'ga muorypa.

Genesare ywy pewat

(Maku 6.53-56)

³⁴ A'eramū ore arawau oroyaapa orojekoka Genesare ywy are. ³⁵ Jejui 'ga kwaaw ire peuwara 'gā oje'ega monou kwe pewara 'gā nupe:

—Pe'je pejejua Jejui 'ga resaka. Ojero'wu ma'e 'gā nerua 'ga upe— 'jau 'gā oje'ega monou 'gā nupe.

A'eramū 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua 'ga upe. ³⁶ A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Tene 'gā eneraity pypireme'ywa pyygi etee agawewi— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū 'ga raity pypireme'ywa pyygarera 'gā ojekatu'okapap najuejue etee futat.

Judeu 'gā nemiapo

(Maku 7.1-23)

15 Anure fariseu 'gā amū 'ua Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee Jerusareg awi oporonupa ee Jejui 'ga upe:

² —Ma'eramū te eneremiayuwa 'gā nuapoi mama'ea jareypy 'gā je'eg ymaner imū?— 'jau 'gā 'ga upe. —Ymā te 'ā janepy 'gā 'i ajaupe rakue: “Janeruwarete 'ga janejepoeja afutat. Mama'e 'u enune jarejepoeite'ema 'eramū janetyweramū Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau 'gā ajaupe rakue. A'eramū ore orojepoeita orojemi'war enune 'gā 'eawer imū etee futat jepi. A'ere 'ā eneremiayuwa 'gā nojepoei ojemi'war enune 'gā 'eawer imū— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū ajee nepeenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega pejejemogyau 'ū? Na'ga je'eg imū rūi nanē pēē mama'e apou nū. Peje'eawer imū etee 'ā pēē mama'e apou. A'eramū kasi pēē jeremiayuwa 'gā ago'wau ekoete pejejemimu'e tywer are ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴ —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Peanuw etee ki pejejuwa 'ga je'ega. Pejeje ēē je'ega nanē ianupa etee nū”, 'jau 'ga 'ā rakue. “Ujara 'gā kurapara 'gā ki peapisi”, 'jau 'ā Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁵ —A'ere 'ā pemu'e 'gā 'gā jara 'gā je'ega renuw etee'em are etee pejejemogyau. “Pejejara 'gā nupe mama'e are peje-

poromonowere'emamū ki pe'je 'gā nupe: 'Pē nupe-wara je amono Jarejuwarete 'ga upe ai'i. A'eramū je mama'e mū monowe'em pē nupe', pe'je ki pejejara 'gā nupe”, 'jau 'ā pēē 'gā mu'jau tywet pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁶ —Aipo apoaramū pēē pejejar are iporomutare'emamū futat. A'eramū pēē aipo apoaramū Jarejuwarete 'ga je'ega renupare'emamū futat nanē nū. Jarejuwarete 'ga je'eg imū jēmī 'ā mama'e apowe'em. Pejejea'aw imū etee te 'ā pēē mama'e apou ekoete pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁷ —“Ore Jarejuwarete 'ga je'eg are oreporenuwiwet jepi”, 'jau futatee 'ā pēē pejejemogyau. A'ere pē'me ate. Ymā we te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari inuga ka'aran are Isai 'ga upe pē nee rakue:

⁸ “Nomyi agawewi 'gā weaa je ree. A'etea nipo 'gā e'i ekoete futat:

'Arafutar ore Jarejuwarete 'ga. Oroporenuwiweramū 'ga je'eg are', 'jau futatee nanē 'gā ajemogyau nū.

⁹ 'Aramuoryw ore Orojuwarete 'ga', 'jau futatee 'gā jee”, 'jau Janeruwarete 'ga. “A'ere 'ā 'gā 'meramū te. Nomyi 'gā weaa je ree. Naje rerowiari tāmējē 'gā. U'eawer are etee 'gā jamu'e'i. A'ere 'gā 'jau ajaupe: 'Jarejuwarete 'ga je'eg are je pē mu'e'i', 'jau futatee 'gā ajaupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are Isai 'ga upe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau mytuna 'gā nupe:

—Pe'je pejejua pejeapyakau jeje'eg are. Pejejeapyoramū ee pejejemogyau. ¹¹ Napē pype oo ma'efera rūi pē motywet Janeruwarete 'ga upe pē mogyau. Pē nui uēm ma'ea te pē motywet Janeruwarete 'ga upe. Pē-je'egaiwa te pē motywet Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹² A'eramū ore Jejui 'ga remimu'eramū 'ga rerowyka arajua oroporogytau 'ga upe:

—Nafutari fariseu 'gā eneje'ega ra'e— 'jau ore 'ga upe.

¹³ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweretei 'gā 'eawer are. Sā'ā koa. Ko jara 'ga 'ā opopot ekoete ma'e ka'a po'oa. Wemitymera etee 'ā 'ga imuaranuwukaa oko pype. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga iapoi. Oje'eg are ajamu'jatyweara 'gā nereko tyweri. ¹⁴ A'eramū pēē pejejemuaēme'ema 'gā nee. Eae'ema 'jawe 'gā. Eae'ema 'gā ojopopyyk ekoete ajuerawau kwe pe. A'ere nipo 'gā ajueru'ari etee ajuerawau ywy kwara pype. Nan tee fariseu 'gā. Naeapyoi 'gā Jarejuwarete 'ga je'eg are. A'etea 'gā ajamu'e ekoete ee. A'eramū nipo 'gā wemimu'e 'gā nerawau mama'eu-kwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁵ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore mueapyo ape 'eawer are, ki Ku'jyp. “Napē pype oo ma'efera rūi pē motywet Janeruwarete 'ga upe pē mogyau. Pē nui uēm ma'ea tee pē motywet Janeruwarete 'ga upe. Pēje'egaiwa te 'ā pē motywet Janeruwarete 'ga upe” 'eawer are— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pēē nanē nipo nepepyygi we pejeakag imū ra'e ki sa? Ekoay pēē na'e ki 'ei. Pēē nanē meewei etee pēneapyo ee ra'e ki 'ei. ¹⁷ Nepēneapyoi we futat nipo je'eawer are ki sa? Pejejemi'ua nipo pēē imonou pejejuru pe. A'ere nipo pēē imokona. Pēnemi'ua osou pē-nawyrū pype. A'ere nipo “pēnemi'ufera okwapa pē nui” 'ea miamū pē motywere'ema Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁸ —Pēje'egaiwa te a'jea futat pē motywet 'ga upe. Pejejea'aw imū etee pejeje'ega. Pē-je'egaiwa te a'jea futat pēwywyter a'wyre'ema wesaukat Janeruwarete 'ga upe. ¹⁹ Mama'e tywer are etee pejejea'aramū. A'eramū pēē mama'e apou pejejea'ar imū. 'Ga amū nipo wea'aramū akou oporojuka are. A'eramū nipo 'ga oporojukau. 'Ga amū nipo wea'aramū akou wemirekoe'ema kūjā are oko are. A'eramū nipo 'ga okou ēē ree. Kūjā ēē mū nipo wea'aramū akou omene'ema kūima'e are oko are. A'eramū nipo ēē okou

'ga ree. 'Gã amũ nipo wea'aramũ mama'e tesirũ apo are. A'eramũ nipo 'ga otyweramũ akou Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga amũ nipo ojokaraemã futaa akou. A'eramũ nipo 'gã amunarũmũ ee. Wemifutar imũ etee o'mer-amũ nipo. Wea'aw imũ etee futat nipo 'gã ajuago'wau ajemogyau. Wea'aw imũ etee futat nipo 'gã Jarejuwarete 'ga kurapa. ²⁰ Poromũ te 'gã jemotyweawa Jarejuwarete 'ga upe. Na'gã nemi'ua rũi futat 'gã moty-wet 'ga upe. 'Gã jepoeje'ema miamũ nomotyweri 'gã Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree, ore mueapy-ou ee.

Judeue'ema ěě
(Maku 7.24-30)

²¹ A'ere Jejui 'ga ore rerawau pe awi nũ. Tiro 'jawa pyri ore oi, Sidoma 'jawa pyri 'jau. ²² Peu ore rekoramũ peuwara ěě mũ, judeue'ema ěě mũ 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Ene 'ã Jarejuwarete kĩa remimurera, Ku'jyp. Eje-muaěm iki je ree, Ku'jyp— 'jau ěě 'ua 'ga upe. —Ma-ma'eukwaawa 'up jera'yra kynu pir are. Ojero'wu etee te kynu. Epe'a kynu wi jee, Ku'jyp— 'jau ěě 'ga upe au'jeteramũ.

²³ A'ere Jejui 'ga ěě je'eg anupare'ema 'jawe etee futat. A'eramũ ore 'ga remimu'eramũ 'jau 'ga upe:

—Emono ěě jarejewi. Jane rewiri etee 'ã ěě rekoi wafukaita— 'jau ore 'ga upe.

²⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Janeruwarete 'ga je mua Israeu juapyrera 'gã nupe etee. Judeu 'gã karupa'mĩ ka'jama 'jawe jee. A'eramũ 'ga je mua 'gã nupe, 'gã mu'jaukaa ojee— 'jau 'ga oree. —A'ere ěě najudeu arũi. Amutee ěě te— 'jau 'ga oree.

²⁵ A'ere 'ã ěě ruri ojea'gwawe'em futat wapyka wenupy'ãu 'ga rowase 'jau 'ga upe:

—Je resag ape, Ku'jyp. Ejemuaěm je ree— 'jau ěě 'ga upe.

²⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ěě upe:

—Sã'ã ae kunumĩa mama'e 'ue'emamũ ae kunumĩ remi'urama monoe'ema weymawa upe. Nan tee futat je— 'jau Jejui 'ga ěě upe.

²⁷ —A'jea futat ere. A'ere ywyu mama'e 'ar ire wã ney-mawa i'ui futari— 'jau ěě 'ga upe.

²⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ěě upe:

—Je rerowiat ape ekou ra'e ĩ. A'eramũ je enera'yra ěě katu'oka enee— 'jau 'ga ěě upe.

Aipo 'ga 'e ypyrauwe futat mama'eukwaawa ojepe'au ěě ra'yra ěě wi.

²⁹ A'ere Jejui 'ga wemimu'eramũ ore rerawau pe awi nũ. Arawau orowaěma Garirei ypiauu reme'y'warimũ. A'eramũ ore arawau orojeupia ywytyra rupi. A'eramũ Jejui 'ga wapyka wewiri oo ma'e 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ³⁰ Kwaiwete 'gã 'ua owaěma 'ga upe. Ojero'wu ma'e 'gã 'gã erua 'ga upe 'gã katu'okawamũ. Iteu ma'efet, eae'em, ika'na ma'e, ije'ege'em, ikaruat ma'e. Mĩmera 'gã 'gã werut 'ga upe. A'eramũ Jejui 'ga 'gã katu'okapap. ³¹ 'Gã katu'oga resakara 'gã opore-sagamũ 'gã nee.

—Kuu. Ije'ege'emera 'gã 'ga omoje'egukat! Iteu ma'e 'gã 'ga amafu'amukat! Ika'na ma'e 'gã 'ga ikatu'oka. Eae'ema 'gã 'ga imamã'jãu. Israeu juapyrera 'gã Nuwarete 'ga 'gã katu'ogukaa 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã Ku'jywa 'ga muorypa ee.

—Ene te 'ã eneresage oree, ki Ku'jyp. Ojero'wu ma'e 'gã erekatu'ogukat 'ga upe ore reape— 'jau 'gã Ku'jywa 'ga upe, 'ga muorypa ee. —Israeu juapyrera 'gã Nuwareteramũ ene 'gã katu'ogukaa 'ga upe oree— 'jau 'gã Ku'jywa 'ga upe, 'ga muorypa 'gã nee.

Kwaturu miu 'gã mojemi'waawet
(Maku 8.1-10)

³² Kwaiwete 'gã katu'og ire, Jejui 'ga 'jau wemimu'er-amũ oree:

—Ajemuaěm je tekou 'gã nee. Muapyt 'ã 'gã kaaruwamũ jane pyri. A'eramũ 'awamũ 'gã nemi'urama ateepawamũ 'gã nui. A'ere je najeporomonoweri 'gã nee tejewi, 'gã nupe mama'e monowe'emamũ. Kasi 'gã oje'wyr ipe awau 'gã manũaiwi ty'ara upe ne kwy— 'jau 'ga 'gã nupe.

³³ A'eramũ ore 'jau 'ga upe:

—Amunawe'em ipe jane rekoi nũ'ũ. Nitywi mama'ea 'au. Mõ awi sipo ore mama'e muri 'gã mojem-i'waawamũ?— 'jau ore 'ga upe.

³⁴ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Marãmaran te pẽkanape'i pytuna?— 'jau 'ga oporonupa ee oree.

—Sete kanape'i pytuna muapyapy'ri etee pira'ia— 'jau ore 'ga upe.

³⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau mytuna 'gã nupe:

—Pe'je pejeapyka ywyu— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã wapyka. ³⁶ A'eramũ 'ga kanape'i pyyka ope pe ipira'i reewe. A'eramũ 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ã eneresage oree, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'er-amũ oree. Omowowogauwe ojeme'yita oree. A'eramũ ore imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ³⁷ A'eramũ futat 'gã ojemi'waa wewegamũ.

—Niapo'i agawewi akiko re'ã. A'etea ojeme'yi 'ga upe janee 'ga omowowogamũ— 'jau 'gã ajaupe.

—Janeruwarete 'ga te 'ã ome'yi janee. A'eramũ 'ã jane jarejewegamũ rëwëjëmĩ jarejemogyau. Janeruwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ã jane ty'ara rerekoi— 'jau 'gã ajaupe.

'Gã jemi'wapaw ire ore emyrera mono'oga ijaga yrũũ pype. Sete yrupemũũ ore imatyneema. ³⁸ Kwaiwete te ojemi'wat ma'efera 'gã pytuna. Kwaturu miu kũima'efera 'gã pytuna. A'e pe 'ã kũjãmera 'gã pytu-namũ nũ, kunumĩmera 'gã netee. Kwaiwete ojemi'wat ma'efera 'gã pytuna.

³⁹ 'Gã jemi'wapaw ire Jejui 'ga 'gã monou ojemi:

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

'Gã mono re Jejui 'ga ore reru'aa yaru pype nũ. A'eramũ ore arawau oroyaapa arawau orojekoka Magatã ywy are.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gã enūinawet

(Maku 8.11-13; Luka 12.54-56)

16 Anure fariseu 'gã amū satusu 'gã amū netee 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Nuerowiari 'gã 'ga. "Najarejuwarete 'ga pājē mū rūi 'ga mama'e apoi akou", e'i etee 'gã ajaupe. A'eramū 'gã 'ua 'ga resaka. A'eramū 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Aeremiapoe'ema eapo amū ore reape. Taruesak ene mama'e apoa orojemiesagamū 'jau ki sa— 'jau 'gã 'ua 'ga upe.

² A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Naapoa'uweri je amū pē neape. Naje rerowiari te 'ā pejepe. A'eramū je mama'e apowe'em pē nemiesagamū— 'jau ete 'ga 'gã nupe.

—Kaaruwamū ywak piraga resaka ki pe'je pejejaupe: "Ai'iwe nipo 'ā nokyri amana", pe'je ki ywak piraga resag ire. ³ A'ere nipo ku'emamū ywak piragamū resag ire pe'je pejejaupe: "Awamū amana ra'e", 'jau nipo pēē ywak piragūū resag ire. Ywaga resag ire nipo pēē mū amana kwaapa futat. A'ere nipo naje kwaawi pejepe. Jeremiapofera resaka agawewi nipo pēē. A'etea nipo naje rerowiari pejepe. "Janeruwarete 'ga futat 'ga mut janee", 'jawe'em nipo pēē jee jeremiapofera resag ire miamū— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴—Awauwaramū miamū 'ā nepēa'wyrī futari pejejemogyau 'ga upe. "Oreremiapoe'ema eapo amū oree", pe'je 'ā jee numiamū. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pē nupe pēnemiesagamū. Juna 'ga ree etee je pē muea'ari pē mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

'Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau pe awi nū. 'Ga remimu'eramū nanē arawau 'ga rupi nū.

Wemimu'e 'gã momoranupawet

(Maku 8.14-21)

⁵ Arawau yaru pype aru'aa. A'eramū ore oroyaapa arawau. Garireja ry owajara katy ore arawau. A'ere ore 'ga remimu'eramū kanape'i reroo moka'jami.

⁶ Arawaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—Pejea'gu ki fariseu 'gã nui, 'gã mani'oko'o jopype awi, satusu 'gã ma'e awi 'jau— 'jau 'ga oree.

⁷ Aipo orojeupe 'ga 'eramū ore 'jau arajaupe:

—Kanape'i rerura jane simoka'jam ra'e. Ma'eramū 'ā 'ga poromū 'ga 'i janee— 'jau ore arajaupe.

⁸ A'ere Jejui 'ga, arajaupe 'e renupawe, 'ga 'i oree:

—Naje rerowiari tāmējē pejepe pejejemogyau ki 'ei. Ma'eramū nā'ā aipo pe'je pejejaupe re'ā "Kanape'i rere'em are 'ga 'i poromū janee", pe'je re'ā— 'jau 'ga oree. —Nakanape'i upe rūi je 'i poromū pē nupe. "Pejea'gu ki fariseu 'gã mani'oko'o jopypeaw awi, satusu 'gã ma'e awi nanē nū", a'e te je pē nupe kūi. "Morogyta 'gã pejejeupe imowuwut ekoete awi ki pejea'gu", a'e te je pē nupe kūi— 'jau Jejui 'ga oree. ⁹—Nepēneapyoi we jeje'eg are ra'e. Pemoka'jam nipo jeremiapofera rai'i? Kanape'ia je ime'yitawera rai'i? Sīku etee agawewi ako ai'i. A'etea ako je kanape'ia omowowok imonou sīku miu kūima'e 'gã mojemi'waawamū ai'i. 'Gã je-

mi'wapaw ire ako pēē emyrera jaga tusi yrū pype ai'i— 'jau 'ga oree. ¹⁰—A'ere ako je sete kanape'i mowowoka kwaturu miu 'gã mojemi'waawamū ai'i nū. 'Gã je-mi'wapaw ire marāmaran yrūa ajee pematyneem emyrera pyu rai'i? Sete yrū etee futat ako ai'i. Pemoka'jam te ra'u jeremiapofera rai'i nū? Ma'eramū sipo ajee jerea'aramū kanape'i pyu jaretywe'em are?— 'jau 'ga oree. ¹¹—Nakanape'ia rūi je amome'u pē nupe "Pejea'gu ki fariseu 'gã mani'oko'o jopypeaw awi" je'ea. A'ere 'ā nepēneapyoi je'eawer are— 'jau 'ga oree.

¹² Aipo orojeupe 'ga 'eramū ore orojeapyoramū 'ga 'eawer are.

—"Pejea'gu ki fariseu 'gã 'e awi, satusu 'gã 'e awi nanē nū" 'e upe te je 'i numiamū— 'jau 'ga oree.

Pedro 'ga Jejui 'ga mome'uawet

(Maku 8.27-30; Luka 9.18-20)

¹³ Orojekog ire ore arawau ywyu. Sesariafiripai ywy pe ore arawau. Peu orowaēm ire Jejui 'ga oporonupa ee oree:

—Ma'ja e'i te tekotee 'gã jee, pēneki'yramū jee jepi?— 'jau 'ga oree.

¹⁴—"Juā Batista 'ga te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū", e'i 'gã amū enee jepi. Amumera 'gã: "Eliasi 'ga nipo 'ā 'ut ojewya rai'i nū", 'jau enee jepi. Amumera 'gã: "Jeremi 'ga nipo, 'ga je'ega mome'warera 'ga amū te nipo 'ua oferapa oporogytau akou janee nū", 'jau 'gã enee jepi— 'jau ore 'ga upe.

¹⁵—Pēē nū. Ma'ja pe'je ajee jee jepi nū'ū?— 'jau 'ga oree.

¹⁶ A'eramū Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—"Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat", aru'e ore jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe. —"Okoteete ma'e 'ga ra'yrarete 'ga futat", aru'e ore jepi— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromū, Simão— 'jau 'ga 'ga upe, Juā 'ga ra'yra 'ga upe. —Janeruwarete 'ga mama'e esage wapo enee, 'agamū ene mueapyoukaa je ree. Na'ga amū rūi ene mueapyo je ree. Ywag ipe ako ma'e 'ga, Jeruwarete 'ga futat ene mueapyo je ree— 'jau 'ga Simão 'ga upe. ¹⁸—Enerer irūa Pedroa. Ita enerer irūa. Sā'ā pēē 'oga apoaramū ita 'arimū im'ynaramū itauu monoa ikokaramū. Aipoa te itauua 'oga opyygete etygukare'ema. Nan tee futat ene'eawera "Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Okoteete ma'e 'ga ra'yrarete 'ga futat", ene'eawera. Aipo ene'eawera rerowiaara 'gã je amogy tejemiayuwamū. Ene 'ā je amogo tejerowiarukaawamū kwaiwete 'gã nupe. Anure nipo ene je rerowiaara 'gã 'wyriraramū futat ereko. Kwaiwete nipo 'gã je rerowiaa. Je rerowiar ywyapi futat nipo 'gã ajemogyau. Mama'eukwaawa 'wyrira remiayuwa agawewi nipo afuwereteramū 'gã nee. A'etea nipo 'gã nopoiri futari je rerowiar awi. Sā'ā 'oga om'yi esage re i'are'ema. Nan tee futat je rerowiararetea 'gã nopoiru'jawi je wi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁹—Sā'ā saawi rerekwara. 'Wyrirarete 'ga woga saawi monou wemiayuwa 'ga amū upe. A'eramū aipo

'ga mama'e apou o'wyrriara 'ga upe, o'wyrriara 'gã je'eg imũ etee futat. Nan tee futat je ene mogou 'wyrriaramũ teje'eg irũnamũ. Ene futat 'awamũ ereko jeremiayuwa 'gã mu'jau jeremifutar are. "Nan tee siapo 'jau", 'jau nipo ene ekou 'awamũ. Jeremiayuwa 'gã nupe aipo ene 'eramũ Janeruwarete 'ga nanẽ aipo 'jau enee nũ. "Nan siapo awi", 'gã nupe ene 'eramũ Janeruwarete 'ga nanẽ aipo 'jau enee nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramũ 'ga 'jau oree nũ:

—Je mome'u kasi pejepe tekotee 'gã nupe ne. "Jejui 'ga Janeruwarete 'ga remimurera", 'jawe'em pẽẽ 'gã nupe— 'jau 'ga oree.

Amanũawama mome'uawet

(Maku 8.31–9.1; Luka 9.22–27)

²¹ A'e pe futat Jejui 'ga amanũawama mome'wau ypy oree:

—Too Jerusareg ipe 'jau. Peu futat nipo judeuramũ jane'wyrriari 'gã je rereko tyweri. Jane'wyrriari, mainana 'wyrriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mĩmera 'gã nipo je rerekou tyweaete je jukaukaa jefaruu 'gã nupe. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi nũ— 'jau 'ga oree.

²² Aipo 'ga 'eramũ Pedro 'ga 'ga rorojepe'au'i ore wi, oje'egayau 'ga upe:

—Ene'me awi nũ'ũ. Nene rereko tywera'uweri 'gã nũ'ũ. Janeruwarete 'ga nene rereko tywerukara'uweri 'gã nupe kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga ojerowaka amã'jãu 'ga ree:

—Ejepe'a je wi, ki Satanasi. Mama'eukwaawa 'wyrriara ene mu'eukat poromũ jee, ki Pedro. "Tamomoirukat 'ga 'ga Ruwarete 'ga remifutara apo awi 'jau", e'i te Satanasi ojeupe. A'eramũ poromũ ene mu'jaukaa jee kũi— 'jau 'ga Pedro 'ga upe. —Najarejuwarete 'ga remifutar imũ rũi ere aipo 'jau jee. Ejemifutar imũ te ere aipo 'jau jee— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁴ A'ere 'ga 'jau oree:

—Jeremiayuamũ pejekoweramũ ki jeremifutar imũ etee futat mama'ea peapo. Pejekyjawe'em futat pejekereko tywer awi— 'jau 'ga oree. —Pejemanũ awi miamũ pejekyjawe'em futat. "Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi", pe'je etee ki— 'jau 'ga oree. ²⁵ —"Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are" 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga oree. —"Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ" 'jara 'gã nanẽ nooa'uweri ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree. —Amumera 'gã te nipo ajee e'i "tene 'gã je jukai kwy. Je napoira'uweri Jejui 'ga rerowiar awi", 'jau. Aipo 'jara 'gã etee awau ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁶ —Okaraemã mono'og are etee ea'at ma'e 'gã ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gã karaemã. A'ere aipo 'gã miamũ nooi futari ywag ipe. Nom'yi 'gã weaa Jarejuwarete 'ga ree. A'eramũ 'gã awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee 'gã oi. Peu oo re 'gã nuẽmarũi futari jui. Nitywi mama'e mũ mama'eukwaawa rapyaw awi 'gã nẽnũ'jãawamũ— 'jau 'ga oree. ²⁷ —Anure nipo pẽneki'yramũ je ruri tejewya nũ.

Tejuwarete 'ga renyfuga pype nipo tejua, 'ga pyriwara 'gã netee. A'eramũ futat je pẽ mepyau pẽnemiapofer are najuejue etee futat. Teje'eg imũ mama'ea apoarera 'gã je imonou imogyau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Tejerowiare'ema 'gã nipo je imonou imogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga oree. ²⁸ —A'jea futat je 'i. A'eramũ futat nipo je tejua pẽ'wyrriarareteramũ te'ýina pẽ nupe. Pẽẽ mũ nipo je resaka pejemanũ enune, peje'wyrriarareteramũ je ruramũ— 'jau 'ga oree.

'Gã neape Jejui 'ga jesowo'gõkawet

(Maku 9.2–13; Luka 9.28–36)

17 Anure seis oser ire Jejui 'ga awau ywyty'rarimũ.

Ore mũ etee 'ga erawau ojeupi. Muapyra 'gã etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, 'ga rewirera Juã 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau erojeupia ywyty'rarimũ ojeupi. ² Peu Jejui 'ga ojesowo'gõka 'gã neape. 'Ga reakwara wenyfugamũ kwara reny 'jawe. 'Ga raitya nanẽ waparasiagamũ 'ga ree nũ. Iaparasiag enyfuk te 'ga raitya 'ga ree.

³ A'erauwe 'gã Moisesi 'ga resaka Eliasi 'ga reewe. Ywag awi 'gã nuri oporogytau Jejui 'ga upe.

⁴ Ywag awi 'ut ma'e 'gã nesakawe Pedro 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe. —Ere futat te je tap'ýja apoa pejejeupe? Muapyra tap'ýja taruapo pẽ nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

⁵ 'Ga porogyta pype ywasiga mũ 'ua ojypa 'gã nee nũ. Enyfug esage te ywasiga. A'e rupi futat Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'gã nupe:

—Koromũ futat jera'yrarete 'ga. Jeremifutararete 'ga. 'Ga 'ã je muorypararetea ojee. A'eramũ ki pẽẽ pejeapyakaw 'ga je'eg are— 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywasiga rupi 'gã nupe.

'Ga porogytapaw ire ywasiga ojeupiapap 'gã nui nũ.

⁶ Jarejuwarete 'ga je'ega renupawe Jejui 'ga remimu'e 'gã piryyjamũ jui. 'Ga je'ega 'gã mogyjau etee. A'eramũ 'gã awau wããpyramũ anuruka ywyu. ⁷ A'erauwe Jejui 'ga awau 'gã nepejãna opo mowyka 'gã nee.

—Pekyje awi. Pe'je pejejua pejefu'ama— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸ A'eramũ 'gã wowowiramũ warekou. A'ere 'gã Jejui 'ga etee futat esagi 'ga amamũ. Ywag awi 'ut ma'efera 'gã awau ojeupia ywasiga rupi 'gã nui nũ.

⁹ Ywytyr awi 'gã neruaw ipe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Pemome'ua'ne kasi 'gã nupe ne. Pejeki'yramũ je feraw ire tãmẽjẽ tepemome'u 'gã nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰ A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'eramũ ajee Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'i 'ũ: Ymã 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue: "Eliasi 'ga ra'ne nipo ojesaukat 'gã nupe. A'ere nipo 'ga rewiri jeremimono-rama 'ga oi ojesaukaa 'gã nupe", 'jau 'ga 'ã ik-

wasiarukaa inuga ka'aran are rakue, 'jau 'gã imome'wau oree jepi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat 'gã 'i. Eliasi 'ga 'jawewara 'ga ra'ne futat ako 'ut ai'i. "Au'je ki mama'e tywera apo re. Pe'je ki pe-jepoia pejetywer awi. Ku'jywa 'ga tepẽ mogy wemi-ayuwamũ 'jau", 'jau ako 'ga awau pẽ nupe ai'i je renune ai'i. A'ere nepekwaawi futari 'ga. A'eramũ 'gã 'ga rerekou tyweaete wemifutar imũ etee futat. Anure nipo 'gã je miamũ je rerekou tyweaete 'ga 'jawerimũ futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹³ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã weapyoramũ ee ajemogyau.

—Juã Batista 'ga 'ga omome'u janee— 'jau 'gã. —Juã Batista 'ga Eliasi 'ga 'jawewara futat— 'jau 'gã ajaupe.

Kunumĩ 'ga katu'okawet

(Maku 9.14-29; Luka 9.37-43)

¹⁴ Ywytyr awi ojyw ire 'gã kwaiwete 'gã nesaka ywytyra raimy 'wyr ipe. Poje kũima'e 'ga amũ 'ua, wapyka wenupy'ãu Jejui 'ga rowase.

¹⁵ —Ejemuaem jera'yra 'ga ree, ki Ku'jyp. Mama'euk-waawa 'up 'ga pir are. A'eramũ 'ga moyypipa— 'jau 'ga Jejui 'ga upe. —Oypiwauwe 'ga 'ari tata pe jepi. 'Y pe nanẽ 'ga u'aa jepi nũ— 'jau 'ga imome'wau Jejui 'ga upe. ¹⁶ —Arut futat je 'ga eneremimu'e 'gã nupe esaukaa ko numiamũ. A'ere 'gã nomoiri etee 'ga wi ko— 'jau 'ga imome'wau Jejui 'ga upe.

¹⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Ma'eramũ sipo pẽẽ je rerowiare'ema pejemogyau 'wei? Ymã agawewi nã'ã je pẽ mu'ei re'ã. A'etea nipo 'ã naje rerowiari tãmẽjẽ 'ã pejepe. "Nokoa'uweri je namutamutat pẽ pype", a'e agawewi je 'ã pẽ nupe jã'nũ'ũ— 'jau 'ga tesirũmera 'gã nupe nanẽ nũ. —Pe'je 'ga ra'yra 'ga rerua jee— 'jau Jejui 'ga ore mũ upe.

¹⁸ Kunumĩ 'ga resakawe Jejui 'ga 'jau 'ga pirewara upe:

—Ejepe'a 'ga wi— 'jau 'ga jupe.

'Ga 'e ypyrauwe ojepe'au 'ga wi. A'eramũ kunumĩ 'ga ajarueteramũ.

¹⁹ A'eramũ ore 'ga remimu'eramũ arawau 'ga repejã-na 'ga pyri katu katu. A'eramũ ore 'ga upe etee oroporonupa ee:

—Ma'eramũ ajee ore norope'aarũi 'ga wi ra'e 'ũ?— 'jau ore 'ga upe.

²⁰ —Naje rerowiari wejue te 'ã pejepe. A'eramũ pẽẽ a'eramũ 'ga pirewara moirarũme'em 'ga wi— 'jau Jejui 'ga oree. —Mostarda 'jawa ra'yri 'ã sikõsikõ'i agawewi. A'etea 'ã otym ire waranup. Aipoa aranuwa 'jawe pejemogy re amunipo 'ã pẽẽ peapo futat mama'ea. Je rerowiar etee te te nipo 'eramũ tee pearanup— 'jau 'ga oree. —Je rerowia'ri re amunipo 'ã peapo mama'ea pejemapioe'ema jepãjẽ mũ. Ywytyra upe amunipo 'ã pẽẽ 'jau: "Ejepe'a 'aw awi. Peu'i ewau e'yina", 'jau amunipo 'ã ywytyra upe. Aipo ojeupe pẽẽ 'erauwe amunipo 'ã ywytyra ojepe'au awau pẽ'eawer imũ etee futat. Tejerowiarãmũ te je tepãjẽ monoi pẽ nupe pẽnemi-apoe'ema apoawamũ— 'jau Jejui 'ga oree.

Amanũawama Jejui 'ga imome'wau'japa

(Maku 9.30-32; Luka 9.43-45)

²² Anure Jejui 'ga remimu'eramũ ore arajatykau 'ga ree Garireja ywy pe nũ. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea nipo Janeruwarete 'ga je pyygukat anurenure'i je ree iporomutare'ema 'gã nupe. ²³ A'eramũ nipo 'ga je jukaukaa 'gã nupe. A'ere nipo 'ga imuapya 'ara rupi ete je moferawi nũ— 'jau 'ga oree.

A'eramũ ore aru'arasigamũ arajemogyau. Aipo 'ga 'ea ore mu'arasiga.

Pira juru awi ka'aranũ ywope'ia renuẽmawet

²⁴ Anure Jejui 'ga wemimu'eramũ ore rerawau Kafanaũ 'jaw ipe nũ. Peu ore waẽmauwe Janeruwarete 'ga mogytaawa upe ka'aranũ pyykara 'gã 'ua oporonupa ee Pedro 'ga upe:

—Omepy te pẽ mu'jara 'ga ka'aranũ pyu Jarejuwarete 'ga mogytaawa apokatuawa?— 'jau 'gã Pedro 'ga upe.

²⁵ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Omepy futat 'ga— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

Pedro 'ga rog ipe osouwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Maran te enereapyo ee, ki Simão? Awyja te ka'aranũ amono ywy jara 'ga upe? 'Ga remiayuwa 'gã te omepy ywy jara 'ga upe, ywy are ako ma'e 'gã te ra'u nũ?— 'jau 'ga Simão Pedro 'ga upe.

²⁶ —Ywy are ako ma'e 'gã omepy ywy jara 'ga upe. Naywy jara 'ga remiayuwa 'gã nũi omepy— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

—A'jea futat— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —'Ga remiayuwa 'gã nomepyi futari— 'jau Jejui 'ga. —Janeruwarete 'ga futat omogytaawa jara. Je 'ã 'ga remiayuwa. ²⁷ A'ere 'ã je ka'aranũ pyykara 'gã mepyi. Kasi a'e pe 'gã je raykai ee ne— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe. —A'eramũ ene ewau ypiauu reme'y'warimũ epinaetyka. Eneremimu'ar ypya pira juru pe ka'aranũ ywope'ia mũ ruwi. A'ea tereroo 'gã mepyau jarejee 'jau— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

A'eramũ Pedro 'ga awau iapou 'ga 'eawer imũ etee futat.

Esage ma'e are 'gã mu'eawet

(Maku 9.33-37; Luka 9.46-48)

18 Anure Jejui 'ga remimu'eramũ ore arajua oroporonupa ee Jejui 'ga upe:

—Manamũ te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramũ jarejuapyaapa?— 'jau ore 'ga upe.

² Ojeupe aipo ore 'erauwe Jejui 'ga kunumĩ renũina:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe kunumĩ 'ga amũ 'ua 'ga repejãna 'ga rerowyka. ³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Peesak te kunumĩ 'ga 'ama je pyri?— 'jau 'ga oree.

—Kunumĩ 'gã nojerowiaraiwi ojee tee jepi. Ujar are 'gã jemogyppygi. Ujara 'gã je'eg imũ etee 'gã mama'e apoi. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Kunumĩ 'jawewara 'gã etee je

amogy 'wyrriaramũ tejepyri. Kunumĩ 'gã 'jawe pejemogy re te je pe mogyau 'wyrriaramũ tejepyri. Kunumĩ 'jawewara 'gã etee esage ma'eramũ jee— 'jau Jejui 'ga oree. ⁵—Kunumĩ 'gã nee ojejukau esage ma'eramũ je reewe futat pejejuka esage— 'jau 'ga oree.

⁶—Kwaiwete kunumĩ 'gã je rerowiari ajemogyau. 'Ga amũ nipo je rerowiari awi kunumĩ 'gã momoirukaa 'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã nereko tyweretei— 'jau 'ga oree. —Sã'ã ae ita mogoa ojojuri. A'eramũ 'ã ae ojomonou ojomomoa 'yẽ'ẽ pype ajajukau. A'ere nipo 'y pe imomoripyra 'ga reko tyweri'i etee. A'eramũ futat 'ga amanũmũ. A'ere nipo je rerowiari awi kunumĩ 'gã momoirukarera 'gã Janeruwarete 'ga ereko tyweretei futari— 'jau 'ga oree. ⁷—Nateepawi futari nipo ajaupe mama'e tywera apoara 'gã. Iporiay'i aipo 'gã numiamũ. Aipo 'gã te nipo Ku'jywa 'ga wereko tywerete futat imojero'wau etee— 'jau 'ga oree.

⁸—'Jepoa je motywerukat Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera apoukaa jee, je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe', 'jau ki pejepoa pemonok imonou imomoa pejewi. Kasi a'e pe pepoa pe motywerukaru'jaw ine. "Tepyu nanẽ je mama'e tywer apoi ra'e" 'jaramũ pejepya nanẽ imonoka nũ. Kasi a'e pe pepya pe motywerukaru'jaw ine nũ. Pẽpo monoga rayramũ futat pe nupe. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoaramũ pe momopori pe monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa te ayrete ma'ea imomoripyra 'gã nupe. "Janepoa jane motywet" 'jau pejepoa pemososopap pejewi. A'eramũ te nipo mama'e tywera nepeapou'jawi. A'eramũ te peo ywag ipe. ⁹ "Jarejea pyu mama'e resaga jane motywet" 'jaramũ pejejea mosoka imonou imomoa pejewi. Imosog ire te nipo mama'e tywera nepeapou'jawi— 'jau Jejui 'ga oree. —Wea mosoga ay futat wea mosokara 'gã nupe. A'ere nipo Janeruwarete 'ga te mama'e tywera apoara 'gã momopori imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ea te nipo ayay futat aipo pype imonopyra 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

Oka'jam ma'ea karupa'mĩa

(Luka 15.3-7)

¹⁰—Kunumĩ 'gã nupe kasi pe'je ne, "nepeapoi peẽ kunumĩ", 'jawe'em peẽ kunumĩ 'gã nupe, 'jau je pe nupe. Ywagipewara 'gã futat kunumĩ are ojejuka ma'ea. Weape futat 'gã kunumĩ rerekoi. Ywag ipe futat 'gã nee ojejuka ma'e 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree.

¹²—Maran te pekwaap? Wyrri jara 'ga amũ sẽg karupa'mĩ wereko. Poje karupa'mĩa mũ awau oka'jama 'ga wi. Ma'ja sipo ijara 'ga wapo? Wejat futat 'ga weymawa jũ me, juowa 'wawamũ. A'eramũ 'ga awau oka'jam ma'e rekaa akou. ¹³ Esakawe 'ga aku'iramũ oka'jam ma'efer are. A'e pe 'ga aku'iramũ agawewi futat oka'jame'em are. A'eramũ 'ga oka'jam ma'efer are tae-tu aku'iramũ. ¹⁴ Nan tee futat Janeruwarete 'ga nafutari kunumĩ amũ oa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga oree.

Mama'e tywera apoara 'gã

¹⁵—Je rerowiaara 'ga amũ nipo mama'e tywera wapo enee. A'eramũ ki ekwap eporogytau 'ga upe ejete'e'i ra'ne— 'jau Jejui 'ga oree. —Ojeupe 'ga tywera ene imome'u re nipo 'ga 'jau enee: "A'jea futat ako je mama'e tywera apoi enee ai'i. A'ere je 'awamũ naapou'jawi", 'jau nipo 'ga enee. A'eramũ ene 'ga mojekoty'aa ejee nũ. ¹⁶ A'ere ki 'ga ejaykapawe'emamũ epytuna 'gã amũ eroo ejeupi eroporogytau 'ga upe. Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue: "Ga upe 'ga remiapo tywera mome'uramũ ki pemome'u 'gã amũ nemianuwamũ 'jau. Majepi 'ga remianuwamũ ki pemome'u maranamũ mukũja 'gã nemianuwamũ. A'eramũ 'gã ene'e kwaapa 'jau", 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ¹⁷ A'ere ki mama'e tywera apoara 'ga 'gã je'ega renuwete'e'emamũ pe mome'u 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'eramũ 'gã oje'ega 'gã nupe Jejui 'ga rerowiaara 'gã je'ega renuwete'e'emamũ peẽ 'jau 'ga upe: "Najaneruwarete 'ga remiayua rui ene. Mama'eukwaawa 'wyrriara remiayua te ene ra'e", pe'je ki otywer awi ipoire'ema 'ga upe— 'jau 'ga oree.

¹⁸—A'eramũ je 'jau pe nupe: 'Gã amũ nupe "Janeruwarete 'ga pe'tywera omoit pe nui", peẽ 'eramũ 'ga imoiri futari 'gã nui. 'Gã amũ nupe te nipo aje pe'je "Nepẽpoiriweri 'ã pejetywer awi. A'eramũ 'ga imoire'ema futat pe nui", peẽ 'eramũ 'ga nomoiri futari 'gã nui— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁹—A'jea futat je'ea: Ojeupe mukũjamũ peẽ mama'e renũjamũ, Jeruwarete 'ga mama'e apoi futari pe'eawer imũ. ²⁰ Je rerowiaara 'gã ajatykau 'upa je upe oje'ega. A'eramũ je nanẽ tekou 'gã pype nũ. Maranamũ mukũi etee agawewi. Maranamũ muapy'ri etee agawewi nipo 'gã 'upa. A'ete je ako 'gã pype— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Ajaupe 'gã mota'wa are 'gã mu'eawet

²¹ A'eramũ Pedro 'ga awau Jejui 'ga rerowyka oporonupa ee 'ga upe:

—Tepytuna 'ga mama'e tywera tejeupe iapou'jau'jawamũ sipo je maran tejemota'wau 'ga upe? Sete te sipo je teta'waramũ 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe.

²² A'ere Jejui 'ga 'i 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. Ejeupe 'ga mama'e tywera apou'jau'jawamũ ene nanẽ ejemota'wau'jau'japa etee futat ekou 'ga upe, au'jeteramũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²³—Mama'e mũ je amome'u pe nupe pe mu'jau pe'mota'wa are— 'jau 'ga oree. —'Wyrriara 'ga amũ nipo 'jau ojeupe oporowyky ma'e 'gã nupe: "Pe'je jeremiayua 'gã nerua jee. Taje mepy 'gã 'jau. Kwaiwete ako 'gã jekaraemã reroi imepyawe'em ai'i. A'eramũ 'awamũ pejewau 'gã nerua je mepyawamũ", 'jau 'ga ojeupe oporowyky ma'e 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

²⁴—A'eramũ 'ga upe oporowyky ma'e 'gã awau 'ga remiayua 'ga amũ rerua 'ga upe. Kwaiwete karaemã 'ga weroo imepyawe'em rakue. A'eramũ "Je mepy ape",

ojeupe 'wyrriara 'ga 'eramũ 'ga 'jau etee 'ga upe “nitywi futari”, 'jau 'ga o'wyrriara 'ga upe. ²⁵ A'eramũ 'wyrriara 'ga 'jau ojeupe oporowyky ma'e gã nupe: “Peroo 'ga me'ega tekotee 'gã nupe 'gã nemifajamũ. 'Ga remireko, 'gã na'yt, 'ga karaemã. Mĩmera peroo ime'ega. A'eramũ pẽẽ 'gã nepyfera rerua jee”, 'jau 'ga opoirũ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree. ²⁶ —O'wyrriara 'ga 'e renupawe, 'ga wapyka wenupy'ãu 'ga rowase: “Ejemuaẽm te je ree. Erejeaei awi je ree. Tene je ra'ne. Tamepy ene 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

²⁷ —A'eramũ 'wyrriara 'ga ajemuaẽma 'ga ree. A'er-amũ 'ga 'jau 'ga upe: “Ajemuaẽm je ene ree. A'eramũ je tejea'aru'jawe'emamũ temepye'em are. Ere ewau”, 'jau 'ga 'ga upe. ²⁸ A'erauwe imepyare'ema 'ga awau uẽma 'ga rog awi. Awaw ipe 'ga opytuna 'ga amũ rowosõu. Inãinãni'ĩ agawewi 'ga pytuna 'ga 'ga mepyawewem rai'i. A'etea 'ga 'ga ajue'opyyk 'ga majaetyetyka: “Ere je mepyau 'awamũ”, 'jau 'ga oje'ega moywrafena 'ga upe.

²⁹ —A'eramũ 'ga pytuna 'ga wapyka wenupy'ãu 'ga rowase: “Ejemuaẽm te je ree. Tene je ra'ne. Tamepy pap ene 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

³⁰ —A'ere 'ga 'i etee 'ga upe: “Naani. Napoiri futari je ene wi”, 'jau etee 'ga 'ga upe, 'ga monou imomoa moromunepawa pype. “Je mepye'emamũ nereẽmi jui”, 'jau 'ga 'ga upe.

³¹ —'Wyrriara 'ga poirũ 'gã 'ga resaka. A'eramũ 'gã awau 'ga mome'wau o'wyrriara 'ga upe. “Ene 'ã erejemuaẽm agawewi 'ga ree. A'etea 'ga najemuaẽmi opytuna 'ga ree”, 'jau 'gã imome'wau o'wyrriara 'ga upe.

³² —A'eramũ 'wyrriara 'ga 'ga renũina: “Ere ejua. Taporogyta enee 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe.

—Ojepyri 'ga rurauwe 'wyrriara 'ga oje'ega moywrafena 'ga upe. “Enetywerete jee 'awamũ. 'Ejemuaẽm je ree' ere ako jee ai'i. A'eramũ ako je tejemuaẽma ene ree ai'i. ³³ A'etea 'ã nerejemuaẽmi epytuna 'ga ree rai'i. Ejee je jemuaẽma 'jawe ki ejemuaẽma epytuna 'ga ree”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

³⁴ —Opytun are wemiayuwa 'ga jemuaẽme'emamũ 'wyrriara 'ga amara'neramũ 'ga ree. “Nerejemuaẽmi epytuna 'ga ree. A'eramũ je tejemuaẽmu'jape'ema ene ree”, 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe 'gã monou imu'ama moromunepawa pype. A'eramũ 'ga 'jau moromunepawa raarana 'gã nupe: “Naje mepyi 'ga. Naje-muaẽmi nanẽ 'ga opytuna 'ga ree. A'eramũ pẽẽ 'ga rerekou tyweaete jee, 'ga mayrũmũ jee”, 'jau 'ga 'gã nupe. “Je mepyawewem 'ga nuẽma'uweri”, 'jau 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

³⁵ —Nan tee futat Jeruwarete 'ga. Pejepyntuna 'gã pẽ nereko tyweawer are pẽẽ au'jeteramũ 'gã nayka re Janeruwarete 'ga nanẽ pẽ naykau pẽtywer are. Pẽ-naykaupawewem pẽtywer are. Nomoiri futari 'ga pẽtywera pẽ nui. A'eramũ 'ga pẽ monou pẽ nerekou tyweaete mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga oree, ore mu'jau ee.

Peetyg awi pejemirekoa

(Maku 10.1-12; Luka 16.18)

19 'Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga ore reru-atau nũ. Garireja ywy awi arawau oroyaapa.

Jotãu ry owajara katywara rape rupi arawau. A'eramũ ore orojewya oroyaapa nũ, Judeja ywy pe arajua nũ.

² A'eramũ mytuna 'gã awau ore rewiri. Amumera 'gã ojero'wau. A'eramũ Jejui 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'okapap.

³ Poje fariseu 'gã amũ 'ua 'ga rerowyka. “Siesak 'ga je'eg amutee jarejee 'jau”, 'jau 'gã ajaupe. “'Ga je'eg ekoeteramũ, 'Nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'ega ra'e, sa'e 'ga upe 'jau”, 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Jaruate sipo kũima'e 'ga amũ wemireko retygi mama'e'emete are we?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽnea'ar iki pejemimogytafer are. “Mama'e apoawamũ Janeruwarete 'ga kũima'e 'ga apoi, kũjã ãẽ reewe rakue” 'eawer are pejejea'aramũ pejemogyau.

⁵ Janeruwarete 'ga te 'ã e'i rakue: “Kũima'e 'ga je aapo kũjã ãẽ reewe. A'eramũ 'ga wemirekoramũ kũima'e 'ga opojo'ogamũ ujara 'gã nui ojemujaa wemireko ãẽ ree etee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. “Ajuee ojemujar ire

'gã jemogyi majepe teewara 'jawe jee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. ⁶ Ajuerekoe'ẽwe 'gã mukũi futat 'gã nekoi. A'ere ajuereko re 'gã majepe teewara

'jawe 'gã nekoi Jarejuwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga wejue werekoukat 'gã ajaupe. A'eramũ pẽẽ pejemomajo'ogukarũme'em pejejai, pejejuereko re— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁷ —Ma'eramũ sipo ajee Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'gã amũ nupe ãẽ ree. 'Aetyk je ene tejemirekoramũ akiko', pe'je ki ikwasiarukaa pejemirekofera ãẽ ree, imonou ãẽ upe”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue— 'jau fariseu 'gã 'ga upe.

⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat. Niporenuwiweri wejue pẽpy 'gã Jarejuwarete 'ga ree rakue. A'eramũ Moisesi 'ga 'gã mueapyoukaa aipo are rakue. A'ere Janeruwarete 'ga aipo ne'i aepy 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹ —A'ere a'jea futat je 'i: 'Ga amũ ãẽ ree 'ga reko re etee ki pejemirekoa peetyk. A'ere kasi ee pejeporetygiwere'emamũ peetyg ine. 'Ga amũ ãẽ ree 'ga reko'e'emamũ pẽẽ pejemireko retyka ekoete'em. Kasi a'e pe pejemirekoe'em are ako ma'e 'jawe pejemogoukat amutee ãẽ rereko re ne— 'jau Jejui 'ga fariseu 'gã nupe.

¹⁰ A'eramũ ore Jejui 'ga remimu'eramũ 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ sipo ae wemireko retyke'ema najemogyi nan etee futat— 'jau ore 'ga upe.

¹¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—'Gã amũ nauagi ojetee ajemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat 'gã amũ remirekoramũ. A'ere 'ga amũ naemirekoi, 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau 'ga oree. ¹² —'Gã amũ nipo u'aa oteuramũ. A'eramũ 'gã wemirekower'emamũ. Amumera 'gã nipo ojeapi'a oogukaa 'ga amũ upe. A'eramũ 'gã

wemirekoe'emamū futat ajemogyau. Amumera 'gā te nipo ajee naemirekoweri futari. "Jarejuwarete 'ga upe toporowyky 'jau kwy. A'eramū je tejemirekoe'emamū tekou", 'jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū emirekowerema 'gā wemirekoe'emamū futat ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oree.

Jejui 'ga kunumī 'gā netee

(Maku 10.13-16; Luka 18.15-17)

¹³ Anure kūjā 'gā amū wa'yra 'gā nerua Jejui 'ga upe nū:

—Orera'yra apyte'rarimū epo emono a'i kīī— 'jau 'gā erua 'ga upe. —Jarejuwarete kīā upe eporogyta wā nee. A'eramū Janeruwarete kīā ojekukau esage wā nee, aru'e ore enee kīī— 'jau kūjāmera 'gā 'ga upe.

A'ere ore Jejui 'ga remimu'eramū ore 'i etee 'gā nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gā 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamū. Nepemaruukari 'ga porogyta— 'jau ore 'ga remimu'eramū 'gā nupe.

¹⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Naani. Peapo awi nanuara. Tene kunumī 'gā nuri je pyri— 'jau etee 'ga oree. —Janeruwarete 'ga kunumī 'gā afutat wemiayuwamū. Kunumī 'jawewara 'gā nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyraramū. Kunumī 'gā ojemogypyk Jarejuwarete 'ga ree. Ojerekokatuukat 'gā 'ga upe. 'Gā 'jawe peko— 'jau 'ga oree.

¹⁵ A'eramū 'ga opo monou kunumī 'gā apyte'rarimū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Janeruwarete 'ga ojekuka esage pē nee, kunumī— 'jau 'ga 'gā nupe.

'Gā apyte'rarimū opo mono re 'ga awau 'gā nui.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are

'ga poronupawet

(Maku 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ Anure kūima'e 'ga amū 'ua Jejui 'ga rerowyka'i oporonupa ee 'ga upe:

—Ma'ja te je aapo esage ma'eramū Jarejuwarete 'ga upe tewawamū ywag ipe temanū re?— 'jau 'ga oporonupa ee Jejui 'ga upe.

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū ene ejua eporonupa ee jee nū ki 'ei? Ma-ma'e esagerete are ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

—Janeruwarete 'ga etee futat esage ma'ea. "Ene 'ā Jarejuwarete 'ga 'jawewara futat", ere te jee?— 'jau 'ga 'ga upe. —Ywag ipe eoweramū mama'ea eapo 'ga je'eg imū etee, Moisesi 'ga upe 'ga remikwasiarukarer imū etee— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁸ —Maranuara a'eramū je mama'e apou ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

—Ymā te 'ā Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue. A'e are ejea'at. "Peporojuka awi. Peko awi pejejuemireko are.

Pemunarū kasi mama'e are ne. Peje'ēwu'jag kasi 'ga amū ne.

¹⁹ Pejejara 'gā je'ega ki peanuw etee.

Pereko esage ki 'gā pejereko esage 'jawe etee futat",

'jau 'ga 'ā ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Mīmera 'ā erekwaapap— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramū 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Je kunumīawe futat aipoa akwaap ikue. Moisesi 'ga je'eg imū etee futat je mama'e apoi tekou. Ma'ja'ja jee je aapo 'ū?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamū mama'e mū eapo, 'ga ree eparuerowiar wyyapiweramū. Ekaraemā eme'ēmap. A'ere ene ka'aranūū monou

ika'aranūū'e'ema 'gā nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi ojepyri ene manū re. Ma-ma'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, ekaraemā 'gā nupe imonoawera mepyau enee anure. Ekaraemā me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²² Aipo ojeupe Jejui 'ga 'eramū 'ga u'arasigamū etee okaraemā are. Kwaiwete te 'ga karaemā. A'eramū 'ga oporome'egiwere'emamū okaraemā are. A'eramū 'ga 'jau ojeupe etee futat: "Naani. Naapoa'uweri je nanuara", 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramū 'ga u'arasigamū awau Jejui 'ga aipo ojeupe 'eramū.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

—Ayay te ikaraemā kwai ma'e 'gā jemogyi Jarejuwarete 'ga remiayuwamū— 'jau 'ga oree. ²⁴ —Ayay te ikaraemā kwai ma'e 'gā jekatu'ogukari Jarejuwarete 'ga upe. Kwaiwete 'gā karaemā. A'eramū 'gā okaraemā are etee wea'aramū. Okaraemā are etee aipo 'gā jemogypygi akou. Najarejuwarete 'ga ree rūi 'gā jemogypygi ajemogyau. Jarejuwarete 'ga opoara futare'ema ajemogyau. Jeje'ega renupe'ema futat ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oree. —Sā'ā kawaruu 'jawewara kamerua aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayayramū ikaraemā kwai ma'e 'gā ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'e 'gā ni-jekatu'ogukariwari futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁵ Aipo renupawe ore oroporesagamū etee 'ga ree arajemogyau. A'eramū ore oroporonupa ee arajaupe etee futat:

—Maranuara 'gā tete Janeruwarete 'ga okatu'ok?— 'jau ore arajaupe.

²⁶ Aipo ore 'eramū Jejui 'ga amā'jāu ore ree 'jau oree:

—Pē nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa pē nupe. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mū mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'ea miamū Janeruwarete 'ga okatu'ok, "Jekatu'og ape" ojeupe 'gā 'eramū— 'jau etee Jejui 'ga oree.

²⁷ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemā arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanē futat ako ore ejaa ai'i nū. Ma'ja te ore mama'e rejaawera repya?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramū je 'jau pē nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e momyau nū. Aipoa 'ara rupi nipo je te'yina pēneki'yrareteramū 'wyrarareter-

amū pē nupe. A'eramū nipo je pēē nanē futat pē mogyau 'wyrriaramū tejepyri. Israeu 'ga ra'ya 'gā pytuna tusi. A'eramū je pē monou pē mogyau 'wyrri'riramū 'gā nupe Israeu juapyrera 'gā nupe. A'eramū Israeu juapyrera 'gā nipo awau pē nowase. A'eramū nipo pēē 'jau mama'e esage apoara 'gā nupe: "Mama'e esage ereapo rakue, Jarejuwarete 'ga je'eg imū rakue. A'eramū 'ga ene mepyaū eneremiapofer are", 'jau nipo pēē 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree. —Mama'e tywera apoarera 'gā nupe nipo pēē 'jau: "Mama'e tywera etee ereapo Jarejuwarete 'ga upe rakue. 'Ga je'eg imū jēmī mama'e apowe'em rakue. A'eramū 'ga pē mepyaū pēnemiapo tywer imū etee futat", 'jau nipo pēē 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁹—Amanū re je ree omama'e rejaarera 'gā juejue awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. Peu te 'ga mama'e teepawe'ema muri 'gā nupe kwaiwete, je ree 'gā mama'e rejaawera repyramū futat mua 'gā nupe. Oy ēē rejaarera 'gā, 'uwa 'ga rejaarera 'gā, wa'ya 'gā nejaarera 'gā, weki'ya 'gā nejaarera 'gā, wenyra 'gā nejaarera 'gā, okywyra 'gā nejaarera 'gā, wykiera 'gā nejaarera 'gā, woga rejaarera 'gā, oywy rejaarera 'gā. Mīmera 'gā juejue ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanū re. 'Gā nupe juejue futat Janeruwarete 'ga mama'e esage muri kwaiwete— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁰—Awamū 'gā amū reni 'wyrriaramū ajaupe. A'ere nipo anure aipo 'gā jemogyi akotee ma'eramū etee nū. 'Awamū 'gā amū jemogyi akotee ma'e 'gā 'jawe. A'ere anure nipo aipo 'gā jemogyi 'wyrriara 'jawewaramū nū. 'Awamū omama'e rejaarera 'gā akotee ma'e 'jawe etee futat 'gā jemogyi. A'ere nipo anure, 'wyrriarareteramū je renamū, je ree omama'e rejaarera 'gā jemogyi 'wyrriaramū je pyri— 'jau Jejui 'ga oree.

Wemifutar imū etee Janeruwarete 'ga jane mepyawam

20 A'eramū Jejui 'ga 'jau: —Mama'e mū je amome'u pē nupe pē mu'jau tejeupe pēnemiapofera mepya are. Sā'ā uwa ko jara 'ga amū oa ai'iweteteuwe ojeupe oporowyky ma'e 'gā amū nekara. ² Iporowykye'ema 'gā nesakawe 'ga 'jau 'gā nupe: "Pejot pejeporowykyau jee", 'jau 'ga 'gā nupe. —"Maran sipo ajee ore mepya ape?" 'jau 'gā 'ga upe. —"Majepeja ka'aranūū ywope'i pyu etee futat je tejeupe pēporowykyawera mepya pē nupe", 'jau 'ga 'gā nupe.

³—A'eramū 'gā awau 'ga rupi oporowykyau 'ga ko pe. Kwarawyrūū'iramū ko jara 'ga awau amunawa pyter ipe nū, iporowykye'ema 'gā amū nesaka nū.

⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe: "Pejot pejeporowykyau jeko pe. Kaaruwamū tamepy pēē 'jau, tejeupe pēporowykyawer are 'jau", 'jau 'ga 'gā nupe. ⁵ A'eramū 'gā awau oporowykyau 'ga upe.

—Aje kwara kwawamū ko jara 'ga awau, 'gā amū nerua 'gā moporowykyaukaa ojeupe nū. Kwara jere-wamū 'ga awau, 'gā amū nerua nū. ⁶ Kaarup ja'wyja'wyrāmū 'ga awau amunawa pyter ipe nū. A'eramū 'ga iporowykye'ema 'gā amū nesaka nū. A'eramū 'ga

'jau 'gā nupe: "Ma'eramū pēē pejeporowykyawe'em pejejemogyau 'ū?" 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷—"Nitywi 'pe'je pejejua pejeporowykyau jee' 'jara 'ga amū oree", 'jau 'gā 'ga upe.

—A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe: "Pe'je ajee pejewau pejeporowykyau jee 'ū", 'jau 'ga 'gā nupe.

⁸—Kaarup katu katuramū ko jara 'ga 'jau opoirū 'ga upe: "Emepy ki oporowyky ma'e 'gā jee. Kaarup ja'wyja'wyrāmū oporowyky ma'e 'gā na'ne ki emepy jee. A'ere aje 'ut ma'efera 'gā, a'ere 'ut ypy ma'efera 'gā maapawamū 'jau", 'jau 'ga opoirū 'ga upe.

—"Nai'i", 'jau 'ga poirū 'ga 'ga upe.

⁹—A'eramū 'ga ka'aranūū ywope'ia mū monou kwara ooramū oporowyky ma'e 'gā nupe. ¹⁰ 'Gā mepya re-sakawe, oporowyky ypy ma'e 'gā 'jau ajaupe: "Kuu. Ka'aranūū ywope'ia 'ga omono 'gā nupe jane upe 'ga 'eawera 'jawe etee futat", 'jau 'gā ajaupe. "Jane upe taetu sipo ajee 'ga imuri kwaiwete'i. Ko'aramuku te ako jane porowykyi ko a'i kūi", 'jau 'gā ajaupe.

¹¹—A'ere naani. Kaaruwamū oporowyky ma'e 'gā mepya 'jawe etee futat 'ga imonoi 'gā nupe. A'eramū 'gā amara'heramū ko jara 'ga ree. ¹² "Ko'aramuku agawewi ako ore porowykyi ko, kwaray pype ko. A'etea 'ga 'ā ore mepya kaaruwamū oporowyky ma'e 'gā 'jawe etee. Nore mepya esagei ako ape ko", 'jau 'gā oje'egayau ko jara 'ga upe.

¹³—A'eramū ko jara 'ga 'jau 'gā nupe: "Naani. Pē nupe teporogytau ako je 'i pē nupe ko: 'majepei tee ka'aranūū ywope'ia tomono pē nupe 'jau, tejeupe pēporowyky mepyawamū 'jau', a'e ako je pē nupe ko. 'Nai'i', 'jau ako pēē jee ko. A'eramū 'ga je'eawer imū etee futat pē mepyaū. ¹⁴ Pe'je pejeka'aranūū pyyka erawau pejejog ipe", 'jau 'ga 'gā nupe. "Jema'ea te 'ā ka'aranūūa. A'eramū je tema'ea etee futat erekou nan oporowyky'i'i ma'e 'gā mepyaū pē 'jawe etee futat. Mama'e esage te je aapo 'gā nupe. A'e are 'ā pēmara'ne je ree?" 'jau ko jara 'ga 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹⁶—Nan tee futat Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gā mogyi pāwē pāwē ojeypyri anure— 'jau 'ga oree. —Werowiaar ymanera 'gā, amanū ja'wyja'wy pype werowiaara 'gā nanē 'ga imonou ojeypyri futat nū. Wemifutar imū etee futat 'ga werowiaaramū pē mogyau ojeypyri futat. Aju'jaju'jawe etee futat 'ga 'gā mogyi ojeypyri— 'jau Jejui 'ga oree.

Amanūawama Jejui 'ga imome'wau'japa

(Maku 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga ore rerawau Jerusareg ipe wemimu'eramū. A'ere mytuna 'gā oi ore rupi. A'eramū 'ga ore renūina ojeupe:

—Pejepe'a'i 'gā nui ra'ne. Taporogyta pē nupe etee 'jau— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore orojepe'au'i mytuna 'gā nui. ¹⁸ A'eramū 'ga 'jau oree:

—Jerusareg ipe jane oi 'awamū. Peu futat nipo 'ga amū pēneki'yramū je monoi mainana 'wyrriara 'gā nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā

netee— 'jau 'ga imome'wau oree. —A'eramũ nipo 'gã 'jau jee: "Sijukaukat 'ga 'gã nupe 'jau", 'jau nipo 'gã jee. ¹⁹ A'eramũ nipo 'gã je monou judeue'ema 'gã po pe. A'eramũ nipo judeue'ema 'gã je kurapa, je nupãnupãu, je monou je mu'ama 'ypeywar are jejywa pypiraa je manamamũ futat. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi etee nũ— 'jau 'ga oree.

Sepeteu 'ga remireko ãẽ 'eawet

(Maku 10.35-45)

²⁰ A'ere Sepeteu 'ga remireko ãẽ wa'yra 'gã nerua Jejui 'ga rerowyka'i. A'eramũ ãẽ wããpyramũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Mama'e esagea eapo jera'yra wã nupe, Ku'jyp— 'jau ãẽ 'ga upe.

Tiago, Juã. Mĩnamũ ãẽ ra'yra 'gã.

²¹ A'eramũ 'ga 'jau ãẽ upe:

—Ma'ja ene ifutaa 'gã nupe je iapoa?— 'jau 'ga ãẽ upe.

A'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—Jera'yra wã emuapygukat ejepyri, oree 'wyrirarareteramũ e'ĩinaaw ipe. Ejakwatawa katy kĩã amũ emuapygukat. Ajepeja kĩã ejau katy emuapygukat, wã mogyau 'wyriraramũ ejepyri— 'jau ãẽ 'ga upe.

²² A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ ra'yra 'gã nupe:

—Nepẽneapyoi futari nipo ee ki sa. 'Wyrirarareteramũ je reko enune nipo 'gã naje rerekoarũi. Je rereko tywerete te nipo 'gã. Pejereko tywerukat sipo je pyri? Pẽnuag sipo pejejerereko tywera upe?— 'jau 'ga ãẽ ra'yra 'gã nupe.

—Oreruag futat ore jupe nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe.

²³ —A'jea futat nipo 'gã pẽ nereko tyweri anure. A'ere je miamũ namuapygarũi pẽẽ tejepyri tepoaawamũ. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. Wemifutar imũ etee 'gã amũ mũ'jãu 'gã muapygukaa je pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã mu'jau ojeypyri wapyk ma'e 'gã nee.

²⁴ 'Gã je'ega renupawe ore amumeramũ Jejui 'ga remimu'eramũ aramara'heramũ mukũja 'gã nee.

²⁵ A'eramũ Jejui 'ga ore renũina ore majatykau ojee. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pekwaap judeue'ema 'gã 'wyrirara 'gã nemiapoa. 'Gã 'wyrirara 'gã wemiayuwa 'gã monou kwe pe mama'e apoukaa ojeupe: "Nan iki peapo jeje'egawer imũ etee futat", 'jau nipo 'wyrirara oje'ega wemiayuwa 'gã nupe. Iapo esage'emamũ nipo 'gã 'wyrirara 'gã nereko tyweretei. A'etea nipo 'ga 'jau ojeupe: "Je 'ã kũima'ee-teeteramũ", 'jau nipo 'ga 'ũina ojeupe— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁶ —A'ere pẽẽ jeremiayuwamũ na'gã 'jawe rui pejemogy. 'Wyriraramũ pejejekoweramũ pẽẽ mama'e apou pejejaupe, pejejopoa etee futat mama'e apou pejejaupe. Pejejaupe oporowyky ma'eramũ etee futat pejemogy. A'eramũ nipo je pẽ mogyau 'wyriraramũ— 'jau 'ga oree. ²⁸ —Je 'ã pẽneki'yraretea agawewi. A'etea je 'ã ojot 'awa ywy pe mama'e apou pẽ nupe. Natejeupe mama'e apoukaa rui je ruri. Pẽ nupe mama'e apoawamũ te je ruri. Temanũmũ te 'ã je ruri 'au pẽ nupe. Pẽ katu'okawamũ te je ruri 'awa ywy pe. A'eramũ

taetu 'gã taje rerowiat 'jau kwy, a'e te je 'ã— 'jau 'ga oree.

Mukũi eae'ema 'gã

(Maku 10.46-52; Luka 18.35-43)

²⁹ Jerikoa 'jawa amunaw awi ore oramũ mytuna 'gã 'ua ore rewiri. ³⁰ Mukũi eae'ema 'gã 'upa wapyka peyse pe. A'eramũ 'gã kwaiwete 'gã je'ega renupa 'upa.

—Aw'jya te poromũ ako?— 'jau 'gã ojeypyriwara 'gã nupe.

—Jejui 'ga okwap akou— 'jau 'gã 'gã nupe.

Aipo ojeupe 'gã 'eramũ 'gã wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Ejemuaẽm ore ree. Epãjẽ mũ ore katu'og ape!— 'jau 'gã wafukaita Jejui 'ga upe.

³¹ A'eramũ mytuna 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pepije pejejupa. Aereau toko re'ã— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'ere 'gã jero'wuro'wui etee futat wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene te 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaẽm ore ree. Ore resag ape, aru'e ore enee— 'jau 'gã ojero'waro'wau etee wafukaita 'upa.

³² A'eramũ Jejui 'ga opytau pe pe 'gã nee.

—Pe'je ajee pejejua— 'jau 'ga eae'ema 'gã nupe.

A'erauwe eae'ema 'ga 'ua 'ga je'ega repejãna. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja te pefutat pejejeupe je iapoa?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³³ —Taramã'ẽ 'jau nũ, aru'e ore enee, ki Ku'jyp. Orereapaw ore ikue— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³⁴ A'eramũ Jejui 'ga ajemuaẽma 'gã nee. A'eramũ 'ga ope monou 'gã nea 'arimũ.

—Amamã'ẽ je pẽẽ nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Aipo 'ga 'erauwe 'gã amã'jãu nũ. A'eramũ futat 'gã awau Jejui 'ga rupi.

Kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga ataawet

(Maku 11.1-11; Luka 19.28-40; Juã 12.12-19)

21 Jerusarega pyriu'i ore oropytau amuna'wi pe, Pefaje pe. Pefajea 'upa ywytyra pyri, Oriweira 'jawa pyri. A'eramũ Jejui 'ga 'jau mukũjamũ oree:

² —Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau peje-waẽma iruupeuwara amunawa upe. Pejesouwe nipo pẽẽ kawaru'i mũ resaka. Nuatai we nipo 'gã amũ i'arimũ. A'ea ki perut iamoia jee— 'jau Jejui 'ga oree.

³ —"Ma'eramũ te peko ee?" pejejeupe 'gã 'eramũ ki "Janejara 'ga te e'i oree ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pẽ nupe nũ", pe'je ki 'gã nupe— 'jau 'ga oree.

⁴ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga amũ upe ee rakue:

⁵ "Pe'je Jerusareg ipewara 'gã nupe: 'Owaẽm futat pẽ'wyrirarete 'ga ra'e.

Ipotawa ma'e 'ga. Kawaru'i aranuamueuu 'arimũ 'ga ruri akou', pe'je ki Jerusareg ipewara 'gã nupe",

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Sakari 'ga upe rakue. A'eramū Jejui 'ga ore mū monou kawaru'i rerurukaa ojeupe.

⁶ A'eramū 'gā awau 'ga 'eawer imū etee erua 'ga upe. ⁷ A'eramū 'gā kawaru'i rerua ta'yra reewe 'ga upe. A'ere 'ga amū opiara mosoka imonou kawaru'i 'arimū Jejui 'ga apykawamū. A'ere 'gā kawaru'i pyyka Jejui 'ga upe 'ga apykawamū. A'eramū Jejui 'ga awau Jerusareg ipe kawaru'i 'arimū. 'Ga remimu'eramū ore arawau 'ga rupi. ⁸ Kwaiwete 'gā awau ujāna 'ga renune opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamū. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamū 'gā iapou. Pinowa nanē 'gā imonou pe rupi 'ga kwapawamū.

Ymā 'gā aipo apou 'wyrirarete upe rakue, 'ga ree ipojekuka resaukaawamū rakue. A'eramū 'gā a'eramū iapou Jejui 'ga upe.

—'Ga nipo ako 'wyriramū 'awamū janee— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

⁹ 'Ga renune oo ma'e 'gā wafukaita 'ga rewiri oo ma'e 'gā netee:

—Au'je katu te 'ā Janeruwarete 'ga resageayramū janee. Ene 'ā 'ga remimurera futat. Ene 'ā ore'wyrir ymanera juapyreramū, Davi 'ga juapyreramū. Janeruwarete 'ga ojekuka esage ene ree. A'eramū ene eku'iramū ekou. Janeruwarete 'ga 'ā esage oree. Ene 'ga 'ā ene mua oree— 'jau 'gā wafukaita Jejui 'ga upe.

Arawau orowaēma Jerusareg ipe. ¹⁰ Jerusareg ipe Jejui 'ga reserauwe peuwara 'gā aku'iaiwamū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Awŷja te 'agamū?— 'jau peuwara 'gā ajaupe.

¹¹ A'eramū Jejui 'ga rupi oo ma'e 'gā 'jau 'gā nupe:

—'Agamū futat Jejui 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga, Garireja ywy pewarera 'ga. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga futat— 'jau 'gā 'gā nupe.

Wyra me'egara 'gā mū'ēawet

(Maku 11.15-19; Luka 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹² Jerusareg ipe owaēmawe Jejui 'ga ojypa kawaru'i awi. A'eramū 'ga awawayayau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe wemimu'eramū ore retee. Irāā'ā wyra me'egara 'gā jemogyramū. A'eramū Jejui 'ga amara'neramū 'gā nee:

—Pe'je pejewau peje'jāu 'aw awi. Nawyra me'egawa rūi te 'ā. Jeruwarete 'ga mogytaawa te 'ā 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ā pēē nanarūi pereko. Pemŷi wyra me'egawamū etee. Pejejemawa etee 'ā pēē erua ime'ega erupa 'ga mogytaawa 'oga pype— 'jau 'ga 'gā nupe.

Wyra muara 'gā nanē 'ga imū'jāu jui nū. A'eramū 'ga ka'aranū mojoy'ruara 'gā 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Aipo ka'aranū mojoy'ruara 'gā kwe pewara 'gā ka'aranū mojoy'rau ajaupe. A'eramū Jejui 'ga 'gā 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Ka'aranū monou imomopomopoa 'gā nui. Pykau me'egara 'gā kanawaa nanē 'ga imojerepa nū. ¹³ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: "Agamū jemogytaawa 'oga futat.

'Au futat 'gā nuri oporogytau jee", 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ā pemŷi wyra me'egawamū etee. Pejejemawa me'ega pejejaupe pejejemawa repy rowoupia ekoete 'ā pejejupa 'au pejejaupe. Ma'eramū pēē 'ga mogytaawa 'oga mŷina pejemunarūawamū etee 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mū'jāu jui.

¹⁴ 'Ga mogytaaw ipe Jejui 'ga rekoramū kwaiwete ojero'wu ma'e 'gā 'ua owaēma 'ga upe. Eae'em, iteu ma'e. Mīmera 'gā 'ua owaēma Jejui 'ga upe. A'eramū 'ga 'gā katu'oka.

¹⁵ Jejui 'ga remiapofera resakawe kunumī 'gā amū wafukaita:

—Eneresage futat. Ene 'ā ore'wyrir ymanera juapyreramū, Davi 'ga juapyreramū— 'jau kunumī 'gā wafukaita Jejui 'ga upe.

Mainana 'gā nanē Jejui 'ga remiapofera resaka nū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee. A'etea 'gā imara'ne Jejui 'ga ree aipo kunumī 'gā 'e renupawe. ¹⁶ A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Nereenuwi nipo kunumī 'gā 'ea ki sa? "Ene 'ā Janeruwarete 'ga remimurera" 'gā 'ea ki sa?— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

—Aenup futat je te'ama— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Pēnea'ar iki 'ga amū remikwasiarer are.

Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are 'ga amū ikwasiaa rakue: "Kunumī 'gā nupe Janeruwarete 'ga ene muorywukari, oy popewara 'gā neewe futat. 'Ene te 'ā eneresage' 'ea 'ga 'gā mu'eukaa", 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. Pēnea'ar iki ee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁷ A'eramū 'ga awau 'gā nui nū. 'Ga remimu'eramū nanē ore arawau 'ga rupi nū. Petani 'jaw ipe ore arawau orosea.

Y'wa 'ywa upe Jejui 'ga 'eawet

(Maku 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Ai'iwe ore arawau orojewya Jerusareg ipe nū. Arawaw ipe Jejui 'ga opy'arayparamū akou. ¹⁹ A'eramū 'ga y'wa 'ywa repejāna. Peyse pe u'at ma'e repejāna i'a rekaa akā are, figu 'jawa rekaa akā are. A'ere nitywi i'a ee. Oowa etee esaka akā are. A'eramū 'ga 'jau 'ywa upe:

—Au'je katu katu ki e'a re 'awa y'wa 'ywa mū— 'jau 'ga y'wa 'ywa upe.

Aipo 'ga 'e ypyrauwe wakā oypiwamū amanūmū osiniga. ²⁰ Esakawe ore 'ga remimu'eramū oroporesagamū ee.

—Kuu. Kamēsīete nipo imanūi osiniga ki sa— 'jau ore arajaupe esakawe. —Ma'eramū sipo oypiwamū erujewi 'wei?— 'jau ore arajaupe.

²¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pēnea'ar iki je'eawer are. Je rerowiar ire nanē pejemiapoe'ema peapo je 'jawe nū. 'Ywa nipo pēē imosinigukaa je 'jawe je rerowiar ywyapiramū— 'jau 'ga oree. —Ywytyra miamū futat nipo pēē imojep'eaukaa tenaw awi imonou 'yē'ē rypyter ipe imŷina. "Ekwap 'aw awi 'yē'ē rypyter ipe e'ŷina", ojeupe pēē 'er-

amũ nipo awau pē'eawer imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga oree. ²²—Je rerowiar ire Janeruwarete 'ga mama'e monou pē nupe, "Mama'ea emut amũ oree", ojeupe pēē 'eramũ— 'jau Jejui 'ga oree, Jerusareg ipe arawaw ipe.

"Awýja rer imũ te erejot?" Jejui 'ga upe 'gã 'eawet
(Maku 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³Jerusareg ipe orowaēmawe Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ore retee. Peu wekwaw ipe Jejui 'ga ojepeyriwara 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. 'Gã mu'jau mainana 'wyriara 'gã 'ua judeu 'gã 'wyria'ri 'gã netee oporonupa ee 'ga upe:

—Awýja rer imũ te erejot rakue? Awýja pãjē mũ te mama'ea ereapo? Awýja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gã 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe.

²⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee pēē na'ne imome'wau jee 'ũ. Tejeupe pēē imome'u re je nanē tajemome'u pē nupe 'jau nũ— 'jau etee 'ga 'gã nupe. ²⁵—Awýja je'eg imũ ajee Juã Batista 'ga ruri ae pymĩãu 'y pe rakue 'ũ? Jarejuwarete 'ga je'eg imũ te 'ga ruri rakue? Kũima'e 'ga amũ je'eg imũ te ra'u nũ?— 'jau Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe u'ama.

A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe?— 'jau 'gã ajaupe etee futat. —"Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'ga ruri", ojeupe jane 'eramũ te 'ga 'i janee nũ a'i kũi, "A'etea neperowiari 'ga", 'ga 'i janee nũ a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe.

²⁶—"Kũima'e 'ga je'eg imũ 'ga ruri", jane 'eramũ te tekotee 'gã jane apisi etee ita pyu nũ a'i kũi. "Juã 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee", e'i 'gã jepi. A'eramũ nipo 'gã aipo jane 'eramũ amara'neramũ jane ree ne nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

²⁷A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juã 'ga muarera 'ga nũ'ũ— 'jau 'gã o'meramũ 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga nanē 'jau 'gã nupe nũ:

—A'eramũ je nanē temuarera 'ga mome'wawe'em pē nupe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Mukũja 'ga ra'ya 'gã

²⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Morogyta je amome'u amũ pē nupe. Maran te pēnea'at pejemogyau ee? Kũima'e 'ga amũ mukũi 'ga ra'ya. A'eramũ 'ga 'jau tuwi ma'e 'ga upe: "Ekwap eporowykyau ko pe jee 'awamũ, kisit", 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹A'ere nipo 'ga 'i 'uwa 'ga upe: "Naani. Nooi je. Najeporowykyweri je enee ko pe 'awamũ", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. A'ere nipo anure 'ga 'arasigamũ 'uwa 'ga upe u'eawer are. A'eramũ nipo 'ga awau anure oporowykyau 'ga ko pe akou. ³⁰Ajepeja wa'ya 'ga upe nanē nipo 'ga 'jau nũ: "Ekwap eporowykyau jeko pe, kisit", 'jau nipo 'ga wa'ya 'ga upe. A'eramũ 'ga ra'ya 'ga 'jau 'ga upe: "Nai'i. Too teporowykyau enee 'jau", 'jau nipo 'ga 'uwa 'ga upe. A'ere 'ga nooi futari— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

³¹—Maranuara te 'ga ra'ya 'ga wapo mama'ea 'uwa 'ga remifutar imũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Tuwi ma'e 'ga.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat ere poromũ. A'eramũ je 'jau pē nupe:

Nia'wyrri agawewi 'wyriararete 'ga upe ka'aranũũ pyykara 'gã, kũjãmene'ema 'gã netee. Nuerowiari futari 'gã Jarejuwarete 'ga rakue. A'etea 'gã jēmĩ je rerowiat ajemogyau 'awamũ. Tejerowiamũ je 'gã tywera moia 'gã nui. A'eramũ nipo 'gã awau ywag ipe ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'ere 'ã pēē naani. "Jarejuwarete 'ga ore aruerowiat arajemogyau", 'jau futat te 'ã pēē pejemogyau numiamũ. A'ere 'ã naje rerowiari pejepe pejemogyau. A'eramũ nipo pēē pejewawe'em ywag ipe. ³²Juã Batista 'ga 'ã pē mu'jau agawewi Jarejuwarete 'ga remifutar are rakue. "Pe'je pejeipoia pejetywer awi. Au'je ki mama'e tywera apo re. Mama'e esagea etee futar iki peapo Jarejuwarete 'ga remifutar imũ", 'jau 'ga 'ã pē nupe rakue. "A'eramũ 'ga pē mogyau wemiayuamũ", 'jau 'ga 'ã pē nupe rakue numiamũ. A'ere 'ã neperowiari 'ga 'eawera rai'i. Ia'wyre'ema 'gã etee 'ã 'ga rerowiaa rai'i, opoia otywer awi rai'i. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'gã mogyau wemiayuamũ. A'ere 'ã neperowiari 'ga. Ia'wyre'ema 'gã otywer awi 'gã poira resag ire miamũ 'ã pēē 'ga rerowiare'ema pejemogyau rai'i— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Ko raaran a'wyre'ema 'gã

(Maku 12.1-12; Luka 20.9-18)

³³A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Peapyaka jeje'eg are. Mama'e mũ je amome'u pē nupe, pē mu'jawamũ ee pē mueapyoawamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kũima'e 'ga amũ y'wa 'ywa rakã otym oko pe, uwa 'jawa 'ywa rakã otym oko pe. Kwaiwete 'ga uwa rakã tyma. A'ea tee futat 'ga ityma ipype. A'eramũ 'ga oko osũ. A'ere 'ga y'wa apikawa apou. Y'wa tyarũnamũ 'gã iapikau y'wayramũ. A'eramũ futat 'ga y'wa apikawa apou. A'ere 'ga 'og ywate apou iaarana 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã amũ monou oko raaranamũ imýina ojeupe. "Y'waa mũ jema'ea futat. Emyreramũ te aje pēma'e futat pēporowykyawera repya futat", 'jau ijara 'ga 'gã nupe. A'ere 'ga awau wataw 'gã nui. A'eramũ 'ga namutamutat awau akou muku 'gã nui. ³⁴Y'wa tyarama upe iwaēmawuwe ijara 'ga wemiayuwa 'gã amũ monou oma'ea uwa 'a piaramũ. ³⁵A'ere ko raarana 'gã 'gã pyygi etee 'gã nerekou tyweaete. 'Ga amũ 'gã inupãnupãu etee. 'Ga amũ 'gã ijukau etee. 'Ga amũ 'gã ijukau ita pyu. ³⁶A'eramũ ko jara 'ga wemiayuwa 'gã monou kwaiwete. A'ere ko raarana 'gã nãñewējēmĩ 'gã nerekoi nũ 'gã pyygi etee 'gã apisau. ³⁷A'eramũ ko jara 'ga 'jau ojeupe: "Teja'ya 'ga pa je omono kwy. 'Ga nipo 'gã opojeup re'ã. Jera'ya 'ga ree nipo 'gã pojyramũ re'ã", 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁸—A'eramũ 'gã 'ga ra'ya 'ga resakawe 'jau ajaupe: "Wa'ya 'ga 'ga amut y'wa piaramũ ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramũ 'uwa 'ga manũ re. A'eramũ jane 'ga jukau jui. A'eramũ janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manũ re kũi", 'jau nipo 'gã ajaupe. ³⁹A'eramũ 'gã 'ga

pyyka 'ga rerawau enuēma ko awi 'ga jukau— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁴⁰ A'eramū Jejui 'ga oporonupa ee mainana 'wyrriara 'gā nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'yra jukaarera 'gā nereko?— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴¹ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—'Ga futat oo ko raarana 'gā apisau nū'ū. A'ere nipo 'ga 'gā amū monou 'gā py'rau oko raaranamū nū. Aipo 'gā te nipo y'wa mono ijara 'ga upe y'wa tyarama rupi— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴² A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat pe'je poromū. Pēnea'ar iki 'ga amū remikwasiarer are. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue:

“Mā ita nia'wyrui ra'e, 'jau nipo itaoga apoara 'gā ajaupe, ita monou imomoa ajau.

A'ere nipo 'ga amū aipoa ita eroyrūmyrera ita pyygi etee imonou imyina tenawera pype 'oga ppywoty-pawamū.

Janeruwarete 'ga imyjukaa 'gā nupe rakue.

A'eramū 'ga remiapofera wesageayramū futat oree", 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁴³ —A'jea futat je 'i. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Israeu juapyreramū pē mū'ēi wemiayuwamū rakue. A'ere 'ā nepeenuwi futari 'ga. Nepefutari 'ga peje'wyrriarareter-amū. A'eramū nipo 'ga wenupara 'gā mogyau wemiayuwamū pē py'rau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁴⁴ —'Ga amū nipo u'aa ita 'arimū. A'e 'ga open futat. A'ere 'ga amū 'arimū ita 'ar ire a'e 'ga ku'jo'jogi futari. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'emamū pē nereko tyweretei— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁴⁵ 'Ga je'ega renupawe mainana 'wyrriara 'gā fariseu 'gā netee 'jau ajaupe:

—Mama'e mū mome'uramū 'ga 'i janee poromū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā amara'heramū akou 'ga ree. ⁴⁶ A'eramū 'gā oporopygiweramū 'ga ree. A'ere 'gā kyjei mytuna 'gā nui.

—“Jejui 'ga te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararetea ra'e", 'jau 'gā ajemogyau ajaupe. A'ere nipo 'gā jane apisi etee Jejui 'ga jane ipygamū— 'jau 'gā ajaupe, oky'jau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nui.

Maraka pe imo'wy'wyrriyrera 'gā

(Luka 14.15-24)

22 Mama'e mū Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe 'gā mu'jau nū:

² —Morogyta mū je amome'u pē nupe pē mu'jawamū Tejuwarete 'ga rerowiaara 'gā nee. Janeruwarete 'ga 'ā 'wyrriararete 'ga jawe janee— 'jau 'ga 'gā nupe. —Sā'ā 'wyrriararete 'ga maraka apoa wa'yra 'ga remirekoramū. Kwaiwete 'ga 'ā kumi apoukaa wemiayuwa 'gā nupe. ³ Erojyw ire 'ga 'jau wemiayuwa 'gā amū nupe: “Pe'je pejewau 'gā nupe kwe pe, jeremimo'wy'wyrera 'gā nerua jee”, 'jau 'ga 'gā nupe 'gā monou kwe pe. A'ere 'wyrriara 'ga remi-

mo'wy'wyrera 'gā nioweri maraka pe. ⁴ A'eramū nipo 'wyrriara 'ga amumera 'gā wemiayuwa 'gā monou wemimo'wy'wyrera 'gā nupe. “Pe'je jeje'ega rerawau 'gā nupe. “Pe'je pejejua pejejemi'waa ore pyri, e'i 'ga pē nupe ko. Kwataua je aapisiukat ai'i. A'eramū je eyrukāa 'gā nupe. A'eramū pēē pejejua pejejemi'waa ore pyri, e'i 'ga pē nupe ko', pe'je ki 'gā nupe”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gā nupe oje'ega rerawaukaa— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁵ —A'eramū 'ga remiayuwa 'gā awau 'ga remimo'wy'wyrera 'gā nupe. A'ere 'gā ojeupe aipo 'gā 'eramū 'gā 'i etee 'gā nupe: “Naani. Najeoweri je”, 'jau etee 'gā 'gā nupe. A'eramū 'gā awau etee oporowykyau 'gā nui. ⁶ Amumera 'gā 'wyrriara 'ga remiayuwa 'gā pyy-ka inupānupāu 'gā apisau. ⁷ A'eramū 'wyrriara 'ga amara'heramū akou 'gā nee. A'eramū 'ga 'gā amū monou wemiayuwa 'gā apisau 'gā apisau. 'Gā apisi re 'gā 'gā 'wyrri rapyau. ⁸ A'eramū 'wyrriara 'ga wemiayuwa 'gā amū nenūina nū. “Mama'ea ako je aapo maraka are ko numiamū. A'ere 'ā jeremimo'wy'wyrera 'gā nia'wyrri futari. ⁹ A'eramū pēē pejewau 'gā 'wyrarete rukawō'ō rupi ajemogy ma'e 'gā mo'wy'wya jemaraka are”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹⁰ —A'eramū 'ga remiayuwa 'gā awau amunawarete rukawō'ō rupi ajemogy ma'e 'gā majatykau erawau werekwara 'ga maraka pe. Esage ma'e 'gā 'gā erawau ia'wyrre'ema 'gā netee. 'Gā waēmauwe 'wyrriara 'ga remiayuwa 'ga amū taity esage monou imunewukaa 'gā nupe. A'eramū 'gā awau ojejaga 'wyrriara 'ga roga matyneema. ¹¹ Poje 'wyrriara 'ga 'ua ajatyka ma'e 'gā nesaka. A'eramū 'ga taity esage rerekware'ema 'ga resaka. ¹² A'eramū 'ga 'jau 'ga upe: “Ma'eramū te neremu-newi taity esagea?” 'jau 'ga 'ga upe.

—Taity esage rerekware'ema 'ga noje'egi 'ga upe.

¹³ —A'eramū 'wyrriara 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe: “Pepyyk 'ga, 'ga po faa 'ga py faa 'jau. A'ere pēē 'ga monou imomoa ukupepe. Ypytunaiwa pype pēē 'ga momoa. Peu ajemogyaw ipe nipo 'ga waemamū akou wa'jywa mokāina akuwa rerekou”, 'jau 'ga 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

¹⁴ —Aipoa morogyta je amome'u pē nupe, pē mu'jau Jarejuwarete 'ga remiayuwarete 'gā nee. Mytuna 'gā nupe Jarejuwarete 'ga 'i: “Tejerowiar ire je pē mogyi tejemiayuwamū”, 'jau 'ga mytuna 'gā nupe. A'ere ināinānī'ī etee 'gā 'ga rerowiari. A'eramū 'ga ināinānī'ī etee 'gā mogyau wemiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga upe fariseu 'gā 'eawet

(Maku 12.13-17; Luka 20.20-26)

¹⁵ A'eramū fariseu 'gā amū awau 'ga wi. —Siesak Jejui 'ga ra'ne 'jau— 'jau 'gā ajaupe. —Tesirūgatu 'ga rekoramū sipyyk 'ga 'jau. 'Gā amū imono imoporogytaukaa 'ga upe ra'ne 'jau. Morogyta 'gā nupe imowuwuramū sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁶ A'eramũ 'gã wemimu'e 'gã amũ monou Jejui 'ga upe imoporogytaukaa. Erote 'ga remiayuwa 'gã amũ netee Jejui 'ga upe 'gã monou imoporonuukaa ee:

—A'jea futat 'ã ereporogyta a'jeteetewi— 'jau 'gã 'ga upe. —Nereporogyta ekoetei futari te 'ã. A'jea futat 'ã erejejuka pãwẽ pãwẽ ae ree. A'jea futat te 'ã ore mu'e ape mama'e are. Eneje'eg are 'gã amũ oporenuwi-were'emamũ agawewi. A'ere 'ã mama'e a'jea etee eremome'u— 'jau 'gã oporonupa 'me Jejui 'ga upe.

¹⁷ —A'eramũ ene 'awamũ 'jau oree: Jane 'ã judeua. Simono te jane ka'aranũua 'wyriararete 'ga upe, Sesa 'ga upe? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'gã 'ga upe. —Najudeu arũi te 'ã 'wyriararete 'ga. Tapy'yi amuteea te 'ã 'ga. Romanũa te 'ã 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹⁸ A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. “Jeje'ega renupa 'gã nuri numiamũ. 'Siesak 'ga mama'e mũ mome'ua sigaty jarejee 'jau' e'i 'gã jee numiamũ”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepeporonowi tee pejejuu ee jee. “Simowuwut ekoete jarejaupe 'ga 'eawera jarejaupe 'jau”, pe'je te jee— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁹ —Ka'aranũũ ywope'ia pemut amũ jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mũ jee ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã amũ imonou 'ga upe.

—Kweramũ ajee 'wei— 'jau 'ga imonou 'ga po pe.

²⁰ A'eramũ Jejui 'ga ka'aranũũ ywope'i resaukaa 'gã nupe:

—Awỹja ra'agawa te 'up ee? Awỹja rera ajee 'awamũ 'up ee nũ'ũ?— 'jau 'ga esaukaa 'gã nupe.

²¹ —'Wyriararete 'ga ma'ea futat— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramũ pẽẽ imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

²² A'e renupawe 'ga upe ee oporonup ma'efera 'gã oporesagamũ etee 'ga ree:

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

Oferap ma'e are 'gã mu'eawet

(Maku 12.18-27; Luka 20.27-40)

²³ Ko'iko'i satuseu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe ee nũ. Aipo 'gã e'i ajaupe: “Amanũ re ae noferawu'jawi nũ. Amanũmũ ae teepawamũ ywawuje futat”, 'jau agawewi satuseu 'gã ajaupe jepi. A'etea 'gã 'ut oporonupa ee Jejui 'ga upe. ²⁴ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—“Moromu'jara 'ga”, e'i 'gã enee jepi. A'eramũ ene ore mueapyou katu mama'e are. Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga jatee rakue. “Kũima'e 'ga amũ nipo amanũ wa'yre'emaue. A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera eẽ rerekou. A'eramũ nipo 'ga aja'yrapyau eẽ pype. A'eramũ nipo 'ga ra'yr ppy 'ga amanũ ma'efera 'ga ra'yrera 'jawe futat”, 'jau 'ã Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁵ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—A'ere nipo kũima'e 'ga amũ 'ga ra'yra sete. A'eramũ nipo u'at ppy ma'efera 'ga kũjã mũ rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emaue 'ga manũi jui. A'eramũ wemireko eẽ rejaa wewirerera 'gã nupe. ²⁶ A'eramũ nipo imanũ re a'e rewirerera 'gã amũ eẽ rerekou ipy'rau nũ. A'ere a'ea nanẽ imanũi nũ wa'yre'emaue nũ, eẽ rejaa wewirerera 'gã nupe nũ. A'eramũ nipo 'gã ojopy'rapy'rau etee eẽ ree, ajamanũnamũ. A'ere 'gã nata'yri'i futari eẽ pype. ²⁷ Ojee 'gã jomoypaw ire nipo eẽ nanẽ amanũmũ nũ. ²⁸ A'eramũ nipo 'ga ae mofera-pawa 'ara rupi manamũ sipo eẽ menaretea?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe. —'Gã juejue futat eẽ wereko kũi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga aipo ojeupe 'gã 'eramũ 'jau 'gã nupe:

—Pẽ'me awi. Nanarũi. Nepẽneapyoi Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are ra'e. 'Ga pãjẽa nanẽ 'ã pẽẽ ikwaape'ema ra'e nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰ —'Au etee te 'gã nemirekoramũ kũi. A'ere 'gã oferaw ire naemirekou'jawi kũi. Ywagipewara 'gã 'jawe etee futat 'gã jemogyi. Niporerekoweru'jawi 'gã kũjã are.

Kũjãmera 'gã nanẽ omenariwere'emamũ futat nũ kũi, kũima'e 'gã 'jawe etee futat nũ kũi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³¹ —Nepẽneapyoi nipo Jarejuwarete 'ga 'eawer are. Ymã te 'ã 'ga 'i rakue: “Je te 'ã 'gã Nuwaretea ako. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mĩmera 'gã Nuwaretea je ako”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa rakue. 'Gã manũ re 'ga poromũ 'jau rakue. A'ere 'gã 'aga namanũi futari, atee pawe'emamũ futat 'gã 'aga. A'eramũ Janeruwarete 'ga poromũ 'jau Moisesi 'ga upe. 'Gã 'aga tywe'em ire amunipo 'ã 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe. Ako ma'e 'gã nupe etee te 'ga aeruwamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

³³ Aipo 'ga 'e renupawe mytuna 'gã oporesagamũ etee 'ga ree.

—Kuu. Nomoryteea'uweri futari ae 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

Janeruwarete 'ga 'eaweraretea

(Maku 12.28-34; Luka 10.25-28)

³⁴ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ satuseu 'gã ajemogyau etee futat. Noporonuwu'jawi futari 'gã ee 'ga upe nũ. A'eramũ fariseu 'gã amũ 'jau ajaupe: “Satuseu 'gã noporonuwu'jawi futari ee 'ga upe nũ”, 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'ga amũ awau oporonupa aipo 'ga 'eawer are Jejui 'ga upe. ³⁵ Moisesi 'ga je'eager are moromu'jara 'gã poromũ awau oporonupa Jejui 'ga 'eawer are 'ga upe: “Je pa 'ga omorytee kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamũ.

³⁶ A'eramũ 'ga poromũ awau oporonupa 'ga 'eawer are 'ga upe:

—Ene te 'ã ore mu'e ape Jarejuwarete 'ga ree. A'ere 'ã kwaiwete Janeruwarete 'ga u'eawera kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue. Maranuara te ajee 'ga 'eaweraretea?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

“Tomojenosĩ Jejui 'ga 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamũ.

A'ere Jejui 'ga ikwaawi futari ojee. "Tamu'akwaawukar eme 'ga, e'i 'ga jee numiamũ", 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

³⁷ —"Je te 'ã Pëjararetea. Pëporomutat je ree pejepytuna 'gã apyraapa", e'i 'ã Janeruwarete 'ga pë nupe rakue. "Mama'ea peapo jee, jeremifutar imũ. Pejejea'aramũ pejejemogyau je ree 'gã nee pejejea'ara apyraapa. Aipo aporamũ nipo pejeporomutaramũ je ree", e'i futat Janeruwarete 'ga pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ³⁸ —Aipoa te 'ga 'eaweraretea— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ³⁹ —Ajepeja 'ga 'eaweraretea nanë nũ. "Pëporomutat pejejepyriwara 'gã nee pejejee pejeporomutara 'jawe", e'i 'ga 'ã ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ⁴⁰ —Aipoa 'ga remikwasiarera renupara 'gã wenup katu katu 'ga remikwasiarera ajemogyau. Ajepeja 'ga remikwasiarera moromu'jau ajuee aejejuka esage are etee futat. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanë oporomu'jau aipo are nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret (Maku 12.35-37; Luka 20.41-44)

⁴¹ Ojee fariseu 'gã jatykaramũ Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

⁴² —Maran te pëneapyo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ree? Awÿja juapyrera te 'ga?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Davi 'ga juapyrera 'ga— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

⁴³ —Ma'eramũ sipo ajee Janeruwarete 'ga 'Agesagea Davi 'ga mu'eukari "Jejara 'ga" 'ga mu'eukari ajuapyrera 'ga upe? ⁴⁴ Ymã te 'ã Davi 'ga ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

"Jeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

'Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.

Enepãjërete je 'jawe. A'eramũ ene eapyka je yse katy. Anure nipo je ene mogoi 'wyraramũ 'gã nupe najuejue etee futat.

Ene ree iporomutare'ema 'gã 'arimũ je ene magwawukari.

A'eramũ ene je iapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga Janejararete 'ga upe",

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁵ —Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramũ sipo ajee 'ga 'i, "Jejararete 'ga", 'jau ajuapyrera 'ga upe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁶ Aipo 'ga 'e renupawe 'gã ajemogymogyau etee futat. Ojenosõu 'gã 'ga wi. A'eramũ 'gã oporonuwu'jape'ema ee 'ga upe.

Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat

(Maku 12.38-40; Luka 11.39-52; 20.45-47)

23 A'eramũ Jejui 'ga oje'ega wemimu'eramũ oree, mytuna 'gã nupe we futat:

² —Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã weapyoramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are fariseu 'gã netee. ³ A'eramũ ki pëë 'gã je'ega renupa etee futat 'gã pejemu'eramũ. A'eramũ ki pëë mama'e apou 'gã peje-

mu'eawer imũ etee futat. A'ere kasi pejemu'e 'gã nemiapo are ne. Nuapoi futari 'gã pë mu'eawer imũ mama'ea. A'eramũ pëë pejemu'jawe'em 'gã nemiapo are. ⁴ "Nan iki peapo", 'jau nipo 'gã pë nupe numiamũ. A'ere nipo 'gã nepë poari mama'e apo are u'eawer imũ. ⁵ Tekotee 'gã nupe ojesaukaawamũ te 'gã mama'e apoi. "Je te 'ã a'jea futat kũima'eeteetea", 'jau nipo 'gã ajaupe. A'eramũ nipo 'gã mama'e apou ekoete ajemogyau ojesaukaawamũ 'gã nupe. "Tiporesagete 'gã je ree 'jau", 'jau nipo 'gã ajemogyau. Jane 'ã kũima'eferamũ juejue Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiaa ka'ara'nĩ pe ree. A'eramũ jane imonou yrũ'ĩĩ pype ifaa jareakag are. A'eramũ jane jarejeapykag are erekou, jarejywaypy are nanë erekou nũ. A'ere 'ã fariseu 'gã imonoi yrũũũ pype. Aipo 'gã erekou ifaa imÿina weapykag are, ojywa are 'jau. "Tiporesak 'gã ore ree 'jau kwy", 'jau 'gã 'ã ajemogyau. "Gã te a'jea futat Jarejuwarete 'ga ree iporomutare ma'ea ra'e, te'i 'gã janee jane resaka 'jau", 'jau 'gã akou ojeupe. Jane 'ã kũima'eramũ juejue taity pëũ'ĩ sireko jarejasi'y'warimũ. A'e pyu jane 'ã jareakaga au'jau Jarejuwarete 'ga upe jareporogytauwe. A'ere 'ã fariseu 'gã imopypireme'ytyra fukuĩ oma'ea. "Tiporesagete 'gã jane ree 'jau", 'jau 'gã 'ã ajaupe. A'eramũ 'gã taity pypireme'ytyra fuku rerekou— 'jau Jejui 'ga oree.

⁶ —Maraka apoaw ipe ojem'i'waaw ipe nanë 'gã na'ne wëjëmĩ awau wapyka. Kũima'eeteete 'gã apykaw ipe etee 'gã wapygiweramũ. Jarejatykaaw ipe nanë 'gã kũima'eeteete 'gã apykaw ipe etee wapygiweramũ nũ.

⁷ Amunawa pyterimũ awaw ipe nanë 'gã kũima'eeteete 'gã 'jawe wapeje'ega 'gã ifutaa. "Moromu'jara 'ga" ojeupe 'ga amũ 'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oree. ⁸ —A'ere kasi pejemogy 'gã 'jawe ne. "Ga 'ã ore mu'jara", 'gã mu'eukare'ema pejejeupe. Majepeti tee tup ma'e 'jawe futat pëë pejeju'jaju'jawe etee pejemogy. Majepeti tee futat je pë mu'jaramũ— 'jau 'ga oree. ⁹ —Kiapi'ni pe'je nanë kasi pejejuwe'ema 'ga amũ upe ne. Majepeti tee Pënuwaretea. Ywag ipe ako ma'eramũ etee futat Pënuwaretea. ¹⁰ "Ga nanë 'ã ore'wyrara", 'gã amũ mu'eukare'ema nanë pejejeupe nũ.

Janeruwarete 'ga remimureramũ etee te je pë'wyraramũ je rekoi— 'jau Jejui 'ga oree. ¹¹ —A'jea futat je 'i. Pejejaupe mama'e apoaramũ pëë eteete ma'ea Jarejuwarete 'ga upe. ¹² "Je te 'ã kũima'eeteetea" 'jara Janeruwarete 'ga imogyau tywet. A'ere 'ga "Je nakũima'eeteete arũi" 'jara 'gã etee 'ga mogyau kũima'ee-teeteramũ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

¹³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau fariseu 'ga nupe nũ, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe we futat:

—Pëporiay'i pejejemogyau numiamũ. Esage ma'e 'jawe futat nipo pëë numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pë nereko tyweri futari. Nepefutari te 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ pejejemogya. A'eramũ nipo pëë 'ga remiayuwamũ 'gã jemogy futare'ema nanë nũ. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁵ —Pëporiay'i pejejemogyau numiamũ— 'jau Jejui 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe, fariseu 'gã nupe nanë 'ga 'jau nũ. —Kwe pe 'ã

peo amunawa moymoyka kwe pewara 'gã amũ mu'jau pejejee etee. Pejejemiyapo are te 'ã pemu'e 'gã. A'eramũ nipo pëë 'gã mu'jau pejejemiyapo are te. "Pe'je pejeje-mu'jau je ree", 'jau nipo pëë 'gã nupe numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga wowase pë majatykaaw ipe nipo 'ga 'i pë nupe: "Je rerowiat 'me etee pejepe. A'eramũ pëë pejea'wyre'emamũ jee", 'jau nipo 'ga pë nupe, pë monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'eramũ nipo 'ga pë nee ojemu'e ma'efera 'gã nupe 'jau: "Je rerowiat 'me are etee pejemu'e. A'eramũ pëë pejea'wyre'emamũ jee. A'eramũ je mama'eukwaawa rapyaw ipe pë momopoa", 'jau nipo 'ga pë nee ojemu'e ma'e 'gã nupe, 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ —Pëporiyai' futat pejejemogyau numiamũ. A'ere pëë Jarejuwarete 'ga ree moromu'jat tyweramũ pejemogy. Nepëneapyoi agawewi 'ga je'eg are. A'etea nipo pëë 'gã mu'jau 'me ee— 'jau 'ga 'gã nupe. —"Jarejuwarete 'ga mogyaawa renamũ je mama'e apoi enee 'e ekoete re nepeapoi futari mama'ea ee pejeparuapowere'emamũ", 'jau pëë 'gã nupe. "A'ere ki Jarejuwarete 'ga mogyaawa pypiara ouru apopyrera renamũ je mama'e apoi enee peje'e re mama'ea peapo futat peje'eawer imũ. Kasi a'e pe pejemotywet Jarejuwarete 'ga upe ne, mama'e apo'e'm ire ne", 'jau 'ã pëë pejejemogyau pejejaupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁷ —A'eramũ taetu nipo peje'akwaawe'emetyg etee te. Maranuara sipo esage ma'eramũ Janeruwarete 'ga upe? 'Ga mogyaawa tee esage ma'eramũ 'ga upe. Ouru apopyrera 'ũi 'ga mogyaawa pype. A'eramũ wesageramũ 'ga upe. Omogyaawa pype tene'em ire amunipo 'ã 'ga nae'ari ee— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁸ —"Jarejuwarete 'ga upe wyra rapyawa ruwamũ je mama'e apoi enee 'e ekoete re nepeapoi futari mama'ea peje'eawer imũ ee pejeparuapowere'emamũ", 'jau pëë pejejemogyau. "A'ere ki Janeruwarete 'ga upe jeremimonofera 'up wyra rapyawa 'arimũ 'e re mama'ea peapo futat peje'eawer imũ. Kasi a'e pe pejemotywet Jarejuwarete 'ga upe ne", 'jau 'ã pejejemogyau 'gã mu'jau tywet. ¹⁹ Peje'akwaawe'emamũ futat nipo pëë pejejemogyau. Maranuara ajee esage ma'eramũ Janeruwarete 'ga upe? Mama'ea jane im'jina wyra rapyawa 'arimũ Jarejuwarete 'ga upe imonopyramũ. A'eramũ 'ã wyra rapyawa i'arimũ 'up ma'e retee wesageramũ 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁰ —"Janeruwarete 'ga upe wyra rapyawa ruwamũ je mama'e apoi enee" 'jaramũ pëë i'arimũ 'up ma'e upe nanë futat pe'je poromũ nũ. ²¹ "Jarejuwarete 'ga mogyaawa renamũ je mama'e apoi enee" 'jaramũ pëë Jarejuwarete 'ga upe nanë futat pe'je poromũ. Omogyaawa pype futat 'ga reni. A'eramũ pëë aipo 'jaramũ 'ga upe futat 'jau pejejemogyau aipo 'jaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ²² —"Ywaga ruwamũ je mama'e apoi enee" 'ga upe 'jaramũ nanë Jarejuwarete 'ga renawa upe futat pe'je nũ. Ywag ipe futat 'ga renawaretea. A'eramũ aipo 'jara 'gã 'ga renawa upe futat 'jau poromũ. 'Ga renawa renũinara 'gã Jarejuwarete 'ga futat wenũi. Wenawa

'arimũ futat 'ga reni. A'eramũ 'ga renawa renũinara 'gã 'ga futat enũina— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²³ —Pëporiyai' i pejejemogyau numiamũ— 'jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe, fariseu 'gã nupe nanë nũ. —Pëë 'ã esage 'me ma'ea te. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete pëtywer are. Nepekoarũi futari te 'ã 'ga upe. A'eramũ nipo 'ga pë nerekou tyweaete pëtywer are. Mama'ea pëë imojo'oka pejepo 'jawe pejejeupe. Ko pypiara nanë pëë imojo'oka nũ. A'eramũ pëë majepeja monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ emyrera pëma'ea. Kumi kasiga miamũ pëë imojo'oka imonou Jarejuwarete 'ga upe. Nanuara te esage 'ga upe numiamũ. A'ere namã etee rũi peapo. "Mama'ea pemojo'ok amũ imonou jee" 'ga 'eawera 'ã pëë enupa. Aipoa pëë iapoa Janeruwarete 'ga afutat. A'ere 'ã ajepeja 'ga 'eawera nepeenuwi futari. "Pejuereko esage ki" 'ga 'eawera nepeenuwi. "Pëpota'wa esage ki pejejee" 'ga 'eawera nepeenuwi. "Pejejaupe peje'eawer imũ etee futat pëë mama'e apou pejejaupe" 'ga 'eawer imũ jëmĩ 'ã mama'e apowe'em— 'jau 'ga 'gã nupe. —"Pejuereko esagea te esage Janeruwarete 'ga upe. 'Gã nee pëpota'wa esagea nanë esage 'ga upe nũ" 'ea te esage ete 'gã upe. Mĩmera pëë iapoa Janeruwarete 'ga afutarete. Peenupaw iki 'ga 'eawera 'ga je'ega— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁴ —'Ga 'eawera jëmĩ 'ã nepeapoi. A'eramũ 'ã pëë 'ga 'eawere'ema jëmĩ iapou— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁵ —Pëporiyai' i pejejemogyau numiamũ— 'jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe, fariseu 'gã nupe nanë nũ. —Pëë 'ã esage 'me ma'ea te. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete pëtywer are. Sã'ã ae y'a kupe pireja futat numiamũ. A'ere 'ã ae waipy katy nokatu'ogi. Nan tee futat 'ã pëë. Pëpira esageay futat numiamũ. Pejauk futat pejepiky'a awi numiamũ. A'eramũ 'ã pëpira ojekatu'oka futat numiamũ. A'ere pëwytera nia'wryi. Nepepouri futari mama'e tywera apo awi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporogytau 'ũina. ²⁶ —Pë'akwaawe'ema pë nereko, a'e je 'ã pë nupe jã'nũ'ũ. Janeruwarete 'ga 'ã pë katu'oga futaa numiamũ. Napëpira katu'og are tee rũi 'ga fueweramũ. Pëwytera katu'oga we futat 'ã 'ga afutat numiamũ. Pëporiyai' i 'ã pejejemogyau numiamũ— 'jau 'ga oje'ega moywrafena 'gã nupe. —Pejetywer awi pepoir ire amunipo 'ã 'ga pë katu'ogi. A'eramũ amunipo 'ã pëë pejejesageramũ pejejemogyau 'ga upe, a'e je 'ã tekou pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Pëporiyai' i pejejemogyau numiamũ. Pëë 'ã esage 'me ma'ea te— 'jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe. Fariseu 'ga nupe nanë 'ga 'jau nũ. —A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete pëtywer are. Sã'ã teumera rupawa ita kwara. A'eramũ 'ã pëë ita pitupa ipitupawa parasiga pyu. A'eramũ 'ã i'arimũ etee okaturaturamamũ. A'ere 'ã ita kwara pype teumera nema ete. ²⁸ Nan tee futat pëë. Esage ma'e 'jawe futat pejemogy numiamũ. A'ere mama'e tywera peapo, o'meramũ te pe'je pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'ega moywrafena 'gã nupe.

²⁹ —Pēporiay'i pejejemogyau numiamū— 'jau Jejui 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nupe, fariseu 'gā nupe nanē nū. —Esage 'me ma'e ate pēē. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. Pēpy 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga mome'wara 'gā je'ega nuenuwi etee rakue. Ma'eramū 'ā 'gā 'gā apisi rakue. A'eramū 'ā pēē iapisipyrrera rywy mojewaka. Ita esage apopyrrera pyu imogyau ekoete iapisipyrrera 'arimū. "Ita esagea simowyt esage ma'efera 'gā nee jarejea'awamū 'jau", 'jau futatee 'ā pēē pejejaupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁰ —"Ymā we jarejeko re amunipo 'ā jane nipoari jareypy 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisi are. Niapi-siukari amunipo 'ā jane 'gā", 'jau futatee 'ā pēē pejejaupe, pejejerowiaraiapa 'ā pejejee. ³¹ A'ere 'ā pē'me ate. A'ere 'ā pejeypy 'gā 'jawerimū etee futat pejemogy— 'jau 'ga 'gā nupe. ³² —Pejeypy 'gā 'jawerimū etee pejejemogy re nipo pejemogy mama'e apou 'gā 'jawerimū etee futat. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga pē nerekou tyweaete 'gā 'jawerimū etee futat. ³³ Moja 'jawe pēē. Sā'ā moja ae u'ua ae jukau 'ā. Nan tee futat pejomomoirukat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga pē monou pē mogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe pētywer are— 'jau Jejui 'ga oje'ega moywyrafena 'gā nupe. ³⁴ —Anure nipo je teje'ega mome'wara 'ga monoi pē nupe. I'akwaap ma'e 'gā, pē mu'jara 'gā. Mīmera 'gā nipo je imonou pē nupe. A'ere nipo pepyyg etee 'gā amū iapisau. Amumera 'gā nipo pēē imonou imu'ama 'ypeywar are iapisau. Amumera 'gā nipo pēē inupānupāu etee peje-jatykaaw ipe. A'eramū nipo 'gā oka'jama awau kwe pe. Ajepeja amunaw ipe nipo 'gā awau. A'ere nipo peo etee 'gā newiri 'gā nerekou tyweru'japa nū. ³⁵ A'eramū nipo a'e are futat Janeruwarete 'ga werowiaara 'gā nepyaa pē nerekou tyweaete. Pēpy 'gā nemiapofer are we futat nipo 'ga pē nerekou tyweaete. Pēpy 'gā 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisau ekoete rakue. Ywy apo ypyrauwe 'ā 'gā 'ga rerowiaara 'gā apisi rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'ūina. —Apeu 'ga ra'ne 'ā 'gā ijukau ypy ypy rakue. Nuapoi agawewi 'ga 'ā mama'e tywera rakue. A'etea 'ga 'ā 'ga jukau ekoete rakue. Ma'eramū 'gā 'ā 'awamū taetu Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gā apisi kwaiwete. 'Awamue 'gā 'ā Sakari 'ga, Pereki 'ga ra'yra 'ga jukau rai'i nū. Jarejuwarete 'ga rukawō'ō me agawewi 'ga 'ami. A'etea 'ā 'gā 'ga jukau rai'i— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁶ —A'jea futat je'ea. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga pē nereko tyweretei 'gā nepyaa, iapisipyrrera 'gā juejue epyaa— 'jau Jejui 'ga oje'ega moywyrafena 'gā nupe.

Jejui 'ga u'arasigamū Jerusareg ipewara 'gā nee

(Luka 13.34-35)

³⁷ A'eramū 'ga 'jau Jerusareg ipewara 'gā nupe:

—Jerusareg ipewaramū futat te 'ā pēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisaramū pejup— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Sā'ā wyrasokwēa kwanū resakawe wa'yra renūja imajatykau wakape 'wyrripe. Nan tee futat je— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Tajejuka esage

Jerusareg ipewara 'gā nee 'jau, je 'i pē nupe numiamū. A'ere 'ā nepefutari etee. ³⁸ A'eramū 'awamū Janeruwarete 'ga opoia futat pē nui— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū nipo pē nee iporomutare'ema 'gā 'ua pē'wyrarete pojekau pē nui. ³⁹ 'Awamū 'ā je nanē tewau pē nui nū. A'eramū pēē 'awamū je resagu'jape'ema. "Esageay Janeruwarete 'ga remimurera 'ga", 'jawe'ewe pēē je resagu'jape'ema futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e

(Maku 13.1-37; Luka 21.5-33; 17.26-30, 34-36)

24 'Gā nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga wemimu'er-amū ore renū'jāu Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi. Jui aru'ē re ore 'jau 'ga upe:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jā'nū'ū— 'jau ore 'ga upe.

² A'eramū 'ga 'jau oree:

—A'jea futat esageramū numiamū. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gā nuri imonou etyka. Nom'yi'i futari nipo 'gā itaa mū aju'arimū— 'jau 'ga oree.

³ Arawau ywytyr ipe. Oriweira 'jaw ipe ore arawau orojeupia ywytyra 'arimū. A'eramū Jejui 'ga wapyka opytu'wau. Nitywi futari 'ga amū ore pyri. A'eramū ore 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—"Jane ree iporomutare'ema 'gā 'ut Janeruwarete 'ga mogytaawa monou etyka", ere ako oree ko. Maranime te 'gā nuri imonou etyka? Maranime sipo ene ejua nū? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree ene rur enune? Maranime sipo mama'e teepawamū?— 'jau ore 'ga upe.

⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Je renune 'ut ma'e 'gā nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. ⁵ Anure nipo kwaiwete 'gā nuri "Janeruwarete 'ga je mut pē katu'okaramū", 'jau nipo 'gā 'ua pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. O'meramū te nipo 'gā 'i. Kwaiwete nipo 'gā 'gā moryteeu ojee— 'jau Jejui 'ga oree. ⁶ —Anure nipo amutee amunaw awi 'gā nuri 'wyriararete 'ga rowajaa, 'ga remiayuwa 'gā neewe futat. A'ere kasi aipo renupa pēpiryyi ne. Nan futat nipo mama'e teepaw enune. A'ere nipo naporomū rūi mama'e mateepaawa. Naporomū etee rūi futat nipo mama'e reko— 'jau Jejui 'ga oree. —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. Amunap tesirūmera pypewara 'gā we futat nipo ajuowajat. Ywya we futat nipo oyyi peu peu peu 'jau. Ty'ara nipo amunawa pype peu peu 'jau. A'eramū 'gā nipo kwaiwete ty'ara rerekou. ⁸ Sā'ā kūjā wa'yra ray ypyrauwe wa'yra 'a ja'wyja'wy kwaawa. Ayypeyperauwe 'ā i'ara kwaapa. Ēē wi u'aa ja'wyja'wy taetu 'ā wayreteramū ēē upe. Nan tee futat nipo pēē. Aipo ijeapo resakawe je rura pekwaap. "Owaēm 'ga ruawa upe ra'e", 'jau nipo pēē pejejaupe. A'ere nipo je rur enune mama'e tywera jeapoī kwaiwete— 'jau 'ga oree.

⁹ —Je rure'emaue nipo 'gā je rerowiaaramū pē nerekou tyweaete. Oporomutare'emamū jeremiayuamū pē nee. A'eramū nipo pē nee iporo-

mutare'ema 'gã pë pyyka pë monou pë munepa moro-munepawa pype. A'eramũ nipo 'gã pë nerekou ty-werukaa 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã pë apisaukaa 'gã nupe. ¹⁰ Aipo jeaporamũ nipo 'gã kwaiwete opoia je rerowiar awi. Je wi opoir ire nipo 'gã oporo-mutare'emamũ je wi ipoire'ema 'gã nee. A'eramũ nipo 'gã 'gã monou 'gã nee ifuwerete ma'e 'gã po pe— 'jau Jejui 'ga oree.

¹¹ —A'ere nipo 'gã kwaiwete 'ua o'meramũ tekotee 'gã nupe. "Je te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ", 'jau futatee nipo 'gã 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'gã moryteeu ojee. A'ere 'gã o'meramũ te 'gã 'i. A'eramũ nipo 'gã kwaiwete 'gã nerowiaa. ¹² A'eramũ nipo mama'e tywera apoara 'gã ojeme'yita ajemogyau. Mama'e tywera etee nipo 'gã iapou'jau'japa nũ. A'eramũ nipo 'gã kwaiwete opoia je ree oporomutar awi. ¹³ A'ere nipo Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gã nerooi imogyau ojepyri nakwaparimũ warãu rũi futat— 'jau 'ga oree.

¹⁴ —Mama'e teepawe'emaue nipo pëe je rerowiaaramũ pejewau je mome'wau 'gã nupe. "Jejui 'ga rerowiaara 'gã Janeruwarete 'ga 'gã omogy wemi-ayuwamũ", 'jau nipo pëe pejewau je mome'wau 'gã nupe, amunawa moymoyka. Kwe pewara 'gã jerera renupaw ire te nipo mama'e teepawamũ. A'eramũ futat nipo tejua— 'jau 'ga oree.

¹⁵ —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ijeaporama kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Danieu 'ga upe rakue. "Anure nipo 'gã amũ mama'e tywetywera apoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe", 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. A'eramũ nipo 'gã anurenure'i iapou Danieu 'ga 'eawer imũ etee futat. (A'eramũ je 'ga remikwasiarera ka'arana mogytaaramũ ee pëneapyoa futaa)— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁶ A'ere Jejui 'ga 'jau oree nũ:

—Anure nipo 'gã amũ nuri 'auwara rerekou ty-weaete. Ywy apo ypyramũ nitywi futari ae rereko ty-weara aipo 'jawe rakue. A'ere nipo anure ma-ma'earũe'em ete jesaukari. 'Auwara 'gã nipo ajemogyau tywetywet futat. A'eramũ pëe Judeja ywy pe ako ma'eramũ 'gã nesakawe pejeka'jama pejewau ywytyr ipe. Kasi a'e pe 'gã pë apisi ne. Pejejopewuu apyte'rarimũ wapyk ma'eramũ pëe pejewawe'em pejesowe'em pejekaraemã pyyke'ema. Pejeka'jamayayau etee futat pejememima 'gã nui. Ko pewaramũ nanë pëe pejewywe'ema pejejog ipe pejejaity mo-jopy'rawe'em— 'jau Jejui 'ga oree. —Iporiay'i nipo ta'yryrũ ma'e kũjã ajemogyau, ta'yky'ri ma'ea nanë nipo nũ. Nujãnarũi eweguu ma'ea. Ta'y'ri'i ma'ea nanë nujãnarũi nũ— 'jau 'ga oree. —A'eramũ ki nanuar are pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ee: "Eremurukat kasi 'gã 'ara ro'ysaga rupi oree ne. Morowykye'ema rupi nanë ene 'gã murukare'ema nũ. Morowykye'ema rupi ore noroka'jama'uweri. Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i oreypy 'gã nupe rakue: 'Peata kasi morowykye'ema rupi ne', 'jau 'ã 'ga rakue. A'eramũ ore oroka'jamarũme'em morowykye'ema rupi 'gã nui", pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe ee— 'jau Jejui 'ga oree. ²² —A'ere

Janeruwarete 'ga mama'e tywera 'gã nupe iapoukaru'jau'jaw ire nipo 'ga 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ. Kasi a'e pe ywy pewaramũ pepap najuejue etee ne. A'ere Janeruwarete 'ga pëe mũ mũ'jãu 'gã nui pë katu'oka. Wemimũ'ëmeramũ pë nee Janeruwarete 'ga 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ— 'jau Jejui 'ga oree.

²³ —Je jewywe'emaue nipo kwaiwete 'gã nuri o'meramũ pë nupe. "Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ", 'jau futatee nipo 'gã 'ua pë nupe. Amumera 'gã nipo 'ua 'jau "Janeruwarete 'ga je mut. Je 'ga remimurera futat", 'jau futatee nipo 'gã pë nupe. Pënemiapoe'ema we futat nipo 'gã iapou pë neape je rerowiar awi pë momoirukaawamũ. "Simomoirukat 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiar awi 'jau", e'i te 'gã pë nupe. A'eramũ nipo 'gã mama'e apou pë neape ojerowiarukaawamũ pë nupe. A'ere kasi a'e are miamũ perowiat 'gã ne. Pë nupe nipo 'gã amũ 'jau: "Koromũ Kristu 'ga", 'jau nipo 'gã amũ pë nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. "Kwe pe Kristu 'ga oi", 'gã 'eramũ pëe 'gã nerowiare'ema. ²⁵ Pemoka'jam kasi je'eawera ne. Ijeapoe'emaue je imome'ui pë nupe, ee pë mueapyoawamũ— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

²⁶ —"Jũ me Kristu 'ga rekoi. Pe'je pejewau 'ga resaka", 'gã 'eramũ kasi peo jũ me ne. O'meramũ te 'gã 'i pë nupe. "Pe'je pejejua Kristu 'ga resaka. 'Au 'ga jemimi 'ũina ore pyri", 'gã 'eramũ kasi perowiar ine. O'meramũ te 'gã 'i. ²⁷ Pejejeki'yramũ je jewyramũ nipo najuejue etee je resak pejepe. Sã'ã tupã werawa. A'eramũ 'ã ae najuejue etee esaka. Nan tee futat nipo je jewyramũ najuejue etee je resak pejepe. Najemimi futari je tejewya tejua nũ— 'jau Jejui 'ga oree ikue. ²⁸ —Je rura nipo pëe najuejue etee ikwaapa. Sã'ã uruwua mama'e nema kwaawa. A'eramũ 'ã 'ua ajatykau ee. Nan tee futat nipo pëe ikwaapa. Je jewyru'jawamũ nipo pëe je kwaapa katu katu futat— 'jau Jejui 'ga oree imome'wau ikue.

²⁹ —Ae rereko tyweawa 'ara kwaw ire nipo kwara owepa. Jaya nanë nipo owepa nũ. Jaytataa nipo ototoka ywag awi 'ua. Ywag ipewara nipo oyyita nũ. Kwat, jay, jaytata. Mĩmera nipo oyyita— 'jau Jejui 'ga oree imome'wau ikue. ³⁰ —Ywag ipe nanë nipo mama'e ojesaukaa pë nupe nũ. Aipo resaga nipo pëe je rura kwaapa. "Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri", 'jau nipo pëe pejejaupe. Aipo resaka nipo je rerowiare'ema 'gã oky-jau. 'Gã kyjea nipo 'gã nerekou— 'jau Jejui 'ga oree. —A'erauwe nipo pëneki'yramũ je tejua tejewya. Ywasi-ga rupi nipo tejua tejyapa. A'eramũ nipo ywy pewara 'gã je resaka najuejue etee futat. Tepãjẽ mũ nipo je ruri, tejenyfuga pype futat nipo tejua tejyapa— 'jau 'ga oree ikue. ³¹ —A'e pype futat nipo pëe jumi'aranũũ py renupa. Jumi'aranũũ pyrauwe nipo Janeruwarete 'ga ywagipewara 'gã monou wemiayuwa 'gã majatykaukaa. "Pe'je pejewau amunawa moymoyka jemiayuwa 'gã majatykau 'gã nerua jee", 'jau nipo 'ga 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã awau 'gã nerua 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree ikue.

³² A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau oree nũ, ore mu'jau ee:

—Mama'ea je amome'u pē nupe pē mu'jau tejuaw are— 'jau 'ga oree. —Sā'ā ae siaka'gywa potyramū amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ā ae amana jewyt ja'wyja'wy kwaapa. ³³ Nan tee futat ki je'eawer imū mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: "Ut ja'wyja'wy Jeju'i 'ga janee 'wyriaramū akou ra'e", pe'je ki pejejaupe. ³⁴ A'jea futat je 'i. Je'eawer imū mama'e jeapo resakara 'gā papawe'emaue nipo je ruri tejewya nū— 'jau Jeju'i 'ga oree. ³⁵ —Ywaga nipo atepawamū futat. Ywya nanē nipo atepawamū futat nū. A'ere nipo jere-mimome'ufera natepawa'uweri futari. Je'eawer imū etee futat nipo aipoa ojeapou— 'jau Jeju'i 'ga oree ikue.

³⁶ —Nitywi futari je ruawa kwaapara 'gā amū. Nepekwaawi futari je ruawa. Ywagipewara 'gā miamū nokwaawi. Je miamū nanē nakwaawi tejuawa 'ara. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. ³⁷ A'ere nipo anure je ruru'jawi erujewi pē nupe. Je kwaapare'ema 'gā nipo aipoa 'ara rupi ajemogyau oporowykyau. Ojemi'waa, wemirekoramū 'jau nipo ajemogyau. Wemiapo apo are tee futat wea'aramū ajemogyau— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe u'ama. —Janeruwarete 'ga ree jēmī nipo 'gā wea'are'emamū ajemogyau. Sā'ā Nue 'ga rekoramū 'gā jemogya rakue. Janeruwarete 'ga ree 'gā 'ā wea'are'emamū ajemogyau rakue. ³⁹ Nokwaawi futari 'gā Janeruwarete 'ga remiaporama rakue. Poje 'ga 'ā amana mua erujewi 'gā nupe rakue, 'gā apisaukaa 'y pyu rakue. Nan tee futat nipo je ruri erujewi 'gā nupe. Wemiapo are etee 'gā nea'at 'gā jemogyramū nipo je tejuwa erujewi 'gā nupe— 'jau Jeju'i 'ga oree ikue.

⁴⁰ —Je jewyramū nipo mukūja 'gā akou oporowykyau oko pe. A'eramū nipo majepeja 'ga je rerowiaa. A'eramū nipo 'ga awau ojeupia je repejāna. Ajepeja 'ga nipo naje rerowiari. A'eramū nipo a'e 'ga awawe'em.

⁴¹ Kūjāmera 'gā nanē nipo 'upa mukūi ygu'ai nū. A'eramū nipo majepeja ēē awau je repejāna. A'eramū nipo ajepeja ēē awawe'em. ⁴² Je ruawa 'ā nepekwaawi futari. A'eramū ki pēē pejetywer awi pejepoia pejejemogyau je rapesaka— 'jau Jeju'i 'ga oree ikue. ⁴³ —Sā'ā 'oga jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Muna'ywa rura kwaaw ire amunipo 'ā 'oga jara 'ga woga rarūi ūina. A'ere 'ga nokwaawi futari muna'ywa rura wog ipe.

⁴⁴ Nan tee futat nepekwaawi pejekiki'yramū je ruawa. A'eramū ki pēē pejejemogyau au'jeteramū je rapesaka pejeojere'emamū futat je rerowiamū— 'jau Jeju'i 'ga oree ikue.

⁴⁵ A'ere Jeju'i 'ga mama'e mū mome'wau oree, ore mu'jau 'uaw are nū.

—'Wyriara 'ga remiayuw esage 'ga i'akwaap ma'ea. O'wyriara 'ga je'leg imū etee futat 'ga mama'ea wapo. A'eramū 'wyriara 'ga wata enune wemiayuw esage 'ga mŷina wemiayuwa 'gā nesakawamū. "Aata je. A'eramū je ene mŷina 'gā nesakawamū", 'jau 'wyriara 'ga wemiayuw esage 'ga upe. "Mama'ea ki emono 'gā nupe 'gā nemi'uramamū", 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū nipo 'ga 'wyriara 'ga awau watau 'gā nui. Anure nipo 'ga ojewya 'ua nū. ⁴⁶ 'Ga 'eawer imū etee mama'e apo re nipo 'wyriara remiayuw esage 'ga aku'iramū ūina o'wyriara 'ga resakawe. ⁴⁷ 'Wyriara 'ga nanē nipo aku'iramū wemi-

ayuw esage 'ga ree nū. 'Ga porowyky resag ire nipo 'ga 'ga mŷina okaraemā are ojejuka ma'eramū. ⁴⁸ A'ere nipo ajepeja 'wyriara 'ga remimŷimera 'ga 'i ojeupe: "Mukuu nā'ā je'wyriara 'ga oi re'ā, oporomukuramū re'ā", 'jau nipo 'ga ojeupe. ⁴⁹ A'eramū nipo 'ga opytuna 'gā nupā are etee futat ūina. A'eramū nipo 'ga awau ojemi'waa kawājajaiwa 'wara 'gā pyri. A'eramū nipo 'ga kawājajaiwa rykua 'gā pyri. ⁵⁰ Aipo aporamū nipo 'ga 'wyriara 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe.

Wapesage'emeteramū nipo 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe. ⁵¹ A'eramū nipo 'wyriara 'ga wemiayup tywera 'ga mopēpēpēpena 'ga monou tata pe i'me ma'e 'gā pyri. Peu nipo 'ga waemamū akou wa'jywa mokāina akuwa rerekou— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau oree.

—Jeje'eg imū etee futat mama'e apoaramū pēē 'wyriara remiayuw esage 'ga 'jawe jee. Jeje'eg imū etee mama'e apoare'emamū pēē 'wyriara remiayup tywera 'ga 'jawe jee. A'eramū ki pēē pejejemogyau 'ga remiayuw esage 'ga 'jawe. A'eramū nipo je tejuwa 'jau pē nupe: "Pēē 'ā jeremiayuw esageramū. Pe'je pejejua pejesou jeruwa 'ga rog ipe je rupi", 'jau nipo je pē nupe— 'jau Jeju'i 'ga oree ikue.

Teis kūjāmuku 'gā mome'uawet

25 A'ere Jeju'i 'ga mama'e mū mome'wau oree ore mu'jawamū nū. 'Wyriaramū Jarejuwarete 'ga omogo are 'ga ore mu'jau.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga je mogoi 'wyriaramū pē nupe— 'jau 'ga oree. —A'eramū nipo pēē je ruramū pejewau je rupi, Jeruwarete 'ga pyri. A'ere nipo 'gā amū nooi futari. Sā'ā maraka apoaw ipe oo ma'e 'gā. Opytuna 'gā nekokaturamū 'gā 'ā maraka apoa. A'eramū 'ā kūjāmuku 'gā awau akokatu ma'e 'ga rapesaka maraka pe okwap ma'e 'gā napesaka. Teis 'ā kūjāmuku 'gā awau 'gā napesaka 'upa. "Ko rupi nipo wā kwawi", 'jau 'gā 'upa. "A'eramū jane jarejupa 'au wā napesaka. Wā nuramū soo wā nupi maraka pe 'jau", 'jau 'gā ajaupe 'upa. A'eramū 'gā 'upa peyse pe. ² Sīku nipo i'akwaap ma'e 'gā kūjāmuku 'gā. Sīku wējēmī i'akwaawe'ema 'gā 'upa nū. ³ I'akwaawe'ema 'gā arāparīna ppyka erawau. A'ere 'gā nuerooi miarakawenana tyramū ojeupe.

⁴ I'akwaap ma'e 'gā te ajee miarakawenana weroo tyramū ojeupe. ⁵ A'ere nipo akokatu ma'e 'gā poromukuramū 'ua 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā wopejyamū 'upa— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau oree.

⁶ —A'eramū nipo ppyaje 'ga amū 'ua wafukaita 'gā nupe. "Kwe 'gā nuri. Pe'je pejejua pejepaka pejewau 'gā nowosōu", 'jau nipo 'ga 'ua 'gā nupe. ⁷ A'erauwe nipo kūjāmuku 'gā opaka arāparīna monyka. ⁸ A'eramū nipo i'akwaawe'ema 'gā 'jau: "Miarakawenana pemut ara oree. Orema'ea owep ja'wyja'wy ore wi", 'jau nipo 'gā miarakawenana rerekwara 'gā nupe. ⁹ A'ere nipo miarakawenana rerekwara 'gā 'i etee 'gā nupe: "Naani. Pē nupe ore imono re orema'e wewi ne. Pekwap ara mua pejejeupe", 'jau etee nipo 'gā 'gā nupe— 'jau Jeju'i 'ga imome'wau oree.

¹⁰ —A'eramū nipo i'akwaawe'ema 'gā awau miarakawenana mua. A'ere nipo miarakawenana muaw

awi 'gā jewyra'ne'emaue akokatu ma'e 'gā nuri. A'eramū nipo miarakawenana ojeupe erawarera 'gā etee awau akokatu ma'e 'ga rowosōu. A'eramū nipo 'gā osou maraka apoaw ipe 'gā nupi. 'Gā nesepaw ire nipo maraka'ywa 'ga 'okwara motypa 'gā nee.

¹¹—A'ere'ere'i nipo miarakawenana muaw awi ojewyt ma'efera 'gā 'ua owaēma. A'eramū nipo 'gā 'upa wafukaita ukupepe 'ga upe. "Ku'jyp. 'Okwara eawopyty-mo'wok oree. Torose orosou ore nanē 'jau nū", 'jau nipo 'gā 'upa 'ga upe.

¹²—A'ere nipo akokatu ma'e 'ga 'i etee 'gā nupe: "Pe'je pejewau ore wi. Najepytuna rūi pēē", 'jau etee nipo 'ga 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga oree imome'wau.

¹³ Imome'upaw ire Jejui 'ga 'jau oree:

—Nan tee futat nipo nepekwaawi je ruawa 'ara. A'eramū ki pēē pejejemomoita etee pejejemogyau je rur are— 'jau 'ga oree.

Kūima'e 'ga remiayuwa 'gā mome'uawet

(Luka 19.11-27)

¹⁴ A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree, ore mu'jawamū nū, 'wyririamū Jarejuwarete 'ga omogoram are wējēmī nū.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga je mogoi 'wyririamū pē nupe. Mama'e mū je amome'u pē nupe, pē mu'jawamū ee— 'jau Jejui 'ga oree. —Kūima'e 'ga amū nipo awau watau oje'wyr awi. Oo enune nipo 'ga wemiayuwa 'gā nenūina 'gā mua oporogytau 'gā nupe. "Oo je teatau pē nui", 'jau nipo 'ga wemiayuwa 'gā nupe. "Jekaraemā pearū jee", 'jau nipo 'ga wemiayuwa 'gā nupe. ¹⁵ A'eramū nipo 'ga ka'aranūū ywope'i monou 'gā nupe. I'akwaap ma'e 'ga upe nipo 'ga imonou kwaiwete. Sīku ka'aranūū ywope'i monou 'ga upe. Mukūi tee nipo 'ga ka'aranūū ywope'i monou i'akwaa'wi ma'e 'ga upe. I'akwaawe'ema 'ga upe 'ga majepi tee imonou. "Pemomytun jeka'aranūūa jee", 'jau nipo 'ga 'gā nupe. 'Gā nupe imonopaw ire nipo 'ga awau watau 'gā nui.

¹⁶ —'Ga o ypyrauwe sīku ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga ojeupe 'ga remimurera rerawau mama'e mua ipyu. A'ere 'ga imuripyrrera rerawau kwe pe ime'ega. Epyfera apyraapa ime'ega 'gā nupe. Aipo aporamū 'ga o'wyrira 'ga ka'aranūū ywope'i momytuna 'ga upe.

¹⁷ Mukūi ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga nanē nānēwējēmī futat iapou nū. Ojeupe 'ga remimurera momytuna 'ga upe nū. ¹⁸ A'ere majepi tee rerekwara 'ga nanarūi iapoi. Uēma ppy we 'ga ywy rywykaita 'ga poroywera mimawamū. A'ere 'ga ityima imonou imyina— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree ikue.

¹⁹ —Anure wata ma'efera 'ga 'ua ojewya 'gā nupe nū. A'eramū 'ga wemiayuwa 'gā nenūina. "Maran sipo 'gā jeka'aranūū rerekoi rai'i? Ome'yi sipo 'gā nai'i?" 'jau 'ga ojeupe.

²⁰ —A'eramū 'ga wemiayuwa 'gā nenūina. A'eramū 'ga remiayuwa 'gā 'ua ajatykau 'ga ree, 'ga ka'aranūū mome'wau 'ga upe. Sīku rerekwara 'ga tāmējē 'ua 'jau 'ga upe: "Sīku ako ka'aranūū ywope'i eremut jee ikue. A'eramū je erawau imomytuna enee ikue kūi. 'Awamū

teis eneka'aranūū ywope'ia", 'jau nipo 'ga erua 'ga upe.

²¹ —A'eramū nipo 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe: "A'jea futat. Ene 'ā jeremiayuw esagea futat", 'jau nipo 'ga 'ga upe. "Ināinānīī agawewi je ako imonoi enee ikue. A'ere 'ā ereme'yi jee rai'i. A'eramū je ene mogou teka'aranūū pykaramū tejeupe. Ere ejua eku'iramū je pyri", 'jau nipo 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

²² —A'ere mukūja rerekwara 'ga 'ua nū: "Mukūi ako ka'aranūū ywope'ia eremut jee ikue. A'eramū je ime'yi-ta enee ikue. 'Awamū irūpāwē eneka'aranūū ywope'ia", 'jau 'ga 'ga upe imome'wau.

²³ —A'eramū 'ga 'jau aipo 'ga wemiayuwa 'ga upe: "A'jea futat. Ene 'ā jeremiayuw esagea futat ra'e", 'jau 'ga 'ga upe. "Mukūi agawewi ako je imonoi enee ikue. A'ere 'ā ereme'yi jee rai'i. A'eramū je ene mogou teka'aranūū pykaramū tejeupe. Ere ejua eku'iramū je pyri", 'jau nipo 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

²⁴ —A'ere majepi tee ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga 'ua 'jau 'ga upe nū: "Kweramū eneka'aranūūa. Namomyi etee je eneka'aranūūa. Akyje etee je ene wi. Akwaap je ene jepi. Enemara'ne 'ā ene. Emepy ekoetea te te 'ā erefutat ka'aranūū pyu. A'eramū 'ā ene eporowyky are jēmī ejea'are'emamū. A'eramū je teky-jau ene wi ai'i, eneka'aranūū momyawe'em ene wi ai'i. A'eramū je eneka'aranūū ywope'i auwana imima ywy kwara pype ai'i", 'jau 'ga 'wyrirarete 'ga upe.

²⁶ —A'eramū nipo ka'aranūū jara 'ga amara'neramū 'ga ree. "Nenea'wyrī futari te 'ā ene. Nenepokagi tāmējē futat te 'ā ene", 'jau nipo 'ga 'ga upe. "Erekwaap futat te 'ā jemara'nea jepi. A'jea futat ere aipo 'jau jee. 'Emepya te 'ā erefutat ka'aranūū pyu. A'eramū 'ā ene eporowyky are jēmī ejea'are'emamū', ere ako jee ko. A'jea futat ere jee. Ka'aranūūa etee je afutat", 'jau 'wyrirarete 'ga aipo 'ga upe. ²⁷ "Ma'eramū sipo ene imomytune'ema jee rai'i? Je upe imomytun are efuwere'emamū amunipo 'ā eremono ka'aranūū rerekwara 'gā nupe rai'i kūi? A'eramū amunipo 'ā 'gā jeka'aranūū momyawera mepyau enee jee rai'i kūi", 'jau 'wyrirarete 'ga aipoa kūima'e 'ga upe.

²⁸ —A'eramū 'ga 'jau ajepija wemiayuwa 'gā nupe: "Pe'je jeka'aranūū pyka 'ga wi. Imonou teis ka'aranūū ywope'i rerekwara 'ga upe. ²⁹ 'Ga je'eg imū ereko esageara 'gā opygy'jap futat", 'jau 'ga 'gā nupe. "'Ga je'eg imū ereko esageare'ema 'gā te ajee wemir-erekofera miamū futat nopygy'jawi", 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁰ "Nia'wyrī futari 'ga. A'eramū pēē 'ga pyka 'ga monou imomoa ypytunaiwa pype. Peu futat nipo 'ga 'ūina waemamū wa'jykājamū", 'jau 'ga wemiayuwa 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

Werowiare'ema 'gā nui werowiaara 'gā mojo'okawam

³¹ A'ere Jejui 'ga 'uawa mome'wau oree:

—Anure nipo Pēneki'yramū je rekoi 'wyririamū pē nupe. A'eramū nipo je tejua tejewya nū. Tejenyfuga pype futat nipo tejua nū. Ywagipewara 'gā juejue nipo 'ua je rupi. A'eramū nipo je teapyka 'wyrirarete renawa 'arimū. ³² A'eramū nipo 'awa ywy pewarera 'gā

najuejue etee futat 'ua ajatykau je rowase. A'eramũ nipo je tejerowiaara 'gã mojo'oka tejerowiaare'ema 'gã nui. Sã'ã wyra jara 'ga weymawa mojo'oga. Karupa'mĩ mojo'oga karupana'nĩ awi. Nan tee futat nipo je ywy pewarera 'gã mojo'ogi ajau. ³³ Tejerowiaaramũ pẽ nupe nipo je 'i: "Ko katy pekwap, jejakwatawa katy", 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe. A'eramũ nipo je tejerowiaare'ema 'gã nupe nipo je 'jau: "Kwe katy pekwap je wi", 'jau nipo je 'gã nupe.

³⁴ —A'eramũ nipo je 'jau tejerowiaaramũ pẽ nupe: "Je rerowiaara pejemogy. A'eramũ Jeruwarete 'ga pẽ maku'iu. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejua 'au je pyri. Ymã te 'ã, ywy apoe'ewe, Janeruwarete 'ga 'i jee ikue: "Anure nipo je ene rerowiaara 'gã mogyi 'wyrriaramũ ene pyri', 'jau 'ga jee ikue. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejeapyka 'au je pyri. 'Ga 'ã pẽ mogy 'wyrriaramũ je pyri", 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe. ³⁵ "Jepy'arayparamũ ako pẽẽ je mojemi'waa ai'i. Je'yuwejamũ ako pẽẽ 'y mua jee ai'i. Napẽpytuna rũi agawewi futat je. A'etea ako pẽẽ je mua pejeje'wyr ipe ai'i. ³⁶ Jeraitye'emamũ ako pẽẽ taity mua jee ai'i. Jekaruaramũ ako pẽẽ je fuanuga ai'i. Moromunepawa pype je renamũ ako pẽẽ pejewau je pyri ai'i", 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe.

³⁷ —A'eramũ nipo pẽẽ pejeporonupa ee jee: "Maranime sipo ore ene mojemi'wari rai'i? Maranime sipo ore 'y monoi enee nanẽ rai'i nũ? ³⁸ Maranime sipo ore ene muri oroje'wyr ipe rai'i nũ? Maranime sipo ore taity monoi enee rai'i? ³⁹ Maranime sipo ore ene fuanugi rai'i? Maranime sipo ore arawau ene resaka moromunepawa pype ene renamũ rai'i?" 'jau nipo pẽẽ pejeporonupa ee jee— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴⁰ —A'eramũ nipo je 'wyrriarareteramũ te'ÿina 'jau pẽ nupe: "A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gã amũ ako okaraemãe'emamũ ikue. A'eramũ ako pẽẽ mama'e monou 'gã nupe ikue. Je rerowiaara 'gã nupe mama'e mono re pẽẽ je upe mama'e muara 'jawe futat jee", 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

⁴¹ —A'eramũ nipo je 'jau tejerowiare'ema 'gã nupe: "Pe'je pejewau je wi. Janeruwarete 'ga pẽ mono pẽ mogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata 'ga wapo mama'eukwaawa 'wyrriara upe tee rakue numiamũ, emiayua reewe numiamũ. A'ere 'ã pẽẽ je rerowiare'emamũ mama'eukwaawa remiayuwamũ futat pejemogy. A'eramũ Janeruwarete 'ga pẽ monou pẽ mogyau eewe futat iapyaw ipe", 'jau nipo je 'gã nupe.

⁴² "Nepemuri 'ã mama'ea jee. Naje mojemi'wari nanẽ ako pejepe jepy'arayparamũ ai'i. Je'yuwejamũ nanẽ ako pẽẽ 'y mure'ema jee ai'i. ⁴³ Naje muri nanẽ ako pejepe pejeje'wyr ipe ai'i, pejejepyri je ruramũ ai'i. Jeraitye'emamũ nanẽ ako pẽẽ taity pe mure'ema jee ai'i. Jekaruaramũ nanẽ ako pẽẽ je fuanuge'ema ai'i. Moromunepawa pype je renamũ nanẽ ako pẽẽ pejewawe'em je pyri ai'i", 'jau nipo je 'gã nupe.

⁴⁴ —A'eramũ nipo 'gã oporonupa ee jee: "Maranime sipo ore ene resagi enepy'arayparamũ rai'i? Maranime sipo ore ene resagi ene'yuwejamũ rai'i nũ? Maranime sipo ore ene mure'ema oroje'wyr ipe rai'i? Maranime

sipo ore ene resagi eneraitye'emamũ rai'i? Maranime sipo ore ene resagi enekaruarãmũ rai'i? Maranime sipo ore ene resagi moromunepawa pype ene renamũ rai'i?" 'jau nipo 'gã oporonupa ee jee.

⁴⁵ —A'eramũ nipo je 'wyrriarareteramũ te'ÿina 'jau 'gã nupe: "A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gã ikaraemãe'ema 'gã nupe mama'e monoe'em ire pẽẽ je upe mama'e muare'ema 'jawe futat", 'jau nipo je 'gã nupe.

⁴⁶ —A'eramũ nipo aipo 'gã awau ajemogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Je rerowiaara 'gã etee te nipo oo osou ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ rũi— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree ikue.

Jejui 'ga ree ifuwet ma'e 'gã

(Maku 14.1-2; Luka 22.1-2; Juã 11.45-53)

26 Imome'upaw ire Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oree:

² —Ikoai'i maraka apoawa 'ara rekoi, Pasikwa 'jawa rekoi. Aipo rupi futat nipo 'gã Pẽneki'yramũ je pygyi je jukaawamũ. Je rekoa futat nipo 'gã ipokutuka je monou je mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga oree.

³ A'e pe a'eramũ peramũ mainana 'wyrriara 'gã 'upa ajatykau judeu 'gã 'wyrriari 'gã netee. Mainana 'wyrriararete 'ga rog ipe 'gã 'upa, Kaifasi 'ga rog ipe 'gã ajatykau 'upa.

⁴ —Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? Jemime te jane 'ga pygyi?— 'jau 'gã ajaupe 'upa. —Jerusareg ipewara 'gã iporomutat 'ga ree. A'eramũ jane 'gã nowase jarekowe'em 'ga ree maraka apoaw ipe— 'jau 'gã ajaupe. —Kasi a'e pe wowase 'ga rerekoramũ 'ga remiayua 'gã jane apisi ne. Jemime te sireko 'ga 'jau. 'Gã nowase atywi te jane 'ga jukai— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

Jejui 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

(Maku 14.3-9; Juã 12.1-8)

⁶ Petani pe Jejui 'ga akou, Simão 'ga rog ipe, ipito'om ma'efera 'ga 'wyr ipe. ⁷ Poje kũjã ãẽ mũ 'ua 'ga rerowyka. Jany kasiga ryrũa ãẽ erua. Itasiga apopyra aipo yrũnamũ, aripasi 'jawa apopyra. Jany kasig epy epe poromũ. 'Ga jemi'wat 'ga renamũ ãẽ ojany kasiga rerua eko'woka 'ga akag are. ⁸ ãẽ remiapo resakawe ore Jejui 'ga remimu'eramũ aramara'neramũ ee. A'eramũ ore 'jau arajaupe:

—Ma'eramũ sipo ãẽ imomy ekoetei 'wei? ⁹ Epy te 'ã 'aga jany kasiga a'i kũi. A'eramũ amunipo 'ã ãẽ ime'ega ka'aranũ are janee. A'eramũ amunipo 'ã ãẽ epyfera mua janee. A'eramũ amunipo 'ã jane imojo'oka ikaraemãe'ema 'gã nupe 'jau kũi— 'jau ore arajaupe.

¹⁰ A'ere Jejui 'ga arajaupe ore'eawera kwaawi. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Ma'eramũ pejemara'neramũ ãẽ ree 'ũ? Mama'e esagea te ãẽ wapo jee— 'jau 'ga oree.

¹¹ —Ikaraemãe'ema 'gã nooa'uweri futari pẽ nui. A'eramũ pẽẽ anure mama'e monou 'gã nupe. A'ere je te nako fukui futari pẽ pype— 'jau 'ga oree. ¹² —Je tymaw ipe je ree eko'wogipyrama futat jany kasiga numiamũ. A'ere ãẽ 'awauwe eko'wogi je ree, je manũe'emaue. Tene ãẽ iapoi jee— 'jau Jejui 'ga oree.

¹³—A'jea futat je 'i. Anure nipo 'gã je mome'ui kwe pewara 'gã nupe. Amunawa tesirūmera moyka nipo 'gã awau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Je mome'uramū nipo 'gã ēē remiapofera nanē imome'wau 'gã nupe nū. A'eramū nipo 'gã anure najueje etee futat wea'aramū ēē remiapofer are— 'jau Jejui 'ga oree.

Mainana 'wyrriara 'gã nupe Judas 'ga 'eawet

(Maku 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴A'ere Jejui 'ga remimu'eramū ore mū oi oporogytau mainana 'wyrriara 'gã nupe. Judas Iskariote 'ga futat poromū oo oporogytau 'gã nupe:

¹⁵—Taesaukat Jejui 'ga pē nupe 'jau. A'eramū sipo pēē ma'ja mua jee 'ga resaukara repyramū?— 'jau 'ga awau 'gã nupe.

—Trīta prata apopyrera ka'aranūū ywope'ia simono enee 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramū 'gã trīta ka'aranūū ywope'ia monou 'ga upe, Jejui 'ga ojeupe esaukaawamū.

¹⁶A'eramū Judas 'ga wea'aramū akou ee. “Ojeteē 'ga rekoramū tomono 'ga 'gã nupe 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga Jejui 'ga rerekou weape.

Ae a'wyre'ema 'gã nupe

'ga monoara 'ga

(Maku 14.12-21; Luka 22.7-13, 21-23; Juā 13.21-30)

¹⁷Awau owaēma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. A'eramū Jejui 'ga remimu'eramū ore 'jau 'ga upe:

—Ma'ape te jane jemi'wari? karupa'mī ro'o reyri jarejee?— 'jau ore 'ga upe. —Awŷja rog ipe ore erawau eya ki 'ei?— 'jau ore 'ga upe.

¹⁸A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe jarejekoty'aawa 'ga rog ipe. A'e futat je 'ga upe ai'i. A'eramū pēē pejewau 'jau 'ga upe: “Ku'jywa 'ga ore mut 'au. 'Nako fukui je 'gã nupe. A'eramū je enerog ipe tejemi'wariweramū tejemimu'e 'gã netee. Karupa'mī eyr are jeporo'uweramū tejemimu'e 'gã netee enerog ipe', e'i 'ga enee”, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree.

¹⁹A'eramū ore arawau iapou Jejui 'ga 'eawer imū etee futat. Maraka are ore iapou, Pasikwa 'jawa maraka are.

²⁰Kaaruwamū Jejui 'ga awau ojemi'waa wemimu'eramū ore retee. ²¹Orojemi'waaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pēē mū je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'ga nupe je jukaukaa— 'jau 'ga oree.

²²Aipo renupawe ore aru'arasigamū 'ga je'eg are. A'eramū ore oroporonupa majepeinume ee 'ga upe aipo 'ga 'eramū:

—Je upe te ere poromū?— 'jau ore 'ga upe.

Majepeinumenume ore oroporonupa ee 'ga upe.

²³A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Je pyri ojemi'wat ma'eramū futat nipo pēē mū je monou 'gã nupe— 'jau 'ga oree. ²⁴—Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amū nupe rakue, jemanū are rakue. Pēneki'yra agawewi je 'ā. A'tea je ree iporomutare'ema 'gã je jukaukat 'gã nemikwasiarer imū etee futat. A'ere 'gã nupe je monoara 'ga tywereteramū te akou. Iporiay'i 'gã po pe je monoara 'ga numiamū. A'ere nipo Janeruwarete 'ga rereko tyweretei. Ma'eramū gatu nipo 'ā 'ga jeuwi rakue 'ja— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁵A'eramū ae a'wyre'ema 'gã po pe 'ga monoarama 'ga, Judas 'ga, oporonupa ee 'ga upe:

—Je upe te ere poromū, ki Ku'jyp?— 'jau futateē Judas 'ga 'ga upe.

—Ēē. Ene upe futat je 'i— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Mani'oko'o'ia y'way reewe 'gã nupe imonoawet

(Maku 14.22-26; Luka 22.14-23; 1 Korītu 11.23-25)

²⁶Orojemi'waaw ipe Jejui 'ga mani'oko'o'i pyyka. A'ere 'ga eramā'jāu ywau eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mani'oko'o'ia eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga mani'oko'o'i mowoka imonou oree.

—Mani'oko'o'ia pepyyk i'wau. Koromū jero'oa— 'jau 'ga oree.

²⁷A'ere 'ga y'way ryrū pyyka nū, eramā'jāu ywau nū. A'eramū futat 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nū:

—Au'jete y'waya eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga imua oree.

—Pe'je itykua pāwē pāwē. ²⁸Koa y'way jerya futat. A'ere'ere'i nipo 'gã amū je jukai jery reko'woka. Aipoa jery jeko'woga pētywera omepy. Jemanū are futat Jeruwarete 'ga pē katu'ogi kwaiwete. 'Awamū karupa'mīa nepejukau'jawi pejetywera mepyawamū.

Poromū futat ako 'ga je'eg ymanera ai'i. A'ere 'awamū 'ga je'eg yaua. 'Awamū jerya tee pē pirei pētywera awi— 'jau 'ga oree. —Jemanū are tee Jeruwarete 'ga pētywera moia pē nui je rerowiaaramū. 'Awamū poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamū. A'ea 'ga je'ega nimojopy'ruawi futari 'awamū— 'jau 'ga oree.

²⁹—A'jea futat je 'i. Je natykuru'jawi futari 'aga y'waya pē pyri. Anure tāmējē te nipo je itykuri pē pyri, Tejuwarete 'ga pyri pē neroo re tāmējē nū— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

³⁰'Ga porogytapaw ire ore aramaraka'aga 'ga retee Jarejuwarete 'ga muorypawamū. Aramaraka'ag ire ore arawau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Maku 14.27-31; Luka 22.31-34; Juā 13.36-38)

³¹Arawaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—'Awamū futat nipo pekwasio' je wi je reja je mu'ama ojeteē'i— 'jau 'ga oree. —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue: “Tajuka karupa'mī are omaenun ma'e 'ga 'jau kwy. A'eramū 'ga reymawera 'gã awau okwasi'wau kwe pe 'jau kwy”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga

ka'aran are rakue. A'eferupi tee futat nipo pekwasio pejewau je wi— 'jau 'ga oree. ³² —A'ere je temanũ re je ferawi nũ. Teferaw ire nipo je oi Garireja ywy pe pẽ ne-nene— 'jau 'ga oree.

³³ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—'Me te pa 'ga poromũ 'jau nũ. Je naejara'uweri futari ene mogou ojetee'i kũi. 'Gã te nipo opyamũ ene wi ene rejaa ojetee'i kũi. A'ere je naejara'uweri ene kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁴ —A'jea futat sipo ere— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Je te a'jea futat a'e enee nũ'ũ: 'Awa ppytuna rupi nipo je kwakuw ape muapyapyt katu 'gã nupe. "Nakwaawi je 'ga", 'jau nipo ene wyrasokwẽ je'egẽ'emauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³⁵ A'ere Pedro 'ga fuakaramũ 'ga upe:

—Naani futari nũ'ũ. Na'ea'uweri futari je aipo 'jau nũ'ũ. "Nakwaawi je 'ga", na'ea'uweri je. "Tene 'gã je jukai 'ga reewe futat", a'e ete nipo je. Nakwakuwa'uweri futari je ene— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

Ore juejue nanẽ Pedro 'ga 'eawera rupi etee futat 'jau 'ga upe.

'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet

(Maku 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶ Jejui 'ga awau owaẽma Getsemani 'jaw ipe, wemimu'eramũ ore retee. A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—'Au ete pejup ra'ne. Iruupeu'i je oi teporogytau Tejuwarete 'ga upe ra'ne— 'jau 'ga oree.

³⁷ A'ere 'ga muapyra 'gã etee erooi ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau ojeupi. Tiago 'ga, Juã 'ga retee Sepeteu 'ga ra'ya 'gã. Jejui 'ga 'arasiga 'ga mopy'aywyrafenayau 'ga mogou. ³⁸ A'eramũ 'ga 'jau muapyra 'gã nupe:

—Je'arasiga nipo 'ã je juka. Peser awi ete pejejupa. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe je pyri— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ A'eramũ 'ga ojepe'au'i 'gã nui. Awau 'ũina peu'i wenuity'ãu wapyka weakwara rerawau enũina ywy are futat erujaa oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Wyria'ri 'gã imara'ne je ree. 'Gã nipo 'ã je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ã 'gã nuapoa'uweri nanuara je ree. A'ere 'ã naje-remifutar imũ rũi te ereapoukat. Ejemifutar imũ etee te 'ã ereapoukat 'gã nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴⁰ Oporogytapaw ire 'ga afu'ama awau muapyra 'gã pyri. A'ere 'gã seri 'upa. A'eramũ 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Peset te pejejupa? Pejeje'ega te nepemonoi'i Jarejuwarete 'ga upe je pyri? A'e'ja'wiramũ miamũ sipo nepeporogytai Jarejuwarete 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴¹ —Peser awi. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ pẽ pejefuakaramũ mama'e tywera apowe'em. Kasi a'e pe nepẽfuakari ne. A'eramũ pẽ mama'e tywera etee iapou 'ga upe ne. Nepẽparuapoweri agawewi nipo mama'e tywer are. A'etea nipo peapo. 'Ga upe pejeporogytawe'em 'eramũ mama'e tywera etee futat peapo pejekou— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴² Aipo 'ga upe 'e re Jejui 'ga awau 'gã nui nũ oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ:

—Kiapi'ni. Je ree iporomutare'ema 'gã ifuwet je ree. 'Gã te nipo 'ã je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ã 'gã nuapoi. A'ere 'ã naje-remifutar imũ rũi te ereapoukat. Ejemifutar imũ etee te 'ã ereapoukat 'gã nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴³ A'ere 'ga awau ojewya wemimu'e 'gã pyri nũ.

Nãñewẽjẽmĩ 'gã 'upa nũ. Osea etee 'gã 'upa nũ. Wopeypeyamũ etee 'gã ajemogyau. A'eramũ 'gã osea 'upa 'ga ruramũ nũ. ⁴⁴ A'eramũ Jejui 'ga awau oporogytau 'jau 'Uwarete 'ga upe nũ. ⁴⁵ 'Uwarete 'ga upe oporogyta re 'ga 'ua nũ. Nãñewẽjẽmĩ 'gã osea 'upa nũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Peser etee futat nipo pejejupa nũ ki sa? Au'je pejeser ire. 'Awamũ futat 'gã Pẽneki'yramũ je monoi ae a'wyre'ema 'gã po pe. ⁴⁶ Pe'je iruukwe soo 'gã nekoaa 'jau. Kweramũ ae a'wyre'ema 'gã po pe je monoara 'ga ruri— 'jau 'ga oree.

Jejui 'ga pykawet

(Maku 14.43-50; Luka 22.47-53; Juã 18.3-11)

⁴⁷ Jejui 'ga porogytapawe'emauwe Judas Iskariote 'ga 'ua. Jejui 'ga remimu'eferamũ ore mũ poromũ. Kwaiwete 'gã nerua erojemorypa Jejui 'ga ree. A'eramũ mainana 'wyriara 'gã kwaiwete 'gã mua Judas 'ga rupi. Judeu 'gã 'wyria'ri 'gã nanẽ kwaiwete 'gã mua 'ga rupi. Jyuaa 'gã erua muap. Mĩmera 'gã erua erojemorypa 'ga ree. ⁴⁸ Mainana 'wyriara 'gã nupe oporogytau Judas 'ga 'jau 'gã nupe rai'i: "Oo nipo je Jejui 'ga retywape pytea pẽ neape. A'eramũ pẽ a'e are 'ga kwaapa 'ga retywape pyteramũ. A'erauwe futar iki pẽ pejewau 'ga pyyka 'ga rerawau", 'jau 'ga 'gã nupe rai'i. ⁴⁹ A'eramũ 'ga owaẽma ppy we awau Jejui 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—'Au te ereko, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ futat 'ga 'ga retywape pytea.

⁵⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ejemifutara eapo etee futat— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. A'erauwe Judas Iskariote 'ga remireroofera 'gã 'ua Jejui 'ga pyyka, 'ga pofaa. ⁵¹ A'ere Jejui 'ga remimu'eferamũ ore mũ ogyu rekyyita kũima'e 'ga amũ ree, 'ga namĩ monoka. Furuk. Mainana 'wyriararete 'ga remi-ayua 'ga namĩ yypa.

⁵² Aipo 'ga namĩ yyamũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ereapo awi nanuara. Ere eja monou imunepa yrũ pype kũi— 'jau 'ga 'ga upe. —Jyuu pyu ajajukaara 'ga te anure 'gã tajuka jyuu pyu 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵³ —"Nopoari nipo 'ga ruwa 'ga 'ga", pe'je nipo kũi. Ojeupe je enũi re amunipo 'ã Jeruwarete 'ga je poari futari. Kwaiwete amunipo 'ã 'ga ywagipewara 'gã mua je poaa— 'jau 'ga 'ga upe. ⁵⁴ —A'ere je naenũi 'ga upe. Wemifutar imũ 'ga iapoa etee futat je afutat. Ymã te Jeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amũ nupe je pyyg are rakue. A'eramũ je 'gã nemikwasiarer imũ etee futat mama'e jeapo futaa tejee— 'jau 'ga oree.

⁵⁵ A'ere 'ga 'jau opyykara 'gã nupe:

—Ma'eramū pēē ma'eramū pejejua muawa pyu je nupāu ekoete 'ū? muna'ywa 'jawe 'ū? Ma'eramū pēē muawa we erua jyuū reewe jepiara rupi 'ū? Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gā mu'e je rekoramū mi-amū ako naje pyygi pejepe ai'i— 'jau 'ga 'gā nupe.
⁵⁶—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe jemanū are ikue. A'eramū 'ā pēē iapou 'ga remikwasiarer imū etee futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'e renupawe ore Jejui 'ga remimu'eramū orokwasi'wau 'ga wi, 'ga rejaa, oroka'jama 'gā nui. Orokyjau 'gā oropyyig awi. A'eramū ore oroka'jama 'gā nui.

Anasi 'ga rog ipe 'ga reroowet

(Maku 14.53-65; Luka 22.54-55, 63-71; Juā 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ A'ere Jejui 'ga pyykara 'gā 'ga rerawau mainana 'wyrriararete 'ga rog ipe, Kaifasi 'ga rog ipe. Peu futat judeu 'gā 'wyrriari 'gā ajatykau Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee. A'eramū 'gā Jejui 'ga rerawau 'gā nupe. ⁵⁸ Pedro 'ga awau 'gā newiri. A'ere 'ga nuerowygi Jejui 'ga. Mukuu etee futat 'ga akou 'ga wi. Awau 'ga owaēma mainana 'wyrriararete 'ga roga upe. A'ere Pedro 'ga nooi osou. Ukupepe etee futat 'ga awau akou 'oga osoma pype mainana 'ga remiayuwā 'gā pyri, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gā pyri nanē nū. Jejui 'ga rereko renuw are Pedro 'ga oporenuwiweramū akou. A'eramū 'ga akou mukuu'i etee futat 'ga rereko renupa.

⁵⁹ Ojeupe 'gā Jejui 'ga reruramū mainana 'wyrriara 'gā oje'ēma'e 'gā netee 'ga remiapo tywera mome'waramū rekāa. Judeu 'gā 'wyrriari 'gā ajatykau 'gā nee nū.

—Sijuka futat 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere jane nijuka ekoetei 'ga. Kasi a'e pe mytuna 'gā mara'neramū jane ree ne. A'eramū pēē i'me ma'e 'gā amū nerua. Jejui 'ga remiapo tywera 'gā tomome'u 'me janee 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

⁶⁰ A'eramū kwaiwete 'gā 'ua o'meramū Jejui 'ga ree. A'ere 'gā naju'jaju'jawe rūi imome'ui 'gā nupe. ⁶¹ Poje mukūja 'gā 'ua o'meramū 'gā nupe:

—Ore aruenup 'ga je'ega ai'i. "Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapya 'ara rupi etee imowyri nū", 'jau 'ga oreremianuwamū ai'i— 'jau 'gā imome'wau mainana 'wyrriararete 'ga upe.

⁶² Aipo ojeupe 'gā 'e renupawe mainana 'wyrriararete 'ga afu'ama 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja ere te 'gā nupe? Nereje'egi te 'ā 'gā nupe aipo 'gā 'eramū a'i kūi?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶³ A'ere Jejui 'ga pigi etee u'ama. A'eramū mainana 'wyrriararete 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remianuwamū ere jee: Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? Ene futat te 'ga ra'yraretea?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶⁴ —A'jea futat ere poromū. Je te 'ā Pēneki'yraretea. Anure nipo je apygi Pājērete 'ga yse katy, 'ga jakwatawa katy. Peu je renamū nipo pēē je resaka. Anure nipo je ruri tejewya ywag awi ywasiga rupi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁶⁵ A'erauwe mainana 'wyrriararete 'ga waity monoroka amara'nea resaukaawamū.

—A'jea futat 'ga Jarejuwarete 'ga kurawi akou ra'e— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jane futat te 'ā Jarejuwarete 'ga kurawa sienup 'awamū jarejemogyau. Na'gā amū rūi futat 'ā omome'u janee— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁶⁶ —Ma'ja pe'je te 'ga upe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Sijukaukat futat jane 'ga— 'jau 'gā 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga te 'ā 'ga akurap.

⁶⁷ A'eramū futat 'gā onymuna 'ga reakwar are, opo afuapyka erofaa 'ga ree. ⁶⁸ Amumera 'gā 'jau 'ga nupā re 'ga upe:

—"Je te 'ā Jarejuwarete 'ga remimurera", ere 'ā oree. A'eramū ene 'jau oree: Awŷja ene nupāu 'awamū 'ū?— 'jau 'gā 'ga upe, 'ga rerekoemāu erekou.

Pedro 'ga Jejui 'ga kwakupa

(Maku 14.66-72; Luka 22.56-62; Juā 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ A'e pe Pedro 'ga 'ūina ukupepe. Poje mainana 'wyrriararete 'ga remiayuwā ēē mū 'ua 'ga pyri 'jau 'ga upe:

—Ene Garireja ywy awi 'ut ma'efera kīā rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rā, Jejui kīā rewiri ako ma'eferamū ene, 'jau je rā— 'jau ēē 'ga upe.

Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gā pyri 'ga renamū ēē 'jau 'ga upe.

⁷⁰ —Tee. Naani nū ī. Nakwaawi je 'ga nū ī. A'eramū awŷja upe ene 'jau ekou ī— 'jau futatee 'ga ēē upe, ojepyriwara 'gā nemianuwamū. —Nakwaawi je ene'ea nū ī— 'jau 'ga ēē upe.

⁷¹ A'erauwe 'ga afu'ama awau 'oga osoma rokwarā katy. Poje peu oporowyky ma'e ēē mū 'ga resaka nū. A'eramū ēē 'jau ojepyriwara 'ga upe:

—Ko kīā Jejui kīā rewiri ako ma'efera kīā futat. Nasare pe waranup ma'efera kīā rewiri ako ma'efera kīā futat— 'jau ēē 'ga upe.

⁷² A'eramū Pedro 'ga 'jau nū:

—Kuu. Ene'me awi ī. Manamū te je aipoa kūima'e 'ga kwaawi 'i ī— 'jau futatee 'ga ēē upe.

⁷³ A'ere peu u'am ma'e 'ga amū 'jau 'ga upe nū:

—A'jea futat ēē 'i enee. Ene futat 'ga rewiri ako ma'eferamū— 'jau 'ga 'ga upe. —Sā'ā ene Garireja ywy pewara 'gā je'ega rerekoa. A'eramū ene 'ga rewiri ako ma'efera futat— 'jau 'gā Pedro 'ga upe.

⁷⁴ —"Nakwaawi je 'ga" a'e je akiko. Janeruwarete 'ga remianuwamū te 'ā je 'eu'jawi. Nakwaawi je 'ga, 'jau. Nakwaawi je aipo pē'ea nū'ū. A'eramū pēē ma'ja upe 'jau pejemogyau 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe. —Te'me re je Jarejuwarete 'ga tejereko tywera futari tejee nū'ū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe wyrasokwē je'egi. ⁷⁵ A'erauwe Pedro 'ga wea'aramū Jejui 'ga 'eawer are. "Wyrasokwē je'ege'emauwe nipo 'Nakwaawi je 'ga' ereu'jau'jap 'gā nupe" 'eawer are Pedro 'ga wea'aramū. A'eramū 'ga ojenosōu aipo u'eawera rerawau enujāna pe awi. A'eramū futat 'ga u'arasigamū wea'aramū ee.

—Ma'eramū je aipo 'jau ra'e 'ū?— 'jau 'ga 'ūina u'arasigamū. —Mama'e esage na'ga 'ā wapo jee jepi

re'ā. A'etea pa je 'ā aipo a'e ekoete 'gā nupe ra'e nū—
'jau 'ga ojeupe.

A'eramū 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

Piratu 'ga upe Jejui 'ga reroowet

(Maku 15.1; Luka 23.1-2; Juā 18.28-32)

27 Ai'iwetetewe mainana 'wyriara 'gā judeu 'gā
'wyria'ri 'gā netee oje'ega ajaupe:

—“Je te 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yraretea”, e'i ako Jejui
'ga janee ko. A'eramū jane 'ga jukaukaa 'gā nupe— 'jau
'gā ajaupe.

² A'eramū 'gā 'ga faa, 'ga rerawau Piratu 'ga rog ipe.
Romanū 'gā opytuna 'ga amū monou 'wyriaramū 'ga
m'īina judeu 'gā nupe rakue, Piratu 'ga monou 'wyri-
aramū 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā Jejui 'ga rerawau
Piratu 'ga upe.

Judas 'ga jejukaawet

(Atos 1.18-19)

³ “Sijukaukat Jejui 'ga 'gā nupe 'jau” 'e renupawe Ju-
das Iskariote 'ga u'arasigamū 'gā nupe 'ga monoawer
are. A'eramū 'ga Jejui 'ga resaukaawera repyfera
rerawau erojewya mainana 'wyriara 'gā nupe, judeu
'gā 'wyria'ri 'gā nupe nanē nū.

—Kweramū trīta ywope'ia je upe pēnemimurera.

⁴ Mama'e tyweretea je aapo ai'i. Nuapoi futari 'ga ma-
ma'e tywera. A'etea je 'ga omono ekoete pē nupe
ijukaukaa ai'i— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

—Tee. Ene te futat te 'ā ere 'gā nupe rai'i— 'jau etee
'gā 'ga upe.

⁵ Aipo ojeupe 'gā 'eramū Judas Iskariote 'ga
ka'aranū ywope'i monou imomopoa ywyu 'gā
nowase. A'eramū 'ga uēma awau ojejukau tupaama
pyu.

⁶ Judas Iskariote 'ga ēmauwe mainana 'wyriara 'gā
wowase 'ga remimomoporera ka'aranū ywope'i
mono'oga.

—Koa ako jane ka'aranūa simono Jejui 'ga re-
saukaawamū 'ga upe ai'i. A'eramū koromū 'ga repyfera
futata— 'jau 'gā ajaupe. —“Aerepyfera perur awi Jare-
juwarete 'ga mogytaaw ipe”, e'i 'ā Moisesi 'ga rakue.
A'eramū jane imonowarū'em Jarejuwarete 'ga mogy-
taawa ka'aranū ryrū pype— 'jau 'gā ajaupe. —Maran
ajee jane erekoi 'ū?— 'jau 'gā ajaupe.

—Ywya simut ape judeue'ema 'gā nywyramū kūi—
'jau 'gā ajaupe.

⁷ Oporogytapaw ire 'gā erawau japepo apoara 'ga
upe, 'ga ywy muawamū.

—“Awa ywya judeue'ema 'gā nywya— 'jau 'gā ajaupe.

⁸ Ka'aranū ae repyfera 'gā imonou 'gā nupe ywy
muawamū ojeupe. A'eramū 'gā aipo ywy re'roka, “wy
rupap” 'jau 'gā e'roka.

⁹ Ymā te 'ā Jeremi 'ga oje'ega kwasiari aipo are rakue:

“Ywya pemut 'ga repyfera pyu. Japepo apoara 'ga
ywya pemut, ere ki 'gā nupe”, 'jau Ku'jywa 'ga jee ikue.
“A'eramū je 'ga 'eawera mome'wau 'gā nupe.

Trīta ka'aranū ywope'ia simono 'ga muawamū 'jau',
'jau 'ga rakue.

A'eramū 'gā 'ga repyfera pyu ywy mua, Ku'jywa 'ga
'eawer imū etee futat”,

'jau Jeremi 'ga ikwasiaa rakue.

A'jea futat 'ga remikwasiarera. Ywya 'gā imua Jejui 'ga
repyfera pyu, Jeremi 'ga 'eawer imū etee futat.

Jejui 'ga upe Piratu 'ga poronupawet

(Maku 15.2-5; Luka 23.3-5; Juā 18.33-38)

¹¹ Ojeupe Jejui 'ga reruramū Piratu 'ga oporonupa ee
'ga upe:

—A'jea te ene 'wyriaramū judeu 'gā nupe?— 'jau 'ga
Jejui 'ga upe.

—A'jea futat— 'jau 'ga 'ga upe.

¹² A'eramū mainana 'wyriara 'gā 'ga je'ēwu'jaga judeu
'gā 'wyria'ri 'gā netee. A'ere 'ga noje'egi futari
oje'ēwu'jagamū.

¹³ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Nereenuwi te 'gā je'ega? Ma'eramū nā'ā nereje'egi
'gā nupe re'ā?— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁴ A'ere Jejui 'ga noje'egi futari 'gā nupe. O'meramū te
'gā 'i. A'eramū 'ga oje'ege'ema 'gā nupe. A'eramū Piratu
'ga oporesagamū etee 'ga ree. “Ma'eramū sipo 'ga no-
je'egi?” 'jau 'ga ojeupe.

'Gā nupe Jejui 'ga monoawet

(Maku 15.6-15; Luka 23.13-25; Juā 18.39-19.16)

¹⁵ Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi
Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipyrera 'ga
amū muēma judeu 'gā nupe jepi, 'gā nemienūiwera
'ga 'ga imuēma 'gā nupe jepi. ¹⁶ A'e pe a'eramū Para-
pasi 'ga 'ūina moromunepawa pype. Oporojuka ma'e
'ga. Judeu 'gā nemiesagete 'ga. ¹⁷ A'eramū Piratu 'ga
'jau 'gā nupe:

—Maranuara te je amuēm pē nupe? Jejui 'ga, Ku'jywa
'ga remimurera 'jawa 'ga te ra'u pefutat nū? Parapasi
'ga te ra'u pefutat nū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ Piratu 'ga mainana 'wyriara 'gā kwaapa futat.

“Werekoay pa 'gā 'ga ra'e. A'eramū pa 'gā a'eramū 'ga
rerua jee ra'e”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. “A'ere mytuna 'gā
poromutaramū 'ga ree. A'eramū nipo 'gā 'jau: 'Jejui 'ga
emut oree', 'jau nipo 'gā jee', 'jau Piratu 'ga ojeupe.

¹⁹ 'Wyriara kanawa 'arimū Piratu 'ga 'ūina oporogytau
'gā nupe. Poje 'ga amū 'ua 'ga remireko ēē je'ega rerua
'ga upe: “Epoit kīā wi. Nuapoa'uweri kīā mama'e tyw-
era. Afayup je kīā ree ko. Jefayuwa je mopiryi ko. A'er-
amū ene epoia kīā wi. Erereko tywet kasi kīā ne”, 'jau
ēē oje'ega mua omena 'ga upe, Piratu 'ga upe.

²⁰ A'e pype mainana 'wyriara 'gā judeu 'gā 'wyria'ri 'gā
netee mytuna 'gā mojerowiarukaa oje'eg are.

—“Parapasi 'ga ki emuēm imua oree”, sa'e 'ga upe
'jau. “A'eramū ene Jejui 'ga jukaukaa jefaruu 'gā nupe”,
sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gā mytuna 'gā nupe, 'gā mo-
jerowiarukaa ee.

²¹ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maranuara 'ga te pefutat je imuēma pejejeupe?—
'jau 'ga 'gā nupe.

—Parapasi 'ga te ki emuēm imua oree— 'jau 'gā 'ga
upe.

²² A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:
 —Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? "Ku'jywa 'ga remimurera" 'jawa 'ga rerekoi?— 'jau 'ga 'gã nupe.
 —Ejukaukat 'ga 'ypeywar are— 'jau 'gã 'ga upe.
²³ A'eramũ Piratu 'ga oporonupa ee 'gã nupe:
 —Ma'ja te 'ga wapo ajukaawamũ pẽ nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gã nupe.
 A'ere 'gã afukafukai tee ajemogyau:
 —Ejukaukat futat Jejui 'ga 'ypeywar are 'gã nupe— 'jau 'gã wojere'emamũ futat wafukaita 'ga upe.
²⁴ Niporenuwiweri 'gã 'ga je'eg are. A'eramũ 'gã ojopy'rapy'rau etee futat wafukaita Piratu 'ga upe. A'eramũ Piratu 'ga 'jau ojeupe: "Amono pa ajee je 'ga 'gã nupe kwy. Kasi a'e pe 'gã ore apisi ne kwy", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'ga amũ upe:
 —'Ya erut ara jee— 'jau 'ga 'ga upe.
 A'eramũ 'ga 'y rerua 'ga upe. A'eramũ Piratu 'ga oje-poeita mytuna 'gã nowase.
 —Peesak je jepoeja. Je najeporujukaweri 'ga ree.
 "Nuapoi 'ga mama'e tywera", a'e je ako pẽ nupe ko— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe. —Je apoit futat 'ga wi, 'ga monou pẽpo pe. A'eramũ je tejepoeita pẽ nowase 'ga wi tepoiawa resaukaawamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.
²⁵ A'eramũ mytuna 'gã 'jau 'ga upe:
 —"Ejukaukat 'ga", aru'e ore enee. Ore te 'ã arajukaukat 'ga 'gã nupe. A'eramũ nipo a'e are Janeruwarete 'ga ore rerekou tyweaete orera'yra 'gã neewe— 'jau 'gã 'ga upe.
²⁶ A'eramũ Piratu 'ga Parapasi 'ga muẽmukaa moromunepaw awi 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:
 —Pe'je Jejui 'ga rerawau 'ga nupãu jea'gue'em futat. 'Ga nupãmaw ire pẽẽ 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ 'ga peu etee futat amanũmũ u'ama 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jefaruu 'gã Jejui 'ga rerekoemãawet

(Maku 15.16-20; Juã 19.2-3)

²⁷ 'Ga nupã jea'gue'em ire jefaruu 'gã Jejui 'ga rerawau 'ga rerosou Piratu 'ga rog ipe nũ. A'eramũ 'gã opytuna 'gã majatykau 'ga ree. ²⁸ A'eramũ 'gã 'ga raity mosoka 'ga wi. 'Wyriara raity piraga pyu 'gã 'ga kupe piasa. ²⁹ A'ere 'gã juapekagũũ muapýina akagyrynamũ iapou 'ga upe. A'eramũ 'gã imonou imunepa 'ga akaga pype. A'ere 'gã wyra'i'i monou 'ga po pe. A'ere 'gã wapyka wenupy'ãu 'ga rowase 'ga rerekoemãawamũ etee.
 —Pemã'ẽ judeu 'gã 'wyriararete 'ga ree ki sa. 'Wyriara raity piraga 'ga wereko imunepa 'awamũ. 'Wyriara akagyryãa nanẽ 'ga wereko nũ. Ywra'i'ia nanẽ 'ga wereko opo pe. 'Wyriararete 'ga nipo ki sa— 'jau 'gã ajaupe 'ga jaita 'ga rerekoemãu.
 A'ere 'gã 'jau Jejui 'ga upe:
 —Ene te 'ã 'wyriararetea judeu 'gã nupe ra'e. 'Awamũ ereko 'wyriarareteramũ nakwaparimũ rũi futat 'gã nupe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe, 'ga rerekoemãu erekou.
³⁰ A'ere 'gã onymuna 'ga ree. Ywra'i'ia 'gã ekyita 'ga po awi, 'ga akaga nupãu ipyu. ³¹ A'ere 'gã 'ga

rerekoemã re taity piraga moia 'ga wi nũ. A'ere 'gã 'ga raity munepa 'ga wi nũ. A'ere 'gã 'ga rerawau 'ga jukaaw ipe.

'Ypeywar are Jejui 'ga monoawet

(Maku 15.21-32; Luka 23.26-43; Juã 19.17-27)

³² Jerusareg awi Jejui 'ga renuẽma ppy we 'gã Simão 'ga rekoa, Sirene ywy pewara 'ga rekoa. A'eramũ jefaruu 'gã 'jau 'ga upe:
 —'Ypeywar erokwap 'ga upe— 'jau 'gã 'ga upe.
 A'eramũ 'gã iupirukaa 'ga upe. ³³ Awau 'gã owaẽma *Gogata* 'jaw ipe. ('Gã je'eg imũ *Gogata* 'ea Aeakagera 'jawewara 'ea futat poromũ).
³⁴ 'Ga rerowaẽm ire 'gã muaga monou y'way pype 'ga upe numiamũ. A'ere 'ga reapyoramũ ee. A'eramũ 'ga itykure'ema. ³⁵ A'ere 'gã 'ga jywa pypiraa 'ypeywar are. A'ere 'gã itaju pyu 'ga pokutuka 'ypeywar are. A'ere 'gã 'ga py maju'aaaju'arimũ ikutuka itaju pyu. A'ere 'gã 'ga mafu'ama 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywar aree futat. 'Ga rekoa futat 'gã imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka. 'Ypeywar are 'ga mu'am ire 'gã 'ga raityfera mojo'oka ajaupe. Ita'i 'jawewara 'gã imomopoa 'upa ywyu. A'eramũ 'gã ijewag are 'ga raity mojo'oka. Sã'ã ae jugu momora. Nan futat 'gã ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamũ. ³⁶ 'Ga raityfera mojo'og ire 'gã wapyka 'upa 'ga rarũmũ. ³⁷ A'ere 'gã 'yjepa'nĩ are ikwasiaripyra monou inuga ikutuka 'yw are 'ga apyte'rarimũ. "Koromũ futat judeu 'gã 'wyriararetea" 'ea 'gã imonou ikwasiaa 'yjepa'nĩ are. A'ere 'ga resakara 'gã 'ga jukaawera kwaawi.
³⁸ 'Ga reewe 'gã mukũja muna'ywa 'gã monou imu'ama 'ypeywar are. Muna'ywa põ'õ me 'gã Jejui 'ga mu'ama. ³⁹ 'Gã pyu okwap ma'e 'gã Jejui 'ga rerekoemãu 'ga kurapa:
⁴⁰ —"Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi imowyri nũ", ere 'ã rai'i. A'eramũ ene ejua ejypa 'ypeywar awi. Ejepoat ejete futat— 'jau 'gã 'ga upe. —"Jarejuwarete 'ga ra'yramũ je", ere 'ã jepi. A'eramũ ene ejua ejypa 'ypeywar awi— 'jau 'gã 'ga upe.
⁴¹ Mainana 'wyriara 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã, judeu 'gã 'wyria'ri 'gã. Mĩmera 'gã nanẽ 'ga rerekoemãu 'upa nũ.
⁴² —Opoat 'ga 'gã jepi. A'ere 'ga nojepoara'uweri futari. Israeu juapyreramũ jane'wyriararetea e'i na a'e 'ga jepi re'ã? Siesag iki ajee 'ga rura 'ga jywa 'wei. 'Ga jyp 'ga ruramũ sirowiat 'ga 'jau 'wei— 'jau 'gã ajaupe.
⁴³ —"Jarejuwarete 'ga ree je jemogypygi", e'i 'ga 'ã akou jepi. Siesak 'ga 'ga poara 'jau. "Je 'ã 'ga ra'yra", e'i 'ga 'ã akou jepi— 'jau 'gã 'ga rerekoemãu 'upa 'ga jaita.
⁴⁴ 'Ga pyri imu'amipyra 'ga amũ nanẽ 'ga kurapa nũ.

Jejui 'ga manũawet

(Maku 15.33-41; Luka 23.44-49; Juã 19.28-30)

⁴⁵ Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat opytunaiwamũ. Kwara ajerewamũ tãmẽjẽ awau weny jesagamũ nũ.

⁴⁶ Kwara renye'emaue Jeju 'ga wafukaita oje'eg imū futat.

— *Eli eli lama sabactani* — 'jau 'ga oje'eg imū.

Oje'eg imū 'ga 'eawera: “Kiapi'ni, Kiapi'ni, ma'eramū te erepoit je wi?” 'ga 'ea futat poromū 'ga afukaja.

⁴⁷ Aipo 'ga 'e renupara 'gā amū 'jau:

—Eliasi 'ga 'ga wenūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁴⁸ 'Ga pyriwara 'gā amū ujāna amynejuranū ppyka imonou imunepa y'waynana pype. A'ere 'ga imonou iupia 'ywa rapefā are imonou Jeju 'ga upe 'ga remipyteramū. ⁴⁹ A'ere amumera 'gā 'i:

—Tene ra'ne. Siesak Eliasi 'ga rura 'ga mosoga 'ypeywar awi ra'ne 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁵⁰ A'ere Jeju 'ga wafukaju'japa nū. A'eramū futat 'ga amanūmū.

⁵¹ A'eramū futat Janeruwarete 'ga mogytaawa my'jawa rowopypea taitya otoroka opojo'ogamū mytera rupi. Ywate awi we futat 'ua opojo'ogamū ywyu. Ywya otomoga 'ga manūnamū, itauu nanē ojekajekau nū. ⁵² Teumera monoawera nanē ojeawopytymo'woka nū. Janeruwarete 'ga remiayuwā 'gā kwaiwete oferapa ū'jāu ita kwar awi. ⁵³ A'ere oferap ma'efera 'gā Jeju 'ga feraw ire etee te 'gā oi osou Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe, Jerusareg ipe. Kwaiwete Jerusareg ipewara 'gā 'gā nesaka.

⁵⁴ Jeju 'ga manūnamū 'ga rarūarera 'gā 'ga manū resaka. Jefaruu 'gā, o'wyrara 'ga retee 'ga manū resaka. Mama'e tesirūgatua nanē 'gā esaka ywy yyja reewe. A'eramū 'gā okyjau ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau:

—A'jea futat 'ga Ku'jywa 'ga ra'yra futat ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

⁵⁵ A'e pype nanē Jeju 'ga rewiri ako ma'efera 'gā kūjāmera 'gā 'upa muku'i 'ga manū resaka nū. Garireja ywy awi 'ga rupi 'ut ma'efera 'gā futat. 'Ga rewiri futat 'gā akou mama'ea 'ga upe iapoaramū. Poromū kūjāmera 'gā 'up 'ga manū resaka. ⁵⁶ Ēē mū rera Mari Matarena, ajepeja ēē rera Mari. Aipoa Mari ēē Tiago 'ga y ēē Jose 'ga retee. Sepeteu 'ga ra'yra 'gā y ēē nanē akou 'gā pyri nū.

Ita kwara pype Jeju 'ga monoawet

(Maku 15.42-47; Luka 23.50-56; Juā 19.38-42)

⁵⁷ Kaaruwamū Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau Jeju 'ga reumera renūina Piratu 'ga upe.

—Amanū Jeju 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga awau Piratu 'ga upe.

A'eramū Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere 'ga rerawau inuga ipype— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū Piratu 'ga oje'ega monou jefaruu 'gā nupe: “Pemuk Jeju 'ga reumera imojypa 'ypeywar awi imonou Jose 'ga upe”, 'jau 'ga oje'ega monou 'gā nupe.

Jose 'ga Jeju 'ga rerowiara 'ga futat. Ika'aranū kwai ma'e 'ga. ⁵⁹ 'Ga poromū Jeju 'ga reumera weroo iauwana inuga taity yau pyu, linu 'jawa pyu. ⁶⁰ A'eramū 'ga 'ga reumera monou inuga ita kwara pype. Ita kwar yaua poromū. Jose 'ga futat iapoukaa rakue. Ojeupe futat 'ga iapoukaa rakue numiamū. A'ere 'ga Jeju 'ga reumera monoi inuga oma'eramera pype futat. 'Ga

mono re 'ga itapewuu mojerepa imonou imyina ita kwara rawopytymawamū. A'ere 'ga awau jui. ⁶¹ Mari Matarena ēē ajepeja Mari ēē retee wapyka 'upa ita kwara rowase.

Ita kwara raarana 'gā

⁶² Ai'iwe mainana 'wyrara 'gā fariseu 'gā netee awau oporogytau Piratu 'ga upe:

⁶³ —Orerea'ar ore Jeju 'ga 'meawer are.

Amanūme'ewe 'ga 'meramū oree ikue: “Anure nipo je manūi. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi je ferawi nū”, e'i futatee 'ga ikue— 'jau 'gā imome'wau Piratu 'ga upe.

⁶⁴ —A'eramū jefaruu 'gā amū iarūmū oree. Kasi a'e pe 'ga remiayuwera 'gā nuri 'ga reumera rerawau imima kwe pe ne. A'eramū 'gā 'jau ne: “Oferap futat 'ga u'eawer imū etee futat ra'e”, 'jau futatee nipo 'gā 'ga reumera mim ire ne. Aipo 'e re taetu 'gā 'mea 'ga 'meawera apyraawi ne— 'jau 'gā Piratu 'ga upe. —“Je te 'ā Ku'jywa 'ga remimurera”, e'i futatee 'ga ako ikue. A'ere 'ga 'me ate 'ga rekoramū rakue. A'eramū 'ga reumera mimarera 'gā 'mea 'ga 'meawera apyraapa ne— 'jau 'gā Piratu 'ga upe.

⁶⁵ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je ajee jefaruu 'gā amū rerawau iaaranamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁶⁶ A'eramū 'gā jefaruu 'gā nerawau ita kwar ipe. A'ere 'gā ita kwara rawopytymawa mojewaka. “Gā amū ipe'aramū torokwaap 'gā iawopytymo'wokawera imojewakawer are 'jau”, 'jau 'gā jefaruu 'gā nupe. A'ere judeu 'gā awau imojewag ire. Jefaruu 'gā etee ejaa iarūmū.

Jeju 'ga ferapawet

(Maku 16.1-10; Luka 24.1-12; Juā 20.1-10)

28 Ikoai'i, ku'emaiw are, Mari Matarena ēē awau ajepeja Mari ēē retee ita kwara resaka. ² Poje ywy oyyita 'gā nee. Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga amū 'ua ojypa ywag awi 'gā nupe, ita kwara rawopytymawa pe'au jui 'gā nupe. A'ere 'ga 'ūina 'arimū 'gā nupe. ³ Wenyfugamū 'ga tupā werawa 'jawe. 'Ga ryrūa nanē waparasiyramū 'ga ree nū. ⁴ Ywag awi 'ut ma'efera 'ga resakawe ita kwara rarūara 'gā okyjau oyyita 'ga wi. A'eramū 'gā ajemogymogyau etee amanū ma'e 'jawe. ⁵ A'eramū ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jau kūjāmera 'gā nupe:

—Pekyje awi je wi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Jeju 'ga resaka te 'ā pejot, 'ypeywar are amanū ma'efera 'ga resaka te 'ā pejot. ⁶ A'ere 'ga nitywi 'au. Oferap ako 'ga ko, u'eawer imū etee futat ko. Pe'je pejeju 'ga rupawera resaka— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau osou esaka. ⁷ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pe'je pejewau pejejana imome'wau 'ga remimu'e 'gā nupe. “Oferap kīā awau Garireja ywy pe pē nenune. Peu nipo kīā peesak”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau 'ga kūjāmera 'gā nupe. —A'jea futat je imome'ui pē nupe— 'jau 'ga kūjāmera 'gā nupe.

⁸ A'erauwe kūjāmera 'gā awau ū'jāu ita kwar awi. Awau ujāna Jejui 'ga remimu'eferamū orepiara rupi. "Pekwap imome'wau" 'e ypyrauwe 'gā ujāna awau orepiara rupi. Okyjau futat 'gā ywag awi 'ut ma'e 'ga wi numiamū. A'ere 'gā ku'iramū etee ajemogyau awau ujāna. ⁹ 'Gā waw ipe Jejui 'ga 'ua 'gā nekoaa.

—'Au te peko ra'e? Pēpy'ata'waawa owaēm pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe kūjāmera 'gā 'ua 'ga rerowyka anuruka 'ua 'ga py pyyka opou. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage oree, Ku'jyp— 'jau 'gā 'ga upe 'ga rowase wāāpyramū 'upa.

¹⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pekyje awi. Pe'je pejewau je mome'wau jere-mimu'efera 'gā nupe. "Pe'je pejewau Garireja ywy pe. Peu tajesaukat pē nupe 'jau", e'i kīā pē nupe ko, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹¹ A'e pype ita kwara rarūarera 'gā amū awau osou Jerusareg ipe. Mainana 'wyrriara 'gā nupe 'gā awau, wemiesagera mome'wau 'gā nupe. ¹² Ojeupe 'gā imome'u re mainana 'wyrriara 'gā judeu 'gā 'wyrriari 'gā majatykau ojee. A'eramū 'gā ojeupe imome'upyrera mome'wau ajaupe:

—Ma'ja te jane siapo 'awamū?— 'jau 'gā ajaupe.

—Simono kwaiwete ka'aranūūa iarūarera 'gā nupe kūi— 'jau 'gā ajaupe.

¹³ A'ere 'gā iarūarera 'gā nenūina oporonupa ee 'gā nupe. Imome'u re 'gā 'jau 'gā nupe:

—Pemome'u kasi 'gā nupe ne. Pē'me oree. "Ypytunimū ore serauwe Jejui 'ga remiyauwa 'gā amū nuri amunarūmū 'ga ree ra'e", pe'je oree peje'meramū— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū esakarera 'gā 'jau 'gā nupe:

—Tee nū'ū. Mama'e rarūaramū ae nosera'uweri nū'ū. "Oroser ore jui ra'e" 'e renuw ire 'wyrriara 'ga amara'heramū ore ree ne nū'ū— 'jau 'gā 'gā nupe.

—Naani. 'Wyrriara 'ga pē nenuw ire ore je'egi 'ga upe pē nupe. A'eramū 'ga amara'he'emamū pē nee— 'jau

etee 'gā 'gā nupe nū. —Simepy pēē pē'meramū 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe.

¹⁵ A'eramū 'gā aipo 'gā 'eramū 'gā mojerowiaa etee. —Nai'i— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā ka'aranūū pyyka 'gā nui.

A'eramū 'gā awau o'me mokwasi'wau kwe pe. A'eramū kwaiwete judeu 'gā 'gā 'me rerowiaa ajemogyau.

Jejui 'ga remimu'efera 'gā 'ga resaka

(Maku 16.14-18; Luka 24.36-49; Juā 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁶ "Garireja ywy pe pekwap Jejui 'ga resaka", 'jau ywagipewara 'ga kūjāmera 'gā nupe rai'i. A'eramū ore Jejui 'ga remimu'eferamū arawau Garireja ywy pe. Peu oroo re ore arawau ywytyr ipe, 'ga 'eawer ipe etee futat. ¹⁷ Jejui 'ga resakawe ore 'ga muorypa arajemogyau.

—Ene te 'ā eneresage, ki Ku'jyp— 'jau ore 'ga upe 'ga resakawe.

'Ga resaka agawewi ore arajemogyau. A'etea 'gā amū nuerowiari 'ga.

¹⁸ Jejui 'ga 'ua ore rerowyka oje'ega oree:

—Janeruwarete 'ga je mogo 'wyrriaramū najuejue etee futat pē nupe 'awamū. Ywagipewara 'gā nupe, ywy pewaramū pē nupe nanē nū— 'jau 'ga oree.

¹⁹ —A'eramū je 'jau 'awamū pē nupe: Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe najuejue etee futat. Amunawa moymoyka pejewau je mome'wau 'gā nupe, je rerowiarukaa 'gā nupe. Je rerowiar ire pēē 'gā pymīāu 'y pe. 'Gā pymīāu pēē iapou Jarejuwarete 'ga rer imū, 'Ga ra'yrareteramū je rer imū, 'Ga 'Agesage 'ga rer imū. Mīmeramū ore rer imū ki pēē 'gā pymīāu 'y pe. ²⁰ A'eramū pēē 'gā mu'jau jeje'eg are. "Peenup katu katu ki 'ga je'ega", pe'je ki 'gā nupe. Kwe pe pejewau pejejemogyau pejejea'aramū je'e are. "Ywy teepawe'emamū je rekoi pē pyri au'jeteramū futat" je'e are pejejea'aramū pejejemogyau au'jeteramū futat— 'jau 'ga oree.

Maku

Maku 'ga Jejuí 'ga rerowiaara. A'ere 'ga kunumĩũũa te ywy pe Jejuí 'ga rekoramũ rakue. A'eramũ 'ga watawe'em Jejuí 'ga rupi. Na'ga remimu'efera rũi 'ga. A'ere ywag ipe Jejuí 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Maku 'ga upe. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejuí 'ga remiapofer are rakue.

Juã Batista 'ga remimome'ufet
(Mateu 3.1-12; Luka 3.1-18; Juã 1.19-28)

1 Jejuí Kristu 'ga je amome'u pẽ nupe. 'Ga 'ã Janeruwarete 'ga ra'yraretea. A'eramũ je morogyta esage mome'wau pẽ nupe 'ga ree. Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe wa'yra 'ga ree rakue:

“Teje'ega mome'wara 'ga ra'ne nipo je amono ene renune, ene raperugawamũ.

³ Amunawe'em ipe nipo 'ga amũ awau akou wafukaita 'gã nupe:

‘Pe'je Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Pepyo esage etee futar iki imonou jarejeupe 'ga ruawamũ', 'jau nipo 'ga akou wafukaita amunawe'em ipe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. “Jarejararete 'ga rapea pekatu'ok 'ga renunewe”, 'jau 'ga 'gã nupe. Aipo upe 'ga 'i “pejetywer awi pepoit” 'e upe te 'ga 'i.

⁴ Isai 'ga remikwasiarer imũ etee futat ajee 'ã Juã Batista 'ga rekoi amunawe'em ipe Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe rakue:

—Pe'je pejepoia pejetywer awi. Jui pepoir ire je pẽ pymĩũ 'y pe, pejetywer awi pẽpoiawera re-saukaawamũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga pẽtywera moia pẽ nui, pẽ mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga akou 'gã nupe amunawe'em ipe rakue.

⁵ Judeja ywy pewara 'gã, Jerusareg ipewara 'gã netee awau Juã 'ga je'ega renupa. Otywer awi 'gã poir ire, Juã 'ga 'gã pymĩũ 'y pe. Jotãuy pe 'ga 'gã pymĩũ. “Awamũ mama'e esage etee taapo 'jau, Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'jau”, 'jau 'gã ojepymĩũkaa 'y pe 'ga upe. ⁶ Juã 'ga kameru rawa apopyrera rerekou waityramũ imunepa. Wyra pirera 'ga erekou aku'afaawamũ. 'Ga remi'ua tukut, eit. Mĩmera 'ga remi'ua rakue. ⁷ Jejuí 'ga ree 'ga aipo 'jau rakue:

—Je rewiri te nipo 'ga amũ ruri. 'Ga te kũima'ee-teetea. Je nakũima'eeteete rũi. Akotee'i ma'ea te je— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —Apoat te je 'ga tekou. ⁸ Je 'ã a'jea futat apymĩ pẽẽ 'y pe tekou. A'ere 'ga te nipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea amut pẽ nupe— 'jau Juã 'ga wenupara 'gã nupe rakue.

'Y pe Jejuí 'ga pymĩawet
(Mateu 3.13-17; Luka 3.21-22; Juã 1.31-34)

⁹ Jotãuy pe Juã Batista 'ga rekoramũ Jejuí 'ga 'ua owaẽma 'ga upe rakue. Garireja ywy awi, Nasare 'jaw awi 'ga 'ua owaẽma 'ga upe. A'e pe 'ga ojepymĩũkaa 'y pe Juã 'ga upe rakue. ¹⁰ 'Y awi awua ppy we Jejuí 'ga amã'jãu ywau ywaga woga resaka. A'e awi Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojypa 'ga ree. Pykau 'jawe 'ua ojypa 'ga ree. ¹¹ U'agesage jyw ire Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi wa'yra 'ga upe:

—Ene te 'ã Jera'yraretea. Ene 'ã jeremifutararetea. Ene 'ã je muorypararetea ejee— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi 'ga upe.

Amunawe'em ipe Jejuí 'ga rerawaawet
(Mateu 4.1-11; Luka 4.1-13)

¹² Aipo re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejuí 'ga rerawau amunawe'em ipe 'ga rerekou. ¹³ Kwarẽta 'ara magwapa Jejuí 'ga akou jũ me. Aipo pe 'ga rekwaw ipe futat mama'eukwaawa 'wyrriara 'jau 'ga upe: “Tamotywerukat 'ga 'jau kwy”, 'jau mama'eukwaawa 'wyrriara Jejuí 'ga upe numiamũ. A'ere Jejuí 'ga nomojerowiari futari mama'eukwaawa 'wyrriara akou rakue. Aipo jũ me wyra jarũa kwaiwete agawewi. A'etea wyra nokoi 'ga ree. Omojerowiare'emauwe mama'eukwaawa 'wyrriara ojepe'au 'ga wi. A'eramũ ywagipewara 'gã amũ 'ua ojejukau Jejuí 'ga ree.

Jejuí 'ga porowyky ppyruga
(Mateu 4.12-22; Luka 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Anure Jejuí 'ga Juã Batista 'ga rera renupa. “Juã Batista 'ga 'gã opyyk imonou imunepa imỹina moromunepawa pype ai'” 'e renupawe Jejuí 'ga awau jui, awau ojewya Garireja ywy pe nũ. Morogyta esagea 'ga awau imome'wau pewara 'gã nupe, Jarejuwarete 'ga wi 'ut ma'efera morogyta esage mome'wau 'gã nupe. ¹⁵ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Wemiayuwamũ pẽ mogy are Janeruwarete 'ga fueweramũ. A'eramũ ki pẽẽ pejepoia pejetywer awi. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimureramũ je mỹi 'wyrriaramũ pẽ nupe. “Pejetywer awi pepoir ire 'ga pẽ katu'ogi pẽ mogyau wemiayuwamũ”, aipo 'ea ki perowiat— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

¹⁶ Garireja ypiauu reme'y'warimū wataaw ipe Jeju 'ga pira rewara 'gā nesaka, mukūja 'gā nesaka. Simão Pedro 'ga taityuu momoa wewirera 'ga, Andre 'ga retee.

¹⁷ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejeju je rupi. Simu'e pēē 'jau. Naipira rewara rūi pēē 'awamū. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te nipo pēē 'awamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸ A'erauwe 'gā taityuu rejaawau 'ga rupi. ¹⁹ Iruupeu'i Jeju 'ga 'gā amū nesaka nū, Tiago 'ga 'ga rewirera 'ga, Juā 'ga retee nū. Sepeteu 'ga ra'ya 'gā poromū. Yaru pype 'gā 'upa 'uwa 'ga pyri, taityuu momyka. ²⁰ A'eramū Jeju 'ga 'gā mo'wya nū:

—Pe'je pejeju je rupi pēē nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'ua ū'jāu yaru awi. 'Uwa 'ga 'gā ejaa, 'ga upe oporowyky ma'e 'gā neewe. A'eramū 'gā awau Jeju 'ga rupi.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Luka 4.31-37)

²¹ Jeju 'ga wemimu'e 'gā nerekou eruatau. Awau 'gā owaēma Kafanaū pe. Morowykye'ema rupi 'gā awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe. A'eramū Jeju 'ga ajatyka ma'e 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. ²² 'Ga renupara 'gā oporesagamū ajemogyau 'ga ree. 'Wyriara 'jawe 'ga oporogytau 'gā nupe. A'eramū 'ga 'gā moporesagukaa etee ojee.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nū. NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā 'jawe rūi 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gā Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat 'gā ae mu'ei— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere Jeju 'ga nanarūi. U'eawer imū etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū Jeju 'ga ree.

²³ A'e pype mama'eukwaawa rerekwara 'ga amū 'ua owaēma 'gā nupe. Mama'eukwaawa 'ga wereko. A'eramū 'ga muafukaita:

²⁴ —Jeju! Nasare pe waranup ma'eramū je 'i ene upe: Ma'ja are te ereko ki sa?— 'jau mama'eukwaawa Jeju 'ga upe. —Ore momapa te erejot ra'e? Akwaap je ene. Jane 'arimūwara 'ga remimurera te 'ā ene— 'jau mama'eukwaawa Jeju 'ga upe.

²⁵ A'eramū Jeju 'ga 'jau jupe:

—Epije ene ekou. Ere ejepe'au 'ga wi— 'jau Jeju 'ga jupe.

²⁶ A'eramū 'ga pirowara 'ga wi uēmawamū 'ga monou 'ga moyyita nanimenime. A'eramū 'ga pirowara wae-mamū ojepe'au 'ga wi. ²⁷ A'eramū esakarera 'gā opirryjamū 'ga pirowara pe'aramū. A'eramū taetu 'gā oporesagamū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Maran te 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'ga wi nū'ū? Mama'e yau are te 'ga jane mu'ei? Mama'eukwaawa miamū 'ga je'ega wenup a'i kūi. Oje'eg imū etee futat 'ga mama'eukwaawa mojepe'aukari erekwara 'ga wi— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū Jeju 'ga ree.

²⁸ Mama'eukwaawa wejue 'ga imonou 'ga wi. A'eramū taetu Jeju 'ga rera okwasi'wau Garireja ywy pype kamēsiete.

Pedro 'ga rojo ēē

(Mateu 8.14-15; Luka 4.38-39)

²⁹ A'ere Jeju 'ga uēma judeu 'gā jatykaaw awi wemimu'e 'gā netee. A'eramū Simão Pedro 'ga, wewirera Andre 'ga retee 'ga mo'wya oje'wyr ipe. A'eramū Jeju 'ga awau. Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmera 'gā 'ga erawau. ³⁰ Simão 'ga rojo ēē oro'yramū 'upa okama pype. Jeju 'ga rerowaēmawe Pedro 'ga 'jau 'ga upe: —Jerojo ēē iro'y. Esak ēē ēē ro'y awi— 'jau 'ga 'ga upe.

³¹ A'erauwe Jeju 'ga awau ēē resaka. A'eramū 'ga ēē poppyka, ēē ro'ya moia ēē wi. A'eramū 'ga ēē mowya ēē kama awi. A'eramū futat ēē afu'ama mama'e apou 'gā nupe, 'gā mojemi'waa.

Ojero'wu ma'e

(Mateu 8.16-17; Luka 4.40-41)

³² Kwara rese re, peuwara 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua Jeju 'ga upe. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nanē 'gā erua nū. ³³ Amunaw ipewara 'gā ajatykaupap futat ukaripe. ³⁴ A'eramū Jeju 'ga ojero'wu ma'e 'gā majarueteupap. Mama'eukwaawa nanē 'ga ipe'au kwaiwete 'gā nui. Mama'eukwaawa Jeju 'ga okwaap futat numiamū. A'ere Jeju 'ga nomoje'egukari, erekwara 'gā nui ipe'au.

Garireja ywy pype Jeju 'ga reko

(Luka 4.42-44)

³⁵ Ypytu'nīnauwe Jeju 'ga afu'ama awau awotywe'eme oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. ³⁶ Simão Pedro 'ga, opytuna 'gā netee awau kwe pe Jeju 'ga rekaa. ³⁷ 'Ga rekoar ire 'gā 'jau 'ga upe:

—Mytuna 'gā ene rekat, ki Ku'jyp. Soo jarejewya 'gā pyri 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je iruukwe. 'Awamū jane oi ajepeja amunaw ipe te— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga je mono kwe pe nū. “Kwe pe ekwap je mome'wau 'gā nupe”, e'i 'ga jee ikue. “Pejetywer awi pēpouriweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū”, ta'e 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe. —Kwe pewara 'gā nupe aipo mome'wawamū nanē je ruri nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ A'eramū Jeju 'ga awau watau Garireja ywy raapa. Judeu 'gā jatykaaw ipe 'ga 'gā mu'jau morogyta esage are. “Pejetywer awi pēpouriweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamū”, 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. Mama'eukwaawa nanē 'ga imoia erekwara 'gā nui nū.

Ipito'om ma'e

(Mateu 8.1-4; Luka 5.12-16)

⁴⁰ Ipito'om ma'e 'ga 'ua Jeju 'ga pyri. Wenupy'āu 'ga wapyka 'jau Jeju 'ga upe:

—Je resag ape, ki Ku'jyp. “Jejui 'ga ae katu'okara”, e'i 'gã jee. A'eramũ je tejua tejesaukaa enee. Je ree eje-muaēmiweramũ je mokã'ē ape— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴¹ Aipo ojeupe 'ga 'erauwe Jejui 'ga ajemuaēma 'ga ree. A'eramũ 'ga opo monou ipito'om ma'e 'ga 'arimũ.

—Ko ajee je ene mokã'ēi 'wei— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁴² Oje'arimũ 'ga po mono ppyrauwe okã'jãu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramũ futat 'ga pira ojekatu'oka.

⁴³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokã'ēawera tekotee 'gã nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. “Je resag ape. Jepito'oma okã'ē je wi”, ere ewau 'ga upe.

“A'jea futat ra'e”, te'i 'ga enee 'jau, ene resaka 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mũ rerawau 'ga upe. A'eramũ 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekã'ēawer are— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat ene ejey-mawa mũ rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muory-pawamũ. Ejeymawa mũ rapyaukara ene ekã'ēawera resaukaawa futat— 'jau Jejui 'ga ipito'om ma'efera 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'ga monou mainana 'ga pyri. ⁴⁵ A'ere ipito'om ma'efera 'ga omokã'ēawera nomimi futari, Jejui 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype. A'eramũ Jejui 'ga rera renupara 'gã aku'iramũ 'ga ree.

—Kuu. Jejui 'ga 'ga pito'oma omokã'ē 'ga wi. Niesagi futari jane 'ga amũ 'gã pito'oma mokã'ēa jepi— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã oporesagiweramũ Jejui 'ga ree. A'eramũ Jejui 'ga osowe'em amunawa pype. Amowapirukare'emamũ 'ga nosei amunawa pype. Awotywe'em ipe etee futat 'ga akou. A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua 'ga rekaa. Tesirũmer imũwara 'gã 'ua 'ga rekaa.

Iteu ma'e 'ga

(Mateu 9.1-8; Luka 5.17-26)

2 Ko'iko'i ete Jejui 'ga awau ojewya Kafanaũ pe nũ. A'erauwe 'ga rera okwasi'wau amunawa pype kamēšēte. “Ut Jejui 'ga owaēma ra'e”, 'jau 'gã ajaupe. ² A'eramũ mytuna 'gã awau ajatykau 'ga ree, ojejaga 'ga rekwawa 'oga pype. A'eramũ 'gã 'oga matyneema. Nitywi futari ae pyrugawa. 'Okwar ipe miamũ futat nitywi ae pyrugawa. A'eramũ Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. “Pejetywer awi pēpoiriweramũ Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamũ”, 'jau 'ga 'gã nupe. ³ A'e pype irũpãwē 'gã iteu ma'e 'ga rerua, 'ga rupia. 'Ga rupawa pype 'gã 'ga rerua 'ga upe. ⁴ A'ere 'oga nijumypykwari ae pyu. A'eramũ 'gã 'ga rerosowarũ'em. A'eramũ 'gã 'ga rerawau 'ga rojeupia 'opewuu apyte'rarimũ. A'eramũ 'gã 'oga pyrau'jaw ape mopoka jui. Imopog ire 'gã iteu ma'e 'ga monou imojypa. 'Ga rupawa reewe futat imonou tupaama pyu Jejui 'ga rowase. ⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Je rerowiat pa 'gã ajemogyau ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Enetywera je amoit ene wi ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶ Jejui 'ga 'e renupawe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amũ 'jau ojeupe etee futat. ⁷ “Kuu.

Maran te 'ga nokyjei aipo 'e awi nũ'ũ? Jarejuwarete 'ga 'ga akurap ra'e. Janeruwarete 'ga etee te janetywera omoit jane wi. A'ere 'ga 'Enetywera je amoit ene wi' 'eramũ 'ga 'Je Jarejuwarete 'ga 'jawe je reko'i 'ga 'i', 'jau 'gã ojeupe etee futat.

⁸ A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pēē poromũ 'jau pejejeupe 'ũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁹ —Je upe naayi. Iteu ma'e mafu'amaramũ ae nanē ojotywera moiri ajau nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁰ —Pēneki'yra je 'ã. A'eramũ je tepãjē resaukaa pē nupe. Iteu ma'e 'ga je amafu'am pē neape. 'Ga fu'ama resaka tajekwaap pejepe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“Aeteuferu 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanē ae wi nũ”, tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ã opãjē amut jee. A'eramũ je pētywera moia pē nui, iteu ma'ea mafu'ama nanē nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

¹¹ —Ere efu'ama jui. Ejupawa pyyka erawau eje'wyr ipe— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹² Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga afu'ama 'gã neape. A'eramũ 'ga wupawa pyyka erawau enuēma 'og awi. A'eramũ 'ga resakarera 'gã 'jau:

—Kuu. Amafu'am 'ga 'ga ki 'ei— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã oporesagamũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage. Naruesagi ore nanuara ma-ma'ea jepi— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

Levi 'ga mo'wyawet

(Mateu 9.9-13; Luka 5.27-32)

¹³ A'ere Jejui 'ga awau Garireja ypiaw upe nũ. Kwaiwete 'gã awau 'ga rewiri 'ga rekaa. Wekoaramũ 'ga 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. ¹⁴ Awaw ipe Jejui 'ga Levi 'ga resaka. Aufeu 'ga ra'yra 'ga. 'Wyarararete upe ka'aranũ pyykara 'ga poromũ Leviramũ. 'Ga porowyky 'ga renamũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Levi 'ga afu'ama awau Jejui 'ga rupi.

¹⁵ Anure Jejui 'ga ojemi'waa Levi 'ga 'wyr ipe wemimu'e 'gã netee. 'Gã neewe 'wyarararete upe ka'aranũ pyykara 'gã ojemi'waa. Mama'e tywera apoara 'gã nanē ojemi'waa 'gã pyri nũ. Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gã poromũ. ¹⁶ A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã Jejui 'ga resaka, mama'e tywera apoara 'gã pyri 'ga jemi'waa 'ga renamũ. Aipo moromu'jara 'gã fariseua. Jejui 'ga resakawe 'gã 'jau 'ga remimu'e 'gã nupe:

—Kuu. Ma'eramũ pē mu'jara 'ga ojemi'waa 'wyarararete upe ka'aranũ pyykara 'gã pyri 'ũ? Nia'wyr 'gã kũi. Mama'e tywera apoara 'gã pype nanē 'ga reni oje-mi'waa kũi. Nojemi'wari noko ae 'gã pyri 'ja. Nia'wyr 'gã ajemogyau kũi— 'jau 'gã 'gã nupe.

¹⁷ Aipo 'ga 'e renupawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Gã pyri je reko'i 'gã poawamũ te nũ'ũ. Je 'ã morofuanugara 'jawewara te ako 'gã nupe. Sã'ã morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gã nupe etee.

Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gã nupe muaga. Nan tee futat je. Ia'wyre'ema 'gã katu'okawamũ te je ruri ikue. "Je jeresage", pe'je 'ã. A'ere je naesage ma'eramũ rüi je ruri pẽ katu'oka. Ity-wet ma'e 'gã katu'okawamũ tee je ruri ikue— 'jau 'ga 'gã nupe.

Gã jemi'ware'em are 'gã mu'eawet

(Mateu 9.14-17; Luka 5.33-39)

¹⁸ Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã oporogytau Jarejuwarete 'ga upe ojemi'ware'eme. Fariseu 'gã nanẽ 'gã 'jawe ete iapou nũ. A'eramũ 'gã amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—A'jea futat nũ'ũ. Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã ojemi'ware'ema futat oje'ega Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gã nanẽ ojemi'ware'ema oporogytau 'ga upe nũ. Ma'eramũ ajee eneremiayuwa 'gã nanarũi 'ũ? Nio-geri agawewi 'gã 'ã ojemi'war awi. A'etea 'ã 'gã oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Akokatu ma'e 'gã nekokaturamũ sipo 'gã nekokatu resakara 'gã ty'ara rerajemogyi maraka are? Naani. Sã'ã akokatu ma'e 'gã nekoramũ ae poire'ema ojemi'war awi. ²⁰ A'eramũ 'gã ore tãmějẽ opoia ojemi'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe. —Nan tee futat jeremiayuwa 'gã nio-geri ojemi'war awi ojepyri je rekoramũ. Ojewi je o re te nipo 'gã nojemi'wari ajemogyau. Je o re nipo 'gã 'arasigamũ ajemogyau je ree. A'eramũ nipo 'gã ojemi'ware'ema ajemogyau wea'aramũ je ree— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²¹ —Ymã te 'ã aeypy 'gã pẽ mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ã 'awamũ pẽ mu'ei nũ. Amutee are je 'awamũ pẽ mu'ei nũ. A'ere nepemojopypea'uweri jeporogyta aeypy 'gã nemimome'ufer are. Jeporogyta are ojemu'e ma'eramũ ki a'ea etee futat peapo. Pemojopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gã nuapoi jeporogytau mama'ea— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Naperugi ae taity ymanera taity yau pyu. Kasi a'e pe opoejamũ taity yau erojefuapygi etee ne. A'eramũ futat taity ymanera otoroka etee nũ.

²² Y'way yau ae nueko'wogi yrũ ymanera pype. Yrũ yau pype te ae eko'wogi. Yrũ ymana pype sieko'wok'eramũ ajaiwamũ erujewi. A'eramũ futat opy'apefugamũ wajaiwamũ yrũ pype. A'eramũ futat wyrũ kakau. A'eramũ ojeko'woka. Yrũ yau pype eko'wog ire ojeko'woke'ema. Wyrũa kaw'em nanẽ nũ. Nan tee futat nepemojopypearũi jeporogytafera morogyta ymanera pyu— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Morowykye'em are 'gã mu'eawet

(Mateu 12.1-8; Luka 6.1-5)

²³ Morowykye'ema mũ rupi Jejui 'ga awau juowuu-rana ko pyterimũ wemimu'e 'gã netee. Wataaw ipe 'ga remimu'e 'gã a'yja pa'wau opo pe erawau. ²⁴ Gã nesakawe fariseu 'gã amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Kuu. Emã'ẽ 'gã nee ki sa. Eneremiayuwa 'gã opo'o a'yja i'wau ra'e ki sa. "Noporowykya'uweri ae morowykye'ema rupi", e'i nã'ã Moisesi 'ga jepi re'ã. Juowu-

uran a'yja po'oa aeoporowykya futat. Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i rakue: "Peporowyky kasi morowykye'ema rupi ne", 'jau 'ga 'ã rakue a'i kũi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

²⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja ajee Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga remiapofer are? Davi 'ga 'ã opy'aray-paramũ opytuna 'gã netee akou rakue. ²⁶ A'eramũ 'ã 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe rakue. Ymã Apiata 'ga 'ũina 'wyriaramũ mainana 'gã nupe rakue. 'Ga renaw ipe Davi 'ga osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe rakue. A'e pe 'ga kanape pyyka ojeupe rakue. A'eramũ 'ga i'wau. Opytuna 'gã nupe nanẽ 'ga imonou 'gã i'wawamũ rakue. Na'gã nemi'ua rüi poa numiamũ. Mainana 'gã etee aipo a'u. A'etea Davi 'ga opy'araypara rerekou a'u opytuna 'gã netee rakue— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

²⁷ A'eramũ 'ga 'gã mueapyou morowykye'em are:

—Ymã Janeruwarete 'ga morowykye'ema mogoi janepy 'gã nupe rakue, 'gã pytu'wawamũ rakue. Omuorypawamũ nanẽ 'ga iapou rakue nũ. Namorowykye'ema rüi 'ga wapo tenune. Aeypy 'gã na'ne tee 'ga wapo rakue. A'ere te 'ga morowykye'ema apoi 'gã nupe rakue. ²⁸ Je 'ã pêneki'yratea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: "Je 'ã morowykye'ema jara", 'jau je pẽ nupe. A'eramũ je tee pẽ mu'jau morowykye'ema rupi pênemiapoe'em are— 'jau 'ga 'gã nupe.

Ipoteu ma'e 'ga

(Mateu 12.9-14; Luka 6.6-11)

3 Anure Jejui 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe nũ. A'e pe ipoteu ma'e 'ga wapyka 'ũina. ² 'Ga resakawe Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gã amũ 'jau ajaupe nũ:

—'Awamũ 'ã morowykye'ema. Maran sipo 'ga 'awamũ ipoteu ma'e 'ga rerekoi nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —'Ga po katu'ogamũ ki sa'e 'ga upe: "Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga porogytafera ra'e", sa'e ki 'ga upe a'i kũi— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

³ A'ere Jejui 'ga ikwaawi ojee. A'eramũ Jejui 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramũ 'ga 'jau wesakara 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te Moisesi 'ga morowykye'ema upe rakue? "Esage ma'ea etee ki peapo", e'i te 'ga janee rakue? "Ia'wyre'ema etee ki peapo", e'i te ra'u 'ga janee rakue nũ? "Pekokatu'og iki", e'i te 'ga janee rakue, "Tene imanũi", e'i te ra'u 'ga janee rakue nũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã noje'egi futari amũ. ⁵ A'eramũ Jejui 'ga amã'jãu 'gã nee ra'ne 'gã moyka. Amara'neramũ 'ga 'gã nee. A'ere 'ga 'arasigamũ nanẽ 'gã nee nũ. Naeapyoweri wejue 'gã 'ga je'eg are. A'eramũ 'ga 'gã neru'arasiga. A'ere 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epyyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat ipoteu ma'e 'ga opo popywau. A'eramũ futat 'ga po ojekatu'oka.

⁶A'e resakawe fariseu 'gã ù'jãu Erote 'ga remiayuwa 'gã netee. Amara'neramũ 'gã Jejui 'ga ree, mo- rowykye'ema rupi 'ga 'ga katu'ogamũ. A'eramũ 'gã afuweramũ 'ga ree.

—Maran te jane Jejui 'ga jukai?— 'jau 'gã ajaupe.

Ojero'wu ma'e

⁷A'ere Jejui 'ga awau wemimu'e 'gã netee Garireja yp- iauu pe nũ. Kwaiwete 'gã awau 'ga rupi. Garireja ywy pewara 'gã, ⁸Judeja ywy pewara 'gã, Jerusareg ipewara 'gã, Itumeja ywy pewara 'gã, Jotãu ry owajara katywara 'gã, Tiro 'jawa pyriwara 'gã, Sidoma 'jawa pyriwara 'gã. Mĩmer ipewara 'gã awau Jejui 'ga pyri. 'Ga rera wejue 'gã wanup. A'eramũ 'gã awau 'ga pyri. ⁹Kwaiwete 'gã nuri 'ga pyri. Kwaiwete wejue 'ga ojero'wu ma'e 'gã majarueteu. A'eramũ ojero'wu ma'e 'gã ajamuajãna 'ga ree 'ga pyyg are.

—Eyry'gi je wi. Je pa'e nũ, ene py'rau nũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Yara perut amũ jee. Yar ipe too te'aa 'gã nui 'jau.

Kasi a'e pe 'gã naje moporogytaarũukari ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹¹'Ga resakawe mama'eukwaawa rerekwara 'gã u'aa ojenuga Jejui 'ga rowase. A'eramũ 'gã wafukaita:

—Ene 'ã Ku'jywa 'ga ra'yratea— 'jau mama'euk- waawa rerekwara 'gã wafukaita.

Mama'eukwaawa 'gã muafukaita.

¹²A'eramũ Jejui 'ga 'jau jupe:

—Pěẽ we aipo pe'je awi. Pěẽ we 'ã aipo pe'je ekoete— 'jau 'ga mama'eukwaawa rerekwara 'gã nupe, oje'ega moywyrafena.

Jejui 'ga remimonorama 'gã

(Mateu 10.1-4; Luka 6.12-16)

¹³Anure Jejui 'ga awau ojeupia wwyty'rarimũ. Wemifutara 'gã 'ga enũina:

—Pe'je pejejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau 'ga repejãna 'ga rerowyka. ¹⁴A'er- amũ 'ga 'gã amũ mũ'jãu 'gã nui. 'Ga remimũ'ẽmera 'gã pytuna tusi.

—Pěẽ je amũ'ẽ 'gã nui tejepyriwaramũ. Anure nipo je pẽ monoi kwe pe morogyta esage mome'waramũ 'gã nupe, "Pejetywer awi pẽpouriweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pẽ nui, pẽ mogyau wemiayuamũ" 'e mome'waramũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ: "Jeremimonorama 'gã", 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁵'Gã nupe nanẽ 'ga opãjẽ monoi.

—Tepãjẽa je amono pẽ nupe mama'eukwaawa pe'aawamũ erekwara 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶Aipo 'gã 'ga imũ'jãu wemimonoramamũ: Simão 'ga. Anure Jejui 'ga 'ga re'roka Pedroa pyu. ¹⁷Tiago 'ga, Juã 'ga retee. Aipo 'gã nuwa Sepeteu. Oje'eg imũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe *Puanerigi* 'jau 'ga 'gã nupe. Aeje'eg imũ *Puanerigi* 'ea Tupã ra'yra 'ea poromũ. ¹⁸Andre 'ga, Filipe 'ga, Patarumeu 'ga, Mateu 'ga, Tome 'ga, Tiago 'ga. Ajepeja 'ga, Tiago 'ga Afeu 'ga ra'yra. Tadeu 'ga,

Simão Serote 'ga, ¹⁹Judas Iskariote 'ga. Kũima'e tywera 'gã nupe 'ga me'egara 'ga poromũ.

Mama'eukwaawa 'wyriara mome'uawet

(Mateu 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10)

²⁰'Og ipe 'ga oramũ mytuna 'gã ajatykau 'ga ree. Kwaiwetewete wejue 'gã. A'eramũ Jejui 'ga oje- mi'wararũme'em wemimu'e 'gã netee. ²¹Aipo renu- pawe Jejui 'ga jara 'gã 'jau 'ga upe. "Ga jemuarũe'ema te 'ga wereko", 'jau 'gã Jejui 'ga upe. A'eramũ 'gã awau 'ga upe.

—Ere ejua 'gã nui— 'jau 'gã awau 'ga upe.

A'ere 'ga nooi. ²²Jerusareg awi Moisesi 'ga remik- wasiarer are moromu'jara 'gã nuri rai'i. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Mama'eukwaawa 'wyriara je'eg imũ etee 'ga ma- ma'e apoi. Pesepu † pãjẽ mũ etee 'ga 'gã pirewara pe'ai 'gã nui— 'jau 'gã 'ga upe.

²³A'eramũ Jejui 'ga 'gã nenũina ojeypyri. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau ee. Mama'ea 'ga imome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jawamũ.

—Maran sipo mama'eukwaawa 'wyriara a'eramũ wemiayuwa pe'ai 'gã nui? Nope'ai futari. ²⁴Sã'ã ywy pypewara 'gã ajuee amara'neramũ 'gã jo'oga ajaii. A'eramũ 'gã amunipo ajuapisau. A'eramũ futat 'gã amunipo ojomateepapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁵—Sã'ã majepeja amunaw ipewara 'gã. Ajaii ojo'og ire majepeja amunaw ipewara 'gã nãñewẽjẽmĩ ajuapisau nũ. ²⁶Nan iapo re amunipo 'ã mama'euk- waawa remiayuwa jomateepawi ajaupi etee futat. Ma- ma'eukwaawa 'wyriara nomonoi futari wemiayuwa erekwara 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷—Ose sipo muna'ywa ifuakat ma'e 'ga rog ipe, 'oga jara 'ga fare'em ire? Naani. Nosea'uweri. Ifuakat ma'e 'ga far ire etee isei 'ga rog ipe, 'ga karaemã pojekau 'ga wi. Mama'eukwaawa 'wyriara ifuakat ma'e 'jawe futat. Ipãjẽ futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga te pãjẽrete, mama'eukwaawa 'wyriara pãjẽ apyraapa. Ma'eramũ 'ã ae Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ etee ma- ma'eukwaawa pe'ai 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸—Pẽnea'at ki pẽ je'e are. Janeruwarete 'ga pẽtyw- era moia pẽ nui, jui pẽpouriweramũ. Akuraparamũ mi- amũ 'ga pẽtywera moiri pẽ nui ojeupe pẽẽ enũjamũ.

²⁹A'ere 'ga U'agesage kuraparamũ 'ga naekatu'ogu'jawi. 'Ga 'Agesage kurapara 'gã ojereko tywerukaa 'ga upe. Nomoiri futari 'ga aipo 'gã tywera 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

³⁰"Mama'eukwaawa 'wyriara pãjẽ mũ te 'ga ma- ma'eukwaawa pe'ai 'gã nui" 'eramũ 'gã Jarejuwarete 'ga 'Agesage kurawi. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau ee.

Jejui 'ga y ẽẽ, 'ga rewirera 'gã netee

(Mateu 12.46-50; Luka 8.19-21)

³¹Jejui 'ga y ẽẽ 'ut owaẽma 'gã nupe 'ga rewirera 'gã netee. A'ere 'gã nosei. A'eramũ 'gã ukupepe etee 'upa. A'eramũ 'ga y ẽẽ 'jau ukupepewara 'gã nupe:

† Mama'eukwaawa 'wyriara rera mukũi tapy'yja je'eg imũ. Sa- tanasi 'jawamũ, Pesepu 'jau nũ.

—Peenüi kĩa jee. Toroporogyta kĩa upe 'jau— 'jau eë 'gã nupe.

³² Kwaiwete 'gã 'upa Jejui 'ga pyri. A'eramü 'ga amü 'jau 'ga upe:

—Eney eë 'ut owaëma enerewirera 'gã netee. Uku-pepe 'gã nuri 'upa. “Toroporogyta kĩa upe 'jau”, e'i eney eë oree— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramü Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'gã nupe.

³³ A'eramü Jejui 'ga 'jau ojeypyriwara 'gã nupe:

—Maranuaramü te pëë jey 'jawe jee? Maranuaramü te pëë jerewirera 'gã 'jawe jee nanë nü?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ A'eramü 'ga amã'jäu wenupara 'gã nee. A'eramü 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aga jey eë 'jawewara 'gã, jerewirera 'gã 'jawewara 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁵ —Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamü pëë jeytuna 'jawe pejemogy, jerewirera 'jawe pejemogyau nü. KÛjãmeramü jerenyra 'jawe pejemogy, jey 'jawe nanë nü pejemogyau nü. Jarejuwarete 'ga remifutar imü mama'e apoaramü jeytuna 'jawe pejemogy jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Mama'e a'ÿi tymawet

(Mateu 13.1-23; Luka 8.4-15)

4 Anure Jejui 'ga awau Garireja ypia reme'y'warimü nü. Kwaiwete 'gã ajatykau 'ga ree. A'eramü 'ga awau u'aa wapyka yaruu pype. A'eramü 'ga yaruu pype u'ar ire oporogytau ojee ajatyka ma'e 'gã nupe. 'Ga renupara 'gã 'upa 'yisiga pype. ² Mama'e mü 'ga imome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

³ —Küima'e 'ga amü awau juowuuran a'ÿja mopoa oko pe. ⁴ A'eramü a'ÿja mü u'aa pe pe 'ga wi. A'ere 'ga imomopor ire wyra'i ruri i'wau etee 'ga wi. ⁵ Amumera u'aa ywy a'wre'ema pype 'ga wi. Kwaiwete ita. A'eramü 'yja otywe'emamü jupe. 'Yi tywe'ria te. Jaruete futat opopoa numiamü. ⁶ A'ere nooi apoa kwe pe. A'eramü kwaraya imomÿijaga etee. Ita rakuwa ijukau etee. ⁷ Amumera a'ÿja u'aa juemy pype. A'eramü jua imoteu etee 'ga wi. A'eramü jawaiwa iapisau etee. A'eramü u'ae'emamü 'ga upe. ⁸ Amumera a'ÿi te aje u'at ywy katurama pype. A'eramü opopoa. A'eramü ywy esage pype u'at ma'efera te u'aramü. Kwaiwete u'aramü. Ajepeja 'ywa'aa trĩa i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sesëta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sëg i'aa— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁹ —Ee pejepeapoweramü ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰ Ojeupe 'ga porogytapaw ire mytuna 'gã awau ojewya oje'wyr ipe nü. A'ere 'gã amü pytai oporonupa ee 'ga upe. A'eramü opyta ma'e 'gã awau 'ga repejana oporonupa 'ga remimome'u are 'ga remimu'e 'gã netee:

—Ma'ja are te ore mu'e ape poromü morogytau ra'e? Norreapoyi ete ore ee ki 'ei— 'jau 'gã 'ga upe.

¹¹ A'eramü Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nü:

—Tejuwarete 'ga je'eg imü futat je ruri pë mu'jau 'ga ree. 'Awamü Jeruwa 'ga pë mogyi wemiayuamü je-

je'ega renupa katu katuaramü, a'e je pë nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramü je morogytau etee pë mu'jau ee. Nomome'uayayi tãmëjë je pë nupe. ¹² Kasi a'e pe tesirümera 'gã we ikwaaw ekoete ne, a'e je pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Jeje'eg are eapyowere'ema 'gã wanup futat jeje'ega numiamü. A'ere 'gã naeapoyi futari ee. Wesak agawewi 'gã 'ã mama'ea jeremiapoa. A'etea 'gã naeapoyi ee. Ma'eramü je 'ã morogyta etee imome'ui pë nupe pë mu'jawamü. Imome'u katu re 'gã neapyo ekoeteramü ajemogyau ee ne. Ee weapyo re amunipo 'ã 'gã poiri otywer awi. A'eramü te amunipo 'ã Janerwarete 'ga 'gã katu'ogi 'gã tywer awi— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹³ —Ee pejepeapoye'em ire maran amusipo 'ã pëë pëneapyo mama'e are pejejeupe je imome'uramü?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporonupa ee.

¹⁴ A'eramü 'ga 'gã mueapyou ee:

—Sã'ã y'wa a'ÿja. Nan tee futat Janerwarete 'ga je'ega. 'Ga je'ega mome'wara 'gã y'wa a'ÿi tymara 'gã 'jau. ¹⁵ A'ÿja mü 'ã u'aa pe pe 'ga wi. A'ea 'ã wyra'ia 'ua i'wau etee. Nan tee futat Janerwarete 'ga je'ega renupara 'gã amü. 'Ga je'ega renuw futari numiamü. A'ere 'gã naeapoyi ee. A'eramü mama'eukwaawa 'wyriara 'ua erowiarukare'ema 'gã nupe: “Perowiar awi”, 'jau 'ua 'gã nupe. A'eramü futat 'gã momoirukaa je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁶ —Sã'ã y'wa a'ÿja mü 'ara ywy a'wre'ema pype ipopora numiamü. A'ere nitywi apoa. A'eramü opapapa etee nü. Nan tee futat nipo Janerwarete 'ga je'ega renupara 'gã amü. Enupawe 'gã erowiaa. A'ere 'gã naeapoyi ee. A'eramü 'gã opoia kamësïete erowiar awi. Erowiaramü nipo 'gã amü 'gã nerekou tyweaete ee. A'eramü 'gã opoia 'ga je'ega renuw awi. ¹⁸ Sã'ã y'wa a'ÿja 'ara ju pype. A'eramü 'ã opopoa futat numiamü. A'eramü 'ã jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gã amü Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiwi etee. ¹⁹ A'eramü nipo 'gã wemifutar are etee wea'aramü ajemogyau nü. Oje-ka'aranüurug are etee wea'aramü ajemogyau. Oje-muorypaw are etee nipo 'gã wea'aramü ajemogyau. A'eramü 'gã wea'aru'jawe'emamü nipo 'ga je'eg are.

²⁰ —Amumera 'gã te nipo ajee. Sã'ã y'wa a'ÿja ywy katurama pype u'at ma'ea. A'ea awau waranupa u'aramü. Nan tee futat Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gã neapyoramü ajemogyau ee. Wago'oramü miamü 'gã nopoiru'uwari futari je rerowiar awi. Ojemogypyka etee futat nipo 'gã ajemogyau je ree. Janerwarete 'ga pãjë mü etee futat mama'e esage apou ajemogyau. Sã'ã ywy katurama pype u'at ma'e 'ara. A'eramü 'ã u'aramü kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa trĩa i'aa. A'ere ajepeja 'ywa'aa sesëta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sëg i'aa. Nan tee futat jeje'ega renupara 'gã mama'e esage apoi Jarejuwarete 'ga remifutar imü etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mueapyou 'Uwarete 'ga je'ega renuw are.

Arãparin

(Mateu 5.14-16; Luka 8.16-18; 11.33)

²¹ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nü:

—Nomonyga'uweri ae arāparīna mū imyina imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi imyina ajue-sawamū te. A'eramū ose ma'e 'gā esaka tenamū. Nan tee futat ki pēē. Ee eapyo ma'eramū ki pēē tekotee 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. ²² Mama'e jemi-ma pēē ikwaape'ema. A'ere nipo anure te pekwaap. ²³ Ee pejejeapyoweramū ki peapyaka katu jeje'eg are—'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pejejuka ki je'e are. Pejajaupe pēē mama'e apo 'jawerimū etee futat nipo Janeruwarete 'ga mama'e apoi pē nupe. A'ere 'ga taetu aipo mama'e apoi pē nupe. ²⁵ Mama'e rereko esageara 'gā a'jeteetewi ma-ma'ea wereko. A'eramū taetu 'ga mama'e pyygu'japa ojeupe. A'ere mama'e rereko esageare'ema 'gā nuerekou'jawi futari mama'ea. Erekopyrera miamū futat 'ga erekou'jape'ema— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Nan tee pēneapyo Jarejuwarete 'ga je'eg are. Oje'ega pēē enuw ire 'ga pē mueapyou oje'eg are. Oje'ega pēē enuwe'emamū 'ga nepē mueapyou'jawi oje'eg are—'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

Y'wa a'yī

²⁶ A'ere 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe 'gā mu'jau nū:

—Sā'ā ko jara 'ga y'wa a'yī tyma oko pe. A'ere 'ga 'ā awau jui. Wea'aru'jawe'emamū futat a'yja tymawer are. “Ko sipo 'wei”, 'jawe'em futat 'ga 'ā y'wa a'yja upe. Opopoa nā'ā ojetee futat re'ā, u'aramū 'jau nā'ā re'ā 'jau 'ga. Weapyoe'emamū agawewi itymarera 'ga ee. Ywy pype otym ire 'ā awau u'aramū, otyarūmū ko jara 'ga upe. A'eramū 'ga 'ā ipa'wau. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiayuwa. Oje'ega rerowiamū Janeruwarete 'ga 'gā mogyau wemiayuamū. Jane 'ā 'ga je'ega te simome'u. A'ere 'ga te 'gā mueapyoi ee erowiarukaa 'gā nupe—'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

'Ga rerowiaara 'gā momytunawam

(Mateu 13.31-32, 34; Luka 13.18-19)

³⁰ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Ma'ja 'jawe ajee Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā?—'jau 'ga 'gā nupe. ³¹ —Sā'ā y'wa a'yī'ī'ā, mostarda 'jawa. ³² A'ere 'ā otym ire 'ā opopoa awau o'ywuuramū. A'eramū 'ā wya'ia aja'yrapyau akā are, waity mogyau ee—'jau Jejui 'ga 'gā nupe nū.

Aipo upe Jejui 'ga wemiayuwa jemomytunawama te imome'ui 'gā nupe. Awamū 'ga rerowiaara 'gā in-āinānī'ī etee. A'ere 'gā anure kwaiwete 'gā jemomytuni nipo ajemogyau.

³³ Morogytau Jejui 'ga mytuna 'gā mu'jau 'Uwarete 'ga ree. A'eramū 'gā weapyoramū 'ga ree. ³⁴ Mytuna 'gā nupe 'ga morogytau etee imome'wau. A'ere 'ga wemimu'e 'gā mueapyoi oje'eg are, wemiayuwa 'gā etee erekou.

Ywyrūu muojeawet

(Mateu 8.23-27; Luka 8.22-25)

³⁵ Aipo 'ara rupi, ypytunimū, Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Pe'je soo jareyaapa 'jau—'jau 'ga 'gā nupe.

³⁶ A'eramū 'ga remimu'e 'gā mytuna 'gā monou ojewi.

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe—'jau 'gā 'gā nupe.

Yaruu pype 'ga renamū 'ga remimu'e 'gā awau u'aa yaruu pype Jejui 'ga pyri. A'eramū 'gā awau 'ga rupi. A'ere amumera 'gā oi oyaruu pype 'gā newiri. ³⁷ 'Gā yaapaw ipe ywyrūua 'ua erujewi 'gā nupe. 'Y ryjuapia yara matyneema imotyppywya ja'wyja'wy 'gā nupe.

³⁸ A'ere Jejui 'ga seri etee futat 'upa yara ku'a pe. Waka-ga rerupa akagyta-pawa 'jawewara 'arimū. A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'ga renūina 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere epaka kūi! Sapap jane kūi—'jau 'gā 'ga upe.

³⁹ A'erauwe Jejui 'ga fu'ami oje'ega ywyrūu upe, 'y rajapetega upe nanē nū:

—Peojet ki 'y rajapetek ywyrūu retee—'jau 'ga jupe.

A'erauwe ywyrūua wojeramū. 'Y rajapetega nanē wo-geramū nū. ⁴⁰ A'ere 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Ma'eramū pejkyjau nanimenime 'ū? Naje rerowiari tāmējē 'ā pejepe pejemogyau—'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

⁴¹ A'eramū 'gā kyjea 'gā nerekou.

—Kuu. Ma'e pājē 'ga te jane sireko jarejepype nū'ū?—'jau etee 'gā ajaupe. —Ywyrūua te 'ā 'ga amuojet erujewi jarejewi a'i kūi. 'Y rajapetega nanē 'ga 'ā imuojea erujewi nū. Ma'e pājē 'ga te nū'ū? Naesagi pa je 'ga amū je'ega ywytu upe jepi nū, ywytu muojera erujewi jepi nū—'jau 'gā ajaupe oporesagamū ete 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nū'ū—'jau 'gā ajaupe.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Mateu 8.28-34; Luka 8.26-39)

5 Garireja ypiauu raapaw ire 'gā awau ojekoka

Gerasa ywy are. ² A'e pe Jejui 'ga uēma yaruu awi. Yar awi 'ga ēm ypyrauwe kūima'e 'ga amū 'ua 'ga repejāna. Mama'eukwaawa rerekwara 'ga poromū. ³ Tywy 'arimū ete futat 'ga rekoī. A'eramū 'ga 'ua tywy awi Jejui 'ga repejāna. Ipoju te 'ga akou. A'eramū 'ga pyriwara 'gā okyjau 'ga wi 'ga rekoramū. Apo fat agawewi futat 'gā 'ga, 'ga kupy faa itaju pyu agawewi. A'etea 'ga omonoonoog etee futat. A'eramū 'gā 'ga pofaa, 'ga py-faa 'jau itaju pyu. A'ere 'ga imopeni etee. A'ere 'ga nipo-je'okawi futari 'gā nupe. ⁵ Ywytyra rupi 'ga awau akou awotywe'eme. Opytawaipe etee peu. A'ere 'ga awau ty-wy pe nū. Mama'eukwaawa 'ga maema. Ita pyu 'ga ojekysau. ⁶ Jejui 'ga resakawe 'ga u'āna u'aa wapyka wenyu'āu 'ga rowase. ⁷ A'eramū mama'eukwaawa 'ga muafukaita:

—Jejui. Ku'jywa 'ga ra'yra 'ā ene. Maran te ore rereko ape 'awamū? Ore rereko tywer awi ape—'jau ma-ma'eukwaawa Jejui 'ga upe.

⁸“Ejepe'a 'ga wi”, e'i Jeju'i 'ga mama'eukwaawa upe ra'e. A'eramũ mama'eukwaawa aipo werekwara 'ga mu'eukaa 'ga upe.

⁹A'eramũ Jeju'i 'ga 'jau jupe:

—Ma'ja te enerera?— 'jau Jeju'i 'ga mama'eukwaawa upe.

A'erauwe 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete ore 'ga pirowaramũ. A'eramũ 'gã ore renũina “kwai” 'jau oree— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

¹⁰A'ere mama'eukwaawa 'jau Jeju'i 'ga upe:

—'Ga wi ore monou kasi muku ore monoukar ape ne— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

¹¹Mama'eukwaawa rerekwara 'ga upe Jeju'i 'ga porogyta 'ga 'amamũ tajorana ojemi'waa 'upa ywyty'rarimũ. ¹²A'eramũ mama'eukwaawa 'jau 'ga upe:

—Tajorana wyteripe ore mono ape ore mogyau— 'jau 'ga upe.

¹³A'eramũ Jeju'i 'ga 'jau jupe:

—Pe'je ajee pejewau— 'jau 'ga jupe.

Tajorana pytuna tois miu. A'erauwe mama'eukwaawa ũ'jãu werekwara 'ga wi awau ojejaga tajorana pype. A'eramũ tajorana mama'eukwaawa ojepype ijeagamũ erowawaka erajemogyau. A'eramũ erawau enujãna erojypa ywy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

¹⁴A'eramũ tajoran are omaenun ma'e 'gã awau imome'wau amunaw ipewara 'gã nupe, jũ mewara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe 'gã 'ga rera mokwasi'wau. A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua 'ga resaka. ¹⁵Jeju'i 'ga pyri 'uawe 'gã mama'eukwaawa rerekwarera 'ga resaka. 'Ga resakawe 'gã oporesagamũ etee 'ga ree ajemogyau. Jeju'i 'ga pyri 'ga reni wapyka. Mama'e tywera ojewi iẽm ire 'ga 'ũina wapyka ojeyrũwunepa. I'akwaap 'ga a'eramũ futat. A'eramũ amunaw awi 'ut ma'efera 'gã oporesagamũ etee 'ga ree. ¹⁶A'erauwe 'ga katu'oga resakarera 'gã imome'wau 'gã nupe:

—Jeju'i 'ga mama'eukwaawa ope'a 'ga wi ko. A'eramũ 'ga imonoukaa tajorana pype ko. Ojepype mama'eukwaawa reseramũ tajorana awau opopoa wypy'awygamũ 'y pe ko— 'jau 'gã imome'wau 'ut ma'efera 'gã nupe.

¹⁷Weymawa manũ re 'gã 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Ere ejepe'au ore wi kũi. Ene nenea'wyri ra'e kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁸A'erauwe 'ga awau u'aa yaru pype nũ. A'e pype mama'eukwaawa rerekwarera 'ga 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Tene je oi ene rupi, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁹A'ere Jeju'i 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Eje'wyr ipe te ekwap ejemome'wau epytuna 'gã nupe. Janeruwarete 'ga ajemuaẽm ene ree. A'eramũ 'ga mama'e esage apou ene upe. A'eramũ ene ewau imome'wau epytuna 'gã nupe— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe.

²⁰A'ere mama'eukwaawa rerekwarera 'ga awau amunawa moymoyka okatu'okawera mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Tekapuru ywy pe 'ga awau Jeju'i 'ga remiapofera mome'wau. A'eramũ enuparera 'gã

oporesagamũ 'ga ree, okatu'okawera 'ga imome'uramũ.

Jairo 'ga ra'jyt

(Mateu 9.18-19; Luka 8.40-42)

²¹A'ere Jeju'i 'ga awau ypiauu raapa wemimu'e 'gã nupi nũ. 'Gã jekog ire mytuna 'gã 'ua ajatykau 'ga ree 'yisiga pype. ²²A'eramũ Jairo 'ga 'ua oporogytau Jeju'i 'ga upe. Aipo 'ga judeu 'gã jatykaawa raarana 'ga. 'Ga 'ut wapyka wenupy'ãu Jeju'i 'ga rowase.

²³—Jera'jyra ẽẽ amanũ ja'wyja'wy 'upa ki 'ei. A'eramũ je ene poreawua kũi. Teresak ẽẽ jui 'jau, 'jau je tejua enee kũi— 'jau 'ga Jeju'i 'ga upe.

²⁴A'erauwe Jeju'i 'ga awau 'ga rupi. Kwaiwete 'gã awau 'gã newiri. Ojopypypypyk te 'gã awau.

Ojero'wu ma'e kũjã ẽẽ

(Mateu 9.20-22; Luka 8.43-48)

²⁵Poje kũjã ẽẽ mũ 'ua Jeju'i 'ga rakyfet katy 'ga repejãna. Ojero'wu ma'e ẽẽ. Tusi kwara ẽẽ imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari ẽẽ rya ẽẽ wi. Ymã te 'ã ẽẽ rekoi rakue. ²⁶Morofuanugara upe ojesaukaa numiamũ. A'ere morofuanugara mepyetea ẽẽ ka'aranũũ mateepapa ekoete ẽẽ wi. A'ere ẽẽ nojekatu'ogi futari akou. A'ere ẽẽ jero'wu jerekoetei ẽẽ ree. ²⁷A'eramũ ẽẽ Jeju'i 'ga rera renupawe 'jau ojeupe etee futat: “Kĩã raity pygamũ tajekatu'ok 'jau kwy”, 'jau ẽẽ ojeupe etee futat. A'eramũ ẽẽ 'ua 'ga rewiri. 'Ga rupisikawe ẽẽ 'ga raity pyka. ²⁹A'erauwe ẽẽ ry uoka ẽẽ wi. A'eramũ ẽẽ 'jau ojeupe etee futat: “A'jea futat kĩa pãjẽa ra'e”, 'jau ẽẽ ojeupe. “Jejaruete je 'awamũ nũ”, 'jau ẽẽ ojeupe etee futat akou.

³⁰A'erauwe Jeju'i 'ga 'jau ojeupe etee futat: “'Ga amũ ijaruete jepãjẽ mũ”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga ojerowaka 'jau mytuna 'gã nupe:

—Awỹja te owyk jeraity are ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Tee. Naje rũi— 'jau 'ga rewiri oo ma'e 'gã 'ga upe.

³¹A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete agawewi 'gã 'ã. A'etea 'ã ere “Awỹja te owyk jeraity are ra'e?” ere oree— 'jau 'gã Jeju'i 'ga upe. —Nereesagi nipo 'gã jopypypypypya?— 'jau 'gã 'ga upe.

³²A'erauwe Jeju'i 'ga amã'jãu 'gã moyka ojee owyk ma'efera rekaa. ³³A'erauwe ijaruete ma'efera ẽẽ 'jau ojeupe: “Najemima'uweri je kĩa wi. Okwaap futat kĩa”, 'jau ẽẽ ojeupe. A'eramũ ẽẽ awau wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. Oyyita ẽẽ ojemome'wau 'ga upe:

—Je ako awyk eneraity are ko. Ymã te jerya nuogi je wi. A'ere eneraity are je wygauwe iogi je wi ko— 'jau ẽẽ 'ga upe.

³⁴A'eramũ Jeju'i 'ga 'jau ẽẽ upe:

—Je rerowiat wejue te ape. A'eramũ je ako ene katu'oka ko— 'jau 'ga ẽẽ upe. —A'eramũ ki ene epy'ata'waramũ ekou. Enejaruete ene ekou— 'jau 'ga ẽẽ upe.

Jairo 'ga ra'jyra ěě ferapawet

(Mateu 9.23-26; Luka 8.49-56)

³⁵ ěě upe Jejui 'ga porogyta 'ga 'amamũ Jairo 'ga remiayywa 'gã amũ 'ua 'ga rewiri:

—Amanũ katu enera'jyra ěě ki 'ei. Au'je 'ga reruri re— 'jau 'gã 'ua 'ga upe.

³⁶ A'ere Jejui 'ga 'i etee 'ga upe:

—Ene'arasig awi. Je rerowiat ki ape— 'jau ete Jejui 'ga 'ga upe.

³⁷ A'ere Jejui 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gã nupe:

—Au etee ki pejup. Ore tee oroo orosou ěě resaka— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga muapyra 'gã etee erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, 'ga rewirera Juã 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau ojeupi. ³⁸ Jairo 'ga 'wyr ipe owaẽmawe 'gã amanũ ma'efera ěě ree ajatyka ma'e 'gã nesaka. Jairo 'ga ra'jyra ěě rapirũmũ ěě rerekou. Wafukaita 'gã ajemogyau. ³⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ te pejoo'o ěě ree? Namanũi futari ěě. Oset tee ěě 'upa— 'jau 'ga ajatyka ma'efera 'gã nupe.

⁴⁰ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'ga rerekoemãu etee:

—Ene'me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'gã 'ga upe.

“Amoferap je ěě”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe “Oset tee ěě 'upa”, 'jau ete 'ga 'gã nupe.

A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau peje'jãu ukupepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga muapyra 'gã nerawau, kũjãmuku'i ěě jara 'gã neewe. A'eramũ 'gã awau osou imy'ja'wi pype.

⁴¹ A'eramũ 'ga amanũ ma'efera ěě popyyka oje'ega ěě upe:

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau 'ga ěě upe.

(Oje'eg imũ 'ga 'i: *Tarita kumi*. *Tarita kumi* 'ea ere ejua efu'ama jui 'ea poromũ.)

⁴² A'erawuwe kũjãmuku'i ěě afu'ama okama awi, afu'ama awau watau. Tusi kwara ěě amu'at. A'eramũ ěě watau 'gã neape. A'eramũ 'gã oporesagamũ etee ěě ree. A'eramũ futat ěě ruwa 'ga 'jau ojeupe: “Amanũ ako jera'jyra ako re'ã. A'ere pa 'ga 'ã jera'jyra moferawi jee nũ”, 'jau 'ga ojeupe.

⁴³ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'u kasi pejepe kwe pe 'gã nupe ne, 'au je iapoawera ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'ga 'jau ěě jara 'gã nupe:

—Pe'je ěě mojemi'waa— 'jau 'ga ěě jara 'gã nupe.

Nasare pe 'ga oawet

(Mateu 13.53-58; Luka 4.16-30)

6 Anure Jejui 'ga awau ojewya Nasare pe nũ, waranupawer ipe nũ. Wemimu'e 'gã 'ga erawau ojeupi. ² Morowykye'ema rupi 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga porogyta are. A'eramũ enupara 'gã amũ oporesagamũ 'ga ree.

—Ma'ape te 'ga jemu'ei mama'e are nũ'ũ? Awỹja te 'ga amu'akwaap mama'e are nũ'ũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Ma'ja pãjẽ mũ ajee 'ga aeremiapoe'ema apoi?— 'jau

'gã ajaupe. —Maran ajee 'ga mama'e apoi mĩnamũ nũ, aeremiapoe'ema mama'e apou nũ?— 'jau 'gã ajaupe.

³ —Ma'eramũ sipo 'ga jane mu'ei mama'e are? NaMoi-sesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara rũi agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ga jane mu'e are ifuwet— 'jau 'gã ajaupe. —'Yjepana pinara agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ga 'ã jane mu'e are ifuwet. Mari ěě ra'yra 'ga te 'ã. 'Ga rewirera 'gã ako 'au jane pyri. Tiago 'ga, Jose 'ga, Judas 'ga, Simão 'ga. Mĩmera 'gã 'ga rewirera. 'Ga renyra 'gã nanẽ 'ã ajemogyau 'au jane pype nũ. Ma'eramũ sipo 'ga jane mu'e are afuweramũ? Nienuwa'uweri jane 'ga porogyta— 'jau 'gã ajaupe.

⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Sã'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã oa kwe pe 'ga je'ega mome'ua. A'eramũ 'ã kwe pewara 'gã jẽmĩ 'gã je'ega rerowiaa. A'ere 'ã 'gã 'wyr ipewara 'gã jẽmĩ nuerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gã miamũ 'ã 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'wyr ipewara 'gã nupe. —Nan tee futat ajee 'ã kwe pewara 'gã jẽmĩ je rerowiari. A'ere 'ã je'wyr ipewaramũ jẽmĩ na-je rerowiari pejepe pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵ Nuerowiari wejue 'gã 'ga. A'eramũ 'ga aeremiapoe'ema mama'e apoarũme'em 'gã pype. Ojero'wu ma'e 'gã amũ etee 'ga imajarueteu, opo monou 'gã 'arimũ. ⁶ “Naje rerowiari te 'gã 'ã. A'eramũ je 'gã poararũme'em”, 'jau 'ga ojeupe, oporesagamũ 'gã nee.

Jejui 'ga wemimu'e 'gã monoawet

(Mateu 10.5-15; Luka 9.1-6)

Aipo awi Jejui 'ga awau Nasare pyri 'ut ma'e amunaw ipe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ⁷ Anure 'ga wemimu'e 'gã majatykau, tusi 'gã majatykau. A'eramũ 'ga opãjẽ monou 'gã nupe mama'eukwaawa pe'aawamũ erekwara 'gã nui. A'eramũ 'ga 'gã mokwasi'wau mukũi jue-juje 'gã monou kwe pe.

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Jerer imũ ki pẽẽ mama'eukwaawa pepe'a erekwara 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁸ —Pejemama'ea te kasi ajee peroo ne. Ywyrã etee pẽẽ erawau pejepo pe. Pejeje-mi'ua miamũ pẽẽ erawawe'em. Mama'e ryrũ, ka'aranũ. Mĩmera nanẽ pẽẽ erawawe'em nũ. ⁹ Pe-jepyapaawunepa ete. A'ere pejejrũa miamũ pẽẽ erawawe'em. Pejepir arewara etee futat pẽẽ erawau. Nan tee futar iki pekwap— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁰ —'Gã 'wyrarete upe pejewaẽma pẽẽ majepeja 'oga pype etee futat pejepupa. Peo kasi kwe pe pejekou ne. ¹¹ Pe-jeporogyta renuwe'emamũ kamẽsĩete pejewau 'gã 'wyr awi. 'Gã nui pejewau ki pẽẽ pejepytyry'wory'woka. “Nepeenuwi ete oreporogyta. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga amara'neramũ pẽ nee”, 'jau ki pẽẽ 'gã nupe, pejepytyry'woka 'gã neape— 'jau Jejui 'ga wemimono 'gã nupe.

¹² A'eramũ Jejui 'ga remimu'e 'gã awau peuwara 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree:

—Pejetywer awi pẽpoiweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pẽ nui. “Je katu'og ape”, pẽẽ 'eramũ 'ga pẽ katu'ogi futari, pẽ mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'gã awau 'gã nupe.

¹³ Mama'eukwaawa 'gã ipe'au erekwara 'gã nui. Mi-arakawenana 'gã imonou ojero'wu ma'e 'gã akag are. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã katu'oka 'gã jero'wu awi.

Juã Batista 'ga jukaukaawet

(Mateu 14.1-12; Luka 9.7-9)

¹⁴ Jejui 'ga rera okwasi'wasi'wau kwe pe. A'eramũ Erote 'ga nanẽ 'ga rera renupa nũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Awỹja te poromũ? Aeremiapoe'ema te a'e 'ga wapo a'i kũi— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã amũ 'jau 'ga upe:

—Juã Batista 'ga nipo 'ut oferapa rai'i nũ. A'eramũ nipo 'ga a'eramũ janeremiapoe'ema resaukaa janee— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁵ A'ere amumera 'gã 'i:

—Eliasi 'ga nipo 'ut ojewya rai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

Amumera 'gã 'jau:

—Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, ymāwarera 'jawewara 'ga futat— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁶ Aipo ajaupe 'gã 'e renupawe, Erote 'ga 'jau:

—Juã Batista futat 'ut oferapa rai'i nũ. Ajuwonogukat agawewi ako je 'ga ikue. A'etea sipo 'ga oferawu'jap nũ— 'jau Erote 'ga 'gã nupe.

¹⁷ Ymã Erote 'ga wewirera 'ga remireko ẽẽ pojekai 'ga wi rakue. Erotiasi ẽẽ pojekau 'ga wi rakue, Filipe 'ga wi rakue. A'eramũ 'ga ẽẽ rerekou katu rakue. A'eramũ Juã 'ga 'jau 'ga upe:

—Nia'wyrri nanuara. Ejewirera remireko 'ã erepojeka 'ga wi. Ymã 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: “Peko awi pejejuemireko are”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ã ereapo “Peapo awi” 'jawera rai'i. A'eramũ ene etywereteramũ ekou Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Juã 'ga Erote 'ga upe rakue.

A'eramũ Erote 'ga amara'neramũ Juã 'ga ree, 'ga po-faa, 'ga munewukaa moromunepawa pype.

¹⁹ Erotiasi ẽẽ Juã 'ga raykau 'ga 'eawer are. A'eramũ ẽẽ afuwereteramũ 'ga ree. ²⁰ A'ere Erote 'ga kyjei 'ga juka awi. “Esage ma'e 'ga, Ku'jywa 'ga remiayuwa 'ga”, 'jau Erote 'ga Juã 'ga upe. A'eramũ 'ga okyjau 'ga juka awi. A'eramũ 'ga 'ga jukaukare'ema Erotiasi ẽẽ upe. 'Ga je'egamũ Erote 'ga wapyakau Juã 'ga je'eg are. 'Ga je'ega renupawe 'ga 'jau ojeupe: “Maran je 'ga rerekou 'ũ”, 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga nokwaawi futari. ²¹ A'ere Erotiasi ẽẽ Juã 'ga juka rapesagi etee futat akou.

U'aawera 'ara rupi Erote 'ga maraka apou. A'eramũ 'ga kwaiwete 'gã mo'wy'wya omaraka are. Opoirũ, jefaruu 'wyrriat, Garireja ywy pewara 'gã 'wyrri'ri. Mĩmera 'gã 'ga imo'wy'wya oje'wyr ipe. A'eramũ 'gã wemi-mo'wyrera 'gã mojemiwaa. ²² 'Gã jemi'waaw ipe Erotiasi ẽẽ ra'yra ẽẽ awau osou ojerokyau maraka are ajatyka ma'e 'gã nowase. A'eramũ Erote 'ga aku'iramũ ẽẽ jeroky are wemimo'wy'wyrera 'gã netee. A'eramũ Erote 'ga 'jau ẽẽ upe:

—Ma'ja te erefutat? Tamono eneremifutara enee 'jau— 'jau 'ga ẽẽ upe.

²³ A'eramũ 'ga 'jau nũ:

—“Ma'ja te erefutat?” a'e ako je enee ko. Eneremifutara etee futat tamono enee 'jau, a'e ako je enee ko. Na'e ekoetei je enee. Jarejuwarete 'ga remianuwamũ je 'i. Amono futat je enee— 'jau 'ga ẽẽ upe.

²⁴ A'erauwe ẽẽ awau imome'wau oy ẽẽ upe. A'eramũ ẽẽ 'jau ẽẽ upe:

—Ma'ja te je aenũi kĩã upe?— 'jau ẽẽ oy ẽẽ upe.

—“Juã Batista kĩã akagera erurukat imonogukaa wã nupe jee”, ere ki kĩã upe— 'jau ẽẽ wa'yra ẽẽ upe.

²⁵ A'erauwe ẽẽ ra'yra ẽẽ awau ojewya 'jau 'ga upe:

—Juã Batista kĩã akagera erurukat paratu pype imonogukaa wã nupe jee kĩã. 'Awauwe je ifutari— 'jau ẽẽ 'ga upe.

²⁶ A'erauwe Erote 'ga u'arasigamũ aipo ẽẽ 'erauwe.

Niporojukaweri 'ga Juã 'ga ree. A'eramũ 'ga a'eramũ u'arasigamũ.

“Ma'eramũ je 'jau ẽẽ upe ra'e 'ũ:

Eneremifutara tamono enee 'jau, 'jau ẽẽ upe ra'e 'ũ”, 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamũ. A'ere 'ga wemimo'wy'wyrera 'gã nemianuwamũ aipo 'ga 'i ẽẽ upe. A'eramũ 'ga ojenosũ.

“Kasi 'gã a'e pe je iapoe'emamũ naje rerowiari ne kwy, 'gã nekoi je'me are ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe. ²⁷ A'eramũ 'ga a'eramũ jefaruu 'gã amũ monou Juã 'ga juwonogukaa.

—Moromunepawa pype Juã 'ga 'amamũ. Pe'je pejewau 'ga ajuwonoka. A'eramũ pẽẽ 'ga akagera rerua paratu pype ẽẽ upe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau 'ga ajuwonoka. ²⁸ A'eramũ 'gã paratu pype 'ga akagera rerua ẽẽ upe. A'eramũ ẽẽ erua oy ẽẽ upe rakue.

—Kweramũ a'ni— 'jau ẽẽ oy upe.

²⁹ “Erote 'ga 'ga jukaukat 'ga upe” 'e renupawe Juã 'ga remiayuwa 'gã awau 'ga reumera upe erawau imonou inuga ita kwara pype rakue.

A'eramũ Erote 'ga wea'aramũ Juã 'ga ree, Jejui 'ga rera renupawe.

Kanape'i me'yitawet

(Mateu 14.13-21; Luka 9.10-17; Juã 6.1-14)

³⁰ Ko'iko'i ete Jejui 'ga remimonofera 'gã 'ua ojewya nũ. A'eramũ 'gã wemiapofera mome'wau Jejui 'ga upe.

Oporogyta nanẽ 'gã imome'wau 'ga upe nũ. ³¹ Kwaiwete 'gã ajatykau Jejui 'ga ree. A'eramũ Jejui 'ga oje-mi'wararũme'em wemimu'e 'gã netee. A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimonofera 'gã nupe:

—Pe'je soo awotywe'eme jarepytu'wau ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³² A'eramũ 'gã tee awau u'aa yaruu pype. ³³ A'ere kwaiwete 'gã 'gã oa resagi.

—Oo Jejui 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ amunaw ipewara 'gã ojeko'woka 'ga piara rupi awau ujãna ypia ywyrri owaẽma 'gã nenune.

³⁴ Ojekog ire Jejui 'ga uẽma yaruu awi. Wenune 'ut ma'efera 'gã nesakawe, Jejui 'ga ajemuaẽma 'gã nee.

“Karupa'mĩ jare'ema 'jawe pa 'gã jemogyi jee nũ”, 'jau 'ga ojeupe. Ni'wyrriari 'gã. A'eramũ 'gã omo-gytawe'emamũ. A'eramũ 'ga a'eramũ ajemuaẽma 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

³⁵ Kaaruwamũ Jeju'i 'ga remimonofera 'gã 'jau 'ga upe:

—Kaarup ki 'ei. Nitywi futari mama'ea 'au 'gã ne-mi'uramamũ— 'jau 'gã 'ga upe. ³⁶ —Emono 'gã jarejewi. Too 'gã amunawa mũ pype wemi'urama mua ojeupe 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁷ A'ere Jeju'i 'ga 'i 'gã nupe:

—Pěě te mama'ea pemono 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau:

—Kuu. Mytuna 'gã nũ'ũ. Tusětu ka'aranũũ oo kanape'i muawamũ 'gã nupe kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁸ A'eramũ Jeju'i 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Marāmaran te kanape'i pyu pětyp? Pe'je pejewau esaka— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau esaka. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Sĩku etee kanape'ia. Mukũi'ĩ etee ipira'ia 'jau ra'e— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹ A'eramũ 'ga 'jau ojee ajatyka ma'e 'gã nupe:

—Pe'je pejepojo'oka'i pejejaii pejeapyka juo'wi 'arimũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁰ A'erauwe 'gã opojo'ojo'o'giramũ wapyka juo'wi 'arimũ. Peu sěg 'gã wapyka. Peu sĩkwěta 'gã wapyka. Peu sěg 'gã wapyka nũ. Nan tee futat 'gã wapyka juo'wi 'arimũ. ⁴¹ A'eramũ Jeju'i 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramã'jãu ywau opo pe. A'eramũ 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'erauwe 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'e 'gã nupe. Omowowogamũ ojeme'yita 'gã nupe. Ipira'ia naně ojeme'yita 'gã nupe. A'eramũ 'gã imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ⁴² A'eramũ wapyk ma'e 'gã juejue ojemi'waa wewegamũ jui.

—Janeruwarete 'ga kumia ome'yi janee— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ 'ã jane jarejewegamũ jarejupa. Jarejuwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ã jane ty'ara reruwi— 'jau 'gã ajaupe.

⁴³ A'eramũ Jeju'i 'ga remimu'e 'gã emyrera mono'oga ijaga yrũ pype. Tusi yrupemũũa 'gã imatyneema emyera pyu. ⁴⁴ Sĩku miu agawewi kũima'e 'gã pytuna. A'etea 'gã na'upawi kumia. Wewegamũ 'gã jui.

'Y rajape 'arimũ Jeju'i 'ga ataawet

(Mateu 14.22-33; Juã 6.16-21)

⁴⁵ Emyrera 'gã ijag ire Jeju'i 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Pe'je pejewau peje'aa yaru pype. Pesaita pe pejewau pejeaapa je renune. Je apyta ra'ne. Tamono 'gã 'gã 'wyr ipe 'jau nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau 'ga wi 'ga rejaa ojetee'i.

⁴⁶ Ojewi 'gã o re Jeju'i 'ga awau ojeupia wytyra rupi. 'Uwarete 'ga upe 'ga awau oporogytau. Ojetee'i futat 'ga awau akou. ⁴⁷ Ypytunimũ Jeju'i 'ga wemimu'e 'gã ne-saka. Ypiauu pyter ipe 'gã 'upa. A'ere ywytua napywurukari 'gã nupe. A'eramũ Jeju'i 'ga ku'em ja'wyja'wyrãmũ awau 'gã nepejãna. 'Y rajape 'arimũ 'ga awau

watau. "Tafen 'gã 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe. Ojepyu 'ga kwap ja'wyja'wyrãmũ 'gã 'ga resaka.

⁴⁹ —Ma'ja katu 'ut kweramũ janee?— 'jau 'gã ajaupe. —Ajaga nipo kwe 'ut owaěma janee kũi— 'jau 'gã amũ wafukaita ajaupe.

⁵⁰ A'eramũ 'gã okyjau ajemogyau. 'Gã kyjea 'gã pifua-ka'roka.

A'erauwe Jeju'i 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekyje awi je wi. Je tee ojot pě newiri— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵¹ A'erauwe 'ga awau yaru pype u'aa 'gã pyri. A'erauwe ywytua wojeramũ 'gã nupe. A'ere 'ga remimu'e 'gã yyi ajemogyau. ⁵² Naeapyoi 'gã kanape'i jeme'yitawer are. Naeapyoi wejue 'gã Jeju'i 'ga ree. A'eramũ 'gã okyjau 'ga wi.

Genesare ywy pewat

(Mateu 14.34-36)

⁵³ A'eramũ Jeju'i 'ga awau oyaapa wemimu'e 'gã netee. Awau 'gã ojekoka Genesare ywy are. ⁵⁴ Yaru awi 'ga ěmauwe peuwara 'gã Jeju'i 'ga kwaapa. ⁵⁵ A'eramũ 'gã awau u'jãna ojero'wu ma'e 'gã nerua amunaw awi. Amunawa moymoyka ojero'wu ma'e 'gã nerua 'gã nupawa pype Jeju'i 'ga upe. ⁵⁶ Jeju'i 'ga waw ipe 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'gã nuga 'ga kwapaw ipe. Amuna'wi'i pewara 'gã, amunawarete pewara 'gã, jũ mewara 'gã. Mĩmer awi 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'gã nuga 'ga rape pe.

—Tene 'gã eneraity pypireme'ywa pyygi ene wi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'ga raity pypireme'ywa pyygarera 'gã ajaruete pawamũ najuejue etee futat.

Judeu 'gã nemiapo

(Mateu 15.1-9)

7 Anure fariseu 'gã amũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee ajatykau Jeju'i 'ga ree. Jerasareg awi 'ut ma'efera 'gã poromũ. ² Jeju'i 'ga remimu'e 'gã jemi'wara resaka ajemogyau. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Nojepoei 'gã ojemi'war enune jareypy je'egawer imũ— 'jau 'gã ajaupe. —Nuapoi 'gã jarejemipoa ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

³ Judeu 'gã mama'ea wapo oypy je'egawer imũ etee futat. Fariseu 'gã taetu iapou. Ojemi'war enune 'gã oje-poeipoeita. ⁴ Wemimurera kumia naně 'gã ipireipireita nũ. Oypy 'gã je'egawer imũ etee futat kumi'wawa naně 'gã ipireita nũ. Kaneeku, 'y ryrũ, japepo. Mĩmera 'gã opirei. Oypy 'gã je'egawer imũ etee futat 'gã iapou.

⁵ A'eramũ fariseu 'gã Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee oporonupa ee Jeju'i 'ga upe:

—Ma'eramũ ajee eneremiayuwa 'gã nuapoi mama'ea jareypy 'gã je'eg ymaner imũ 'ũ? Nojepoei naně 'gã 'ã jareypy je'egawer imũ ojemi'war enunewe— 'jau 'gã Jeju'i 'ga upe.

⁶ A'eramũ Jeju'i 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pěě 'ā “mama'e esagea ore aruapo”, pe'je numi-amū. A'ere 'ā pē'me ate pejemogyramū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

“Aramuoryw ore Orojuwarete 'ga, 'jau futatee 'gā jee”, 'jau Janeruwarete 'ga.

“A'ere 'ā 'gā 'meramū te. Nom'yi 'gā weaa je ree. Naje rerowiari tāmējē 'gā.

⁷ U'eawer are etee 'gā jamu'ei. A'ere 'gā 'jau ajaupe: Jarejuwarete 'ga je'eg are je pē mu'ei, 'jau futatee 'gā ajaupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, oje'ega moywrafena.

⁸ —Nepeenuwi agawewi 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega pejemogyau. Na'ga je'eg imū rūi nanē pēē mama'e apou nū. Tesirūmera 'gā je'eg imū etee 'ā pēē mama'e apou— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁹ —Pejepoia 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega renuw awi. A'eramū 'ā pēē pejemifutar imū etee mama'e apou. ¹⁰ Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: “Peanuw etee ki pejejuwa 'ga je'ega. Pejeje ēē je'ega nanē ianupa etee nū”, 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue. “Ujara 'gā kurapara 'gā ki peapisi”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue.

¹¹ A'ere 'ā pemu'e 'gā 'gā jara 'gā nee 'gā je'ega renuw etee'em are. “Pejajara 'gā nupe mama'e are peje-poromonowere'emamū ki pe'je 'gā nupe: “Pē nupe-wara je amono Jarejuwarete 'ga upe ai'i. A'eramū je mama'e mū monowe'em pē nupe”, 'jau futatee ki pēē pejajara 'gā nupe. ¹² A'eramū ki pēē imonowe'em pejajara 'gā nupe”, 'jau 'ā pēē 'gā mu'jau tywet pejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹³ —Aipo 'jaramū pēē Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema pejemogyau. Tesirūmera 'gā je'egawer imū te 'ā pēē mama'e apou. Namīmera etee rūi futat pēē iapou. Amumeramū tae-tu ajeje 'ā pēē mama'e tywera peapo— 'jau Jejui 'ga fariseu 'ga nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā neewe.

Ae motyweawa 'ga imome'uawet

(Mateu 15.10-20)

¹⁴ A'ere Jejui 'ga 'jau mytuna 'gā nupe:

—Pe'je pejejuwa pejeapyakau je'eg are— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū pēē pejejeapyoramū ee pejemogyau. ¹⁵ Napē pype oo ma'efera rūi pē motywet Janeruwarete 'ga upe pē mogyau. Pē nui uēm ma'ea te pē motywet Janeruwarete 'ga upe. Pēje'egaiwa te pē motywet Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁷ A'ere Jejui 'ga mytuna 'gā nejaa awau osou 'og ipe wemimu'e 'gā netee. 'Og ipe ose re 'ga remimu'e 'gā oporonupa 'ga upe:

—A'eramū ene ma'ja upe poromū 'jau ra'e 'ū? Norereapyoi ore ene 'e are ki 'ei— 'jau 'gā 'ga upe.

¹⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēē nanē nipo nepēneapyoi we ee ra'e ki sa? Ekoay pēē na'e ki 'ei. Pēē nanē meewei etee pēneapyo ee ra'e ki 'ei? Nepēneapyoi ymani te 'ā pēē je'eawer are a'i kūi.

Pejejemi'waa nipo pēē. A'eramū nipo pēē pejejemi'u monou pejejuru pe. A'ere nipo pēē imokona. ¹⁹ Pēnemi'ua osou pēnawyrū pype etee futat. Nokwasi'oi pēwytera pype. Pēnawyrū pype etee futat mama'e oi. A'eramū okwapa etee pē nui. A'eramū mama'ea pē motywerukare'ema Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Aiporamū futat Jejui 'ga 'i 'gā nupe: “Nitywi futari pēnemi'ue'ema mū mama'ea” 'e upe futat 'ga 'i poromū.

²⁰ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pēwyter awi 'ut ma'efera tee pē motywet Janeruwarete 'ga upe. ²¹ Mama'e tywer are etee pēē pejejea'aramū. A'eramū pēē mama'e apou pejejea'ar imū etee futat. 'Ga amū wea'aramū mama'e are amunarū are. A'eramū 'ga amunarūmū ee. 'Ga amū wea'aramū oporojuka are. A'eramū 'ga oporojuka. ²² 'Ga amū wea'aramū wemirekoe'em are ako are. A'eramū 'ga akou kūjā ēē ree. 'Ga amū wea'aramū okaraemā momytun are etee. A'eramū 'gā okaraemā momytuna ekoete. 'Ga amū wea'aramū mama'e tesirū apo are te. A'eramū nipo 'ga otyweramū akou Jarejuwarete 'ga upe. Wemifutar imū etee o'meramū. Wea'ar imū etee ajuago'wau ajemogyau. 'Gā amū ajuerekoayau. 'Gā amū ojerowiaripa etee ojee. 'Gā amū ojemuarūme'em. ²³ Mīmera 'ā pēē iapou pejemifutar imū etee futat. A'eramū pēē mīmera apoaramū te pejemotywea Jarejuwarete 'ga upe. Napēnemi'ua rūi pē motywet 'ga upe. Pejepoeje'ema miamū nepē motyweri 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau 'gā motyweawa mama'e are etee.

Judeue'ema ēē

(Mateu 15.21-28)

²⁴ A'ere Jejui 'ga awau pe awi. Tiro 'jawa pyri 'ga awau. Awau osou peuwara 'gā amū 'wyr ipe.

—Je mome'u kasi pejepe ne. “Au 'ga ruri akou”, pe'je kasi ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'ga rera nimimawi futari. ²⁵ A'eramū kūjā ēē mū 'ga rera renupa. Mama'eukwaawa 'up ēē ra'ya ēē pir are. A'eramū ēē 'ua wapyka wenupy'āu Jejui 'ga rowase, 'ga rera renupawe. ²⁶ Najudeu arūi agawewi ēē. Sirufenisi pewara ēē te. Poromū 'ut oporogytau Jejui 'ga upe:

—Mama'eukwaawa epe'a jera'ya kynā wi, a'e je tejua enee— 'jau ēē 'ga upe.

²⁷ A'ere 'ga 'i etee ēē upe:

—Sā'ā ae kunumīa mama'e 'ue'emamū ae kunumī remi'urama monoe'ema weymawa upe. Nan tee futat je. Judeu 'gā poaawamū je ruri 'au ywy pe ikue— 'jau Jejui 'ga ēē upe.

²⁸ A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere ywyu mama'e 'ar ire wā neymawa i'ui futari— 'jau ete ēē 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe:

—Je rerowiat ape ekou ra'e a'i ī. Ere ewau ejewya eje'wyr ipe nū. Mama'eukwaawa ojepe'a 'awamū enera'ya ēē wi— 'jau 'ga ēē upe.

³⁰ A'eramũ kũjã ěě awau ojewya oje'wyr ipe nũ. ěě ra'ya ěě 'upa anuruka okama pype. Jaruete ěě 'upa. ěě pirowara ojepe'au awau ěě wi ra'e.

Iapyae'ema 'ga

³¹ Jejui 'ga awau pe awi. Sidoma pyu 'ga okwapa. A'ere 'ga awau Tekapuru ywy raapa awau owaěma Garireja ypiauu upe. ³² A'e pe kũima'e 'gã amũ iapyae'ema 'ga rerua Jejui 'ga upe. Nuenuwi 'ga mama'ea. Nije'ěkarakatui naně 'ga nũ. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Epo emono 'ga 'arimũ. Tajekatu'ok 'ga 'jau— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³³ A'eramũ Jejui 'ga 'ga pe'au mytun awi. A'erauwe 'ga ofã monou 'ga apya rupi. 'Ga apya rupi ofã mono re 'ga onymuna opo are. A'ere 'ga weny monou 'ga kũ are. ³⁴ 'Ga kũ are weny mono re Jejui 'ga wowowyrãmũ ywau ojeptyuekyjayau. A'e pe 'ga 'jau:

—Ejeawopytymo'wok 'ga wi— 'jau 'ga.

(Oje'eg imũ 'ga 'i *Efata. Efata* 'ea ejeawopytymo'wok 'ga wi 'ea futat poromũ.)

³⁵ A'erauwe iapyae'ema 'ga wapyakwafugamũ. 'Ga kũa naně ojekatu'oka nũ. A'eramũ 'ga oje'eg esageayramũ. ³⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau esakarera 'gã nupe:

—Pemome'u kasi ne— 'jau 'ga 'gã nupe numiamũ.

A'ere 'ga rera nikokawi futari. A'ere 'gã 'ga rera muã i kwe pe.

³⁷ 'Ga rera renupara 'gã wea'aramũ 'ga ree ajemogyau. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—A'jeteetewi 'ga mama'e apoi ki sa! Iapyae'ema 'gã miamũ 'ga imuapyau. Ije'ege'ema 'gã naně 'ga imoje'egukaa— 'jau 'gã ajaupe.

Kwaturu miu 'gã mojemi'waawet

(Mateu 15.32-39)

8 Anure 'gã awau ajatykau Jejui 'ga ree nũ. Kwaiwete 'gã awau ajatykau 'ga ree. Temi'u teepawamũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

² —Ajemuaěm je tekou 'gã nee. Muapyt 'ã 'gã kaaruwamũ jane pyri. A'eramũ 'awamũ 'gã nemi'urama ateepawamũ 'gã nui. ³ A'eramũ je teporomonowere'emamũ 'gã nee 'gã nemi'urame'eme. Kasi a'e pe ty'ara 'gã pifuaka'rogi woga piara rupi 'gã oramũ ne, a'e je. A'eramũ je teporomonowere'emamũ 'gã nee tejewi, 'gã nupe mama'e monowe'emamũ. Kasi 'gã oje'wyr ipe awau 'gã manũaiwi ty'ara upe ne. Amumera 'gã taetu nã'ã muku awi 'ut re'ã, a'e je— 'jau Jejui 'ga wemimu'e 'gã nupe.

⁴ A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Amunawe'em ipe jane rekoi nũ'ũ. Nitywi mama'ea 'au. Mõ awi sipo ore mama'e muri 'gã mojem'i'waawamũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Marãmaran pěkanape'i pytuna?— 'jau 'ga oporonupa ee 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Sete ete ipytuna— 'jau 'gã 'ga upe.

⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau mytuna 'gã nupe:

—Pe'je pejeapyka ywyu— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã wapyka.

A'ere 'ga kanape'i pyyka opo pe. A'ere 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete 'ã mama'ea eremut oree. Ene te 'ã eneresage oree, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'e 'gã nupe. Omowowogamũ ojeme'yita 'gã nupe. A'eramũ 'gã imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ⁷ Ipira'ia naně niapoi nũ. A'ere Jejui 'ga eroje'ega opo pe 'Uwarete 'ga upe nũ, 'ga muorypa ee. A'eramũ 'ga ipira'ia monou wemimu'e 'gã nupe. A'erauwe ipira'ia ojeme'yita nũ.

A'eramũ 'ga remimu'e 'gã imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ⁸ A'eramũ 'gã ojemi'waa wewegamũ. Weweg ire Jejui 'ga remimu'e 'gã emyrera mono'oga imonou yrũũ pype. Sete yrupemũũa 'gã imatyneema.

⁹ Kanape'i 'warera 'gã pytuna kwaturu miu agawewi 'gã pytuna.

'Gã jemi'war ire Jejui 'ga 'gã monou 'gã 'wyr ipe nũ.

¹⁰ A'eramũ 'ga u'aa yaruu pype wemimu'e 'gã netee. Awau 'gã oyaapa awau ojekoka Taumanuta ywy are.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gã enũinawet

(Mateu 16.1-4)

¹¹ Peu fariseu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Nuerowiari 'gã 'ga. "Najarejuwarete 'ga pãjě mũ rũi 'ga mama'e apoi", e'i etee 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã 'ua 'ga resaka. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Aeremiapoe'ema eapo amũ ore reape. Taruesak ene mama'e apoa orojemiesagamũ 'jau. "Jarejuwarete 'ga pãjě mũ futat 'ga aeremiapoe'ema apoi ra'e", taru'e enee 'jau. A'eramũ ene mama'e apou 'ga pãjě resaukaawamũ oree— 'jau 'gã 'ga upe.

¹² A'eramũ Jejui 'ga ojeptyuekyita 'gã nee. A'ere 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Naapoa'uweri je pěnemiapoe'ema pě neape. Naje rerowiari futari pejepe. A'eramũ je mama'e apowe'em pěnemiesagamũ— 'jau ete Jejui 'ga 'gã nupe.

¹³ A'eramũ Jejui 'ga awau 'gã nui nũ. Yaruu pype 'ga awau u'aa wemimu'e 'gã netee. A'eramũ 'gã awau oyaapa.

Wemimu'e 'gã momoranupawet

(Mateu 16.5-12)

¹⁴ A'ere 'ga remimu'e 'gã nuerooi kanape'i ojeupi. Amoka'jam 'gã erooa. Majepei'ia te 'gã erawau. ¹⁵ A'e pype Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejea'gu ki fariseu 'gã nui, 'gã mani'oko'o jopypeaw awi. Erote 'ga ma'e awi 'jau ki pejejea'gwau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kanape'i rerura ako jane simoka'jam ko. A'eramũ 'ga poromũ 'jau janee kũi— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁷ A'ere Jejui 'ga 'gã 'e renuwi. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naje rerowiari tāmējē pejepe pejejemogyau ki sa. Ma'eramū nā'ā aipo pe'je pejejaupe re'ā. “Kanape'i rere-rure'em are 'ga 'i poromū janee”, pe'je re'ā— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Ma'eramū sipo pēē pejejeapy-oe'emamū je'eawer are pejejemogyau 'wei? ¹⁸ Pēnea 'ā pēē numiamū. A'ere 'ā nepeesagi mama'ea. Pejeap-yaramū 'ā numiamū. A'ere 'ā nepeanuwi jeje'ega. ¹⁹ Pemoka'jam nipo jeremiapofera rai'i? Kanape'ia je ime'yitawera rai'i? Sīku etee agawewi ako ai'i. A'etea ako je kanape'ia omowowok imonou sīku miu kūima'e 'gā mojemi'waawamū ai'i. 'Gā jemi'wapaw ire marā-maran ajee yrūa pematyneem emyrera pyu rai'i?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

—Tusi yrūa ako tyneema ai'i— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁰ A'eramū Jejui 'ga oporonuwu'japa ee 'gā nupe nū:

—A'ere ako je sete kanape'i mowowoka kwaturu miu 'gā mojemi'waawamū ai'i nū. 'Gā jemi'wapaw ire marā-maran yrūa ajee pematyneem emyrera pyu rai'i nū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Sete yrūa ako tyneema ai'i— 'jau 'gā 'ga upe.

²¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Nepēneapyoi we tāmējē pēē ee? “Pejea'gu ki fariseu 'gā mani'oko'o mojoyypeaw awi”, a'e ako je pē nupe ko. A'ere ako je nakanape'i upe rūi je 'i ko. “Gā nemimu'e morogyta awi ki pejea'gu”, a'e te je ako pē nupe ko— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Eae'ema 'ga

²² A'ere Jejui 'ga awau owaēma Pesaita 'jawa upe wemimu'e 'gā netee. A'eramū peuwara 'gā amū eae'ema 'ga rerua Jejui 'ga upe.

—Epoa emono 'ga rea 'arimū. 'Ga rea tajekatu'ok 'jau— 'jau 'gā 'ga upe.

²³ A'erauwe Jejui 'ga eae'ema 'ga popyyka 'ga rerawau 'ga renuēma amunaw awi. A'erauwe 'ga onymuna opo are. A'ere 'ga weny monou 'ga rea are. A'ere 'ga opo monou 'ga 'arimū. A'ere 'ga 'jau 'ga upe:

—Ereesak te mama'ea 'awamū?— 'jau 'ga 'ga upe oporonupa ee 'ga upe.

²⁴ A'eramū eae'ema 'ga 'jau 'ga upe:

—Aesak futat je numiamū. A'ere 'gā 'ywa 'jawe etee jee wesagamū— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁵ A'ere Jejui 'ga opo monou'japa 'ga rea 'arimū nū. A'eramū te 'ga mama'e resagi katu. ²⁶ A'erauwe Jejui 'ga eae'emera 'ga monou 'ga 'wyr ipe nū.

—Eje'wyr ipe ekwap. Ereo kasi amunaw ipe ne— 'jau 'ga 'ga upe, 'ga monou 'ga 'wyr ipe nū.

Pedro 'ga Jejui 'ga mome'uawet

(Mateu 16.13-20; Luka 9.18-20)

²⁷ A'ere Jejui 'ga awau Sesariafiripai ywy pe wemimu'e 'gā netee. Awaw ipe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Ma'ja e'i te tekotee 'gā jee jepi?— 'jau 'ga 'gā nupe oporonupa ee 'gā nupe.

²⁸ A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe:

—“Juā Batista 'ga te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū”, e'i amumera 'gā enee jepi. Amumera 'gā: “Eliasi 'ga nipo 'ā 'ut ojewya rai'i nū”, 'jau enee. Amumera 'gā: “Jare-

juwarete 'ga je'ega mome'warera 'gā amū te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū. 'Agamū 'ua oporogytau akou janee nū”, 'jau 'gā enee jepi— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁹ —Pēē nū. Ma'ja pe'je ajee jee jepi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Ene Jarejuwarete 'ga remimurera, aru'e ore jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pemome'u kasi ajee aipoa 'gā nupe ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

Amanūawama mome'uawet

(Mateu 16.21-28; Luka 9.22-27)

³¹ Aipo pe futat Jejui 'ga ajukaawama mome'wau ypy ypy wemimu'e 'gā nupe.

—Je 'ā pēneki'yr ymanera. A'ere nipo 'gā anurenure'i je rereko tyweretei. 'Wyriara 'gā nipo je reroyrūmū. Judeuramū jane 'wyrria'ri, mainana 'wyrriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mīmera 'gā nipo je reroyrū. A'eramū nipo 'gā je jukaukaa 'gā nupe. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³² Jejui 'ga ajukaawama mome'wau katu tāmējē 'gā nupe. A'eramū Pedro 'ga 'ga rorojepe'au'i 'gā nui. A'eramū 'ga oje'egayau 'ga upe:

—Ene'me awi nū'ū. Nene rereko tywera'uweri 'gā nū'ū. Janeruwarete 'ga nene rereko tywerukara'uweri 'gā nupe kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³³ A'erauwe Jejui 'ga ojerowaka amā'jāu wemimu'e 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Ejepe'a je wi, ki Satanasi. Mama'eukwaawa 'wyrriara ene mu'eukat poromū jee, ki Pedro. “Tamomoirukat 'ga 'ga Ruwarete 'ga remifutara apo awi 'jau”, e'i te Satanasi jee. A'eramū poromū ene mu'eukaa jee kūi. Na-Jarejuwarete 'ga remifutar imū rūi ere aipo 'jau jee. Ejemifutar imū te ere aipo 'jau jee— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

³⁴ A'ere Jejui 'ga mytuna 'gā majatykau ojee, wemimu'e 'gā neewe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Jeremiayuwamū pejejekoweramū ki pēē jeremifutar imū etee futat mama'ea peapo. Pejekyjawe'em futat pejejereko tywer awi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Peje-manū awi miamū pejekyjawe'em futat. “Tene 'gā je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, pe'je etee ki— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁵ —“Najemanūweri je Jejui 'ga mome'u are” 'jara 'gā nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. “Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imū” 'jara 'gā nanē nooa'uweri ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Amumera 'gā te nipo ajee e'i “tene 'gā je jukai kwy. Je napoira'uweri 'ga mome'u awi”, 'jau. Aipo 'jara 'gā etee awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁶ —Okaraemā mono'og are etee ea'at ma'e 'gā nanē ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gā karaemā. A'ere aipo 'gā miamū nooi futari ywag ipe. Nomyi 'gā weaa Jarejuwarete 'ga ree. Okaraemā me'yi are etee 'gā fueweramū. A'ere 'gā je rerowiar are jēmī

wea'are'emamũ. A'eramũ 'gã awawe'em 'ga pyri. Ma-ma'eukwaawa rapyaw ipe etee nanuara 'gã awau. Peu oo re 'gã nuẽmarũi futari jui. ³⁷ Nitywi mama'e mũ ma-ma'eukwaawa rapyaw awi 'gã nenũ'jãawamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁸—'Awamũ ete 'gã naje rerowiari futari. Nomỹi futari 'gã weaa je ree. Kwaiwete 'gã ma-ma'e tywera etee iapou. A'eramũ nipo je rerowiaara 'gã o'meramũ je rerowiare'ema 'gã nupe. "Na'ga rerowiaara rũi je", 'jau futatee nipo 'gã ajemogyau 'gã nupe. Ojenosĩ 'gã jeje'ega mome'u awi. "Je 'ã Jejui 'ga remiayuwã", 'jawe'em 'gã. Aipo 'ea 'gã enosõu. A'eramũ nipo je anure tejewya je nanẽ futat aipo 'gã nui tejenosõu. Tejuawa rupi je ruri Tejuwarete 'ga renyfuga pype, ywagipewara 'gã nenyfuga pype 'jau. A'eramũ je aipo 'ara rupi tejenosõu tekwakuparera 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

9 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:
—Anure nipo pẽẽ mũ je resak pejepe peje-manũme'ẽwe peje'wyriaramũ je rekoa. Jarejuwarete 'ga pãjẽa nipo pẽẽ mũ esaka— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe oporogytau.

'Gã neape Jejui 'ga jesowo'gõkawet

(Mateu 17.1-13; Luka 9.28-36)

² Anure seis oser ire Jejui 'ga awau ywyty'rarimũ. Muapyra 'gã etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau erojeupia ywyty'rarimũ ojeupi. Peu Jejui 'ga ojesowo'gõka 'gã neape. ³ 'Ga raitya waparasiagamũ 'ga ree. Iaparasi enyuk te 'ga raitya 'ga ree. ⁴ A'erauwe 'gã Moisesi 'ga resaka Eliasi 'ga reewe. Ywag awi 'gã 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. ⁵ Ywag awi 'ut ma'e 'gã nesakawe Pedro 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—'Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe. —Muapyra tapỹja taruapo pẽ nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

⁶ Jejui 'ga remimu'e 'gã kyjea 'gã nerekou. A'eramũ Pedro 'ga u'akwaawe'emamũ poromũ 'jau Jejui 'ga upe. ⁷ 'Ga porogytapaw ire ywasiga 'ua ojypa 'gã nee nũ. A'e rupi futat Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'gã nupe:

—Koromũ futat Jera'yrarete 'ga. Jeremifutararete 'ga. A'eramũ ki pẽẽ 'ga je'eg are pejeapyakau— 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywasiga rupi 'gã nupe.

⁸ A'erauwe 'gã warekou. A'ere 'gã Jejui 'ga etee futat esagi 'ga 'amamũ. Ywag awi 'ut ma'efera 'gã awau ojeupia ywasiga rupi 'gã nui nũ. ⁹ Ywytyr awi 'gã neruaw ipe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemome'ua'ne kasi 'gã nupe ne. Pejejek'i'yramũ je feraw ire tãmẽjẽ tepemome'u 'gã nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰ Aipoa 'gã nomome'ui futari 'gã nupe. A'ere 'gã naeapyoi 'ga 'eawer are, "Je feraw ire" 'eawer are. A'eramũ 'gã imome'waukaa ajaupe:

—Ma'ja upe 'ga aipo 'jau janee nũ'ũ? Ma'ja are sipo 'ga jane mu'ei? Ma'ja upe sipo 'ga 'i "jeferaw ire tepemome'u 'jau", 'jau janee— 'jau 'gã ajaupe.

¹¹ A'eramũ 'gã oporonupa ee Jejui 'ga upe:

—Ma'eramũ ajee Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'i 'ũ: "Ymã 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue: 'Eliasi 'ga ra'ne nipo ojesaukat 'gã nupe. A'ere nipo 'ga rewiri jeremimono-rama 'ga oi ojesaukaa 'gã nupe', 'jau 'ga 'ã ik-wasiarukaa inuga ka'aran are rakue", 'jau 'gã imome'wau oree— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat 'gã 'i. Eliasi 'ga 'jawewara 'ga ra'ne futat ako 'ut ai'i. "Au'je ki mama'e tywera apo re. Pe'je ki pejepoia pejetywer awi. Janeruwarete 'ga tepẽ mogy wemiayuwamũ 'jau", 'jau ako 'ga awau pẽ nupe ai'i, je renune ai'i. Juã Batista 'ga futat Eliasi 'ga 'ut 'jawamũ. A'ere nepekwaawi futari 'ga. A'eramũ 'gã 'ga rerekou tyweaete wemifutar imũ etee 'ã rai'i. Anure nipo 'gã je miamũ je rerekou tyweretei 'ga 'jawerimũ futat. Ymã 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã nupe je rerekou tyweaw are rakue. A'eramũ nipo 'gã je rerekou tyweaete je reroyrũmũ 'ga 'eawer imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Kunumĩ 'ga katu'okawet

(Mateu 17.14-21; Luka 9.37-43)

¹⁴ Ywytyr awi ojyw ire 'gã 'gã nesaka kwaiwete wemimu'e 'gã ywyri. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amũ oporogytau 'gã nupe. ¹⁵ A'ere 'ga resakawe mytuna 'gã oporesagamũ Jejui 'ga ree. A'eramũ 'gã awau uãna 'ga rapeje'ega. ¹⁶ A'erauwe Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

—Ma'ja are te pejamue pejejupa ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁷ A'eramũ kũima'e 'ga amũ mytuna 'gã pyter awi oje'ega mua 'ga upe:

—Teja'yra 'ga je arut enee, ki Ku'jyp. Mama'eukwaawa 'up 'ga pir are. A'eramũ mama'eukwaawa 'ga moje'egukare'ema. ¹⁸ Mama'eukwaawa 'ga pykawe 'ga moywyrupãu 'ga monou 'ga retyka. A'eramũ 'ga moyypipa, 'ga mua'jykã'jykãina 'ga motyjuita. A'eramũ 'ga mopifuakare'ema 'ga mogou. "Pepe'a 'ga wi", a'e futat je eneremimu'e 'gã nupe ko numiamũ. A'ere 'gã nope'ai ete 'ga wi ko— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Maranime gatu nipo 'ã je rerowiat pejepe pejemogyau? Ymã agawewi 'ã je pẽ mu'ei. A'etea nipo 'ã naje rerowiar ymani pejepe 'ja. "Nakoa'uweri je namutamutãt pẽ pype", a'e agawewi je 'ã pẽ nupe— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe, tesirũmera 'gã neewe futat. —Pe'je 'ga ra'yra 'ga rerua jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁰ A'erauwe 'gã 'ga rerua. A'ere Jejui 'ga resakawe 'ga pirowara 'ga moyyita 'ga monou 'ga retyka 'ga mojerejerepa ywyu. 'Ga motyjuita 'ga juru rupi.

²¹ A'eramũ Jejui 'ga oporonupa ee kunumĩ 'ga ruwa 'ga upe:

—Maranime te mama'eukwaawa ruwi enera'yra 'ga pir are rai'i 'ũ?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga ruwa 'ga 'jau 'ga upe:

—'Ga kunumĩa we futat mama'eukwaawa wereko opir are ikue— 'jau 'ga ruwa 'ga 'ga upe. ²² —Amumẽ mama'eukwaawa 'ga monoukaa 'ga retyka tata pe jepi. Amumẽ 'ga momorukaa 'y pe, 'y pe 'ga jukaawamũ jepi numiamũ. A'eramũ ore 'ga rerua enee. Maran gatu nipo ene nanẽ ipe'awe'em 'ga wi nũ. Ejemuaẽm ore ree jera'yra 'ga retee— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ —Tejerowiamũ je mama'e apoi pẽ nupe. Nitywi futari mama'ea jeremiapoe'ema, pẽẽ je rerowiaa 'er-amũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁴ A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Arowiat je ene. Ejerowiar ywyapiukat jee— 'jau 'ga wafukaita 'ga upe.

²⁵ A'eramũ mytuna 'gã 'ua ajatykau 'gã nee. 'Gã ne-sakawe Jejui 'ga 'jau mama'eukwaawa upe:

—Ejepe'a 'ga wi. Erejewyt kasi 'ga upe ne— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

'Ga pirowara aipo 'ga kunumĩ 'ga muapyaukare'ema, 'ga moje'egukare'ema 'jau.

²⁶ Ojeupe Jejui 'ga 'eramũ 'ga pirowara 'ga mopapa-ga, 'ga maema. A'eramũ ojepe'au 'ga wi. Amanũ ma'e 'jawe 'ga monou 'ga retyka. A'eramũ esakara 'gã 'jau ajaupe:

—Amanũ ete nipo kwe 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

²⁷ A'eramũ Jejui 'ga kunumĩ 'ga popyika 'ga ma-fu'ama. ²⁸ A'ere Jejui 'ga wemimu'e 'gã nerawau 'gã nerousou 'og ipe. A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Maran ajee ore norope'arũi 'ga wi ra'e 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepeporogytai tãmjẽ Jarejuwarete 'ga upe pejeje-mogyau. A'e are nepẽfuakari'i nanuara apou. A'eramũ 'ã pẽẽ a'eramũ 'ga pirowara pe'arũme'em 'ga wi— 'jau 'ga 'gã nupe.

Amanũawama 'ga imome'wau'japa

(Mateu 17.22-23; Luka 9.43-45)

³⁰ A'eramũ Jejui 'ga awau aipo awi, wemimu'e 'gã ne-tee. Garireja ywy raapa 'gã awau. Wemimu'e 'gã mu'ea 'ga ifutaa. "Nafutari je mytuna 'gã tejeko kwaawa. Tamu'e tejemimu'e 'gã etee tejee 'jau", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea nipo 'ga amũ anurenure'i je mono ae a'wyre'ema 'gã po pe. Janeruwarete 'ga nipo je pyygukaa je ree iporo-mutare'ema 'gã nupe. A'eramũ nipo 'ga je jukaukaa 'gã nupe. A'ere nipo 'ga imuapyra 'ara rupi je moferawi nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³² A'ere 'gã naeapyoi 'ga 'eawer are. A'eramũ 'gã "simome'uukat 'ga upe 'jau", 'jau 'gã ajaupe numiamũ. A'ere 'gã jenosi' 'ga upe imome'uukar are.

Esageay ma'e are 'gã mu'eawet

(Mateu 18.1-5; Luka 9.46-48)

³³ Anure Jejui 'ga awau owaẽma Kafanaũ 'jawa upe wemimu'e 'gã netee. 'Og ipe ose re Jejui 'ga oporonu-pa ee 'gã nupe:

—Ma'ja are te peporogyta pejejaupe pe rupi ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ A'ere 'gã pigi etee. "Manamũ te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramũ jarejuapyraapa?" 'jau 'gã ajaupe, ajamueu ee. A'eramũ 'gã ojenosõu imome'u awi.

³⁵ A'ere Jejui 'ga 'gã 'eawera kwaawi. A'eramũ 'ga wapyka oporogytau 'gã nupe:

—'Wyriaramũ pejekoweramũ mama'ea peapo etee futat, pejejopooa— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁶ Aipo 'e re 'ga kunumĩ 'ga pyyika 'ga mafu'ama wemimu'e 'gã pyter ipe. A'ere 'ga kunumĩ 'ga mana imome'wau wemimu'e 'gã nupe:

³⁷ —Kunumĩ 'gã nee ijejuka esage ma'eramũ je reewe futat pejejuka esage. Je ree ijejuka esage ma'eramũ je muarera 'ga reewe futat pejejuka esage— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jane poara 'gã janepytuna 'jawe futat

(Luka 9.49-50)

³⁸ A'eramũ Juã 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Kũima'e 'ga amũ ore aruesak mama'eukwaawa pe'aa 'gã nui ko, enerer imũ ko. A'ere norepytuna 'ga rũi. A'eramũ ore 'jau 'ga upe ko: "Ereapo awi nanuara", 'jau ore 'ga upe ko— 'jau 'ga imome'wau Jejui 'ga upe.

³⁹ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aipo pe'je awi 'gã nupe. "Peapo awi nanuara", pe'je awi 'gã nupe. Jerer imũ aeremiapoe'ema apoara 'gã naje kurawa'uweri. ⁴⁰ Najanepytuna 'gã nũi numiamũ. A'ere 'gã jane poari te jane porowyky are. A'eramũ 'gã janepytuna 'jawe futat ajemogyau. ⁴¹ 'Yro'ysaga etee agawewi nipo 'gã imonou jeremiyuwamũ pẽẽ mũ nupe i'yuwei ma'eramũ. A'etea Janeruwarete 'ga 'yro'ysaga monoarera 'gã mepyau ee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga rerowiar awi 'gã momoirukaat

(Mateu 18.6-9; Luka 17.1-2)

⁴² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Kunumĩ'ĩ'ĩ' 'gã etee te a'jea futat je rerowiat ajem-ogyau. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga je rerowiar awi kunumĩ'ĩ'ĩ' 'gã momoirukaara 'gã nerekou tyweaete. Nanuara apoara 'gã amunipo 'ã ita mogou tãmjẽ 'ga jur are. A'ere 'ga monou 'ga momoa 'y pe 'ga mateep-awamũ. 'Y pe imomoriyyra 'ga ako tywet futat numi-amũ. A'ere je rerowiar awi kunumĩ'ĩ'ĩ' 'gã mosĩara 'gã te ia'wyre'emaretea. Janeruwarete 'ga miamũ najemuaẽ-mi nanuara 'gã nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴³ —"Jepoa je motywerukat Jarejuwarete 'ga upe. Ma-ma'e tywera apoukaa jee, je motywerukaa Jare-juwarete 'ga upe", 'jau ki pejepoa pemonok imonou imomoa pejewe. Aepo monoga ay futat numiamũ. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe pẽoa te ayrete ma'ea. Peu tataa nowewa'uweri. Nateepawa'uweri ma-ma'eukwaawa rapyawa tataa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —"Jepya je motywet Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo pẽẽ pejepy upe. A'eramũ pẽẽ imonoka imonou imo-moa pejewe. Aepy monoga ay futat numiamũ. A'ere

mama'e tywera apoara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gã oa te ayramũ. A'jea futat ay ma'ea. A'eramũ nipo waywayramũ futat aipo pe imonopyrera 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁷ —“Jerea je motywet. Ĕē resage'em ire amunipo 'ã je najerea'ari Ĕē ree tekou”, 'jau nipo pēē pejejeupe. A'eramũ je 'jau pē nupe: “Orereaa ore motywerukat”, 'jau pejejeaa pemosok imonou imomoa pejejewi. Kasi a'e pe pēnea pē motywerukaru'jaw ine nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pēnea mosoga ay futat. A'ere mama'e tywera apoara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gã oa te ayramũ. A'jea futat ayay aipo pype imonopyrera 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁸ —Mama'eukwaawa rapyaw ipe merua'yra amanũme'em futat peuwara 'gã no'o 'u awi. Nowewi futari tataa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁹ —Anure nipo Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gã nereko tyweretei 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere 'ga wemiayuwamũ pē nupe mama'eay re-saukari mama'e tywera pēē iapoe'em are pē mu'jawamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵⁰ —Esage jukyra numiamũ. A'ere mama'e tywer are imojopype re jane imote'ari. Imote'ar ire jane imuesageu'jape'ema. A'ere mama'e tywera ojeppype imojopype re nia'wyr'u'jawi jannee a'eramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pēē ki pejemogy jukyry esage 'jawe. Pejejomojyrũmũ pejejaupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

Peetyg awi pejejemirekoa

(Mateu 19.1-12; 5.31-32; Luka 16.18)

10 A'ere Jejui 'ga awau Judeja ywy pe. Jotãuy raapa 'ga oramũ mytuna 'gã 'ua ajatykau'japa Jejui 'ga ree. 'Uwarete 'ga ree 'ga 'gã mu'ei jepi. A'eramũ 'ga 'awamũ nanē 'gã mu'jau 'ga ree nũ. ² A'eramũ fariseu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. “Siesak 'ga je'eg amuteea sarejee 'jau”, 'jau 'gã ajaupe. “Ga je'eg amuteeramũ, sa'e 'ga upe 'jau: Nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'ega ra'e, sa'e 'ga upe 'jau jaremu'e amuteeramũ 'jau”, 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Jarуетe sipo kũima'e 'ga wemireko retygi?— 'jau 'gã 'ga upe oporonupa ee.

³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'ja e'i Moisesi 'ga rakue?— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—“Pejejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'ga amũ upe Ĕē ree. 'Aetyk je ene tejemirekoramũ akiko', pe'je ki ikwasiarukaa pejejemirekofera Ĕē ree, imonou Ĕē upe”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁵ —A'jea futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Niporenuwiveri wejue pēypy 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramũ Moisesi 'ga 'gã mueapyoukaa aipo are rakue.

⁶ A'ere Janeruwarete 'ga aipo ne'i aeypy 'gã nupe rakue. “Kũima'e 'ga je aapo kũjã Ĕē reewe. ⁷ A'eramũ 'ga wemireko re kũima'e 'ga opojo'ogamũ ujara 'gã nui ojemujaa wemireko Ĕē ree etee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. ⁸ “Ajuee ojemujar ire 'gã jemogyi majepej tee-wara 'jawe jee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. Ajuerekoe'ema 'gã mukũi futat 'gã nekoi. A'ere 'gã

ajuerekore re 'gã majepej 'jawe etee 'gã nekoi Jarejuwarete 'ga upe. ⁹ Janeruwarete 'ga wejue 'ga werekoukat 'gã ajaupe. A'eramũ pēē pejejomojo'ogarũme'em pejejau, pejejuerekore— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰ Og ipe ose re Jejui 'ga remimu'e 'gã oporonupa ee 'ga upe nũ. ¹¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Wemireko retykarera 'gã kũima'e 'gã ajemogoukat kũjã wemirekoe'em are ako ma'e 'jawewara Ĕē ree amutee Ĕē rerekou nũ. ¹² Kũjã nanē nũ. Omena retykarera Ĕē ajemogoukaa kũjãmene'ema 'jawe amutee 'ga etee erekou nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Jejui 'ga kunumĩ 'gã netee

(Mateu 19.13-15; Luka 18.15-17)

¹³ Anure 'gã amũ wa'yra 'gã nerua Jejui 'ga upe nũ:

—Orera'yra apyte'rarimũ epo emono a'i kĩĩ— 'jau 'gã erua 'ga upe. —Jarejuwarete kĩĩ upe eporogyta wã nee. A'eramũ Janeruwarete kĩĩ ojekukau esage wã nee, aru'e ore enee kĩĩ— 'jau kũjãmera 'gã 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga remimu'e 'gã 'i etee 'gã nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gã 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamũ. Nepemaruukari 'ga porogyta— 'jau 'gã 'gã nupe.

¹⁴ A'ere Jejui 'ga nafutari. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Peapo awi nanuara. Tene kunumĩ 'gã nuri je pyri— 'jau ete 'ga wemimu'e 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga kunumĩ 'gã afutat wemiayuwamũ. Kunumĩ 'jawewara 'gã nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyraramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁵ —Pēnea'ar iki je'e are. Kunumĩ 'gã ojemogypyk te Jarejuwarete 'ga ree.

Ojereko katuukat 'gã 'ga upe. 'Gã 'jawe pejemogyramũ 'ga pē katu'ogi. Kunumĩ 'jawewara 'gã etee te Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamũ. A'ere 'ga ojee ijemogypyke'ema 'gã Janeruwarete 'ga nomogyi wemiayuwamũ. Nakunumĩ 'jawe rũi 'gã. A'eramũ 'ga 'gã mogyawe'em wemiayuwamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

¹⁶ A'eramũ Jejui 'ga kunumĩ 'gã mana enu'ama, opo monou kunumĩ 'gã apyte'rarimũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga ojekuka esage pē nee, kunumĩ— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are 'ga pronupawet

(Mateu 19.16-30; Luka 18.18-30)

¹⁷ Jejui 'ga 'wyt 'ga rekoramũ kũima'e 'ga amũ 'ua ujãna wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene 'ã eneresage. Ma'ja te je aapo 'awamũ tejeupe, temanũ re ywag ipe tejesawamũ, Jarejuwarete 'ga pyri tewawamũ?— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

¹⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ te aipo ere jee? Janeruwarete 'ga etee te esage. “Ene 'ã Jarejuwarete 'ga 'jawewara futat”, ere te jee?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ¹⁹ —Erekwaap nipo Moisesi 'ga remikwasiarera. “Peporojuka awi. Peko awi peje-

juemireko are. Pemunarū kasi mama'e are ne. Pe-je'ēwu'jag kasi 'ga amū ne. Pē'me kasi pejejaupe ne. Pejejomoryteewe'em 'jau. Pejejara 'gā je'ega anupa etee 'jau", 'jau 'ga 'ā ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Mīmera 'ā erekwaapap— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramū 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Je kunumīawe futat aipoa akwaap ikue. Moisesi 'ga je'eg imū etee futat je mama'e apoi tekou— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ Aipo 'ga 'eramū Jejui 'ga amā'jāu 'ga ree, iporiaa 'ga 'ga ree. A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamū mama'e mū eapo. Ekaraemā eme'ēmap. A'ere ene ka'aranūū monou ika'aranūūe'ema 'gā nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi ojeypyri ene manū re. Mama'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, ekaraemā monoawera mepyau enee anure nū. Ekaraemā me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²² Aipo ojeupe Jejui 'ga 'eramū 'ga u'arasigamū etee okaraemā are. Kwaiwete te 'ga karaemā. A'eramū 'ga oporome'egiwere'emamū ee. A'eramū 'ga 'jau ojeupe etee futat: "Naani. Naapoa'uweri je nanuara", 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramū 'ga u'arasigamū awau Jejui 'ga aipo ojeupe 'eramū. ²³ A'eramū Jejui 'ga amā'jāu wemimu'e 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ayay te ikaraemā kwai ma'e 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁴ Aipo 'ga 'erauwe 'ga remimu'e 'gā oporesagamū 'ga ree. A'eramū 'ga 'jau'japa:

—Ayay te 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū. Kwaiwete 'gā karaemā. A'eramū 'gā okaraemā are etee wea'aramū. Okaraemā are etee aipo 'gā jemogypygi akou. Najarejuwarete 'ga ree rūi 'gā jemogypygi ajemogyau. Jeje'ega 'gā nuenuwi futari ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁵ —Sā'ā kawaruu 'jawewara kamerua aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayayramū ikaraemā kwai ma'e 'gā ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'e 'gā nijekatu'ogukariwari futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁶ Aipo renupawe 'ga remimu'e 'gā oporesagamū etee Jejui 'ga ree ajemogyau. A'eramū 'gā oporonupa ee ajaupe etee futat:

—Maranuara 'gā tete Janeruwarete 'ga okatu'ok?— 'jau 'gā ajaupe.

²⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pē nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa pē nupe. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mū mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'ea miamū Janeruwarete 'ga okatu'ok, "Je katu'og ape", ojeupe 'gā 'eramū— 'jau etee Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁸ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemā arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanē futat ako ore ejaa ai'i nū— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramū je 'jau pē nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi omama'e rejarera 'gā nupe. Je mome'u are woga rejaarera 'gā, weki'yra rejaarera 'gā, wewirera rejaarera 'gā, wenyra rejaarera 'gā, oy rejaarera 'gā, uwa rejaarera 'gā, wa'yra rejaarera 'gā, oywy rejaarera 'gā. ³⁰ Mīmera 'gā nupe nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi. 'Awamū futat 'ga mama'e monoi 'gā nemiejarera apyraapa jēmī nū. Woga rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'oga monoi, sēg 'oga monou 'gā nupe. Weki'yra rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gā mogyau 'gā neki'yra 'jawewaramū, sēg 'gā mogyau 'gā neki'yra 'jawewaramū. Wewirera rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gā mogyau 'gā newirera 'jawewaramū, sēg 'gā mogyau 'gā newirera 'jawewaramū. Wenyra rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gā mogyau 'gā nenyra 'jawewaramū, sēg 'gā mogyau 'gā nenyra 'jawewaramū. Oy rejaarera 'gā nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gā mogyau 'gā y 'jawewaramū. Oywy rejaarera 'gā Janeruwarete 'ga imogyau kwaiwete wyy jaramū, sēg wyy jaramū. Je rowiare'ema 'gā nanē 'gā nerekou tyweaete je mome'u are nū. A'ere nipo je mome'wara 'gā anure 'gā oi ajemogyau ywag ipe nakwaparimū ete rūi futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³¹ —'Awamū 'gā amū reni 'wyraramū ajaupe. A'ere anure nipo aipo 'gā jemogyi akotee ma'eramū etee nū. 'Awamū 'gā amū ajemogyau akotee ma'e 'gā 'jawe. A'ere nipo anure aipo 'gā jemogyi 'wyrara 'jawewaramū nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Amanūawama Jejui 'ga imome'wau'japa

(Mateu 20.17-19; Luka 18.31-34)

³² A'ere Jejui 'ga awau watau wemimu'e 'gā nupi nū. Jerusareg ipe 'gā awau. A'eramū Jejui 'ga awau tenune, 'ga remimu'e 'gā awau akou 'ga rewiri. "Jerusareg ipe nipo 'gā je jukai anure", 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā wea'aramū ojeupe Jejui 'ga 'eawer are. A'eramū 'gā oporesagamū 'ga ree. A'ere tekotee 'ga rewiri oo ma'e 'gā oi 'gā newiri. Opy'a'wyrāmū 'gā awau. A'ere Jejui 'ga 'i wemimu'e 'gā nupe:

—Pe'je pejejua pejejepe'au 'gā nui ra'ne. Taporogyta pē nupe etee 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā ojepe'au 'gā nui. A'eramū Jejui 'ga ajukaawa mome'wau 'gā nupe nū. ³³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Jerusareg ipe jane oi 'awamū. Peu futat nipo 'ga amū pēneki'yramū je monoi mainana 'wyrara 'gā nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe. —A'eramū nipo 'gā 'jau jee: "Sijukaukat 'ga 'gā nupe 'jau", 'jau nipo 'gā jee. A'eramū nipo 'gā je monou judeue'ema 'gā po pe.

³⁴ A'eramū nipo judeue'ema 'gā je kurapa, je rerekoemāu. A'eramū nipo 'gā onymuna je ree, je nupānupāu, je monou, je mu'ama 'ypeywar are jepo kutuka je manamamū futat. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi etee nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Juã 'ga Tiago 'ga retee Jejui 'ga upe 'gã 'eawet
(Mateu 20.20-28)

³⁵ A'ere Sepeteu 'ga ra'yra 'gã 'ua Jejui 'ga pyri katu katu 'jau 'ga upe:

—Mama'e esagea eapo oree, ki Ku'jyp— 'jau Tiago 'ga 'ua, Juã 'ga retee 'ga upe.

³⁶ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja pëë ifutaa pejejeupe je iapoa?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁷ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ore muapygukar iki ape ejepyrri, 'wyriarareteramũ e'yi re. 'Wyriarareteramũ ene renamũ nipo 'gã 'ua ene muorypa najuejue etee. A'eramũ ore aruapygiweramũ ene pyri. Ore mũ ki emuapygukat ejakwatawa katy. Ajepejamũ ki ore muapygukat ape ejau katy. 'Wyriaramũ ore mogo ape ejepyrri— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepëneapyoi futari ee. 'Wyriarareteramũ teko enune nipo je jerayrũnamũ ra'ne kwaiwete. Je rerekou tyweaete te nipo 'gã. Pejereko tywerukat sipo je pyri? Pënuag sipo pejereko tywera upe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Oreruag futat nipo ore jupe nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat nipo 'gã pë nereko tyweri anure. ⁴⁰ A'ere je miamũ namuapygarũi pëë tejepyrri tepoaawamũ. Je pyriwara 'gã Jeruwarete 'ga te okwaap. 'Ga etee te okwaap. Wemifutar imũ etee 'gã amũ mũ'jãu 'gã muapygukaa je pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã mu'jau ojepyrri wapyk ma'e 'gã nee.

⁴¹ 'Gã je'ega renupawe amumera 'gã Jejui 'ga remimu'e 'gã amara'neramũ Tiago 'ga ree, Juã 'ga ree nanë nũ. ⁴² A'ere Jejui 'ga 'gã nenũi 'gã majatykau ojee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekwaap judeue'ema 'gã 'wyriara 'gã nemiapoa. 'Gã 'wyriara 'gã wemiayuwa 'gã amono kwe pe mama'e apoukaa ojeupe. ⁴³ A'ere pëë jeremiayuwamũ na'gã 'jawe rüi pejemogy. 'Wyriaramũ pejerekoweramũ pëë mama'e apou pejejaupe, pejejopooa etee futat mama'e apou pejejaupe. Pejejaupe oporowyky ma'eramũ etee futat pejemogyau. A'eramũ nipo je pë mogyi 'wyriaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —Je 'ã pëneki'yraretea agawewi. A'etea je 'ã ojot 'awa ywy pe mama'e apou pë nupe. Natejeupe mama'e apoukaa rüi je ruri. Pë nupe mama'e apoawamũ etee te je ruri. Temanũmũ te 'ã je ruri 'au pë nupe. Pë katu'okawamũ te je ruri 'awa ywy pe. A'eramũ taetu 'gã taje rerowiat 'jau kwy, a'e te je 'ã— 'jau 'ga 'gã nupe.

Eae'ema 'ga

(Mateu 20.29-34; Luka 18.35-43)

⁴⁶ Jeriko pe Jejui 'ga awau wemimu'e 'gã netee. Pe awi 'gã oramũ mytuna 'gã awau 'gã nupi. Awaw ipe 'gã eae'ema 'ga amũ resaka, Patimeu 'ga resaka. Aipo 'ga ruwa 'ga Timeua. Peyse pe eae'ema 'ga 'ũina ka'aranũũ

renũina ojepyrri okwap ma'e 'gã nupe. ⁴⁷ Poje 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Jejui 'ga okwap 'awamũ, Nasare pe waranup ma'efera 'ga okwap akou nũ— 'jau 'ga amũ 'ga upe.

A'erauwe 'ga Jejui 'ga rera renupawe wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Erejemuaëm te je ree? Epãjë mũ je katu'og ape!— 'jau 'ga wafukaita Jejui 'ga upe.

⁴⁸ A'eramũ mytuna 'gã 'jau 'ga upe:

—Epije e'ýina kũi— 'jau 'gã 'ga upe, 'ga afukai 'ga renamũ.

A'ere 'ga jero'wuro'wui etee wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene te 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaëm je ree. Je resag ape!— 'jau 'ga wafukaita ojero'waro'wau etee 'ũina, Jejui 'ga upe wafukaita.

⁴⁹ A'erauwe Jejui 'ga opytau pe pe 'ga ree.

—Peenũi 'ga— 'jau Jejui 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga renũina.

—“Ere ejua”, e'i 'ga enee. A'eramũ ene ekyjawe'em efu'ama ejua ore rupi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁰ A'erauwe Patimeu 'ga opiara momoa ywyu kamëšiete afu'ama awau Jejui 'ga repejãna.

⁵¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'ja te erefutut ejeupe je iapoa?— 'jau 'ga 'ga upe.

—Tamãë 'jau nũ, a'e te je enee, ki Ku'jyp. Jereapap je ikue— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramũ je ene mamã'jãu nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Aipo 'ga 'erauwe 'ga amã'jãu nũ. A'eramũ futat 'ga awau Jejui 'ga rewiri.

Kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga ataawet

(Mateu 21.1-11; Luka 19.28-40; Juã 12.12-19)

11 Jerusarega pyriu'i owaëmamũ 'gã awau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe. Mukũi amunawa 'upa ywytyra pyri. Pefaje, Petani. Mĩmera amunawa 'upa ywytyra pyri. ² A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã amũ nupe, mukũja 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau pejewamã iruuepuwara amunawa upe. Pejesouwe nipo pëë kawaru'i mũ resaka. Nuatai we 'ga amũ i'arimũ. A'ea ki perut iamoiã jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³ —“Ma'eramũ te peko ee?” pejejeupe 'gã 'eramũ ki “Janejara 'ga te e'i oree ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pë nupe nũ”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴ A'eramũ 'gã awau. Awau 'gã kawaru'i resaka. 'Oga rokwar ipe 'upa ojeamogou. ⁵ 'Gã iamoiramũ 'gã amũ 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pëë pejekou ee ki 'ei? Ma'eramũ pëë iamoiã ki 'ei?— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁶ A'eramũ 'gã 'jau 'gã nupe, ojeupe Jejui 'ga 'eawer imũ etee futat:

—Janejara 'ga te e'i oree ko: “Kawaru'ia pekwap amū rerua jee ra'ne”, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri nū— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū ee 'gā nupe oporonup ma'efera 'gā kawaru'i rerawaukaa 'gā nupe.

—A'jea. Pe'je ajee erawau 'ga upe— 'jau 'gā 'gā nupe.

⁷ A'eramū 'gā kawaru'i rerawau Jejui 'ga upe. A'eramū 'gā amū opiara mososoka imonou kawaru'i 'arimū Jejui 'ga apykawamū. A'ere Jejui 'ga wapyka i'arimū. ⁸ Kwaiwete 'gā awau 'ga renunewe opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamū. 'Ga ree oporo-mutaawa resaukaawamū 'gā iapou. Pinowa nanē 'gā imonou pe rupi 'ga kwapawamū. ⁹ 'Ga renune oo ma'e 'gā wafukaita 'ga rewiri oo ma'e 'gā netee.

—Au'je katu te 'ā Janeruwarete 'ga resageayramū jannee. Ene 'ā 'ga remimurera futat. ¹⁰ Ene 'ā ore 'wyriar ymanera juapyreramū, Davi 'ga juapyreramū. 'Awamū nipo 'ā ene e'yina 'wyriarareteramū oree. Janeruwarete 'ga ojejuka esage ene ree. Janeruwarete 'ga 'ā esage oree. Ene 'ā 'ga imua oree— 'jau 'gā wafukaita Jejui 'ga kawaru'i 'arimū 'ga rut 'ga rekoramū.

¹¹ Jerusarega upe owaēmawe Jejui 'ga ojypa kawaru'i 'ar awi awau osou 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe. A'eramū 'ga peu ose re amā'jāu mama'e are, mama'ea ipypewar are. A'ere 'ga noje'egi 'gā nupe. Kaaruwamū futat. A'eramū 'ga uēma jui, awau Petani pe wemimu'e 'gā netee.

Y'wa 'ywa upe Jejui 'ga 'eawet

(Mateu 21.18-19)

¹² Ai'iwe 'gā awau ojewya Jerusareg ipe nū. Jejui 'ga opy'arayparamū akou aipo pe. ¹³ Awaw ipe 'ga y'wa 'ywa resaka, figu 'jawa 'ywa resaka, kwaiwete oowa resaka. A'eramū 'ga epejāna i'a rekaa. A'ere nitywi i'aa. Oowa etee esaka akā are. Nowaēmi we i'aawa upe.

¹⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ywa upe:

—Au'je katu katu ki e'a re 'awa y'wa 'ywa mū— 'jau 'ga y'wa 'ywa upe.

Aipo 'ga 'ea 'ga remimu'e 'gā enupa.

Wyra me'egara 'gā mū'ēawet

(Mateu 21.12-17; Luka 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹⁵ Jerusareg ipe owaēmawe Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaawa osoma pype wemimu'e 'gā netee. Irāā'ā wyra me'egara 'gā jemogyramū. A'eramū Jejui 'ga amara'neramū 'gā nee:

—Pe'je pejewau peje'jāu 'aw awi. Nawyra me'egawa rūi te 'ā. Janeruwarete 'ga mogytaawa te 'ā 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ā pēē nannarūi pereko. Pem'yi wyra me'egawamū etee. Pejejemawama etee 'ā pēē erua ime'ega erupa 'ga mogytaawa 'oga pype— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Wyra muara 'gā neewe futat 'ga 'gā mū'jāu jui. Ka'aranūū mojoy'ruara 'gā 'yjepana 'ga imonou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Aipo ka'aranūū mojoy'ruara 'gā kwe pewara 'gā ka'aranūū mojoy'rau ajaupe. A'eramū Jejui 'ga 'gā 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gā nui. Ka'aranūū monou imomopo-

mopoa 'gā nui. Pykau me'egara 'gā kanawaa nanē 'ga imojerepa nū. ¹⁶ Jarejuwarete 'ga mogytaawa rukara 'ga iaawukare'ema mama'e rerooara 'gā nupe. ¹⁷ A'eramū 'ga 'gā mu'jau ee:

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “Agamū jemogytaawa 'oga futat. 'Au futat 'gā nuri oporogytau jee, najuejue etee 'gā nuri oporogytau jee”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ā pem'yi wyra me'egawamū etee. Pejejemawama me'ega pejejaupe pejejemawama repy rowoupia ekoete 'ā pejejupa 'au pejejaupe. Ma'eramū pēē 'ga mogytaawa 'oga m'yina pejemunarūawamū ete 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe, oje'ega moywyrafena.

¹⁸ Jejui 'ga remiapofera rera renupawe mainana 'wyrara 'gā, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee amara'neramū 'ga ree. A'eramū taeta 'gā afuwereteramū 'ga ree.

—Maran tete jane Jejui 'ga jukaarūi?— 'jau 'gā ajaupe.

Okyje wejue 'gā mytuna 'gā nui. A'eramū 'gā poromū 'jau. Kwaiwete wejue 'gā porenuwiweramū Jejui 'ga 'e are. A'eramū 'gā okyjau 'gā nui. “Ga jukaramū te 'gā jane apisi ete nū a'i kūi”, 'jau 'gā ajaupe.

¹⁹ Kaaruwamū Jejui 'ga awau uēma Jerusareg awi wemimu'e 'gā netee.

Jupe Jejui 'ga 'eawera y'wa 'ywa oypiwamū

(Mateu 21.20-22)

²⁰ Ai'iwe 'gā awau okwapa y'wa 'ywa pyu nū, jupe Jejui 'ga 'eawera 'ywa pyu nū. A'eramū 'gā esaka nū. Amanūmū osiniga u'ama. Apoa we futat oypiwamū.

²¹ A'eramū Pedro 'ga wea'aramū Jejui 'ga 'e are. A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Esak, ki Ku'jyp. Jupe ene'eawera ay y'wa 'ywa rai'i. Iypip u'ama amanūmū ojeupe ene je'eg ire rai'i— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²² A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēnea'ar iki je'e are. Jarejuwarete 'ga rerowiar ire pēē nanē pejemiapoe'ema peapo nū. Ywytyra mi-amū futat nipo pēē imojepe'aaukaa tenaw awi imonou 'yē'ē rypyter ipe im'yina. “Ekwap 'aw awi 'yē'ē rypyter ipe e'yina”, ojeupe pēē 'eramū nipo awau pē'eawer imū etee futat. A'ere pēē nepeapoa'uweri pejemiapoe'ema Jarejuwarete 'ga rerowiar ywyapie'em ire— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁴ —A'eramū je ako 'jau pē nupe jepi: Werowiar ire Janeruwarete 'ga mama'e monoi pē nupe, “mama'ea emut amū oree”, ojeupe pēē 'eramū. “Amut 'ga jee” 'e rerowiar ire 'ga mama'e monoi pē nupe ojeupe pē'eawer imū etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁵ —Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytaramū nipo pēē pejejea'aramū pejejeupe 'gā amū mama'e tywera apoawer are. A'eramū ki pēē pejejeateeramū jui. A'eramū Janeruwarete 'ga pētywera moia pē nui— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

“Awýja rer imū te erejot?” Jejuí 'ga upe 'gã 'eawet

(Mateu 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷ A'eramū 'gã awau owaēma Jerusareg ipe nū. Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'gã ata 'gã nekoramū, 'gã amū 'ua oporogytau Jejuí 'ga upe. Mainana 'wyríat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat, judeu 'gã 'wyríari. Mímera 'gã 'ua oporonupa ee Jejuí 'ga upe:

²⁸ —Awýja rer imū te erejot rakue? Awýja pājē mū te mama'e ereapo? Awýja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gã 'ua oporonupa ee Jejuí 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee pēē na'ne imome'wau jee 'ū. Tejeupe pēē imome'u re je nanē tajemome'u pē nupe 'jau nū— 'jau ete Jejuí 'ga 'gã nupe. ³⁰ —Awýja je'eg imū Juā Batista 'ga ruri ae pymīāu 'y pe rakue 'ū? Jarejuwarete 'ga je'eg imū te 'ga ruri rakue? Kūima'e 'ga amū je'eg imū te ra'u nū?— 'jau Jejuí 'ga oporonupa ee 'gã nupe u'ama.

³¹ A'eramū 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe? “Jarejuwarete 'ga je'eg imū 'ga ruri” ojeupe jane 'eramū te 'ga 'i janee nū a'i kūi, “A'etea neperowiari 'ga”, 'ga 'i etee janee nū a'i kūi— 'jau 'gã ajaupe. ³² —“Kūima'e 'ga je'eg imū 'ga ruri”, jane 'eramū nipo tekotee 'gã jane apisi ita pyu nū a'i kūi— 'jau 'gã ajaupe.

Okyje 'gã mytuna 'gã nui. “Juā 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee”, e'i 'gã jepi. A'eramū 'gã okyjau 'gã nui. ³³ A'eramū 'gã 'jau Jejuí 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juā 'ga muarera 'ga nū'ū— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramū Jejuí 'ga nanē 'jau 'gã nupe nū:

—A'eramū je nanē temuarera 'ga mome'wawe'em pē nupe— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

Ko raaran a'wyre'ema 'gã

(Mateu 21.33-46; Luka 20.9-18)

12 A'ere Jejuí 'ga mama'e mū mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jawamū.

—Kūima'e 'ga amū 'y'wa 'y'wa rakā otym oko pe, uwa 'jawa 'y'wa rakā otym oko pe. Kwaiwete 'ga uwa rakā tyma. A'eramū 'ga oko osōu. A'ere 'ga 'y'wa apikawa apou. A'ere 'ga 'og ywate apou iaarana 'ga upe. A'eramū 'ga 'gã amū monou oko raaranamū imýina ojeupe. A'eramū 'ga 'jau “Y'waa mū jema'ea futat. Emyr-eramū te ajee pēma'e futat pēporowykyawera repya futat”, 'jau ijara 'ga 'gã nupe. A'ere 'ga awau watau 'gã nui. ² Y'wa tyarama upe iwaēmauwe ijara 'ga wemi-ayua 'ga amū monou oma'ea uwa 'a piaramū. ³ A'ere ko raarana 'gã 'ga pyygi ete 'ga nupānupāu etee 'ga mojewya 'ga monou. Nan etee futat 'gã 'ga monou nū. ⁴ A'ere ko jara 'ga 'ga amū monou nū, oma'e piaramū te 'ga 'ga monou numiamū. A'eramū ko raarana 'gã nānēwējēmī 'ga rerekoi nū. 'Ga pyygi etee 'ga akānupāu 'ga rerekoi nū. A'erauwe 'ga ojewya awau nū. ⁵ A'eramū ko jara 'ga 'ga amū monou nū. A'ere ko raarana 'gã 'ga jukai etee. A'eramū ko jara 'ga 'gã amū monou nū. A'ere ko raarana 'gã 'gã pyygi ete 'gã nerekou tyweaete. 'Gã amū 'gã iapisau. ⁶ Nitywi futari ko

jara 'ga remimonorama. Wa'yra etee 'ga wereko. A'er- amū 'ga 'jau ojeupe: “Teja'yra 'ga pa je omono ipi- aramū kwy. 'Ga 'ā jeremifutararetea re'ā. A'etea je 'ga amono tey'wa piaramū tejeupe”, 'jau 'ga ojeupe. “Jera'yra 'ga nipo 'gã opojeup re'ā. Jera'yra 'ga ree nipo 'gã pojyramū re'ā”, 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejuí 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁷ —A'ere 'gã 'ga ra'yra 'ga resakawe 'jau ajaupe:

“Wa'yra 'ga 'ga amut y'wa piaramū ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramū 'uwa 'ga manū re. A'eramū jane 'ga jukau jui. A'eramū janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manū re kūi”, 'jau nipo 'gã ajaupe— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

⁸ —A'eramū 'gã 'ga pyyka 'ga jukau. 'Ga juka re 'ga reumera rerawau enuēma ko awi inuga— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁹ A'eramū Jejuí 'ga 'jau mainana 'wyríara 'gã nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'yra jukaarera 'gã nerekoi? 'Ga futat oo ko raarana 'gã apisau. A'ere nipo 'ga 'gã amū monou 'gã py'rau oko raaranamū nū. Aipo 'gã te nipo y'wa mono ijara 'ga upe y'wa tyarūnamū— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ¹⁰ —Pēnea'ar iki 'ga amū remik- wasiarer are. Ymā te 'ā Janerwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue.

“Mīa ita nia'wyrūu ra'e, 'jau nipo itaoga apoara 'gã ajaupe, ita monou imomoa ajai.

A'ere 'ga amū aipoa ita eroyrūmyrera ita pyygi etee imonou imýina tenawera pype 'oga ypywotypawamū.

¹¹ Janerwarete 'ga imýjukaa 'gã nupe rakue.

A'eramū 'ga remiapofera wesageayramū futat oree”, 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are inuga rakue— 'jau Je- juí 'ga 'gã nupe.

¹² 'Ga je'ega renupawe mainana 'wyríara 'gã 'jau fariseu 'gã nupe:

—Mama'e mū mome'uramū 'ga 'i janee poromū— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramū taetu amara'neramū Jejuí 'ga ree. Afuewer- amū 'ga pyyg are. A'ere 'gã kyeetei mytuna 'gã nui.

—“Jejuí 'ga te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararetea ra'e”, 'jau 'gã ajemogyau ajaupe. A'er- amū nipo 'gã jane apisi ete. Jejuí 'ga jane ipyygamū nipo 'gã jane pyygi nanē nū— 'jau 'gã ajaupe, okyjau Jejuí 'ga rerowiaara 'gã nui.

A'eramū 'gã 'ga pyyke'ema. A'eramū 'gã awau 'ga wi.

Jejuí 'ga upe fariseu 'gã 'eawet

(Mateu 22.15-22; Luka 20.20-26)

¹³ A'eramū judeu 'gã 'wyríana'nī 'gã 'jau ajaupe:

—'Gã amū simono imoporogytaukaa 'ga upe 'jau. Morogyta 'ga imome'u tyweramū sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramū 'gã fariseu 'gã amū imonou Erote 'ga remi- ayuwa 'gã netee Jejuí 'ga upe imoporogytaukaa. ¹⁴ A'er- amū 'gã awau 'jau Jejuí 'ga upe:

—A'jea futat 'ā ereporogyta a'jeteetewi ra'e. Nerepor- ogyta ekoetei te 'ā. A'jea futat te 'ā erejuka pāwē pāwē ae ree. A'jea futat te 'ā ore mu'e ape mama'e are. Eneje'eg are 'gã amū oporenuwiwere'emamū

agawewi. A'etea ene mama'e a'jea etee eremome'u— 'jau 'gã Jejui 'ga upe. —A'eramũ ene 'awamũ 'jau ore: Jane 'ã judeua. Simono te jane ka'aranũa 'wyriararete 'ga upe, Sesa 'ga upe? Naani te ra'u nũ? Ma'ja e'i te Moisesi 'ga ee rakue? Najudeu arũi te 'ã 'wyriararete 'ga. Tapy'yi amuteea 'ga. Romanũa te 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'jau 'gã oporonupa 'me Jejui 'ga upe ee.

¹⁵ A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. "Jeje'ega renupa 'gã nuri numiamũ. 'Siesak 'ga mama'e mũ mome'ua sigaty jarejee 'jau', e'i te 'gã jee numiamũ", 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepeporonuwu tee pejejua ee jee. "Simosimot ekoete jarejaupe 'ga 'eawera 'jau", pe'je te jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ka'aranũ ywope'ia pemut amũ jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mũ jee ra'ne— 'jau ete Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramũ 'ga amũ imonou 'ga upe.

—Kweramũ ajee 'wei— 'jau 'ga imonou 'ga po pe. A'eramũ Jejui 'ga ka'aranũ ywope'ia resaukaa 'gã nupe:

—Aw'ija ra'agawa te 'up ee 'ga rera retee?— 'jau 'ga esaukaa 'gã nupe.

—'Wyriararete 'ga ma'ea futat— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramũ pẽẽ imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'e renupawe 'ga upe imome'uukarera 'gã opore-sagamũ etee 'ga ree.

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

Oferap ma'e are 'gã mu'eawet

(Mateu 22.23-33; Luka 20.27-40)

¹⁸ Ko'iko'i ete satusu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe nũ. Aipo 'gã e'i ajaupe ra'e jepi: "Amanũ re ae noferawu'jawi nũ. Amanũmũ ae teepawamũ ywawuje futat", 'jau agawewi satusu 'gã ajaupe ra'e jepi. A'etea 'gã 'ut oporonupa ee Jejui 'ga upe. ¹⁹ A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—"Moromu'jara 'ga" 'jau 'gã enee jepi. A'eramũ ene ore mueapyou katu mama'e are. Ymã 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. "Kũima'e 'ga amũ nipo amanũ wa'yre'emauwe. A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ẽẽ rerekou. A'eramũ nipo 'ga aja'yrapyau ẽẽ pype. A'eramũ nipo 'ga ra'yr ypy 'ga amanũ ma'efera 'ga ra'yra 'jawe futat", 'jau 'ã Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁰ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—A'ere nipo kũima'e 'ga amũ 'ga ra'yra sete. A'eramũ nipo u'ar ypy ma'efera 'ga kũjã mũ rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emauwe 'ga manũi jui. A'eramũ nipo 'ga amanũmũ ẽẽ wi ẽẽ rejaa ẽẽ mogou wewirerera 'gã

nupe. ²¹ A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirerera 'ga amũ ẽẽ rerekou 'ga py'rau nũ. A'ere nipo 'ga nanẽ 'ga manũi wa'yre'emauwe nũ, ẽẽ rejaa ete wewirerera 'gã nupe nũ. ²² A'eramũ nipo 'gã ojopy'rapy'rau etee 'gã ẽẽ ree, ajamanũnamũ. A'ere nipo 'gã nata'yri'i futari ẽẽ pype. Ojee 'gã jemoypaw ire nipo ẽẽ nanẽ amanũmũ nũ. ²³ A'eramũ nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi man-amũ sipo ẽẽ menaretea? 'Gã juejue futat ẽẽ wereko kũi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

²⁴ A'eramũ Jejui 'ga aipo ojeupe 'gã 'eramũ 'jau 'gã nupe:

—Pẽ'eme awi. Nanarũi. Nepẽneapyoi Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are ra'e. 'Ga pãjẽa nanẽ pẽẽ ikwaape'ema. ²⁵ 'Au etee te 'gã nemirekoramũ kũi.

A'ere 'gã oferaw ire naemirekou'jawi kũi. Ywagipewara 'gã 'jawe etee futat 'gã jemogyi. Niporerekoweru'jawi 'gã kũjã are. Kũjãmera 'gã nanẽ omenariwew'emamũ futat nũ, kũima'e 'gã 'jawe etee futat nũ kũi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁶ —Nepẽneapyoi nipo Jarejuwarete 'ga 'eawer are. Nepemogytai nipo Moisesi 'ga remik-

wasiarera, ae feraw are 'ga ka'arana kwasiaripyraera rai'i? Ka'a'i ikai are 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramũ 'ga 'jau: "Ka'a'ia je upe imueny re Janeruwarete 'ga oje'ega jee ikue. 'Je te 'ã Eneruwaretea. Enepytunera 'gã Nuwaretea 'jau. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mĩmera 'gã Nuwaretea je ako', 'jau 'ga jee ikue", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —"Ymã te je 'gã Nuwaretea ikue", 'jawe'em Janeruwarete 'ga 'ga upe rakue. A'ere 'ga 'i: "Je te 'ã 'gã Nuwaretea ako", 'jau 'ga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Aipo 'gã amanũ futat rakue numiamũ, Moisesi 'ga tywe'emauwe futat rakue numiamũ. A'ere 'gã 'aga namanũi futari. A'eramũ Janeruwarete 'ga poromũ 'jau Moisesi 'ga upe rakue. 'Gã 'aga tywe'em ire amunipo 'ã 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe rakue. Ako ma'e 'gã nupe etee te 'ga Aeruwaretea— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —A'eramũ 'ã pẽẽ 'gã mu'jau tywet aipo are. "Noferawu'jawi aea amanũ re" 'e are pẽẽ 'gã mu'jau tyweaete— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga 'eaweraretea

(Mateu 22.34-40; Luka 10.25-28)

²⁸ Moisesi 'ga remikwasiarera are moromu'jara 'ga amũ 'gã je'ega renupa. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: "A'jea futat 'ga 'i. Tamoporogytaukat 'ga mama'e are", 'jau 'ga ojeupe etee futat.

—Maranuara te ajee Janeruwarete 'ga 'eaweraretea?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Awamũ futat 'ga 'eaweraretea. "Peapyaka jeje'eg are ki Israeu juapyreramũ. Je te 'ã pẽjararetea. Nitywi futari 'ga amũ je 'jawe pẽ nupe",— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰ —"Pẽporomutat je ree pejepytuna 'gã apyrapa", e'i 'ã Janeruwarete 'ga pẽ nupe rakue. "Mama'ea peapo jee jeremifutar imũ. Pejejea'aramũ pejejemogyau je ree 'gã nee pejejea'ara apyrapa. Je upe mama'e apou pẽẽ iapou etee futat. Pejefuakara pyu pẽẽ mama'e apou je upe. Aipo aporamũ nipo pejeporomu-

taramū je ree a'jea futat 'gā nee pejeporomutara apyraapa pejemogyau", e'i Janeruwarete 'ga pē nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Poromū te 'ga 'eaweraretea. ³¹ Ajepeja 'ga 'eaweraretea nanē nū. "Pēporomutat pejepyriwara 'gā nee pejee pejeporomutara 'jawe etee futat", 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Amumera 'ga 'eawera nuapyraawi futari aipo 'ga 'eaweraretea— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³² A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromujara 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromū. Majepei tee futat te 'ā Janeruwarete 'ga. Nitywi futari 'ga amū 'ga 'jawe.

³³ A'eramū ki jane jareporomutaramū 'ga ree jarepytuna 'gā jareporomutara apyraapa. A'eramū jane a'jea futat jareporomutaramū 'ga ree. 'Ga upe mama'e apou ki jane iapou 'ga remifutar imū etee futat. 'Ga ree ki jane jarejea'aramū jarejemogyau. 'Ga upe mama'e apou ki jane iapou a'jea futat. 'Ga remifutar imū ki jane jarejepyriwara 'gā nerekou esage jarejereko esage 'jawe etee futat— 'jau 'ga 'ga upe. —Aipo 'ga 'eawera renuwa wesageramū 'ga upe mama'e rapya apyraapa. 'Ga je'ega renuwa esage 'ga upe mama'e monoa apyraapa— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

³⁴ Aipo ojeupe 'ga 'eramū Jejui 'ga 'jau ojeupe: "Takwaap ma'e 'ga pa ra'e", 'jau 'ga ojeupe etee futat 'ga resaka. A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ererowyk Jarejuwarete 'ga ekou ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo 'ga 'e renupawe mytuna 'gā ajemogymogyau etee futat. Ojenosōu 'ga wi. A'eramū 'gā imome'waukaru'jape'ema 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret (Mateu 22.41-46; Luka 20.41-44)

³⁵ Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype akou Jejui 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Ma'eramū te Moisesi 'ga remikwasiarer are moromujara 'gā 'i pē nupe: "Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyrera", 'jau 'gā pē mu'jau ee. ³⁶ A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari ee Davi 'ga upe rakue:

"Jeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

'Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene. Enepājēretea je 'jawe.

A'eramū ene eapyka je yse katy.

Anure nipo je ene mogoi 'wyriaramū 'gā nupe najuejue etee futat.

Ene ree iporomutare'ema 'gā 'arimū je ene magwawukari.

A'eramū ene je iapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga Jarejararete 'ga upe",

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁷ —Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramū sipo ajee Davi 'ga 'i "Jejararete 'ga", 'jau ajuapyrera 'ga upe nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat

(Mateu 23.1-36; Luka 20.45-47)

Mytuna 'gā oporenuwiweramū Jejui 'ga porogyta are. 'Ga remimome'ufera 'gā muekōēāina.

³⁸ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pejea'gu ki Moisesi 'ga remikwasiarer are moromujara 'gā nui. 'Gā 'ā e'i ajemogyau ojeupe: "Je 'ā kūima'eteetea", 'jau 'gā 'ā ajemogyau ojeupe, waity fuku rerekou. A'eramū 'gā ataramū 'gā naitya ajasimana 'gā nee. "Tiporesagete 'gā je ree 'jau", 'jau 'gā akou ojeupe. Wapeje'ega tāmējē 'gā ifutaa. 'Wyriara apykawa 'arimū etee wapyka awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ³⁹ Ojemi'waaw ipe nanē nū 'wyriara renawa 'arimū etee wapygiweramū ojemi'waa. ⁴⁰ Kūjā men manū ma'efera 'gā nupe nanē 'gā 'jau nū: "Je tamaenun tekou enekaraemā are 'jau", 'jau futatee 'gā 'gā nupe. "Je te nipo ako esage temaenuna enekaraemā are", 'jau futatee 'gā 'gā nupe. A'ere 'ga etee 'gā karaemā pygyi ojeupe, ka'aranūā nanē nū. A'eramū 'gā 'jau ojeupe etee futat: "Kwakwai'i teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe. Kasi a'e pe 'gā je kwaawi mama'e tywera je iaporamū ne kwy", 'jau 'gā ojeupe etee futat. A'eramū nipo 'gā oje'ega monou fuku o'meramū akou Jarejuwarete 'ga upe, wemiapo tywera mimawamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweri 'gā nemiapo tyweawer are— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Imen manū ma'efera ēē remimonofet

(Luka 21.1-4)

⁴¹ Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype Jejui 'ga wapyka 'ūina Jarejuwarete 'ga upe ka'aranūū ryrū pyri. A'eramū 'ga ose ma'e 'gā nesaka 'ūina, yrū pype 'gā nemimonoa nanē 'ga esaka nū. Ika'aranūū kwai ma'e 'gā ka'aranūū monou Jarejuwarete 'ga ma'e yrū pype 'ga upe kwaiwete. ⁴² 'Gā nesepaw ire majawera ēē mū 'ua osou 'og ipe. Nika'arani ēē akou. Itywerete ēē akou. A'etea ēē oka'aranūū ywope'i omono ipype. Mukūi'ī etee ēē imonou ipype. Naepyi agawewi ēē remimonofera. ⁴³ Ēē resakawe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Kweramū kūjāā ēē imen manū ma'efera ēē. Nitywa'uweri agawewi ēē mama'ea. A'etea ēē oka'aranūū monoupap futat yrū pype. A'eramū ēē otywe'emamū futat mama'ea ojeupe imuawamū. Ēē remimonofera ika'aranūū kwai ma'e 'gā ma'e wapyraap futat Janeruwarete 'ga upe. ⁴⁴ 'Gā kwaiwete agawewi omono 'ga upe. A'etea 'gā kwaiwete wējēmī wereko ojeupe nū. A'ere ēē ma'ea nitywi futari. Omonopap futat ēē 'ga upe. Naemyreri futari ēē upe. Wemi'urama muawa we futat ēē omonopap 'ga upe— 'jau Jejui 'ga ēē mome'wau 'gā nupe.

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e

(Mateu 24.1-28; Luka 21.5-24)

13 Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi ū'ē re Jejui 'ga remimu'e 'ga amū 'jau 'ga upe:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jā'nū'ū. Sā'ā itauu esagea epy ete ma'ea. Mytuna

'gã ka'aranũũa rerua kwaiwete Jarejuwarete 'ga mogytaawa 'oga muesageawamũ— 'jau 'ga 'ga upe.

² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat esageramũ numiamũ. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gã nuri imonou etyka. Nomý'i futari nipo 'gã itaa mũ aju'arimũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

³ Anure Jejui 'ga wapyka 'ũina wytyr apyte'rarimũ, Oriweira 'jawa apyte'rarimũ wemimu'e 'gã netee. Jarejuwarete 'ga mogytaaw are 'gã amã'jãu 'upa. Poje Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga, Andre 'ga, mĩmera 'gã oporonupa 'ga 'eawer are 'ga upe:

⁴ —Maranime sipo aipo 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa monoi etyka? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree iapo enune?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je renune 'ut ma'e 'gã nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gã 'mea ne. ⁶ Anure nipo kwaiwete 'gã nuri "Janeruwarete 'ga je mut pẽ katu'okaramũ. Je Janeruwarete 'ga remimurera ako", 'jau futatee nipo 'gã 'ua pẽ nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. O'meramũ te nipo 'gã 'i. Kwaiwete nipo 'gã 'gã moryteeu ojee— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁷ —Anure nipo amutee amunaw awi 'gã nuri 'wyrararete rowajaa, 'ga remiayuwa reewe futat. A'ere kasi aipo renupa pẽpiryyi ne. Nan futat nipo mama'e teepaw enune. A'ere nipo naporomũ rũi mama'ea rekoi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸ —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. Amunap tesirũmera pypewara 'gã we futat nipo ajuowajat. Ywya we futat nipo oyyi peu peu 'jau. Ty'ara nipo amunawa pype peu peu 'jau. A'eramũ 'gã nipo kwaiwete ty'ara rerekou. Sã'ã kũjã wa'yra ray ypyrauwe wa'yra 'a ja'wyja'wy kwaawa. Ayyepperauwe 'ã ã i'ara kwaapa. Ëë wi u'aa ja'wyja'wy taetu 'ã wayreteramũ ã upe. Nan tee futat nipo pẽ. Aipo ijeapo resakawe ki je rura pekwaap. "Owaëm 'ga ruawa upe ra'e", 'jau nipo pẽ pejejaupe.

⁹ —Pejea'gu ki 'gã nui. Je rura'ne'emaue nipo 'gã je rerowiaaramũ pẽ nereko tyweretei. Pẽ mũ nipo 'gã ipyyka imopimopika ae mopikawa pyu. Judeu 'gã jatykaawa pype miamũ nipo 'gã pẽ mopimopigi. Amumeramũ je ree nipo 'gã pẽ nerawau 'wyrara upe. A'eramũ pẽ 'wyrararete upe pejejerooramũ pẽ je mome'wau 'gã nupe. "Jejui 'ga iporokatu'ogiwet pẽ nee", 'jau ki pẽ 'wyrara 'gã nupe. ¹⁰ Teepaw enune nipo 'gã je mome'ui amunawa moymoyka. Tesirũmera 'gã jeje'ega renuw ire te nipo mama'e atee pawamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹¹ —Pẽ pygamũ, 'wyrara 'gã nowase pejejerooramũ kasi pẽpy'a'wyt ne. "Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gã nupe 'wei?" pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga te peje'egawa amut pẽ nupe peu pẽ nerooramũ. A'eramũ pẽ 'ga 'ea etee imome'wau 'gã nupe. Napejejea'ar imũ rũi pẽ peje'eg 'gã nupe. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage 'eawera etee pẽ imome'wau 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹² —Kwaiwete nipo je rerowiare'ema 'gã weki'yra 'gã, wewirera 'gã we 'gã monou ia'wyre'ema 'gã nupe 'gã apisaukaa. 'Ga ruwa 'gã miamũ wa'yra 'gã monou 'gã

nupe 'gã apisaukaa. 'Ga ra'yra 'gã nanẽ ujara 'gã imonou 'gã nupe 'gã apisaukaa. ¹³ Je rerowiare'ema 'gã nipo oporomutare'emamũ je rerowiamũ pẽ nee. A'ere Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gã nerooi imogyau ojeypyri nakwaparimũ ete rũi futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ymã te Janeruwarete 'ga ijeaporama kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Danieu 'ga upe rakue. "Anure nipo 'ga amũ mama'e tywerete apoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe", 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. A'eramũ nipo 'ga amũ anure iapou Danieu 'ga 'eawer imũ etee futat. (A'eramũ je 'ga remikwasiarera ka'arana mogytaaramũ ee pẽneapyo futaa)— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'eramũ pẽ Judeja ywy pewara ako ma'eramũ 'gã nesakawe pejejeaitearamũ pejewau pejeka'jama wytyr ipe. ¹⁵ 'Opewuu apyte'rarimũ ako ma'eramũ pẽ pejewawe'em pejesowe'em pejekaraemã pyyke'ema. Pejeka'jamayayau etee futat pejewau. ¹⁶ Ko pewaramũ nanẽ pẽ pejejewyre'ema pejelog ipe pejejaity mojopy'rawe'em— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁷ —Kũjãmera 'gã nipo ta'yryrũ ma'e 'gã iporiay'i ajemogyau. Ta'yky'ri ma'ea nanẽ nipo nũ. Nujãnarũi eweguu ma'ea. Ta'yky'ri ma'e nanẽ nujãnarũi nũ.

¹⁸ A'eramũ ki nanuar are pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ee: "Eremurukat kasi 'gã 'ara ro'ysaga rupi oree ne", 'jau ki pẽ Jarejuwarete 'ga upe ee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁹ —Aipoa kwara rupi 'gã 'gã nerekou tyweate. Ywy apo ypyramũ nitywi futari ae rereko tywera aipo 'jawe rakue. Anure nanẽ nipo nitywi futari ae rereko tywera 'jawe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁰ —A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera 'gã nupe iapoukaru'jau'jaw ire 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ. Kasi a'e pe ywy pewaramũ juejue 'gã papawi ne. A'ere Janeruwarete 'ga pẽ mũ mũ'jãu 'gã nui pẽ katu'oka. A'eramũ 'ga wemimũ'ëmeramũ pẽ nee Janeruwarete 'ga 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²¹ —"Koromũ Kristu 'ga", pejejeupe 'gã amũ 'eramũ kasi perowiat 'gã ne. "Kwe pe 'ga oi", 'gã 'eramũ pẽ 'gã nerowiare'ema pejejemogyau. ²² Jejewyt ja'wyja'wyrãmũ nipo kwaiwete 'gã nuri o'meramũ pẽ nupe. "Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ", 'jau futatee nipo 'gã pẽ nupe. Amumera 'gã nipo 'ua 'jau pẽ nupe: "Janeruwarete 'ga je mut. Je 'ga remimureraretea futat", 'jau futatee nipo 'gã pẽ nupe. Pẽnemiapoe'ema miamũ nipo 'gã iapou pẽ neape je rerowiar awi pẽ mo-moirukaawamũ. "Simomoirukat Ku'jywa 'ga remimũ'ëmera 'gã 'ga rerowiar awi 'jau", e'i te nipo 'gã pẽ nupe numiamũ. A'eramũ nipo 'gã mama'e apou pẽ neape. Ojerowiarukaawamũ te nipo 'gã iapou pẽ nupe numiamũ. A'ere kasi a'e are miamũ perowiat 'gã ne.

²³ Perowiar iki aipoa je'eawera. Ijeapoe'emaue je imome'ui pẽ nupe, ee pẽ mueapyoawamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Janereki'yra 'ga ruawam
(Mateu 24.29-44; Luka 21.25-33)

²⁴ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Pē nereko tyweawa kwaw ire nipo ywag awi nanē mama'e jesaukari pē nupe nū. Kwara nipo owepa. Jaya nanē nipo owepa nū. ²⁵ Jaytataa nipo ototoka ywag awi 'ua. Ywag ipewara nipo oyyita nū. Kwat, jay, jaytata. Mīmera nipo oyyita— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ²⁶ —A'ere nipo pēneki'yramū je tejua tejewya ywasiga rupi. Tepājē mū nipo je ruri, tejenyfuga pype futat tejua nū.

²⁷ A'eramū nipo je tejeupe oporowyky ma'e ywagipewara 'gā monou tejemiayuwa 'gā majatykaukaa. "Pe'je pejewau amunawa moy moyka jemiayuwa 'gā majatykau 'gā nerua jee", 'jau nipo je 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā awau 'gā nerua jee— 'jau Jejuī 'ga imome'wau 'gā nupe.

²⁸ Anure Jejuī 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jau ee:

—Mama'ea je amome'u pē nupe pē mu'jau tejuawa 'ar are— 'jau 'ga 'gā nupe. —Sā'ā ae siaka'gywa potyramū amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ā ae amana jewyra kwaapa. ²⁹ Nan tee futat ki je'eawer imū mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: "Ut ja'wyja'wy Jejuī 'ga janee 'wyrīaramū akou", pe'je ki pejejaupe.

³⁰ A'jea futat je 'i. Je'eawer imū mama'e jeapo resakara 'gā papawe'emaue nipo tejua tejewya nū. ³¹ Ywaga nipo atEEPawamū futat. Ywya nanē nipo atEEPawamū futat nū. A'ere nipo jeremimome'ufera nateepawa'uw-eri futari. Je'eawer imū etee futat nipo aipoa ojeapou— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

³² A'ere Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Nitywi futari je ruawa kwaapara 'gā amū. Nepekwaawi futari je ruawa. Ywagipewara 'gā miamū ikwaape'ema. Je miamū nanē nakwaawi tejuawa 'ara. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. ³³ A'eramū ki pēē je rapesaka pejejemogyau. ³⁴ Sā'ā kūima'e 'ga amū ooa iataa muku oje'wyr awi. A'eramū 'ā 'ga oo enunewe 'jau wemiayuwa 'gā nupe: "Aata je tewau. A'eramū pēē pejeporowykyau je'eawer imū etee futat", 'jau 'ga 'gā nupe. 'Oga raarana 'ga upe 'ga 'jau: "Earū jeroga ra'ne muku je rekoramū. Je rura nanē ene apesaka nū", 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū 'ga awau watau muku oje'wyr awi.

³⁵ Nan tee futat pēē je rura rapesakaramū pejejemogyau. Nepekwaawi je ruawa. A'eramū ki pēē pejeporowykyau pejejeupe je'eawer imū, je rura rapesaka pejejemogyau. Meewei 'ur ire ako re nipo wata ma'e 'ga 'ua ppyaje owaēma. Maranamū kwara ajerewamū, maranamū ai'iwe. Nokwaawi 'gā 'ga ruawa. ³⁶ A'eramū nipo 'oga jara 'ga 'ua erujewi ojeupe oporowyky ma'e 'gā nupe. Opak sipo 'gā ajemogyau 'ga rapesaka?

³⁷ Aipo are je 'i pē nupe: Je rura ki peapesak pejejemogyau— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

Jejuī 'ga ree ifuwet ma'e
(Mateu 26.1-5; Luka 22.1-2; Juā 11.45-53)

14 Egitu ywy awi judeu ppyfera 'gā nenūēawer are wea'awa maraka upe iwaēm ja'wyja'wyrāuwe

mainana 'wyrīara 'gā ajatykau Moisesi 'ga remik-wasiarer are moromu'jara 'gā nee.

—Maran te jane Jejuī 'ga ppygi 'ga jukau?— 'jau 'gā ajaupe. —Jemime sipyyk 'ga 'jau. ² Jerusareg ipewara 'gā iporomutat 'ga ree. A'eramū jane 'gā nowase jarekowe'em 'ga ree maraka apoaw ipe. Kasi a'e pe jane 'ga remiayuwa 'gā mamara'nei ne— 'jau 'gā ajaupe.

Jejuī 'ga ree jany kasiga reko'wokawet
(Mateu 26.6-13; Juā 12.1-8)

³ Petani pe Jejuī 'ga akou, Simāo 'ga rog ipe, ipito'om ma'efera 'ga 'wyr ipe. 'Gā jemi'waa 'gā nuwamū kūjā ēē mū 'ua ojany kasiga ryrū rerua opo pe. Itasiga apopyrera aipo yrūnamū, aripasi 'jawa apopyrera poromū. A'eramū ēē yrū mopena, jany kasiga reko'wo-ka Jejuī 'ga akag are. "Naritu" 'jau 'gā aipoa jany kasiga upe. Epy ete aipoa jany kasiga. ⁴ A'eramū wapyk ma'e 'gā amū amara'neramū jany kasiga ēē eko'wog are.

—Ma'eramū sipo ēē imomy ekoetei 'wei? ⁵ Epy te 'ā 'aga jany kasiga a'i kūi— 'jau 'gā ajaupe. —A'eramū amunipo 'ā ēē ime'ega ka'aranūū are janee. Tresētu ka'aranūūa 'ut ee. A'eramū amunipo 'ā ēē epyfera mua janee. A'eramū amunipo 'ā jane imojo'oka ikaraemāe'ema 'gā nupe 'jau kūi— 'jau 'gā ajaupe, kūjā ēē ago'wau.

⁶ A'eramū Jejuī 'ga 'jau 'gā nupe:

—Tene ēē iapoi. Ma'eramū pejemara'neramū ēē ree 'ū? Mama'e esagea te ēē wapo jee. ⁷ Ikaraemāe'ema 'gā nooa'uweri futari pē nui. A'eramū pēē anure mama'e monou 'gā nupe pejejemifutar imū. A'ere je te ajee nako fukui pē pype. ⁸ Je tymaw ipe je ree eko'wogipyrāma futat jany kasiga numiamū. A'ere ēē 'awauwe eko'wogi je ree, je manūe'emaue. Tene ēē iapoi jee— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe. ⁹ —A'jea futat je 'i. Anure nipo 'gā je mome'ui kwe pewara 'gā nupe. Amunap tesirūmera moyka nipo 'gā awau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Je mome'uramū nipo 'gā ēē remiapofera nanē imome'wau 'gā nupe nū. A'eramū nipo 'gā anure najuejue etee futat wea'aramū ēē remi-apofer are— 'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

Mainana 'wyrīara 'gā nupe Judas 'ga 'eawet
(Mateu 26.14-16; Luka 22.3-6)

¹⁰ A'ere Jejuī 'ga remimu'e 'ga amū awau oporogytau mainana 'wyrīara 'gā nupe. Judas Iskariote 'ga futat poromū oo oporogytau 'gā nupe:

—Jejuī 'ga je apyygukat pē nupe. Je apoat pēē 'ga ppyka pē pyri— 'jau Judas Iskariote 'ga awau 'gā nupe.

¹¹ Ojeupe 'ga 'eramū mainana 'wyrīara 'gā aku'iramū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ka'aranūūa nipo ore oromono ene upe 'ga ppyga repyramū— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Judas 'ga wea'aramū akou ee. "Ojeteē 'ga rekoramū tomono 'ga 'gā nupe 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga Jejuī 'ga rerekou weape.

Ae a'wyre'ema 'gã nupe

'ga monoara 'ga

(Mateu 26.17-25; Luka 22.7-13, 21-23; Juã 13.21-30)

¹² Awau owaëma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. Karupa'mĩ jukaawa 'ara upe 'gã owaëma. A'eramũ 'ga remimu'e 'gã amũ 'jau Jejuĩ 'ga upe:

—Ma'ape te jane jemi'wari, karupa'mĩ ro'o reyri jarejee?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹³ A'eramũ Jejuĩ 'ga mukũja 'gã monou amunawarete pe.

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe. Peu nipo 'y ryrũ rerekwara 'ga peekoat. A'eramũ pëë pejewau 'ga rewiri.

¹⁴ Og ipe 'ga seramũ pejeporogytau 'oga jara 'ga upe:

—Jarejara 'ga ore mut imome'waukaa enee: "Ma'ape te je karupa'mĩ eyra 'ui tejemimu'e 'gã netee?' e'i 'ga. 'Ma'ape te ore kumi apoi? Ma'ape te je tejemimu'e 'gã nerojemi'wari' e'i 'ga enee kũi", pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe. ¹⁵ —Aipo ojeupe pëë 'e re 'ga tepë neroo ywatewara imy'jawa pype 'jau. Ityp futat aeje-mi'waawa peu. Ae renawa nanë otywamũ futat nũ. A'eramũ pëë pejejeupe 'ga esaukar ire peu futat iapou ewara reewe jarejeupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramũ mukũja 'gã awau amunawarete pe. A'eramũ 'gã mama'e resaka ojeupe Jejuĩ 'ga 'eawer imũ etee futat. A'eramũ 'gã kumi apou maraka are.

¹⁷ Kaaruwamũ Jejuĩ 'ga awau ojemi'waa wemimu'e 'gã netee. ¹⁸ Ojemi'waaw ipe Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pëë mũ je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'gã nupe je jukaukaa— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁹ Aipo renupawe 'ga remimu'e 'gã u'arasigamũ ojeupe 'ga 'eawer are. A'eramũ 'gã oporonupa majepeinume ee 'ga upe:

—Je upe te ere poromũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

Majepeinumenume 'gã oporonupa ee 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je pyri ojemi'wat ma'eramũ futat pëë mũ nipo je monoi 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. ²¹ —Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amũ nupe rakue, jemanũ are rakue. Pëneki'yra agawewi je 'ã. A'etea je ree iporomutare'ema 'gã je jukaukat 'gã nemikwasiarer imũ etee futat. A'ere 'gã nupe je monoara 'ga tywereteramũ te akou. Iporiay'i 'gã po pe je monoara 'ga numiamũ. A'ere nipo Janeruwarete 'ga 'ga rereko tyweretei. Ma'eramũ gatu nipo 'ã 'ga jeuwi rakue 'ja— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe.

Mani'oko'o'ia y'way reewe 'gã nupe imonoawet

(Mateu 26.26-30; Luka 22.14-23; 1 Korĩtu 11.23-25)

²² Ojemi'waaw ipe Jejuĩ 'ga mani'oko'o'i pyyka. A'ere 'ga eramã'jãu ywau eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mani'oko'o'ia eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejuĩ 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga mani'oko'o'i mowoka imonou 'gã nupe.

—Mani'oko'o'ia pepyyk i'wau. Koromũ jero'oa— 'jau 'ga 'gã nupe.

²³ A'ere 'ga y'way ryrũ pyyka nũ, eramã'jãu ywau nũ. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ:

—Au'jete y'waya eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejuĩ 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga imonou 'gã nupe. A'erauwe 'gã itykua pãwë pãwë. ²⁴ A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Koa y'waya jerya futat. A'ere'ere'i nipo 'gã amũ jejukai jery reko'woka. Aipoa jery jeko'woga pëtywera omepy. Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga pë katu'ogi kwaiwete. 'Awamũ karupa'mĩa nepejukau'jawi pejetywera mepyawamũ. Poromũ futat 'ga je'eg ymanera numiamũ. A'ere 'awamũ 'ga je'eg yauramũ. 'Awamũ jery tee pë pirei pëtywer awi. Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga pëtywera moiri pë nui je rerowiamũ. Poromũ futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamũ. A'ea 'ga je'ega nomojopy'ruawi futari 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁵ —A'jea futat je 'i. Je natykuru'jawi futari 'aga y'waya pë pyri. Anure tãmjë te nipo je itykuri pë pyri, Tejuwarete 'ga pyri pë neroo re tãmjë nũ— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe.

²⁶ Oporogytapaw ire 'gã amaraka'aga Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. Amaraka'ag ire 'gã awau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Mateu 26.31-35; Luka 22.31-34; Juã 13.36-38)

²⁷ Awaw ipe Jejuĩ 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—'Awamũ futat nipo pekwasio je wi je rejaa je mu'ama ojetee'i— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe ee rakue: "Tajuka karupa'mĩ are omaenun ma'e 'ga 'jau kwy. A'eramũ 'ga reymawera 'gã awau okwasi'wau kwe pe 'jau kwy", 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee futat nipo pekwasio pejewau je wi— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁸ —A'ere je temanũ re je ferawi nũ. Teferaw ire nipo je oi Garireja ywy pe pë nenune— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—'Me te pa 'ga poromũ 'jau nũ. Je naejara'uweri futari ene imogou ojetee'i kũi. 'Gã te nipo opyamũ ene wi ene rejaa ojetee'i kũi. A'ere je naejara'uweri ene kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁰ —A'jea futat sipo ere— 'jau Jejuĩ 'ga 'ga upe. —Je te a'jea futat a'e enee nũ'ũ: 'Awa ypytuna rupi nipo je kwakuw ape muapyapyt katu 'gã nupe. "Nakwaawi je 'ga", 'jau nipo ene mukũi wyrasokwë je'egauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³¹ A'ere Pedro 'ga fuakaramũ 'ga upe:

—Naani futari nũ'ũ. Aipo na'ea'uweri futari je. "Nakwaawi je 'ga", na'ea'uweri je. "Tene 'gã je jukai futari 'ga reewe futat", a'e ete nipo je. Nakwakuwa'uweri futari je ene— 'jau Pedro 'ga Jejuĩ 'ga upe.

'Ga remimu'e 'gã nanë Pedro 'ga 'eawer imũ etee futat 'jau 'ga upe nũ.

'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet

(Mateu 26.36-46; Luka 22.39-46)

³² Jejuu 'ga awau owaēma Getsemani 'jaw ipe, wemimu'e 'gā netee. A'ere Jejuu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Au ete pejup ra'ne. Iruupeu'i je oi teporogytau Tejuwarete 'ga upe ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

³³ A'eramū 'ga muapyra 'gā etee erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmēra 'gā 'ga erawau ojeupi. 'Ga 'arasiga 'ga mopy'aywyrafenayau 'ga mogou.

³⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je'arasiga nipo 'ā je juka. Peser awi etee. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁵ A'eramū 'ga ojepe'au'i 'gā nui. Awau peu'i wenupy'āu wapyka weakwara rerawau enūina ywy are futat erujaa oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Wyria'ri 'gā imara'ne je ree. 'Gā nipo 'ā je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā nuapoa'uweri nanuara je ree. A'ere 'ā naje-remifutar imū rūi te ereapoukat. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

³⁷ Oporogytapaw ire 'ga afu'ama awau ojewya muapyra 'gā nupe nū. Osea 'gā 'upa. A'eramū 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Ereset te ejupa? Eje'ega te neremonoi'i Jarejuwarete 'ga upe je pyri? A'e'ja'wiramū miamū sipo nereporogytai Jarejuwarete 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ —Peser awi. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pejefuakaramū mama'e tywera apowe'em. Kasi a'e pe nepēfuakari ne. A'eramū pēē mama'e tywera etee iapou 'ga upe ne. Nepēparuapoweri agawewi nipo mama'e tywer are. A'etea nipo peapo pejeporogytawe'em 'ga upe 'eramū mama'e tywera etee futat peapou pejekou— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ Aipo 'ga upe 'e re Jejuu 'ga awau 'gā nui nū oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nū. 'Ga upe u'eawera 'ga 'jau'japa. ⁴⁰ A'ere 'ga awau ojewya wemimu'e 'gā nupe nū. Nānēwējēmī nū. Osea 'gā 'upa. Wopeypeyjamū etee 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā osea 'upa. Opag ire 'gā oporesagamū etee 'ga ree. Ojenosōu 'gā 'ga wi. A'eramū 'gā 'jawe'em 'ga upe.

⁴¹ A'eramū Jejuu 'ga awau oporogytau'japa 'Uwarete 'ga upe nū. 'Uwarete 'ga upe oporogyta re 'ga 'ua nū. Nānēwējēmī nū, 'gā set 'gā nuwamū nū. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Peser ete futat nipo pejejupa nū ki sa?— 'jau Jejuu 'ga 'gā nupe. —Au'je pejeser ire. 'Awamū futat 'gā pēneki'yramū je monoi ae a'wyre'ema 'gā po pe.

⁴² Pe'je iruukwe soo 'gā nekoaa 'jau. Kweramū ae a'wyre'ema 'gā po pe je monoara 'ga ruri— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jejuu 'ga pyykawet

(Mateu 26.47-56; Luka 22.47-53; Juā 18.3-11)

⁴³ Jejuu 'ga porogytapawe'emaue Judas Iskariote 'ga, Jejuu 'ga remimu'efera 'ga futat, kwaiwete 'gā nerua erojemorypa Jejuu 'ga ree. Mainana 'wyriara 'gā kwai-

wete 'gā muri Judas 'ga rupi. Judeu 'gā 'wyria'ri 'gā nanē kwaiwete 'gā mua 'ga rupi. Jyuua 'gā erua muap. Mīmēra 'gā erua erojemorypa 'ga ree. ⁴⁴ Mainana 'wyriara 'gā nupe oporogytaaw ipe Judas 'ga 'jau 'gā nupe rai'i: "Oo nipo je Jejuu 'ga retywape pytea pē neape. A'eramū pēē a'e are 'ga kwaapa 'ga retywape pyteramū. A'erauwe futar iki pēē pejewau 'ga pyyka 'ga rerawau", 'jau Jejuu 'ga monoara 'ga 'gā nupe rai'i.

⁴⁵ A'eramū 'ga owaēma ypy we awau Jejuu 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—Au te ereko, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū futat 'ga 'ga retywape pytea.

⁴⁶ A'erauwe Judas 'ga remireroofera 'gā 'ua Jejuu 'ga pyyka 'ga pofaa. ⁴⁷ A'ere Jejuu 'ga remimu'efera 'ga amū ogyuu rekyita kūima'e 'ga amū ree, 'ga namī monoka. Furuk. Mainana 'wyriararete 'ga remiayua 'ga namī yypa. ⁴⁸ A'ere Jejuu 'ga 'jau opyykara 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē ma'eramū pejejuu muawa pyu je nupāu ekoete 'ū, muna'ywa 'jawe 'ū? Ma'eramū pēē muawa we erua jyuu reewe jepiara rupi 'ū? ⁴⁹ Pejejepype je rekoramū miamū ako naje pyygi pejepe ai'i. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ako je oi ai'iwe, ai'iwe 'jau ai'i. Peu futat ako je reni 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree ai'i. A'ete ako naje pyygi pejepe ai'i. A'ere jemanūawa upe iwaēmi. A'eramū Jeruwarete 'ga je pyygukaa rēwējēmī pē nupe. Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari jemanū are ikue. A'eramū 'ā pēē iapou 'ga remikwasiarera 'eawer imū etee futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵⁰ A'e renupawe Jejuu 'ga remimu'e 'gā okwasi'wau 'ga wi, 'ga rejaa, oka'jama 'gā nui. Okyjau 'gā opyyg awi. A'eramū 'gā oka'jama 'gā nui.

⁵¹ Kunumīūū 'ga amū 'ua Jejuu 'ga rewiri. Taity fuku pyu etee 'ga ojeuwana akou. ⁵² 'Ga amū 'ga pyyka numiamū. A'ere 'ga raity etee ipyygi. Waity pyygamū 'ga opoia etee jui. A'eramū 'ga awau ujāna taitye'eme.

Anasi 'ga rog ipe 'ga reroawet

(Mateu 26.57-68; Luka 22.54-55, 63-71; Juā 18.13-14, 19-24)

⁵³ A'ere Jejuu 'ga pyykara 'gā 'ga rerawau mainana 'wyriararete 'ga rog ipe, Kaifasi 'ga rog ipe. Peu futat judeu 'gā 'wyria'ri 'gā ajatykau mainana 'wyriara 'gā nee. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nanē ajatykau 'gā nee nū.

⁵⁴ Pedro 'ga awau 'gā newiri. A'ere 'ga nuerowygi Jejuu 'ga. Mukuu etee futat 'ga akou 'ga wi. Awau 'ga owaēma mainana 'wyriararete 'ga roga upe. A'ere Pedro 'ga nooi osou. Ukupepe etee futat 'ga awau akou 'oga osoma pype ojepe'jau mainana 'ga remiayua 'gā pyri.

⁵⁵ Ojeupe 'gā Jejuu 'ga reruramū mainana 'wyriara 'gā oje'ēma'e 'gā netee 'ga remiapo tywera mome'waramū rekaa.

—Awjya te 'ga remiapo tywera wesak rai'i? Ma'ja ajee 'ga wapo ajukaawamū rai'i?— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere nitywi 'ga amū. ⁵⁶ Kwaiwete 'gā 'ua o'meramū Jejuu 'ga ree. A'ere 'gā naju'jaju'jawe rūi imome'ui 'gā nupe.

⁵⁷ Poje 'gā amū 'ua o'meramū 'gā nupe:

—Ore aruenup 'ga je'ega ai'i. "Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. 'Awa 'ga mogytaawa kũima'e 'gã nemiapofera tee. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi ajepeja 'ga mogytaawa mowya nũ. Aipo 'ga mogytaawa nakũima'e 'gã nemiapofera rũi", 'jau 'ga oreremianuwamũ ai'i— 'jau 'gã imome'wau 'gã nupe.

⁵⁹ A'ere aipo 'gã nanẽ naju'jawe rũi imome'ui 'gã nupe.

⁶⁰ A'eramũ mainana 'wyrirarete 'ga afu'ama 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja ere te 'gã nupe? Nereje'egi te 'ã 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ a'i kũi?— 'jau 'ga oporonupa ee 'ga upe.

⁶¹ A'ere Jejui 'ga pigi etee u'ama. A'eramũ mainana 'wyrirarete 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remimurera te ene? 'Ga ra'yra te ene?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromũ. Je te 'ã pñeki'yratea. Anure nipo je apygi Pãjērete 'ga yse katy, 'ga jak-watawa katy. Peu je renamũ nipo pēē je resaka. Anure nipo je ruri tejewya ywag awi ywasiga rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶³ A'erauwe mainana 'wyrirarete 'ga amara'heramũ. 'Ga mara'nea 'ga rerekou 'ga raity monorogukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat 'ga Jarejuwarete 'ga kurawi akou ra'e— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jane futat 'awamũ sienup 'ga kurawa jarejowase— 'jau 'ga 'gã nupe. —Na'gã amũ rũi 'ã omome'u janee. ⁶⁴ Ma'ja pe'je ajeje 'ga upe 'awamũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Sijukaukat futat jane 'ga. Jarejuwarete 'ga te 'ã 'ga akurap.

⁶⁵ A'eramũ 'gã amũ onymuna 'ga ree. A'eramũ 'gã 'ga reakwapiiaa taity pyu, opo afuapyka erofaa 'ga ree.

A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Awýja te ene nupã?— 'jau 'gã 'ga upe. —Ene 'ã i'ak-waawete ma'ea. A'eramũ ene enupãara 'ga mome'wau oree— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe jefaruu 'gã nanẽ 'ga pyyka opo rerofaa 'ga ree nũ.

Pedro 'ga Jejui 'ga kwakupa

(Mateu 26.69-75; Luka 22.56-62; Juã 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ A'e pe Pedro 'ga 'ũina ukupepe. Poje mainana 'wyrirarete 'ga remiayuwa ěē mũ 'ua 'ga pyri. ⁶⁷ Tata are 'ga jepe'eramũ ěē 'ga resaka 'jau 'ga upe:

—Jejui kĩa rewiri ako ma'eferamũ ene, 'jau je rã, Nasare pe waranup ma'efera kĩa rewiri ako ma'eferamũ ene, 'jau je rã— 'jau ěē 'ga upe.

⁶⁸ A'eramũ 'ga 'jau ěē upe:

—Tee. Naani nũ ĩ. Nakwaawi je 'ga nũ ĩ. A'eramũ awýja upe ene 'jau ekou ĩ— 'jau futatee 'ga ěē upe.

A'erauwe 'ga afu'ama awau 'oga osoma pyri. A'erauwe wyrasokwẽa oje'ega. ⁶⁹ Peu oporowyky ma'e ěē mũ 'ga resaka nũ. A'eramũ ěē 'jau ojeypyriwara 'gã nupe:

—Koromũ futat Jejui kĩa rewiri ako ma'efera kĩa mũ— 'jau ěē 'gã nupe.

⁷⁰ A'eramũ Pedro 'ga 'ga kwakupa nũ. A'ere'ere'i peu u'am ma'e 'ga amũ 'jau 'ga upe nũ:

—A'jea futat ěē 'i enee. Garireja ywy pewaramũ futat ene, 'ga 'jawe futat ene ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

⁷¹ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Nakwaawi je 'ga, a'e je akiko. Jarejuwarete 'ga remianuwamũ te 'ã je 'eu'jawi. Nakwaawi je 'ga, 'jau. Te'me re je Jarejuwarete 'ga tejereko tywera futari— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷² A'e pype wyrasokwẽ oje'ega nũ. A'erauwe Pedro 'ga wea'aramũ Jejui 'ga 'eawer are. "Wyrasokwẽ je'egu'jaw enunewe nipo ereu'jau'jap, nakwaawi je 'ga, 'jau 'gã nupe" 'eawer are Pedro 'ga wea'aramũ. A'eramũ 'ga aipo u'eawera rojenosõu. A'eramũ 'ga awau u'ãna Jejui 'ga kwakupawera renosõu. A'eramũ futat 'ga u'arasigamũ wea'aramũ ee. A'eramũ 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

Piratu 'ga upe 'ga roeroawet

(Mateu 27.1-2, 11-14; Luka 23.1-5; Juã 18.28-38)

15 Ai'iwetetewe mainana 'wyrira 'gã ajatykau judeu 'gã 'wyrira'ri 'gã nee, Moisesi 'ga remik-wasiarer are moromu'jara 'gã neewe. Opytuna 'gã nupe oje'ẽma'e 'gã nanẽ ajatykau 'gã nee nũ. A'eramũ 'gã oje'ega ajaupe:

—"Je te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yratea", e'i ako Jejui 'ga janee ko. A'eramũ jane 'ga jukaukaa 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã 'ga pofaa itaju pyu, 'ga rerawau Piratu 'ga upe. ² A'eramũ Piratu 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—A'jea te ene 'wyriramũ judeu 'gã nupe?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat ere poromũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³ A'eramũ taetu mainana 'wyrira 'gã 'ga je'ẽwu'jawu'jaga etee futat. ⁴ A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Nereenuwi te 'gã je'ega? Nerewawagi te 'ã aipo 'e are a'i kũi?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁵ A'ere Jejui 'ga noje'egi futari 'gã nupe. O'meramũ te 'gã 'i. A'eramũ Jejui 'ga oje'egema 'gã nupe. A'eramũ Piratu 'ga oporesagamũ etee 'ga ree. "Ma'eramũ sipo 'ga noje'egi?" 'jau 'ga ojeupe.

'Gã nupe 'ga monoawet

(Mateu 27.15-26; Luka 23.13-25; Juã 18.39-19.16)

⁶ Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipyretera 'ga amũ muẽma judeu 'gã nupe jepi, 'gã nemienũiwera 'ga 'ga imuẽma 'gã nupe jepi. ⁷ Jejui 'ga pyykawa rupi Parapasi 'ga 'ũina moromunepawa pype. Parapasi 'ga futat amunaw ipewara 'gã mamara'neukaa 'wyrira 'ga ree. Opytuna 'gã netee 'ga 'gã mamara'neukaa 'wyrira 'ga ree rakue. Oporojuka ma'efera 'gã wejue nũ. A'eramũ 'gã 'gã monou 'gã munepa 'gã mu'ama rakue. ⁸ A'eramũ mytuna 'gã 'ua 'jau Piratu 'ga upe:

—Ejemiapou moromunepawa pypewara 'ga amū emuēmukat oree— 'jau 'gā 'ga upe.

⁹ A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pefutat te judeuramū peje'wyriararete 'ga je imuē-ma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰ Piratu 'ga mainana 'wyriara 'gā kwaapa futat.

“Werekoay pa mainana 'wyriara 'gā Jejui 'ga. A'eramū pa 'gā 'ga rerua jee ra'e”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. “A'ere mytuna 'gā poromutaramū 'ga ree. A'eramū nipo 'gā 'jau, Jejui 'ga emut oree, 'jau nipo 'gā jee”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. ¹¹ A'ere mainana 'wyriara 'gā afuakaramū 'ga ree.

—Parapasi 'ga ki emuēm imua oree, sa'e 'ga upe 'jau. Jejui 'ga kasi eremuēm oree ne, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gā mytuna 'gā nupe.

'Ga rerure'emaue 'gā mogyau 'gā mu'akwaapa. A'eramū 'gā afuakaramū 'ga ree.

A'eramū Piratu 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Pefutat te judeuramū peje'wyriararete 'ga je imuē-ma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'gā 'i etee 'ga upe:

—Naani. Parapasi 'ga te ki emuēm imua oree— 'jau 'gā 'ga upe.

¹² A'eramū Piratu 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi, “judeuramū pēē 'wyriararete 'ga” 'jawa 'ga rerekoi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³ —Emu'amukat 'ga 'ypeywar are 'ga pokutuka 'ga jukaawamū futat— 'jau 'gā wafukaita 'ga upe.

A'eramū 'ga:

¹⁴ —Ma'ja te 'ga wapo ajukaawamū pē nupe rai'i, a'e te je a'i kūi?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'gā afukafukai etee ajemogyau:

—Emu'amukat futat Jejui 'ga 'ypeywar are 'gā nupe— 'jau 'gā wojere'emamū futat wafukaita 'ga upe.

¹⁵ Piratu 'ga oporomaku'iweramū mytuna 'gā nee.

A'eramū 'ga Parapasi 'ga muēmukaa moromunepaw awi 'ga monou 'gā nupe. Jejui 'ga jēmī 'ga imopigukaa jefaruu 'gā nupe.

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mopika 'ga a'gwawe'em futat. Pēporia kasi 'ga nupāu ne. 'Ga mopig ire pēē 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are. A'eramū 'ga peu etee futat amanūmū u'ama— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jefaruu 'gā Jejui 'ga rerekoemāawet

(Mateu 27.27-31; Juā 19.2-3)

¹⁶ 'Ga mopig ire jefaruu 'gā Jejui 'ga rerawau 'ga rerosou Piratu 'ga rog ipe. A'ere 'gā opytuna 'gā majatykau 'ga ree. ¹⁷ A'ere 'gā 'wyriara raity piraga munepa 'ga wi. A'ere 'gā juapekagūū muapŷina 'ga ak-agyrūnamū iapou 'ga upe. A'eramū 'gā imonou imunepa 'ga akaga pype. ¹⁸ A'ere 'gā 'jau 'ga upe:

—Ene 'ā judeu 'gā 'wyriararetea 'gā nupe ra'e jepi.

'Awamū ereko 'wyriarareteramū nakwaparimū rūi futat 'gā nupe— 'jau 'gā Jejui 'ga upe 'ga rerekoemāu erekou.

¹⁹ A'e pype 'gā 'ga akaga nupāu ywra'i'i pyu. Onymuna 'gā 'ga ree. A'ere 'gā wapyka wenupy'āu 'ga rowase, 'ga muorypa 'me. A'ere 'gā 'jau ajaupe:

—Pemā'ē judeu 'gā 'wyriararete 'ga ree ki sa— 'jau 'gā ajaupe. —'Wyriara raity piraga 'ga wereko imunepa 'awamū. 'Wyriara akagyrūa nanē 'ga wereko nū. 'Wyriararete pype tāmējē 'ga 'ari ra'e— 'jau 'gā ajaupe 'ga rerekoemāu. 'Ga jaita nanē 'gā nū.

²⁰ 'Ga rerekoemā re 'gā taity piraga mosoka 'ga wi nū. 'Ga raity munepa 'ga wi nū. A'ere 'gā 'ga rerawau 'ga jukaaw ipe.

'Ypeywar are Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.32-44; Luka 23.26-43; Juā 19.17-27)

²¹ 'Ga jukaawa piara rupi 'gā Simāo 'ga rowosōu. Jū awi 'ga 'ua akou awau amunawarete pe. Sirene ywy pewara 'ga poromū Simāoramū. Mukūi Simāo 'ga ra'yra 'gā. Aresāri 'ga, Rufu 'ga. Mīmera 'gā Simāo 'ga ra'yra. Simāo 'ga resakawe jefaruu 'gā 'jau 'ga upe:

—'Ypeywar erokwap 'ga upe— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū 'gā iupirukaa 'ga upe. ²² A'eramū 'gā Jejui 'ga rerawau *Gogata* 'jaw ipe. ('Gā je'eg imū *Gogata* 'ea Aeakagera 'jawewara 'ea futat poromū). ²³ 'Ga rerowaēm ire 'gā muaga monou y'way pype 'ga upe numiamū. Mira 'jawa 'gā imonou y'way pype 'ga upe numiamū.

—Koa etykt ejayrū upe— 'jau 'ga 'ga upe numiamū. A'ere 'ga notykuri.

²⁴ A'ere 'gā 'ga jywaa pypiraa 'ypeywar are. A'ere 'gā 'gā itaju pyu 'ga pokutuka 'ypeywar are. A'ere 'gā 'ga py maju'aa ajuarimū iikutuka itaju pyu. A'ere 'gā 'ga mafu'ama 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywar reewe futat. 'Ga rekoa futat 'gā imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka. 'Ypeywar are 'ga mu'am ire 'gā 'ga raityfera mojo'oka ajaupe. Ita'i 'jawewara 'gā imomopoa 'upa ywyu 'ga raityfera mojo'okawamū. Sā'ā ae jugu momora. Nan futat 'gā ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamū. ²⁵ Kwara awyruu'iramū etee 'gā 'ga mu'ama 'ypeywar are. ²⁶ A'ere 'gā 'yjepa'nī are ikwasiaripyrera monou inuga iikutuka 'yw are 'ga apyte'rarimū. “Koromū futat judeu 'gā 'wyriararetea” 'ea 'gā amū ikwasiaa 'yjepa'nī are rai'i. A'eramū 'gā imonou inuga 'yw are 'ga apyte'rarimū. A'eramū 'ga resakara 'gā 'ga jukaawera kwaapa.

²⁷ 'Ga reewe 'gā mukūja 'gā muna'ywa 'gā imonou imu'ama 'ypeywar mū ree. Muna'ywa pō'ō me 'gā Jejui 'ga mu'ama. ²⁸ Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee rakue: “Mama'e tywera apoara pyri 'ga 'ami”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. A'eramū 'gā 'ga monou imu'ama muna'ywa pō'ō me, Janeruwarete 'ga je'egawer imū etee futat.

²⁹ 'Gā pyu okwap ma'e 'gā Jejui 'ga rerekoemāu 'ga kurapa nanē nū.

—“Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi imowyri nū”, ere 'ā rai'i. ³⁰ A'eramū ene ejua ejyapa 'ypeywar awi— 'jau 'ga pyu okwap ma'e 'gā 'ga upe, 'ga rerekoemāu.

³¹ Mainana 'wyriara 'gā, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā. Mīmera 'gā nanē 'ga rerekoemāu 'upa nū:

—Opoat 'ga 'gã jepi. A'ere 'ga najepoara'uweri futari.
³² Israeu juapyreramũ jane'wyriararetea e'i na a'e 'ga re'ã. Siesag iki ajee 'ga rura 'ga jywa 'wei. 'Ga jyp 'ga ru-ramũ sirowiat 'ga 'jau 'wei— 'jau 'gã ajaupe.
 'Ga pyri imu'amipyretera 'gã, muna'ywa 'gã amũ nanẽ 'ga kurapa nũ.

Jejuí 'ga manũawet

(Mateu 27.45-56; Luka 23.44-49; Juã 19.28-30)

³³ Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat opyytunaiwamũ. Kwara ajerewamũ tãmẽjẽ awau weny jesagamũ nũ. ³⁴ Kwara renye'emaue Jejuí 'ga wafukaita oje'eg imũ futat.

— *Eli eli lama sabactani* — 'jau 'ga oje'eg imũ.

Oje'eg imũ 'ga 'eawera: "Kiapi'ni, Kiapi'ni. Ma'eramũ te erepoit je wi?" 'ga 'ea futat poromũ 'ga afukaja.

³⁵ Aipo 'ga 'e renupara 'gã amũ 'jau:

—Eliasi 'ga 'ga wenũ!— 'jau 'gã ajaupe.

³⁶ 'Ga pyriwara 'ga amũ ujãna amynejuranũ ppyka imonou imunepa y'waynana pype. A'ere 'ga imonou iupia 'ywa rapefã are imonou Jejuí 'ga upe 'ga remipyteramũ. A'ere 'ga 'i etee esakara 'gã nupe:

—Tene jane 'ga resagi ra'ne. Siesak Eliasi 'ga rura 'ga mosoga 'ypeywar awi ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁷ A'ere Jejuí 'ga wafukaita amanũmũ.

³⁸ A'eramũ futat Janeruwarete 'ga mogytaawa my'jawa rowopypea taity otoroka opojo'ogamũ imytera rupi. Ywate awi we futat 'ua opojo'ogamũ ywyu. ³⁹ 'Ga manũnamũ jefaruu 'gã 'wyria'ri 'ga 'ga manũ resaka. 'Ypeywarawase 'ga u'ama Jejuí 'ga afukajamũ. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe:

—A'jea futat pa 'ga Ku'jywa 'ga ra'yra futat ra'e!— 'jau 'ga u'ama.

⁴⁰ Kũjãmera 'gã amũ 'upa muku'i 'ga manũ resaka nũ. Ëẽ mũ rera Mari Matarena, ajepeja Ëẽ rera Sarume, ajepeja Ëẽ rera Mari. Poromũ Mari Ëẽ ra'yra 'gã Jose 'ga, Tiago 'ga. Aipoa Tiago 'ga kunumĩũũ. Mĩmera 'gã 'ga manũ resaka amumera 'gã netee. ⁴¹ Poromũ kũjãmera 'gã Jejuí 'ga rewiri ako ma'efera 'gã futat poromũ. Garireja ywy pype 'ga rekoramũ 'gã awau watau 'ga rupi, 'ga poa mama'e apo are rakue. Amumera kũjãmera 'gã 'upa 'ga manũ resaka. Aipo 'gã nanẽ 'ua 'ga rupi Garireja ywy awi Jerusareg ipe 'ga oramũ rai'i nũ.

Ita kwara pype Jejuí 'ga monoawet

(Mateu 27.57-61; Luka 23.50-56; Juã 19.38-42)

⁴² Kaaruwamũ Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau oporogytau Piratu 'ga upe. Opytuna 'gã nupe oje'ẽma'e 'ga poromũ. A'ere 'ga Jejuí 'ga rerowiari. "Anure nipo Jejuí 'ga 'ũina 'wyriaramũ janee", 'jau 'ga ojeupe. Morowykye'ema piara rupi 'gã Jejuí 'ga jukaukaa ra'e. A'eramũ Jose 'ga awau "Jejuí 'ga reumera emut jee", 'jau Piratu 'ga upe:

—Amanũ Jejuí 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga Piratu 'ga upe.

Morowykye'ema rupi judeu 'gã nojotymi rakue. "Morowykye'ema piara rupi futat sitym 'ga 'jau", 'jau Jose

'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga Piratu 'ga pojeupe'ema futat awau Jejuí 'ga reumera renũina 'ga upe.

⁴⁴ —Amanũ te 'ga ra'e?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

—Amanũ ako 'ga ko nũ'ũ— 'jau 'ga 'ga upe.

—Kuu. Kamẽsĩete nipo 'ga manũi ra'e— 'jau Piratu 'ga oporesagamũ 'ga ree.

A'erauwe 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyria'ri 'ga upe:

—Maranime te 'ga manũi ra'e?— 'jau 'ga imome'waukaa 'ga upe.

⁴⁵ —Kwara jerewamũ ako 'ga manũi ko— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe jefaruu 'gã 'wyria'ri 'ga 'e re 'ga 'jau Jose 'ga upe:

—Ere 'ga rerawau inuga ita kwara pype— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁶ A'erauwe Jose 'ga awau taity fuku mua Jejuí 'ga reumera auwanawamũ. Linu 'jawa apopyretera 'ga imua. A'eramũ 'ga Jejuí 'ga reumera mosoka imua 'ypeywar awi 'ga reumera auwana aipoa taity pyu. A'ere 'ga 'ga reumera monou inuga ita kwara pype. A'ere 'ga itapewuu mojerepa imonou imỹina ita kwara rawopytymawamũ. ⁴⁷ Kũjãmera 'gã amũ awau 'ga imono resaka. Mari Matarena Ëẽ, Mari Ëẽ. Aipoa Mari Ëẽ Jose 'ga ya. Mĩmera 'gã Jejuí 'ga reumera rupawa resaka.

Jejuí 'ga ferapawet

(Mateu 28.1-8; Luka 24.1-12; Juã 20.1-10)

16 Ikoai'i, ku'emaiw are, kũjãmera 'gã jany kasiga mua erawau Jejuí 'ga reumer are eko'wogipyramũ. Mari Matarena Ëẽ, Sarume Ëẽ, Mari Ëẽ. Poromũ Tiago 'ga y Ëẽ. Mĩmera 'gã jany kasiga amut erawau. Ku'emaiw are 'gã erawau Jejuí 'ga rupaw ipe. ³ Awau 'gã 'jau:

—Awỹja sipo itaa ope'a jui janee?— 'jau 'gã ajaupe.

⁴ Tuwiiu wejue itauua. A'eramũ 'gã poromũ 'jau ajaupe. Awau 'gã owaẽma ja'wyja'wy jupe itauu resaka, ita kwara rawopytymawera resaka.

—Tỹy. Ojepe'a jui ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

⁵ A'erauwe kũjãmera 'gã awau osou ita kwara pype. Peu 'gã ywagipewara 'ga resaka kunumĩũũ 'jawe. 'Ga raitya waparasingamũ. Jejuí 'ga rupawera jakwatawa katy 'ga wapyka. 'Ga resakawe kũjãmera 'gã oky'jau 'ga wi. ⁶ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekyje awi je wi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jejuí 'ga resaka te 'ã pejot, Nasare pe waranup ma'efera 'ga resaka te 'ã pejot, 'ypeywar are amanũ ma'efera 'ga resaka te 'ã pejot— 'jau ywagipewara 'ga kũjãmera 'gã nupe. —A'ere 'ga nitywi 'au. Oferap ako 'ga ko. Pe'je pejejuia 'ga rupawera resaka— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau esaka. ⁷ A'eramũ ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pe'je pejewau imome'wau Pedro 'ga upe, amumera 'ga remimu'e 'gã nupe we: "Oferap kiã awau Garireja ywy pe pẽ nenune. Peu te nipo 'ga peesak nũ, pejejeupe 'ga 'eawer imũ etee futat nũ", pe'je ki 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸ A'erauwe kūjāmera 'gā awau ujāna ita kwar awi. 'Gā kyjea 'gā nerekou 'gā moyyita. A'eramū 'gā ojeupe 'ga 'eawera mome'wawe'em awau 'gā nupe.

Mari Matarena ěě Jejui 'ga resaka

(Mateu 28.9-10; Juā 20.11-18)

⁹ Domingo rupi Jejui 'ga ferawi rakue. Ku'em enune 'ga ferawi rakue. Mari Matarena ěě upe ra'ne 'ga ojesaukaa. ěě pirewara 'ga imoia ěě wi rakue. Sete ěě pirewara pytuna. ¹⁰ Ojeupe 'ga jesaukar ire ěě awau imome'wau 'ga remimu'e 'gā nupe rakue. U'arasigamū 'gā ajemogyau ajaa'wau Jejui 'ga ree. A'eramū Mari Matarena ěě awau imome'wau 'gā nupe:

—Oferap kīā ra'e. Ojesaukat kīā jee ko— 'jau ěě 'gā nupe.

¹¹ A'ere 'gā nuerowiari etee ěě ojeupe 'ga mome'uramū.

Mukūja 'gā Jejui 'ga resaka

(Luka 24.13-35)

¹² A'ere Jejui 'ga ojesaukaa mukūja werowiaara 'gā nupe. Jū me 'ga awau watau akou. Poje Jejui 'ga ojesaukaa 'gā nupe. A'ere 'ga jesowo'gōgi 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ga kwaape'ema. ¹³ A'ere 'gā 'ga kwaaw ire awau ojewya 'ga mome'wau amumera 'ga remimu'e 'gā nupe. A'ere 'ga remimu'e 'gā nuerowiari etee 'gā 'ea.

Jejui 'ga remimu'efera 'gā 'ga resaka

(Mateu 28.16-20; Luka 24.36-49; Juā 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁴ Poje Jejui 'ga ojesaukaa wemimu'e 'gā nupe. 'Gā je-mi'waaw ipe 'ga ojesaukaa 'gā nupe. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū te neperowiari 'gā, “oferap 'ga” pejejeupe 'gā 'eramū ra'e 'ū? Ma'eramū sipo ajee neperowiari

je'eawera ra'e?— 'jau 'ga 'gā nupe oje'ega moywyrafena 'gā nupe.

¹⁵ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe najuejue etee futat. Amunawa moymoyka pejewau je mome'wau 'gā nupe, je rerowiarukaa 'gā nupe pejejemogyau. ¹⁶ Je rerowiaara 'gā ki pepymī 'y pe, otywer awi 'gā paira resaukaawamū. A'eramū je tejerowiaara 'gā katu'oka. Tejerowiare'ema 'gā nipo je nakatu'ogi. A'eramū nipo 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe amanū re— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁷ —Tepājēa nipo je imonou tejerowiaaramū pē nupe. A'eramū pēē mama'eukwaawa moia erekwara 'gā nui jerer imū. Pejejemikwaawe'ema pejeje'ega nipo pēē iapou. ¹⁸ Moja pyyka miamū nepemanūi. Ae jukaara muaga 'wau miamū nanē nepē jukai. Oje'arimū je rerowiaaramū pejepo mono re ojero'wu ma'e 'gā ojekatu'oka ajemogyau— 'jau 'ga 'gā nupe.

Ywag ipe Jejui 'ga jeupiawet

(Luka 24.50-53; Atos 1.9-11)

¹⁹ 'Gā nupe oje'ēmaw ire Janeruwarete 'ga Janejararete 'ga, Jejui 'ga monoukaa 'ga mojeupirukaa ywag ipe. Ywag ipe 'ga waēmawe Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe: “Ene 'ā je 'jawe futat. A'eramū ene eapyka jejakwatawa katy”, 'jau Janeruwarete 'ga Jejui 'ga upe. A'eramū Jejui 'ga awau wapyka 'Uwarete 'ga jakwatawa katy. ²⁰ A'eramū 'ga remimu'e 'gā awau 'ga mome'wau kwe pe. “Werowiaaramū Jejui 'ga pētywera moia pē nui, pē katu'oka”, 'jau 'gā imome'wau kwe pewara 'gā nupe. Janejararete 'ga 'gā opoat. Aeremiapoe'ema 'ga wapoukat 'gā nupe. A'eramū 'gā nenupara 'gā 'gā 'eawera rerowiaa. “A'jea futat 'gā 'ea. Sā'ā Ku'jywa 'ga janeremiapoe'ema apoukara 'gā nupe”, 'jau enupara 'gā ajaupe, aipo 'gā 'e rerowiaa.

Luka

Jejui 'ga rekwawera Luka 'ga omome'u ka'aran are inuga janee rakue. Luka 'ga nuatai futari Jejui 'ga rupi rakue. Najudeu arūi 'ga. A'ere 'ga Jejui 'ga rerowiari. Morofuanugara 'ga. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Luka 'ga upe. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejui 'ga ree.

1 Teofiru. Ene 'ā kūima'eeteetea. A'eramū je ene upe ka'arana kwasiaa inuga. Je Luka. Jejui 'ga ree je ka'arana kwasiari inuga ene upe. A'eramū ene jere-mikwasiarera mogytau. A'eramū ene “Na pa je 'gā a'jea futat imome'ui jee ra'e”, 'jau ene jeremikwasiarera mogyta re.

Ae pype akou 'ā Jejui 'ga awau watau kwe pe akou rakue, mama'eukwaawa pe'au 'gā nui rakue. Ojero'wu ma'e 'gā katu'oka 'ga awau kwe pe akou rakue. 'Gā mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramū 'gā 'awamū kwaiwete 'ga renuparera 'gā 'ga rera mome'wau awau kwe pe ajemogyau 'gā nupe. Amumera 'gā ka'arana kwasiaa 'ga ree, 'ga rekwawer are. A'ere 'gā nomome'upawi 'ga rekwawera rakue.

A'eramū je “amome'upap pa je ikwasiaa inuga ka'aran are 'gā nupe kwy”, 'jau je tejeupe. A'eramū je a'eramū tewau Jejui 'ga resakarera 'gā nupe teporogytau tekou ai'i. Je naesagi futari Jejui 'ga. A'eramū je tewau 'ga resakarera 'gā nupe teporogytau tekou. Namajepei'i 'gā nupe etee rūi futat je porogytai. Kwaiwete je porogytai 'ga resakarera 'gā nupe tewau tekou ai'i. “Pemome'upap pejemiesagera jee”, 'jau je 'gā nupe tewau tekou ai'i. “Jejui 'ga remiapofera pemome'upap jee”, 'jau je tewau tekou 'gā nupe ai'i.

A'eramū 'gā imome'wapap jee. Wemiesagera 'gā imome'wau jee. A'eramū je 'awamū ka'arana kwasiaa inuga 'gā nemimome'ufer are pē nupe.

A'eramū ene jeremikwasiarera resaka ka'aran are. “A'jea futat 'gā Jejui 'ga mome'ui jee rakue”, tere jeremikwasiarera mogyta re 'jau.

Sakari 'ga upe ywagipewara 'ga 'eawet

⁵ A'ere je Juā Batista 'ga ra'ne imome'ui enee. Juā 'ga rekoramū Erote 'ga reko'i 'wyriaramū judeu 'gā nupe rakue. Juā 'ga ruwa 'ga rera Sakari. Sakari 'ga mainana. Apiasi 'ga remiayuwā 'gā pyri 'ga oporowykyau Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype. Mainana 'gā juejue Arāo 'ga juapyrera. Sakari 'ga remireko ēē nanē Arāo 'ga juapyrera ēē nū, Isapeu ēē. ⁶ ēē mama'e tywera nuapoi futari Jarejuwarete 'ga upe. Sakari 'ga nanē nuapoi futari 'ga upe nū. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'gā apyakai. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat 'gā mama'e apou akou namutamutat 'ga upe. ⁷ Isapeu ēē nata'yri futari 'gā nupe. ēēmena 'ga nanē futat os-

awa'eramū. Nokoi'i futari 'gā na'yra mū. Namanūi futari 'gā na'yra mū. ēē ra'yre'em teea futat.

⁸ Jarejuwarete 'ga upe 'ga porowykyaw ipe Sakari 'ga ruramū 'ga pytuna 'gā 'jau 'ga upe:

⁹ —'Awamū ene ekwap esou 'au myter ipewara pype jany kasiga rapyau, Jarejuwarete 'ga muorypawamū— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau osou jany kasiga rerawau iapyau. Awau osou imy'ja'wi pype. ¹⁰ Jany kasiga 'ga upe eroo iapyramū tekotee 'gā 'upa oporogytau ukupepe Jarejuwarete 'ga upe, 'ga ēma poromukuran.

¹¹ Jany kasiga imonygauwe ywagipewara 'ga 'ua ojesaukaa 'ga upe. 'Ua u'ama tata eny pyri. Jany kasiga 'ga iapyramū 'ga 'ua u'ama ojesaukaa 'ga upe. Iapyawa rowajara katy ojesaukaa 'ga upe. ¹² 'Ga resakawe Sakari 'ga okyjau etee 'ga wi.

—Kuu. Ma'ja te 'wei? Ma'ja te koromū 'ut ojesaukaa jee 'wei?— 'jau 'ga okyjau etee futat u'ama ywagipewara 'ga wi, ojeupe 'ga jesaukaramū.

¹³ Ojewi 'ga kyjeramū ywagipewara 'ga oje'ega 'ga upe:

—Erekyje awi. Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup 'ūina— 'jau 'ga 'ga upe ojewi 'ga kyjeramū. —“Kunumīa emut amū jee”, ere ako 'ga upe rakue. A'eramū 'ga 'awamū eneremifutara mua enee— 'jau 'ga 'ga upe.

—Anurenure'i nipo eneremireko ēē ra'yramū— 'jau 'ga Sakari 'ga upe. —Eja'yra 'ga 'ar ire ki Juā enug 'ga ree. 'Ga 'aramū nipo eneku'i 'ga ree. ¹⁴ Enepytuna 'gā we futat nipo aku'iramū ene pyri 'ga 'aramū 'ga ree.

¹⁵ Waranuw ire nipo enera'yra 'ga kūima'eeteetea Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe u'ama. —'Ga aranuw ire ene kawīajaiwa rykurukare'ema 'ga upe.

Y'way ajaiwaye'ema miamū futat itykurukare'ema 'ga upe. 'Ga 'ar ypyrauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekoi— 'jau 'ga 'ga upe imome'wau.

¹⁶ —Waranuw ire nipo enera'yra 'ga awau akou kwe pe oporogytau Israeu juapyrera 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga 'gā mojewyrukaa Jarejuwarete 'ga rerowiara upe nū— 'jau 'ga 'ga upe u'ama. ¹⁷ —Sā'ā ymā Eliasi 'ga rekoa Jarejuwarete 'ga pājē mū etee mama'e apoa rakue. Nan tee futat nipo enera'yra 'ga reko'i, 'ga 'jawerimū etee futat. Jarejararete 'ga rur enune nipo enera'yra 'ga reko'i 'gā mu'jau. 'Gā na'yra mota'waukaa 'gā nuwa 'gā nupe— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'ere te nipo Janejararete 'ga ruri enera'yra 'ga

rewiri. Kwaiwete te 'ā 'gā Janeruwarete 'ga je'ega nu-enuwi. A'eramū enera'yra 'ga a'eramū 'ua Janeruwarete 'ga je'ega renuwukaa 'gā nupe. Janejararete 'ga rura futarukaa 'gā nupe kwaiwete— 'jau ywagipewara 'ga Sakari 'ga upe u'ama imome'wau.

¹⁸ A'ere aipo 'eramū Sakari 'ga nuerowiari 'ga je'ega. —Ene'me awi jee kūi. Iwāiwī jeremireko ēē nū'ū. Je nanē 'ā tesawa'eramū nū. A'jea futat sipo ēē wāiwī pype ēē ra'yramū?— 'jau 'ga ywagipewara 'ga upe.

¹⁹ A'eramū ywagipewara 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani. Ereapo awi aipoa. Je 'ā Gaprieua futat. Je 'ā Ku'jywa 'ga pyriwara futat. 'Ga te 'ā je mut je moporogytaukaa enee. 'Ga te 'ā moranuw esage werurukat imome'waukaa enee jee. ²⁰ A'ere 'ā 'ga nererowiari etee ejeupe je 'ga mome'uramū. A'eramū nipo 'ga ene je'ēwoka'jama. Ije'ege'ema 'jawe nipo ekou. Enera'yra 'are'emaue nipo nereje'egi. 'Ga 'ar ire te ereje'eg nū— 'jau ywagipewara 'ga Sakari 'ga upe. —Eja'yra 'aramū te nipo ejeupe jeporogytawera ererowiat. A'eramū te nipo ereje'eg nū— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū ukupepewara 'gā Sakari 'ga rapesaka 'upa.

—Ma'ja te 'ga wapo 'ūina oporomukuramū 'i?— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

²² Ojeupe ywagipewara 'ga porogytapaw ire Sakari 'ga 'ua uēma ukupepewara 'gā nupe. A'ere 'ga noje'egi futari 'ua. Opoa etee futat 'ga imowawaka 'gā nupe. A'eramū ukupepewara 'gā 'jau:

—Ywagipewara 'gā nipo kwe ojesaukaa 'ga upe ra'e. A'eramū 'ga oje'ēka'jamamū ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

²³ Oporowykypaw ire Sakari 'ga awau ojewya oje'wyr ipe. ²⁴ Kamēšīete 'ga remireko ēē wa'yramū. A'eramū ēē 'ūina wog ipe etee futat. Watawe'em futat kwe pe awau. Sīku jaya moka'jama 'ūina wog ipe watawe'em.

²⁵ A'eramū ēē 'jau ojeupe etee futat 'ūina:

"Janeruwarete kīā esage jee", 'jau ēē 'ūina. "Te-ja'yre'ema je anosī jepi. A'ere 'ā je 'awamū jera'yramū. Jemena agawewi je 'ā. A'etea je najera'yri jepi. A'ere 'ā 'awamū jera'yramū. A'eramū je 'awamū tejenosōumap", 'jau ēē 'ūina ojeupe.

Mari ēē upe ywagipewara 'ga 'eawet

²⁶ Isapeu ēē ra'yryrūūnamū, Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua Mari ēē upe, Nasare pewara ēē upe. Gaprieua ywagipewara 'ga rera. Gaprieu 'ga 'ua, Janeruwarete 'ga je'ega rerua Mari ēē upe. Nimeni we Mari ēē. Ēēmērama 'ga Jose 'ga. Jose 'ga Davi 'ga juapyrera. Ippy we 'gā nupe 'wyriarareteramū 'ūi ma'efera 'ga futat poromū, Daviramū.

²⁸ A'eramū Gaprieu 'ga 'jau Mari ēē upe:

—Ere eku'iramū ekou 'awamū, kari. Janeruwarete 'ga nipo 'ā ojejuka ene ree 'awamū ī— 'jau 'ga ēē upe 'ua.

²⁹ A'ere ēē naeapyoī ojeupe 'ga 'e are. "Ma'eramū kīā aipo 'jau jee 'ū?" 'jau ēē ojeupe.

³⁰ A'eramū 'ga 'jau ēē upe:

—Erekyje awi, kari. Janeruwarete 'ga te ene rereko. Iku'i 'ga 'ūina ene ree. ³¹ Enera'yt nipo ene. Kūima'e 'ga nipo enera'yra 'ga. Jejui 'jau ki ene eja'yra 'ga renūina— 'jau 'ga ēē upe. ³² —Kūima'eeteete 'ga te nipo.

Janeruwarete 'ga te'i pē nupe 'jau: "Koromū jera'yra 'ga", te'i pē nupe 'ga resaukaa 'jau— 'jau 'ga ēē upe. —'Ga futat nipo anure Janeruwarete 'ga omogo 'wyriarareteramū pē nupe, judeuramū pē nupe, Jako 'ga juapyreramū pē nupe— 'jau 'ga ēē upe. —Ymā we te ako Davi 'ga juapyrera 'ga peapesak pejejemogyau ikue. "Maranime gatu nipo Davi 'ga juapyrera 'ga ruri 'wyriarareteramū akou janee?" pe'je 'ā pejejemogyau jepi. A'ere 'awamū 'ga ruri pē nupe. Enera'yramū 'ga 'ga muri pē nupe, pēnemiapesagera 'ga. Namutat 'ga rekoī 'wyriarareteramū pē nupe. Nipy'ruawi futari 'ga akou. Nateepawa'uweri futari nipo 'ga akou— 'jau 'ga ēē upe.

³⁴ A'eramū Mari ēē 'jau 'ga upe:

—Kūjāmukua we te 'ā je ako. Nokoi we te 'ā kūima'ea je ree. Ma'eramū je kūima'e tejee ekoe'emaue teja'yrekoeteramū nūrā?— 'jau ēē 'ga upe.

³⁵ A'eramū 'ga 'jau ēē upe nū:

—Ku'jywa 'ga 'Agesagea te nipo ene rereko ī. 'Ga te kunumīa amut enee ī. A'eramū nipo ene eja'yramū. Ku'jywa 'ga te wa'yra 'ga amut enee. A'eramū nipo 'ga wesageramū. Nitywi'i futari 'ga tywera 'ga ree— 'jau 'ga ēē upe. ³⁶ —Nenerea'ari nipo epytuna ēē ree, Isapeu ēē ree? "Ta'yre'ema kynā", 'jau 'gā 'ā ēē upe jepi. A'ere 'awamū ēē ra'yramū. Ta'yryrūū ēē. Owāiwī pype ēē ra'yramū ai'i. ³⁷ Wapo katu katu te 'ā Ku'jywa 'ga mama'ea. A'eramū 'ga ēē mena 'ga ra'yra pyygukaa ēē upe. Nokoi'i te 'ā Ku'jywa 'ga remiapoe'ema mama'e mū— 'jau 'ga ēē upe.

³⁸ A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—Nai'i. A'jea futat Janeruwarete kīā jejararetea futat. Tene kīā iapoi jee wemifutar imū etee futat— 'jau Mari ēē ywagipewara 'ga upe.

Aipo 'epaw ire 'ga awau ēē wi ywag ipe nū.

Isapeu ēē pyri Mari ēē oawet

³⁹ A'eramū Mari ēē ikoai'i awau Isapeu ēē 'wyr ipe. "Oo pa je kynā resaka tekou kwy", 'jau ēē ojeupe. A'erauwe futat ēē okaraemā mogatyrūmū awau. Isapeu ēē Judeja ywy pewara. Ywytyra pyte'rarimū 'gā 'wyr ruwi. A'eramū Mari ēē awau peu. Amunaw ipe owaē-mawe Mari ēē awayayau osou Isapeu ēē 'wyr ipe.

⁴¹ Mari ēē resakawe Isapeu ēē 'jau ēē upe:

—Tereko?

—Je rekoī 'we. Ene pyri je ruri tekou— 'jau Mari ēē ēē upe.

Mari ēē je'ega renupawe Isapeu ēē ra'yra 'ga omūina ēē reweg ipe. A'erauwe futat Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri osou Isapeu ēē pype. Ēē rerekwaramū futat 'ua.

⁴² A'eramū ēē 'jau Mari ēē upe:

—Janeruwarete kīā ojejuka ene ree kyn. Janeruwarete kīā esage janee. Ma'eramū 'ā ereko eku'iramū. Eneku'i 'ā ekou tekotee wā ku'i apyraapa— 'jau Isapeu ēē Mari ēē upe. —Enera'yra kīā ree taetu nipo kīā jejukai ene ree. ⁴³ Janeruwarete kīā esage jee. Ene 'ā jejara kīā ya— 'jau ēē Mari ēē upe. —Je te 'ā nakūjāeteete rūi te pē nupe. A'etea te 'ā erejot je resau-

ka rai'i— 'jau ēē Mari ēē upe. ⁴⁴—Ene te 'ā jarejara kīā ya. A'eramū jera'yra kīā omýina aku'iramū jereweg ipe eneje'ega renupawe ko— 'jau ēē ēē upe. ⁴⁵—“Tene ki kīā iapoi jee”, ere 'ā kīā upe rai'i. “Tene ki kīā kunumī muri jee”, ere 'ā kīā upe rai'i. A'eramū taetu kīā tojejuka ene ree 'jau— 'jau Isapeu ēē Mari ēē upe.

⁴⁶ A'eramū Mari ēē 'jau:

—Janejara kīā esage janee, a'e je jepi.

⁴⁷ Janeruwarete kīā jane katu'okara.

A'eramū je a'eramū teku'iramū tekou.

⁴⁸ Je 'ā nakūjāeteetea rūi agawewi.

A'etea kīā 'ā ojejuka je ree je rekoramū.

Janeruwarete kīā 'ā pājērete. Kīā 'ā aeremiapoe'ema wapo jee.

Anure nipo je manū re je rewiri 'ut ma'e wā 'jau jee: “Janeruwarete kīā ojejuka kynā ree”, 'jau nipo wā 'ā jee je manū re.

Anure taetu nipo wā aipo wā 'i jee.

Janeruwarete kīā tekatu futat 'ā eteete ma'eramū akou.

Nokoi futari wā amū kīā 'jawe.

Kīā etee futat Okoeteete ma'eramū—

'jau Mari ēē Isapeu ēē upe 'ūina imome'wau.

⁵⁰—Kīā 'ā ajemuaēm ojee iporomutat ma'e wā nee.

Ymā we te 'ā kīā jemuaēmi wā nee rakue.

Opoire'ema futat nipo kīā jane ree ajemuaēm awi.

Anure taetu nipo kīā jemuaēmi wā nee—

'jau ēē imome'wau ēē upe.

⁵¹—'Awamū taetu 'ā kīā opājē resaukaru'jau'japa wā nupe.

Ojee ojerowiaraip ma'e wā kīā imomapa nipo.

Wā nemiaporama nipo kīā imateepapa wā nui—

'jau ēē 'ūina ēē upe.

⁵²—'Wyriara wā nipo kīā imuēma.

'Wyriare'ema wā etee nipo kīā imýina 'wyriara py'rau nū.

⁵³ Ikaraemāe'ema wā nupe etee nipo kīā mama'e esage monou nū—

'jau ēē imome'wau ēē upe.

—A'ere nipo kīā ikaraemā kwai ma'e wā momoirukari wā karaemā awi.

A'eramū nipo kīā wā monou kwe pe, wā karaemāe'eme futat.

⁵⁴ Janepy upe kīā 'jau rakue: “Ajemuaēm je pē nee.

A'eramū je pē poaa mama'e apo are”, 'jau kīā rakue.

A'eramū kīā u'eawer imū etee mama'e apou wā nupe, wā poaa, Israeu kīā juapyrera wā poaa.

Wenuparera wā kīā ipoaa.

Nomoka'jami futari kīā u'eawera.

⁵⁵ Wea'aramū etee futat kīā akou wā nee.

Kīā 'ā ajemuaēma janepy wā nee rakue.

Abraão kīā ree, kīā juapyrera wā nee nanē futat kīā 'ā ojejukau rakue.

Oje'eg imū etee futat kīā 'ā iapoi—

'jau Mari ēē Isapeu ēē upe.

⁵⁶ Muapya jay magwapa Mari ēē akou peu Isapeu ēē 'wyr ipe. A'ere ēē ojewya 'ua oje'wyr ipe nū.

Juā Batista 'ga 'aawet

⁵⁷ Oje'wyr ipe Mari ēē o re Isapeu ēē ra'yra 'ga u'aa ēē wi. Kūima'e 'ga futat ēē ra'yra. ⁵⁸ A'eramū ēē pytuna 'gā aku'iramū 'ga ree. Kwaiwete futat 'gā aku'iramū 'ga ree. Ēē pyriwara 'gā nanē aku'iramū 'ga ree nū.

—Janeruwarete kīā 'ā esage kynā upe. Ajemuaēm kīā kynā ree. A'eramū kīā kynā mena ra'yra pyygukaa kynā upe— 'jau kūjāmera 'gā.

Kūima'efera 'gā we futat 'jau ēē upe:

—Esage te 'ā Janeruwarete 'ga 'gā nupe— 'jau 'gā ajaupe ēē ra'yra 'aramū. —Iwāiwī agawewi 'ā ēē. A'etea 'ā ēē ta'yt owāiwī pype— 'jau 'gā ēē upe ēē ra'yramū.

Majepeja etee kunumī 'ga morowykye'ema magwapa. A'ere 'gā 'ua 'ga mojewaga resaka. 'Ga mojewaga resaka 'ut ma'e 'gā 'jau ajaupe:

—'Ga ruwa 'ga rera etee futat sinug 'ga ree kūi, Sakari kūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁶⁰ A'ere 'ga y ēē:

—Naani. Nafutari je. Juā te je afutat kīā reramū— 'jau ēē 'gā nupe. —Juā te je anug kīā ree— 'jau etee ēē 'gā nupe.

⁶¹ Aipo 'ga y ēē 'eramū 'gā 'jau ēē upe:

—Ma'eramū a'i ī? Nitywi te 'ā enepytuna Juā pyu era a'i ī— 'jau 'gā ēē upe. —Ma'eramū ene inuga ekoete 'ga ree a'i ī?— 'jau 'gā ēē upe.

'Ga ruwa 'ga peu futat 'ūina. A'ere 'ga noje'egi 'ūina.

Ije'ēka'jam 'ga. ⁶² A'eramū 'gā 'jau 'ga ruwa 'ga upe:

—Ma'ja pyu te jane 'ga renūi?— 'jau 'gā 'ga upe.

Opou etee futat 'gā oje'ega Sakari 'ga upe 'ga 'jawe.

⁶³ A'erauwe 'ga iapoi 'gā 'jawe etee futat 'gā nupe. Opo warawarau etee 'gā nupe.

—Ka'arana perut jee— 'jau 'ga.

Opou etee futat 'ga 'jau 'gā nupe.

A'erauwe 'gā ka'arana rerua 'ga upe. Ka'arana 'ga ikwasiaa wa'yra 'ga rer are 'gā nupe. Ka'aran are 'ga rera kwasiaramū 'gā esaka.

—'Ga rera Juā futat ra'e kūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁶⁴ Aipoa 'ga ikwasiaa 'ga renamū futat 'ga je'ega ojewya 'ga upe. A'eramū futat Janeruwarete 'ga 'ga je'ega mamuka 'ga wi, ywagipewara 'gā 'eawer imū etee futat. A'eramū futat 'ga imome'ui oje'eg imū 'gā nupe, 'ga oporogytau 'ūina 'gā nupe.

—Janeruwarete 'ga 'ā esage janee— 'jau 'ga oje'ega fug ire 'ūina, Jarejuwarete 'ga mome'wau 'gā nupe.

⁶⁵ 'Ga je'egauwe futat peuwara 'gā ajemogymogyau etee futat 'ga renupa.

—Kuu. Maran te 'ga je'egi nū 'wei?— 'jau 'gā ajemogyau etee futat 'ga je'ega rerowiare'ema 'ga je'egamū.

A'eramū futat 'gā awau kwe pe ēē rera mokwasi'wau ajaupe.

—Iwāiwī agawewi 'ā Isapeu ēē. A'etea ēē ta'yt. Ēē mena 'ga oje'ēka'jamamū ai'i. 'Ga ra'yra 'ga 'arauwe 'ga je'ega fugi 'ga wi ai'i nū. A'eramū futat 'ga oporogytau 'ūina Jarejuwarete 'ga upe oree ai'i— 'jau 'gā imome'wau ajaupe.

Amunawa moyka awau imome'wau 'gã nupe. ⁶⁶ A'eramũ 'ga je'ega renupara 'gã 'jau:

—Ma'e kũima'e 'ga sipo 'i? Kũima'e esage 'ga nipo kũi— 'jau 'gã ajaupe, 'gã na'yra rera renupa.

A'eramũ Juã 'ga 'ar ypyrauwe Janeruwarete 'ga oje-jukau esage 'ga ree.

Jarejuwarete 'ga je'ega mome'uawet

⁶⁷ 'Ga je'ega mamug ire Janeruwarete 'ga U'agesage mua Juã 'ga ruwa 'ga upe, Sakari 'ga upe. 'Ga 'Age-sagea 'ga rerekou 'ga moje'egukaa 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga remimurama 'ga 'ga imome'wau 'gã nupe, wa'yra 'ga rewiri 'ut ma'e 'ga 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁶⁸ —Ene 'ã eneresage oree, ki Ku'jyp.

Nitywi 'ga amũ ene 'jawe oree.

Ene etee futat te 'ã eneresage oree, sa'e ki Jarejuwarete 'ga upe.

Janepy 'gã 'ã, Israeu juapyrera 'gã 'ã, werowiat futat Jarejuwarete 'ga rakue.

Janeruwarete 'ga te 'ã wemiayuwa 'gã wenũ'ëukat Egitu ywy awi rakue.

Anure nipo 'ga jane katu'okara 'ga muri janee.

⁶⁹ Jane katu'okara 'ga 'ã pãjêretea.

Jane katu'okara 'ga 'ã Davi 'ga juapyrera, Janeruwarete 'ga upe oporowyky ma'efera 'ga juapyrera 'ga.

⁷⁰ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga je'egi oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue.

A'eramũ 'ã 'ga 'eawera 'ga je'ega mome'wara 'gã imome'wau awau kwe pewara 'gã nupe rakue.

⁷¹ "Tajejuka pẽ nee 'jau, pẽ jukaukare'ema pẽ nee iporomutare'ema 'gã nupe 'jau,

pẽ nereko tywerukare'ema 'gã nupe 'jau, e'i 'ã Janeruwarete 'ga janee rakue",

'jau 'gã awau 'ga 'eawera mome'wau 'gã nupe rakue.

⁷² Janeruwarete 'ga 'ã ajemuaẽm futat nanẽ janepytunera 'gã nee rakue.

U'eawer imũ etee futat Janeruwarete 'ga iapoi 'gã nupe rakue.

⁷³ Ymã te 'ã 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue:

"Amuẽm je ene ene ree iporomutare'ema 'gã nui", 'jau 'ga 'ga upe rakue.

"A'eramũ ene ekyjawe'em jeje'ega renupa.

Je'eawer imũ etee futar iki ene mama'e apou ekou.

A'eramũ ene etywere'emamũ ekou jee.

Mama'e tywera apoare'ema ene.

A'eramũ ene nan etee futat ewau emanũmũ jee", 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue.

Aipo 'jau 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue.

A'ere 'ga na'ga upe etee rũi 'ga 'i.

Abraão 'ga juapyreramũ jane upe juejue nanẽ futat 'ga 'i nũ—

'jau Sakari 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁷⁶ A'ere Sakari 'ga 'jau wa'yra 'ga upe:

—Ene 'ã Janeruwarete 'ga remimurera 'ga renunewara, kisit.

Ene aranuw ire nipo Janeruwarete 'ga 'jau enee:

"Je te 'ã pãjêretea", 'jau nipo Janeruwarete 'ga enee.

"Juã 'ga jeje'ega mome'wara 'gã nupe", 'jau nipo 'ga enee ene rekoramũ.

Ene nipo kũima'eeteete futat ereko 'gã nupe.

Ene nipo ereo Jarejararete 'ga renunewe kwe pe 'gã mu'jau ekou Jarejararete 'ga rura futarukaa 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga ajemuaẽm ae ree.

A'eramũ 'ga ene monou kwe pe ene moporogytaukaa 'gã nupe.

⁷⁷ "Pejetywer awi pẽpoiweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pẽ nui, pẽ mogyau wemiayuamũ pẽ katu'oka", 'jau nipo ene ewau ekou 'gã nupe.

"Janeruwarete 'ga ajemuaẽma jane ree.

Ipota'wa te 'ã 'ga jane ree", 'jau nipo ene ewau ekou 'gã nupe—

'jau 'ga wa'yra 'ga upe 'ũina oporogytau.

—Janejararete 'ga 'ara 'jawe futat.

Sã'ã ae kwara poromũ mama'e resak katu katua.

Ypytunaiwa pypewara 'gã tee ajemogy okyjau ma'ma'e awi.

'Arimũ wata ma'e 'gã nokyjei futari ajemogyau.

Nan tee Janejararete 'ga 'ur ire jane mu'ei 'Uwarete 'ga ree.

A'eramũ jane 'ga kwaaw ire jarekyjawe'em.

'Ga kwaapare'ema 'gã tee okyje ajemogyau. Amanũ awi 'gã kyjea 'gã nereko.

A'ere 'ga kwaapara 'gã nokyjei.

Okwaawamũ Janeruwarete 'ga janekyje mateepawi.

Ojeupe jane porogytaramũ Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, jane monou wemiayuamũ.

A'eramũ jane a'eramũ jarekyjawe'em jaremanũ awi— 'jau Sakari 'ga wa'yra 'ga upe.

⁸⁰ Waranuw ire Juã 'ga awau akou kwe pe.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea futat 'ga rerekou. Ojete'e futat 'ga awau akou amunawe'em ipe namutamutat.

A'ere Israeu juapyrera 'gã awau ajatykau 'ga porogyta renupa. A'eramũ 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe.

Jeju 'ga 'aawet

(Mateu 1.18-25)

2 'Wyriararete 'ga Augusto 'ga. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: "Marãmaran te jeremiayuwa pytuna nũ?" 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'gã nera kwasiarukaa ojeupe.

—Pekwap pejeje'wyr ipe pejejera kwasiarukaa 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe, oje'ega monou wemiayuwa 'gã nupe. —A'ere simojopyrũ pẽẽ 'jau, pẽnera kwasiarukar ire 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

² Aipoa 'ga iapoukaramũ Sireniu 'ga 'ũina 'wyriaramũ Siria ywy pewara 'gã nupe.

³ A'eramũ 'gã awaupap wera kwasiarukaa wamÿja jepawer ipe etee futat. ⁴ A'eramũ Jose 'ga nanẽ awau Garireja ywy awi. Nasare awi 'ga awau Judeja ywy pe, wamÿja 'ga Davi 'ga 'wyrer ipe. Perẽi me Davi 'ga 'ari rakue. A'eramũ 'ga awau peu, wamÿja jepawer ipe.

⁵ Wemirekoram ãẽ rerawau, Mari ãẽ rerawau ojeupi wera kwasiarukaa 'gã nupe. ãẽ ra'yra ja'wyja'wyrãmũ

'ga eë rerawau Perëi me. A'ere kwaiwete 'gã oi peu. A'eramũ 'gã wawa 'oga ojumpykware'emamũ 'gã nupe. A'eramũ Jose 'ga eë rerawau wyra jagawa pype erosou 'ara ro'ysag awi. ⁶ Peu 'gã nekoramũ Mari eë ra'yr ypy 'ga u'aa. 'Ga 'ar ire 'ga auwana taity pyu, 'ga monou 'ga nuga ywya'ri pype †

Ywagipewara 'gã jesaukaawet

⁸ Jejui 'ga 'aramũ ywagipewara 'ga 'ua ojyja oje-saukaa wyra jara 'gã nupe. Mukuu'i 'gã nekoi Perëi awi. Jũ me 'gã nekoi weymawa pyri. Karupa'mĩa 'gã neymawa. Ypytunimũ agawewi. A'etea 'ara 'jawe imoje-saka 'gã nupe. Tata eny 'jawewara rerua erojyja 'gã nupe. Janeruwarete 'ga ojemuenyu 'gã nupe. A'eramũ 'gã okyjau 'ga reny awi.

¹⁰ A'eramũ jui 'gã kyjeramũ ywagipewara 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekyje awi. Moranuw esagea te je arut amũ imome'wau pë nupe. A'ea moranuwa pyu tamaku'i pëe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'ea nipo 'gã amaku'i imogyau najuejue etee. ¹¹ Awa 'ara rupi pë katu'okara 'ga 'ari Perëi me ko. Janeruwarete 'ga remimurera 'ga 'ari ko. Pëjararete 'ga 'ari ko, pënemiapesagera 'ga 'ari ko— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹² —Taity pyu 'ga jeuwani 'upa ywya'ri pype. A'eramũ pëe 'awamũ pejewau 'ga resaka. Jeremimome'ufer imũ etee futat nipo peesak 'ga ruwamũ. "A'jea futat jane esagi 'ga remimome'ufer imũ etee futat", 'jau nipo pëe pejejaupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³ Ojetee'i ra'ne ywagipewara 'ga 'ua. A'ere kwaiwete 'gã 'ua ajatykau 'ur ypy ma'e 'ga ree.

—Nitywi 'ga amũ Janeruwarete 'ga 'jawe.

'Ga te 'ã esage—

'jau 'gã ajaupe.

¹⁴ —Ywagipewaramũ ore 'jau: "Ene te 'ã eneresage jepi."

Ywy pewara 'gã nanë 'jau nũ: "Ene te 'ã eneresage jepi" 'jau 'gã ajemogyau Jarejuwarete 'ga upe.

A'eramũ 'ga ojee oryp ma'e 'gã mopy'ata'wau— 'jau 'gã ajemogyau.

¹⁵ A'ere ywagipewara 'gã awau ojewya ywag ipe nũ. A'eramũ wyra jara 'gã 'jau ajaupe:

—Pe'je ajee soo Perëi me 'ga resaka 'ũ. "Pe'je pejewau 'ga resaka, e'i Janeruwarete 'ga pë nupe", e'i ako ywagipewara 'ga jane ko. A'eramũ jane jarewau 'ga resaka— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁶ A'eramũ futat 'gã awau jupiwewe futat kunumĩakya 'ga resaka. Owaëm ire 'gã 'ga resaka. Mari eë resaka Jose 'ga reewe. Kunumĩakya 'ga resaka ywya'ri pype 'ga ruwamũ. ¹⁷ 'Ga resag ire 'gã awau 'ga mome'wau amunaw ipewara 'gã nupe:

—Ywagipewara 'ga 'ut ojesaukaa oree ko. "Pë katu'okara 'ga u'at Perëi me ko", e'i 'ga oree ko. A'eramũ ore arajua 'ga resaka. A'ere a'jea'jea futat 'ga 'i ra'e. 'Ga 'eawer imũ etee futat ore kunumĩakya 'ga resagi— 'jau 'gã 'gã nupe.

† Ymã nitywi taityrete 'ga nugawa rakue. A'eramũ 'gã 'ga monou ywya'ri pype.

A'eramũ 'gã aipo ojeupe 'gã 'eramũ ajemogyau oporesagamũ 'gã nee.

¹⁹ Mari eë 'upa etee enupa 'gã porogytaramũ. Wapykau 'upa 'gã je'eg are. Wea'aramũ etee 'upa wa'yra 'ga ree.

²⁰ A'ere wyra jara 'gã awau ojewya nũ.

—Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'gã awau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa akou. —Mama'e esagea te 'ã eromome'u oree. Nitywi 'ga amũ ene 'jawe— 'jau 'gã awau akou pe rupi 'ga upe. —Ywagipewara 'gã nemimome'ufer imũ etee futat jane esagi— 'jau 'gã ajaupe, awau akou pe rupi.

Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã oawet

²¹ 'Ga 'ar ire 'gã majepeja etee morowykye'ema magwapa. A'ere 'gã 'ga mojewagukaa 'ga upe.

Ywagipewara 'ga je'egawer imũ etee futat 'gã 'ga re'roka, Jejui 'jau 'ga upe.

²² 'Ga mojewag ire 'ga ru'wya 'ga 'ga rerawau Jerusareg ipe 'ga y eë retee. 'Ga rerawau esaukaa mainana 'ga upe. Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat 'gã 'ga rerawau esaukaa mainana 'ga upe Jarejuwarete 'ga rowase. Ymã te Moisesi 'ga 'i 'gã nupe rakue: "Pëna'yr ypya nipo Janeruwarete 'ga remiayua futat. A'eramũ pëe 'ga 'ar ire 'ga rerawau esaukaa mainana 'ga upe, Jarejuwarete 'ga rowase", 'jau 'ga ka'arana kwasiaa inuga 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã a'eramũ 'ga rerawau esaukaa 'ga upe, Moisesi 'ga je'egawer imũ etee futat.

²⁴ Ymã te Moisesi 'ga ka'arana kwasiaa inuga ee rakue. "Mukũja ki pykaua peroo mainana 'ga upe iapyaukaa Jarejuwarete 'ga upe pejeja'yra 'arauwe", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. "Pykau tywe'emamũ mukũja wyra'i rerawau iapyau", 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eramũ Jejui 'ga ru'wya 'ga 'ga rerawau erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Mukũja pykaua 'ga erawau erosou ojeupi mainana 'ga upe.

²⁵ Poje Janeruwarete 'ga 'Agesage oje'ega Simeão 'ga upe:

—Ere ewau esou peu, jemogytaaw ipe— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau osou 'ga mogytaawa pype. Awau osou Jejui 'ga ru'wya 'ga resaka 'ga y eë retee. Jejui 'ga nanë 'ga esaka nũ. 'Ga resakawe 'ga 'ga rupia 'ga mua ogywa pe. A'erauwe 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Jerusareg ipewara 'ga futat Simeão 'ga. Esage ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'e 'ga te poromũ, Simeãonamũ. Simeão 'ga akou ae katu'okara 'ga rura rapesaka rakue. Janeruwarete 'ga remimura 'ga rapesaka 'ga akou.

²⁸ A'eramũ 'ga Jejui 'ga wuja rupia ogywa pe. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

²⁹ —Ku'jyp. Ene te 'ã mama'ea ereapo oree rakue.

Ene te 'ã mama'e jararetea.

Nitywi futari 'ga amũ ene 'jawewara.

Ene te 'ã mama'ea ereapo katu ore upe rakue.

Ymã te ako Ene'agesage je'egi jee ikue:

"Emanũme'ëwe nipo ae katu'okara 'ga ereesak", 'jau ako ene jee ikue.

A'efer imū etee je 'ā 'ga resagi.
 'Awamū je 'ga resagi tejeau.
 A'eramū je 'awamū temanūarūmū.
 Aesak je 'ga enu'ama 'awamū.
 A'eramū je tewau ene pyri 'awamū.
³² 'Ga nipo 'ara 'jawe futat.
 Sā'ā ae najuejue etee mama'e resaga 'arimū.
 Nan tee futat nipo 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukari
 'gā nupe, 'ga je'ega mome'wau judeue'ema 'gā nupe.
 Jejui 'ga 'ā judeua.
 A'eramū nipo tesirūmera 'gā Jejui 'ga ree te judeu 'gā
 pojeupa ajemogyau.
 Eneremiayuwa 'gā pojeupa ajemogyau—
 'jau 'ga oje'ega Jarejuwarete 'ga upe u'ama.
³³ Aipo 'ga 'eramū Jejui 'ga jara 'gā oporesagamū
 Simeão 'ga ree.
 —Ma'eramū 'ga aipo 'jau janera'yra upe 'ū?— 'jau 'gā
 ajemogyau oporesagamū 'ga ree, 'ga porogyta 'ga
 'amamū.
³⁴ A'ere Simeão 'ga 'jau Jarejuwarete 'ga upe nū:
 —Ejejuka esage ki 'ga jara 'gā nee, 'gā nekoramū—
 'jau 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.
 A'eramū futat Jejui 'ga monou 'ga y ēē upe nū. A'er-
 amū futat Simeão 'ga 'jau Mari ēē upe:
 —Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ā kunumā amut enee
 rai'i— 'jau 'ga ēē upe. —A'ere nipo 'ga aranuw ire
 amumera 'gā niporomutari 'ga ree. 'Ga rerekou ty-
 weaete nipo 'ga rekoramū— 'jau 'ga imome'wau ēē
 upe. —Aipo resaga nipo wayeteramū enee. Sā'ā ae je-
 pokysia tuwuu raya. Nan futat nipo ayramū enee—
 'jau 'ga imome'wau ēē upe u'ama. —'Ga rereko ty-
 wearera 'gā nipo Janeruwarete 'ga omomap. Amumera
 'gā etee te nipo iporomutat enera'yra 'ga ree— 'jau 'ga
 ēē upe imome'wau. —A'eramū futat nipo 'gā
 aku'iramū ajemogyau 'ga ree iporomutat ma'e 'gā
 nerekou— 'jau 'ga ēē upe.
 A'eramū Simeão 'ga 'jau 'gā nupe:
 —Anure te nipo Janeruwarete 'ga janerea'awa kwaap
 katu katuukari janee. Ae nokwaawa'uweri ajuea'awa.
 'Ga tee okwaap katu katuukat aerea'awa ae upe— 'jau
 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.
³⁶ 'Ga porogyta 'ga 'amamū kūjā ēē mū 'ua 'gā
 nerowyka. Wāiwi ēē 'ua 'gā nerowyka. Jejui 'ga re-
 sakawe wāiwi ēē oje'ega Jarejuwarete 'ga upe:
 —Ku'jyp. Eneresage 'ā ore. Ore katu'okara kīā ere-
 mut ore rai'i— 'jau Ana ēē 'ga upe u'ama.
 A'eramū ēē 'jau oje'egaw 'gā nupe:
 —'Awamū nipo 'ā kīā reko janee. Janeruwarete kīā
 remimurera kīā futat u'at rai'i— 'jau ēē oje'egaw 'gā
 nupe imome'wau. —Kīā futat nipo jane katu'ok,
 Jerusareg ipewaramū— 'jau ēē 'gā nupe.
 Ana ēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat. Eē
 ruwa 'ga rera Fanueu. Aseri 'ga juapyrera ēē. Eē iwāiwi
 gatu gatu te. Oitētai kwaturu kwara amu'at. Ana ēē
 omenaat rakue. A'ere sete kwara magwaw ire, ēē
 mena manūi ēē wi. A'eramū ēē akou Jarejuwarete 'ga
 mogytaaw ipe. Jarejuwarete 'ga upe oje'ega 'ga muory-
 pa akou.

—Ene te 'ā eneresage ore— 'jau ēē 'ga upe 'ūina.
 —Nitywi futari kīā amū ene 'jawe. Ene tee futat te 'ā
 eneresage ore— 'jau ēē oje'ega 'ga upe akou.
 Ojemi'ware'ema ēē 'ga upe oje'eg enune. Ojety'ajaga
 etee te futat akou 'ga upe oje'egaw ipe. Aipo kūjā ēē
 futat Jejui 'ga mome'wau oje'egaw 'gā nupe.

Ojewya 'gā awau Nasare pe nū

³⁹ Eē porogytapaw ire Jejui 'ga jara 'gā 'ga rerawau
 mainana 'ga upe mukūja pykaua retee. Moisesi 'ga
 'eawer imū etee futat 'gā erawau imonou mainana 'ga
 upe. A'eramū mainana 'ga pykau apyau Jarejuwarete
 'ga muorypawamū. A'ere Jose 'ga Mari ēē retee wa'yra
 'ga rerawau erojewya Nasare pe nū. Nasare 'jawa
 amunawa 'upa Garireja ywy pype. ⁴⁰ Peu futat Jejui 'ga
 waranupa. 'Ga wujawuja'ia we futat u'akwaak-
 waawamū. 'Ga Ruwarete 'ga oje'egaw 'ga ree.

Jejui 'ga opytau Jerusareg ipe

⁴¹ Maraka apoawa upe iwaēmauwe Jejui 'ga jara 'gā
 awau Jerusareg ipe. Wea'aramū awau ajatykau.
 "Janeruwarete 'ga 'ā esage janee. Ymā te 'ga 'ā janepy-
 tuna 'gā nenū'ēi Egitu ywy awi rakue", 'jau 'gā ajaupe
 wea'aramū ee.

Aipoa aejatykaawa rera pasikwa. Kwara 'arauwe 'gā
 awau ajatykau wea'aramū opytunera 'gā nenū'ēawer
 are. ⁴² Tusi kwara Jejui 'ga imu'ar ire 'ga jara 'gā 'ga
 rerawau poromū ojeupi. Majepeja etee 'gā mo-
 rowyke'ema magwapa peu ajatykaaw ipe.

⁴³ Maraka teepaw ire 'gā okwasi'wau awau oje'egaw
 ipe. A'ere Jejui 'ga nooi 'gā nupi. A'e pe 'ga pytai 'gā nui.
 Nokwaawi 'ga jara 'gā 'ga pytaa. ⁴⁴ Ojewyaw ipe Mari
 ēē 'ga resake'ema. A'eramū ēē 'jau oje'egaw: "Kūi-
 ma'efera wā nupi nipo turi re'ā", 'jau etee ēē oje'egaw.
 A'eramū ēē weae'emamū 'ga ree. Awau akou ko'ara-
 muku watau. Awau 'gā peu okaaruwamū pe aje.
 Okaaruwamū ipe 'gā 'ga rekaa.

—Peesak te jera'yra kīā ra'e?— 'jau ēē opytuna 'gā
 nupe.

—Naani nū ī— 'jau etee 'gā ēē upe.

⁴⁵ 'Ga resake'emawe 'ga jara 'gā awau ojewya 'ga
 rekaa Jerusareg ipe nū. ⁴⁶ Mukūi 'gā osea 'ga rekaa.
 Imuapyra rupi 'gā awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw
 ipe 'ga rekaa. A'e pe 'gā 'ga resaka. Moromu'jara 'gā
 nupe 'ga 'ūina oporogytau. A'eramū 'gā a'e pe 'ga re-
 namū, awau owaēma 'ga upe. ⁴⁷ A'eramū moromu'jara
 'gā oporesagamū ajemogyau 'ga ree:

—Tete 'ga 'akwaaweteramū, oporogytau 'ū— 'jau 'gā
 ajaupe ajemogyau.

⁴⁸ 'Ga jara 'gā nanē oporesagamū etee 'ga ree nū.

A'eramū 'ga y ēē oje'ega 'ga upe:

—Ma'eramū ene epytau rai'i rā? Erejekarukat ore
 kīā— 'jau ēē 'ga upe. —Arajemuaēm ore ene ree kīā—
 'jau 'ga y ēē 'ga upe. —"Oka'jam nipo 'ā rai'i", aru'e ore
 arakou ene rekaa kīā— 'jau 'ga y ēē 'ga upe.

⁴⁹ —Ma'eramũ pëë je rekaa i? 'Au te je rekoi Tejuwarete 'ga rog ipe tepytau nũ i— 'jau 'ga oy ëë upe oje'ega wekat ëë rekoramũ.

⁵⁰ A'ere 'gã naeapyoi 'ga je'eg are aipo 'eramũ. ⁵¹ A'eramũ futat 'gã 'ga rerawau oje'wyr ipe Nasare pe nũ. Mari ëë akou wea'aramũ wa'yra 'ga ree, 'ga muawer are. ⁵² 'Ga ru'wyr 'ga futat 'ga muaranupa 'ga y ëë retee. Jejui 'ga awau waranupa, 'gã je'eg imũ etee futat mama'e apou akou. Wenuw etee futat 'ga 'gã je'ega. U'akwaawa 'ga erawau eruaranupa. A'eramũ 'gã najuejue etee futat 'ga futaa. Janeruwarete 'ga nanë 'ga futaa nũ.

Juã Batista 'ga remimome'ufet
(Mateu 3.1-12; Maku 1.1-8; Juã 1.19-28)

3 Amunawe'em ipe Juã 'ga rekoramũ Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe rakue:

—Ekwap jeje'ega mome'wau 'gã nupe— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe rakue, Sakari 'ga ra'yra 'ga upe rakue. —Ikwaapare'ema 'gã nupe jeje'ega mome'wau ewau— 'jau 'ga 'ga upe.

Tiperiu 'ga te futat 'wyriarareteramũ 'ũina romanũ 'gã nupe. Kisi kwara magwapa 'ũina 'wyriar ymanamũ 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'wyriarareteramũ 'ga renauwe futat tesirũmera 'gã 'ga imogyau 'wyrira'ramũ 'gã nupe. Pösiu Piratu 'ga 'ũina 'wyriaramũ Judeja ywy pewara 'gã nupe. Erote 'ga 'ũina 'wyriaramũ Garireja ywy pewara 'gã nupe. Erote 'ga rewirera 'ga, Filipe 'ga 'ũina 'wyriaramũ Iturea ywy pewara 'gã nupe. Trakoniki ywy pewara 'gã nupe nanë nũ. Lisaniyas 'ga 'ũina 'wyriaramũ Apireni ywy pewara 'gã nupe. Aipo 'gã jemogyramũ Anasi 'ga akou 'wyriaramũ mainana 'gã nupe Kaifasi 'ga retee.

Aipo 'gã jemogyramũ Janeruwarete 'ga oje'ega Juã 'ga upe:

—Ekwap jeje'ega mome'wau 'gã nupe— 'jau 'ga 'ga upe, Sakari 'ga ra'yra 'ga upe.

³ Ojeupe 'ga porogytapaw ire Juã 'ga awau akou kwe pe. Jotäuy pewara 'gã nupe 'ga awau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau akou.

—Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit tãmjë pejetywer awi. A'eramũ je pejetywer awi pepoir ire je pë pymiãu 'y pe. A'eramũ Janeruwarete 'ga pëtywera moia pë nui— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ Isai 'ga je'egeer imũ etee futat Juã 'ga awau imome'wau 'gã nupe nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga je'egi Isai 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ojeupe 'ga 'e kwasiaa inuga ka'aran are 'gã nupe rakue:

“Peu 'ga amũ rekoi wafukaita amunawe'em ipe. Janeruwarete 'ga porogyta are ae mu'jau, Jarejararete 'ga rura futarukaa 'gã nupe.

‘Pe'je Janejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Pepyo esage etee futar iki imonou imojewarawe'em. Ywyaty'ria nanë ene imomëmöumap nũ.

⁵ Ywyperewa ene imatyneema 'jau. A'eramũ akware'emamũ futat pe awau ywy kwara matyneem ire. Ikwakwara ene imomëmöu', 'jau 'ga wafukaita.

⁶ A'eramũ nan ene iaporamũ, 'gã najuejue etee futat ae katu'okara 'ga kwaapa, 'A'jea futat Janeruwarete 'ga ae katu'ogi ra'e', e'i nipo 'gã 'gã nupe najuejue etee", 'jau Isai 'ga ikwasiaa Juã 'ga ree inuga 'gã nupe.

⁷ A'eramũ 'gã awau kwaiwete ajatykau Juã 'ga ree numiamũ ojepymĩãukaa 'ga upe numiamũ. “Y pe 'ga je pymi re nipo Janeruwarete 'ga je rerekou tywere'ema jetywer are”, 'jau 'gã ojeupe numiamũ. A'ere Juã 'ga 'i etee 'gã nupe:

—Naani. Pejetywer awi ra'ne pepoit. A'ere te je pë pymi— 'ga 'i etee 'gã nupe ojee 'gã jatykaramũ.

A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Janeruwarete 'ga imara'ne pë nee. Pëtywer are 'ga mara'heramũ pë nee. A'eramũ nipo 'ga pë nerekou tyweaete pëtywer are. “Ene'me awi”, pe'je awi jee. A'jea futat nipo 'ga pë nerekou tyweretei. “Nore rereko tywera'uweri 'ga”, pe'je awi. A'jea futat 'ga pë nerekou tyweri nipo— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. ⁸ —Pe'je pejewau mama'e esage mũ apou pejetywer awi pejepoira resaukaawamũ kũi— 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe.

—“O'meramũ 'ga 'i”, pe'je kasi jee ne. “Je 'ã Abraão 'ga juapyrera te. A'eramũ 'ga a'eramũ je rerekou tywere'em”, pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga ifutar ire amunipo 'ã 'ga ita mu'jagi Abraão 'ga juapyreramũ.

⁹ Sã'ã ae 'ywa i'a a'wyre'ema iypy mosoga. A'eramũ erawau imonou imomoa tata pe. Nan tee futat 'ga pë nerekoi pejetywer awi pepoire'emamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰ A'eramũ 'gã 'jau Juã 'ga upe:

—Ma'ja ajee ore aruapo a'eramũ orotywer awi oropoiawamũ 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Au'je ki pejejee etee pejejea'ar ire. Najuejue etee ki 'awamũ pejejuka esage pejejee. ¹¹ Taity kwaiwete ma'eramũ pemono ape taitye'ema 'gã nupe. Emi'uram kwaiwete ma'eramũ pëë mama'e monou emi'urame'ema 'gã nupe nũ— 'jau 'ga 'gã nupe, aipoa ojeupe 'gã 'eramũ.

¹² A'eramũ 'wyriara upe ka'aranũ ppykara 'gã oje'ega Juã 'ga upe nũ:

—Ma'ja ajee ore aruapo orojee, orotywer awi oropoiawamũ nũ'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹³ A'eramũ Juã 'ga 'jau ka'aranũ ppykara 'gã nupe:

—Au'je ki ka'aranũ muruu re 'gã nui. 'Wyriara je'eg imũ etee futar iki ka'aranũa pepyyk pejekou 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe, aipo ojeupe 'gã 'eramũ.

¹⁴ A'eramũ jefaruu 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—Ore nũ'ũ? Ma'ja ajee ore aruapo orotywer awi oropoiawamũ 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Juã 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:

—“Ka'aranũa tejeupe imure'emamũ je ene nupã ne”, ere kasi 'awamũ 'gã nupe ne, 'gã je'ëwu'jage'ema ne. Mama'ea a'jea etee futat imome'wau ekou.

“Temepy'i'ia je nafutari”, 'jawe'em pëë pejekou.

“Temepyyua te je afutat”, 'jawe'em futat pejekou— 'jau 'ga jefaruu upe. —Pejeporowyky repy are etee futat

pënekõëäi pejekou— 'jau 'ga 'gã nupe. "Topoit tetywer awi 'jau" 'jara 'gã jefaruu 'gã nupe 'ga 'jau poromũ.

¹⁵ Aipo 'gã nupe Juã 'ga 'eramũ 'gã amũ 'upa 'ga porogyta renupa.

—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga nipo kweramũ ki sa— 'jau 'gã ajaupe 'upa. —'Ga futat nipo ae katu'okara— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

¹⁶ Aipo 'gã 'eramũ Juã 'ga enupa. A'eramũ 'ga oje'ega 'gã nupe:

—Naani. Naae katu'okara rũi je. Naje rũi 'ga remimurera— 'jau 'ga 'gã nupe, aipo ojeupe 'gã 'eramũ. —Naani. Janeruwarete 'ga remimura 'ga 'ã kũima'eeteetea te— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Je naani. Je akotee'i ma'ea te. Apoat te je 'ga tekou— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —Je 'ã a'jea futat apymĩ pëë 'y pe tekou. A'ere je rewiri 'ut ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri pë nupe— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau. —'Ga te amut 'Uwarete 'ga 'Agesagea werowiaaramũ pë nupe. Werowiare'ema 'gã nupe te ajee 'ga namuri futari U'aga. Wereco tywerete futat nipo 'ga 'gã. ¹⁷ Sãã ae juowuuran ape 'oga. A'eramũ 'ã ae a'yi esage imũ'jäu jui. A'eramũ 'ã ae iapefera monou tata pe. Nan tee futat nipo 'ga werowiare'ema 'gã monou mama'eu-kwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata nowewi futari. Nitywi futari imowepara 'ga amũ— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁸ A'eramũ Juã 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit pejetywer awi. Pejetywer awi pëpöiriweramũ Janeruwarete 'ga imoia pë nui— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁹ A'eramũ 'gã a'eramũ kwakwai'i opoia otywer awi. A'eramũ Juã 'ga otywer awi 'gã poiramũ 'gã pymĩäu 'y pe.

'Y pe Jejui 'ga pymĩawet

(Mateu 3.13-17; Maku 1.9-11; Juã 1.31-34)

'Gã pymĩaw ire Jejui 'ga 'ua 'gã pymĩaw ipe owaëma 'ga upe. A'eramũ Juã 'ga Jejui 'ga monou ipymĩäu 'y pe.

Juã 'ga opymĩ re Jejui 'ga oje'ega monou u'ama 'Uwarete 'ga upe. Ojeupe 'ga je'ega monoramũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua 'ga upe. Pykau 'jawe 'ua ojypa 'ga jasi'y'warimũ wapyka. Ywag awi 'ga upe U'agesage jywamũ Janeruwarete 'ga oje'ega Jejui 'ga upe.

—Ene te 'ã Jera'yraretea. Ene 'ã jeremifutararetea. Ene 'ã je muorypararetea ejee— 'jau 'ga wa'yra 'ga upe oje'ega mua.

Anure Erote 'ga Juã 'ga munewukaa 'gã nupe. Erote 'ga 'wyraramũ peuwara 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'ga munewukaa. Erote 'ga wewirera 'ga remireko ëë pojekau 'ga wi, Erotiasi ëë pojekau 'ga wi. A'eramũ Juã 'ga 'jau 'ga upe:

—Nia'wyrri nanuara. Ejewirera remirekoa 'ã erepojeka 'ga wi. Nenea'wyrri ene ra'e. Kwaiwete enetywera ra'e— 'jau Juã 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga a'eramũ Erote 'ga mamara'neukaa ojee. A'eramũ 'ga Juã 'ga munewukaa 'gã nupe.

Jejui 'ga pytunet

(Mateu 1.1-17)

²³ Trĩta kwara magwaw ire Jejui 'ga awau 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga porogyta are.

Jose 'ga Jejui 'ga ru'wyr.

Eli 'ga Jose 'ga ruwa.

²⁴ Matate 'ga Eli 'ga ruwa.

Levi 'ga Matate 'ga ruwa.

Meki 'ga Levi 'ga ruwa.

Janai 'ga Meki 'ga ruwa.

Jose 'ga Janai 'ga ruwa.

²⁵ Matatiasi 'ga Jose 'ga ruwa.

Amosi 'ga Matatiasi 'ga ruwa.

Naum 'ga Amosi 'ga ruwa.

Esi 'ga Naum 'ga ruwa.

Nagai 'ga Esi 'ga ruwa.

²⁶ Maate 'ga Nagai 'ga ruwa.

Matatiasi 'ga Maate 'ga ruwa.

Semei 'ga Matatiasi 'ga ruwa.

Jose 'ga Semei 'ga ruwa.

Jota 'ga Jose 'ga ruwa.

²⁷ Joanã 'ga Jota 'ga ruwa.

Resa 'ga Joanã 'ga ruwa.

Soropapeu 'ga Resa 'ga ruwa.

Saratieu 'ga Soropapeu 'ga ruwa.

Neri 'ga Saratieu 'ga ruwa.

²⁸ Meki 'ga Neri 'ga ruwa.

Ati 'ga Meki 'ga ruwa.

Kosã 'ga Ati 'ga ruwa.

Ematäu 'ga Kosã 'ga ruwa.

Eri 'ga Ematäu 'ga ruwa.

²⁹ Josue 'ga Eri 'ga ruwa.

Eriese 'ga Josue 'ga ruwa.

Jorim 'ga Eriese 'ga ruwa.

Matate 'ga Jorim 'ga ruwa.

Levi 'ga Matate 'ga ruwa.

³⁰ Simeão 'ga Levi 'ga ruwa.

Juda 'ga Simeão 'ga ruwa.

Jose 'ga Juda 'ga ruwa.

Jonã 'ga Jose 'ga ruwa.

Eriakĩ 'ga Jonã 'ga ruwa.

³¹ Merea 'ga Eriakĩ 'ga ruwa.

Mena 'ga Merea 'ga ruwa.

Matata 'ga Mena 'ga ruwa.

Natã 'ga Matata 'ga ruwa.

Davi 'ga Natã 'ga ruwa.

³² Jese 'ga Davi 'ga ruwa.

Opete 'ga Jese 'ga ruwa.

Poasi 'ga Opete 'ga ruwa.

Sara 'ga Poasi 'ga ruwa.

Nasom 'ga Sara 'ga ruwa.

³³ Aminatape 'ga Nasom 'ga ruwa.

Amin 'ga Aminatape 'ga ruwa.

Arni 'ga Amin 'ga ruwa.

Esrom 'ga Arni 'ga ruwa.

Peres 'ga Esrom 'ga ruwa.

Juda 'ga Peres 'ga ruwa.

³⁴ Jako 'ga Juda 'ga ruwa.
 Isaki 'ga Jako 'ga ruwa.
 Abraão 'ga Isaki 'ga ruwa.
 Tera 'ga Abraão 'ga ruwa.
 Nako 'ga Tera 'ga ruwa.
³⁵ Seruki 'ga Nako 'ga ruwa.
 Ragau 'ga Seruki 'ga ruwa.
 Faleki 'ga Ragau 'ga ruwa.
 Eperi 'ga Faleki 'ga ruwa.
 Sara 'ga Eperi 'ga ruwa.
³⁶ Kainã 'ga Sara 'ga ruwa.
 Arfasate 'ga Kainã 'ga ruwa.
 Sem 'ga Arfasate 'ga ruwa.
 Nue 'ga Sem 'ga ruwa.
 Lameki 'ga Nue 'ga ruwa.
³⁷ Metusarem 'ga Lameki 'ga ruwa.
 Enoki 'ga Metusarem 'ga ruwa.
 Jarete 'ga Enoki 'ga ruwa.
 Maleleu 'ga Jarete 'ga ruwa.
 Kainã 'ga Maleleu 'ga ruwa.
³⁸ Enosi 'ga Kainã 'ga ruwa.
 Sete 'ga Enosi 'ga ruwa.
 Atãu 'ga Sete 'ga ruwa.
 Janeruwarete 'ga Atãu 'ga ruwa. Atãu 'ga ae pyp pypa.
 Janeruwarete 'ga remiapo pypferã 'ga. A'eramũ 'ga
 a'eramũ Atãu 'ga ruwa Jarejuwaretea futat.

Amunawe'em ipe Jejui 'ga rerawaawet

(Mateu 4.1-11; Maku 1.12-13)

4 'Y pe 'ga jepymĩ re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Je-
 jui 'ga rerawau amunawe'em ipe 'ga rerekou.
² Kwarẽta 'ara 'ga imagwapa akou ojemi'ware'ema.
 A'eramũ 'ga opy'arayparamũ akou.
 A'e pe 'ga rekaw ipe mama'eukwaawa 'wyrara 'ua
 'ga resaka. "Taesak 'ga paira 'uwa 'ga rerowiar awi 'jau
 kwy", 'jau ojeupe etee futat. "Teje'ega taenuwukat esa-
 ka 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ũina ojeupe etee futat numi-
 amũ.

³ A'eramũ oje'ega Jejui 'ga upe:

—"Ku'jywa 'ga ra'yra je", ere 'ã. A'eramũ ene ita
 mu'jaga ejemi'uramamũ— 'jau mama'eukwaawa 'wyrara
 Jejui 'ga upe.

⁴ Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau jupe:

—Naani. Naene rũi je arowiat tekou. Tejuwarete 'ga
 etee te je arowiat tekou. Jeruwarete 'ga e'i oree:
 "Nawemi'uram are tee rũi ae rekoĩ", 'jau oree jepi—
 'jau 'ga jupe. —Orewarete 'ga te 'ã ae mogoara—
 'jau etee 'ga jupe.

⁵ A'ere mama'eukwaawa 'wyrara 'ga rerawau 'ga
 rojeupia wyytyr apyte'rarimũ nũ. Peu 'ga rerowaẽm
 ire mama'eukwaawa 'wyrara wyy resaukaa 'ga upe.
 Mama'ea ipype ajemogy ma'e reewe futat esaukaapap
 'ga upe. Kamẽsĩete futat wyy pypewara resaukaa 'ga
 upe.

⁶ —Ejuwarete 'ga rerowiar awi ene poir ire 'agera
 tomonopap enee 'jau— 'jau mama'eukwaawa 'wyrara
 Jejui 'ga upe. —Tejerowiarãmũ tomonopap enee 'jau—
 'jau 'ga upe oporogytau, mama'e resaukaa 'ga upe.

—Ymã te ako 'ga 'agera muri jee ikue. A'eramũ je ene
 tejerowiarãmũ 'agera monoupap enee nũ. A'eramũ je
 ene mogou 'wyrarareterãmũ 'agera mama'e upe. A'er-
 amũ ene e'yina jeje'eg imũ etee futat 'wyraramũ 'gã
 nupe. Je te omono enee temuoryw ire— 'jau mama'euk-
 waawa 'wyrara Jejui 'ga upe.

⁸ A'eramũ aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau jupe:

—Naani. Ymã Jeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari
 ka'aran are 'ga amũ upe rakue. "Je te 'ã Pẽjararetea. Je
 te 'ã Pẽnuwaretea. A'eramũ ki pẽẽ jeje'ega etee enupa
 pejejemogyau. Je te ki je muoryp pejepe pejejem-
 ogyau", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue— 'jau
 etee 'ga jupe.

⁹ A'ea wyyty'rãr awi mama'eukwaawa 'wyrara Jejui
 'ga rerawau Jerusareg ipe nũ. Janeruwarete 'ga mogy-
 taawa apyte'rarimũ 'ga rerawau erojeupia. Ywatewate
 'ga mogytaawa. A'eramũ 'jau 'ga upe nũ:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. A'eramũ ene ewau epoa
 'aw awi. Nerepena'uweri ewau. Jaruete ereo e'aa.

¹⁰ Eneruwa 'ga futat oje'ega okwasiarukat pẽ nee
 rakue:

"Tejepyriwara 'gã je omono enee.

A'eramũ 'gã ojejukau ene ree. A'eramũ ene
 ejemokanãje'ema ewau e'aa.

Epya miamũ ene imokanãje'ema ita are",
 'jau ako Ku'jywa 'ga ka'arana kwasiarukaa wa'yra 'ga
 ree ikue— 'jau mama'eukwaawa 'wyrara Jejui 'ga upe.

"Omorytee pa je 'ga kwy", 'jau ojeupe numiamũ.

¹² A'ere Jejui 'ga 'i etee jupe:

—A'jea futat aipo 'ea numiamũ. A'ere je narowiari fu-
 tari enee'ega. Jeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat
 'ga amũ upe nanẽ nũ: "A'jea futat sipo ajee 'ga jejukai
 je ree, pe'je kasi jee ne, je rerowiare'ema ne", e'i 'ga ik-
 wasiarukaa ajepaja 'ga upe rakue— 'jau 'ga jupe.

—A'eramũ je enee'ega mojerowiare'ema— 'jau Jejui
 'ga mama'eukwaawa 'wyrara upe.

¹³ A'eramũ mama'eukwaawa 'wyrara awau Jejui 'ga
 wi. "Anurenure'i nipo tomorytee 'ga 'jau kwy", 'jau
 awau ojeupe etee futat.

Jejui 'ga porowyky pypyruga

(Mateu 4.12-17; Maku 1.14-15)

¹⁴ Mama'eukwaawa 'wyrara ojewi io re Jejui 'ga ojew-
 ya awau Garireja wyy pe nũ. 'Ga Ruwarete 'ga 'Age-
 sagea 'ga rerekou. A'eramũ 'ga a'eramũ awau kwe pe
 watau akou. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'ga awau akou 'gã
 mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. A'eramũ 'ga renuparera
 'gã 'jau ajaupe:

—Ae mu'e katuram 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.
 —'Ga porogyta are pa 'ã jeporenuwiwerãmũ nũ. Esage
 te 'ã 'ga porogyta ra'e a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã 'ga rera mokwasi'wau.

—Esage 'ga porogyta ra'e— 'jau 'gã 'ga rera mok-
 wasi'wau amunawa pype.

Nasare pe Jejui 'ga oawet

(Mateu 13.53-58; Maku 6.1-6)

¹⁶ A'ere Jejui 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nū, Nasare pe nū. Waranupawer ipe 'ga awau ojewya nū opytuna 'gā nesaka. Morowykye'ema rupi 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe wapyka oporogytau 'gā nupe. Wemi- apo etee futat 'ga iapou 'gā nupe. 'Gā jatykapaw ire 'ga awau afu'ama 'gā mogytaawa rowase katy. A'eramū ajatykaawa raarana 'ga ka'arana monou 'ga po pe. A'ere 'ga ipypekau esaka. A'eramū 'ga Isai 'ga remik- wasiarer ipe ipypekau esaka. Isai 'ga Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera rakue. A'eramū 'ga oje'ega Isai 'ga upe rakue. A'eramū Isai 'ga ojeupe 'ga je'egawera kwasiaa inuga ka'aran are. Aipoa ka'arana kwasiaripyr- era Jejui 'ga imogytau 'gā nupe:

¹⁸ "Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rereko",
'jau 'ga u'ama imogytau.

"'Ga 'ā je mono morogyta esage mome'waramū itywerete ma'e 'gā nupe.

'Ga 'ā je mono moromunepawa pypewara 'gā mū'jāukaa jee.

'Ga 'ā je mono eae'ema 'gā mamā'ēukaa.

'Ga 'ā je mono 'gā nemirereko tywerete 'gā mū'jāukaa 'gā nui jee.

¹⁹ 'Ga futat 'ā je mono, "Awamū Janeruwarete 'ga ae katu'ogi' e mome'waukaa jee 'gā nupe",

'jau 'ga imogytau u'ama 'gā nupe. ²⁰ Imogytapaw ire 'ga ka'arana mamana nū. A'ere 'ga ka'arana monou ojeupe imuarera 'ga po pe nū. 'Ga po pe imono re 'ga awau wapyka 'ūina.

A'eramū peuwara 'gā ajemogyau oporesagamū 'ga ree.

—Awīi are te Isai 'ga ka'arana kwasiari rakue? "Je ree 'ga ikwasiari inuga rakue", e'i sipo kwe 'ga 'i?— 'jau peuwara 'gā ajaupe.

²¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Ga remikwasiarer imū etee futat je ruri— 'jau 'ga 'ūina wapyka oporogytau 'gā nupe.

²² A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Ae mu'e katuram 'ga ra'e nū'ū. Jane 'jawewara 'ga agawewi 'ā. A'etea 'ga morogyta esagea omome'u jane— 'jau 'gā aipo 'ga 'e 'ga renamū.

A'eramū 'gā amū 'jau:

—Najose 'ga ra'yra 'ga rūi nipo ki sa? Maran ajee 'ga ae mu'ei aipo 'jau ki 'ei— 'jau amumera 'gā ajaupe.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—"Aeremiapoe'ema 'awamū eapo amū oree", pe'je 'ā jee. "Kafanaū pe 'ā ereapo futat. A'eramū ene 'au nanē iapou nū", pe'je 'ā jee— 'jau 'ga 'gā nupe. —"Earanupawer ipe eapo oree", pe'je 'ā jee. "Ojero'wu ma'e 'gā 'ā erekatu'ok rai'i. A'ere 'awamū ene ejete futat ere- jekatu'ok", 'jau nipo pēē jee. "Kafanaū pe 'ā ojero'wu ma'e 'gā erekatu'ok rai'i. A'eramū ene 'awamū earanupawer ipe taetu nanuara apou oree. Ore 'ā enepytuna futat. A'eramū ene epytunamū taetu ore katu'oka.

Taruesak orokatu'oga 'jau", 'jau nipo pēē jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁴ —Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amū oo kwe pe 'ga je'ega mome'wau. A'eramū kwe pewara 'gā jēmī 'ga je'ega rerowiaa. A'ere 'ga 'wyr ipewara 'gā jēmī nuerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gā miamū 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'wyr ipewara 'gā nupe. —Nan tee futat kwe pewara 'gā je rerowiari. A'ere je'wyr ipewaramū jēmī naje rerowiari pejepe— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁵ —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Eliasi 'ga monoi ajepeja amunaw ipe rakue, Sarepata pe rakue. Sidoma ywy pe aipo 'upa. Peu futat 'ga 'ga monou kūjā ēē upe rakue, imen manū ma'efera ēē upe rakue. NaIsraeu juapyrera rūi ēē. A'etea Janeruwarete 'ga Eliasi 'ga monoukat imoporogytaukaa ēē upe. "Ene ejot ekou jere- mi'urama rerua jee", 'jau 'ga ēē upe. Muapya kwara u'aa amana okyre'ema. A'eramū 'gā nemi'urama opapa 'gā nui. A'eramū 'gā a'eramū ty'ara rerajemogyau— 'jau 'ga imome'wau ojepyriwara 'gā nupe. —Kwaiwete agawewi futat judeu 'gā jemogyi peu ty'ara rerajemogyi. A'etea Janeruwarete 'ga ēē upe etee futat ma- ma'e nomateepawukari. ²⁷ Nānēwējēmī futat Janeruwarete 'ga judeue'ema 'ga amū katu'oka 'ga pito'om awi nū, Naamā 'ga katu'oka 'ga pito'om awi nū. Kwaiwete agawewi futat ipito'om ma'e 'gā Israeu juapyrera 'gā jemogyi peu. A'etea 'ga judeue'ema 'ga etee okatu'ok 'gā nui. Siria ywy pewara 'ga 'ga ikatu'ogukaa Eliseu 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. ²⁸ —Najudeu 'gā etee rūi 'ga opoat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

A'e renupawe 'gā amara'neramū Jejui 'ga ree. ²⁹ A'er- amū 'gā 'ga rerawau ywytyra rupi 'ga rerojeupia 'ga rerawau iapye'rarimū. 'Ga rerawau 'gā iāāpyraya 'arimū 'ga rerawau.

—Simono 'ga imomoa ijukau— 'jau 'gā ajaupe numi- amū.

³⁰ A'ere 'ga kwawi 'gā pyterimū awau kwe pe 'gā nui.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Maku 1.21-28)

³¹ Ajepeja 'gā 'wyrarete pe Jejui 'ga awau, Kafanaū pe. Garireja ywy pype Kafanaū 'jawa amunawa 'upa. A'e pe 'ga awau 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga ree. Mo- rowykye'ema rupi judeu 'gā mu'jau akou 'ga ree.

³² 'Wyriara 'jawe 'ga oporogytau 'gā nupe. A'eramū 'ga 'gā moporesaka etee ojee.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nū— 'jau 'gā ajaupe. —NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moro- mu'jara 'gā 'jawe rūi 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gā Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat 'gā ae mu'ei— 'jau 'gā ajaupe. —A'ere Jejui 'ga nanarūi. U'eawer imū etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gā ajaupe, oporesagamū 'ga ree.

'Ga porogyta renupa etee ajemogyau, ojeupe 'ga 'er- amū. Judeu 'gā jatykaawa pype 'ga oporogytau 'gā nupe. ³³ A'e pype mama'eukwaawa rerekwara 'ga amū akou. A'eramū 'ga muafukaita:

³⁴ —Jejui! Nasare pe waranup ma'eramū je 'i ene upe: Ma'ja are te ereko ki sa?— 'jau mama'eukwaawa Jejui

'ga upe. —Ore momapa te erejot ra'e? Akwaap je ene. Jane 'arimūwara 'ga remimurera te 'ā ene— 'jau ma-ma'eukwaawa Jejui 'ga upe.

³⁵ A'eramū 'ga 'jau jupe:

—Epije ene ekou. Ere ejepe'au 'ga wi— 'jau Jejui 'ga jupe.

A'eramū 'ga pirewara 'ga wi uēmawamū 'ga moy-wyru-pāu. A'ere namuayrūi 'ga uēma 'ga wi. ³⁶ A'eramū esakarera 'gā opiryyjamū 'ga pirewara pe'aramū. A'er-amū taetu 'gā oporesagamū 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Opājē mū futat ako 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'ga wi ko— 'jau 'gā ajaupe. —Mama'eukwaawa miamū 'ā pājēa. Jejui 'ga taetu pājērete. Sā'ā 'ga mama'euk-waawa pe'aa 'ga wi— 'jau 'gā ajaupe.

³⁷ Mama'eukwaawa wejue 'ga imonou 'ga wi. A'eramū taetu Jejui 'ga rera okwasi'wau Garireja ywy pype kamēsīete, amunawa moymoyka.

Pedro 'ga rojo ēē

(Mateu 8.14-17; Maku 1.29-39)

³⁸ Judeu 'gā jatykaaw awi uēm ire Jejui 'ga awau Simāo 'ga rog ipe. Simāo 'ga rojo ēē oro'yramū 'upa. A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Waiwa ēē iro'y 'upa. Ejot ēē resaka ēē ro'y awi— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁹ A'erauwe Jejui 'ga awau ēē resaka. A'eramū 'ga 'jau ēē ro'y upe:

—Ejepe'a ēē wi— 'jau 'ga ēē ro'y upe.

A'erauwe ēē ro'ya oia ēē wi. A'erauwe ēē afu'ama awau mama'e apou 'gā nupe 'gā mojemi'waa.

⁴⁰ Kaaruwamū peuwara 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua esaukaa Jejui 'ga upe. Opoa etee agawewi 'ga imonou 'gā 'arimū. A'etea ojero'wu ma'e 'gā ojekatu'okapap.

⁴¹ Kwaiwete 'gā nui 'ga mama'eukwaawa pe'au.

—Pejepe'a 'gā nui— 'jau Jejui 'ga 'gā pirewara upe.

A'eramū mama'eukwaawa awau wafukaita:

—Jane 'arimūwara 'ga ra'yra te 'ā ene— 'jau wafukai-ta 'ga upe. —Orokwaaw ore ene— 'jau mama'euk-waawa wafukaita 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramū 'ga 'jau mama'eukwaawa upe:

—Peafukai awi pejewau— 'jau 'ga jupe.

⁴² Ai'iwe, ypytu'nīnauwe, Jejui 'ga afu'ama awau awotywe'eme oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. A'ere Kafanaū pewara 'gā nuri 'ga rekaa. 'Ua owaēma 'ga upe. A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Ereo awi. Taruenup eneporogyta 'jau— 'jau 'gā 'ga upe numiamū.

⁴³ A'ere 'ga 'i etee 'gā nupe:

—Naani. Peuwara amunaw ipe je oi nū— 'ga 'i etee 'gā nupe, "Epyta" ojeupe 'gā 'eramū. —Janeruwarete 'ga je mono kwe pe nū. "Kwe pe ekwap je mome'wau 'gā nupe", e'i 'ga jee. "Pejetywer awi pēpoiriweramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui, pē mogyau wemi-ayuwamū", ta'e 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁴ Najuejue etee futat 'ga awau akou imome'wau 'gā nupe. Judeu 'gā jatykaaw ipe etee te futat 'ga awau akou imome'wau. Amunawa moyka imome'wau akou.

—'Awamū Janeruwarete 'ga 'wyriarareteramū janee. Pejetywer awi pepoiramū 'ga pē mogyi wemi-ayuwamū— 'jau 'ga awau akou imome'wau 'gā nupe.

Jejui 'ga remimu'e ypy 'gā

(Mateu 4.18-22; Maku 1.16-20)

5 Genesare ypia reme'y'warimū Jejui 'ga 'amamū kwaiwete 'gā 'ua ajatykau 'ga ree, 'ga porogyta renupa. Ojopyypypyka 'gā 'ua. ² A'eramū Jejui 'ga yaruu resaka. Mukūi yaruua 'ua ojekoka 'upa. Yara jara 'gā ū'jāumap yar awi. Taityuua 'gā ipireita 'upa. ³ A'er-amū Jejui 'ga awau u'aa Simāo 'ga yara pype.

—Ty pyteripe'i eyara emono jee— 'jau 'ga Simāo 'ga upe.

A'erauwe 'ga imonou ty pyteripe'i 'ga upe. A'erauwe Jejui 'ga wapyka oporogytau 'yisiga pypewara 'gā nupe 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

⁴ Oporogytapaw ire 'ga 'jau Simāo 'ga upe:

—Typyu'i pype eyara emono— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

—A'eramū ene eirū 'gā netee taityuu imomoa esaka— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁵ —Aruetyg ore koypyunamuku arakou ko nū'ū.

A'ere nojejagi'i amū oree ko nū'ū. A'ere 'ā ene te ere oree. A'eramū ore imomoa esaka nū'ū— 'jau Simāo 'ga 'ga upe. —Ko ajee ore imonoi esaka nū.

⁶ Etyg ypyrauwe ipira ojejaga taityuu pype 'gā nupe imatyneema. Kwaiwete ipira ojejaga ipype 'gā nupe. A'eramū imonoroka werewi. Omonorok ja'wyja'wy futat. Ipira rarefe'ria te. ⁷ A'eramū 'gā ojepoetyka opytuna 'gā nupe:

—Pejot imatāu ore pyri 'wei. Kwaiwete ipiraa. Nore-fuakari ore ee— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'ua 'gā nepejāna. 'Ua owaēma 'gā nupe. A'eramū 'gā imatāu 'gā pyri, mukūja yaruu matyneema ipira pyu. Ipira poyja yara motypywyka werewi 'gā nupe. ⁸ Ipiraa ojeupe i'aramū 'gā ajemogogyau etee 'gā kyjea 'gā nerekou. Ipiraa 'gā moporesaka etee ojee.

—Kuu. Kwaiwete ipiraa. Awjja te koromū ako nū'ū? Ae rekoetea nuapoa'uweri nanuara. Ku'jywa 'ga te nipo 'ā ako nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū Simāo Pedro 'ga awau wenupy'āu wapyka Jejui 'ga rowase.

—Eyry'gi je wi. Jetywet noko je jepi 'ja. Ene te 'ā eneresage. A'eramū ene je pyri epytawe'em— 'jau Pe-dro 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁰ Tiago 'ga, Juā 'ga. Mīmera 'gā Pedro 'ga porowyky irūa. 'Gā nuwa rera Sepeteu, Tiago 'ga ruwa, Juā 'ga re-tee. Mīmera 'gā ajemogyau oporesagamū ipira are. A'eramū Jejui 'ga 'jau Simāo 'ga upe, 'ga poirū 'gā neewe:

—Pēporesag awi ee. 'Awamuete je 'ā pē mu'ei. Naipi-ra rewara rūi pēē 'awamū. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te pēē 'awamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹¹ A'erauwe 'gā yaruu mojekoka imonou 'yisig are. Peu etee futat 'gā yaruu reja inuga taityuu reewe. A'eramū 'gā awau Jejui 'ga rupi.

Ipito'om ma'e 'ga
(Mateu 8.1-4; Maku 1.40-45)

¹² Amunawaretea mū pype Jeju'i 'ga rekoramū, ipi-to'om ma'e 'ga amū 'ua owaēma 'ga upe. Ymā te ipi-to'om ma'e 'gā nokoi futari opytuna 'gā pype rakue. Okyje 'gā ipito'om ma'e 'gā nui. 'Gā pito'oma pyyg awi 'gā kyjei. A'eramū 'gā muku 'gā mŷina ojewi. A'eramū aipo ipito'om ma'e 'ga Jeju'i 'ga resakawe awau ojenuga 'upa ywyu 'ga rowase.

—Je resag ape, ki Ku'jyp. “Jeju'i 'ga ae katu'okara”, e'i 'gā jee. A'eramū je tejuja tejesaukaa enee. Je ree eje-muaēmiweramū je mokā'ē ape— 'jau 'ga 'ga upe.

¹³ Aipo ojeupe 'erauwe Jeju'i 'ga opo monou 'ga arimū:

—Ko ajee je ene mokā'ēi 'wei— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe. Oje'arimū 'ga po mono ppyrauwe okā'jāu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramū futat 'ga pira ojekatu'oka.

¹⁴ A'erauwe Jeju'i 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokā'ēawera tekotee 'gā nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. “Je resag ape. Jepito'oma okā'ē je wi”, ere ewau 'ga upe. “A'jea futat ra'e”, te'i 'ga enee 'jau, ene resaka 'jau— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mū rerawau 'ga upe. A'eramū 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekā'ēawer are— 'jau Jeju'i 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imū etee futat ene ejey-mawa mū rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muory-pawamū. Ejeymawa mū rapyaukara ene ekā'ēawera resaukaawa futat— 'jau Jeju'i 'ga ipito'om ma'efera 'ga upe.

¹⁵ 'Ga mokā'ēnamū Jeju'i 'ga rera okwasi'wau amunawa moymoyka. A'eramū futat 'gā ojeko'woka 'ga pi-ara rupi ajatykaupap 'ga ree. 'Ga porogyta renupa 'ua, ojekatu'ogukaa nanē 'ua 'ga upe nū. ¹⁶ A'eramū futat Jeju'i 'ga uēma etee 'gā nui. Awotywe'eme 'ga awau oporogytau 'Uwarete 'ga upe 'ūina.

Iteu ma'e 'ga
(Mateu 9.1-8; Maku 2.1-12)

¹⁷ Anure 'gā ajatykau Jeju'i 'ga ree. Jerusareg awi, Garireja ywy awi, Judeja ywy awi. Mīmer awi 'gā 'ua ajatykau 'ga ree. Fariseu 'gā amū 'ua, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee ajatykau 'ga porogyta renupa. Janeruwarete 'ga pājēa 'ga rerekou. A'eramū 'ga oporogytau 'gā nupe.

¹⁸ A'e pype 'gā iteu ma'e 'ga rerua Jeju'i 'ga upe. Wupawa pype 'ga 'upa ojenuga.

—Soo 'ga rerawau Jeju'i 'ga upe 'jau— 'jau 'gā ajaupe. A'eramū 'gā 'ga rupia 'ga rupawa reewe 'ga rerua 'ga upe.

¹⁹ A'ere 'gā nuerosearūi 'ga. Nijumypykwari'i 'oga 'gā nupe. A'eramū 'gā a'eramū 'ga rerosowe'em. A'eramū 'gā 'opewuu apyte'arimū 'ga rerawau 'ga roerojeupia. 'Oga pyrype mopoka 'ga upe. Imopog ire 'gā 'ga monou imojypa tupaama pyu Jeju'i 'ga rowase.

²⁰ A'eramū Jeju'i 'ga 'jau ojeupe: “Je rerowiat pa 'gā ajemogyau ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Enetywera je omoit 'awamū ene wi ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moro-mu'jara 'gā, fariseu 'gā netee 'jau ajaupe:

—Kuu. Awŷja 'agamū 'ūina Jarejuwarete 'ga kurapa 'ū? Janeruwarete 'ga etee te 'ā janetywera omoit jane wi. “Enetywera je amoit ene wi” 'eramū 'ga 'i “Je Jarejuwarete 'ga 'jawe” 'jau— 'jau 'gā ajaupe 'upa.

²² A'ere Jeju'i 'ga ikwaawi ojee. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē poromū 'jau pejejeupe 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe. ²³ —Je upe te naayi. Iteu ma'e mafu'ama-ramū ae nanē ojotywera moiri ajau nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁴ —Pēneki'yra je 'ā. A'eramū je tepājē resaukaa pē nupe iteu ma'e 'ga mafu'ama pē neape— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Ga fu'ama resaka taje kwaap pejepe 'jau— 'jau Jeju'i 'ga 'gā nupe. —“A'efera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanē ae wi nū”, tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ā opājē amut jee. A'eramū je pētywera moia pē nui, iteu ma'e mafu'ama nanē nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Efu'ama jui. Eatau ewau eje'wyr ipe nū. Jaruete ene 'awamū— 'jau 'ga 'ga upe. —Ere ewau. Ere ejupawa rerawau eje'wyr ipe nū— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁵ A'erauwe 'ga afu'ama. A'eramū futat 'ga awau. 'Gā nowase 'ga afu'ama. Najuejue etee futat 'gā 'ga resaka. A'eramū 'ga wupawa rerawau oje'wyr ipe nū.

—Esage ete Janeruwarete 'ga. Je mafu'am 'ga— 'jau 'ga 'gā nupe awau, Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

²⁶ A'eramū peuwara 'gā oporesagamū 'upa 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Ku'jywa 'ga 'ga amafu'am. Iteu ma'efera 'ga wata nū— 'jau 'gā ajaupe. —Siesak ako jane 'ga mafu'ama akiko! A'eramū nipo 'ga aetywera moia nanē ae wi nū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

Levi 'ga mo'wyawet
(Mateu 9.9-13; Maku 2.13-17)

²⁷ A'eramū Jeju'i 'ga awau jui. Awau pe aje kūima'e 'ga amū resaka, Levi 'ga resaka. Levi 'ga 'wryiararete upe ka'aranūū pyykara 'ga. 'Ga porowyky 'ga renamū Jeju'i 'ga awau owaēma 'ga upe. A'eramū Jeju'i 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'erauwe 'ga opoia oporowyky awi ejaa inuga a'e pe te futat. A'eramū futat 'ga awau akou Jeju'i 'ga remi-ayuwamū.

²⁹ A'ere Levi 'ga 'jau Jeju'i 'ga upe:

—Ere ejemiayuwa 'gā nerua erojemi'waa je pyri— 'jau 'ga oje'ega Jeju'i 'ga upe.

A'erauwe 'ga wemiayuwa 'gā nerawau erojemi'waa 'ga rog ipe. Kwaiwete 'gā jatykai ojemi'waa 'gā pyri 'wryiararete upe ka'aranūū pyykara 'gā netee.

³⁰ Ae tywera pype 'gā jemi'wara resakawe fariseu 'gā Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā netee 'jau Jejui 'ga remiayuwa 'gā nupe:

—Kuu. Ma'eramū pēē pejemī'waa 'wyriararete upe ka'aranū puykara 'gā pype 'ū? itywet ma'e 'gā pype 'ū? Nojemī'wari noko ae 'gā pyri 'ja. Nia'wyri 'gā ajemogyau kūi— 'jau 'gā 'gā nupe, oje'ega moywyrafena.

³¹ Aipo wemiayuwa 'gā nupe 'gā 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Gā pyri je rekoi 'gā poaawamū te nū'ū. Je 'ā morofuanugara 'jawewara te ako 'gā nupe. Sā'ā morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gā nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gā nupe muaga. ³² Nan tee futat je. Ia'wyre'ema 'gā katu'okawamū te je ruri— 'jau 'ga 'gā nupe. —“Je jeresage”, pe'je 'ā. A'ere naesage ma'eramū rūi je ruri pē katu'oka. Itywet ma'e katu'oka tee je ruri— 'jau 'ga 'gā nupe. —Nan tee 'ā je rekoi, “Pejetywer awi pepoit”, 'jau 'gā nupe. “Pejetywer awi pēpouriweramū Jeruwarete 'ga tomoit pē nui 'jau”, 'jau je 'ā tekou 'gā nupe. “Pē nui imoir ire 'ga pē mogyau wemiayuamū”, 'jau je 'ā tekou 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

'Gā jemi'ware'em are 'gā mu'eawet

(Mateu 9.14-17; Maku 2.18-22)

³³ Anure amumera 'gā 'ua oje'ega Jejui 'ga upe nū:

—Juā Batista 'ga remiayuwa 'gā ojemi'ware'ema futat oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gā nemiayuwa 'gā nanē ojemi'ware'ema futat oje'ega monou 'ga upe jepi. Oporogytaawa upe iwaēmawe 'gā awau ojemi'ware'ema oporogytau Jarejuwarete 'ga upe jepi. A'ere 'ā eneremiayuwa 'gā nanarūi. Niojeri agawewi 'gā 'ā ojemi'war awi. A'etea 'ā 'gā oje'ega omonou Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

³⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani. Ojepyri je rekoramū 'gā niojeri futari ojemī'waa. Sā'ā ae ajuekokaturamū ty'ara rerekoe'ema. Nan tee futat 'gā ojepyri je rekoramū jeremiayuwa 'gā niojeri ojemi'waa. Akokatu ma'e 'gā nekokaturamū sipo 'gā nekokatu resakara 'gā opy'araypara rerajemogyi maraka are? Naani. Maraka teepaw ire te nipo 'gā nojemī'waru'jawi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁵ —Pe awi akokatu ma'e 'gā jepe'a re tee esakarera 'gā pōiri ojemi'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'gā nupe u'ama. —Nan tee futat jeremiayuwa 'gā niojeri ojemi'waa ojepyri je rekoramū. Je jepe'a re te nipo 'gā nojemī'wari ajemogyau. U'arasigamū ajemogyau je ree je o re. A'eramū nipo 'gā ojemi'ware'ema ajemogyau je ree, wea'aramū ajemogyau je ree— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁶ —Ymā te 'ā aepy 'gā pē mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ā 'awamū pē mu'ei nū. Amutee are je 'awamū pē mu'ei nū. A'ere nepemojopypea'uweri jeporogytafera aepy 'gā nemimome'ufer are. Jeporogytafer are ojemu'e ma'eferamū ki a'ea etee futat pejemu'e. Pemojopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gā nuapoi jeporogytafer imū mama'ea— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

—Taity yaua ae nomonoroga'uweri taity ymanera perugawamū. Nia'wyri taity yaua awau taity ymanera perugawamū— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷ —Y'way yau ae nueko'wogi yrū ymanera pype. Yrū yau pype te ae eko'wogi. Yrū ymana pype sieko'wok 'eramū wajaiwamū kamēsīete. A'eramū futat opy'apefugamū wyrū kakau. A'eramū futat ojeko'woka— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁹ —Y'waya ajai'wi tykur ire ae notykuri futari y'way yaua. Nan tee 'ā pēē mū. Pejemu'e morogyta ymaner are tee. Pēnea'at aepy 'gā pejemu'eawer are etee. Pejemu'e yau are jēmī 'ā nepējemu'eweri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

Morowykye'em are 'gā mu'eawet

(Mateu 12.1-8; Maku 2.23-28)

6 Morowykye'ema mū rupi Jejui 'ga awau juowuuranā ko pyterimū. 'Ga rewiri oo ma'e 'gā a'ŷja pa'wau erawau opo pe. A'eramū 'gā ipe'oka i'wau. ² 'Gā nesakawe fariseu 'gā amū 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū te pepo'o a'ŷja? Nepeporowykye'uweri morowykye'ema rupi. A'ŷja po'oa aeporowykye futat. Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i rakue: “Peoporowykye awi morowykye'ema rupi”, 'jau 'ga 'ā rakue— 'jau 'gā Jejui 'ga remiayuwa 'gā nupe.

³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja te Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga ree? Ymā te 'ā 'ga py'arayparamū opytuna 'gā netee rakue. ⁴ A'eramū 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou rakue. A'e pe 'ga kanape pyyka ojeupe rakue. A'eramū 'ga 'ā ape monou opytuna 'gā nupe rakue. Pekwaap 'ā aipoa. Na'gā nemi'u arūi poa numiamū. Mainana 'gā etee te a'u aipoa rakue. A'etea Davi 'ga a'u opytuna 'gā netee rakue. Ipy'araypat 'gā awau osou peu. A'eramū 'ga amū “Nepēa'wyri pēē” 'jawe'em 'gā nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Je 'ā pēneki'yaretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramū je 'jau pē nupe: Je 'ā morowykye'ema jara. A'eramū je te amunipo 'ā “peapo awi”, 'jau pē nupe. Iapoare'emamū nepeje'eg ekoetei 'gā nupe. Je te 'ā iapoarera— 'jau 'ga fariseu 'gā nupe.

Ipoteu ma'e 'ga

(Mateu 12.9-14; Maku 3.1-6)

⁶ Ajepeja morowykye'ema rupi Jejui 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe nū. A'e pe futat ipoteu ma'e 'ga wapyka 'ūina. 'Ga jakwatawa nia'wyri. ⁷ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā fariseu 'gā netee Jejui 'ga resaka 'upa. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Awamū 'ā morowykye'ema. Awamū nipo 'ga 'ga katu'ogi 'ja? Ma'ja e'i sipo 'ga 'awamū oje'ega ipoteu ma'e 'ga upe? 'Ga po katu'ogamū ki sa'e 'ga upe: Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga remikwasiarera ra'e, sa'e ki 'ga upe. Sā'ā 'ga porowykye morowykye'ema rupi. 'Ga poa 'ga wapokatu morowykye'ema rupi, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

⁸ A'ere Jeju'i 'ga 'gã kwaawi etee ojee. A'eramũ 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Efu'am e'ama 'gã pyteripe. Tene resak 'gã 'jau— 'jau 'ga ipoteu ma'e 'ga upe.

A'erauwe 'ga afu'ama. ⁹ A'eramũ Jeju'i 'ga 'jau moromu'jara 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te Moisesi 'ga rakue? morowykye'ema upe rakue? “Esageay etee ki peapo”, e'i te 'ga janee rakue? “Ia'wyre'ema etee ki peapo”, e'i te ra'u 'ga janee rakue nũ? “Pejokatu'og iki”, e'i te Moisesi 'ga janee rakue nũ? “Tene imanũi”, e'i te ra'u 'ga janee nũ?— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe. —Pekwaap futat 'ã. “Esageay etee ki peapo”, e'i 'ã Moisesi 'ga janee rakue. “Pekatu'og iki 'gã”, e'i 'ã 'ga janee rakue— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe.

¹⁰ Aipo 'e re Jeju'i 'ga amã'jãu 'gã nee ra'ne 'gã moyka. A'ere 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo popywau. A'erauwe futat 'ga poa ojekatu'oka.

¹¹ Morowykye'ema rupi 'ga katu'ogamũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amara'neramũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Maran te jane Jeju'i 'ga rerekoi? Sijuka te jane 'ga? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'gã ajaupe.

Jeju'i 'ga remimu'e 'gã

(Mateu 10.1-4; Maku 3.13-19)

¹² Aipo 'gã nupe 'epaw ire Jeju'i 'ga awau ojeupia wyty'rarimũ. Awau oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Koypytunamuku 'ga oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Noseri futari 'ga. ¹³ Ai'iwetetewe 'ga wewiri oo ma'e 'gã majatykau ojee. Kwaiwete 'ga rewiri oo ma'e 'gã. A'ere 'ga tusi 'gã etee imũ'ëi 'gã pytuna 'gã nui. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pëë te 'ã jeremimu'ea. Je te 'ã amu'e pëë— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ je anure pë monou kwe pe teje-mome'waukaa 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁴ Simão, Andre, Tiago, Juã, Filipe, Patarumeu, Mateu, Tome, ajepeja Tiago, ajepeja Simão, Judas, ajepeja Judas. Mĩmera 'gã Jeju'i 'ga imũ'jãu wemimu'eramũ. Simão 'ga mukũi 'ga rera. Pedro 'jau Jeju'i 'ga inuga 'ga ree. Ajepeja Simão 'ga mukũi 'ga rera nanë nũ. Serote 'jau 'ga rer irũa. Andre 'ga Pedro 'ga rewirera. Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra 'ga. Judas 'ga Tiago 'ga ra'yra 'ga. Ajepeja Judas 'ga mukũi 'ga rera. Iskariote 'jau 'ga rer irũa. Kũima'e tywera 'gã nupe 'ga monoara 'ga poromũ.

Jarejuwarete 'ga remifutar are

'gã mu'eawet

(Mateu 4.23-25)

¹⁷ Jeju'i 'ga 'ua ojypa wytyra apyte'rar awi nũ. Wemimu'e 'gã nerua erojypa ojeewe. Waimy 'wyr ipe 'gã 'ua. Kwaiwete 'gã 'upa 'ga rapesaka. Judeja ywy pewara 'gã, Jerusareg ipewara 'gã, Tiro pewara 'gã, Sidom ipewara 'gã 'jau 'ua. Tiroa 'upa 'yë'ë pyri Sidoma

nanë nũ. Mĩmer amunaw awi 'gã 'ua ajatykau 'ga rapesaka 'upa. ¹⁸ Kwaiwete 'gã 'ua. 'Ga porogyta renupa ajatykau 'ga ree. Ojero'wu ma'e 'gã nanë 'ua ajatykau 'ga ree. Ojekatu'ogukaa 'ua 'ga upe. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nanë nũ. Ojekatu'ogukaa 'ua 'ga upe. ¹⁹ 'Ga Ruwarete 'ga opãjẽ mua Jeju'i 'ga upe. A'eramũ 'ga 'Uwa 'ga pãjẽ mü te 'gã katu'oka. Opokoka etee agawewi 'gã Jeju'i 'ga ree. A'etea 'gã ojekatu'ok.

Iku'i ma'e

(Mateu 5.3-12)

²⁰ Ojero'wu ma'e 'gã katu'opaw ire Jeju'i 'ga amã'jãu 'gã nee, ojeypyri ajatyka ma'e 'gã nee. A'eramũ 'ga oje'ega 'gã nupe:

—“Jetywerete je tekou. Ejejuka je ree” 'jaramũ Janeruwarete 'ga pë poari futari.

“Jetywerete je. Je katu'og ape” 'jaramũ Janeruwarete 'ga pë katu'ogi futari.

A'eramũ pëë pejeku'iramũ pejemogyau.

Pëë 'ã 'ga remiayuwamũ 'awamũ pejemogy.

A'eramũ pëë anure nipo pejewau 'ga pyri.

²¹ Pëë 'ã “torokwaap 'ga 'jau”, pe'je.

A'eramũ pëë a'jea futat 'awamũ 'ga kwaapa katu katu pejemogyau.

A'eramũ nipo pëë pejeku'iramũ pejemogyau.

Nanamũ pejetywera peru'arasig erajemogyau.

A'ere 'awamũ Janeruwarete 'ga imoiri pë nui.

Pejewewi imoir ire pejemogyau pejeku'iramũ nipo.

²² Jeremiayuwamũ pejemogyamũ nipo je rerowiare'ema 'gã niporomutari pë nee.

Je 'ã pëneki'yraretea agawewi.

A'etea 'gã je rerekou tyweaete.

A'eramũ nipo jeremiayuwe'ema 'gã pë nee taetu oporomutare'emamũ ajemogyau. Je ree nipo 'gã pë ago'wau ajemogyau.

A'etea nipo pejago'oramũ nepëku'ipawa'uweri pejemogyau.

²³ Pë nereko tywerete agawewi nipo 'gã.

A'etea ki pëku'i etee pejemogyau.

Pëë 'ã pejemogy esage pejemogyau jeje'eg imũ etee.

A'eramũ pëë pejewau je rupi ywag ipe.

Peu te Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pë nupe.

Peu te 'ga pëneko esageawera repy monoi pë nupe.

Ymã te 'ã 'gã ypy 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nereko tyweretei rakue.

A'ere 'ã nãñewëjëmĩ 'gã pë nereko nũ.

'Awamũ ojeup ma'e 'gã nanë pë nereko tyweretei nũ.

A'ere 'ã nãñewëjëmĩ pëku'i etee pejemogyau nũ— 'jau Jeju'i 'ga oje'ega renupara 'gã nupe u'ama oporogytau.

²⁴ A'ere Jeju'i 'ga 'jau ikaraemã kwai ma'e 'gã nupe, “nafutari je Jarejuwarete 'ga tepoara” 'jara 'gã nupe:

—“Awamũ etee futat pëkaraemã pejemogyau. “Akwaap futat je Jarejuwarete 'ga”, pe'je numiamũ.

A'ere 'ga anure namuru'jawu mama'ea pë nupe— 'jau Jeju'i 'ga 'gã nupe.

²⁵ —Pëporiay'i pejemogyau numiamũ.
 'Awamũ etee te pëku'i pejemogyau pejekaraemã
 kwaiwete are numiamũ.
 A'ere nipo anure peko tywet etee nũ, pejekaraemã
 are pëku'iawera rayramũ etee pë nupe nũ.
 Nepekwaawi futari Jarejuwarete 'ga.
 Nepëporomutari te 'ã 'ga je'eg are.
 A'eramũ pëë 'ga resake'ema futat pejewau.
 Pëporiay'i pejemogyau numiamũ.
 'Awamũ pefuka etee pejemogyau numiamũ.
 Pejetywera etee 'ã pefutat.
 A'ere nipo anure pejoo'o pejemogyau.
 A'eramũ nipo pëë pejemogyau, "Ma'eramũ je tetyw-
 er are etee teku'iramũ tekou rakue 'ũ?" 'jau nipo pëë
 pejemogyau pejejaa'wau.
 Anure peo futat pejemogyau tyweaete mama'euk-
 waawa rapyaw ipe.
²⁶ Pëporiay'i numiamũ.
 'Awamũ kwaiwete 'gã poromutaramũ pë nee numi-
 amũ.
 Ymã te 'ã kũima'e 'gã amũ 'i 'gã nupe rakue: "Je 'ã
 Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara", 'jau futatee 'gã
 nupe o'meramũ rakue.
 A'etea 'ã pëypy 'gã 'gã nerowiaa rakue.
 "Esage ma'e 'gã", 'jau 'gã 'ã i'me ma'e 'gã nupe 'gã
 nekoramũ rakue.
 Nan tee 'awamũ pëporiay'i pejemogyau numiamũ.
 A'eramũ nipo 'gã najuejue etee pë futaa ajemogyau
 numiamũ.
 A'eramũ pëë najeremiayuwa rui. Jeremiayuamũ
 nipo 'gã amũ niporomutari pë nee—
 'jau 'ga 'gã nupe.

Pëporomutar iki pejejee iporomutare'ema 'gã nee
 (Mateu 5.38-48)

²⁷ A'ere Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe, oje'eg are wapyaka
 ajemogy ma'e 'gã nupe:
 —'Awamũ je je'egi pë nupe najuejue etee teje'ega
 renuparamũ. Pejekuka esage ki pejejee iporo-
 mutare'ema 'gã nee. Niporomutari nipo 'gã pë nee nu-
 miamũ. A'ere ki 'gã pereko esage etee futat. Pëmara'ne
 kasi 'gã nee ne— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe.
²⁸ —Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega ki pe'je 'ga upe:
 "Ejekuka esage ki 'gã nee, ore ree iporomutare'ema 'gã
 nee", pe'je ki 'ga upe pejeje'ega. ²⁹ 'Ga amũ nipo pëne-
 tywape nupãu. A'eramũ ki pejejetywape nupãnamũ
 perowag etee pejejetywape owajara 'ga upe— 'jau Je-
 jui 'ga 'gã nupe u'ama. —'Ga amũ nipo pënaity
 poakuwuu rerawau pë nui. A'ere kasi pënea ee ne.
 Tene ki 'ga erooi pëneteyrũa nanë nũ— 'jau 'ga 'gã
 nupe.
³⁰ —"Mama'e mũ emut jee", pejejeupe 'ga amũ 'er-
 amũ imonou etee futat 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe
 u'ama. —'Ga amũ nipo pëkaraemã pyyka erawau pë
 nui. A'ere kasi "pe'je imua jee nũ", pe'je 'gã nupe ne,
 pejeje'egayau ne. ³¹ Pefutat te 'gã pejereko esagea?
 A'eramũ pëë nanë pejejekau esage 'gã nee nũ— 'jau
 'ga 'gã nupe u'ama.

³² —Pejejee te iporomutat ma'e 'gã nereko esagea
 etee sipo Janeruwarete 'ga afutat? Pejejee iporo-
 mutare'ema 'gã nereko tywera sipo 'ga afutat? Naani.
 Oporojuka ma'e 'gã miamũ futat ipota'wa ajuee, ojee
 iporomutat ma'e 'gã nee. A'ere kasi pëë nanarũi ne. Pe-
 jejee iporomutare'ema 'gã nee miamũ futat pejeporo-
 mutaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. ³³ —Pejereko
 esageara 'gã nee etee pejeporomutaramũ sipo
 Janeruwarete 'ga pë mepyi? Naani. Aetywera 'gã mi-
 amũ futat nanuara wapo ojekoty'aawa upe. A'ere ki na-
 juejue etee futat pëpota'wa 'gã nee— 'jau 'ga 'gã nupe
 u'ama oporogytau. ³⁴ —A'ere "Nipo 'gã imepyi jee re'ã"
 'jara 'gã nupe etee kasi ekaraemã eremono ne— 'jau
 'ga 'gã nupe. —A'ere 'ã aipoa miamũ futat aetywera 'gã
 iapoi. A'ere kasi pëë nan ine. Nanarũi pëë. Pemono
 ekoete tee futar iki ikaraemãe'ema 'gã nupe. Karaemã
 mepye'ema 'gã nupe nanë pemono ekoete tee nũ. Ma-
 ma'ea 'gã nupe itywe'emamũ ki pemono ekoete tee 'gã
 nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. ³⁵ —Nan pëë iapo-
 ramũ Janeruwarete 'ga pëporowyky repy muri pë nupe
 anure. A'eramũ 'ga pë mogyau wemiayuamũ. 'Ga te
 'ã Janeruwaretea janee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.
 —Kwaiwete te 'ã Janeruwarete 'ga upe iporogy-
 tae'ema 'gã jemogyi. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga esage
 'gã nupe, ojeupe oje'eg ma'e 'jawe— 'jau Jejui 'ga 'gã
 nupe imome'wau. —Itywerete ma'e 'gã nupe nanë 'ga
 'ã mama'e esage monou nũ, ajemua'ema 'gã nee nũ.
³⁶ A'eramũ ki pëë nanë pejemua'ema 'gã nee nũ, Jare-
 juwarete 'ga 'jawe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'gã
 mu'jau u'ama.

Pejejuago'wawe'em
 (Mateu 7.1-5)

³⁷ —"Nepëa'wyri pëë Jarejuwarete 'ga upe", pe'je kasi
 'gã amũ nupe ne. Aipo 'gã nupe 'e'emamũ
 Janeruwarete 'ga nanë aipo ne'i pë nupe— 'jau Jejui 'ga
 'gã nupe u'ama. —"Mama'e tywerete ereapo", pe'je
 kasi 'gã nupe ne. Aipo pëë 'e'emamũ Janeruwarete 'ga
 nanë aipo ne'i pë nupe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe
 u'ama. —'Gã pejereko tywearer are kasi pënea'at pe-
 jemogyau au'jeteramũ ne. Ee pënea'aru'jawe'emamũ
 Janeruwarete 'ga nanë futat naea'aru'jawi pëtywer are
 nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁸ —Mama'ea 'gã nupe pëë
 imonoramũ Janeruwarete 'ga nanë mama'e muri pë
 nupe nũ. Inãinãinĩ nipo pemono 'gã nupe. A'eramũ
 Janeruwarete 'ga nanë imua inãinãinĩ etee pë nupe
 nũ. Imonoawera 'jawerimũ etee futat imua pë nupe
 nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Mama'ea 'gã nupe imo-
 nouu re te amunipo 'ã Janeruwarete 'ga i'jawerimũ
 etee futat imuri pë nupe— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe
 'gã mu'jau.
³⁹ —Eae'ema 'gã nokoi ajuee ojopopyke'ema. Kasi
 'gã a'e pe ajuerooi ajueru'aa ywy kwara pype ne. Nan
 tee pëë. Mama'e tywera apoaramũ pëë najuejue etee.
 A'eramũ pëë a'eramũ "Mama'e tywera ereapo",
 'jawe'em futat pejejaupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.
⁴⁰ —Ojemu'e yau ma'e 'gã amu'jara nuapyaawi futari.
 Amu'jara 'ga amu'e re tee 'ga ka'arana kwaawi. 'Ga

'jawe etee futat ikwaapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporogytau u'ama.

⁴¹ —Najuejue etee te 'ã pëtywet. A'eramũ pëë "Itywet ma'ea pëë", 'jawarũ'em pejejaupe. A'eramũ pejepoia futat pejetywer awi. "Nitywi oretywera", pe'je futat numiamũ. A'ere pëë pëtyp futat. Pejetywer awi ra'ne pe-poit. A'ere pejewirera tepepoat 'jau. "Ere epoia etywer awi", tepe'je pejewirera 'gã nupe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

—Sã'ã ae 'ywa tuwyrera weape i'aramũ ajuea pewara resake'ema ajau. A'eramũ 'ã ae weapewara ra'ne enuëm. Ojewi enuëm ire 'ã ae ojoma'e resaka ajuea awi. Nan tee futat ae otywer awi ra'ne ae poiri. A'ere ojopoa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Y'wa 'yp katuram (Mateu 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ —Y'wa 'ywa 'jawe ae. Y'wa 'yp katurama i'a katuram tãmëjë futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wyri. ⁴⁴ A'e are y'wa 'ywa pekwaap i'a esage are. Sã'ã y'wa mũ i'ae'ema ojo'yw ekoete are. O'yw are etee i'aa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporogytau u'ama.

⁴⁵ —A'eramũ ae nan tee futat. Aeywyter esagea mama'e esagea etee futat imome'wau akou ojopoa. Aeywyter a'wyre'ema mama'e tywera etee futat imome'wau akou. Mama'e katurama jëmĩ imome'wawe'em— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporogytau u'ama.

I'akwaap ma'e (Mateu 7.24-27)

⁴⁶ —Ma'eramũ ajee je renũ pejepe, "Jejara 'ga", pe'je jee. A'etea 'ã nepeenuwi pejejeupe jeje'ega. "Jejara 'ga" 'jaramũ pëë jeje'ega renupa katu katu. Jeje'ega renupare'emamũ kasi pe'je jee ne, "Jejara 'ga", pe'je jee ne— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. ⁴⁷ —Jeje'ega renuparamũ pë'akwaap pejemogyau. Sã'ã i'akwaap ma'e 'ga 'oga m'yja ywy ãtã pype. A'eramũ 'y ruwiretea miamũ 'ã owaëme'ema 'ga roga upe. A'eramũ 'ã aipo 'oga awawe'em ypy pe. Aipo 'og apoara 'ga i'akwaap. Nan tee pëë jeje'ega renuparamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁹ —A'ere jeje'ega renupare'emamũ pejemogy i'akwaawe'ema 'ga 'jawe. I'akwaawe'ema 'ga te ajee 'oga om'yi 'y apopewa pype. A'eramũ 'ã 'y ruwia 'ga roga rupia 'ga wi, imonou ypy pe 'ga wi. Ni'akwaawi 'ga akou. Nan pëë jeje'ega renupare'emamũ. Aipo 'ga 'jawewaramũ nipo pëë anure pejepapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Jefaruu 'ga remiayup (Mateu 8.5-13)

7 Aipoa 'gã nupe imome'upaw ire Jejui 'ga awau 'gã nui Kafanaũ pe. ² A'e pe futat jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga reni. Amutee 'ga romanũa 'ga. 'Ga remiayuwa 'ga ojero'wu 'upa. Kwaiwete 'ga jero'wui 'upa. Amanũ ja'wyja'wy futat 'ga 'upa. Aipo 'ga ree 'wyrriara 'ga oporomutaramũ. A'eramũ 'ga a'eramũ ajemuaëma 'ga

ree. ³ A'eramũ 'ga Jejui 'ga rera renupawe, oje'ega judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jejui 'ga rerua jee. Jeremiayuwa 'ga tomoferap 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ A'eramũ judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã awau Jejui 'ga renũina:

—"Ejot", e'i 'ga enee ko. "Jeremiayuwa amanũ ja'wyja'wy amũ 'upa", e'i 'ga enee ko— 'jau judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã awau Jejui 'ga upe. —Ejot 'ga remiayuwa resaka 'ga upe. Ore muara 'ga esageay te. ⁵ 'Ga futat judeuramũ janejatykaawa apoawera omepy ai'i. A'eramũ ene ejua 'ga resaka ore rupi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁶ A'eramũ Jejui 'ga awau 'gã nupi, ojero'wu ma'e 'ga resaka. 'Ga waëm ja'wyja'wyräuwe jefaruu 'gã 'wyrriara 'ga oje'ega ojekoty'aawa 'gã nupe:

—Pe'je pejewau 'jau 'ga upe: "Tut kasi 'ga osou 'au jero'g ipe ne", e'i 'ga enee ko, pe'je pejewau 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷ A'eräuwe 'gã awau 'jau Jejui 'ga upe:

—"Tut kasi 'ga osou 'au ne", e'i 'ga enee ko. "Naesage ma'ea rüi je. Nakũima'eeteete rüi te 'ã je", e'i 'ga enee ko— 'jau 'wyrriara 'ga jekoty'aawa 'gã awau oje'ega Jejui 'ga upe. —"Ojenosĩ je 'ga wi", e'i 'ga enee ko. "Naesage ma'ea rüi te 'ã je", e'i 'ga enee ko. "A'eramũ je a'eramũ tejenosõu 'ga wi tejog ipe 'ga reseramũ ne", e'i 'ga enee ko. "Ga te 'ã esageay ma'ea", e'i 'ga enee ko. "Peu etee futat pejewau pejeje'ega 'ga upe jee", 'jau 'ga oree ko. "A'eramũ 'ga oje'eg imũ etee futat jeremiayuwa moferapa jee 'jau", e'i 'ga enee ko— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁸ —"Je 'ã jefaruu. A'eramũ je 'ã te'wyrriara 'ga je'eg imũ etee futat mama'e apou tekou jepi. Je 'ã 'gã 'wyrriara. Ma'eramũ 'ã jeremiayuwa 'gã jeje'eg imũ etee futat mama'e apoi ajemogyau. 'Ga amũ upe je 'jau: Kwe pe ekwap ajepi amunaw ipe. A'eramũ 'ga awau ojeupe je'eawer imũ. Amumera 'gã nupe je 'jau jepi: 'Au pejot je pyri, 'jau je 'gã nupe", e'i 'ga oree ko. "Ma'eramũ 'gã 'ã jeje'eg imũ etee futat 'gã je'egi ajemogyau ajaupe. Tejeupe oporowyky ma'e 'gã nupe je 'jau: Pekwap mama'e apou jee, 'jau je 'ã 'gã nupe. A'eräuwe 'gã jeje'eg imũ etee futat mama'e apou jee jepi. A'eramũ 'ga nan tee futat jeje'ega ojeupe imome'uramũ jeremiayuwa 'ga moferapa oje'eg imũ etee futat jee 'jau", e'i 'ga enee ko— 'jau aipo 'gã awau Jejui 'ga upe.

⁹ Aipo ojeupe 'gã 'eramũ Jejui 'ga oporesagamũ 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe:

—Israeu juapyrera agawewi 'ã pëë. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe. Inãinãni'ĩ etee 'ã pëë je rerowiari pejemogyau. Ko 'gã muarera 'ga judeue'ema agawewi. A'etea 'ga je rerowiat kwaiwete ra'e jepi— 'jau Jejui 'ga ojepyriwara 'gã nupe.

¹⁰ O'wyrriara 'ga je'ega Jejui 'ga upe eroo re aipo 'gã ojewya 'ua nũ. Owaëma ypy we 'gã ojero'wu ma'efera 'ga resaka:

—Kuu. Oferap nipo 'ga ra'e ki sa. Oje'eg imũ etee futat 'ga 'ga moferawi ra'e— 'jau Jejui 'ga upe oporogyta ma'efera 'gã.

Majawera ěě ra'yra 'ga moferapawet

¹¹ Anure Jejui 'ga awau ajepeja amunaw ipe nū. Naĩ me 'ga awau, wemimu'e 'gã nerawau. Mytuna 'gã naně awau 'gã nupi nū. Ojoywyywyr ipe 'gã awau watau.

¹² Aipoa amunawa ojeosōu. Awau 'gã owaěma iosoma rokwaru upe. 'Gã waěm ja'wya'wyrāmū, Naĩ mewara 'gã amanū ma'e rerawau ityma numiamū. Majawera ěě ra'yra 'ga amanūmū. ěě mena amanū rakue. A'eramū ěě omene'emamū akou. Majepej tee ěě ra'yra 'ga. A'e 'ga amanū ěě wi. ěě ra'yra 'ga rerawau ityma numiamū. Kwaiwete 'gã awau ěě rupi. ¹³ ěě resakawe Jejui 'ga ajemuaěma ěě ree.

—Erejoo'ō awi ī— 'jau Jejui 'ga ěě upe.

¹⁴ Awau 'ga erowyka. A'erauwe 'ga pokogi ae rupiaw are. Erawara 'gã opytau imuapyka 'ga upe. A'eramū futat 'ga 'jau teumera upe:

—Ere ejua ewya— 'jau 'ga amanū ma'efera 'ga upe.

¹⁵ A'eramū futat amanū ma'efera 'ga owya oporogytau. A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga y ěě upe:

—'Agamū enera'yra 'ga reni owya nū— 'jau 'ga ěě upe.

¹⁶ 'Ga ferawa resakara 'gã oporesagamū etee 'ga ree.

—Janeruwarete 'ga 'ã esage janee. Oje'ega mome'wara 'ga 'ga amut ojemome'waukaa janee— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga 'ga amut imojejukaukaa jane ree— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁷ Amanū ma'e 'ga imoferaw ire 'ga rera okwasi'wau amunawa pype. Amunawa pypiarugamap.

Juã Batista 'ga remiayup

(Mateu 11.2-19)

¹⁸ Moromunepawa pype Juã Batista 'ga renamū 'ga remimu'e 'gã awau Jejui 'ga mome'wau 'ga upe:

—Ekoay 'ga aeremiapoe'ema apou akou. Majawera ěě ra'yra 'ga omoferap imanū re ko— 'jau Juã 'ga remimu'e 'gã awau imome'wau 'ga upe, moromunepawa pype 'ga renamū.

¹⁹ A'erauwe Juã 'ga 'jau mukūja 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejeje'ega 'ga upe jee. “Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amū te ra'u nū?” pe'je ki 'ga upe jee— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Ymã we te 'ã ore Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesagi arajemogyau. Ene te? Naani te ra'u nū?” pe'je ki 'ga upe jee— 'jau Juã 'ga 'gã nupe, 'gã monou 'gã oporonupa ee Jejui 'ga upe.

²⁰ A'eramū 'gã awau oporonupa ee Jejui 'ga upe:

—“Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amū te ra'u nū?” e'i Juã 'ga enee ko— 'jau 'gã 'ga upe.

²¹ Aipo ojeupe 'e re 'ga ojeypyriwara 'gã katu'oka. Kwaiwete 'gã katu'oka. Eae'ema 'gã mamã'jãu. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nui mama'eukwaawa pe'au. Iteu ma'e 'gã katu'oka. ²² 'Gã katu'og ire Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Peesak te je iapoa ra'e?— 'jau 'ga Juã 'ga remimonofera 'gã nupe. —Pe'je pejewau 'awamū pejemiesagera mome'wau 'ga upe. “Iteu ma'e 'gã 'ga amafu'am ko. Ipito'om ma'e 'gã 'ga imokã'jãu. Eae'ema

'gã 'ga imamã'jãu”, pe'je ki pejewau imome'wau Juã 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Iapyae'ema 'gã 'ga imuapyau ko. Amanū ma'efera 'gã naně 'ga imoferapa ko nū”, pe'je ki imome'wau 'ga upe. “Pejetywer awi pēpoiwiwaramū Janeruwarete 'ga imoiri pē nui. Pejejewi imoir ire 'ga remiayuwamū tepeko 'jau”, e'i 'ga 'gã nupe, “Jarejuwarete 'ga takwaap 'jau” 'jara 'gã nupe 'ga 'i ko, pe'je ki 'ga upe. ²³ “Je rerowiar awi ipoire'ema 'gã niku'ipawi futari ajemogyau”, e'i 'ga enee ko, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“Gã amū te nipo ajee mama'eaya ojeupe ijesaokaramū opoit je rerowiar awi”, e'i 'ga, pe'je ki 'ga upe. “Nakwaawi je 'ga iapoa. A'eramū je tepoia 'ga wi 'jara 'gã te nipo ajee niku'i futari ajemogyau”, e'i 'ga, pe'je ki 'ga upe imome'wau— 'jau Jejui 'ga ojeupe Juã 'ga remimurera 'gã nupe. —“Je rerowiar awi ipoire'ema 'gã a'jea futat iku'i ajemogyau”, 'jau ki pēē imome'wau 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁴ A'erauwe Juã 'ga remimonofera 'gã awau ojewya nū. 'Gã orauwe Jejui 'ga Juã 'ga ree oporonupa ojeypyriwara 'gã nupe:

—Amunawe'em ipe pejewau te maran peesak 'ga rai'i? Ma'ja 'jawe te 'ga rai'i? Sã'ã juowa ywytua erojetyjetyga erekoa. Nan tee 'ga rai'i? Naani te ra'u rai'i nū?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Nanarūi futat 'ga. Ae 'jawe etee futat 'ga oje'ega naně nū 'gã nupe. “Pejetywer awi pēpoiwiwaramū 'ga imoiri futari pē nui”, 'jau 'ga pãwě pãwě 'gã nupe ai'i. Kūima'eeteete 'gã nupe, akotee ma'e 'gã nupe 'jau 'ga akou imome'wau ai'i— 'jau Jejui 'ga Juã 'ga mome'wau 'gã nupe.

²⁵ —Taity esagea sipo 'ga wereko eruatau pēnemiesagamū rai'i? Naani. Taity esage ma'e 'gã ako 'og esage pype etee. A'ere Juã 'ga nanarūi. ²⁶ Juã 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga mome'wararetea ako rai'i. ²⁷ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari inuga Juã 'ga rur are rakue. “Koromū jeje'ega mome'wara 'ga” 'ea 'ga ikwasiarukaa inuga 'gã nupe rakue. “Je tomono 'ga ene renunewe kwe pewara 'gã mueapyou ene ree ene rura futarukaa 'gã nupe 'jau”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁸ —Aeypy 'gã wesageramū agawewi rakue. A'ere 'ã Juã 'ga 'gã nesagea apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'awamū je rerowiaara 'ga amū Juã 'ga apyraawi. Imu'epyre'ema 'ga agawewi. A'etea 'ga je rerowiarāmū 'ga apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū nipo 'ga je rerowiarāmū ojejukau 'gã nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

²⁹ Aipo renupa 'gã amū 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage oree. Nitywi 'ga amū ene 'jawewara esage ma'eramū— 'jau 'gã 'ga maku'iu.

Aipo 'ga renupara 'gã amū ka'aranūū pyykarera. Mytuna 'gã naně 'ga renupa nū. Aipo 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega renupa rakue. A'eramū 'gã ojeypymĩãukaa 'y pe Juã 'ga upe rakue. Mĩmera 'gã juejue Jarejuwarete 'ga muorypa ajemogyau.

³⁰ A'ere amumera 'gã mara'neramū 'ga ree ojeupe Juã 'ga mome'uramū:

—Iro Juã 'ga eremome'u oree— 'jau 'gã amara'neramũ 'ga ree.

Fariseu 'gã amara'neramũ 'ga ree, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nanë amara'neramũ 'ga ree nũ. Aipo 'gã nuapoi futari mama'ea Jarejuwarete 'ga remifutar imũ. A'eramũ 'gã wemifutar imũ etee futat oporowykyau ajemogyau.

“Pejetywer awi pepoit”, Juã 'ga ojeupe 'eramũ amara'neramũ etee 'ga ree. Nopoiri futari 'gã otywer awi. A'eramũ 'gã awawe'em futat ojepymĩãukare'ema Juã 'ga upe. Jejui 'ga remimome'ua miamũ futat 'gã nafutari. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

³¹ —Ma'ja 'jawe te aipo 'gã?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³² —Kunumĩarũe'ema 'jawe 'gã niapyai ajemogyau. Nuenuwĩ 'gã ujara je'ega. Sã'ã kunumĩa “soo jarejerokyau 'jau” eramũ, “Naani. Najeataweretei je”, 'jau etee 'ã ajaupe. “Pe'je ajee sajeawotee 'ũ”, 'jau 'ã kunumĩa ajaupe nũ. “Najejewoteeweri futari je, a'e ako je ko”, 'jau ete 'ã kunumĩa ajaupe. Nan tee futat aipo 'gã niapyai— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe. ³³ —Juã 'ga 'ã ojemi'ware'ema akou Jarejuwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'eramũ 'gã 'ã “Mama'eukwaawa 'ga wereko opir are ra'e”, 'jau 'gã 'ã 'ga upe, 'ga jemi'ware'emamũ rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁴ —A'ere 'ã je ruri Juã 'ga rewiri nũ. Je 'ã tekou teojere'emamũ tejemi'waa Jarejuwarete 'ga upe teporogytau. A'eramũ 'gã 'ã “Emi'uu 'ã 'ga ra'e”, 'jau etee jee nũ. “Ttywet ma'e 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e, 'wyriararete upe ka'aranũ puykara 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e”, 'jau etee 'gã jee nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kunumĩ 'jawe 'gã. Juã 'ga ree ra'ne 'gã 'ã oporomutare'emamũ rakue.

'Awamũ 'gã 'ã je ree nanë oporomutare'emamũ nũ. Kunumĩ 'jawe 'ã 'gã jemogyi— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁵ —Jarejuwarete 'ga je'eg imũ jane mama'e aporamũ, jane pyriwara 'gã nipo 'jau: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga 'ã i'akwaap. Sã'ã 'ga remiayua 'gã neko esagea”, 'jau nipo 'gã janee, janereko esage resag ire— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Jejui 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

³⁶ Anure fariseu 'ga amũ 'ua, Simão 'jawa 'ga 'ua Jejui 'ga upe oje'ega:

—Ekwaw iki ejemi'waa ore pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁷ A'erauwe Jejui 'ga wemiayua 'gã nerawau ojemi'waa Simão 'ga rog ipe. A'eramũ kũjã tywera ëë 'ga rera renupa. “Au 'ga ruri 'ũina ojemi'waa 'ga pyri” e renupa. A'erauwe ëë ojany kasiga puyka erua. Itasiga apopyra aipo jany kasiga ryrũa, aripasi 'jawa apopyra. A'eramũ ëë ipyuka erua enafu'ama Jejui 'ga py pyri.

³⁸ 'Ua ajaa'wau 'ga ree. A'eramũ ëë 'ga py pireita weay pyu etee futat. A'ere ëë 'ga py mukagi u'awa pyu etee futat. A'ere ëë 'ga py sĩmytea. A'ere 'ga py sĩmyter ire jany kasiga reko'woka 'ga py are 'ga pyeita ipyu. Werowiamũ Jejui 'ga ëë tywera moia ëë wi. A'eramũ ëë 'ua otywera moiwamũ ëë 'ga py sĩmytea, jany kasiga reko'woka 'ga py are. Èë ku'ia ëë rerekou.

³⁹ A'eramũ “ekwaw iki ejemi'waa ore pyri”, 'ga upe 'jarera 'ga 'jau ojeupe: “A'jea futat sipo 'ga Jarejuwarete

'ga je'ega mome'wara 'ga? Ma'eramũ sipo ajee 'ga kũjã tywera nokwaawi?” 'jau 'ga 'ũina ojeupe.

⁴⁰ A'eramũ Jejui 'ga ikwaapa aipo 'ga 'e 'ga renamũ. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Morogyta mũ je amome'ue enee, ki Simão. A'eramũ ene ikwaapa 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

—Ere ki ajee imome'wau jee 'wei— 'jau Simão 'ga Jejui 'ga upe.

⁴¹ A'erauwe Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'ga upe aipo ojeupe 'erauwe:

—Kũima'e 'gã amũ ka'aranũũ jara 'ga upe 'jau:

“Ka'aranũũa emut ape oree”, 'jau 'gã awau 'ga upe.

A'erauwe ka'aranũũ jara 'ga ka'aranũũ muri 'gã nupe. Majepeja 'ga “kwaiwete emut jee”, 'jau 'ga upe. Ajepēja 'ga “inãinãĩĩ etee emut jee”, 'jau 'ga upe.

—Ko'iko'i ete nipo ka'aranũũ jara 'ga ruri ojewi erawarera 'gã nupe 'jau: “Pe'je je mepyau. Teka'aranũũa ako je omono pë nupe ai'i”, 'jau 'ga awau 'gã nupe.

⁴² —A'ere 'ga wi ka'aranũũ rerawarera 'ga 'i etee 'ga upe: “Nitywi ka'aranũũa. Noreka'aranũũi we ore”, 'jau etee erawarera 'gã ka'aranũũ jara 'ga upe.

—A'eramũ ka'aranũũ jara 'ga 'jau 'gã nupe: “Au'je nipo ajee 'ja. Nafutari je ka'aranũũa. Nafutaru'jawi je tejeupe pëë imepya nanë nũ. Najerea'aru'jawi je 'awamũ ka'aranũũ are”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga Simão 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau Simão 'ga upe:

—Mõ 'ga te ka'aranũũ jara 'ga afutarete?— 'jau 'ga Simão 'ga upe. —Inãinãĩĩ erawarera 'ga? Tuwuu erawarera 'ga te ra'u nũ?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴³ A'erauwe Simão 'ga 'i:

—Tuwuu erawarera 'ga te 'ga futarete. Inãinãĩĩ erawarera 'ga 'ga inãinãĩĩ etee afutat— 'jau Simão 'ga Jejui 'ga upe.

—A'jea futat ere. Kwaiwete te 'ã ëë tywera. Ma'eramũ 'ã ëë ojewi je imoiramũ je futari nanimenime. Inãinãĩĩ etee itywet ma'e 'gã inãinãĩĩ etee je futaa otywera moir ire— 'jau 'ga 'ũina imome'wau 'ga upe.

⁴⁴ Aipo 'e re Jejui 'ga ojerowaka kũjã ëë ree. Èë ree ojerowag ire 'ga oje'ega Simão 'ga upe:

—Ereesak te 'aga kũjã ëë ra'e?— 'jau 'ga Simão 'ga upe. —Sipokwaap te 'ã jane jarejuog ipe jaresea 'oga jara 'ga remiayua jarejepyēja— 'jau 'ga Simão 'ga upe. —A'ere ako nereapoi jee nan ko. A'ere 'ã ko kũjã ëë ruri weay pyu je pyeita. A'ere 'ã ëë jepy pirei re u'awa pyu etee futat jepy mukaga nũ. ⁴⁵ Eje'wyr ipe je waëmamũ ako najeretywape pyteri ape ko. Jarejemiapo 'ã nereapoi jee— 'jau 'ga Simão 'ga upe. —A'ere 'ã koa kũjã ëë ruri owaëma jee jepy sĩmytea. Jepy sĩmyteru'jau'japa. ⁴⁶ Janya ako ene imonowe'em jeakag are ko. A'ere 'ã ëë jëmĩ jany monoi jepy are— 'jau 'ga Simão 'ga upe. ⁴⁷ —Èë tywera 'ã kwaiwete ëë rekoramũ ra'e jepi. Ma'eramũ 'ã ëë otywera ojewi je imoiramũ je futari je rerekou— 'jau 'ga Simão 'ga upe imome'wau.

⁴⁸ A'ere Jejui 'ga 'jau kũjã ëë upe:

—Enetywera ako je omoit ene wi ko— 'jau 'ga ëë upe.

⁴⁹ Aipo Jejui 'ga 'eramũ 'ga pyriwara 'gã 'jau ajaupe:

—Awýja a'eramũ eẽ tywera moia eẽ wi 'ũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga etee te wapo nanuara ae-tywera omoit ae wi— 'jau 'gã ajaupe, “omoit je ako enetywera ene wi ko” e renuw ire 'gã 'jau.

⁵⁰ A'ere Jejui 'ga 'jau eẽ upe:

—Je rerowiat te 'ã ape ekou rai'i. A'eramũ je 'agamũ tejerowiarãmũ ene katu'oka enetywera pe'au ene wi— 'jau 'ga kũjã eẽ upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau eẽ upe:

—Ere ewau eje'wyr ipe nũ. Jaruete ene 'awamũ. Ere ewau ejewya eje'wyr ipe. Enepy'a'wyt kasi ewau ekou ne— 'jau 'ga eẽ upe oje'ega.

Kũjãmera 'gã Jejui 'ga rupi 'gã ataawet

8 Anure Jejui 'ga awau akou watau amunawa moy-ka 'gã mu'jau:

—Pejetywer awi pẽpõirerãmũ Janeruwarete 'ga imoiri pẽ nui. A'eramũ 'ga pẽ mogyau wemi-ayuwamũ— 'jau 'ga awau akou 'gã nupe oporogytau. —Pejemogy esage ki Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe akou.

'Ga remimu'e 'gã awau 'ga rupi. Tusi 'gã awau 'ga rupi. Tusi 'gã etee 'ga amũ'ẽ wemiayuwamũ rakue. A'eramũ 'gã akou 'ga rewiri etee futat. ² Kũjãmera 'gã nanẽ awau 'ga rewiri nũ. Kũjãmera 'gã nanẽ 'ga ikatu'oka rakue nũ. Ojero'wu ma'e 'gã nanẽ 'ga ikatu'oka rakue, mama'eukwaawa rerekwara eẽ retee rakue. A'eramũ 'gã awau 'ga rupi. Okatu'og ire 'gã awau 'ga rupi, mama'e apoawamũ akou 'ga upe, 'ga poaa akou. Ajepeja eẽ rera Maria. Mari eẽ rera mukũi. Matarena 'jau eẽ upe. Janeruwarete 'ga okatu'oge'emamũ eẽ pirewara kwaiwete eẽ ree rakue, sete eẽ tywera rakue. A'ere Jejui 'ga imoia eẽ wi. A'eramũ eẽ awau 'ga rewiri. ³ Ajepeja eẽ rera Juana. Eẽ mena 'ga rera Kusa. Erote 'ga roga raarana 'ga poromũ Kusaramũ. Jejui 'ga okatu'og ire Juana eẽ awau 'ga rupi. Ajepeja eẽ rera Susana. 'Gã pytuna 'gã awau 'gã nupi. Kwaiwete futat kũjãmera 'gã pytuna awau 'gã nupi.

Okaraemã 'gã imonou Jejui 'ga upe. Ka'aranũ, taity, temi'uram. Mĩnamũ kũjãmera 'gã imonou 'ga upe 'ga poaa.

Mama'e a'ýi tymawet

(Mateu 13.1-23; Maku 4.1-20)

⁴ Kwaiwete 'gã 'ua ajatykau Jejui 'ga resaka. Amunap tesirũmer awi 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. 'Gã jatykapaw ire Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jawamũ:

⁵ —Kũima'e 'ga amũ juowuuran a'ýja momopoa oko pe. A'eramũ a'ýja mũ u'aa pe pe 'ga wi. A'eramũ pe rupi oo ma'e 'gã a'e are opyruga 'ga wi. Wyr'a'ia nanẽ futat 'ua ojypa i'wau 'ga wi nũ. ⁶ Amumera ywy a'wyre'ema pype u'aa 'ga wi. A'eramũ nipo opopoa futat numiamũ. A'ere nipo ita rakuwa ijukai etee. Nitywi wejue 'yja jupe. A'eramũ awau owaẽma kamẽsĩetei ita upe. A'eramũ ita rakuwa ijukau etee. ⁷ Amumera u'aa juemy pype. A'eramũ jua imoteu etee 'ga wi. Ikaapire'ema

pype u'aa 'ũina. A'eramũ jawaiwa iapisau etee.

⁸ Amumera a'ýja te aje u'aa ywy katurama pype. A'eramũ opopoa. A'eramũ futat nipo awau u'aramũ. Kwaiwete u'aramũ. Aipo 'ywa sãg i'aa 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

—Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramũ Jejui 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Norokwaawi ore. Ma'ja are te ore mu'e ape poromũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jeruwarete 'ga je mut pẽ mu'jau morogyta yau are. 'Awamũ Jeruwa 'ga pẽ mogyi wemiayuwamũ jeje'ega renupa katu katuaramũ, a'e je pẽ nupe. A'ere je morogytai etee imome'ui pẽ nupe pẽ mu'jaawamũ ee. Kasi a'e pe tesirũmera 'gã we, ikwaawi erujewi ne, a'e je. Jeje'eg are eapyowere'ema 'gã wanup futat jeje'ega numiamũ. A'ere 'gã naeapyo'i futari ee. Amã'jãu agawewi 'gã jeremiapofer are. A'etea 'gã naeapyo'i ee. Ma'eramũ je 'ã morogytau etee imome'ui pẽ nupe pẽ mu'jawamũ. Imome'u esage re 'gã neapyo ekoeter-amũ ajemogyau ee ne— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹¹ —Peapyaka jeje'eg are. Tamueapyo pẽẽ teje'eg are 'jau. Sã'a y'wa a'ýja mũ 'ara pe pe 'ga wi. A'ea 'ã wyr'a'ia 'ua i'wau etee. ¹² Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gã amũ. 'Ga je'ega renuw futari numiamũ. A'ere nipo 'gã naeapyo'i ee. A'eramũ mama'eukwaawa 'wyr'ia 'ua erowiarukare'ema 'gã nupe. “Perowiar awi”, 'jau nipo 'ua 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã moirukaa je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹³ —Sã'a amumera y'wa a'ýja 'ara ywy a'wyre'ema pype ipopora numiamũ. A'eramũ 'ã jawaiwa ijukau etee nũ. Nan tee futat nipo 'gã amũ je rerowiaa numiamũ. A'ere nipo amumera 'gã nuri, “Iro ererowiat aipoa?” 'jau nipo 'ga 'ua 'gã nupe. A'erauwe nipo 'gã poiri je rerowiar awi, je upe oporogyta awi. “Nia'wyr'i 'ga porogyta ra'e”, ojeupe 'erauwe nipo 'ga poiri je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

¹⁴ —Amumera y'wa a'ýja u'aa ju pype. A'eramũ opopoa futat numiamũ. A'ere jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gã amũ jeje'ega renuwaiwi etee. A'ere nipo 'gã wemifutar are etee wea'aramũ akou nũ. Wea'aru'jawe'emamũ nipo 'gã jeje'eg are. Ojemuorypaw are etee nipo 'gã wea'aramũ akou. Okaraemã momytun are etee nanẽ nipo 'gã wea'aramũ akou nũ. A'eramũ futat 'gã wea'aru'jawe'emamũ nipo 'gã jeje'eg are. Jeremifutar imũ nipo mama'e apowe'em futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

¹⁵ —Amumera y'wa a'ýja mũ nipo u'aa ywy katurama pype. A'ea nipo awau waranupa u'aramũ. Nan tee futat nipo Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gã neapyoramũ ajemogyau ee. Wago'oramũ miamũ 'gã nopoiru'wari futari je rerowiar awi. Ojemogyppyka etee futat nipo 'gã ajemogyau je ree. Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ etee futat nipo 'gã mama'e esage apou ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga je'ega renuw are.

Arãparĩn

(Mateu 5.14-16; Maku 4.21-25)

¹⁶ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Peenup katu katu ki je'ea. Nomonyga'uweri ae arã-parĩna mũ imĩina imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi jakatupe te imĩina ajuesawamũ te. A'eramũ ose ma'e 'gã esaka tenamũ. Nan tee futat kasi jeje'ega pemim ine. ¹⁷ Mama'e jemima 'ã nepekwaawi. A'ere nipo anure te pekwaap. Sã'ã ae mama'e monoa imima imĩina. A'eramũ 'ã ae mũ esake'ema. A'ere 'ã ae anure esaka ajaupe. Nan tee futat pëë. 'Awamũ jeje'ega nepekwaawi. A'ere anure te nipo pekwaap ikwaa-pare'emamũ. ¹⁸ Peenup katu katu ki je'ea. Jeje'eg are eapyowet ma'eramũ Janeruwarete 'ga pë mueapyoi ee. A'ere 'ga jeje'eg are eapyowere'ema 'gã namueapyoi ee. Ee 'gã neapyoweramũ etee te 'ga 'gã mueapyoi ee— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'ere ee eapyowere'ema 'gã amu'eawera moka'jamawi etee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

Jejui 'ga y ëë, 'ga rewirera 'gã netee

(Mateu 12.46-50; Maku 3.31-35)

¹⁹ 'Ga porogyta 'ga 'amamũ 'ga y ëë 'ua, 'ga rewirera 'gã netee 'ua owaëma 'ga upe. A'ere mytuna 'gã nuwi 'ga porogyta renupa. A'eramũ 'ga y ëë 'ure'ema 'ga rerowyka.

²⁰ A'eramũ 'ga amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Eney ëë 'ut owaëma janee. “Taporogyta kĩa upe 'jau”, e'i eneya. Enerewirera 'gã netee ëë ruri ra'e— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramũ 'ga 'jau ojepeyriwara 'gã nupe:

—Jeruwarete 'ga je'ega renuparamũ jerewirera 'jawe futat pejemogy jee— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kũjãmeramũ nanë Jeruwarete 'ga je'ega renuparamũ jey 'jawe pejejemogyau jee nũ— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe.

Wwyruu muojeawet

(Mateu 8.23-27; Maku 4.35-41)

²² Jejui 'ga wemimu'e 'gã neru'aa erawau erekou eroyaapa yaruu pype.

—Soo jareyaapa 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã awau oyaapa.

²³ Oyaapaw ipe Jejui 'ga osea 'upa yaruu pype. 'Ga set 'ga ruwamũ wwyruua 'ua 'gã nupe. A'eramũ 'y monou yara pype 'gã nupe. Yaruu matyneema werewi 'y pyu 'gã nupe. ²⁴ A'eramũ 'gã Jejui 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere ejua epaka kũi! Sapap jane kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga fu'ami oje'ega wwyruu upe, 'y rajapetega upe nanë nũ. A'eramũ futat wwyruua wojeramũ. 'Y rajapetega nanë wojeramũ nũ.

²⁵ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ te nepejemogypygi etee je ree? Nepeesagi nipo pejejepype je rekoa ki sa? Je te 'ã areko pëë— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã oporesagamũ etee 'ga ree.

—Ma'e pãjë 'ga te jane sireko jarejepype nũ'ũ?— 'jau etee 'gã ajaupe. —Wwyruua te 'ã 'ga amuojet erujewi jarejewi a'i kũi. 'Y rajapetega nanë 'ga 'ã imuojea nũ— 'jau 'gã ajaupe. —Ma'e pãjë 'ga te nũ'ũ? Naesagi pa je 'ga amũ je'ega wwytu upe jepi nũ, wwytu muojera erujewi jepi nũ— 'jau 'gã ajaupe oporesagamũ 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Mateu 8.28-34; Maku 5.1-20)

²⁶ Garireja ypiauu raapa 'gã awau akou. Kwe katy-wara 'gã 'wya katy 'gã awau akou. Gerasa 'jau 'gã oje'wya upe. ²⁷ Peuwara 'ga amũ 'ua yar awi 'ga ëm ypyrauwe 'ga repejãna. Mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'ua 'ga repejãna. Aipo 'ga akou imara'ne ma'e 'jawe. Waitye'eme 'ga akou. Namutat 'ga akou. Nokoi 'ga 'og ipe. Tywy 'arimũ etee futat 'ga akou.

²⁸ Mama'eukwaawa 'ga pyyka 'ga rerekou. A'eramũ peuwara 'gã okyjau 'ga wi. A'eramũ 'gã 'ga kupyfaa itajuu pyu. A'ere 'ga imopeni etee. A'eramũ mama'eukwaawa 'ga rerawau ejaa imĩina ae rekwawe'em ipe. A'e 'ga poromũ 'ut Jejui 'ga resakawe u'aa 'ga rowase. A'eramũ 'ga pirowara wafukaita Jejui 'ga upe:

—Jejui. Ku'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. Maran te ore rereko ape? Ore rereko tywet kasi ape ne— 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe.

Kũima'e 'ga wi uëme'emawe 'jau poromũ 'ga upe, “ore rereko tywet kasi ape ne”, 'jau 'ga upe.

³⁰ —Ma'ja te enerera?— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

—Kwai 'jau 'gã ore— 'jau etee 'ga upe.

Kwaiwete 'ga pirowara. A'eramũ 'gã 'ga renũina, Kwai 'jau etee 'gã 'ga upe.

³¹ —Ore monoukat kasi ape ore rereko tyweaw ipe ne— 'jau 'ga pirowara Jejui 'ga upe. —Tajaurana wwyteripe ore mono ape ore mogyau— 'jau 'ga upe.

³² Aipo 'eramũ tajaurana ajemogyau muku'i te oje-mi'waa. “Tajaurana pype ore mono ape ore mogyau” 'erauwe 'ga 'jau jupe:

—Pe'je ajee pejewau— 'jau 'ga 'ga pirowara upe. A'erauwe awau.

³³ A'eramũ tajaurana mama'eukwaawa ojepepe ije-jagamũ erowawaka erajemogyau. A'eramũ erawau enujãna erojypa wwy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

³⁴ A'ere tajauran are omaenun ma'e 'gã awau imome'wau 'gã nupe:

—Jejui 'ga 'ga pirowara omono tajaurana pype ko. A'eramũ opapa ko— 'jau 'gã awau imome'wau 'gã nupe 'gã moymoyka.

³⁵ A'eramũ 'gã awau esaka. Awau 'gã amã'jãu ma-ma'eukwaawa rerekwarera 'ga ree. Irãã'ã 'ga renamũ 'ga apygamũ. A'eramũ futat 'gã mopy'a'wya etee.

—Nanarũi 'ga rekoi jepi— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere 'ga 'ã ojewi imoir ire 'ga rekoi ojekatu'oka. Ojeyrũwunepa 'ga 'ã akou 'awamũ— 'jau 'gã ajaupe.

³⁶ 'Ga resakarera 'gã imome'wau tesirümera 'gã nupe:

—Jejui 'ga mama'eukwaawa omoit 'ga wi ai'i. A'eramũ 'ga 'awamũ ojekatu'oka akou— 'jau 'gã 'gã nupe.

³⁷ A'eramũ peuwara 'gã okyjau Jejui 'ga wi. Nokwaawi wejue 'gã 'ga porowykya. 'Ga pãjã nanë 'gã nokwaawi nũ. A'eramũ 'gã okyjau Jejui 'ga wi. A'eramũ 'gã 'ga monou ojewi.

—Ere ejepe'au ore wi, ki Ku'jyp— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau u'aa yar ipe nũ. A'eramũ futat 'ga awau oyaapa nũ.

³⁸ —Too ene rupi 'jau— 'jau mama'eukwaawa rerekwarera 'ga Jejui 'ga upe.

A'ere 'ga nuerooi 'ga.

³⁹ —Naani. Ere ewau eje'wyr ipe nũ. Ekatu'okawera ekwap imome'wau ekou 'gã nupe— 'jau 'ga 'ga upe. —"Janeruwarete 'ga je katu'ok", ere ki epytuna 'gã nupe— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga ojewya awau oje'wyr ipe nũ. A'eramũ futat 'ga okatu'okawera mome'wau akou 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga je katu'ok ai'i. A'eramũ 'ga 'agamũ je katu'oka je mogou— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ je tejua tekou pë pype nũ, mama'eukwaawa tejewi enuëm ire nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga awau akou amunawarete pyterimũ imome'wau peuwara 'gã nupe.

Kũjã ëë mũ kũjãmuku ëë retee

(Mateu 9.18-26; Maku 5.21-43)

⁴⁰ A'eramũ Jejui 'ga awau ojewya oyaapa nũ. Mytunũũ 'gã ajatykau 'upa 'ga renune. A'eramũ 'gã aku'iramũ 'ga ree, 'ga ruramũ. ⁴¹ A'eramũ kũima'e 'ga amũ 'ua owaëma Jejui 'ga upe. Jairo 'ga 'ua wapyka wenupy'au 'ga rowase. Esage ma'e 'ga te Jairo 'ga. Judeu 'gã jatykaawa raarana 'ga. Jejui 'ga porogyta 'ga erowiaa. A'eramũ 'ga 'ua wapyka wenupy'au 'ga rowase, oje'ega 'ga upe.

—Ejot je'wyr ipe. Jera'jyra nipo 'ã amanũ. ⁴² Ejot ëë resaka jee. Nirũi jera'jyra ëë. Kũjãmuku'ia ëë— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe. Taesak ëë enee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga awau 'ga rupi. Kwaiwete 'gã awau 'gã newiri. Ojopypypypyka 'gã awau.

⁴³ Nan 'gã waw ipe kũjã ëë mũ 'ua Jejui 'ga rupisika. Ojero'wu ma'e ëë 'ua 'ga rewiri. Tusi kwara ëë imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari ëë rya ëë wi. Ymã te ëë rekoi rakue. Morofuanugara 'gã nupe ojesaukaa rakue numiamũ. A'ere 'gã nokwaawi ëë karuara. Ajepeja 'ga upe ëë awau ojesaukaa nũ. A'ere 'ga nãñewëjëmĩ nokwaawi ëë wi nũ. A'eramũ morofuanugara mepyetea ëë ka'aranũ mateepapa ekoete ëë wi. A'ere ëë nojekatu'ogi futari. Nitywi futari muaga ëë upe. ⁴⁴ A'eramũ ëë 'ua 'gã ata pype Jejui 'ga rewiri. "Kĩã raity pygamũ tajekatu'ok 'jau kwy", 'jau ëë ojeupe. A'eramũ ëë 'ua 'ga rupisika, 'ga raity pypireme'ywa pyyka. A'erauwe ëë rya uoka ëë wi.

⁴⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Awjya te owyk jeraity are ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Tee. Naje rũi— 'jau tee 'ga rewiri oo ma'e 'gã 'ga upe.

A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete te 'gã 'ã ki jã. A'eramũ 'gã okwaa-pawe'emamũ. Ojopypypypyk te 'gã 'ã— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁴⁶ A'ere Jejui 'ga 'i 'ga upe:

—Naani. Akwaap je 'ga amũ tepyyga. Jepãjã oo oporokatu'oka— 'jau etee Jejui 'ga.

⁴⁷ A'erauwe ijaruete ma'efera ëë 'jau ojeupe: "Najemi-ma'uweri je kĩa wi. Okwaap futat kĩa", 'jau ëë ojeupe. A'eramũ ëë awau wapyka wenupy'au 'ga rowase. Oyyita ëë ojemome'wau 'ga upe:

—Je ako awyk eneraity are ko. Ymã te jerya nuogi je wi. A'ere eneraity are je wygauwe iogi je wi ko— 'jau ëë 'ga upe.

⁴⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ëë upe:

—Je rerowiat wejue te 'ã ape ra'e jepi. A'eramũ je ako ene katu'oka ko— 'jau 'ga ëë upe. —A'eramũ ki ene epy'ata'waramũ ekou. Enejaruete ene ekou— 'jau 'ga ëë upe.

⁴⁹ Eë upe Jejui 'ga porogyta 'ga 'amamũ, Jairo 'ga remiayuwa 'ga amũ 'ua 'ga rewiri.

—Amanũ enera'jyra ko. Au'je 'ga reruri re— 'jau 'ga 'ua 'ga upe.

⁵⁰ A'ere Jejui 'ga enuwi 'ga upe 'ga 'ea. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene'arasig awi. Tejerowiamũ je enera'jyra moferawi enee nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga awau 'ga rupi.

⁵¹ 'Og ipe owaëmawe Jejui 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gã nupe:

—Peu etee futar iki pejup. Ore tee futat oroo orosou ëë resaka— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga rupi oo ma'efera 'gã ukupepe etee futat 'upa. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga, kũjãmuku ëë y ëë, ëë ruwa 'ga. Mĩmera 'gã etee awau osou Jejui 'ga rupi ëë resaka. ⁵² Eë pytuna 'gã ajaa'wau ëë ree. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejoo'o awi ëë ree. Oset tee ëë 'upa.

⁵³ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ene'me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'gã 'ga upe.

"Amoferap nipo je ëë re'ã", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga poromũ 'jau 'gã nupe, "Oset tee ëë 'upa", 'jau etee 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'gã mũ'jãu ojewi. ⁵⁴ A'eramũ 'ga awau amanũ ma'efera ëë popyyka.

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau 'ga ëë upe.

⁵⁵ A'eramũ futat ëë oferapa. A'erauwe futat ëë afu'ama. A'ere 'ga 'jau ëë y ëë upe:

—Pe'je ëë mojemi'waa— 'jau 'ga ëë upe.

A'erauwe ëë wa'yra ëë mojemi'waa. ⁵⁶ Eë ferawamũ ëë jara 'gã oporesagamũ ëë ree. A'eramũ futat ëë ruwa 'ga 'jau ojeupe: "Amanũ ako jera'jyra ako re'ã. A'ere pa 'ga 'ã jera'jyra moferawi jee nũ", 'jau 'ga ojeupe.

A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:
—Je mome'u kasi ape kwe pe 'gā nupe ne, 'au je
iapoawera ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga wemimu'e 'gā monoawet
(Mateu 10.5-15; Maku 6.7-13)

9 Anure 'ga wemimu'e 'gā majatykau, tusi 'gā ma-
jatykau. A'eramū 'ga opājē monou 'gā nupe:
—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe.
Mama'eukwaawa ki pemoit 'gā nui jeje'eg imū.
Pekatu'og iki 'gā je 'jawe futat. "Je katu'og ape" eramū
Ku'jywa 'ga pē katu'ogi pē monou wemiayuamū,
pe'je ki tesirūmera 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.
³—Pejemama'e mū rerawawe'em futat pejejeupe.
Ywraa miamū futat erawawe'em pejepo pe.
Ka'aranū ryrūa nanē erawawe'em nū. Pejemim'urama
nanē pēē erawawe'em futat nū. Ka'aranū miamū pēē
erawawe'em. Pejejyrūmū rerawawe'em futat 'jau. Pe-
jepit arewara etee futar iki peroo. Nan etee te futar iki
pekwap. ⁴Gā 'wyrarete upe pejewaēma majepeja 'oga
pype etee futat ki pejup. Peo kasi kwe pe pejem-
ogyau ne. ⁵Pejeporogyta renuwe'emamū pēē
kamēsīete pejewau amunaw awi. Ajepeja 'gā 'wyrarete
pe pejewau nū. 'Gā nui pejewau ki pejepypapaawa
penupānupā, 'ya motototoka jui. "Janeruwarete 'ga 'ā
pē katu'og are ifuwet numiamū. A'ere 'ā nepefutari
etee," 'jau ki pēē pejewau pejemogyau pejepya-
paawa nupāu ajuee 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.
⁶A'eramū 'ga wemimu'e 'gā monou mukūi juejue
amunawa moy moyka. Jejui 'ga ree morogyta esagea
'gā awau imome'wau 'gā nupe. Ojero'wu ma'e 'gā
katu'oka nanē nū.

Juā Batista 'ga ree Erote 'ga rea'awet
(Mateu 14.1-12; Maku 6.14-29)

⁷Anure Erote 'ga, Garireja ywy pewara 'gā 'wyrara
'ga, Jejui 'ga rera renupa. 'Ga amū Jejui 'ga remiapofera
mome'wau 'ga upe. A'eramū 'ga opy'a'wyrāmū 'ga rer
are. A'eramū 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe:
—Awŷja te poromū ako?— 'jau 'ga 'gā nupe.
A'eramū 'gā amū 'jau:
—Amanū ma'efera 'ga amunipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū
kūi— 'jau 'gā 'ga upe.
A'eramū amumera 'gā 'jau:
—Nipo ajeje Juā Batista 'ga 'ut oferapa rai'i nū 'ja.
Maranamū nipo Eliasi 'ga kūi— 'jau 'gā 'ga upe.
A'eramū 'gā amū 'jau:
—Tee nū'ū. Amutee 'ga te nipo nū'ū— 'jau 'gā 'ga
upe. —Naokoiwera 'gā nūi nipo nū'ū. Janeruwarete 'ga
je'ega mome'wara 'ga amū te nipo nū'ū— 'jau 'gā 'upa
'ga rera renupa.
Aipo 'gā 'e 'gā jemogyramū Erote 'ga 'ūina etee futat
'gā je'ega renupa. A'eramū 'ga 'jau:
—Tee. A'jea futat nipo. Najūā Batista 'ga rūi. Je te ako
'ga ajukaukat ai'i. Ajuwonogukat 'ga ai'i. A'eramū sipo
awŷja 'wei?— 'jau 'ga 'ūina aipo eramū.
"Aesak werewi pa je 'ā 'ga nū", 'jau 'ga 'ga rera renu-
pa 'ūina. A'ere 'ga nuesagi 'ga.

Kanape'i me'yitawet

(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Juā 6.1-14)

¹⁰Anure Jejui 'ga remimonofera 'gā 'ua ojewya nū.
Imome'wau 'ua Jejui 'ga upe:
—Kwe pe ako ore mono ape ejemome'waukaa 'gā
nupe ai'i. A'eramū ore ojero'wu ma'e 'gā katu'oka arak-
ou ene 'jawe ai'i. Mama'eukwaawa nanē ore imoia
arakou 'gā nui ai'i nū— 'jau 'gā 'ua wekwawera
mome'wau Jejui 'ga upe.
Imome'upaw ire 'ga 'gā nerawau ajepeja amunaw
ipe, Pesaita 'jaw ipe nū. Kwaiwete tekotee 'gā nejaa.
'Gā tee awau. Wemimu'e 'gā tee futat 'ga erawau nu-
miamū.
A'ere tekotee 'gā 'ga o kwaawi futari. ¹¹A'eramū 'gā
'jau ajaupe:
—Oo futat 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe. —Pe'je soo
'gā newiri— 'jau 'gā ajaupe.
A'eramū 'gā awau 'gā newiri. Ojeupe 'gā waēmamū
Jejui 'ga oporogytau 'gā nupe:
—Janeruwarete 'ga afutat pejetywer awi pepoira. Pe-
jetywer awi pepoiramū 'ga pē monoi wemiayuamū.
Najuejue etee futat 'ga pejetywer awi pepoira futari—
'jau 'ga 'gā nupe.
'Gā nupe oporogytapaw ire, 'ga ojero'wu ma'e 'gā
katu'oka nū.
¹²Kaaruwamū 'ga wemimu'e 'gā 'jau 'ga upe:
—Emono 'gā amunaw ipe 'gā nemi'urama murukaa
'gā nupe. Nitywi mama'ea 'au. "Pe'je pejewau mama'e
mua pejejeupe. Peu pekwap pejesea", ere 'gā nupe—
'jau 'gā Jejui 'ga upe.
¹³A'ere Jejui 'ga 'i etee 'gā nupe:
—Naani. Pēē futat mama'ea pemono 'gā nupe— 'jau
etee 'ga 'gā nupe.
—Nitywi mama'ea. Mukūi'etee ipira'ia. Sīku etee
nanē kanape'ia nū. A'ea niapoi 'gā nupe. Eneporomuri-
wet nipo mama'e mua 'gā nupe? Kwaiwete te 'ā 'gā a'i
kūi— 'jau 'gā 'ga upe.
¹⁴Kwaiwete 'gā. Sīku miu te kūima'efera 'gā nuri 'upa
'ga porogyta renupa. A'eramū 'gā poromū 'jau 'ga upe:
"Niapoi mama'ea 'gā nupe", 'jau 'ga upe.
A'ere Jejui 'ga 'i etee 'gā nupe:
—Naani. Pemojo'ok 'gā. Kwaiwete 'gā 'ā. A'eramū pēē
'gā mojo'oka. 'Au sīkwēta 'gā pemuapyk. Peu sīkwēta
'gā muapyka 'jau. Peu nanē nū. Peu nanē nū 'jau 'gā
muapykapap— 'jau 'ga 'gā nupe.
¹⁵A'erauwe futat 'gā 'ga je'ega rupiwewe futat 'gā
muapyka. ¹⁶A'ere Jejui 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i
reewe. A'ere 'ga eramā'jāu ywau opo pe. A'eramū 'ga
oje'ega 'Uwarete 'ga upe:
—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ā eneresage
oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.
A'ere 'ga kanape'i mowowoka ipira reewe imopēpena
'gā nupe. A'ere 'ga imonou wemimu'e 'gā nupe.
—Pe'je imonou 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.
A'eramū futat 'gā imonou 'gā nupe. 'Gā nupe omono-
rauwe ojeme'yita. ¹⁷A'eramū 'gā ojomyka kanape'i
are ipira'i reewe. A'eramū futat 'gā wewegamū.

—Janerewek jane ki 'ei— 'jau 'gã ajaupe. —Niapoi agawewi akiko. A'etea ojeme'yi janee 'ga omowowogamũ— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga te ome'yi janee. A'eramũ 'ã jarejewegamũ jarejemogyau— 'jau 'gã ajaupe.

Ojemi'wapaw ire 'gã emyrera monou ijaga yrũ pype. Tusi yrupemũ matyneema. 'Gã jemi'wapaw ire 'ga 'gã monou 'gã 'wyr ipe nũ. Opy'araypare'emamũ 'gã awau ajemogyau oje'wyr ipe nũ.

Pedro 'ga Jejui 'ga mome'uawet

(Mateu 16.13-20; Maku 8.27-30)

¹⁸ A'ere anurenure'i Jejui 'ga 'ũina oporogytau 'Uwarete 'ga upe ojetee'i. 'Ga porogytaaw ipe 'ga remimu'e 'gã 'ua owaẽma 'ga upe. A'eramũ 'gã 'ga rerowyka. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te tekotee 'gã jee jepi?— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁹ —“Amanũ ma'efera 'gã amũ te nipo 'ã 'ut oferapa rai'i nũ”, e'i 'gã enee jepi. Amumera 'gã: “Juã Batista 'ga te nipo 'ã 'ut oferapa rai'i nũ”, 'jau 'gã enee jepi. Amumera 'gã: “Eliasi 'ga nipo 'ã 'ut ojewya rai'i nũ”, 'jau enee jepi. Amumera 'gã: “Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'gã amũ nipo 'ã 'ut oferapa rai'i nũ”, 'jau 'gã enee jepi— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁰ —Pëẽ nũ. Ma'ja pe'je ajee jee jepi nũ'ũ?— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe.

A'eramũ Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—“Janeruwarete 'ga remimurera 'ga”, aru'e ore enee jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

—Je mome'u kasi ajee pejepe 'gã nupe ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

Amanũawama mome'uawet

(Mateu 16.21-28; Maku 8.31-9.1)

²¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat pe'je. ²² Je 'ã a'jea futat pëne-ki'yraretea— 'jau 'ga 'gã nupe aipo ojeupe 'eramũ. —Anure nipo 'gã je rereko tyweretei. Kwaiwete nipo je ree iporomutare'ema 'gã. A'eramũ nipo 'gã je rerekou tyweaete. Judeu 'gã 'wyrria'ri, mainana 'wyrriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mĩmera 'gã nipo oporomutare'emamũ je ree— 'jau 'ga 'ũina imome'wau 'gã nupe. —'Gã nipo je juka. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Jeruwarete 'ga je moferawi etee nũ— 'jau 'ga 'ũina imome'wau 'gã nupe.

²³ —Jeremiayuwamũ pejekoweramũ pëẽ jeremifutar imũ etee futat mama'ea peapo. Pejekyjawe'em futat pejekereko tywer awi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Peje-manũ awi miamũ pejekyjawe'em futat. Amumera 'gã nipo “Jejui 'ga rerowiaara je” 'eramũ ifuwet pë apisi are. A'ere kasi “najejui 'ga rerowiaara rũi je”, pe'je 'gã nupe ne— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe. —“Tene 'gã je jukai kwy”, pe'je etee ki. “Napoi'aweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, pe'je etee ki. Jeremiayuwamũ pejekoweramũ ki jeje'eg imũ etee futat peko— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are” 'jara 'gã nooa'weri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Je naapoa'weri futari ma-

ma'ea Jejui 'ga remifutar imũ” 'jara nanẽ awawe'em ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Amumera 'gã te nipo ajee e'i “tene 'gã je jukai kwy”, e'i ajemogyau. “Napoi'aweri je 'ga rerowiar awi” 'jara 'gã etee awau ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ee. ²⁵ —Okaraemã mono'og are etee ea'at ma'e 'gã nanẽ ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gã karaemã. A'ere aipo 'gã miamũ nooi futari ywag ipe. Nom'yi 'gã weaa Jarejuwarete 'ga ree. Okaraemã me'yi are etee 'ga fueweramũ. A'eramũ 'gã awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee 'gã awau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁶ —Temome'u awi 'ga amũ jenosĩ re je nanẽ nipo tejenosõu 'ga wi tejewya nũ. “Je najejui 'ga remiayuwã rũi” 'jara 'gã nipo okyjau je ree amanũ awi. A'eramũ je 'jau aipo 'jarera 'gã nupe: “Najeremiayuwã rũi 'ga”, 'jau nipo je 'gã nupe tejewya nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

—Amanũ awi ikyje'ema 'gã te nipo 'jau, “Je te 'ã Jejui 'ga remiayuwã”, 'jau 'gã 'gã nupe. Aipo 'jarera 'gã te nipo je anure tejewya naenosĩ 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Anure je ruri tejewya ywagipewara 'gã netee 'awa ywy pe nũ. Mama'e tywera apoare'ema 'gã netee nipo tejua tejewya 'awa ywy pe nũ. Tejuwarete 'ga renyfuga pype je tejua tejewya anure. A'eramũ nipo 'gã 'jau jee: “Nitywi 'ga amũ ene 'jawe esage ma'e 'gã. Ene tete 'ã eneresageay oree”, 'jau nipo 'gã jee anure je jewyt je ruramũ— 'jau Jejui 'ga u'ama oporogytau 'gã nupe.

—Aipo 'ara rupi futat nipo je 'i 'gã nupe, 'gã nowase. “Agera 'gã jeje'ega wanuwa ajemogyau rai'i”, 'jau nipo je 'gã nupe 'gã nowasewase— 'jau 'ga u'ama oporogytau 'gã nupe. —Tejewyru'japa te nipo je ruri pë nupe pë'wyrriat pãwë pãwënamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Anure nipo pëẽ mũ je resak pejepe peje-manũme'ewe peje'wyrriaramũ je rekoa. Jarejuwarete 'ga pãjẽa nipo pëẽ mũ esaka— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe oporogytau.

'Gã neape Jejui 'ga jesowo'gõkawet

(Mateu 17.1-13; Maku 9.2-8)

²⁸ Majepeja morowykye'ema magwaw ire, Jejui 'ga awau wyuty'rarimũ oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Muapyra 'gã etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Juã 'ga, Tiago 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau ojeupi.

²⁹ 'Uwarete 'ga upe 'ga porogytaramũ 'ga reakwara ojesowo'gõka. 'Ga reakwara wenyfugamũ. 'Ga raitya nanẽ waparasiagamũ 'ga ree nũ. Iaparasi'g enyfuk te 'ga raitya 'ga ree.

³⁰ A'eramũ futat mukũja 'gã 'ua oporogytau 'ga upe. Ywag awi 'gã 'ua oporogytau 'ga upe. Moisesi 'ga, Eliasi 'ga retee 'ua oporogytau 'ga upe. Tata enyfuga 'jawewara ywyteripe 'gã u'ama oporogytau. Jejui 'ga manũawama mome'wau 'ga upe:

—Jerusareg ipe nipo ereo emanũmũ Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat. “Ga manũa 'gã tywera tomepy 'jau”, e'i Janeruwarete 'ga enee— 'jau 'gã 'ga upe. —“A'eramũ 'ga 'gã katu'okaramũ akou 'jau”, e'i Janeruwarete 'ga enee— 'jau 'gã 'ga upe imome'wau.

³² 'Gã porogytaramũ 'ga rupi oo ma'efera 'gã osea 'upa. Poje 'gã opaka. Amã'jãmayayau Jejui 'ga renyfug are. Irãã'ã mukũja 'gã 'amamũ 'gã porogytaramũ 'ga upe. ³³ Mukũja 'gã oja'wyja'wyrãmũ Pedro 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—'Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe. —'Au etee tapýja taruapo amũ pẽ nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Osera 'ga enafu'ama. A'eramũ 'ga u'akwaawe'emamũ oporogytau tyweruu 'gã nupe.

³⁴ 'Ga porogytarauwe ywasiga mũ 'ua ojypa 'gã nee. A'eramũ futat ywasiga 'gã mima 'gã nui. Ywasiga etee 'gã mopiryyita ojypa 'gã nee nũ. ³⁵ A'erauwe futat Janeruwarete 'ga oje'ega muri imojypa ywasiga rupi 'gã nupe:

—Koromũ je ra'yrarete 'ga, jeremimurera 'ga. A'eramũ ki pẽẽ pejeapyakau 'ga je'eg are— 'jau 'ga 'gã nupe, oje'ega mua.

³⁶ 'Ga porogytapawauwe ywasiga ojeupi pap 'gã nui nũ. Irãã'ã Jejui 'ga etee 'ga 'amamũ ojetee. Ywasiga rupi mukũja 'gã ojeupia awau. A'eramũ futat 'ga remimu'e 'gã opika etee futat. Nomome'ui futari 'gã tekotee 'gã nupe, miamũ ojewyr ire.

Kunumĩ 'ga katu'okawet

(Mateu 17.14-21; Maku 9.14-27)

³⁷ Ai'iwe 'gã 'ua ojypa ywyty'rar awi nũ. A'eramũ futat kwaiwete 'gã 'ua Jejui 'ga rowosõu. 'Ga porogyta renupa 'gã 'ua. ³⁸ Jejui 'ga resakawe kũima'e 'ga amũ 'ua wafukaita 'ga upe:

—Jejui! Esak jera'yra 'ga jee. Majepei tee jera'yra 'ga. Nirũi 'ga jee. A'eramũ ene ejua 'ga resaka jee. ³⁹ Mama'eukwaawa 'ga opyyk 'ga moypiwukaa 'ga muafukajukaa 'ga motyjuita 'ga juru rupi. A'ere 'ga pikapikapikau 'ga rerekou. Nopoiri futari 'ga wi. Esak 'ga jee— 'jau 'ga Jejui 'ga upe. ⁴⁰ —"Pemoit 'ga wi", a'e futat je eneremimu'e 'gã nupe ko. A'ere 'gã nomoiri etee 'ga wi ko— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁴¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ sipo pẽẽ je rerowiare'ema pejejemogyau 'ũ? Ymã agawewi nã'ã je pẽ mu'ei re'ã. A'etea nipo 'ã naje rerowiari tãmějě 'ã pejepe. "Nokoa'uweri je pẽ pype namutamutat", a'e je pẽ nupe jepi— 'jau 'ga tesirũmera 'gã nupe nanẽ nũ.

A'ere 'ga 'jau kunumĩ 'ga ruwa 'ga upe:

—Ere 'ga rerua 'au jee. Taesak 'ga 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴² A'erauwe futat 'ga wa'yra 'ga rerua. 'Ga upe 'ga waẽm ja'wyja'wyrãmũ mama'eukwaawa 'ga pyyka nũ. A'eramũ futat 'ga retyka wyyu.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga pirewara upe:

—Ejepe'a 'ga wi— 'jau Jejui 'ga jupe.

A'eramũ futat 'ga imoia 'ga wi. A'ere Jejui 'ga 'jau kunumĩ 'ga ruwa 'ga upe:

—Kweramũ enera'yra 'ga nũ. Jaruete 'ga nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴³ A'eramũ esakarera 'gã oporesagamũ etee futat 'ga ree.

—Mama'eukwaawa miamũ 'ã pãjẽa. Ku'jywa 'ga taetu te 'ã pãjẽrete— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

Amanũawama 'ga imome'wau'japa

(Mateu 17.22-23; Maku 9.30-32)

Aipo resakarera 'gã oporesagamũ 'ga ree kunumĩ 'ga katu'ogamũ.

—Janeruwarete 'ga 'ã pãjẽrete futat. Nitywi 'gã amũ 'ga 'jawe— 'jau 'gã ajaupe.

⁴⁴ Aipo 'gã 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea nipo Janeruwarete 'ga je pyygukat anurenure'i je ree iporomutare'ema 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

⁴⁵ A'ere 'gã naeapyoi 'ga 'eawer are. Janeruwarete 'ga namueapyoi 'gã ee. A'ere 'gã jenosĩ 'ga upe oporonuw are.

Esageay ma'e are 'gã mu'eawet

(Mateu 18.1-5; Maku 9.33-37)

⁴⁶ A'ere 'ga remimu'e 'gã 'jau ajaupe:

—Manamũ te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramũ jarejuapyraapa?— 'jau 'ga remimu'e 'gã 'upa.

Ajaupe etee futat oporogytau. ⁴⁷ A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi. Ajaupe 'gã 'e kwaawi. Nuenuwi futari 'ga nu-miamũ. A'ere 'ga ikwaawi futari ajaupe 'gã 'ea. A'eramũ 'ga 'jau kunumĩ 'ga amũ upe:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe kunumĩ 'ga amũ 'ua 'ga repejãna 'ga rerowyka.

⁴⁸ —Peesak te kunumĩ 'ga 'ama je pyri?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —'Ga ree pejejejuka esageramũ je ree we futat pejejuka esage. Je ree pejejejuka esageramũ je muarera 'ga ree we futat pejejuka esage— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. —Aipo apoara 'gã esage ma'eramũ Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—"Je jeresage" na'jara 'gã nũi esage ma'eramũ Jarejuwarete 'ga upe. A'ere ajuee ojejuka esage ma'eramũ te ae esage ma'eramũ 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau esage ma'e 'gã nee.

Jane poara 'gã janepytuna 'jawe futat

(Maku 9.38-40)

⁴⁹ A'eramũ Juã 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Kũima'e 'ga amũ ore aruesak mama'eukwaawa pe'aa 'gã nui ko, enerer imũ ko. A'ere norepytuna 'ga rũi ko. A'eramũ ore 'jau 'ga upe ko: "Ereapo awi nanuara", 'jau ore 'ga upe ko— 'jau Juã 'ga imome'wau Jejui 'ga upe.

⁵⁰ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aipo pe'je awi 'gã nupe. "Peapo awi nanuara", pe'je awi 'gã nupe. Najanepytuna 'gã nũi numiamũ. A'ere 'gã jane poari te janeporowyky apo are. A'eramũ 'gã janepytuna 'jawe futat ajemogyau— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ.

Samari ywy pewara 'gã

⁵¹ Ywag ipe awawa upe iwaëm ja'wyja'wyräuwe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jerusareg ipe futat too 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵² A'ere 'ga wemiayuwa 'gã mü ra'ne imonou wenune Samari ywy pe.

—Amunaw ipe pekwap 'oga mü resaka jarejee jare-seawamü— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau. Awau 'ga owaëma amunawa mü upe. A'eramü 'gã oporogytau peuwara 'gã nupe:

—Jejui 'ga ore mut 'au oroseawa mü rekarukaa oro-gee ko— 'jau 'gã peuwara 'gã nupe. —A'ere nipo 'ga ruri ore rewiri. Ityp te oroseawa 'au?— 'jau 'gã peuwara 'gã nupe.

⁵³ A'ere peuwara 'gã 'i etee 'gã nupe:

—Nitywi pëseawa 'au nũ'ũ. Jerusareg ipe etee futat pekwap. Nepesera'uweri 'au— 'jau etee 'gã 'gã nupe.

Samari ywy pewara 'gã najudeu joporemüremüa rüi. Ojopypepype 'gã. A'eramü 'gã judeu 'gã futare'ema peu ojepype.

A'eramü 'gã ojewya 'ua Jejui 'ga pyri nũ.

—“Nitywi pëseawa 'au”, e'i 'gã oree ko— 'jau 'gã 'ua Jejui 'ga upe.

⁵⁴ A'e renupa Tiago 'ga 'jau Juã 'ga retee Jejui 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga upe tee pa ore 'i “Tata emut 'gã nupe 'gã apisaupap”, aru'e te pa ore 'ga upe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁵⁵ A'eramü Jejui 'ga amã'jãu 'gã nee:

—Ma'eramü pëë aipo 'jau ki 'ei. Naani. Aipo pe'je awi— 'jau 'ga 'gã nupe, oje'ega moywrafena. ⁵⁶ —Pe'je ajee soo ajepaja amunaw ipe etee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'eramü 'gã awau.

“Too ene rupi 'jau” 'gã eawet

(Mateu 8.19-22)

⁵⁷ 'Gã waw ipe kũima'e 'ga amü 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Too ene rupi 'jau— 'jau 'ga 'ua 'ga upe. —Taata tekou ene rewiri kwe pe ene orauwe 'jau— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

⁵⁸ A'eramü Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat nipo eneatawet je rupi ki sa? A'ere 'ã je najerogi te tekou a'i kũi. Kasuru'miara te 'ã ok. Ywy kwara 'ã 'ga roga. Wyrã'i nanë 'ã waityramü nũ. A'er-amü 'ã kaaruwauwe ojewya 'ua waity pype osea. A'ere je nanarüi. Aset ekoete te futat je tekou. Tekaarupaw ipe je tesea ekoete te futat tekou. Je 'ã pëneki'yra agawewi. A'etea 'ã je najerogi tekou. Jeremiayuwamü nan tee futat pejemogy. A'etea futat te eneatawet je rupi?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵⁹ A'ere Jejui 'ga oje'ega ajepaja 'ga upe nũ:

—Erejet te je rupi? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'ga 'ga upe.

—Naani. Nooi je 'awauwe ene rupi. Tene jeruwa 'ga manüi ra'ne. Tejuwa 'ga manü re too ene rupi 'jau. 'Ga manü re nipo a'jea futat tekou wywapi ene rewiri.

Tejuwa 'ga manüa ra'ne je aesak— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁶⁰ A'ere Jejui 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Ene'me awi. 'Awauwe futat ejot je rupi.

Eneruwa 'ga manünamü amutee 'gã totym 'ga enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. —Ene tereko “Pe'je pejepoia pe-jetywer awi” 'gã nupe 'jaramü 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —“Pejetywer awi pepoiramü Janeruwarete 'ga pë monoi wemiayuwamü” 'gã nupe 'jaramü tereko 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁶¹ A'ere 'ga amü 'jau Jejui 'ga upe nũ:

—Tene ajee je ra'ne. Too ene rupi 'jau— 'jau 'ga Jejui 'ga upe. —A'ere je oi tepytuna 'gã momoranupa ra'ne, “Oo je 'ga rupi”, 'jau 'gã nupe ra'ne— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁶² A'eramü Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je rupi iatawet ma'eramü pejot ekoete te futat je rupi pejejea jewyre'emamü futat pejemiejearera ma-ma'e are. Wemiejarer are eajewyt ma'e 'gã nooi futari je rupi. Eajewyt ma'e 'gã nokoarüi je mome'waramü kwe pewara 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Setëtai tois 'gã monoawet

10 Anure Jejui 'ga kwaiwete 'gã mü'jãu 'gã pytuna 'gã nui. Setëtai tois etee 'ga 'gã mü'jãu. 'Gã mü'e re 'ga 'gã mokwasi'wau. Muküi juejue Jejui 'ga 'gã monou amunaw ipe wenune.

—A'ere too pë newiri 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

² —Inãinãni'ĩ etee Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã. Kwaiwete je 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga kwaape'ema— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'eramü pëë pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe: “Emuru'jap ejemiayuwa 'gã amü emome'waramü”, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Sã'ã juwuurana. Omonookara tywe'emamü 'ã ototokapaw ekoete. Nan tee futat nipo 'gã 'ga je'ega ojeupe 'gã imome'ue'emamü 'gã pawe etee mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³ —Ma'eramü je 'ã pë monoi kwe pe, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waukaa 'gã nupe, ikwaapare'ema 'gã nupe. Sã'ã kasurua tajau jarüa pyterimü isea. A'eramü 'ã tajaua iu'wau. Nan tee futat pëë. Jarejuwarete 'ga kwaapare'ema 'gã pyterimü pese. 'Gã amü nipo amara'neramü akou pë nee. A'ere nipo je jejukai pë nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴ —Peroo kasi karaemã ne. Ka'arana nanë kasi peroo ne. Pejemijurama nanë kasi peroo ne. Pejepyapaawa nanë pëë erawawe'em nũ. Pejepyatawe'em nanë pe aje pejeporogytau 'gã nupe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

⁵ —Amunaw ipe pejewaëmawe ki pe'je 'gã nupe: “Awamü Janeruwarete 'ga pë mopy'ata'wai pë mogyau”, pe'je ki pejesou pejewau 'gã nog ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. ⁶ —Pë nee 'gã ku'iramü Janeruwarete 'ga aku'i monoi 'gã nupe. Pë nee 'gã ku'ie'emamü 'ga aku'ia nomonoa'uweri 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁷—Pejejeupe 'oga resaukaripyra pype etee futat ki pejup. Pejejeuyite'ema ajepeja 'oga pype. Pejejeupe imuripyra 'wau etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. —Sã'ã ae ojeupe ojomoporowyky re ojomepya. Nan tee futat nipo 'gã pënemi'urama muri pë nupe ojeupe pëporogyta repyramū— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

⁸—'Gã 'wyrarete upe pejewaëmawe ki pe'je 'gã nupe: "Au ore ruri Jarejuwarete 'ga porogyta mome'wau pë nupe", pe'je ki 'gã nupe. "Pe'je ajee pejejua 'ga imome'wau oree" 'eramū peu pejepyttau pejejupa imome'wau 'gã nupe. 'Gã 'wyr ipe etee futat pejejemogyau pejejeupe mama'e muripyra 'wau etee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau.

⁹—Ojero'wu ma'e 'gã ki pekatu'ok. Jarejuwarete 'ga ree pëë 'gã mu'jau. "Werowiarāmū 'ga pë mogoi wemiayuwamū", pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁰—Pejewau nipo 'gã 'wyrarete mū upe pejewaëma. A'eramū nipo 'gã "noreporenuwiwari ore Jarejuwarete 'ga je'eg are", 'jau nipo 'gã pë nupe. A'eramū ki pe'je 'gã nupe: "Janeruwarete 'ga 'ã wemiayuwamū pë futat numiamū. A'ere 'ã nepefutari etee 'ga", pe'je ki 'gã nupe. "A'eramū nipo 'ga anure pë mu'arasiga pë mogyau", 'jau ki pëë 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. —A'eramū pëë 'gã 'wyrarete pyterimū pejewau pejejemogyau pejepypapaawa nupānupāu, 'yja motototoka jui. "Janeruwarete 'ga 'ã ifuwet pë katu'og are futat numiamū. A'ere 'ã nepefutari etee", pe'je ki pejewau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

¹²—A'jea futat je 'i. Anure, wowase pë majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga Sodom ipewarera 'gã nereko tyweretei nū. Sodom ipewarera 'gã itywytywet Janeruwarete 'ga upe rakue. A'eramū 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are nipo. A'ere "Noreporenuwiwari ore Jarejuwarete 'ga je'eg are" 'jara 'gã Sodom ipewara 'gã tywera apyraawi. A'eramū 'ga a'eramū nipo 'gã nerekou tyweaete nū Sodom ipewarera 'gã apyraapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Jejui 'ga je'ega moywyrafenawet

(Mateu 11.20-24)

¹³ A'eramū 'ga 'jau 'Uwarete 'ga ree oporomutare'ema 'gã nupe:

—A'e je ki 'ei pëporiay'i 'ã pejejemogyau numiamū a'i kūi. Korasī pewaramū, Pesaita pewaramū. Mīmer ipewaramū 'ã pëporiay'i pejejemogyau numiamū. Pë'wyr ipe ako je Jarejuwarete 'ga mome'ui tekou pë nupe ikue numiamū. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oka ako tekou pë neape ikue numiamū. A'ere ako nepëporenuwiwari jeje'eg are ikue. Nepëporiaweri ako pejetywer awi ikue. Pejetywera retee ako pëë ikue. Tiro pe 'gã katu'og ire amunipo 'ã peuwara 'gã pōiri otywer awi rakue. Sidom ipe nanë je iapo re amunipo 'ã peuwara 'gã pōiri futari otywer awi rakue. Tanimuga amunipo 'ã 'gã wereko wapyte'rarimū otywer awi opōira resaukaawamū. A'ere ako je 'au agawewi iapoi

tekou pë'wyr ipe ikue. A'etea ako nepëpori pejetywer awi ikue— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe.

¹⁴—A'eramū nipo Jarejuwarete 'ga pë majatykaawa 'ara rupi Tiro pewara 'gã majatykau wowase. A'eramū nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete. Sidom ipewarera 'gã nanë nipo 'ga erekou tyweaete nū. 'Gã tywer are wejue nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete etee. A'ere nipo 'ga pëë te pë nereko tyweretei kwaiwete. Pëë te 'ã neperowiari 'ga, 'ga pājē resakareramū miamū— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁵—Pëporiay'i pejejemogyau numiamū, a'e je 'ã pë nupe, Kafanaū pewaramū nanë nū. "Ore Kafanaū pewaramū oreresage. A'eramū ore arawau ywag ipe", pe'je pejejaupe numiamū. A'ere je 'i pë nupe: Ma'ma'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'eramamū futat pëë, a'e je 'ã pë nupe— 'jau Jejui 'ga Kafanaū pewara 'gã nupe. —Nepepori te 'ã pejetywer awi. A'eramū pëë pejewau mama'eukwaawa rapyaw ipe futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramū 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Pe'je pejewau jeporogyta mome'wau kwe pe 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. —A'eramū pë nee wapyaka ma'e 'gã je ree nanë futat wapykau nū. Pëje'ega renupara 'gã futat jeje'eg are nanë wapyaka nū— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pëje'ega renupare'ema 'gã je ree nanë nuapyakai nū— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Je renupare'ema 'gã nanë futat je muarera 'ga nuenuwi nū— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Setëtai tois 'gã wekwawera mome'uawet

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga wemimū'ëmera 'gã monou kwe pe, 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. Setëtai tois 'gã awau kwe pe 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. Anure 'gã 'ua ojewya nū. 'Gã ku'ia 'gã nerekou. A'eramū 'gã 'ua 'jau Jejui 'ga upe:

—Mama'eukwaawa miamū futat ore oromoit arakou 'gã nui ai'i— 'jau 'gã 'ua 'ga upe imome'wau. —"Jejui 'ga rer imū ore pë moiri 'gã nui", 'jau ore mama'eukwaawa upe ai'i— 'jau 'gã 'ua imome'wau Jejui 'ga upe.

¹⁸ Aipo ojeupe 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea— 'jau etee futat 'ga 'gã nupe ojeupe imome'uramū. —Ymā te je mama'eukwaawa 'wyrara resagi ikue, ywag awi tut i'ara resagi ikue, Satanasi turi 'ara resagi ikue. Sã'ã tupā werawa 'ara. Nan tee futat i'ari. Janeruwarete 'ga imuëma imua imomoa ikue. A'eramū je a'eramū esaka ikue. Janeruwarete 'ga ipājē renuëma jui ikue. A'eramū ināinānī' etee erekou. Ma'eramū 'ã emiayuwa pemoit 'gã nui rai'i. Tepājēa te ako je omono pë nupe ai'i. A'eramū 'ã pëë imoia pejejemogyau 'gã nui rai'i— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁹—Ma'eramū 'ã mama'eukwaawa 'wyrara ipājēa niapoa'uweri pë nupe. Jeje'eg imū peata pë nekoramū mama'eukwaawa 'wyrara nepë apisiukari mama'e tywera upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. —A'eramū nipo pëë pejepyruga agawewi futat moi are. A'eramū nipo pë u'wau agawewi. A'etea nipo nepemanūi jupe. Jawa'yra nipo pë piau agawewi. A'ere nipo naya'uweri pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau.

—Jeje'eg imū peata pē nekoramū nitywa'uweri mama'e tywera pē nupe. Ma'eramū 'ā a'jea futat mama'euk-waawa pemoit pejemogyau 'gā nui. ²⁰ A'ere kasi a'e are pejerowiarip pejee pejemogyau ne. Jeremi-ayuwamū wejue te pejemogy. Ma'eramū 'ā pēku'i pejemogyau— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gā nupe oporogyta. —Jeremiayuwamū pēnera jekwasari 'upa jeka'aran are ywag ipe. A'e are ki pēku'i pejemogyau jeremi-ayuwamū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga ku'iwet

(Mateu 11.25-27)

²¹ Janeruwarete 'ga pājēa Jejui 'ga rerekou. A'eramū 'ga a'eramū aku'iramū akou oje'ega 'Uwarete 'ga upe: —Kiapi'ni. Ene 'ā mama'e jararetea. Ene 'ā ywag ipewara mama'e jara. Ywy pewara jara nanē 'ā ene nū. Ene te 'ā mama'e jararetea. Nai'akwaap ma'e 'gā etee rūi 'ā eremueapyo jeje'eg are. Akotee ma'e 'gā na'ne 'ā eremueapyo ee nū. I'akwaap ma'e 'gā jēmī 'ā ene imueapyowe'em ee. Ejemifutar imū etee futat 'ā ene akotee ma'e 'gā mueapyo ee. Nanuara futat te 'ā erefutat rakue— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe. —Ma'eramū 'ā itywera 'gā etee futat eremueapyo ee— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²² 'Uwarete 'ga upe oje'eg ire Jejui 'ga 'jau wemi-ayuwa 'gā nupe:

—Jeruwarete 'ga je mu'akwaap mama'e are ikue. Ma'eramū je 'ā ikwaawi— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

—Jeruwarete 'ga je kwaap katu katu futat. Nitywi 'ga amū je kwaapara mū. Jeruwarete 'ga etee te je kwaap— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau. —Je 'ā Tejuwa 'ga akwaap katu katu futat. A'ere 'ga nitywi amū je 'jawewara Jeruwa 'ga kwaapa katu katuara 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Ma'eramū je 'ā tejemipyryūmera 'gā mu'ei Tejuwarete 'ga ree. A'eramū 'gā a'eramū 'ga kwaapa je pyri— 'jau 'ga 'gā nupe.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe etee: —Jeporokatu'okawera 'ā peesak. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā katu'oga nanē 'ā pēē esaka nū. Ma'eramū 'ā pēku'i pejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe. ²⁴ —Janepy 'gā 'ā iporesagiwet futat jeremiapo are rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā manūi erujewi je rure'emauwe rakue. 'Gā 'ā oporenuwiramū jeje'eg are rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā manūi erujewi je rure'emauwe rakue— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gā nupe. —Pēē 'ā jeremiapoa peesak katu katu. Ma'eramū 'ā 'gā ku'ia peapyraap— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

Ajuee ajemuaēm ma'e

²⁵ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromujara 'ga amū 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe. "Tomojenosī Jejui 'ga 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe numiamū.

—Maran ae awau Jarejuwarete 'ga pyri ki 'ei? Emome'u jee 'i— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'ja e'i Moisesi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga rakue? Eremogyta nipo jepi? Maran enereapyo ee?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁷ —Aipo e'i futat 'ā Moisesi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga rakue. "Peenup Jarejuwarete 'ga je'ega. Pēporomutat Jarejuwarete 'ga ree a'jea futat. Mama'ea peapo 'ga upe, 'ga remifutar imū. Pejejea'aramū pejemogyau 'ga ree 'gā nee pejejea'ara apyraapa. Aipo aporamū nipo pejeporomutaramū 'ga ree a'jea futat", e'i 'ga ka'aran are rakue. "Pēporomutat pejepyriwara 'gā nee pejee pejeporomutara 'jawe etee futat", e'i 'ga 'ā ka'aran are inuga janee rakue— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁸ —A'jea futat aipo 'ea— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Nanutar iki peapo. A'eramū pejewau Jarejuwarete 'ga pyri pejemanū re— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁹ A'eramū 'ga 'jau Jejui 'ga upe nū:

—A'eramū je maranuara 'gā nee tepota'waramū ki 'ei? Awŷja je pyriwaramū ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

³⁰ A'eramū kwe pe etee Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jau ajuee 'gā pojejuka are.

—Kūima'e 'ga 'ut amū akou ojypa Jerusareg awi. Ajepeja amunaw ipe 'ga 'ua numiamū, Jeriko pe 'ga 'ua numiamū. A'ere 'ga ruaw ipe muna'ywa 'gā 'ga rekoari. A'eramū muna'ywa opokoka 'ga ree. 'Ga raitya mosoka 'ga wi 'ga nupānupāu 'ga monou 'ga nuga. 'Ga jukaaipa 'ga rejae inuga peyse pe. ³¹ A'eramū mainana 'ga amū awau akou pe rupi. Awau owaēma 'ga upe. Irāā'ā 'ga ruwamū peyse pe. Amā'jāu etee 'ga ree. Okwapa etee 'ga pyu. A'ere mainana 'ga nokoi 'ga ree. Awau etee 'ga pyu. ³² A'ere 'ga amū 'ua nū. Levi 'ga juapyrera 'ga amū 'ua 'ga pyu nū. 'Gā pytuna 'ga futat numiamū. A'ere nānēwējēmī 'ga nokoi 'ga ree. Okwapa etee 'ga pyu nū— 'jau 'ga imome'wau 'gā nupe.

³³ —A'ere Samari ywy pewara 'ga 'ua pe rupi akou. Na'ga jekoty'aawa 'ga rūi agawewi. 'Ga ree iporomutare'ema 'ga agawewi. † Inupāmyrera 'ga judeua. A'etea Samari ywy pewara 'ga inupāmyrera 'ga resakawe ajemuaēm 'ga ree. ³⁴ A'eramū 'ga opytau 'ga ree. Na'ga remiesaga 'ga rūi agawewi. A'etea 'ga opytau 'ga ree. Oporiaramū 'ga ree. Iporiari 'ga 'upa 'ga upe. "Maran poko ene 'i?" 'jau 'ga 'ga upe.

—"Muna'ywa opokok je ree ki 'ei, jekaraemā arewi ki 'ei", 'jau 'ga 'ga upe.

—A'eramū futat 'ga muagy monou 'ga ree, 'ga pi'rokawer are. Muaga 'ga ree imono re ifaa 'ga wi. A'ere 'ga 'ga monou kawaru'i 'arimū, weymawa 'arimū 'ga rupia. A'eramū futat 'ga 'ga rerua erowaēma ae seawa 'og ipe. A'e pe futat 'ga 'ga fuanuga 'ga rerekou.

³⁵ —Ai'iwe 'ga, oo enune, oka'aranūū monou 'oga jara 'ga upe. "Efuanug 'ga jee. Maran gatu nipo owaēme'ema ka'aranūūa jupe. Jupe iwaēme'emamū tejewya tameypap ene 'jau", 'jau 'ga 'oga jara 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

³⁶ Imome'upaw ire Jejui 'ga oje'ega moromujara 'ga upe nū:

—Muapyra 'gā inupāmyrera 'ga resaka. Maranuara 'ga ajemuaēm 'ga ree? 'Ga pytuna 'ga te ajemuaēm 'ga ree?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

† Ymā judeu 'gā niporomutari Samari ywy pewara 'ga nee rakue.

³⁷ —Naani. 'Ga pytone'ema 'ga futat ajemuaēm 'ga ree, ojejukau 'ga ree— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat. 'Ga pytone'ema 'ga futat ojejuka 'ga ree. A'eramū pēē nanē iapou nan— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Nan aeresage jujukai ajuee. Namutar iki pēē nanē peapo nū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

A'eramū moromu'jara 'ga awau nū.

Jejui 'ga awau Marta ēē 'wyr ipe

³⁸ Aipo mome'upaw ire Jejui 'ga wemimu'e 'gā ner-awau ajepeja amunaw ipe nū. Marta ēē rog ipe awau osou. ³⁹ ēē kypy'yra ēē, Mari ēē awau wapyka Jejui 'ga pyri, 'ga porogyta renupa 'ūina. ⁴⁰ A'eramū Marta ēē kumi apou erekou. A'eramū ēē 'jau ojeupe: "Koo. Je tee 'i nipo aje ako mama'e apou jarejee", 'jau ēē. "Maran tete Mari kynu nuapoi mama'ea je pyri. Wapyg etee pa 'ā kynu 'ūina kīā pyri nū", 'jau ēē ojeupe.

A'eramū ēē 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Emut kynu je poaa. Je etee ako teporowykyau. "Ekwap ēē poaa mama'e apou", ere kynu upe jee— 'jau ēē Jejui 'ga upe.

⁴¹ —Naani. Ene te 'ā eporowyky are etee enerea'at. Epytu'u'i jui. Erejemuaēm awi eporowyky are etee— 'jau 'ga ēē upe. —Tene Mari ēē reni. Jeporogyta are ēē porenuwiweramū. Jaruete ēē reni je renupa, jeporogyta are wea'aramū— 'jau 'ga ēē upe. ⁴² —Ene te 'ā mama'e apoawamū etee ereko rakue. ēē jeje'ega renuparamū etee ako. ēē te 'ā oporowyky esagea wesak ojeupe. Nomomoiru'uwari 'gā ēē jui— 'jau Jejui 'ga ēē upe 'ūina.

Jarejuwarete 'ga upe 'gā je'eg are

'gā mu'eawet

(Mateu 6.9-15; 7.7-11)

11 Anure Jejui 'ga 'ūina oporogytau 'Uwarete 'ga upe. 'Ga pig ire 'ga remiayuwa 'gā 'jau 'ga upe: —Ore mu'e ape Jarejuwarete 'ga upe oroje'eg are ki jā— 'jau 'gā 'ga upe. —Sā'ā Juā Batista 'ga wemiayuwa 'gā mu'ea rakue. Nan ore mu'e ape, ene taetu— 'jau 'gā 'ga upe.

² Aipo ojeupe 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Nan iki peporogyta 'ga upe:

Kiapi'ni. Oroje'eg ore arajupa enee.

Tene muoryp ki 'gā najuejue etee.

Kamēsīete ki 'gā najuejue etee tene rerowiat ajemogyau.

Kamēsīete tere'yi 'wyraramū oree najuejue etee 'jau.

³ 'Awamū ki mama'ea emut oree oreremi'uramamū.

⁴ Norerea'aru'jawi ore mama'e tywera orojeupe 'ga iapoawer are.

A'eramū ki ene ejea'aru'jawe'emamū oretywer are.

Ore mamuakat futar iki ape mama'e tywera apoe'em are,

pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Jarejuwarete 'ga upe pejeporogyta awi kasi pepoit futar ine. Ojewi pepoire'emamū nipo 'ga mama'e esage muri pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

A'ere 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū, 'gā mu'jawamū nū:

—Sā'ā nipo kūima'e 'ga amū rura iwaēma opytuna 'ga upe ppyaje. A'eramū nipo 'gā osea ajemogyau. A'eramū nipo 'ga 'ga momaka. ⁶ "Kanape'ia emut amū jee. Muapyra kanape'ia emut jee. Jepyntuna 'ga 'ut amū owaēma jee. A'ere nitywi mama'ea 'ga upe. A'eramū je tejua, emut amū mama'ea jee, 'jau enee", 'jau nipo 'ga 'ga upe. ⁷ A'eramū nipo oset ma'e 'ga 'jau ajaupe: "Aset je tejupa. Najefu'amiwari je. Jera'yra 'gā oset 'upa. Awopytyt je 'okwara ko", 'jau nipo ta'yt ma'e 'ga ajaupe.

⁸ —A'ere nipo 'ga pyntuna ojero'waro'wau etee 'okwara mopoga u'ama 'ga upe wojere'emamū. Pog pog pog. A'eramū nipo 'ga omogerukare'emamū afu'ama, kanape'i monou 'ga upe, opytuna 'ga omogerukare'emaue.

⁹ —A'eramū je 'jau pē nupe: Nan tee futar iki pejemogy pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe pejeojere'emamū. A'eramū 'ga pēnemifutara mua pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

—Ojeupe pēē mama'e renūjamū Janeruwarete 'ga imuri pē nupe. "Je poar ape" ojeupe 'eramū 'ga pē poari futari. Kamēsīete 'ga pejepoare'emamū, pejeje'ega pejejemogyau pejeojere'emamū 'ga upe. Sā'ā mama'e 'ara ae wi. A'eramū 'ā ae ijarahū awau ekaa. Esag ire tāmējē 'ā ae opoia ekar awi. Nan tee futar iki pēē, pejeje'ega pejeojere'emamū futat 'ga upe mama'e renūi awi. A'eramū 'ga mama'e mua pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

—'Okwara mopogara 'ga 'jawe ki peko. 'Okwara rapopytymo'wog ire etee 'ga pōiri imopog awi. Nan tee futar iki pēē. Pepoit kasi 'ga upe pejeporogyta awi ne. A'eramū 'ga pē poari futari— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁰ —"Mama'e emut amū jee" 'jara 'gā nupe 'ga imuri futari. "Je poar ape" 'jara 'gā 'ga opoat futat. Ojeupe peje'egamū 'ga je'egi futari pē nupe— 'jau 'ga u'ama 'gā nupe oporogytau.

—Pejenosī kasi mama'ea 'ga upe enūina ne. Mama'e esage tee te 'ga amut pē nupe. Namura'uwari 'ga mama'e tywera pē nupe. ¹¹ Sā'ā pēē. "Mama'e emut amū jee, Kiapi'ni", pejeja'yra pejejeupe i'eramū mama'e kat-urama etee imonoa pejeja'yra upe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e esagea etee imuri pē nupe, "mama'e esagea emut jee" 'eramū. Moja sipo pemono pejeja'yra upe, "ipira emut jee" 'eramū? Naani. Mama'e esagea etee te pemono pejeja'yra upe. ¹² "Wyraupi'a emut amū jee" 'eramū sipo jawa'jyra pemono pejeja'yra upe? Naani. Nepemonoa'uwari jawa'jyra pejeja'yra upe. Nan tee futat Ku'jywa 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

¹³ —Pēē 'ā aetywera agawewi. A'etea 'ā mama'e esagea etee pemono pejeja'yra upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Nan tee futat peapo numiamū. A'ere Ku'jywa 'ga te mama'e esagerete muri pē nupe "mama'e

esagea emut oree" ojeupe pëë 'eramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. —U'agesagea miamũ futat 'ga amut pë nupe, "Emut E'agesagea jee" ojeupe 'eramũ— 'jau 'ga oporogytau 'gã nupe.

Mama'eukwaawa rerekwat
(Mateu 12.22-30; Maku 3.20-27)

¹⁴ Oporogytapaw ire Jejui 'ga mama'eukwaawa pe'au erekwara 'ga wi. A'ea 'ga moje'egukare'ema 'ga mogou. Ije'ege'ema 'jawe 'ga pirewara 'ga mogou. A'eramũ 'ga ojewi ipe'a re oje'ega nũ. A'e resakarera 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

¹⁵ A'ere 'gã amũ "o'meramũ te 'gã 'i", 'gã 'i etee ajaupe:

—Mama'eukwaawa 'wyrriara je'eg imũ te 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi— 'jau 'gã ajaupe. —Pesepu je'eg imũ te 'ga imoiri 'ga wi— 'jau etee esakarera 'gã ajaupe. †

¹⁶ A'eramũ peuwara 'gã 'jau 'ga upe:

—Oreremiesage'ema eapo amũ oree. A'e resaka "A'jea futat ra'e", taru'e enee 'jau. "Janeruwarete 'ga opãjê muri 'ga upe ra'e", taru'e enee 'jau— 'jau 'gã 'ga upe numiamũ.

A'ere 'ga nuapoi 'gã nupe. "Mama'e tywera siapoukat esaka 'ga upe jarejee 'jau", 'jau 'gã ajaupe numiamũ. A'ere 'ga nuapoi 'gã nupe. ¹⁷ Okwaap 'ga 'gã je'eg jemi-ma ojee. A'eramũ Jejui 'ga aipo 'jau etee 'gã nupe:

—Maran sipo 'gã amũ a'eramũ ojo'oka oywy pype ajamueu? Ajaupi etee futat ajuapisaupap, ojomateepapa ajaupi etee futat— 'jau Jejui 'ga u'ama oporogytau 'gã nupe. —Maran sipo a'eramũ ajepeja amunaw ipewara 'gã ojo'oka ajaupi etee futat ajuapisawamũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁸ —Nan iapo re amunipo 'ã mama'eukwaawa remi-ayuwu ojomateepawi ajaupi etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁹ —"Pesepu pãjê mũ 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui", 'jau ako pëë jee ko. A'eramũ je 'jau pë nupe: Ma'ja pãjê mũ ajee pënemiyuwa 'gã mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui? NaJaneruwarete 'ga pãjê mũ rui nipo 'gã imoiri 'gã nui?— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁰ —Je nanê futat 'ã Jarejuwarete 'ga pãjê mũ etee je 'ã imoiri 'gã nui. A'eramũ pëë a'e are je kwaapa. "Janeruwarete 'ga remimurera 'ga te nipo 'ã", 'jau amunipo 'ã pëë jee— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

²¹ —Ifuakat ma'e 'ga 'ã u'ywa renu'ama 'okwar ipe woga rarũmũ. A'eramũ 'ã muna'ywa osowe'em. ²² A'er-amũ ifuakararete ma'e 'ga 'ua 'ga muajãna 'ga monou 'ga retyka u'ywa pojekau 'ga wi. A'eramũ futat osou 'ga karaemã upe. A'eramũ futat 'ã erawau ime'ega ajaupe— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

—Mama'eukwaawa 'wyrriara ifuakat ma'e 'jawe. Ipãjê futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga te pãjêrete. Mama'eukwaawa 'wyrriara pãjê te 'ga wapyraap. Ma'eramũ 'ã ae Jarejuwarete 'ga pãjê mũ mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama, oporogytau.

† Mama'eukwaawa 'wyrriara rera mukũ tapy'ÿja je'eg imũ. Sautansi 'jawamũ, Pesepu 'jau nũ.

²³ —Je ree iporomutare'ema 'gã najeremiyuwa rui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Jeporowyky are je poare'ema 'gã naje upe rui oporowyky. Mama'eukwaawa upe te 'gã porowykyi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Werekwarera upe mama'eukwaawa jewyawet
(Mateu 12.43-45)

²⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pë nui omoir ire mama'eukwaawa nipo ioi ywy akÿme'ema rupi opytaawa mũ rekaa akou. A'eramũ nipo opytaawa mũ resake'emawe 'jau ojeupe etee futat nũ: "Maran te 'ã nooi tejekwawer ipe etee futat tejewya nũ 'i?" 'jau nipo ojeupe. ²⁵ A'eramũ nipo ojewya 'ua werekwarera 'ga resaka. Erekwarera 'wyrriar amuteeramũ nipo akowe'em ee. Ijekatu'oguu tuwamũ.

²⁶ A'eramũ nipo opytuna majatykau awau. Sete nipo opytuna rerua. A'ea te nipo itywerete. A'eramũ te nipo erekwarera 'ga te'arareteramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea mama'eukwaawa rerekwarera pype ose re mama'eukwaawa noseu'jawi 'ua nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã ku'ia

²⁷ A'ere Jejui 'ga oporogytapaw ire kũjã ëë mũ mytun awi wafukaja mua 'ga upe:

—Iku'i nipo eney kynananimenime ene ree— 'jau ëë wafukaja mua 'ga upe.

²⁸ Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga 'jau ëë upe:

—A'jea futat nũ ï. Iku'i futat ëë je ree nũ ï— 'jau 'ga ëë upe. —Je rerowiaara 'gã taetu nipo ëë ku'i wapyraap— 'jau 'ga ëë upe.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gã enũinawet
(Mateu 12.38-42; 16.1-4; Maku 8.11-13)

²⁹ Ojee 'gã jatykapaw ire Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe nũ:

—Awauwaramũ miamũ 'ã nepëa'wyrri futari pejemogyau 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. —Oreremiapoe'ema eapo amũ oree, pe'je 'ã jee numiamũ. A'e resaka "A'jea futat Janeruwarete 'ga opãjê muri 'ga upe ra'e", taru'e enee 'jau, pe'je 'ã jee numiamũ. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pë nupe pënemiesagamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Juna 'ga ree etee je pë muea'ari pë mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰ —Sãã ipira Juna 'ga mokona rakue. A'eramũ 'ã imuapyra 'ara rupi 'ga rerua eropy'apoyau rakue. Nan tee futat je ferawi imuapyra 'ara rupi. Je manũ re nipo Janeruwarete 'ga futat je moferapa imuapyra 'ara rupi Juna 'ga 'jawerimũ etee futat. Aiporamũ tãmêjê te nipo pekwaap. "Na pa je Janeruwarete 'ga 'ga muri rakue", 'jau nipo pëë jee je feraw ire— 'jau 'ga 'gã nupe.

³¹ —Wowase pë majatykaaw ipe Janeruwarete 'ga 'jau pëë mũ nupe. "Ko 'gã esage ra'e. Werowiat wejue 'gã jera'yra 'ga. A'eramũ je 'gã mua tejemiayuwamũ. A'eramũ 'awamũ 'gã 'ua osou ywag ipe je pyri. Jera'yra 'ga 'gã werowiat rakue", 'jau nipo 'ga pë nupe. "Ko 'gã te aje nia'wyrri. Nuerowiari 'gã jera'yra 'ga rakue", 'jau nipo 'ga pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Aipo 'er-

amũ nipo Sepa ywy pewara 'wryiara ěě 'jau pẽ nupe: "NaKu'jywa kĩa remiayuwa rũi agawewi je ikue. A'etea je ojet muku awi Sarumãu kĩa je'ega renupa ikue", 'jau nipo ěě pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —"A'ere 'ã Jejui kĩa rekoi agawewi pẽ pype rakue. I'akwaap ma'e kĩa jĩmĩ. A'etea 'ã nepeanuwi kĩa je'ega rakue", 'jau nipo ěě oje'ega 'ua pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —"A'jea futat ěě 'i. Sarumãu 'ga a'jea futat okwaap numiamũ. A'ere 'ga nokwaapawi. Je te 'ã a'jea futat okwaap katu katu. A'etea 'ã jeje'ega nepeanuwi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³² —Janeruwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw ipe nipo Ninewa pewara 'gã afu'ama pẽ nupe. "Ore naně nũ. Norokwaawi ore Ku'jywa 'ga ikue. A'etea ore orojeupe Juna 'ga 'ga mome'u ypyrauwe oropoit orotywer awi ikue", 'jau nipo 'gã pẽ nupe. "A'ere 'ã nepeanuwi futari Jejui 'ga je'ega rakue", 'jau nipo 'gã pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —"Juna 'ga a'jea futat esage ma'ea rakue. A'ere 'ã je te 'ga apyraawi. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe pejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Arãparĩn

(Mateu 5.15; 6.22-23; Maku 4.21-23)

³³ A'ere Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe nũ:

—Arãparĩna monyng ire ae nomima'uweri mama'e 'ag are. Imonyng ire ae imonoi jakatupe te imĩina ajue-sawamũ te— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe.

³⁴ —Tata eny 'jawe aereaa. Sã'ã tata enya mama'e resaukara janee. Nan tee futat jarejeau jane mama'ea. Eawep ma'e 'ga te aje 'ã nuesakatui mama'ea. Nan tee futat pẽ. Ea ma'e 'gã 'jawewaramũ pẽ pẽneapyo pejemogyau jeje'eg are, erowiaa pejemogyau. A'eramũ pẽ mama'e apou Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat. A'ere eawep ma'e 'jawewaramũ nepẽneapyoi futari jeje'eg are. Neperowiari jeje'ega. A'eramũ pẽ pejemifutar imũ etee futat mama'e apou pejemogyau. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe pẽ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁵ —A'eramũ pẽ jeje'ega renupa futat. Jeje'ega tata eny 'jawe. Sã'ã tata enya pe resaukara pẽ nupe. Nan tee futat jeje'ega pẽ mu'ei ywaga piar are. ³⁶ A'eramũ pẽ jeje'ega renuparamũ tata eny pype futat pejemogyau pejeatau. Jeje'ega renupara 'gã a'jea futat ajemogyau mama'e apou esage Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Judeu 'gã nemiapo

(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)

³⁷ Jejui 'ga porogytapaw ire fariseu 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Ere ejua ejemi'waa je'wyr ipe— 'jau 'ga 'ga upe. A'eramũ Jejui 'ga awau 'ga rupi.

'Ga rog ipe owaẽm ire Jejui 'ga awau osou. Awau wapyka. ³⁸ A'eramũ 'ga mo'wyrarera 'ga 'jau ojeupe: "Kuu. Nojepoei futari nipo ajee 'ga ki sa", 'jau 'ga ojeupe. "Najane 'jawe rũi 'ga jepoei ojemi'war enune", 'jau 'ga 'ga ago'wau ojeupe etee futat.

³⁹ A'ere Jejui 'ga ikwaawi ojee.

—Ene 'ã jarejemiapou etee futat mama'ea ereapo ekou numiamũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —"A'jeteetewi 'ã ene mama'e apou ekou numiamũ. A'etea 'ã ne-neawryi. Pẽ 'ã y'a kupe pireita futat numiamũ. A'ere 'ã nepekatu'ogi waipy katy. Nan tee futat 'ã pẽ. Pẽpir esageay futat numiamũ. Pejauk futat pejepiky'a awi numiamũ. A'eramũ 'ã pẽpira ojekatu'oka numiamũ. A'ere pẽkurasãu nia'wryi futari. Iky'auuramũ futat pẽkurasãu. A'ere 'ã pejekurasãu nepekatu'ogi futari— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporogytau 'ũina.

⁴⁰ —Pẽ'akwaawe'ema pẽ nereko kũi— 'jau Jejui 'ga oje'ega moywrafena 'gã nupe. —"Janeruwarete 'ga 'ã pẽ apoarera. A'eramũ 'ga afuweramũ pẽ katu'og are numiamũ. Napẽpira katu'og are rũi 'ga fuweramũ. Pẽkurasãu katu'og are tee 'ga fuweramũ numiamũ— 'jau 'ga oje'ega moywrafena 'gã nupe. —"Pejetywer awi pepoir ire amunipo 'ã 'ga pẽ katu'ogi. A'eramũ amunipo 'ã pẽ pejesageramũ pejemogyau 'ga upe, 'jau je 'ã tekou pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴¹ —Pejekate'em awi pepoit. Ikaraemãe'ema 'gã nupe pejekaraemã pemono amũ. Nan pẽ iaporamũ pejekatu'ok, pẽpira we futat pẽwyter ipe naně nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴² —Pẽporiay'i pẽ numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pẽ nereko tyweri pejejee pejeporomutare'em are. Fariseu 'ã pẽ. A'eramũ pẽ mama'e mojo'oka pejepe 'jawe pejejeupe. Ko pypiara naně imojo'oka nũ. A'eramũ pẽ majepeja monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ emyrera pẽma'ea. Kumikasi-ga miamũ pẽ imojo'oka imonou Jarejuwarete 'ga upe. Nanuara te esage futat 'ga upe numiamũ. A'ere namĩa etee rũi peapo. Pejejee naně futar iki pejeka esage nũ. Mĩmera apoa esageay Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. —"A'ere 'ã pẽ nanarũi. Pẽ 'ã pejuereko tywerete. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pejejee pejeporomutare'em are pẽ nerekou tyweate— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina. —"Pejepytuna 'gã nereko esagearamũ Jarejuwarete 'ga ree we futat pejeka esage— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —"A'ere pejepytun are pejekuae'emamũ Jarejuwarete 'ga we futat pereko tywerete— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina oporogytau.

⁴³ —Pẽporiay'i nipo pẽ numiamũ. "Je jeresage" pe'je numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pẽ nereko tyweretei. Pejetykaaw ipe pejewau 'ã kũi-ma'eteete 'gã apykaw ipe etee pẽpygiwet. Ukawõ'õ me pejeatau pejemogyau miamũ 'ã pejejeapeje'ega futaa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁴ —Judeuramũ jane nipyruga'uweri tywy are. Tywya nia'wryi. Aeto'omera ajemogy. A'eramũ jane jarepyruga'ema futat ee. A'eramũ jane mama'e monou tãmẽjẽ futat imĩina tywy 'arimũ imojewakawamũ ajaupe. A'eramũ ae tywy 'arimũ opyruga'ema. Tywya 'ã 'ũina ojewage'emamũ. A'eramũ 'ã ae okwapa i'arimũ. Ikwaape'ema rerekou. Nan tee futat pẽ. Nepẽwyter a'wryi pejemogyau. A'ere 'gã nokwaawi te. Tywy jewage'ema 'jawe futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —"Oreresageay" pe'je 'ã jepi numiamũ. A'ere 'gã nepekwaawi

te. Pëwytyer a'wyre'ema nokwaawi te— 'jau 'ga 'üina 'gã nupe.

⁴⁵ A'eramü Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amü 'jau Jejui 'ga upe, aipo 'ga 'eramü.

—'Gã nupe aipo 'jau te ore nanë futat ore ago'o ape e'ÿina nü— 'jau 'gã 'ga upe aipo 'ga 'eramü.

⁴⁶ —Pëë nanë nipo moromu'jaramü pejemogy tywet 'gã 'jawe futat nü— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Napejejemimu'efer imü etee rüi te 'ã mama'ea peapo. A'eramü nipo Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete futat. Sã'ã 'gã amü mama'e poyja monoa aju'arimü. A'eramü 'gã ojopoare'ema iupia. Nan etee pëë. Pëë 'ã Moisesi 'ga remikwasiarer are pemu'e katu katu 'gã numiamü. "Peko esage 'ã pejemogyau Moisesi 'ga je'eger imü. Pepoit kasi 'ga je'eger awi ne", pe'je 'ã 'gã nupe pejemogyau numiamü. A'ere 'ã pëë te nepeko esagei pejemogyau Moisesi 'ga je'eger imü— 'jau 'ga 'gã mu'jara 'gã nupe.

⁴⁷ A'ere 'ga 'jau 'gã nupe nü:

—Pëporiay'i pëë pejemogyau numiamü.

Nepeenuwi futari Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã je'ega. A'eramü nipo Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete futat. Pëypy 'gã 'ã Janeruwarete 'ga mome'wara 'gã je'ega nuenuwi etee rakue. Ma'eramü 'ã 'gã 'ga je'ega mome'wara 'gã apisi rakue. Pëë nanë 'ã 'gã je'egera renupe'ema nü— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁸ —Pejepy 'gã 'gã apisi re 'ã pëë ita esage monou 'gã nywy 'arimü peje'arasiga resaukaawamü. A'ere 'ã pë'arasig 'mea te pë nerekoi. Pëku'ia te pë nereko 'gã apisiawer are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁹ —Janeruwarete 'ga 'ã 'akwaap tãmjë futat. A'eramü 'ga jane kwaapa. A'eramü 'ga 'jau "Teje'ega mome'wara 'gã tomono 'gã nupe 'jau kwy", 'jau 'ga rakue. "Amumera 'gã te nipo 'gã wereko tywerete. Amumera 'gã te nipo ajee 'gã wapis", 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵⁰ —A'eramü Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete werowiaara 'gã nepyaa. Nepë'arasigi te 'ã pejetywer are. Pejetywer are, jareypy 'gã tywer are. Mimer are 'ga pë nereko tyweretei. Janepy 'gã 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisau ekoete rakue. Ywy apo ypyrauwe te 'ã 'gã 'ga rerowiaara 'gã apisi rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'üina. ⁵¹ —Apeu 'ga ra'ne te 'ã 'gã ajuka ypy ypy rakue. A'ere 'gã 'ã 'awamü taetu 'ga rerowiaara 'gã apisi kwaiwete. 'Awamue 'gã 'ã Sakari 'ga jukau rai'i nü— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Jarejuwarete 'ga rukawõ'õ me 'ga 'amamü 'gã 'ã 'ga jukau rai'i. A'eramü nipo 'ga pë nerekou tyweaete iapisipyrera 'gã nepyaa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵² —Moromu'jara pëë numiamü. Pëporiay'i pejemogyau numiamü. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pë nereko tyweri futari— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Jarejuwarete 'ga je'ega te 'ã neperowiari futari. A'eramü 'ã pëë erowiarukare'ema 'gã nupe. Pë'me etee 'ã 'gã nupe. A'eramü 'gã a'jea futat ikwaape'ema. A'eramü nipo anure Janeruwarete 'ga pë nerekou tyweaete— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵³ Oporogytapaw ire Jejui 'ga awau 'gã nui. Fariseu 'gã amü awau 'ga rupi Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee. A'eramü 'gã awau akou oporogytau pe rupi. Ajamueu awau akou. Oje'ega moywyräfena 'ga upe, 'ga rerawau 'ga rerekou, 'ga moporogytaukaa ojeupe. A'eramü 'gã 'jau ajaupe:

—Pe'je ajee 'ga simoporogytaukat jarejee 'ü— 'jau 'gã ajaupe. —Siesak 'ga mama'e tywera mome'ua jarejee 'jau 'ü— 'jau 'gã ajaupe, ajuerawau ajuerkou. A'eramü 'gã a'eramü 'ga moporogytaukaa 'ga rerawau 'ga rerekou pe rupi. A'ere 'ga morogyta a'jea etee imome'ui 'gã nupe 'gã nerawau 'gã nerekou. Nomome'ui futari 'ga mama'e tywera. ⁵⁴ —'Ga je'eg ekoete 'ga rekoramü sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe numiamü.

A'ere 'ga morogyta a'jea etee imome'ui 'gã nupe 'gã nerekou.

Pekyje ki Jarejuwarete 'ga wi

(Mateu 10.26-31)

12 A'eramü 'gã ajatykau Jejui 'ga ree. 'Ga porogyta renupa 'ua ajatykau. Kwaiwete 'gã. A'eramü 'gã opyruga pãwë gatu etee te futat ojopy are. Opyrugawe'ema rerekou 'gã opyruga ajuee.

A'ere Jejui 'ga je'egi wemimu'e 'gã nupe etee ra'ne:

—Peko kasi fariseu 'gã 'jawe ne— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe. —"Ore 'ã oreresageay", e'i 'gã numiamü. A'ere o'meramü te 'gã 'i ajemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Nepeesagi te 'gã tywera. A'ere 'gã tywereteramü futat. Mama'e tywera 'gã wapo ajemogyau. A'ere 'gã imimi te. Kanape'i jopypeawa 'jawe 'gã tywera. Nuesaga'uweri ae kanape'i jopypeawa. A'ere imopy'apirupaw ire ae imopy'apiruawa kwaawi futari. Nan tee 'gã tywera. Ae nuesaga'nei nipo 'gã tywera. A'ere anure te nipo ae esagi futari. Pejemogy kasi 'gã 'jawe ne— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama. ² —Nomima'uweri futari mama'e tywera. Anure te nipo imimipyrera jesaukari 'gã nupe. ³ 'Awamü 'gã amü jemogyi jemime oje'ega ajaupe. A'ere aipo 'ara rupi te nipo 'gã amü imome'ui 'gã nupe wafukaita. A'eramü te nipo najuejue etee futat pekwaap— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

⁴ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nü:

—Pekyje awi pejeapisi are ifuwet ma'e 'gã nui. Pë apisi 'gã numiamü. A'ere 'gã pë'aga nomateepawa'uweri. ⁵ Jarejuwarete 'ga wi te pekyje ete. 'Ga te a'jea futat pë mateepap ywawuje tee werowiare'emamü. Pë'aga we futat 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —'Ga te a'jea futat mama'e tywera ojeupe iaporamü ae apisi— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁶ —Janeruwarete 'ga te 'ã pãjërete. A'ere 'ga jejukai esagei futari ae ree. Peesak wyra'ia. Wyra'ia 'ã niapoi agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga imanünamü wesak 'üina. ⁷ Ae taetu aje 'ã ae ate 'ga upe. Ma'eramü 'ã 'ga jejukai ae ree taetu— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama. —Pë'awa we futat ojemojopyrümawa ajemogyau pëakag are. Aeakag are ijemogy we futat 'ga okwaapap. "Nojejukai nipo 'ga ore ree?" pe'je kasi ne.

Naani. Ojejuka futat 'ga pē nee. A'eramū ki pēē pejeky-jawe'em pejejereko tywera 'gā nui— 'jau 'ga 'gā nupe.

Pejenosī kasi Jejui 'ga mome'u awi ne

(Mateu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ A'ere Jejui 'ga oje'ega 'gā nupe nū:

—Je 'ā pēneki'yraretea. Pejenosī kasi je mome'wau 'gā nupe ne— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Gā nowase pēē je mome'u renosīe'em ire je nanē najenosī pē mome'wau nū. "Je Jejui 'ga remiayuwamū", pēē 'eramū je ywag ipe peoramū je nanē futat ywag ipewara 'gā nowase a'e 'gā nupe nū: "Koromū noko jeremiayuwa 'gā 'ja", 'jau nipo je pē nupe ywag ipe peoramū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁹—Pēē mū nipo 'jau 'gā nupe: "Je najejui 'ga remi-ayuwa rūi", 'jau nipo pēē. A'eramū nipo je nanē futat ywag ipe peoramū "Najeremiayuwa rūi koromū", 'jau nipo je 'gā nupe— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁰—Ojeupe peporogyta re Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui. Je kuraw ire pētywere futat. A'ere nipo anure 'ga 'Agesage je'egi pē nupe, pētywera resaukaa pē nupe. A'eramū nipo pēē pejepoia pejetywer awi. Jui pepoir ire Janeruwarete 'ga imoia pē nui— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. —A'ere 'ga 'Agesage kuraw ire nitywi 'ga amū pētywera resaukaawamū pē nupe. A'eramū pēē jui pejepoire'ema. Nan tee futat pejemogyau. Pejetywer awi pēpoiwire'emamū Janeruwarete 'ga nomoiri futari pē nui. A'eramū aipo 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹¹—Anure nipo 'gā amū je rerowiaaramū pē pyygi pē nerawau pejejatykaaw ipe 'wyriara rowase pē moporogytaukaa jupe. "Ekoay 'ga akou mama'e tywera apou", 'jau nipo 'gā pē nerawau 'wyriara upe pē mome'wau 'me jupe. A'eramū kasi pekyje pejeteroramū ne— 'jau 'ga 'gā nupe. —A'eramū "Ma'ja 'jau sipo je 'gā nupe teporogytau 'wei", pe'je kasi ne, pejekyjau ne.

¹² Janeruwarete 'ga peu pē nerooramū 'gā nupe pe-je'egawa amut pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

Ika'aranūū kwai ma'e 'ga

¹³ A'ere kūima'e 'ga amū mytun awi wafukaja mua Je-juj 'ga upe:

—Jeruwa amanū ai'i. A'ere jereki'yra 'ga arajuwa karaemāmera nomojo'ogi jee ai'i— 'jau 'ga wafukaja mua 'ga upe. —A'eramū ene eje'ega 'ga upe jee: "Emo-jo'ok pejejuwa karaemāmera ejewirera 'ga upe", ere ki 'ga upe jee— 'jau 'ga oje'ega mua Jejui 'ga upe.

¹⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau etee 'ga upe:

—Naejeki'yra ene iago'o anupa rūi je ruri ai'i— 'ga 'i etee 'ga upe, aipo ojeupe 'ga 'eramū. —Naamanū ma'e karaemā mojo'oka rūi je ruri ai'i— 'jau etee 'ga 'ga upe.

¹⁵ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—"Kwaiwete je karaemā futari", pe'je awi. Nakaraemā rūi pē mogeukat ywag ipe. Tejerowiarāmū te je pē mogeukari ywag ipe Tejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁶ A'eramū Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū:

—Kūima'e 'ga amū ikaraemā kwaiwete ma'e 'ga amū e'i ojeupe: "Kwaiwete te 'awamū jeko pypiaara 'wei. Kwaiwete jeremi'ua 'awamū 'wei" 'jau 'ga ojeupe. "A'ere ijagawa niapoi jupe. A'eramū je ma'ja apou jupe nū'ū. Najeporomonoweri je ee 'gā nupe", 'jau 'ga 'ūina ojeupe. ¹⁸ "Sikōi'ī ma'ea pa je omono etyka kwy. Taapo tee amū tuwuu ma'e tejemi'u ryrūnamū 'jau kwy. Tekaraemā reewe tomono inuga tupaw yau pype 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe. ¹⁹ "A'ere ta'e tejeupe 'jau kwy: Kwaiwete te jeremi'ua 'wei. Noporowykyi futari te je 'awamū 'wei. Ajemi'wat etee futat te je 'awamū te'ŷina 'wei" ta'e tejeupe etee futat 'jau kwy. "Teku'iramū tejemi'u are te'ŷina 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁰—A'eramū nipo aipo 'ga upe Janeruwarete 'ga 'jau: "Eremut ekoete eje'ega e'ŷina ra'e", 'jau nipo 'ga 'ga upe, amara'neramū 'ga ree. "Ene manū re aw'ŷja ma'ea eneremi'ua ki 'ei? 'Awauwe futat eremanū ejemi'ua awi kūi", 'jau nipo 'ga oje'ega mua 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

²¹—Pēē mū nipo pejekaraemā are etee futat peje-jea'aramū. A'eramū Jarejuwarete 'ga ree jēmī nipo pe-jejea'are'emamū futat— 'jau 'ga 'gā nupe. —Aipoa kūi-ma'e 'ga 'jawe futat nipo pēē. 'Ga 'jawe futat nipo peje-mama'ea peetypap pejemanūnamū— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

Pejemogypyk ki Jarejuwarete 'ga ree

(Mateu 6.25-34)

²² A'eramū Jejui 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe nū:

—Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Pēnea awi mama'e are etee pejemogyau, je 'i pē nupe. "Ma'ja je i'wau 'awamū", pe'je awi pejejeupe. Pēnea'ar awi pejejaity are etee pejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogyau pejemogyau, 'jau je 'ā pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Ga te 'ā pē apo. A'eramū 'ga ojee pejemogyau mama'e mua pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama oporogytau. ²⁴—Sā'ā wyra'ia. Wyra'ia 'ā nuapoi agawewi mama'ea. Nitywi agawewi 'ā mama'e ty-mawa. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga mama'ea omono jupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Niapoi agawewi wyra'ia 'ga upe. A'etea 'ga ojejukau ee. Pēē taetu aje 'ā aer-amū. A'etea sipo 'ga nojejukai pē nee?— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁵—Peko sipo amū pejeyman'e'em are ete ea'at ma'eramū amū pejeyman'e'emamū namutat?— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —Naani. Nia'wryi futari aipoa miamū pē nupe ee pēnea'ara. A'etea te nipo pēyman pejemogyau. Pejeywyr are tee pejejea'aramū miamū pe-manū futat. Mama'e are etee pēnea'at pē nekoa nepē koga'uweri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁶—Ma'eramū pēē pejejea'aramū mama'e are etee pejemogyau ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁷—Sā'ā 'ywyotyra. 'Ywa 'ā noporowykyi agawewi futat opotyra are. A'ere ipotyra esageteeramū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ymā te janepytunera 'ga, Sarumāu 'ga, ikaraemā kwai ma'ea rakue. 'Ga te 'ā taity esage ma'ea

rakue. A'ere 'ā 'ywoytyra te 'ga raity esage apyraawi.
²⁸ 'Ywoytyra 'ā majepe'i 'ara rupi etee wesageramū. A'er-
 amū 'ā ai'iwe opyijagamū. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga
 omokaturam ipotyra jupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.
 —Jupe iapo re sipo 'ga nomono'i mama'e esagea pē
 nupe? Pēē taetu aje 'ā pēnesage 'ga upe. Ma'eramū
 pēē 'ga rerowiaraipe etee 'ū? Pe'je 'ga rerowiaa futat
 nanimenime. Perowiaraiw awi etee 'ga. ²⁹ Au'je ma-
 ma'e are etee pēnea'ar ire. Pejemuaēm awi pejeje-
 mi'uram are etee. Pejemuaēm awi nanē pejejaity are
 etee nū. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee pejejuka ete—
 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁰ —Janeruwarete 'ga
 rerowiare'ema 'gā te 'ā ajemuaēm mama'e are etee.
 A'ere kasi pēē 'ga 'jawe peko ne. Janeruwarete 'ga
 pēnemifutara okwaap. Ojejuka 'ga pē nee— 'jau Jejui
 'ga 'gā nupe. ³¹ —Jarejuwarete 'ga je'ega peenup katu
 katu. 'Ga je'eg imū peko esage. A'eramū 'ga mama'e
 esage mua pē nupe, pēnemifutara mua pē nupe— 'jau
 Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

Nateepawi futari ywag ipe ako ma'ea
 (Mateu 6.19-21)

³² —Pekyje futat kasi mama'ea pejejewi teepap ja'wy-
 ja'wyrāmū ne. Pejemogypyk futar iki pejejemogyau
 'ga ree. Janeruwarete 'ga ojee pejemogypygamū iku'i
 futat 'ūina pē nee. A'eramū 'ga mama'e esage mua pē
 nupe. Anure ywag ipe pē nesaka 'ga aku'iramū futat
 pē nee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³³ —Pejekaraemā ki peme'eg amū ka'aranūū are. A'e
 repyfera monou ikaraemāe'ema 'gā nupe. A'eramū
 Janeruwarete 'ga ka'aranūūa 'gā nupe imonoramū
 ywag ipe mama'e mua pē nupe. Mama'ea pejejaupe
 imonoawera mepyaupē nupe. Peu mama'e nateep-
 awa'uweri. Nitywi mama'e mateepaara. Nitywi agu'jaa
 peu. Nitywi jypemeruua. Nitywi muna'ywa. A'eramū
 mama'ea ateeepawe'emamū futat peu— 'jau Jejui 'ga
 'gā nupe.

³⁴ —Pejekaraemā are etee pēnea'aramū 'au wpy pe
 etee futat pejekaraemā pereko. A'ere Janeruwarete 'ga
 ojee pēnea'aramū, ywag ipe nanē mama'e esage muri
 pē nupe nū. 'Auwara karaemā momytunara 'gā ojejuka
 'au ojeapo ma'e are etee ajemogyau. A'ere ywag ipe
 karaemā momytunara 'gā jejukai Jarejuwarete 'ga ree
 te— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

"Je rura ki peapesak" Jejui 'ga 'eawet

³⁵ —Anurenure'i nipo je oi Jarejuwarete 'ga pyri pē
 nui. Anure te nipo je ruri nū. A'eramū pēē je ruru'jawa
 rapesaka pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe opor-
 ogytau 'ūina. —Sā'ā aeporowykya 'wyrriara upe. A'er-
 amū 'ā 'wyrriara 'ga awau watau wemiayuwa 'gā nui,
 maraka pe 'ga awau 'gā nui. A'eramū 'gā 'ā 'upa tata
 monyka imyina 'ga rura rapesaka. Owaēmawe 'ga 'ā
 'okwara mopoga wemiayuwa upe. A'erauwe 'ā 'wyrriara
 'ga remiayuwa iawopytymo'woka 'ga upe. ³⁷ A'eramū
 'gā aku'iramū 'upa. 'Ga waēma rapesakara 'gā
 aku'iramū. "Au'je katu pa 'ga ruri jane sere'emauwe
 nū", 'jau 'gā ajaupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'ere

nipo 'ga opiara mosoka, oje'ega wemiayuwa 'gā nupe:
 "Pe'je pejejua pejejemi'waa", 'jau nipo 'ga ojewyra
 rapesakara 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁸ —Meewe'i 'ur ire nipo 'ga ypyaje 'ua owaēma.
 A'etea nipo 'gā ajemogyau 'ga rapesaka. 'Ga waēmamū
 nipo 'gā aku'iramū. ³⁹ Nan tee futat nipo pēē je rura
 rapesakaramū pejejemogyau au'jeteramū je rapesa-
 ka— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Nepekwaawi futari je
 jewyawa. A'eramū pēē pejejemogyau au'jeteramū je
 rapesaka— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —Sā'ā 'oga
 jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Muna'ywa rura
 kwaaw ire amunipo 'ā 'oga jara 'ga awawe'em 'og awi.
 A'ere 'ga nokwaawi futari muna'ywa rura wog ipe. Nan
 tee futat nepekwaawi pejejek'i'yramū je jewyawa— 'jau
 Jejui 'ga 'gā nupe.

Kūima'e 'ga remiayuwa 'gā
 (Mateu 24.45-51)

⁴¹ Aipo 'ga 'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:
 —Ore upe te ere aipo 'jau? Najuejue etee te 'ā ere
 oree nū?— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

⁴² A'eramū Jejui 'ga 'jau Pedro 'ga upe:
 —Je rerowiaaramū etee futat pejemogy najuejue
 etee futat je rapesaka, je jewyra rapesaka— 'jau Jejui
 'ga Pedro 'ga upe.

A'eramū Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe,
 'gā mu'jau 'uaw are nū:

—'Wyrriara 'ga remiayuw esage 'ga i'akwaap ma'ea.
 O'wyrriara 'ga je'eg imū etee futat mama'ea wapo. A'er-
 amū 'wyrriara 'ga wata enune wemiayuw esage 'ga
 m'yina wemiayuwa 'gā nesakawamū. "Aata je. A'eramū
 je ene m'yina 'gā nesakawamū", 'jau 'wyrriara 'ga wemi-
 ayuw esage 'ga upe. "Mama'ea ki emono 'gā nupe 'gā
 nemi'uramamū", 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū nipo 'ga
 'wyrriara 'ga awau watau 'gā nui. Anure nipo 'ga ojewya
 'ua nū. ⁴³ 'Ga 'eawer imū etee mama'e apo re nipo 'wyr-
 iara remiayuw esage 'ga aku'iramū ajemogyau o'wyrri-
 ara 'ga resakawe. ⁴⁴ A'eramū 'wyrriara 'ga we futat
 aku'iramū 'ga ree wemifutar imū etee 'ga porowykyra-
 mū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū nipo 'ga a'jea
 futat 'ga monou 'ga m'yina okaraemā are ojejuka
 ma'eramū. ⁴⁵ A'ere nipo imyimynera 'ga amū 'i ojeupe:
 "Mukuu nā'ā je'wyrriara 'ga oi re'ā, oporomukuramū
 re'ā", 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū nipo 'ga opytuna
 'gā amū nupānupāu. A'ere nipo 'ga awau ojemi'waa,
 kawāajaiwa rykua. A'eramū nipo 'ga weawrywamū ak-
 ou. Oporowykyawe'em nipo 'ga 'ūina. ⁴⁶ A'e pype nipo
 'ga 'wyrriara 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe.

Wapesage'emeteramū nipo 'ga 'ua owaēma erujewi
 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga 'ga rekoarūe'ema resakawe
 'ga mopimopika. A'ere nipo 'ga 'ga monou tata pe imo-
 moa 'ga rerekou tyweaete— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe
 imome'wau.

⁴⁷ —'Gā amū nipo 'wyrriara remifutara kwaapa futat
 numiamū. A'ere nipo 'gā nuapoi jupe. A'eramū nipo 'ga
 'wyrriara 'gā nupānupāukaa tesirūmera 'gā nupe— 'jau
 Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

⁴⁸ —Amumera 'gã te nipo ajee nokwaap katui 'wyrara remifutara. A'e 'gã 'gã nonupãuui. Nonupãi kwaiwete. Inãinãĩĩ etee nipo 'gã nupãĩ, mama'e tywera apo re— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

—'Gã amũ nipo 'wyrara remifutara kwaapa katu katu futat. 'Gã a'jea futat oporowyky jupe. Wemiesaga 'gã nee ojemogypyka etee. Wemiesage'ema 'gã nee 'ga nojemogypyga'uweri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

Jejui 'ga ree nipo ae ajamueu

(Mateu 10.34-36)

⁴⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Mama'e mateepapa je ruri. Sã'ã tata mama'e tywera mateepawa. Nan tee futat nipo je ruri mama'e tywera mateepapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

—Janeruwarete 'ga nipo je rerekou tywerukaa petywer are 'gã nupe. A'eramũ nipo 'ga werowiaara 'gã nerekou tywerukare'ema. A'ere je anure 'ga rerowiaare'ema 'gã etee ereko tyweretei— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵⁰ —Anurenure'i nipo je rerowiaare'ema 'gã je rereko tyweri. A'e are etee je rea'aramũ tekou— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵¹ A'ere 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rur ire nipo ore jamuepawi", pe'je kasi ne. Naani. Je ree taetu nipo pejamue pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. ⁵² —Je ree naju'jaju'jawe tee rui penea'at mama'e are. Mukũja 'gã nipo pepyutuna 'gã oporomutaramũ je ree. Muapya 'gã tee nipo ajee pepyutuna 'gã niporomutari je ree. A'eramũ nipo 'gã naju'jaju'jawe tee rui wea'aramũ je ree— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵³ —Kũima'e 'ga amũ nipo je rerowiaa. A'ere nipo 'ga ra'yra naje rerowiari. Kũjã-muku eẽ mũ nipo je rerowiaa. A'ere nipo eẽ ya naje rerowiari. A'eramũ nipo 'gã ajamueu je ree— 'jau 'ga 'gã nupe.

Naje kwaawi pejepe 'ga 'eawet

(Mateu 16.2-3)

⁵⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ywagũna resakawe 'ã pẽẽ mũ 'jau pejejaupe: "Amana nipo 'ã 'ja", 'jau 'ã pẽẽ pejejaupe. A'eramũ a'jea futat amana. ⁵⁵ Ywytu ruramũ 'ã pẽẽ, "Arasimiũna nipo 'ã", 'jau 'ã pẽẽ pejejaupe. A'eramũ 'arasimiũna futat— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁶ —Ywagũna resakawe 'ã pẽẽ amana kwaapa pejemogyau. Ywytu ro'ysag are 'ã pẽẽ 'arasimiũna kwaapa— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tejuwarete 'ga remiaporama je amome'u pẽ nupe. Ma'eramũ sipo nepekwaawi? Nepẽporokwaawiweri te 'ã ee. Ma'eramũ 'ã nepekwaawi— 'jau 'ga 'gã nupe.

Pemota'wa pejejee iporomutare'ema 'gã

(Mateu 5.25-26)

⁵⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ ajee mama'e esagea pejejeupe iapoa nepekwaawi pejemogyau 'ũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

⁵⁸ —"Mama'e tywera 'ga wapo jee", pejejeupe 'ga amũ 'eramũ pejewau pejeporogytau 'ga upe, 'ga mota'wau pejejeupe. Kasi a'e pe 'ga pẽ nerooi 'wyrara 'ga upe ne. A'eramũ 'wyrara 'ga pẽ monoukaa jefaruu 'ga upe, pẽ munewukaa ne. ⁵⁹ Moromunepawa pype pejemono re nipo nepe'earũĩ jui. Mama'e tywera apo mepy re tãmẽjẽ te pe'ẽ jui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. —Nan tee futat ki pẽẽ. Mama'e tywera apo re peje'eg tãmẽjẽ futat Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga pẽ katu'oka tãmẽjẽ pẽ mogyau nũ. Ojeupe peje'ega'ne'emamũ 'ga pẽ nereko tyweretei aipo are— 'jau 'ga 'gã nupe.

Otywer awi ipoire'ema 'gã

13 Jejui 'ga porogyta 'ga 'amamũ 'gã amũ 'ua owaẽma 'ga upe.

—Ekoay 'wyrara 'ga, Piratu 'ga Garireja ywy pewara 'gã apisaukaa Jarejuwarete 'ga upe 'gã porogyta 'gã nupawamũ. Itywerete nipo 'gã. Ma'eramũ nipo 'ã Janeruwarete 'ga 'gã apisaukaa 'gã nupe, aru'e ore kũĩ— 'jau 'gã 'ua u'ama imome'wau 'ga upe.

² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Nityweri 'gã kwaiwete. Ajepeja Garireja ywy pewara 'gã tywera 'gã nuapyaawi. Pẽẽ nanẽ petywerete futat nũ. Pejetywer awi pejeipoire'ema pẽẽ nanẽ futat pamanũ 'gã 'jawe. Pamanũ re nipo, Janeruwarete 'ga pẽ'aga monou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

⁴ —'Awamũ 'ã 'og ywate u'aa Sirue pewara 'gã 'arimũ rai'i, 'gã apisau rai'i. Tesoitu 'gã pytuna. Itywerete ma'e 'gã sipo poromũ rai'i? Petywera sipo 'gã wapyraap rai'i? ⁵ Naani. Pẽẽ juejue futat pepapap pejetywer awi pejeipoire'emamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Y'wa 'yp

⁶ A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

—Kũima'e 'ga amũ 'ũina. A'eramũ y'wa 'ywa u'ama 'ga ko pe. Y'wa 'aawa rupi 'ga awau y'wa 'ywa resaka. A'ere nokoi'i futari i'a mũ akã are 'ga upe. ⁷ A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe: "Muapya kwara 'ara rupi je ruri 'au y'wa 'ywa resaka ai'i. A'ere je naesagi amũ i'aa ai'i. A'eramũ ene etyka", 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe.

⁸ —Aipo 'ga 'eramũ 'ga remiayuwa 'ga 'jau 'ga upe: "Tene i'ami ra'ne, 'awa kwara rupi tee ra'ne", 'jau 'ga 'ga upe. "Taypywykai 'jau. A'ere 'yja esage tarut ara iypy are esaka 'jau", 'jau 'ga 'ga upe. "Siesag i'a 'jau, 'yi esage oypy are erur ire 'jau. ⁹ I'aramũ simu'am gatu etee 'jau. A'jea futat i'ae'emamũ sietyk 'jau", 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

—A'jea futat i'ae'emamũ ijetygi futari— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. —Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e tywera apo awi pepoira rapesagi ra'ne. Jui peipoire'emamũ 'ga nan tee futat pẽ netygi— 'jau 'ga 'gã nupe.

Iteu ma'ea kūjā

¹⁰ Morowykye'ema rupi Jejui 'ga awau osou judeu 'gā jatykaaw ipe oporogytau 'gā nupe. ¹¹ A'e pe ojero'wau ma'e ēē mū 'ua 'gā pyri. Ymā ēē jero'wui akou rakue. Tesoitu te ēē kwara mu'ari akou ojero'wau. Mama'euk-waawa ēē erekou opir are. Iteu ma'e 'jawe ēē mogoukaa. Najepyoī futari ēē watau. ¹² Ēē resakawe Jejui 'ga oje'ega ēē upe:

—Erefu'am ī. Enejaruete ene 'awamū ī— 'jau 'ga ēē upe.

¹³ A'ere 'ga opo monou ēē 'arimū. Ēē 'arimū etee agawewi opo monou. A'erauwe ēē u'ama gatu. Ojepy-wau.

—Au'jete je katu'og ape wa'iko. Ene te 'ā eneresage jee— 'jau ēē jarejuwarete 'ga upe.

¹⁴ A'ere judeu 'gā jatykaawa raarana 'ga amara'ner-amū 'ga ree. Morowykye'ema rupi Jejui 'ga ēē ma-fu'ami. “Ae katu'oga ae porowyky futat”, 'jau 'ga oje-upe. A'eramū 'ga amara'neramū Jejui 'ga ree. A'eramū 'ga a'eramū 'jau 'gā nupe:

—Pejor awi pejekatu'ogukaa morowykye'ema rupi— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Morowykye'ema rupi kasi peporowyky ne”, 'jau 'ga 'ā janee rakue. Ma'eramū 'ā pejot morowyky rupi etee peje-jekatu'ogukaa— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—“Morowykye'ema rupi kasi peporowyky ne”, pe'je awi oree. Pēē nanē te 'ā peporowyky pejejemogyau morowykye'ema rupi. Wyra jara agawewi 'ā pēē.

¹⁶ A'etea 'ā “ereporowyky awi morowykye'ema rupi”, pe'je jee. A'etea pejejemawa pemoy'u morowykye'ema rupi. Ēē taetu aea. Abraão 'ga juapyrera ēē. Janepytuna futat ēē. Ma'eramū sipo je mama'euk-waawa moire'ema morowykye'ema rupi ēē wi? Ymā te 'ā ēē mama'eukwaawa rerekoi opir are rakue. Ma'er-amū je imoire'ema ēē wi morowykye'ema rupi 'ū, a'e te je nū a'i kūi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁷ Aipo 'eramū 'gā opoyje'emamū ajemogyau 'ga wi. 'Ga ree iporomutare'ema 'gā opoyje'emamū. A'ere tesirūmera 'gā ku'iramū 'ga ree, ēē wi imoiramū.

'Ga rerowiaara 'gā jemomytunawam

(Mateu 13.31-33; Maku 4.30-32)

¹⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Ma'ja 'jawe ajee je rerowiaara 'gā?— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁹ —Sā'ā y'wa'yi'ī'īa, mostarda 'jawa. A'eramū 'ā ae ity-ma. A'eramū 'ā opopoa awau 'ā o'ywuuramū. A'eramū 'ā wyra'ia aja'yrapyau akā are, waity mogyau ee. Nan tee futat je rerowiaara 'gā— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gā nupe. —'Awamū 'gā ināinānī'ī etee. A'ere nipo 'gā anure kwaiwete je rerowiaara 'gā jemomytuni awau— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

²⁰ —Ma'ja'ja 'jawe ajee je rerowiaara 'gā?— 'jau 'ga oje'ega 'gā nupe nū.

²¹ —Sā'ā kūjā u'i mojerawa. A'eramū 'ā imojopypeawa monou ipype. Ināinānī'ī etee agawewi 'ā imonou ipype. A'etea 'ā awua. Nan tee futat je rerowiaara 'gā jemomytuni nipo— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —'Awamū 'gā ināinānī'ī etee je rerowiari. A'ere nipo anure je rerowiaara 'gā jemomytuni kwaiwete— 'jau 'ga 'gā nupe.

Ywag ipe oo ma'e

(Mateu 7.13-14, 21-23)

²² Jejui 'ga awau akou Jerusarega repejāna. Awaw ipe 'ga awau pe rupiwara 'gā mu'jau akou.

²³ A'eramū kūima'e 'ga amū 'jau Jejui 'ga upe:

—Ināinānī'ī etee sipo ore oi ywag ipe?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁴ Aipo 'ga 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pēnea'at kasi pejejemogyau tesirūmera 'gā nee ne. Pejetywer awi pepoit. A'eramū pēē pejepeporowykyau esage pejejemogyau pejejeupe ywag ipe pejeje-sawamū— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'eramū futat 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ywaga rokwaru nokwaruui. Je rerowiaara 'gā etee te oo osou ywaga rokwaru rupi— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —Jeje'ega renupare'ema 'gā nipo e'i “Ywag ipe je oi”, 'jau nipo 'gā numiamū. A'ere jeje'ega renupare'ema 'gā nosea'uweri ywag ipe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe u'ama nū:

²⁵ —'Okwara motyw ire 'oga jara 'ga nuawopyty-mo'wogi tekotee 'gā nupe. A'ere 'gā amū nipo 'ua 'okwara mopoga 'ga upe. “Toroo orosou 'jau”, 'jau nipo 'gā numiamū. A'eramū 'oga jara 'ga awau oje'ega 'gā nupe: “Pe'je pejewau je wi. Nakwaawi je pēē”, 'jau etee 'ga 'gā nupe.

²⁶ —Nan tee futat nipo peo peu ywag ipe jeje'ega renupare'emamū 'okwara mopoga jee. A'ere nipo je “Najeremiayuwa rūi pēē”, je 'i etee pē nupe. “Pe'je pejewau pejewaya je wi”, je 'i etee pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —A'eramū nipo pēē 'jau jee: “Orojemi'wat ako ore ene pyri ikue. Ore'wyr ipe futat ako ore mu'e ape ikue”, 'jau nipo pēē jee. ²⁷ A'ere nipo je 'i etee pē nupe: “Najeremiayuwa rūi pēē. Pe'je pejewau je wi”, 'jau etee nipo je pē nupe— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama. —“Nepeenuwi futari jeje'ega. Pe'je pejewau je wi”, 'jau nipo je pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁸ —Aipoa 'ara rupi nipo pēē jareypy 'gā nesaka. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga, Jeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā. Mīmera 'gā nipo peesak ywag ipe numiamū. A'ere nipo pēē nepesei futari. A'eramū nipo pēē pejejaa'wau pejejupa pejese'ema rerekou. “Ma'er-amū ore 'ga rerowiare'ema arakou rakue 'ū?” 'jau nipo pēē— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

²⁹ —A'ere nipo kwe pewara 'gā 'ua ajatykau je ree. Najuejue etee nipo 'gā 'ua ajatykau je ree. Awau ojeja-ga ywag ipe ojemi'waa je pyri— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe oporogytau. ³⁰ —Akotee nipo 'gā amū numiamū. A'etea nipo 'gā oo ojejaga ywag ipe je pyri ojemi'waa—

'jau 'ga 'gã nupe. —A'ere amumera 'gã nosea'uweri ywag ipe je pyri. "Je ika'aranũ kwaiwete ma'ea. Je kũima'eeteetea 'jau. A'eramũ je Jejui 'ga tepoara futare'ema" 'jara 'gã nosea'uweri ywag ipe— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

Jerusareg ipewara 'gã nee 'ga 'arasigawet
(Mateu 23.37-39)

³¹ A'e pype fariseu 'gã amũ 'ua oje'ega Jejui 'ga upe: —Eka'jam 'aw awi ewau. Erote 'ga ene juka are ifuwet. A'eramũ ene ewau 'aw awi eka'jama kwe pe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³² A'eramũ Jejui 'ga wea'aramũ ojeupe 'gã 'e are: "Mõ. Siesak 'ga poira oporowyky awi 'jau, e'i nipo 'gã jee", 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga 'i etee 'gã nupe:

—Naani. Naka'jama'uweri je tewau. Tejuwarete 'ga remifutara 'ara rupi te je manũ. Nopaira'uweri je teporowyky awi. Erote 'ga 'me ate 'ga renamũ. Pekwap 'jau 'ga upe: "Nopaira'uweri je teporowyky awi. Ma-ma'eukwaawa je omoit tekou 'gã nui. Ojero'wu ma'e 'gã je akatu'ok tekou, e'i etee 'ga", pe'je 'ga upe pejewau— 'jau etee Jejui 'ga aipo 'gã nupe. —"Namateepawi we je Tejuwarete 'ga porowykya, e'i 'ga", pe'je 'ga upe pejewau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³³ —Tejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat je porowykyi tekou.

Oporowykya je iapopaw ire te nipo 'ga je jukaukari 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —Jerusareg ipe futat nipo tewau temanũmũ. Peu futat Jeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisara 'gã nuwi. A'eramũ je peu futat tewau temanũmũ nipo— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

³⁴ A'eramũ 'ga 'jau Jerusareg ipewara 'gã nupe: —Jerusareg ipewaramũ futat te 'ã pẽẽ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisaramũ peju— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Sã'ã wyrasokwẽa wa'ya majatyka wakape 'wyrripe imonoa kwanũ awi. Nan tee futat je— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —"Tajejuka esage Jerusareg ipewara 'gã nee", 'jau je 'ã pẽ nupe numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee. ³⁵ A'eramũ 'awamũ Janeruwarete 'ga opoia futat pẽ nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'eramũ nipo pẽ nee iporomutare'ema 'gã 'ua pẽ'wyrarete pojekau pẽ nui. 'Awamũ 'ã je nanẽ tewau pẽ nui nũ. A'eramũ pẽẽ je resagu'jape'ema 'awamũ. "Esageay Janeruwarete 'ga remimurera 'ga", 'jawe'ẽwe pẽẽ je resagu'jape'ema futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Awuwut ma'e 'ga

14 Morowykye'ema mũ rupi Jejui 'ga awau osou fariseu 'ga amũ rog ipe ojemi'waa. 'Wyrria'ri 'ga rog ipe awau osou. A'eramũ fariseu 'gã amũ 'ua Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee. 'Gã 'ua osou 'ga resaka.

—Pe'je soo 'ga resaka. Mama'e tywera 'ga iapo re sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

² Poje kũima'e 'ga amũ 'ua osou Jejui 'ga pyri. Awuwut ma'e 'ga 'ua osou 'ga pyri. A'eramũ fariseu 'gã 'jau ajaupe:

—Awamũ 'ã morowykye'ema. A'etea sipo 'ga awuwut ma'e 'ga okatu'ok?— 'jau 'gã ajaupe. —Ae katu'oga ae

porowykya futat morowykye'ema rupi. Nokatu'oga'uweri nipo 'ga 'awauwe 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te Moisesi 'ga rakue? "Pekatu'ok kasi 'gã morowykye'ema rupi ne", e'i te 'ga janee rakue? Naani. Aipo ne'i 'ga rakue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ A'ere 'ga ree ajatyka ma'e 'gã noje'egi futari. Ojenosĩ 'gã 'ga wi aipo ojeupe 'ga 'eramũ.

A'eramũ Jejui 'ga opo monou awuwut ma'e 'ga 'arimũ 'ga katu'oka. A'ere 'ga oje'ega 'ga upe 'ga katu'og ire:

—Awamũ enejaruete. A'eramũ ene ewau eje'wyr ipe— 'jau 'ga awuwut ma'efera 'ga upe.

⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau esakarera 'gã nupe:

—Pejeja'ya wyy kwara pype i'aramũ sipo nepenuẽmi jui morowykye'ema rupi? Pejejeymawa wyy kwara pype i'aramũ sipo nepenuẽmi jui morowykye'ema rupi?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Nepeejara'uweri pejeja'ya im'ina wyy kwara pype. A'ea 'ara rupi pẽẽ iaporamũ je nanẽ ojero'wu ma'e 'ga katu'ogi morowykye'ema rupi nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁶ A'ere 'gã noje'egi futari ajemogyau ojeupe 'ga 'eramũ.

'Gã neko esage are 'gã mu'eawet

⁷ Ojemi'war enune Jejui 'ga awau afu'ama wewiri oo ma'e 'gã nesaka. 'Gã apyga resaka u'ama. "Naakotee ma'e 'gã nenawa 'arimũ rui pa 'gã apygiweramũ ra'e. Esage ma'e 'gã apykawa 'arimũ etee pa 'gã apygiweramũ ra'e", 'jau 'ga ojeupe 'gã nesaka.

A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jawamũ:

⁸ —'Ga amũ nipo 'ua ene mo'wya, "Ere ejua ejemi'waa jerog ipe", 'jau enee. A'eramũ nipo ene ewau eapyka esage ma'e 'gã apykawa 'arimũ. A'eramũ nipo esage ma'e 'ga amũ 'ua wapykawa 'arimũ ene renamũ osou. A'eramũ nipo ene mo'wyarera 'ga "Eryk 'ga renaw awi", 'jau enee. A'eramũ nipo ene ejenosõu ekou 'gã nowase— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe. ¹⁰ —A'eramũ ene 'gã amũ emo'wyrãmũ eapyka akotee ma'e 'gã apykawa 'arimũ te. A'eramũ nipo ene mo'wyarera 'ga 'ua osou. A'eramũ 'ga te 'jau enee: "Au te ejot eapyka je pyri", 'jau enee— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ ene ekou 'wyr-ia'ri 'jawe 'gã nowase— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹¹ —"Je 'ã kũima'eeteetea" 'jara Janeruwarete 'ga imogyau tywet. A'eramũ Janeruwarete 'ga "Nakũima'ee-teete rui je" 'jara 'gã etee 'ga imogyau kũima'eeteeteramũ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹² A'eramũ Jejui 'ga 'jau omo'wyarera 'ga upe:

—Eremo'wy'wyt kasi esage ma'e 'gã etee ne, epytuna etee ne. Ajemogy tee ma'e 'gã we futar iki emo'wyt imojemi'waa ejepyri— 'jau 'ga 'ga upe u'ama. —Esage ma'e 'gã etee ene imo'wy'wyrãmũ 'gã nanẽ ene mo'wyrri ene rerawau oje'wyr ipe nũ. ¹³ Itywetywet ma'e 'gã nanẽ ki emo'wy'wyt imojemi'waa ejepyri nũ— 'jau 'ga 'ga upe. —Iteu ma'e, eae'em. Mĩmera 'gã nanẽ ki emo'wy'wyt eje'wyr ipe nũ— 'jau 'ga 'ga upe. ¹⁴ —'Gã nene mepya'uweri. A'eramũ anure Janeruwarete 'ga 'gã mojemii'waawera mepya'ene— 'jau 'ga 'ga upe.

Maraka pe imo'wy'wyrerera 'gã

(Mateu 22.1-10)

¹⁵ A'eramũ Jeju 'ga pyri ojemi'wat ma'e 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Au aejemi'wara miamũ pa 'ã esage nũ. Peu ywag ipe taetu 'ã aeku'iawa te— 'jau 'ga 'ga upe, 'gã nemi-anuwamũ 'ũina. —Jarejuwarete 'ga pyri ojemi'wat ma'e 'gã taetu aku'iramũ nanimenime— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramũ aipo 'ga 'eramũ Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat nũ'ũ. A'jea futat ere poromũ— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

—Kũima'e 'ga amũ kumia wapoukat 'gã nupe. Kwaiwete 'ga iapoukaa. ¹⁷ A'ere 'ga erojyw ire oje'ega wemi-ayuwa 'ga amũ upe: "Ere ewau 'gã nupe kwe pe, jere-mimo'wy'wyrera 'gã nerua", 'jau 'ga 'ga upe oje'ega. A'eramũ 'ga awau. ¹⁸ Awau 'ga owaẽma 'ga remi-mo'wy'wyrera 'ga amũ upe: "Ere ejua ejemi'waa, e'i 'ga enee ko", 'jau 'ga awau 'ga upe.

—A'ere aipo 'ga 'i etee 'ga upe: "Naani ki 'ei. Ywya je amut ape ko ki 'ei. A'eramũ je tewau esaka ki 'ei", 'jau etee 'ga 'ga upe.

—A'ere aipo 'ga 'i etee 'ga upe: "Naani ki 'ei. Ywya je amut ape ko ki 'ei. A'eramũ je tewau esaka ki 'ei", 'jau etee 'ga 'ga upe.

¹⁹ —Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'ga awau ajepeja 'ga upe etee 'jau nũ, 'ga remimo'wy'wyrera 'ga upe 'jau nũ: "Ere ejua ejemi'waa, e'i 'ga enee ko", 'jau 'ga awau 'ga upe.

—Tee. A'ere nipo je nooi nũ'ũ. Teis kwataua je amut ko. A'eramũ je tewau tejemimurera resaka ra'ne", 'jau etee 'ga 'ga upe nũ.

²⁰ —Awau 'ga aipo 'ga wi nũ. Awau 'ga ajepeja 'ga upe 'jau nũ: "Ere ejua ejemi'waa, e'i 'ga enee ko", 'jau 'ga awau ajepeja 'ga upe etee nũ. A'ere "Je nooi ki 'ei. Jeremireko je 'awamue ko. A'eramũ je a'eramũ ejararũme'em. Nooi je", 'jau etee 'ga 'ga upe nũ.

²¹ —A'eramũ 'ga remiayuwa 'ga ojewya awau imome'wau 'ga upe. "Nuri etee 'gã je rupi ki 'ei", 'jau 'ga awau imome'wau 'ga upe. A'eramũ 'ga a'eramũ amara'neramũ akou 'gã nee— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

—A'eramũ 'ga oje'ega 'ga upe nũ, aipo 'ga upe wẽjẽmĩ futat nũ. "Ekwap ajemogy tee ma'e 'gã mo'wy'wya. Erut ekoete te futar iki 'gã. Eae'ema 'gã we futat ki erut. Iteu ma'e 'gã miamũ futar iki erut. Itywet ma'e 'gã nanẽ ki erut. Mĩmera 'gã futar iki erut", 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe nũ.

²² —A'erauwe 'ga awau nũ. A'eramũ 'ga 'gã nerua, kwaiwete. A'ere 'gã nomatyneemi 'ga roga. A'eramũ 'ga wemiayuwa 'ga mojewyru'japa nũ.

²³ —"Ere ajee ewau kwe pe nũ. Kwe pe ekwap pe rupi nũ. Pe rupiwara 'gã nerua imajatykau jee. Tejoga ryeem gatu gatu te je afutat", 'jau 'ga 'ga upe.

—A'erauwe 'ga ojewya awau nũ. Ojewya awau 'gã nupe nũ. A'eramũ 'ga 'gã nerua, kwaiwete nũ. A'eramũ te 'ga 'ga roga matyneemi 'gã nerua.

²⁴ —"Amo'wy'wyt futat je 'gã ai'i numiamũ, kwaiwete ai'i numiamũ. A'ere 'ã 'gã jẽmĩ nuri ojemi'waa je pyri. A'eramũ 'gã 'awamũ jeremi'u 'wawe'em futat. Nomono'i

futari je tejemi'ua 'gã nupe", 'jau 'ga 'gã nupe— 'jau Jeju 'ga imome'wau 'gã nupe.

Jeju 'ga remiayup

(Mateu 10.37-38)

²⁵ Anure Jeju 'ga awau watau akou nũ. Kwaiwete 'gã awau 'ga rupi. A'eramũ 'gã awau akou oporogytau pe rupi.

²⁶ —Pẽporomutat pẽ pejepytuna 'gã nee. Pejeje are, pejejuw are, pejejewirer are, pejejenyr are, pejepytun are, pejejee nanẽ nũ— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã nerawau 'gã nerekou pe rupi. —A'ere je 'i pẽ nupe: Jeremi-ayuamũ pejekoweramũ ki pẽporomutat je ree pejepytuna 'gã nee pejeporomutara apyraapa. Je ree pejeporomutaramũ ki pẽ mama'e apou jeremifutar imũ je muorypawamũ. "Ereapo awi nanuara ki sa", 'jau nipo pẽpytuna 'gã pẽ nupe. A'ere kasi eremojerowiat 'gã ne. Jeje'eg imũ etee futat pẽ iapou. Kasi a'e pe pẽ najeremiayuwa rũi ne— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã nerawau 'gã nerekou. ²⁷ —Jeremiayuamũ pejekoweramũ jeremifutara etee futat pẽ iapou, pejekiawe'em 'gã pejejeroko tywer awi. "Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uw-eri je Jeju 'ga rerowiar awi", 'jau etee ki pẽ— 'jau 'ga 'gã nerawau 'gã nerekou pe rupi.

²⁸ —Kũima'e 'ga amũ nipo 'og ywate are aparupow-eramũ. A'eramũ 'ga ka'aranũia ra'ne imojopyrũmũ 'ũina. "Taesak ka'aranũia i'jawe jooa 'jau kwy, 'oga apoa 'jawe jooa 'jau kwy", 'jau nipo 'ga 'ũina imojopyrũmũ.

²⁹ "Kasi 'gã a'e pe 'oga je imateepawe'emamũ je jai ne kwy", 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe imome'wau 'gã nerawau 'gã nerekou.

—Nan tee futat nipo pẽ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

—A'eramũ pẽ je rerowiaaramũ pejemogyau pejejea'aramũ ra'ne. "A'jea futat sipo je rekoi 'ga rerowiarareteramũ 'wei?" 'jau ki pẽ pejemogyau pejejea'aramũ ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe. —"A'jea futat sipo je 'ga porowykya etee futat iapoi 'wei", 'jau ki pẽ pejejeupe— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

³¹ —"Wyriara 'ga amũ remiayuwa nipo amara'neramũ ajepeja 'wyriara 'ga remiayuwa 'gã nee te. A'eramũ nipo 'gã 'jau o'wyriara 'ga upe: "Soo 'gã apisau 'jau" 'jau nipo 'gã 'ga upe. A'eramũ nipo 'wyriara 'ga 'jau 'gã nupe: "Tee. Tene ra'ne. Kwaiwete 'ga remiayuwa pytuna. Witi miu 'ga remiayuwa pytuna. Jane najanepytuni. Teis miu etee te 'ã janepytuna. Siapisipap sipo jane 'gã?" 'jau nipo 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

—"Tee. Naani nipo nũ'ũ. 'Gã etee nipo jane apisipap", 'jau 'ga remiayuwa 'gã 'ga upe. A'eramũ nipo 'wyriara 'ga oje'ega ra'ne imonou ajaupe. ³² A'eramũ 'gã oje'ega pyu etee futat ojomojyrũmũ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe imome'wau.

³³ —Nan tee futar iki pẽ. Jeremiayuamũ pejekoweramũ pejejea'aramũ ra'ne pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pẽ je rerowiaaraipa etee. A'ere etyka 'ea nia'wry— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

³⁴ —Sã'ã jukyra resagea futat numiamũ. A'ere kumi pype omonoramũ nomẽ'ei futari. Aipoa jukyra nia'wry futari. ³⁵ A'ea jukyra numiamũ. A'ere namuei mama'ea.

A'eramũ ae imonou imomoa yty apy'rarimũ. Nan tee futat je rerowiar awi opoit ma'e 'gã— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —'Ga amũ te nipo ajee mama'eaya ojeupe ije-saukaramũ opoit je rerowiar awi. 'Gã je rerowiaa numi-amũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã nerawau 'gã nerekou.

Oka'jam ma'ea karupa'mĩa

(Mateu 18.12-14)

15 Anure itywet ma'e 'gã 'ua Jejui 'ga renupa 'upa. 'Wyarararete upe ka'aranũ puykara 'gã nanẽ kwaiwete nũ.

² 'Gã nesakawe fariseu 'gã amũ Moisesi 'ga remik-wasiarar are moromu'jara 'gã netee Jejui 'ga ago'wau 'upa:

—Kuu. Itywet ma'e 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e— 'jau 'gã ajaupe 'upa. —Ojemi'waa nanẽ 'ga 'gã pyri ra'e nũ— 'jau 'gã ajaupe.

³ A'e renupawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Itywet ma'e 'gã werowiara we futat Janeruwarete 'ga afutat— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

⁴ —Kũima'e 'ga amũ nipo wyra jara. Karupa'mĩa nipo 'ga reymawa. Kwaiwete nipo 'ga reymawa. Sẽg nipo 'ga reymawa pytuna. A'ere nipo karupa'mĩ amũ ka'jami opytun awi ka'a pe. A'eramũ nipo ijara 'ga ipytuna jaga ukaja pype inuga. Ipytuna jãmaw ire nipo 'ga awau oka'jam ma'efera rekaa akou. A'eramũ nipo 'ga awau owaẽma jupe. ⁵ Esakawe aipo 'ga iupia imonou imopeywaa ojas'i'ywarimũ erua. Aku'iramũ 'ga oka'jam ma'efera rerua oje'wyr ipe nũ. ⁶ Wog ipe owaẽmawe nipo 'ga oje'ega monou opytuna 'gã nupe: "Pe'je peje-jua pejeku'iramũ je pyri. Tejeymawa je aesak ko", 'jau nipo 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁷ —Nan tee futat Jeruwarete 'ga ku'iramũ 'ũina. Otywer awi itywet ma'e 'ga poiramũ 'ga ku'iramũ 'ũina ywag ipe, ywagipewara 'gã netee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. —Nan tee otywer awi opoit ma'e 'gã nee 'ga ku'iramũ 'ũina. Esage ma'e 'gã nee aku'ia 'ga iapyraapa 'ũina itywet ma'efera 'gã nee— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree 'ũina.

Ka'aranũ 'ywope'i etygiyret

⁸ A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

—Kũjã ãẽ mũ 'ywope'ia wereko, ka'aranũ 'ywope'ia. Teis ãẽ ka'aranũ 'ywope'ia pytuna. Epyuu ma'ea juejue ãẽ upe. A'ere nipo amũ 'ari ãẽ wi. A'eramũ ãẽ tata monyka esakawamũ 'oga peia imua imono'oga esaka.

⁹ Esakawe ãẽ oje'ega ojepeyriwara 'gã nupe: "Pe'je peje-jua je pyri pejeku'iramũ. Aesak je teka'aranũã ko", 'jau ãẽ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁰ —Nan tee futat Janeruwarete 'ga ku'iramũ otywer awi 'gã poiramũ. Ywagipewara 'gã netee 'ga aku'iramũ 'ũina— 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau.

Oka'jam ma'ea kunumĩũ 'ga

¹¹ A'ere Jejui 'ga 'ũina mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree:

—Kũima'e 'ga amũ mukũi tee 'ga ra'yra 'gã. Kũima'ea jue 'ga ra'yra 'gã. ¹² Iwujaa 'ga 'jau 'uwa 'ga upe: "Anure ki ekaraemã emut oree. A'ere je tema'ea 'awauwe ifu-tari. Emanũme'ẽwe jema'ea emut jee", 'jau iwujaa 'ga 'uwa 'ga upe.

—A'erauwe 'ga okaraemã mojo'oka wa'yra 'gã nupe. Kwaiwete 'ga ka'aranũã. A'eramũ 'ga okaraemã kwa-jamũ.

¹³ —Anurenure'i 'ga ra'yra 'gã awau 'ga wi, iwujaa 'ga awau muku 'ga wi. Tapy'ÿja mũ 'wyrarete pe 'ga awau 'ga wi. Peu 'ga oka'aranũũ momyaupap. Kũjãmene'em are, kawãjaiw are 'jau. Mĩmer are 'ga oka'aranũũ momyaupaw ekoete. Nan etee etee 'ga akou nũ. Ika'aranũũe'ema 'jawe akou nũ. Oka'aranũũ momypaw ire 'ga akou ty'ara upe. ¹⁴ Aman ipe agawewi. A'etea amana nokyri 'gã nupe. A'eramũ temi'ua opapapap. A'eramũ peuwara 'gã ty'ara upe ajemogyau. Peu oo ma'efera 'ga nanẽ akou ty'ara upe nũ.

¹⁵ —A'eramũ 'ga 'jau peuwara 'gã nupe: "Jeporowykywet je tekou", 'jau 'ga akou 'gã nupe, morowyky rekaa ojeupe. A'eramũ 'ga amũ 'jau 'ga upe: "Peu ekwap ekou, tajaurana poitawamũ", 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁶ —A'erauwe 'ga awau akou tajaurana poitawamũ. A'eramũ 'ga ty'ara rerekou. Tajaurana futawa resaka 'ũina. A'eramũ 'ga tajaurana futawa uweita jui numi-amũ. A'ere teymajara 'ga a'ea miamũ na'uukari 'ga upe. ¹⁷ Ty'ara rerekou 'ga aipo 'jau. "Kwaiwete agawewi nãã jeruwa 'ga remiayuwa jepi re'ã. A'etea nãã kumia emyret jepi re'ã. A'ere pa je 'ã 'au ty'ara rerekoi nũ. Maran te 'ã nooi tekou tejewya tejuwa 'ga resaka nũ 'i", 'jau 'ga akou ojeupe. ¹⁸ "Tajemome'u tejuwa 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ga 'ũina u'arasigamũ. "Jetywerete je tekou jarejee ai'i, Jarejuwarete 'ga upe nanẽ ai'i nũ, ta'e imome'wau tejuwa 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ga akou ojeupe. ¹⁹ "Eja'yra 'jawe kasi je rereko ape 'awamũ ne, ta'e 'ga upe 'jau kwy. Au'je je rereko ape eja'yramũ je rekoramũ jepi, ta'e 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe 'ũina. "A'eramũ ene 'awamũ je moporowykyau etee ejee, ta'e tejuwa 'ga upe 'jau kwy. Tejemi'ua tamepy tekou 'jau, ta'e tejuwa 'ga upe 'jau kwy", 'jau 'ga 'ũina ojeupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

²⁰ —A'erauwe 'ga afu'ama o'wya. Pe awi etee futat 'ga awau. Ojewya awau owaẽma 'uwa 'ga upe. Muku 'ga rekorauwe 'ga ruwa 'ga 'ga resaka. "Kweramũ nipo jera'gra ruri akou nũ", 'jau 'ga ojeupe.

—'Ga resakawe 'ga awau ujãna 'ga rowosõu awau 'ga mana.

²¹ —A'eramũ 'ga 'jau 'uwa 'ga upe: "Jetywerete je tekou jarejee ai'i, Kiapi'ni. Jarejuwarete 'ga upe nanẽ ai'i nũ, Kiapi'ni", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. "Eja'yra 'jawe kasi je rereko ape 'awamũ ne", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. "Au'je je rereko ape eja'yramũ je rekoramũ jepi", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe oje'ega.

²²—A'ere 'ga ruwa 'ga 'i etee 'ga upe: “Ene'me awi. Eremur awi aipoa ki sira ko. Jera'yra futat ene kũi”, 'jau etee 'ga ruwa 'ga 'ga upe. “Nafutari je nanuara. We-saga'uwe'emamũ te ae poromũ ae 'i ujara upe”, 'jau tee 'ga wa'yra 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

—A'ere 'ga ruwa 'ga 'jau wemiayuwa 'ga amũ upe: “Ekwap taity esage pe rerua kamēsīete imunepa 'ga wi. Fāyrũ reewe futar iki erut 'ga upe. Myapaawa nanē amũ rerua 'ga pyapaawamũ”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe. ²³“Wyra pejuka amũ jera'yra 'ga upe. Kwatau ra'yru'ia, oreremimoky'rafera ki perut ijukau. Janeroryp jarejupa 'jau”, 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe.

²⁴—“Jera'yra nipo 'ã amanũ rakue”, a'e je tekou jepi. A'ere 'ã jaruete jera'yra rekoi ra'e jepi— 'jau 'ga 'gã nupe, ojeupe wa'yra 'ga poromũ. “Oka'jam 'ga ako je wi ikue. A'ere 'ã ekoje ra'e jepi. A'ere 'ã turi opoa akou jee nũ. A'eramũ jane jarejemuekõēāina 'ga rur are”, 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁵—Wewirera 'ga waēmamũ tuwi ma'e 'ga akou ko pe oporowykyau. A'ere 'ga 'ua. Oporowykypaw ire 'ua, maraka renupa. ²⁶A'eramũ 'ga 'jau 'gã amũ nupe: “Ma'ja poromũ nũ?” 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷—“Enewirera 'ut ojewya akou ra'e. A'eramũ eneruwa 'ga kwatau ra'yru'ia jukaukaa oree ko. 'Saje-muekõēāi jera'yra 'ga ree', 'jau 'ga oree ko”, 'jau 'gã 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

²⁸—A'erauwe tuwi ma'e 'ga amara'neramũ. A'eramũ 'ga osowe'em. 'Ga mara'nea 'ga rerekou. A'eramũ 'ga ruwa 'ga uēma 'ga resaka. “Ere ejua esou, kisit”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹—A'eramũ 'ga 'jau 'uwa 'ga upe: “Je ree jēmĩ 'ã nenerorywi jepi. Nerejemogyppygi 'ã je ree jepi. Je etee agawewi 'ã oporowyky tekou enee. Tekotee 'jawe je 'ã eneje'ega oware'ema jepi”, 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. Wewirera 'ga ree 'uwa 'ga rorywamũ 'ga aipo 'jau 'ga upe. “Majawer are etee agawewi 'ga 'ã ka'arana momypaw ekoetei rai'i. A'etea 'ã eneporia 'ga ree. Je ree jēmĩ 'ã eporia'e'amamũ jepi. Je upe jēmĩ 'ã jarejeymawa mũ jukawe'e'mĩ jarejee jepi. Wyrasokwē miamũ 'ã amũ jukaukare'ema jarejee jepi, oporowyky ma'eramũ jēmĩ jepi”, 'jau 'ga 'uwa 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

—Wyra jukaramũ amara'neramũ 'uwa 'ga ree. ³¹A'ere 'ga ruwa 'ga 'i etee 'ga upe: “Ene 'ã jepir are ereko. Nereoi 'ã muku je wi. Janemama'ea enemama'ea futat”, 'jau 'ga wa'yra 'ga upe, aipo ojeupe 'ga 'eramũ. ³²“Omomot sipo 'gã jera'yra rakue pa”, a'e je tekou jepi. A'ere 'ã turi akou opoa jatee. A'eramũ je 'jau 'gã nupe ko: “Sajemuekõēāi 'ga ree 'jau, 'jau je 'gã nupe ko”, 'jau 'ga wa'yra 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

—Saa'e kũima'e 'ga ku'ia. Wa'yra ojeupe ijewyt turamũ 'ga ku'ia rakue. Nan tee futat Janeruwarete 'ga ku'iramũ 'ũina otywer awi opoit ma'e 'gã nee— 'jau Jejui 'ga 'ũina imome'wau 'gã nupe.

'Gã neko esage are 'gã mu'eawet

16 A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ:

—Kũima'e 'ga amũ wemiayuwa 'ga omono okaraemã pykaramũ numiamũ. A'ere aipo 'ga nia'wryi.

Ka'aranũ jara 'ga wi ka'aranũ momyaupap ekoete etee futat 'ũina 'ga wi. A'eramũ 'ga a'eramũ 'ga amũ 'ua imome'wau 'ga upe. “Enekaraemã pykara 'ga nia'wryi ra'e ki 'ei. Ekoay 'ga enekaraemã mateepapa ekoete ki 'ei”, 'jau 'ga 'ua imome'wau karaemã jara 'ga upe.

²—A'eramũ karaemã jara 'ga 'ga renũina, okaraemã raarana 'ga renũina. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe: “A'jea te jekaraemã eremomypap ekoete e'ĩina?” 'jau nipo 'ga 'ga upe. “Ere ajee ewau ikwasiaa jee ka'aran are inuga”, 'jau 'ga okaraemã pykara 'ga upe. “Gã nera ki ekwasiat inuga jee ka'aran are. Erawarera 'gã nera ki ekwasiat inuga jee ka'aran are”, 'jau karaemã jara 'ga 'ga upe. “Aipo apo re tomono 'ga amũ im'ĩina ene py'rau 'jau nũ”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

³—A'eramũ 'ga awau 'ga wi. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: “Tĩy. Maran je tekou 'awamũ 'ũ? Ma'ja je iapou mama'ea tejeupe imuawamũ 'ũ? Najefuakara'uweri je teporowyky apou”, 'jau 'ga ojeupe. “Ajenosĩ je tekou mama'e renũina 'gã nupe ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe etee futat 'ũina. “Ma'ja ajee je aapo 'awamũ 'ga upe 'ũ? Je muēm are 'ga fueweramũ 'awamũ”, 'jau 'ga ojeupe. ⁴“Amorytee pa je tejara 'ga kwy”, 'jau 'ga ojeupe. “Ga karaemã rerawarera 'gã pa je apoat kwy”, 'jau 'ga ojeupe. “A'eramũ 'gã je muēmamũ 'Ere ejua 'au ore pyri. Mama'e toromono ene upe 'jau', 'jau jee kwy”, 'jau 'ga ojeupe etee futat 'ũina— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁵—A'eramũ 'ga 'ga karaemã rerawarera 'gã nenũina: “Ma'ja te ereroo rai'i?” 'jau 'ga 'ga amũ upe.

—“Miara kawera ako je aroo ai'i”, 'jau erawarera 'ga 'ga upe. ⁶“Marana te ereroo rai'i?” 'jau 'ga erawarera 'ga upe.

—“Kwaiwete je erooi ai'i. Sēg yrũ te je aroo ai'i”, 'jau erawarera 'ga imome'wau 'ga upe.

—A'eramũ 'ga 'jau erawarera 'ga upe: “Ekwasiat 'au. Sīkwēta etee ki ekwasiat inuga ka'aran are”, 'jau 'ga erawarera 'ga upe. “Jane'me ijara 'ga upe 'jau', 'jau 'ga 'ga upe.

⁷—A'ere 'ga ajepaja 'ga renũina nũ: “Ma'ja te ene ereroo rai'i?” 'jau 'ga 'ga upe nũ.

—“Juowuuran ako je aroo ai'i, miu yrũ ai'i”, 'jau 'ga 'ga upe.

—“Ere ajee inuga ikwasiaa 'au oito sētu etee ka'aran are”, 'jau 'ga 'ga upe.

⁸—Aipo kwaapawe karaemã jara 'ga amara'neramũ 'ga ree. “Ene 'ã muna'ywa. Jekaraemã are 'ã eremunarũ ekou. A'etea 'ã ene'akwaap. 'Awamũ nipo 'gã jejukai ene ree numiamũ”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat. Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã i'akwaap futat numiamũ. A'ere 'ga rerowiaara 'gã nanẽ nokwaawi katu 'ga remiapo. ⁹ A'eramũ je pẽ mu'jau 'ga remifutar are. Pejekaraemã pemono amũ ikaraemãe'ema 'gã nupe. Nanuara 'ga afutat 'ũina, a'e je 'ã pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe. —Nanuara pẽẽ iaporamũ Janeruwarete 'ga pẽ monoi peu ojepyri. Nanuaramũ 'ga pẽ napesagi 'ũina peu ywag ipe 'jau agawewi je 'ã pẽ nupe imome'wau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰ —Ika'aranũ'e'ema 'gã amũ nipo oka'aranũa wereko esage, mama'e esage are etee imomyau. A'e 'ga nanẽ oka'aranũ kwajamũ wereko esage futat nũ, mama'e esage are etee imomyau. Imomyau ekoete'ema akou— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

—Ika'aranũ'e'ema 'gã amũ oka'aranũ'ĩnamũ imomyau ekoete etee futat. A'e 'ga nan tee futat oka'aranũ kwajamũ omoty ekoete te futat ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. ¹¹ —Nan pẽẽ iaporamũ Janeruwarete 'ga namura'uweri oma'ma'ea pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

¹² —Janeruwarete 'ga ma'e ete ate 'agamũ mama'ea. 'Ga te 'ã jane mogy 'agamũ oma'ea ywy pype— 'jau 'ga 'gã nupe. —Oma'ea mama'e are ae jejuka esage'emamũ 'ga namura'uweri mama'ea ae upe peu— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau.

¹³ —Namukũja 'wyriara 'gã nemiayuwa rũi 'ga amũ rekoi. Noporowykya'uweri 'ga amũ mukũja 'wyriara upe. Kasi a'e pe 'ga ajepeja 'ga ree etee 'ga poromutaramũ akou ne. Majepeja 'ga ree jẽmĩ oporomutare'emamũ ne. Wemifutara 'ga je'eg imũ etee ma'ma'ea apou ne. A'eramũ 'ga wemifutare'ema 'ga je'eg imũ mama'e apowe'em ne. Nan tee futat pẽẽ. Pejeka'aranũ kwaiwete are etee ea'at ma'eramũ nepẽnea'aru'jawi Jarejuwarete 'ga ree. Nepejemogypyga'uweri ka'aranũ are Jarejuwarete 'ga reewe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁴ Aipo 'ga 'erauwe fariseu 'gã 'ga rerekoemãu etee. Ka'aranũa tee 'gã afutat. A'eramũ 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega jẽmĩ futare'ema. A'eramũ 'gã a'eramũ Jejui 'ga rerekoemãu etee.

¹⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽẽ 'ã ka'aranũa pemono ika'aranũ'e'ema 'gã nupe jepi. “Esage ma'e 'ga ra'e. Ka'aranũa 'ga omono itywet ma'e 'gã nupe”, te'i etee 'gã oree 'jau, pe'je 'ã jepi. Ma'eramũ 'ã ka'aranũa pemono 'gã nupe jepi. A'ere naJaneruwarete 'ga rũi imonoukari pẽ nupe. Pemono ekoete te 'gã nupe. “Tore futarete 'gã 'jau”, pe'je tee jepi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'ere Janeruwarete 'ga pẽ kwaawi futari. Janeruwarete 'ga naea'ari pẽ 'jawe mama'e are etee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Aeremifutara 'ga nafutari— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

¹⁶ —Ymã te 'ã Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue. Moisesi 'ga manũ re 'ã, 'ga amũ ete akou 'ga py'rau rakue. 'Ga upe nanẽ 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega rakue nũ. A'eramũ 'ga nanẽ futat 'ã 'ga je'ega kwasiaa inuga ka'aran are janee

rakue. Ymã we 'gã 'ã ajamu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Awamũ 'ã Juã 'ga nanẽ pẽ mu'jau 'ga je'eg are rai'i nũ. “Pejetywer awi pepoiramũ Janeruwarete 'ga pẽ monoi wemi-ayuwamũ”, 'jau 'ã Juã 'ga pẽ nupe rai'i. A'eramũ 'ã mytuna 'gã wekoweramũ Janeruwarete 'ga remiayuwamũ rai'i. A'eramũ 'ã 'gã opoia otywer awi rai'i. Juã 'ga ojeupe 'ga mome'uramũ 'gã 'ã opoia kwaiwete otywer awi rai'i. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã monou wemi-ayuwamũ— 'jau Jejui 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

¹⁷ —A'jea futat 'gã nemikwasierer ymanera resageramũ janee 'awamũ miamũ futat. A'jea futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega jane wi. Ywaga teepawamũ ywy retee 'eramũ miamũ futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

¹⁸ —“Kũima'e 'ga amũ nipo wemireko retyka awau amutee rerekou nũ” 'ea nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. Itywerete a'e 'ga akou Janeruwarete 'ga rowase. Etygipyre are, kũjã are nanẽ kasi peko ne nũ. Imen futat aipoa kũjã akou. “Pejemoggyau nipo pejejemireko are” 'ea Janeruwarete 'ga nafutari— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama.

Ika'aranũ kwai ma'e 'ga imama'e'ema 'ga retee

¹⁹ A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ, 'gã mu'jawamũ nũ:

—Kũima'e 'ga amũ akou waity esagea te imunepa rakue, ika'aranũ kwai ma'e 'ga rakue. A'eramũ 'ga maraka apou 'gã nupe au'jeteramũ akou rakue. Maraka apoaw ipe 'ga mama'e monou 'gã nupe. Kwaiwete 'gã mojemi'waa rakue.

²⁰ —Ajepeja 'ga ipito'om ma'e 'ga otywereteramũ. Lasaru 'ga rera. A'eramũ 'ga pytuna 'gã 'ga rerawau 'ga mĩina ika'aranũ kwai ma'e 'ga pyri 'ga rejaa. “Siesak 'ga mama'e'i mũ mura 'ga upe 'jau”, 'jau 'gã numiamũ. A'ere 'ga namuri'i mama'ea 'ga upe. Kasurua etee 'ua 'ga pira rerepa 'ga wi, 'ga pito'oma rerepa. ²² Anure ipito'om ma'e 'ga amanũmũ. A'eramũ 'ga manũ re ywagipewara 'gã 'ua 'ga rerawau ojepyri. Abraão 'ga pyri 'ga rerawau imĩina, 'ga muapyka 'ga mojemi'waa. A'ere ika'aranũ kwai ma'e 'ga amanũmũ nũ. A'eramũ 'ga pytuna 'gã 'ga rerawau 'ga tyma. ²³ 'Ga 'aga nanẽ awayayau mama'eukwaawa rapyaw ipe nũ. A'eramũ 'ga 'ũina akou tyweaete. Tata rakuwa 'ga mĩina 'ga rerekou tyweaete. A'eramũ 'ga Abraão 'ga piresaka. Ipito'om ma'efera 'ga resaka Abraão 'ga pyri. Mukuu 'ga 'ũina Abraão 'ga resaka. ²⁴ A'eramũ 'ga wafukaita 'ga upe: “Abraão! Ene 'ã jeramỹja! Ejemuaem iki je ree. 'Y'ia erurukat ara jee Lasaru 'ga upe, 'ga fã'ĩ are etee jekũ muakymawamũ. Ekoay jekũ osinisiniga”, 'jau ika'aranũ kwai ma'efera 'ga oje'ega Abraão 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

²⁵ —A'eramũ Abraão 'ga 'jau 'ga upe: “Naani nũ'ũ. 'Auwaramũ ore 'ã norooarũa'uweri peu enerekwaw ipe. Pẽẽ nanẽ pe awi pejejorarũme'em 'au orerekwaw ipe nũ”, 'jau Abraão 'ga 'ga upe. “Nenerea'ari nipo ejekwawer are? Eka'aranũ are etee ako ejerowiaripa

ikue. A'eramū ene 'awamū e'ŷina eko tyweaw ipe" 'jau 'ga 'ga upe. "A'ere ako Lasaru 'ga nitywi mama'ea ikue. A'eramū 'ga 'awamū akou 'au futat je pyri wekōēājamū. Wekōēāimawe'emamū futat 'ga akou 'awamū je pyri. A'eramū je a'eramū 'ga monowe'em futat kwe pe tejewi", 'jau Abraão 'ga oje'ega 'ga upe. ²⁶ "Nerekwaawi nipo 'ga oarūe'ema kwe katy ki sa", 'jau 'ga 'ga upe. "Maran 'ga awau kwe katy ene pyri ki 'ei? Maran 'ga awau ikwara apyraapa ene pyri ki 'ei? Nooarūi 'auwara 'gā kwe katy. Peuwaramū nanē pejejararūme'em futat 'au nū", 'jau Abraão 'ga oje'ega monou 'ga upe.

²⁷ —A'eramū mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ūi ma'e 'ga 'jau Abraão 'ga upe: "Ere ajee 'ga monou jepytuna 'gā nupe, 'ga moporogytaukaa 'ū", 'jau 'ga 'ga upe. "Sīku futat jerewirera 'gā. Kasi 'gā nuri je pyri ne. Ekoay je tejua te'ŷina 'au tekou tywet, e'i enereki'yra pē nupe, te'i 'ga awau 'gā nupe peu ywyu Jeruwa 'ga rog ipe 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga oje'ega Abraão 'ga upe. "Kasi 'gā nuri je pyri ne", 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹ —Aipo 'ga 'eramū Abraão 'ga 'jau 'ga upe: "Naani. Okwaap futat 'gā ā Moisesi 'ga remikwasiarera numiamū. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera nanē ā ityp futat. Tene 'gā aipo etee erowiari", 'jau Abraão 'ga 'ga upe.

³⁰ —Aipo 'eramū 'ga 'jau Abraão 'ga upe: "Naani. Moisesi 'ga je'egera 'gā nuerowiari futari jepi", 'jau etee 'ga 'ga upe. "Amanū ma'efera 'ga je'ega te nipo 'gā werowiat. A'eramū te nipo 'gā poiiri otywer awi", 'jau etee 'ga Abraão 'ga upe.

³¹ —A'eramū Abraão 'ga 'jau 'ga upe: "Naani nū'ū. Moisesi 'ga je'egera renuwe'em ire 'gā amanū ma'efera 'ga je'ega taetu nuerowiara'uweri futari. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera mogytau miamū te 'gā ā nuerowiari. Oferap ma'e 'ga je'ega taetu 'gā nuenuwi futari nū'ū", 'jau Abraão 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

Iporiay'i ajaupe mama'e tywera apoukaara 'gā

(Mateu 18.6-7; Maku 9.42)

17 A'ere Jejui 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe nū: —Nateepawi futari nipo ajaupe mama'e tywera apoukaara 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe oporogytau. —Iporiay'i aipo 'gā numiamū. Aipo 'gā te nipo Ku'jywa 'ga wereko tywerete futat— 'jau 'ga 'gā nupe. ² —Sāā ae ita mogoa ojojuri. A'eramū 'ā ae ojomonou ojomomoa ajajukau 'yē'ē pype nū. 'Y pe imomoriyprera 'ga ako tywe'ri etee. Amanū etee 'ga. A'ere nipo kunumī upe mama'e tywera apoukaara 'gā te Janeruwarete 'ga ereko tyweretei. ³ A'eramū pēē pejejea'gwau pejejemogyau. Mama'e tywera kasi peapoukat 'gā nupe ne— 'jau Jejui 'ga oporogytau 'gā nupe.

—Je rerowiaara 'ga amū nipo mama'e tywera wapo pē nupe. A'eramū ki pejeporogytau 'ga upe. "A'jea futat ako je mama'e tywera apoi ene upe ai'i. A'ere je 'awamū naapou'jawi nū", pejejeupe 'ga 'eramū pēē 'ga rerekou esage etee. Pejejea'aru'jawe'emamū futat ee— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁴ —Majepeja 'ara rupi etee mama'e tywera pejejeupe kwaiwete 'ga iaporamū pejew-

au pejeporogytau 'ga upe. "Mama'e tywera ereapo jee. A'eramū je ene raykau tekou. Au'je ki je rayka re ekou", pe'je ki 'ga upe pejeporogytau. "Naapou'jawi je 'awamū", pejejeupe 'gā 'eramū pejejea'aru'jawe'emamū ee. Pejepota'waramū 'gā nee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau u'ama.

Perowiat Jarejuwarete 'ga

⁵ A'eramū Jejui 'ga remimu'e 'gā 'jau 'ga upe: —Jejui. Ejerowiarukat oree— 'jau 'gā oje'ega 'ga upe.

⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe: —Ināinānī'ī etee pēē 'ga rerowiaa 'eramū miamū Janeruwarete 'ga mama'e muri pē nupe— 'jau 'ga oje'ega 'gā nupe. —Pēē ināinānī'ī etee Jarejuwarete 'ga rerowiaa 'eramū miamū peje'eg 'ywu upe. "Ejemosok ywy awi jee. A'eramū ene ewau e'ama 'y rpypter ipe jee", pe'je ki jupe. Janeruwarete 'ga pēē erowiamū 'ywa sozi pē nupe. Peje'eg imū etee futat awau u'ama peu pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Ajaupe oporowyky ma'e

⁷ A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe: —Sāā ae kūima'eramū ae wemiayuamū monoa ko pe. Ajepejamū 'ā awau wyra poita. A'eramū 'ā ae kaaruwamū 'ua ojewya oporowyky re. 'Gā nur ire sipo ijara 'ga 'gā nenūi 'gā muapyka 'gā mojemi'waa ra'ne? ⁸ Naani. Nanarūi. A'ere 'gā monoarera 'ga 'i etee 'gā nupe: "Je upe ra'ne mama'ea peapo. Je ra'ne je muewek pejepe. A'ere tepejemi'wat 'jau, je mueweg ire 'jau", 'jau 'ga 'gā nupe. ⁹ Mīnamū futat 'gā porowyky. A'e apoawamū futat 'ga 'gā mepyi— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'ga nupe. ¹⁰ —Nan tee futat pēē. Jarejuwarete 'ga remiapo apo re "Ore resageramū", pe'je kasi ne. "Ore arujara 'ga remiapo etee aruapo", pe'je etee ki— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

Teis ipito'om ma'e 'gā

¹¹ Jerusareg ipe Jejui 'ga awau. Garireja ywy 'upa Samari ywy are oje'aa etee futat. A'eramū 'ga awau ipō'ō rupi ¹² owaēma amuna'wi'i mū upe. 'Ga waēmauwe ipito'om ma'e 'gā 'ua 'ga rowosōu. Teis 'gā 'ua 'ga rowosōu. ¹³ Mukuu we 'gā 'ua opytau wafukaita Jejui 'ga upe:

—Ipito'om ma'eramū ore rekoi, aruafukaita enee. A'eramū ene ejemuaēma ore ree, ore mokā'jāu— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

¹⁴ 'Gā nesakawe Jejui 'ga 'jau 'gā nupe: —Mainana 'ga upe pekwap, pejejesaukaa ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū mainana 'ga repejāna 'gā orauwe 'gā pito'oma okā'jāu 'gā nui. ¹⁵ Esakawe 'gā 'jau ajaupe: —Tjy. Jane mokā'ēmap 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'ga amū ojewya 'gā nui. Samari ywy pewara 'ga ojewya.

—Ene te 'ā eneresage oree, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

¹⁶ 'Ua 'ga wenuy'āu wapyka Jejui 'ga rowase.

—Ene te 'ā eneresage oree. Au'jete ore mokā'ē ape—
'jau 'ga 'ga upe.

'Ga ku'ia 'ga rerekou.

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Mytuna 'gā te je 'ā amokā'ē. Ma'ape ajee enepytuna 'gā ki 'ei? Maran ajee ene tee erejewyt ejua ki 'ei? Maran ajee 'gā nojewyri ene rupi 'ū?— 'jau 'ga ojewyt ma'e 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gā nupe:

—Agamū Samari ywy pewara 'ga. Najanepytuna rūi agawewi 'ga. A'etea 'ga ojetee futat ojewyt 'ua oje'ega jee. Ajepeja 'gā juejue janepytuna futat numiamū, judeu 'gā futat numiamū. A'etea 'gā nojewyri 'ua, "Au'jete ore mokā'ē ape", 'jawe'em jee— 'jau 'ga wewiri oo ma'e 'gā nupe.

¹⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau ojewyt ma'e 'ga upe nū:

—Ere wewi nū. Mainana 'ga upe ekwap ejesaukaa. Je rerowiat wejue 'ā ape ra'e jepi. A'eramū je ene mokā'jāu— 'jau 'ga 'ga upe. —Ere efu'ama. Erekā'ē futat ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

Werowiaara upe Jejui 'ga reni 'wyriaramū

(Mateu 24.23-28, 37-41)

²⁰ Poje fariseu 'gā amū 'ua oporogytau Jejui 'ga upe:

—Maranime te Janeruwarete 'ga wemipyyrūmera 'ga muri imogou oree 'wyriaramū?— 'jau 'gā 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe.

A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Janeruwarete 'ga remimureramū je na'awa ywy pewara 'wyriara 'jawe rūi. Ināinā'nī te je rekoī 'wyriaramū pē nupe— 'jau Jejui 'ga aipo 'gā nupe. —Awa ywy pewara 'wyriaramū te 'ā ae ojo'wyriat pāwē pāwēnamū ae rekoī. A'ere je Jarejuwarete 'ga remimureramū je reni 'wyriaramū tejerowiaaramū pē nupe. Namajepei ywy pype tee rūi jeremiayuwamū pejemogy. Ywy tesirūmera pype we futat jeremiayuwa 'gā jemogyi okwasi'wasi'wau najuejue etee. Na'au etee rūi te je 'ā 'wyriara. A'eramū pēē "auwaramū etee 'ga 'wyriaramū janeē", 'jawe'em pejejaupe. Najuejue etee futat je rekoī 'wyriaramū tejerowiaaramū pē nupe. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga remimureramū je rekoī pē pype— 'jau Jejui 'ga fariseu 'gā nupe.

²² A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—Anure nipo pe'je pejejaupe. "Ma'ape te 'ga? Taesak 'ga 'jau", 'jau nipo pēē pejejaupe. A'ere nipo naje resagi pejepe. A'eramū pēē pejejemogyau je jewyra rapesaka. A'eramū te nipo je resak pejepe najuejue etee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²³ —Je ruru'jawa'ne'emamū nipo amumera 'gā 'jau pē nupe: "Peu futat 'ga rekoī", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. ²⁴ Je ruru'jawamū nipo najuejue etee je resak pejepe. Sā'ā tupā werawa. A'eramū 'ā ae najuejue etee esaka. Nan tee futat nipo je jewyramū najuejue etee je resak pejepe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁵ —A'ere nipo je o enune itywerete ma'e 'gā je rereko tyweretei ra'ne. Niporomutari nipo 'gā je ree. A'eramū nipo 'gā je monou je jukaukaa 'wyriara 'ga po pe. ²⁶ A'ere nipo anure je ruru'jawi erujewi pē nupe. Je kwaapare'ema 'gā nipo

aipoa 'ara rupi ajemogyau oporowykyau. Ojemi'waa, wemirekoramū 'jau nipo. Wemiapo apo are tee futat wea'aramū ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —Janeruwarete 'ga ree jēmī nipo 'gā wea'are'emamū ajemogyau. Sā'ā Nue 'ga rekoramū 'gā jemogy rakue. Janeruwarete 'ga ree 'gā 'ā wea'are'emamū rakue. Nan nipo 'ga ajemogyau. Poje 'ga 'ā amana mua 'gā nupe, 'gā apisaukaa jupe rakue. Nan tee futat nipo je kwaapare'ema 'gā jemogyi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁸ —Sā'ā Lo 'ga rekoramū nanē 'gā 'ā iapou rakue nū. Sodom ipewara 'gā awau kwe pe ojemi'waa ojeko-ty'aawa 'gā pyri. Oporowykyau akou oko tyma, amumera 'gā 'ā 'oga apou 'jau rakue. ²⁹ A'ere 'ā ywagipewara 'gā Lo 'ga renuēmi 'gā nui rakue. 'Ga ēm ire Janeruwarete 'ga tata mua 'gā nupe rakue, itatata reewe rakue, ēsōfyri 'jawa reewe rakue. Itywerete 'gā ajemogyau. Naea'ari futari 'gā Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'gā apisau rakue. ³⁰ Nan tee futat nipo pejemogy je ruramū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³¹ —Aipo 'ara rupi je jewyramū nipo ko pewara 'gā ojewyre'ema futat okaraemā pyyka. Ko pewara 'gā nanē nipo nooi futari osou okaraemā pyyka nū. Okaraemā are tee ea'at ma'e 'gā okaraemā reewe futat teepap.

³² —Pēnea'at Lo 'ga remireko ēē manūawer are. Niporejariweri ēē okaraemā are rakue. A'eramū ēē awayayawe'em. A'eramū ēē amanūmū rakue. ³³ Pejekaraemā are tee ea'at ma'eramū nepei futari Jarejuwarete 'ga pyri. Jarejuwarete 'ga ree ea'at ma'eramū te peo 'ga pyri pejeferapa— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. ³⁴ —Je jewyru'jawamū nipo 'gā amū ajuerosea ajuerupa. A'ere nipo 'ga amū ēmi ajauī. Ajepeja 'ga nipo opyta. Naje rerowiari 'ga. A'eramū 'ga awawe'em je rupi nipo. ³⁵ Kūjāmera 'gā nipo 'upa mukūi ygu'ai. A'ere nipo majepeja ēē oi je repejāna. A'eramū nipo ajepeja ēē te awawe'em. ³⁶ 'Gā amū nipo awau oporowykyau ko pe akou mukūi. A'ere nipo majepeja 'ga etee 'ga oi je rowosōu. Ajepeja 'ga awawe'em nipo. Je rowiare'ema 'gā nooi je rowosōu— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau ojewyru'jaw are.

³⁷ A'eramū 'ga remimu'e 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ape sipo erejot poromū ejewyr ire?— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

—Je ruramū te nipo pekwaap katu katu— 'jau etee 'ga 'gā nupe. —Sā'ā uruwua mama'e nema kwaawa. A'eramū 'ā 'ua ajatykau ee. Nan tee futat nipo pēē. Je jewyru'jawamū je kwaap katu katu pejepe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

Peojet kasi pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe ne

18 Anure Jejui 'ga 'jau wemiayuwa 'gā nupe:

—Peojet kasi pejejemogyau pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ne— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama.

² A'ere 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe nū:

—Tapy'jja 'wyrarete pe 'wyriara 'ga amū rekoī. 'Gā ago'o anupawe 'ga 'jau 'gā nupe: "Ene te 'ā mama'e tywera ereapo 'ga upe. A'eramū ene te 'ga mepyau", 'jau

'ga itywet ma'e 'gã nupe. "'Ga mepye'emamũ 'gã ene munewi ne", 'jau 'ga 'gã nupe. Aipoa 'wyrriara nopo-jeuwi futari Jarejuwarete 'ga. Aea nanẽ futat nopo-jeuwi futari nũ.

³—Aipo amunawa pype majawera ãẽ mũ akou. 'Wyr-ia'ri 'ga upe ãẽ awau 'jau: "Jekaraemã rerawarera wã nomepyi jee", 'jau ãẽ awau 'ga upe. "A'eramũ ene je mepyukaa wã nupe", 'jau ãẽ 'ga upe. ⁴A'ere 'ga naani. Noje'egi futari aipo 'gã nupe. A'eramũ ãẽ ojewya 'ga ree nũ. A'ere ãẽ ojewyru'japa 'ga ree nũ. Ojewyjewya akou 'ga ree, oporogytau 'ga upe. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: "Ku'jywa 'ga miamũ je 'ã napojeuwi jepi re'ã. Ae 'gã taetu je 'ã napojeuwi jepi re'ã", 'jau 'ga ojeupe.

⁵"A'ere pa 'ã koa majawera ãẽ je mopiroy'sãysagi nũ", 'jau 'ga ojeupe. "A'eramũ pa je ãẽ karaemã rerawarera 'gã nupe ãẽ karaemã mepyukaa kwy", 'jau 'ga 'ũina ojeupe. "Kasi a'e pe ãẽ ruru'jau'jawi 'au je marukare'ema ne nũ kwy", 'jau 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁶—Aipoa 'wyrri'ri 'ga nia'wyrri. Nakamẽsiete rũi 'ga ãẽ mepyukari 'gã nupe. A'etea 'ã pejemu'e 'ga ree. ⁷Aipo 'ga kũima'e 'ga nia'wyrri agawewi futat. A'etea 'ga opoat ãẽ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga taetu 'ã esage futat. A'eramũ 'ga 'ã wemiayuwa 'gã poari futari. Ojeupe oporogyta ma'e 'gã ojere'emamũ 'ga 'gã poari futari. ⁸'Ga niporomukui futari ae poaa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Tejoru'japa sipo je tejerowiaara 'gã amũ nesagi? Je ruru'jawa poromukuran sipo 'gã jemogyi kwaiwete je rerowiaa? Kwaiwete tejerowiaara 'gã nesaga je afutat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'eramũ pẽẽ je rerowiaarareteramũ pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega pejeojere'emamũ futat pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Mukũja 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe

⁹A'ere 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ, 'gã mu'jawamũ nũ. "Je jeresageay. Tekotee 'gã nia'wyrri. A'ere 'ã je jeresage" 'jara 'gã nupe te 'ga 'i.

¹⁰—Mukũja kũima'e 'gã awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporogytau 'ga upe. Majepeja 'ga fariseua. A'eramũ ajepēja 'ga 'wyrriara upe ka'aranũ ppykara 'ga. ¹¹A'eramũ fariseu 'ga ojemome'wau u'ama Ku'jywa 'ga upe. "Na'gã 'jawe rũi je rekoi ene reape, ki Ku'jyp", 'jau 'ga 'ga upe u'ama. "Amumera 'gã te aje 'ã muna'ywamũ ako ene reape. A'ere je 'ã nanarũi. Naapoa'uweri je 'ã mama'e tywera ene reape tekou, ki Ku'jyp. 'Gã 'ã nako esagei futari ene reape. A'ere 'ã je te je reko esagei ene reape", 'jau 'ga oporogytau u'ama Jarejuwarete 'ga upe. "'Gã 'ã okou futat ajuemireko are. A'ere je 'ã nanarũi. Nokoa'uweri je 'gã nemireko are. Je 'ã na'gã 'jawe rũi futat. Kwe 'ga te 'ã 'wyrriara upe oreka'aranũ ppykara te", 'jau 'ga, ajepēja 'ga kũima'e 'ga mome'wau u'ama Ku'jywa 'ga upe. "Nia'wyrri 'ga. A'ere je na'ga 'jawe rũi. ¹²Mukũi 'ara rupi je 'ã teporogytau tekou enee ty'ara rerekou. Teka'aranũia miamũ je 'ã imonou ene upe jepi. Teis

ka'aranũ je majepeja monou enee jepi", 'jau 'ga u'ama oporogytau Jarejuwarete 'ga upe numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga nuenuwi. Ojeupe etee futat 'ga 'i u'ama— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹³—A'ere 'wyrriara upe ka'aranũ ppykara 'ga awau u'ama ojetee oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Aipo 'ga kũima'e 'ga werojenosĩ otywera enu'ama. A'eramũ 'ga a'eramũ wowowyre'emamũ u'ama oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. "Je 'ã jetywerete tekou enee jepi. Eje-muaem je ree, ki Ku'jyp", 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ aipo 'ga 'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga tywera moia 'ga wi. A'eramũ 'ga a'eramũ 'ga katu'oka. Otywera renošiarera 'ga Ku'jywa 'ga ikatu'oka. ¹⁴Aipo 'ga ikatu'ogipyra 'ga esage akou Janeruwarete 'ga upe. Ajepēja 'ga naani. Nia'wyrri 'ga 'ga upe. Wog ipe 'gã jewyramũ 'ga remikatu'ogera 'ga etee futat wesager-amũ akou 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

—"Je jeresage" 'jara 'gã Janeruwarete 'ga nafutari. Aipo 'jara 'gã nojekatu'ogukari Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ga "je 'ã jetywerete" 'jara 'gã katu'ogi. Aipo 'jara 'gã etee ojekatu'ogukat Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama, 'gã mu'jau ee.

Jejui 'ga kunumĩ 'gã netee

(Mateu 19.13-15; Maku 10.13-16)

¹⁵Anure amumera 'gã wa'yra 'gã nerua Jejui 'ga upe: —Orera'yra apyte'rarimũ epo emono a'i kĩĩ— 'jau 'gã erua 'ga upe. —Jarejuwarete kĩa upe eporogyta wã nee. A'eramũ Janeruwarete kĩa ojekau esage wã nee, aru'e ore enee kĩĩ— 'jau kũjãmera 'gã 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga remimu'e 'gã 'gã nesakawe 'gã 'i 'gã nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gã 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamũ. Nepemaruukari 'ga porogyta 'ga 'amamũ— 'jau 'ga remimu'e 'gã 'gã nupe.

Aipo 'gã 'eramũ Jejui 'ga oje'ega wemimu'e 'gã nupe: —Naani. Peapo awi aipoa. Tene kunumĩ 'gã nuri je pyri— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe.

¹⁶A'eramũ futat 'ga kunumĩ 'gã nenũina: —Pe'je pejejua je pyri— 'jau 'ga kunumĩ 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'jau:

—Janeruwarete 'ga kunumĩ 'gã afutat wemi-ayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁷—Kunumĩ 'jawewara 'gã nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyrriaramũ. Kunumĩ 'gã ojemogypyk te Jarejuwarete 'ga ree. Ojerekokatuukat 'gã 'ga upe. 'Gã 'jawe pejemogyramũ 'ga pẽ katu'ogi. Kunumĩ 'jawewara 'gã etee te Janeruwarete 'ga omogy wemiayuamũ. A'ere 'ga ojee ijemogypyke'ema 'gã Janeruwarete 'ga nomogyi wemiayuamũ. Nakunumĩ 'jawe rũi 'gã. A'eramũ 'ga 'gã mogyawe'em wemiayuamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are 'ga poronupawet

(Mateu 19.16-30; Maku 10.17-31)

¹⁸A'ere judeu 'gã 'wyrri'ri 'ga amũ awau oporogytau Jejui 'ga upe:

—Jejui. Ene 'ā eneresage. Ma'ja te je aapo 'awamū tejee, temanū re ywag ipe tejesawamū, Jarejuwarete 'ga pyri tewawamū?— 'jau 'ga oporonupa ee 'ua Jejui 'ga upe.

¹⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū “Ene 'ā eneresage” 'jau jee ejua 'ū? Janeruwarete 'ga etee te esage ma'ea kūi. “Ene 'ā Jarejuwarete 'ga 'jawewara”, ere te jee?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ²⁰ —Ymā te 'ā Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue. A'ea 'ā erekwaap. “Peko awi pejejuemireko are” 'ea 'ā erekwaap. “Peporojuka awi. Pemunarū kasi mama'e are ne. Peje'ēwu'jag kasi 'ga amū ne. Peanuw etee ki pejejara 'gā”. Mīmera 'ea 'ā erekwaapap— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²¹ A'eramū 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Je kunumīawe futat aipo aapopap ikue, Moisesi 'ga je'eger imū etee futat ikue— 'jau aipoa kūima'e 'ga Jejui 'ga upe oje'ega.

²² A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamū mama'e mū eapo. Ekaraemā eme'ēmap. A'ere ene ka'aranūū monou ika'aranūūe'ema 'gā nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi ojeppyri ene manū re. Ma'ma'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, enekaraemā monoawera mua enee anure. Ekaraemā me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²³ A'ere 'ga aipo ojeupe 'ga 'eramū 'ga 'arasigamū etee okaraemā are. Kwaiwete te 'ga karaemā. A'eramū 'ga okaraemā me'ega futare'ema. A'eramū 'ga 'jau ojeupe etee futat: “Naani. Naapoa'uweri je nanuara”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramū 'ga u'arasigamū awau, Jejui 'ga aipo ojeupe 'eramū awau.

²⁴ 'Ga 'arasiga resakawe Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

²⁵ —Ayay te ikaraemā kwai ma'e 'gā ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Ayay te ikaraemā kwai ma'e 'gā ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Kwaiwete 'gā karaemā. A'eramū 'gā okaraemā are etee wea'aramū ajemogyau. Okaraemā are etee aipo 'gā jemogypygyi akou. Najarejuwarete 'ga ree rūi 'gā jemogypygyi ajemogyau. Jarejuwarete 'ga opoara futare'ema ajemogyau. Jeje'ega 'gā nuenuwi futari ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Sā'ā kawaruua 'jawewara kamerua aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayramū ikaraemā kwai ma'e 'gā ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'e 'gā nijekatu'ogukariwari futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁶ A'eramū 'ga renupara 'gā 'jau 'ga upe:

—Maranuaramū ajee 'ga ae katu'ogi ki 'ei?— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pē nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa numiamū. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema amū mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemā kwai ma'ea miamū Janeruwarete 'ga okatu'ok, “Je katu'og ape” ojeupe 'gā 'eramū— 'jau etee Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁸ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemā arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanē futat ako ore ejaa ai'i nū. Ma'ja te ore mama'e rejaawera repya?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā nupe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramū je 'jau pē nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi pē nupe pēnemiejarera apyraapa. Je mome'u are woga rejaarera 'gā, wemireko rejaarera 'gā, weki'yra rejaarera 'gā, wewirera rejaarera 'gā, wenyra rejaarera 'gā, ujara rejaarera 'gā, wa'yra rejaarera 'gā. ³⁰ Mīmera 'gā nupe Janeruwarete 'ga mama'e monoi. 'Awamū futat 'ga ma'ma'e monoi 'gā nemiejarera apyraapa. Amanū re je ree omama'e rejaarera 'gā juejue awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

Amanūawama Jejui 'ga imome'wau'japa

(Mateu 20.17-19; Maku 10.32-34)

³¹ Aipo 'gā nupe 'e re Jejui 'ga wemimu'e 'gā nenūina:

—Pejepe'a'i 'gā nui ra'ne. Taporogyta pē nupe etee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā ojepe'au mytuna 'gā nui 'ua. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Jerusareg ipe jane oi 'awamū. A'eramū je pē muea'aa Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarer are— 'jau 'ga wemimu'e 'gā nupe.

—Ymā te 'ā 'gā ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue, “Anure tamut teja'yra 'ga pē nupe 'jau' 'e are rakue. “A'eramū ia'wyre'ema 'gā jera'yra 'ga rerekou tyweaete nipo. ³² A'eramū nipo 'gā 'ga monou romanū 'wyrara 'ga po pe 'ga jukaukaa. A'eramū nipo jefaruu 'gā 'ga kurapa, onymuna 'ga ree, 'ga nupānupāu, 'ga monou, 'ga mu'ama 'ypeywar are 'ga jywa pypiraa 'ga manūawamū futat”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā muea'aa ikwasiaripyer are.

³³ —“A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi 'ga moferawi etee nū”, 'jau 'ā Janeruwarete 'ga 'gā nupe, ikwasiarukaa inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā muea'aa ee.

A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Je 'ā pēneki'yraretea. Janeruwarete 'ga je mut pē nupe. A'eramū 'gā je ree futat poromū ka'arana kwasi-aa inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'ga nupe.

³⁴ A'ere 'gā nokwaawi 'ga 'ea. Naeapyoi 'gā 'ga 'e are.

—Ma'ja are te 'ga jane mu'e'i?— 'jau etee 'gā ajaupe. —Ma'eramū 'ga aipo mome'wau janee?— 'jau 'gā ajaupe.

—Tee. Je nakwaawi ki 'ei— 'jau etee 'gā amū ajaupe.

Eae'ema 'ga

(Mateu 20.29-34; Maku 10.46-52)

³⁵ Jeriko 'jawa amunawa upe iwaēm ja'wyja'wyuu-ramū eae'ema 'ga amū 'ūina wapyka peyse pe:

—Ka'aranūū'īa pemut ape jee— 'jau 'ga 'ūina pe rupi okwap ma'e 'gā nupe.

³⁶ Peyse pe 'ūinaw ipe 'ga 'ūina wapykau 'gā fu are. Kwaiwete 'gā fu renupa 'ūina. A'eramū 'ga 'jau:

—Aw'ija te poromū ako?— 'jau 'ga wafukaita 'gā nupe.

³⁷ —Jejui 'ga ako, Nasare pe waranup ma'efera 'ga okwap akou— 'jau 'ga amū 'ga upe.

³⁸ A'eramū eae'ema 'ga wafukaita Jejui 'ga upe:
—Jejui! Ene 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Ejemuaēm te je ree? Epājē mū je katu'og ape, ki Jejui— 'jau 'ga wafukaita 'ga upe.

³⁹ A'eramū 'ga pyu okwap ma'e 'gā 'jau 'ga upe:
—Epije e'yina kūi. Aereau toko re'ā— 'jau 'gā 'ga upe.

A'ere 'ga jero'wuro'wui etee wafukaita 'ga upe:
—Jejui! Ene 'ā Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaēm je ree. Je resag ape, a'e je enee— 'jau 'ga ojero'waro'wau etee wafukaita 'ūina.

⁴⁰ A'eramū Jejui 'ga awau opytau pe pe.
—Pe'je ajee eae'ema 'ga rerua jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'ga rerua 'ga upe. ⁴¹ Ojeupe 'ga reru-
rauwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'ja te erefutut ejeupe je iapoa?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

—Tamā'ē 'jau nū, a'e je enee, ki Ku'jyp. Jereapap je ikue— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁴² A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Eremā'ē futat nū. Je rerowiar ape ekou ra'e. A'er-
amū je ene mamā'jāu nū— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁴³ A'eramū 'ga opo monou 'ga reakwara 'arimū 'ga mamā'jāu nū. A'erauwe 'ga amā'jāu awau Jejui 'ga rupi.
—Ene te 'ā eneresage jee— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa amamā'ēawer are.

'Ga resakara 'gā nanē oje'ega Jarejuwarete 'ga upe
nū:

—Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'gā oje'ega 'ga upe.

Sakeu 'ga

19 Jeriko 'jawa amunawa upe owaēmawe Jejui 'ga awau amunawa pyterimū akou. Kwaiwete 'gā awau 'ga rupi. ² A'eramū Sakeu 'ga oporesagiweramū Jejui 'ga ree. Sakeu 'ga ika'aranūū kwai ma'ea. 'Wyri-
ararete upe ka'aranūū pykara 'gā nupe 'ga reni 'wyri-
aramū. ³ 'Ga poromū iporesagiwet Jejui 'ga ree. A'ere 'ga nifukui. A'eramū 'ga a'eramū 'ga resake'ema. ⁴ A'er-
amū 'ga awau ujāna 'ga renune awau ojeupia 'ywa rupi. Figu 'ywa rakā 'arimū 'ga awau ojeupia 'ūina, Jejui 'ga kwapawa 'arimū. "Ko rupi futat nipo 'ga kwawi re'ā", 'jau Sakeu 'ga ojeupe, awau 'ūina 'ywa rakā 'arimū 'gā nenune.

⁵ 'Ua Jejui 'ga owaēma 'ga upe. A'eramū Jejui 'ga amā'jāu 'ga ree. A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Sakeu. Ere ejua ejypa. Too ene rupi ene'wyr ipe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁶ A'erauwe 'ga 'ua ojypa. A'eramū 'ga Jejui 'ga rerawau oje'wyr ipe. A'eramū futat Sakeu 'ga aku'iramū 'ga rerawau oje'wyr ipe.

⁷ A'eramū aipo resakarera 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Nokwaawi 'ga Sakeu 'ga ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

—Sakeu 'ga 'ā 'wyriararete upe janeka'aranūū pykara. A'eramū 'ga ia'wyre'emamū akou. Nia'wyr ka'aranūū pykara 'gā najuejue etee. Amunarū ma'e 'gā juejue te 'ā. A'etea Jejui 'ga oo 'ga 'wyr ipe jā'nū'ū— 'jau 'gā Jejui 'ga og'wau 'upa.

⁸ Ojemi'war ire Sakeu 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Apoit je tetywer awi 'awamū. A'eramū je tekaraemā mojo'oka ikaraemāe'ema 'gā nupe. Amumera 'gā nui je ka'aranūū reroouu re je ka'aranūū monoi 'gā nupe nū. Irūpāwē juejue je imonoi 'gā nupe nū, 'gā nui eruripyr-
era mepyau 'gā nupe nū— 'jau 'ga 'ga upe.

⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau wesakara 'gā nupe:

—Ko 'ga kūima'e 'ga judeua futat. A'etea 'ga mama'e tywera wapo akou rai'i. A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga 'ga katu'ogi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁰ —Je 'ā pēne-
ki'yraretea futat. Ma'eramū 'ā je ruri oka'jam ma'e 'jawewara 'gā nekaa tekou. Jeruwarete 'ga je'ega renu-
pare'ema 'gā oka'jam ma'e 'jawewara futat ajemogy. A'eramū je 'gā nekaa te tejua etee. 'Gā katu'okawamū tejua etee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Kūima'e 'ga remiayuwa 'gā mome'uawet

(Mateu 25.14-30)

¹¹ Jerusarega pyri awauwe 'ga rupi oo ma'e 'gā 'jau ajaupe:

—Sawaēm ja'wyja'wy jane Jerusarega upe ra'e.

'Awamū futat nipo 'ga rekoi 'wyriaramū janee— 'jau 'gā ajaupe.

¹² A'ere Jejui 'ga nuenuwi agawewi futat 'gā 'ea. A'etea 'ga okwaap aipo 'gā 'ea ajaupe. A'eramū 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jawamū.

—'Wyriararete 'ga ika'aranūū kwai ma'e 'ga renūina.

"Ere ejua 'au je pyri. Tomono ene 'wyriaramū 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe. Mukuu 'wyri-
ararete 'ga rekoi.

¹³ —A'eramū 'ga oo enunewe wemiayuwa 'gā nupe oporogytau. Teis 'ga remiayuwa 'gā pytuna. A'eramū 'ga ka'aranūū 'ywope'i monou 'gā nupe. "Oo je teatau pē nui. A'eramū je ka'aranūū 'ywope'ia monou pāwē pāwē pē nupe. A'eramū pēē pejewau imomytuna jee je ruru'jawe'emauwe", 'jau 'ga 'gā nupe, ka'aranūū monou 'gā nupe. Oporogytapaw ire 'ga awau 'gā nui.

¹⁴ —A'eramū 'ga 'wyr ipewara 'gā amū 'ga futare'ema 'wyriaramū 'ga rekoa. "Kuu. Nia'wyr 'ga. Nifutari jane 'ga 'wyriaramū 'ga rekoa jarejee", 'jau 'gā ajaupe. A'er-
amū 'gā 'gā amū monou imoporogytaukaa 'wyri-
ararete 'ga upe. "Narafutari ore 'ga 'wyriaramū oroje-
upe 'ga ruwa", 'jau 'gā oje'ega monou 'wyriararete 'ga upe.

¹⁵ —A'ere 'wyriararete 'ga nomojerowiar 'gā je'ega. A'eramū 'ga 'ga mogou 'wyriaramū 'gā nupe. A'eramū 'ga 'wyriaramū omogo re 'ua ojewya oje'wyr ipe nū. Owaēm ire 'ga wemiayuwa 'gā nenūina. "Maran gatu nipo 'gā jeka'aranūūa rerekoi rai'i?" 'jau 'ga ojeupe. "Ika'aranūū kwaiwete sipo 'gā nai'i?" 'jau 'ga ojeupe.

¹⁶ —A'ere 'ga amū 'ua owaēma 'ga upe nū: "majeppei'i etee agawewi ako ka'aranūūa eremut jee ikue. A'ere 'awamū je imomytuni teis enee ai'i", 'jau 'ga 'ga upe erua.

¹⁷ —"A'jea futat. Majeppei'i etee agawewi ako je imonoi enee ai'i. Ene 'ā jeremiayuw esagea futat. A'er-
amū je a'eramū ene monou teis amunawa mo'wyrriaa", 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁸ —A'ere 'ga amū 'ua nū. “Majepei'i etee ako eka'aranūūa eremut jee ikue. A'ere je imomytuna sīku 'awamū ene upe”, 'jau 'ga o'wryiara 'ga upe.

¹⁹ —A'jea. 'Awamū je ene monoi 'wryiana'nīnamū sīku amunawa mo'wryiaa”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ —A'ere 'ga remiayūwa 'ga amū 'ua nū. “Kweramū eneka'aranūūa. Namomyi etee je. Akyje te je ene wi. A'eramū je iauwana taity pirera pype imima erekou muna'YW awi ai'i. ²¹ Akwaap je ene jepi. Enemara'ne 'ā ene. Ejemepya te 'ā erefutat ka'aranūū ppyu. A'eramū 'ā ene eporowyky are jēmī ejea'are'emamū. A'eramū je tekyjau ene wi ai'i, eneka'aranūūa momyawe'em ene wi ai'i”, 'jau 'ga 'wryiara 'ga upe.

²² —A'eramū 'wryiara 'ga amara'neeteeteramū 'ga ree. “Nenea'wryi futari te 'ā ene. Erekwaaap futat te 'ā jemara'nea jepi. A'jea futat ere aipo 'jau jee. 'Emepy ekoete ate te 'ā erefutat ka'aranūū ppyu. A'eramū 'ā ene eporowyky are jēmī ejea'are'emamū, ere ako jee ko. A'jea futat ere jee. Ka'aranūūa etee je afutat”, 'jau 'wryiararete 'ga aipo 'ga upe. ²³ “Ma'eramū sipo ene imomytune'ema jee rai'i? Je upe imomytuna ene ifutare'emamū amunipo 'ā eremono ka'aranūū rerekwara 'gā nupe rai'i kūi. A'eramū amunipo 'ā 'gā je-ka'aranūū momyawera mepyau enee jee rai'i kūi”, 'jau 'wryiara 'ga aipoa kūima'e 'ga upe.

²⁴ —A'eramū 'ga 'jau ojeppyriwara 'ga upe: “Ere ka'aranūū ppyka 'ga wi. Imonou teis ka'aranūū ppykara 'ga upe”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁵ —A'eramū 'ga 'jau 'wryiara 'ga upe: “Naani kūi. Kwaiwete 'ga ma'ea kūi. Teis 'ga ma'e pytuna kūi”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁶ —A'eramū 'ga 'jau 'ga upe: “A'jea futat. Ereko esageara 'gā opygyu'jap futat nū”, 'jau etee 'ga 'gā nupe. “Ereko esage'emara 'gā te ajee nuerekoi futari. Ereko pyrera miamū futat 'ga erekowe'em”, 'jau 'ga 'ga upe.

²⁷ —A'ere 'ga 'jau 'gā nupe nū: “A'eramū pēē 'awamū je ree iporomutare'ema 'gā nerua iapisaupap 'au je rowase. Narafutari ore 'wryiaramū 'ga rekoa 'jarera 'gā nerua iapisau je rowase”, 'jau 'ga 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe, 'gā mu'jawamū.

Kawaru'i arimū Jejui 'ga ataawet

(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Juā 12.12-19)

²⁸ Aipo mome'upaw ire Jejui 'ga watau wemiayūwa 'gā nenune. A'eramū futat 'gā awau 'ga rewiri. ²⁹ A'eramū 'gā awau owaēma ywytyra upe. Oriweira 'jawa upe owaēma. Kwaiwete aipoa 'ywa oriweira 'jawa peu. A'eramū 'gā a'eramū ywytyra renūina, Oriweira 'jau jupe.

Mukūja amunawa 'upa aipoa ywytyra pyri. Pefaje, Petani. Mīmera amunawa 'upa ywytyra pyri. ³⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gā amū nupe, mukūja 'gā nupe:

—Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau peje-waēma iruupeuwara amunawa upe. Pejesouwe nipo pēē kawaru'i mū resaka. Nuatai we 'gā amū i'arimū. A'ea ki perut iamoia jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³¹ —“Ma'eramū te peko ee?” pejejeupe 'gā 'eramū ki “Janejara 'ga te e'i oree ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pē nupe nū”, pe'je ki 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³² A'eramū 'gā awau kawaru'i resaka. 'Ga je'eg imū etee futat 'gā kawaru'i resaka. ³³ Kawaru'i amoiramū, ijara 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē pejekou ee ki 'ei? Ma'eramū pēē iamoia ki 'ei?— 'jau 'gā 'gā nupe.

³⁴ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Janejara 'ga te e'i oree ko: “Kawaru'ia pekwap amū rerua jee ra'ne”, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri nū— 'jau 'gā 'ga upe.

—A'jea. Pe'je ajee erawau 'ga upe— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁵ A'eramū 'gā erawau Jejui 'ga upe. A'ere 'gā amū opi-ara mososoka imonou kawaru'i 'arimū Jejui 'ga upe.

A'ere 'gā kawaru'i ppyka Jejui 'ga upe 'ga apykawamū.

³⁶ A'eramū Jejui 'ga awau Jerusareg ipe kawaru'i 'arimū. A'ere 'ga rupi oo ma'e 'gā awau ujāna 'ga renunewe opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamū. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamū 'gā iapou.

Ymā 'gā aipo apou 'wryiararete upe rakue, 'ga ree opojejuka resaukaawamū rakue. A'eramū 'gā a'eramū iapou Jejui 'ga upe.

—'Ga nipo ako 'awamū 'wryiaramū janee— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

³⁷ Ywytyra awau wāāpyramū Jerusarega upe.

Jerusarega 'upa ywytyray 'arimū. Jerusarega rerowykawe 'gā ajatykau wafukaita ajaupe:

—Janeruwarete 'ga esage futat ra'e. Koromū futat Jejui 'ga, Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Kwaiwete 'ga 'gā moferawi. Mama'eukwaawa rerekwara 'gā nanē 'ga okatu'ok nū— 'jau 'gā ajaupe wafukaita. —A'ea ore aruesak ai'i. Janeruwarete 'ga 'ā ene mua— 'jau 'gā ajaupe.

Kwaiwete 'gā awau Jejui 'ga repejāna. A'eramū 'gā a'eramū awau akou meewei. A'eramū 'gā amū 'jau 'ga upe wafukaita:

—Ene 'ā Janeruwarete 'ga remimurera.

Ene ree 'ā Janeruwarete 'ga ta'waramū akou oree.

Ywagipewara 'gā najuejue etee opy'ata'waramū ajemogyau nū.

'Ga te 'ā ene mut ore'wryiarareteramū.

Ene 'ā eneresage ekou oree.

A'eramū ene 'awamū ekou 'wryiarareteramū oree— 'jau 'gā 'ga upe.

A'ere 'gā amū 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage oree jepi. Ene 'ā Jejui 'ga eremut oree. Eneje'eg imū futat 'ga ruri. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawe— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa Jejui 'ga ree.

³⁹ A'eramū fariseu 'gā amū 'jau Jejui 'ga upe:

—Jejui! “Aipo pe'je awi”, ere 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga upe te aipo jane 'i jepi— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Naani. 'Gā je'ege'em ire amunipo 'ā itaa we futat ije'egi jee je muorypa— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga ajemuaēma Jerusareg ipewara 'gã nee

⁴¹ Jerusarega pyri katu katu awauwe Jejui 'ga amã'jãu amunaw are. A'eramũ 'ga u'arasigamũ. A'eramũ futat 'ga ajaa'wau. "Jerusareg ipewara 'gã Jeruwarete 'ga je'ega renupare'ema", 'jau 'ga ojeupe.

⁴² —Je 'ã ae katu'okara futat. Je 'ã Jarejuwarete 'ga mota'waraa pẽ nupe. Je rerowiarãmũ nipo 'ga ota'waramũ akou pẽ nupe. Aipo pẽẽ ikwaawa je afutat numiamũ. A'ere 'ã nepekwaawi futari. Ikwaaw ire amunipo 'ã ia'wyre'ema 'gã nepẽ nereko tyweri— 'jau 'ga amã'jãu Jerusareg are. ⁴³ —A'ere 'ã Jerusareg ipewaramũ nepẽporomutari je ree. A'eramũ nipo ia'wyre'ema 'gã anure 'ua pẽ'wyrã osõu pẽ nee. A'eramũ nipo pẽẽ mũ pejeka'jame'ema futat. Tujugeyra pyu pẽ osõu. ⁴⁴ A'eramũ nipo 'gã pẽ'wyrarete mateepapa pẽ nui— 'jau 'ga 'ũina. —Pẽẽ nanẽ futat pẽ apisaupap katu katu nũ. Nepeka'jami futari nipo pẽẽ mũ. Kunumĩaky'ria we futat nipo 'gã wapisipap katu katu. Pẽnoga we futat etyka nipo pẽ nui. Iku'jo'joka pẽ nui imuãmuãina pẽ nui. Janeruwarete 'ga 'ã je mut ae katu'oka. A'ere 'ã nepẽporomutari je ree. A'eramũ 'awamũ mama'e tywera ojeapou pẽ nupe— 'jau 'ga 'ũina amã'jãu 'gã 'wyr are.

A'eramũ futat 'ga ajaa'wau.

Wyra me'egara 'gã mũ'ẽawet

(Mateu 21.12-17; Maku 11.15-19; Juã 2.13-22)

⁴⁵ 'Gã 'wyrarete upe owaēmawe Jejui 'ga ojypa kawaru'i awi. A'eramũ 'ga awawayayau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Irãã'ã wyra me'egara 'gã nuwamũ. A'eramũ Jejui 'ga amara'neramũ 'gã nee:

—Pe'je pejewau peje'jãu 'aw awi. Nawyra me'egawarũi te 'ã. Jeruwarete 'ga mogytaawa te 'ã 'oga— 'jau 'ga wyra me'egara 'gã nupe, 'gã karaemã muãina, 'gã neymawa mopyamãu 'gã nui. A'ere 'ga 'jau 'gã nupe:

⁴⁶ —Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gã nupe rakue. "Jemogytaawa 'og ipe 'gã nuri oporogytau jee", 'jau 'ga ka'arana kwasiarukaa rakue. 'Au futat Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ã pemõi pejemunarũawamũ ete. Pejejemawate ete 'ã pẽẽ erua ime'ega erupa 'au. "Pe'je pejewa jereymawa mua iapyau Jarejuwarete 'ga upe", 'jau 'ã pẽẽ 'gã nupe pejejupa. A'ere 'ã pemepyuukat pejejaupe epy apyraapa. Pejemunarũmũ 'ã pejejupa pejejoka'aranũũ are— 'jau Jejui 'ga oje'ega moywyrãfena 'gã nupe. —A'eramũ pẽẽ pejewau 'aw awi peje'jãu— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, amara'neramũ 'gã nee.

⁴⁷ A'eramũ Jejui 'ga awau ai'iwe ai'iwe 'jau, 'ga awau 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Kwaiwete 'ga ree iporomutare'ema 'gã. Mainana 'wyrãri 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã, 'wyrãri 'gã. Mĩmera 'gã amara'neramũ 'ga ree. 'Ga juka are 'gã afuwerãmũ.

⁴⁸ A'ere 'gã najukaarũi 'ga. Kwaiwete wejue Jejui 'ga ree iporomutat ma'e 'gã jemogyi. A'eramũ 'gã okyjau 'gã nui, 'ga juka ekoete awi. Nokoi wejue Jejui 'ga

tesirũgatu 'gã nupe. A'eramũ 'gã a'eramũ 'ga jukawarũe'em.

—'Ga ree janereko ekoeterãmũ 'ga ree iporomutat ma'e 'gã jane apisi ne— 'jau 'ga ree imara'ne ma'e 'gã ajaupe.

"Awỹja rer imũ te erejot?" Jejui 'ga upe 'gã 'eawet

(Mateu 21.23-27; Maku 11.27-33)

20 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga akou 'gã mu'jau 'ga ree:

—Pejetywer awi pẽpõiriwerãmũ Janeruwarete 'ga pẽ katu'ogi futari, pẽ mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

² A'e pype mainana 'wyrãri 'gã 'ua oje'ega Jejui 'ga upe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee, judeu 'gã 'wyrãri 'gã. Mĩmera 'gã 'ua oje'ega 'ga upe:

—Awỹja rer imũ te erejot rakue? Awỹja pãjẽ mũ te mama'ea ereapo? Awỹja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gã 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe.

³ A'eramũ Jejui 'ga nanẽ 'jau 'gã nupe nũ:

—Pe'je ajee pẽẽ na'ne imome'wau jee 'ũ. ⁴ Awỹja je'eg imũ ajee Juã Batista 'ga ruri ae pymĩãu 'y pe rakue 'ũ? Jarejuwarete 'ga je'eg imũ te 'ga ruri rakue? Kũima'e 'ga amũ je'eg imũ te ra'u nũ?— 'jau Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe u'ama.

⁵ A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe?— 'jau 'gã ajaupe etee futat. —"Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'ga ruri" ojeupe jane 'eramũ te 'ga "te a'etea neperowiari 'ga" 'ga 'i jane nũ a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe. ⁶ —"Kũima'e 'ga je'eg imũ 'ga ruri", 'ga upe jane 'eramũ nipo tekotee 'gã jane apisi ete ita pyu nũ'ũ. "Juã 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat jane" e'i 'gã jepi. A'eramũ nipo 'gã aipo jane 'eramũ amara'neramũ jane ree ne nũ a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe. ⁷ A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juã 'ga muarera 'ga nũ'ũ— 'jau 'ga o'meramũ 'ga upe.

⁸ A'eramũ Jejui 'ga nanẽ 'jau 'gã nupe nũ:

—Je nanẽ temuarera 'ga namome'ui futari pẽ nupe nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

Ko raaran a'wyre'ema 'gã

(Mateu 21.33-46; Maku 12.1-12)

⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Peapyaka jeje'eg are. Mama'e mũ je amome'u pẽ nupe, pẽ mu'jawamũ ee, pẽ mueapyou ee— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kũima'e 'ga amũ 'y'wa 'y'wa rakã otym. Kwaiwete uwa 'jawa 'y'wa rakã 'ga otym oko pe. A'eramũ ijara 'ga 'gã amũ monou uwa ko raaranãmũ ojeupe. "Y'wa mũ jema'ea futat. Emyrerãmũ te ajee pẽma'e futat pẽporowykyawera repya futat", 'jau ijara 'ga 'gã nupe. A'ere 'ga awau wataw 'gã nui. A'eramũ 'ga namutamutat akou muku 'gã nui. ¹⁰ Uwa atyarama upe iwaēmawu ijara 'ga wemiayuwa 'ga amũ monou oma'e uwa 'a piaramũ. A'ere ko raarana 'gã 'ga nupãnupãi etee 'ga monou 'ga mojewya. Nan etee futat 'ga monou. ¹¹ Aipo 'ga waēm ire ko jara 'ga 'ga amũ

monou nū, oma'e piaramū 'ga 'ga monou numiamū. A'eramū 'ga awau owaēma uwa ko pe. "Uwa pemut amū jee, e'i ijara 'ga pē nupe", 'jau 'ga iaarana 'gā nupe. A'ere 'gā nānēwējēmī 'ga rerekoi nū. 'Ga pyygi etee 'ga nupānupāu 'ga rerekou nū. A'erauwe 'ga ojewya awau nū. "Namuri etee 'gā amū jee ki 'ei. Je nupānupā etee 'gā je mua je mojewya nū ki 'ei. Ene agawewi ako je mono ape ai'i. A'etea 'gā nojepojeuwi etee ki 'ei", 'jau 'ga 'ua ijara 'ga upe imome'wau.

¹² —A'eramū 'ga 'ga amū monou nū. A'ere 'gā nānēwējēmī 'ga rerekoi nū. ¹³ A'eramū ko jara 'ga 'jau ojeupe: "Ma'ja ajee je aapo 'gā nupe 'ū? Teja'ya 'ga pa je omono nū kwy", 'jau 'ga ojeupe. "Jera'ya 'ga nā'ā je-remifutararetea re'ā. A'etea pa je 'ga omono 'gā nesaka kwy. 'Ga nipo 'gā ojeupe re'ā. Jera'ya 'ga ree nipo 'gā pojyramū re'ā", 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

¹⁴ —A'ere nipo 'gā 'ga ra'ya 'ga resakawe 'gā 'i ajaupe: "Wa'ya 'ga 'ga amut y'wa piaramū ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramū 'uwa 'ga manū re. A'eramū jane 'ga jukau jui. A'eramū janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manū re", 'jau nipo 'gā ajaupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁵ —A'eramū 'gā 'ga pyyka 'ga rerawau enuēma ko awi 'ga jukau— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gā nupe.

A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'ya jukaarera 'gā nerekoi? ¹⁶ 'Ga futat oo ko raarana 'gā apisau. A'ere nipo 'ga 'gā amū monou 'gā py'rau oko raaranamū nū— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

A'eramū aipo renupara 'gā 'jau 'ga upe:

—A'jea futat sipo 'gā 'ga ra'ya 'ga jukai?— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue. Je ree futat 'gā ka'arana kwasiari rakue.

"Mā ita nia'wyrui ra'e, 'jau nipo itaoga apoara 'gā ajaupe, ita monou imomoa ajau.

A'ere 'ga amū aipoa ita eroyrūmyrera ita pyygi etee imonou imyina tenawera pype 'oga ypywotypawamū", 'jau 'gā ka'arana kwasiaa je ree rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁸ —'Ga amū nipo u'aa ita 'arimū. A'e 'ga open futat. A'ere 'ga amū 'arimū ita 'ar ire a'e 'ga ku'jo'jogi futari. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'emamū iapoi pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga upe fariseu 'gā 'eawet

(Mateu 22.15-22; Maku 12.13-17)

¹⁹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā, mainana 'wyriara retee amara'heramū Jejui 'ga ree.

—Jane upe futat nipo ajee 'ga 'i u'ama— 'jau 'gā ajaupe. —Pe'je ajee sipyyk 'ga 'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere 'gā kyjei etee Jejui 'ga ree iporomutat ma'e 'gā nui. A'eramū 'gā 'ga pyyke'ema.

²⁰ A'eramū 'gā 'ga rerekou weape etee. 'Gā amū 'gā imepyau imonou 'ga rewiri 'ga resakawamū:

—Pe'je pejewau 'ga renupa pejejemogyau— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'gā awau 'ga rewiri akou 'ga renupa.

—Tepeenup 'ga 'wyriararete 'ga kurawa 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe. —'Wyriararete 'ga kurawamū sipyyk 'ga 'jau. A'eramū 'wyriara 'ga 'ga jukaukaa janee 'jau— 'jau 'gā aipo 'gā nupe, 'ga rewiri imonopyra 'gā nupe.

²¹ A'eramū imepyyau 'gā awau oporonupa ee 'ga upe:

—Jejui. A'jea futat 'ā ereporogyta esage. Nereporogyta ekoetei 'ā ekou. A'jea futat 'ā erejeka pāwē pāwē ore ree. A'jea futat te ore mu'e ape mama'e are— 'jau 'gā Jejui 'ga upe oporonupa 'me ee. ²² —A'eramū ene 'awamū 'jau ore. Jane 'ā judeua. Simono te jane ka'aranūa 'wyriararete 'ga upe? Naani te ra'u nū? Na-judeu arūi te 'ā 'wyriararete 'ga. Tapy'yi amuteea 'ga. Romanūa te 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'jau 'gā oporonupa 'me Jejui 'ga upe.

²³ A'ere Jejui 'ga 'gā kwaawi ojee. "Jeje'ega renupa 'gā nuri numiamū. Siesak 'ga 'wyriararete 'ga kurawa 'jau, e'i 'gā jee numiamū", 'jau 'ga ojeupe. ²⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ka'aranū 'ywope'ia pemut amū jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mū ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'gā amū imonou 'ga upe:

—Kweramū ajee 'wei— 'jau 'gā imonou 'ga po pe.

A'eramū 'ga esaukaa 'gā nupe:

—Awyja ra'agawa te 'up ee?

—'Wyriararete 'ga ra'agawa 'up ee!— 'jau 'gā 'ga upe.

—Awyja rera ajee 'awamū ojekwasiat 'upa ikupe katy nū?— 'jau 'ga esaukaa 'gā nupe.

—'Wyriararete 'ga rera futat 'up ee— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

²⁵ —'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramū pēē imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁶ A'eramū 'ga upe ee oporonup ma'efera 'gā oporesagamū etee 'ga ree:

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nū'ū. Nakurawi futari 'ga 'wyriararete 'ga janee jā'nū'ū— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā ajemogyau etee futat.

Oferap ma'e are 'gā mu'eawet

(Mateu 22.23-33; Maku 12.18-27)

²⁷ Ko'iko'i ete satuseu 'gā amū 'ua oporogytau Jejui 'ga upe nū. Aipo 'gā e'i ajaupe: "Amanū re ae noferawu'jawi. Amanūmū ae teepawamū ywawuje futat", 'jau agawewi satuseu 'gā ajaupe jepi. A'etea 'gā 'ut imome'waukaa Jejui 'ga upe. ²⁸ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—"Moromu'jara 'ga" e'i 'gā enee jepi. A'eramū ene ore mueapyo katu mama'e are. Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. "Kūima'e 'ga amū nipo amanū wa'yre'emaue. A'eramū nipo 'ga manū re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ēē rerekou nū. A'eramū nipo 'ga wa'yramū ēē pype. A'ere nipo 'ga ra'yr

ypya amanū ma'efera 'ga ra'yrera 'jawe futat', 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gā Jeju 'ga upe.

A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—'A'jea futat— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁹ A'eramū 'gā oporogytau'japa nū:

—Kūima'e 'ga amū nipo 'ga ra'yra sete. A'eramū nipo u'ar ypy ma'efera 'ga kūjā mū rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emaue 'ga manūi jui. A'eramū 'ga wemireko ēē rejaa wewirerera 'gā nupe. ³⁰ A'eramū nipo 'ga manū re 'ga rewirerera 'ga amū ēē rerekou 'ga py'rau nū. ³¹ Ojopy'rapy'rau etee 'gā ēē ree, ajamanū re. A'ere 'gā nata'yri'i futari ēē pype. ³² Ojee 'gā jomoypaw ire ēē nanē amanūmū nū. ³³ A'eramū nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi manamū sipo ēē menaretea?— 'jau 'gā Jeju 'ga upe. —'Gā juejue futat ēē wereko kūi— 'jau 'gā Jeju 'ga upe.

³⁴ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—'Au etee te 'gā nemirekoramū kūi. ³⁵ A'ere oferap ma'e 'gā nuerekou'jawi kūjāa. Niporerekoweru'jawi 'gā kūjā are. Kūjāmera 'gā nanē omenariwere'emamū futat nū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. ³⁶ —Ywagipewara 'gā 'jawe futat 'gā jemogyi amanū'jape'ema futat. Janeruwarete 'ga 'gā omoferap imogyau nū. A'eramū 'gā a'eramū 'ga ra'yramū futat ajemogyau. ³⁷ Ymā te 'ā Moisesi 'ga jane mu'e'i ae feraw are rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —'Ka'a'ia je upe imueny re Janeruwarete 'ga oje'ega jee ikue: Je 'ā Eneruwaretea, 'jau 'ga oje'ega jee ikue", 'jau Moisesi 'ga imome'wau rakue. "Je te 'ā Eneruwaretea. Enepytuna 'gā Nuwaretea je. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mīmera 'gā Nuwaretea je ako, 'jau 'ga jee ikue", 'jau Moisesi 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue— 'jau Jeju 'ga imome'wau 'gā nupe.

³⁸ —Aipo 'gā amanū futat rakue numiamū, Moisesi 'ga tywe'emaue futat rakue numiamū. A'ere 'gā 'aga namanūi futari. Ateepawe'emamū futat 'gā 'aga. A'eramū Janeruwarete 'ga poromū 'jau Moisesi 'ga upe. 'Gā 'aga tywe'em ire amunipo 'ā 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe. Ako ma'e 'gā nupe etee te 'ga ae ruwamū— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

³⁹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā amū 'jau 'ga upe:

—'A'jea futat— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴⁰ A'ere amumera 'gā noje'egi futari ajemogyau. Ojenosī 'gā 'ga wi. A'eramū 'gā oje'ege'ema futat 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret
(Mateu 22.41-46; Maku 12.35-37)

⁴¹ A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Maran sipo ajee Ku'jywa 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyreramū wējēmī 'ga rekoī nū? Ymā te Davi 'ga manūi rakue. ⁴² Davi 'ga futat ka'arana okwasiat inuga janee rakue, Saumu 'jawa ka'aran are 'ga ikwasiarer inuga janee rakue:

—'Ga te eteetea. Janeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe:

'Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.

Enepājēretea je 'jawe. A'eramū ene eapyka je yse katy.

Anure nipo je ene mogoi 'wyriaramū 'gā nupe najuejue etee.

Ene ree iporomutare'ema 'gā 'arimū je ene magwawukari.

A'eramū ene je iapoe'emaue eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga Jejararete 'ga upe ai'i",

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁴⁴ —Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramū sipo ajee Davi 'ga 'i "Jejararete 'ga", 'jau ajuapyrera 'ga upe nū?— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat

(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)

⁴⁵ Mytuna 'gā ajemogyau Jeju 'ga porogyta renupa. A'ere 'ga ojerowaka oje'ega wemimu'e 'gā nupe:

⁴⁶ —Pejea'gu ki Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gā nui— 'jau 'ga 'gā nupe. —'Gā 'ā e'i ojeupe: "Je kūima'eeteetea", e'i 'gā 'ā ojeupe ajemogyau, waity fuku rerekou. A'eramū 'gā ataramū 'gā naitya ajasi-mana 'gā nee. "Tiporesag ete 'gā je ree 'jau", 'jau 'gā akou ojeupe. Wapeje'ega tāmējē 'gā ifutaa. 'Wyriara apykawa 'arimū etee wapyka awau pejejatykaaw ipe. Ojemi'waaw ipe nanē nū 'wyriara renawa 'arimū etee wapygiweramū ojemi'waa— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

⁴⁷ —Kūjā men manū ma'e 'gā nupe nanē 'gā 'jau: "Je tamaenun tekou enekaraemā are 'jau", 'jau futatee 'gā 'gā nupe. "Je tareko esage enekaraemā enee 'jau", 'jau futatee 'gā 'gā nupe. A'ere 'ga etee 'gā karaemā pygyi ojeupe, ka'aranūa nanē nū. A'eramū 'gā 'jau ojeupe etee futat: "Kwakwai'i teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe. Kasi a'e pe 'gā je kwaawi mama'e tywera je iaporamū ne kwy", 'jau 'gā ojeupe etee futat. A'eramū nipo 'gā oje'ega monou fukuu 'me futat Jarejuwarete 'ga upe, wemiapo tywera mimawamū. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweri 'gā nemiapo tyweawer are— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Imen manū ma'efera ēē remimonofet

(Maku 12.41-44)

21 Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'ūinaw ipe Jeju 'ga ose ma'e 'gā nesaka 'ūina. Ika'aranūū kwai ma'e 'gā ka'aranūū monou yrū pype Jarejuwarete 'ga upe kwaiwete. ² 'Gā nesepaw ire majawera ēē mū 'ua osou 'og ipe. Nika'arani ēē akou. Itywerete ēē akou. A'etea ēē oka'aranūū ywope'i omono ipype. Mukūi'ī etee ēē imonou ipype. Naepyi agawewi ēē remimonofera. ³ ēē resakawe Jeju 'ga 'jau ojeupi oo ma'efera 'gā nupe:

—Kweramū kūjāa ēē imen manū ma'efera ēē. Nitywa'uweri agawewi ēē mama'ea. A'etea ēē oka'aranūū monoupap futat yrū pype. A'eramū ēē otywe'emamū futat mama'ea ojeupe imuawamū. ēē remimonofera ika'aranūū kwai ma'e 'gā ma'e wapyraap futat Janeruwarete 'ga upe. 'Gā kwaiwete agawewi omono 'ga upe. A'etea 'gā kwaiwete wējēmī wereko ojeupe nū. A'ere ēē ma'ea nitywi futari. Omonopap futat ēē 'ga

upe. Naemyreri futari ěē upe. Wemi'urama muawa we futat ěē omonopap 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e

(Mateu 24.1-14; Maku 13.1-13)

⁵ Anure Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gā 'jau:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jā'nū'ū— 'jau 'gā ajaupe. —Sā'ā ita esagea. Mytuna 'gā ka'aranūū mom'yi Jarejuwarete 'ga mogytaawa 'oga apoawamū— 'jau 'gā.

⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—A'jea futat esageramū numiamū. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gā nuri imonou etyka. Nom'yi'i futari nipo 'gā itaa mū aju'arimū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁷ A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Maranime sipo aipo 'gā Jarejuwarete 'ga mogytaawa monoi etyka? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree iapo enune?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je renune 'ut ma'e 'gā nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. Anure nipo kwaiwete 'gā nuri, "Janeruwarete 'ga je mut pē katu'okaramū", 'jau nipo 'gā 'ua pē nupe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. "O'meramū 'gā 'i", pe'je etee ki 'gā nupe. Kwaiwete nipo 'gā 'gā moryteeu ojee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁹—Anure nipo amutee amunaw awi 'gā nuri 'wyriararete rowajaa 'ga remiayua 'gā neewe futat. A'ere kasi aipo renupa pekyje ne. Nan futat nipo teepaw enune. A'ere nipo naporomū rūi imatepaawa. Naporomū etee rūi futat nipo mama'e rekoī— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. ¹⁰ Amunap tesirūmera pypewara 'gā we futat nipo ajuowajat. ¹¹ A'eramū nipo jero'wua ojeupa kwaiwete. Ywya we futat nipo oyyi peu peu peu 'jau. Amumera 'gā nipo opapa kwaiwete ty'ara rerekou. Ywag ipe nanē nipo mama'e mū ojesaukaa pē mogyjawamū. ¹² Jeremiayuwamū nipo 'gā amū pē nereko tyweretei. Pē monou nipo pē munepa pē mu'ama moromunepawa pype. Teepaw enune nipo 'gā pē monoi pē munepa pē mu'ama moromunepawa pype. Pē pyyka nipo 'gā pē nerawau judeu 'gā jatykaaw ipe pē moporogytaukaa. Amumeramū nipo 'gā pē nerawau 'wyriara upe. ¹³ 'Wyriararete upe pejeterooramū ki pēē je mome'wau 'gā nupe. "Jejui 'ga iporokatu'ogiwet pē nee", 'jau ki pēē 'wyriara 'gā nupe, moromunepawa pypewara 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe ki je mome'wau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁴—A'eramū "Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gā nupe 'wei", pe'je kasi ne. ¹⁵ Je te 'gā nupe peje'egawa amut pē nupe peu pē nerooramū— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —A'eramū 'gā "i'me 'ga ra'e", 'jawe'em pē nupe. ¹⁶ Pēpytuna 'gā we futat nipo pē mono amū ia'wyre'ema 'gā po pe, pē munewukaa. Pējara 'gā, pēnewirera 'gā, pēneki'yra 'gā, pējekoty'aawa 'gā. Mīmera 'gā miamū nipo pē monou ia'wyre'ema 'gā nupe pē munewukaa. A'eramū nipo 'gā pēē mū jukau futat. ¹⁷ Je rerowiaara 'ā pēē. A'eramū nipo je rerowiare'ema 'gā najuejue etee futat oporomutare'emamū pē nee. ¹⁸ A'ere nipo je

nopoiri futari pē nui. Tejujukau esage etee pē nee.

¹⁹ A'eramū ki pēē je rerowiaa pejejemogyau. Peje-poire'ema futat je rerowiar awi. A'eramū pēē pejemanū re pejewau ywag ipe je pyri— 'jau Jejui 'ga oporogytau 'ūina 'gā nupe.

Jerusarega retygawam

(Mateu 24.15-21; Maku 13.14-19)

²⁰—Anure nipo pē nee iporomutare'ema 'gā nuri Jerusarega osōu. Aipo resakawe ki pe'je pejejaupe: "Awamū nipo 'ā 'gā Jerusarega retygi 'ja", 'jau ki pēē pejejaupe. ²¹ A'eramū ki pēē Judeja ywy pe ako ma'eramū 'gā nesakawe pejeka'jama pejewau ywytyr ipe. Jerusareg ipe ako ma'eramū nanē pēē pejeka'jamayau jui. Jū me ako ma'eramū pejewawe'em Jerusareg ipe. Jerusareg awi ki peka'jamp futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²²—Jefaruua Jerusarega upe iwaēmauwe futat ki pe'je pejejaupe "owaēm Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gā nereko tyweawa upe ra'e", pe'je ki. Ymā te 'ā 'gā ka'arana kwasiari ee rakue. "A'ere 'ga 'awamū ikwasiaripyre imū etee futat iapoi", 'jau ki pēē— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²³—Oporiay'iramū nipo ta'yryrū ma'e kūjā ajemogyau, ta'yky'ri ma'ea nanē nipo nū. Nujānarūi eweguu ma'ea. Ta'y'ri'i ma'e nanē nujānarūi nū— 'jau 'ga 'gā nupe. —Imara'ne te nipo Janeruwarete 'ga 'ūina. Ika'jame'ema 'gā nipo ako tywerete futat. ²⁴ Ika'jame'ema 'gā 'ga wapisiukat jyuu pyu 'gā nupe. Amumera 'gā nipo 'ga ipofarukaa 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā 'gā nerawau kwe pe. Ajepeja ywy pe 'gā nerawau imunepa. Jerusareg ipe judeue'ema 'gā 'wyriara 'gā jemogyramū nipo ojeapou, kwaiwete futat. Janeruwarete 'ga remifutar imū etee futat nipo 'gā 'ūina. Awau nipo owaēma 'ga muēmawa upe. A'erauwe nipo Janeruwarete 'ga 'ga muēmukari— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

Janereki'yra 'ga ruawam

(Mateu 24.29-35; Maku 13.24-31)

²⁵—Ywag ipe nanē nipo mama'e mū jesaukari pē nupe nū. Jay are, jaytata are, kwar are. Mīmer are nipo ojesaukaa pē mogyjawamū. 'Yē'ēa nanē nipo oyyita nū. A'eramū futat nipo wyjapetegamū. A'eramū nipo pēē pejestyjau ipyamu awi. ²⁶ Ywag ipewara nanē nipo oyyita nū. Kwat, jay, jaytata. Mīmera nipo oyyita— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau. —A'eramū nipo pēē ywy pewaramū najuejue etee pejestyjau jui. Amumera 'gā nipo amanūaipa okyje rerekou. 'Gā kyjea nipo 'gā apisawaipa 'gā mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe imome'wau.

²⁷—Aipo pēē esag ire nipo pēneki'yramū je tejua tejewya. Ywasiga rupi nipo tejua tejypa. A'eramū nipo ywy pewara 'gā je resaka, je ruramū. Tepājē mū nipo je ruri, tejenyfuga pype futat tejua nū. A'eramū nipo 'gā 'jau jee: "Nitywi 'ga amū ene 'jawe. Ene te 'ā pājērete. Ene te 'ā esage ma'eramū. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawe", 'jau nipo 'gā jee— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁸—Aipoa mama'ea pejejeupe ijesaukar ypyrauwe ki

pejemogy pejeku'iramũ. Aipo pëẽ esag ire nipo je anurenure'i je ruri pë nerawau 'aw awi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁹ A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau ee ikue:

—Mama'ea je amome'u pë nupe pë mu'jawamũ tejuawa 'ar are— 'jau 'ga 'gã nupe. —Sã'ã ae siaka'gy-wa potyramũ amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ã ae amana jewyt ja'wyja'wy kwaapa. ³¹ Nan tee futat ki je'eawer imũ mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: “Ut ja'wyja'wy Jejui 'ga janee 'wyririamũ akou ra'e”, pe'je ki pejejaupe. ³² A'jea futat je 'i. Je'eawer imũ mama'e jeapo resakarera 'gã papa katu katue'emauwe nipo tejua tejewya— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³³ —Ywaga nipo atEEPawamũ futat. Ywya nanë nipo atEEPawamũ futat nũ. A'ere nipo jeremimome'ufera nateepawa'uw-eri futari. Je'eawer imũ etee futat nipo aipoa ojeapou— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe ikue.

“Je rura ki peapesak” Jejui 'ga 'eawet

³⁴ A'ere Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe nũ:

—Pe'je pejemogyau je ruru'jawa rapesaka au'jeter-amũ futat. Pënea'at kasi pejemogyau 'auwara mama'e are etee ne. Maraka apo are etee kasi pejemogy pejeje'aramũ ne. Kasi a'e pe je rura pë mopiryyi erujewi ne— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁵ —Sã'ã ae ywy kwara resage'ema. A'eramũ 'ã ae u'aa erujewi ipype. A'eramũ 'ã ae opiryyjamũ jui. Nan tee futat nipo pëẽ je jewyra rapesakare'emamũ pëpiryyi erujewi aipoa mama'e resaka— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁶ —A'eramũ pëẽ pejejemogyau pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe, pejeo-jere'emamũ. “Ku'jyp. Je momoirukat kasi ape eja'yra 'ga rerowiar awi ne. Je poar ape, 'ga rerowiarukaa jee”, pe'je ki 'ga upe. “Mama'e tywera je aesak kwaiwete. A'ere je jemogyppygi 'ga ree”, pe'je ki 'ga upe. “Najepoiriweri je 'ga wi”, pe'je ki 'ga upe. Kasi a'e pe aipo pe'je'emamũ nepeẽma'uweri mama'e tywer awi ne— 'jau Jejui 'ga 'gã mu'jau ee. —Je rerowiar awi peje-poire'ema pejejemogyau je ruramũ tepëku'i 'jau. Peje-jua pejeku'iramũ je rowase je jewyramũ 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ũina 'gã nupe.

³⁷ Aipo are 'ga 'gã mu'jau akou. Ai'iwe, ai'iwe 'jau 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'gã mu'jau. A'ere 'ga kaaruwauwe awau ojepe'au Jerusareg awi. Awau osea Oriweira 'jaw ipe. ³⁸ Ai'iwe 'ga 'gã nerawau nũ. Tekotee 'gã nanë awau 'ga rupi nũ. Kwaiwete 'gã awau 'ga porogyta renupa nũ. Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype awau 'ga je'ega renupa ajatykau.

Jejui 'ga ree ifuwet ma'e 'gã
(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Juã 11.45-53)

22 Egitu ywy awi judeu ppy ypy 'gã nenũ'ëawer are wea'awa maraka upe iwaẽm ja'wyja'wyräuwe mainana 'wyririara 'gã ajatykau Moisesi 'ga remik-wasiarar are moromu'jara 'gã nee.

—Maran te jane Jejui 'ga pygyi 'ga jukau?— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere 'gã kyjei 'ga remiayuwa 'gã nui.

—Jerusareg ipewara 'gã iporomutat 'ga ree. Soko kasi 'ga ree mytuna pype ne— 'jau 'gã ajaupe.

—Wowase 'ga rerekoramũ 'ga remiayuwa 'gã jane apisi ne. Awotywe'eme te sireko 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

Mainana 'wyririara 'gã nupe Judas 'ga 'eawet
(Mateu 26.14-16; Maku 14.10-11)

³ A'ere 'ga remimu'e 'ga amũ ree mama'eukwaawa 'wyririara ruwi, Judas Iskariote 'ga ree. Jejui 'ga remimu'e 'ga futat numiamũ. A'ere mama'eukwaawa 'wyririara namu'akwaawukari 'ga imogou. ⁴ A'eramũ 'ga awau oporogytau mainana 'wyririara 'gã nupe:

—Je oo Jejui 'ga resaukaa pë nupe. Tepepyyk 'ga 'jau. Je akwaap 'ga rekwawa. A'eramũ je pë nerawau 'ga rekwaw ipe— 'jau Judas 'ga 'gã nupe. —'Ga upe jare-waẽmawe nipo je 'ga retywape pyteri 'ga re-saukaawamũ pë nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵ A'eramũ mainana 'gã aku'iramũ 'ga ree, aipo 'ga 'er-amũ.

—'Ga resaukaramũ toromepy ene 'jau— 'jau 'gã Judas 'ga upe.

⁶ —Pe'je ki ajee 'wei— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—Tene 'ga jepe'ai ra'ne. Emaenun etee ekou ee ra'ne. Ojete 'ga rekoramũ toropyyk 'ga 'jau. Jemime toropyyk 'ga 'jau, awotywe'eme 'jau. A'eramũ 'ga rewiriwara 'gã ikwaape'ema 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga Jejui 'ga rerekou weape.

Jejui 'ga 'gã monou kumi apoawamũ
(Mateu 26.17-25; Maku 14.12-21; Juã 13.21-30)

⁷ Awau owaẽma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. Maraka fukua te poromũ. A'e awi awau owaẽma karupa'mĩ jukaawa 'ara upe. A'e 'ara rupi futat judeu 'gã karupa'mĩ jukau 'iwau. ⁸ Aipo 'ara rupi Jejui 'ga oje'ega Pedro 'ga upe Juã 'ga retee:

—Pe'je pejewau karupa'mĩ mũ jukau eya jarejee— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'ape ki 'ei? Awýja rog ipe ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe. Peu nipo 'y ryrũ rerek-wara 'ga peekoat. ¹¹ A'eramũ pëẽ pejewau 'ga rewiri.

'Og ipe 'ga seramũ pejeporogytau 'oga jara 'ga upe: “Janejara 'ga ore mut imome'waukaa enee: 'Ma'ape te je karupa'mĩ eyra 'ui tejemimu'e 'gã netee?’ e'i 'ga kũi. 'Ma'ape te ore kumi apoi?’ e'i 'ga enee kũi”, pe'je ki 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Tajemi'wat tejemiayuwa 'gã pyri 'jau, e'i 'ga enee ko”, pe'je ki 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹² —Aipo ojeupe pëẽ 'e re 'ga tepë neroo ywate-wara imy'jawa pype 'jau. Ityp futat aejemi'waawa peu. Ae renawa nanë otywamũ futat nũ. A'eramũ pëẽ peje-jeupe 'ga esaukar ire peu futat iapou ewara reewe jarejeupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³ Ojeupe Jejui 'ga 'e re 'gã awau. Awau 'gã 'ga 'eawer imũ etee futat esaka. A'eramũ 'gã kumi apou maraka are wea'awamũ. A'ere Jejui 'ga awau 'gã newiri, wemimu'e 'gã nerawau.

Mani'oko'o'ia y'waya reewe 'gã nupe imonoawet

(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-26; 1 Korĩtu 11.23-25)

¹⁴ Kumi apopaw ire Jejui 'ga awau wapyka kumi'wawa pyri wemiayuwa 'gã netee.

¹⁵ —Karupa'mĩa je auwei tekou pẽ pyri jepi. Ko'iko'i ete 'gã nuri je pyyka je rerekou tyweaete. ¹⁶ 'Awamũ 'ã maraka apoawa. Maraka apoawa upe iwaẽmauwe 'ã peapo maraka jepi. A'ere je 'awamũ etee futat iapoi pẽ pyri. Pẽ'wyrĩat pãwẽ pãwẽnamũ tejewya te nipo je iapou'jawi pẽ pyri nũ. 'Aga maraka teepap kamẽsĩete. Aipo te nipo marakareteretea futat— 'jau 'ga 'ũina 'gã nupe.

¹⁷ A'ere 'ga y'way pyyka, yrũ pypewara reramã'jãu ywau eroje'ega 'Uwa 'ga upe:

—Ene te 'ã mama'ea eremut oree— 'jau 'ga 'Uwa 'ga upe.

'Uwa 'ga upe oje'eg ire 'ga itykurukaa 'gã nupe najue-
jue etee.

¹⁸ —Je natyкуру'jawi pẽ pyri. Tejewyrũ'japa tãmẽjẽ tatyкуру'jap pẽ pyri 'jau nũ— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe.

¹⁹ A'ere 'ga mani'oko'o'i pyyka nũ. A'eramũ 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe nũ. 'Ga upe oje'eg ire 'ga imonou imo'jau 'gã nupe. 'Gã moykapap mani'oko'o'i pyu.

—Koromũ futat jero'oa. Sã'ã mani'oko'o'i jemo'ia. Nan futat nipo jero'oa jemo'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Amanũ je pẽ nupe pẽ katu'okawamũ. A'eramũ pẽẽ jemanũawer are pejejea'aramũ mani'oko'o'i 'wau peje-
jemogyau pejeojere'emamũ. Pejejea'aramũ je-
manũawer are mani'oko'o'i 'wauwe futat— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina.

²⁰ Ojemi'wapaw ire 'ga kaneeku pyyka nũ.

—Sã'ã y'waya. Nan futat nipo jery jeko'wogi pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina. —A'ere'ere'i futat nipo 'gã amũ jery reko'wogi. A'eramũ nipo jery reko'wog ire Janeruwarete 'ga pẽ katu'oka jery pyu— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jery jeko'woge'em ire amunipo 'ã Janeruwarete 'ga nepẽ katu'ogi futari. A'eramũ 'ga pẽ nee futat jery reko'wogukaa. 'Awamũ karupa'mĩa nepejukau'jawi pejetywera mepyawamũ. Poromũ futat 'ga je'eg ymanera numiamũ. 'Awamũ jerya tee pẽ pirei petywer awi. Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga petywera moiri pẽ nui je rerowiamũ. Poromũ futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamũ. 'Aea 'ga je'ega ni-
mojopy'ruawi futari 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

²¹ —'Au futat ia'wyrẽ'ema 'gã po pe je monoara 'ga reni wapyka je pyri. ²² Amanũ futat je Tejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat. Iporiay'i ia'wyrẽ'ema 'gã po pe je monoara 'ga numiamũ. Anure nipo Janeruwarete 'ga aipo 'ga rereko tyweretei kwaiwete— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina.

²³ Aipo 'ga 'eramũ 'ga remimu'e 'gã amã'jãmã'jãu etee ajueakwar are:

—Awỹja sipo 'ga monou poromũ ia'wyrẽ'ema 'gã po pe 'wei?— 'jau 'gã ajaupe.

Kũima'eeteete are 'gã mu'eawet

²⁴ A'ere 'ga remimu'e 'gã ewi ajamueu nũ:

—Manamũ te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'er-
amũ jarejuapyraapa?— 'jau 'gã ajaupe.

²⁵ A'e are 'gã ajamueramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekwaap judeue'ema 'gã 'wyrĩara 'gã nemiapoa. 'Gã 'wyrĩara 'gã wemiayuwa 'gã amũ monou mama'e apoukaa ojeupe: "Nan iki peapo jeje'egawer imũ etee futat", 'jau nipo 'wyrĩara oje'ega wemiayuwa 'gã nupe. Iapo esage'emamũ nipo 'gã 'wyrĩara 'gã nereko tyw-
eretei. A'etea nipo 'ga 'jau ojeupe: "Je 'ã 'gã nee ojejuka esage ma'ea", 'jau nipo 'ga 'ũina ojeupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁶ —A'ere kasi pẽẽ nanarũi ne. 'Wyrĩaramũ pejejekoweramũ ki pẽẽ mama'e apou etee futat peje-
jaupe, pejejopoa etee futat— 'jau 'ga 'ũina 'gã nupe.

²⁷ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Manamũ te pẽ nupe kũima'eeteete 'ga? Ku-
mi'wawa pyri wapyk ma'e 'ga, kumi apoara 'ga te ra'u nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Kumi'wawa pyri wapyk ma'e 'ga futat— 'jau 'gã 'ga upe.

—A'jea futat. A'ere 'ã je kumi apoara 'jawe futat je reko'i pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁸ —Ia'wyrẽ'ema 'gã ako je rereko tywerete agawewi ai'i. A'etea 'ã naje rejari pejepe je mogou ojetee'i. A'er-
amũ je a'eramũ anure pẽ mepyau. ²⁹ Tejuwarete 'ga 'wyrĩaramũ pẽ nupe temonoramũ tomono pẽẽ 'wyr-
ia'rĩramũ imogyau 'jau, tepoaawamũ 'jau. Israeu 'ga ra'yra 'gã pytuna tusi. A'eramũ je pẽ monou pẽ mo-
gyau 'wyrĩarĩramũ Israeu juapyrera 'gã nupe. A'eramũ Israeu juapyrera 'gã nipo awau pẽ nowase. A'eramũ nipo pẽẽ 'jau mama'e esage apoara 'gã nupe: "Mama'e esage ereapo rakue, Jarejuwarete 'ga je'eg imũ rakue. A'eramũ 'ga ene mepyau eneremiapofer are", 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Mama'e tyw-
era apoarera 'gã nupe nipo pẽẽ 'jau: "Mama'e tywera etee ereapo Jarejuwarete 'ga upe rakue. 'Ga je'eg imũ jẽmĩ mama'e apowe'em rakue. A'eramũ 'ga ene mepyau eneremiapo tywer imũ etee futat", 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —Aipo 'ara rupi nanẽ nipo pejewau pejejem'i'waa je pyri nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Juã 13.36-38)

³¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau Simão Pedro 'ga upe:

—Mama'eukwaawa 'wyrĩara oje'eg jee ai'i. "Taesak eneremimu'efera 'gã poira ene rerowiar awi 'jau", e'i mama'eukwaawa 'wyrĩara jee ai'i. Sã'ã ae juowuu ape-
fera renũ'ẽa a'ỹi esage awi. Nan tee futat nipo ma-
ma'eukwaawa 'wyrĩara pẽ nenuẽm are ifuweramũ je-
remiayuwa 'gã nui. ³² A'ere 'ã je 'i Tejuwarete 'ga upe tekou ene ree. "Epoar iki Simão 'ga. 'Ga mo-
moirukare'ema je rerowiar awi", 'jau je 'ã 'ga upe tekou ene ree— 'jau Jejui 'ga 'ga upe imome'wau. —A'eramũ

nipo ene epoiraipe etee je wi. A'ere nipo erejewyt je rerowiaa nū. A'eramū te nipo nerepoiru'jawi je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —A'eramū ene ejewirera 'gā poaa je rerowiarukaa 'gā nupe— 'jau 'ga 'ga upe.

³³ Aipo 'ga 'eramū Pedro 'ga 'jau:

—Naani kūi. Napoira'uweri je ene wi kūi. Moromunepaw ipe miamū futat je oi ene pyri ene munewamū kūi. Ene reewe futat temanūmū kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁴ —Ene'me awi kūi. 'Awa ypytuna rupi nipo ene'me 'gā nupe kūi. Muapyapyt katu nipo ene 'jau 'gā nupe: "Nakwaawi je 'ga", 'jau nipo ene 'gā nupe je kwakupa wyrasokwē je'egē'mauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³⁵ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Ymā te ako je pē monoi kwe pe tejemome'waukaa 'gā nupe ai'i. "Peroo kasi pejekaraemā ne", 'jau ako je pē nupe ai'i. "Ka'aranūia miamū futat pēē er-awawe'em. Pejepyapaawa miamū futat kasi peroo ne", 'jau je ako pē nupe ai'i. Kwe pe je pē monoramū te ma-ma'ea nitywi pē nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Naani nū'ū— 'jau 'ga remimu'e 'gā 'ga upe.

³⁶ —A'jea futat nū'ū. A'ere 'awamū nanarūi. Pejeje-mi'urama peroo 'awamū. Ka'aranūia peroo 'awamū. Jyuu tywe'emamū pēē pejejaity poakuwuu mū me'ega jyuu muawamū. ³⁷ Ymā te 'gā 'ā ka'arana kwasiari inuga je ree rakue: "Wereko tywerete nipo 'gā 'ga oporojuka ma'e 'jawe", 'jau 'gā ikwasiaa inuga je ree rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'ūina. —Ikwasiaripyre imū etee futat nipo 'gā je rereko tyweretei. 'Awamū futat 'gā je rereko tyweri— 'jau 'ga 'gā nupe 'ūina.

³⁸ A'eramū 'ga remimu'e 'ga amū 'jau 'ga upe:

—'Awamū mukūi jyuu ruwi kūi— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Au'je ra'ne— 'jau 'ga 'gā nupe.

'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet

(Mateu 26.36-46; Maku 14.32-42)

³⁹ Ojemi'wapaw ire Jejui 'ga awau ywytyr ipe, Ori-weira 'jaw ipe. Awawete pe 'ga awau. 'Ga remimu'e 'gā awau 'ga rupi. ⁴⁰ Owaēmawe 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pejefuakaramū pejetywera apowe'em— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴¹ Ojepe'au'i 'ga awau 'gā nui. A'ere 'ga awau wenupy'āu wapyka, oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

⁴² —Kiapi'ni. 'Wyria'ri 'gā imara'ne je ree. 'Gā nipo 'ā je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā nuapo'uweri nanuara je ree. A'ere 'ā najeremifutar imū rūi ereapoukat. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴³ A'e pype ywag ipewara 'ga 'ua ojyppa 'ga pyri, 'ga mojemogypygykaa 'ua ojee. ⁴⁴ A'eramū Jejui 'ga oje'egu'japa 'Uwarete 'ga upe nū. 'Ga 'arasiga 'ga py'a moywyrafenayau 'ga m'yina. A'eramū 'ga ry'aja otykya 'ga ry 'jawe wyuu. ⁴⁵ Oporogytapaw ire Jejui 'ga afu'ama awau wemimu'e 'gā pyri. A'ere 'gā seri 'upa.

I'arasig 'gā 'ga ree. A'eramū 'gā a'eramū osea ajem-ogyau.

⁴⁶ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ua 'gā nupe:

—Ma'eramū te peset etee pejejupa? Pefu'am jui.

"Pe'je pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pejefuakaramū mama'e tywera apowe'em", a'e je ako pē nupe ko. "Kasi a'e pe nepēfuakari mama'e tywer awi ne", a'e je ako pē nupe ko— 'jau 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga pyykawet

(Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Juā 18.3-11)

⁴⁷ Aipo 'gā nupe 'ga 'e 'ga 'amamū 'ga pyykara 'gā 'ua owaēma 'gā nupe. Judas 'ga 'gā nerua pe resaukaa 'gā nupe.

—'Au 'ga ruri jepi— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū 'ga 'gā nerawau peu. Tenune 'ga 'upa 'gā nupe. A'eramū 'gā ojekyita 'ga rewiri. 'Ga porogyta 'ga 'amamū 'gā 'ua owaēma Jejui 'ga upe. A'eramū Judas 'ga awau 'ga rerowyka 'ga retywape pytea.

⁴⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je resaukaawamū te 'ā jeretywape pyter ape jekoty'aawa 'jawe?— 'jau 'ga Judas 'ga upe.

⁴⁹ Aipo resakawe 'ga remimu'e 'gā ikwaapa.

—'Ga pyyka 'gā nuri ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'ga remiayuwa 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Ene pyyka 'gā nuri ra'e. Erefutat te ore jyuu pyu 'gā apisia?— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

⁵⁰ A'erauwe 'ga amū ogy rekyyita kūima'e 'ga amū namī monoka. Mainana 'ga remiayuwa 'ga namī monoka 'ga wi. Furuk. Mainana 'wyriararete 'ga remiayuwa 'ga namī 'ga iyypa. ⁵¹ Aipo 'ga namī yywamū Jejui 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Peapo awi nanuara— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū Jejui 'ga 'ga namī pyyka imonou im'yina 'ga ree nū, 'ga namī renawer ipe nū.

⁵² A'eramū Jejui 'ga oje'ega opyykara 'gā nupe.

Mainana 'wyriara 'gā, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'wyriara 'gā, judeu 'gā 'wyria'ri 'gā. Mīmera 'gā 'ua 'ga pyyka. A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'eramū pēē ma'eramū pejejua muawa pyu je nupāu ekoete 'ū, muna'ywa 'jawe 'ū? ⁵³ Pejejepype je rekoramū miamū ako naje pygy pejepe ai'i. A'ere je-manūawa upe iwaēmi 'awamū. A'eramū Jeruwarete 'ga je pyygukaa rēwējēmī pē nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Pedro 'ga Jejui 'ga kwakupa

(Mateu 26.57-58, 69-75; Maku 14.53-54, 66-72; Juā 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ A'eramū futat 'gā Jejui 'ga pyyka 'ga rerawau mainana 'wyriararete 'ga rog ipe. Pedro 'ga awau 'ga rewiri. A'ere 'ga mukuu etee 'ga rekoi 'ga wi. Awau 'ga owaēma mainana roga upe. A'ere 'ga oi akou ukupepe etee mainana 'ga remiayuwa pyri etee. ⁵⁵ Ukupepe mainana 'ga remiayuwa 'gā tata mojoy'wau 'upa 'ga roga pyri. A'eramū Pedro 'ga awau wapyka ojepe'jau 'gā pyri.

⁵⁶ A'eramū mainana 'ga remiayuwa ēē mū 'ga resaka. —Mīnamū kīā rewiriwara kīā amū reni ra'e— 'jau ēē, 'ga resaka tata ypyu 'ga renamū.

⁵⁷ Aipo ěě 'eramũ Pedro 'ga 'jau ěě upe:
—Tee. Naani nũ ĩ. Nakwaawi je 'ga nũ ĩ— 'jau futatee 'ga ěě upe.

Okyjau 'ga opyyg awi. A'eramũ 'ga o'meramũ ěě upe.

⁵⁸ A'ere kũima'e 'ga amũ 'ga resaka nũ.

—Ene futat 'ga rewiri ako ma'efera, 'jau je 'ũ— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

A'ere Pedro 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. Naje rũi kũi— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe nũ.

⁵⁹ A'ere'ere'i ajepeja 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Ene futat 'ga rewiriwarera kũi. Garireja ywy pewara ene. A'eramũ ene a'jea futat kũi, 'ga rewiriwara futat ene kũi— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

⁶⁰ —Nakwaawi je aipo ene'ea nũ'ũ— 'jau futatee Pedro 'ga 'ga upe, Jejui 'ga kwakupa 'gã nui.

Aipo 'ga 'e 'ga renamũ wyrasokwẽ oje'ega. ⁶¹ A'erauwe Jejui 'ga ojerowaka amã'jãu Pedro 'ga ree. A'eramũ Pedro 'ga wea'aramũ 'ga 'eawer are. "Wyrasokwẽ je'eg'e'mauwe nipo je kwakuw ape 'gã nupe muapyt", 'ga 'eawer are.

—A'eferupi tee pa 'ã je 'ga kwakuwi nũ— 'jau 'ga wea'aramũ 'ga je'egawer are.

⁶² Aipo 'e re Pedro 'ga awau uãna ojenosõu. A'eramũ futat u'arasigamũ wea'aramũ ee.

—Ma'eramũ je aipo 'jau ra'e 'ũ?— 'jau 'ga awau 'ũina u'arasigamũ. —Mama'e esage na'ga 'ã wapo jee jepi re'ã. A'etea pa je 'ã aipo a'e ekoete 'gã nupe ra'e nũ— 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamũ u'eawer are.

A'eramũ 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

Jejui 'ga rerekoemãawet

(Mateu 26.67-68; Maku 14.65)

⁶³ 'Ga pyykara 'gã Jejui 'ga nupãu. 'Ga kurapa kypyre'emete futat 'ga rerekou 'ga nupã pype. ⁶⁴ A'eramũ 'gã 'ga reakwapiiaa taity pyu. A'ere 'gã 'jau 'ga upe:

—Ene 'ã i'akwaap ma'ea. Awỹja te ene nupã?— 'jau 'gã 'ga upe 'ga rerekoemãu erekou.

⁶⁵ A'e pype 'ga nupãara 'gã 'ga kurapa ajemogyau.

'Wyriara 'gã Jejui 'ga moporogytaukaa

(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Juã 18.19-24)

⁶⁶ Ku'emamũ mainana 'gã ajatykau 'wyria'ri 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee:

—Perut 'ga 'au oree. Toromoporogytaukat 'ga 'au orojee 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga rerua 'gã nupe.

⁶⁷ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ene futat te Jarejuwarete 'ga remimurera?— 'jau 'gã 'ga upe.

—"A'jea futat" je 'eramũ naje rerowiari pejepe ne— 'jau etee Jejui 'ga 'gã nupe. ⁶⁸ —Pejejeupe mama'e mũ ree jeporonuwamũ, nepemome'ui jee ne. ⁶⁹ A'ere anurenure'i je apygi Tejuwa 'ga yse katy. Tejuwarete 'ga 'jau futat nipo je reko'i pãjẽreteramũ. A'eramũ nipo je 'ga yse katy te'ỹina teapyka 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷⁰ —Koromũ futat nipo ajee ene Jarejuwarete 'ga ra'yramũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—A'jea futat poromũ pe'je— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷¹ Aipo 'ga 'eramũ taetu 'gã amara'neramũ 'ga ree kwaiwete.

—Aruenuw ore 'ga 'awamũ. "Tejuwa 'ga 'jau futat je reko'i nipo", e'i 'ga oree— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je ajee sijuka 'ga 'ũ— 'jau 'gã ajaupe. —Narafutari ore 'ga je'ega mome'wara 'gã. 'Ga futat 'awamũ ojemome'u esage oree— 'jau 'gã ajaupe, amara'neramũ 'ga ree.

Piratu 'ga rowase Jejui 'ga reko'i

(Mateu 27.1-2, 11-14; Maku 15.1-5; Juã 18.28-38)

23 Aipo 'e re 'gã 'ga rerawau 'wyriara 'ga upe, Piratu 'ga upe. Najuejue etee futat 'gã 'ga rerawau. ² A'eramũ 'gã 'ga je'ẽwu'jaga 'ga upe:

—Koromũ 'wyriararete 'ga ree 'gã mamara'neukaara. "Pemepy awi 'wyriararete 'ga", e'i 'ga oree ai'i— 'jau futatee 'gã, Jejui 'ga je'ẽwu'jaga Piratu 'ga upe. —Koromũ futat "Je Jarejuwarete 'ga remimureramũ", 'jau nanẽ 'ga oree ai'i nũ. "A'eramũ je 'awamũ 'wyriarareteramũ pẽ nupe. 'Ga py'rau tejua", e'i 'ga oree ai'i. A'eramũ ore 'ga pyyka 'ga rerua— 'jau futatee 'gã Jejui 'ga je'ẽwu'jaga Piratu 'ga upe.

³ A'eramũ Piratu 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Ene futat nipo ajee judeu 'gã 'wyriararetea?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat ere poromũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Agamũ ae kũima'e tywere'emamũ, a'e je 'ã pẽ nupe jepi. Ma'eramũ ajee jane 'ga jukai 'ũ? Ma'ja 'ga iapou pẽ nupe rai'i 'ũ?— 'jau etee Piratu 'ga 'gã nupe.

⁵ A'ere mainana 'gã 'i etee futat 'ga upe:

—Pe'je 'ga jukau futat. Kwe pe te 'ã 'ga oi ae mu'jau tyweruu akou. A'ere 'ga remimome'ufera nia'wryi futari. Amunawa moyka oporogyta tywera pyu. Pẽnemi-ayuwã 'gã 'ga amu'e 'wyriararete 'ga rerowiarukare'em are. Garireja ywy pe ra'ne ako 'ga reko'i 'gã mu'jau ai'i. A'ere 'ã 'ga ruri akou 'au nũ— 'jau futatee 'gã 'ga upe.

Erote 'ga upe 'ga reroowet

⁶ Aipo ojeupe 'gã 'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Garireja ywy awi 'ut ma'efera 'ga nipo ajee?— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷ —Pe awi futat 'ga ruri— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee 'ga rerawau Erote 'ga upe. Ako je nipo 'ga 'au. Garireja ywy pewara 'gã 'wyriara 'ga. A'eramũ pẽẽ 'ga rerawau imome'wau 'ga upe— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga rerawau Erote 'ga upe.

⁸ Jejui 'ga resakawe Erote 'ga aku'iramũ 'ga ree. Jejui 'ga rera renupawe 'ga 'jau ojeupe: "Ymã we 'ã jeporesagiweramũ 'ga ree numiamũ. A'ere 'awamũ 'ga ruri 'au je resaka. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga okatu'ok. Amanũ ma'e 'gã nanẽ 'ga omoferap nũ, 'jau 'gã jee jepi. Ma'ja sipo ajee 'ga wapo jee wesagamũ?" 'jau 'ga ojeupe, oporesagiweramũ 'ga ree.

⁹ A'eramū Erote 'ga Jejuī 'ga moporogytaukaa ojeupe numiamū. A'ere Jejuī 'ga noje'egi Erote 'ga upe. ¹⁰ A'eramū mainana 'wyriara 'gā 'ua, Moisesi 'ga remik-wasiarar are moromu'jara 'gā netee. Jejuī 'ga je'ēwu'ja-ga Erote 'ga upe nū. ¹¹ A'eramū Erote 'ga 'ga kurapa jefaruu 'gā netee. A'ere 'ga 'wyriara raity piraga pyu 'ga kupe piari, 'ga rerekoemāawamū.

—“Je 'wyriara” e'i 'ga. A'eramū pēē 'awamū pe-jemā'jāu 'ga raity esage are. 'Wyriara 'jawe futat 'ga—'jau 'gā Jejuī 'ga rerekoemāu 'ga kurapa.

A'ere Erote 'ga 'jau 'gā nupe:

—Pe'je 'ga rerawau 'ga rerojewya Piratu 'ga upe nū—'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū futat 'gā 'ga rerawau erojewya Piratu 'ga po pe nū. ¹² Aipoa 'ara rupi Piratu 'ga akou Erote 'ga jekoty'aawamū. Imara'ne 'gā akou ajuee. A'ere aipo 'ara rupi 'gā ta'waramū ajaupe nū.

'Gā nupe 'ga monoawet

(Mateu 27.15-26; Maku 15.6-15; Juā 18.39-19.16)

¹³ A'eramū Piratu 'ga 'gā majatykau. Mainana 'gā, judeu 'gā 'wyria'ri 'gā, tekotee 'gā. Mīmera 'gā 'ga imajatykau 'gā mua oporogyta anupa.

¹⁴ —Perur ete 'ā Jejuī 'ga. Erojewya jee nū. Pēē te 'ā perut ekoete 'ga rai'i. “Ekoay 'ga akou 'wyriararete 'ga rerowiare'em are 'gā mu'jau”, 'jau 'ā pēē 'ga upe. A'eramū je ako teporonupa ee pē nowase 'ga upe ai'i. A'ere 'ā 'ga nuapoi futari mama'e tywera rai'i. O'meramū te 'ā pe'je. Peje'ēwu'jag ekoete 'ā 'ga—'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁵ —Erote 'ga nanē 'ā 'jau rai'i nū: “Nuapoi 'ga mama'e tywera ajukaawamū”, 'jau 'ga 'ā 'ga upe rai'i nū. A'eramū 'ga 'ā 'ga mua imojewya 'au rai'i nū—'jau Piratu 'ga 'gā nupe. —Najeporoyjukaweri je 'ga ree. Nia'wyri je upe 'ga jukaa ekoetea. ¹⁶ A'eramū je 'ga nupāukaa etee 'gā nupe ra'ne. A'ere 'ga tomono imuēma 'jau nū, 'ga nupā re 'jau nū—'jau Piratu 'ga 'gā nupe.

¹⁷ Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipyre'ra 'ga amū muēma judeu 'gā nupe jepi. A'eramū Piratu 'ga 'jau ojeupe: “Jejuī 'ga wi jepoiriweramū”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁸ A'ere tesirūmera 'gā afukai etee 'ga upe:

—Erepori awi 'ga wi. Ejukaukat tāmējē 'ga oree. Moromunepawa pypewara 'ga te erejukaukar awi. Epoi etee 'ga wi oree. Parapasi 'ga te emuēm moromunepaw awi oree. A'eramū ene Jejuī 'ga jukaukaa oree—'jau 'gā wafukaita 'ga upe.

¹⁹ Parapasi 'ga futat 'gā mamara'neukaa 'wyriara 'ga ree rakue. “Simuēm 'ga 'wyriaramū 'ga ren awi 'jau”, 'jau 'ga 'gā nupe, 'gā mamara'neukaa 'ga ree. Oporojuka ma'efera 'ga wejue nanē poromū nū. A'eramū 'gā 'ga monou 'ga munepa 'ga mu'ama rakue.

²⁰ A'ere Piratu 'ga 'ga muēm are nifueweri. A'eramū 'ga oje'egu'japa 'gā nupe nū:

—Naani futari. Jejuī 'ga wi futat je piori—'jau etee 'ga 'gā nupe numiamū.

²¹ A'ere 'gā afukai etee 'ga upe nū:

—Naani futari. Erepori awi futat 'ga wi. Ere 'ga jukaukaa futat oree. Ere 'ga monoukaa futat imu'ama 'ypeywar are oree—'jau judeu 'gā Piratu 'ga upe.

²² A'ere Piratu 'ga je'egu'jawi etee 'gā nupe nū:

—Natesirūgatu 'ga rekorāu rūi 'ā pejukaikat 'ga jee. Kūima'e esagea te 'ga 'ā. Anupāukat etee futat je 'ga 'gā nupe. A'ere je 'gā momoirukaa 'ga wi—'jau Piratu 'ga 'gā nupe numiamū.

²³ A'ere 'gā jopy'rupy'rui etee futat wafukaita 'ga upe nū:

—Naani futari. “Ere 'ga jukaukaa futat oree”, aru'e ako ore ko—'jau etee 'gā wafukaita 'ga upe afuakaramū futat Piratu 'ga ree.

Wojere'emamū futat 'gā wafukaita 'ga upe aipo 'jau.

²⁴ —Nepeenuwi etee 'ā jeje'ega. “Ere ki 'ga jukaukaa futat oree”, pe'je 'ā jee. A'eramū je 'ga jukaukaa pē nupe—'jau Piratu 'ga 'gā nupe ojee 'gā fuakarauwe.

A'eramū Piratu 'ga oporojuka ma'efera 'ga jēmī imuē-mukaa moromunepaw awi 'gā nupe. Aipoa imuēmipyra kūima'e 'ga futat 'wyriara 'gā ajuee 'gā mamara'neukarera. A'etea 'ga 'ga omomoirukat 'ga wi.

'Ypeywar are Jejuī 'ga monoawet

(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Juā 19.17-27)

²⁶ A'eramū futat jefaruu 'gā Jejuī 'ga rerawau 'ypeywar are 'ga pokutukaw ipe. A'eramū 'gā pe aje Simāo 'ga rekoa, Sirene ywy pewara 'ga rekoa.

—'Ypeywar erokwap 'ga upe. Ifuakapap 'ga ee—'jau jefaruu 'gā Simāo 'ga upe, oje'ega moywyrafena.

A'eramū futat 'gā imonou 'ga arimū, 'ypeywar rupirukaa 'ga upe. A'eramū 'ga erawau erekou 'gā newiri. ²⁷ Kwaiwete 'gā ojekyita 'gā newiri awau.

—Siesak 'ga jukaa 'jau—'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā ojekyita 'ga rewiri awau. Kūjāmera 'gā nanē awau Jejuī 'ga rewiri. Awau 'gā ajaa'wau 'ga ree:

—Esage ma'e kīā. Janepytuna ako kīā okatu'ok ai'i. A'ere wā 'awamū kīā rerooi ijukau—'jau 'gā ajaupe ajaa'wau 'ga ree.

²⁸ A'eramū Jejuī 'ga ojerowaka 'gā nee, oje'ega 'gā nupe:

—Pejoo'o awi je ree. Pejeja'ya 'gā nee tepejoo'o pejejee nanē futat pejejaa'wau nū. ²⁹ Anure nipo pe'je pejejaupe: “Ta'yre'ema wā jaruete ajemogy. Jane te aje 'ā ta'yt ma'eramū jareja'ya eko tywera siesak jarejemogyau”, 'jau nipo pēē pejejaupe. ³⁰ Anure nipo peko tywet futat. Ywytyra upe nipo pēē 'jau: “Ejot e'aa ore arimū. Noreruagi ore arako tywera upe”, 'jau nipo pēē ywytyra upe. A'ere nipo nuri futari u'aa pē 'arimū—'jau 'ga 'gā nupe.

³¹ —Je 'ā Tejuwarete 'ga remifutar imū etee futat aporowyky. A'etea 'gā 'ā je jukau ekoete. Pēē taetu aje 'ā mama'e tywera peapo. Na'ga remifutar imū etee rūi pejemogy pejeporowykyau—'jau 'ga 'gā nupe. —Je mi-amū te 'ga 'ā je rereko tywerukat wa'yramū miamū. Pēē taetu aje 'ā 'ga rerowia'ria te. A'eramū 'ga pē taetu pē nerekou tyweaete futat—'jau Jejuī 'ga 'gā nupe.

³² Mukūja muna'ywa 'gā nanē 'gā erawau iapisau Jejuī 'ga reewe nū. ³³ Aeakagera 'jawewat 'jau ae apisawa

rera. Mukūja muna'ywa pō'ō me 'gā Jejui 'ga mu'ama 'ypeywar are. 'Ga ryrū mosoka 'ga wi. A'ere 'gā 'ga monou imu'ama muna'ywa 'gā pō'ō me. Itaju pyu 'gā 'ga pokutuka ajuowai. 'Ga py maju'aa ikutuka. 'Ga rekoa futat 'gā imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka.

³⁴ A'ere Jejui 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Enemara'ne kasi 'gā nee ne, Kiapi'ni. Je repyat kasi ape ne, Kiapi'ni. Nokwaawi 'gā je rekoa— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega.

A'ere 'ga pokutukarera 'gā 'ga raityfera me'egawamū, ita'i 'jawewara momopoa 'upa ywyu. A'eramū ijewag are, 'ga raity mojo'oka. Sā'ā ae jugu momora. Nan futat 'gā ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamū.

³⁵ A'eramū judeu 'gā 'wyriari 'gā 'gā nesaka 'upa. 'Ga momoria 'ga rerekoramū 'gā 'upa 'ga rerekoemāu etee 'upa.

—“Janeruwarete 'ga te ako je mut ikue”, e'i 'ga jepi. Opoat 'ga 'gā jepi. Siesak 'ga jepoara 'jau— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

—Ere ejua ejypa. Taruesak ene rura ene jywa 'jau kūi. Ene jyp ene roramū taruerowiat ene 'jau kūi. “Na pa je 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat ra'e”, taru'e enee 'jau kūi— 'jau 'gā Jejui 'ga upe 'upa.

³⁶ Jefaruu 'gā nanē 'ga kurapa 'upa nū 'ypeywar are 'ga 'amamū nū. Y'way ajaiwaya 'gā erawau erojeupia itykurukaa 'ga upe numiamū. A'ere 'ga notykuri.

³⁷ —“Wyriara je” ere 'ā. A'eramū ene ejua ejypa esaka oree— 'jau 'gā 'ga upe.

A'ere 'ga nojywi futari. Enupare'ema 'jawe etee futat 'ga u'ama 'ypeywar are werekoemānamū.

³⁸ A'ere Piratu 'ga 'yjepa'nī kwasiaa 'gā nupe: “Koromū futat 'wyriararetea judeu 'gā nupe” ea 'ga ikwasiaa 'yjepa'nī are. A'ere 'gā erawau ikutuka inuga 'ga apyte'rarimū 'yw are.

³⁹ 'Ga pyri u'am ma'ea mū muna'ywa oje'egayau 'ga upe:

—“Janeruwarete 'ga remimurera je”, ere 'ā. A'eramū ene ewau ejypa jarejee, tore mososog ape 'ypeywar awi 'jau— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁴⁰ Aipo 'eramū ajepaja muna'ywa 'ga amara'heramū aipo 'jara 'ga ree.

—Nerekyjei nipo 'ā Jarejuwarete 'ga wi? Ene we 'ā aipo ere e'ama 'ga upe. Noporojukai 'ga 'ā. A'etea nipo 'ga 'ā amanū. Au'je katu te 'gā jane taetu jane apisi. A'eramū jane 'awamū jaretywera mepyau. 'Ga tywere'ema miamū 'ā amanū— 'jau 'ga ajaupe.

⁴² A'ere 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Ejea'ar iki je ree, ki Jejui, 'wyriaramū ejewya— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁴³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Awauwe futat ereo je rupi jerupaw ipe. Esage te 'ā jerupawa. 'Awauwe futat jane oi peu— 'jau 'ga 'ga upe.

Jejui 'ga manūawet

(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Juā 19.28-30)

⁴⁴ Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat opyytunaiwamū. Kwara ajerewamū tāmējē awau weny jesagamū nū.

⁴⁵ Janeruwarete 'ga mogytaawa rowopypea my'jawa taity otoroka Jejui 'ga manūnamū.

⁴⁶ A'e pype Jejui 'ga wafukaita 'Uwarete 'ga upe: —Amanū je. Te'aga je omono enepo pe, Kiapi'ni. Eneremifutar imū etee futat je manūi 'gā tywera mepyau, Kiapi'ni— 'jau Jejui 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'eramū futat 'ga amanūmū. Aipo 'e re 'ga opika amanūmū.

⁴⁷ A'eramū jefaruu 'gā 'wyriara 'ga enupa u'ama 'ga manū resaka. A'eramū 'ga 'jau Jarejuwarete 'ga upe: —A'jea futat 'ga kūima'e esagea rai'i— 'jau 'ga u'ama.

⁴⁸ 'Ga manū resakara 'gā u'arasigamū awau ojewya oje'wyr ipe nū.

—Ma'eramū jane 'ga jukaukaa ekoete rai'i 'ū? Esage futat 'ga rai'i— 'jau 'gā ajaupe pe rupi awau akou.

A'eramū u'arasigamū awau ojewya oje'wyr ipe nū.

⁴⁹ 'Ga pytunera 'gā, kūjāmera 'gā. Mīmera 'gā muku'i 'upa 'ga manū resaka. Kūjāmera 'gā 'ua Garireja ywy awi Jejui 'ga rupi rakue. A'eramū 'gā 'upa 'ga manū resaka nū.

Ita kwara pype 'ga monoawet

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Juā 19.38-42)

⁵⁰ Kūima'e 'ga amū 'ūina Jejui 'ga manū resaka. Josea 'ga rera. Arimateja pewarera 'ga. Arimateja 'jawa amunawa 'upa Judeja ywy pype. Jose 'ga esage ma'ea. “Jejui 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat”, 'jau 'ga akou ojeupe etee jepi. Jejui 'ga 'ga werowiat. Opytuna 'gā nupe oje'ēma'e 'ga poromū. A'eramū 'ga ajatykau ajepaja oje'ēma'e 'gā nee rakue. ⁵¹ Ajatykaaw ipe 'gā 'jau rakue: “Sijuka Jejui 'ga”, 'jau 'gā ajaupe rakue. A'ere Jose 'ga 'i 'gā nupe: “Naani. Nafutari je 'ga jukaa”, 'jau 'ga 'gā nupe rakue numiamū.

⁵² Aipo 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—Amanū Jejui 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga Piratu 'ga upe.

—Ere 'ga rerawau inuga ipype— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵³ A'eramū 'ga awau Jejui 'ga reumera mosoka 'ypeywar awi. A'ere 'ga 'ga reumera auwana taity pyu. Iauwan ire 'ga erawau inuga ita kwara pype. Jejui 'ga reumera erawau inuga ita kwara pype, teumera monoawe'ema pype. Jejui 'ga tāmējē futat 'ga imonou aipoa ita kwara pype. Ymā te 'gā kwaiwete 'gā neumera monoi ita kwara pype ra'e jepi. A'ere aipoa nipa'ruawi we. Ita kwar yaua te poromū. A'eramū 'ga Jejui 'ga reumera tāmējē imonou ipype. ⁵⁴ Sexta feira kaaruwa rupi 'ga 'ga monou ita kwar yau pype. Sabado morowykye'ema judeu 'gā nupe. A'eramū morowykye'ema piara rupi 'gā 'ga monou ita kwara pype. ⁵⁵ Kūjāmera 'gā 'ua Garireja ywy awi 'ga rupi rakue. Aipo 'gā awau 'ga rupi ita kwara pype 'ga rerooramū.

—Taruesak ene imonoa 'jau— 'jau 'gā Jose 'ga upe.

—A'jea— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁶ Jejuu 'ga reumera mono resag ire 'gã awau wog ipe nũ. Jany kasiga mogatyrũmũ imogyau Jejuu 'ga reumer are imonopyramũ. A'ere 'gã sabado rupi 'gã no-porowykyi. "Sabado rupi peporowykyi awi", 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã oporowykyawe'em. Opytu'wau ajemogyau.

Jejuu 'ga ferapawet

(Mateu 28.1-10; Maku 16.1-8; Juã 20.1-10)

24 Ikoai'i, ku'emaiw are, kũjãmera 'gã awau. Mari Matarena ãã, Juana ãã, ajepeja Mari ãã, Tiago 'ga y ãã. Amumera 'gã nanẽ awau 'gã nupi nũ. Mĩmera 'gã jany kasiga rerawau eko'woka Jejuu 'ga auwanawa taity are. Ita kwar ipe 'gã erawau numiamũ. ² Owaẽ-mawe 'gã itauu resaka. Ita kwara rawopytymawera 'gã esaka. Ojepe'au jui. Ita ojepe'au ikwar awi.

—Koo. Awỹja ita pe'au jui ra'e nũrã?— 'jau 'gã ajaupe.

³ A'eramũ 'gã awau ita kwara pype osou. A'ere 'gã nuesagi Jejuu 'ga reumera.

⁴ A'eramũ 'gã 'jau:

—Ma'eramũ kĩã maran akou rai'i nũrã? Nitywi ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

Poje mukũi ywagipewara 'gã 'ua ojesaukaa kũima'er-amũ etee 'gã nupe. 'Gã naitya wenyfugaiwayramũ 'gã nupe. ⁵ A'eramũ kũjãmera 'gã okyjau etee ajemogyau. Wããpyramũ ajemogyau. 'Gã kyjea 'gã nerekou. A'eramũ 'gã nupe ojesaukat ma'e 'gã 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ te peekat 'ga 'au ita kwara pype? Oferap ako 'ga ko. ⁶ 'Au 'ga nitywi. 'Ga Ruwarete 'ga 'ga moferap ko nũ. Nepẽnea'ari nipo 'ga 'eawer are? "Je 'ã pẽneki'yra. A'eramũ nipo 'gã jejyuaa pypiraa 'ypeywar are. A'eramũ nipo je temanũmũ futat", 'ga 'eawer are?— 'jau 'gã 'gã nupe. —"A'ere nipo mukũi etee je seri. Imuapyra 'ara rupi teferapa nũ", pejejeupe 'ga 'eawer are nipo pejejea'are'emamũ pejejemogyau? A'eferupi tee 'ã 'ga ferawi nũ. Sã'ã 'ga 'amamũ nũ— 'jau 'gã kũjãmera 'gã nupe.

'Gã ããpyt 'gã jemogyramũ 'gã aipo 'jau 'gã nupe.

⁸ A'eramũ futat 'gã wea'aramũ ee. Ojeupe Jejuu 'ga 'eawer are wea'aramũ ajemogyau. ⁹ A'eramũ futat 'gã ojewya awau imome'wau 'ga remimu'e 'gã nupe.

¹¹ A'ere 'gã nuerowiari 'gã.

—Pẽ'me nipo nũ ĩ. Naruerowiari ore pẽẽ— 'jau etee 'gã 'gã nupe, ojeupe 'gã imome'uramũ.

A'ere 'gã fuakaramũ etee.

—A'jea futat kĩã ferawi ra'e— 'jau etee 'gã 'gã nupe.

¹² A'ere Pedro 'ga fu'ami uẽma awau esaka. Jejuu 'ga monoawer ipe owaẽmawe 'ga anuruka amãjãu 'ga rupawer are. Irãã'ã taitya etee tuwamũ 'ga rupawera pype. A'ere nitywi 'ga reumera. A'ere Pedro 'ga 'ua wog ipe nũ. "A'jea sipo 'ga ferawi ra'e? Ma'ape sipo ajee 'ga rekoi? Aesak werewi pa 'ã je 'ga nũ", 'jau 'ga 'ũina. Ojeupe etee futat wea'aramũ 'ũina.

Emausi pe oo ma'e 'gã Jejuu 'ga resaka

(Maku 16.12-13)

¹³ Aipo 'ara rupiwe mukũja 'gã awau ajepeja amunaw ipe. Emausi pe 'gã awau. Jejuu 'ga rewiriwarera 'gã futat poromũ. Jerusareg ipyriuu Emausi 'upa. ¹⁴ Jejuu 'ga ree 'gã awau akou wea'aramũ. Oporogytau akou ajaupe. ¹⁵ 'Gã porogyta 'gã nekoramũ Jejuu 'ga 'ua 'gã nupisika pe aje. A'eramũ futat 'ga oporogytau 'gã nupe. ¹⁶ 'Ga resakarera 'gã futat numiamũ. A'ere 'gã nokwaawi 'ga. ¹⁷ A'eramũ Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pẽẽ ma'ja 'jau pejejemogyau 'ũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã opytau. Ojeupe 'ga je'egauwe 'gã opytau. U'arasigamũ opytau 'upa. ¹⁸ A'eramũ Kreopas 'ga 'jau 'ga upe:

—Nerekwaawi nipo ekou ki sa? Jerusareg awi 'ut ma'e agawewi nã'ã ene re'ã. A'etea nipo nerekwaawi ekou ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁹ —Ma'eramũ maran ki 'ei?— 'jau Jejuu 'ga 'gã nupe.

—Jejuu 'ga Nasare pe waranup ma'efera 'ga. 'Ga poromũ Jarejuwarete 'ga je'eg are ore mu'jarera. Jarejuwarete 'ga pãjãa 'ga wereko ai'i kũi. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'oka 'jau ai'i kũi. ²⁰ A'ere mainana 'wyrriara, ore'wyrriari 'gã netee 'ga monou Piratu 'ga po pe, 'ga jukaukaa ai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

'Ga jukaawera mome'wau Jejuu 'ga upe.

²¹ —"Israeu juapyreramũ jane'wyrriara 'ga", 'jau ore 'ga upe jepi numiamũ. "'Ga 'awamũ jane pojeka tapy'ỹjamũ te 'wyrriari awi", 'jau ore ai'i numiamũ. A'ere ako 'gã ikokaru'wi futat 'ga jukai ai'i. ²² A'eramũ 'awa-mue futat orepytuna 'gã awau ita kwar ipe wyrasokwẽ je'egauwe ra'e. A'ere 'gã nuesagi 'ga reumera ra'e.

"Ywagipewara wã etee ore aruesak ita kwara pype", 'jau 'gã ko. "Oferap 'ga ko, 'jau wã oree", 'jau kũjãmera 'gã imome'wau oree ko. A'eramũ aipo 'gã 'ea ore mo-poresaka etee ore mogyau ko, ore ikwaape'ema araje-mogyau ko. ²⁴ A'eramũ orepytuna 'gã amũ awau esaka ko nũ. A'ere 'gã miamũ nuesagi 'ga ra'e. "A'jea futat ra'e", 'jau 'gã oree ko— 'jau 'gã 'ga upe, imome'wau.

²⁵ A'eramũ Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ sipo pẽẽ Jarejuwarete 'ga porogytafera mome'wara 'gã je'ega rerowiara'ne'ema pejejemogyau? ²⁶ Nepekwaawi we nipo. Wemimurera 'ga manũe'em ire amunipo 'ã Janeruwarete 'ga nepẽ katu'oga'uweri futari. A'eramũ 'ga amanũmũ futat 'au. A'ere 'ga ferawi nũ. A'ere 'ga awau ojeupia ywag ipe nũ. Nan nipo "'ga rekoi pẽ katu'okaramũ" 'eawera— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ 'Gã mu'jau amanũawer are.

—Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari 'ga manũ are rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanẽ futat, ka'arana kwasiaa 'ga manũ are rakue— 'jau 'ga 'gã mu'jau, wataaw ipe 'gã nerekou.

²⁸ Emausi 'jawa amunawa upe owaẽm ire Jejuu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Iruupeu'i je oi— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹ A'ere 'gã fuakaramũ 'ga ree:

—Naani. 'Au etee futat eko ore pyri. Kaarup. Iypyutu-naiway enee ne— 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū futat 'ga awau osou 'gā nog ipe. ³⁰ A'eramū 'gā awau wapyka ojemi'waawa pyri. A'ere 'gā ojemi'war enune Jeju 'ga kanape'i pyyka oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage oree. Mama'ea eremut oree eoje'e'emamū— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe.

A'eramū futat 'ga eruapyka kanape'i mopena 'gā nupe. ³¹ Kanape'i mopena resakawe 'gā 'ga kwaapa.

—Kuu. 'Ga futat ra'e kūi— 'jau 'gā ajaupe.

Okwaawauwe 'ga ojemoteu 'gā nui. ³² A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Jarejeupe 'ga je'egamū janepy'ata'waramū akiko kūi. A'eramū jareku'iramū 'ga ree. Jarejuwarete 'ga je'eg are ako 'ga jane mu'jau jane reruaw ipe ko kūi. Jarepy'ata'waramū akiko, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'urauwe— 'jau 'gā ajaupe.

³³ A'eramū futat 'gā afu'ama ojewya awau imome'wau Jeju 'ga remimu'e 'gā nupe Jerusareg ipe.

³⁴ A'ere 'gā imome'ue'emaue 'gā amū 'jau 'gā nupe:

—A'jea futat 'ga ferawi rai'i kūi. Simão 'ga "aesak je 'ga ko", e'i ko kūi— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

³⁵ A'eramū Emausi 'jaw ipe oo ma'efera 'gā wemiesagera mome'wau 'gā nupe:

—Emausi pe ore oi ko. A'eramū 'ga ipiara rupi oje-saukaa oree ko. A'ere ore norokwaawi 'ga ko. 'Og ipe orowaëm ire 'ga kanape'i mopena oree ko. A'eramū te ore 'ga kwaawi ko— 'jau 'gā 'gā nupe.

Jeju 'ga remimu'efera 'gā 'ga resaka

(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Juā 20.19-23; Atos 1.6-8)

³⁶ Aipoa 'gā imome'u 'gā nuwamū Jeju 'ga ojesaukaa 'gā pyter ipe.

—Pēpy'ata'waawa owaëm pē nupe ki 'ei. Pēpy'ata'wa 'awamū ki 'ei— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷ —Ajaga nipo 'ā 'ja— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā okyjau 'ga wi.

³⁸ —Ma'eramū ajee pekyje etee je wi ki 'ei? Naje rerowiari nipo pejepe?— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁹ —Jepo are pemā'ē, jepy are 'jau. Jepo kutukawera peesak. A'e are je kwaap pejepe. Je ete ako. Pepokok je ree esaka. Taje rerowiat pejepe 'jau. Ajaga no'oi. Je futat ako. Pepokok je ree esaka. Tepeesak jero'oa 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ A'erauwe 'ga opo kutukawera resaukaa 'gā nupe. Opya nanē nū. Opy resaukaa 'gā nupe.

—Kuu. 'Ga futat ra'e kūi— 'jau 'gā ajaupe.

⁴¹ Aku'iramū 'ga ree. A'ere 'gā a'eramū miamū nuerowiari katu 'ga. A'eramū Jeju 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ityp te 'au i'upyra?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Ityp futat nū'ū— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴² A'eramū 'gā ipira eyra monou 'ga upe. A'eramū 'ga ojemi'waa 'gā neape. ⁴⁴ Ojemi'war ire 'ga oporogytau 'gā nupe:

—Ymā te 'ā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari jemanū are rakue. "Imara'ne ma'e 'gā nipo 'ga ajuka", 'jau 'ga ik-wasiaa ka'aran are rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nanē nū, Saumu 'jaw are ikwasiaa inu-ga jemanū are rakue. A'ea ako je amome'u pē nupe ai'i. A'eferupi te ako 'gā je rerekoi ai'i— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁵ A'eramū futat Jeju 'ga 'gā mueapyou ee, ik-wasiaripyer are.

⁴⁶ —Awamū tepekwaap. 'Gā nemikwasiarer imū etee futat je manūi. Imuapyra 'ara rupi etee teferapa nū.

⁴⁷ Awamū pe'je pejewau je mome'wau 'gā nupe.

Jerusareg ipewara 'gā nupe ra'ne je mome'wau. "Jeju 'ga amanū futat. A'ere imuapyra 'ara rupi 'ga ferawi nū, jane katu'okaramū. A'eramū pēē pejepoia pejetywer awi", pe'je ki 'gā nupe. "Pejetywer awi pēpoiriweramū Jeju 'ga ipe'ai pē nui pē katu'oka", pe'je ki 'gā nupe.

Anure kwe pe pejewau tekotee 'gā momoranupa— 'jau 'ga 'gā nupe. ⁴⁸ —Peesak futat ako je manūa ai'i.

'Awamū 'ā pēē je ferawa resaka nū. Je kwaap 'ā pejepe. "Janeruwarete 'ga je mut ae katu'okawamū" 'ea 'ā pekwaap. A'eramū pēē pejewau je mome'wau 'gā nupe, amunawa moymoyka— 'jau 'ga 'gā nupe, oporogytau. ⁴⁹ —A'ere 'awamū 'au etee futat pejemogy ra'ne.

'Au futat nipo je tepājē muri pē nupe— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe. —Ymā te 'ā Jeruwa 'ga 'i jee: "Simono jarepājēa jarejerowiaara 'gā nupe 'jau", e'i 'ga jee ikue. A'ere anure tomono oropājēa pē nupe 'jau. Pejejeupe imure'emamū 'au etee futat iapesaka pejejupa ra'ne. Pejejeupe je imono re tāmējē tepeata je mome'wau 'gā nupe 'jau— 'jau Jeju 'ga 'gā nupe.

Ywag ipe Jeju 'ga jeupiawet

(Maku 16.19-20; Atos 1.9-11)

⁵⁰ Aipo 'e re Jeju 'ga 'gā nerawau Petani pe. A'eramū 'ga opo monou 'gā 'arimū oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Ejejuka 'gā nee jee, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁵¹ Oporogytau u'ama Jeju 'ga ojepe'au'i awau akou 'gā nui. A'ere 'ga Ruwarete 'ga 'ga mojeupirukaa 'ga monou ywag ipe 'gā nui. ⁵² 'Ga jeupira resakarera 'gā 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ā eneresage. Naene 'jawe rūi 'ga amū— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa.

A'ere 'gā awau ojewya Jerusareg ipe nū. Worywamū 'gā awau. ⁵³ Namutamutat 'gā nekoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe.

—Ene te 'ā eneresage oree, Kiapi'ni. Naene 'jawe rūi 'ga amū. Nitywi futari 'ga amū kwe pe ene 'jawe— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa.

Juã

Juã 'ga ka'arana okwasiat inuga janee Jejui 'ga kwaawukaawamũ rakue.

Juã 'ga Jejui 'ga remimu'efera mũ. Jejui 'ga rupi wata ma'efera 'ga. Jejui 'ga rupi o enune Juã 'ga oporowykyau 'uwa 'ga pyri, weki'yra 'ga pyri 'jau. Pira 'gã ipyyka taityuu pyu. A'eramũ 'gã ime'ega ka'aranũũ are. A'ere Juã 'ga, Jejui 'ga omo'wyr ire 'uwa 'ga rejari awau watau Jejui 'ga rupi.

Ywag ipe Jejui 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Juã 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejui 'ga ree.

Jarejuwarete 'ga kwaawukaat

1 Ywy apoe'emauwe Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga akou rakue. Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga futat 'ga kwaawukaara janee. 'Uwarete 'ga retee futat 'ga akou rakue. 'Uwarete 'ga 'jawe futat 'ga rekoi. ²Ywy apoe'emauwe futat 'ga akou 'ga pyri rakue.

³Janeruwarete 'ga mama'e apoukaa 'ga upe. Nitywi futari 'ga amũ 'ga poaawamũ mama'e are rakue. Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga etee futat mama'e apou rakue. ⁴'Ga futat 'ara resaukaa ae upe. Jarejuwarete 'ga 'ga ikwaawukaa nanẽ ae upe nũ. Mama'e reny 'jawe 'ga. Sã'ã ae mama'e renyramũ mama'e resak katu katua. Nan futat 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukaa ae upe. ⁵Ypytunimũ 'ã ae tata monyka. A'ere 'ã ypytunaiwa nomowewa'uweri tataa. Nan tee futat aetywera nomateepawa'uweri Janeruwarete 'ga kwaawa.

⁶Janeruwarete 'ga 'ga amũ mua oje'ega mome'waramũ rakue. Aipo 'ga rera Juã. ⁷Aipo 'ga upe Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Ere ewau je kwaawukaara 'ga mome'wau 'gã nupe", 'jau 'ga 'ga upe rakue.

A'eramũ Juã 'ga awau 'ga mome'wau 'gã nupe, 'ga rerowiarukaa 'gã nupe rakue. ⁸Najuã 'ga rũi Janeruwarete 'ga kwaawukaara 'ga. A'ere 'ga ruri 'ga mome'wau te 'gã nupe rakue.

—Janeruwarete 'ga kwaawukaara 'ga mome'wau je ruri pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe rakue. ⁹—'Au futat 'ga ruri. 'Ga ae mu'e oje'eg a'je are futat. Janeruwarete 'ga je'eg are nipo 'ga awau ae mu'jau. A'eramũ nipo 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukaa ae upe— 'jau Juã 'ga 'gã nupe rakue.

¹⁰Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga 'ut 'au ywy pe rakue. 'Au futat 'ga oporogytau ywy pewaramũ ae upe. Ymã te 'ga ywy pewaramũ ae apoi rakue. A'etea 'ã 'gã 'ga rerowiare'ema. ¹¹Opytuna 'gã ywy pe 'ga ruri. A'etea 'ã 'ga pytuna 'gã 'ga rerowiare'ema futat. ¹²A'ere 'gã amũ 'ga rerowiari. A'eramũ 'ga werowiaara 'gã mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramũ.

¹³Naywy pewara 'gã na'yra 'jawe rũi aipo 'gã. Omenar ire te 'ã kũjã wa'yramũ. A'eramũ 'ã ãẽ mena ra'yra u'aa ãẽ wi. A'ere nanarũi ae rekoi Jarejuwarete 'ga ra'yramũ. Wemifutar imũ etee futat Janeruwarete 'ga

jane mogyau wa'yramũ. Wa'yrarete 'ga rerowiaara 'gã etee te 'ga imogyau wa'yramũ.

¹⁴Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga ojemu'jaga aeramũ rakue. Jane pype 'ga akou rakue. Jane ree 'ga oporomutaramũ. 'Ga 'ã mama'e a'jea mome'wara te. Jarejuwarete 'ga nanẽ 'ga ikwaawukaa janee nũ. 'Ga futat Janeruwarete 'ga ra'yraretea. Nirũi futari 'ga. A'eramũ Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga mogou oje'jawewaramũ.

¹⁵Aipoa 'ga Juã 'ga imome'wau oje'pyriwara 'gã nupe rakue:

—Je rewiri 'ga ruri, a'e je ako pẽ nupe ikue. Jējuwe'emauwe futat 'ga rekoi rakue. A'eramũ 'ga a'eramũ kũima'eeteeteramũ akou. Je apyraapa akou kũima'eeteeteramũ— 'jau Juã 'ga 'gã nupe rakue.

¹⁶Iporomutat 'ga nanimenime jane ree. A'eramũ 'ga opota'waramũ jane ree. Mama'e esagea 'ga iapou'jau'japa janee. ¹⁷Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega monou Moisesi 'ga upe rakue. A'eramũ Moisesi 'ga janyepi 'gã mu'jau 'ga je'eg are. "'Ga je'ega renup katu katuaramũ pẽnesageay Jarejuwarete 'ga upe", 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe rakue. A'ere Jejui 'ga 'i janee: "Pëtywerete agawewi 'ã pẽẽ. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga iporomutat pẽ nee", 'jau Jejui 'ga janee. Jejui 'ga amanũmũ janetywera mepyau. A'e pyu 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau jane upe. 'Uwarete 'ga je'eg are nanẽ 'ga jane mu'jau nũ. ¹⁸Nitywi 'ga amũ Janeruwarete 'ga resakara mũ. 'Ga ra'yrarete 'ga etee te 'ga wesak. A'eramũ 'ga etee futat 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee.

Juã Batista 'ga

(Mateu 3.1-12; Luka 3.15-16)

¹⁹Judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã amũ akou Jerusareg ipe. A'e 'gã 'jau mainana 'gã amũ nupe, Levita 'gã amũ netee:

—Pe'je pejewau pejeporonupa Juã Batista 'ga upe. "Maranuaramũ te ereko?" pe'je ki pejewau 'ga upe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau 'yrete pe, Jotãuy pe. Ty owajara katy 'gã awau. Amunawa mũ pyri 'gã awau, Petani 'jawa pyri. Owaẽmawe 'gã 'jau Juã 'ga upe:

—Maranuaramũ te ereko, aru'e ore enee kũi?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁰A'eramũ Juã 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesakara nipo peko. Naa'eramũ rüi je rekoi— 'jau etee Juã 'ga aipo 'gã nupe.

²¹ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—Maranuaramũ ajee ereko ki 'ei? Eliasiramũ nipo ereko? Saa'e ene rekoa 'ager imũ Jarejuwarete 'ga mome'ua 'gã nupe rakue. A'eramũ nipo ene?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Naani. Na'ga rüi je— 'jau etee Juã 'ga 'gã nupe aipo 'ga 'eramũ.

—Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ te ra'u ene nũ? Oreremiapesaga 'ga futat te ra'u ene nũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Naani. Naaipo arüi je— 'jau etee Juã 'ga 'gã nupe nũ.

²² A'eramũ 'gã 'jau Juã 'ga upe nũ:

—Ejemome'u ore. Maran ajee ore aramuara 'gã nupe ene mome'ui ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

²³ A'eramũ Juã 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ajemome'u je pẽ nupe. Pẽnea'at nipo Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga je'eger are? Isai 'ga je'eger are? Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: "Amunawe'em ipe 'ga amũ rekoi wafukaita. 'Pekwap Jarejararete 'ga rape katu'ok imonou 'ga renune', 'jau 'ga amũ wafukaita akou", 'jau Isai 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

"Pekwap Jarejararete 'ga rape katu'ok imonou 'ga renune" 'ea "pejetywer awi pepoit" 'ea. A'eramũ Juã 'ga aipo 'ga 'eawer imũ etee futat 'ua wafukaita ojepeyriwara 'gã nupe.

—Pejetywer awi pepoit. Pe'je pejekatu'oka Jarejararete 'ga ruawamũ, 'jau je 'ã pẽ nupe tekou— 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

²⁴ Aipo 'erauwe fariseu 'gã nemimurera 'gã 'jau nũ:

²⁵ —Ma'eramũ ajee 'gã erepymĩ ekoete ekou 'ũ? "Na-Jarejuwarete 'ga remimurera rüi je. NaEliasi 'ga rüi je. Napẽnemiesaga rüi je", ere te 'ã ore— 'jau 'gã Juã 'ga upe.

²⁶ Ojeupe aipo 'erauwe Juã 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je futat 'ã apymĩ 'gã 'y pe. A'ere 'ga amũ rekoi pẽ pype. Nepekwaawi we te 'ga. ²⁷ Je rewiri te nipo 'ga ruri. 'Ga te kũima'eeteetea. Je nakũima'eeteete rüi. Je akotee'i ma'ea te— 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

²⁸ Jotãuy pe Juã 'ga otywer awi opoit ma'e 'gã pymĩnamũ 'gã 'ua oporonupa ee 'ga upe.

Jejui 'ga janetywera mepyat

²⁹ Ai'iwe Juã 'ga Jejui 'ga resaka. Wepejãn 'ga ruramũ 'ga 'ga resaka. A'eramũ Juã 'ga 'jau tekotee 'gã nupe:

—Pe'je pejemã'jãu 'ga ree. Kwe 'ga ako je amome'ua pẽ nupe ai'i. Kweramũ Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ruri. Sã'ã mainana 'gã karupa'mĩ jukaa iapya Jarejuwarete 'ga upe. A'e resag ire 'ã Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. Nan tee futat nipo kwe 'ga. Anure 'ga manüi janetywera moiawamũ. 'Ga manü are nipo Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. ³⁰ —Kaaruwamũ ako je 'ga mome'ui pẽ nupe ai'i. "Je rewiri 'ga ruri", 'jau je ako pẽ nupe ai'i.

"Ga kũima'eeteetea. Naje 'jawe rüi 'ga", 'jau je ako pẽ nupe te'ama kaaruwamũ ai'i. "Je rewiri 'ut ma'e 'ga je-jeuwe'emaue 'ga rekoi rakue", 'jau je ako pẽ nupe ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

³¹ —Ymã te Janeruwarete 'ga 'i jee ikue: "Ere ewau 'gã pymĩãu 'y pe, otywer awi 'gã poira resaukaawamũ tekotee 'gã nupe. Anure 'ga amũ ruri ojepeymĩãukaa enee. 'Ga ree teresak je 'Agesage jywa pykau 'jawe 'jau", 'jau Janeruwarete 'ga jee ai'i— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —"Aipo 'ga anure nipo je 'Agesage omono pẽ nupe pẽnerekwaramũ", 'jau Janeruwarete 'ga jee ai'i— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —"Je 'Agesagea tepẽ momyau 'jau", 'jau Janeruwarete 'ga jee ikue— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —A'ea je aesak 'ga ree ai'i. 'Ga pymĩ re 'ua ojypa pykau 'jawe ai'i— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —A'eramũ "ga futat Jarejuwarete 'ga ra'yra", a'e je ako pẽ nupe ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te je 'i te'ýina tejeupe ikue: "Awýja sipo poromũ Aeruwarete 'ga amut ore oreywera moiawamũ?" 'jau je te'ýina tejeupe ikue. Je nanẽ 'ga kwaape'ema futat ikue nũ. A'etea ako je ojot pẽ pymĩãu 'y pe tekou ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ae pymĩãu je ruri Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga kwaawukaawamũ Israeu 'ga juapyreramũ pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga remiayuw ypy 'gã

³⁵ Ai'iwe Juã 'ga oporogytau u'ama wemiayuwa 'gã nupe nũ. Muküja 'gã nupe oporogytau u'ama. ³⁶ Poje Jejui 'ga okwapa 'gã pyu. 'Ga resakawe Juã 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Kweramũ Janeruwarete 'ga remimurera 'ga kwawi. Karupa'mĩ 'jawe futat nipo 'ga manüi janetywera moiawamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁷ Ojeupe 'ga mome'urauwe Juã 'ga remiayuwa 'gã awau Jejui 'ga rewiri. A'eramũ futat 'gã Jejui 'ga ree oje-mojo'okaipa Juã 'ga wi. ³⁸ Wewiri 'gã orauwe Jejui 'ga ojerowaka 'gã nee:

—Ma'ja are te peko?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Naani. Ma'ape te ene'wya, aru'e tee ore enee— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹ —Pe'je pejejuwa je rupi. Tepeesak 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau Jejui 'ga rupi. Awau 'gã owaëma 'ga rekwawa upe 'ga pyri. Kwara jerewamũ 'gã awau owaëma. Owaëm ire 'gã 'upa oporogytau kwara rese poromukuran.

⁴⁰ Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'ga amũ rera Andrea. Juã 'ga Jejui 'ga mome'ua renuparera poromũ. A'eramũ Andre 'ga awau 'ga rewiri. A'ere Andre 'ga awau weki'yra 'ga rog ipe, Simão 'ga rog ipe:

—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ore aruesak ai'i— 'jau 'ga weki'yra 'ga upe awau.

Kristu 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga upe.

⁴² A'eramũ Andre 'ga weki'yra 'ga rerawau Jejui 'ga upe. 'Ga resakawe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Simão nipo enerera. Eneruwa 'ga rera Juãa.

'Awamũ je ene re'rogi. Sefa je anug ene ree— 'jau 'ga 'ga upe.

'Gã je'eg imũ *Sefa* 'ga inuga 'ga ree. Pedro 'ea futat poromũ. Pedroa 'ea itaa.

Natanaeu 'ga upe Jejui 'ga 'eawet

⁴³ Ai'iwe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Garireja ywy pe je oi— 'jau 'ga 'gã nupe.

Wata enunewe Jejui 'ga awau Filipe 'ga rekaa. 'Ga resakawe 'ga Filipe 'ga mo'wya:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁴ Filipe 'ga Pesaita pewara. Simão Pedro 'ga, Andre 'ga. Mímera 'gã aipo pewara.

⁴⁵ Omo'wyräuwe Filipe 'ga awau Natanaeu 'ga rekaa. 'Ga resakawe 'ga 'jau:

—Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga 'ga amũ ree rakue. Aipo 'ga ore aruesak. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga nanë ka'arana kwasiaa 'ga ree rakue nũ— 'jau 'ga 'ga upe awau. —'Ga futat ore aruesak ai'i. Jose 'ga ra'yra 'ga. Jejui 'ga. Nasare awi 'ga ruri— 'jau 'ga Natanaeu 'ga upe.

⁴⁶ Aipo 'ga 'eramũ Natanaeu 'ga 'jau:

—A'jea sipo? Nasare awi sipo mama'e esage ruri?— 'jau Natanaeu 'ga Filipe 'ga upe, aipo 'eramũ.

—Ere ejua 'ga resaka— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau 'ga resaka 'ga rupi.

⁴⁷ Werowygauwe Jejui 'ga Natanaeu 'ga resaka.

—Koromũ esage ma'e 'ga. Israeu 'ga juapyrerarete 'ga— 'jau 'ga 'ga resakawe. —Ni'mei 'ga. Mama'e a'jea te tee noko 'ga omome'u. Niporerokoemãi 'ga— 'jau Jejui 'ga 'ga upe u'ama.

⁴⁸ —Kuu. 'Awamue te 'ã je resag ape kũi. Maran ene a'eramũ je kwaapa ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe aipo 'eramũ.

—Figueira 'ywa 'wyr ipe ene renamũ je ene resagi ai'i. Ene upe Filipe 'ga porogyta enunewe je ene resagi ai'i— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁴⁹ —Kuu. Jarejuwarete 'ga ra'yraretea futat nipo ajee ene ki sa— 'jau Natanaeu 'ga Jejui 'ga upe. —Ene 'ã 'wryrararetea oree, Israeu 'ga juapyreramũ oree— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵⁰ —Figueira 'ywa 'wyr ipe je ene resagi 'erauwe te je rerowiar ape ra'e?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Anure nipo mama'e esagea pënemiapoe'ema futat je iapoi. Aipoa tereesak 'jau— 'jau Jejui 'ga Natanaeu 'ga upe u'ama.

⁵¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe najuejue etee:

—Mama'e a'jea te tee je amome'u pë nupe. Je 'ã pëneki'yraretea. Anure nipo pëë ywaga woga resaka. Ywagipewara 'gã jywa je ree tura nipo pëë esaka. 'Gã jeupira nanë nipo pëë esaka nũ. A'eramũ nipo pëë 'jau: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ra'e", 'jau nipo pëë jee aipo resag ire— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

'Ya Jejui 'ga imu'jaga y'wayramũ

2 Mukũi oser ire Jejui 'ga awau ajepēja amunaw ipe, Kana 'jaw ipe. Peu 'gã amũ akoukatu. A'eramũ 'gã maraka apou 'gã ajuerekokatuawamũ. A'eramũ akokatu ma'e 'ga Jejui 'ga y ëë mo'wya wekokatu resa-

ka. Jejui 'ga nanë imo'wya nũ. 'Ga remimu'eramũ nanë ore mo'wy'wya 'jau. ³ A'ere maraka teepawe'emauwe y'way teepawamũ 'gã nui, 'gã nekokatuawa rewara teepawamũ 'gã nui. A'eramũ Jejui 'ga y ëë 'jau 'ga upe: —Si'ri. Y'waya teepap— 'jau ëë 'ga upe.

⁴ Aipo 'eramũ ëë ra'yra 'ga 'jau ëë upe:

—Tene ra'ne. Nowaëmi we futat Janeruwarete 'ga pãjë resaukaawa upe jee— 'jau 'ga oy ëë upe.

⁵ Aipo 'ga 'eramũ 'ga y ëë 'jau maraka'ywa 'ga remiayua 'gã nupe:

—Jera'yra kĩã 'eawer imũ etee ki peapo mama'ea— 'jau ëë 'gã nupe.

⁶ Aipoa 'gã jatykaaw ipe 'y ryrũa 'upa. Tuwiiu ma'ea. Aipoa 'y ryrũa 100 litro pyyka. Itakanafũa poromũ. 'Gã jepoeitawa yrũa futat. Judeu 'gã au'jeteramũ ojepoeita ojekatu'okawamũ Jarejuwarete 'ga upe. ⁷ A'ere Jejui 'ga oje'ega maraka'ywa 'ga remiayua 'gã nupe:

—Pe'je pejewau 'y rerua 'y ryrũ pype imatyneema— 'jau 'ga 'gã nupe.

Aipo 'ga 'erauwe maraka'ywa 'ga remiayua 'gã 'y rerawau 'y ryrũ matyneema. ⁸ 'Y ryrũa 'gã imatyneem ire Jejui 'ga oje'ega imatyneemarera 'gã nupe:

—Pe'je ara jaraa erawau maraka'ywa 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã ara jaraa erawau 'ga upe. ⁹ Ojeupe eru-rauwe maraka'ywa 'ga itykua esaka. A'ere 'ga itykure'emauwe ijemu'jagi y'wayramũ, uwayramũ. Maraka'ywa 'ga nokwaawi 'y jemu'jaga y'wayramũ. A'ere 'ga remiayua 'gã ikwaawi futari. 'Ga itykura resakawe 'ga akokatu ma'e 'ga renũina.

¹⁰ —Esageay ma'ea ra'ne te 'ã y'waya neretykurukari jarejee rai'i. 'Gã itykupaw ire amunipo 'ã y'waynana rykurukaa 'gã nupe rai'i. A'ere 'ã ene y'waynana ra'ne eretykurukat 'gã nupe. Y'wayrete mýina mapawamũ itykurukaripyramũ 'gã nupe rai'i— 'jau 'ga akokatu ma'e 'ga upe.

¹¹ Aipo resaka taetu ore, 'ga remimu'eramũ, 'ga rerowiaa.

—Jarejuwarete 'ga pãjëa futat 'ga wereko ra'e— 'jau ore arajaupe.

Kana 'jawa amunaw ipe ra'ne Jejui 'ga aeremi-apoe'ema apo ypy ypy oree ikue. 'Uwarete 'ga pãjë resaukaa oree ikue. Aipoa amunawa 'upa Garireja ywy pe.

¹² Aipo apo re Jejui 'ga awau ajepēja amunaw ipe nũ, Kafanaũ pe nũ. 'Ga y ëë, 'ga rewirera 'gã, 'ga remimu'eramũ 'jau ore arawau 'ga rupi ikue. Peu oropytawai pa nũ.

Wyra me'egara 'gã mũ'ëawet

(Mateu 21.12-13; Maku 11.15-17; Luka 19.45-46)

¹³ Egitu ywy awi oropypy ypy 'gã nenũ'ëawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaëm ja'wyja'wyräuwe ore arawau Jerusareg ipe. Peu ore arawau orosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ¹⁴ 'Ga mogytaaw ipe osouwe Jejui 'ga wyra me'egara 'gã nesaka. Kwaiwete wyra me'egara 'gã 'upa peu. Kwatau, karupa'mĩ, pykau. Mímera 'gã ime'ega 'upa. Amumera 'gã ajemogyau

'yješana pyri ka'aranũũ mojoy'rau judeu ka'aranũũ are. ¹⁵ 'Gã nesakawe Jejui 'ga tupaama pyyka wyra mopikawamũ. A'eramũ 'ga ipyu imonou imũ'jãu jui. Kwatau, karupa'mĩ. Mĩmera 'ga imonou imũ'jãu jui. Ka'aranũũ mojoy'ruara 'gã 'yješana 'ga imonou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Ka'aranũũ monou imo-mopomopoa futat 'gã nui. ¹⁶ Pykau me'egara 'gã nupe 'ga oje'ega:

—Pe'je pykau rerawau enũ'jãu. Au'je Jeruwarete 'ga mogytaawa mĩi re pykau me'egawamũ— 'jau 'ga oje'ega moywrafena 'gã nupe. —Au'je Jeruwarete 'ga mogytaawa mĩi re wyra me'egawamũ. 'Ga muorypawa te 'ã 'aga 'oga— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁷ Aipo renupawe orojea'aramũ ikwasiaripyrer are. A'eramũ ore 'jau arajaupe:

—Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã nupe aipo are rakue— 'jau ore arajaupe. —"Ku'jyp. Mama'e tywera 'gã wapo enemogytaawa 'og ipe. A'eramũ je temara'heramũ 'gã nee. A'eramũ je tejejukau enerog are", 'jau 'ga amũ ikwasiaa inuga ymã rakue— 'jau ore arajaupe.

¹⁸ A'e pype judeu 'gã 'wyria'ri 'gã 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Ma'eramũ ene 'gã mũ'jãu 'ũ? Awỹja 'gã mũ'jãukaa enee ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga emur ire aeremiapoe'ema eapo amũ oree 'ga pãjẽ mũ kũi. A'e resag ire taru'e enee 'jau: "A'jea futat 'ga 'gã mũ'ẽi Ku'jywa 'ga je'eg imũ ra'e", taru'e enee 'jau kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁹ —'Aga 'oga retyg ire je imuapya 'ara rupi etee imowyri kũi— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁰ —Kuu. Ereapo ekoete awi nũ'ũ. Namuapya 'ara rupi etee rũi 'gã 'aga 'oga apoi rakue kũi. Kwarẽtai seis te 'gã kwara magwawi 'aga 'oga apoupap rakue kũi— 'jau 'gã 'ga upe aipo 'ga 'eramũ.

²¹ A'ere 'ga naoga tee rũi imome'ui 'gã nupe. 'Aga 'oga 'eramũ 'ga wete are te 'ga oje'ega rerekoi. ²² A'eramũ ore anure Jejui 'ga remimu'eramũ 'ga 'eawer are orojea'aramũ, 'ga feraw ire ikue. "A'jea futat Jejui 'ga imome'ui ikue", 'jau ore arajaupe. A'eramũ ore Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiaa. Jejui 'ga 'eawera nanẽ ore erowiaa nũ.

Jejui 'ga jane kwaapa katu katu

²³ Jerusareg ipe Jejui 'ga kwaiwete aeremiapoe'ema apou 'Uwarete 'ga pãjẽ mũ ikue. Aipo resag ire kwaiwete 'gã 'ga rerowiaa. A'ere amumera 'gã 'ga rerowiat 'mei etee. ²⁴ A'eramũ Jejui 'ga ojemogypyyke'ema 'gã nee. Okwaap 'ga 'gã. Wereko tywearama 'gã 'ga ikwaapa. A'eramũ 'ga ojerowiare'ema 'gã nee. ²⁵ A'eramũ Jejui 'ga oporonupe'ema ee: "Ma'ja e'i sipo 'gã ajaupe?" 'Jawe'em Jejui 'ga 'gã nupe. Jejui 'ga ae kwaapa. A'erea'awa miamũ 'ga okwaap katu katu.

Nikutemu 'ga upe Jejui 'ga 'eawet

3 Poje Nikutemu 'ga 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Nikutemu 'ga opytuna 'gã nupe oje'ẽma'ea.

Fariseua nanẽ 'ga nũ. ² Ypytunimũ Nikutemu 'ga 'ua oporogytau Jejui 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga 'ga amut jane mu'jawamũ, aru'e ore arajaupe ene ree jepi. Janeruwarete 'ga remi-ayuwamũ etee ae aeremiapoe'ema apoi. 'Ga remi-ayuwe'emamũ ae nuapoa'uweri. A'eramũ ore 'jau enee: Janeruwarete 'ga pãjẽ mũ futat 'ga mama'e apoi. A'eramũ ore 'jau arajaupe: Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat ra'e, 'jau ore arajaupe— 'jau Nikutemu 'ga Jejui 'ga upe.

³ Aipo 'erauwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Mama'e a'jea je amome'u amũ enee. 'Ga amũ nipo u'aru'jape'ema. A'eramũ 'ga nosea'uweri Jarejuwarete 'ga rupaw ipe awau— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁴ A'eramũ Nikutemu 'ga 'jau:

—Maran ae kũima'eramũ u'aru'japa nũ ki 'ei? Maran ae waranuw ire osou awau oy reweg ipe nũ ki 'ei?— 'jau Nikutemu 'ga Jejui 'ga upe aipo 'eramũ.

⁵ —Pejey awi peje'aa pẽẽ ẽẽ mena ra'ya futat. A'ere Janeruwarete 'ga werowiari ire te pẽ mogyi wa'yramũ. A'eramũ 'ga U'agesage mua pẽ nupe pẽnerekwaramũ. A'eramũ pẽẽ pejejemogyau u'aru'jap ma'e 'jawe. 'Ga 'Agesage rerekware'ema 'gã nu'aru'jawi— 'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁷ —Eneporosag awi je ree aipo ejeupe 'eramũ. A'jea futat je 'i enee. E'aru'jaw iki, a'e je enee. Aipoa a'jea futat. ⁸ Sã'ã ywytua. Neresaga'uweri 'ã ywytua. Ifua etee 'ã erenup. Nerekwaawa'uweri tuawa. Nerekwaawi nanẽ iwawa nũ. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea. Neresaga'uweri 'ga 'Agesagea. Wemifutar imũ etee te Janeruwarete 'ga U'agesage monoi 'gã amũ nupe, 'gã mu'aru'japa nũ. A'ere nenereapoyi ee— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁹ —Maran poa ojeapou ki 'ei? Nakwaawi je ene'ea ki 'ei— 'jau Nikutemu 'ga 'ga upe.

¹⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Ene 'ã moromu'jara agawewi Israeu 'ga juapyrera 'gã nupe. A'etea 'ã ene jeje'ega kwaape'ema? ¹¹ Mama'e a'jea te je amome'u pẽ nupe. Orojemikwaawa 'ã ore oromome'u pẽ nupe, orojemiesaga retee. A'etea 'ã neperowiari oreje'ega— 'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

¹² —Ywy pewara agawewi je 'ã amome'u mama'ea pẽ nupe. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe. Maran sipo ajee je rerowiat pejepe ywag ipewara mama'ea je imome'uramũ?— 'jau 'ga 'ga upe. ¹³ —Nitywi ae ywag ipe oo ma'eferamũ. Je tee te 'ã ojot ywag awi ikue. A'eramũ je tejemiesagera mome'wau pẽ nupe. Je 'ã pẽneki'ya futat.

¹⁴ —Enerea'at nipo ene jareypy are? Moja a'agawa apoawer are? Ymã te janyepy 'gã atai awau jũ me rakue. A'ere 'gã kwaiwete nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ 'ga oje'ega renupare'ema 'gã u'waukaa moja upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau Moisesi 'ga upe: "Ita eapo moja a'agawamũ. A'ere imonou imu'ama ikutuka 'yw are", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe rakue. A'eramũ Moisesi 'ga ita apou moja a'agawamũ rakue. Aipo apo re 'ga imonou imu'ama 'yw are rakue. A'eramũ moja remiu'ufera 'gã amã'jãu aipo itamoi

a'agaw are. A'eramũ futat moja remiu'ufera 'gã ofera-pap. Namanũi futari 'gã. Nan tee futat nipo imara'ne ma'e 'gã je monoi 'ypeywar are je mu'ama— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ¹⁵—A'eramũ nipo je rerowiaara 'gã juejue awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanũu'jape'ema futat— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe, 'ga mu'jau ojee.

¹⁶—Janeruwarete 'ga iporomutat nanimenime pẽ nee. A'eramũ 'ga a'eramũ wa'yramũ je mua 'au ywy pe ikue. Majepei tee agawewi je 'ga ra'yramũ. A'etea 'ga je mut 'awa ywy pe je jukaukaa pẽ nupe. A'eramũ je rerowiaara 'gã amanũmũ numiamũ. A'ere 'gã oi ofera-pa Jarejuwarete 'ga rupaw ipe 'ga pyri amanũu'jape'ema futat. Peu futat 'gã jemogyi nakwaparimũ ete rui— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe.

¹⁷—Napẽ nereko tyweawamũ rui 'ga je muri 'au ywy pe. Pẽ katu'okawamũ te 'ga je muri— 'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

¹⁸—Jeruwarete 'ga je rerowiaaramũ pẽ nerekou tywere'em. A'ere 'ga je rerowiare'ema 'gã nupe 'ga 'i: "Pe-jerekoukat tywet futat nipo", 'jau. Naje rerowiari 'gã. A'eramũ 'ga aipo 'jau 'gã nupe. ¹⁹Janeruwarete 'ga ra'yramũ je tejua 'au ywy pe pẽ mu'jau Tejuwarete 'ga ree. A'ere pẽẽ mũ nepëporokwaawiweri 'ga ree. 'Ga remifutar are nanẽ pẽẽ pejeporokwaawiwere'emamũ nũ. Mama'e tywera etee pẽẽ iapou. A'eramũ pẽẽ mama'e esage are pejeporokwaawiwere'emamũ. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gã nerekou tyweaete 'gã manũ re— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰—Mama'e tywera apoara 'gã nioweri Jarejuwarete 'ga ra'yramũ je pyri. Naapoi futari je mama'e tywera. A'eramũ mama'e tywera apoara 'gã ojenosõu je pyri oo awi. "Omo'gõguu je 'ga tewau 'ga pyri ne", 'jau itywet ma'e 'gã ojenosõu je wi. ²¹A'ere mama'e esage apoara 'gã nuri Jarejuwarete 'ga ra'yramũ je pyri katu katu futat. A'eramũ nipo 'gã nesakara 'gã 'jau: "A'jea futat. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gã werowiat", 'jau nipo 'gã 'gã nemiapofera resag ire— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe, 'ga mu'jau ojee.

Jejui 'ga Juã Batista 'ga imome'wau'japa

²²A'e awi Jejui 'ga wemimu'eramũ ore rerawau Judeja ywy pe nũ. Peu ore oropytawaipe. Peu futat 'ga 'gã amũ pymĩãu 'y pe, otywer awi 'gã poira re-saukaawamũ. ²³Juã 'ga nanẽ 'gã amũ pymĩãu akou ajepeja amunaw ipe, Enom 'jaw ipe. Enom 'jawa 'upa Salim 'jawa pyri. Peu typyu'iramũ 'ya. A'eramũ 'ga 'gã pymĩãu akou peu. ²⁴Moromunepawa pype amunewe'emauwe Juã 'ga 'gã pymĩãu akou aipo pe.

²⁵A'eramũ Juã 'ga remimu'e 'gã amũ oje'ega moy-wyrafena judeu 'ga amũ upe. Ae pymĩ are 'gã ajamueu.

²⁶A'eramũ Juã 'ga remimu'e 'gã amũ awau oporogy-tau 'ga upe:

—Enerea'at te ene ejemimome'uawera 'ga ree? Jotãu tyowajara katy 'ga rekoi ene retee rakue. 'Awamũ nanẽ 'ga akou 'gã pymĩãu 'y pe nũ. A'eramũ 'gã awaupap 'ga rewiri ojepymĩãukaa 'ga upe. Ene rewiri ako ma'efera

'gã we futat awau ojepymĩãukaru'japa 'ga upe nũ— 'jau 'gã awau imome'wawayau Juã 'ga upe.

²⁷A'eramũ Juã 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Je nanẽ jerekõẽãi 'ga ree nũ. Sãã Janeruwarete 'ga je monoa je moporowykyukara ojeupe ikue. Nan tee futat 'ga Jejui 'ga monoi imoporowykyukaa ojeupe. Ojeupe Janeruwarete 'ga ore moporowykyukare'em ire amunipo 'ã ore noroporowykyi 'ga upe— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. ²⁸—A'e je ako pẽ nupe ai'i: "Na-Jarejuwarete 'ga remimurera rui je. 'Ga renunewara te je", 'jau je ako pẽ nupe ai'i— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. ²⁹—Sãã aeku'ia ajuee kũjãmuku rerekokaturamũ. Nan tee futat jeku'iramũ tekou 'ga ree. "Kwaiwete 'gã oi 'ga rewiri" 'e renupa jeku'iramũ— 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

³⁰—Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gã ojeme'yi kwaiwete futat. Je rewiri oo ma'e 'gã te ajee nojeme'yi futari. Jema'e 'gã inãinãĩĩ etee futat— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —Nanuara futat esage je upe— 'jau etee Juã 'ga.

Ywag awi 'ut ma'efet

³¹Ywy pewara 'gã akotee ma'ea futat. Wemiapo'i are tee 'gã porogytai. A'ere ywag awi 'ut ma'e 'ga nanarũi. 'Ga a'jea futat 'ga kũima'eeteetea. 'Ga ree te a'jea futat ae jemogypygaratei. ³²Ywag ipe wemiesagera ywag awi 'ut ma'e 'ga imome'wau. Wemienuwera nanẽ 'ga imome'wau nũ. A'ere 'gã inãinãĩĩ etee 'ga rerowiari. Nuerowiari 'gã kwaiwetewete 'ga. ³³'Ga je'ega rerowiaara 'gã 'jau ajaupe:

—A'jea futat 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwaawukaara 'ga ra'e— 'jau 'gã ajemogyau ajaupe.

³⁴Janeruwarete 'ga U'agesage muapap wemimurera 'ga upe. A'eramũ 'ga amuarera 'ga je'ega mome'wau katu 'gã nupe. ³⁵Janeruwarete 'ga oporomutaramũ wa'yra 'ga ree. A'eramũ 'ga opãjẽ mua wa'yra 'ga upe. A'eramũ 'ga 'jau:

—Tepãjẽa je omono teja'yra 'ga upe. A'eramũ 'ga mama'e esage apou jee— 'jau 'ga.

³⁶Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga rerowiaara 'gã ajemogyau ipyauramũ. Amanũ re 'gã awau Jarejuwarete 'ga pyri. Peu futat 'gã ajemogyau namutat. A'ere 'ga je'ega renupare'ema 'gã nanarũi. Nooi futari 'gã Jarejuwarete 'ga pyri amanũ re. Nuenuwi 'gã 'ga ra'yra 'ga je'ega. A'eramũ nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete wojere'emamũ futat.

Samari pewara kũjã ẽẽ

4 Anure 'gã amũ awau Jejui 'ga mome'wau fariseu 'gã nupe:

—Ekoay Jejui 'ga kwaiwete 'gã pymĩãu 'y pe. Wemi-ayuwamũ 'ga 'gã pymĩ kwaiwete— 'jau 'gã awau imome'wau fariseu 'gã nupe. —Juã 'ga 'ã kwaiwete agawewi 'gã opymĩ. A'ere Jejui 'ga te Juã 'ga remipymĩmera 'gã apyraawi— 'jau 'gã awau imome'wau fariseu 'gã nupe.

²(Na'ga rui agawewi 'gã pymĩãu 'y pe. 'Ga remimu'er-amũ agawewi ore 'gã pymĩ. A'etea 'gã "Jejui 'ga 'gã opy-mĩ 'y pe", e'i imome'wau fariseu 'gã nupe). ³Fariseu 'gã

nupe omome'u kwaaw ire, Jejui 'ga awau Judeja ywy awi.

—Garireja ywy pe soo jarejewya 'jau nũ— 'jau 'ga oree. ⁴—A'ere jeoweramũ Samari ywy pyterimũ. Kwe rupi futat jarewau jarewaẽma Garireja ywy pe— 'jau Jejui 'ga oree.

⁵ A'eramũ ore arawau Samari ywy rupi. Arawau orowaẽma amunawa mũ upe. Sika 'jawa upe orowaẽma. Peu ore oropytawaipe. Ymã te janeypy 'ga, Jako 'ga ywy pe monoi wa'yra 'ga upe, Jose 'ga upe rakue. Sika 'jawa 'upa aipo ywya pyri. ⁶ Peu Jako 'ga remiywykaiwera ywy kwawukuuu 'ũina, 'ymuawa. Aje kwara kwawamũ arawau orowaẽma 'ymuawa upe. A'eramũ Jejui 'ga afuakapawamũ. A'eramũ 'ga wapyka 'ũina 'ymuawa reme'ywarimũ. ⁷ 'Ga pytu'uramũ ore arawau amunaw ipe orojemi'urama mua.

Orojemi'urama mua ore orauwe Samari pewara ãẽ mũ 'ua 'y piaramũ. A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe:

—Emut ara 'ya jee— 'jau 'ga ãẽ upe.

⁹ A'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ ene eje'ega jee rã, judeuramũ rã?— 'jau ãẽ 'ga upe. —Je Samari pewara— 'jau ãẽ 'ga upe.

Judeu 'gã niporomutari Samari pewara 'gã nee ra'e jepi. A'eramũ ãẽ judeu ojeupe ije'egamũ aipo 'jau 'ga upe.

¹⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe nũ:

—“Ya emut ara jee”, a'e ako je enee ko. A'ere ã naje kwaawi te ape. Jarejuwarete 'ga remimurama nanẽ nerekwawwi nũ— 'jau 'ga ãẽ upe. —Je kwaaw ire amunipo ã “Ya emut ara jee”, ere jee ra'e. 'Ya tejeupe ene enũi re amunipo je ã 'y monoi enee ra'e— 'jau 'ga ãẽ upe 'ũina. —Je remimonoa amunipo ã ene mogou nakwaparimũ warãu rũi— 'jau 'ga ãẽ upe.

¹¹ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—Nenetywi 'y muawa pyu. Ikwawukuu 'ymuawa. A'eramũ ene imuawa pyu etywe'emamũ, maran sipo ene 'y mua jee?— 'jau ãẽ 'ga upe.

Naeapyoi ãẽ ojeupe 'ga 'e are.

¹²—Janeramỹiwera kĩa Jako te ã kũima'eeteetea ako rakue. Ymã kĩa futat ywy kwawukuu ywykajukari 'ymuawamũ rakue. 'Aga 'ymuawa pypewara 'ya futat kĩa itykua rakue. Kĩa ra'yra wã, kĩa reymap. Mĩmera oy'wau 'au rakue. 'Awamũ kĩa remiapofera orema'ea futat 'ũina— 'jau ãẽ 'ga upe. —“Je te jarejamỹja aapyraap”, ere te jee poromũ?— 'jau ãẽ Jejui 'ga upe.

¹³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe:

—Aga 'y rykuara 'gã oo o'yuweju'jawa futat nũ— 'jau 'ga ãẽ upe. ¹⁴—A'ere 'gã jema'ea tykur ire ni'yuweju'jawi akou. Jema'ea 'ywu'ywura 'jawe tee 'ũi itykuara 'gã ywyteripe, 'gã mogyau nakwaparimũ rũi futat— 'jau 'ga ãẽ upe. —Sã'ã 'ywu'ywura rypawe'ema. Nan futat jema'ea. Jema'ea ae mogyau namutat. Jema'ea rykur ire nene'yuweju'jawi futari— 'jau 'ga ãẽ upe. —Je-poroywera ene mogo nakwaparimũ rũi futat— 'jau Jejui 'ga ãẽ upe.

¹⁵ A'eramũ kũjã ãẽ 'jau 'ga upe:

—Ere ajee ema'e ara mua jee rã. A'eramũ je te'yuweju'jawe'emamũ, tejoru'jape'ema 'au 'y piaramũ— 'jau ãẽ 'ga upe.

¹⁶—Ere ajee ewau emena 'ga rerua 'au jee ra'ne— 'jau Jejui 'ga ãẽ upe.

¹⁷ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ ãẽ 'jau:

—Najemeni je tekou— 'jau ãẽ 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe:

—A'jea futat ere nũ ã. Nenemeni futari ene nũ ã.

¹⁸ Nenemenu'jau'jawi tãmẽjẽ futat ene nũ ã. Nomoygi tãmẽjẽ futat sĩku pyu nũ ã— 'jau Jejui 'ga ãẽ upe, aipo 'eramũ. —A'jea futat 'awamũ nenemeni futari. Ene pyri ako ma'e 'ga naenemena rũi futat— 'jau 'ga ãẽ upe.

¹⁹ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—Koo. Maran ene je kwaapa a'i rã? Ene futat nipo Jarejuwarete kĩa je'ega mome'wara. ²⁰ Ymã te oreypya Jarejuwarete kĩa muorywi 'au futat rakue. A'ere pẽẽ judeuramũ “Jerusareg ipe tee futat Jarejuwarete 'ga simuoryp”, pe'je ra'e jepi— 'jau ãẽ 'ga upe.

²¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe nũ:

—Anure nipo 'gã 'jawe'em 'aga ywytyra upe: “Agamũ futat 'ga muorypawa ywytyra”, 'jawe'em futat 'gã. Jerusarega upe nanẽ nipo 'gã aipo 'jawe'em futat nũ— 'jau 'ga ãẽ upe. ²²—“Ore Samari pewaramũ Jarejuwarete 'ga aramuoryp”, 'jau pẽẽ na'e jepi numiamũ. A'ere nepekwaawi 'ga. A'ere ore judeuramũ 'ga kwaawi futari. 'Ga ojekwaawukaa oree. Judeuramũ 'ga ore mũ mogoi ae katu'okaramũ— 'jau 'ga 'ũina ãẽ upe imome'wau. ²³—Anure nipo Jarejuwarete 'ga muorypara 'gã 'ga muorypa a'jea futat. 'Awamuete 'gã 'ga kwaawi ramue. 'Ga 'Agesagea 'ga muorywukaa 'gã nupe. Omuorypararetea Janeruwarete 'ga wekat ojeupe— 'jau 'ga ãẽ upe. ²⁴—Naae 'jawe rũi Janeruwarete 'ga. Nuesaga'uweri ae 'ga. No'oi 'ga ae 'jawe. A'eramũ 'ga muorypara 'gã ojepoarukaa 'ga 'Agesage upe. A'eramũ 'gã 'ga muorypa futat, 'ga kwaapa futat— 'jau 'ga ãẽ upe.

²⁵ A'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. Anure nipo Jarejuwarete kĩa remimurama kĩa ruri futari, Kristu kĩa. Kĩa futat nipo jane mueapyou mama'e are— 'jau ãẽ Jejui 'ga upe.

²⁶—Je futat aipoa. Je futat Kristua. Je futat aje'eg te'ỹina enee— 'jau 'ga ãẽ upe.

²⁷ ãẽ upe aipo 'epawa pype ore arajua orojewya amunaw awi nũ. ãẽ upe 'ga porogyta 'ga renamũ ore oroporesagamũ etee 'ga ree. Judeu 'gã noje'egarũi futari kũjã upe ra'e jepi. A'ere ore a'eramũ miamũ noroporonuwi ee 'ga upe: “Ma'eramũ te ereporogyta e'ỹina ãẽ upe?” naru'ei futari ore 'ga upe.

²⁸ A'erauwe ãẽ awau ojewya amunaw ipe. 'Y ryrũa ãẽ ejaa imỹina awau peuwara 'gã nupe Jejui 'ga mome'wau.

²⁹—Pe'je pejejua soo kĩa resaka 'jau. Jerekwawera kĩa omome'upap jee ko— 'jau ãẽ peuwara 'gã nupe. —Kristu kĩa ra'u 'ut 'ũina peu ko. Janeruwarete kĩa remimurera kĩa ra'u 'ũi peu ko— 'jau ãẽ awau imome'wau amunaw ipewara 'gã nupe.

³⁰ A'erauwe 'gã nuri ojekyita amunaw awi 'ga resaka.

³¹ Ēē o ypyrauwe ore 'jau Jejui 'ga upe:

—Kweramū janeremi'urama. Ere ejemi'waa— 'jau ore 'ga upe.

³² —Naani. Irāinā'nī te 'ā jeremi'ua. Nepekwaawi futari jeremi'ua mama'ea— 'jau etee 'ga oree.

³³ —'Ga amū sipo mama'ea werut 'ga upe pa ra'e?— 'jau etee ore arajaupe.

³⁴ A'eramū 'ga 'jau oree:

—Pēē te 'ā pejemim'urama tywamū etee pēnekōēāi pejemogoyau. A'ere je temuarera 'ga remifutar imū mama'e apo are te jerekōēājamū. 'Ga porowyky apoupap te je ruri ikue— 'jau etee 'ga oree.

³⁵ —'Irūpāwē jay magwaw ire oreko pypiara sinigi", 'jau pēē 'ā jepi. A'ere 'awamū je 'i pē nupe: Pemā'ē pejeko are esaka. Osinig futat ra'e. A'ere je napeko arūi imome'ui pē nupe. 'Awamū futat 'gā kwaiwete je rerowiari ja'wyja'wy. 'Awamū futat 'gā je rerowiari ojeupe pēē je mome'u re. Sā'ā pēē pejeko pypiara sinigamū peoa imono'oga. Nan tee futat 'awamū iwaēmi je rerowiarukaawa upe. Pēporomuku awi pejewau je mome'wau 'gā nupe— 'jau 'ga 'ūina oree. ³⁶ —Sā'ā kojara 'ga wemiayuwa 'gā mepya. A'yi tymara 'gā 'ga 'ā imepyau imono'ogara 'gā neewe. A'eramū 'gā 'ā wekōēājamū. Nan tee futat jeremiayuwa 'gā. A'yi tymara 'gā 'jawe je mome'wara 'gā. Ko pypiara mono'ogara 'gā 'jawe je rerowiarukaara 'gā— 'jau Jejui 'ga oree. —Najuejue etee futat nipo 'gā wekōēājamū 'ga amū je rerowiaramū. Je rerowiaara 'gā juejue nipo awaupap ywag ipe ajemogoyau Jarejuwarete 'ga pyri amanū re— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁷ —Amono je pēē kwe pe tejerowiarukaa kwe pewara 'gā nupe ikue. A'jea futat aipo jane'ea, "'Ga amū nipo awau ityma. A'ere isinig ire nipo ajepēja 'ga 'ua imono'ogaramū", 'jau jane jepi— 'jau 'ga oree. —Nan futat je pē monoi teje-mome'waukaa 'gā nupe ikue. 'Gā amū 'ā awau pē ne-nunewe je mome'wau 'gā nupe rai'i. A'eramū kwaiwete 'gā a'eramū je rerowiat eneje'ega anupawe ikue— 'jau 'ga oree.

³⁹ Ore upe 'ga porogytapaw ire, Samari pewara 'gā 'ua kwaiwete 'ga resaka. "Jejui kīā jerekwawera amome'u jee", kūjā ēē 'eramū 'gā awau kwaiwete Jejui 'ga resaka, 'ga rerowiaa kwaiwete. ⁴⁰ A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Epyta 'au ore pype ra'ne, 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū ore oropytau 'gā pyri. Mukūi etee orosea.

⁴¹ 'Gā pype akou Jejui 'ga ojemome'wau 'gā nupe. A'eramū tekotee 'gā nanē 'ga rerowiaa kwaiwete nū.

⁴² A'eramū 'gā 'jau kūjā ēē upe:

—Eneje'ega ra'ne ako ore aruerowiat ai'i. A'ere ore 'awamū 'ga je'ega rerowiari. Ojemome'u 'ga oree— 'jau 'ga ēē upe. —"'Ga futat 'ā ae katu'okara", 'jau ore jepi— 'jau 'gā ēē upe.

Oje'eg imū etee 'ga katu'okawet

⁴³ Mukūi oroser ire ore arawau Garireja ywy pe nū.

⁴⁴ Jejui 'ga retea futat 'jau ikue: "Sā'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga oa kwe pe 'ga je'ega mome'wau. A'eramū 'ā kwe pewara 'gā jēmī erowiaa. A'ere 'ā 'ga

'wyr ipewara 'gā jēmī nuerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gā miamū 'ā 'ga rerowiare'ema ajemogoyau", 'jau 'ga ikue.

⁴⁵ A'eramū ore arawau Garireja ywy pe nū, Jejui 'ga ywy pe nū. 'Ga resakawe peuwara 'gā wekōēājamū ajemogoyau. 'Gā nanē awau Jerusareg ipe maraka magwapa rai'i. Peu 'gā Jejui 'ga remiapofera resaka rai'i. A'e resakarera 'gā wekōēājamū ajemogoyau oywy pe 'ga resakawe.

⁴⁶ Kana 'jawa amunaw ipe, Garireja ywy pype 'up ma'e pe, ore arawau orojewya nū. Peu futat 'ga 'y mu'jaga y'wayramū ai'i. A'e pe ore rekoramū 'wyriara 'ga remiayuwa 'ga 'ua Jejui 'ga renūina.

—Ejot jera'yra 'ga resaka jee— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

'Ga upe 'ut ma'e 'ga ra'yra futat ojero'wu ete 'upa, tapojete 'upa ajepēi amunaw ipe 'upa, Kafanaū pe 'upa. ⁴⁷ "Judeja ywy awi Jejui 'ga ruri ojewya akou 'au nū" 'e renupawe ta'yjero'wu ma'e 'ga awau Kana 'jaw ipe Jejui 'ga poreawua:

—Ejot jera'yra 'ga resaka jee. Tapojete 'ga 'upa. Amanū ja'wyja'wy 'ga. A'eramū ene ejua 'ga resaka jee— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁴⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Aeremiapoe'ema apo resag ire tāmējē te je rerowiat pejepe. Je iapoe'emamū neperowiari futari— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴⁹ A'ere ta'yjero'wu ma'e 'ga 'iu'jawi etee futat Jejui 'ga upe nū:

—Ere ejua futat je rupi jera'yra 'ga manū'e'emauwe— 'jau etee 'ga 'ga upe.

⁵⁰ Aipo 'eramū Jejui 'ga oje'ega 'ga upe:

—Ere ewau ejewya eje'wyr ipe. Namanūi futari enera'yra 'ga— 'jau 'ga ta'yriara 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramū 'ga Jejui 'ga rerowiaa. A'eramū 'ga awau ojewya wa'yra 'ga resaka. ⁵¹ 'Ga waw ipe 'ga remiayuwa 'gā 'ua 'ga rowosōu.

—Namanūi futari enera'yra kūi. Ijaruete 'ga ai'i kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

⁵² Aipo 'ga 'eramū ta'yriara 'ga oporonupa ee 'gā nupe:

—Ma'ape kwara kwawamū 'ga ajarueteramū rai'i ki 'ei?— 'jau 'ga 'gā nupe.

—Aje kwara kwawamū futat ai'i— 'jau 'gā 'ga upe.

⁵³ A'eramū 'ga ikwaapa:

—Aje kwara kwawamū futat Jejui 'ga 'i jee ai'i— 'jau 'ga Jejui 'ga mome'wau wemiayuwa 'gā nupe.

A'eramū ta'yriara 'ga Jejui 'ga rerowiaa nanimenime opytuna 'gā netee.

⁵⁴ Aiporamū futat Jejui 'ga aeremiapoe'ema apou'japa ikue. Garireja ywy pewara 'gā nupe ra'ne 'ga 'y mu'jaga y'wayramū ikue. A'ere 'ga poromū 'wyriara 'ga remiayuwa 'ga ra'yra majarueteu 'gā nupe nū. Judeja ywy awi 'ur ire 'ga aipo apou Garireja ywy pewara 'gā nupe ikue.

Iteu ma'e 'ga

5 Anure Jejui 'ga awau Jerusareg ipe nū. Judeu 'gā maraka apou peu. A'eramū Jejui 'ga awau maraka

apo resaka. ²Jerusarega ojeosōu futat. Kwaiwete iosoma rokware. Iosoma rokware mū rupi 'gā karupa'mī rerawau. A'eramū 'gā karupa'mī okwat 'jau jupe. Aipo okwara pyri 'yupawu'ia mū 'upa. Judeu 'gā aipo 'yupawu'ia renūina, Peseta 'jau jupe. Iywyri tapŷi'ia ajemogyau, sīku tapŷja ajemogyau iywyri. ³Aipoa tapŷja 'wyr ipe futat 'gā ojero'wu ma'e 'gā majatykau erua. Eae'em, ika'na ma'e, iteu ma'e. Mīmera 'gā 'gā imajatykau, 'gā katu'okawa rapesaka 'gā nerua imogyau tapŷja 'wyr ipe. Kwaiwete 'gā 'upa iapesaka peu. ⁴'Y ryjuapirauwe ipyriwara 'gā 'jau ajaupe:

—Ywagipewara 'ga nipo kwe 'ut 'y motyjuapiu jā'nū— 'jau 'gā ajaupe.

Tyjuapi ppyrauwe ojero'wu ma'e 'gā awau ojemu-nepa 'y pe ajemogyau. A'ere ipype ose ypy ppy ma'e 'ga etee 'ga jekatu'ogi. ⁵Iteu ma'e 'ga amū 'ūina peu namutat. Trītai oito 'ga kwara magwapa oteuramū 'ūina. A'ere 'ga nojekatu'og ymani.

⁶Poje Jejui 'ga awau peu. A'eramū Jejui 'ga 'ga resakawe 'jau ojeupe: “Ymā we te 'ga teuramū rakue pa”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Erefutat te je ekatu'oga?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁷—Ēē. Afutat futat je tekatu'oga nū'ū— 'jau 'ga 'ga upe. —Naje poari'i 'gā amū ki 'ei. 'Y ryjuapirauwe je rerawawe'em je munepe'ema 'y pe ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe 'ūina. —'Y repejān je orauwe 'gā amū na'ne 'gā oi je renunewe opo 'y pe jepi— 'jau 'ga 'ga upe 'ūina imome'wau.

⁸A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Efu'am ejupaw awi. Efu'am ejupawa ppyka erawau eruatau. Akatu'ok je ene 'awamū— 'jau 'ga iteu ma'e 'ga upe.

⁹Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga ojekatu'oka. A'eramū 'ga afu'ama wupawa ppyka erawau eruatau.

Judeu 'gā morowykye'ema rupi Jejui 'ga 'ga katu'ogi.

¹⁰A'eramū judeu 'gā 'wyrria'ri 'gā 'jau 'ga upe:

—'Awamū morowykye'ema. Ejupawa kasi ereroo ne. “Mama'e rerooa ae porowykya futat”, e'i 'ā janeypya rakue— 'jau 'gā wupawa 'ga erooramū.

¹¹A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Je katu'okara 'ga, “ejupawa epyk erawau eruatau”, e'i 'ga jee ko— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹²—Awŷja te aipo e'i enee ra'e?— 'jau 'gā 'ga upe.

¹³A'ere 'ga nokwaawi 'ga. 'Ga katu'oka ypy we Jejui 'ga oi mytuna 'gā wyterimū. Kwaiwete ajatyka ma'e 'gā peu. A'eramū Jejui 'ga 'ga katu'oka ypy we awayayau ojepe'au 'ga wi.

¹⁴A'ere Jejui 'ga iteu ma'efera 'ga resaka nū, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe nū.

—Erejekatu'ok futat 'awamū. Au'je ki mama'e tywera apo re— 'jau 'ga 'ga upe. —Kasi mama'e tywera jeapo enee ne, kwaiwete enee ne— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁵A'eramū ikatu'ogipyrera 'ga awau Jejui 'ga mome'wau judeu 'gā 'wyrria'ri 'gā nupe:

—Jejui 'ga je katu'ok ko— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

¹⁶Morowykye'ema rupi Jejui 'ga 'ga katu'oka. A'eramū judeu 'gā Jejui 'ga rerekou tyweramue morowykye'ema rupi ae katu'ogamū.

¹⁷—Jeruwarete 'ga mama'e esage wapo ae upe au'jeteramū. A'eramū je nanē aipo apou nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹⁸Aipo ojeupe 'ga 'eramū 'gā amara'neramū 'ga ree.

—Sijuka 'ga 'jau. Morowykye'ema rupi 'ga porowykyi akou, 'gā katu'oka awau kwe pe— 'jau 'wyrria'ri 'gā ajaupe. —Morowykye'ema rupi oporowyky re 'ā 'ga aipo 'jau wējēmī nū. “Ku'jywa 'ga Jeruwaretea”, 'jau 'ga 'ā 'ga upe nū— 'jau 'gā ajaupe. —“Je 'ā Ku'jywa 'ga 'jawe”, 'jau wējēmī aipo 'ga janee nū. Aipo taetu itywet— 'jau 'gā ajaupe amara'neramū 'ga ree.

'Uwarete 'ga je'eg imū etee mama'e apoawet

¹⁹A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat je 'i. Je 'ā Ku'jywa 'ga ra'yra futat. Nateje'eg imū rūi je mama'e apoi. 'Ga je'eg imū etee te je mama'e apoi. 'Ga remiapo je aesak. A'eramū je nanē aipo apou 'ga 'jawe nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁰—Jeruwarete 'ga iporomutat nanimenime je ree. A'eramū 'ga wemiapo resaukaa jee. A'eramū je tewau ojero'wu ma'e 'gā katu'oka. Ae katu'oga esage futat. A'ere je anure mama'e esageay apoi futari tejuwa 'ga remifutar imū. A'eramū nipo pēē pejeporesagamū pejemogyau ee— 'jau 'ga 'gā nupe.

²¹—Amanū ma'efera 'gā nipo Jeruwarete 'ga imū'jāu imowywya tywy awi 'gā mogyau nū. 'Ga 'jawe futat je tejemimū'ē 'gā mogyau— 'jau 'ga 'gā nupe. ²²—Najeruwarete 'ga rūi pē mojo'ok. 'Ga te 'ā pē mojo'ogukaa jee. A'eramū nipo je ia'wyr'e'ema 'gā nupe 'jau: “Pēē nepēa'wyr. Mama'eukwaawa rapyaw ipe pekwap”, 'jau nipo je ia'wyr'e'ema 'gā nupe. Tejerowiaara 'gā nupe nipo je 'jau: “Je rerowiat pejepe ra'e. A'eramū je pētywera moia pē nui. Pe'je pejejua 'au ore pyri”, 'jau nipo je tejerowiaara 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe nipo je 'jau, je retea futat. Jeruwarete 'ga nipo je mu'eukaa 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²³—A'eramū nipo aipo are 'gā najuejue etee je pojeupa. 'Awamū 'gā Jeruwarete 'ga pojeuwi. A'eramū 'gā, 'ga 'jawe futat, je pojeupa nū. Je pojeupare'ema 'gā nanē Jeruwarete 'ga nopojeuwi futari, je muarera 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁴—A'jea futat je 'i. Jeje'ega rerowiaara 'gā ojemomyauu jeje'eg imū. Je muarera 'ga nanē 'gā erowiaa nū. Tejerowiaaryauramū je 'gā mogyau namutat. A'eramū 'gā najuejue etee futat awau akou Janeruwarete 'ga pyri amanū re. Na'gā nupe rūi je 'i: “Enetywerete Ku'jywa 'ga upe” 'jau. Natata pe oo ma'e 'gā nūi ore rerowiaara. Ywag ipe oo ma'e tee aipo 'gā— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

²⁵—A'jea futat je 'i. Je te 'ā Ku'jywa 'ga ra'yra. Amanū ma'e 'jawe futat mama'e tywera apoara 'gā. A'etea nipo 'gā anure jeje'ega wanup akou. 'Awamū futat 'gā enuwi. Jeje'ega renuw ire te nipo 'gā jemogyi ofera-pa— 'jau 'ga 'gā nupe. ²⁶—Nitywi 'ga amū Ku'jywa 'ga mogoaramū. Ojetea futat 'ga jemogoi. A'eramū 'ga ae nanē ae mogyau nū. Je nanē nū. Je Ku'jywa 'ga ra'yra. A'eramū 'ga ae mogyaukaa jee— 'jau 'ga 'gā nupe.

²⁷ —Je futat 'ã pñeki'yra. A'eramũ Jeruwarete 'ga 'jau jee: "Ene 'ã 'gã neki'yra. A'eramũ ene 'gã mojo'oka. Ity-wet ma'e 'gã nupe ki ere: Pëtywerete pëë Ku'jywa 'ga upe, 'jau. Tata pe pekwap, 'jau ki ene 'gã nupe", 'jau 'ga jee. "Ejerowiaara 'gã nupe ki ere: Je rerowiat 'ã pejepe. A'eramũ pëë pejejua ywag ipe ore pyri, 'jau ki ene ejerowiaara 'gã nupe", 'jau 'ga jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ —Pëporesag awi je ree. A'jea futat je 'i. Anure nipo amanũ ma'efera 'gã we jeje'ega renupawe 'gã nuri ũ'jãu tywy awi. Mama'e esage apoara 'gã nipo awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Mama'e tywera apoarera 'gã nupe nipo je 'jau: "Naje rerowiari futari pejepe. Nepëpouriweri futari pejetywer awi. A'eramũ pëë 'awamũ pejekwapa tata pe", 'jau nipo je 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁰ —Nateje'eg imũ rüi je mama'e mome'ui. Ku'jywa 'ga je'eg imũ tee je 'i. 'Ga ra'ne 'ã oje'eg jee. A'eramũ je 'ga 'eawera rupi etee futat imome'wau pë nupe. Natejemifutar imũ rüi je je'egi. Ku'jywa 'ga, temuara 'ga remifutar imũ etee te je je'egi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ma'eramũ je 'ã a'jea futat mama'e mome'ui tekou pë nupe— 'jau 'ga 'gã nupe oporogytau.

³¹ —Je tee tejemome'u re taetu amunipo 'ã naje rerowiari pejepe— 'jau 'ga 'gã nupe. ³² —A'ere nanarüi. 'Ga amũ nanë je mome'wau nũ. Ku'jywa 'ga je mome'wau. A'jea futat 'ga 'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

³³ —Awamueuu pëë 'gã amũ monou 'ga moporogytaukaa Juã Batista 'ga upe rai' nũ. 'Ga remimome'ua a'jea futat. ³⁴ A'ere je naekari futari "a'jea futat 'ga 'ea" 'jara 'gã. Juã 'ga 'eawera je amome'u pë nupe tejerowiarukaawamũ. Tejerowiar ire je pë katu'ogi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁵ —Sã'ã tataran'ña mama'e resaukara ae upe. Nan tee Juã 'ga. Juã 'ga pë mueapyou je ree. 'Ga 'eawer are pñekõëãi numiamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁶ —Juã 'ga ra'ne je mome'u pë nupe. A'ere je pñemiapoe'ema apoi pë neape. Jeruwarete 'ga aipo apoukaa jee. A'eramũ pëë 'jau: "A'jea futat. Ku'jywa 'ga 'ga muri janee", 'jau pëë jeremiapofera resag ire— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁷ —Jeruwarete 'ga nanë je mome'u nũ, je muarera 'ga. Nepeesaga'uweri 'ga. 'Ga je'ega miamũ futat nipo nepekwaawi pejeapyau. ³⁸ "Je 'ã 'ga remimurera", 'jau agawewi je 'ã pë nupe. A'ere 'ã aipo je'ea miamũ neperowiari. A'eramũ pëë 'ga je'eg are taetu pejejea'are'emamũ pejejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ —Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are pejejemu'jau. "Aipo are jarejeapyoramũ jane oi ywag ipe jarepytau", 'jau 'ã pëë na'e jepi. 'Gã amũ 'ã ka'arana kwasiaa agawewi je ree. ⁴⁰ A'etea 'ã pëë je rerowiare'ema. Je upe pëë 'jawe'em, "Ore mogy ape eje'jawe", 'jawe'em 'ã pëë jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴¹ —"Esage ma'e 'ga", pe'je ki jee, na'ei je pë nupe. "Je muoryp ki pejepe", 'jawe'em je 'ã pë nupe. ⁴² A'ere je pë kwaawi. "Niporomutari pa 'gã Ku'jywa 'ga ree ra'e", 'jau je 'ã pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴³ —Tejuwarete 'ga je'eg imũ agawewi je ruri. A'etea jeje'ega

nepeenuwi futari. A'ere anure nipo tekotee 'ga amũ ruri oje'eg imũ etee futat oje'ega pë nupe. A'ea nipo peanup, erowiaa pejejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

⁴⁴ —Akotee ma'e 'gã "'ga esage", pejejeupe 'gã 'eramũ nipo pejeku'iramũ futat pejejemogyau. A'ere nipo nepënea'ari pejejeupe Ku'jywa 'ga 'e are. Ku'jywa 'ga etee te Janeruwaretea. Nirüi futari 'ga. A'etea nipo nepënea'ari pejejeupe Ku'jywa 'ga 'e are. A'jea futat neperowiari 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —Naje rüi pëtywera mome'u Ku'jywa 'ga upe. Moisesi 'ga te 'ã pëtywera mome'u 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. —"Moisesi 'ga je'egeera ore aruenup. A'eramũ 'ga ore mome'wau Ku'jywa 'ga upe", 'jau pëë numiamũ. A'jea futat 'ga pë mome'ui Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'ga pëtywera tee imome'ui 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁶ —Moisesi 'ga remikwasiarera rerowiar ire amunipo 'ã je nanë je rerowiari pejepe nũ. Moisesi 'ga ka'arana okwasiat je ree futat rakue. ⁴⁷ A'ere 'ã 'ga remikwasiarera neperowiari pejejemogyau. A'eramũ pëë je rerowiare'ema futat pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'wyria'ri 'gã nupe.

Kanape'i me'yitawet

(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Luka 9.10-17)

6 Anure Jejui 'ga ore rerawau ore reroyaapa Garireja ry owajara katy. Tiperia 'jau nanë 'gã aipo ypi-auu upe. Egitu ywy awi oreypy renü'ëawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaëm ja'wyja'wrauwe ore arawau oroyaapa. Kwaiwete 'gã awau ore rewiri. 'Gã nemiapoe'ema Jejui 'ga iapou 'gã neape. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'oka. A'eramũ 'gã awau 'ga rewiri, kwaiwete.

—Siesaj 'ga iapou'jawa jarejeape— 'jau 'gã ajaupe.

Ty owajara upe orowaëmawe ore arawau orojeupia ywyty'ri rupi Jejui 'ga rupi. Peu ore aruapyka arajupa. ⁵ Oree Jejui 'ga porogyta 'ga renamũ mytuna 'gã 'ua owaëma oree nũ. Poje Jejui 'ga ojerowaka 'gã nesaka. 'Gã nesakawe 'ga 'jau Filipe 'ga upe:

—Maran maran te jane mama'e muri 'gã mojemiwawamũ?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁶ "Tamojemi'wat 'gã 'jau", 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga poromũ 'jau "Ma'ja 'i sipo Filipe 'ga oje'ega jee?" 'jau 'ga ojeupe.

⁷ —Kuu. Mytuna 'gã nũ'ũ. 'Gã nemi'urama murawa niapoi 'gã nupe. Tusëtu agawewi futat ka'aranũ rerooi. A'etea nowaëmi futari mama'e muawamũ 'gã nupe— 'jau Filipe 'ga 'ga upe, aipo ojeupe 'eramũ.

⁸ A'eramũ Andre 'ga 'jau 'ga upe:

—Koromũ kunumĩ 'ga kanape'i rerekoi wemi'ura'mĩ-namũ numiamũ kũi. S'ku kanape'ia muküi pira'i 'jau 'ga erekou numiamũ kũi. A'ere mytuna 'gã nupe niapoi nũ'ũ— 'jau Andre 'ga Jejui 'ga upe.

Aipoa Andre 'ga Simão Pedro 'ga rewirera. Jejui 'ga remimu'e nanë 'ga nũ.

¹⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau 'gã muapyka. Peapyk, e'i 'ga, pe'je ki 'gã nupe— 'jau 'ga oree.

A'eramũ ore arawau 'gã muapyka. Kwaiwete juo'wia peu. A'eramũ ore a'e 'arimũ 'gã muapyka 'gã mogyau. Kwaiwete kũima'e 'gã. Sĩku miu kũima'e 'gã. ¹¹ A'eramũ Jejui 'ga kunumĩ 'ga remi'urama pyyka enafu'ama, eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene 'ã eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega.

A'eramũ 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ẽmaw ire kunumĩ 'ga remi'urama erawaukaa oree 'gã nupe. Ore 'gã nupe omonorauwe ojeme'yita aipoa kanape'ia ipira'i reewe. A'eramũ ore erawau imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ¹² Kwaiwete agawewi 'gã. A'etea 'gã omoyk. Wewegamũ 'gã jui.

'Gã jemi'wapaw ire Jejui 'ga 'jau oree nũ:

—Pe'je pejewau emyrera rerua imono'oga yrũ pype. Pemomy kasi emyrera ne— 'jau 'ga oree.

¹³ A'eramũ ore arawau emyrera rerua ijaga yrũ pype. Tusi yrupemũa ore imatyneema emyrera pyu. Aipo kanape'i apopyra sewata.

¹⁴ Jejui 'ga wemi'u me'yita opãjẽ mũ. A'eramũ aipo resakara 'gã 'jau:

—Jejui 'ga 'ã ome'yi janee. 'Ga te nipo 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara. Janeremiapesaga 'ga nipo 'ã— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁵ A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. “Je futat 'gã je mogou 'wyrĩaramũ”, 'jau 'ga ojeupe. “A'ere je na'awauwe rui je rekoi 'gã nupe”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga awau ojepe'au ore wi. Ore rejae peu futat. Ojete 'ga awau ojeupia ywytyra rupi.

'Y rajape 'arimũ Jejui 'ga ataawet

(Mateu 14.22-33; Maku 6.45-52)

¹⁶ Ypytu'nĩnauwe Jejui 'ga remimu'eramũ ore arawau oroypa ypiauu pe nũ. ¹⁷ “Pe'je pejewau 'aw awi Kafanaũ pe”, 'jau 'ga oree ai'i. A'erauwe ore arawau aru'aa yaruu pype nũ.

—Soo Kafanaũ pe 'jau— 'jau ore arajaupe.

A'eramũ ore arawau oroyaapa nũ. Ypytunimũwe futat ore arawau. A'ere Jejui 'ga nuri ore rupi. ¹⁸ Poje ywytuua 'ua erujewi oree, 'y muorypa ore ree.

¹⁹ Mukuu ore wawa. Sĩku kilometro ore arawau oroyaapa. Poje ore 'y rypyte ipe arakou Jejui 'ga resaka. Jejui 'ga 'ua akou 'y rajape 'arimũ, watau ore katy. 'Ga resakawe ore oropifuakare'emamũ. Orekyjea ore rerekou, ore pifuaka'roka.

—Ma'ja katu nipo kwe kweramũ 'ut 'ja?— 'jau ore arajaupe.

²⁰ Aipo ore 'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pekyje awi je wi. Je tee ojet pẽ newiri— 'jau Jejui 'ga oree.

²¹ Aipo orojeupe 'gã 'eramũ araku'iramũ 'ga ree.

—Ere ejua e'aa ore pype— 'jau ore 'ga upe.

Ore pype 'ga 'arauwe yaruua ojekoka erujewi ywy'am are.

Mytuna 'gã Jejui 'ga rekaa

²² Ai'iwe kwe katy opyta ma'e 'gã Jejui 'ga rekaa.

—Kaaruwamũ ako majepe tee yara ruwi 'au ai'i. A'ere ako Jejui 'ga remimu'e 'gã erooi ai'i— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere nipo 'ã 'ga ma'ja pype katu 'ga oi 'gã newiri ra'e? Nooi 'ga 'gã nupi ai'i. Marupi ajee 'ga oi ra'e ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga rekaa. —Ma'ape sipo ajee 'ga oi ra'e?— 'jau 'gã ajaupe.

²³ Gã 'ga rekaramũ tekotee 'gã 'ua ojekoka ajepaja amunaw awi oyaruu pype. Tiperia 'jaw awi 'gã 'ua owaẽma. Kanape'i 'waw ipe 'gã oyaruu mojekoka. Peu futat Jejui 'ga porogytai 'Uwarete 'ga upe ai'i. Oporogytapaw ire Jejui 'ga kanape'i monou 'gã nupe ai'i. ²⁴ Gã jekog ire 'yisiga pypewara 'gã 'jau 'gã nupe:

—Nitywi 'ga 'au. 'Ga remiayuwa 'gã nanẽ nitywi 'au nũ— 'jau 'gã 'gã nupe. —Pẽyara pype soo 'gã nekaa Kafanaũ pe 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Nai'i— 'jau yaruu jara 'gã aipo 'gã nupe.

Kanape'i 'jawawat

²⁵ Ty owajara katy ojekog ire 'gã Jejui 'ga resaka. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Maran te erejot rai'i, ki Ku'jyp?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepẽneapyoi we jeremiapofer are. “Jejui 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga remimurera”, pe'je amunipo 'ã jee rai'i, jeremiapofera resag ire rai'i. Kwaiwete agawewi 'ã jeremiapofera. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe. Kaaruwamũ ako je kanape'i me'yi pẽ nupe ai'i, pẽ mueweka ai'i. Aipo are nipo je rekat pejepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Pẽpy'a'wyt kasi pejejemiu are etee ne. Pẽnea'at kasi pejejemiu are etee ne. Pẽnemi'ua pẽ mueweka 'au etee. A'ere mama'e mũ rekoi temi'u 'jawe pẽ pype. A'ea pẽ mogy nakwaparimũ rui. Jeje'ega renuw ire pejejemomyau. Jeje'eg are ki pẽnea'at pejejemogyau. Janeruwarete 'ga je mut 'au aeremi'u 'jawewara monoukaa pẽ nupe jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ku'jywa 'ga 'ã Jeruwaretea. Opãjẽ mũ 'ga 'ã pẽnemiapoe'ema apoukari jee, pẽ nupe je resaukaawamũ. “Jejui 'ga jera'yraretea. Je 'ã 'ga mua pẽ nupe”, 'jau 'ga 'ã pẽ nupe jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'ja te Ku'jywa 'ga afutat ore iapoa?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹ —Je 'ã 'ga remimurera. A'eramũ ki pẽẽ je rerowiaa. A'ea te 'ga amaku'i— 'jau 'ga 'gã nupe aipo 'eramũ.

³⁰ —Ma'ja te ereapo epãjẽ resaukaa oree? Aipo resakawe taruerowiat ene 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³¹ —Ymã te janepy oi watau amunawe'em ipe rakue. Peu wataaw ipe 'gã kanape'i 'jawewara 'wau rakue, mana 'jawa 'wau rakue. Aipo are 'ga amũ ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. “Kanape'i 'ga amut ywag awi 'gã nemi'uramamũ rakue”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. Moisesi 'ga aipo kanape'i monou 'gã nupe rakue. Ma'ja te eremut jarejee 'awamũ?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je'ea. NaMoisesi 'ga rui kanape'i omono 'gã nupe rakue. Jeruwarete 'ga te 'ã amut 'gã nupe rakue. 'Awamũ 'ga poromuriweramũ kanape'irete

'jawewar are pē nupe. ³³ 'Ga remimurera futat aipoa kanape'i 'jawewara. Ywag awi 'ga 'ga muri ae mogyaukaa nakwaparimū rūi futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ A'eramū 'gã 'jau 'ga upe:

—Aipoa emut ekou oree— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nū:

—Tejeupe je aipo je 'i. Je te 'ã 'ga remimurera.

Tejerowiar ire je pē momyau pē mogyau namutat. Je rerowiaaramū pēnekōēāi pejemoggyau. Ipy'aray-pare'ema 'jawe, i'yuweje'ema 'jawe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁶ —"Je resak agawewi 'ã pejepe pejemoggyau.

A'etea pēē je rerowiare'ema pejemoggyau", a'e ako je pē nupe ko. ³⁷ Jeruwarete 'ga je rerowiarukaa 'gã amū nupe. A'eramū nipo 'gã je rerowiaa futat. Namonoi futari je tejerowiaara 'gã amū tejewi. ³⁸ Natejemifutara apou rūi je ruri ywag awi. Temuarera 'ga remifutara apou etee je ruri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁹ —A'eramū je tejerowiaara 'gã momoirukare'ema tejerowiar awi. Tejerowiarukaa 'gã nupe. A'eramū je 'gã mū'jāu tywy awi 'gã mowywya 'gã mogyau tejua nū. Aipoa je aapo futat 'ga remifutar imū— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁰ —Tejerowiaara 'gã juejue nipo je imonou tejemi-ayuwamū. A'eramū je tejoru'japa tejerowiaara 'gã mowywya 'gã mogyau nakwaparimū warāu rūi. Aipoa Jeruwarete 'ga afutat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴¹ Aipo 'erauwe judeu 'gã oje'egaiwamū 'ga ree:

—Kuu. "Ywag awi 'urete ma'ea je 'ã. Aeremi'uretea je", e'i 'ga 'ã janee— 'jau 'gã ajaupe. ⁴² —Najose 'ga ra'yra rūi te 'ga jepi? Naaipo rūi te Jejui 'ga ako? 'Ga jara 'gã ore orokwaap. Ma'eramū gatu nipo 'ã 'ga 'i poromū "ywag awi je ruri", 'jau ekoete?— 'jau 'gã ajaupe.

⁴³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Au'je ki je ree pejeje'egaiw ire. ⁴⁴ Jeruwarete 'ga te 'gã nupe je rerowiarukaara. 'Gã etee te je rerowiararū. Tejerowiaara 'gã etee te je amū'ē tywy awi 'gã mogyau nū tejoru'japa— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —Ymā te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga ka'arana kwasiari inuga 'ga je'eg are rakue. "Janeruwarete 'ga tamu'e 'gã najuejue etee 'jau", 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Amu'eramū Jeruwarete 'ga je'ega renupara 'gã juejue je rerowiar. ⁴⁶ Nitywi 'ga amū Jeruwarete 'ga resakara 'ga. Je tee te 'ga aesak. 'Ga wi je ruri ikue. A'eramū je 'ga resaka— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁷ —A'jea futat je'ea. Tejerowiaara 'gã je amomyau imuesageu imogyau nakwaparimū warāu rūi futat.

⁴⁸ Ywag awi te 'ga kanape'i muri pē nupe rakue, a'e je akiko. Je te 'ã aipoa. Je te 'ã amogy pēē nakwaparimū warāu rūi. ⁴⁹ Ymā te 'ã pēypya mana 'jawa 'ui akou amunawe'em ipe rakue. A'ere 'ã po 'u re 'gã manūi etee rakue— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁰ —Awamū ako Janeruwarete 'ga kanape'irete muri ywag awi ai'i. Aipo 'u re ae namanūi futari. ⁵¹ Je te 'ã aipoa kanape'ia. Ywag awi 'ut ma'ea te 'ã je. Je rerowiaara 'gã aipoa kanape'i 'wara 'jawe futat. 'Awamū kanape'i 'waramū pejemogy futat. A'ere je rerowiaara 'gã jemogyi namu-

tat. Aipoa kanape'i 'jawewara jero'oa futat. Tejo'oa tomono pē nupe 'jau, pēnemi'uramamū 'jau. Anure nipo je temanūmū namutat pē mogyukari. Te-manūawa 'ara rupi je tejo'oa monoi pē nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵² Aipo ojeupe 'erauwe judeu 'gã amara'neramū 'ga ree. A'eramū 'gã oje'egayau ajaupe:

—Maran sipo 'ga poromū wo'o muri janee, janeremi'uramamū?— 'jau 'gã ajaupe.

⁵³ —A'jea futat je'ea. Jero'o 'ware'emamū nepejemogyi namutat. Jerya nanē nū. Jerya tykuare'emamū nepejemogyi je pyri. ⁵⁴ Jero'oa nipo 'gã amū i'wau, jerya retee. 'Gã etee futat nipo ajemogy a'jea futat. A'eramū je tejoru'japa 'gã mowywya— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁵ —Jero'oa nipo aeremi'urama a'jea futat jerya retee. ⁵⁶ Jero'oa 'gã amū i'wau jerya retee. 'Gã etee futat je rerekou. Je nanē 'gã nerekou nū— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵⁷ —Jeruwarete 'ga 'ã okoeteete ma'ea. 'Ga 'ã je mut. 'Ga 'ã je mogou. Nan tee futat je tejo'oa 'wara 'gã mogyi— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁸ —Koromū kanape'ia. Ywag awi 'ut ma'ea futat. Pēypya 'gã 'ã mana 'jawa a'u akou rakue. A'ere 'ã 'gã manūi etee rakue. Koa kanape'i 'wara 'gã te nipo ajemogyau namutat— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁹ Aiporamū futat Jejui 'ga 'gã mu'ei ojee 'gã jatykaaw ipe. Kafanaū pe 'ga 'gã mu'jau.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã jemogy

⁶⁰ Aipo renupawe Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Janereapyoa'nei jane aipo are ra'e nū'ū. Nikwaapawi 'ga je'ega ra'e nū'ū. Sirowiar awi nū'ū— 'jau 'gã ajaupe.

⁶¹ Noje'egi agawewi 'gã 'ga upe. A'etea Jejui 'ga aipo 'gã 'ea okwaap. A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aipo are nipo pēmara'ne je ree? ⁶² Je te 'ã pēneki'yra. Ma'ja 'jau sipo pēē ywag ipe jejeupira resaka nū? Pe awi futat je ruri— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁶³ —Janeruwarete 'ga 'Agesagea te pē mogy. Naae rūi ojomogy. Jeje'ega renuw ire te Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē monoi 'ga remiayuwamū pē mogyau namutat. ⁶⁴ A'ere 'ã naje rerowiar pejepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga 'gã kwaapa. Ymā we 'ga werowiare'ema 'gã kwaawi akou rakue. A'eramū 'ga ia'wyre'ema 'gã nupe omonoara 'ga kwaapa futat akou.

⁶⁵ —Pēē mū jeje'ega rerowiare'emamū pejemogy. A'eramū je 'jau pē nupe akiko: "Jeruwarete 'ga je rerowiarukaa 'gã amū nupe. 'Gã etee futat nipo je rerowiaa", 'jau ako je pē nupe ko— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁶⁶ A'eramū 'ga rewiri oo ma'e 'gã oporenuwi-were'emamū 'ga je'eg are ojewya 'gã wi kwaiwete. Noou'jawi 'gã 'ga rewiri. ⁶⁷ A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

—Pēē nanē te pējewyriwet je wi nū?— 'jau 'ga oree.

⁶⁸ A'eramū Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Awŷja rewiri ore arawau nū ki 'ei? Ene tee te 'ã ore mu'e ape ore jemogy are. Eneje'ega rerowiaaramū te 'ã

ore mogyi namutat. ⁶⁹ Aruerowiar ore ene. Ene kwaaparamũ 'ã ore. Ene rerowiaaramũ 'ã ore rekoi. "Ga te 'ã Janeruwarete 'ga remimurera. 'Ga te 'ã esageay ma'ea", aru'e ore enee jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁷⁰ —Amũ'ë je pëë 'gã nui, tejemimu'eramũ. Tusi 'ã pëë— 'jau Jejui 'ga oree. —A'ere pëë mü mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa peko amũ— 'jau 'ga oree.

⁷¹ Aipo ore upe 'jau 'ga Judas 'ga upe te 'ga 'i numiamũ. Judas 'ga Simão Iskariote 'ga ra'yra. Judas 'ga Jejui 'ga remimu'ea agawewi. A'etea 'ga Jejui 'ga monou ia'wyre'ema 'gã po pe 'ga jukaukaa 'gã nupe.

Jejui 'ga rewirera 'gã nuerowiari 'ga

7 Anure Jejui 'ga awau watau Garireja ywy pype etee. Judeja ywy pe 'ga awawe'em. "Judeja ywy pewara 'gã ifuwet je juka are", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga peu awawe'em. ² A'ere maraka apoawa upe iwaëmi ja'wyja'wy. [†] Aipo maraka upe 'gã tapyi apou osea-wamũ. A'eramũ 'gã 'jau tapyi 'jawa maraka 'jau jupe.

³ A'eramũ Jejui 'ga rewirera 'gã 'jau 'ga upe:

—Ere ki ekwapa Judeja ywy pe. A'eramũ peuwara 'gã, ene rewiri oo ma'e 'gã netee eneremiapoa resaka 'jau.

⁴ Ajaupe ojekwaawukaa ae mama'e apoi ajueape. A'eramũ ene ewau aeremiapoe'ema apou 'gã neape, ejesaukaa 'gã nupe— 'jau 'gã 'ga upe, 'ga rerekoemãu.

⁵ 'Ga rewirera 'gã miamũ nuerowiari 'ga.

⁶ —Naani. Nowaëmi we je wawa upe. A'eramũ je tewawe'em. A'ere pëë peoarũ je renune. ⁷ Napë nee rüi Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã amara'heramũ ajemogyau. Je ree tee 'gã mara'heramũ. 'Gã tywera je 'ã amome'u 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ã oporomutare'emamũ je ree— 'jau 'ga wewirera 'gã nupe.

⁸ —Pe'je pejewau maraka pe. Nooa'nei je— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramũ Jejui 'ga opytau peu futat, Garireja ywy pe.

Jejui 'ga awau maraka pe

¹⁰ Maraka apoaw ipe wewirera 'gã o re Jejui 'ga awau wewirera 'gã newiri. A'ere 'ga oi jemime, ojetee'i akou 'gã newiri. ¹¹ Judeu 'gã 'wyria'ri 'gã Jejui 'ga rekaa. Maraka apoaw ipe 'gã 'ga rekaa ajemogyau.

—Ma'ape te 'ga? Nuri te 'ga ra'e?— 'jau 'gã ajaupe 'ga rekaa.

¹² Kwaiwete 'gã ajamueu Jejui 'ga ree. Amumera 'gã 'jau ajaupe:

—Esage ma'ea futat 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

Amumera 'gã:

—O'meramũ 'ga 'i. Nia'wyri 'ga. I'me 'ga akou— 'jau etee 'gã ajaupe.

¹³ A'ere 'gã nueropori futari oje'ega. 'Gã kyjea 'gã nerekou. 'Wyria'ri awi 'gã kyjei. A'eramũ 'gã oje'ega meewere'i etee ajemogyau ajaupe.

¹⁴ Majepeja tee 'gã morowykye'ema magwapa maraka apou. Muapya oser ire, Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'eramũ futat 'ga peuwara

'gã mu'jau. ¹⁵ Jejui 'ga je'ega renupawe, judeu 'gã 'wyria'ri 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

—Maran 'ga aipo kwaapa ki 'ei? Nojemueuui agawewi te 'ga 'ã a'i kûi. A'etea te 'ga 'ã okwaap aipoa a'i kûi— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nateje'eg are rüi je 'gã mu'jau. Temuarera 'ga je'eg are futat je 'gã mu'ei— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁷ —Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apoara 'gã te'i 'jau: "A'jea futat. Jarejuwarete 'ga je'eg are futat 'ga ore mu'jau. Noje'eg ekoetei 'ga", te'i 'gã jee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁸ —Oje'eg ekoete ma'e 'gã "tajepojeuwukat 'gã nupe", 'jau 'gã numiamũ. A'ere Jarejuwarete 'ga rer imũ oje'eg ma'e 'gã nanarüi. "Jarejuwarete 'ga tapojeuwukat 'ga 'gã nupe 'jau", 'jau 'gã. Aipo 'gã 'ea a'jea futat— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁹ —Ymä te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'ere nepeenuwi'i futari 'ga je'ega. 'Ga je'ega renuw ire amunipo 'ã pejefuwere'emamũ je ree— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁰ —Kuu. Mama'eukwaawa aipo ene mu'eukat. Awyja sipo a'eramũ ifuwet ene ree?— 'jau ajatyka ma'e 'gã 'ga upe.

²¹ —Morowykye'ema rupi je aeremiapoe'ema apoi. A'e resakawe 'ã pëë 'jau: "Ma'eramũ 'ga nanuara apou morowykye'ema rupi ra'e ki 'ei?" 'jau 'ã pëë. A'ere 'ã pëë nanë futat peapo mama'ea morowykye'ema rupi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymä te 'ã Moisesi 'ga 'i pë nupe rakue: "Majepeja etee ki morowykye'ema pemagwap. A'ere pejeja'yra 'ga rerawau imojewagukaa", 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga rakue. A'eramũ morowykye'ema rupi pejeja'yra 'ar ire iko morowykye'ema rupi pejeja'yra rerawau imojewaka. A'ere naMoisesi 'ga rüi pë mu'e ppy aipo are rakue. Pëypy 'gã na'ne futat pë mu'e aipo are rakue. A'ere Moisesi 'ga 'jau rakue nũ. ²³ 'Ga je'eg imũ 'ã pëë pejeja'yra 'ga mojewaka morowykye'ema rupi. Aipo apo re 'ã ma'eramũ ajeje je ree pëmara'ne pejejemogyau morowykye'ema rupi kûima'e 'ga amũ katu'ogamũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁴ —Mama'e tywera etee 'ã ereapo ekou, pe'je 'ã jee. Au'je aipo 'e re. Pëneapyo ra'ne ki jeremiapo are. Jeremiapo are pejejeapyo re te mama'e a'jea 'ga wapo, pe'je jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga remimuret

²⁵ Jejui 'ga resaka Jerusareg ipewara 'gã 'jau ajaupe:

—Na'ga ree rüi nipo jane'wyriara 'gã afuweramũ ki sa?— 'jau 'gã ajaupe. ²⁶ —Esak 'ga 'ama 'ga porogytaa janee. A'ere 'gã noje'egayi 'ga upe. "Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga futat", e'i te ra'u 'gã 'ga upe nũ?— 'jau 'gã amũ ajaupe.

²⁷ A'ere amumera 'gã 'i:

—Najarejuwarete 'ga remimurera rüi 'ga. Nitywi ae amũ Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ruawera kwaaparamũ. A'ere jane Jejui 'ga ruawera kwaawi. Garireja ywy awi futat 'ga ruri— 'jau 'gã ajaupe.

²⁸ A'ere Jejui 'ga oje'ega momoa 'gã nupe nũ.

'Uwarete 'ga mogytaaw ipe akou 'ga oje'ega 'gã nupe:

[†] Jerusareg ipe 'gã maraka wapo jepi. Jerusarega 'upa Judeja ywy pype futat.

—A'jea'jea futat sipo je kwaap pejepe? A'jea futat sipo je ruawera pekwaap? Nateje'eg imũ rüi je ruri. Temuarera 'ga je'eg imũ tee je ruri. 'Ga te 'ã mama'e a'jea etee futat omome'u. A'ere nepekwaawi 'ga. ²⁹ 'Ga wi futat je ruri. 'Ga futat 'ã je muarera. A'eramũ je 'ga kwaapa futat— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe.

³⁰ Aipo 'ga 'e 'ga 'amamũ 'gã 'ga pyyg are afuwer-amũ numiamũ. A'ere 'gã nopyygi 'ga. Nowaëmi we 'ga pyykawa upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga pyygukare'ema 'gã nupe. ³¹ A'eramũ 'gã kwaiwete 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—'Au 'ur ire 'ã Janeruwarete 'ga remimurera 'ga aeremiapoe'ema apoi, 'ga pãjẽ resaukaa janee. Jejui 'ga 'ã nanuara wapo jepi. A'eramũ 'ga futat 'ga remimurera ra'e— 'jau 'gã ajaupe, Jejui 'ga rerowiaa.

³² Aipo renuw ire fariseu 'gã 'jau mainana 'wyrriara 'gã nupe:

—Soo 'ga pyygukaa jefaruu 'gã nupe 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã jefaruu 'gã monou Jejui 'ga pyygukaa numiamũ.

³³ A'e pype Jejui 'ga oporogytau akou wenupara 'gã nupe:

—Pẽ pype je pytaaiwi etee. Anurenure'i je oi tejewya temuarera 'ga pyri nũ. ³⁴ A'eramũ nipo pẽẽ je rekaa. A'ere nipo naje resagi pejepe. Nepeoa'uweri je waw ipe. Nepekwaawi je wawa piara— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁵ A'eramũ judeu 'gã 'wyrriari 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ape te 'gã oi poromũ? Ma'ape te jane niesagi 'ga? Judeue'ema 'gã 'wyrarete pe te ra'u 'ga oi nũ? Janepytuna 'gã kwasio'fera 'gã pyri te ra'u 'ga oi nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Judeue'ema pypewara 'gã pyri nũ? Judeue'ema 'gã mu'jau te ra'u 'ga oi nũ? ³⁶ Maran ajee poromũ 'ga 'i ki 'ei: "Naje resagi pejepe", 'ga 'i ki 'ei. "Nepeoa'uweri je waw ipe", 'ga 'i ki 'ei— 'jau 'gã ajaupe.

³⁷ Majepeja morowykye'ema poromukuran 'gã maraka apou. Maraka apo maapawa 'ar esagea 'gã nupe. Aipo 'ara rupi Jejui 'ga afu'ama oje'ega momoa 'gã nupe:

—Pẽ'yuwei te pẽẽ mũ? A'eramũ pẽẽ 'iyuwei ma'er-amũ pejejua je pyri. Mama'ea tomono pẽ nupe pẽnemiu'ramamũ 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁸ —Aipo are janepypa ka'arana kwasiari rakue. "Je rerowiaara 'gã pype 'y 'jawewara tujã 'gã ywyterimũ 'jau", 'jau 'gã ikwasiaa Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are rakue— 'jau 'ga 'gã nupe. —Aipoa 'y 'jawewara 'gã mu'jaga Janeruwarete 'ga remiayuwamũ. A'eramũ itykuara 'gã ajemogyau namutat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁹ 'Uwarete 'ga 'Agesage upe 'ga poromũ 'jau. A'ere Jejui 'ga 'ga 'Agesage muri werowiaara 'gã nupe, 'gã nerekwaramũ. A'ere aipo 'eramũ nuri we Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã nupe. Jejui 'ga nojewyri we 'Uwarete 'ga pyri. A'eramũ Jejui 'ga 'ga 'Agesage mure'ema we werowiaara 'gã nupe.

⁴⁰ Aipo renupawe 'gã amũ 'jau:

—A'jea futat. 'Ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

⁴¹ Amumera 'gã 'jau:

—'Ga 'ã Jarejuwarete 'ga remimurera— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere tekotee 'gã 'i ajaupe:

—Garireja ywy awi sipo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ruri?— 'jau 'gã ajaupe. ⁴² —Janepypy 'gã 'ã ka'arana okwasiat Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga ree rakue: "Davi 'ga juapyrera futat Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga. Perëi me nipo 'ga 'ari, Davi 'ga jeupawer ipe", 'jau 'gã ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau 'gã 'gã nupe.

Nokwaawi wejue 'gã Jejui 'ga 'aawera. Perëi me futat 'gã 'ari rakue. A'ere 'gã nokwaawi te 'ga.

⁴³ A'eramũ 'gã amũ Jejui 'ga rerowiaa. A'ere amumera 'gã nuerowiari 'ga. ⁴⁴ 'Gã amũ oporopyygiweramũ 'ga ree. A'ere 'gã nopyygi 'ga.

Judeu 'gã 'wyrriari 'gã

⁴⁵ 'Ga je'ega renuw ire jefaruu 'gã awau ojewya amuarera 'gã nupe. A'eramũ mainana 'wyrriara 'gã 'jau 'gã nupe, fariseu 'gã netee:

—Ma'eramũ te neperuri 'ga oree?— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁴⁶ A'eramũ 'gã 'jau amuarera 'gã nupe:

—Naruanuwi ore 'ga amũ je'ega 'ga 'jawe jepi— 'jau 'gã awau amuarera 'gã nupe.

⁴⁷ —Pẽẽ nanẽ nipo 'ga pẽ morytee rai'i nũ? Pẽ nupe nanẽ nipo 'ga jerowiarukari rai'i nũ?— 'jau 'gã 'gã nupe. ⁴⁸ —Fariseuramũ te ore mũ 'ga rerowiari ra'e nũ? Jane'wyrriari 'gã amũ te werowiat 'ga ra'e nũ?— 'jau 'gã 'gã nupe. —Naani. ⁴⁹ 'Auwara 'gã 'ga werowiat kwaiwete. A'ere 'gã Moisesi 'ga remikwasiarera nokwaawi. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã momapa etee— 'jau fariseu 'gã jefaruu 'gã nupe.

⁵⁰ Aipo 'gã nupe 'e re Nikutemu 'ga oje'ega 'gã nupe. Fariseu 'ga amũ Nikutemu 'ga. Ypytunimũ Jejui 'ga upe oporogyta ma'efera 'ga poromũ. Aipo 'ga 'jau 'gã nupe:

⁵¹ —Ymã te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. "Naaipo kũima'e 'ga je'ega renupa rüi 'ã 'nia'wyrri 'ga', pe'je ekoete 'ga upe", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Nikutemu 'ga 'gã nupe. —A'eramũ jane 'ga je'ega renupe'emawe "Nia'wyrri 'ga", 'jawe'em 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵² —Kuu. Enejekoty'aawa te 'ga? Garireja ywy awi te erejot 'ga 'jawe?— 'jau 'gã aipo 'ga 'eramũ. —Ikwasiaripyre are ejemu'e. A'eramũ ene ikwaapa. Nuri futari Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara mũ Garireja ywy awi— 'jau etee 'gã Nikutemu 'ga upe.

⁵³ Oporogytapaw ire 'gã okwasi'wau awau oje'wyr ipe nũ.

Kũjãmene'ema ëẽ

8 'Gã kwasi'opaw ire Jejui 'ga awau ywytyr ipe. Oriweira 'jaw ipe 'ga awau osea. ² Ai'iwetete'ewe Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. 'Ga serauwe peuwara 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. A'eramũ 'ga wapyka 'ũina 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ³ 'Gã mu'e 'ga renamũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromujara 'gã 'ua fariseu 'gã netee kũjã ëẽ mũ rerua

erosou. Omene'em are ëë rekoi. A'eramũ 'gã ëë pyyka ëë rerua ëë mafu'amukaa 'gã nowase. ⁴ A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Koa kũjã ëë oko omene'em are ko. A'eramũ ore ëë pyyka ëë rerua esaukaa enee, ki Ku'jyp— 'jau 'gã Jejui 'ga upe. ⁵ —Ymã te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue: “Pejuka ki omene'em are oko ma'ea kũjã”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. “Ita ki pemomot imonou aipo apoara akag are ijukau”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gã.

A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja ere te jupe?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁶ —Siesak 'ga je'ega amuteea te 'jau. 'Ga je'eg amuteeramũ “nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'egera ra'e”, sa'e 'ga upe 'jau, 'ga mome'wau 'wyria'ri upe 'jau— 'jau 'gã ajaupe, kũjã ëë rerua 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga wããpyramũ 'ũina ywy kwasiaa ofã mũ. ⁷ A'ere 'gã nopigi futari aipo 'jau 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã pige'emamũ wowoworamũ 'gã nee, amã'jãu 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Mama'e tywera apoare'emamũ ra'ne pemomot ita ëë ree, ëë jukau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸ Aipo 'e re 'ga wããpyramũ nũ. A'eramũ futat 'ga 'ũina ywy kwasiaa ofã mũ nũ. ⁹ Aipo ojeupe 'ga 'e re 'ga pyriwara 'gã awau 'ga wi majepeinume. Sawa'e 'gã na'ne futat awaupap tenune 'ga wi. A'ere kunumĩũũ 'gã awaupap. A'eramũ 'gã ëë rejaa ëë tee'i ëë mu'ama Jejui 'ga rowase. ¹⁰ Gã o re Jejui 'ga wowoworamũ ëë ree nũ, oje'ega ëë upe:

—Ma'ape ajee ene ree ifuwet ma'e 'gã? Nopytai te 'ga amũ ra'e?— 'jau 'ga ëë upe.

¹¹ —Naani kĩĩ— 'jau ëë 'ga upe.

—Je miamũ naareko tyweri ene. Ere ewau. Ereapou'jap kasi mama'e tywera ne— 'jau 'ga ëë upe.

A'ra renyfuga 'jawewat

¹² Aipo re Jejui 'ga 'jau peuwara 'gã nupe nũ:

—Je te 'ã ywy pewaramũ pẽ nupe 'ara renyfuga 'jawewaramũ. Sã'ã jane 'ara kujaurauwe mama'e resaga. Nan tee futat je Jarejuwarete 'ga kwaawukaa pẽ nupe. Jeje'ega renupara 'gã nokoa'uweri ppytunaiwa pype. “Nakwaawi je Jarejuwarete 'ga remifutara”, 'jawe'em. Jeje'ega renupara 'gã Jarejuwarete 'ga remifutara okwaapap. 'Ara kujau pype futat 'gã neko— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³ A'eramũ fariseu 'gã amũ 'jau 'ga upe nũ:

—Kuu. Ejee futat nipo ajee ereporogyta. Natekotee 'gã nũi ene mome'u 'awamũ oree. Ereje'eg ekoete etee 'ã ekou oree— 'jau etee 'gã 'ga upe.

¹⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat. Je jemome'ui pẽ nupe. A'ere je mama'e a'je are tee futat je je'egi. Nepekwaawi futari jeruawera. Je wawa nanë pẽë ikwaape'ema nũ. A'ere je ikwaawi tejuawera. Tewawa nanë je ikwaapa nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁵ —Pejuesak 'ã pejejemogyau. Nepejokwaawi futari. A'eramũ pẽë 'jau ekoete pejejemogyau, “Nenea'wyri futari”, 'jau ekoete pejejaupe. A'ere je aipo na'ei pẽ nupe. ¹⁶ Aipo 'e re amunipo 'ã a'jea futat je'ea.

Najetee rũi amunipo 'ã aipo a'e pẽ nupe. Jeruwarete 'ga we futat amunipo 'ã aipo e'i pẽ nupe. Jeruwarete 'ga je muarera— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁷ —Ymã te 'ã 'ga amũ ka'arana kwasiari inuga pẽ nupe rakue: “Mukũja 'gã nipo oje'ega aju'jawe etee futat 'eramũ ki sirowiat 'gã”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ¹⁸ Je 'ã ajemome'u pẽ nupe. Jeruwa 'ga nanë 'ã je mome'wau pẽ nupe nũ. 'Ga 'ã je muarera— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'ũina.

¹⁹ —Ma'ape ajee eneruwa 'ga ki 'ei?— 'jau 'gã aipo 'ga 'eramũ 'ga upe.

—Naje kwaawi 'ã pejepe. Jeruwa 'ga nanë 'ã pẽë ikwaape'ema nũ. Je kwaaw ire amunipo 'ã pekwaap 'ga— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁰ Aipoa Jejui 'ga imome'wau 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã nupe 'gã mu'jau. 'Ga mogytaawa pype ka'aranũ pyykawa 'upa. A'e pype judeu 'gã ka'aranũ monou Jarejuwarete 'ga upe. Aipo pyri Jejui 'ga 'gã mu'jau 'ũina. 'Ga pyyg are 'gã amũ afuweramũ numiamũ. A'ere nowaëmi we 'ga pyykawa upe. A'eramũ 'gã 'ga pyyke'ema.

Jejui 'ga ojemome'wau 'gã nupe

²¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Anure nipo je oi 'aw awi. Je rekat nipo pejepe numiamũ. A'ere nipo naje resaga'uweri pejepe. Anure nipo peramanũ amũ pejetywera. A'eramũ nipo pẽë pejewawe'em je waw ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

²² A'eramũ judeu 'gã 'wyria'ri 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'eramũ sipo 'ga aipo 'jau nũ 'wei? Ma'ape sipo 'ga oi? Ojejuka te ra'u 'ga nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Ma'eramũ sipo 'ga 'i poromũ “Nepeoa'uweri je waw ipe”, 'jau nũ 'wei?— 'jau 'gã ajaupe.

²³ A'eramũ aipo 'gã 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pẽë 'awa ywy pewara futat. A'ere je na'auwara rũi. Ywag awi je ruri. A'eramũ je mama'e tywer are tejea'are'emamũ. ²⁴ A'eramũ je ako aipo 'jau pẽ nupe ko: “Peramanũ nipo pejetywera”, 'jau je ako pẽ nupe ko. Ajemome'u je ako pẽ nupe ko. Je rerowiare'ema peramanũ futat pejetywera— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁵ —Ma'jaramũ ene ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Ymã we te ako je jemome'ui pẽ nupe ikue. Aipo je'ea a'jea futat. ²⁶ Pẽnekoarũe'ema pẽ nupe imome'u re amunipo 'ã je a'jea futat imome'wau pẽ nupe, “Nepëa'wyri futari te 'ã”, 'jau amunipo 'ã je pẽ nupe. Je muarera 'ga mama'e a'jea tee omome'u. Tejeupe 'ga remimome'ufera etee te je amome'u ywy pewaramũ pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ 'Uwarete 'ga upe 'ga 'i, “Je muarera 'ga”, 'jau. A'ere 'gã naeapyoi 'ga je'eg are aipo 'ga 'eramũ. ²⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Je 'ã pẽneki'yra. 'Ypeywar are je mu'am ire nipo pẽneapyo je ree. “A'jea futat 'ga 'i. Janeruwarete 'ga je muarera, 'ga 'i rai'i”, 'jau nipo pẽë jee. “A'jea futat 'ga nuapoi mama'ea oje'eg imũ etee futat. 'Uwarete 'ga omu'e are futat 'ga jane mu'ei rai'i”, 'jau nipo pẽë jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁹ —Je muarera 'ga ako je pyri etee futat namutamutat. 'Ga muorypawa etee je ma-

ma'e apou jepi. A'eramũ 'ga akou je pyri etee futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁰ Aipo 'ga 'e 'ga renamũ kwaiwete 'gã 'ga rerowiaa.

Abraão 'ga juapyret

³¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau werowiaara 'gã nupe:

—Jeje'ega rerowiar ire pëë jeremiyuwa futat. ³² A'jea futat je Jarejuwarete 'ga mome'ui. Aipoa jeje'ega renuparamũ pëë na'wyrara tywera remiyuwa 'jawe rüi pejemogy— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Sã'ã 'wyrara tywera wemiyuwa rereko tyweretea. Aipo 'wyrara remiyuwa 'jawe 'ã pejemogy rakue. A'ere a'jea futat je 'i Jarejuwarete 'ga ree. Aipo kwaaw ire pejejemũ'jãu pejejemogyau aipoa 'wyrara tywera remiyuwa 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³³ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ te aipo ere ore ki 'ei? Na'wyrara tywera remiyuwa rüi ore. Ore 'ã Abraão 'ga juapyrera te. Na'gã amũ nemifaja rüi 'ã ore arajemogy— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat je'ea. Mama'e tywera apoara 'gã juejue mama'e tywera remifaja futat. 'Gã tywera 'gã nerekou. ³⁵ Wemifutar imũ nipo 'gã 'wyrara 'ga wemifaja 'gã monou ojewi. A'ere nipo aipoa 'wyrara 'ga wa'yra 'ga nomonoi futari ojewi. ³⁶ Je te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yraretea futat. Pë katu'og ire je pë mũ'ëi mama'e tywera apoara 'gã nui. A'eramũ te nipo pejetywer awi pëneatee— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁷ —Abraão 'ga juapyreramũ pëë numiamũ. A'etea 'ã je juka are pëfuewet. Nepefutari jeje'ega. ³⁸ Tejeupe tejuwa 'ga remimome'ua tee je 'ã amome'u pë nupe. A'etea 'ã mama'e apou pejejuwa pejemu'eawer imũ etee rai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ A'eramũ 'gã 'jau:

—Abraão 'ga juapyreramũ ore— 'jau 'gã 'ga upe.

—Abraão 'ga juapyreramũ ore 'e re amunipo 'ã mama'e esagea te peapo 'ga 'jawe. ⁴⁰ Pejeporokawere'emamũ amunipo 'ã je ree. Tejeupe Tejuwarete 'ga remimome'ua te je amome'u pë nupe. A'jea futat aipoa. A'ere 'ã pëporojukawet etee je ree. Nanarüi Abraão 'ga iapoi rakue. ⁴¹ Pejejuwa 'jawe futat pëë mama'ea peapo— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Ku'jywa 'ga tee futat oreruwaretea. Ore futat 'ga ra'yraretea— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ku'jywa 'ga oreruwaretea 'e re amunipo 'ã pëporomutat je ree. Ku'jywa 'ga 'wyr awi futat je ruri. Nateje'eg imũ rüi je ruri 'au ywy pe. 'Ga je'eg imũ etee je ruri. 'Ga futat je muri ikue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴³ —Ma'eramũ sipo ajee nepëneapyoi jeje'eg are? Nepëporenuwiweri 'ã ee. A'eramũ pëë pejejeapyoe'emamũ jeje'eg are. ⁴⁴ Mama'eukwaawa 'wyrara ra'yra futat pëë. A'eramũ pëë emifutar are etee pejeparuapoweramũ pejejemogyau. Ywya Janeruwarete 'ga iapo ypy pyrauwe mama'eukwaawa 'wyrara oporojuka ma'e futat. Nuenuwi futari mama'e a'jea. Mama'e a'jea miamũ futat nafutari. Wemifutar imũ

etee futat e'i. I'me ma'ea futat. A'eramũ emiyuwa nanë i'jawe etee futat o'meramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —A'eramũ pëë i'me are etee pejeparuenuwiweramũ. A'eramũ pëë a'eramũ je rerowiare'ema pejejemogyau. Mama'e a'jea etee je 'ã omome'u numiamũ. ⁴⁶ Awýja te jeremiapo a'wyre'ema wesak? Nitywi futari 'ga amũ. Naapoi futari je mama'e tywera. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Ma'eramũ sipo pëë je rerowiare'ema?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁷ —Jarejuwarete 'ga remiyuwa 'gã wenup katu katu 'ga je'ega. A'ere pëë na'ga remiyuwa rüi. A'eramũ pëë 'ga je'ega renupe'ema— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga ojemome'wau 'gã nupe

⁴⁸ A'eramũ judeu 'gã 'jau:

—A'jea futat ore 'i. "Mama'eukwaawa 'ga wereko opir are", ore 'i enee jepi 'ja. Esak ene je'eg ekoetea ene rekoa. "Nia'wyrari 'ga. Samari ywy pewara nipo 'ga", 'jau ore enee jepi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴⁹ Aipo 'gã 'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Narekoi je mama'eukwaawa tepir are. Tejuwarete 'ga tee je amuoryp tekou. A'ere 'ã nepëporomutari je ree— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁰ —Peje'eg esage ki je ree, na'ea'uweri je pë nupe. A'ere Jeruwarete 'ga je ree pëporomutara futari. "Nepëa'wyrari pëë", 'jau nipo 'ga je ree iporomutare'ema 'gã nupe. ⁵¹ A'jea futat je 'i. Jeje'ega renupara 'gã amanũme'em futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵² —Kuu. Awamũ taetu ore "mama'eukwaawa 'ga wereko", ore 'i enee ki 'ei. Ymãwarera 'gã amanũ futat rakue kũi. Abraão 'ga miamũ amanũmũ rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'jau amanũmũ rakue kũi. Ma'eramũ sipo aipo ere ore, "Jeje'ega renupara 'gã namanũi futari", ere ekoete ore a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe. ⁵³ —Janepy 'ga, Abraão 'ga amanũ futat rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'jau amanũmũ rakue. "Je te eteete ma'e 'gã aapyraap", ere te ra'u ekou nũ?— 'jau 'gã 'ga upe. —Ma'jaramũ sipo je reko 'jau ene 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁴ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—"Je te 'ã aereteretea", je 'e re taetu amunipo 'ã aipo pe'je. A'ere 'ã je natejee rüi agawewi je jerowiaraiwi. Jeruwarete 'ga 'ã aipo e'i jee. Pëë 'ã "Janeruwaretea 'ga" pe'je futatee Jeruwarete 'ga upe. ⁵⁵ Nepekwaawi agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ã pëë "ore 'ga ra'yra", pe'je futatee. A'ere je a'jea futat je 'i: "Je akwaap futat 'ga", 'jau. "Nakwaawi je 'ga" je 'e re amunipo 'ã je nanë je'meramũ pëë 'jawe nũ. A'ere je 'ga kwaawi. 'Ga je'ega renupa je 'ã tekou. ⁵⁶ Abraão 'ga 'ã oporesagiweramũ je rur are rakue. A'eramũ 'ga je rura resakawe aku'iramũ akou ikue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁷ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Neremagwawi we agawewi 'ã síkwëta kwara. Maran sipo ene a'eramũ Abraão 'ga resaka? Ymã te 'ga manũi rakue!— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁸ —A'jea futat je 'i. Abraão 'ga 'are'emaue je reko ikue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵⁹ Aipo ojeupe 'eramũ 'gã itauu ppyka 'ga ree.

—Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —“Jarejuwarete 'ga 'jawe je rekoí”, e'i 'ga janee ra'e— 'jau 'gã ajaupe. —Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere Jejuí 'ga jemimi 'gã nui, awau uëma 'gã nui, Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi.

Eae'ema 'ga

9 Pe rupi aruataw arawau Jejuí 'ga eae'ema 'ga resaka. U'aa ypy we futat aipo 'ga weae'emamũ u'aa rakue. Ka'aranũũ renũina 'ũina peyse pe 'gã nupe. ² 'Ga resakawe ore 'jau Jejuí 'ga upe:

—Awýja tywera sipó 'ga namamá'ëukari? 'Ga tywera te 'ga namamá'ëukari? 'Ga jara 'gã tywera te ra'u nũ?— 'jau ore 'ga upe.

³ —Naani. Na'ga jara 'gã tywera rũi 'ga namamá'ëukari. Na'ga tywera rũi nanẽ nũ. Jarejuwarete 'ga pãjẽ resaukaawamũ te 'ga naeai— 'jau 'ga oree.

⁴ —Sã'ã jane porowykyá 'arimũ etee. Ypytunaiwauwe jareporowykyawe'em. Nan tee futat jane porowykyi temuarera 'ga upe jarejemogywe. Jaremanũ re jane ni-porowykyu'jawi 'ga upe— 'jau Jejuí 'ga oree. ⁵ —Ywy pe tekou je 'ara 'jawe futat. 'Arimũ etee te jane mama'e resagi. A'eramũ 'ã jane mama'e kwaapa. Nan tee futat je Tejuwarete 'ga kwaawukari pẽ nupe— 'jau Jejuí 'ga oree.

⁶ Aipo 'e re 'ga onymuna ywyu imajakuanana 'yi are. Weny are imajakuanan ire 'ga imonou 'ga ropepir are.

⁷ 'Ga ropepir are imono re 'ga 'ga monoukaa 'ga mójowaejúkaa 'ymua'wi pe, *Siloe* 'jaw ipe. (Oje'eg imũ 'gã 'i *Siloe*. *Siloe* 'ea imuripyra 'ea futat poromũ.)

A'eramũ eae'ema 'ga awau peu ojowaeita jui. Ojowaeita ypy we 'ga mama'e resaka katu katu. Ojekatu'okawe 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nũ. ⁸ 'Ga resakawe 'ga pyriwara 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Najane upe ka'aranũũ renũinarera 'ga rũi nipo kweramũ ra'e ki sa?— 'jau 'gã ajaupe.

⁹ 'Gã amũ 'jau ajaupe:

—'Ga futat kũi— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere amumera 'gã 'i ajaupe:

—Tee nũ'ũ. Naani nũ'ũ. 'Ga 'jawewara 'ga te nũ'ũ— 'jau etee 'gã 'ga upe.

A'eramũ eae'emera 'ga 'jau:

—Je futat. Ka'aranũũ renũinareramũ futat je rekoí— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰ —A'eramũ ene maran mama'e resaka 'awamũ ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹¹ —Tee. Kũima'e 'ga amũ te 'ut je resaka ko nũ'ũ, Jejuí 'jawa 'ga ko nũ'ũ. Onymuna ywyu ko. A'ere 'ga imajakuanana 'yi are ko. A'ere 'ga imonoi jeropepir are ko. A'ere 'ga 'jau jee ko: “Ekwap ejowaeita *Siloe* 'jaw ipe”, 'jau 'ga jee ko. A'eramũ je tewau peu tejowaeita ko. A'eramũ je 'agamũ mama'e resaka katu katu tekou— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹² Aipo 'ga 'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'ape ajee 'ga ki 'ei?

—Tee. Ma'ape katu nipo 'ga rekoí? Nakwaawi je 'ga rekoa nũ'ũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³ A'eramũ 'gã eae'emera 'ga rerawau fariseu 'gã nupe. ¹⁴ Morowykye'ema rupi Jejuí 'ga 'ya mo'omi weny pyu imonou 'ga ropepir are ra'e. A'eramũ 'ga 'agamũ amã'jáu ra'e. A'eramũ 'gã 'ga rerawau 'gã nupe.

¹⁵ A'eramũ fariseu 'gã 'jau 'ga upe:

—Maran te eremã'ë ra'e?

—Tee. Kũima'e 'ga amũ tujururua omono jeropepir are ko nũ'ũ. A'ere je tewau tejowaeita jui 'y pyu ko. A'eramũ je 'agamũ mama'e resaka tekou nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'eramũ fariseu 'gã amũ 'jau 'ga upe:

—Najarejuwarete 'ga rerowiaara 'ga rũi te aje ra'e.

Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga remikwasiarera ra'e.

Sã'ã 'ga morowykye'ema rupi 'ga mamã'ëukara ra'e.

Enuw ire amunipo 'ã 'ga namamá'ëukari 'ga morowykye'ema rupi— 'jau 'gã ajaupe 'upa.

A'ere amumera 'gã fariseu 'gã 'i:

—Tee. Namama'e tywera apoara rũi 'ga. Itywet ma'eramũ ae nuapoi futari nanuara— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã aipo 'eramũ ajamueu 'ga ree.

¹⁷ A'eramũ 'gã 'jau imamã'ëpyrera 'ga upe nũ:

—“Je katu'ok 'ga”, ere 'ã oree. Maran te eremome'u 'ga 'awamũ oree nũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Tee. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amũ futat nipo nũ'ũ— 'jau etee 'ga 'gã nupe.

¹⁸ A'ere judeu 'gã 'wyrira'ri 'gã nuerowiari 'ga.

—A'jea futat sipó 'ga 'ari weae'emamũ rakue?— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã eae'emera 'ga jara 'gã nerurukaa, 'gã moporogytaukaa ojeupe.

¹⁹ 'Ga jara 'gã nurauwe 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pëna'yra te 'ga? A'jea te 'ga naeai u'aa iypy we futat rakue?— 'jau 'gã oporonupa 'ga ree. —Maran ajee 'awamũ 'ga mã'ëi akou?— 'jau 'gã 'ga jara 'gã nupe.

²⁰ —A'jea futat 'ga orera'yra. A'jea futat 'ga 'ari

weae'emamũ ikue. ²¹ A'ere ore norokwaawi 'ga mã'ëawera. 'Ga mamã'ëara 'ga nanẽ ore ikwaape'ema nũ— 'jau 'ga jara 'gã 'gã nupe. —Pe'je pëẽ futat pejepononupa ee 'ga upe. Nakunumã rũi te 'ga 'ã. A'eramũ 'ga futat imome'wau pẽ nupe— 'jau 'ga jara 'gã 'gã nupe.

²² 'Ga jara 'gã kyjea 'gã nerekou, aipo 'gã mu'eukaa 'gã nupe. 'Wyrira'ri 'gã nui 'gã okyjau akou. “Jejuí 'ga Jarejuwarete 'ga remimurera futat 'jara 'gã simũ'ë jarejatykaaw awi 'jau”, 'jau 'wyrira'ri 'gã ajaupe 'upa rai'i.

“Pejoru'jap futat kasi pejesou ne, 'jau jane 'gã nupe”, 'jau 'gã ajaupe 'upa rai'i. ²³ A'eramũ 'gã okyjau 'gã nui.

A'eramũ 'ga jara 'gã 'jau 'gã nupe: “Nakunumã rũi futat 'ga 'awamũ. A'eramũ 'ga futat imome'wau pẽ nupe”, 'jau 'ga jara 'gã.

²⁴ A'eramũ fariseu 'gã eae'emera 'ga renũina nũ:

—“Janeruwarete 'ga rowase je 'ami. A'eramũ je mama'e a'jea etee imome'wau pẽ nupe”, ere ki oree— 'jau 'gã 'ga upe. —Ene mamã'ëara 'ga itywet ma'ea ra'e.

Aipoa ore orokwaap— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁵ —Tee. Nakwaawi je. Itywet ma'ea futat nipo 'ga ra'e? Nakwaawi je. A'jea futat ako je najereai ikue. A'ere je 'ã 'awamũ mama'ea resagi tekou— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁶ A'eramũ 'gã 'jau nũ:

—Maran 'ga ene rerekou ra'e ki 'ei? Maran te 'ga ene mamã'ëi ra'e?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁷ —Amome'u futat te ako je pẽ nupe ko. A'ere ako nepẽparuerowiariveri etee jeje'eg are ko. Ma'eramũ sipo je imome'wau'japa pẽ nupe nũ? Pẽfuewet te ra'u pẽẽ nanẽ pejemogyau 'ga remiayuwamũ nũ?— 'jau 'gã 'gã nupe.

²⁸ —Kuu. Ene'me awi kũi. Ene tee futat 'ga remiayuwamũ eko. Ore 'ã Moisesi 'ga je'egeera renu-pararetea te— 'jau 'gã amara'neramũ 'ga ree.

²⁹ —Janeruwarete 'ga oje'ega Moisesi 'ga upe rakue. A'ea ore orokwaap. A'ere ore aipo 'ga norokwaawi. 'Ga muarera nanẽ ore ikwaape'ema nũ— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁰ —Kuu. Nepekwaawi nipo ajee 'ga. 'Ga muarera nanẽ nepekwaawi ra'e nũ. A'ere 'ga je mamã'ëi ko nũ'ũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ³¹ —Ojeupe itywet ma'e 'gã porogytaramũ Janeruwarete 'ga nuenuwi. Aipoa 'ã jane sikwaap. A'ere 'ga werowiaara 'gã je'ega renuwi. Afutaara 'gã je'ega nanẽ 'ga enupa nũ. ³² Ywy apo ypy we "ga amũ u'ar ypy we eae'ema 'ga mamã'ëi" 'ea jane nienuwi jepi. ³³ Jarejuwarete 'ga je'eg imũ iapoe'em ire nuapoarũi ae remiapoe'ema— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ —U'aa ypy we itywet ma'eramũ nipo aea jamu'ei mama'e are ki sa?— 'jau 'gã 'ga upe, amara'neramũ 'ga ree.

A'eramũ 'gã 'ga muẽma ajatykaaw awi.

—Ere eẽma 'aw awi. Erejoru'jap kasi esou 'au ne— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁵ A'ere Jejui 'ga 'ga rera renuwi. "Eneremimamã'ẽfera 'ga 'gã amuẽm ajatykaaw awi" 'e renupa. A'eramũ Jejui 'ga 'ga rekaa. 'Ga resakawe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga te ererowiat ekou?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁶ —Awỹja te 'ga? 'Ga ree jeparuerowiariveramũ tekou— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

³⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Awamũ futat te 'ã ereesak 'ga 'ama. 'Ga je'ega nanẽ 'ã ene enupa nũ. Je futat 'awamũ oje'eg te'ama enee. Je te 'ã 'ga remimurera— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ —Arowiat je ene, ki Ku'jyp. Ene 'ã jejararetea— 'jau 'ga wapyka 'ũina wenupy'ãu 'ga rowase.

³⁹ A'eramũ Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe nũ:

—Ywy pe je ruri Jarejuwarete 'ga kwaapara 'gã mo-jo'oka 'ga ree iporokwaawiwere'ema 'gã nui. Pẽẽ 'ã pekwaaw'i 'ga. A'eramũ je 'ga kwaawukaa pẽ nupe tejua. A'ere amumera 'gã o'meramũ te 'ga 'i. "Akwaap futat je Jarejuwarete 'ga", 'jau futatee 'gã 'ã. A'ere 'gã niporokwaawiweri 'ga ree. A'eramũ je 'gã mogyau eae'ema 'jawe futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁰ Aipo renupa fariseu 'gã amũ 'jau 'ga upe:

—Ore upe te poromũ ere? Norereai nipo ore arajemogyau enee?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau nũ:

—Pejejeae'em ire amunipo 'ã nepejekwai te pejemogyau. A'ere 'ã "Orerea futat ore", pe'je. "Jarejuwarete 'ga ore orokwaap futat", pe'je 'ã. A'ere aipo pe'je ekoete te. Nepekwaawi Jarejuwarete 'ga. A'eramũ pẽẽ

aipo pyu pejejeupi te futat pejekwau pejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Weymaw are omaenun ma'e 'ga 'jawewat

10 A'eramũ Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jau ojee:

—Sã'ã karupa'mĩ a'gwara 'gã kaaruwamũ erura ijaga ukaja pype. A'eramũ 'ga amũ akou peu ypytunimũ iarũmũ 'miara mara'ne awi. Muna'yw awi 'jau 'ga akou omaenuna ee. Ia'gwara 'gã osou iosoma kwara rupi etee futat. Okwara rupi ise'ema 'gã ose ekoete futat. Iosoma 'arimũ awau osou amunarũmũ karupa'mĩ are— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau. ³ —Ai'iweteteuwe karupa'mĩ jara 'gã 'ua ojewya ukai pe nũ. A'eramũ karupa'mĩ raarana 'ga 'ua okwara rawopytymo'woka jupe. Ose re ijara 'gã weymawa renũina. 'Ga reymawa 'ga je'ega kwaapa. A'eramũ futat 'ga je'ega kwaapara etee futat 'ua 'ga repejãna. ⁴ Weymawa renũ'ẽ re 'ga awau enune. A'eramũ 'ga reymawa awau 'ga rewiri. Awau 'ga oporogytau weymawa upe. A'eramũ 'ga je'ega kwaapara etee awau 'ga rewiri. ⁵ 'Ga rewiri etee futat ajemogyau. Tekotee 'ga amũ wenũjamũ 'ure'ema 'ga repejãna. 'Ga je'ega kwaape'ema. A'eramũ awau okwasi'wasi'wau 'ga wi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã weapyoe'emamũ 'ga je'eg are.

⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je'ea. Wosoma kwara rupi etee te karupa'mĩ oi osou wosoma pype. A'eramũ je karupa'mĩ osoma kwara 'jawewara futat. Je rupi etee te ywy pewara 'gã oi osou Jarejuwarete 'ga rupaw ipe. Je rerowiaara 'gã etee te ajemogy Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸ —Je renunewe 'ut ma'efera 'gã 'ã e'i pẽ nupe rakue: "Ore Jarejuwarete 'ga remimurera", 'jau futatee 'gã pẽ nupe rakue. O'meramũ te 'gã 'i rakue. Muna'ywa 'jawewara 'gã futat poromũ. A'ere Janeruwarete 'ga remiayua 'gã nuenuwi 'gã je'ega rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹ —Iosoma kwara 'jawe je rekoi. A'eramũ pẽẽ pejejarũmũ 'jau jee: "Too ene rupi Jarejuwarete 'ga rupaw ipe 'jau", 'jau'arũ jee— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tejeupe aipo 'eramũ je 'gã mogyi Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ. A'eramũ je 'gã mopy'ata'wau, 'gã a'gwau 'jau. A'eramũ 'gã opy'a'wyre'emamũ ajemogyau. ¹⁰ Muna'ywa 'jawewara Janeruwarete 'ga remiayua opyyk, imomapa. A'ere je nanarũi. Jarejuwarete 'ga kwaawukaa te je ruri pẽ nupe. Pẽ mogyau nakwaparimũ rui je ruri, pẽ mopy'ata'wau pẽ mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹¹ —Wyra jara 'ga ojejukau esage weymaw are. 'Miara mara'ne ruramũ 'ga weymawa a'gwau jui. A'eramũ je weymaw are ipojejuka esage ma'e 'gã 'jawe. Tejemiayua 'gã je ia'gwau mama'e tywer awi. Temanũmũ 'gã nekwawer ipe. A'eramũ 'gã amanũarũme'em ojeupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹² —Tekotee 'gã omepyramũ etee omaenuna ajueymaw are. A'ere na'gã neymawa rui karupa'mĩ. A'eramũ 'gã 'miara mara'nea jupe turamũ ujãna etee awau jui, karupa'mĩ rejaa jupe.

Najemuaēmi 'gā ee. Na'gā ma'e arūi. A'eramū 'gā ia'gwawe'em. A'eramū 'miara 'ua karupa'mīa mū pyyka, ipytuna mokwasi'wasi'wau ajau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁴—A'ere je naaipo 'jawe rūi. Je 'ā karupa'mī are ipojejuka esage ma'e 'jawewara te. Sā'ā Jeruwarete 'ga je kwaawa. Je nanē 'ā 'ga kwaapa nū. Nan tee futat je tejemiayuwa 'gā kwaawi. 'Gā nanē 'ā je kwaapa nū. Anure nipo je manūi 'gā nupe. ¹⁶A'eramū nipo tekotee 'gā nanē jeremiayuwamū ajemogyau nū. Najudeu arūi 'gā. A'ere je te je jerowiarukari 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā ajemogyau jeremiayuwamū. Teje'ega 'gā enuw ire nipo je 'gā nerua 'gā mojpotypeukaa ajuee. A'eramū nipo majepei tee 'ga jara 'gā nee ojejuka ma'ea— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ojee.

¹⁷—Je te nipo 'ā ajejukaukat 'gā nupe. A'ere je te-manū re je ferawī etee nū. A'eramū nipo Jeruwarete 'ga oporomutaramū naninime je ree. ¹⁸'Gā nupe teje-jukaukare'em ire amunipo 'ā nitywi futari je jukaara 'ga amū. A'ere je 'gā tejukaa futari. Tejujukauka nipo je 'gā nupe Tejuwarete 'ga remifutar imū etee futat. Teferawa nanē je afutat nū. Ymā te Jeruwarete 'ga 'i jee ikue: "Ere ewau ejejukaukaa 'gā nupe. Ene manū re je ene moferawi etee nū", 'jau Jeruwarete 'ga jee ikue. A'eramū je tejuwa tejujukaukaa 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'gā mu'jau ojee.

¹⁹Aipo renuw ire peuwara 'gā ajamueu 'ga je'eg are. ²⁰—Mama'eukwaawa nipo 'ga 'ā wereko— 'jau 'gā ajaupe. —Mama'eukwaawa nipo 'ā 'ga amoje'egukat ite'at ma'e 'jawe janee kūi. Ma'eramū sipo ajee pē-porenuwiwet 'ga je'eg are pejejupa?— 'jau 'gā ajaupe.

²¹A'ere amumera 'gā 'i:
—Nanarūi mama'eukwaawa rerekwara 'gā je'egi. Ae mamā'ē sipo mama'eukwaawa? Nana'uweri— 'jau 'gā ajaupe, ajamueu 'ga ree.

Judeu 'gā nuerowiari futari 'ga

²²Anure Jejui 'ga awau Jerusareg ipe nū. Janeruwarete 'ga mogytaawa 'ogeikwara pakuja 'wyr ipe 'ga akou, Sarumāu 'ga ma'ea 'jawa 'wyr ipe 'ga akou. Judeu 'gā maraka wapo Jerusareg ipe rakue. Ymā te 'gā ppy 'gā Jarejuwarete 'ga mogytaawa apoi rakue. Iapopaw ire 'gā 'jau "'Agamū ene mogytaawa, ki Ku'jyp", 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramū 'gā maraka apou aipo are wea'awamū. 'Ara ro'ysagūū rupi 'gā aipoa maraka apou wea'awamū. ²⁴Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga rekoramū, kwaiwete 'gā ajatykau 'ga ree. A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:
—Maranime te erejemome'u oree? Ene futat te Jarejuwarete 'ga remimureramū ereko?— 'jau 'gā 'ga upe.

²⁵A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:
—Ajemome'u futat ako je pē nupe ko. A'ere ako naje rerowiari etee pejepe ko— 'jau 'ga 'gā nupe.
—Tejuwarete 'ga je'eg imū 'ā je mama'e apou tekou. Kwaiwete je 'ā 'gā katu'ogi tekou. Aipoa amunipo 'ā je kwaawukat pē nupe. ²⁶A'ere 'ā naje rerowiari etee pejepe. Najeremiayuwa rūi tāmējē 'ā pēē. A'eramū pēē je rerowiare'ema futat pejejemogyau. ²⁷Jeremiayuwa 'gā wenup jeje'ega. Okwaap je tejemiayuwa 'gā. A'eramū

'gā je rerowiaa. ²⁸'Gā te je amogy namutat. A'eramū nipo je anure 'gā nerawau Tejuwarete 'ga pyri. Nitywi futari 'ga amū je wi 'gā pojekaara 'gā— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁹—Jeruwarete 'ga 'ā pājēeteetea. 'Ga te 'ā opājēa amut jee. A'eramū 'gā amū je wi jeremiayuwa 'gā pojekawe'em futat. ³⁰Je te 'ā Tejuwarete 'ga 'jawewara. Majepei tee ako ma'e 'jawe ore reko— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³¹Aipo ojeupe 'ga 'eramū, 'gā ita pyyka 'ga ree.
—Simono imomoa 'ga ree 'jau— 'jau numiamū.
³²A'ere Jejui 'ga 'i 'gā nupe:
—Mama'e esagea etee te je 'ā aapo tekou kwaiwete. Tejuwarete 'ga je'eg imū je iapoi. Maranuara je-porowyky are te je juka are pēfuewet?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³³—Naani. Naeneremiapofer are rūi orefueweramū ene ree. Janeruwarete 'ga te 'ā erekurap ekou. A'eramū ore oroporojukaweramū ene ree— 'jau 'gā 'ga upe.
—Kūima'e teea te ene. A'ere 'ā ene "Je Jarejuwarete 'ga 'jawewara", ere oree. Aipo ene'ea 'ga kurapara te ereko— 'jau 'gā Jejui 'ga upe amara'neramū 'ga ree.

³⁴A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:
—Ymā te 'ā pēypy 'gā ka'arana kwasiasi Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. "Pēē 'ā Ku'jywa 'ga 'jawewara", 'jau 'ga 'ā 'gā nupe rakue. Aipo ojeupe 'ga 'e are 'gā ka'arana kwasiaa inuga rakue. ³⁵Ni'mei futari Janeruwarete 'ga. A'eramū 'ga je'ega rerekwara ka'arana nanē o'me'emamū nū. Aipoa 'ā jane sikwaap. A'eramū 'ga a'jea futat aipo 'jau 'gā nupe rakue.
³⁶Ma'eramū sipo ajee je aipo 'jawarūe'em pē nupe, "Je 'ā Ku'jywa 'ga ra'yra", 'jawarūe'em pē nupe? Maran sipo je a'eramū aipo 'eramū 'ga ago'wau tekou? 'Ga te 'ā je mut ywy pe ikue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁷—Tejuwa 'ga porowykya je iapoe'emamū kasi je rerowiat pejepe ne. ³⁸A'ere ki 'ga remiapoa je iapo re je rerowiat pejepe. Je rerowiare'emamū miamū ki jeremiapoa perowiat. A'eramū nipo pēē ore kwaapa. Tejuwarete 'ga rewiri etee futat je reko. 'Ga nanē akou je rewiri etee futat nū. Norojepe'ai futari ore arajau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁹Aipo 'e are 'gā 'ga pyyg are afueweramū nū. A'ere 'ga jepe'ai 'gā nui.

⁴⁰A'eramū ore arawau oroyaapa Jejui 'ga reewe, Jotāu ry owajara katy. Juā 'ga ae pymīawer ipe ore arawau oropytau. ⁴¹A'e pe kwaiwete 'gā awau Jejui 'ga rekaa.

—Juā 'ga nuapoi futari aeremiapoe'ema ako ikue. A'ere a'jea futat 'ga 'eawer imū etee futat Jejui 'ga iapoi 'awamū— 'jau 'gā ajaupe.

⁴²A'eramū peu oo ma'e 'gā kwaiwete Jejui 'ga rerowiaa nū.

Lasaru 'ga moferapawet

11 Lasaru 'ga ojero'wau wenyra 'gā nupe rakue. 'Ga renyra ēē rera Maria. Ajepeja ēē rera Marta. Petani pe 'gā 'wya. ²Aipo Mari ēē futat jany kasiga reko'woka Jejui 'ga py are, 'ga py pireita ipyu. A'ere ēē 'ga py pirei re u'awa pyu etee futat 'ga py mukaga 'ga

wi. A'e ëë kywyrã 'ga poromũ ojero'wu. ³ A'eramũ 'ga renyra 'gã 'ga amũ monou Jejui 'ga renũina:

—“Enejekoty'aawa 'ga ojero'wu 'upa, ki Ku'jyp, ere ki kĩa upe”, e'i 'ga renyra 'gã jee ai'i— 'jau 'ga Jejui 'ga upe awau.

⁴ A'eramũ aipo ojeupe oporeawuara 'ga 'eramũ Jejui 'ga 'jau:

—A'jea futat 'ga jero'wui 'upa. A'ere 'ga namanũi futari ojero'wu upe. 'Ga jero'wu are nipo pëë 'awamũ Jarejuwarete 'ga pãjã peesak. “A'jea futat Janeruwarete 'ga ra'yrã 'ga pãjãrete ra'e”, 'jau nipo pëë jee— 'jau Jejui 'ga oree.

⁵ Jejui 'ga jekoty'aawa Marta ëë, ëë kypy'yrã ëë, 'gã kywyrã 'ga, Lasaru 'ga. Mĩmera 'gã Jejui 'ga jekoty'aawa. ⁶ A'etea 'ga 'ga rera renuw ire miamũ opytãu etee 'upa peu, mukũi 'ga osea peu. ⁷ Mukũi oser ire Jejui 'ga oje'ega wemimu'eramũ oree:

—Pe'je iruukwe. Soo Judeja ywy pe 'jau nũ— 'jau Jejui 'ga oree.

⁸ A'eramũ ore 'jau 'ga upe:

—Tee nũ'ũ. 'Awamueuu ako peuwara 'gã fueweramũ ita pyu ene juka are ai'i nũ'ũ. Te maran a'e pe jane oi etee jarejewya peu nũ?— 'jau ore 'ga upe.

⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Arimũ wata ma'eramũ ae nitesirũgatui. Nu'ara'uw-eri ae 'arimũ wata ma'eramũ ywy kwara pype. 'Arimũ wata ma'eramũ ae nokyjei watau akou. Nan tee futat je rekoi tekyjawe'em. Je manũawa upe iwaëme'emamũ 'gã naje pyyga'uwari. A'eramũ je tekyjawe'em. ¹⁰ Ypytunimũ wata ma'eramũ te ae 'ari ywy kwara pype otesirũgaturamũ— 'jau 'ga oree.

¹¹ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau oree nũ:

—Janejekoty'aawa 'ga, Lasaru 'ga oset 'upa. A'eramũ je tewau 'ga momaka 'ga ser awi— 'jau 'ga oree.

¹² A'eramũ ore 'jau 'ga upe:

—Oser ire sipo ajee 'ga pagi, ojekatu'oka nũ— 'jau ore 'ga upe.

¹³ “Lasaru 'ga amanũ 'upa” 'ea futat 'ga poromũ imome'wau oree numiamũ. A'ere ore norereapyoi te ee aipo 'ga 'eramũ. “Ga set tee upe sipo 'ga 'i pa”, 'jau etee ore. ¹⁴ A'eramũ 'ga imome'wau katu oree:

—Amanũ Lasaru 'ga 'upa, a'e je pë nupe kũi. ¹⁵ A'ere aipoa je upe esageramũ 'ga pyri jane rekoe'ema. Jeroryp je 'awamũ tepãjã pë nupe esaukar are. Taje rerowiar ete ete pejepe 'awamũ taetu 'jau. A'eramũ jane jarewau 'ga resaka— 'jau 'ga oree.

¹⁶ Aipo 'erauwe kunumĩ jopewa 'jau, Tome 'ga 'jau:

—Pe'je jane nanë. Soo jaremanũmũ 'ga rupi— 'jau 'ga oree. —Peu 'ga oramũ nipo 'gã 'awamũ 'ga jukai. A'eramũ jane nanë jarewau jaremanũmũ 'ga rupi— 'jau 'ga oree. A'eramũ ore arawau Petani pe Jejui 'ga rupi.

¹⁷ Petani pe ore waëm ire peuwara 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Amanũ enejekoty'aawa ai'i. A'eramũ ore arawau inuga ita kwara pype ai'i. Irũpãwë iseri 'awamũ— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹⁸ Aipoa amunawa Petani 'jawa 'upa Jerusarega pyri-uu. Tres kilometro etee mukua jui. ¹⁹ A'eramũ Jerusareg ipewara 'gã 'ua 'ga renyrera 'gã pyri. Mari ëë, Marta ëë. Mĩmera 'gã nesaka 'gã 'ua 'gã mojemogypyka'i 'gã kokare'em awi. ²⁰ A'eramũ 'gã amũ awau Jejui 'ga mome'wau Marta ëë upe:

—Jejui 'ga 'ut owaëma ra'e— 'jau 'gã amũ awau ëë upe.

A'erauwe Marta ëë awau ore rowosõu. A'ere Mari ëë reni oje'wyr ipe futat. ²¹ A'eramũ Marta ëë etee awau, u'arasiga ëë erawau Jejui 'ga rowosõu.

A'eramũ ëë 'jau 'ga upe:

—“Au ene reko re amunipo 'ã jekywyra kĩa namanũi rai'i— 'jau ëë 'ga upe. ²² —A'ere 'awamũ ojeupe ene porogytaramũ miamũ Janeruwarete kĩa mama'e apoi enee. Akwaap je aipoa— 'jau Marta ëë Jejui 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau Marta ëë upe:

—Oferap futat enekywyra 'ga enee nũ ĩ— 'jau 'ga Marta ëë upe.

²⁴ A'eramũ Marta ëë 'jau 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. “Janeruwarete kĩa 'awa ywy ma-teepaawa 'ara rupi ae mũ'ëi tywi awi nũ” 'ea a'jea futat— 'jau ëë 'ga upe. —A'ea 'ara rupi tãmëjë te nipo jekywyra kĩa ferawi nũ— 'jau Marta ëë 'ga upe.

²⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau Marta ëë upe nũ:

—Je 'ã a'jea futat ae moferapara. Je futat 'ã ae mogyara. Je rerowiaaramũ pamanũ agawewi. A'ere peferaw etee nũ. ²⁶ Je rerowiaara 'gã, jeje'eg imũ etee mama'e apoara 'gã nooi futari mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jarejuwarete 'ga pyri te je rerowiaara 'gã oi oferapa amanũ'u'jape'ema. Erowiat ajee aipoa ĩ?— 'jau Jejui 'ga Marta ëë upe.

²⁷ A'eramũ ëë aipo 'ga 'e re 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ rã. Arowiat futat je ene kĩĩ. A'jea futat ene Jarejuwarete kĩa remimureramũ ereko. A'jea futat ene kĩa ra'yrareteramũ ereko. Ymã te 'ã kĩa “ywy pewara 'gã nupe ekwap”, kĩa 'i enee rakue— 'jau ëë Jejui 'ga upe.

²⁸ Aipo 'e re Marta ëë awau ojewya oje'wyr ipe nũ. Okypy'yrã ëë renũina ëë awau. Owaëmawe ëë 'jau okypy'yrã ëë upe, Mari ëë upe:

—Moromu'jara kĩa, Jejui kĩa, 'ut owaëma kyn. “Tene ëë ruri oje'ega jee”, e'i kĩa enee ko kyn— 'jau ëë meewere'i weweworamũ okypy'yrã ëë upe.

²⁹ Aipo ojeupe ëë 'erauwe Mari ëë weaiteramũ awau Jejui 'ga repejãna. ³⁰ Norojori we ore orowaëma katu amunawa upe. Marta ëë ore rowosãwawer ipe etee arajupa oropytu'wau. ³¹ Mari ëë orauwe ëë pyri ajatyka ma'efera 'gã awau ëë rupi.

—Tywy pe nipo kwe ëë oi ajaa'wau. Pe'je soo ëë rewiri— 'jau 'gã ajaupe awau ëë rewiri.

³² Ore upe owaëmawe Mari ëë awau wapyka wenupy'ãu Jejui 'ga rowase.

—Ku'jyp. 'Au ene reko re amunipo 'ã jekywyra kĩa namanũi rai'i— 'jau Mari ëë Jejui 'ga upe.

³³ A'eramũ Jejui 'ga Mari ëë joo'o resaka. Ëë rewiri oo ma'e 'gã joo'o resaka nanë nũ. A'eramũ 'ga

u'arasigamū ajemuaēma 'gā nee. ³⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ma'ape ajee pemono rai'i?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe oje'ega.

—Ere ejua esaka— 'jau 'gā 'ga upe.

³⁵ A'eramū Jejui 'ga ajaa'wau u'ama.

³⁶ 'Ga joo'o resakawe 'gā 'jau ajaupe:

—Kuu. Noko 'ja. Noko Lasaru 'ga 'ga jeko-ty'aawaretea futat rai'i 'ja. Esak 'ga joo'oa 'ga ree kūi— 'jau 'gā ajaupe.

³⁷ A'eramū amumera 'gā 'jau:

—Maran ajee 'ga a'etea eae'ema 'ga amū mamā'ēi rai'i, a'e te je a'i kūi. Maran ajee 'ga Lasaru 'ga nuesagi 'ga jero'wu awi rai'i 'ū. 'Ga jukaukare'ema amunipo 'ā 'ga 'ga jero'wu upe rai'i— 'jau 'gā ajaupe.

³⁸ A'eramū ore arawau 'gā nupi. Jejui 'ga u'arasiga rerawam erowaēma ita kwara upe. Ita kwara rawopyty-mawamū 'gā itauu monou imyina iawopytyma. ³⁹ A'eramū Jejui 'ga 'jau:

—Pe'je itauu pe'au jui— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'eramū Marta ēē 'jau:

—Koo. Naani nūrā. Ipysoyag nipo nūrā. Irūpāwē 'awamū iseri nūrā— 'jau etee ēē 'ga upe.

⁴⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe nū:

—Maran ajee je 'i enee ra'e a'i ī. "Je rerowiar ire nipo ereesak Jarejuwarete 'ga pājēa", je 'i enee ra'e a'i ī— 'jau 'ga Marta ēē upe.

⁴¹ A'eramū 'gā ita kwara rawopytymawa pe'au jui 'ga upe. A'erauwe Jejui 'ga amā'jāu ywau:

—Kiapi'ni. Aje'eg je enee. ⁴² Ene 'ā jeje'ega erenup e'yina— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe. —Je-je'eg are ako eneporenuwiwet jepi. A'eramū je aipo 'jau enee 'auwara 'gā nemianuwamū. Kasi a'e pe 'gā naje rerowiar ne. "A'jea futat Janeruwarete 'ga 'ga muri janee rai'i", te'i 'gā jee 'jau. 'Awa 'ara rupi 'gā enepājē re-sagi— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwa 'ga upe.

⁴³ 'Uwarete 'ga upe oje'ēmaw ire Jejui 'ga wafukaita Lasaru 'ga upe:

—Ere ejua eēma, ki Lasaru— 'jau Jejui 'ga oje'ega Lasaru 'ga upe.

⁴⁴ A'erauwe Lasaru 'ga ferawi 'ua uēma ita kwar awi. Wauwanawa taity rerua enafu'ama enuēma ita kwar awi wakaga auwanawa reewe. 'Ga ēmauwe Jejui 'ga oje'ega 'ga resakara 'gā nupe:

—Pe'je 'ga piara rapa 'ga wi. Tuata 'ga 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga ree ifuwet ma'e

(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Luka 22.1-2)

⁴⁵ A'eramū 'ga moferawa resakara 'gā Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete. Mari ēē rupi oo ma'efera 'gā 'ga rerowiaa kwaiwete. ⁴⁶ A'eramū 'gā amū awau imome'wau fariseu 'gā nupe:

—Jejui 'ga Lasaru 'ga omoferap ko, irūpāwē 'ga ser ire ko— 'jau 'gā awau Jejui 'ga mome'wau fariseu 'gā nupe.

⁴⁷ A'eramū fariseu 'gā ajatykau mainana 'wyrriara 'gā netee. Opytuna 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nanē ajatykau 'gā nee nū. Ajatykau oporogytau Jejui 'ga ree:

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? 'Awamū 'ga tee te 'ā mama'ea janeremiapoe'ema wapo akou kwaiwete a'i kūi— 'jau 'gā oporogytau Jejui 'ga ree. ⁴⁸ —Nanuar awi 'ga momige'emamū nipo 'gā najuejue etee 'ga rerowiar. A'eramū futat nipo 'gā 'ga mogou 'wyrri-aramū ojeupe. A'eramū futat nipo jane'wyrriararete 'ga Roma pewara 'gā 'wyrriara 'ga wemiayuwa 'gā mua jane apisau, Janeruwarete 'ga mogytaawa retygukaa 'jau nipo 'ga 'gā murukaa— 'jau 'gā ajaupe.

⁴⁹ A'eramū mainana 'wyrriararete 'ga, Kaifasi 'ga oje'ega 'gā nupe. Kaifasi 'ga 'wyrriaramū 'ūina 'gā nupe aipoa kwara rupi rakue. A'eramū 'ga a'eramū oje'ega 'gā nupe:

—Nepēneapyoi we futat 'ga ree? ⁵⁰ 'Ga futat ijukapyramū. A'eramū 'ga etee futat amanūmarūmū najuejue etee jane apisiukare'ema— 'jau Kaifasi 'ga oje'ega wemiayuwa 'gā nupe.

⁵¹ A'ere Kaifasi 'ga naoje'eg imū etee rūi aipo 'ga 'i. Janeruwarete 'ga te aipo amu'eukat 'ga. Ojetee oje'ēma'e 'jawe 'ga poromū oje'ega ajaupe. "Jejui 'ga etee futat amanūarū jane apisiukare'ema", 'ga mu'eukaa ajaupe. ⁵² Judeu 'gā tywera upe futat 'ga manūi. A'ere na'gā tywera upe etee rūi Janeruwarete 'ga 'ga jukaukari. Judeue'ema 'gā nupe nanē 'ga manūi nū, majepi 'ywetee jane mogyau.

⁵³ Aipoa ojeupe Kaifasi 'ga 'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—Maran te jane Jejui 'ga pyygi 'ga jukau?— 'jau 'gā ajaupe oporogytau.

⁵⁴ A'eramū Jejui 'ga awawe'em Judeja ywy pe. Arawau Efraī 'jaw ipe etee. Aipoa 'upa jūmire'ema pyri. Aipo pe ore oropytau.

⁵⁵ Oreyy 'gā Egitu ywy awi enū'ēawer awi wea'awa maraka upe iwaēm ja'wyja'wyraruwe judeu 'gā awau ajatykau peu Jerusareg ipe kwaiwete. Oje'wyr awi 'gā awau ajatykau Jerusareg ipe. Maraka apoawa upe iwaēme'emauwe 'gā mama'e apou Moisesi 'ga remik-wasiarer imū etee ojekatu'okawamū Jarejuwarete 'ga upe. ⁵⁶ A'eramū 'gā Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe awau Jejui 'ga rekaa numiamū. A'ere 'gā nuekoari 'ga. A'eramū 'gā 'jau ajaupe:

—'Ut sipo 'ga 'au maraka are jane pyri?— 'jau 'gā ajaupe.

—Too. Maran gatu nipo 'ga 'ure'ema— 'jau 'gā ajaupe.

⁵⁷ A'eramū mainana 'wyrriara 'gā 'jau fariseu 'gā netee:

—Jejui 'ga resakaramū ki pejot 'ga mome'wau oree— 'jau 'gā maraka are 'ut ma'e 'gā nupe.

Jejui 'ga pyyg are 'gā afuweramū. A'eramū 'gā poromū 'jau, "pemome'u ki 'ga oree", 'jau 'ga 'gā nupe.

Jejui 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

(Mateu 26.6-13; Maku 14.3-9)

12 Egitu ywy awi oropyyfera 'gã nenũ'ëawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaëm ja'wy-ja'wyrâuwe ore arawau Petani pe.

A'eramũ Jejui 'ga ore rerawau wemimofawera 'ga 'wyr ipe, Lasaru 'ga 'wyr ipe. ² A'eramũ peu ore waëm ire, peuwara 'gã mama'e apou oree, ore mojem'i'waawamũ. Marta ëë mama'e rerua mama'e 'wawa 'arimũ oree. A'eramũ Lasaru 'ga nanë 'ua wapyka ojem'i'waa Jejui 'ga pyri. ³ A'eramũ Mari ëë jany kasiga ryrũ ppyka erua. Aipoa jany kasiga wepyeteramũ agawewi. A'etea Mari ëë aipoa jany kasiga werut eko'woka Jejui 'ga py are. Naritu 'jau 'gã aipo jany kasiga upe. 'Ga py pireita ipyu. 'Ga py pirei re ëë u'awa pyu etee futat 'ga py mukaga. Jany kasiga okwasi'wau 'gã noga raipy pype. ⁴ A'ere Jejui 'ga remimu'eramũ ore mũ narafutari. Judas Iskariote 'ga nafutari aipoa. Judas 'ga futat ia'wyr'e'ema 'gã nupe Jejui 'ga monoara. 'Ga futat poromũ nafutari jany kasiga pyu Jejui 'ga py pireja.

⁵—Kuu. Ma'eramũ sipo ëë ime'ege'ema ka'aranũ are 'wei. Epy te 'ã 'aga jany kasiga. Tresëtu ka'aranũ 'ua ee. A'eramũ amunipo 'ã ëë ime'ega ka'aranũ are ojeupe. A'eramũ amunipo 'ã ëë epyfera mua janee. A'eramũ amunipo 'ã jane imojo'oka ikaraemãe'ema 'gã nupe— 'jau 'ga 'ũina.

⁶ Judas 'ga najemuaëmi agawewi ikaraemãe'ema 'gã nee. O'meramũ te 'ga 'i. Jejui 'ga remimu'ea futat 'ga numiamũ. 'Ga futat ka'aranũ yrũ rerekwara. A'eramũ 'ga amunarũmũ ka'aranũ are ojeupe jepi. Muna'ywa futat 'ga. A'eramũ 'ga poromũ jany kasiga me'eg are afueweramũ. "Amojo'ok amunipo 'ã je epyfera tejeupe", 'jau 'ga ojeupe numiamũ.

⁷ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Tene ëë iapoi. 'Aga jany kasiga ëë om'ÿigatu je manũnamũ je ree eko'wogipyramũ te rai'i numiamũ. A'ere ëë 'awauwe eko'wogi je ree. Tene ëë iapoi jee— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ⁸—Ikaraemãe'ema 'gã nooa'uweri futari pë nui. A'eramũ ene anure mama'e monou 'gã nupe ejemifutar imũ 'jau. Je te nako fukui futari pë pype— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramũ judeu 'gã Jejui 'ga rekwawa kwaapa.

—Petani pe 'ga oi akou ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã kwaiwete awau Jejui 'ga rewiri. Lasaru 'ga resaka nanë 'gã awau nũ. Jejui 'ga remimofawera 'ga futat poromũ Lasaruramũ. ¹⁰ Lasaru 'ga moferaawamũ 'gã kwaiwetewete Jejui 'ga rerowiaa. Mainana 'wyrriara 'gã nerowiar awi 'gã opoia. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerowiaararetea futat ajemogyau. A'eramũ mainana 'wyrriara 'gã amara'neramũ 'gã nee. Lasaru 'ga resaka 'gã oramũ mainana 'gã Lasaru 'ga juka are afueweramũ.

Kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga ataawet

(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Luka 19.28-40)

¹² Ai'iwe ore arawau Jerusareg ipe Jejui 'ga rupi. Kawaru'i aranuwamueuu 'arimũ Jejui 'ga 'ua akou. A'er-

amũ muku awi maraka are 'ut ma'e 'gã 'ga rera renupa.

—Aipo Jejui 'ga ruri akou— 'jau peuwara 'gã Jerusareg ipe 'ut ma'efera 'gã nupe. —'Ga futat 'awamue Lasaru 'ga omoferap ai'i. Ita kwara pype 'ga ruwamũ 'ga wafukaita 'ga reumera upe ai'i. A'erauwe futat Lasaru 'ga ferawi 'ua uëma ita kwar awi ai'i— 'jau Lasaru 'ga ferawa resakarera 'gã imome'wau kwe awi 'ut ma'efera 'gã nupe. —Pe'je ajee soo Jejui 'ga resaka 'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã kwaiwete awau 'ga rowosõu. 'Gã ku'ia 'gã nerekou. A'eramũ 'gã a'eramũ pinowa rerawau imowawaka 'ga repejãna. 'Ga resakawe 'gã wafukaita 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga 'ã esageay. Ene 'ã 'ga remimurera futat. Ene futat 'ã Israeu juapyreramũ ore upe 'wyrirarereteramũ. A'eramũ ki Janeruwarete 'ga ojejukau esage ene ree— 'jau 'gã wafukaita Jejui 'ga upe.

Kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga 'ua owaëma Jerusareg ipe. Ymã Sakari 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue. "Pekyje kasi Jerusareg ipewaramũ ne. Kwe pë'wyrirarete ruri kawaru'i 'arimũ", 'jau 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue.

A'ere aipo are ore norereapyoi, aipoa 'ga waëmaw ipe iaporamũ. A'ere anure ywag ipe Jejui 'ga o re tãmëjë te orereapyoramue 'ga remikwasiarera ka'aran are ikue. "A'jea futat. 'Ga remikwasiarer imũ etee futat 'gã iapoi rai'i", 'jau ore arajaupe, ywag ipe 'ga o re.

¹⁹ Jejui 'ga repejãna 'gã oo resakawe, fariseu 'gã 'jau:

—Kuu. 'Gã juejue nipo oo Jejui 'ga repejãna ki sa, "perowiar awi 'ga" 'eramũ etee pa 'gã 'ã nũ— 'jau 'gã ajaupe.

Amanũawama Jejui 'ga imome'uawet

²⁰ Grego 'gã amũ awau judeu 'gã nupi Jerusareg ipe. Janeruwarete 'ga muorypa 'gã awau 'gã nupi maraka pe. ²¹ A'eramũ 'gã awau oje'ega Filipe 'ga upe. Pesaita pewara Filipe 'ga. Garireja ywy pe aipoa amunawa Pesaita 'upa. A'eramũ grego 'gã 'jau Filipe 'ga upe:

—Oreporosagiwer ore Jejui 'ga ree, ki Filipe— 'jau 'gã 'ga upe.

²² A'eramũ Filipe 'ga Andre 'ga upe ra'ne awau imome'wau. A'eramũ Andre 'ga Filipe 'ga rerawau Jejui 'ga upe.

—Grego 'gã 'ut amũ ene resaka, ki Jejui— 'jau 'gã 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je 'ã Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramũ nipo anurenure'i je manũ re 'gã 'jau kwaiwete jee: "Eteete ma'e 'gã apyrapara 'ga ra'e", 'jau nipo 'gã jee, je manũ resaka— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁴—Sã'ã juowuu a'ÿja otyme'emamũ ipytune'ema. Majepei tee futat a'ÿja. A'eramũ futat ojemoteu otym ire te ipori. A'eramũ futat waramũ ojeme'yita wa'ÿja pyu. A'eramũ te nojemoteei a'ÿja. Nan tee futat je manũ re jeremiyauwa 'gã jeme'yi. Je manũ re kwaiwetewete ajemogyau namuta-mutat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁵—Janeruwarete 'ga remifutara apoare'ema 'gã a'ÿi tyme'ema 'jawe. 'Gã

nekoï ekoetei tee. Amanũ re awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri. A'ere Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apoara 'gã itymipyrera 'jawe. Nokyjei 'gã amanũ awi. A'eramũ nipo anure 'gã ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ ete rui futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporogytau 'ũina.

²⁶ —Jeremiayuwamũ pejekoweramũ ki jeje'ega peenup, jeremifutar imũ etee futat mama'e apou. Nan pejemogy je pyri namutat a'jea futat. A'eramũ nipo jeremiayuwa 'gã nupe Jeruwarete 'ga 'jau: "Gã esageay jee", 'jau nipo 'ga 'gã nupe jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Jepy'a'wyt je tekou. Maran te je rekoi, na'ea'uweri je Jarejuwarete 'ga upe. "Je rereko tywerukar awi ape 'gã nupe", na'ei futari je 'ga upe nũ. Nanuaramũ futat je ruri ikue. Ijukapyramũ futat 'ga je muri ikue. A'eramũ nipo 'gã je rerekou tyweaete futat je jukau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ Aipo 'e re Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe:
—Mama'ea eapo ejemuorywukaa 'gã nupe, Kiapi'ni— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'ga oje'ega mua 'ga upe ywag awi:

—Mama'e mũ futat ako je aapo tejemuorywukaa 'gã nupe ko. Anure tãmējē te nipo je iapou'jawi nũ— 'jau Ku'jywa 'ga oje'ega mua wa'yra 'ga upe.

²⁹ Aipo renupawe peuwara 'gã amũ 'jau ajaupe:
—Kuu. Ma'ja te poromũ?
—Aman aunuga nipo aipo kũi— 'jau 'gã ajaupe.
—Naani nũ'ũ. Ywagipewara 'ga amũ te nipo aipo oje'ega amut 'ga upe nũ'ũ— 'jau amumera 'gã ajaupe.

³⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ore upe juejue:
—Naje ree rui 'ga je'egi jee. Pē nee te 'ga je'egetei— 'jau 'ga ore upe imome'wau. ³¹ —'Awamũ nipo Jeruwarete 'ga 'i: "Neperowiari jera'yra 'ga. A'eramũ pēē pejekwau jee", 'jau nipo 'ga 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'awamũ futat je rerowiare'ema 'gã 'wyrriara pājē mateepapa jui— 'jau Jejui 'ga oree. ³² —'Ypeywar are temono temu'am ire te nipo je tejerowiaarama 'gã murukari tejepyri— 'jau Jejui 'ga oree.

³³ Aiporamũ futat 'ga amanũawama mome'ui oree.
³⁴ A'eramũ 'ga je'ega renupara 'gã 'jau Jejui 'ga upe:
—Ma'eramũ ene poromũ 'jau ki 'ei. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa wemimurama 'ga ree rakue: "Namanũi futari Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Namutat 'ga rekoi amanũme'em", 'jau 'ga 'ã inuga ikwasiaa ka'aran are rakue: Ma'eramũ ajee poromũ ere oree, aru'e etee ore enee. 'Ypeywar are nipo 'gã je mu'ama, ere poromũ nũ, aru'e te ore enee a'i kũi. Najarejuwarete 'ga remimurera rui tãmējē futat nipo 'ã ene nũ'ũ?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe aipo 'ga 'eramũ.

³⁵ A'eramũ aipo 'gã 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:
—Jarejuwarete 'ga je'eg are pē mu'jawamũ nanē je ruri ikue. A'eramũ ki pēē jeje'ega rerowiaa pejejepype je rekoramũ. Jeje'ega renuparamũ pēē pejemogyau 'arimũ wata ma'e 'jawe. Sã'ã ae 'arimũ mama'e resaga katu katu. Nan tee futat je Tejuwarete 'ga resaukaa pē nupe. A'ere je anurenure'i je oi pē nui nũ. Je o re taetu

nipo nepēneapyoa'uweri ee. Ee pejejeapyoe'em ire nipo pēē iseraip ma'e 'jawe pejemogyau. Iseraip ma'e 'jawe etee nipo pēē pejemogyau peje'ak-waawe'emamũ. Ypytunimũ iseraip ma'e 'gã mama'e nuesagi. 'Gã seraiwa mama'ea nuesaukari 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁶ —A'eramũ ki pēē je rerowiamũ pejejepype je rekorauwe pejejeapyoramũ jeje'eg are. A'eramũ je tejerowiamũ pē monou tejemiayuwamũ. Aiporamũ pēē iseraiwe'ema 'gã 'jawe. Mama'ea peesak katu katu pejemogyau. A'eramũ 'arimũ wata ma'e 'jawe futat pēē— 'jau Jejui 'ga 'ũina 'gã nupe.

Nerowiari futari 'gã 'ga

Aipo 'gã nupe 'e re Jejui 'ga awau ojepe'au ajemima 'gã nui. ³⁷ Opājē mũ Jejui 'ga 'gã nemiapoe'ema apou'jau'japa agawewi 'gã neape. A'etea 'gã nerowiari 'ga ajemogyau. ³⁸ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga Isai 'ga ka'arana kwasiari inuga jee rakue. "Ene 'ã Orejararetea. A'ere 'gã nitywi oreje'ega rerowiaara. Ene 'ã pājērete agawewi. A'etea 'gã enepājēa nerowiari futari", 'jau Isai 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Aipoa a'jea futat Isai 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue. A'eramũ a'jea futat Isai 'ga 'eawer imũ etee futat poa.

³⁹ Isai 'ga ka'arana kwasiaru'japa 'gã nee wējēmĩ rakue nũ:

⁴⁰ "Janeruwarete 'ga 'gã namueapyoukari ee.
A'eramũ 'gã wapyakwafuge'emamũ weapyoe'emamũ ee.

A'eramũ 'gã a'eramũ opoiwewere'emamũ otywer awi. Jekatu'og ape, 'jawe'em 'gã 'ga upe.
A'eramũ 'ga a'eramũ 'gã katu'oke'ema futat", 'jau Isai 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁴¹ Jejui 'ga rurawam are Isai 'ga ka'arana kwasiaa inuga rakue. Isai 'ga weapyoramũ Jejui 'ga rurawam are. Esageay ma'e 'ga. Kũima'eeteete 'ga 'ea 'ga ikwaapa. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga 'ga rurawam are rakue.

⁴² A'etea 'gã kwaiwete Jejui 'ga rerowiaa. 'Wyrriari 'gã amũ miamũ futat 'ga rerowiaa. A'ere 'gã aipo 'eramũ eewi nojemome'ui ajaupe. Fariseu 'gã wejue "Jejui 'ga rerowiaara 'gã simũ'ē jarejatykaaw awi 'jau. A'eramũ futat imũ'ēmyrera 'gã osou'jape'ema jarejatykaawa pype 'jau", e'i fariseu 'gã ajaupe rakue. A'eramũ 'gã a'eramũ wejue ojemome'wawe'em 'gã nemianuwamũ. ⁴³ Ajuowase ako esage are etee 'gã wea'aramũ. Janeruwarete 'ga rowase ako esage are jēmĩ 'gã wea'are'emamũ.

⁴⁴ A'eramũ Jejui 'ga oje'ega momorayau ojee ajatyka ma'eramũ juejue oree:

—Je rerowiaara 'gã je muarera 'ga nanē futat werowiat— 'jau Jejui 'ga oree. ⁴⁵ —'Araju'jawe etee futat ore. A'eramũ je resakara 'gã nanē je muarera 'ga resaka futat— 'jau Jejui 'ga oree. ⁴⁶ —'Awa ywy pe ako je ruri pē mueapyoawamũ ai'i. A'eramũ je rerowiaara 'gã weapyoramũ je ree ajemogyau. Naypytunimũ wata ma'e 'jawe rui 'gã. Ypytunimũ wata ma'e 'gã mama'e ty-

wera nuesagi wape awi. A'ere je rerowiaara 'gã nannarui. 'Arimũ wata ma'e 'jawe te 'gã. Je 'ã mama'ea aesaukat 'gã nupe. Mama'e are 'gã mueapyou— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴⁷—'Gã amũ nipo jeje'ega renupa ekoete akou. A'ere nipo 'gã nuerowiari jeje'ega. A'etea nipo je "nepã'awyri pëë Jarejuwarete 'ga upe", na'ea'uweri 'gã nupe. Naaipo 'gã nupe 'jaramũ rui je ruri. Pëtywer awi pë katu'okawamũ te je ruri 'awa ywy pe ikue— 'jau Jejui 'ga oree. ⁴⁸—Pëë mũ nipo jeje'ega rerowiare'ema 'eramũ naje rui areko tywet pëë. Janerwarete 'ga te nipo wowase pë majatykaawa 'ara upe iwaëmamũ e'i pë nupe: "Neperowiari Jera'yrarete 'ga je'ega rakue. A'eramũ je pë nerekou tyweaete", e'i nipo 'ga pë nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴⁹—Najetee rui te 'ã ojot ikue. Jeruwarete 'ga te je mut pë mu'jaukaa jee ikue. 'Ga 'eawer imũ etee futat je tekou teje'ega pë nupe, 'ga je'ega mome'wau. ⁵⁰'Ga je'ega renuparamũ 'gã jemogyi namutat. 'Au amanũ re 'gã awau oferapa ywag ipe Ku'jywa 'ga pyri amanũ'jape'ema. A'eramũ futat 'gã awau ajemogyau peu. A'ea te je 'ã akwaap. A'eramũ je a'eu etee futat imome'wau pë nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

Wemimu'e 'gã py pireitawet

13 Maraka apoawa upe iwaëm ja'wyja'wyräuwe Jejui 'ga 'jau ojeupe: "'Awamũ iwaëmi 'gã maraka apoawa upe, Egitu ywy awi oypyfera 'gã nenũ'ëawer are wea'awa maraka upe. A'eramũ 'awamũ futat owaëma ja'wyja'wy je manũawa upe. Temanũ re nipo je oi tejewya ywag ipe Tejuwa 'ga pyri nũ", 'jau Jejui 'ga akou ojeupe etee futat.

Wemiayuwamũ 'ga oporomutaramũ ore ree ikue. Amanũ enunewe 'ga mama'e apou oree, ore ree oporomutaawa resaukaawamũ ikue.

²Jejui 'ga 'üina ojemi'waa ore pyri, wemimu'eramũ. A'eramũ mama'eukwaawa 'wyrriara Judas 'ga mu'akwaawukare'ema 'ga mogou. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: "'Oo pa je Jejui 'ga monou mainana 'gã po pe kwy", 'jau 'ga ojeupe.

³Ojemi'waaw ipe Jejui 'ga 'jau ojeupe: "'Ku'jywa 'ga opãjã amut jee. A'eramũ je pãjãreteramũ tekou", 'jau 'ga ojeupe 'üina. "'Ku'jywa 'ga wi futat te ako je ruri ikue. A'eramũ je 'awamũ tewau tejewya 'ga pyri nũ", 'jau 'ga 'üina ojeupe. "A'ere je teo enune 'gã mu'ei mama'e mũ ree", 'jau 'ga ojeupe 'üina.

⁴A'ere Jejui 'ga afu'ama weteyrũ mosoka ojewi. A'ere 'ga ae piryypawa pyyka ojeku'afaa ipyu. ⁵A'ere 'ga 'y reko'woka y'asiga pype. A'ere 'ga orepy pireita. Orepy pirei re 'ga imukaga ae piryypawa pyu, aku'au imamanipyrrera pyu. ⁶Ore mũ py pirei re 'ga ajepaja 'ga py pireita nũ. A'ere ajepaja mũ nũ. A'ere ajepaja mũ nũ. Awau owaëma Simão Pedro 'ga upe:

—Ere epy mua. Sipirei enepya 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. A'ere Pedro 'ga 'i etee 'ga upe:

—Kuu. Naani nũ'ü. Najeremiayuwa rui te 'ã ene. A'eramũ ene jepy pireitarũ'em— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe.

⁷A'eramũ Jejui 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—'Awamũ nenereapyoi futari jeremiapo are. Anure te nipo enereapyo ee— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

⁸—Naani futari. Nerepirei futari jepya— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe.

—Naani. Je enepy pireite'emamũ ene najeremiayuwa rui ereko— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

⁹A'eramũ aipo ojeupe 'ga 'erauwe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jepya etee kasi ajee erepirei ne nũ. Jepoa we futar iki ajee epirei 'ü, jeakaga 'jau a'i kũi— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁰—Naani. Sã'ã ojauk ma'e 'gã piky'ae'ema. 'Gã pya etee 'ã oky'aramũ. A'eramũ 'ã 'gã opya etee ipireita. Nan tee futat pëtywera Janerwarete 'ga imoiri pë nui. A'eramũ pëë ipiky'ae'ema 'jawewaramũ 'ga upe. Pëë mũ te ajee 'ã nepëpouriweri pejetywer awi rai'i. A'eramũ Janerwarete 'ga nanë imoire'ema 'ga wi. Aipo 'ga ipiky'a ma'e 'jawe ako ojekatu'oge'ema futat— 'jau Jejui 'ga oree.

¹¹Jejui 'ga Judas 'ga kwaapa ojee. "'Ga futat nipo je mono kũima'e tywera 'gã po pe" 'ea 'ga ikwaapa. A'eramũ 'ga poromũ 'jau oree: "Pëë mũ nipo ipiky'a ma'e 'jawe futat", 'jau 'ga oree.

¹²Orepy pireipaw ire 'ga afu'ama waity munepa nũ. A'ere 'ga wapyka. Wapyg ire 'ga oje'ega oree:

—Nepëneapyoi futari jeremiapofer are. ¹³A'eramũ je pë mueapyou ee. "'Ga jane mu'jara", pe'je 'ã jee jepi.

"Ga Janejararetea", 'jau 'ã pëë. A'jea futat pe'je. Namutat je reko'i pë nupe. ¹⁴Je te 'ã pë mu'jara. Je futat pëjararetea. A'etea ako je pëpy pireita ko, pënemiayuwa 'jawe ko. Mama'ea je 'ã aapo pë nupe. A'eramũ ki pëë nan tee futat mama'e apou pejejaupe je 'jawe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁵—Pëpy ako je apirei pë mu'jawamũ pejejaupe mama'e apo are ko. "Je 'ã kũima'eeteetea. A'eramũ je mama'e apowarũ'em pë nupe", pe'je kasi pejejaupe ne. Je 'jawe futar iki mama'ea peapo pejejaupe pejejopoa— 'jau 'ga oree, orepy pirei re.

¹⁶—A'jea futat je 'i. 'Wyrriara 'gã kũima'eeteetea. 'Ga remiayuwa 'gã o'wyrriara nuapyyraawi. Moranuwa rerooara 'ga nanë nuapyyraawi omonoara 'ga. A'eramũ je 'wyrriara 'jawe futat pë nupe. Jeremiayuwa futat pëë. A'eramũ pëë je 'jawe futat mama'e apou 'awamũ.

¹⁷'Awamũ pekwaap. A'eramũ pëë je'eawer imũ etee futat mama'e apou. "Pejopoar iki mama'e apo are", je'eawer imũ mama'e aporamũ nipo pëë pejeku'iramũ pejejemogyau— 'jau 'ga oree ore mu'jau.

¹⁸—A'ere je napë nupe juejue rui je 'i. Akwaap je pëë. Tejemimu'eramũ je pë mũ'ëi. Pëë mũ futat nipo kũima'e tywera 'gã po pe je monou. Ymã we te 'ã 'ga amũ ka'arana kwasiari inuga je ree rakue. "Je pyri ojemi'wat ma'e 'ga amũ nipo je juka are ifuwet", 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee nipo pëë mũ je monou 'gã po pe. ¹⁹A'eramũ je tejukae'emauwe aipo mome'wau pë nupe. A'eramũ pëë je'eawer imũ etee ijeapo re je'eawera rerowiaa. A'eramũ nipo pëë 'jau jee: "A'jea futat. Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ra'e", 'jau nipo pëë jee— 'jau 'ga oree. ²⁰—A'jea futat je

'i jeremimokwasi'o 'gã nerekou esageramũ 'gã je naně je rereko esage ajemogyau nũ. Je rereko esageara 'gã je muarera 'ga naně erekou esage ajemogyau nũ— 'jau 'ga oree.

Ae a'wyre'ema upe 'ga monoara 'ga
(Mateu 26.20-25; Maku 14.17-21; Luka 22.21-23)

²¹ Aipo 'e re Jejui 'ga u'arasigeteteramũ. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pěě mũ je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'gã nupe je jukaukaa— 'jau 'ga oree.

²² A'eramũ ore arajemogymogyau etee aramã'jãu arajuee.

—Awýja upe sipo 'ga 'i poromũ?— 'jau ore arajemogyau.

²³ A'eramũ je te'ýina 'ga pyri katu katu teapyka, 'ga jekoty'aawaretea je. ²⁴ A'eramũ Simão Pedro 'ga ojepoetyka jee.

—“Awýja upe te ere poromũ?” ere 'ga upe— 'jau 'ga jee ojepoetyka.

²⁵ A'eramũ je tejeupe Pedro 'ga 'eramũ tejua 'ga rerowyka katu katu.

—Awýja upe te ere poromũ, ki Ku'jyp?— 'jau je 'ga upe.

²⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau:

—Peesag iki je mani'oko'o'i akýma monoa 'ga po pe— 'jau 'ga jee aipo ojeupe je 'eramũ.

'Ga mani'oko'o'i pyyka imuakýma tyfera pype. A'ere 'ga imonou Judas 'ga po pe. Simão Iskariote 'ga ra'yra 'ga poromũ. ²⁷ Mani'oko'o'ia 'ga po pe imono ypyrauwe mama'eukwaawa 'wryiara 'ua osou 'ga pype. A'erauwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ewau ejemiaporama apou tãmějě kaměšfete— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'ere ore 'ga pyri ojemi'wat ma'eferamũ norereapyoi 'ga je'eg are.

—Ma'eramũ sipo 'ga aipo 'jau 'ga upe 'wei?— 'jau ore arajaupe.

²⁹ —Mama'e mũ mua nipo kwe 'ga 'ga monoi kũi. Ikaraemãe'ema 'gã nupe ka'aranũũ monou nipo kwe 'ga 'ga monoi kũi— 'jau etee ore arajaupe. “Ga futat nã'ã ka'aranũũ yrũ rerekwara re'ã”, 'jau ore. A'eramũ ore poromũ 'jau “mama'e mũ nipo 'ga oo imua”, 'jau ore ee orojeapyoe'ema rerekou.

³⁰ Jejui 'ga wi mani'oko'o'i pyyka ypy we Judas 'ga afu'ama awau uẽma ore wi. Awau 'ga oporogytau mainana 'wryiara upe, 'gã nupe Jejui 'ga mono are. Ypytunimũ futat 'ga awau ore wi.

Pedro 'ga momoranupawet
(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Luka 22.31-34)

³¹ Judas 'ga ãm ire Jejui 'ga 'jau oree:

—Je pěneki'yraretea. 'Awamũ futat nipo je manũi. Anurenure'i nipo pěě je manũ re Jeruwarete 'ga pãjě resaka. Jepãjěa naně nipo pěě esaka nũ. A'eramũ nipo pěě aipo resag ire 'jau oree: “Pěě te 'ã pãjěretea. Pě-

nesage 'ã oree”, 'jau nipo pěě oree orepãjě resag ire, ore muorypa— 'jau Jejui 'ga oree.

³³ —Kunumĩmet. Nako'a'uweri je namutat pě pype. Ko'iko'i ete je oi pě nui. Je o re nipo pěě pejewau je rekaa numiamũ. A'ere nipo “nepeoa'uweri je waw ipe”, 'jau ako je judeu 'gã 'wryia'ri 'gã nupe ikue. A'ere je 'awamũ pě nupe naně je 'i aipo 'jau nũ— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁴ —A'eramũ je mama'e yau mũ mome'wau pě nupe. Jeporomutat te je 'ã pě nee kwaiwete. A'eramũ ki pěě naně pejeporomutaramũ pejejee. Pejejuerekou esage ki je 'jawe. ³⁵ A'eramũ pejejuereko esage resakara 'gã 'jau pě nupe: “Jejui 'ga remiayuwa 'gã futat. A'eramũ 'gã oporomutaramũ ajuee 'ga 'jawe. A'jea futat 'gã 'ga remiayuwa ra'e”, 'jau nipo 'gã pě nesaka— 'jau Jejui 'ga oree.

³⁶ Aipo 'ga 'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Ma'ape ene ewau poromũ, ki Ku'jyp?— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Nereo'a'uweri je rupi 'awamũ. Anure te nipo ereo je rewiri— 'jau etee 'ga 'ga upe.

³⁷ —Ma'eramũ je tewawe'em ene rupi ki 'ei? Ene reewe futat je manũi tewau kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—“Ene reewe futat je oi temanũmũ”, 'jau ene kũi. A'ere je te a'jea futat je 'i enee kũi. 'Awa ypytuna rupi futat nipo ene'me 'gã nupe muapyt, je kwakupa nipo 'gã nupe wyrasokwě je'eg enunewe kũi— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

Janeruwarete 'ga rupap

14 Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oree ikue:

—Pě'arasig kasi ne. Pejepy'a'wyre'emamũ naně pejejemogyau nũ. Jarejuwarete 'ga ree etee pejejemogyppyka pejejemogyau. Je ree naně pejejemogyppyka pejejemogyau nũ. ² Jeruwarete 'ga rupaw ipe kwaiwete 'oga. A'eramũ je pěnupawa mogatyrũmũ tewau. Aipo tywe'em ire amunipo 'ã je aipo na'ea'uweri pě nupe. ³ Pěnupawa mogatyrũmaw ire nipo je tejua pě nupe, pě nerawau peu tejepyri pě mogyau. ⁴ Pekwaap futat 'ã je wawa piara— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

⁵ A'eramũ Tome 'ga 'jau 'ga upe:

—Norokwaawi ore ene wawa, ki Ku'jyp. Maran sipo ore ene wawa piara kwaawi?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je futat 'ã pe 'jawewara. Je rupi etee te peo Jeruwarete 'ga pyri. Je 'ã mama'e a'jea etee omome'u. Je futat ae mogyara. Je futat omonoukat pěě imogyau Jarejuwarete 'ga pyri, a'e je 'ã pě nupe jepi. ⁷ Je kwaaw ire Jeruwarete 'ga naně pekwaap nũ. 'Awamũ 'ã pekwaap 'ga futat. A'eramũ nipo pěě 'ga resaka futat— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

⁸ A'eramũ Filipe 'ga 'jau 'ga upe:

—Eesaukat Jarejuwarete 'ga oree, ki Ku'jyp. 'Ga resag ire torerekõěai arajemogyau 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Naje kwaawi we nipo ape ki sa? Ymā agawewi te 'ā je rekoi pē pype a'i kūi? Je resakara 'gā Jeruwarete 'ga nanē wesak futat nū kūi. Ma'eramū ene poromū "Jarejuwarete 'ga eesaukat oree", 'jau jee 'ū? ¹⁰ Jeruwarete 'ga je 'jawe futat kūi. Je nanē 'ga 'jawe futat kūi. Ma-jepei teewara 'jawe futat ore rekoi kūi. Nererowiari nipo aipoa ki sa?— 'jau Jejui 'ga Filipe 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau oree:

—Nateje'ega etee rūi je amome'u pē nupe 'agamū. Tejuwarete 'ga je'ega te je amome'u pē nupe kūi. Opājē mū futat 'ga mama'e apoukari jee. ¹¹ Je rerowiat pejepe. Je futat ako Tejuwarete 'ga pir are. 'Ga nanē akou jepir are nū. Aipoa ki perowiat. Jeje'ega rerowiare'ema ki jeremiapofer are je rerowiat pejepe. ¹² A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gā nipo mama'e apou je 'jawe etee futat. Tejuwarete 'ga pyri je oi 'awamū. A'eramū nipo je rerowiaara 'gā mama'e apou je apyraa— 'jau Jejui 'ga oree. ¹³ —A'eramū pēē je rerowiaaramū je renūina "mama'ea eapo oree", 'jau ki pēē jee. A'eramū je pē nemienūja apou pē nupe tejer imū pēē enūi re. A'eramū pēē mama'ea pejejeupe je iapo re Jarejuwarete 'ga muorypa, pejejeupe iapoower are. ¹⁴ A'jea futat je'ea. "Mama'ea eapo oree", tejer imū tejeupe pēē 'eramū je iapo futari pē nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

Janeruwarete 'ga 'Agesage

¹⁵ —Je ree pejeporomutar ire nipo pēē jeje'ega renupa. ¹⁶ A'eramū je teje'ega renuw ire 'jau Tejuwarete 'ga upe: "E'agesagea emono je rerowiaara 'gā nupe 'gā poaawamū je 'gā poawera 'jawe", 'jau nipo je 'ga upe. "Namutar iki E'agesagea emogo 'gā pype imoire'ema futat 'gā nui", 'jau nipo je 'ga upe. ¹⁷ 'Ga 'Agesagea mama'e a'je are etee futat pē mueapyo Jarejuwarete 'ga ree. Je rerowiare'ema 'gā 'ga 'Agesage kwaape'ema futat. A'eramū 'ga 'gā nupe U'agesage monowe'em futat. A'ere 'ā pēē 'ga 'Agesagea pekwaap. Pē pyri futat 'ga 'Agesagea rekoi. A'eramū anurenure'i futat akou pē pype, pēnerekwaramū. Janeruwarete 'ga 'Agesagea akou je rerowiaaramū pē pype— 'jau 'ga oree.

¹⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau nū:

—Anure nipo je ruri tejewya pē nupe nū. Naety-ga'uweri je pēē imogyau— 'jau 'ga oree.

¹⁹ —Anurenure'i nipo je rerowiare'ema 'gā naje resagu'jawi. A'ere pēē je resagu'jap futat pejepe. Temanū re miamū je ferawi etee nū. A'eramū nipo je pē mogyau teje'jawe etee futat. ²⁰ Pē nupe 'ga 'Agesage rur ire pē mueapyo Jeruwa 'ga ree, je ree 'jau. "Uwarete 'ga pyri 'ga rekoi. Jane pyri nanē 'ga rekoi futari nū" 'e are pē mueapyoukaa. "Ga pyri nanē ore rekoi nū" 'e are nanē pē mueapyoukaa nū— 'jau 'ga oree ikue.

²¹ —A'eramū ki pēē jeje'ega renupa katu pejejemogyau. Jeje'ega renup katuara 'gā iporomutat futat je ree. Aipo 'gā nee Jeruwarete 'ga poromutaramū futat. Je nanē 'gā nee teporomutaramū nū. 'Gā nupe je jekwaawukari futat— 'jau 'ga oree ikue.

²² A'eramū Judas 'ga oporonupa ee 'ga upe. Najudas Iskariote 'ga rūi. Ajepeja 'ga Judas 'ga te oporonup ee 'ga upe:

—Ma'eramū ene ejekwaawukaa ore upe etee 'ū? Ma'eramū sipo ene ejekwaawukare'ema ejerowiare'ema 'gā nupe?— 'jau Judas 'ga oporonupa ee 'ga upe.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je ree iporomutat ma'e 'gā jeje'ega wenup futat. A'eramū Jeruwarete 'ga oporomutaramū aipo 'gā nee. Tejuwarete 'ga retee futat je rekoi 'gā nupe. ²⁴ Je ree iporomutare'ema 'gā jeje'ega nuerowiari futari. Nateje'ega rūi te 'ā je amome'u pē nupe. Tejuwarete 'ga je'ega te je 'ā amome'u, temuarera 'ga je'ega etee futat— 'jau 'ga 'ga upe ikue.

²⁵ —Pē pype tekou je 'ā a'e mome'wau pē nupe.

²⁶ Anure nipo 'ga U'agesage muri jerekwawer ipe pē poaawamū, pē mu'jau mama'e a'je are, pē muea'aa je'eawer are— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁷ —Je 'ā jepy'ata'wa futat. A'eramū je teje'jawe etee futat pē mogyau pē mopy'ata'wau. Je rerowiare'ema 'gā nojomopy'ata'wai futari. A'ere je nanarūi. Je te a'jea futat pē mopy'ata'waara. A'eramū ki pēē pejepy'ata'waramū pejejemogyau je ree. Pekiye kasi mama'e awi ne— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁸ —"Awamū je oi pē nui. A'ere anure je ruri nū", a'e je ako pē nupe ko. A'ea peenup je'eawera. Je ree iporomutat ma'eramū nipo pēku'i pejejemogyau je o re je ree. Tejuwarete 'ga pyri je oi. 'Ga 'ā je apyraapararete futat. A'eramū nipo pēē pejeku'iramū je o are— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁹ —Teoa je amome'u pē nupe 'awamū. A'eramū pēē je o re jeje'ega rerowiaa. ³⁰ Amogytaaiw etee je pēē na'ne. Je rerowiare'ema 'gā 'wyrira 'ut ja'wyja'wy jee. A'ere nuapoukara'uweri mama'ea jee. ³¹ Tejuwarete 'ga 'eawer imū etee futat je mama'e apoi tekou. A'ere je rerowiare'ema 'gā anure 'gā neapyoramū Jeruwarete 'ga ree jeporomutar are— 'jau 'ga oree.

Aipo 'epaw ire 'ga 'jau oree:

—Pe'je iruukwe 'aw awi. Soo 'jau— 'jau 'ga oree wemimu'eramū.

A'eramū futat ore arawau aipo awi.

Uwa 'ywarete 'jawewat

15 A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree, ore mu'jawamū:

—Je 'ā uwa 'ywarete 'jawe. A'eramū pēē je rerowiaaramū akā 'jawe. A'eramū Jeruwarete 'ga uwa 'ywa jara 'jawe. ² Sā'ā uwa 'ywa tymara 'gā. I'aawa rupi 'gā awau esaka. A'ere amumera akā ni'ai. Amume'ria etee u'a'iramū. A'eramū ijara 'ga i'ae'ema akā monoka jui. I'a'i ma'ea etee 'ga imogatyrumū imogyau. A'ere imogatyrumyera akā u'aramū kwaiwete. Nan tee futat nipo je rerowiaara 'gā. Jeje'ega renupare'ema 'gā akā'ae'ema 'jawe. "Je te 'ā Jejui 'ga remiaywaretea", 'jau nipo 'gā numiamū. A'ere nipo 'gā nuapo Jeruwarete 'ga remifutar imū mama'ea. Nuenuwi 'gā 'ga je'ega. A'e 'gā 'ga ope'a je wi imonou muku. Amumera 'gā te nipo aje akā mogatyrumyera 'jawe.

A'e 'gã a'jea futat Jeruwarete 'ga amu'akwaap 'gã mama'e tywera apoe'em are 'gã mogyau. Aipo 'gã akã mogatyrũmyrera 'jawe i'a kwaiwete ma'e 'jawe ajemogy jee. 'Gã a'jea futat 'ga remifutar imũ etee mama'e wapo ajemogyau. ³ A'ere 'ga ako pẽ mogatyrũi ko. Je-je'ega a'jea futat peenup katu katu. A'eramũ 'ga ako pẽ katu'oka ko— 'jau 'ga oree. ⁴ —Sã'ã akã o'yw are u'ama etee i'aa. O'yw awi akã open ire ni'au'jawi. Nan tee futat jepir are ajemogy ma'eramũ etee Jeruwarete 'ga remifutar imũ mama'ea peapo pejemogyau. A'eramũ je pẽ nerekou tejeape futat— 'jau 'ga oree.

⁵ —Je uwa 'ywarete 'jawe futat. Pẽẽ akã 'jawe. Jepir are pejemogyau. Je tekou pẽ nee 'jau. A'eramũ je pẽ poaa mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ. Pe-jepeare'emamũ nepeapoa'uweri mama'ea— 'jau 'ga oree. ⁶ —Sã'ã uwa 'ywa jara 'ga akã ypiwera monoga imonoa iapya jui. Nan tee futat Jeruwarete 'ga jepir areware'ema 'gã monoi muku je wi. ⁷ Je ree ajemogy ma'eramũ pẽẽ jeje'ega renuparamũ futat. A'eramũ Jeruwarete 'ga "mama'e mũ eapo jee", ojeupe 'eramũ iapou futat pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ⁸ —Jeruwarete 'ga remifutar imũ pejemogy re pẽẽ mama'e apou 'ga 'eawer imũ etee. A'eramũ pẽ nesakara 'gã 'jau pẽ nupe: "Janeruwarete 'ga 'ã esageay", 'jau nipo 'gã pẽ nupe pẽ nesag ire. "'Gã 'ã a'jea futat Jejui 'ga remiayuwã", 'jau nipo 'gã pẽ nesag ire— 'jau 'ga oree ikue.

⁹ —Jeruwarete 'ga iporomutat je ree. A'eramũ je nan tee futat teporomutaramũ pẽ nee. A'eramũ ki pẽẽ je-je'ega renuparamũ jeje'ega anupa ywyapi pejemogyau. A'eramũ je taetu teporomutaramũ pẽ nee. ¹⁰ Sã'ã je Tejuwarete 'ga je'ega renup katu katua je rekoa. A'eramũ 'ga a'eramũ oporomutaramũ a'jea futat je ree. Nan tee futat iki jeje'ega peenup pejemogyau. A'eramũ te jeporomutaramũ pẽ nee pejemogyramũ— 'jau 'ga oree.

¹¹ —Aipoa je amome'u pẽ nupe pẽ muekõẽãi-nawamũ. Je 'ã ekõẽãi ma'eramũ. A'eramũ je teje'jawe pẽnekõẽãja futaa. ¹² Jeporomutat je pẽ nee. A'eramũ je tejejukau esage pẽ nee. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Pẽporomutar iki pejejee. Pejejuka esage ki pejejee, je 'jawe futat— 'jau 'ga oree ikue. ¹³ —Ojekoty'aaw are iporomutat ma'e 'gã amanũmũ ojekoty'aawa 'gã nek-wawer ipe. Nitywi 'ga amũ aipo 'ga apyraapara 'gã, ojekoty'aaw are iporomutara apyraapara 'gã. ¹⁴ Je-je'ega renuw ire pejemogyau jejekoty'aawamũ.

¹⁵ —Naje upe oporowyky ma'e rũi pẽẽ. Jejekoty'aawa te pẽẽ. I'wyriat ma'e 'gã o'wyriara porowykyrama nok-waawi. Mama'e eapo amũ 'eramũ etee te 'gã o'wyriara porowyky apoi. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejemogyau jejekoty'aawamũ. A'eramũ je tejeupe Tejuwarete 'ga remimome'u mome'waupap pẽ nupe. ¹⁶ Napẽẽ nũi ako je pyyrũ pejepe ikue. Je te apyrrũ pẽẽ kwe pe imonopyramũ mama'e esage apoukaawamũ Jarejuwarete 'ga remifutar imũ. Aipoa pẽnemiapoa na-teepawa'uweri futari. Nanuaramũ Jeruwarete 'ga mama'e muri futari pẽ nupe jeje'eg imũ ojeupe mama'e renũi re. ¹⁷ Ma'eramũ 'ã je 'i poromũ pẽ nupe. Pẽporo-

mutar iki pejejee pejemogyau, je 'i pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

'Ga rerowiaara 'gã nee iporomutare'ema 'gã

¹⁸ —Je rerowiare'ema 'gã pejejee iporomutare'emamũ ki pẽnea'at je ree. Je ree ra'ne te 'ã 'gã niporomutari. ¹⁹ Oje'jawe pejemogy re amunipo 'ã 'gã poromutaramũ pẽ nee. A'ere 'ã na'gã 'jawe rũi tãmẽjẽ tepejemogy. Je 'ã amũ'ẽ pẽẽ 'gã nui pẽ mogyau tejemiayuwamũ. A'eramũ 'gã oporomutare'emamũ pẽ nee pejemogyramũ— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁰ —Je'eawer are ki pẽnea'at, "I'wyriat ma'e 'gã o'wyriara nu-apyraawa'uweri" 'e are. A'eramũ 'gã je rereko tywer ire pẽẽ nanẽ pẽ nerekou tyweaete futat nũ. Jeje'eg are wapyaka re ki 'gã peje'eg are nanẽ tuapyaka nũ. ²¹ Pẽẽ 'ã je rerowiaara. A'eramũ 'gã pẽ nerekou tyweaete. Je muarera 'ga 'gã nokwaawi. A'eramũ 'gã a'eramũ pẽ nerekou tyweaete futat— 'jau Jejui 'ga oree. ²² —'Au ako tejua 'gã mu'jau Tejuwarete 'ga je'eg are ai'i nũi. Je amu'e'em ire taetu amunipo 'ã 'gã 'jau: "Norokwaawi ore Jarejuwarete 'ga porogytaa. A'eramũ ore orotywera kwaape'ema nanẽ nũi", 'jau amunipo 'ã 'gã. A'ere 'gã 'ga porogyta kwaawi futari. A'eramũ 'gã o'mearũe'emamũ 'ga upe. ²³ Je ree iporomutare'ema 'gã Jeruwarete 'ga ree nanẽ niporomutari nũi. ²⁴ 'Gã nemiapoe'ema ako je iapou'jau'japa agawewi 'gã neape ai'i. Nitywi 'ga amũ aipo apou je 'jawe. Aipo resage'em ire amunipo 'ã 'gã 'iarũi "Naruesagi ore Jejui 'ga remiapofera. A'eramũ ore 'ga rerowiare'ema" e'iarũ amunipo 'ã 'gã jee. A'ere ako 'gã esagi agawewi futat ai'i. Je ree 'gã poromutare'em tee ate. Jeruwarete 'ga ree nanẽ nanuara 'gã niporomutari nũi— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁵ —Ymã te 'ga amũ ka'arana kwasiaa je ree rakue: "Naapoi agawewi je mama'e tywera. A'etea je ree 'gã poromutare'em tee ate", 'jau 'ga amũ inuga ikwasiaa rakue. Aipoa 'gã ikwasiaa inuga je ree rakue— 'jau 'ga oree.

²⁶ —Tejuwarete 'ga pyri tewaẽm ire ta'e 'ga upe 'jau: "E'agesagea emono je rerowiaara 'gã nupe", ta'e Tejuwarete 'ga upe 'jau. A'eramũ nipo 'ga imua pẽ nupe je ree pẽ mu'jawamũ. Mama'e a'je are etee te 'ga pẽ mu'ei. ²⁷ A'eramũ pẽẽ je mome'wau 'gã nupe. Peje-jepype je reko pyyrauwe ako pejeatau pejemogyau je rewiri jeje'ega renupa ai'i. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pẽẽ nanẽ 'gã mu'jau je ree nũi— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

16 A'ere Jejui 'ga oporogytau oree nũi:

—Aipoa je amome'u pẽ nupe tejerowiar awi pẽ momigukaawe'emamũ. ² Anure nipo je rerowiare'ema 'gã pẽ mũ'ei janejatykaaw awi. "Jejui 'ga rerowiaara pẽẽ. A'eramũ pẽẽ pejewau peje'jãu ore wi", 'jau nipo 'gã pẽ nupe. Pẽẽ mũ juka re nipo 'gã 'jau ajaupe: "Jarejuwarete 'ga remifutar imũ jane 'gã apisi", 'jau futatee nipo 'gã ajemogyau. ³ Jeruwarete 'ga nipo 'gã ik-waape'ema agawewi. Je nanẽ nipo 'gã je kwaape'ema nũi. A'eramũ nipo 'gã pẽ nerekou tyweaete. ⁴ A'eramũ je 'awamũ 'gã nemiaporama mome'wau pẽ nupe. A'eramũ pẽẽ anure 'gã iaporamũ pejejea'aramũ je'eawer are. "Omome'u tãmẽjẽ ako Jejui 'ga janee ikue", 'jau nipo pẽẽ— 'jau 'ga oree.

Janeruwarete 'ga 'Agesage

—Pě pype tekou ako je aipo mome'wawa'ne'em pě nupe ai'i. ⁵ A'ere je 'awamũ je oi pě nui. Temuarera 'ga pyri je oi tejewya nũ. A'e are ako je pě mu'ei ko. A'etea 'ã pěẽ mũ "Ma'ape te ereo?" 'jawe'em jee. ⁶ Pe-je'arasigamũ etee 'ã aipo pejejeupe je 'eramũ. ⁷ A'ere a'jea futat aipo je'ea. Je oe'em ire amunipo 'ã pě poara 'ga nura'uweri pě nupe. Teo re te je 'ga 'Agesage muri pě nupe pě poaawamũ. A'eramũ pěẽ pejeku'iramũ je o are. ⁸ 'Ga 'Agesagea 'ut wyy pewara 'gã mueapyou 'gã tywer are. Mama'e a'je are 'gã mueapyou 'ua. "Pětywer are Ku'jywa 'ga pě nereko tyweri" 'e are 'gã mueapyoawamũ 'ga U'agesage muri pě nupe— 'jau Je-juj 'ga oree. ⁹ —Je rerowiare'ema 'gã naeapyoui "Jejuj 'ga rerowiare'emamũ ae ia'wyre'emamũ juejue ae jemogyi Ku'jywa 'ga upe" 'e are weapyoue'emamũ. Aipo are te 'ga 'Agesagea 'gã mu'akwaawi. ¹⁰ Mama'e esage are nanẽ 'ga 'Agesagea 'gã mueapyou nũ. Je 'ã mama'e esagea etee iapou. A'eramũ je tewau Tejuwarete 'ga pyri. Naje resagu'jawi pejepe. ¹¹ Ku'jywa 'ga ajuereko tywerete are nanẽ 'gã mueapyou. Mama'eukwaawa 'wyriara upe Ku'jywa 'ga 'i ikue: "Anure nipo ereo tata pe", 'jau 'ga mama'eukwaawa 'wyriara upe ikue. Je rerowiare'ema 'gã mama'eukwaawa 'wyriara remi-ayuwa futat. A'eramũ nipo 'gã awau tata pe o'wyriara rupiwewe futat— 'jau Jejuj 'ga oree.

¹² —A'ere kwaiwete je pě nupe je remimome'urama. A'ere 'awamũ nepẽneapyoui we ee. A'eramũ je imome'wawe'em pě nupe. ¹³ 'Ur ire te nipo Ku'jywa 'ga 'Agesagea pě mu'ei mama'e a'je are etee te. 'Ga je kwaawukari pě nupe. Naoje'eg imũ rui 'ga pě mu'ei. Wemienuwer are te 'ga pě mu'ei. Ijeaporam are nanẽ 'ga pě mu'ei nũ. ¹⁴ Jeruwarete 'ga 'Agesagea jeje'ega renuw ire 'ga pě mu'ei ee. A'eramũ te nipo pěneapyou je ree. "Jejuj 'ga esage" pě mu'eukaa pejejaupe.

¹⁵ Tejuwarete 'ga 'jawe futat jerea'aramũ mama'e are. A'eramũ je 'jau pě nupe: Ku'jywa 'ga 'Agesagea nipo pě mu'e je'eawer are, enuw ire, a'e je 'ã pě nupe— 'jau Je-juj 'ga oree.

"Tejuwarete 'ga pyri je oi" 'ga 'eawet

¹⁶ —Anurenure'i nipo pěẽ je resake'ema pejejemogyau. Anure tãmjẽ te nipo je resagu'jap pejepe nũ— 'jau 'ga oree.

¹⁷ Aipo orojeupe 'ga 'eramũ ore 'jau arajaupe: —Ma'eramũ te 'ga 'i poromũ janee? "Anurenure'i nipo naje resagu'jawi pejepe. Anure tãmjẽ te nipo je resak pejepe nũ", e'i 'ga 'ã janee. "Tejuwarete 'ga pyri je oi, tejewya nũ. A'eramũ pěẽ a'eramũ je resagu'jape'ema", e'i 'ga 'ã janee. Ma'eramũ 'ga poromũ 'jau nũ'ũ?— 'jau ore arajaupe. ¹⁸ —Maranime sipo anurenure'ia? Maranime sipo anurea? Janereapyoui jane 'ga porogyta are nũ'ũ— 'jau ore arajaupe.

¹⁹ Jejuj 'ga aipo arajaupe 'e kwaapa 'ũina. "Iporonuwet 'gã je'e are", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—"Anurenure'i nipo pěẽ je resake'ema. Anure tãmjẽ te nipo je resagu'jap pejepe", a'e ako je pě nupe ko kũi. A'e are nipo nepẽneapyoui?— 'jau 'ga oree. ²⁰ —A'jea futat je 'i. Anure nipo pěẽ je rapirũmũ je manũ re. Je manũ re nipo pě'arasig je ree. Je rerowiare'ema 'gã te nipo ajee iku'i etee ajemogyau je manũnamũ. Pěẽ te nipo ajee pě'arasigaip je ree. A'ere nipo anure pejeku'iramũ nũ. ²¹ Sã'ã kũjãa wa'yray reru'arasiga ojewi wa'yra rayramũ. A'ere 'ã ojewi wa'yra 'ar ire aku'iramũ nũ. Wea'aru'jawe'emamũ 'ã wa'yra rayfer are. Aku'iramũ etee 'ã wa'yr are nũ. ²² Nan tee futat nipo pěẽ 'awamũ peje'arasigamũ pejejemogyau. A'ere nipo pěẽ anure je resagu'jaw ire pěku'i pejejemogyau nũ. A'eramũ nipo 'gã amũ pěku'i mateepawarũme'em pě nui— 'jau 'ga oree.

²³ —Aipoa 'ara rupi nipo pěẽ 'jawe'em je upe, "ore mu'e ape aipo are", 'jawe'em nipo pěẽ jee. Ku'jywa 'ga 'Agesagea te nipo pě mu'e mama'e are. A'jea futat je 'i. Pěẽ 'ã je rerowiaaramũ. A'eramũ 'ga "mama'ea eapo amũ jee", jerer imũ ojeupe 'eramũ Ku'jywa 'ga iapou pě nupe. ²⁴ Nepeenũi we te 'ã mama'ea 'ga upe jerer imũ. A'eramũ ki pěẽ 'awamũ mama'e renũina 'ga upe. A'eramũ 'ga imua pě nupe. A'eramũ te nipo pěku'i a'jea'jea futat pejejemogyau— 'jau Jejuj 'ga oree.

²⁵ —Mama'e mũ ako je amome'u pě nupe pě mu'jawamũ ai'i. A'ere anure nipo je Tejuwarete 'ga mome'ui katu katu pě nupe. ²⁶ Naje rui futat mama'e aenũi Ku'jywa 'ga upe pě nupe. Je rerowiat 'ã pejepe. A'eramũ pěẽ futat mama'e renũina Jarejuwarete 'ga upe pejejeupe. ²⁷ Jeruwarete 'ga iporomutat pě nee. Je ree pěporomutaramũ. "Ga wi je ruri" 'ea 'ã perowiat. A'eramũ 'ga oporomutaramũ pě nee. A'eramũ 'ga mama'e apou pě nupe ojeupe pěẽ 'eramũ. ²⁸ A'jea futat je ruri Tejuwarete 'ga wi 'au wyy pe ikue. A'ere 'awamũ je oi tejewya ywag ipe 'ga pyri nũ— 'jau 'ga oree.

²⁹ A'eramũ ore 'ga remimu'eramũ 'jau 'ga upe:

—'Awamũ namorogyta rui ore mu'e ape. Orereapyou ore 'awamũ eneporogyta are ki 'ei— 'jau ore 'ga upe.

³⁰ —Ene 'ã a'jea futat enereapyou katu katu mama'e are. Arajaupe oreporogyta jemima we 'ã ene ikwaapa. A'eramũ ene ore mueapyou ee, ee ore poronuwet'emaue. A'eramũ ore "Ku'jywa 'ga wi je ruri" 'e rerowiaa— 'jau ore 'ga upe.

³¹ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—A'jea futat sipo je rerowiat pejepe 'awamũ?— 'jau 'ga oree. ³² —A'ere'ere'i futat nipo pěẽ pekwasio pejewau pejeje'wyr ipe je wi. Nepepytai'i futari nipo amũ je pyri. A'ere Jeruwarete 'ga te 'ga rekoj je pyri. A'eramũ je natejete'e'i rui tekou. ³³ Aipoa je 'ã omome'u pě nupe pě mopy'ata'waawamũ. A'eramũ pěẽ pejekyjawe'em pejejemogyau. Je rerowiaara pěẽ. A'eramũ pěẽ pejepy'a'wyre'emamũ je ree pejejemogyau. Je rerowiare'ema 'gã nipo pě nerekou tyweaete. A'ere kasi pepojeuw ine. Je te 'ã 'gã 'wyriara pãjẽa 'arimũ akwap— 'jau Jejuj 'ga oree.

'Uwarete 'ga upe oje'ega monoawet

17 Wemimu'eramũ ore upe oporogytapaw ire, 'ga amã'jãu ywau oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Awamũ iwaẽmi jeresage resaukaawa upe. Jeresagea eesaukat 'gã nupe. A'eramũ je nanẽ eneresage resaukararũmũ 'gã nupe nũ. ² Eneje'eg imũ ako je ruri ikue. Ene futat 'ã je rerowiarukaa 'gã nupe. A'eramũ je tejerowiaara 'gã mogyau nakwaparimũ rũi futat. Je futat 'gã amomyau 'gã mogyau. ³ A'eramũ jere-mimomyaufera 'gã ene kwaapa. "Ga etee futat Janeruwaretea", 'jau nipo 'gã enee. A'eramũ nipo 'gã a'eramũ je nanẽ je kwaapa nũ. "Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat", 'jau nipo 'gã jee je kwaaw ire. ⁴ Eneporowykya je aapopap 'gã nupe ene'eawer imũ. Eneresagea nanẽ je esaukaa 'gã nupe nũ. ⁵ Ymã ako ywy apoe'emauew jeresagea ereesaukat jarejepyriwara 'gã nupe ikue. A'eramũ ene 'awamũ nanẽ esaukaa ejepyri je o re nũ— 'jau Jejui 'ga oje'ega monou 'Uwa 'ga upe.

⁶ A'ere Jejui 'ga wemimu'eramũ ore mome'wau 'Uwarete 'ga upe:

—Ene 'ã je rerowiarukar ape 'gã nupe. A'eramũ je ene kwaawukaa tejerowiaara 'gã nupe ai'i. 'Gã 'ã eneremiayuwa rakue. A'eramũ ene 'gã mua jee, jeremiayuwamũ. Eneje'ega 'gã wanup. ⁷ A'eramũ 'gã 'awamũ ikwaapa, "tejuwa 'ga je'eg imũ tee je pẽ mu'ei" 'ea 'gã erowiaa. ⁸ Eneje'eg are je 'ã 'gã mu'ei. A'eramũ 'gã "Jeruwarete 'ga te 'ã je mut" 'ea 'gã erowiaa.

⁹ —'Gã nee je porogytai enee. Natejerowiare'ema 'gã nee rũi je porogytai enee. Tejeupe eneremimurera 'gã nee te je porogytai enee. Eneremiayuwa futat 'gã. A'eramũ je a'eramũ teje'ega monou ene upe 'gã nee. ¹⁰ Je rerowiaara 'gã juejue janeremiayuwamũ. Enema'er-amũ, jema'eramũ 'jau. A'eramũ nipo 'gã neko esage resakara 'gã 'jau jee: "A'jea futat Jejui 'ga resageramũ ra'e. Sã'ã 'ga remiayuwa 'gã jemogy esagea", 'jau nipo 'gã nesakara 'gã jee.

¹¹ —Kiapi'ni, Ene te 'ã eneresageay. A'ere'ere'i futat je oi peu ene pyri nũ. Napytai je 'au ywy pe. A'ere janeremiayuwa 'gã pytai 'au. A'eramũ ene epãjẽ mũ 'gã a'gwau mama'e tywer awi jarejeupe. Je upe ejemimurera 'jawerimũ etee futat 'gã a'gwau mama'e tywer awi jarejeupe. Majepei teewara 'jawe te 'ã jane rekoi. A'eramũ ene majepei 'yweteewara 'jawe 'gã mogyau jareje'jawe.

¹² —'Gã pype tekou je 'gã a'gwau mama'e tywer awi. Tejeupe ene epãjẽ muawer imũ etee futat je 'gã a'gwau. Noka'jami 'ga amũ je wi. Majepeja 'ga etee te ajee jeremiayuwa 'ga naje rerowiari. Nitywi 'ga amũ je rerowiarukararũmũ 'ga upe. Tata pe oo ma'e 'ga wejue te. Ymã te 'gã ka'arana kwasiari inuga 'ga ree rakue. A'eramũ nipo tata pe 'ga o re ka'arana mogytaara 'gã 'jau "a'jea futat ra'e. Mama'e a'je are 'gã ka'arana kwasiari inuga rakue", 'jau nipo 'gã— 'jau Jejui 'ga u'ama 'Uwa 'ga upe.

¹³ —A'ere'ere'i futat je oi ene pyri. A'eramũ je 'au tekouwe aipo 'jau enee 'gã nemianuwauwe, 'gã

maku'iawamũ. Afutat je 'gã ku'ia teje'jawe. ¹⁴ Eneje'ega je imome'wau'jau'japa 'gã nupe 'gã nerekou. Je naje'ara'uweri mama'e tywer are. Jeremimu'efera 'gã nanẽ wea'are'emamũ mama'e tywer are nũ. Natejerowiare'ema 'gã 'jawe etee rũi ore jemogyi mama'e tywera apou. A'eramũ nipo eneje'ega rerowiare'ema 'gã oporomutare'emamũ 'gã nee 'gã jemogyramũ. ¹⁵ Eroo jeremiayuwa 'gã je reewe 'awa ywy awi, na'ea'uweri je enee. Ea'gu ki 'gã mama'eukwaawa 'wyr-iar awi, a'e te je enee— 'jau Jejui 'ga oporogytau u'ama 'Uwarete 'ga upe.

¹⁶ —Na'auwara rũi te 'ã je. A'eramũ je ree ojemu'e ma'e 'gã nanẽ wea'are'emamũ mama'e tywer are ajemogyau 'jau. Mama'e esage apo are etee 'gã taea'at ajemogyau 'jau. Naje rerowiare'ema 'gã 'jawe rũi 'gã jemogyi— 'jau Jejui 'ga 'Uwarete 'ga upe u'ama oporogytau. ¹⁷ —Emogy 'gã ejemiayuwamũ. Eneje'ega a'jea futat. Eje'eg imũ ejekwaawukat 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'Uwa 'ga upe u'ama. ¹⁸ —Ene te 'ã je mur ape 'au ywy pe eje'ega mome'waramũ. A'eramũ je nan tee futat 'gã mokwasi'wau eneje'ega mome'waramũ. ¹⁹ 'Awamũ je jemonoi enepo pe. Ene'eawer imũ etee futat nipo 'ã te-manũmũ. A'eramũ nipo je rerowiaara 'gã ajemogyau eneremiayuwamũ je 'jawe, mama'e apou enee je 'jawerimũ— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe u'ama.

²⁰ —A'ere je natejewiriwara 'gã nee etee rũi je porogytai enee. Anure nanẽ nipo 'gã oi okwasi'wau kwe pe je mome'wau 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã nenupara 'gã amũ je rerowiaa nanẽ nũ. A'eramũ je tejerowiaarama 'gã nee nanẽ teje'ega enee nũ. ²¹ Afutat je majepei tee tup ma'e 'jawe 'gã jemogy. Sã'ã ae majepei tee aeruwa. Nan tee 'gã tojekoty'ar esage jane ree 'jau. Sã'ã jane majepei teewara 'jawe jane rekoa. Nan 'gã nekoa je afutat nanẽ jarejepyri. A'eramũ nipo majepei 'yweteewara 'jawe 'gã jemogyramũ 'gã nesakara 'gã je rerowiaa— 'jau Jejui 'ga 'Uwa 'ga upe. ²² —Je 'ã esage ma'ea. A'eramũ ako ene je muorywukaa jarejepyriwara 'gã nupe ikue, ywagipewara 'gã nupe ikue. A'eramũ je nan tee futat 'gã muesageu tejesage 'jawe. A'eramũ 'gã ajemogyau majepei 'yweteewara 'jawe jane 'jawe— 'jau Jejui 'ga oporogytau u'ama 'Uwa 'ga upe. ²³ —Je 'ã ako 'gã pype. Ene nanẽ 'ã ekou je pyri nũ. A'eramũ je rerowiaara 'gã majepei 'yweteewara 'jawe etee futat ajemogyau. A'eramũ nipo je rerowiare'ema 'gã weapyoramũ ee. "A'jea futat 'ga Ruwarete 'ga poromutaramũ nanimenime 'ga ree ra'e. A'eramũ nipo nan tee futat 'gã oporomutaramũ jane ree nũ" 'e are nanẽ nipo 'gã weapyoramũ ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²⁴ —Kiapi'ni. Eneporomutat ako je ree ywy apoe'emauew futat ikue. Ma'eramũ 'ã ako je muorywukar ape ywagipewara 'gã nupe ikue. Jeresagea ako ywagipewara 'gã esaka ikue. 'Awamũ 'ã ene 'auwara 'gã nupe je rerowiarukaa nũ. A'eramũ je ywag ipe tejerowiaara 'gã neroo futaa. A'eramũ 'gã jeresagea resaka— 'jau Jejui 'ga 'Uwarete 'ga upe u'ama oje'ega.

²⁵ —Kiapi'ni. Eneresageay te 'ã. Ene rerowiare'ema 'gã nenekwaawi futari. A'ere 'ã je ene kwaawi futari. A'er-

amũ 'ã 'awamũ jeremimu'e 'gã ene kwaapa futat. "A'jea futat 'ga Ruwarete 'ga 'ga muri rakue" 'ea 'gã ikwaapa 'awamũ— 'jau Jejui 'ga 'Uwa 'ga upe. ²⁶—Je ak-waawukat ene 'gã nupe ai'i. 'Awamũ miamũ futat je tekou ene kwaawukaa 'gã nupe nũ. A'eramũ nipo 'gã je ree eneporomutara 'jawe etee futat 'gã oporomutaramũ ajuee. A'eramũ nipo je 'ã tekou 'gã pype— 'jau Jejui 'ga oje'ega monou u'ama 'Uwarete 'ga upe.

Jejui 'ga pyykawet

(Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Luka 22.47-53)

18 'Uwarete 'ga upe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau jui. Wemimu'eramũ etee ore rerawau. A'eramũ ore arawau 'yekwa'wi raapa, Setrõ 'jawa raapa. Y'wa 'ywa tymaw ipe ore orowaẽma. ² Ore wawetea futat aipo jepi. Aipo pe futat Jejui 'ga ore rerawau ore mogytau jepi. A'eramũ Judas 'ga aipoa arawawera kwaapa. ³ A'eramũ Judas 'ga peu futat jefaruu 'gã nerawau Jejui 'ga pyygukaa.

'Gã oe'emaue mainana 'wyrriara 'gã, fariseu 'gã netee 'jau jefaruu 'gã nupe: "Pe'je pejewau 'ga rupi Jejui 'ga pyyka", 'jau 'ga 'gã nupe rai'i. Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã nanẽ 'ga imonou 'gã nupi nũ. A'eramũ Judas 'ga 'gã nerawau Jejui 'ga resaukaa 'gã nupe. Muawa 'gã erawau. Tata nanẽ 'gã erawau wape resakaawamũ nũ. 'Ua 'gã owaẽma Jejui 'ga upe. ⁴ Judas 'ga akou jefaruu 'gã pype, 'gã po pe Jejui 'ga monoara 'ga poromũ.

Opyyk 'gã nura Jejui 'ga ikwaapa ojee. A'eramũ 'ga awau 'gã nowosõu.

—Awýja te peekat pejemogyau?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Jejui 'ga ore aruekat arakou, Nasare pe waranup ma'efera 'ga ore aruekat arakou— 'jau 'gã 'ga upe.

—Koromũ futat je rekoi— 'jau 'ga 'gã nupe aipo 'eramũ.

⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ, 'ga upe 'ut ma'efera 'gã ojewya akupeu, awau u'aa ywyu. ⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Awýja rekaa te pejet?— 'jau 'ga 'gã nupe nũ.

—Jejui 'ga ore aruekat, Nasare pe waranup ma'efera 'ga ore aruekat arakou— 'jau 'gã 'ga upe.

⁸—Koromũ futat je rekoi, a'e je ako pẽ nupe ko. Je ree pejeporopygiweramũ ki je etee futat je pyyk pejepe. Pekok kasi jeremimu'efera 'gã nee ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁹ 'Uwarete 'ga upe oje'ega monopypawer are futat 'ga 'i rai'i. "Tejeupe eneremimurera 'gã a'gui, Kiapi'ni. Noka'jami futari 'ga amũ je wi", 'jau Jejui 'ga 'Uwarete 'ga upe rai'i. A'eramũ 'ga a'e are 'jau jefaruu 'gã nupe "Tene ki 'gã oi", 'jau jupe.

¹⁰ Aipo Jejui 'ga je'ega renupawe Simão Pedro 'ga ogyu rekyyta yrũ awi. A'eramũ 'ga mainana 'wyrriararete 'ga remiayuwa namĩ monoka ogyu pyu. Furuk. 'Ga jakwatawa katywara 'ga namĩ yypa. Inamĩ ywipywera 'ga rera Mauku.

¹¹—Ereapo awi nanuara! Ere epyu munepa epy ryrũ pype nũ— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe. —Jeruwarete 'ga

remifutar imũ futat 'gã nuri je pyyka. A'eramũ je tejereko tywerukaa 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Anasi 'ga rog ipe 'ga reroowet

¹² A'eramũ jefaruu 'gã, o'wyrriara 'ga retee Jejui 'ga pyyka ifaa. Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã nanẽ 'gã poaa Jejui 'ga far are. ¹³ 'Ga far ire 'gã 'ga rerawau Anasi 'ga rog ipe ra'ne. Aiporamũ Kaifasi 'ga mainana 'wyrriararetea. Anasi 'ga Kaifasi 'ga ratyuwa. ¹⁴ Aipo Kaifasi 'ga futat 'jau judeu 'gã 'wyrriari upe rai'i: "Tene Jejui 'ga manũ. 'Ga manũ re nipo romanũ 'gã jane apisawe'em", 'jau 'ga 'wyrriari upe rai'i.

Pedro 'ga Jejui 'ga kwakupa

(Mateu 26.57-58, 69-70; Maku 14.53-54, 66-80; Luka 22.54-57)

¹⁵ Anasi 'ga rog ipe 'gã Jejui 'ga rerooramũ, Simão Pedro 'ga awau 'ga rewiri. 'Ga amũ nanẽ awau 'ga rewiri nũ, Jejui 'ga remimu'efera 'ga nanẽ awau 'ga rewiri nũ. Mainana 'wyrriararete remiesapytera 'ga poromũ. A'eramũ 'ga awau osou Jejui 'ga rupi, mainana 'wyrriara 'ga roga osoma pype. ¹⁶ A'ere Pedro 'ga nosei 'gã nupi. Iosoma rokwar ipe te 'ga pytai. A'eramũ ose ma'e 'ga awau ojewya oje'ega iosoma rokwar raarana eẽ upe: —Tene jejekoty'aawa 'ga resei i— 'jau 'ga awau eẽ upe.

A'eramũ eẽ Pedro 'ga mogeu.

¹⁷ A'ere eẽ Pedro 'ga upe eẽ 'i:

—Nawã nemipygyga kiã remiayuwa rui nipo ene?— 'jau eẽ 'ga upe.

—Naani nũ i— 'jau Pedro 'ga eẽ upe.

¹⁸ Iro'ysagay 'gã nupe. A'eramũ mainana 'wyrriara remiayuwa 'gã, Jarejuwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã netee 'upa ojepe'jau tata are. A'eramũ Pedro 'ga ojepe'jau u'ama 'gã pyri.

Mainana 'wyrriara 'ga poronupawet

(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Luka 22.66-71)

¹⁹ A'eramũ mainana 'wyrriararetefera 'ga, Anasi 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja are te 'gã eremu'e jepi? Awýja te eremu'e jepi?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Pẽ neape futat te 'ã je prorogytai 'gã nupe jepi. Judeu 'gã jatykaaw ipe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Mĩmer imũ je 'ã 'gã mu'jau pẽnemiesagamũ jepi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ²¹—Ma'eramũ sipo je moporogytaukar ape ejeupe? Je renuparera 'gã tomome'u enee kũi. 'Gã okwaap futat je'eawera kũi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe u'ama.

²² Aipo 'ga 'eramũ jefaruuna'nĩ 'ga amũ Jejui 'ga reakwawapeteka.

—Aipo ere te nipo mainana 'wyrriararete 'ga upe ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Mama'e tywera mũ je imome'u re amunipo 'ã mama'e tywera ere jee 'auwara 'gã nemianuwamũ. Mama'e a'jea je 'eramũ ma'eramũ ene je reak-

wapetegukaa 'ga upe ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga Anasi 'ga upe.

²⁴ A'eramũ Anasi 'ga Jejui 'ga rerawaukaa Jarejuwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã nupe. 'Ga faa 'gã erawau Kaifasi 'ga upe. Mainana 'wyriararete 'ga poromũ Kaifasiramũ.

Pedro 'ga 'ga kwakuwu'japa

(Mateu 26.71-75; Maku 14.69-72; Luka 22.58-62)

²⁵ A'e pype Pedro 'ga ojepe'jau u'ama. A'e pe ojepe'e ma'e 'gã amũ 'jau 'ga upe:

—Na'ga remimu'ea rui nipo ene ki sa?— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Pedro 'ga 'jau:

—Naani nũ'ũ.

²⁶ A'eramũ mainana 'wyriararete remiayuwa 'ga amũ oporonupa ee Pedro 'ga upe nũ. 'Ga upe ee oporonup ma'e 'ga inamĩ ywipywera 'ga pytuna 'ga.

—Naene rui nipo ore aruesak Jejui 'ga ppykaw ipe ra'e ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁷ —Tee. Naani nũ'ũ. Nakwaawi je 'ga nũ'ũ. Awy'ja upe pẽẽ 'jau 'ũ?— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe nũ.

A'erauwe wyrasokwẽ oje'ega.

Piratu 'ga upe Jejui 'ga reroowet

(Mateu 27.1-2, 11-14; Maku 15.1-5; Luka 23.1-5)

²⁸ Ai'iwetetewe 'gã Jejui 'ga rerawau Kaifasi 'ga rog awi. 'Wyriararete 'ga rog ipe 'gã 'ga rerawau, Piratu 'ga rog ipe. Ku'emaiaiw are futat 'gã 'ga rerawau 'ga rog ipe. Judeu 'gã 'wyria'ri 'gã Piratu 'ga roga pype osowe'em. Piratu 'ga judeue'ema. Judeu 'gã osowarũ'em judeue'ema 'gã nog ipe ra'e jepi. "'Ga roga pype jarese re jane jemoky'ai Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ jane mama'e 'wawarũ'em jarejatykaaw ipe", 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã osowe'em. ²⁹ A'eramũ Piratu 'ga uẽma oje'ega 'gã nupe:

—Mama'e tywera te 'ga wapo pẽ nupe ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁰ —Mama'e tywera 'gã iapoe'em ire amunipo 'ã ore narueruri 'ga ene upe— 'jau 'gã 'ga upe.

³¹ A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee 'ga rerawau erekou tyweaete pejeypy 'gã nemikwasiarer imũ etee futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Naani. 'Ga juka are ofefueweraamũ. A'ere 'ã pẽẽ romanũnamũ pe'je oree jepi: "Pejuka kasi 'ga amũ ne. Ore tee arajukaarũ 'gã amũ", 'jau 'ã pẽẽ oree jepi. A'eramũ ore 'ga jukawarũ'em— 'jau 'gã 'ga upe. —Ere eje'ega mýina oree. Toromono 'ga imu'ama 'ga jywa pypiraa 'ypepywar are 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³² Ymã Jejui 'ga amanũawama mome'ui oree ai'i.

"Ypepywar are nipo 'gã je monoi je mu'ama", 'jau 'ga ai'i. A'eramũ Janeruwarete 'ga te "'ypepywar are 'ga monoukaa 'ga jukaukaa oree" 'e are 'gã mu'eukaa.

³³ Aipo 'erauwe Piratu 'ga awau osou wog ipe nũ. Jejui 'ga rerurukaa 'gã nupe.

—A'jea te ene judeu 'gã 'wyriaramũ?— 'jau Piratu 'ga Jejui 'ga upe.

³⁴ —Ene futat te aipo ere? Amutee 'ga aipo 'ea te ra'u ere futat nũ?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁵ —Judeua sipo je ako enee? Enepytuna 'gã futat te 'ã 'au ene murukat ene moporogytaukaa jee. Maran ene ekou 'gã nupe ra'e, a'e te je a'i kũi?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

³⁶ —Na'awa ywy pewara 'wyriara 'jawe rui te 'ã je. 'Gã 'jawe je reko re amunipo 'ã jeremiayuwa 'gã 'gã nowajaa je monoukare'ema judeu 'gã 'wyria'ri 'gã po pe. A'ere je na'auwara 'wyriaramũ rui— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁷ A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—'Wyriararetea futat nipo ajee ene ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat je 'wyriaretea je reko. Mama'e a'je are 'gã mu'jaawamũ je ruri ywy pe te'aa tey eẽ wi ikue. Mama'e a'je renupara 'gã jeje'ega wenup. A'eramũ 'gã ajemogyau jeremiayuwaamũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁸ —Ma'ja a'eramũ mama'e a'jea ki 'ei?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

'Gã nupe Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.15-31; Maku 15.6-20; Luka 23.13-25)

Aipo 'erauwe Piratu 'ga awau uẽma, ukupepe oje'ega 'gã nupe nũ:

—Nuapoi futari 'ga mama'e tywera ra'e. A'eramũ je 'ga jukaukare'ema. ³⁹ 'Awa maraka apoawa upe iwaẽmauwe je 'ã pẽnemifutara 'ga renuẽma moromunepaw awi jepi. Pefutat te je judeuramũ peje'wyriararetea muẽma?— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁰ —Naani— 'jau 'gã wafukaita. —Naani. Na'ga rui emuẽm oree. Parapasi 'ga te emuẽm oree— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

Aipo Parapasi 'ga oporojuka ma'ea futat.

19 Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mopimopika.

² A'erauwe 'gã 'ga rerawau 'ga mopika. A'ere 'gã juapekagũũ muapýina 'ga akagyrynamũ iapou 'ga upe. A'eramũ 'gã imonou imunepa 'ga akaga pype. A'eramũ 'gã 'wyriararete raity piraga munepa 'ga wi, 'ga rerekoemãawamũ. ³ Ojewyjewya 'gã 'ga rerekoemãu 'ga rerekou:

—Ene te 'ã judeu 'gã 'wyriararetea ra'e jepi. A'ere 'awamũ ereko 'wyriarareteramũ nakwaparimũ rui futat 'gã nupe ki 'ei— 'jau 'gã 'ga upe.

'Ga jaita 'ga rerekou opo afuapyka erofaa 'ga ree.

⁴ A'ere Piratu 'ga awau uẽma oje'ega ukupepewara 'gã nupe nũ:

—Peapyaka ki je ree. Arurukat je 'ga 'au nũ. "Nuapoi futari 'ga mama'e tywera ra'e", a'e je tekou pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵ A'e pype 'gã Jejui 'ga rerua enuẽma 'gã nupe nũ. 'Wyriararete raitya 'gã imunepa 'ga wi juakagyryã reewe. 'Ga eẽmauwe Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemã'ẽ 'ga ree— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe.

⁶ Jejui 'ga resakawe 'gã 'jau:

—Emu'amukat futat Jejui 'ga 'ypeywar are 'gã nupe— 'jau 'gã Piratu 'ga upe, wafukaita.

Aipo wafukai ma'e 'gã mainana 'wyriara 'gã neewe Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã neewe wafukaita Piratu 'ga upe.

—Pěě futat te aipo pe'je. Je najeporujukaweri 'ga ree. “Nuapoi 'ga mama'e tywera”, a'e je ako pě nupe ko— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe. —Pěě te pejuka 'ga. Je najukaa'uweri 'ga— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷—Naani. “Je futat Jarejuwarete 'ga ra'yra”, e'i 'ga oree ikue. A'eramũ ore oroporujukaweramũ 'ga ree. Oreyppy 'gã ka'arana okwasiat aipo are rakue. A'eramũ ore oroporujukaweramũ 'ga ree, 'gã nemikwasiarer imũ etee futat— 'jau 'gã 'ga upe.

⁸Aipo renupawe Piratu 'ga okyjau kwaiwete u'ama. ⁹A'eramũ Piratu 'ga awau osou wog ipe nũ. A'ere 'ga opononupa ee Jejui 'ga upe:

—Mõ awi ene ejuai rai'i ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe. A'ere Jejui 'ga noje'egi 'ga upe.

¹⁰—Ma'eramũ ene eje'ege'ema jee ki 'ei? Nerekwaawi nipo ejewi je 'gã momoirukara ki 'ei? Enemanũwet te ra'u nũ?— 'jau Piratu 'ga upe.

¹¹—Jeruwarete 'ga te 'ã wapoukat rěwějěmĩ enee. A'eramũ 'ã ene mama'e apou rěwějěmĩ je ree 'agamũ. Jeruwarete 'ga tywe'em ire amunipo 'ã nereapoa'uweri nanuara jee. A'ere 'ã Jeruwarete 'ga te nan je rerekoukari enee— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramũ 'agamũ ejeupe je reruara 'gã mama'e tywera apou ene apyrapa— 'jau Jejui 'ga Piratu 'ga upe.

¹²Aipo renupa taetu Piratu 'ga Jejui 'ga wi opoir are afuweramũ.

—Apoit je 'ga wi— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã 'i etee Piratu 'ga upe:

—'Ga wi epoir ire nipo naRoma ywy pewara 'gã 'wyriara 'ga jekoty'aawa rui ereko— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe. —“Je futat 'wyriararetea”, e'i te 'ã Jejui 'ga oree. A'eramũ 'ga akou jane'wyriara 'ga ree iporomutare'emamũ. A'eramũ nipo jane'wyriara 'ga, Sesa 'ga, amara'neramũ ene ree 'ga wi ene poiramũ— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

¹³Aipo 'erauwe Piratu 'ga Jejui 'ga rerurukaa enuẽma morogyta apoaw ipe. Piratu 'ga wapyka awau 'ũina morogyta apoaw ipe. Peu 'gã itapewa monou ipypekau te'yjupawa py'apykawamũ. Judeu 'ga je'eg imũ 'gã enũina *Gapata* 'jau jupe. ¹⁴Sexta feira rupi aje kwara kwawamũ Piratu 'ga wapyka oje'ega 'gã nupe. Sabadoa maraka apoawa judeu 'gã nupe. A'eramũ Piratu 'ga 'jau:

—Koromũ pě'wyriararetea 'awamũ!— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁵—Naani. Ere ki 'ga mu'amukaa futat 'gã nupe 'ypeywar are, 'ga jywa pypirarukaa 'ga manũawamũ— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

—Pěfuewet futat nipo ajee peje'wyriararetea je ijukaukar are?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ mainana 'wyriara 'gã 'jau 'ga upe:

—Sesa 'ga tee futat jane'wyriararetea— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁶A'eramũ Piratu 'ga Jejui 'ga monou jefaruu 'gã nupe.

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga rerawau.

'Ypeywar are Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Luka 23.26-43)

¹⁷Jejui 'ga futat 'ypeywaruu rerawau erekou. Erawau 'gã erowaẽma ae apisawa upe, aeakagera 'jawewara 'jawa upe. Judeu 'gã je'eg imũ era *Gogata*.

¹⁸Peu futat 'gã 'ga monou imu'ama 'ypeywar are. 'Ga jywaa 'gã ipypiraa 'ypeywar are. Itajuu pyu 'gã 'ga pokutuka, 'ga pya naně nũ. A'ere 'gã 'ga monou imowya imu'ama 'ypeywar are futat. Mukũja 'gã põ'õ me Jejui 'ga mu'ama 'ypeywar are. 'Gã nekoa futat 'gã imonou imu'ama. ¹⁹A'ere Piratu 'ga 'yjepa'nĩ kwasiaa imonoukaa inuga Jejui 'ga apyte'rarimũ. Jejui 'ga Nasare pe waranup ma'efera 'ga. “Judeu 'gã 'wyriararetea” 'ea 'ga imonou inuga 'yjepa'nĩ are. Muapyra 'gã je'eg imũ 'ga ikwasiaa inuga. Judeu 'gã je'eg imũ, romanũ 'gã je'eg imũ, grego 'gã je'eg imũ 'jau 'ga inuga ikwasiaa.

²⁰Ae apisawa namukui 'upa Jerusareg awi. A'eramũ 'gã kwaiwete okwapa ipyu. A'eramũ 'gã Piratu 'ga remikwasiarera mogytau.

²¹Ikwasiaripyra resakawe mainana 'wyriara 'gã 'jau Piratu 'ga upe:

—“Judeu 'gã 'wyriararetea 'ga” 'ea ereapo awi. “Je te 'ã judeu 'gã 'wyriararetea” 'ea te enug 'yjepa'nĩ are— 'jau 'gã Piratu 'ga upe.

²²—Naani. Anug ako je ikwasiaa ko. Tene a'ea etee futat tuwi— 'jau etee Piratu 'ga 'gã nupe.

²³'Ypeywar are Jejui 'ga mu'am ire jefaruu 'gã 'ga raity me'ega ajaupe. Irũpawě 'gã ime'ega 'upa ajaupe. A'eramũ 'gã juejue 'ga raity mũ pyyka ojeupe. A'ere 'ga raity pe nojemomygi futari. Ipirugipyra etee. ²⁴A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Simonorog awi. Ita'i 'jawewara simomot esaka ee 'jau, “Awỹja sipo weroo” 'e are 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe 'ga raity are rakue:

“Jeraitya nipo 'gã imojo'ojo'oka ajaupe.

Ita'i 'jawewara nipo 'gã imomoa jeraityfer are”, 'jau 'gã ikwasiaa rakue. A'eramũ jefaruu 'gã aipo apou 'ga raityfera mojo'okawamũ.

²⁵A'e pype Jejui 'ga y ěě u'ama wa'yra 'ga pyri, 'ypeywar are 'ga 'amamũ. 'Ga y'yra ěě, Mari Matarena ěě, Kriopasi 'ga remireko ěě. ěě rera Mari naně nũ. Mĩmera 'gã u'ama 'ga pyri katu katu. ²⁶Wemimutaramũ je pyri oy ěě resakawe Jejui 'ga 'jau ěě upe:

—Awamũ 'ga enera'yra 'jawe enee, a'ni— 'jau 'ga oy ěě upe.

²⁷A'ere 'ga 'jau jee:

—Eney 'jawe ěě 'awamũ enee. Ejejuka esage ki ěě ree— 'jau 'ga jee.

A'eramũ je 'ga y ěě rerawau teje'wyr ipe, tejejukau ěě ree.

Jejui 'ga manūawet

(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Luka 23.44-49)

²⁸ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Teporowykya je aapopap”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe: —Je'yuwei je.

Ymã 'ga amū ka'arana kwasiaa 'ga 'yuwei are rakue. A'eramū 'ga aipo 'jau.

²⁹ Peu futat y'way ajaiwa 'ūina y'a pype. A'eramū jefaruu 'ga amū amynejuranūū monou ipymĩāu y'way ajaiwa pype. A'ere 'ga imonou 'ywa rapefã are, isipu 'jawa rapefã are imonou 'ga upe.

³⁰ Ipyter ire Jejui 'ga 'jau:

—Aapopap je teporowykya— 'jau 'ga.

Aipo 'e re 'ga wakaga muããpya. A'eramū futat amanūmū.

Jejui 'ga yw̃yi kutukawet

³¹ A'ere'ere'i judeu 'gã 'wyrria'ria awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—Ypeywar arewara 'gã netymakaga emopēpenukat jefaruu 'gã nupe. Tamanū 'gã kamēsiete wetymakaga mopenamū 'jau— 'jau 'gã 'ga upe. —Kwara rese'emaue 'gã netefera simut imojypa 'jau— 'jau 'gã awau 'ga upe.

Ai'iwe sabado. Sabado morowykye'ema 'gã nupe. Aipoa morowykye'ema 'gã maraka apoawa nanē nū. A'eramū 'gã 'gã neumera mu'amukare'ema peu.

³² Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga jefaruu 'gã monou 'ypeywar arewara 'gã netymakaga mopēpenukaa 'gã nupe. A'erauwe 'gã awau ajepeja 'ga retymakaga mopena se'. Ajepeja 'ga ma'e nū se' imopēpena 'gã 'gã nui. ³³ A'ere 'gã Jejui 'ga ma'ea nomopeni. Amanū 'ga 'gã nura renunewe. A'eramū 'gã 'ga retymakaga mopene'ema.

—Tÿÿ. Amanū 'ga ra'e nū'ū— 'jau 'gã ajaupe.

³⁴ A'eramū 'ga amū Jejui 'ga yw̃yi kutuka etee jyu pyu. A'eramū 'ga rya ojeko'woka 'ga kutukawera rupi 'y reewe futat.

³⁵ Ymã 'ga amū ka'arana kwasiaa Jejui 'ga ree rakue: “Nomopeni futari 'gã 'ga kaga mū”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eferupi tee Janeruwarete 'ga 'ga retymakaga mopenukare'ema 'gã nupe. Ajepeja 'ga ikwasiaa ka'aran are: “Anure nipo 'gã wemiyw̃yikutugera 'ga resagi”, 'jau nanē 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue nū.

Jejui 'ga manūa je aesak. A'eramū je ikwasiaa ka'aran are pē nupe, Jejui 'ga rerowiarukaawamū pē nupe. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Aesak futat je 'ga manūa. A'eramū je 'ga mome'wau futat pē nupe.

Ita kwara pype Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Luka 23.50-56)

³⁸ A'ere Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—Tene je Jejui 'ga reumera muri imojypa 'ypeywar awi— 'jau 'ga awau 'ga upe.

Aipoa 'ga Jose 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'ga futat. A'ere 'ga nojemome'ui tee 'gã nupe rai'i. Okyje 'ga judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã nui rai'i. Aipoa 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe.

Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Nai'i. Ere ajee ewau 'ga mosoka erawau ita kwaruu pype inuga— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Jose 'ga awau 'ga mosoka 'ypeywar awi 'ga rerawau inuga ita kwaruu pype. ³⁹ Nikutemu 'ga nanē awau Jose 'ga rupi. Ypytunimū Jejui 'ga upe oporogyta ma'efera 'ga futat poromū Nikutemuramū. 'Ga awau Jose 'ga rupi. Kwaiwete 'gã jany kasiga rerawau. Trĩtai sĩku kirua 'gã jany kasiga rerawau. Aipoa jany kasiga imojopypepyrera. Mira 'jawa 'gã imojopypeu aloes 'jaw are jany kasigamū. ⁴⁰ Aipoa 'gã erawau taity fuku are eko'woka. Aipoa ee eko'wog ire 'gã 'ga reumera mana taity fuku pyu. Aipoa judeu 'gã nemiapoa futat. A'eramū 'gã ipokwaapa.

⁴¹ Ae apisawa pyri y'wa 'ywa tymawera 'upa. Itymawer ipe ita kwaruu 'ūina, aereumera ma'ea 'ūina. Aipoa ita kwaruu ipyau ate. Nomonoi we futat 'gã aereumera ipype. Jejui 'ga tãmējē futat 'gã omono aipo ita kwara pype. ⁴² A'e pe te futat 'gã 'ga monou. Namukui futari 'ga manūawer awi. A'eramū 'gã peu etee futat 'ga monou.

—Kwara rese'emaue simateepap 'jau, morowykye'ema upe iwaēme'emaue 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

Jejui 'ga rupawet

(Mateu 28.1-8; Maku 16.1-8; Luka 24.1-12)

20 Ikoai'i, Mari Matarena ēē awau ita kwaruu pe, ypytu'nĩnauwe. Domingo rupi ēē awau esaka. Ita kwaruu rawopytymawera ēē esaka. Ita ojepe'au ikwar awi. ² Esakawe ēē 'ua ujãna imome'wau oree. Simão Pedro 'ga retee je tekou. A'eramū ēē 'ua imome'wau oree:

—Janejara kĩã reumera wã wenuēm erawau rai'i. Nikwaawi jane 'awamū wã imonoawera— 'jau ēē oree 'ua imome'wau.

³ Orojeupe aipo 'erauwe ore arawau arujãna ita kwaruu repejãna. ⁴ A'ere je Pedro 'ga feni. A'eramū je ra'ne tewau tewaēma jupe. ⁵ Tewaēmawe je tewau teããpyramū temã'jãu ikwara rupi. 'Ga auwanawera etee je esaka. A'ere je nasei esaka. ⁶ A'ere Simão Pedro 'ga ruri owaēma osowayayau awau ikwara pype. A'eramū 'ga nanē 'ga auwanawera etee esaka nū. Irããã tuwamū. ⁷ 'Ga akaga auwanawera 'jau 'ga esaka. Aipoa taitya 'upe'ema 'ga reumera auwanawera pyri. ⁸ A'eramū je tesou esaka. Taity resakawe je Jejui 'ga ferapawera rerowiaa. ⁹ 'Ga auwanawera resake'ema ore orojeapye'emamū 'ga feraw are. Ymã 'gã amū ka'arana kwasiari Jejui 'ga feraw are rakue. A'ere ore norereapyoie ee rai'i. A'ere je 'ga auwanawera resag ire 'ga ferapawera rerowiari. ¹⁰ A'eramū ore arawau orojewya orojog ipe nū.

Mari Matarena ěě Jejui 'ga resaka

(Mateu 28.9-10; Maku 16.9-11)

¹¹ A'eramũ Mari Matarena ěě awau ojewya ajaa'wau u'ama ita kwaruu pyri. Ajaa'waw ipe ěě wããpyramũ amã'jãu ita kwara raipy are. ¹² Mukũja ěě ywagipewara 'gã nesaka. 'Gã naitya waparasi-gayramũ 'gã nee. Ma-jepeja 'ga 'ũina 'ga akaga rupawer ipe. Ajepeja 'ga 'ũina 'ga py renawer ipe. ¹³ A'eramũ 'gã oje'ega Mari ěě upe:

—Ma'ja are ene ejaa'wau ra'e ĩ?— 'jau 'gã ěě upe.

A'eramũ ěě 'jau:

—Jejararete kĩa reumera wã weroo 'aw awi ra'e.

Marupi katu nipo wã erooi ra'e?— 'jau ěě 'gã nupe.

¹⁴ A'e pype ěě ojerowaka'i wea yse'iramũ Jejui 'ga ree numiamũ. ěě pyri agawewi 'ga u'ama. A'etea ěě nuesa-gi katu 'ga.

¹⁵ —Ma'ja ene iapirũmũ ekou ĩ? Awỹja ene ekaa ĩ?— 'jau 'ga ěě upe.

A'eramũ ěě 'jau ojeupe: "Itymipyrera raarana kĩa sipo 'ã 'i", 'jau ěě ojeupe. A'eramũ ěě 'jau 'ga upe:

—Ene nipo kĩa reumera ererojyi ra'e. Emome'u etee jee. Too kĩa reumera rerua tejepyri 'jau— 'jau ěě 'ga upe.

¹⁶ A'eramũ Jejui 'ga ěě renũina:

—Maria.

Wenũjamũ ěě ojerowaka 'ga ree. Amã'jãu 'ga ree, 'ga resaka katu.

—Koo. Ene futat te ra'u nũ, Ku'jyp!— 'jau ěě 'ga upe.

(Judeu 'gã je'eg imũ ěě 'jau *Raponi*. Amu'jara 'gã nupe judeu 'gã aipo 'jau.)

¹⁷ —Je kog awi ape— 'jau 'ga ěě upe. —Nooi we je tejeupia Tejuwarete 'ga pyri. Ere ewau jeje'ega mome'wau je rerowiaara 'gã nupe: "Tejuwarete 'ga pyri je oi. Pẽnuwaretea 'ga nanẽ nũ. A'eramũ je tewau Jarejuwarete 'ga pyri, e'i kĩa oje'ega rerurukaa pẽ nupe ko", ere ki 'gã nupe— 'jau 'ga ěě upe.

¹⁸ A'eramũ Mari Matarena ěě awau imome'wau oree:

—Jarejararete kĩa je aesak ko nũ— 'jau ěě oree.

A'eramũ ěě Jejui 'ga je'ega mome'wau oree.

'Ga remimu'efera 'gã 'ga resaka

(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Luka 24.36-49)

¹⁹ Aipo 'ara, ypytuna rupi, ore Jejui 'ga remimu'eramũ arajatykau 'og ipe arajupa. Orokyje ore judeu 'gã 'wyr-ia'ri 'gã nui. A'eramũ ore 'okwara motypa orojee. Poje Jejui 'ga ojesaukaa ore pyter ipe:

—Pẽpy'ata'wa etee te 'awamũ ki 'ei— 'jau 'ga oree.

²⁰ Aipo 'e re 'ga opo kutukawera resaukaa oree. Oy-wỹi kutukawera nanẽ 'ga esaukaa. Orojararete 'ga resakawe ore orojekõãjamũ nũ. ²¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau'japa oree nũ:

—Pẽpy'ata'waawa owaẽm pẽ nupe. Janeruwarete 'ga je mut 'au ojemome'waukaa pẽ nupe ikue. Nan tee futat je pẽ monoi kwe pewara 'gã nupe teje-mome'waukaa— 'jau 'ga oree.

²² Aipo 'e re 'ga opytuu ore pyau.

—'Awamũ je Jarejuwarete 'ga 'Agesage monoi pẽ nupe. Pejeku'iu 'ga pemut pejejepyri— 'jau 'ga oree. ²³ —'Gã amũ nupe pẽě 'jau, "Janeruwarete 'ga pẽtyw-era omoit pẽ nui", pẽě 'eramũ 'ga imoiri futari 'gã nui. 'Gã amũ nupe "Pẽtywera 'ga nomoiri futari pẽ nui", 'gã nupe pẽě 'eramũ 'ga nomoiri futari 'gã nui— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

Tome 'ga nuerowiara'nei 'ga

²⁴ Ore upe Jejui 'ga jesaukaramũ 'ga remimu'efera 'ga amũ otywe'emamũ ore pype. Tome 'ga, kunumĩ jopew-era 'ga, otywe'emamũ. ²⁵ A'eramũ ore Tome 'ga rekoa 'jau 'ga upe:

—Jarejararete 'ga ore aruesak ko— 'jau ore 'ga upe.

A'ere Tome 'ga nuerowiari tee oreje'ega.

—'Ga pokutukawera resake'ema je narowiari futari 'ga ferawa. Tefã 'ga pokutukawer are imonowe'em je narowiari futari 'ga ferawa. 'Ga ywỹi kutukawer are tepo monowe'em je narowiari futari 'ga ferawa— 'jau etee 'ga oree, ojeupe ore imome'uramũ.

²⁶ Ikwara morowykye'ema rupi ore Jejui 'ga remimu'eramũ arajatykau nũ. Aiporamũ Tome 'ga akou ore pype. Orojeawopytyma wẽjẽmĩ futat arajupa arajatykau peu nũ. Poje Jejui 'ga 'ua u'ama ore pype nũ.

—Pẽpy'ata'waawa 'ut pẽ nupe nũ ki 'ei— 'jau 'ga oree.

²⁷ A'eramũ 'ga 'jau Tome 'ga upe:

—Efã erut imowyka jepo kutukawer are. Jeywỹi kutukawer are nanẽ ene epo mujaa nũ— 'jau 'ga Tome 'ga upe. —Au'je ki je ferapawera rerowiare'em ire. Je ferapawera ki erowiat katu katu 'awamũ— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'eramũ Tome 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene te jejararetea. Ene te 'ã Jarejuwarete 'ga 'jawe futat— 'jau Tome 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹ —Je resag ire etee 'ã je rerowiar ape? Je resake'ema miamũ 'gã amũ je rerowiari futari ajemogyau. Aipo 'gã ekõãĩ futat ajemogyau— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁰ Aeremiapoe'ema Jejui 'ga iapou kwaiwete ore reape ikue. A'ere je nomome'upawi pẽ nupe. ³¹ A'ere je mama'e mũ mome'ui ikwasiaa ka'aran are inuga pẽ nupe, "Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga futat" 'e rerowiarukaawamũ pẽ nupe. "Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yraretea futat" 'ea nanẽ je erowiarukaa pẽ nupe nũ. Werowiar ire 'ga pẽ mogyi ojepyri nakwaparimũ ete rui futat.

'Yisiga pype 'ga jesaukaawet

21 Anure Jejui 'ga ojesaukaru'japa oree ikue nũ, yp-ia reme'y'warimũ ikue. Tiperia 'jawa reme'y'warimũ 'ga ojesaukaru'japa oree ikue nũ.

² Jejui 'ga resakaw ipe ore arakou pãwẽ pãwẽ. Simão Pedro 'ga, Tome 'ga. Kunumĩ jopewet 'jau ore Tome 'ga upe. Natanaeu 'ga. Aipo 'ga 'ua Kana 'jawa amunaw awi. Garireja ywy pype Kana 'jawa 'upa. Sepeteu 'ga

ra'yramũ ore, mukũi tekotee 'gã 'jau. Mĩmeramũ ore arakou pãwẽ pãwẽ.

³ A'eramũ Simão Pedro 'ga 'jau:

—Oo je pira pyyka— 'jau 'ga oree.

—Ore nanẽ oroo futat ene rupi nũ— 'jau ore 'ga upe.

A'eramũ ore arawaupap aru'aa yaruu pype. Koypyту-namuku ore taityuu momoa arakou. A'ere ore noropyygi'i amũ. ⁴ Kwara por pyrauwe Jejui 'ga 'ua u'ama peu ypia reme'y'warimũ 'yisiga pype. A'ere ore norokwaawi 'ga. ⁵ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pepyy'gi te amũ?— 'jau 'ga oree.

—Naani etee ki 'ei. Noropyygi'i etee ore amũ ki 'ei— 'jau ore 'ga upe.

⁶ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pe'je ajee imomoru'japa nũ. Pejejakwatawa katy pemono imomoa esaka nũ. A'eramũ te nipo pira pepyyk— 'jau 'ga oree.

A'erauwe ore taityuu pypekau imonou imomoa nũ. Etyg pyrauwe kwaiwete ipira ojejaga ipype. A'ere ore noroupirarũ imua yara pype etyka. Ipoyi tee ipiraa.

⁷ A'erauwe je 'jau Pedro 'ga upe:

—Janejararete 'ga te nipo kwe u'am ra'e nũ'ũ!— 'jau je 'ga upe.

Aipo renupawe Pedro 'ga waity munepa, oje'faa ipyu. Ojefar ire Pedro 'ga opoa 'y pe awau Jejui 'ga repejãna.

⁸ A'eramũ ore arajua yaruu pype, taityuu rerua imatãu erekou. 'Y wyry futat ore rekoi, sãg metro futat ore rekoi 'y wywr awi.

⁹ Yaruu awi aru'ẽ re ore ipira resaka. Jejui 'ga ipira reya u'ama. Kanape'ia nanẽ ore esaka nũ. ¹⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Pejejemimu'arera perut amũ jee— 'jau 'ga oree.

¹¹ A'eramũ Simão Pedro 'ga u'aa yaruu pype nũ. A'eramũ 'ga taityuu matãumap imua. Kwaiwete pira ojejaga ipype. Sãtu sãkwẽtai tres ipira, tuwiiu ma'ea. A'etea taityuua otoroke'ema jupe.

¹² A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejejua pejejemi'waa— 'jau 'ga oree.

A'etea ore mũ noroporonuwi futari 'ga upe: "Awỹja te ene?" 'jawe'em futat ore 'ga upe. Orokwaaw ore 'ga. A'eramũ ore oroporonupe'ema ee 'ga upe.

¹³ A'eramũ Jejui 'ga awau kanape'i pyyka imowowoka imua oree, pira eyra reewe.

¹⁴ Oferaw ire futat Jejui 'ga poromũ oje-saukaru'jau'japa oree kwaiwete ikue. Poromũ futat ore upe 'ga jesaukara muapyra.

Pedro 'ga upe Jejui 'ga 'eawet

¹⁵ Ore jemi'war ire Jejui 'ga 'jau Simão Pedro 'ga upe, Juã 'ga ra'yra 'ga upe:

—Eneporomutat te ene nanimenime je ree, ki Simão?

—Èẽ. Ene te 'ã jejekoty'aawaretea futat. Aipo 'ã erekwaap futat— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Karupa'mĩ jara 'gã ojejuka esage karupa'mĩ ra'yr yau are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaar yau

'gã nee. Jeje'eg are ene 'gã mu'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau'japa 'ga upe nũ:

—Eneporomutat te ene je ree ra'e, ki Simão?

—Èẽ. "Erekwaap futat 'ã ejee jeporomutara", a'e ako je enee ko— 'jau 'ga 'ga upe nũ.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Karupa'mĩ jara 'gã ojejuka esage weymaw are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaara 'gã nee— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau nũ:

—Eneporomutat te ene a'jea futat je ree ra'e, ki Simão?— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eu'jawauwe Pedro 'ga u'arasigamũ. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ ene poromũ 'jau'japa jee ki 'ei? Ore-jararetea 'ã ene. Mama'ea 'ã erekwaap futat. Erekwaap futat 'ã ejee jeporomutara je rekoa— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Karupa'mĩ jara 'gã ojejuka esage futat weymaw are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaara 'gã nee.

¹⁸ A'jea futat je'ea. Eywyramũ ene ejaity munepa eatau ewau ejemifutar imũ. A'ere nipo enesawa'e re 'gã amũ ene pofari eneyywa pypiraa ene rerawau eneremifutare'em ipe— 'jau Jejui 'ga Simão Pedro 'ga upe.

¹⁹ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'ga manũawama mome'wau 'ga upe. 'Ga manũnamũ nipo 'ga manũ resakara 'gã 'jau: "Nopoiri futari 'ga Jarejararete 'ga rerowiar awi ra'e", 'jau nipo 'gã ajaupe. A'eramũ nipo 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga manũ resakawe.

²⁰ Aipo ojeupe 'eramũ Pedro 'ga ojerowaka je resaka. Je futat Jejui 'ga upe 'jarera: "Awỹja te ene mono ia'wyre'ema 'gã po pe?" 'jarera 'ga manũe'emauwe orojemi'waaw ipe 'ga upe 'jarera. Je futat te'ama Pedro 'ga atykupe katy. ²¹ Je ree ojerowakawe Pedro 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Maran sipo ajee 'ga rekoi nũ, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²² —Je ifutar ire amunipo 'ã 'ga rekoi nan etee futat je rura resaka. Erejemuaẽm awi 'ga ree. Ene 'ã je renuw ape— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ Anure Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'jau futatee ajaupe:

—"Ko 'ga nipo namanũi futari je ruru'jawe'emauwe", e'i 'ga 'ga upe ikue— 'jau futatee nipo 'gã imome'wau.

A'ere naporomũ rũi 'ga je'ega. Wapo ekoete nipo 'gã ajemogyau. "Je ifutar ire amunipo 'ã 'ga jemogoi je ruru'jawa resaka. Maran aipoa enee?" 'jau 'ga Pedro 'ga upe ikue.

²⁴ Je 'ã Juãnamũ. "'Ga nipo namanũi" 'gã 'jawamũ nipo je. Je te 'ã Jejui 'ga remiapofera amome'u pẽ nupe. Je 'ã ka'arana kwasiaa aipo are pẽ nupe. A'jea futat aipo je'ea.

²⁵ Kwaiwete Jejui 'ga remiapofera. Aipo are 'ga amũ ka'arana kwasiaapaw ire amunipo 'ã kwaiwete ka'arana 'au ywy pe. A'eramũ nipo 'ã ywya nipyту'ẽi jupe.

Atos

Jejui 'ga remimonofera 'gã nekwawer are Luka 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ywag ipe Jejui 'ga jewyr ire, Janeruwarete 'ga U'agesage monou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'eramũ 'ga remimu'efera 'gã awau watau Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea aeremiapoe'ema apoukaa 'gã nupe. A'eramũ esakara 'gã Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'awa ka'arana kwasiarukaa Luka 'ga upe. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga 'ga 'Agesage remiapofer are rakue.

1 Je ako Lukaramũ ka'arana akwasiat inuga pẽ nupe ikue, ki Teofiru. Jejui 'ga remiapofer are je ka'arana kwasiari. 'Ga remimu'efer are nanẽ ako je ikwasiapawi inuga pẽ nupe ikue. Jejui 'ga porowyky ppy ppyawer are futat je ka'arana kwasiari inuga pẽ nupe ikue. ²Ywy pe akou Jejui 'ga mama'e esage apou kwaiwete rakue. A'efer are je ikwasiapawi inuga ka'aran are pẽ nupe ikue.

Ywag ipe ojeupir enune Jejui 'ga porogytai wemimu'efera 'gã nupe rakue. Ymã te 'ã 'ga 'gã amũ mũ'jãu imogyau wemimu'eferamũ rakue. A'eramũ Jejui 'ga ojeupir enune oje'ega 'gã nupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'eg imũ rakue. A'e 'gã 'ga imonou kwe pe: "Kwe pe pekwap je mome'wau pejejemogyau 'gã nupe", 'jau Jejui 'ga 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã 'jau "Jejui 'ga remimonofera 'gã" 'jau 'gã 'gã nupe. ³'Ga manũ re Janeruwarete 'ga Jejui 'ga moferawi nũ. A'eramũ Jejui 'ga oferaw ire ojesaukaru'jau'japa wemimonofera 'gã nupe. Wemiapo resaukaa 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'jau: "Jejui 'ga futat ra'e. Koromũ futat 'ga ferawi rai'i nũ. Sã'ã 'ga wemiapoa etee futat iapoa 'ga rekoa", 'jau 'gã ajaupe rakue.

Kwarẽta 'ara rupi etee Jejui 'ga jesaukaru'jaru'jawi wemimonofera 'gã nupe, 'gã mu'jau akou 'Uwarete 'ga ree rakue.

—Janeruwarete 'ga 'ã 'ũi 'wyrarareteramũ pẽ nupe. Pejetywer awi pepoiramũ 'ga pẽ monoi wemiayuwamũ rakue— 'jau Jejui 'ga oporogytau wemimu'efera 'gã nupe rakue.

⁴'Gã pype akou 'ga 'gã mu'jau aipo are rakue. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Au pejup Jerusareg ipe Jarejuwarete 'ga 'Agesage rapesaka. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega muri pẽ nupe rakue: "Te'agesagea je anure omono pẽ nupe", 'jau 'ã 'ga rakue. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejejupa Jerusareg ipe 'ga 'Agesage rapesaka ra'ne— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵—Juã 'ga 'ã 'y pe ae pymĩ ikue. A'ere Janeruwarete 'ga nanarũi. U'agesagea te 'ga amut pẽ nupe pẽ nerekwaramũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe rakue.

Ywag ipe Jejui 'ga jeupiwet

(Maku 16.19-20; Luka 24.50-53)

⁶A'eramũ 'gã ojepype 'ga rekoramũ 'ga remimonofera 'gã oporonupa ee 'ga upe:

—Ymã te 'ã tapy'yja 'wyrar amuteea etee ekoi oree jepi. 'Awamũ futat te ene ereko 'wyrararamũ Israeu juapyreramũ oree 'ga py'rau? 'Awamũ futat te ene, "Je futat Jarejuwarete 'ga remimureramũ ako 'awamũ 'wyrarareteramũ pẽ nupe", ere oree?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁷A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani nũ'ũ. Meewei tee te nipo je ruri pẽ'wyrararamũ. Janeruwarete 'ga te okwaap. Jane te 'ã nikwaawi. 'Ga te okwaap je ruawa nũ— 'jau etee 'ga 'gã nupe. ⁸—A'ere nipo anurenure'i Janeruwarete 'ga 'Agesage ruri ojypa osou pẽ pype. Opãjẽa Janeruwarete 'ga imua pẽ nupe. A'eramũ futat nipo pẽẽ pejejemogyau je mome'waramũ 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ pẽẽ pejejepype ise re pejewau kwe pe je mome'wau 'gã nupe. Pẽẽ 'ã je resak pejepe. A'eramũ pẽẽ pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. 'Auwara 'gã nupe ra'ne je mome'wau, Jerusareg ipewara 'gã nupe ra'ne. A'ere Judeja ywy pewara 'gã nupe, Samari ywy pewara 'gã nupe, mukuwara 'gã nupe 'jau pejewau je mome'wau— 'jau 'ga 'gã nupe.

Aipo 'gã nupe 'e re Jejui 'ga ojeupia 'gã nui awau ywag ipe.

⁹A'eramũ 'ga remimonofera 'gã 'upa amã'jãu ywau 'ga jeupira resaka. A'ere ywasiga 'ga mimi 'gã nui. A'eramũ 'gã 'upa 'ga wawera rupi amã'jãu. A'e pype mukũ-ja ywagipewara 'gã 'ua ojypa 'gã nupe Jejui 'ga panekwapa. Waity aparasiga rerua erojypa enu'ama 'gã pyri.

—Ma'ja te peesak pejejupa?— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Naani. Jejui 'ga jeupira te ore aruesak arajupa— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ ywagipewara 'gã 'jau 'gã nupe:

—Oo futat 'ga ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. Anure te nipo 'ga ruri ojewya nũ. Ojeupiwera 'jawerimũ etee futat nipo 'ga ruri ojewya nũ— 'jau ywagipewara 'gã imome'wau Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe.

Matias 'ga Judas 'ga py'rawarera
(Mateu 27.3-10)

¹² Ywagipewara 'gã porogytapaw ire Jejui 'ga remi-monofera 'gã 'ua ojewya Jerusareg ipe nũ. Wwytyr awi 'gã 'ua ojewya, Oriweira 'jaw awi. Namukui Jerusareg awi Oriweira 'jawa 'upa. Majepei tee kilometro imukua jui.

¹³ A'eramũ 'gã Jerusareg ipe owaẽm ire awau 'og ywate pype 'upa. Pedro, Juã, Tiago, Andre, Filipe, Tome, Patarumeu, Mateu, ajepeja Tiago, Simão Serote, Judas. Mĩmera 'gã awau 'upa 'og ywate pype. Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra 'ga. Simão 'ga judeu 'gã etee ifutaa o'wyraramũ. Judas 'ga Tiago 'ga ra'yra 'ga. ¹⁴ 'Gã ajatyka 'upa Jerusareg ipe. Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monou 'upa. Kũjãmera 'gã nanẽ ajatykau 'ua 'gã nee 'og ywate pype. Jejui 'ga y ẽẽ we futat akou 'gã pype, Mari ẽẽ. Jejui 'ga rewirera 'gã nanẽ akou 'gã pype nũ.

¹⁵ Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajatykau 'ua 'gã nee kwaiwete. Sõtui wĩti 'gã pytuna. A'eramũ Pedro 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe:

¹⁶ —Peapyaka jeporogyta are. Ymã te Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Davi 'ga upe Judas 'ga ree rakue, ae a'wyre'ema upe Jejui 'ga monoarama 'ga ree rakue— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe. ¹⁷ —Aipo Judas 'ga ako jane pype ikue numiamũ. Wemimu'eferamũ ako Jejui 'ga 'ga mogou ikue numiamũ. A'ere ako mainana 'wyrara 'gã ka'aranũũ monoi Judas 'ga upe rai'i, Jejui 'ga resaukaawamũ rai'i. A'eramũ ako 'ga Jejui 'ga monou 'gã po pe 'ga jukaukaa 'gã nupe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

¹⁸ Ka'aranũũa ojeupe imur ire Judas 'ga awau ywy mua. A'ere 'ga rea'aramũ etee nũ. "Ma'eramũ je ma'eramũ Jejui 'ga monou 'gã nupe 'ũ?" 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga a'eramũ ajejukau. 'Ga 'arasiga 'ga rerekou. A'eramũ ywy mur ire awau ojeupia. A'eramũ 'ga pe awi 'ua opoa. Wewega mowoka erua. Wye momopomopoa erua amanũmũ rakue. ¹⁹ A'ea Jerusareg ipewara 'gã ikwaapa najuejue etee rakue. A'eramũ 'gã Aketema 'jau Judas 'ga manũawera upe. Aketema 'ea wy rupap 'ea 'gã je'eg imũ.

²⁰ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ymã te Davi 'ga ka'arana kwasiari aipo Judas 'ga ree inuga janee rakue.

"Ga 'wyrer ipe nipo nitywi futari ae mũ", 'jau Davi 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaru'japa 'ga ree rakue:

"Ga porowykyawer ipe ae nitywi futari amũ.

A'eramũ nipo 'ga amũ etee akou 'ga rekwawer ipe nũ, 'ga porowykyawera apou nũ", 'jau Davi 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. Mĩa ka'arana Saumu 'jawa— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²¹ —A'eramũ jane 'awamũ 'ga amũ mogou Judas 'ga rekwawer ipe 'jau nũ, Jejui 'ga mome'waramũ jarejepyri 'jau. Jarejepypewarera etee jane imogou. Awỹja te ako jane pype au'jeteramũ? ²² Awỹja te wesak 'y pe Juã 'ga Jarejararete 'ga pymĩa rakue? Awỹja te 'ga jeupira wesak rai'i? 'Gã etee futat jane simogo amũ jare-

jepyri Jejui 'ga mome'waramũ 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jejui 'ga ferapawera 'ga tomome'u jane pyri 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²³ A'eramũ 'gã mukũja 'gã mua. 'Ga amũ rera Jose Barsabas. Justo 'ga rer irũa. Ajepeja 'ga rera Matias.

²⁴ A'ere 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee:

—Kiapi'ni. Ene te 'ã erekwaap. Ejemifutara 'ga ekwaawukat oree. ²⁵ Judas 'ga ajejuka rai'i. A'ere 'ga 'agera oi ako tyweaw ipe— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe. —Mõ 'ga te ore oromogo 'ga rekwawer ipe nũ?— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe.

²⁶ A'ere 'ga upe oporogytapaw ire ita'i 'jawewara momopoa 'upa. A'eramũ Matias 'ga remimojewagera katu 'gã ipyyka. A'eramũ 'gã Matias 'ga mogou Judas 'ga rekwawer ipe Jejui 'ga mome'waramũ ojeypyri nũ.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua

2 Pẽtekosti 'jawa 'ara rupi 'gã jatyka 'gã nuwamũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojypa Jejui 'ga remiayuwã 'gã nupe rakue. Pẽtekosti 'jawa judeu 'gã jatykaawa rera.

² Poje ywytuu 'jawewara fua opo erujewi 'ua 'gã pyri 'og ywate pype 'gã nuwamũ. Ywag awi 'ua osou 'og ipe. A'ere 'ga 'Agesagea 'gã nupe ise re tata'i 'jawewara ajemogyau 'gã apyte'rarimũ. Wenyfy'giramũ futat ajemogyau 'gã apyte'rarimũ. ³ Nan Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua osou 'gã nupe rakue. Opyamuramũ 'ua 'gã nupe. ⁴ 'Ga 'Agesagea 'ua osou 'gã pype 'gã nerekwaramũ. 'Gã pype ose re 'gã je'ega mojopy'rau, 'gã moje'eg amuteeukaa. 'Gã nemikwaawe'ema 'gã je'ega apoukaa 'gã nupe. Naju'jawe rui 'gã je'egi. Wemifutar imũ etee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã moje'egukaa.

⁵ Kwaiwete judeu 'gã 'ua ajatykau muku awi Jerusareg ipe rakue. Ajatykaaw are 'ut ma'e 'gã nanẽ ifu renupa nũ. Ifu renupara 'gã Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'e 'gã najuejue etee. ⁶ Ifu renupawe 'gã ajatykau ukupepe 'og ywate pyri oporesagamũ ee. Oporenuwawamũ 'gã imome'u are. Jejui 'ga remi-monofera 'gã 'gã je'ega apou.

⁷ A'e renupawe enupara 'gã 'jau:

—Ma'eramũ 'gã janeje'egawe apou 'ũ? Garireja ywy pewara 'gã juejue nã'ã re'ã— 'jau 'gã ajaupe. ⁸ —Janeje'eg imũ etee 'ã 'gã Jejui 'ga mome'ui janee— 'jau 'gã ajaupe. —'Auwara 'gã je'ega etee 'gã 'ã wapo jepi. A'ere 'gã 'awamũ kwe pewaramũ janeje'ega we iapoi. Kwe awi 'ã jane ruri. ⁹ Partia ywy awi jane mũ ruri. Ajepejamũ Media ywy awi. Ajepejamũ Elam ywy pewara. Ajepejamũ Mesopotami ywy pewara. Ajepejamũ Judeja ywy pewara. Ajepejamũ Kapatosi ywy pewara. Põtu ywy awi jane mũ ruri. Asia ywy pewarera jane mũ.

¹⁰ Frigia ywy awi, Pãfiria ywy awi, Egitu ywy awi jane mũ ruri. Ajepejamũ Libia ywy awi. Sirene 'jawa pyriwara poromũ. Ajepejamũ Roma pewara. ¹¹ Jane mũ judeua futat. Ajepejamũ judeue'ema 'gã futat. A'ere 'gã judeuramũ jane 'jawerimũ 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiari. Kreta 'ypõ'õ awi amũ ruri. Ajepeja 'gã 'ua

Arabia ywy awi. A'eramū 'gā maran janeje'eg imū oje'ega ki 'ei?— 'jau 'gā ajaupe 'gā je'ega renupa. —Janeje'eg imū futat 'gā Jarejuwarete 'ga remiapofer esage mome'ui janee— 'jau 'gā ajaupe. —'Auwara 'gā je'ega etee 'gā 'ā wapo jepi. ¹² A'ere 'gā 'ā kwe pewara 'gā je'eg imū Jejui 'ga mome'ui 'upa— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā wapyakau 'upa. A'eramū 'gā amū 'jau ajaupe:

—Maran te nū 'wei?— 'jau 'gā ajaupe.

¹³ A'ere amumera 'gā nuerowiari futari. A'eramū 'gā 'gā nerekoemāu etee 'upa.

—Kawīajaiwa 'gā otykut 'upa. A'eramū 'gā oje'ēran ekoeteramū 'upa— 'jau etee 'gā ajaupe 'gā nerekoemāu.

Mytuna 'gā nupe Pedro 'ga 'eawet

¹⁴ A'eramū aipo 'gā 'eramū Pedro 'ga 'ua uēma oporogytau 'gā nupe u'ama ukupepe. Ajepeja Jejui 'ga remimonofera 'gā netee futat 'ga 'ua oporogytau 'gā nupe, ajatyka ma'efera 'gā nupe.

—Jerusareg ipewaramū, kwe awi 'ut ma'eferamū nanē peapyaka je ree. “Kawīajaiwa 'gā otykut 'upa”, pe'je ete 'ā oree. ¹⁵ Norereawyrywi ore.

Nakwarawyrū'irāu rūi kawīajaiwa 'wara 'gā kawīajaiwa rykuri— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama. —“Maran te 'gā janeje'ega apoi?” pe'je 'ā pejejupa pejejaupe. A'eramū je imome'wau pē nupe. ¹⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Jueu 'ga upe rakue:

¹⁷ “Anure nipo je mama'e teepaw enune Te'agesage muri imojypa pē nupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jueu 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau.

—“A'eramū nipo pēna'yra 'gā pēna'jyra 'gā netee je'ega mome'wau ojepyriwara 'gā nupe.

A'eramū nipo je kunumīūū 'gā momayupa sawa'e 'gā netee.

¹⁸ Te'agesagea nipo je imua tejemiayuwa 'gā nupe. Kūima'e 'gā nupe, kūjāmera 'gā nupe nanē nū. Mīmera 'gā nupe nipo je imua.

A'eramū nipo 'gā jeje'eg imū etee futat je mome'wau kwe pewara 'gā nupe.

¹⁹ Tepājēa nipo je esaukaa 'gā nupe. 'Gā nemiesage'ema mama'ea nipo je esaukaa 'gā nupe”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jueu 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau.

—“Ywag ipe, ywy pe nanē taesaukat 'jau nū. Wy, tata, tatasig. Mīmera taesaukat pē nupe 'jau.

²⁰ Kwara nipo je omoypytunaip. Jaya nipo je imowyau. A'ere nipo pējararete 'ga ruri ojewya nū. Ae mojo'oka 'ga ruri. Ae werowiaramū nipo 'ga 'jau:

Ere ejua 'au je pyri, 'jau nipo 'ga werowiaramū ae upe.

A'ere nipo 'ga werowiare'ema 'gā nupe 'ga 'i:

Pēē naani. Naje rerowiari pejepe. A'eramū pēē mama'eukwaawa rapyaw ipe pejewau, 'jau nipo 'ga 'gā nupe.

²¹ Je katu'og ape 'jara 'gā etee te je akatu'ok. A'eramū je 'gā mogyau tejepyri ajemogy ma'eramamū”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

²² A'eramū Pedro 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Israeu juapyreramū peapyaka jeje'eg are. Jejui 'ga futat Janeruwarete 'ga remimurera. A'eramū ako Janeruwarete 'ga opājē resaukaa pē nupe ai'i. Pēnemi-apoe'ema ako 'ga iapoukaa Jejui 'ga upe ai'i. Ojero'wu ma'e, mama'eukwaawa rerekwat. Mīmera 'gā ako 'ga ikatu'ogukaa 'ga upe ai'i, kwaiwete. A'e resakarera 'gā oporesagamū ee. A'ea 'ā pekwaap najuejue etee. Pē pype futat ako 'ga iapoi akou ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama.

²³ —A'ere ako Janeruwarete 'ga wea'aramū 'ga mono are pē nupe ai'i. Wemifutar imū etee futat ako 'ga 'ga monou pē nupe ai'i, 'ga pyygukaa ako pē nupe ai'i. A'eramū pēē ako 'ga pyygukaa ia'wyre'ema 'gā nupe ai'i. A'eramū ako 'gā 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywar are ai'i. Pēē futat ako 'ga jukaukaa 'gā nupe ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau.

²⁴ —Amanū futat ako 'ga ai'i. A'ere ako 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi ete ai'i nū— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

²⁵ —Ymā te 'ā Davi 'ga ka'arana kwasiari inuga Jejui 'ga ree rakue— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau.

—“Akwaap je Tejararete 'ga. 'Ga 'ā ako je pyri.

Jejakwatawa katy 'ga rekoi. A'eramū je tekyjawe'em tekou.

²⁶ Teku'iramū etee tekou. Tepy'ata'waramū etee tekou. Temoferawa rapesaka nipo je te'jina.

A'eramū je teje'ega Jarejuwarete 'ga upe: Ene te 'ā eneresage jee, Kiapi'ni.

²⁷ Je manū re nerepouri futari je wi. Jereumera nere-monemukari.

Je 'ā eneremiayuwaretea futat. A'eramū ene je moferapa etee nū. Ene pyri nipo tewau ywag ipe.

²⁸ Ene 'ā ywaga piara ereesaukat jee. A'eramū je ene pyri tewau.

Jepy'ata'wa je ene ree tekou, 'jau je 'ga upe”, 'jau Davi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama, Davi 'ga remikwasiarera mome'wau 'gā nupe u'ama.

²⁹ A'eramū 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—Davi 'ga janeypya futat rakue. 'Ga je amome'u pē nupe. Ymā te 'ā Davi 'ga manūi rakue. A'ere 'gā 'ga monoi ita kwara pype rakue. Namukuu rūi futat ita kwara 'ūina rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gā nupe.

³⁰ —Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'ga Davi-ramū rakue. Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe 'ga reko-ramū rakue. “Ene juapyrama mū nipo 'wyriaramū ako ene 'jawe. Jeremimurama 'ga futat nipo 'ūina enerenawer ipe”, 'jau 'ga Davi 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe u'ama.

³¹ —A'eramū Davi 'ga ikwaapa, “Wemimurama 'ga nipo Janeruwarete 'ga omoferap ete nū” 'e kwaapa rakue. A'eramū 'ga a'eramū ka'arana kwasiaa inuga 'ga ree. “Janeruwarete 'ga nipo nopouri futari wemimurera

'ga wi. 'Ga reumera monemukare'ema futat nipo", 'jau Davi 'ga rakue— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

³² —'Ga poromū Janeruwarete 'ga omoferap rai'i. Je-ju'i 'ga omoferap futat. Ore 'ga aruesak 'ga feraw ire ai'i. A'eramū ore a'eramū imome'wau pē nupe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. ³³ —A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferaw ire 'ga monou ywag ipe ojepeyri ai'i. Peu 'ga ywag ipe 'ga monou imuapyka oyse katy. 'Ga 'jawe futat 'ga. A'eramū 'ga 'ga muapyka oyse katy. A'eramū futat 'ga U'agesage mua katu 'ga upe. Ojeupe 'Uwa 'ga imur ire 'ga imua ae upe nanē imojypa nū. 'Ga 'Age-sagea te 'ga amut oree. A'ea peenup poromū— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega muri janee rakue: "Anure nipo je Te'agesage monoi pē nupe", 'jau 'ga 'ā rakue. A'eramū 'ga 'awamū futat imua oree. 'Agamū pēnemienuwamū 'ga 'Agesagea iapoukaa oree— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe. ³⁴ —Davi 'ga nooi ywag ipe rakue. Nuapygi 'ga Jarejuwarete 'ga yse katy. A'etea 'ga e'i rakue:

"Ymā te Janeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:

'Ere ejua eapyka 'au je pyri. Je 'jawe futat ene. A'eramū ene eapyka je yse katy.

³⁵ Anure tamyi ene 'wyriaramū 'gã nupe 'jau, ene rerowiaara 'gã nupe 'jau.

Ene rerowiare'ema 'gã we futat te'i enee 'jau, koromū futat 'wyriararete 'ga, te'i enee 'jau', 'jau Janeruwarete 'ga Jejararete 'ga upe rakue", 'jau Davi 'ga ka'aran are ikwasiaa inuga janee rakue. Je-ju'i 'ga upe te 'ga 'i rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

³⁶ —A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau: "Je te 'ā Jeju'i 'ga omono pē nupe. Jeremimurera futat 'ga", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'e 'ga poromū pepokutuk, imonou, imu'ama 'ypeywar are 'ga manūawamū. A'e 'ga Janeruwarete 'ga omogo Israeu juapyreramū jane'wyriaramū— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'ea 'ā judeuramū juejue pekwaap.

³⁷ A'e renupawe 'gã u'arasigamū ajemogyau. 'Ga jukaawer are 'gã u'arasigamū ajemogyau kwaiwete. A'eramū 'gã 'jau Pedro 'ga upe 'ga pytuna 'gã netee:

—Maran te ore iapoi? Ma'ja te ore aruapo orojee, orojekatu'okawamū?— 'jau 'gã 'gã nupe.

³⁸ —Pejetywer awi pepoit— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramū 'ga pejetywer awi pēpoiweramū pē katu'oka. "Jeju'i 'ga rerowiaaramū ore rekoi 'awamū", pe'je 'gã nupe. A'eramū 'gã pē pymīāu 'y pe. A'eramū pē pymī re Janeruwarete 'ga U'agesage mua pē nupe pēnerekwaramū— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁹ —Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari inuga janee rakue: "Pejetywer awi pēpoiweramū je pē katu'ogi. Pē katu'og ire je Te'agesage monou pē nupe", 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Aipo e'i 'ga pē nupe. Pēna'yt, tesirūmet, wemimū'ēmet 'jau. Mīmeramū 'ga aipo 'ga 'i pē nupe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'eramū 'ga 'awamū u'eawer imū futat U'agesage mua imojypa janee— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁴⁰ A'eramū Pedro 'ga 'gã mu'jau afuakaramū etee futat aipoa morogyta are u'ama. A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejejepe'au 'ga rerowiare'ema 'gã nui. Anure nipo Janeruwarete 'ga Jeju'i 'ga rerowiare'ema monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe ojewi. Peo kasi 'gã newiri ne. Pēē 'ā Jeju'i 'ga perowiat. "Je mogo ape ejemi-ayuwamū", 'jau ki pēē 'ga upe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama.

⁴¹ Aipoa 'ga porogyta renupawe 'gã kwaiwete Pedro 'ga je'ega rerowiaa. Jeju'i 'ga nanē 'gã erowiaa ajemogyau nū. Tres miu 'gã 'ga rerowiaa. A'eramū 'gã 'gã nerawau ipymīāu 'y pe Jeju'i 'ga 'gã erowiaa re-saukaawamū. ⁴² A'ere 'gã awau ajatykau Jeju'i 'ga remi-monofera 'gã nee, 'gã porogyta are wapykau. A'eramū futat 'gã ajemogyau Jeju'i 'ga rerowiaaramū. A'eramū futat Jeju'i 'ga rerowiaaramū opojekukaramū ajuee. Ajamajatykau kumi 'wau. Jarejuwarete 'ga upe oporogytau nanē 'gã ajatykau nū.

⁴³ Jeju'i 'ga remimonofera 'gã Janeruwarete 'ga pājē rerekou. A'eramū 'gã 'ga pājē resaukaa 'gã nupe, aeremiapoe'ema apou 'ga pājē mū, kwaiwete. A'eramū a'e resakara 'gã oporesagamū ajemogyau ee. ⁴⁴ Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã juejue ajatykau ajemogyau. Ikaraemā ma'e 'gã okaraemā me'ega ka'aranūū are.

⁴⁵ Iywy ma'e 'gã nanē oywy me'ega ka'aranūū are nū. A'ere 'gã ka'aranūū rerua imojo'oka ajaupe. Ta'yt kwaiwete ma'e 'gã nupe 'gã kwaiwete imojo'oka. Ta'yre'ema 'gã nupe 'gã imojo'oka ināinānī'ī etee. ⁴⁶ Ai'iwe nū, ai'iwe nū, ai'iwe nū 'jau 'gã ajatykau ajemogyau peu. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ajatykau. Wog ipe nanē ajatykau ojemi'waa nanē nū. Mani'oko'o'i 'wau Jeju'i 'ga manūawer are wea'aramū ajemogyau. A'e pype opy'ata'waramū ajemogyau.

⁴⁷ —Ene te 'ā eneresage oree— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypa.

Jeju'i 'ga rerowiare'ema 'gã miamū oporomutaramū 'ga rerowiaara 'gã nee ajemogyau.

Janeruwarete 'ga Jeju'i 'ga rerowiarukaa 'gã nupe. Ai'iwe, ai'iwe, ai'iwe. A'eramū 'gã ojemomytuna. Kwaiwete Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã ajatykau ajuee.

Iteu ma'e 'ga

3 Poje Pedro 'ga awau Juā 'ga retee Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Kwara jerewamū 'gã awau.

Aipo pe kwara kwawauwe 'e'e'emi 'gã awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oje'ega monou 'ga upe.

² A'e pe iteu ma'e 'ga 'ūina Jarejuwarete 'ga mogytaawa rokwar ipe. 'Okwar esage 'jaw ipe wapyka. A'e pe 'ga 'ūina. Iteu 'ga u'aa rakue. A'eramū 'ga pytuna 'gã 'ga rerawau imyina 'okwar ipe ka'aranūū are.

—Ka'aranūū'īa pemut ape jee— 'jau 'ga 'ūina 'gã nupe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ose ma'e 'gã nupe.

A'eramū amumera 'gã imonou 'ga upe.

³ Poje Pedro 'ga 'ua Juā 'ga retee. A'eramū iteu ma'e 'ga 'gã nupe ka'aranūū renūina nū.

A'ere 'gã 'i etee 'ga upe:

⁴ —Emã'ë ore ree kõi— 'jau etee 'gã 'ga upe.

⁵ A'erauwe iteu ma'e 'ga amã'jãu 'gã nee. "Ka'aranũua sipo 'gã amut jee pa", 'jau 'ga ojeupe amã'jãu 'gã nee.

⁶ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Nitywi ka'aranũua ki 'ei. A'ere je mama'e esage apoi enee— 'jau etee Pedro 'ga iteu ma'e 'ga upe. —Jeju Kristu 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga 'ã ore mogo wekwawer ipe ai'i. A'eramũ je 'jau enee: Efu'am jui— 'jau 'ga 'ga upe.

⁸ A'erauwe futat Pedro 'ga 'ga popyyka 'ga mafu'ama. A'eramũ futat iteu ma'efera 'ga pyju'ã oywyrafenamũ. A'erauwe 'ga po 'ga pori awau wafukafukaita:

—Au'je katu pa, Ku'jywa 'ga je katu'ogi nũ— 'jau 'ga wafukafukaita awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã netee.

⁹ A'eramũ mytuna 'gã 'ga resaka.

—Kuu. Iteu ma'efera 'ga afu'am ra'e— 'jau 'ga resakara 'gã ajaupe.

Opoesagamũ 'ga ree, 'ga po 'ga po 'ga rekoramũ.

Pedro 'ga 'eawet

¹¹ Amafu'am ire iteu ma'efera 'ga rekoi Pedro 'ga pir are. 'Ogeikwara pakuja 'wyr ipe 'gã oi Juã 'ga retee. A'erauwe Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe ose ma'efera 'gã 'ëi awau 'ogeikwara pakuja 'wyr ipe esaka, Sarumãu 'ga ma'e 'jawa 'wyr ipe awau esaka.

—Maran 'ga ako ra'e 'ũ? Najema'uma'uwii' te 'ga afu'am are jepi ai' kõi— 'jau 'gã ajaupe, ma'upawe'eme 'ga mafu'amamũ.

A'eramũ

—Awjya 'ga mafu'ama ki 'ei?

—Pedro 'ga 'ga amafu'am kõi— 'jau 'gã ajaupe.

¹² 'Ga mafu'ama 'gã mopiryyita. A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga upe mama'e apoara 'ga te 'ga amafu'am nũ'ũ, Jeju 'ga nũ'ũ. Naore rui 'ga aramafu'am. Noropãjẽ mũ rui ore 'ga mafu'ami. Norojesageu rui te 'ã ore 'ga mafu'ami. Jeju 'ga te 'ã 'ga mafu'amara te— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ.

¹³ A'erauwe 'gã ajemogyau etee opoesagamũ 'gã nee.

—Janeruwarete 'ga te ako wa'yra 'ga amut opoaawamũ ikue. 'Ga te 'ga amafu'am— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga omogo ipojewipyramũ. Jarejuwarete 'ga te 'ã jane sirowiat. Ymã we te 'ã janepy 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiari rakue. Na'awamue rui futat te 'ã jane 'ga rerowiari. Ymã we futat te 'ã Abraão 'ga 'ga rerowiari rakue. Isaki, Jako. Mĩmera 'gã 'ga rerowiaa rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ jane 'agamũ 'ga rerowiaa jarejemogyau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

—Janeruwarete 'ga ako wa'yra 'ga mua janee ikue numiamũ. A'ere ako pẽ futat pejukaukat 'ga ikue. A'eramũ ako pẽ 'ga monou ekoete peje'wyrara upe ikue, Piratu 'ga upe ijukaukaa ekoete ikue. 'Ga ako "Opoit je 'ga wi", 'jau ikue numiamũ. A'ere ako pẽ "Ere 'ga jukaukaa futat oree", 'jau ako pẽ ai'i. ¹⁴ Oporojuka ma'ea jẽmĩ ako pẽ imuẽmukaa 'ga upe ikue— 'jau Pe-

dro 'ga 'gã nupe. —Oporojuka ma'ea te amunipo 'ã pejukaukat rakue. A'ere ako mama'e tywera apoare'ema 'ga jẽmĩ pejukaukat ikue. 'Ga Jarejuwarete 'ga remifutara etee te wapo. A'etea ako pẽ 'ga jukaukaa ekoete ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe, oporogytau u'ama.

¹⁵ —'Ga te 'ã ae mogyara futat. A'ere ako pẽ futat 'ga pejukaukat ikue numiamũ. A'ere ako Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nũ. Ore futat 'ga moferaw ire 'ga resaka ai'i nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁶ —'Ga pãjẽ mũ te ore 'agamũ 'ga mafu'ami. Naore rui 'ga aramafu'am. Aruerowiat te 'ã ore 'ga. A'eramũ 'ga 'ga mafu'amukaa oree pẽ nowase— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe oporogytau.

¹⁷ —Nepekwaawi nipo 'ga— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Nepekwaawi nipo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga. Pẽ'wyrari 'gã nanẽ nokwaawi nũ. Ajee ako 'ga pejukaukat ekoete ikue, peje'wyrara upe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe, Jeju 'ga mome'wau.

¹⁸ —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue. A'e are 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. "Anure nipo Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ruri. A'ere 'ga pyriwara 'gã 'ga rerekou tyweaete 'ga mayrũmũ", 'jau 'ã 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —Ajee 'ã 'ga je'egawer imũ etee futat 'ga rayrũnamũ amanũmũ janee. ¹⁹ A'eramũ pẽ 'awamũ pejepoia pejetywer awi. A'eramũ peje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. "Jetywera epe'a je wi, ki Ku'jyp", pe'je ki 'ga upe. Ojeupe peje'ega monorauwe, 'ga petywera tomoit pẽ nui 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²⁰ —Petywera pẽ nui imoir ire 'ga opãjẽa tamut pẽ nupe 'jau. A'eramũ futat 'ga pẽ maku'iu pẽ mogyau. A'eramũ pejetywer awi pejepoia. Ymã te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Teja'yra 'ga tomono 'gã nupe 'jau, 'gã katu'okawamũ 'jau", 'jau 'ga 'ã ojeupe rakue. A'eramũ 'ga 'ã Jeju 'ga mua janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau.

²¹ —Awamũ 'ga 'ũina ywag ipe, mama'e katu'okawa 'ara upe iwaẽma rapesaka 'ũina. Anure te nipo 'ga ruri ojewya nũ, 'awa ywy pe nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eramũ futat 'ga ruwa 'ga ywy katu'oka nipo nũ. A'eramũ futat ipyau 'jawe iapou nũ, ywy apou nũ. Saa'e ymã rakue. Nan futat iapou nũ, ikatu'oka nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue:

²² "Anure te nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri pẽ nupe, oje'ega mome'waramũ pẽ nupe.

Je 'jawerimũ futat 'ga 'ua pẽ nupe oje'ega, Janeruwarete 'ga je'ega mome'wau pẽ nupe.

Sã'ã 'ga je mura. Nan futat nipo 'ga pẽpytuna 'ga amũ muri pẽ nupe oje'ẽma'eramũ.

²³ 'Ga nipo oje'ega renupare'ema 'gã omojo'ok wemiayuwa 'gã nui anure.

A'eramũ nipo 'ga oje'ega renupare'ema 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe.

A'eramũ ki pẽ enupa etee 'ga je'ega", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²⁴ —Moisesi 'ga ra'ne akou oje'ega 'gã nupe rakue. A'ere Samueu 'ga oje'ega 'gã nupe nũ. A'ere 'gã newiri-warera 'gã 'gã nemimome'ufer imũ etee futat oporogytau 'gã nupe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã juejue. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga porogytai 'gã nupe rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Ma'eramũ 'ã 'gã ka'arana kwasiari inuga 'ga je'eg are rakue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'eferupi te futat ajee 'ã Jejui 'ga manũi, 'Uwarete 'ga je'eg imũ etee futat— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe. ²⁵ —A'ere 'ã 'ga na'gã nupe etee rũi 'ga porogytai rakue. Pẽ nupe nanẽ nũ 'ga porogytai. “Enejuapyrama 'gã teje'ega anuwamũ jeresageramũ 'gã nupe, najuejue etee futat”, 'jau 'ã Ku'jywa 'ga Abraão 'ga upe rakue. Pẽẽ 'ã Abraão 'ga juapyrera. Ma'eramũ 'ã Ku'jywa 'ga porogytafera resageramũ pẽ nupe nanẽ nũ— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

²⁶ —Ma'eramũ 'ã Ku'jywa 'ga 'awamũ ojeupe mama'e apoara 'ga muri pẽ nupe ra'ne, wa'yra 'ga muri pẽ nupe ra'ne— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Mama'e esagea 'ga wapo pẽ nupe, mama'e tywer awi pẽ moirukaawamũ— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

'Gã nee 'wyrriara 'gã mara'neawet

4 'Gã nupe Pedro 'ga oje'ega Juã 'ga retee 'gã nuwamũ 'gã amũ 'ua owaẽma 'gã nupe. Mainan, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã 'wyrriat, satuseu. Mĩmera 'gã 'ua owaẽma 'gã nupe 'gã je'egamũ.

² —Jejui 'ga ako amanũ ai'i— 'jau Pedro 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. —A'ere ako 'ga ferawi etee ai'i nũ. A'eramũ nipo jane nan tee futat jaremanũ re jareferapa etee futat 'ga 'jawerimũ. Jejui 'ga jewyramũ te nipo jane 'ẽi tywy awi jareferapa nũ— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

A'e renupawe aipo 'ut ma'efera 'gã amara'neramũ 'gã nee.

³ A'eramũ 'gã 'gã pyyka 'gã monou 'gã munepa moromunepawa pype. Kaaruweteramũ 'gã 'gã pyyka 'gã monou 'gã munepa moromunepawa pype. Peu etee futat 'gã osea 'upa. Peu futat 'gã aku'emamũ. ⁴ A'ere kwaiwete 'gã nenuparera 'gã Jejui 'ga rerowiari. 'Ga rerowiaara 'gã ojeme'yita. A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã pytuna sĩku miu.

⁵ A'eramũ ai'iwe 'gã 'ua ajatykau Jerusareg ipe. Judeu 'gã 'wyrriari, 'gã nupe oje'ẽma'e, Moisesi 'ga je'eger are moromu'jat. Mĩmera 'gã 'ua ajatykau ajuee. ⁶ Anasi 'ga, mainana 'wyrriararete 'ga ajatykau 'gã nee. Kaifasi, ajepeja Juã, Aresãri, Anasi 'ga pytuna mũ. Mĩmera 'gã ajatykau ajuee.

⁷ A'eramũ 'gã moromunepawa pypewara 'gã, Jejui 'ga remimonofera 'gã nerurukaa jefaruu 'gã nupe.

—Pe'je pejewau 'gã nerua 'au ore rowase— 'jau 'gã jefaruu 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'gã nerua. A'ere ajatyka ma'efera 'gã oporonupa 'gã nupe iteu ma'efera 'ga ree.

—Maran te iteu ma'efera 'ga pemafu'am rai'i?— 'jau 'gã oporonupa ee Pedro 'ga upe Juã 'ga retee. —Ma'e

pãjẽ mũ pẽẽ 'ga mafu'ama rai'i ki 'ei? Awýja je'eg imũ rai'i ki 'ei?— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁸ A'eramũ Pedro 'ga oje'ega 'gã nupe. Ku'jywa 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramũ 'ga mogyjeukare'ema 'gã nui. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

⁹ —Maran te 'ga pemafu'am rai'i, pe'je 'ã oree. A'eramũ je imome'wau pẽ nupe. Mama'e tywera nipo ore aruapo rai'i? Naani nũ'ũ. Mama'e esagea te ore aruapo ai'i nũ'ũ. A'etea 'ã ore rerurukat ekoete pejepe ore moporogytaukaa pejejeupe ki 'ei. A'eramũ je imome'wau pẽ nupe— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

¹⁰ —Naoropãjẽ mũ rũi ore 'ga mafu'ami. Jejui Kristu 'ga te 'ã 'ga amafu'am. Nasare pe waranup ma'efera 'ga, pẽnemijukafera 'ga. Ako 'ga poromũ Janeruwarete 'ga omoferap ai'i nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama. —'Ga te 'ga amafu'am opãjẽ mũ ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹¹ —A'etea ako pẽẽ 'ga futare'ema ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ã Janeruwarete 'ga 'ga muri janee, jane katu'ogukaa ete 'ã. Sã'ã ae 'oga aporamũ kwaiwete 'ywa rerura tupaa'mywamũ. A'eramũ 'ã ae 'ywa mũ reroyrũmũ. A'ere 'ã eroyrũmyrera jẽmĩ 'yweteetea. A'eramũ 'ã ae ijaramũ, pea te futat pemono, ae 'i ajaupe. Nan tee futat 'ga 'i Jejui 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ga amut janee. A'ere ako pẽẽ peroyrũ ete 'ga ai'i. “Nia'wyrri 'ga ra'e”, pe'je 'ga upe ikue. “Narafutari ore 'ga”, pe'je Jejui 'ga upe ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ã 'ga ruwa 'ga te 'ga futari. A'eramũ 'ga 'ga mogou jane katu'okaramũ etee nũ. Afutare'em ire 'ã 'ga pẽ katu'oka etee 'ua nũ— 'jau Pedro 'ga u'ama, 'gã nupe.

¹² —'Ga te 'i futat Janeruwarete 'ga amut janee. Nirũi futari 'ga. 'Ga te 'i futat ae katu'oka akou. Janetywera pe'aara 'ga poromũ 'ut janee— 'jau Pedro 'ga u'ama 'gã nupe.

Pedro 'ga Juã 'ga retee oporogytau 'gã nupe. Iteu ma'efera mafu'amawera mome'wau 'gã nupe. ¹³ A'eramũ ajatyka ma'e 'gã oporesagamũ 'gã nee:

—Kuu. Maran te 'gã nokyjei oporogytau janee nũ'ũ? 'Gã te te 'ã nojemu'ei agawewi a'i kũi. A'etea te 'ã 'gã nojenosĩ imome'wau a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe.

—Naani nũ'ũ— 'jau ajepeja 'ga 'gã nupe. —Jejui 'ga rewiri ako ma'efera 'gã tee nũ'ũ. A'eramũ 'gã a'eramũ 'agamũ ojenosũe'em jane wi— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁴ A'ere iteu ma'efera 'ga oi 'gã nupi. 'Gã nemimafu'amera 'ga oi 'gã nupi. A'eramũ 'wyrriara 'gã 'ga resaka 'gã newiri 'ga rekoramũ. A'eramũ 'gã a'eramũ oje'egarũme'em 'gã nupe: “Pẽ'me pẽẽ”, 'jawe'em futat 'gã 'gã nupe.

¹⁵ A'eramũ peuwara 'gã amũ oje'ega Pedro 'ga upe Juã 'ga retee:

—Pẽ'ẽ pejewau ore wi ra'ne. Peu pekwap ore wi ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã 'ẽi awau 'gã nui.

'Gã 'ẽ re 'gã oje'ega ajaupe:

¹⁶ —Maran te jane 'gã nereko'i 'awamũ?— 'jau 'gã ajaupe.

—Tee.

—Okwaapap te 'ā 'gā a'i kūi, 'auwara Jerusareg ipewara 'gā a'i kūi. A'eramū jane "i'me 'gā", 'jawe'em futat 'gā nupe. Okwaapap te 'gā 'ā. ¹⁷ A'eramū jane, "Au'je Jejui 'ga mome'u mokwasi'o re", sa'e 'gā nupe jareje'ega moywrafena 'jau— 'jau 'gā ajaupe. —"Ga mome'uu'jawamū ore pē monoi pē munewu'japa ne nū", sa'e 'gā nupe jareje'ega moywrafena 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁸ A'ere 'gā 'gā nenūina nū. A'erauwe Pedro 'ga 'ua Juā 'ga retee 'ua osou. A'erauwe 'gā 'jau 'gā nupe:

—Au'je ki 'awamū Jejui 'ga mome'u re. 'Ga mome'uu'jawamū ore pē munewi ne nū. Narafutareteeti futari ore 'ga mome'ua 'awamū— 'jau 'gā 'gā nupe.

¹⁹ A'ere Pedro 'ga Juā 'ga retee 'gā je'egi etee 'gā nupe:

—Ma'ja te Janerwarete 'ga afutat? Peje'eg are ore apyaka te 'ga afutat? Oje'eg are oreapyaka te ra'u 'ga afutat nū? Napeje'eg are rūi te 'ā ore apyakai. Jarejuwarete 'ga je'ega te 'ā ore aruenup— 'jau etee Pedro 'ga Juā 'ga retee 'gā nupe. ²⁰ —Amanū ako Jejui 'ga ai'i numiamū. A'ere ako 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nū. A'eramū ore 'ga resaka ai'i. Oje'ega 'ga oree ai'i. A'eramū ore 'agamū 'ga resag ire te imome'wau arakou pē nupe. Noropoirauweri futari ore 'awamū 'ga mome'u awi— 'jau etee Juā 'ga 'gā nupe.

²¹ Aipo 'gā 'eramū 'wyrira 'gā oje'ega moywrafena 'gā nupe nū:

—"Au'je Jejui 'ga mome'u re", aru'e ako ore pē nupe ko. 'Ga mome'uu'jawamū ore pē pyygi pē nupānupāu nū'ū— 'jau 'gā oje'ega moywrafena 'gā nupe.

'Gā nupe oje'ega moywrafen ire opoia 'gā nui. A'ere 'gā nanupāi 'gā. Okyje 'gā mytuna 'gā nui. A'eramū 'gā a'eramū opoia esage te 'gā nui. Iteu ma'efera resakara 'gā wejue 'upa Jarejuwarete 'ga muorypa ee:

—Ene te 'ā enesage oree. Ene te ako iteu ma'efera 'ga eremafu'am ai'i— 'jau 'gā 'ga upe 'ga muorypa ee 'upa.

²² Nakunumī arūi te 'ā iteu ma'efera 'ga. Sawa'ea te 'ā iteu ma'efera 'ga. Kwarēta kwara te 'ā 'ga amu'at.

Jarejuwarete 'ga upe 'gā 'eawet

²³ Ojewi 'gā poir ire Pedro 'ga Juā 'ga retee ojewya awau opytuna 'gā pyri. A'eramū 'gā opytuna 'gā nupe werekwawera mome'wau:

—Ekoay mainana 'wyrira 'ga oje'ega moywrafena oree ai'i. "Au'je ki Jejui 'ga mome'u re", e'i 'gā oree. —"Ga mome'uu'jawamū ore pē pyygi pē nupānupāu ne", e'i 'gā oree ai'i— 'jau Pedro 'ga mainana 'wyrira 'gā 'eawera mome'wau ajaupe.

²⁴ Aipo Pedro 'ga imome'upaw ire 'gā oje'ega monou 'upa Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa.

—Ene te 'ā ore'wyriraretea, ki Ku'jyp— 'jau 'gā 'upa 'ga upe. —Ene te 'ā mama'ea ereapo oree rakue. 'Y, ywy, ywak. Mīmera 'ā ereapo oree rakue, ipypewara reewe rakue. Ore nanē 'ā ene iapou rakue nū. Ene te 'ā Orerwaretea— 'jau 'gā oje'ega monou 'ga upe 'upa

'ga muorypa. ²⁵ —Ymā te 'ā ka'arana erekwasiarukat oreypy 'ga upe rakue, Davi 'ga upe rakue, ejeupe mama'e apoara 'ga upe rakue— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —Ene'agesagea oje'ega 'ga upe rakue, 'ga mu'akwaapa rakue. A'eramū 'ga eneje'ega kwasiaa inuga oree rakue— 'jau 'gā Jarejuwarete 'ga upe 'upa.

—Aipo 'jau 'ga ikwasiaa inuga oree rakue:

"Ma'eramū te judeue'ema 'gā mara'neramū etee ajemogyau?

Ma'eramū te 'gā mama'e tywer are etee 'gā nea'aramū ajemogyau?

²⁶ 'Wyrirarete 'gā ajatykau 'wyrira'ri 'gā netee aparouwajaa ene ree eneremimurera 'ga ree nanē nū", 'jau 'ga ikwasiaa inuga oree rakue— 'jau 'gā 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

²⁷ —Mama'e a'je are futat 'ga ka'arana kwasiari inuga oree rakue— 'jau 'gā 'ga upe. —'Ga remikwasiarer imū etee futat kwaiwete 'gā jatykai enera'yra 'ga ree. Enera'yra 'ga ree 'gā mara'neramū. A'eramū 'gā ajatykau 'ga ree. "Sijuka 'ga", 'jau 'gā ajaupe. Erote, Pōsiu Piratu. Mīmera 'gā judeu 'gā werajatyka judeue'ema 'gā netee enera'yra 'ga ree. Nokoi agawewi 'ga tesirūgatu. A'etea 'gā ajatykau 'ga ree 'ga rerekou tyweate— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —Eneremimurera 'ga ree 'gā jatykai. Ene futat 'ā 'ga erepyrū oree rakue, ore katu'okawamū rakue. A'e 'ga ree ako 'gā jatykai kwaiwete ai'i— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

²⁸ —Davi 'ga remikwasiarer imū etee futat 'gā iapoi. Ene te 'ā pājērete. Nitywi 'ā 'ga amū ene 'jawe. A'etea 'ā ene eja'yra 'ga jukaukaa ako 'gā nupe ai'i. Eneremifutar imū etee futat 'gā iapoi— 'jau 'gā oje'ega monou 'ga upe. —Nan futat te 'ā erefutat rakue— 'jau 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

²⁹ —Eapyaka ki 'gā je'egay are e'yina, ki Ku'jyp. Imara'ne 'gā ore ree. A'eramū ene E'agesage mua oree, ore mogyjaukare'ema 'gā nui. Eje'ega mome'waukaa oree 'gā nui ore mojenosōukare'ema futat— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. ³⁰ —Epājēa emut oree, Kiapi'ni. Oreremiapoe'ema eapoukat oree. Ojero'wu ma'e 'gā ekatu'ogukat oree. A'eramū nipo tesirūmera 'gā oporesagamū ajemogyau ee— 'jau 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. —Esage ma'e 'ga futat enera'yra 'ga. Ipojeuwipyra 'ga futat. 'Ga je'eg imū futat toroo 'gā katu'oka arakou 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'gā 'ga upe, oje'ega monou 'upa.

³¹ Ojeupe 'gā je'ēmaw ire 'ga 'oga motomoga 'gā nupe, opājē resaukaa 'gā nupe. A'eramū futat Janerwarete 'ga 'Agesagea 'gā nerekou. A'eramū futat 'gā ojenosōue'em Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau awau ajemogyau.

Okaraemā me'egawet

³² Jejui 'ga remimonofera 'gā 'ga manūawera mome'wau akou 'gā nupe:

—Amanū ako Janejararete 'ga ai'i numiamū, Jejui 'ga ai'i numiamū. A'ere Janerwarete 'ga 'ga moferawi

etee ai'i nū— 'jau 'gā akou imome'wau ojepeyriwara 'gā nupe.

A'eramū Ku'jywa 'ga opājē monou wa'yra 'ga rerowiaara 'gā nupe. 'Ga nanē futat akou 'gā newiri nū. A'eramū Ku'jywa 'ga ojejukau wa'yra 'ga rerowiaara 'gā nee.

Nitywi'i futari “peapo awi mama'ea mū nan” 'gā nupe 'jara 'gā. Aju'jaju'jawe futat 'gā wea'aramū mama'e apo are. Nitywi'i futari mama'e mimara 'gā. Mama'ea 'gā imua pāwē etee futat ajaupe. Ka'aranūia 'gā erua Jejui 'ga remimonofera 'gā nupe. A'eramū 'gā ka'aranūi mojo'oka etee futat 'gā nupe. Ika'aranūie'ema 'gā nupe nanē imonou nū. Ta'yt kwaiwete ma'e 'gā nupe kwaiwete imonou. Ta'yre'ema 'gā nupe imonou in-āinānī'i etee. Mama'e muawamū 'gā imonou 'gā nupe. Ywy jara 'gā ywy me'ega amumera 'gā nupe. 'Oga jara 'gā nanē woga me'ega ka'aranūi are nū. A'e repyfera 'gā erua Jejui 'ga remimonofera 'gā nupe ajaupe imojo'ogipyramū. A'eramū ikaraemāe'ema 'gā amū akowe'em futat 'gā pype rakue.

³⁶ Jose 'ga nanē oywy me'ega nū. A'eramū 'ga oywy repyfera rerua imonou Jejui 'ga remimonofera 'gā nupe. Jose 'ga u'at 'ypō'ōūū pype rakue. Sipiri 'jau 'gā aipo 'ypō'ōūū upe. Levi 'ga juapyrera poromū. Aipo Jose 'ga rera mukūi. Panapea 'ga rer irūa. Jejui 'ga remimonofera 'gā Panapea nuga 'ga ree. Aemaku'iara 'ga. A'eramū 'gā poromū inuga 'ga ree.

Ananiasi 'ga Safira ēē retee

5 Anure 'ga amū nanē oywy me'ega nū. 'Ga rera Ananiasi. 'Ga remireko ēē rera Safira. Ananiasi 'ga oywy me'ega. A'ere 'ga ka'aranūi mojo'ogi ojeupe.

²—Simim ape jarejee 'jau— 'jau 'ga wemireko ēē upe. —A'ere soo jare'meramū 'gā nupe 'jau. “Koromū etee oreywy repyfera”, sa'e 'gā nupe 'jau— 'jau 'ga wemireko ēē upe.

A'eramū Ananiasi 'ga awau o'meramū Pedro 'ga upe: —Koromū etee futat ka'aranūia jeywy repyfera— 'jau futatee 'ga awau Pedro 'ga upe.

³ A'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe: —Ma'eramū ene mama'eukwaawa 'wyriara je'ega renupa 'ū? Ma'eramū te ene'me Jarejuwarete 'ga upe ra'e? Ywy repyfera eremim ape ejeupe. A'ere 'ā ene'me ejua. ⁴ Enema'ea futat ywya. A'eramū ime'eg ire enema'ea futat epyfera. Ma'eramū ene e'me ekoeteramū ejua jee 'ū? A'ere naje upe rūi ene'me. Jarejuwarete 'ga upe te ene'me— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁵ Aipo ojeupe 'eramū 'ga u'aa tii too awau amanūmū. A'eramū 'gā “o'me re Ananiasi 'ga manūi” 'e renupara 'gā oky'jau ajemogyau. ⁶ A'eramū kunumūūū 'gā 'ga auwana taity pyu, 'ga rerawau inuga ita kwara pype.

⁷ A'eramū kaaruwamū 'ga remireko ēē 'ua owaēma Pedro 'ga upe. Nokwaawi ēē omena 'ga manūa. ⁸ A'eramū Pedro 'ga 'jau ēē upe:

—A'jea futat te koromū etee futat ka'aranūia rai'i?— 'jau 'ga ēē upe.

—A'jea futat kweramū etee futat ai'i— 'jau ēē 'ga upe.

⁹ A'eramū Pedro 'ga 'jau ēē upe:

—Ma'eramū te pē'me Jarejuwarete 'ga upe? Nepekwaawi sipo “Janeruwarete 'ga ae'mea okwaap” 'ea? Kweramū futat enemena ita kwara pype erawarera 'gā nuri. A'eramū 'gā 'awamū ene nanē ene rerawau nū— 'jau Pedro 'ga ēē upe.

¹⁰ Aipo ojeupe 'eramū ēē amanūmū u'aa Pedro 'ga rowase nū. A'erauwe kunumūūū 'gā 'ua osou nū. Irāā'ā ēē reumera etee tuwamū nū. A'eramū 'gā ēē rerawau inuga ēē mena ywyri pe.

A'eramū 'gā nera okwasi'wau.

—Ananiasi 'ga i'me Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū 'ga amanūmū u'aa Pedro 'ga rowase. A'ere 'ga amirekwofera ēē nanē amanūmū o'me are nū— 'jau 'gā imokwasi'wau.

¹¹ A'erauwe 'gā ajemogyau oky'jau najuejue etee futat. Jejui 'ga rerowiaara 'gā, tesirūmera 'gā taetu oky'jau.

—Kuu. Peenup te rai'i? “O'me re 'ga manūi” 'ea rai'i? Noje'eg ekoetei ae Jarejuwarete 'ga upe! Ni'mea'uweri ae 'ga upe— 'jau 'gā ajaupe.

Aeremiapoe'ema apoawet

¹² A'eramū taetu Jejui 'ga remimonofera 'gā Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā nemiapoe'ema apoukaa 'gā nupe. Ojero'wu ma'e katu'ogukaa 'gā nupe. Opājē resaukaa werowiare'ema 'gā nupe. A'eramū 'gā oporesagamū ajemogyau ee.

Jejui 'ga rerowiaara 'gā ako ajatykau ogeikwara pakuja 'wyripe, Sarumāu 'ga ma'e 'jawa 'wyripe jepi. Amaraka'aga 'gā Jarejuwarete 'ga upe, oje'ega 'gā imonou 'ga upe 'jau. ¹³ Amumera 'gā oje'ariweramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nee numiamū. A'ere 'gā kyjei etee 'wyriara 'gā nui.

—Esage futat Jejui 'ga rerowiaara numiamū— 'jau 'gā ajaupe.

A'ere 'wyriara 'gā nui 'gā kyjea ete 'gā nomoje'arukari Jejui 'ga rerowiaara 'gā nee.

¹⁴ A'ere amumera 'gā nokyjei futari. A'eramū 'gā etee Jejui 'ga rerowiaa. Kūjā nanē nū. A'eramū futat 'gā ojemomytuna kwaiwete ajemogyau, Jejui 'ga rerowiamū. ¹⁵ A'eramū Jejui 'ga remimonofera 'gā nemikatu'ogera resakarera 'gā ojero'wu ma'e 'gā nerua imajatykau. 'Gā nerua inuga pe yse pe pinosiga pype. A'eramū Pedro 'ga kwawamū 'ga 'aga okwapa ojero'wu ma'e 'gā 'arimū. Janeruwarete 'ga 'Agesagea Pedro 'ga rerekou. A'eramū 'gā 'arimū Pedro 'ga 'aga kwawamū Janeruwarete 'ga ojero'wu ma'e 'gā katu'oka. ¹⁶ A'eramū Jerusareg ywyriwara 'gā nanē ojero'wu ma'e 'gā nerua nū. Jerusarega pytepyter ipe katu 'gā nerua imajatykau mama'eukwaawa rerekwara 'gā netee. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā katu'ogukaapap Pedro 'ga upe.

Jejui 'ga remimonofera 'gā nereko tyweawet

¹⁷ A'eramū mainana 'wyriararete 'ga amara'neramū Jejui 'ga remimonofera 'gā nee.

—Ojerowiarukapap futat nipo 'ā 'gā 'gā nupe— 'jau 'ga opytuna 'gā nupe.

A'eramū 'ga a'eramū amara'neramū 'gā nee. 'Ga pytuna 'gā, satuseu 'gā nanē amara'neramū 'gā nee nū.

¹⁸ A'eramū 'ga 'gā pyygukaa 'gā munewukaa moromunepawa pype. Oje'wyrarete pyteripewara pype 'gā nerawau imunewukaa.

¹⁹ A'ere ppytunimū Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga amū muri 'okwara rawopytymo'woka 'gā nupe. A'erauwe 'ga 'gā nenū'jāu 'gā nerawau jui.

²⁰ —Pe'je pejewau peu Ku'jywa 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe— 'jau ywagipewara 'ga Jejui 'ga remimonofera 'gā nupe.

Aipo 'gā nupe 'epaw ire ywagipewara 'ga awau ojewya ywag ipe nū. A'erauwe 'gā 'ga mojerowiaa.

²¹ Ai'iwetetewe Jejui 'ga remimonofera 'gā awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe. A'ere mainana 'wyrirarete 'ga nokwaawi. A'eramū 'gā ojeupe oje'ēma'e 'gā majatykau. A'ere 'gā 'jau jefaruu 'gā nupe:

—Pe'je pejewau 'gā nerua. Saporogyta 'gā nupe 'jau— 'jau 'gā jefaruu 'gā nupe.

²² A'erauwe jefaruu 'gā awau moromunepaw ipe, ia-wopytymo'woka. A'ere 'gā nitywi. Ojeawopytym agawewi futat. A'etea 'gā nitywi. 'Gā nesage'emawe 'gā awau ojewya imome'wau mainana 'wyrira 'ga upe nū.

²³ —Nitywi etee 'gā ki 'ei. Ū'ē 'gā na'e ki 'ei. Peu agawewi futat iaarana 'ga reko. A'etea 'gā nitywi etee. Marupi katu nipo 'gā 'ēi ra'e? Ojeawopytym agawewi futat. A'etea nipo marupi katu ū'ē ra'e— 'jau 'gā imome'wau mainana 'wyrira 'ga upe.

²⁴ Aipo ojeupe 'eramū mainana 'wyrira 'gā okyjau jefaruunana 'gā 'wyrira'ri retee. Ajemogymogyau etee wrekorekou ekoete etee futat. 'Gā ikwaawe'ema 'gā nerekou.

²⁵ Aipo 'gā 'eramū kūima'e 'ga amū 'ua imome'wau 'gā nupe:

—Pēnemimunewera 'gā ako oo Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype ojepeyriwara 'gā mu'jau ko— 'jau 'ga 'ua imome'wau 'gā nupe.

²⁶ A'erauwe jefaruu 'gā 'wyrira 'ga jefaruu 'gā nerooi peu Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe 'gā nupe. A'eramū 'gā 'gā nerua nū. A'ere 'gā nuerekoi 'gā tesirūgatu. Okyje 'gā tesirūmera 'gā nui.

—Werowiat 'gā 'gā. 'Gā nupānamū 'gā jane apisi ita pyu ne— 'jau 'wyrira 'ga jefaruu 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'gā nerekou esage etee. ²⁷ A'eramū 'gā 'gā nerawau oje'ēma'e 'gā nupe nū. A'eramū mainana 'wyrira 'ga 'jau 'gā nupe:

²⁸ —Maran ajee ore 'i pē nupe rai'i? "Au'je ki 'ga mome'u re", ore 'i pē nupe rai'i 'ū. 'Ga rera 'ā pemokwasi'o pejemogyau amunawa pype— 'jau mainana 'wyrira 'ga Jejui 'ga remimonofera 'gā nupe. —Pemokwasi'o 'ā 'ga rera amunawa pype. Jerusareg ipe taetu 'ā kwaiwete 'ga rera— 'jau mainana 'wyrira 'ga 'gā nupe, oje'ega moywrafena 'gā nupe. —Ore kwa pejepe 'ga juka are. "Pēē futat ako 'ga pejukaukat ai'i", 'jau 'ā pēē

oree— 'jau mainana 'wyrira 'ga oje'ega moywrafena 'gā nupe.

²⁹ A'eramū Pedro 'ga nanē oje'ega jupe nū:

—Peje'ega nipo ore aruenup ki sa? Naani. Jarejuwarete 'ga je'ega te 'ā ore aruenup. Ma'eramū 'ā ore Jejui 'ga mome'ui arakou 'gā nupe— 'jau 'gā mainana 'wyrira 'ga upe. —Pēē futat ako 'ga pemonoukat ipokutugukaa 'ypeywar are, 'ga jukaukaa 'gā nupe ai'i. A'ere ako 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi etee ai'i nū— 'jau Pedro 'ga mainana 'gā nupe. ³⁰ —Ymā we te ako jane Jarejuwarete 'ga rerowiari ikue. 'Ga futat ako Jejui 'ga moferapa ai'i. ³¹ Jane katu'okawamū 'ga 'ā akou 'awamū. Ita kwar awi omoferaw ire 'ga 'ā akou ae katu'okaramū— 'jau 'ga mainana 'gā nupe. —Israeu juapyreramū jane'wyriramū nanē 'ga 'ā akou nū. Janeruwarete 'ga te 'ā 'ga omogo oje'jawe. 'Ga te 'ā 'ga wapo jane katu'okawamū— 'jau Pedro 'ga mainana 'gā nupe.

—Judeua 'ā pēē, pejetywer awi pē paira Janeruwarete 'ga afutat. Ma'eramū 'ā 'ga 'ga mafu'ami ita kwar awi jane katu'okawamū. Otywer awi aepoiriweramū 'ga ipe'ai jane wi. ³² Ore 'ā Jejui 'ga manūawera aruesak. 'Ga feraw ire nanē ore 'ga resaka ai'i nū— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama. —A'eramū 'ā ore a'eramū 'ga mome'wau arakou pē nupe.

Noropoiru'weri ore 'ga mome'u awi. Janeruwarete 'ga 'Agesagea nanē Jejui 'ga kwaapa nū. Oje'ega renupara 'gā nupe Janeruwarete 'ga U'agesage mua. Ma'eramū 'ā ore 'ga mome'ui arakou— 'jau Pedro 'ga 'gā nupe.

³³ Aipo Pedro 'ga 'eramū 'gā amara'neramū 'gā nee. —Aruapisi ore pēē. Nanamū aipo pe'je ore— 'jau 'gā 'gā nupe.

³⁴ Aipo 'eramū 'ga amū afu'ama oje'ega opytuna 'gā nupe. Fariseu 'ga, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga, kūima'eeteetea 'ga. Gamarieua 'ga rera. 'Ga oje'ega opytuna 'gā nupe:

—Peroo 'gā ukupepe ore wi ra'ne. Toroporogyta ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā 'gā nerawau enū'jāu 'gā nui. ³⁵ 'Gā neroo enū'ē re 'ga oje'ega opytuna 'gā nupe:

—Pejea'gu ki 'gā nui. Peapisia'ne kasi 'gā ne. ³⁶ 'Awamueu ako kūima'e 'ga amū 'ua 'gā nupe ai'i. Teutasi 'jara 'ga ako. "Awamū je reko 'wyriramū pē nupe", 'jau ako 'ga 'gā nupe ai'i. A'erauwe ako 'gā ajatykau 'ga ree kwaiwete. 400 'gā ako ajatykau 'ga ree rai'i. 'Ga remiayuwamū 'ga ree 'gā jatykaramū ako jefaruu 'gā 'ga jukau ai'i. A'erauwe futat 'ga juka re 'ga remiayuwera 'gā okwasi'waupap ajau. Too.

³⁷ —Aipo 'ga juka re 'ga amū 'ua nū. Judas 'ga 'ua nū. Garireja ywy pewarera 'ga. 'Wyrira ae mojoy-rūukaawa rupi 'ga 'ua 'gā nupe. A'erauwe 'gā jatykai 'ga ree nū. A'ere nānēwējēmī futat 'gā 'ga jukai. A'erauwe ako 'ga remiayuwera 'gā okwasi'wau ajau ai'i nū.

³⁸ —Awamū ako 'ga amū 'ua jane ai'i nū, Jejui 'ga ai'i nū. A'ere ako 'gā 'ga jukai etee ai'i nū. A'eramū jane 'ga remiayuwera 'gā kwasi'o rapesaka ra'ne. Ik-wasi'oe'emamū jane "A'jea futat 'ga Janeruwarete 'ga ma'ea ra'e", sa'e 'jau— 'jau 'ga 'gā nupe. ³⁹ —'Ga remi-

ayuwera kwasi'oe'emamū nipo Jarejuwarete 'ga we futat peowajat. A'eramū pēē 'gā apisawa'ne'em— 'jau Gamarieu 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā erowiari.

—A'jea futat nipo— 'jau 'gā ajaupe. —Pe'je ajee sia-pesak ra'ne— 'jau mainana 'wyrriara 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ A'ere 'gā Jejui 'ga remimonofera 'gā mogei nū 'gā nupānupānupāu.

—Au'je ki Jejui 'ga mome'u re pejejeko re 'gā nupe— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'ere 'ga opoia 'gā nui, 'gā nupā re.

⁴¹ Onupā re 'gā ū'jāu mainana rog awi. Aku'iramū etee awau.

—Janeruwarete 'ga te 'ā iku'i ūina jane ree— 'jau etee 'gā ajaupe. —'Ga ra'yra 'ga te jane 'ā sirowiat. A'e are te 'ā 'gā jane nupāi. Namama'e tywera apo are rūi te 'gā 'ā jane nupāi. Jejui 'ga rerowiamū te 'gā jane nupāi— 'jau 'gā ajaupe aku'iramū etee.

⁴² A'eramū taetu 'gā ojero'waro'wau etee futat ajemogyau Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou imome'wau 'gā nupe.

—Jejui 'ga jane katu'okara. Janeruwarete 'ga ako 'ga amut jane katu'okaramū ikue— 'jau 'gā 'gā nupe imome'wau.

'Gā nog ipe nanē awau imome'wau 'gā nupe nū.

—Jejui 'ga jane katu'okara. 'Ga te ako Janeruwarete 'ga amut jane ikue, jane katu'okaramū ikue. Ma'er-amū 'ga 'ā ae katu'ogi akou— 'jau 'gā ajemogyau imome'wau 'gā nupe.

Majawera 'gā nupe mama'e monoat

6 Anure Jejui 'ga rerowiaara 'gā awau ajemogyau ojeme'yita, kwaiwete. Judeu 'gā juejue. A'ere 'gā amū grego je'ega apoi. Amumera 'gā epyreu je'ega apou. A'eramū grego je'ega apoara 'gā amara'neramū epyreu je'ega apoara 'gā nee.

—Nepemojo'og esagei 'ā majawera 'gā nupe kumia. Pejepyntuna imen manū ma'e 'gā nupe ete 'ā kumia kwaiwete pemono. A'ere 'ā orepyntuna majawera 'gā nupe kumi tuwyre'ria etee pemono— 'jau 'gā ajaupe, amara'neramū ajuee.

² A'eramū Jejui 'ga remimonofera 'gā 'gā majatykau.

—Ore noromojopypea'uweri Jejui 'ga mome'ua. Nia'wyrri 'ga mome'u awi ore poira. ³ A'eramū pēē futat 'gā amū nesaka. Sete 'gā pemogy kumia majawera 'gā nupe imonoaramū. Ore noropaira'uweri Jejui 'ga mome'u awi. 'Ga mome'wara te 'ā ore. A'eramū pēē futat 'gā amū mū'jāu imua pejewe— 'jau Jejui 'ga remimonofera 'ga amū u'ama 'gā nupe. —Esage ma'e 'gā etee. I'akwaap ma'e 'gā etee futat ki pemono imū'jāu 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwara 'gā etee ki pemū'ē imonou kumia 'gā nupe imonoaramū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁴ —A'eramū ore oropoire'ema Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u awi. Jarejuwarete 'ga upe oroporogyta awi nanē oropoire'ema nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

⁵ —A'jea futat. A'jea futat te 'ā 'ga je'ega resager-amū— 'jau 'gā ajaupe. —Ko ajee ore 'gā amū muri etee

imogyau, majawera 'gā nee ojejuka ma'eramū. Pēē 'ā 'ga je'ega mome'wara te. A'eramū ore 'gā amū mua te imogyau majawera upe kumi monoawamū— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'erauwe 'ga 'gā amū muri 'gā mogyau majawera upe kumi monoawamū. 'Gā nemipyryū 'gā nera Estevão, Filipe, Prokaro, Nikanu, Timāu, Pamenasi, Nikorau. Poromū 'gā nemipyryūmera 'gā nera. 'Gā 'gā imonou imogyau majawer are ojejuka ma'eramū.

Jarejuwarete 'ga Estevão 'ga erowiar wwyapiau.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou nū.

Nikorau 'ga najudeu arūi. A'ere 'ga Janeruwarete 'ga rerowiari judeu 'jawe. Ātioki pewarera 'ga Nikorauramū.

⁶ 'Gā mū'ē re 'gā 'gā nerawau Jejui 'ga remimonofera 'gā nupe.

—Koromū ore 'gā muri majawera 'gā nee ojejuka ma'eramū ai'i— 'jau 'gā 'gā nupe.

—A'jea. Nanuara futat esage. Au'jete 'gā pemut rai'i— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'erauwe 'gā je'egi Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee:

—Koromū 'gā 'gā muri majawera 'gā nee ojejuka ma'eramū rai'i. Ejejuka ki 'gā nee. Esag iki 'gā kumi monoa majawera upe. Emu'akwaap 'gā— 'jau 'gā oje'ega Ku'jywa 'ga upe.

'Ga upe 'epaw ire 'gā opo monou 'gā apyte'rarimū.

—Awamū majawera 'gā nee ojejuka ma'ea pēē— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū futat 'gā kumi monoaramū ajemogyau majawera 'gā nupe.

⁷ A'eramū futat 'gā Jejui 'ga mome'u mokwasi'wau kwe pewara 'gā nupe. Kwaiwete amunawa pypiarūpi-aruga. A'eramū Jerusareg ipewara 'gā nanē Jejui 'ga rerowiaa, kwaiwete. Mainana 'gā amū nanē 'ga rerowiaa 'gā pyri nū.

Estevão 'ga pyykawet

⁸ Estevão 'ga ako esage ma'ea. A'eramū Janeruwarete 'ga aku'iramū 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga opā'jē mua 'ga upe, 'ga remiapoe'ema apoukaa 'ga upe. A'er-amū esakarera 'gā oporesagamū ee ajemogyau. ⁹ A'ere 'gā amū nuerowiari Estevão 'ga. Aipo 'gā judeua futat numiamū. Sirene pewaret, Aresāri pewaret. Mīmer awi 'gā nuri rakue. 'Gā jatykaawa rera "noporowykyu'jawi 'gā amuarera 'gā nupe" 'ea. Aipo 'gā ojemajatykau Sirisia ywy pewarera 'gā nee, Asia ywy pewarera 'gā netee. A'eramū 'gā Estevão 'ga mueue. ¹⁰ A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea te Estevão 'ga mu'akwaawi 'ga mogou. A'eramū 'gā a'eramū wejue oje'egawarū-namū futat 'gā nupe.

¹¹ A'eramū 'gā 'gā amū mepyau Estevão 'ga je'ēwu'jagawamū.

—Koa kūima'e 'ga nia'wyrri. Jarejuwarete 'ga 'ga akurap akou. Moisesi 'ga nanē 'ga ikurapa nū. Ore 'ga 'eawera aruenu— 'jau 'gā o'meramū 'gā nupe.

¹² Nan etee 'gā 'gā mamara'neu Estevão 'ga ree. 'Wyrri'ri, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat.

Mīmera 'gā 'gā amamara'neukat Estevão 'ga ree. A'er-

amū 'gã Estevão 'ga pyyka erawau oje'ëma'e 'gã nupe. A'erauwe i'me ma'e 'gã nuri osou oje'ega 'wyriara upe.

¹³—A'jea futat 'ga 'ga kurawi akou. “Nia'wyri ako Janeruwarete 'ga mogytaawa ra'e”, e'i 'ga oree akou ai'i. “Moisesi 'ga taetu ako o'meramū akou ikue, oporogytau 'me akou ikue”, e'i 'ga oree akou. “Jelui 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga nipo 'ã Jarejuwarete 'ga mogytaawa omateepap”, e'i Estevão 'ga oree ai'i—'jau futatee i'me ma'e 'gã 'wyriara upe. —“Moisesi 'ga je'ega nanë simojopy'rupap 'jau nū”, 'jau 'ga oree—'jau futatee 'gã 'gã nupe o'meramū, Estevão 'ga je'ëwu'jaga.

¹⁵Aipo 'eramū ajatyka ma'e 'gã amã'jäu Estevão 'ga reakwar are.

—Kuu. Maran te 'ga reakwara nū'ū. Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga reakwara 'jawe futat 'ga jã'nū'ū— 'jau 'gã ajaupe.

'Ga reakwara renyfuga resakawe ajatyka ma'e 'gã oporesagamū etee 'ga ree 'upa.

Estevão 'ga 'eawet

7 A'eramū mainana 'wyriararete 'ga 'jau Estevão 'ga upe.

—A'jea futat nipo ajee ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

²A'erauwe Estevão 'ga oje'ega 'gã nupe:

—Peapyka jeje'eg are— 'jau 'ga mainana 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga te 'ã esage janee nū'ū. Ymã te 'ga jesaukari janeypy upe rakue, Abraão 'ga upe rakue—'jau 'ga 'gã nupe. —Mesopotami ywy pe Abraão 'ga rekoramū Janeruwarete 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue: ³“Kwe pe ekwap epytuna 'gã nui ajepeja ywy pe. Jeremiesaukaram ipe ekwap”, 'jau 'ga 'ga upe rakue, 'ga muëma 'ga pytuna 'gã nui rakue—'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe. ⁴—Kautei 'jawa ywy awi Abraão 'ga awau akou kwe pe. Awau owaëma Rarã 'jawa amunaw ipe. Peu 'ga opytawaipa. Peu futat 'ga ruwa amanūmū 'ga wi rakue. A'ere 'ga ruwa manū re Janeruwarete 'ga 'ga rerawau 'ga pytuna 'gã netee futat 'ga rerua erowaëma Kanaã 'jaw ipe rakue. 'Agamū 'ã jarejemogyau 'ga reruawer ipe etee futat—'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁵—NaAbraão 'ga upe etee rūi 'ga ywya muri rakue. 'Ga juapyrera 'gã nupe nanë 'ga ywya muretei rakue. Aipo 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe: “Ene manū re enejuapyrera 'gã ajemogyau ipype”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe. Nata'yri we agawewi Abraão 'ga aiporamū rakue. A'etea Janeruwarete 'ga e'i poromū 'ga upe. ⁶“A'ere nipo enejuapyra 'gã nekoitapy'yi amutee ywy pe oporowykyau jupe”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. “A'eramū nipo ywy jara 'gã 'gã mogyau wemifajamū, 'gã moporowykyau ojeupe. A'ere nipo 'gã nomepyi 'gã. A'eramū nipo 'gã 'gã nerekou tyweaete. Kwaturu sētu kwara mū rupi nipo enejuapyrera 'gã ajemogyau oporowykyau jupe”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe—'jau Estevão 'ga u'ama 'gã nupe.

⁷—“Anure te nipo je enejuapyrera 'gã nereko tywera 'gã nereko tyweraitei”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão

'ga upe. “Anure te nipo enejuapyrera 'gã nuri ojewya 'au je muorypa”, 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue—'jau Estevão 'ga u'ama 'gã nupe, oypy 'gã nekwawera mome'wau u'ama 'gã nupe.

⁸—Aipo 'e re Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue nū: “Eja'yramū ki eja'yra 'ga emojewak”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū Abraão 'ga 'ga je'ega rerekou katu wapy pe. A'eramū 'ga anure wa'yra 'ga 'aramū wa'yra 'ga mojewaka. Wea'aramū Janeruwarete 'ga je'eg are wa'yra 'ga mojewag ire. “Eja'yra jewaga resakawe ki ejea'at jeporogytafer are ekou”, 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramū 'ga akou wea'aramū 'ga porogytafer are rakue. Majepei tee Abraão 'ga mporowykye'ema magwapa wa'yra 'ga 'ar ire. A'ere 'ga ajepeja rupi 'ga mojewagi rakue. Isaki 'ga Abraão 'ga ra'yra 'ga. A'ere anure Isaki 'ga wa'yramū nū. 'Ga ra'yra 'ga rera Jako. A'eramū 'ga nãñewëjëmī futat wa'yra 'ga mojewaka nū. Anure Jako 'ga wa'yramū nū. Tusi 'ga ra'yra. A'eramū 'ga wa'yra mojewaka oje'jawe etee futat. Imojewakapap rakue. Jako 'ga ra'yra 'gã janeypya rakue—'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁹—Janeypy 'gã oporerekoaywereteramū wewirera 'ga ree, Jose 'ga ree rakue. A'eramū 'gã wewirera 'ga me'ega kũima'e 'gã amū nupe, 'ga monou ka'aranūū are. A'eramū aipo kũima'e 'gã Jose 'ga rerawau Egitu ywy pe rakue. Mukuu te Egitu ywya 'gã ywy awi. Peu 'gã Jose 'ga me'ega nū. A'eramū Jose 'ga muarera 'ga 'ga moporowykyaukaa 'ga mepyawe'em. A'ere Janeruwarete 'ga Jose 'ga rerekoi weape futat.

¹⁰—A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga muekõëäina etee mama'e apoukaa 'ga upe. A'eramū Jose 'ga u'arasige'emamū akou. 'Ga mu'akwaapa etee Janeruwarete 'ga. A'eramū Farao 'ga 'ga futaa. Farao 'ga Egitu ywy pewara 'gã nupe 'wyriararetea. A'eramū 'ga 'jau Jose 'ga upe: “Ene je amogo tejemiayuwa rerekwaramū, jeroga raaranamū, jekaraemã raaranamū nanë nū”, 'jau 'ga Jose 'ga upe, 'ga mogou opoirūnamū rakue—'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

¹¹—A'ere anure Egitu ywy pewara 'gã ty'ara rerajemogyi. Nitywi mama'ea 'gã nupe. A'eramū ty'ara 'ga mu'arasiga 'gã mogyau. A'eramū Jose 'ga juowuurana monou 'gã nupe, 'gã nemi'uramamū. A'ere naEgitu ywy pewara etee rūi ty'ara rerekoi rakue. Kanaã pewara 'gã nanë nitywi mama'e pyu rakue, janeypy 'gã futat rakue. ¹²A'ere 'ga amū 'jau Jako 'ga upe rakue: “Egitu ywy pe mama'e tywamū. 'Gã 'wyriara 'ga juowuuran anugatu ime'egipyramamū”, 'jau 'ga amū imome'wau Jako 'ga upe rakue. A'erauwe Jako 'ga wa'yra 'gã monou Jose 'ga pyri juowuurana murukaa. A'ere 'gã nokwaawi Jose 'ga. A'eramū 'gã juowuurana mua 'ga wi. A'eramū 'gã erawau erojewya oje'wyr ipe nū—'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

¹³—Wemi'urama ojewi teepawauwe 'gã ojewya awau imua rakue nū. Aiporamū 'gã oramū futat 'gã newirera 'ga ojemome'wau 'gã nupe. “Je ako pënewirera ikue”, 'jau 'ga 'gã nupe. A'eramū Jose 'ga reki'yra 'gã nesakara 'gã awau imome'wau 'wyriararete 'ga upe. “Jose 'ga re-

ki'yra 'gã 'au ako 'ga pyri", 'jau 'gã 'wyrriara 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁴—A'erauwe 'wyrriara 'ga oje'ega Jose 'ga upe rakue: "Ere ajee ejuwa rerurukaa 'au ejepyri", 'jau 'ga Jose 'ga upe rakue. A'erauwe Jose 'ga oje'ega weki'yra 'gã nupe: "Pe'je ajee jarejuwa 'ga rerua 'au pejepytuna 'gã neewe", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. A'erauwe 'ga reki'yra 'gã oi. 'Ga 'eawera mome'wau 'uwa 'ga upe. "Ere ejua 'au je pyri", pe'je ki jarejuwa 'ga upe, e'i 'ga oree. "Pejepytuna 'gã juejue perut", e'i 'ga oree, 'jau 'gã 'uwa 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama.

—A'erauwe 'gã 'uwa 'ga rerawau Egitu ywy pe, wewirera 'ga rekwaw ipe rakue. Opytuna 'gã netee futat 'gã awaupap Egitu ywy pe rakue. Kwaiwete te 'gã nakue. Setëtai sīku te 'gã pytuna. A'eramū 'gã peu futat awau ajemogyau rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

—Peu futat jako 'ga amanūmū rakue. 'Ga manū re 'ga ra'yra 'gã 'ga rerua 'ga tyma Abraão 'ga remimurera ywy pe. Aipo ywya 'ga amut teumera rupawamū futat rakue, Sikwë 'jawamū rakue. Emora 'ga ra'yr awi imua rakue. Ka'aranūū pyu futat 'ga imua rakue. Janeypy 'gã manū re nanë 'gã peu futat 'gã nerooi ity-ma aipoa ywy pe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

¹⁷—Peu Egitu ywy pe futat janeypy 'gã ojeme'yita rakue. Kwaiwete 'gã ojeme'yita ajemogyau rakue. 'Au ojewyre'emauwe 'gã jeme'yita. 'Gã jeme'yi re Janeruwarete 'ga 'gã nerua erojewya 'au. U'eawer imū etee futat 'ga 'gã nerua erojewya 'gã ywy pe rakue nū.

¹⁸—'Gã neroo ja'wyja'wyrāmū futat 'wyrriara tywera osou 'gã nupe. A'ere aipoa 'wyrriara Jose 'ga nokwaawi. Jose 'ga manū re tee aipo 'wyrriara reni 'gã nupe. A'eramū 'ga Jose 'ga kwaape'ema. ¹⁹A'eramū aipoa 'wyrriara janeypy 'gã nerekou tyweaete, janeypy 'gã mayrūmū. A'eramū aipoa 'wyrriararūe'ema 'ga 'jau 'gã nupe: "Pejeja'yra pemomopot. I'ar pyyruawe peroo ejaa kofera pype inuga. A'eramū amanūmū", 'jau 'wyrriararūe'ema 'ga 'gã nupe. A'ere 'gã jejukai wa'yr are. Imimi etee jui, imonou, imuaranupa. A'eramū 'gã ojemomytuna kwaiwete. A'eramū 'wyrriara amara'neramū 'gã nee— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁰—Aipo 'wyrriara renamū futat Moisesi 'ga u'aa. A'eramū 'ga y ëë 'ga mima 'ga rerekou. Muapyra jay maka'jam ire 'ga y ëë yrupenana apou 'ga upe. A'ere ëë 'ywygya pyu iperuga wa'yra 'ga upe. A'e pype 'ga y ëë 'ga rerawau 'ga nuga 'ga rejaa juowukuu pyteripe 'y pe. ²¹A'eramū 'wyrriara 'ga ra'jyra ëë 'ua 'ga joo'o renupa, Farao 'ga ra'jyra ëë 'ua 'ga renupa. A'eramū ëë 'ga rerawau ojeupe imuaranupa. 'Ga aranuw ire ëë 'jau 'ga upe: "Je te 'ã amuaranuwukat ene. A'eramū ene jera'yra futat ekou", 'jau ëë Moisesi 'ga upe. ²²A'eramū Moisesi 'ga ojemu'jau Egitu ywy pe 'gã nemikwaaw are. A'jeteetewi te 'ga porogytai. Oporowyky esage te 'ga— 'jau Estevão 'ga u'ama 'ga mome'wau 'gã nupe.

²³—Kwarëta kwara mu'ar ire Moisesi 'ga 'jau ojeupe: "Maran te 'ã nooi tepytuna resaka tekou 'i?" 'jau 'ga

ojeupe. A'eramū Moisesi 'ga awau. ²⁴'Ga waëmamū Egitu ywy pewara 'ga amū 'ga pytuna 'ga rerekou tywea 'ga rowase. A'eramū Moisesi 'ga osou 'gã pyterimū 'gã pe'au ajau. A'ere 'ga Egitu ywy pewara 'ga jukau opytuna 'ga repyaa. ²⁵"Jepytuna 'gã nipo je kwaap. 'Awa ywy awi 'gã nenū'jāwamū je ene monoi Jarejuwarete 'ga 'ea nipo 'gã ikwaapa", 'jau Moisesi 'ga ojeupe numiamū. A'ere 'gã nokwaawi. "Janeruwarete 'ga 'ga mut 'gã nenū'jāu Egitu ywy awi" 'ea kwaape'ema ajemogyau.

²⁶—Ai'iwe Moisesi 'ga oi opytuna 'gã pyri nū. A'eramū 'gã amū ajuerekou ajuowajaa nū. A'eramū Moisesi 'ga 'jau 'gã nupe: "Ma'eramū pëë pejepokoka ekoete peje-juee pejejuerekou ki 'ei? Israeu juapyrera jue agawewi pëë", 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe. ²⁷A'ere ojonupāara 'gã Moisesi 'ga muajāni etee. A'eramū 'ga 'jau: "Awýja 'wyrriaramū ene mogou oree ki 'ei? Awýja ene mua mama'e tywera apoukare'ema oree ki 'ei? 'Tajuka 'ga amū kaaruwauwarera 'jawe', ere te? Kaaruwamū ako Egitu ywy pewara 'ga erejuka ai'i. ²⁸"Ga 'jawe tajuka amū nū, ere te?" 'jau 'ga 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

²⁹—Aipo ojeupe 'erauwe Moisesi 'ga ojepe'au 'gã nui oka'jama awau ajepēja ywy pe Mitiā 'jaw ipe akou. Peu futat 'ga wemirekoramū. Wemireko re 'ga wa'yramū. Mukūi 'ga ra'yra 'gã— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

³⁰—Kwarëta kwara magwaw ire Moisesi 'ga awau akou jū myterimū watau. Ywytyra pyri 'ga awau watau, Sinai 'jawa pyri 'ga awau. Peu jū pype tata wenyramū erujewi 'ga upe. Ka'a'ia wenyramū 'ga upe. A'ea tata eny wyteripe ywagipewara 'ga ojesaukaa 'ga upe.

³¹"Kuu. Ma'ja te nū'ū?" 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga epejāna esaka. A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe: ³²"Je te ako eneruwaretea jepi", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe. "Enepytuna 'gã ako je rerowiat iypy we ikue. A'eramū je 'ã eneruwaretea tekou", 'jau 'ga 'ga upe. "Abraão, Isaki, Jako. Mīmera 'gã ako je rerowiat ikue", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe oje'ega— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

—A'ere Moisesi 'ga kyjei etee 'ga je'eg awi. Oyyita u'ama. Awawe'em 'ga 'ga pyri katu katu. 'Ga kyjea 'ga mamā'jāukare'ema ee. ³³A'eramū Janeruwarete 'ga oje'ega 'ga upe: "Ere epyapaawa mososoka. Je te 'ã pājēretea. A'eramū pëë je pyri pejejua pejepypapaawa mososoka. A'eramū je pë nerowiaa. Na pa je 'gã je rerowiari ra'e, ta'e pë nupe 'jau", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁴—"Aenup je tejemiayuwa wayrū rerofaema te'ýina. Egitu ywy pewara 'gã jeremiayuwa 'gã wereko tyw-erete. A'eramū je 'au tejuwa tejyapa teporogytau enee. Tomono ene 'gã nenū'jāukaa peuwara 'gã nui 'jau", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe— 'jau Estevão 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

³⁵—Ymā te 'ga amū Moisesi 'ga upe 'ga 'i rakue: "Awýja ene mut 'wyrriaramū oree? Awýja ene mua mama'e tywera apoukare'ema oree ki 'ei?" 'jau 'ga amū 'ga upe rakue, 'ga reroyrūmū rakue. A'ere 'ga futat

Janeruwarete 'ga imogoi 'ga pytuna 'gã nenũ'ëawamũ Egitu ywy awi. Janeruwarete 'ga futat 'ga omogo 'wyriraramũ pẽ nupe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama.

—Janeruwarete 'ga 'jau ywagipewara 'ga upe: “Ekwap eje'ega Moisesi 'ga upe. 'Jeremiayuwa 'gã 'ga too erua enũ'jãu jee Egitu ywy awi 'jau', e'i 'ga enee, ere ewau 'ga upe”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramũ ywagipewara 'ga 'ua tata eny 'jawewara jwyteripe ojesaukaa oje'ega Moisesi 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁶ —Moisesi 'ga futat janepy 'gã nenũ'jãu Egitu ywy awi rakue. Peu futat Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukaru'jau'japa Moisesi 'ga upe, opãjẽ re-saukaawamũ. A'eramũ Egitu ywy pewara 'gã oporesagamũ ajemogyau ee. 'Y pytag ipe nanẽ 'ga iapou 'gã nupe nũ. Amunawe'em ipe nanẽ 'ga aeremiapoe'ema apou akou 'gã nupe. Awau 'gã akou watau. Kwarẽta kwara rupi 'gã awau akou watau.

—Peu 'ga 'gã ataaw ipe mama'e apou 'gã nupe, aeremiapoe'ema apou 'gã nerekou pe rupi. ³⁷ Ymã te Moisesi 'ga poromũ oje'ega opytuna 'gã nupe rakue. “Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri jerekwawer ipe pẽ nupe oje'ega mome'waramũ pẽ nupe. Sãã 'ga je mura pẽ nupe. Nan tee futat nipo 'ga 'ga amũ muri pẽ nupe. Pẽpytuna 'ga futat nipo 'ga poromũ amut pẽ nupe”, 'jau 'ga opytuna 'gã, Israeu juapyrera 'gã nupe rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁸ —Moisesi 'ga futat opytuna 'gã nerawaara rakue. Awau 'gã owaẽma ywytyra upe, Sinai 'jawa upe. Ywytyra upe owaẽm ire 'gã opytau. A'eramũ futat 'gã ajatykau. A'ere Moisesi 'ga ojeupia ywytyra rupi 'gã nui. Awau oporogytau Jarejuwarete 'ga upe ywytyra apyte'rarimũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua 'ga moporogytaukaa Moisesi 'ga upe: “Tajuowajat kasi 'gã nee ne. Amunarũme'em nanẽ nũ. Mama'e tywera nanẽ 'gã iapowe'em. Akowe'em nanẽ 'gã ajuemireko are”, 'jau ywagipewara 'ga Moisesi 'ga upe rakue. Nateepawa'uweri futari Janeruwarete 'ga je'ega. Namutamutat 'ga je'ega rekoi— 'jau Estevão 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

—Ojeupe ywagipewara 'ga imome'upaw ire Moisesi 'ga ojewyraipa 'ua ywytyra apyte'rar awi 'ga je'ega mome'wau opytuna 'gã nupe. ³⁹ A'ere janepy 'gã niporenuwiweri Moisesi 'ga je'eg are rakue. 'Ga reroyrũmũ etee 'gã nakue. “Pe'je ajee soo jarejewya jarejemogyau Egitu ywy pe nũ”, 'jau 'gã ajaupe rakue.

⁴⁰ —Ojewyru'jaw ire 'ga oporomukuramũ 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã oporonupa Arão 'ga upe ee: “Manamũ ajee jane reruarera 'ga ki 'ei? Moisesi 'ga ki 'ei?” 'jau 'gã Moisesi 'ga reki'yra 'ga upe rakue. “Tee. Maran gatu nipo 'ã 'ga rekoi rai'i”, 'jau 'ga 'gã nupe. “Amanũ nipo 'ã 'ga rai'i. Ere ajee itaa siapo jaremairamũ 'ũ, jarejee jarejerekwaramũ 'ũ, pea jarejeupe esaukaawamũ 'awamũ 'ũ”, 'jau 'gã 'ga reki'yra 'ga upe, Arão 'ga upe rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁴¹ —A'erauwe 'gã opo'yra mua 'ga upe. Ita mo'yra rerekwara 'gã imua 'ga upe. A'eramũ 'ga kwataua'yra a'agawa apou mairamũ 'gã nupe. A'ere 'gã weymawa apisi iapyau jupe. Saa'e 'gã Janeruwarete 'ga upe weymawa rapya rakue. Nan futat 'gã kwataua'yra a'agawa upe weymawa rapyau ekoete. A'eramũ 'gã maraka apou jupe. ⁴² A'eramũ Janeruwarete 'ga opoiraiipa 'gã nui. Sãã ae Janeruwarete 'ga rerowiara. Nan futat 'gã kwataua'yt maira'me rerowiari jaytata retee. Jay, kwat. Mĩmera 'gã erowiaa imuorypa— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

—A'eramũ Janeruwarete 'ga opoiraiipa 'gã nui. A'ere anure 'ga ojewya 'gã nupe nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga nupe inuga janee rakue.

“Israeu juapyreramũ pẽẽ jeremiayuwa futat numiamũ. A'ere naje upe rui pejejemawa peapy rakue. Kwarẽta kwara rupi amunawe'em ipe pejekou maira'me a'agawa upe etee pejejemawa peapy rakue, pejejemapiopera upe etee futat rakue, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe rakue.

Pẽmaira mũ rera Moroki. Ajepeja rera Rẽfã. Rẽfã jaytata.

⁴³ Moroki ro'gi erawau Rẽfã a'agawa retee futat. Naje muorywi pejepe rakue.

A'eramũ je futat pẽ monou kwe pe, Papiro ni atykupe katy pẽ monou.

A'eramũ je pẽ nerekou tyweaete, 'jau 'ga janepy upe rakue”, 'jau 'ga 'gã nupe, ka'arana kwasiari inuga janee rakue— 'jau Estevão 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁴⁴ —Amunawe'em ipe watau awau taityoga rerawau wogamũ najuejue etee. Jarejuwarete 'ga upe nanẽ amũ rerawau nũ 'ga mogytaawamũ. 'Ga je'eg imũ etee futat Moisesi 'ga taityoga apoukaa 'gã nupe. A'e pype 'gã oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga resaka 'gã 'jau ajaupe: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga rekoi jane pype. 'Aga taityoga pype 'ga resei oporogytau janee”, 'jau 'gã ajaupe.

⁴⁵ Nuetygi futari 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga. Moisesi 'ga manũ re Josue 'ga akou Moisesi 'ga rekwawer ipe. A'etea 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa taityoga nuetygi futari. Erawau Kanaã ywy pe erowaẽma. Peu owaẽm ire 'gã judeue'ema 'gã nesaka. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã ywy pojekaukari janepy 'gã nupe. A'eramũ 'gã judeue'ema 'gã mũ'jãu ojewi. A'eramũ 'gã etee futat 'upa peu. Janeruwarete 'ga mogytaawa taityoga 'gã peu etee futat imĩina ojepyri Jarejuwarete 'ga mogytaawamũ. Nuetygi futari 'gã 'ga mogytaawa taityoga— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁴⁶ —Kanaã ywy pe janepytyna 'gã nekoramũ Davi 'ga akou 'wyriraramũ 'gã nupe rakue. Janeruwarete 'ga oporomutaramũ nanimenime Davi 'ga ree. A'eramũ Davi 'ga 'jau 'ga upe: “Awamũ ore naruatau'jawi”, 'jau 'ga 'ga upe. “A'eramũ je 'oga mũ apou Enemogytaawamũ”, 'jau 'ga 'ga upe. “Jako 'ga jeypya rakue. 'Ga 'ã ene rerowiat rakue. 'Awamũ je nanẽ ene rerowiaa

tekou", 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. "Ma'eramũ je 'ã 'oga mũ apoi enee, Enemogytaawamũ, ki Ku'jyp", 'jau Davi 'ga Jarejuwarete 'ga upe. ⁴⁷ A'ere Davi 'ga 'oga nu-apoi. 'Ga ra'yra 'ga te wapo rakue. Mama'e tesirũmera etee 'ga imajatykau wa'yra 'ga upe, Sarumãu 'ga upe. A'eramũ 'ga manũ re 'ga ra'yra 'ga iapou rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁴⁸ —A'ere Janeruwarete 'ga nokoa'uweri 'oga pype, aeremiapofera pype— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe imome'wau. —'Ga te 'ã Janeruwaretea futat. 'Ga te 'ã eteetea. Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue:

⁴⁹ "Napytaa'uweri je pẽnemiapofera 'oga pype. Ywaga jepykawa. Ywya jepyru'gawa", e'i 'ga rakue.

"Maran a'e pe je rekoi pẽnemiapofera pype nũ?

Maranuara katu nipo 'oga peapo jee?

Ma'ape a'eramũ jeytu'wawa?

⁵⁰ Naje rui nipo 'agera mama'ea aapo rakue ki sa?

Jeremiapofera te 'ã 'agera mama'ea.

Je te 'ã 'agera mama'ea aapo katu katu", 'jau Ku'jywa 'ga 'gã nupe rakue,

'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau Estevão 'ga imome'wau mainana 'wyrara 'gã nupe.

⁵¹ —A'ere nipo 'ã pẽẽ nanẽ nepeenuwi etee Jarejuwarete 'ga je'ega nũ. Jareypy 'gã 'jawerimũ etee futat nipo 'ã nepeenuwi etee 'ga je'ega. Nepẽapyai futari nipo 'ã pẽẽ. "Naani. Narafutari ore", 'jau etee 'ã pẽẽ 'ga 'Agesage upe— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. ⁵² —Janepy 'gã na'he 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nerekou tyweaete rakue, 'gã apisau rakue. Anure nipo Ku'jywa 'ga ojeypyriwara 'ga muri pẽ nupe. Pẽnemiapesaga 'ga muri pẽ nupe 'eramũ 'gã 'gã nerekou tyweaete rakue— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe, u'ama imome'wau. —A'ere ako Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri janee ai'i. A'ere ako 'ga pejuka ai'i. Mama'e tywer apoare'ema 'ga te ako ai'i numiamũ. A'etea ako 'ga pemonoukat ipokutugukaa 'ypeywar are ai'i— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. —Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga ako pẽẽ imonou 'ga ree iporomutare'ema 'gã nupe ijukaukaa ai'i. ⁵³ Ymã te 'ã ywagipewara 'ga Janeruwarete 'ga je'ega reruri janepy 'gã nupe rakue. A'ea 'gã 'ã omome'u pẽ nupe numiamũ. A'etea nipo 'ã nepeenuwi futari 'ga je'ega— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe u'ama.

Estevão 'ga jukaawet

⁵⁴ Aipo ojeupe Estevão 'ga 'eramũ 'gã amara'nee-teeteramũ 'ga ree kwaiwete. 'Gã mara'nea 'gã nerekou. ⁵⁵ A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea Estevão 'ga rerekoi. A'eramũ 'ga amã'jãu ywau. Tata eny 'jawewara resaka ywag ipe. Owerapa 'ga upe. Sã'ã tupã werawa ypytunaiwayay pype. A'eramũ 'ã ae ajuesaka aju'amamũ. Nan 'ga Janeruwarete 'ga renyfuga pype Jeju 'ga resaka 'ga jakwatawa katy 'ga 'amamũ. Eny-funafuk 'ga upe. Janeruwarete 'ga wi te turi. ⁵⁶ A'e resakawe 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemã'ẽ ywau. Ywaga ojeawopytymo'wok jee— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe. —Jeju 'ga, Jarejuwarete 'ga

remimurera 'ga je aesak. 'Uwarete 'ga yse katy 'ga fu'ami u'ama— 'jau Estevão 'ga 'gã nupe.

⁵⁷ A'ere aipo 'ga 'eramũ 'gã joywaemi etee. A'eramũ futat wapy rawopytyma 'ga je'eg awi.

—Kasi ore 'ga je'ega renuwi ne— 'jau 'gã wapy rawopytyma 'ga je'eg awi. —O'meramũ futat.

⁵⁸ A'erauwe 'gã jãni awau 'ga repejãna ojepejopepa awau 'ga pyyka 'ga jywa are. 'Ga rerawau 'ga reroypyryyka amunaw awi. 'Ga rerawau 'gã muku'i amunawarete awi. A'erauwe 'ga je'ega renupara 'gã waity ju'ara mososoka imonou kunumũũ 'ga upe, Saulo 'ga upe. Niaturi 'gã naitya. A'eramũ 'gã imososoka imonou 'ga upe.

—Earũ oreraitya oree— 'jau 'gã Saulo 'ga upe.

A'eramũ 'gã ita pyyka imomopoa imonou 'ga ree ojeme'yita.

⁵⁹ Ita ojee imomopor ypyrauwe Estevão 'ga 'jau Jeju 'ga upe:

—Ene 'ã jejararetea. Ere ejua je'aga rerawau ejepyri— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

⁶⁰ A'erauwe Estevão 'ga apygi wenu'pũ wafukaita oje'ega monou Jeju 'ga upe:

—Je repyat kasi ape ne. Tene ki 'gã jemogyi nan etee futat. Ejejuka etee ki 'gã nee. Nafutari je tejepyra, ki Ku'jyp— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe.

'Ga upe oje'ẽmaw ire 'ga amanũmũ. Saulo 'ga upe nanẽ Estevão 'ga manũa esageramũ rakue.

Saulo 'ga 'gã nereko tyweawet

8 'Ga manũ re Jeju 'ga rerowiaara 'gã amũ Estevão 'ga reumera rerawau imonou inuga ita kwara pype. A'eramũ 'gã ajaa'wau 'ga ree.

Estevão 'ga manũawa rupi we futat Jerusareg ipewara 'gã Jeju 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ 'gã okwasi'wau awau Jerusareg awi. Jeju 'ga remimonofera 'gã ajemogyau 'wyraramũ 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'eramũ 'gã etee futat opytau Jerusareg ipe. 'Ga rerowiar yau 'gã te ajee okwasi'opap 'gã nui. Amumera 'gã awau okwasi'wau Judeja ywy pe. Amumera 'gã awau Samari ywy pe. ³ A'ere Saulo 'ga 'jau ojeupe: "Oo pa je Jeju 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete kwy. A'eramũ 'gã opoia Jeju 'ga rerowiar awi kwy", 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga awau Jeju 'ga rerowiaara 'gã amũ nog ipe 'ga rerowiaara 'gã pyyka. 'Gã noga moymoyka akou 'gã pyyka. Kũima'efera 'gã kũjãmera 'gã we futat erua ipyyka ijaga moromunepawa pype. A'eramũ 'gã opytuna pyygamũ oka'jama Saulo 'ga wi.

Samari ywy pe Filipe 'ga oawet

⁴ Jerusareg ipe Saulo 'ga rekoramũ kwaiwete 'gã awau oka'jama 'ga wi. A'eramũ futat okwasi'o ma'efera 'gã awau kwe pe akou Jeju 'ga mome'wau tesirũmera 'gã nupe. Janeruwarete 'ga je'ega retee futat 'gã imome'wau 'gã nupe. ⁵ Estevão 'ga 'gã ijuka re 'gã okwasi'wau awau. 'Gã kyjea 'gã nerekou. A'eramũ 'ga awau Samari ywy pe, Kristu 'ga mome'wau 'gã

nupe. ⁶ A'eramũ 'gã kwaiwete wapyakau 'ga je'eg are ojeupe Jejuí 'ga mome'uramũ. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'ogamũ 'gã nesakara 'gã ajemogyau oporesagamũ 'gã nee. Iteu ma'e 'gã katu'oka. Werekwara 'gã nui omoiramũ mama'eukwaawa wafukaíta ù'jãu 'gã nui. Mímera 'gã esaka 'gã nui imoiramũ. ⁸ A'eramũ Samari ywy pewara 'gã aku'iramũ ee.

⁹ A'e pe futat kúima'e 'ga amũ ako. Simão 'jawa 'ga. Pãjētywera 'ga poromũ.

—Je pãjēreteá 'ũ— 'jau futatee akou 'gã nupe rakue.

¹⁰ A'eramũ Samari ywy pewara 'gã 'ga rerowiaa.

—Janepãjēreteá koromũ. Janeruwarete 'ga remiapoa 'ga wapo— 'jau 'gã ajaupe 'ga rerowiaa.

¹¹ Namutamutat 'ga mama'e apoi opãjē mũ 'gã neape. A'eramũ 'gã oporesagamũ 'ga ree.

¹² A'ere Filipe 'ga Jejuí 'ga mome'ui 'gã nupe:

—Ymã we te 'ã jane Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesagi jarejemogyau ikeu. A'eramũ ako 'ga 'awamũ 'ga mua janeé ai'i. Jejujamũ futat ako 'ga ai'i. A'ere ako 'gã 'ga jukai ai'i. Amanũmũ 'ga janetywera mepyawamũ etee ai'i. A'ere 'ga mukúja 'ara rupi etee 'ga ruwi ita kwara pype. Imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga 'ga moferapa nũ— 'jau Filipe 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'eramũ ki pēē 'awamũ 'ga rerowiaa. Werowiamũ 'ga pē katu'ogi pē mogyau wemiayuamũ— 'jau Filipe 'ga 'gã nupe.

Aipo ojeupe 'ga imome'uramũ 'gã 'ga rerowiaa kwaiwete. A'eramũ 'gã 'jau:

—Jejuí 'ga rerowiaaramũ je rekoi 'awamũ. Arowiat je 'ga tekou 'awamũ— 'jau 'gã najuejue etee Filipe 'ga upe.

Aipo 'e re 'gã ojepymĩaukaa 'y pe Filipe 'ga upe. Jejuí 'ga rerowiara resaukaawamũ 'gã ojepymĩaukaa 'y pe 'ga upe. Kúima'efera 'gã, kújãmera 'gã nanē ojepymĩaukaa 'y pe Jejuí 'ga rerowiara resaukaawamũ.

¹³ A'eramũ ipãjē ma'efera 'ga, Simão 'ga nanē Jejuí 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ 'ga nanē ojepymĩaukaa 'y pe 'ga upe. Opymĩ re 'ga akou Filipe 'ga rewiri etee futat. Filipe 'ga remiapoa 'ga esaka. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oga 'ga esaka nũ. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nui mama'eukwaawa moira nanē 'ga esaka nũ. A'eramũ 'ga oporesagamũ akou ee. “Kuu. Okwaap futat nipo 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'oga”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁴ A'eramũ Jejuí 'ga remimonofera 'gã 'gã nera renupa Jerusareg ipe. “Samari ywy pewara 'gã nanē Jejuí 'ga werowiat nũ” 'e renupa. Najudeu joporemũ arũi Samari ywy pewara 'gã. Ojopypepype 'gã. A'etea 'gã Jejuí 'ga werowiat. A'eramũ Jejuí 'ga remimonofera 'gã aja mũ monou 'gã nesaka. Pedro 'ga 'gã imonou Juã 'ga retee. A'eramũ 'gã awau owaēma 'gã nupe.

¹⁵ Owaēm ire 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

—E'agesage emut 'gã nupe— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁶ —Ene'agesagea nitywi we 'gã nee. “Ore arako Jejuí 'ga rerowiaaramũ”, e'i 'gã nai'i. A'eramũ 'ga 'gã pymĩau 'y pe rai'i. A'ere Ene'agesagea nuri we 'gã nupe. ¹⁷ A'eramũ ene 'awamũ E'agesage mua 'gã nupe,

'gã nerekwaramũ— 'jau Pedro 'ga Juã 'ga retee oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

Aipo 'ga upe 'e re 'gã opo monou Jejuí 'ga rerowiaara 'gã apyte'rarimũ. A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agésage ruri osou 'gã pype 'gã nerekwaramũ.

¹⁸ 'Ga 'Agésagea 'gã pype isea Simão 'ga esaka. “Kuu. 'Gã apyte'rarimũ 'gã opo monorauwe Ku'jywa 'ga U'agesage mua imogeu 'gã pype”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁹ A'eramũ 'ga 'jau Pedro 'ga upe, Juã 'ga retee:

—Afutat je nanē Jarejuwarete 'ga pãjēa pē 'jawe.

Ka'aranũa je omono ape pē nupe ee. Jarejuwarete 'ga 'Agésagea je nanē tajag 'gã pype tekou 'jau— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

²⁰ Aipo ojeupe 'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—“Ka'aranũ pyu nipo 'ga Janeruwarete 'ga 'Agésage jagi ae pype”, ere nipo kũi. Janeruwarete 'ga tene mono mama'eukwaawa rapyaw ipe, eneka'aranũ reewe 'jau 'ũ— 'jau Pedro 'ga 'ga upe oje'ega moywrafena'i. —Ae ifutaramũ te Janeruwarete 'ga

U'agesage muri ae upe. Naka'aranũ pyu rui 'ga U'agesage muri ae upe. ²¹ A'ere nerekoí ore rewiri ra'e nũ'ũ. Nerepóiri we etywer awi ra'e nũ'ũ. ²² Akwaap je enetywera, ene porerekoaywera nanē nũ. Epoit eporekoaywer awi. Eporogyta Jarejuwarete 'ga upe ejee ra'ne: “Jetywera emoit je wi”, ere 'ga upe ra'ne kũi—

'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²⁴ “Mama'eukwaawa rapyaw ipe Janeruwarete 'ga tene mono eneka'aranũ reewe 'jau 'ũ”, ojeupe Pedro 'ga 'erauwe 'ga ajemuaēma.

—Naani. Peapoukat kasi aipoa Jarejuwarete 'ga upe jee ne— 'jau Simão 'ga 'gã nupe, ajemuaēma rerekou.

²⁵ A'ere Pedro 'ga Juã 'ga retee awau ojewya Jerusareg ipe nũ. A'eramũ 'gã awau pe ywyrwara amunawa pype Jejuí 'ga mome'wau akou 'gã nupe.

Etiopi ywy pewara 'ga upe Filipe 'ga 'eawet

²⁶ A'eramũ Janeruwarete 'ga 'Agésagea 'jau Filipe 'ga upe:

—Ekwap ajepēja pe jo'okawa rupi. 'Yē'ē katy oo ma'e rupi ekwap— 'jau Janeruwarete 'ga 'Agésagea oje'ega 'ga ywyteripe 'ga upe. —Jerusareg ipyriuu ijo'ogi. A'e awau Gasa 'jaw ipe. Nuataypepei 'gã aipoa pe rupi. A'ea pe rupi ekwap— 'jau Janeruwarete 'ga 'Agésagea 'ga upe.

²⁷ A'erauwe Filipe 'ga awau akou aipoa pe rupi. Pe rupi kúima'e 'ga amũ rekoa, Etiopi ywy pewara 'ga rekoa. Jerusareg ipe 'ga awau oporogytau Jarejuwarete 'ga upe rai'i. A'efera 'ga 'ut akou oje'wyr ipe nũ. 'Ga ywy pewara 'gã 'wyriara kújã ēē. Kátasi ēē rera. A'eramũ 'ga ēē remiayuwa. 'Ga futat ka'aranũ are omaenuna ēē upe. A'e 'ga Filipe 'ga wekoat pe aje. 'Ga 'ywa'yata 'arimũ 'ga 'ua akou ka'arana mogytau. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana rerua erekou imogytau pe rupi. Isai 'ga remikwasiarera rerua erekou imogytau.

²⁹ A'eramũ Janeruwarete 'ga 'Agésagea 'jau Filipe 'ga upe nũ:

—Ere emŷemŷinaĩ ewau 'ga rupisika— 'jau 'ga 'Age-sagea 'ga upe.

³⁰ A'erauwe 'ga awau 'ga rupisika 'ga ka'arana 'ga imogyta renupa. A'erauwe Filipe 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—Enereapyo te ejemimogyta are?— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

³¹ —Naani nũ'ũ. Nakwaawi je nũ'ũ. Nitywi ee je mueapyoara 'ga amũ— 'jau 'ga 'ga upe. —Terejot je rupi? Ere ejua e'aa 'au eapyka je pyri. Tajemu'e ape ee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Filipe 'ga awau ojeupia 'ywa'yata 'arimũ wapyka 'ga pyri. A'eramũ 'ga 'ga mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

³² Aipo 'jau ka'aran are 'upa:

“Sã'ã karupa'mĩ raeme'ema weroo ajukaramũ. Amumera 'ã wawa monoogamũ miamũ waeme'emamũ.

Nan tee futat nipo 'ga.

Noje'egi wereko tywereteramũ.

³³ “Ga te futat te 'ã nia'wyrĩ akou', 'jau nipo 'gã ajaupe. A'ere nipo 'gã 'me ate.

Nokoi'i futari nipo 'ga amũ jaruete 'ga 'jara 'ga.

Nitywi 'ga amũ 'ga ra'ya mome'wara. 'Kweramũ 'ga ra'ya', na'jawi nipo 'ga upe.

'Ga ra'yre'emauewe 'gã 'ga jukai’’,

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue, aipoa 'ga imogytau Filipe 'ga wupisigamũ erekou.

³⁴ A'eramũ 'ga oporonupa ee Filipe 'ga upe:

—Ojee futat te 'ga ka'arana kwasiari inuga rakue? 'Gã amũ nee te ra'u nũ?— 'jau 'ga Filipe 'ga upe.

³⁵ —Naani. Janeruwarete 'ga ra'ya 'ga ree te 'ga ikwasiari inuga rakue— 'jau Filipe 'ga 'ga upe imome'wau.

A'eramũ futat Filipe 'ga 'ga mu'jau Jejui 'ga ree 'ga rerawau erekou pe rupi.

³⁶ Poje 'gã awau 'y upe owaëma.

—Koromũ 'y rakwawi ra'e kũi. Eneporopymĩwet te 'y pe je ree?— 'jau 'ga Filipe 'ga upe.

³⁷ —Jejui 'ga rerowiamũ je 'y pe ene pymĩ futari nũ'ũ— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

—A'jea futat je 'ga rerowiari. A'jea futat Jejui 'ga Janeruwarete 'ga ra'ya— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe:

—Emory'we ore— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'ywa'yata mory'weukaa 'y 'arimũ. A'erauwe 'gã awau ojypa 'y pe. Peu futat Filipe 'ga 'ga pymĩau 'y pe rakue. ³⁹ 'Ga pymĩ re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Filipe 'ga rerawau 'ga wi. A'eramũ ipymĩmyrera 'ga 'ga resagu'jape'ema. A'eramũ 'ga awau akou nũ. Aku'iramũ 'ga awau akou pe rupi oje'wyr ipe nũ. A'eramũ 'ga tee awau oporogytau akou pe rupi Jarejuwarete 'ga upe.

—Nitywi 'ga amũ ene 'jawe jee. Ene etee te 'ã eneresage— 'jau 'ga awau akou oporogytau pe rupi 'ga upe.

⁴⁰ 'Ga pymĩ re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Filipe 'ga rerawau pe awi. A'eramũ Filipe 'ga ajepeja amunaw ipe

ojesaukaa erujewi 'gã nupe, Asoto 'jaw ipe nũ. Peu 'ga akou 'gã mu'jau Jejui 'ga je'eg are nũ. A'eramũ 'ga awau akou pe rupi, pe wyyriwara amunaw ipe 'gã mu'jau Jejui 'ga je'eg are. Awau Sesaria upe owaëma.

Saulo 'ga upe Jejui 'ga jesaukaawet

9 Kwe pe Filipe 'ga rekoramũ, Saulo 'ga akou Jerusareg ipe Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweate. 'Gã apisi are 'ga afuweramũ. A'eramũ 'ga awau oporogytau mainana 'wyrirarete upe:

—Oo je kwe pewara 'gã nerua ipyykapap. ² A'eramũ ene ka'arana kwasiaa jee. Toroo Damasco pe 'jau. Judeu 'gã jatykaawa raarana 'gã nupe, 'gã 'wyrĩari 'ga upe toroo esaukaa 'jau. “Saulo 'ga oreremiayuwa. A'eramũ pëë Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerawau esaukaa 'ga upe” 'ea ene ikwasiaa inuga ka'aran are jee. A'eramũ 'gã ka'arana mogyta re Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaukaa jee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramũ je 'gã pyyka imunepa moromunepawa pype 'jau. A'eramũ je tejeupe 'gã pypaw ire, 'gã pofaa, 'gã nerua 'au ene upe 'jau. Kũima'efera 'gã, kũjãmera 'gã we futat nipo je erua— 'jau Saulo 'ga mainana 'wyrirarete 'ga upe.

—Nai'i. Takwasiat enee 'jau— 'jau mainana 'wyrirarete 'ga Saulo 'ga upe.

A'erauwe 'ga ka'arana kwasiaa. A'ere 'ga imonou Saulo 'ga upe. Ojeupe imono re Saulo 'ga awau.

³ Damasco pe 'ga waëm ja'wyja'wyräuwe tata eny 'jawewara 'ua ojypa 'ga upe. A'ere natata arũi. Ywag awi 'ua wenyramũ 'ga upe. ⁴ A'e reny awi Saulo 'ga oky-jau u'aa ywyu. Awau 'ũina oyyita ywyu. A'eramũ weny awi 'ga kyjeramũ Jejui 'ga oje'ega mua 'ga upe:

—Ma'eramũ te je rereko tywerete ape, ki Saulo?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵ A'eramũ

—Awjya poromũ oje'ega jee 'ũ?— 'jau Saulo 'ga.

—Jejujamũ je je'egi enee. Je te 'ã je rereko tywerete ape— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Ma'eramũ te nanuara ereapo ekou? ⁶ Ere efu'ama ewau amunaw ipe. Peu 'ga amũ tene mu'e eneremiaporam are jee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁷ A'eramũ Saulo 'ga afu'ama amã'jãu numiamũ. A'ere 'ga rea wewi.

'Ga rupi oo ma'e 'gã enupa futat numiamũ. A'ere 'gã nuesagi Jejui 'ga. A'eramũ 'gã Saulo 'ga popyyka 'ga rerawau eruatau. Erawau erowaëma amunaw ipe.

⁹ Muapyra 'ara rupi 'ga nuesagi futari mama'ea. Mama'e resake'ema 'ga ojemi'ware'ema futat. 'Ya miamũ futat 'ga itykure'ema.

¹⁰ Aipo amunaw ipe kũima'e 'ga amũ akou. Jejui 'ga rerowiaara 'ga. 'Ga upe Jejui 'ga ojesaukaa.

—Aniasasi.

—Ma'ja 'ũ?

¹¹ —Peu ekwap ukawõ'õ esage katy kũima'e 'ga amũ rekaa. Judas 'ga rog ipe 'ga ruwi. Sauloa 'ga rera. Tarsu pewarera 'ga. Peu 'ga reni oporogytau jee. ¹² A'ea 'ga renaw ipe futat Aniasasi 'jawa 'ga ojesaukaa 'ga upe opo monou 'ga reakwara 'arimũ. A'eramũ 'ga amã'jãu

nũ— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe imome'wau. —A'eramũ ene ewau 'ga resaka— 'jau Jejuu 'ga Ananiasi 'ga upe.

¹³—Tee nũ'ũ. Akwaap je 'ga rera nũ. Kwaiwete 'gã 'ga rera mome'ui jee jepi nũ'ũ. "Jerusareg ipe 'ga Jejuu 'ga rerowiaara 'gã Saulo 'ga opyyk imunepa moro-munepawa pype" 'ea je aenup jepi nũ'ũ. ¹⁴A'ere 'ã 'ga ruri 'auwaramũ ore pyyka ore rerawau Jerusareg ipe. Mainana 'wyriara 'gã 'ã 'ga mut ene rerowiaaramũ ore pyyka— 'jau Ananiasi 'ga Jejuu 'ga upe.

¹⁵A'ere Jejuu 'ga 'i etee 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. A'ere 'ã je te Saulo 'ga pyyrũi tejeupe. Toporowyky 'ga jee 'jau. Jeje'ega 'ga tomome'u Israeu juapyrera 'gã nupe 'jau. Judeue'ema 'gã nupe, 'gã 'wyriara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe 'ga toje mome'u 'jau— 'jau Jejuu 'ga Ananiasi 'ga upe. ¹⁶—Sã'ã ene je rerowiaara 'gã nereko tyweretea. Nan tee futat nipo je rerowiare'ema 'gã ene rereko tyweretei, ta'e 'ga upe 'jau. 'Awamũ ene jeremiayuwa. A'eramũ 'gã ene rerekou tyweaete nipo ene je rerowiaara 'gã nereko tyweawera 'jawerimũ etee futat, ta'e 'ga upe 'jau— 'jau Jejuu 'ga Ananiasi 'ga upe. —A'eramũ ene ewau 'ga katu'oka— 'jau Jejuu 'ga 'ga upe.

¹⁷A'erauwe Ananiasi 'ga awau 'ga upe:

—'Au je ruri ene resaka ki 'ei. Janejararete 'ga je mut ene resaka ki 'ei. Jejuu 'ga 'ã Janejararetea. Saa'e ene 'ga resaga pe aje rai'i. A'e 'ga je mut ene resaka ki 'ei. 'Awamũ ene Jejuu 'ga rerowiaaramũ ereko je 'jawe— 'jau Ananiasi 'ga Saulo 'ga upe. —Ojeupe je porogyta re Janeruwarete 'ga ene mamã'ei. U'agesagea nanẽ 'ga imua ene upe nũ, enererekwaramũ nũ— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga opo monou 'ga reakwara 'arimũ. ¹⁸A'erauwe ipirapefera 'jawewara u'aa 'ua Saulo 'ga rea awi. A'eramũ futat 'ga amã'jãu nũ. Janeruwarete 'ga 'Agesage osou 'ga pype 'ga rerekwaramũ. 'Ga mã'ẽ re 'ga 'ga rerawau 'ga pymĩãu 'y pe, Jejuu 'ga 'ga erowiara resaukaawamũ. ¹⁹Opyĩ re 'ga ojemi'waa. A'eramũ futat opifuakaramũ nũ.

Damasco pewara 'gã nupe Saulo 'ga 'eawet

A'eramũ 'ga akokou'i peu Jejuu 'ga rerowiaar ymanera 'gã pyri. ²⁰A'eramũ 'ga judeu 'gã jatykaaw ipe awau Jejuu 'ga rerowiaar ymanera 'gã netee. A'e pe Saulo 'ga 'jau:

—Jejuu 'ga 'ã Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

²¹—Kuu. Poromũ nipo Jejuu 'ga rerowiaara 'gã apisi are ifuwet ma'efera 'ga 'i ki sa— 'jau 'gã ajaupe. —Jerusareg ipe 'gã apisi are ako 'ga fuweramũ ikue re'ã. A'e reewi pa 'ã aipo 'ga 'i nũ 'ĩ— 'jau 'gã ajaupe. —'Au na'e 'ga ruri 'gã pofaa 'gã neroo are afuweramũ mainana 'wyriara 'gã nupe rai'i re'ã. A'e reewi pa 'ã aipo 'ga 'i nũ 'ĩ— 'jau 'gã ajaupe oporesagamũ 'ga ree.

²²Janeruwarete 'ga opãjẽ monou 'ga upe. A'eramũ taetu Saulo 'ga ojero'waro'wau etee futat 'ga mome'wau.

—A'jea futat. Jejuu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat. 'Ga futat Janeruwarete 'ga amut janee, janetywera

moiawamũ rakue. U'eawer imũ etee futat 'ga 'ga muri janee rakue— 'jau Saulo 'ga judeu 'gã nupe u'ama.

A'ere aipoa amunaw ipewara judeu 'gã nije'egawarũi 'ga upe.

²³A'eramũ 'gã anurenure'i ojemajatykau Saulo 'ga ree numiamũ.

—Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

²⁴A'eramũ 'gã amunawa osoma rokwara rarũmũ 'ga ree numiamũ. Wojere'emamũ 'gã iarũmũ 'ga ree. A'ere Saulo 'ga ikwaawi ojee. A'eramũ 'ga uẽme'ema.

²⁵Poje 'ga jekoty'aawa 'gã 'jau 'ga upe:

—Paneru pype ese. Toromono ene kwe katy iosoma apyraapa 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe 'ga resei paneru pype. A'erauwe 'gã 'ga monoĩ iupia 'ga monou 'ga mojjpa kwe katy iosoma atykupe katy.

A'eramũ 'ga awau Jerusareg ipe 'gã nui.

Jerusareg ipe 'ga oawet

²⁶Damasco awi Saulo 'ga awau oka'jama Jerusareg ipe. "Too teje'aa Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nee", 'jau 'ga numiamũ. A'ere 'gã kyjei 'ga wi.

—O'meramũ te 'ga 'i. "Too etee 'gã nerekou tyweaete 'jau", e'i te 'ga janee— 'jau etee 'gã ajaupe.

Okyjau etee 'gã Saulo 'ga wi. ²⁷A'ere Panape 'ga 'ga rerooi Jejuu 'ga remimonofera 'gã nupe, 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Damasco pe 'ga waw ipe Janejararete 'ga jesaukari 'ga upe rai'i, oje'ega 'ga 'ga upe rai'i. A'eramũ 'ga a'eramũ akou Jejuu 'ga rerowiaa rai'i— 'jau Panape 'ga 'ga mome'wau 'gã nupe. —A'eramũ 'ga a'eramũ Jejuu 'ga mome'wau Damasco pewara 'gã nupe. Nokyjei futari 'ga imome'wau 'gã nupe— 'jau Panape 'ga 'ga mome'wau 'gã nupe.

A'erauwe futat 'gã okyjawe'em 'ga wi. ²⁸A'eramũ futat Saulo 'ga oje'aa Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nee. A'erauwe futat Saulo 'ga akou Jejuu 'ga mome'wau Jerusareg ipewara 'gã nupe. 'Gã moy moyka imome'wau 'gã nupe. Nokyjei futari 'ga Jejuu 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe, Jarejararete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe.

²⁹Grego je'ega apoara 'gã nupe nanẽ 'ga Jejuu 'ga je'ega mome'wau akou nũ. Judeu 'gã futat. A'ere 'gã grego je'ega tee iapoi. Saulo 'ga nanẽ grego 'gã je'ega apou nũ. A'eramũ 'ga a'eramũ Jejuu 'ga mome'wau 'gã nupe akou. A'ere aipo 'gã mara'neramũ etee Saulo 'ga ree. Niporenuwiwari 'gã 'ga ree.

—Iro 'ga Jejuu 'ga mome'ui oree. Pe'je ajee sijuka 'ga— 'jau 'gã ajaupe, Saulo 'ga ree amara'neramũ.

³⁰A'e renupawe Jejuu 'ga rerowiaara 'gã Saulo 'ga rerawau Sesaria pe. Pe awi 'gã 'ga monou Tarsu pe.

—E'aawer ipe, Tarsu pe ekwap ra'ne— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Saulo 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nũ.

³¹A'eramũ peuwara 'gã opota'waramũ Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nee. Nuereko tywera'uweri futari 'gã 'gã. Judeja ywy pewat, Garireja ywy pewat, Samari ywy pewat. Mĩmera 'gã opota'waramũ 'gã nee.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã poaa akou, Jejui 'ga rerowiarukaa peuwara 'gã nupe. A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã ojemomytuna kwaiwete. Kwaiwete 'gã 'ga rerowiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea wejue 'gã poaa. A'eramũ 'gã a'eramũ ojemomytuna kwaiwete.

Pedro 'ga ataawet

³² Pedro 'ga watau akou amunawa moyka akou. Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka akou. Poje 'ga awau Lida 'jaw ipe. ³³ Peu ika'na ma'e 'ga amũ 'upa kama pype. Oito 'ga kwara mu'aa 'upa kama pype. Nuatai futari 'ga. Nojywi futari 'ga okama awi.

³⁴ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jejui 'ga ene majaruete, ki Eneiasi. Ere efu'ama, ekama nuga gatu— 'jau Pedro 'ga Eneiasi 'ga upe.

A'erauwe Eneiasi 'ga afu'ama. ³⁵ A'eramũ 'ga majaruete resakara 'gã Jejui 'ga rerowiaa ajemogyau. Lida pewara 'gã, Saron ipewara 'gã 'jau Jejui 'ga rerowiaa ajemogyau.

³⁶ Jope 'jaw ipe kũjã ěẽ mũ akou, wesageramũ. ěẽ rera Tabita. Grego je'eg imũ Torika ěẽ rera. Jejui 'ga rerowiaara ěẽ. A'eramũ ěẽ mama'e apou imonou ikaraemãe'ema 'gã nupe. ³⁷ Poje ěẽ ojero'wau. A'eramũ ěẽ amanũmũ. A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã ěẽ reumera pireita iauwana taity pyu. A'ere 'gã ěẽ rerawau inuga 'og ywate pype.

³⁸ Poje 'gã Pedro 'ga rera renupa.

—Lida 'jaw ipe Pedro 'ga rekoi— 'jau 'gã ajaupe. —Pe'je ajee sienũi 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

Ipyriuu'i Lida ruwi. A'eramũ 'gã mukũja kũima'e 'gã monou 'ga renũina. Awau 'gã owaẽma 'ga upe:

—Ene poreawua ore ruri, ki Pedro. “Emÿemÿi'ĩ ejua Jope 'jaw ipe, ere ki 'ga upe”, e'i 'ga oree— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹ A'eramũ Pedro 'ga awau 'gã nupi. Jope pe 'ga rerowaẽm ire 'gã 'ga rerawau erojeupia 'og ywate pype. Peu imen manũ ma'efera 'gã 'upa taity resaukaa ajaupe, ajaa'wau 'upa.

—Sã'ã jeraitya. Tabita kynu wapo imua jee ikue— 'jau 'gã ajaa'wau 'upa, ěẽ remiapofera resaukaa Pedro 'ga upe.

⁴⁰ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekwap peje'jãu ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau ũ'jãu. 'Gã 'ẽ re Pedro 'ga wapyka wenupy'ãu oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ga amã'jãu amanũ ma'efera ěẽ ree.

—Ere ewya nũ— 'jau Pedro 'ga ěẽ upe.

A'erauwe ěẽ wojejerawamũ Pedro 'ga resaka. A'eramũ futat ěẽ owaya. ⁴¹ A'eramũ Pedro 'ga ěẽ powatãu ěẽ mojpapa kama awi.

A'erauwe Pedro 'ga wafukaita ũ'ẽ ma'efera 'gã nupe:

—Pe'je pejejua ěẽ resaka. Koromũ ěẽ ferawi nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

⁴² A'eramũ 'ga rera okwasi'wau amunawa pype. “Kũjã ěẽ Pedro 'ga omoferap Jejui 'ga rer imũ” 'ea okwasi'wau Jope pe. A'eramũ kwaiwete 'gã Jejui 'ga rerowiaa.

⁴³ A'e pe futat Pedro 'ga opytawaipa Simão 'ga rog ipe. Simão 'ga wyra pirera apoara. 'Ga rog ipe 'ga opytawaipa.

Koneriu 'ga Pedro 'ga renũinawet

10 Sesaria 'jawa amunaw ipe kũima'e 'ga amũ akou. Koneriu 'ga rera. Jefaruu 'gã 'wyrria'ria poromũ. Itari ywy pewara 'gã 'jau 'gã aipo jefaruu 'gã nupe. ² Najudeu arũi 'ga. A'etea 'ga oje'ega monou akou Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga pytuna 'gã nanẽ Jarejuwarete 'ga muorypa nũ. Ikaraemãe'ema 'gã nupe nanẽ 'ga mama'e monou nũ. ³ Kwara jerewamũ ywagipewara 'ga ojesaukaa oje'ega 'ga upe:

—Koneriu!— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

⁴ Koneriu 'ga okyjau ywagipewara 'ga resaka. A'etea 'ga 'jau:

—Ma'ja?— 'jau 'ga.

—Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup. Ene kwaap 'ga ikaraemãe'ema 'gã nupe mama'e monoramũ. A'eramũ 'ga wea'aramũ ene ree. ⁵ A'eramũ ki ene 'gã amũ monou Jope pe. Simão Pedro 'ga rerurukaa 'gã nupe.

⁶ Ajepeja Simão 'ga rog ipe 'ga rekoi, wyra pirera apoara 'ga rog ipe. 'Yẽ'ẽ pyri teni— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

⁷ A'erauwe ywagipewara 'ga awau 'ga wi. A'erauwe Koneriu 'ga wemiayuwa 'gã amũ nenũina. A'eramũ 'ga ojeupe ywagipewara 'ga jesaukaawera mome'wau 'gã nupe:

—Ywagipewara 'ga ojesaukat jee ko. “Kũima'e 'gã amũ emono Jope pe. Peu Pedro 'ga rekoi Simão 'ga rog ipe”, e'i 'ga jee ko. “A'eramũ ene 'gã amũ monou 'ga rerua”, e'i ywagipewara 'ga jee ko. A'eramũ pẽẽ pejewa 'ga rekaa, 'ga rerua jee— 'jau Koneriu 'ga 'gã nupe.

A'erauwe muapyra 'gã oi. Mukũja 'gã 'ga remiayuwa etee 'gã. Ajepeja 'ga jefaruu. Jefaruu 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaara. A'eramũ 'ga awau 'gã nupi.

⁹ Ai'iwe 'gã waẽm enune Pedro 'ga awau ojeupia 'og ywate 'arimũ 'ũina oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Aje kwara ruwamũ 'ga 'ũina oporogytau 'ga upe.

¹⁰ Opy'arayparamũ Pedro 'ga awau 'ũina oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Nojem'i'wari we 'ga. Kumia 'gã wapo je erekou. A'eramũ 'ga opy'arayparamũ 'ũina.

¹¹ A'e pype mama'e resaka. Taity aparasiga 'ua ojypa ywag awi 'ga upe. Tuwiiu taitya. Taity apou imotatusĩmũ. ¹² A'e pype 'ga wyra tesirũmera resaka. Wata ma'e, owewe ma'e, oyriryk ma'e. Mĩmera 'ga esaka kwaiwete. Judeu 'gã nupe i'upyre'ema juejue 'ua ojypa taity pype 'ga upe. A'e pype 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega renupa.

¹³ —Ere amũ jukau i'wau, ki Pedro— 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe.

¹⁴ —Naani nũ'ũ. Na'ui je mama'e tywera jepi nũ'ũ.

¹⁵ Aipo 'ga 'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani. Oreremi'ue'ema ere awi jeremiapofera upe— 'jau Ku'jywa 'ga 'ga upe.

¹⁶ Muapyr etee 'ga oje'ega 'ga upe. A'ere taitya ojew-ya awau ywag ipe 'ga wi nũ. ¹⁷ A'eramũ 'ga 'ũina

wea'aramũ ee. "Ma'eramũ sipo Janeruwarete 'ga esaukari jee 'wei? Ma'ja are sipo 'ga poromũ 'eweramũ je ree 'wei?" 'jau 'ga ojeupe.

A'e are Pedro 'ga rea'at 'ga renamũ Koneriu 'ga remi-monofera 'gã 'ua pe rupi.

¹⁸ —Ma'ape te Simão 'ga roga reni?— 'jau 'gã 'gã amũ nupe.

—Peu teni— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ua owaëma. Owaëm ire oporonupa 'ga ree:

—'Au te Simão Pedro 'ga rekoi?— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Ëë. 'Au futat 'ga rekoi— 'jau peuwara 'gã 'gã nupe.

¹⁹ A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega Pedro 'ga upe:

—Pedro, ekwap ejypa. Muapyra kũima'e 'gã 'ut akou ene rekaa. Ere ewau ejypa emÿemÿina'ĩ. Tereo 'gã nupi 'jau. Ere ki ewau ejuãge'emamũ futat. Je te 'ã 'gã amut 'au enee— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹ A'erauwe 'ga awau ojypa kamëšïete futat.

—Koromũ je pënemiekaramũ je rekoi— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Ma'ja are te peko?— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

²² —Naani. Ore'wryara 'ga te ore mut. Koneriu 'ga te ore mut ene upe. 'Ga nanë Jarejuwarete 'ga werowiat nũ. 'Ga esage ma'ea. Judeu 'gã juejue 'ga opojeup. A'eramũ Janeruwarete 'ga ojeprywara 'ga mua 'ga moporogytaukaa 'ga upe rai'i. A'eramũ 'ga ore mua enee— 'jau 'gã 'ga upe imome'wau.

²³ A'erauwe Pedro 'ga 'i 'gã nupe:

—Pe'je ajee pejejuwa pejesou pejesea 'au. Ai'iwe soo 'jau— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau osou. Ai'iwe 'gã Pedro 'ga rerawau aipo awi. Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nanë awau 'gã nupi nũ. Awau 'gã osea pe aje. ²⁴ Ai'iwe 'gã awau nũ. Awau 'gã owaëma Sesaria pe. Peu judeue'ema 'gã 'upa ajatykau kwaiwete, 'gã waëma rapesaka. ²⁵ 'Gã waëm 'gã oramũ Koneriu 'ga 'ua wenupy'ãu wapyka Pedro 'ga rowase. A'ere Pedro 'ga 'i 'ga upe:

²⁶ —Naani. Ereapo awi nanuara. Ku'jywa 'ga rowase etee te ae nan iapoi. Aerefetee te je pë 'jawe. Najejui 'ga rui je— 'jau Pedro 'ga Koneriu 'ga upe. —Ere efu'ama etee— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

A'erauwe Koneriu 'ga fu'ami. ²⁷ Oporogyta pype 'ga 'gã nerawau erosou wog ipe. Kwaiwete Pedro 'ga 'gã nesaka 'gã jatyka 'gã nuwamũ. ²⁸ A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ore 'ã judeuramũ norosearũ judeue'emamũ pë'wyr ipe. Najudeuramũ orejekoty'aawa rui agawewi judeue'emamũ pëë— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —A'ere 'ã Janeruwarete 'ga te 'ga 'i jee. A'eramũ je 'ã 'agamũ tejua tesou pë'wyr ipe. "Norosea'uweri ore pë'wyr ipe", ere kasi 'gã nupe ne, 'jau Janeruwarete 'ga jee.

"Nepëa'wryi pëë", 'jawe'em nanë ene 'gã nupe nũ, 'jau Janeruwarete 'ga jee— 'jau Pedro 'ga oporogytau 'gã nupe. ²⁹ —A'eramũ je 'ã tejua pëë tejenũjamũ pë nesaka. Tefere'emamũ tejua— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

—A'eramũ je 'jau pë nupe: Ma'eramũ ajee je renũi pejepe rai'i ki 'ei? Pe'je imome'wau jee— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

³⁰ A'erauwe Koneriu 'ga imome'wau 'ga upe:

—Ikokaru'wi je teje'ega monoi te'ÿina Jarejuwarete 'ga upe, kwara jerewamũ ai'i— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramũ ywagipewara 'ga amũ ojesaukaa erujewi jee. Waity enyfuga rerua erojypa jee. ³¹ A'eramũ 'ga 'jau jee: "Janeruwarete 'ga eneje'ega wanup. Ene kwaap 'ga ikaraemãe'ema 'gã nupe mama'e monoramũ", 'jau 'ga jee. ³² "Jope pe kũima'e 'ga amũ rekoi, Simão Pedro 'ga rekoi. Ajepeja Simão 'ga rog ipe 'ga rekoi, wyra pirera apoara 'ga rog ipe 'ga rekoi. 'Yë'ë pyri 'ga roga reni. A'eramũ ene 'gã amũ monou 'ga upe", e'i ywagipewara 'ga jee ai'i— 'jau Koneriu 'ga imome'wau Pedro 'ga upe. ³³ —A'eramũ je 'gã monou kamëšïete enee ai'i. Au'je katu ajee 'ã erejot. A'eramũ 'ã 'awamũ jarejupa jarejatykau Jarejuwarete 'ga ree— 'jau 'ga 'ga upe. —Maran ajee ene ma'ja ki emome'u 'gã nupe, e'i ajee Janeruwarete 'ga enee rai'i?— 'jau Koneriu 'ga Pedro 'ga upe. —Ere imome'wau oree. Taruenup 'jau— 'jau Koneriu 'ga Pedro 'ga upe.

'Gã nupe Pedro 'ga 'eawet

³⁴ —A'jea futat rai'i— 'jau Pedro 'ga Koneriu 'ga upe. —Ymã te ako Janeruwarete 'ga judeuramũ etee 'ga jejukai ore ree ikue. ³⁵ A'ere 'awamũ 'ga jejukai pãwë pãwëi ae ree. A'jea futat ae wemifutara apoaramũ 'ga a'jea futat 'ga jejukai ae ree. Wemifutara apoare'ema 'gã nee te aje 'ga nojejukai futari— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'ga upe, 'ga pytuna 'gã netee futat. ³⁶ —Pëë 'ã judeue'ema agawewi. A'etea 'ã pekwaap "Jarejuwarete 'ga oje'eg judeuramũ oree" 'ea. Jejui Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga mota'wau werowiaaramũ janee. 'Awamũ ore Jejui 'ga rerowiaa nanë nũ. A'eramũ 'awamũ Janeruwarete 'ga amara'ne'emamũ ore ree. Jejui 'ga futat te 'ã Janejararetea— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

—Pënea'at te Juã Batista 'ga rekwawer are, Judeja wyy pe ako ma'efera 'ga rekwawer are? 'Ga ra'ne futat ako akou oje'ega 'gã nupe ikue: "Pejetywer awi pepoit. Jarejuwarete 'ga je'ega peenup", 'jau ako 'ga akou Judeja wyy pe ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. ³⁸ —'Ga futat ako Jejui 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga pymĩ 'y pe ikue. A'eramũ ako Janeruwarete 'ga 'ga pymĩ re U'agesage mua 'ga upe ikue. Opãjë esage mua ako imojypa Jejui 'ga upe ikue. A'eramũ ako 'ga watau amunawa moyka akou ikue. Aeteu katu'oka. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nui 'ga mama'eukwaawa moia. 'Uwa 'ga pãjë mũ te ako 'ga mama'e apoi ikue. ³⁹ Aipoa ajee je 'ã amome'u pë nupe. Je 'ã 'ga resakarera— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —'Ga poromofera'pawera nanë je 'ã esaka nũ. Israeu juapyreramũ oreywy pe 'ga iapou futat. Jerusareg ipe nanë 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'ogi kwaiwete nũ. A'ere ako 'gã 'ga monoi imu'ama 'ypeywar are 'ga jukau ikue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe, Jejui 'ga rekwawera mome'wau 'gã nupe.

⁴⁰ A'eramũ Pedro 'ga 'jau nũ:

—Jejui 'ga manũ re ako 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi etee ikue nũ. Imuapyra 'ara rupi 'ga 'ga moferapa. A'eramũ 'ga 'ga resaukaa oree. ⁴¹ Najuejue etee rui 'gã 'ga

resagi poromū ikue. Wemiayuwamū etee te 'ga je-saukari oree ikue. Oferaw ire 'ga 'ua ojemi'waa ore pyri ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. ⁴²—A'ere 'ga 'jau oree ikue: “Morogyta esagea pemokwasi'o 'gã nupe”, 'jau 'ga oree ikue. “Tejerowiamū je 'gã katu'ogi”, e'i 'ga pē nupe ai'i, pe'je ki 'gã nupe imome'wau— 'jau 'ga oree ikue. —“Pejetywer awi pēpoiweramū je imoiri pē nui”, e'i 'ga pē nupe, pe'je ki 'gã nupe, 'jau 'ga oree ikue— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

—Jeju'i 'ga futat Janeruwarete 'ga imogou ae mo-jo'okaramū. Amanū ma'eferamū, ajemogy ma'eramū. Mīmeramū 'ga jane mojo'oka jarejai. 'Ga futat nipo anure 'ut ojewya 'awa ywy pe nū. A'eramū nipo 'ga ae mojo'oka. “Agera 'gã oo ywag ipe je pyri. Ko 'gã te ajee oo mama'eukwaawa rapyaw ipe”, 'jau nipo 'ga. Werowiaaramū nipo 'ga ae monou ywag ipe ojepyri. Werowiare'ema 'gã nipo 'ga imonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

⁴³—Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanē 'ga mome'wau 'gã nupe rakue. “Werowiamū Jeju'i 'ga aetywera moiri ae wi opājē mū”, 'jau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã Jeju'i 'ga upe rakue— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama.

Judeue'ema 'gã nupe U'agesage monoawet

⁴⁴ Pedro 'ga porogyta 'ga 'amamū Janeruwarete 'ga U'agesage mua imogeu 'gã pype 'gã nerekwaramū. A'erauwe 'gã oje'eg amuteeramū Jarejuwarete 'ga muorypa.

—Nitywi 'ga amū ene 'jawe. Ene etee te 'ã eneresage oree— 'jau 'gã oje'ega 'ga upe 'ga muorypa.

'Gã nemikwaawe'ema je'ega 'ga 'Agesage iapoukaa 'gã nupe. A'eramū judeu 'gã, Jope awi Pedro 'ga rupi 'ut ma'efera 'gã erowiaa.

—Kuu. Jane upe etee te sipo 'ga U'agesage muri pa, sa'e nã'ã jane re'ã. A'ere pa 'ga 'ã judeue'ema 'gã nupe we U'agesage muri nū— 'jau judeu 'gã ajaupe, oporesagamū ee.

A'eramū Pedro 'ga 'jau opytuna 'gã nupe:

⁴⁷—Jane upe 'ga U'agesage muawera 'jawerimū 'ga U'agesage muri 'gã nupe. A'eramū 'gã 'awamū jane 'jawe futat ajemogyau— 'jau 'ga opytuna 'gã nupe. —Nepefutari nipo pēē mū 'gã pymīa 'y pe jare-je'jawe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Naani nū'ū. Jaruete futari nū'ū— 'jau 'gã Pedro 'ga upe. —Jeju'i 'ga 'gã erowiar ire jane 'gã pymīau 'y pe, Jeju'i 'ga rerowiaara resaukaawamū— 'jau 'gã Pedro 'ga upe.

A'eramū 'gã 'jau:

—A'jea futat ore Jeju'i Kristu 'ga rerowiari— 'jau 'gã Pedro 'ga upe.

⁴⁸ A'eramū Pedro 'ga 'gã pymīaukaa 'y pe 'ga amū upe. Opymī re 'gã 'jau Pedro 'ga upe:

—Au ekoeko'i ore pyri— 'jau 'gã 'ga upe.

—Nai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

A'eramū 'ga akokou'i 'gã pyri.

Pedro 'ga wekwawera mome'uawet

11 Poje judeue'ema 'gã nera okwasi'wasi'wau Jude-ja ywy pe. Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã, Jeju'i 'ga remi-monofera 'gã netee 'gã nera renupa. “Judeue'ema 'gã nanē 'awamū Jeju'i 'ga rerowiaaramū” 'e renupa. ² A'eramū 'gã amū ifutare'ema. Jerusareg ipe 'ga jewyramū peuwara 'gã amū oje'egayau Pedro 'ga upe:

³—Ma'eramū sipo ene ewau esou judeue'ema 'gã nog ipe rai'i? Imojewagipyre'ema 'gã nog ipe rai'i?— 'jau 'gã Pedro 'ga upe. —Jane 'ã nisearūi judeuramū judeue'ema 'gã nog ipe. Ma'eramū sipo ene ejemi'waa 'gã pyri rai'i ki 'ei? Imojewagipyramū etee sipo Ku'jywa 'ga ae katu'ogi pa, sa'e nã'ã jane re'ã. A'ere 'ã ereo ijew-age'ema 'gã pype ekou rai'i— 'jau 'gã Pedro 'ga upe oje'ega 'upa.

⁴ A'erauwe Pedro 'ga wekwawera mome'waupap 'gã nupe u'ama.

⁵—Naani. Jope pe tekou je teje'ega monoi Jare-juwarete 'ga upe te'ŷina ai'i. A'e pype je taityuu resaka ai'i. Ae fayuwa 'jawe etee futat je esaka. Ywag awi ijyp turamū. Tuwi te taitya. Taity apou imotatusīmū. A'e pype je wyra tesirūmera resaka. ⁶ Wata ma'e, oyriryk ma'e, owewe ma'e 'jau je esaka ipype ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau. ⁷—A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega jee: “Ere efu'ama amū jukau i'wau”, 'jau 'ga jee. ⁸ A'ere je 'i 'ga upe: “Naani. Wyraiwa 'agamū jee. Nara'ui ore 'aga wyra jepi”, 'jau je 'ga upe— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe. ⁹—A'eramū 'ga aipo je 'eramū oje'egu'japa jee nū: “Naani. Aipo ere awi jeremi-apoferama mama'e upe. Je te 'ã aapo eneremi'uramamū. A'eramū ene aipo 'jawarūe'em jeremiapoferama mama'e upe. Wyraiwa ere awi jeremiapoferama upe”, 'jau 'ga jee ai'i— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁰—Muapyr etee 'ga oje'ega jee. Muapyt je upe 'ga je'eg ire taityuu wyra rerojewya erawau ywag ipe je wi nū— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Tejewi ijeupir ire je te'ŷina tejea'aramū ee. ¹¹ A'e pype Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega jeywyter ipe. “Muapya 'gã 'ut owaēma enee”, 'jau 'ga oje'ega jee. “Ekwaw iki 'gã nupi, ejuāge'emamū futat. 'Oo te je judeue'ema 'gã nupi? ere kasi ne. Ere ki ewau futat 'gã nupi”, 'jau 'ga jee. A'e pype muapya kūima'e 'gã 'ua owaēma jee— 'jau Pedro 'ga imome'wau 'gã nupe. —Sesaria awi Koneriu 'ga 'gã mua jee. A'eramū je tewau 'gã nupi, tejuāge'emamū futat. Jope pewara 'gã amū awau ore rupi. Seis 'gã awau ore rupi. Jeju'i 'ga rerowiaara 'gã, judeu 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe. —Sesaria pe orowaēm ire arawau orosou Koneriu 'ga rog ipe. ¹³ Oje'wyr ipe ore waēmauwe 'ga wemiesagera mome'wau oree:

—“Ywagipewara 'ga 'ut amū ojypa jee ai'i”, 'jau Koneriu 'ga imome'wau jee. “Jope pe 'gã amū emono Simão Pedro 'ga rekaa. 'Ga tene mu'e Jeju'i 'ga ree 'jau”, 'jau 'ga jee. “A'eramū ene ejekatu'oka epytuna 'gã netee”, 'jau ywagipewara 'ga jee. “A'eramū je 'gã amū monou ene rekaa ai'i”, 'jau Koneriu 'ga jee imome'wau— 'jau Pedro 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

¹⁵—A'erauwe je Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Judeue'ema 'gã agawewi. A'etea je amome'u 'ga 'gã nupe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —'Gã nupe je porogyta je 'amamũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua imogeu 'gã pype 'gã nerekwaramũ. Sooko 'ga jane upe imura ikue. Nan futat 'ga imua 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'awamũ Jejui 'ga rerowiaa— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama. ¹⁶—A'erauwe je tejea'aramũ Jarejararete 'ga je'eg are. "Juã 'ga ako pëë mü pymĩãu 'y pe ikue. A'ere nipo je anure te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri imogeu pë pype pënerewaramũ" 'ga 'eawer are. "Nan-uara upe pa 'ga 'i rakue", 'jau je esaka ai'i— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

¹⁷—A'jea futat ajee 'ga U'agesage muri judeue'ema 'gã nupe nanë ai'i nũ. Sooko 'ga wa'yra 'ga rerowiaaramũ U'agesage mura janee ikue. Nan tee futat 'ga U'agesage muri 'gã nupe ai'i— 'jau Pedro 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe. —Je na'earũi Jarejuwarete 'ga upe "Ereapo awi nan", na'ea'uweri je 'ga upe— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

¹⁸ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ Pedro 'ga upe oje'ega moy-wyrafenarera 'gã opika etee futat ajemogyau.

A'ere 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage oree. Judeue'ema 'gã agawewi 'ã. A'etea 'ã 'gã tywera eremoit 'gã nui— 'jau 'gã 'ga upe. —Otywer awi 'gã poiriweramũ 'ã ene 'gã katu'oka. A'eramũ 'gã nanë awau amanũ re ene pyri nũ. Ore 'jawe futat 'gã ajemogyau ene pyri nakwaparimũ ete rũi futat— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe, Pedro 'ga aipo mome'u re.

Panape 'ga Saulo 'ga reroawet

¹⁹ Estevão 'ga 'gã ijuka re Jejui 'ga rerowiaara 'gã okwasi'wau amunawa pype Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe rakue. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã wereko tywereterauwe futat 'gã okwasi'wau awau 'gã nui. Fenisia ywy pe, Sipiri 'ypõ'õ me, Ātioki 'jawa amunaw ipe. Mĩmera pype 'gã okwasi'wau awau Jejui 'ga mome'wau. Judeu 'gã nupe etee futat 'gã awau ajemogyau imome'wau. ²⁰ A'ere amumera 'gã oi imome'wau Judeue'ema 'gã nupe we. Sipiri pewarera 'gã, Sirene pewarera 'gã netee 'gã oi imome'wau Judeue'ema 'gã nupe.

—Werowiamũ Jejui 'ga pë katu'ogi— 'jau 'gã 'gã nupe.

²¹ Jarejuwarete 'ga pãjëa wejue te 'gã wereko. A'eramũ Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiarukaa peuwara 'gã nupe. Kwaiwete Ātioki pewara 'gã Jejui 'ga rerowiaa, ajemogyau 'ga remiayuwamũ.

²² Anure Jerusareg ipewara 'gã Jejui 'ga rerowiaar ypyarera 'gã 'gã nera renupa. "Kwaiwete Ātioki pewara 'gã nanë Jejui 'ga rerowiaru nũ. Judeue'ema 'gã nanë 'ga rerowiaa nũ" 'e renupa. A'eramũ 'gã Panape 'ga monou Ātioki pe 'gã nesaka. ²³ Esage ma'e 'ga te poromũ, Panaperamũ. Werowiat te 'ga Jejui 'ga. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramũ 'ga a'eramũ wesageramũ akou.

A'eramũ 'ga awau Ātioki pe Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka etee ra'ne 'ga akou. "A'jea futat Janeruwarete

'ga esageramũ 'gã nupe", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga aku'iramũ 'gã nee. A'eramũ futat Panape 'ga 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are.

—Pe'je Jejui 'ga rerowiaa a'jea futat pejejemogyau. Pepoit kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne— 'jau Panape 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

Peu Panape 'ga rekoramũ amumera 'gã nanë Jejui 'ga rerowiaa nũ, kwaiwete. ²⁵ A'eramũ Panape 'ga awau Tarsu pe Saulo 'ga rekaa. ²⁶ 'Ga rekoar ire 'ga 'jau Saulo 'ga upe:

—Ere iruukwe je rupi Ātioki pe. Najepoirũi je teje'ega 'gã nupe— 'jau Panape 'ga Saulo 'ga upe.

—Ere ajee iruukwe— 'jau Saulo 'ga Panape 'ga upe.

A'erauwe 'gã awau ojewya Ātioki pe nũ. Peu 'gã kwara mũ mu'aa Ātioki pe. Peuwara 'gã 'gã imu'jau Jejui 'ga je'eg are. A'eramũ Ātioki pe ra'ne 'gã 'jau "Kristu 'ga remiayup" 'jau 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe rakue.

²⁷ Peu 'gã nekoramũ 'gã amũ awau Jerusareg awi Ātioki pe. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã awau. A'eramũ 'gã ajatykau 'gã nee. ²⁸ Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amũ rera Agapu. A'eramũ 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga rerekou. A'eramũ 'ga 'Agesagea 'ga mu'eukaa Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe:

—Anure nipo mama'ea teepawamũ jane wi. A'eramũ nipo jane najuejue etee futat ty'ara rerekou— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

'Ga 'eawer imũ etee futat ojeapou 'gã nupe anure. Krautiu 'ga 'wyriaramũ 'ga renamũ ojeapou 'gã nupe rakue.

²⁹ A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'jau ajaupe:

—Janepytuna 'gã ty'ara wereko, Judeja ywy pewara 'gã. A'eramũ jane ka'aranũũ monou jarepytuna 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã ka'aranũũ mono'oga 'gã nupe imonopyramũ. Ika'aranũũ'e'ema 'gã inãinãĩĩ etee imonou. Ika'aranũũ kwai ma'e 'gã e'yjuu imonou 'gã nupe.

³⁰ A'eramũ 'gã 'jau Panape 'ga upe Saulo 'ga retee:

—Pe'je jareka'aranũũ rerawau 'gã nupe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ka'aranũũ rerawau Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã nupe Jerusareg ipe.

Tiago 'ga jukaawet

12 Anure Erote 'ga teewi Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete nũ. Erote 'ga judeu 'gã 'wyriara. ² A'eramũ 'ga Tiago 'ga ajuwonogukaa jyyu pyu. Juã 'ga reki'yra 'ga Tiagoramũ. ³ Judeu 'gã nupe Tiago 'ga jukaa esage futat. A'eramũ Erote 'ga "esage nã'ã judeu 'gã nupe re'ã", 'jau 'ga ojeupe. ⁴ A'eramũ 'ga Pedro 'ga pyygukaa imunewukaa jefaruu 'gã nupe. Irũpãwëa jefaruu 'gã 'ga rarũmũ ajemogyau. A'ere 'gã py'rawara 'gã 'ga rarũmũ. A'ere 'gã py'rawara 'gã 'ga rarũmũ nũ. A'ere 'gã py'rawara 'gã 'ga rarũmũ nũ. Ojopy'rapy'rau etee futat 'ga ree 'ga rarũmũ.

Judeu 'gã ajatykau 'araiwa rupi, mani'oko'o jopy-pe'ema 'wawa rupi. A'eramũ Erote 'ga 'jau ojeupe:

"Judeu 'gã maraka teepaw ire Pedro 'ga tarurukat 'gã nupe 'gã nowase 'jau kwy. Tomogyta 'ga 'gã neape 'jau kwy. Nia'wryi 'ga, 'gã 'eramũ je 'ga jukaukaa", 'jau Erote 'ga ojeupe numiamũ.

⁵ A'eramũ 'ga Pedro 'ga munewukaa moromunepawa pype. 'Ga pofaa itaju pyu. Mukũja itaju pyu 'gã 'ga pofaa 'ga nuga. Kwaiwete jefaruu 'gã 'ga resakara. Tesiseis jefaruu 'gã 'ga resakara. A'eramũ ojopy'rapy'rau etee futat 'ga ree 'ga resaka 'ga rerekou.

—Kasi iẽmi ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere Jujui 'ga rerowiaara 'gã nuwi oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe Pedro 'ga ree.

—Emuẽmukat 'ga oree, ki Ku'jyp. Kasi 'gã a'e pe 'ga jukai ne. Narafutari ore 'ga jukaa— 'jau 'gã 'upa, oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

Moromunepaw awi Pedro 'ga renuẽmawet

⁶ "Ai'iwe pa je Pedro 'ga rerurukari 'gã nowase kwy" Erote 'ga 'eawera ypytuna rupi Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga mua Pedro 'ga renuẽmukaa jui. Tata 'jawe futat ywagipewara 'ga wenyfugamũ 'ua Pedro 'ga upe. Jefaruu põ'õ me Pedro 'ga 'ũina moromunepawa pype osea. Mukũi itaju pyu 'gã 'ga pofaa 'gã nee. Moromunepawa rokwar ipe nanẽ jefaruu 'ga 'ami iarũmũ nũ. A'etea ywagipewara 'gã 'ut ojesaukaa Pedro 'ga upe. A'eramũ ywagipewara 'ga Pedro 'ga jasi'ywyyka 'ga momaka 'jau 'ga upe:

—Ere ejua, ki Pedro— 'jau ywagipewara 'ga Pedro 'ga upe.

A'erauwe futat Pedro 'ga pofaawa jerawi 'ga wi ojetee futat.

—Ere epyapaawa munepa, eku'afaawa nanẽ nũ— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

A'erauwe Pedro 'ga iapou.

—Epiara munepa ere ejua je rupi— 'jau ywagipewara 'ga 'ga upe.

⁹ A'eramũ Pedro 'ga afu'ama awau jefaruu põ'õ awi futat, awau ywagipewara 'ga rewiri. Tuwiiu moromunepawa. A'erauwe ywagipewara 'ga 'upa tenune Pedro 'ga upe, 'ga rerokwapa jefaruu pyu. A'eramũ 'gã awau okwapa ajepeja jefaruu pyu. Awau 'gã owaẽma itaju 'okwara upe. Pook. Ojeawopytymo'woka ojetee futat 'gã nupe. Awau 'gã uẽma ukawõ'õ me. Ukawõ'õ mũ rupi awauwe ywagipewara 'ga opojo'ogamũ 'ga wi awau ojeupia ywag ipe nũ.

A'erauwe Pedro 'ga apyakwafugamũ. "Kuu. A'jea futat nipo ajee je eẽmi ra'e. Afayup sipo je pa a'e nakwe je re'ã", 'jau Pedro 'ga ojeupe. "Janeruwarete 'ga pa ywagipewara 'ga amut je renuẽma ra'e, Erote 'ga wi ra'e", 'jau Pedro 'ga ojeupe. "Toroo 'ga ijukau 'jau, e'i Erote 'ga jee numiamũ. Judeu 'gã nanẽ je juka are ifuwet nũ. A'ere Ku'jywa 'ga naje jukaukari 'gã nupe", 'jau Pedro 'ga ojeupe.

¹² Ee weapyo re Pedro 'ga awau Mari eẽ rog ipe, Juã Maku 'ga y eẽ rog ipe. Peu 'gã kwaiwete 'upa Jarejuwarete 'ga mogytau Pedro 'ga ree.

—Emuẽm 'ga imua oree— 'jau 'gã 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

¹³ A'e pype Pedro 'ga 'ua 'okwara mopoga 'gã nupe u'ama. Pog pog pog. A'eramũ 'gã nemiayuwa eẽ, Rode eẽ awau 'okwar ipe.

—Awỹja te poromũ ako?— 'jau eẽ.

A'ere eẽ 'okwara nuawopytymo'wogi esaka.

Aipo ojeupe 'eramũ Pedro 'ga oje'ega eẽ upe:

—Je ako Pedroramũ— 'jau 'ga eẽ upe.

¹⁴ Aipo ojeupe 'eramũ eẽ 'ga je'ega kwaapa. A'eramũ eẽ aku'iramũ 'ga ree awau ujãna 'ga mome'wau 'gã nupe.

—Pedro kĩa 'ut u'ama 'okwar ipe— 'jau eẽ 'gã nupe.

A'ere 'gã nuerowiari etee eẽ.

¹⁵ —Ene'me awi i— 'jau etee 'gã eẽ upe.

—A'jea futat— 'jau etee eẽ 'gã nupe.

—Ywagipewara 'ga nipo! Pedro 'ga ree ojejuka ma'e 'ga nipo!— 'jau etee 'gã eẽ upe.

—Naani. Pedro kĩa futat— 'jau etee eẽ 'gã nupe.

¹⁶ A'ere Pedro 'ga niojeri futari u'ama 'okwara mopoga pog pog pog.

Poje 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. A'jea futat nipo aipo kũi— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'okwara rawopytymo'woka 'ga resaka.

—Kuu. A'jea futat ra'e kũi. Pedro 'ga futat ra'e kũi.

O'meramũ sipo eẽ 'i pa, sa'e nã'ã jane re'ã— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁷ A'erauwe Pedro 'ga opo mowyri 'gã nupe, 'gã momika.

—Pe'je pejepika. Jeje'ega tepeenup 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga uẽmawera mome'wau 'gã nupe.

Imome'upaw ire

—Enupare'ema 'gã nupe nanẽ ki pemome'u nũ.

Ajepeja Tiago 'ga upe nanẽ ki pemome'u pejewau nũ— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

Imome'upaw ire Pedro 'ga awau 'gã nui.

¹⁸ Ai'iwetetewe jefaruu 'gã opaka. 'Ga faawera etee esaka.

—Tỹỹ. Marupi 'ga uẽma ra'e ũ?— 'jau 'gã. —Uẽm 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'erauwe 'gã 'ga rekaa.

—Ojeawopytym agawewi futat nã'ã re'ã— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁹ A'eramũ 'gã 'wryiara 'ga, Erote 'ga 'gã monou 'ga rekaa. A'ere 'gã nuesagi 'ga. A'eramũ 'ga resake'emamũ Erote 'ga jefaruu 'gã apisaukaa.

Erote 'ga manũawet

Jefaruu 'gã apisiukar ire Erote 'ga awau Judeja ywy awi. Sesaria pe 'ga awau ajakawau.

²⁰ A'ere Erote 'ga mara'neramũ Tiro pewara 'gã nee, Sidom ipewara 'gã nee we ra'e jepi. A'eramũ 'gã awau oporogytau 'ga upe. Sidom ipewat, Tiro pewat. Mĩmera 'gã awau oporogytau. Sidom ipe nitywi mama'ea. Tiro pe nanẽ nitywi nũ. A'eramũ peuwara 'gã amũ awau Erote 'ga upe.

Erote 'ga roga raarana 'ga upe ra'ne, Parasitu 'ga upe ra'ne 'gã awau oporogytau, 'ga mojrũmũ ojee. Para-

situ 'ga esage 'gã nupe. Nimara'nei 'ga 'gã nee. A'eramũ 'gã 'ga upe ra'ne awau oporogytau.

—Ma'eramũ te 'wyriara 'ga mama'ea namurukari oree? Nitywi mama'ea ore'wyr ipe. Ekwap eje'ega e'wyriara 'ga upe oree— 'jau 'gã awau 'ga upe.

A'eramũ Parasitu 'ga awau oje'ega Erote 'ga upe:

—Sidom ipewara 'gã, Tiro pewara 'gã netee 'ut oporogytau enee ra'e numiamũ— 'jau 'ga awau 'ga upe.

²¹—A'jea. "Ikoai'i 'gã tut oporogytau jee 'jau, e'i 'ga pẽ nupe", ere ewau 'gã nupe— 'jau etee Erote 'ga 'ga upe.

A'erauwe Parasitu 'ga ruri 'jau 'gã nupe nũ:

—"Ikoai'i 'gã tut oporogytau jee 'jau", e'i etee 'ga pẽ nupe ko— 'jau 'ga awau 'gã nupe nũ.

A'eramũ 'gã awau etee nũ. Muapyt oser ire 'gã 'ua nũ. 'Gã nurauwe Erote 'ga 'wyriara raity munepa. 'Wyr-riara raity munew ire 'ga awau 'wyriara renawa 'arimũ wapyka 'ũina oporogytau 'gã nupe. ²²Peu Erote 'ga pyriwara 'gã kwaiwete futat ajemogyau. 'Ga porogyta 'ga renamũ 'ga pyriwara 'gã wafukaita.

—Maira futat 'ga. Naae 'jawewara 'ga rũi. Maireteete 'ga 'jawewara te nipo 'ã 'ũi oporogytau janee— 'jau 'gã ajaupe wafukaita.

Aipo ojeupe 'gã 'eramũ Erote 'ga aku'iramũ etee futat 'ũina. "Naani. Aipo pe'je awi. Namaira rũi je. Aerefe-teea te je pẽ 'jawe", 'jawe'em futat 'ga 'gã nupe. Aku'iramũ etee 'ũina 'gã 'eawer are.

²³A'erauwe Janeruwarete 'ga ojepyriwara 'ga mua. Ewo'iuu upe 'ga py'a monoogukaapap 'ga wi furuk furuk. A'eramũ 'ga monou 'ga retyka wenawa 'ar awi põpẽn amanũmũ awau. "Ku'jywa 'ga 'jawewara 'ga futat 'ga" 'e are Erote 'ga ku'iramũ, Janeruwarete 'ga amara'neramũ 'ga ree. A'eramũ ewo'iuu upe Erote 'ga py'a monoogukaapap.

²⁴A'eramũ 'gã Janeruwarete 'ga mome'u mok-wasi'wau, kwaiwete. A'eramũ amumera 'gã a'eramũ futat Janeruwarete 'ga rerowiaa kwaiwete. Erote 'ga manũnamũ 'gã Jarejuwarete 'ga pojeupa ajemogyau.

—Nia'wyr'i 'ga aipo 'eramũ ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã Erote 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype. "Erote 'ga amanũ erujewi" 'ea 'gã imokwasi'wau amunawa pype, amunawa moyka.

²⁵Erote 'ga manũ re Panape 'ga Saulo 'ga retee awau ojewya Jerusareg ipe. Ka'aranũũ rerawau Jerusareg ipewara 'gã nupe.

—Ãtioki pewara 'gã ka'aranũũ werurukat oree pẽ nupe— 'jau 'gã 'gã nupe. —"Ty'ara upe 'gã nekoii" 'ea 'gã wanup. A'eramũ 'gã ka'aranũũ rerurukaa oree pẽ nupe— 'jau 'gã imonou 'gã nupe.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara upe ka'aranũũ mono re Panape 'ga ojewya awau Ãtioki pe Saulo 'ga retee nũ. Pe awi 'gã kunumĩũũ 'ga rerawau ojeupi, Juã Maku 'ga rerawau.

Saulo 'ga retee Panape 'ga ataawet

13 Peu Ãtioki pe Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã ajemogyau. 'Ga je'eg are moromuj'ara 'gã nanẽ nũ. Panape 'ga, Saulo 'ga, Simão 'ga,

Lusiu 'ga, Manaẽ 'ga. Mĩmera 'gã Janeruwarete 'ga je'eg are moromu'jara 'gã ajemogyau Ãtioki pe, Jejui 'ga rerowiaara 'gã pype. Simão 'ga ipiũnũũ. A'eramũ 'gã Piũnũũ 'jau 'ga upe. Lusiu 'ga Sirene pewarera. Manaẽ 'ga waranupa Erote 'ga retee rakue. Aipo Erote 'ga 'ũina 'wyriaramũ Garireja ywy pewara 'gã nupe rakue.

²Aipo 'gã ajatykau oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Ojemi'ware'ema futat 'gã Jarejuwarete 'ga upe oporogyta enune. A'e pype Janeruwarete 'ga 'Agesage oje'ega 'gã nupe:

—Pemũ'ẽ 'gã amũ jee, je upe oporowyky ma'er-amũ— 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega 'gã nupe.

—Panape 'ga, Saulo 'ga. Mĩmera 'gã etee ki pemũ'ẽ jee. Toporowyky 'gã jee 'jau— 'jau 'ga oje'ega 'gã nupe.

³Ojemi'ware'emawe futat 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'gã opo monou 'gã apyte'rarimũ. A'ere 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau kwe pe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe Panape 'ga awau Saulo 'ga retee.

⁴Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã monou kwe pe.

—Pe'je pejewau kwe pe Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe— 'jau Ku'jywa 'ga 'Agesagea 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau. Serusia pe 'gã awau. Juã Maku 'ga awau 'gã nupi 'gã poaawamũ. A'e awi 'gã awau yaruu pype u'aa 'ypõ'õũũ me awawamũ, Sipiri pe awawamũ. 'Gã awau Saramina 'jawa amunaw ipe ra'ne ra'ne awau ojekoka. Owaẽm ire 'gã awau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'gã awau osou imome'wau. ⁶'Gã nupe imome'upaw ire 'gã awau 'ypõ'õũũ raapa. Awau owaẽma Pafusi 'jawa amunaw ipe nũ. Peu owaẽm ire 'gã pãjetywera 'ga rekoa. Barjesusi 'ga rera. Judeua 'ga. A'ere grego 'gã je'eg imũ Erimasi 'ga rer irũa.

—Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ— 'jau futatee o'meramũ 'gã nupe ra'e jepi.

⁷Aipoa pãjetywera 'ga Sergiu Paulo 'ga jekoty'aawa. Sergiu Paulo 'ga 'wyriaramũ 'ypõ'õ mewara 'gã nupe. 'Wyriara esage 'ga te poromũ. I'akwaap te 'ga.

A'eramũ 'wyriara 'ga Panape 'ga renũina Saulo 'ga retee.

—Pe'je pejejuu 'au je pyri Jarejuwarete 'ga porogyta mome'wau jee. Taenup Jarejuwarete 'ga porogytafera 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸A'ere pãjetywera 'ga nafutari 'gã nura 'gã porogytaa 'ga upe. Nafutari 'ga Sergiu 'ga Jejui 'ga rerowiaara. A'eramũ 'ga oporenuwiwere'emamũ 'gã nee.

—Ereapyaka awi 'gã nee. O'meramũ te 'gã 'i akou— 'jau pãjetywera 'ga ojekoty'aawa 'ga upe.

⁹Aipo 'ga 'eramũ Saulo 'ga amã'jãu 'ga ree. Saulo 'ga mukũi 'ga rera. 'Ga rer irũa Paulo. A'eramũ Paulo 'ga 'ga resaka katu katu u'ama. Amara'neramũ 'ga ree.

—Ma'eramũ ene aipo 'jau ki 'ei— 'jau Paulo 'ga 'ga upe, 'ga reakwara resaka u'ama.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea Paulo 'ga rerekou. A'eramũ 'ga 'ga pojeupe'ema futat oje'ega 'ga upe:

¹⁰ —Ene mama'eukwaawa 'wyrriara upe oporowyky ma'eramũ epije ete ekou kũi— 'jau Paulo 'ga pãjetywera 'ga upe. —Ene te 'ã mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa. Enetywerete ene ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ene te 'ã e'me are te ereko. Ajee 'ã nerefutari esage ma'ea. Nereapoa'uweri futari 'ã esage ma'ea ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Mama'e tywera etee tãmējē 'ã ereapo ekou. Jarejuwarete 'ga 'ã ere-je'ewu'jag ekoete ekou— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ma'eramũ ene epoire'ema etywer awi 'ũ?— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. ¹¹ —Ma'eramũ nipo 'ã Janeruwarete 'ga ene rereko tyweri. Enerea mowewaiwi ene wi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe 'erauwe 'ga weawewamũ. A'eramũ futat 'ga akou ojerowarwaka etee futat.

—Týý. Maran te 'awamũ je rekoi nũ? Pe'je pejejua je popyyka je rerawau je'wyr ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga amũ 'ga rerawau 'ga 'wyr ipe. ¹² Aipo 'ga rea wewa resaka Sergiu 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa akou. Jarejuwarete 'ga je'eg are amu'eramũ 'ga 'jau: "Janeruwarete 'ga esage", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga a'eramũ 'ga rerowiaa.

¹³ Aipo re Paulo 'ga awau pe awi nũ, Pafusi 'jaw awi nũ, opytuna 'gã netee. Yaru pype 'gã u'aa awau Periga 'jaw ipe. Pãfiria ywy pe Periga 'upa.

A'ere Juã Maku 'ga nooi kwe pe 'gã nupi. Pãfiria ywy awi futat 'ga jewyri 'gã nui, 'ua oje'wyr ipe nũ, Jerusareg ipe nũ. ¹⁴ A'eramũ Paulo 'ga etee awau Panape 'ga retee Ætioki pe. Pisiri ywy pe aipoa Ætiokia amunawa 'upa.

Morowykye'ema rupi 'gã awau judeu 'gã jatykaaw ipe. 'Gã awau osou wapyka enupa. 'Ga amũ Moisesi 'ga remikwasiarera pe mogytau 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarera pe nanē imogytau 'gã nupe nũ.

¹⁵ Imogytapaw ire peuwara 'gã 'wyrriara 'gã oje'ega monou 'gã nupe:

—Ityp te mama'e mũ pñemimome'ua oree ore muekõěãjawamũ? Pejejemikwaawa pemome'u oree— 'jau 'gã oje'ega monou 'gã nupe.

¹⁶ Aipo 'eramũ Paulo 'ga afu'ama opo mowya 'gã momika.

—Pe'je pejeapyakau jeje'eg are. Pěě mũ judeua. Judeue'ema pěě mũ nanē nũ. Najuejue etee futat 'ã perowiat Jarejuwarete 'ga. Judeue'emamũ nanē 'ã perowiat 'ga nũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama. ¹⁷ —Ymã te Janeruwarete 'ga judeuramũ oreypy 'gã mũ'ěi 'gã nui rakue. Ojeupe futat 'ga 'gã mũ'jãu, 'gã momytuna. Egitu ywy pe 'gã nekoramũ 'ga 'gã momytuna ojeupe wemiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —Na'gã ywya rũi agawewi peu Egitu ywya. A'etea 'gã ajemogyau peu. Pe awi Janeruwarete 'ga 'gã nerua opãjē mũ futat rakue. A'ere 'gã awau watau kwe pe ajemogyau. ¹⁸ Kwarēta kwara mu'aa 'gã awau ajemogyau watau amunawe'em ipe futat. Nitywi amunawa 'gã waw ipe. Nia'wyrri agawewi futat 'gã Jarejuwarete 'ga upe. A'etea Janeruwarete 'ga ojejuka 'gã nee rakue— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

¹⁹ —Kanaã ywy pe 'gã waēm ire Janeruwarete 'ga peuwara 'gã apisaukaa 'gã nupe. Sete amunawa pype Janeruwarete 'ga 'gã motaukarukaa rakue, mama'e tywera apoaramũ rakue. 'Gã ywy pojekaukaa 'gã nupe. A'eramũ Janeruwarete 'ga aipo ywy monou judeu 'gã nupe, wemiayuwa 'gã nupe, 'gã nupawamũ. A'eramũ 'gã ma'ea futat aipo ywya. Namutamutat 'gã ajemogyau aipo ywy pe. ²⁰ Kwaturu sētu sīkwēta kwara mu'aa ajemogyau aipo ywya ojeupe imonopyrera pype. 'Awamũ je judeuramũ oreypy 'gã nee Jarejuwarete 'ga jejukaawera mome'ui pě nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—A'ere Janeruwarete 'ga 'gã amũ monou imogou 'wyrri'riramũ 'gã nupe. Anure Janeruwarete 'ga Samueu 'ga mogou 'wyrri'riramũ 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Samueu 'ga.

²¹ 'Ga sawa'erauwe 'ga pytuna 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe: "'Ga amũ em'yi 'wyrriaramũ oree", 'jau 'gã 'ga upe rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

—A'erauwe Janeruwarete 'ga Sau 'ga mogoi 'wyrriarareteramũ 'gã nupe. Sau 'ga Kisi 'ga ra'yra 'ga. Pě-jamĩ 'ga juapyrera 'ga. Kwarēta kwara rupi 'ga akou 'wyrriaramũ. A'ere 'ga nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ Janeruwarete 'ga opoia Sau 'ga wi. A'eramũ 'ga Davi 'ga etee imogou 'ga py'rau nũ. Davi 'ga 'ga imogou 'ga renawer ipe nũ. ²² "Davi 'ga Jese 'ga ra'yra 'ga. 'Ga jeremifutara wapo a'jeteetewi jee", 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe. "Ma'eramũ je 'ã jeporomutaramũ 'ga ree. Jeje'ega 'ga 'ã wenup akou. A'eramũ je 'ga mogou 'wyrriaramũ pě nupe", 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe.

²³ —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i 'gã nupe rakue: "Davi 'ga juapyrama nipo je amut amũ pě nupe, petywera moiawamũ", 'jau 'ga 'ã rakue. A'eferupi te aje ako 'ga Jeju 'ga muri rakue, Israeu juapyreramũ oree rakue, oretywera moiawamũ rakue. U'eawer imũ etee futat ako 'ga Jeju 'ga muri rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

²⁴ —Jeju 'ga rur enune 'ã Juã Batista 'ga awau judeu 'gã mu'jau rakue. "Pejetywer awi pepoit. Pejetywer awi pepoiramũ tapymĩ pěě 'y pe 'jau", 'jau 'ga 'ã 'gã nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁵ —Oporowykypaw enune 'ã Juã 'ga oporonupa ee 'gã nupe rakue: "Je kwaap te pejepe? Naje rũi Janeruwarete 'ga remimurera. A'ere te 'ga ruri je rewiri", 'jau 'ã Juã 'ga 'gã nupe rakue. "Je rewiri te 'ga rekoi. Kũima'eeteete 'ga. Je akotee ma'ea te. A'ere 'ga te kũima'eeteetea. Apoat te je 'ga tekou", 'jau 'ã Juã 'ga 'gã nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁶ —Nan Janeruwarete 'ga oje'ega mua janee. Abraão 'ga juapyreramũ, judeuramũ oree 'ga imua rakue. Pě nupe judeue'emamũ nanē 'ga oje'ega mua 'awamũ nũ. A'eramũ pěě 'awamũ pěě nanē 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ pejejemogyau ore 'jawe. A'eramũ 'ga oje'ega mua janee: "Pejetywer awi pẽpoiriweramũ je imoiri pě nui", 'jau 'ga janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama.

²⁷ —A'ere Jerusareg ipewara 'gã nokwaawi "Jeju 'ga ae-

tywera moiara" 'ea. 'Gã 'wyrri'ri miamũ futat nokwaawi 'ga imoira. Morowykye'ema rupi 'gã ajatykau, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarera mogytau. A'ere 'gã naeapyoi futari 'gã porogytafer are. Ymã te 'gã Jeju 'ga juka are ka'arana kwasiari inuga janee rakue. A'eferupi tee futat ajee ako 'gã 'ga jukaukari Piratu 'ga upe rai'i. Jarejuwarete 'ga je'egawer imũ etee futat 'gã 'ga jukau rai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

—'Ga 'ã esage agawewi futat. A'etea 'ã 'gã amũ "nia'wyrri 'ga akou" 'gã e'i futatee Jeju 'ga upe rai'i.
²⁸ A'eramũ 'gã 'jau Piratu 'ga upe: "Ejukaukat 'ga", 'jau 'gã 'ã Piratu 'ga upe 'ga jukaukaa ekoete rai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

²⁹ —A'ere Janerwarete 'ga oje'egawer imũ etee futat 'ga jukaukari. Ymã we futat te 'ã Janerwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are inuga janee rakue. A'eramũ 'gã a'eferupi tee futat 'ga jukau 'awamũ rai'i. 'Ga manũ re 'gã 'ga mua 'ga mojjypa 'ypeywar awi. 'Ga mojjyw ire 'gã 'ga rerawau ita kwara pype 'ga nuga.
³⁰ A'ere Janerwarete 'ga 'ga moferawi etee nũ. Amanũ agawewi futat 'ga. A'etea 'ga oferaw etee futat. Janerwarete 'ga 'ga moferapa etee futat nũ— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gã nupe imome'wau.

³¹ —Omoferaw ire 'ga ojesaukaa ojeupi Garireja ywy awi 'ut ma'efera 'gã nupe. Kwarëta 'ara rupi 'ga ojesaukaru'jau'japa akou 'gã nupe. 'Awamũ 'ga resakarera 'gã awau akou 'ga mome'wau judeu 'gã nupe. ³² Ore nanë nũ arajua 'awamũ 'ga mome'wau pë nupe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. ³³ —Ymã te 'ã Janerwarete 'ga 'i rakue: "'Ga manũ re je te 'ã teja'yra 'ga amoferap", e'i 'ga janepy 'gã nupe rakue. "A'eramũ 'ga amanũu'jape'ema", 'jau Janerwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'gã nupe rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau. —U'eawer imũ etee futat 'ga Jeju 'ga moferawi. Ymã 'ga amũ Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue, Saumu 'jaw are rakue:

"Awamũ je ene mogoi teja'yramũ.

'Awamũ je reko'i eneruwamũ",
 'jau 'ga ikwasiarukaa inuga Saumu 'jaw are rakue. Jeju 'ga upe 'ga aipo nuga rakue— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ —A'ere Janerwarete 'ga oje'ega wa'yra 'ga feraw are rakue nũ.

"Amoferaw etee nipo je ene nũ eneme'emamũ futat nipo", 'jau 'ga 'ga upe,
 'jau 'ga 'ã inuga ka'aran are janee rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

—"Ymã te je 'i Davi 'ga upe ikue: Mama'e esagea tomono ene upe 'jau, a'e je 'ga upe ikue.

A'eramũ je 'awamũ mama'e esage monou 'ga juapyr-eramũ pë nupe te'eawer imũ etee futat",
 'ea nanë Janerwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. Aipoa nanë 'ga Jeju 'ga ree inuga rakue nũ.

³⁵ —A'ea Davi 'ga inuga rakue nũ:

"Ene te 'ã ejemiayuwa 'ga reumera neremonemukari, esage ma'e 'ga reumera neremonemukari",

'jau Davi 'ga inuga ikwasiaa rakue nũ— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe.

³⁶ —Amanũme'ëwe Davi 'ga akou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat oporowykyau rakue. A'ere 'ã Davi 'ga manũ rakue. A'eramũ 'gã 'ga rerawau ityma rakue, 'ga pytuna pyri rakue. Onemamũ 'ã 'ga opytunera 'gã 'jawe etee futat rakue. A'eramũ 'ga naojee rüi ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. ³⁷ Jeju 'ga ree te 'ga ikwasiaari inuga janee rakue. Jeju 'ga manũ re 'ã Janerwarete 'ga 'ga moferawi rakue. A'eramũ 'ga 'ã oneme'emamũ rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

³⁸ —Peenuw esage ki je 'ga mome'ua pejejeupe. 'Ga etee futat aetywera ope'a ae wi. Ae werowiamũ 'ga ipe'ai ae wi— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gã nupe.

—Ymã te Janerwarete 'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. A'ea Moisesi 'ga okwasiat awi janee rakue. A'ere 'ga remikwasiarera nomoiri aetywera ae wi. Jeju 'ga etee werowiamũ aetywer awi ae katu'ok— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁴⁰ —Ymã te Janerwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga amũ upe rakue, Apakuki 'ga upe rakue.

"Je te 'ã Pënuwaretea.

Oporowyky agawewi je ako tekou pë pype ikue.

A'etea 'ã naje rerowiari pejepe.

Pë mu'e agawewi nipo 'ga amũ.

A'etea nipo jeje'ega neperowiari futari.

Perekoemã etee nipo jeje'ega.

A'eramũ nipo pë pejemanũ futat je rerowiare'emamũ. Naje rerowiaara rüi pë.

A'eramũ ki pë pejeyjau pejemogyau pejemanũ awi",

'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa inuga janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

—Pejea'gu ki pejemogyau 'ga je'ega rerekoemã awi. 'Ga je'ega rerekoemã awi pejejea'gue'emamũ ywawuje futat pamanũ, 'ga 'eawer imũ etee futat— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gã nupe.

⁴² Oporogytapaw ire Paulo 'ga u'ema Panape 'ga retee judeu 'gã jatykaaw awi nũ. Jui 'gã ëmamũ 'gã amũ 'jau 'gã nupe:

—Iko morowykye'ema rupi ki pejot 'au nũ, aipo morogyta mome'wau oree nũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Nai'i— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁴³ A'eramũ aipo mome'u renuparera 'gã amũ awau 'gã nupi. Judeu 'gã awau 'gã nupi. Judeue'ema 'gã nanë amũ awau 'gã nupi nũ. Janerwarete 'ga 'gã werowiat. A'eramũ 'gã a'eramũ awau 'gã porogyta renupa 'gã nupi. 'Gã nerawaw ipe Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe Panape 'ga retee.

—Janerwarete 'ga 'ã esage janee. Werowiaaramũ 'ga ojejukau esage jane ree. Werowiare'ema 'gã nee te ajee 'ga 'ã nojeyukai futari. A'eramũ pë 'ga rerowiaa a'jea futat pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau pe rupi 'gã nerekou.

⁴⁴ Iko morowykye'ema rupi 'gã ojeywa 'ua nũ, Judeu 'gã jatykaaw ipe nũ. A'eramũ peuwara 'gã ajatykau 'gã

nee, 'gã porogyta renupa nũ. A'eramũ 'gã awaupap ja'wyja'wy 'gã nupi Jarejuwarete 'ga porogyta renupa.

⁴⁵ A'eramũ 'gã ojewi opytuna 'gã opap ja'wyja'wyrāmũ judeu 'gã amũ 'gã nerekoayau.

—O'meramũ 'gã 'i akou pẽ nupe. Nia'wyri 'gã. Pẽ mu'e tyweruu 'gã akou. O'meramũ te 'gã 'i akou— 'jau judeu 'gã opytuna 'gã nupe, ojewi 'gã opap ja'wyja'wyrāmũ 'gã poromũ 'jau.

⁴⁶ A'ere aipo ojeupe 'eramũ Paulo 'ga je'egi etee 'gã nupe, Panape 'ga retee.

—Neperowiari 'ã Jarejuwarete 'ga. Nepẽoweri etee 'ã 'ga pyri. Pẽ nupe ra'ne agawewi ako ore 'ga mome'ui ai'i. A'ere 'ã 'ga neperowiari etee ako ai'i— 'jau Paulo 'ga oje'ega judeu 'gã nupe, 'gã pojeupe'ema futat. —Au'je ajee ore pẽ nupe imome'u re. Oropoir ore 'awamũ pẽ nui. Judeue'ema 'gã nupe te ore oi 'ga mome'wau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁷ —Ymã te Janeruwarete 'ga 'i janee rakue:

“Amũ'ẽ je pẽẽ 'gã nupe teje'ega mome'waramũ, judeue'ema 'gã nupe teje'ega mome'waramũ.

'Ga 'ã ae katu'ok, pe'je ki 'gã nupe.

Oje'ega rerowiaaramũ 'ga ae katu'ogi, pe'je ki 'gã nupe”,

'jau 'ga ikwasiarukaa inuga janee rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

⁴⁸ A'e renupa judeue'ema 'gã wekõẽãjamũ ajemogyau.

—Esage te 'ã Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ futat 'gã aku'iramũ ajemogyau 'ga je'eg are. A'eramũ 'gã amũ Jarejuwarete 'ga rerowiaa. Jarejuwarete 'ga remipyryũmera 'gã 'ga rerowiaa. 'Gã amũ Janeruwarete 'ga ipyryũmũ oje'epriwaramũ nakwaparimũ warãu rũi. Aipo 'gã futat 'ga rerowiaaramũ ajemogyau.

⁴⁹ A'eramũ futat 'gã awau Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Jarejararete 'ga je'ega mokwasi'wau awau 'gã nupe. ⁵⁰ A'ere judeu 'gã amũ mara'neramũ Paulo 'ga ree Panape 'ga retee. A'eramũ 'gã awau 'wyr-ia'ri 'gã nanẽ imamara'neukaa 'gã nee nũ. Peu 'gã pyri kũjãmera 'gã amũ ajemogyau. Ka'aranũ kwai ma'e 'gã. Judeue'ema agawewi. A'etea 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa. 'Gã nanẽ 'gã imamara'neukaa Paulo 'ga ree nũ. A'eramũ 'gã a'eramũ 'gã nerekou tyweaete. A'er-amũ 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau ore wi— 'jau 'gã Paulo 'ga upe Panape 'ga retee.

⁵¹ A'erauwe 'gã awau. O'wyawe 'gã opyapaawa mososoka opy awi inupãnupãu ajuee, 'yja motototoka jui. 'Gã nee Janeruwarete 'ga jejukae'ema re-saukaawamũ 'gã opyapaawa nupãnupãu ajuee 'gã nupe.

—Jejui 'ga 'ã ore oromome'u arakou pẽ nupe numi-amũ. A'ere 'ã 'ga neperowiari etee. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga amara'neramũ pẽ nee. Werowiare'emamũ 'ga pẽ katu'oke'ema futat— 'jau 'gã 'gã nupe. —A'eramũ nipo pẽẽ mama'eukwaawa

rapyaw ipe futat pejewau— 'jau 'gã 'gã nupe opyapaawa nupãnupãu ajuee.

A'eramũ futat 'gã awau Ikoniũ 'jaw ipe.

⁵² A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã ku'iramũ ajemogyau, Ætioki pewara 'gã. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã nerekou.

14 Ikoniũ 'jaw ipe nãñewẽjẽmĩ nũ. Ikoniũ 'jaw ipe owaẽm ire 'gã awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe nũ. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerowiaa, kwaiwete. Judeu 'gã judeue'ema 'gã netee Jejui 'ga rerowiaa nũ. ² A'ere judeu 'gã amũ Jejui 'ga nuerowiari. A'eramũ 'gã Paulo 'ga je'ẽwu'jaga futatee 'gã nupe. Panape 'ga nanẽ 'gã ije'ẽwu'jaga nũ. Judeue'ema 'gã nupe 'gã je'ẽwu'jaga. A'eramũ judeue'ema 'gã nanẽ 'gã futare'ema nũ. ³ A'etea futat 'gã ako namutamutat peu Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe, okyjawe'em futat akou Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Janekararete 'ga 'ã ojejuka esage jane ree.

Werowiaramũ 'ga ae katu'ogi— 'jau 'gã imome'wau 'gã nupe.

A'eramũ taetu Janeruwarete 'ga aku'iramũ 'gã nee. “A'jea futat 'gã jeje'ega mome'ui ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ taetu 'ga opãjẽ esage mua 'gã nupe. A'eramũ taetu 'gã aeremiapoe'ema apou akou. A'e resakara 'gã oporesagamũ 'gã nee. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—A'jea futat 'gã 'ea. Sã'ã Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukara 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

⁴ A'ere naju'jaju'jawe tee rũi 'gã poromutaramũ Paulo 'ga ree Panape 'ga retee. A'eramũ amumera 'gã etee oporomutaramũ judeu 'gã nee.

⁵ A'eramũ 'gã ajatykau ojemoywyräfena 'gã nee. Judeu, judeue'em. Mĩmera 'gã ajatykau o'wyr-ia'ri 'gã netee. Ita pyu 'gã juka are 'gã afuweramũ.

—Pe'je ajee ita pyu sijuka 'gã 'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

⁶ A'ea 'ga amũ enupa. A'eramũ 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe.

—Ita pyu pẽ juka are 'gã fuweramũ ki 'ei— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Pe'je ajee soo jareka'jama 'gã nui— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i. Ere ajee iruukwe— 'jau Panape 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'gã oka'jama jui. Likonia ywy pe 'gã awau oka'jama. Lистра 'jawa 'upa Likonia ywy pe. Teripe 'jawa nanẽ 'upa Likonia ywy pe futat nũ. ⁷ Kwe pe 'gã awau akou morogyta esage mome'wau 'gã nupe.

—Werowiaramũ Jejui 'ga aetywera pe'ai ae wi— 'jau 'gã awau akou imome'wau 'gã nupe.

⁸ Lистра 'jaw ipe ipyteu ma'e 'ga 'ũina wapyka. Nuatai futari 'ga u'aa ypy we futat.

Peuwara 'gã nupe Paulo 'ga Jejui 'ga mome'uramũ ipyteu ma'e 'ga nanẽ 'ũina enupa nũ. ⁹ A'eramũ ipyteu ma'e 'ga 'jau ojeupe 'ũina. “Kuu. Arowiat pa je 'ga kwy. Tajekatu'ok 'ga 'jau kwy”, 'jau 'ga 'ũina ojeupe tee futat.

Poje Paulo 'ga amã'jãu iteu ma'e 'ga ree. “Werowiat pa ipyteu ma'e 'ga Jejui 'ga 'ũina ra'e”, 'jau 'ga ojeupe.

¹⁰ A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Efu'am jui— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

A'erauwe ipyteu ma'e 'ga pori pym afu'ama awau watau. ¹¹ A'eramũ futat 'ga fu'ama resakara 'gã wa-fukaita:

—Kuu. Nakũima'e 'gã nũi ra'e nũ'ũ. Maira 'gã te 'ut owaẽma janee ra'e— 'jau 'gã Paulo 'ga upe, iteu ma'e 'ga mafu'amamũ.

Oje'eg imũ etee 'gã ajemogyau wafukaita. A'eramũ Paulo 'ga 'gã afukaja kwaape'ema.

¹² A'eramũ 'gã omaira rera nuga 'gã nee. Jupete 'gã inuga Panape 'ga ree. Paulo 'ga oje'ega u'ama 'gã nupe. A'eramũ 'gã Mekuriu nuga 'ga ree.

¹³ 'Gã maira roga, Jupete roga, 'ũina amunawa rowase. 'Gã maira rog are omaenun ma'e 'ga mukũja kwatau rerawau 'ywotyra reewe. 'Ywotyra monou kwatau are.

—Simuoryp Paulo 'ga Panape 'ga retee 'jau. Maira futat 'gã na'e. Sijuka kwataua iapyau 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

¹⁴ A'e resakawe Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Kuu. Maran te 'gã "kwataua sijuka 'gã nupe", 'gã 'i janee 'wei?— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga upe etee te 'ã ae kwatau jukai iapyau rakue. Jane upe niapyawarũi— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe.

A'erauwe 'gã awau ujãna wafukaita 'gã nupe.

¹⁵ —Pẽ'me eteete awi nũ'ũ. Pẽ 'jawewara te ore. Namaira rũi ore— 'jau 'gã 'gã nupe.

Waity monoroka awau 'gã nepejãna wafukaita. 'Gã jemuaẽma 'gã nerekou 'gã naity monorogukaa 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau kwatau apisi are ifuwet ma'e 'gã nupe:

—Jejui 'ga je'eg are te ore ruri pẽ mu'jau— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —Au'je ki maira'me rerowiar ire 'awamũ. Jejui 'ga 'ã ako ma'ea. A'eramũ pẽẽ 'ga etee erowiaa ete Jarejuwarete 'ga retee. 'Gã te ako ma'ea. 'Gã nupe etee peporogyta etee. 'Gã te aeje'ega wanup— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —'Aga maira'me a'agawa peje'ega nuenuwa'uweri. A'eramũ pẽẽ pejepoia jui. Jarejuwarete 'ga te perowiat. 'Ga te namanũa'uweri. Aeje'ega wanup ojeupe aeje'egamũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —'Ga te 'agamũ ywya wapo rakue. Mama'ea wapo katu katu rakue. Ywaga 'ga iapou. Wyra, wyra'i, ipira, 'y. Nitywi futari mama'e mũ 'ga remiapoe'emera. Ma'eramũ 'ã ae 'ga remiapofer imũ etee futat 'ga kwaawi— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. ¹⁶ —Ymã te Janeruwarete 'ga janeremifutara apoukari etee janee rakue. ¹⁷ A'ere jane 'awamũ 'ga remiapofera esage resagi. A'eramũ jane 'ga remiapofer imũ etee futat 'ga kwaapa. 'Ga te 'ã amana amut janee. 'Ga te 'ã mama'e motyarũmũ it-yarama rupi etee futat. Aeremi'ua nanẽ nũ. 'Ga te 'ã imua janee nanẽ nũ. Mĩmera 'ga 'ã iapou katu katu ae maku'iawamũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

¹⁸ A'ere aipo 'gã 'eramũ miamũ 'gã kwatau juka are 'gã fuweramũ etee futat. ¹⁹ A'e pe judeu 'gã amũ 'ua owaẽma 'gã nupe. Ātioki 'jaw awi 'gã 'ua. Ikoniu 'jaw awi 'jau. Ikoniu 'jaw ipe 'gã nekoramũ judeu 'gã ama-

ra'neramũ 'gã nee rai'i. A'eramũ Paulo 'ga ojee 'gã mara'neramũ awau ajepeja amunaw ipe Panape 'ga retee. A'ere 'gã nee imara'ne ma'e 'gã oi tee 'gã newiri. A'e 'gã poromũ 'ut o'meramũ 'gã nekwaw ipewara 'gã nupe.

—Nia'wyri noko 'gã— 'jau futatee 'gã 'gã nupe.

A'eramũ aipo amunaw ipewara 'gã nanẽ amara'neramũ 'gã nee nũ. "Nia'wyri noko 'gã", 'ga 'e futateeramũ.

A'eramũ 'gã Paulo 'ga apiau ita pyu 'ga rerekou. A'eramũ 'gã Paulo 'ga jukawaipa ita pyu.

A'eramũ 'gã 'ga rerawau eroyryryka amunaw awi. 'Ga rerawau inuga yty apy'rarimũ. "Amanũ nipo 'ga re'ã", 'jau 'gã 'ga rerawau inuga ejaa.

²⁰ A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã oi 'ga ywyri ajatykau. Ojeywyri 'gã jatykaramũ 'ga oferapa 'gã nupe nũ.

Afu'ama awau amunaw ipe osou nũ, Panape 'ga retee nũ. Ai'iwe Paulo 'ga Panape 'ga retee awau pe awi. Ajepeja amunaw ipe Teripe 'jaw ipe awau ajukaaiw ire nũ.

²¹ Peu Teripe 'jaw ipe Paulo 'ga Panape 'ga retee Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe nũ:

—Jejui 'ga werowiamũ 'ga ae katu'ok— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe, Teripe 'jaw ipewara 'gã nupe.

A'eramũ kwaiwete 'gã Jejui 'ga rerowiaa.

A'ere 'gã awau ojewya wekwawera amunaw ipe nũ. Listra, Ikoniu, Ātioki. Mĩmera amunaw ipe 'gã awau ojewya nũ. Ātioki 'upa Pisiri ywy pe. ²² A'ea wekwaw ipewara 'gã nupe oporogytau, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

—Pẽẽ 'ã Jejui 'ga rerowiaara. A'eramũ pẽẽ pejeku'iramũ, peje'arasige'emamũ. Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gã nipo "O'meramũ te 'gã 'i", e'i pẽ nupe. "Nia'wyri Jejui 'ga rerowiaara", e'i pẽ nupe, pẽ nerekou tyweaete— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere kasi Jejui 'ga rerowiaara peetyg ine. Pejejemogyppyka etee Jejui 'ga ree. "'Ga rerowiar awi oropoire'em ire ore oi ywag ipe anure", pe'je etee ki pejejaupe— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga retee 'gã nupe. —"Janeruwarete 'ga ore'wyriara", pe'je ete ki pejejaupe, aipo 'gã 'eramũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

Akou amunawa moyka, awawera amunaw ipe etee te futat 'gã awau akou 'gã mu'jau nũ.

²³ A'eramũ futat 'gã amunaw ipe owaẽmawe 'gã 'ga amũ muẽma imogou 'wyriaramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe, pastor 'jawa mogou 'gã nupe. Peu amunaw ipe owaẽmawe nanẽ nũ nãñewẽjẽmĩ futat imuẽma imogou 'gã nupe. Aipo apo re 'gã ojemi'ware'ema Ku'jywa 'ga upe oporogytaawamũ:

—Ku'jyp. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã nee ore oroje'ega monoi enee. Ojemogyppyk 'gã ene ree. A'eramũ ene ejejukau 'gã nee— 'jau 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee.

²⁴ A'ere Jarejuwarete 'ga upe oje'ega mono re awau nũ. Awau Pisiri ywy raapa. Awau Periki 'jawa amunaw ipe, Pãfiria ywy pe 'up ma'e pe.

²⁵ A'e pe 'gã Jejui 'ga mome'wau peuwara 'gã nupe nũ. A'e awi 'gã awau Ataria 'jawa amunaw ipe nũ.

Ataria 'upa 'yě'ě 'arimū. ²⁶ A'e pe 'gã yaruu pype u'aawa mepyau. Awau ojewya 'uawera amunaw ipe Ātioki pe nū, Siria ywy pe 'up ma'e nū. A'ea amunaw awi 'gã o enune Jejui 'ga rerowiaara 'gã oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rai'i: "Ejejuka esage ki 'gã nee 'gã nerekou. Ene-je'ega 'gã oo imome'wau akou kwe pe. A'eramū ene ejejukau 'gã nee", 'jau 'gã oje'ega Ku'jywa 'ga upe rai'i. Aipo Jarejuwarete 'ga upe 'gã 'e re Paulo 'ga awau watau Panape 'ga retee akou Jejui 'ga mome'wau rai'i. A'ere 'gã aipo 'gã porowyky teepawamū 'awamū. A'eramū 'gã 'ua ojewya nū Ātioki pe nū. ²⁷ A'eramū 'gã owaēm ire Jejui 'ga rerowiaara 'gã majatykau. A'eramū futat 'gã wekwawera mome'wau, Jarejuwarete 'ga oje-upe iapoewera mome'wau 'gã nupe:

—A'jeteetewi te 'ga iapoi oree. Judeue'ema 'gã we futat werowiat— 'jau 'gã 'gã nupe. —Nanuara futat te 'ã Ku'jywa 'ga afutat Jejui 'ga rerowiaara. Najudeu 'gã etee rūi erowiaara futat te 'ã 'ga afutat. Judeue'ema 'gã erowiaara nanē futat te 'ã 'ga afutat nū. Nanuara futat te 'ã esage 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe, worywamū 'gã imome'u are.

²⁸ A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee akou fukuu 'gã pyri peu.

Jerusareg ipe 'gã oawet

15 Anure judeu 'gã amū 'ua oje'wyr awi, Judeja ywy awi. Ātioki pe awau. A'e pe 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã mul'jau tyweruu.

—"Pe'je pejewau pejemojewagukaa 'gã nupe. Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat peapo. Kasi a'e pe Ku'jywa 'ga nepē katu'ogi ne", e'i Moisesi 'ga rakue— 'jau 'gã 'gã nupe.

² A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee 'jau 'gã nupe:

—Naani. O'meramū te 'gã 'i. Perowiat kasi 'gã ne. Judeu 'gã nupe etee te Moisesi 'ga 'i rakue— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'ere pēē naani. Nepemojewakawi. Judeu 'gã 'jawe 'e re amunipo 'ã nan tee futat pejemojewak. A'ere naani. Niapoawi aipoa. Jejui 'ga ae erowiamū te Janeruwarete 'ga ae katu'ogi— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga retee 'gã nupe.

A'eramū 'gã ajamueu kwaiwete aipoa morogyta are. A'ere 'gã nojomojerowiari etee. A'eramū Paulo 'ga awau Panape 'ga retee Jerusareg ipe oporonupa ee Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe. A'eramū peuwara 'gã 'gã amū monou 'gã nupi. Peu Jerusareg ipe 'gã 'gã monou aipoa morogyta are 'gã momoranuwukaa.

—Pe'je pejewau peu Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe pejeporonupa ee. "A'jea te ae judeuramū etee aejemojewagi?" tepe'je 'gã nupe 'jau. "A'jea te ae ijewak ma'eramū etee ae jekatu'ogi?" pe'je pejewau Jejui 'ga remimonofera 'gã nupe. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã nupe nanē pēē pejeporonupa ee nū— 'jau 'gã 'gã nupe 'gã monou peu.

³ A'eramū 'gã awau Jerusareg ipe oporonupa ee. Ātioki 'jaw awi 'gã awau. Awau 'gã Fenisia ywy raapa. A'ere Samari ywy raapa nū. Awaw ipe 'gã akou oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. Amunawa moyka.

—Ymāwarera 'gã 'awamū wetypap. Jejui 'ga ete 'gã 'awamū werowiat. Judeue'ema 'gã we futat 'ga werowiat— 'jau 'gã Samari ywy pewara 'gã nupe imome'wau.

Aipo ojeupe imome'uramū 'gã aku'iramū.

—A'jea futat. Nanuara futat te 'ã Janeruwarete 'ga afutat— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁴ Nan futat awau akou kwe pe imome'wau. Awau 'gã owaēma Jerusareg ipe. Jerusareg ipe 'gã waēm ire Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'gã napeje'ega. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriat, Jejui 'ga remimonofet. Mīmera 'gã 'gã napeje'ega.

A'eramū Paulo 'ga Panape 'ga retee wekwawera mome'wau 'gã nupe.

—Kwe pe ore oi arakou Jejui 'ga mome'wau amunawa moyka ikue. A'eramū 'gã Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete. Judeue'ema 'gã we futat erowiaa. Ymāwarera 'gã etykapap. A'eramū 'gã 'awamū Jejui 'ga rerowiaa ojekatu'okawamū— 'jau 'gã 'gã nupe, wekwawera mome'wau.

⁵ A'eramū fariseu 'gã amū afu'ama oje'ega 'gã nupe:

—Naani. Jejui 'ga rerowiar ire judeue'ema 'gã we futat 'awamū 'gã jemojewagi Moisesi 'ga je'eger imū etee futat. 'Ga 'eawer imū etee futat 'gã nanē mama'e apoi ore 'jawe nū— 'jau fariseu 'gã 'gã nupe.

⁶ A'ere Paulo 'ga nafutari etee futat. A'eramū 'gã oporogytau kwaiwete aipoa morogyta are. "Simu'e wējēmī futat nipo aje jane 'gã Moisesi 'ga remikwasiarer are nū? Naani futari te ra'u nū?" 'e are 'gã ajamueu kwaiwete. ⁷ A'eramū kwaiwete 'gã jamue re Pedro 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe:

—Kunumīmet, Peapyaka je ree. Je te ako Jejui 'ga je mogo judeue'ema 'gã nupe morogyta esage mome'waramū ikue. A'eramū pēē ikwaapa 'ga 'eawera. "Tejerowiamū te je 'gã katu'ogi", e'i 'ga ikue. A'eramū 'ga werowiamū te ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. ⁸ —Janeruwarete 'ga okwaap katu katu ma'ma'ea. A'eramū 'ga ikwaapa werowiamū. A'eramū ako 'ga U'agesage mua judeue'ema 'gã nupe nanē futat ai'i nū. Sooko 'ga judeuramū imura janee ikue. Nan futat ako 'ga imua 'gã nupe ai'i. ⁹ A'eramū 'ga werowiamū te ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe. —Jarejuwarete 'ga upe jane aju'jaju'jawe etee futat. A'eramū ako 'ga 'gã werowiar ypyrauwe 'gã katu'oka ikue— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe, u'ama oporogytau.

—Sooko 'ga jane upe iapoa ikue nū. Nan futat ako 'ga iapoi 'gã nupe ai'i. ¹⁰ Ma'eramū sipo ajee Jarejuwarete 'ga je'ega erekoemāpyra 'jawe etee pereko? "Simamara'neukat 'ga jarejee", pe'je 'ã— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe u'ama oporogytau.

—Ymā miamū 'ã janepy 'gã nuenupawa'uweri Moisesi 'ga je'egera rakue. Jane nanē nienupawa'uweri nū. A'etea 'ã pēē "Simu'e 'gã 'ga je'eger are", pe'je 'gã nupe.

¹¹ Na'ga je'egera renuparamū rūi Jejui 'ga ae katu'ogi. Jejui 'ga ipota'wata'wa ae ree. A'eramū 'ga ae werowiamū etee ae katu'oka— 'jau Pedro 'ga oje'ega 'gã nupe u'ama.

¹² A'eramũ 'gã opika etee ajemogyau Pedro 'ga je'ega renupa. Wea'aramũ ajemogyau aipoa morogyta are.

A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee wekwawera mome'wau nũ:

—Kwe pe Janeruwarete 'ga ore monoi ai'i. A'eramũ judeue'ema 'gã 'ga rerowiaa kwaiwete. Aeremi-apoe'ema nanẽ 'ga iapoukaa oree 'gã neape ai'i— 'jau 'gã 'gã nupe imome'wau.

¹³ 'Gã porogytapaw ire Tiago 'ga afu'ama oporogytau 'gã nupe nũ:

—Peapyaka je ree nanẽ nũ. ¹⁴ Simão Pedro 'ga je'ega jane ako sienup ko. Janeruwarete 'ga a'jea futat opãjã wesaukat judeue'ema 'gã nupe. A'eramũ 'ga opota'waramũ 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã amũ mũ'jãu werowiamũ a'jea futat— 'jau Tiago 'ga 'gã nupe.

¹⁵ —Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue:

¹⁶ 'Je Pẽnuwaretea.

Ymã te je Davi 'ga mogoi 'wyririamũ tejemiayuwa 'gã nupe ikue.

A'ere 'ga manũ re jeremiayuwa 'gã poiri je wi.

A'eramũ je 'gã mokwasi'waukaa.

A'ere nipo je anure 'gã majatykai nũ", 'jau 'ga rakue.

¹⁷ "Omajatykaramũ te nipo 'gã je rerowiari nũ.

Towajat tesirũmeretea we futat nipo je rerowiaa.

Tejemipyrrũmera 'gã tejerowiaara futat, te je "ã afutat",

¹⁸ 'jau Janeruwarete 'ga rakue— 'jau Tiago 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

¹⁹ —Ma'eramũ je 'ã aipo je 'i pẽ nupe: Tene judeue'ema 'gã jemogyi. Jarejuwarete 'ga 'gã werowiat. Nanuara futat te 'ã esage Ku'jywa 'ga upe. ²⁰ A'eramũ jane ka'arana etee amũ monou ikwasiaa 'gã nupe aipo 'jau:

—Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Ajepeja aipo 'jau. Wyra rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanẽ pẽẽ i'wawe'em nũ. Ajepeja aipo 'jau. Kũima'eramũ ae ajuemireko are akowe'em. Kũjã nanẽ nũ. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanẽ wemirekoa etee futat erekou nũ. Aipoa sa'e imonou ikwasiaa ka'aran are 'gã nupe— 'jau Tiago 'ga 'gã nupe.

²¹ —Ymã we futat 'gã 'ã Moisesi 'ga remikwasiarera mogyta renuwi ajemogyau judeu 'gã jatykaaw ipe rakue, morowykye'ema momagwamagwapa rakue. A'eramũ 'gã ikwaapa futat Jarejuwarete 'ga je'ega— 'jau Tiago 'ga u'ama 'gã nupe.

A'eramũ 'ga pytuna 'gã Tiago 'ga 'e futaa. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—A'jea futat aipo resageramũ. A'eramũ jane nan iapou— 'jau 'gã ajaupe.

Judeue'ema 'gã nupe 'gã eawet

²² A'eramũ Jejui 'ga remimonofera 'gã amũ, Jejui 'ga rerowiaara 'gã, 'gã 'wyrriara 'gã netee ajatykau oporogytau ajaupe:

—Simono jarepytuna 'gã amũ 'gã nupi Ātioki pe 'jau— 'jau 'gã ajatykau oporogytau.

A'eramũ 'gã 'gã monou 'gã nupi. Paulo, Panape.

Mĩmera 'gã nupi 'gã 'gã monoi. 'Ga amũ rera Judas.

Mukũi aipo 'ga rera. Pasapasi 'ga rer irũa. Ajepeja 'ga rera Silasi. Aipo kũima'e 'gã nee Jerusareg ipewara 'gã ojemogyppyka. A'eramũ 'gã 'gã mũ'jãu Ātioki pe 'gã monoawamũ.

²³ A'eramũ 'gã najuejue etee futat ka'arana kwasiaa imonou Ātioki pewara 'gã nupe:

Ore mũ Jejui 'ga remimonofera, ore mũ 'ga rerowiaara 'gã 'wyrriara, ore mũ 'ga rerowiarpya. A'eramũ ore ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe. Oropytuna 'gã amũ nanẽ ore imonou pẽ nupe nũ. "Jarujete te pejemogy" 'ea ore imonou pẽ nupe, 'ga rerowiaar yauramũ Ātioki pewaramũ, Siria ywy pe-waramũ, Sirisia ywy pewaramũ nanẽ nũ. Pẽẽ judeue'ema juejue.

²⁴ Morogyta mũ ore aruenup. Oropytuna judeu 'gã amũ a'e oo peu Ātioki pe pẽ mu'jau tyweruu rai'i. A'eramũ 'gã a'e "pejemojewag iki", 'jau pẽ nupe rai'i. "Kasi a'e pe Janeruwarete 'ga nepẽ katu'ogi ne", 'jau 'gã a'e pẽ nupe rai'i. A'ere 'gã naoreje'eg imũ rũi 'gã oi. Ojete futat 'gã oi ekoete pẽ mu'jau tyweruu akou rai'i.

²⁵ A'eramũ ore a'eramũ oropytuna 'gã amũ monou 'gã moporogytaukaa pẽ nupe. Paulo 'ga futat ako 'ut Panape 'ga retee rai'i. 'Gã 'ã jarejekoty'aaw esagea futat. A'eramũ 'gã nupi ore oropytuna 'gã monou. Silasi 'ga, Judas 'ga. Mĩmera 'gã ore imonou 'gã nupi. Oporogytafera nipo 'gã imome'wau pẽ nupe nũ, 'jau 'gã imonou ikwasiaa ka'aran are.

Paulo 'ga Panape 'ga retee akou Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Afuweramũ agawewi 'gã 'gã nee rai'i. A'etea 'gã Jejui 'ga omome'u amunawa moyka rai'i. A'eramũ a'e 'gã kwaiwete Jejui 'ga rerowiaa rai'i. ²⁸ A'eramũ ore porogyta ore ruwamũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea ore poaa, ore mu'ak-waapa. A'eramũ ore Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ imonou ikwasiaa ka'aran are pẽ nupe.

²⁹ Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumia ne. Wyra rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanẽ pẽẽ i'wawe'em nũ. Kũima'er-amũ ae ajuemireko are akowe'em. Kũjã nanẽ nũ. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanẽ wemirekoa etee futat erekou nũ.

Aipo renuw ire nipo a'jea futat pejemogy esage. Pejajuka esage ki pejejee. Teepap ore 'ea.

Aipo e'i ete ore je'ega ka'aran are.

³⁰ A'ere 'gã wemimuẽmera 'gã monou judeue'ema 'gã nupe. A'eramũ 'gã awau Paulo 'ga rupi, Panape 'ga reewe. 'Gã ka'arana rerawau Ātioki pewara 'gã nupe.

Ātioki pe owaẽm ire 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã majatykau. Ka'arana monou 'gã 'wyrriara 'ga upe. ³¹ A'er-amũ 'gã 'wyrriara 'ga imogytau 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ga je'ega renupa. A'eramũ futat 'gã aku'iramũ ajemogyau. Kwaiwete 'gã ku'iramũ. ³² Imogytapaw ire Judas

'ga Silasi 'ga retee oporogytau 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã poromũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejemogypyka Jejui 'ga je'eg are. 'Ga je'ega peenup. A'eramũ pëë erowiaa futat. Peetyk futat kasi 'ga rerowiara ne— 'jau Judas 'ga Silasi 'ga retee 'gã nupe.

³³ A'eramũ 'gã akou fukuu'i 'gã pype. A'ere 'gã pype ako fukuu'i re 'gã o'wya akou 'gã nui nũ.

—Ko ore oi arakou pë nui nũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Pe'je 'wei. Jaruete nipo peo pejekou 'ja. "Jaruete te pejemogy" 'ea 'gã amut pë nupe, pe'je ki jarejewirera 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau ojewya oje'wyr ipe nũ.

³⁴ A'eramũ Paulo 'ga Panape 'ga retee ete akou fukuu'i pe, 'gã mu'jau nũ, opytuna Jejui 'ga rerowiaara 'gã netee. A'eramũ 'gã kwaiwete Jejui 'ga rerowiaa ajemogyau.

Panape 'ga wi Paulo 'ga pojo'okawet

³⁶ Anure Paulo 'ga 'jau Panape 'ga upe:

—Soo jarewawera amunawa momyrũmũ jarekou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka 'jau nũ. "Werowiat je sipo 'gã 'ga ajemogyau" 'e resaka 'jau— 'jau Paulo 'ga Panape 'ga upe.

³⁷ A'eramũ Panape 'ga 'jau 'ga upe:

—Juã Maku 'ga ki ajee siroo jarejeupi nũ— 'jau Panape 'ga Paulo 'ga upe.

³⁸ A'ere Paulo 'ga niparueroweri Juã Maku 'ga ree.

—Nanuara ako 'ga ojewyt etee jane wi ikue. Pãfiria ywy pe jane rekoramũ ako 'ga jeryri jane wi ikue— 'jau etee Paulo 'ga Panape 'ga upe.

³⁹ A'eramũ 'gã a'eramũ ajamueu Juã Maku 'ga roeroe'em are. A'eramũ 'gã opojo'ogamũ ajau. A'eramũ Panape 'ga Juã Maku 'ga retee awau yaru pype. 'Ypõ'õũ me 'gã awau, Sipiri pe.

⁴⁰ A'eramũ Paulo 'ga Silasi 'ga etee erawau oirũnamũ nũ. A'eramũ 'gã pytuna 'gã oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee:

—Ku'jyp. Kwe pe 'gã oi watau akou. Esag iki 'gã e'yi-na. Emu'akwaaw iki 'gã imogyau— 'jau 'gã oje'ega Jarejuwarete 'ga upe, 'gã o enune 'gã nee.

⁴¹ A'ere Paulo 'ga Silasi 'ga rerawau erekou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe eroporogytau. Awau 'gã Siria ywy raapa. A'eramũ 'gã awau Sirisia ywy raapa nũ. Jejui 'ga rerowiaara 'gã maku'iu 'gã awau oporogytau 'gã nupe.

Paulo 'ga rupi Timoteo 'ga oawet

16 A'ere Paulo 'ga Silasi 'ga retee awau owaëma Teripe 'jaw ipe, Litra 'jaw ipe 'jau. Litra 'jaw ipe Jejui 'ga rerowiaara 'ga amũ akou. 'Ga rera Timoteo. 'Ga y ëë judeua. Ëë nanë Jejui 'ga rerowiaa nũ. A'ere 'ga ruwa 'ga gregoa. ² Litra 'jaw ipe ajemogy ma'e, Ikoniu 'jaw ipewara 'gã netee oporomutaramũ Timoteo 'ga ree. A'eramũ 'gã oporogytau esage Timoteo 'ga ree Paulo 'ga upe.

³ A'eramũ Paulo 'ga Timoteo 'ga reroo are afuewer-amũ ojeupi. A'eramũ 'ga 'ga mojewaka judeu 'jawe. Peu ajemogy ma'e 'gã judeu 'gã okwaapap, "Gregoa Timoteo 'ga ruwa 'ga" 'e kwaapa. A'eramũ 'ga ruwa 'ga Timoteo 'ga mojewake'ema rakue.

—Judeu 'gã pyri soo 'jau. A'eramũ je ene mojewaka ra'ne— 'jau Paulo 'ga Timoteo 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga 'ga mojewaka. 'Ga y ëë judeua wejue. A'eramũ 'gã 'ga mojewaka. ⁴ 'Ga mojewag ire 'gã awau. Paulo, Silasi, Timoteo. Mĩmera 'gã awau akou amunawa moyka Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka. Jerusareg ipewara 'gã 'eawer are 'gã 'gã mu'jau awau akou. Jejui 'ga remimonofera 'gã 'eawera mome'wau 'gã nupe.

—Pëë 'ã judeue'ema. A'ere 'ã pëë jëmĩ Jejui 'ga perowiat. A'eramũ ki pëë 'gã 'eawera renupa pejemogyau— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

⁵ A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã opoire'ema futat 'ga rerowiar awi. Ywawuje futat 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramũ futat 'gã awau ajamu'jau Jejui 'ga je'eg are. A'eramũ futat 'gã Jejui 'ga rerowiaa, kwaiwete. Ai'iwe amũ nũ, ai'iwe amũ nũ, ai'iwe amũ nũ. Kamësiete futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã awau ojemomytuna.

Masetoni ywy pewara 'ga Paulo 'ga mo'wyawet

⁶ 'Gã mu'epaw ire 'gã awau ajepaja ywy pe nũ. Frigia ywy raapa awau. Garasi ywy pe nanë 'gã awau nũ, peuwara 'gã mu'jau nũ. Asia ywy pe te 'gã awau etee numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi 'gã nupe:

—Kwe pe peo awi— 'jau 'ga 'Agesagea oje'ega 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awawe'em Asia ywy pe. Misia ywy pe etee 'gã awau. ⁷ Pe awi 'gã o'wya Pitinia 'jaw ipe numiamũ. A'ere nãñewëjëmĩ Janeruwarete 'ga 'i 'gã nupe nũ:

—Peo awi kwe pe— 'ga 'i etee 'gã nupe nũ. —Ajepaja amunaw ipe te pekwap— 'jau etee 'ga 'gã nupe nũ.

A'eramũ 'gã awau ajepaja ywy pe etee nũ. ⁸ Awau 'gã Misia ywy raapa etee. Awau 'gã owaëma Troate 'jawa amunaw ipe. Peu etee Janeruwarete 'ga 'gã oo futari. 'Yë'ë arimũ aipoa 'gã wawa 'upa.

⁹ Ypytunimũ kũima'e 'ga amũ ojesaukaa Paulo 'ga upe, Masetoni ywy pewara 'ga ojesaukaa 'ga upe.

—Ejot ore pyri 'au. Ejot 'au ore mu'jau— 'jau 'ga u'ama 'ga upe.

A'eramũ Paulo 'ga wea'aramũ wemiesager are. "Janeruwarete 'ga 'ga wesaukat jee. Masetoni ywy pe ekwap Jejui 'ga mome'wau peuwara 'gã nupe, e'i 'ga jee", 'jau 'ga ojeupe wea'aramũ ee. ¹⁰ "Janeruwarete 'ga pa je renũ ra'e. Jejui 'ga ekwap imome'wau 'gã nupe, e'i pa 'ga jee ra'e", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga wemiesagera mome'wau opytunamũ oree. Imome'u re, Paulo 'ga 'jau:

—"Werowiamũ Jejui 'ga pëtywera moiri pë nui, ere ewau imome'wau 'gã nupe", 'jau 'ga jee ai'i— 'jau Paulo 'ga oree imome'wau.

Troate 'jaw ipe Lukaramū je rekoi ikue. A'eramū je tewau 'gā nupi, pe awi 'gā oramū.

Firiposi pe 'ga Jejui 'ga mome'uawet

¹¹ Ai'iwetetewe Paulo 'ga ore reru'aa yaru pype. Arawau 'yē'ē raapa. Arawau orowaēma 'yō'ōūū mū pe, Samutrasia 'jaw ipe. Peu ore orosea yara pype etee futat. Ai'iwetetewe ore arawau 'y raapa nū. Arawau 'y owajara katy orojekoka. Neaporisi 'jaw ipe orojekoka. Peu ore yara rejaa arawau wuyri etee futat nū.

¹² Arawau ore orowaēma amunawa upe, Firiposi 'jawa upe. Amunawaretea futat poromū. Nitywi peu amunaw amū nū. Aipoa tāmējē futat 'up rakue. Roma pewara 'gā poromū iapou rakue, oje'wyrarete apou rakue. 'Gā 'wyrareteretea te poromū. Peu futat ore arakorakou'i ikue.

¹³ Morowykye'ema rupi ore aruēma arawau 'y 'arimū oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

—Jarejatykaawa tywe'emamū 'ā jane judeuramū jane porogytai 'y 'arimū 'ga upe jepi— 'jau ore arajaupe.

A'eramū ore arawau 'y 'arimū oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Peu ore arawau aruapyka oroporogytau kūjāmera 'gā nupe. Nitywi kūima'e 'gā. Kūjāmera 'gā etee futat 'up. A'eramū ore kūjāmera 'gā nupe etee futat ore Jejui 'ga mome'wau. ¹⁴ Paulo 'ga renupara mū, Lidia ēē. Jarejuwarete 'ga muorypara mū ēē. Taity esage me'egara ēē. Tiatira pewarera ēē. ēē poromū 'ūina Paulo 'ga Jejui 'ga mome'u renupa 'ūina. A'erauwe futat Jejui 'ga ēē mueapyou Paulo 'ga je'eg are. A'eramū ēē Jejui 'ga rerowiaa. ¹⁵ 'Gā nupe oroporogytapaw ire ore Lidia ēē pymīāu 'y pe, ēē pytuna 'gā netee futat. —Pēē 'ā Jejui 'ga perowiat. A'eramū ore pē pymīāu 'y pe— 'jau ore 'gā nupe, 'gā pymīnamū.

Opymī re ēē oje'ega oree:

—Pe'je iruukwe jerog ipe. "A'jea futat sipo ēē Jejui 'ga rerowiari ra'e", pe'je jee ne. Jejui kīā rerowiaara futat je 'awamū. A'eramū pēē pejejua jerog ipe 'awamū pejepytu'wawaipa ore'wyr ipe. Tepekopeko'i ore pyri 'jau— 'jau ēē oree.

A'erauwe ore oi ēē rog ipe.

Paulo 'ga Silasi 'ga retee

¹⁶ Poje ore arawau arajemogyau Jarejuwarete 'ga upe oroporogytaaw ipe. Pe aje kūjāmuku ēē ore rowosōu 'ua. ēē mama'eukwaawa wereko opir are. ēē rupiwara ēē mu'jau mama'e jeaporam are. A'eramū tesirūmera 'gā 'ua oporonupa ijeaporam are ēē upe. A'eramū ēē rupiwara imome'waukaa ēē upe 'gā nupe. Kūima'e 'gā amū ēē jara. Ojeupe imome'u re ee oporonup ma'e 'gā ēē mepya. ēē futat ka'aranūū pyyka imonou ujara 'gā nupe. ¹⁷ ēē poromū 'ut ore rowosōu. 'Ua ēē ore rewiri wafukaita ekoete.

—Koa kūima'e wā Ku'jywa kīā amut ae katu'oga mome'wau janee. "Jejui 'ga futat aetywera omoit ae wi, ae katu'oka", e'i wā akou imome'wau. "Werowiamū Jejui 'ga janetywera moiri jane wi, jane katu'oka", e'i wā

akou imome'wau janee— 'jau ēē akou wafukaita 'gā nupe, 'ua ore rewiri.

¹⁸ Namutat ēē rekoi iapou. Ai'iwe nū, ai'iwe nū, ai'iwe nū.

Poje Paulo 'ga amara'neramū ēē ree.

Omopiro'ysā'ysagamū 'ga ojerowaka ēē ree 'jau ēē upe:

—Jejui 'ga rer imū je 'i enee: Ere ejepe'au ēē wi, ēē tyweramū, 'jau je enee— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe. A'erauwe mama'eukwaawa ojepe'au ēē wi.

¹⁹ A'eramū ēē jara 'gā amara'neramū Paulo 'ga ree.

—ēē pirowara eremoit ēē wi ra'e. 'Awamū pa ajee 'gā ka'aranūū namuri oree ra'e— 'jau 'gā amara'neramū Paulo 'ga ree.

A'eramū aipoa kūjā ēē jara 'gā Paulo 'ga pyyka Silasi 'ga retee 'gā nerawau ajatykaaw ipe 'wyrriara rowase.

²⁰ —Ko 'gā 'ā kūima'e 'gā a'jea futat judeua ra'e— 'jau kūjā ēē jara 'gā nerawau 'gā mome'wau 'wyrriara 'gā nupe. —A'ere 'ā 'gā nur ekoetei 'au mama'e tywera apou jane'wyr ipe— 'jau 'gā 'gā nupe. —'Gā 'ut ajamamara'neukaa. 'Gā nemimu'ea 'gā mamara'neukat 'gā nee— 'jau futatee 'gā 'wyrriara 'gā nupe. ²¹ —Wemiapo are 'ā 'gā nuri jane mu'jau ekoete. Jane 'ā romanū 'wyrriara 'ga remiayua. A'eramū jane jarejemu'jawe'em 'gā nemiapo are. 'Gā nemiapo are jane jemu'eramū jane 'wyrriarete 'ga amara'neramū jane ree. A'eramū jane jarejemu'jawe'em 'gā nemiapo are— 'jau 'gā 'wyrriara 'gā nupe.

²² A'erauwe futat peu ajatyka ma'e 'gā afukai:

—A'jea futat te 'ā 'gā mama'e tywera apo ekoetei 'ua 'au— 'jau 'gā wafukaita. —Pe'je ajee sinupā 'gā— 'jau 'gā wafukaita.

A'erauwe 'wyrriara 'gā fu'ami 'gā naity monorogukaa 'gā nui. ²³ A'ere 'gā 'gā mopimopika wuyra'i pyu. 'Gā mopig ire 'gā 'gā nerawaukaa imunewukaa moromunepawa pype. A'ere 'gā 'jau moromunepawa jara 'ga upe:

—Esag iki 'gā. Eremū'ēukat kasi 'gā ne— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga rekoi peu moromunepaw ipe 'gā nesa-ka. ²⁴ Aipo ojeupe 'erauwe, 'ga 'gā nerawau myter ipewara pype 'gā munepa. 'Gā pyju'ā munepa 'yjepanūū kwara pype. A'ere 'ga imotywi 'gā nee. Tyyp 'jau agawewi futat. 'Gā pofaa itaju pyu. Typ.

²⁵ Awau ppyajeaje katu. A'eramū 'gā 'upa oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Amaraka'aga nanē 'gā 'upa 'ga upe nū. Ajepeja moromunepawa pypewara 'gā enupa 'upa. ²⁶ Poje wuy oyyita. Moromunepawa otomoga. Toomog. A'erauwe 'okwara ojeawopytymo'woka. 'Gā pofaawa nanē oia 'gā nui nū. Wit.

A'ere moromunepawa jara 'ga seri 'upa. ²⁷ Poje 'ga opaka amā'jāu moromunepawa 'okwar are.

—Týý. Te i'ēi ra'e 'ū— 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga fu'ami jyu rekyita ojee.

—Ajejuka pa je kwy!— 'jau 'ga.

²⁸ A'eramū Paulo 'ga wafukaita 'ga upe:

—Naani. Ereapo awi. Erejuka ekoete awi. Naru'ēi ore mū ko— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁹ A'erauwe moromunepawa jara 'ga je'egi wemi-ayuwā 'ga upe:

—Tata erut amū jee 'wei— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe moromunepawa jara tata rerooi 'gā nepejāna. Ojeyjamū 'ga Paulo 'ga wi. 'Ga kyjea 'ga moyyita 'gā nui. Te 'ga oi ty'y wenupy'āu wapyka 'gā nowase.

³⁰ A'erauwe moromunepawa jara 'ga 'i 'gā nupe:

—Pe'je pejejua ukupepe— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'ere 'ga ukupepe 'gā neroo re 'jau 'gā nupe:

—Ma'ja je iapou tejee 'ū, tejekatu'okawamū 'ū?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³¹ —Jejuī 'ga erowiat. Janejararete 'ga futat.

Werowiarāmū 'ga tene katu'ok 'jau enepytuna 'gā netee 'jau— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

³² A'erauwe Paulo 'ga Jejuī 'ga je'ega mome'ui moromunepawa jara 'ga upe, 'ga pytuna 'gā netee futat. A'eramū 'gā najuejue etee futat Jejuī 'ga rerowiaa.

³³ A'erauwe moromunepawa jara 'ga Paulo 'ga kupe pirei 'ga ry awi. Silasi 'ga kupe nanē ipireita nū. A'ere 'ga muaga monou 'gā kupe are. 'Gā kupe peruga muaga pyu.

Okupe pireipaw ire Paulo 'ga moromunepawa jara 'ga pymiāu 'y pe, 'ga pytuna 'gā netee. Ojemu'jagamap 'gā Jejuī 'ga remiayuwamū.

³⁴ 'Y pe opymī re moromunepawa jara 'ga 'gā nerawau wog ipe 'gā mojemi'waa. A'erauwe futat moromunepawa jara 'ga ku'iramū akou. 'Ga pytuna 'gā nanē aku'iramū nū. Jarejuwarete 'ga 'gā maku'iukaa ojee.

³⁵ Ai'iwetetewe 'wyrriara 'gā oje'ega jefaruu 'gā amū nupe:

—Pekwap 'jau moromunepawa jara 'ga upe: Topoit 'ga 'gā nui 'jau— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

A'erauwe jefaruu 'gā oi.

—“Ere epōia 'gā nui”, e'i 'wyrriara 'gā enee ko— 'jau 'gā moromunepawa jara 'ga upe.

³⁶ A'erauwe moromunepawa jara oje'ega Paulo 'ga upe:

—“Epoit esage ki 'gā nui, e'i 'wyrriara 'ga enee”, e'i 'gā 'ua jee ra'e. A'eramū pēē pejewau. Nepē mujāni futari 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁷ —Naani nū'ū. Norooi futari ore nū'ū. Jemime nipo 'gā ore mogeukari rai'i? Naani. 'Gā neape 'gā ore mogeukari ai'i— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gā nupe. —Narupoi agawewi ako ore mama'e tywera ai'i. Romanūa agawewi ore, pē 'jawe. A'etea ako 'ga ore nupānupāukat 'gā neape ai'i. A'eramū 'ga 'gā neape futat 'ua ore renū'jāu nū'ū— 'jau Paulo 'ga oje'ega moywrafena'i jefaruu 'gā nupe.

³⁸ Aipo ojeupe 'erauwe jefaruu 'gā awau ojewya 'wyrriara 'gā nupe 'jau:

—“Tene 'gā nuri. 'Gā futat ore monou”, e'i etee 'ga pē nupe ko— 'jau 'gā 'wyrriara 'gā nupe. —“Ore 'ā romanū 'wyrriara 'ga remiayuwā agawewi. A'etea 'gā 'ā ore nupā ekoete ako ai'i”, e'i etee 'ga ko— 'jau 'gā 'wyrriara 'gā nupe.

Romanū 'wyrriara 'ga remiayuwā 'gā ae nanupā ekoetei. A'eramū 'gā okyjau etee 'gā nui nū. ³⁹ A'erauwe 'wyrriara 'gā awau moromunepaw ipe 'gā pyri:

—Ma'ja ere te ra'e?— 'jau 'gā awau 'gā nupe.

—Pe'je pejejua ore renū'jāu pēē futat, aru'e ore pē nupe ko— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

—A'jea. Pe'je ajee pejewau— 'jau 'wyrriara 'ga 'gā nupe. —Pe'je pejewau kwe pe ore wi. Ajepeja amunaw ipe pekwap nū— 'jau 'gā 'gā nupe. —Ore 'ā aruereko tywerete pēē. A'ere kasi pēmara'ne ore ree ne. Pe'je pejewau ore wi— 'jau 'wyrriara 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ A'erauwe Paulo 'ga jewyri awau Silasi 'ga retee Lidia ēē 'wyr ipe nū. Peu 'ga wekwawera mome'wau Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nupe. A'erauwe 'gā aku'iramū ajemogyau 'gā nee 'gā nekwawera renupawe.

'Gā nupe oporogytapaw ire Paulo 'ga awau ajepeja amunaw ipe Silasi 'ga retee nū. A'eramū 'gā a'eramū aku'iramū ajemogyau.

Amunawa moyka Paulo 'ga oawet

17 A'ere mukūja amunawa pyu 'gā kwawi etee. Anfipolisi 'jawa pyu, Apolonia 'jawa pyu. Awau 'gā Tesarūna 'jaw ipe etee opytau. Muapyra 'gā morowyke'ema magwapa aipo pe akou. A'e pe 'gā awau judeu 'gā jatykaaw ipe morowyke'ema rupi. Namutat 'ga akou Jarejuwarete 'ga mogytaawa upe owaēmawe iapou jepi. A'eramū 'ga poromū awau aipo amunaw ipe judeu 'gā nupe oporogytau nū.

³ Namutat Paulo 'ga akou oporogytau judeu 'ga jatykaawa pype jepi. Jejuī 'ga mome'wau judeu 'gā nupe jepi. A'ere aipōa amunaw ipewara 'gā judeu 'gā nokwaawi Jejuī 'ga. 'Ga Ruwarete 'ga etee te 'gā werowiat. A'eramū Paulo 'ga 'gā mu'jau Jejuī 'ga ree.

—Ymā te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Jarejuwarete 'ga remimura 'ga nipo ayrū 'ua janee amanūmū. A'ere nipo 'ga ruwa 'ga 'ga moferawi etee nū”, 'jau 'gā ikwasiaa inuga janee rakue. U'eawer imū etee futat aje 'ā Janerwarete 'ga 'ga muri janee rai'i. 'Ga futat Jejujamū. 'Ga futat Janerwarete 'ga remimurera 'ga— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

⁴ Paulo 'ga Silasi 'ga retee Jejuī 'ga mome'uramū 'gā amū Jejuī 'ga rerowiaa. A'eramū 'gā ajemogyau Paulo 'ga rewiri.

Kwaiwete futat grego 'gā ajemogyau Janerwarete 'ga rerowiaa rai'i. A'ere 'gā nokwaawi te 'ga ra'yra 'ga rai'i. Kūjāmera 'gā nanē Jarejuwarete 'ga rerowiaa nū. Ika'aranūū kwai ma'e 'gā poromū kūjāmera 'gā. A'ere 'gā nokwaawi te Jejuī 'ga. A'eramū 'gā Paulo 'ga ojeupe 'ga mome'uramū te 'ga rerowiaa. A'eramū 'gā oje'aa Jejuī 'ga rerowiaara 'gā nee.

⁵ A'eramū 'ga rerowiare'ema 'gā ajemogyau peu oje'wyr ipe etee futat. A'eramū 'gā opytuna ojewi ipojogamū 'gā nerekoayau ee.

—Ma'eramū 'gā Paulo 'ga rerowiaa 'ū? Ma'eramū 'gā opōia ekoete jane wi 'ū?— 'jau 'gā ajaupe amara'neramū.

A'eramũ 'gã awau iarũe'ema 'gã amũ majatykau erua. A'eramũ aipo 'gã awau 'gã nekaa. Paulo, Silasi. Mĩmera 'gã nekaa 'gã awau.

—Sippyk 'gã jarewau— 'jau 'gã 'gã nupe numiamũ.

A'ere 'gã nuekoari 'gã. A'eramũ 'gã awayayau Jasãu 'ga rog ipe 'gã nekaa.

—Ma'ape te 'gã nekoi?— 'jau 'gã Jasãu 'ga upe.

—Ma'ape te 'gã na'e? Ere 'gã mũ'jãu oree— 'jau 'gã wafukaita Jasãu 'ga upe.

A'ere Jasãu 'ga 'i:

—Nitywi futari 'gã 'au— 'jau etee Jasãu 'ga 'gã nupe.

⁶ A'eramũ 'gã Jasãu 'ga etee ipyyka erawau. 'Ga pytuna 'gã, Jejui 'ga rerowiaara 'gã netee erawau o'wyrriara 'gã nupe.

'Gã nerawau 'gã neruafukaita erekou:

—Ekoay kũima'e 'gã amũ mama'e tywerete apou akou jane'wyr ipe. Kwe pe 'gã oi amunawa moyka, mama'e tywera apou akou. A'ere 'ã 'awamũ 'gã nuri jane'wyr ipe mama'e tywera apou nũ. ⁷ Jasãu 'ga futat mama'e tywera mome'wara 'gã wereko oje'wyr ipe— 'jau 'gã wafukaita 'gã nerawau. —“NaSesa 'ga rũi pẽ'wyrriaretea”, e'i 'gã oree ai'i. “Jejui 'ga te pẽ'wyrriara”, e'i 'gã oree ai'i— 'jau futatee 'gã Jasãu 'ga rerawau erekou eruafukaita o'wyrriara 'ga upe.

⁸ A'e renupawe 'wyrriara 'gã amara'neramũ. Peu ajatyka ma'e 'gã nanẽ amara'neramũ nũ. ⁹ A'erauwe 'wyrriara 'gã oje'ega Jasãu 'ga upe 'ga pytuna 'gã netee:

—Pe'je ajee ka'aranũũ pe mua oree, pejewewi ore poiru repyramũ. A'ere tepeo 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'gã ka'aranũũ monou 'gã nupe ojeme'pyau. A'erauwe 'gã poiru 'gã nui, 'gã monoukaa.

¹⁰ Awau o'pytunaiwamũ. A'erauwe Jejui 'ga rerowiaara 'gã je'egi Paulo 'ga upe, Silasi 'ga retee:

—Pe'je pejewau 'aw awi, ore'wyr awi— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe 'gã 'gã monoi Pereja 'jawa amunaw ipe ojewi.

Owaẽma ppy we 'gã awau judeu 'gã jatykaaw ipe. A'erauwe Paulo 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. ¹¹ Peuwara 'gã naTesarũn ipewara 'gã 'jawe rũi. 'Gã wapyaka etee ajemogyau ee. Kwaiwete 'gã ajatykau 'ga je'ega renupa. Paulo 'ga porogytapaw ire 'gã ka'arana pypekau esaka. Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'eg are rakue. Aipo ka'arana pypekau esaka.

—A'jea futat te Paulo 'ga 'ga je'ega mome'ui? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'gã.

A'erauwe 'gã ka'arana pypekai esaka.

—A'jea futat ra'e nũ'ũ. A'jea futat 'ga 'ga je'eg imũ etee futat imome'ui ra'e. Sã'ã 'awamũ 'ga je'ega ruwa ka'aran are— 'jau 'gã imome'wau ajaupe.

¹² A'erauwe futat 'gã Paulo 'ga je'ega rerowiara ka'arana resag ire.

A'eramũ kwaiwete grego 'gã Jejui 'ga rerowiaa. Ka'aranũũ kwai ma'e kũjã 'gã nanẽ 'ga rerowiaa kwaiwete nũ.

¹³ Poje judeu 'gã, Tesarũn ipewara 'gã, 'gã nera renupa.

—Pereja 'jaw ipe 'gã oi akou Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe nũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'gã newiri nũ. A'eramũ 'gã peuwara 'gã mamara'neukaa 'gã nee nũ.

—O'meramũ 'gã 'i. Oporogyta 'me te 'gã akou— 'jau 'gã awau peuwara 'gã nupe.

A'eramũ peuwara 'gã teewi oje'egayau Paulo 'ga upe nũ, 'ga juka are afueweramũ nũ.

¹⁴ 'Gã newiri 'gã nuramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã Paulo 'ga monou ojewi.

—Ere ewau ore wi. Em'ym'yi'ewau— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga oi ojetee futat 'ga awau. 'Ga pytuna 'gã nooi 'ga rupi. Silasi 'ga Timoteo 'ga retee opytau akou peu futat.

¹⁵ Peuwara 'gã amũ ete awau Paulo 'ga rupi 'ga irũnamũ. 'Y rupi 'gã 'ga rerawau 'ga rejaa Atenasi 'jawa amunaw ipe.

A'eramũ Paulo 'ga oje'ega monou opytuna 'gã nupe, Pereja 'jaw ipe opyta ma'efera 'gã nupe:

—“Kamẽsĩete ki pejot je rewiri, e'i 'ga pẽ nupe ai'i”, pe'je ki 'gã nupe jee— 'jau Paulo 'ga oje'ega rerawaukaa 'gã nupe.

—A'eramũ Paulo 'ga rerawarera 'gã ojewya 'ua Pereja 'jaw ipe nũ. 'Ga rerawarera 'gã 'ua oje'ega Paulo 'ga pytuna 'gã nupe: “Kamẽsĩete ki pejot je rewiri”, e'i 'ga pẽ nupe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'erauwe opyta ma'efera 'gã awau Paulo 'ga rewiri nũ.

¹⁶ Atenasi pe Paulo 'ga akou opytuna 'gã napesaka. Opytuna 'gã nura poromukuran 'ga akou amunawa momyrũmũ. Peu maira'me a'agawa resaka. Kwaiwete maira'me a'agawa aipoa amunaw ipe. A'eramũ Paulo 'ga 'jau ojeupe: “Maira'me a'agawa etee pa 'gã wapo ra'e. Nokwaawi pa 'gã Jarejuwarete 'ga ra'e”, 'jau 'ga ojeupe u'arasigamũ akou 'gã nee, maira'me a'agawa apoara 'gã nee.

¹⁷ Poje Paulo 'ga awau judeu 'gã jatykaawa pype Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Kwaiwete judeu 'gã awau peu Jarejuwarete 'ga upe oporogytau. Judeue'ema 'gã nanẽ awau nũ. Judeue'ema 'gã agawewi. A'etea 'gã 'ga rerowiaa judeu 'gã 'jawe. A'eramũ 'gã juejue 'ga mome'u renupa.

Pe awi uẽm ire Paulo 'ga awau oporogytau 'gã amunawarete pyter ipe ajemogy tee ma'e 'gã nupe. ¹⁸ Ojemu'e ma'efera 'gã nupe Paulo 'ga awau Jejui 'ga mome'wau. Epikureu 'gã nupe, Estoiku 'gã nupe nanẽ imome'wau nũ.

—Jejui 'ga oferap rai'i nũ, amanũ re nũ— 'jau 'ga u'ama imome'wau ojemu'e ma'efera 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau:

—Ma'eramũ 'ga ma'ja mome'wau janee ki 'ei?— 'jau aipo 'gã ajaupe.

—Tee. Maira mũ futat nipo aipo 'ga wemiesaga omome'u janee nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁹ A'eramũ 'gã Paulo 'ga rerawau ajatykaaw ipe. Are-opagu 'jaw ipe 'gã 'ga rerawau.

—Ere ajee iruukwe peu orejatykaaw ipe 'ü— 'jau i'ak-waap ma'e 'gã Paulo 'ga upe.

A'eramü 'gã Paulo 'ga rerawau.

²⁰ —Ejemikwaawa emome'upap oree ki 'ei.

Norokwaawi we ore aipoa ki 'ei. Maran gatu te aipo ra'e a'i kûi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga porogytai 'gã nupe. ²¹ Namutat peuwara 'gã wapykau ajemogyau morogyta yau are ra'e jepi. A'eramü 'gã Paulo 'ga je'eg are oporenuwiw-eramü.

—Soo 'ga porogyta yau renupa— 'jau 'gã ajaupe.

²² 'Gã jatykaaw ipe owaëm ire Paulo 'ga awau afu'ama oporogytau 'gã nupe.

—Kwaiwete te pêmaira a'agawa. Kwaiwete te je maira a'agawa resagi tekou teamunawupaw ipe ai'i. "Maira a'agawa 'gã afutat nanimenime", a'e je tejeupe tewau tekou kwe pe amunawa pyterimü esaka tekou ai'i. A'ere pêë ajepeja ita mojewake'emawe. "Aga ita ore aramu'am oreremikwaawe'ema maira upe", 'jau 'upa ita are ojekwasiaa— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —'Ga 'ã a'jea futat nepekwaawi we. Je ete te 'ã 'ga okwaap. A'eramü je 'awamü 'ga mome'wau pê nupe— 'jau Paulo 'ga u'ama 'gã nupe.

—'Ga 'ã Janeruwaretea te. 'Ga te 'ã mama'ea wapo rakue. ²⁴ Ywya 'ã 'ga iapou rakue. Ywy pewara 'ã 'ga iapou rakue. Ywaga 'ga 'ã iapou rakue. 'Ga te 'ã ma-ma'e jararetea— 'jau 'ga 'gã nupe. —Na'oga pype rüi 'ga rekoi. Naeremiapofera pype rüi 'ga rekoi. ²⁵ Nitywi 'ga remifutara mü mama'ea. 'Ga te 'ã mama'ea wapo rakue. A'eramü 'ga remifutara otywe'emamü. 'Ga futat te 'ã ae apou rakue. 'Ga futat 'ã ae momytupoa 'agamü rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁶ —Majepei'i etee futat 'ga 'ã kûima'e 'ga apou rakue. A'e 'ga juapyrera futat 'agamü ojemomytun— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe imome'wau. —Ae ypy juapyrera te 'ã ajemogy 'agamü. 'Awamü te aje 'ã ae jemogyi ok-wasi'wasi'wau. 'Y amutee are 'ga 'gã monou 'gã mo-gyau 'gã mokwasi'wasi'wau— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

—Ae'aawera we futat 'ga okwaap. "Awamü futat nipo 'gã amü 'ari", 'jau 'ga ojeupe 'üina— 'jau 'ga 'gã nupe. —"Anure 'gã amü tamogyukat 'jau", 'jau 'ga 'üi-na. 'Ga 'ã jane juejue jane kwaapa, jane 'are'emauwe 'ga jane'aawa kwaapa. Jane manüawa nanë 'ga ikwaa-pa nü— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁷ —Ojee aeporokwaawiweramü 'ga ojekwaawukaa jane upe. Takwaap Jarejuwarete 'ga 'jau 'jara 'gã nupe 'ga ojekwaawukaa. ²⁸ Namuku rüi futat 'ga rekoi ae wi. Muku ae wi 'ga reko re amunipo 'ã ae papawi— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ga jejukai ae ree. A'eramü ae opapape'ema— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe. —Ymã te 'ã pêypy 'gã amü ka'arana pe kwasiari inuga rakue: "Jane juejue 'ga ra'yra", 'jau 'gã ikwasiaa inuga pê nupe rakue— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

²⁹ —A'ere 'ã pêë maira a'agawa etee peapo. Maira a'agawa ra'yra nipo pêë? Naani. Janeruwarete 'ga na-maira a'agawa 'jawe rüi. Pêë 'ã maira a'agawa etee

iapou pejejeupe. A'ere nanarüi Janeruwarete 'ga. Janeruwarete 'ga te 'ã nae rüi wapo rakue. Okoeteete ma'e 'ga. Ojetee futat 'ga jeuwi rakue. ³⁰ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ae resagi ete mama'e tywera apo-ramü rakue. "Too. Nia'wyrui 'gã. A'ere 'gã je kwaawe'ema te 'gã nereko. A'eramü je 'gã momape'ema ra'ne", 'jau 'ga ojeupe 'üina rakue. Ymã te aipoa rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe u'ama. —A'ere 'ga 'awamü 'ga je'egi janee: Pepoit peje-tywer awi, 'jau 'ga 'ã janee. Najuejue etee futat peje-poia pejetywer awi, 'jau 'ga 'ã janee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. ³¹ —Wemifutara 'ara rupi etee futat nipo Janeruwarete 'ga ae momapa. 'Awamü te aje 'ga 'ã kûima'e 'ga amü muri imogou ae upe. A'e 'ga kûi-ma'e 'ga ae kwaap katu katu akou. Anure nipo 'ga ae majatykau wowase. Werowiamü etee futat 'ga ae mogyau ojeypyri nipo. Werowiare'ema 'gã 'ga imonou etee mama'eukwaawa rapyaw ipe. 'Ga futat poromü, Jejujamü. A'e 'ga futat 'ut amanümü 'au jane pyri rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee rai'i nü. A'jea futat aipoa. A'je'em ire amunipo 'ã 'ga nomoferawi futari 'ga rai'i— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

³² A'e renupawe kûima'e 'gã amü 'ga jaita etee.

—Kuu. Manamü tee aereumera ferawi 'i nü'ü.

Naenuwi pa je aereumeramü oferaw etee nü 'ea jepi nü— 'jau 'gã 'ga rerekoemä.

A'ere amumera 'gã jemogyi etee futat 'ga renupa, 'ga jaita'ema futat. A'eramü 'gã 'jau Paulo 'ga upe:

—Anure tereporogytau 'jap oree 'jau nü. Taruenup katu katu 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³³ 'Gã nupe oporogytapaw ire Paulo 'ga awau 'gã nui.

³⁴ A'ere amumera 'gã amü nekoi Jejui 'ga rerowiaaramü. Jejui 'ga rerowiaara 'ga amü rera Dionisio. Ojemu'e ma'efera 'ga. Kûjã ëë nanë 'ga rerowiaa nü. Ëë rera Damarisi. 'Gã amü nanë Jejui 'ga rerowiaa nü.

18 A'e awi Paulo 'ga awau, Atenasi 'jaw awi. Korïtu pe 'ga awau nü. ² A'e pe owaëma Paulo 'ga Akira 'ga rekoa. Pötu ywy pewarera 'ga poromü Akiraramü. 'Ga remireko Prisira ëë. 'Awamue 'gã 'ua ajakawau Roma 'jaw awi. Itari ywy pewarera 'gã futat 'wyrirarete 'ga, Krautiu 'ga 'gã mua:

—Pe'je pejewau 'aw awi, Roma awi— 'jau peuwara 'gã 'wyrira 'ga 'gã nupe. —Judeuramü pejewaupap— 'jau 'ga judeu 'gã nupe.

Roma pewarera 'gã 'ga imonou pe awi. A'eramü Akira 'ga awau Korïtu pe ajakawau wemireko ëë retee. Wyra pirera roga apoara Akira 'ga.

³ Peu Paulo 'ga awau 'gã nekoa. Paulo 'ga nanë taityoga apoara nü. A'eramü Paulo 'ga awau oporogy-tau 'gã nupe. A'eramü Paulo 'ga a'e pe futat akou opy-tau 'gã pyri. Wyra pirera roga apou 'gã pyri ime'ega ka'aranü are.

⁴ Morowykye'ema rupi Paulo 'ga awau oporogytau judeu 'gã jatykaawa pype ajatyka ma'e 'gã nupe.

—Jejui 'ga 'ā Janeruwarete 'ga remimurera— 'jau Paulo 'ga awau imome'wau 'gā nupe, judeu 'gā nupe, grego 'gā nupe 'jau.

⁵ Ojete'e futat Paulo 'ga akou poromū peu. Poje 'ga pytuna 'gā 'ua. Silasi 'ga Timoteo 'ga retee owaēma 'ga upe.

Opytuna 'gā nurauwe 'ga opoia taityoga apo awi. A'eramū futat 'ga akou Jejui 'ga mome'wau etee peuwara 'gā nupe nū, opytuna 'gā netee nū:

—Jejui 'ga futat Jarejuwarete 'ga remimurera— 'jau 'gā judeu 'gā nupe, 'gā mu'jau Kristu 'ga ree.

A'eramū futat Paulo 'ga niojeri Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe. Ai'iwe nū, ai'iwe nū 'jau Paulo 'ga akou wogere'emamū futat 'ga mome'wau 'gā nupe. ⁶ A'ere 'gā nuerowiari etee 'ga.

—O'meramū 'ga 'i akou— 'jau etee judeu 'gā Paulo 'ga Jejui 'ga mome'uramū.

Paulo 'ga 'gā ikurapa. A'eramū Paulo 'ga amara'neramū judeu 'gā nee. A'eramū futat 'ga waity patukatukau waity tuwyrera mototoka, amara'ne resaukaa 'gā nupe.

—Jejui 'ga je 'ā amome'u pē nupe numiamū. A'ere 'ā neperowiari ete 'ga. A'eramū je 'awamū tewau pē nū. Judeue'ema 'gā nupe etee je oi Jejui 'ga mome'wau nū— 'jau 'ga waity patukatukau. —“Paulo 'ga ore monou mama'eukwaawa rapyaw ipe”, pe'je kasi jee ne. Pēē futat te 'ā pēowet— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁷ Awau 'gā nui. Judeue'ema 'ga rog ipe awau ojejyita. Tisiu Justo 'ga rog ipe awau. Jarejuwarete 'ga 'ga werowiat. Aipo kūima'e 'ga roga 'ūina judeu 'gā jatykaawa yse pe futat. A'eramū 'ga awau peu. 'Ga roga pype 'ga akou Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe. ⁸ A'eramū judeu 'gā jatykaawa raarana 'ga Jejui 'ga rerowiaa, Krisipu 'ga 'ga rerowiaa opytuna 'gā netee. Tekotee 'gā nanē 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramū 'gā ojepymīāukaa 'y pe 'gā nupe.

⁹ Ppytunimū Janejararete 'ga ojesaukaa oporogytau Paulo 'ga upe:

—Ere je mome'wau ekou ekyjawe'em futat. ¹⁰ Je ako ene pyri. A'eramū ene efuwepawe'emamū futat ekou je mome'wau 'gā nupe. A'eramū je ene rerekou tywerukare'ema 'gā nupe. Kwaiwete te 'ā je rerowiaara 'gā 'au— 'jau Jejui 'ga ojesaukaa Paulo 'ga upe.

¹¹ A'eramū futat Paulo 'ga akou aipo 'ga 'wyr ipe etee futat Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe. Ma-jepeja te kwara mu'aa. Ajepeja rupi 'ga akou nū. Awau 'ga kwara 'aramū uēma 'gā nui.

¹² 'Wyrriar yau ruramū judeu 'gā ajatykau. A'eramū futat Paulo 'ga ppyka 'ga rerawau Gariu 'ga upe, 'wyrriar yau upe 'ga rerawau. Akaja ywy pewara 'gā nupe 'wyrriaramū akou.

¹³ —Ko 'ga kūima'e 'ga 'ut ore mu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are numiamū— 'jau 'gā 'ga rerawau 'wyrriara upe. —A'ere 'ga naMoisesi 'ga remikwasiarera 'jawe rūi imome'ui oree— 'jau 'gā 'ga upe. —O'meramū te 'ga 'i akou. Wapo ekoete 'ga akou— 'jau 'gā 'ga rerawau 'wyrriara upe imome'wau.

¹⁴ Paulo 'ga oje'egaramet 'wyrriara 'ga upe. A'ere 'wyrriara 'ga je'egi erujewi. A'eramū Paulo 'ga oje'ege'ema.

—Mama'e tywera 'ga iapo re te amunipo 'ā je apykai pēje'eg are. A'ere 'ā 'ga naani. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Pēē 'ā judeua. Pēē noko ako pejamue ekoete jepi. Pejejemiiapo are miamū pejejamueu jepi. A'eramū je teapyakawe'em futat pē nee. Je 'ā romanūa. Pē'wyrriaramū futat je reko'i. A'eramū je pēnemiapo are teapyakawe'em. Najukai 'ga 'ga amū. Nakurawi 'ga 'ga amū. 'Wyrriararetea 'ga miamū 'ga nakurawi. Nama-ma'e tywera rūi futat 'ga wapo. A'eramū je teapyakawe'em pē nee— 'jau etee 'wyrriara 'ga 'ga nupe.

¹⁶ A'erauwe 'wyrriara 'ga 'gā mū'jāu ojewi.

—Pe'je pejewau peje'jāu je wi— 'jau 'wyrriara 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'ga 'gā mū'ēukaa ojewi.

¹⁷ A'eramū 'gā awau amara'neramū akou. 'Gā mara'nea 'gā nerekou. A'eramū futat 'gā ajatykaawa raarana 'ga, Sostenesi 'ga ppyka 'ga nupānupāu ekoete futat. 'Wyrriara 'ga, Gariu 'ga 'gā nesaka agawewi futat. A'ere 'ga reko'i esakare'ema 'jawe etee futat.

¹⁸ Korītu pe Paulo 'ga akou namutamutat. Poje 'ga awau aipo awi. Sēkreja 'jaw ipe 'ga awau, aipo awi. Akira 'ga awau 'ga rupi, wemireko ēē retee. Awau 'gā owaēma Sēkreja 'jaw ipe. Peu wekwaw ipe Paulo 'ga ojeapina. Ojemuapesīpesīga futat.

—Nan nipo je iapoi enee— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe rai'i.

U'eawer imū iapo re 'ga ojeapina.

A'ere 'gā awau u'aa yaruu pype nū. Awau 'gā oyaapa. Awau 'gā owaēma. ¹⁹ Efesu pe awau owaēma ojekoka. Peu futat 'gā ū'jāu. Peu futat Akira 'ga opytau Paulo 'ga wi wemireko ēē retee.

Oo enune Paulo 'ga awau judeu 'ga jatykaaw ipe Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe.

—Jejui 'ga 'ā Janeruwarete 'ga remimurera— 'jau 'ga awau 'gā nupe.

A'ere 'gā nuerowiari 'ga. A'eramū 'gā ajamueu ee.

²⁰ A'eramū peuwara 'gā 'jau 'ga upe:

—'Au epyta ore pyri nū'ū— 'jau 'gā.

—Tee nū'ū. Napytaa'uweri je nū'ū. ²¹ Anure te nipo je ruri tejewya nū. Jarejuwarete 'ga temuramū tejewya pē pyri nū— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

'Gā nupe oporogytapaw ire 'ga awau 'gā nui. Awau u'aa yar ipe nū. Pe awi awau oyaapa. Awau 'ga 'y owa-jara katy oyaapa. ²² Sesaria pe 'ga awau ojekoka. Pe awi 'ga awau ywyrri. Awau 'ga owaēma Jerusareg ipe. Owaēma ppy we Paulo 'ga awau oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe. 'Gā nupe oporogytapaw ire 'ga awau nū. Ātioki pe awau nū, Siria ywy pe 'up ma'e pe nū. ²³ A'e pe 'ga awau opytawaipa. Kamēsīete 'ga awau a'e awi nū. Awau 'ga Garasi ywy raapa awau, Frigia ywy raapa. Mīmera wemiaawa ywy pe Paulo 'ga awau akou oporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe.

—Pe'je pejejemogyau 'ga rerowiaa. Pepoit futat kasi 'ga wi ne— 'jau 'ga awau akou oporogytau 'gā nupe.

—Pejekyllawem futat pejemogyau— 'jau 'ga akou 'gã nupe.

²⁴ Kwe pe Paulo 'ga oo 'ga rekoramũ judeu 'ga amũ awau Efesu 'jawa amunaw ipe akou. Aporu 'ga awau akou Efesu pe. Aresãri 'jaw ipe u'at ma'efera 'ga poromũ. ²⁵ 'Ga ojemu'e Jarejuwarete 'ga porogytafer are rakue. 'Ga omome'u esage 'ga je'ega 'gã nupe. A'eramũ 'ga awau akou wemikwaawa etee imome'wau 'gã nupe. Jejui 'ga 'ga ikwaapa futat numiamũ. A'ere 'ga Juã Batista 'ga porogytafera etee ikwaawi. Juã 'ga ae pymĩ 'y pe rakue. 'Ga porogytafera etee futat 'ga ikwaapa. 'Ga remimome'ufera etee 'ga ikwaapa akou.

²⁶ A'erauwe 'ga oi judeu 'gã jatykaaw ipe imome'wau 'gã nupe. A'jeteetewi 'ga 'ga mome'wau numiamũ. A'ere 'ga nokwaapawi. A'ea 'ga imome'u 'ga 'amamũ Akira 'ga 'ga renupa. A'erauwe 'ga oje'ega wemireko ẽẽ upe:

—Okwaap futat 'ga numiamũ. A'jeteetewi 'ga porogyta numiamũ ã. A'ere 'ga nokwaapawi katu we ra'e. Siroo 'ga jarejepyri nũ ã, 'gã mu'jaupap Jejui 'ga porogyta are nũ ã— 'jau Akira 'ga wemireko ẽẽ upe.

—Nai'i. Siroo futat jane kĩa— 'jau ẽẽ 'ga upe.

A'erauwe Akira 'ga oje'ega 'ga upe:

—Ere ejua ore rupi. Siroo ene oroje'wyr ipe, ene mu'jau Jejui 'ga ree 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga akou ojemu'jaukaa Akira 'ga upe.

²⁷ Omu'e re Aporu 'ga awau Akaja ywy pe. "Too Akaja ywy pe 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga awau akou.

'Ga o enunewe 'ga mu'eawer ipewarera 'gã ka'arana monou ikwasiaa ajaupe.

"Pejyuka esage ki 'ga ree", 'jau 'gã ka'arana monou ikwasiaa ajaupe.

"Jane 'jawe futat 'ga. Jejui 'ga rerowiaaramũ 'ga rekoï.

A'eramũ pẽẽ pejejekau 'ga ree",

'jau 'gã imonou, ajaupe ikwasiaa.

²⁸ Owaẽmawe 'ga awau judeu 'gã pyri Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Ymã te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã ka'arana kwasiari inuga Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga ree rakue— 'jau Aporu 'ga oporogytau 'gã nupe.

—Jejui 'ga 'ã 'ga remimurera. Jejui 'ga futat 'ã jane katu'okara— 'jau 'ga judeu 'gã nupe oporogytau.

Aipo pyu 'ga 'gã moje'egawarũukare'ema futat.

Efesu pe Paulo 'ga rekoawet

19 Korĩtu pe Aporu 'ga rekoramũ Paulo 'ga awau akou ywyri. Awau 'ga owaẽma Efesu pe. Peu owaẽm ire Paulo 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nekoaa. ² A'eramũ Paulo 'ga oporonupa Jarejuwarete 'ga 'Agesage are 'gã nupe:

—Amut te Janerwarete 'ga U'agesagea pẽ nupe rai'i? Jejui 'ga pẽẽ erowiar ire rai'i?— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—Tee. Naani nũ'ũ. Norokwaawi we te 'ã ore nanuara. A'eramũ ore 'ga orojeupe imura kwaape'ema nũ'ũ— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

³ —Awỹja iapoawer imũ ajee pejepymĩukat 'y pe 'gã nupe rai'i ki 'ei?— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

—Juã Batista 'ga remiapofer imũ tee 'ga ore pymĩ 'y pe ai'i nũ'ũ— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

⁴ —A'jea futat Juã 'ga oi 'gã pymĩãu. Otywer awi 'gã poiramũ 'ga 'gã pymĩãu akou rai'i. A'ere 'ã Juã 'ga 'i rai'i: "Kũima'e 'ga amũ 'ut je rewiri", 'jau 'ga Israeu juapyrera 'gã nupe rai'i. "A'e 'ga kũima'e 'ga ki perowiat", 'jau 'ga 'ã 'gã nupe rai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —A'e 'ga kũima'e 'ga rera Jejui— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁵ A'e renupawe 'gã 'jau 'gã nupe:

—Awamũ ore Jejui 'ga rerowiaaramũ juejue futat. Jejui 'ga orejara— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'gã nerawau 'gã pymĩãukaa 'y pe Jejui 'ga rer imũ.

⁶ Gã pymĩ re Paulo 'ga opo monou 'gã apyte'rarimũ. A'erauwe Janerwarete 'ga 'Agesage 'ua osou 'gã nupe. Ojepype ise ypyrauwe 'gã oje'eg amuteeramũ.

Janerwarete 'ga tee 'gã wereko poromũ 'gã moje'eg amuteeu ojekwaawukaa 'gã nupe a'eramũ futat. A'eramũ 'gã akou Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe. ⁷ Kwaiwete te kũima'e 'gã. Tusi te 'gã pytuna.

⁸ Peu Paulo 'ga muapyra jay moka'jama akou 'gã pype, Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Judeu 'gã jatykaawa pype 'ga Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. Oky-jawe'em oporogytau 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe.

—Ymã te 'ã Janerwarete 'ga oje'ega muri janee rakue. "Anure nipo je tejemipyryũmera 'ga monoi pẽ nupe, pẽnemiapesagera 'ga monoi pẽ nupe", 'jau 'ga 'ũina janee rakue— 'jau Paulo 'ga imome'wau u'ama 'gã nupe. —A'eferupi tee 'ga 'ã 'awamũ 'ga muri futari imogou janee. 'Ga rera 'ã Jejui. 'Ga 'ã ae katu'ok werowiaaramũ— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gã nupe.

⁹ Aipo 'eramũ amumera 'gã 'ga rerowiare'ema. Niporenuwiweri 'gã 'ga ree.

—Awỹja sipo ajee poromũ Jejuiamũ? Nia'wyr nipo 'ga rerowiaara— 'jau 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerowiaara 'gã nowase.

Aipo 'eramũ Paulo 'ga oje'ega Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe:

—Pe'je iruukwe 'gã nui. Nuerowiari futari 'gã na'e— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau 'gã jatykaaw awi. Awau 'gã moromu'jawa 'og ipe. Tiranu 'ga peuwara 'gã mu'jara. Moromu'jawa 'og ipe 'ga awau 'gã mu'jau wojere'emamũ futat. Ai'iwe nũ, ai'iwe nũ, ai'iwe nũ 'jau 'ga awau Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau 'ga ree.

¹⁰ Mukũja kwara Paulo 'ga imu'aa peu, 'gã mu'jau akou. A'eramũ Asia ywy pewara 'gã najuejue etee futat 'ga porogyta renupa. Judeu 'gã, judeue'ema 'gã 'jau. Tesirũmera 'gã we futat 'ga porogyta renupa.

Sewa 'ga ra'yra 'gã

¹¹ A'ere Janerwarete 'ga opãjẽ mua Paulo 'ga upe. A'eramũ aeremiapoe'ema apoukaa Paulo 'ga upe.

¹² A'eramũ 'gã amũ 'ua Paulo 'ga raity pe upe, taity peme'ri upe. A'erauwe 'gã erooi ipypiraa ojero'wu ma'e 'gã karuara 'arimũ ipypiraa. A'erauwe 'gã ojekatu'oka. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã 'arimũ nanẽ 'gã erawau nũ. Tok ipypekau'i erawau inuga 'gã 'arimũ. A'erauwe mama'eukwaawa opoia 'gã nui. Janeruwarete 'ga opãjẽ mua Paulo 'ga upe poromũ iapoukaa 'ga upe.

¹³ A'eramũ judeu 'gã amũ nanẽ awau ekoete akou kwe pe. "Mama'eukwaawa simoit 'gã nui Jejui 'ga rer imũ 'jau", 'jau ajaupe numiamũ. Sete 'gã pytuna. Sewa 'ga ra'yra 'gã. Mainana 'wyriara 'ga futat Sewa 'ga. 'Ga ra'yra 'gã poromũ oje'eg ekoete Jejui 'ga rer imũ mama'eukwaawa upe.

—Paulo 'ga oo Jejui 'ga mome'wau oree jepi. A'eramũ ore Paulo 'ga remimome'ufera 'ga rer imũ oroje'ega pẽ nupe: Pe'je pejejepe'au 'gã nui— 'jau 'gã mama'eukwaawa upe.

¹⁵ A'ere mama'eukwaawa je'egi etee 'gã nupe:

—Jejui 'ga ore orokwaap. Paulo 'ga nanẽ ore ikwaapa nũ. A'ere ore pẽẽ norokwaawi— 'jau mama'eukwaawa 'gã nupe. —Awýja te pẽẽ? Najejui 'ga rerowiaara rũi pẽẽ— 'jau etee mama'eukwaawa 'gã nupe.

¹⁶ A'eramũ mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'gã pyyka. A'eramũ futat 'gã nupãnupãnupãu 'gã naity monoronoroka. A'eramũ 'gã oka'jama jui. Typ. 'Gã ujãna jui. 'Gã muayrũyrũmũ etee 'gã monou, mama'eukwaawa ojeupe 'gã je'egamũ.

¹⁷ A'e renuw ypyrauwe Efesu pewara 'gã okyjau ajemogyau.

—Peenup te Sewa 'ga ra'yra 'gã nera?— 'jau 'gã ajaupe. —Jejui 'ga rer imũ 'gã je'eg ekoetei mama'eukwaawa upe 'ea? A'ere mama'eukwaawa rerekwara 'ga 'gã naity monoronorogi etee 'gã nui 'gã nupãnupãu etee 'ea rai'i. Noje'eg ekoetei ae 'ga rer imũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ taetu 'gã okyjau Jejui 'ga rer imũ oje'eg ekoete awi. Judeu 'gã, judeue'ema 'gã netee okyjau ajemogyau nũ.

¹⁸ A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'ua ojemome'wau Paulo 'ga upe, kwaiwete.

—Ymã te noko oretyweramũ ikue 'ja. Mama'e tywera etee ore iapou ikue. A'ere ore 'awamũ ore poiri orotywera apo awi. Aruerowiar ore Jejui 'ga 'awamũ arajemogyau— 'jau 'gã 'ua ojemome'wau Paulo 'ga upe.

Peuwara 'gã nowase futat 'gã ojemome'wau.

¹⁹ Kwaiwete pãjẽã nanẽ Jejui 'ga rerowiaa nũ. A'e 'gã futat awau ka'arana upe. Aipo ka'arana mama'e tywer are 'gã mu'jau. A'ere 'gã poiri mama'e tywera apo awi. A'eramũ 'gã ka'arana rerua imajatykau iapypyramũ. Mama'e tywer are amu'eawera rerua imono'oga.

A'ere 'gã tata monygi ipype. Fu iapyau inuga. Iapy re 'gã imomyawera repy mojopyrũmũ. Ka'arana repya s'ikwẽta miu ita 'ywope'ia. A'etea 'gã naeawyrũi futari oka'aranũ momyawer are.

²⁰ A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã awau ojemomytuna ajemogyau. Kwaiwete te pãjẽ 'gã Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ futat 'gã mama'e tywera apo awi opoia. A'er-

amũ 'gã nesakarera 'gã imokwasi'wau imome'wau ajaupe.

Aipo renupawe kwaiwete 'gã Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ futat 'gã Jejui 'ga je'ega mokwasi'wau. Amunawa moy moyka. A'eramũ futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã ojemomytuna kwaiwete.

Efesu pewara 'gã mara'neawet

²¹ A'ere Paulo 'ga 'ũina wea'aramũ. "Marupi te je oi tekou nũ?" 'jau 'ga 'ũina. Ojeupe tee futat oporogytau. "Masetoni ywy raapa pa je oi tekou kwy. Akaja pyu 'jau tewau kwy. A'e awi futat tewau Jerusareg ipe tewaẽma 'jau kwy. Jerusareg ipe tekoteko'i re tewau Roma pe 'jau kwy", 'jau 'ga 'ũina wea'aramũ ojetee futat. Oo enune 'ga 'ũina wea'aramũ ee nũ. ²² A'eramũ 'ga ojekoty'aawa 'gã na'ne imonou wenune.

—Pe'je iruukwe pejewau je renune Masetoni ywy pe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga pytuna 'gã oi, Timoteo 'ga Erasto 'ga retee.

—'Au je reko'i ra'ne. Anure too pẽ newiri 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ Paulo 'ga peu akou.

²³ Peu 'ga rekwaw ipe 'gã amũ amara'neramũ Paulo 'ga ree. Demetriu 'ga amara'neramũ 'ga ree. Prata 'jawa apoara 'ga poromũ Demetriuramũ. Ita enyfu'gi are oporowyky ma'e 'ga. A'eramũ 'ga futat 'o'gi'i apou. Maira'me a'agawa roga 'jawewara 'ga iapou. Diana 'jawa 'gã maira.

Ojeupe Paulo 'ga Jejui 'ga mome'uramũ aipo amunawa pewara 'gã amũ Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã a'eramũ opoia omaira rerowiar awi, Diana 'jawa rerowiar awi. A'eramũ 'gã maira a'agawa ro'gi mure'ema ojeupe. A'eramũ 'o'gi'i apoara 'ga, Demetriu 'ga amara'neramũ Paulo 'ga ree.

²⁵ A'erauwe 'ga iapoara 'gã majatykau imua. A'eramũ 'ga oporogytau 'gã nupe:

—Paulo 'ga 'ã jane porowyky nuapoukaru'jawi jannee. Jane moka'aranũũukare'ema nipo 'ã 'awamũ. Mama'e tywerete are 'ga 'auwara 'gã mu'ei. ²⁶ "Naeremi-apoa rũi Janeruwarete 'ga", e'i 'ã Paulo 'ga 'gã nupe.

'Agamũ maira a'agawa ro'gi'i murukare'ema 'gã nupe jane wi. "Jarejuwarete 'ga te perowiat, Jejui 'ga retee", 'jau 'ã Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe. A'eramũ 'gã opoia kwaiwete Diana rerowiar awi. A'eramũ 'gã Jejui 'ga etee futat erowiaa ajemogyau kwaiwete. Ymã we 'ã 'auwara 'gã Asia ywy pewara 'gã netee Diana rerowiari ajemogyau kwaiwete rakue. A'ere 'ã 'awamũ Paulo 'ga ruri 'au 'gã mu'jau omair are— 'jau 'ga 'gã nupe. —Mama'e tywerete are te 'ga 'gã mu'ei akou. ²⁷ Najuejue te 'ã jane jaremaira muorypa jepi. Ipojeupawuu ma'e futat eẽ jepi. A'ere 'awamũ 'gã poipawi eẽ wi.

Nuerowiaru'jawi 'gã Diana eẽ 'awamũ— 'jau Demetriu 'ga 'gã nupe. —Namuru'jawi 'gã 'awamũ 'o'gi'ia jane wi. Jane moka'aranũũukare'ema nipo 'ã 'awamũ.

Opoipap 'gã 'awamũ jui— 'jau Demetriu 'ga 'gã nupe.

²⁸ A'e renupawe imajatykapyrera 'gã amara'neramũ ajemogyau Paulo 'ga ree. A'eramũ futat 'gã wafukaita:

—Efesu pewara jane. Diana futat jane maira!— 'jau 'gã wafukaita ajemogyau.

²⁹ A'e renupawe 'gã nera erooi imuãina amunawa pype. A'eramũ 'gã Paulo 'ga pytuna 'gã pyyka. Mukũja 'gã pyyka. Gaio 'ga pyyka Aristaku 'ga retee. Kwaiwete 'gã 'gã pyyka 'gã nerawau ajatykaaw ipe nũ.

³⁰ A'erauwe Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Oo je teporogytau 'gã nupe— 'jau 'ga numiamũ.

A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã nomonoukari Paulo 'ga.
³¹ 'Wyrria'ri 'gã amũ Paulo 'ga jekoty'aawa. A'eramũ 'gã oje'ega monou 'ga upe:

—Erese kasi ewau peu 'gã nesaka ne— 'jau 'gã oje'ega monou 'ga upe.

³² A'eramũ 'gã ajatykau kwaiwete 'gã nee. Ojoywae-ma ekoete futat 'gã ajemogyau. Ikwaapare'ema 'gã we futat ojoywaema ekoete futat ajemogyau.

³³ A'ere judeu 'gã amũ 'jau Aresãri 'ga upe:

—Ere ewau eporogytau 'gã nupe, 'gã nowase katy a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe 'ga opo mowyri 'gã nupe 'gã momika numiamũ. A'ere 'gã 'ga kwaaw ire nuapykai futari 'ga je'eg are.

³⁴ —Judeu 'ga tee ra'e— 'jau etee 'gã ajaupe.

A'eramũ ojero'waro'wau etee futat wafukaita 'ga upe.

—Efesu pewara futat ore. Diana futat te 'ã ore-maira— 'jau etee 'gã 'ga upe.

Tuas ora poromukuran 'gã ajamueu wafukaita.

³⁵ Poje 'wyrriara 'ga remiayuwa 'ga 'ua oje'ega 'gã nupe:

—Pe'je pejepika— 'jau 'ga 'ua 'gã nowase.

A'erauwe 'gã opika.

—Aipo peapo awi— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe. —Efesu pewaramũ jane futat te 'ã najuejue etee futat sajejuka Diana ãẽ rog are— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jane futat 'ã ãẽ ree ojejuka ma'ea. Aipoa 'ã 'gã najuejue etee ikwaapa— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe.

A'eramũ futat 'gã opika.

—Ymã te 'ã Diana a'agawa ruri u'aa jane ywag awi rakue. A'e are 'ã jane jejukai najuejue etee futat— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe. ³⁶ —A'eramũ pẽẽ aipo apowe'em. Najuejue etee futat 'ã jane iapoi. A'eramũ pẽẽ pejepika. Enupa etee pejemogyau— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe.

³⁷ —A'ere 'ã ko 'gã kũima'e 'gã perut ekoete 'au rai'i. Nakurawi agawewi 'gã 'ã janemaira. Namunarũi agawewi 'gã 'ã mama'e are. A'etea 'gã 'ã perut ekoete rai'i— 'jau 'ga oje'ega 'ua 'gã nupe.

³⁸ —Tene Demetriu 'ga oi oporogytau 'wyrriara 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. —Maran gatu nipo 'ga mama'e tywera mũ apowe'em 'ga upe rai'i. Tene 'ga oi oporogytau 'ga upe. Nanuara niapoawi 'au— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ —'Gã nupe pejeporogytaweramũ pekwap 'wyrriara 'gã nowase tãmjẽ pejeporogytau 'gã nupe— 'jau 'ga 'ua 'gã nupe. —Naeporogytaawa rũi te 'ã 'au. A'eramũ pẽẽ pejewau peu 'wyrriara rowase pejeporogytau— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁰ —Kasi a'e pe jane'wyrriararete 'ga amara'neramũ jane ree ne— 'jau 'ga 'gã nupe. —'Imara'ne nipo 'gã je ree. Je ago'o te 'gã', 'jau nipo 'ga janee—

'jau 'ga 'gã nupe. —'Nafutari 'gã je rena 'wyrriaramũ ojeupe ra'e", e'i nipo 'gã janee. "Ajepeja 'ga te 'gã afutat 'wyrriaramũ ra'e", e'i nipo 'ga janee. Ai'i te 'ã pejup pe-jeafukaita ekoete— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴¹ Aipo 'erauwe 'ga peuwara 'gã mokwasi'wau, 'gã monou 'gã 'wyr ipe nũ. A'eramũ futat 'ga 'jau 'gã nupe: —Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. A'eramũ futat 'gã awau.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesaka 'ga ataawet

20 Aipo teepaw ire Paulo 'ga oje'ega monou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe:

—Pe'je pejejuwa 'au. Taporogyta pẽ nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe Jejui 'ga rerowiaara 'gã jatykai 'ga ree kwaiwete.

—Ko je oi tekou pẽ nui. Masetoni ywy pe je oi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tepytuna 'gã newiri je oi. Peu ako je 'gã monoi ai'i. A'eramũ je tewau 'gã newiri— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pe'je pejemogyau Jejui 'ga rerowiaa. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne— 'jau Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe.

Aipo 'e re 'ga awau 'gã nui opytuna 'gã newiri. ² Awau 'ga Masetoni ywy raapa, awau akou oporogytau amunaw ipewara 'gã nupe. Amunawa moymoyka akou Jejui 'ga mome'wau. A'erauwe futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajemogyau worrywamũ 'ga ree. Paulo 'ga awau akou 'gã mojemogypygykaa Jejui 'ga ree. Kwaiwete te 'gã norywamũ Jejui 'ga ree, 'ga rerowiaa.

—Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne— 'jau Paulo 'ga akou 'gã nupe amunawa moyka.

Kwe pe futat awau akou imome'wau 'gã nupe 'gã maku'iu. Awau Akaja ywy upe owaẽma. ³ Peu 'ga opyttau. Muapyr etee 'ga jay moka'jama. A'eramũ 'ga o'wya Siria ywy pe numiamũ. A'e pype 'ga judeu 'gã ojee miewera renuwi. A'eramũ 'ga awawe'em peu. Ojewya etee 'ga 'ua Masetoni ywy pe nũ.

⁴ A'eramũ peuwara 'gã, Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ 'ua 'ga rupi. Sopatro, Aristaku, Segũtu, Gaio, Timoteo, Tikiku, Trofimũ. Mĩmera 'gã 'ua Paulo 'ga rupi. Sopatro 'ga Pereja pewarera 'ga. Piru 'ga 'ga ruwa. Aristaku 'ga, Segũtu 'ga Tesarũn ipewarera 'gã. Gaio 'ga Teripe pewarera 'ga. Tikiku 'ga, Trofimũ 'ga Asia ywy pewarera 'gã. Mĩmera 'gã 'ua 'ga rupi.

Asia ywy raapa 'gã awau. Awau 'ga owaẽma Firiposi 'jaw ipe. Pe awi 'gã awau Paulo 'ga renune. ⁵ Troate 'jaw ipe 'gã awau. Peu 'gã Paulo 'ga rapesaka.

Firiposi 'jaw ipe Paulo 'ga opyttau je retee, Lukaramũ. Firiposi 'jaw ipe ore rekoramũ owaẽma mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka upe. Ikwaw ire ore arawau yaruu pype aru'aa. ⁶ Sĩku oroser ire owaẽma Troate 'jaw ipe 'gã nupe. Orojenune oo ma'efera 'gã nekoaa arawau nũ. Majepi tee morowykye'ema magwapa Troate 'jaw ipe arajemogyau.

⁷ Morowykye'ema piara rupi Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajatykau 'og ywate pype ore ree. Orojemi'waa ra'ne. Orojemi'wapaw ire Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe.

Kwet kwet kwet. Morogyta tee'ia miamū 'ā iporomuku omome'uramū.

—Awauwe futat je porogytapawi. Ai'iwe te 'ā je oi nū— 'jau 'ga 'gā nupe.

Awau pyyajeaje katu. ⁸ Kwaiwete te 'gā tata mogyi imonyka orojee. ⁹ A'eramū kunumūū 'ga amū 'ūina wapyka 'okwar ywate 'arimū 'ga porogyta renupa. Eutiku 'ga 'ūina wapyka wapykau Paulo 'ga je'eg are. Poje nipo 'ga woptyjamū. A'eramū 'ga osea. Paulo 'ga je'ega 'ga moptyita. A'eramū 'ga osea rakue. Poje 'ga awau wopopenamū 'okwar ywate rupi. Tii too. A'eramū futat 'ga awau amanūmū. A'eramū ajatyka ma'e 'gā awau ojyapa 'ga resaka.

—Tyy. Amanū futat 'ga ra'e nūū— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁰ A'erauwe Paulo 'ga awau ojyapa 'ga resaka.

—Pejemuaēm awi 'ga ree— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

A'eramū Paulo 'ga 'ga mana anuruka. A'erauwe 'ga oferapa 'gā nupe. ¹¹ 'Ga feraw ire 'gā ojeupia awau nū, 'og ywate pype nū. Ojeupir ire Paulo 'ga mani'oko'o'i pyyika imo'jamo'jau orojee ore moyka. A'eramū futat ore orojea'aramū Jejui 'ga manūawer are. A'ere Paulo 'ga oporogytau nū. Kwet kwet kwet ku'em.

¹² Awau aku'emamū. A'erauwe 'gā okwasi'wau. Awau 'gā ajemogyau oje'wyr ipe. Amanū ma'efera 'ga rerawau 'ga 'wyr ipe.

—Ekoay 'ga 'ua u'aa amanūmū oree ko. 'Okwar ywate rupi 'ga oi u'aa oree ko— 'jau 'gā aipo kunumūū 'ga pytuna 'gā nupe. —A'ere Janerwarete 'ga 'ga moferawi ko nū— 'jau 'gā imome'wau 'gā nupe.

A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau 'ga ree.

¹³ Ku'emamū Paulo 'ga oje'ega oree:

—Pe'je iruukwe nū. Yar ipe pekwap. Je wryri too 'jau— 'jau 'ga oree.

A'erauwe ore jejagi yar ipe arawau Asosi 'jawa amunaw ipe.

—Asosi pe ki je rapesak pejepe— 'jau 'ga oree.

A'eramū Paulo 'ga awau wryri. ¹⁴ Peu Paulo 'ga orojee upe 'ga waēm ire ore arawau aipo awi. A'eramū 'ga awau yar ipe ore rupi. Arawau orowaēma Mitilene 'jawa amunawa upe. Arawau orojekokaipa etee peu.

¹⁵ Kamēsīete te oroia jui nū. Ai'iwe ore orokwapa 'ypō'ōūū pyu, Kiosi 'jawa 'ypō'ōūū pyu. Ai'iwe ore orokwapa 'ypō'ō mū pyu nū, Samosi pyu nū. Imuaprya 'ara rupi ore arawau orowaēma Miretu 'jawa jemiar ipe. Peu futat ore orojekoka. Peu futat aru'jāu oropytau. ¹⁶ A'eramū Paulo 'ga 'jau oree:

—Efesu pe jane nipytai. Janera'nē jane jarekou. Kasi jane jarejatykaawa maraka nipygyi ne— 'jau 'ga oree.

—Jerusareg ipe sawaēm tāmējē 'jau, maraka renunewe 'jau, a'e te je 'ā— 'jau 'ga oree.

A'eramū 'ga a'eramū wa'nēnamū ajemogyau maraka are.

Paulo 'ga 'eawet

¹⁷ Miretu 'jawa amunaw ipe owaēm ire Paulo 'ga oje'ega monou Efesu pe, Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wryriara 'gā nupe: "Pe'je pejejua je pyri. Taporogyta pē nupe 'jau", 'jau 'ga oje'ega monou 'gā nupe.

¹⁸ A'erauwe 'wryriara 'gā nuri oporogytau Paulo 'ga upe:

—Pēē 'ā jejekoty'aawa. Asia wry pe je waēm ypyrauwe ako je kwaap pejepe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

¹⁹ —Je 'ā Jejui 'ga remimonofera te. Japorowykya 'ā Jejui 'ga mome'ua tee futat ako pē nupe ai'i— 'jau 'ga 'wryriara 'gā nupe. —Tejaa'wau ako je 'gā nee otywera 'gā etyge'emamū ai'i. Ma'eramū te 'gā nopoiri otywer awi nū, 'jau je tekou tejaa'wau 'gā nee ai'i.

—Judeu 'gā ako afuweramū je ree ai'i. "Sijuka 'ga 'jau", 'jau ako 'gā jee ai'i. A'e are nanē ako je te'arasigamū tekou ai'i nū. "Kūima'eeteetea je", 'jawe'em ako je tekou ai'i. Jejui 'ga te je amome'u 'gā nupe ai'i numiamū. Tejerowiaraipe'ema futat ako tejee ai'i. A'ere ako 'gā je juka are etee 'gā fuweramū ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. ²⁰ —Pē nupe nanē ako je Jejui 'ga mome'wau'jau'japa pēnog ipe tekou pē nupe ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —'Gā jatykaaw ipe nanē ako je 'ga mome'wau tekou 'gā nupe ai'i— 'jau 'ga 'gā nupe.

²¹ —Judeu 'gā nupe, judeue'ema 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe ako je Jejui 'ga mome'wau ai'i. "Pejetywer awi pepoit. Pe'je pejejemogyau Jejui 'ga rerowiaa. Janejararetea 'ga. A'eramū pēē 'ga rerowiaa", 'jau je ako pē nupe 'ga mome'wau ai'i— 'jau Paulo 'ga u'ama 'wryriara 'gā nupe oporogytau. ²² —A'ere 'awamū je oi Jerusareg ipe. Janerwarete 'ga 'Agesagea 'e'i jee: "Jerusareg ipe ekwap", e'i jee. A'eramū je tewau Jerusareg ipe 'awamū. A'ere je nakwaawi 'gā tejerekoa. Ma'ja katu nipo 'gā wapo peu jee? Maran gatu nipo 'gā je rereko'i?— 'jau 'ga 'gā nupe u'ama.

²³ —"Peu nipo 'gā ene pyygi", e'i Janerwarete 'ga 'Agesagea jee je rekoramū. A'eramū nipo 'gā je pofaa je monou je munepa je mu'ama moromunepawa pype. Janerwarete 'ga 'Agesagea te 'ā e'i jee je rekoramū. Amunawa upe je waēmauwe, amunawa upe je waēmauwe 'jau 'ā 'ga 'Agesagea jee— 'jau Paulo 'ga u'ama imome'wau 'gā nupe. ²⁴ —A'ere 'ā ae 'ga rerowiaaramū nokyjea'uweri te amanū awi. A'eramū nipo je teporowyky moyka futat. Jejararete 'ga te 'ā, Jejui 'ga oporowykya wapoukat jee. A'eramū je 'ā teporowyky mateepaw are etee futat tejea'aramū. Morogyta esage mome'ua etee futat 'ā japorowykya. Ma'eramū je 'ā "pe'je pejepoia pejetywer awi", je 'i tekou 'gā nupe. "Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga jane katu'ok jaretywer awi janepoiriweramū", 'jau je 'ā tekou pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

²⁵ —Pē pype tekou pē mu'jau Jejui 'ga porogytafer are ikue. 'Ga porogytafera peenup, 'jau je 'ā tekou pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama. —A'ere nipo 'awamū naje resagu'jawi pejepe nū. ²⁶ Jejui 'ga je ako imome'wau pē nupe ikue. A'eramū pēē 'ga rerowiare'em ire pēē te futat pejereko tywerukaa 'ga upe. ²⁷ 'Ga remifutara je 'ā imome'wau pē nupe. Wemifutara pēē iaporamū Janerwarete 'ga aku'iramū pē nee, 'jau je ako pē nupe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

²⁸ —Pěē 'ā 'awamū 'wyrriaramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea te 'ā pē mogyau 'wyrriaramū 'gā nupe. A'eramū pēē pejejejukau esage 'gā nee— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'gā nupe. —Sā'ā ae jejuka esage weymawa karupa'mī are. Nan tee futat pēē pejejejukau esage 'gā nee. Janeruwarete 'ga 'ā wa'yra 'ga mua ijukaukaa janee rakue. A'eramū 'ga 'ā 'agamū janetywera moia jane wi. 'Ga manū'e'em ire amunipo 'ā 'ga janetywera nomoiri futari jane wi. Werowiaaramū 'ga jane pireita janetywer awi. A'eramū 'ga a'eramū janejaramū akou. 'Ga 'ā pē mogyau 'wyrriaramū werowiaara 'gā nupe. A'eramū ki pēē pejejejukau esage 'gā nee— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama.

²⁹ A'eramū Paulo 'ga 'jau 'gā nupe:

—Akwaap je. Je o re nipo i'me ma'e 'gā amū nuri o'meramū pē nupe. “Je te je rerowiat pejepe”, 'jau nipo 'gā pē nupe. “Perowiar awi Jejui 'ga”, 'jau nipo 'gā pē nupe. Pē mu'jau 'me nipo 'gā nuri. Jejui 'ga rerowiar awi pē momoirukar are afuweramū. 'Miara 'jawe aipo 'gā. Sā'ā 'miara jemuaēme'ema pēneymaw are. Nan tee futat 'gā najemuaēmi pē nee. Jejui 'ga rerowiar awi pē momoirukaawamū te 'gā nuri. A'eramū pēē pejejea'gwau nanuar awi. ³⁰ A'ere nipo anure pēē mū we futat pē'me pejejaupe pejejomojo'okawamū— 'jau 'ga 'gā nupe. ³¹ —A'eramū ki pēē pejejea'gwau i'me ma'e 'gā nui. Muapyra kwara je ako imagwapa tekou pē pype, Jejui 'ga mome'wau pē nupe ikue. “Pe'je Jejui 'ga rerowiaa pejeojere'emamū. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne. I'me ma'e rerowiare'ema”, 'jau je ako pē nupe ikue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe u'ama imome'wau. —A'etea pēē mū 'gā 'me are pejeapyakau. A'eramū je a'eramū tejaa'wau pē nee. Au'jeteramū je 'ā tekou pē mu'jau. A'jea futat jeremimome'ua. Perowiar awi i'me ma'e 'gā— 'jau 'ga 'gā nupe.

³² —Awamū je pē mome'wau Jarejuwarete 'ga upe. Tojejuka 'ga pē nee 'jau. A'eramū pēē 'ga je'ega renupa pejejemogyau. Tepē poat 'ga 'jau, werowiar are 'jau. Wemiayuwa upe 'ga mama'e esage monou. A'eramū nipo 'ga imonou pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. ³³ —Je 'ā je kwaap katu pejepe. Je 'ā, “ka'aranūūa pemut ape jee”, na'ea'uweri tekou pē nupe. “Mama'ea pemut amū jee”, 'jawe'em je 'ā pē nupe. ³⁴ Je te futat teporowykyau tekaraemā are. Tepyutuna 'gā karaemā muawamū nanē je 'ā je te futat teporowykyau tekou. “Pemut ape jee. Mama'ea pemut amū jee”, na'ei je 'ā tekou pē nupe. Je te futat 'ā tekou teporowykyau— 'jau 'ga u'ama 'gā nupe.

³⁵ —A'eramū pēē nanē nan tee futat iapou— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe. —A'e are je 'ā pē mu'jau: “Pe'je pejeporowykyau mama'e muawamū pejejeupe, pejepytuna 'gā nupe nanē mama'e mua nū”, 'jau je ako pē nupe ikue. Ymā te 'ā Jejui 'ga 'i rakue: “Jarejeupe mama'e muramū janeku'iramū jarejemogyau. A'ere jane 'ga amū upe mama'e monoramū te janeku'ieteramū”, e'i 'ā Jejui 'ga rakue— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

³⁶ Oporogytapaw ire Paulo 'ga wapyka wenupy'āu Jejui 'ga rerowiaara 'gā netee, oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

³⁷ A'erauwe 'gā 'jau ajaupe:

—Oo futat 'ga jane wi— 'jau 'gā ajaupe.

A'erauwe futat 'gā ajaa'wau 'ga ree kwaiwete.

Ojoo'opaw ire 'gā Paulo 'ga mana. Ojomoyka 'ga mana. 'Ga mamaw ire 'gā 'ga rerawau yaruu pe ejaa.

Jerusareg ipe Paulo 'ga oawet

21 Yaruu pype aru'ar ire Paulo 'ga 'jau ywya'marimūwara 'gā nupe:

—Ko ore ruri— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

A'erauwe ywya'marimūwara 'gā je'egi oree:

—'Wei. Pe'je 'wei— 'jau 'gā oree.

Oroia ore oroyaapayayau arawau. Arawau orowaēma Kosi 'jawa 'ypō'ōū upe. Peu ore oropytau. Ai'iwe ore oroia nū. Arawau Rodes 'jawa jemiar ipe orojekokaipa. A'ere oroia arawau nū. Patara 'jawa amunaw ipe arawau orojekoka. Peu futat aru'jāu yaruu awi. ² A'eramū ore Fenisia ywy pe oo ma'e yaruu pype ete aru'aa nū. Oroia nū. Arawau ore arakou 'y ywyr'i' etee futat. ³ Arawau 'ypō'ō mū resaka. Sipiri 'jawa resaka.

—Mīnamū 'ypō'ōū reni ra'e kūi— 'jau ore arajaupe.

A'erauwe ore imoyaawi orokwapa 'ypō'ōū pyu.

Orokwapa etee futat 'ypō'ō atykupe katy. Arawau ore kwe katy ka'arete katy, Siria ywy katy. Arawau orowaēma ka'a ywyr'a upe nū. A'eramū arawau orowaēma Tiro upe. Arawau ore Tiro pe orojekoka. Peu futat aru'jāu yaruu awi. Yaruu jara 'gā karaemā 'gā enū'ēnamū ore arawau kwe pe amunawa momyrūmū. ⁴ Arawau Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nekoaa. A'eramū ore arawau arajemogyau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nog ipe. Majepeja morowykye'ema magwapa arajemogyau peu Jejui 'ga rerowiaara 'gā pyri. Peuwara 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'jau Paulo 'ga upe:

—Ereo awi Jerusareg ipe. 'Au etee eko ore pyri— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

A'eramū 'gā 'jau 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga 'Agesagea oje'ega oree ai'i:

“Paulo 'ga nipo 'gā peu nuerekoarūi”, e'i 'ga 'Agesagea oree ai'i. A'eramū ore eneo futare'ema— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

A'ere Paulo 'ga 'i etee:

—Oo futat je— 'ga 'i etee.

⁵ Arawawa upe iwaēmamū ore arawau nū, yaruu pype aru'aa nū. Kwaiwete peuwara 'gā awau oreo resaka wemireko 'gā netee, wa'yra 'gā netee. A'eramū ore 'yisiga pype aruapyka orojenupy'āu oroporogytau Jarejuwarete 'ga upe, yaruu pype aru'ar enune.

⁶ Jarejuwarete 'ga upe oroporogytapaw ire Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Orojo ore— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe ore aru'aa oroia. Oreo resaka 'ut ma'efera 'gā nanē ojewya awau oje'wyr ipe nū, ore ir ire nū.

⁷ Tiro 'jaw awi ore arawau orowaēma Tolemaita 'jawa upe. Peu ore Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nekoaa nū. A'eramū ore peu arajemogyau 'gā pyri. Kaarup. Majepei tee oroser ire aru'aa yaruu pype nū. ⁸ Ai'iwe ore oroia nū. Arawau ore orojekoka Sesaria pe. Peu ore

aru'jāu yaruu awi. A'eramū futat ore aru'aru'jape'ema yara pype.

Orojekog ire ore arawayayau Filipe 'ga rog ipe oropytau. Jejui 'ga porogyta mome'wara 'ga Filiper-amū. Jerusareg ipe Filipe 'ga rekoramū Jejui 'ga remi-monofera 'gā 'ga mogou imen manū ma'e 'gā nupe kumi monoaramū rakue. Aipo 'ga Filipe 'ga rog ipe arawau oropytau. ⁹ Irūpāwē Filipe 'ga ra'jyra. Kūjā-mukua juejue 'ga ra'jyra ajemogyau. Janeruwarete 'ga porogyta mome'wara 'gā te 'ga ra'jyra nanē nū.

¹⁰ Filipe 'ga rog ipe oropytawai. Peu ore rekoramū kūima'e 'ga amū 'ua owaēma oree. Agapu 'jawa 'ga 'ua owaēma oree Filipe 'ga rog ipe. 'Ga nanē futat Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara nū. Judeja ywy awi 'ga 'ua.

¹¹ Owaēm ypy we Agapu 'ga opajajamū Paulo 'ga ku'afaawa ppyka. Ojepofaa, ojepyfaa ipyu. Ojepofar ire 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—“Nan nipo 'gā 'ga pofari Jerusareg ipe”, e'i Janeruwarete 'ga 'Agesagea imome'wau jee— 'jau 'ga Paulo 'ga upe. —A'eramū nipo 'gā nan futat ene rerekou. A'ere nipo 'gā ene monou, judeue'ema 'gā po pe ene jukaawamū— 'jau Agapu 'ga imome'wau Paulo 'ga upe.

¹² A'e renupawe ore 'jau Paulo 'ga upe:

—Soo awi ajee Jerusareg ipe— 'jau ore 'ga upe.

¹³ A'ere Paulo 'ga 'i etee oree:

—Pe'je pejepika pejemogyau. Pejoo'o awi pejemogyau. Je mu'arasig etee te pejepe nanamū. Oo futat je. Tene 'gā je pofari. Tene 'gā je jukai. Nakyjea'uweri ae 'ga rerowiaaramū nanuar awi— 'jau etee Paulo 'ga oree. —Jejui 'ga te 'ā jejararetea. 'Ga te 'ā je mono peu. A'eramū je tekyjawe'em temanū awi— 'jau etee 'ga oree.

¹⁴ Simojeropytaukat 'ga 'jau, 'jau ore oroje'ega 'ga upe numiamū. A'ere 'ga nore mojerowiari etee. A'eramū ore 'jau arajaupe:

—Tene ajee 'ga oi. Janejararete 'ga te afutat 'ga oa ra'e— 'jau ore arajaupe.

¹⁵ Peu arakorako'i re ore orokaraemā mogatyrūmū. A'ere ore arawau Jerusareg ipe. Ywyri futat ore arawau a'eramū futat. ¹⁶ Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū awau ore rupi. Sesaria pewarera 'gā amū awau ore rupi. Jerusareg ipe orowaēm ire ore rupi oo ma'efera 'gā futat ore rerawau Menasō 'ga rog ipe, Sipiri pewarera 'ga rog ipe. Aipo 'ga, Menasō 'ga, Jejui 'ga rerowiaar ymanera futat. A'eramū ore arajemogyau 'ga pyri peu.

Tiago 'ga pyri Paulo 'ga oawet

¹⁷ Jerusareg ipe orowaēm ypy we ore arawau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nesaka. Ore resakawe 'gā aku'iramū ore ree. Ai'iwe Paulo 'ga ore rerawau Tiago 'ga resaka. Peu Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā ajatykau kwaiwete Tiago 'ga pyri. ¹⁸ Peu ojeupe ore waēmamū Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā ore rapeje'ega:

—Tepeko?— 'jau 'gā oree.

—Wei. Ore rekoi 'wei— 'jau Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe.

¹⁹ A'ere aruapeje'eg ire Paulo 'ga oporogytau 'gā nupe, wekwawera mome'wau 'gā nupe:

—Kwe pe ako ore oi judeue'ema 'gā nupe Jejui 'ga mome'wau ikue. A'eramū kwaiwete 'gā ajemogyau Jejui 'ga rerowiaa ai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gā nupe.

Wekwawera mome'waupap 'gā nupe.

²⁰ A'e renupawe 'gā 'jau Paulo 'ga upe:

—A'jea futat 'ā Janeruwarete 'ga resageramū a'i kūi. 'Aga morogyta 'ā ae muoryp a'i kūi— 'jau 'gā 'ga upe.

—Au nanē kwaiwete judeu 'gā Jejui 'ga rerowiari nū. A'ere 'gā Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee iapoi we ajemogyau— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe.

²¹ —A'ere kwe pewara 'gā nuri o'meramū 'gā nupe rai'i. “Paulo 'ga oo akou kwe pewara 'gā judeu 'gā mu'jau tyweruu akou”, 'jau 'gā 'ua ajaupe rai'i— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe. —“Pepoit Moisesi 'ga remimu'efer awi”, e'i Paulo 'ga awau akou 'gā nupe. “Pemojewag awi pejeja'yra”, e'i nanē 'ga akou 'gā nupe nū, 'jau 'gā 'ua imome'wau ajaupe rai'i. “Jarejemiapo awi pepoit”, e'i 'ga akou judeu 'gā nupe, 'jau 'gā 'ua ajaupe rai'i— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe.

²² —A'ere nipo 'gā 'au ene rut ene waēma kwaawi ra'e. Maran aje jane iapoi 'gā nupe 'awamū ene rerowiarukaawamū 'ū?— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

²³ —Nan eapo 'awamū 'gā nupe. 'Au irūpāwē 'gā nuwi, ore orojesaukat Jarejuwarete 'ga upe 'jara 'gā. Jarejuwarete 'ga upe 'gā jekatu'ogi u'eawer imū futat.

²⁴ A'eramū ene nanē ewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gā nupi— 'jau 'gā Paulo 'ga upe. —Peu ene nanē ejekatu'oka Moisesi 'ga remimu'eawer imū Jarejuwarete 'ga upe. A'ere ene ka'aranūū monou mainana 'ga upe, 'gā pinawera mepyau 'ga upe 'jau. A'eramū nipo judeu 'gā ojomoyka ikwaapa— 'jau 'gā 'ga upe. —“Na pa je 'ga Moisesi 'ga jaremu'eawer imū etee futat iapoi akou ra'e”, te'i 'gā ojomoyka ikwaapa 'jau. “A'etea pa 'gā i'me oree rai'i nū”, te'i 'gā ajaupe 'jau— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

²⁵ —Judeuramū jane iapopawi Moisesi 'ga jaremu'eawer imū. A'ere judeue'ema 'gā nanarūi— 'jau 'gā imome'wau Paulo 'ga upe. —Ymā te ore ka'arana monoi ikwasiaa 'gā nupe ikue. “Nan tee ki peapo”, 'jau ore imonou ikwasiaa ka'aran are 'gā nupe ikue.

—“Pe'u kasi maira'me a'agawa upe eroopyrera kumiane. Wyra rya ki pemonykyt jui. Wy monykyr ire etee ki miaro'o peeyt i'wau. Pe'u kasi wya ne. Wy monykyre'ema nanē pēē i'wawe'em nū. Kūima'eramū ae ajuemireko are akowe'em. Kūjā nanē nū. Ojomen are akowe'em. Omena etee futat erekou. Ae nanē wemirekoa etee futat erekou nū”, 'jau ore ikwasiaa imonou 'gā nupe ikue— 'jau 'gā Paulo 'ga upe.

²⁶ Ai'iwe Paulo 'ga awau irūpāwē 'gā nupi. A'eramū 'gā juejue ojekatu'oka Jarejuwarete 'ga upe Moisesi 'ga je'efer imū. A'ere awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporogytau mainana 'ga upe.

—Morowykye'ema mū magwaw ire ore jekatu'opawi. A'eramū ki ene wyra amū iapisau iapyau oree juejue. Je tamepy orojee ene upe 'jau— 'jau 'ga mainana 'ga upe.

Paulo 'ga pyykawet

²⁷ Morowykye'ema teepap ja'wyja'wyrāmū Paulo 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'e pe judeu 'gā amū 'ga resaka, Asia ywy awi 'ut ma'efera 'gā 'ga resaka. A'e 'gā Paulo 'ga pyyka 'ga ku'a are. ²⁸ 'Ga pyyg ire 'gā 'ga reruafukaita 'ga rerekou:

—Pe'je pejejua 'ga pyyka ore pyri. Koa kūima'e 'ga pyyka ore pyri. Kwe pe 'ga oi 'gā mu'jau tywet rakue— 'jau 'gā 'gā nupe. —“Peapo awi Moisesi 'ga remimu'efer imū”, e'i 'ga 'gā nupe rakue. “Judeu 'gā nia'wyrī”, e'i 'ga rakue. “Janeruwarete 'ga mogytaawa nia'wyrī”, e'i 'ga rakue— 'jau futatee 'gā 'gā nupe. —A'ere 'ga 'ā 'awamū judeue'ema 'gā neruri erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe— 'jau 'gā 'ga rerekou eruafukaita 'gā nupe. —Judeue'ema 'gā ae nuerurarūi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'etea 'ga werut 'gā 'au— 'jau 'gā 'ga reruafukaita erekou.

²⁹ Jerusarega momyrūaw ipe 'gā Paulo 'ga resaka rai'i. Judeue'ema 'ga amū 'ga rewiri ekoramū rai'i. Efe-su pewara 'ga, Trofimū 'ga akou 'ga rewiri rai'i. A'eramū 'gā nesakarera 'gā Paulo 'ga resaka Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe.

—Judeue'ema 'ga nipo 'ga werut erosou— 'jau 'gā ajaupe.

Nuesagi agawewi 'gā judeue'ema 'ga amū 'ga pyri. A'etea 'gā aipo 'jau ajaupe. A'eramū 'gā a'eramū Paulo 'ga pyyka eruafukaita erekou.

³⁰ Aipo 'gā 'eramū tesirūmera 'gā 'ua ajatykau 'ga pyykarera 'gā poaa Paulo 'ga ree. 'Ga rerawau eroyryryryka enuēma ukupepe. 'Okwara rawopytyma 'ga wi.

A'erauwe 'gā wafukaita ajaupe:

—Pe'je pejejua. Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

³¹ A'ea kūima'e 'ga amū enupa. A'eramū 'ga ujāna jefaruu piara rupi.

—Ejot. Ekoay nipo 'ā 'gā ajuapisau 'ja— 'jau 'ga awau jefaruu 'ga upe.

³² A'erauwe jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga jefaruu 'gā ma-jatykai erawau. A'erauwe jefaruu 'gā nuri ujāna. Peu we 'gā jefaruu 'gā nesaka. A'erauwe 'gā pōiri Paulo 'ga nupā awi.

³³ A'erauwe jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga oi Paulo 'ga rerowyka 'ga pyyka. A'erauwe 'ga 'i jefaruu 'gā nupe:

—Pe'je pejejua 'ga pofaa itaju pyu— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ga pofaa. Mukūja itaju pyu 'ga pofaa.

'Ga pofar ire 'wyrīara 'ga 'jau Paulo 'ga nupāarera 'gā nupe:

—Awŷja 'ga ki 'ei? Ma'ja 'ga iapou ra'e ki 'ei?— 'jau 'ga 'gā nupe.

³⁴ A'ere 'gā afukafukai ekoete tee futat waewae-mamū. A'eramū 'gā ikwaape'ema. A'erauwe jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga je'egi:

—Pe'je 'ga rerawau jareje'wyr ipe— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

³⁵ A'erauwe 'gā 'ga rerawau oje'wyrā 'og ywate pe. 'Og ywate jeupiawa upe Paulo 'ga rerowaēm ja'wy-

ja'wyrāmū mytuna 'gā 'ua ujāna jefaruu 'gā newiri wafukaita:

—Pe'je sijuka futat 'ga— 'jau mytuna 'gā 'ua jefaruu 'gā nepejāna.

A'erauwe jefaruu 'gā Paulo 'ga rupia. Wam. Ojasi'y'warimū 'ga rerawau 'ga rerojeupia.

'Gā nupe Paulo 'ga 'eawet

³⁷ Werose ja'wyja'wyrāuwe Paulo 'ga oje'ega jefaruu 'wyrīa'ri 'ga upe:

—Tene je je'egi enee ra'ne. Toporogyta enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

—Kuu. Jeje'ega futat nipo ereapo ki sa? ³⁸ Nuapoi sipo 'ga jeje'ega pa, a'e naje 'ā re'ā— 'jau jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga 'ga upe. —NaRoma 'wyrīararete muearera rūi nipo ene ki sa? 'Awamue futat ako Egitu ywy pewarera 'ga aparupisi ma'efera 'gā nerooi 'wyrīara mueu ai'i. Kwaturu miu aparupisi ma'efera 'gā 'ga erawau ai'i— 'jau 'ga imome'wau Paulo 'ga upe. —Amu-nawe'em ipe ako 'ga 'gā nerawau 'wyrīara mueu ako-jai'i. Na'efera rūi nipo ene ki sa?— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

³⁹ —Naani nū'ū. Judeua te je nū'ū. Tarsu pe te je 'ari ikue. Sirisia ywy pe te Tarsu ruwi nū'ū. Tuwīuu te aipoa Tarsua— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'wyrīa'ri 'ga upe.

—Tene je je'egi 'gā nupe— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gā 'wyrīa'ri 'ga upe.

⁴⁰ —Nai'i— 'jau 'ga.

A'erauwe Paulo 'ga u'ama ojeupiawa 'arimū opo mowya 'gā nupe 'gā momika. 'Gā je'ega apou 'gā nupe. 'Gā momika etee 'gā mogyau. A'eramū Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe. Judeu 'gā je'egarete 'ga iapou 'gā nupe, epyreu 'jawa apou 'gā nupe.

22 —Pe'je pejeapyakau je ree. Tejekwawera je amome'u pē nupe. A'eramū pēē pejeapyakau jeporogyta are— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

² —Kuu. Janeje'ega futat nipo 'ga wapo— 'jau 'gā ajaupe.

A'erauwe 'gā nuwi wapyakau etee oje'ega 'ga iaporamū.

³ —Je 'ā judeua te— 'jau Paulo 'ga oje'ega 'gā nupe.

—Tarsu pe u'at ma'efera te 'ā je. Sirisia ywy pe u'at ma'efera te 'ā je. Tearanuw ire te je oi Jerusareg ipe, tejemu'jau ikue. Gamarieu 'ga upe tejemu'jaukaa ikue.

'Ga te je mu'jau Moisesi 'ga remikwasiarer are ikue. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'ga je mu'jau ikue. A'eramū je

'ā pē 'jawe etee futat tekou Jarejuwarete 'ga

rerowiaaramū. 'Ga remifutara etee te je aapo— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe imome'wau u'ama. ⁴ —Ymā te je-

mara'heramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nee ikue. A'eramū je 'gā nerekou tyweaete. Je 'gā pyyka 'gā monou moromunepawa pype 'gā munepa ikue. Kūima'e, kūjā.

Mīmera 'gā je ipyyka imonou imunepa ikue. “Tomomoirukat 'gā Jejui 'ga rerowiar awi 'jau”, 'jau je tejeupe ikue numiamū. “Ga wi 'gā poire'em ire je 'gā apisiukaa

'gā nupe”, 'jau je ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau.

⁵ —Mainana 'wyrīararete 'ga oje'ēma'e 'gā netee nanē futat ikwaapa nū. 'Ga futat ka'arana kwasiaa imua jee

ikue. Damasco pewara 'gã nupe je eroopyramũ 'ga ka'arana kwasiaa imua jee ikue. A'eramũ je tewau 'gã nupe ikue numiamũ. Jejui 'ga rerowiaara 'gã pyyka tewauramet futat ikue numiamũ. "Tapofat 'gã erua Jerusareg ipe", 'jau je ikue numiamũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

⁶—A'ere je Damasco pe je waëm ja'wyja'wyräuwe tata eny 'jawewara ruri ojypa ywag awi jee ikue. Ajeaje katu kwara ruwamũ tata eny 'jawewara 'ua jee. Enyfuk te aipoa tata eny 'jawewara. A'eramũ je enywyter ipe futat te'ama. ⁷ Eny resakawe je tewau te'aa ywyu teyyi-ta eny awi. Je o je 'arauwe 'ga amũ oje'ega jee: "Ma'er-amũ te je rereko tywerete ape, ki Saulo?" 'jau 'ga jee— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁸—Tejeupe 'ga je'egamũ je 'jau 'ga upe: "Awÿja te poromũ oje'eg jee, ki Ku'jyp?" 'jau je 'ga upe. "Je Jeju-jamũ aje'eg enee. Nasare pe waranup ma'efera je", 'jau 'ga jee. "Je 'ã je rereko tywerete ape", 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁹—Jeirũ 'gã eny resaka futat numiamũ. A'ere 'gã nu-enuwi Jejui 'ga je upe ije'ega ikue. Je etee futat 'ga je'ega renupa. ¹⁰ A'eramũ je 'jau 'ga upe: "Ma'ja te je aapo enee 'awamũ?" 'jau je 'ga upe.

—Aipo ojeupe je 'eramũ 'ga oje'ega mua jee: "Efu'am ewau Damasco pe. Peu 'ga amũ tene mu'e je ree eneremiaporam are 'jau", 'jau 'ga jee oje'ega mua jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

¹¹—A'ere je najereai. Aipo renyfera je reawowep. A'eramũ jeirũ 'gã je popyyka je rerawau Damasco pe. ¹² Peu je waëm ire Anianiasi 'ga 'ua oporogytau jee. Anianiasi 'ga Janeruwarete 'ga rerowiaararetea. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ nanë 'ga mama'e apou nũ. A'er-amũ peuwara 'gã judeu 'gã 'ga pojeupa ajemogyau.

¹³ A'e 'ga 'ua oje'ega jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau. —"Awamũ ene Jejui 'ga rerowiaaramũ ereko je 'jawe", 'jau 'ga jee. "A'eramũ je ene mamã'jãu", 'jau 'ga jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. —A'erauwe je temã'jãu tejearamũ nũ. ¹⁴ A'ere Anianiasi 'ga 'jau jee: "Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga ene pyrũi rakue", 'jau 'ga jee. "Janepy 'gã 'ã 'ga rerowiaa rakue. 'Ga futat ene mut wemifutara kwaawukaa enee", 'jau 'ga jee. "Ga ra'yra 'ga futat oje'eg enee, ojesaukaa enee rai'i. Ma-ma'e tywera apoare'ema 'ga ojesaukat enee rai'i", 'jau Anianiasi 'ga jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁵—"Ene futat 'awamũ ereko 'ga porogyta mome'waramũ", 'jau 'ga jee. "Ejemiesagera mome'wau ekou 'gã nupe, ejemienuwera retee", 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

¹⁶—Aipo 'e re Anianiasi 'ga 'jau jee: "Ere efu'ama jui. Eje'ega Jejui 'ga upe", 'jau 'ga jee. "Ojeupe eneje'egamũ 'ga enetywera tomoit ene wi 'jau", 'jau 'ga jee— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. —"Aipo ene iapo re je ene pymãu 'y pe 'jau", 'jau 'ga jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

—A'erauwe je je'egi Jejui 'ga upe. 'Ga upe je je'eg ire 'ga je pymãu 'y pe— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁷—A'ere je tejua tewau Jerusareg ipe ikue nũ. 'Au tewaëm ire je tewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe teporogytau Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁸ Ojeupe je porogy-

ta je 'amamũ Janejararete 'ga ojesaukaa jee. A'eramũ 'ga 'jau jee: "Ekwap kamësiete Jerusareg awi. 'Auwara 'gã naje rerowiari, ene je mome'uramũ ne", 'jau Jejui 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁹—A'eramũ je 'jau Jarejararete 'ga upe: "A'jea futat ako je ymã ene rerowiaara 'gã pyygi ikue. 'Gã jatykaaw ipe 'gã pyyka tekou ikue, 'gã nupãu tekou ikue", 'jau je 'ga upe. ²⁰ "Estevão 'ga ako ene mome'wara ikue. A'ere je 'ga jukaramũ 'ga resagi te'ama ikue. 'Ga jukaara 'gã naitya je iarũmũ te'ama ikue. Je nanë 'ga jukaa futaa ikue nũ", 'jau je Jejui 'ga upe— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau.

²¹—A'eramũ Jejui 'ga 'jau jee: "Ekwap 'aw awi, Jerusareg awi. Ekwap kwe pe mukuwara 'gã nupe je mome'wau", 'jau 'ga jee ikue. "Judeue'ema 'gã nupe je mome'wau ewau mukuu", 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe.

²² A'eramũ aipo renupa taetu najuejue etee futat wafukaita nũ. "Judeue'ema 'gã nupe je mome'wau ewau", 'jau 'ga jee ikue ojeupe 'e renupa taetu wafukaju'japa ajaupe nũ:

—Pe'je ajee 'ga sijuka futat. Nia'wyri futari 'ga ra'e— 'jau 'gã wafukaita ajaupe.

²³ Ojomoyka wafukaita. A'eramũ futat weteyrũ mososoka ipatukau. 'Yja mosimoa imonou ywau. 'Gã mara'nea 'gã nerekou 'yja mosimorukaa 'gã nupe.

²⁴ A'erauwe 'wyriara 'ga je'egi jefaruu upe:

—Pe'je 'ga rerawau imunepa imu'ama jarejog ipe— 'jau 'wyriara jefaruu 'gã nupe.

A'erauwe jefaruu 'gã 'ga rerosou. A'ere 'wyriara 'ga 'jau:

—Ma'eramũ 'gã ma'eramũ amara'ne ekoeteramũ 'ga ree 'ũ? Nakwaakwaawi'i pa je 'ã judeu 'gã mara'neawa 'ga ree nũ— 'jau 'wyriara 'ga 'gã mara'nea kwaape'ema.

Nokwaawi 'ga judeu 'gã je'egaretea. A'eramũ 'gã 'gã afukai are nanë weapyoe'emamũ nũ. A'eramũ 'ga 'gã mara'nea kwaape'ema.

A'eramũ 'wyriara 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je 'ga nupãnupãu. Ma'ja te ereapo 'gã nupe ra'e, sa'e 'ga upe 'jau. Onupã re 'ga tomome'u janee 'jau— 'jau 'ga jefaruu 'gã nupe.

²⁵ A'eramũ 'gã 'ga pofaa 'ga nupã enune. A'eramũ Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyria'ri 'ga upe:

—Ma'eramũ sipo pëë romanũa sinupã 'jau? Esage sipo romanũnamũ ae nupã?— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Namome'ui we je tejekwawera 'wyriara 'gã nupe. Jerekwawera renuw ire te nipo 'gã 'i pë nupe: "Mama'e tywera 'ga wapo futat rai'i", 'jau nipo 'gã. "Naani. Nu-apoi 'ga mama'e tywera rai'i", 'jau nipo 'gã. Maranamũ, "mama'e tywera 'ga wapo futat rai'i" 'eramũ 'gã je nupãukaa. "Nuapoi 'ga mama'e tywera rai'i" 'eramũ nipo 'gã je nupãukare'ema— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'gã 'wyria'ri 'ga upe.

²⁶ A'erauwe jefaruu 'gã 'wyria'ri 'ga oi o'wyriara 'ga upe imome'wau:

—Ma'eramū te jane rekoi ekoete 'ga ree rai'i? “Romanūa je”, e'i 'ga oree ko nū'ū— 'jau 'ga awau o'wryiara upe.

²⁷ A'eramū 'ga 'wryiara 'ga awau oje'ega Paulo 'ga upe:

—A'jea futat te ene romanūa? “Romanūa je”, e'i 'ga oree ko, 'jau 'gā 'ū.

—A'jea futat je romanūa nū'ū— 'jau Paulo 'ga jefaruu 'wryiara 'ga upe.

²⁸ —Je ka'aranūū amono kwaiwete romanū upe ikue, romanūnamū tejekwawamū ikue. A'eramū je romanūnamū tekou 'awamū— 'jau 'wryiara 'ga Paulo 'ga upe.

—Je naani nū'ū. Je namonoi ka'aranūūa romanūnamū tejekwawamū ikue nū'ū— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Je peu futat romanū ywy pe a'at ikue nū'ū. A'eramū je romanūretefa futat nū'ū— 'jau Paulo 'ga 'wryiara 'ga upe.

²⁹ Aipo renupawe 'ga upe oporonup ma'efera 'gā awau 'ga wi. Jefaruu 'wryiara 'ga nanē okyjau 'ga wi. “Romanūa ae nopofar ekoetea'uweri”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga okyjau 'ga wi.

Judeu 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nowase Paulo 'ga 'eawet

³⁰ A'ere jefaruu 'wryiara 'ga 'jau: “Ma'eramū te judeu 'gā mara'ne ekoeteramū 'ga ree rai'i 'ū?” 'jau 'ga ojeupe.

A'eramū ai'iwe 'ga 'gā majatykau. Mainana 'wryiara 'gā, judeu 'gā 'wryiari 'gā, 'gā nupe oje'ēma'e 'gā. Mīmera 'gā 'ga imua imajatykau.

—Ma'ja te 'ga wapo pē nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gā nupe. A'eramū jefaruu 'wryiara 'ga Paulo 'ga rerurukaa 'gā nupe nū.

23 A'eramū Paulo 'ga osou ypy we ae upe oje'ēma'e 'gā nesaka, 'gā jatyka 'gā nuwamū. A'erauwe 'ga oje'ega 'gā nupe:

—Pēē 'ā judeua. Je nanē futat judeua nū. Namutamut te rekoi pē pype. Je ako esage Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

² Aipo 'ga 'eramū mainana 'wryiararete 'ga amara'neramū 'ga ree, Ananiasi 'ga amara'neramū 'ga ree. A'eramū 'ga 'jau Paulo 'ga pyriwara 'ga upe:

—Ejurunupā 'ga a'i kūi. Aipo ne'ia'uweri ae— 'jau 'ga Paulo 'ga pyriwara 'ga upe.

³ A'eramū Paulo 'ga 'jau 'ga upe:

—Je nupāukar ekoeteramū te Janeruwarete 'ga ene rereko tyweretei nū a'i kūi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

—Ene te 'ā nenea'wryi. Ene te 'ā Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee ere'yi eapyaka je ree je renupa— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ma'eramū ene, “enupā 'ga”, 'jau 'ga upe 'ū? NaMoisesi 'ga remikwasiarer imū rūi aipoa— 'jau 'ga 'ga upe. —“Nan peapo”, ere futatee 'ā ekou ae upe. A'ere 'ā ene miamū nereapoi 'gā nupe e'eawer imū— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramū 'ga pyriwara 'gā amū 'jau Paulo 'ga upe:

—Aipo ere awi 'ga upe 'gā nowase. Janeruwarete 'ga te ako 'ga omogo mainana 'wryiarareteramū ai'i kūi— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

⁵ —Ikwaaw ire amunipo je 'ā aipo na'e'i 'ga upe ra'e nū'ū— 'jau Paulo 'ga wenupara 'gā nupe. —Nakwaawi te 'ā je. A'eramū je 'ā pē'wryiara upe aipo 'jau akiko— 'jau 'ga 'gā nupe. —Janeruwarete 'ga te 'ā “Pekurap kasi peje'wryiara ne”, e'i futat rakue. A'ere je 'ā nakwaawi te. A'eramū je 'ā pē'wryiara kurapa rēwējēmī pē nupe— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁶ A'ere Paulo 'ga 'jau ojeupe: “Kuu. 'Gā amū fariseua. 'Gā amū satusuea. Naju'jaju'jawe rūi 'gā nea'aramū mama'e are”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga wafukaita oje'ega 'gā nupe:

—Je nanē fariseua futat. Jeruwa 'ga fariseua futat rakue— 'jau 'ga wafukaita. —Arowiat futat je jaremanū re jane 'ēi tywy awi jarewywya nū 'ea. A'e rerowiamū te ako 'gā je pofari ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gā nupe.

⁷ Aipo 'erauwe satusueu 'gā ajamueu fariseu 'gā nee. ⁸ “Amanū re ae noferawu'jawi”, e'i satusueu 'gā ajaupe jepi. “Nitywi ae ywag ipe”, 'jau 'gā jepi. “Nitywi futari ae 'agera”, 'jau 'gā jepi. A'ere 'ā fariseu 'gā 'i: “A'jea futat. Ae 'agera rekoi ywag ipe. Ywag ipe nanē futat ae jemogyi nū”, 'jau 'gā jepi. ⁹ A'eramū 'gā a'eramū ajamueu, afuakaramū ajaupe. Oje'ega momoa ajaupe. A'eramū 'gā amū afu'ama. 'Gā nupe moromu'jara 'gā. Fariseu 'gā. A'eramū 'gā afu'ama oje'ega ajaupe:

—Nuapoi te 'ga 'ā mama'e tywera akou.

Ywagipewara 'ga nipo oje'eg 'ga upe rai'i. 'Ga 'Age-sagea nipo oje'eg 'ga upe rai'i— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'ere 'gā afukafukai etee futat. ¹⁰ A'eramū jefaruu 'gā 'wryiara 'ga 'jau ojeupe: “Tŷŷ. Omonoronok futat te 'gā Paulo 'ga 'awamū 'wei?” 'jau 'ga ojeupe.

A'erauwe 'ga 'i jefaruu 'gā nupe:

—Pe'je 'ga rerawau peu jareje'wyr ipe 'gā nui nū. Kasi 'gā a'e pe 'ga jukai ne— 'jau 'ga jefaruu 'gā nupe.

A'eramū 'gā 'ga rerawau oje'wyr ipe 'ga munepa nū.

¹¹ Ypytunimū Janejararete 'ga ojesaukaa Paulo 'ga upe:

—Erekyje kasi 'gā nui ne. Sā'ā ene je mome'ua 'au Jerusareg ipewara 'gā nupe. Nan tee futat ene ewau je mome'wau Roma pewara 'gā nupe nū— 'jau 'ga 'ga upe.

Paulo 'ga ree ifuwet ma'e

¹² Ai'iwe judeu 'gā awau ajatykau oporogytau ajaupe:

—Pe'je sijuka futat Paulo 'ga 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

—'Ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. Jarey'wawe'em futat nanē jane nū. 'Ga juka re tāmējē futat jane jarejemi'waa nū— 'jau 'gā ajaupe. —Jarejuwarete 'ga remianuwamū te 'ā jane 'i— 'jau 'gā ajaupe.

¹³ Kwaiwete 'gā ajatykau Paulo 'ga juka are oporogytau numiamū. Kwarēta 'ga ree ifuwet ma'e 'gā pytuna. ¹⁴ A'eramū 'gā awau oporogytau mainana 'wryiara upe, judeu 'gā 'wryiari 'gā netee:

—Jarejuwarete 'ga remianuwamū futat ore 'i ko, najejue etee futat ko— 'jau 'gā 'gā nupe. —“Paulo 'ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. 'Ya miamū futat jane itykure'ema”, 'jau ore ko— 'jau 'gā 'gā nupe. ¹⁵ —Eenūi 'ga oree. 'Au futat 'ga tut 'jau. “Emut 'ga 'au. Toroporo-gyta 'ga upe 'jau”, ere futatee jefaruu 'wryiara upe—

'jau 'gã mainana 'wyriara 'gã nupe oje'ëma'e 'gã netee. —'Ga renūjamū toroo 'ga rapesaka pe aje 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe. —Nowaëmi futari nipo 'ga 'ua 'au. Peu ore oi 'ga rapesaka arajupa. Peu etee futat ore 'ga torojuka 'jau pe aje 'jau— 'jau 'gã mainana 'wyriara 'gã nupe.

—Nai'i. Ai'iwe nipo je 'ga renūi— 'jau mainana 'ga 'gã nupe.

¹⁶ A'ere aipo 'gã 'eramū Paulo 'ga rekowiara 'ga enuwi. A'eramū 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe:

—“Sijuka 'ga 'jau”, e'i 'gã enee ko— 'jau 'ga awau imome'wau Paulo 'ga upe jefaruu 'gã 'wyr ipe.

¹⁷ A'eramū Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyr'ia'ri 'ga upe: —Eroo koa kunumīūū 'ga peje'wyriara 'ga pyri.

Taporogyta 'ga upe 'jau, e'i 'ga— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

¹⁸ A'eramū 'ga 'ga rerawau o'wyriara 'ga upe:

—“Kunumīūū 'ga eroo imoporogytaukaa 'ga upe”, e'i imunewipyrrera 'ga jee. A'eramū je koromū 'ga rerua ene pyri. “Toporogyta 'ga upe 'jau”, e'i 'ga enee ra'e— 'jau 'ga 'wyriara 'ga upe.

¹⁹ A'eramū 'wyriara 'ga kunumīūū 'ga popyyka erawau erojepe'au'i 'gã nui oporogytau 'ga upe:

—Ma'ja are te eneporomome'uwet jee?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ A'erauwe kunumīūū 'ga 'jau:

—Judeu 'gã ajatyka 'upa peu jetutyra 'ga rapesaka.

Jetutyra 'ga juka are 'gã fueweramū. A'eramū nipo ai'iwe 'gã 'wyriara 'gã 'jau enee, “Emut 'ga oree 'au.

Toroporogyta 'ga upe 'jau”, 'jau futatee nipo 'gã enee. O'meramū enee. Kwarëta kūima'e 'gã 'up 'ga rapesaka pe yse pe— 'jau 'ga imome'wau 'wyriara 'ga upe.

—“Janeruwarete 'ga remianuwamū futat ore 'i”, e'i 'gã ko. “Paulo 'ga jukawe'em jane nijemi'wari futari. Niy'ui futari nanē nū”, e'i 'gã ko— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —'Awamū futat nipo 'gã nuwi eneje'ega rapesaka— 'jau kunumīūū 'ga 'wyriara 'ga upe.

²² A'erauwe 'wyriara 'ga oje'ega kunumīūū 'ga upe:

—Eremome'u kasi ajee 'gã nupe ne— 'jau 'wyriara 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga kunumīūū 'ga monou 'ga 'wyr ipe nū.

'Wyriara 'ga upe Paulo 'ga monoawet

²³ A'ere 'wyriara 'ga oje'ega jefaruu 'gã 'wyr'ia'ri 'gã nupe, mukūja 'gã nupe:

—Pe'je jefaruu majatykau. Tusëtu ki jefaruua pema-jatyka. Setëta ki kawaruu 'arimū wata ma'e 'gã. Tusëtu ki aparupisawa rerekwara 'gã nanē pemajatyka nū. Paulo 'ga upe nanē ki kawaruua peroo amū nū. Peje-mogatyrumap tāmëjë futar iki pejejupa. Kaaruwypya-je'i tepeo 'jau. Sesaria pe Paulo 'ga teperoo ejaa jare'wyriara 'ga upe, Ferisi 'ga upe 'jau— 'jau 'wyriara 'ga 'gã nupe. ²⁵ —Ka'arana takwasiat imonou 'ga upe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga upe.

²⁶ Ene 'ã ore'wyriara. Jerera 'ã Krautiu Lisia. Jaruete te ene? Paulo 'ga je amono enee.

²⁷ Judeu 'gã opyyk 'ga ai'i. A'ere 'gã “sijuka 'ga 'jau”, 'gã 'i etee ajaupe. A'ere Paulo 'ga romanūa ra'e. A'e

kwaaw ire je tejemiayuwa 'gã monou 'ga pyyka judeu 'gã nui.

²⁸ A'ere je 'ga rerawau judeu 'gã nupe oje'ëma'e 'gã nupe. “Ma'ja te 'ga wapo pë nupe rai'i?” 'jau je 'gã nupe.

²⁹ A'ere 'gã 'i jee, “Nuapoi 'ga mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imū”, 'jau etee 'gã jee. A'ere 'ga nu- apoi futari mama'e tywera janee. A'eramū je 'ga jukaukare'ema 'gã nupe.

³⁰ A'eramū 'ga amū 'ua 'jau jee: “Judeu 'gã ifuwet 'ga ree”, 'jau 'ga 'ua jee. A'eramū je 'ga monou kwer- amū ene pyri. A'ere je 'ga ree ifuwet ma'e 'gã tomono enee 'jau: Pe'je pejewau peu 'ga pyri, peje- porogytau 'ga upe 'ga rowase, 'jau nipo je 'gã nupe, 'jau 'ga imonou 'ga upe ikwasiaa.

³¹ A'eramū ppytunimū jefaruu 'gã Paulo 'ga rerawau Sesaria pe. O'wyriara 'ga je'eg imū etee futat 'ga rerawau. Awau owaëma ajepaja amunaw ipe ra'ne, Āti- patriti 'jaw ipe.

³² Peu futat 'gã aku'emamū. Ku'em ire jefaruu 'gã ojewya 'ua Jerusareg ipe nū. A'eramū kawaruu 'arimū wata ma'e 'gã etee Paulo 'ga rerawau erowaëma

³³ Sesaria pe, ka'arana rerawau imonou 'wyriara 'ga upe. Paulo 'ga nanē 'gã imonou 'ga po pe nū. A'ere je- faruu 'gã ojewya 'ua nū.

³⁴ A'erauwe 'wyriara 'ga ka'arana mogytau. Imogyta- paw ire 'ga oporonupa ee Paulo 'ga upe:

—Ma'ape te ere'at rakue?

—Sirisia ywy pe je 'ari ikue nū'ū— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

³⁵ Aipo ojeupe 'eramū 'wyriara 'ga 'jau:

—Tene ajee ene ree ifuwet ma'e 'gã nuri owaëma ra'ne. A'ere taenup eneje'ega 'jau— 'jau 'wyriara 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'wyriara 'ga je'egi jefaruu 'gã nupe:

—Peroo 'ga imunepa jee peu, Erote 'ga roguufer ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramū jefaruu 'gã 'ga rerawau imunepa imyina 'og ipe iawopytyma. Jefaruuna'nī 'gã amū opytau 'ga re- sakaawamū.

Paulo 'ga je'ëwu'jagawet

24 Sīku oser ire mainana 'wyriararete 'ga, Ananiasi 'ga, judeu 'ga 'wyr'ia'ri 'gã amū nerooi Sesaria pe. Terturu 'ga nanē 'ga erawau ojeupi Ferisi 'ga upe Paulo 'ga mome'wawamū. Ananiasi 'ga Terturu 'ga rerawau oje'ega mome'waramū 'wyriara 'ga upe.

'Gã waëmauwe Ferisi 'ga Paulo 'ga rerurukaa 'gã nupe. Paulo 'ga rut 'ga reserauwe, ² Terturu 'ga afu'ama oje'ega 'wyriara 'ga upe:

—Ene 'ã ore'wyriara. Ene 'ã eneresage oree. Ymā 'ã nitywi maruapisia jane'wyr ipe. Ene 'ã ore upe oje'ëma'e nanuara apoukare'ema 'gã nupe. Erejejuka esage 'ã ore ree. Mama'e esagea 'ã ereapo oree jepi. A'eramū ene ore muekōëäina. ³ Au'jete ore muekōëäi ape. ⁴ A'ere je teja'nē pype je porogytai enee. Kasi a'e pe je ete je porogytai eneporogytamer ipe ne. A'er-

amū ki ene eapyakau jeje'eg are— 'jau Terturu 'ga 'wyrriara 'ga upe.

⁵—Koa kūima'e 'ga nia'wyrri. 'Ga 'ā ako judeu 'gā 'wyrri moyka mama'e tywera mome'wau 'gā nupe. Moromamara'neara 'ga— 'jau Terturu 'ga imome'wau 'wyrriara 'ga upe. —Jeju 'ga rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga tāmējē. Nasare pe waranup ma'efera 'ga rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga. Aje 'ā 'ga rekoi imome'wau. ⁶ A'eramū 'ga judeue'ema 'ga rerawau werewi erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ai'i— 'jau 'ga Paulo 'ga mome'wau 'wyrriara 'ga upe. —A'eramū ore 'ga pyyka ai'i numiamū. "Siroo 'ga 'wyrriara 'ga rowase jareporonupa ee Moisesi 'ga 'eawer imū 'jau", 'jau ore ai'i numiamū. "A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi rail'i, sa'e 'ga upe 'jau", 'jau ore ai'i numiamū. ⁷ A'ere jefaruu 'gā 'wyrriara 'ga ruri ojemomoyjau oree 'ga pyyka ore wi ai'i. ⁸ A'ere 'ga ore wi 'ga pyyg ire 'jau oree ai'i: "Pe'je pejewau peu 'ga rowase pejeporogytau 'ga upe", 'jau 'ga oree ai'i. A'eramū ore arajua 'agamū ai'i— 'jau 'ga 'wyrriara 'ga upe. —A'eramū ene eporonupa ee esaka 'ga upe nū. Tereenup 'ga je'eawer imū etee futat 'ga porogyta ejeupe 'jau. A'jea futat 'gā je'ega, 'jau nipo 'ga pē nupe— 'jau Terturu 'ga 'wyrriara 'ga upe.

⁹ A'erauwe Terturu 'ga rupi 'ut ma'efera 'gā, judeu 'gā, oje'ega 'ga upe:

—A'jea futat— 'jau 'gā ojomoyka imome'wau 'ga upe.

'Wyrriara 'gā nupe Paulo 'ga jemome'uawet

¹⁰ A'erauwe Ferisi 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Ere ajee ejekwawera mome'wau oree. Taruenup 'jau— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'eramū Paulo 'ga oje'ega:

—Ene 'ā namutamutat erejup 'wyrriaramū oree. A'eramū je teporogytau enee. Teku'iramū tejemome'wau enee. Terekwaap mama'e tywera je iapoe'emawera 'jau— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. ¹¹ —'Awamueuu je ruri Jerusareg ipe tewaēma ai'i, Jarejuwarete 'ga upe teporogytaawamū ai'i, 'ga muorypa ai'i. "Ene te 'ā eneresage oree", 'jau je 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe.

¹² —Je 'ā namuei 'gā tekou. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe taetu aje je 'ā namuei 'gā tekou. Judeu 'gā jatykaaw ipe tewau miamū je nakurawa'uweri 'gā jepi— 'jau Paulo 'ga 'ga upe. —Ukawō'ō me taetu aje je 'ā namuei 'gā tekou. Ako esage te je 'ā 'gā pype numiamū. ¹³ A'ere 'ā 'gā je je'ēwu'jag ekoetei. A'ere 'ā je je'ēwu'jag ekoeteara je'ega naenae'i ete je kwau— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. ¹⁴ —Je 'ā Jarejuwarete 'ga arowiat tekou. Oreypy 'gā 'ā Jarejuwarete 'gā werowiat rakue. Jeju 'ga nanē je 'ā arowiat nū. Jeju 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'ya 'ga. A'e 'ga je arowiat. A'ere 'ā judeu 'gā nuerowiari 'ga. A'eramū 'gā 'ā amara'neramū je ree— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'wyrriara 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga je'ega je arowiat. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasaret, Moisesi 'ga remikwasaret. Mīmera je akwaapap. ¹⁵ "Aemanū re nipo Janeruwarete 'ga ae mū'ēi tywy awi ae mowywyapap nū. Ia'wyre'ema 'gā, esage ma'e 'gā. Mīmera 'gā nipo 'ga imū'jāu imowywya nū" 'ea judeu 'gā werowiat. Je

nanē erowiaa nū. ¹⁶ A'eramū je tekou esage Jarejuwarete 'ga rowase. Ae rowase 'jau je iapou tekou. Naapoi futari je mama'e tywera Jarejuwarete 'ga rowase— 'jau Paulo 'ga ojemome'wau 'wyrriara 'ga upe.

¹⁷ —Namutat je rekoi teatau amunaw imū ai'i. "A'wamue te je ruri tejewya Jerusareg ipe ai'i nū. Ka'aranūū rerua teptytuna 'gā nupe ai'i. Jarejuwarete 'ga upe nanē je ape monou ai'i nū— 'jau 'ga 'ga upe. ¹⁸ —Moisesi 'ga je'eager imū je tewau tejauka ra'ne. A'ere je tewau tesou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ai'i. Ka'aranūūa je erawau erosou 'ga upe. A'e je iaporamū judeu 'gā amū, Asia ywy awi 'ut ma'efera 'gā, je resaka. Nakwaiwete rūi 'gā ajemogyau je rewiri. "Nan kasi peapo ne", na'e agawewi je 'gā nupe. Ako esage te je 'ā 'gā pype numiamū. A'etea 'gā je pyyk ekoete ai'i— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'ere 'ā 'gā jēmī nuri je mome'wau 'au enee. 'Gā te amunipo 'ā 'ut je mome'wau 'au enee. ²⁰ Tene ajatyka ma'efera 'gā je mome'ui 'au enee. Tene 'gā mama'e tywera je iapoawera mome'ui enee, 'gā nupe oje'ēma'e 'gā nowase iapoawera— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. ²¹ —'Gā nowase te'ama je aipo je 'i te 'gā nupe ai'i, "Amanū re ae 'ēi tywy awi owywya nū", a'e je te'ama 'gā nupe 'gā nowase ai'i. A'e are te 'gā je pyyg ekoetei je rerua 'au ai'i— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'ga upe.

²² Ferisi 'ga Jeju 'ga rerowiaara 'gā nemimu'efera rera kwaapa futat. A'eramū 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Tene jefaruu 'wyrriara 'ga ruri owaēma ra'ne, Lisia 'ga ruri ra'ne— 'jau 'ga 'ga upe. —'Ga waēmamū taapyaka eneje'eg are 'jau nū. A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi rail'i, ta'e enee 'gā imome'uramū 'jau— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

²³ A'eramū Ferisi 'ga 'jau jefaruu 'gā 'wyrriari 'ga upe:

—Jefaruuna'nī 'ga emono amū imogou peu 'ga pyri, 'ga ree ojejuka ma'eramū. Tene 'ga pytuna 'gā nuri 'ga resaka, mama'e rerua 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁴ A'ere, anurenure'i Ferisi 'ga wemireko ēē retee awau oje'ega 'ga upe. 'Ga remireko ēē judeua. ēē rera Drusila. A'eramū Ferisi 'ga 'jau jefaruu 'ga upe:

—Ekwap Paulo 'ga rerua. Toporogyta 'ga oree 'jau. Taruapyaka Jeju 'ga mome'u are 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Ojeupe 'ga waēmamū Ferisi 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Jeju 'ga emome'u oree— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga Jeju Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. ²⁵ A'eramū Paulo 'ga 'jau 'gā nupe:

—Mama'e tywera kasi peapo ne. Jarejuwarete 'ga je'ega peenup. Pejemu'akwaap nanē mama'e tywera apoe'em are pejekou— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe 'ga remireko ēē retee futat. —Anure nipo jane juejue jane oi jarejesaukaa Jarejuwarete 'ga rowase. A'e pe futat nipo 'ga 'gā amū nupe 'jau: "Ene ekwap peu mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nereenuwi jeje'ega rakue", 'jau nipo 'ga 'gā nupe. A'eramū nipo 'ga oje'ega renuparera 'gā amū nupe 'jau: "Ene jeje'ega ereenup rakue. A'eramū ene ejua 'au je pyri", 'jau nipo 'ga ore mū upe— 'jau Paulo 'ga 'ga upe.

Aipo renupa Ferisi 'ga okyjau Paulo 'ga remimome'u awi.

—Au'je nipo ra'ne 'ja. Anure taapyaka ene ree 'jau nū. Ere ewau ore wi ra'ne— 'jau 'ga Paulo 'ga upe, okyjau aipo Paulo 'ga 'eramū.

A'erauwe 'gā Paulo 'ga rerawau erojewya imunepa imyina nū.

²⁶ A'ere 'wyrriara 'ga 'i ojeupe etee futat: “Ka'aranūūa sipo 'ga amut jee 'wei, omuēma repyramū 'wei”, 'jau 'wyrriara 'ga ojeupe.

A'eramū 'ga a'eramū Paulo 'ga renūju'jau'japa kamēsi'īsī'ī' 'ga renūina 'ga moporogytaukaa ojeupe. “Taesak 'ga ka'aranūū mura tejee 'jau kwy”, 'jau 'ga nūmiamū. A'ere Paulo 'ga nomonoi futari ka'aranūūa 'ga upe.

²⁷ Mukūja kwara poromukuran Paulo 'ga akou peu. A'ere Ferisi 'ga ēmi 'wyrriaramū 'ūi awi. Posiu Fesitu 'ga akou 'wyrriaramū 'ga renawer ipe nū. A'ere judeu 'gā nipoiriweri Paulo 'ga wi. A'eramū Ferisi 'ga iapou judeu 'ga remifutar imū etee futat 'gā nupe. A'eramū 'ga opoire'ema Paulo 'ga wi.

'Wyrriararete 'ga pyri Paulo 'ga wataweramū

25 Muapyr etee oser ire Fesitu 'ga awau Jerusareg ipe. ² Peu mainana 'wyrriara 'gā, judeu 'gā 'wyrriara'ri 'gā netee awau oporogytau 'ga upe. Paulo 'ga je'ēwu'jaga 'ga upe nū. A'ere 'gā 'jau:

³ —Paulo 'ga emut 'au imoporogytaukaa oree nū. Taruapyaka 'ga porogyta are 'jau— 'jau 'gā 'wyrriara 'ga upe.

“Simorytee 'wyrriara 'ga. A'eramū 'ga Paulo 'ga mua janee. A'eramū jane 'ga jukau”, 'jau 'gā ajaupe.

⁴ A'ere 'wyrriara 'ga 'i etee 'gā nupe:

—Peu futat pekwap. Pēē futat pekwap peu pejeporogytau 'ga upe. Sesaria pe futat te 'ā Paulo 'ga rekoi moromunepawa pype. Peu futat je oi tejewya anurenure'i nū. ⁵ A'eramū pēē peje'wyrriara 'gā amū monou je rupi. Peu futat 'gā tomome'u 'ga jee 'jau nū, 'ga rowase 'jau— 'jau etee 'wyrriara 'ga 'gā nupe. —A'jea futat pa 'ga mama'e tywera apoi akou rai'i, ta'e 'gā nupe peu 'ga rowase 'gā 'ga mome'uramū 'jau— 'jau 'wyrriara 'ga 'gā nupe.

⁶ Teis etee 'ga osea Jerusareg ipe. A'ere 'ga ojewya awau Sesaria pe nū. Ai'iwe 'ga awau wapyka peu aemogytaaw ipe 'ūina. Oporenuwaiwamū 'ūina 'gā imome'u are. “Maran sipo 'ga mama'e tywera mū apoi 'gā nupe rai'i”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramū futat 'ga Paulo 'ga renūina 'ga rerurukaa 'gā nupe.

⁷ Paulo 'ga reserauwe judeu 'gā Jerusareg awi 'ut ma'efera 'gā ojopowāna 'ga ree, 'ga mome'wau 'wyrriara 'ga upe:

—Nia'wyrri futari noko 'ga oree jepi. Mama'e tywera etee noko 'ga wapo oree jepi— 'jau judeu 'gā Paulo 'ga mome'wau 'wyrriara 'ga upe.

A'ere aipo 'gā 'ea naena'e'i etee 'wyrriara 'ga upe.

⁸ A'erauwe Paulo 'ga 'jau 'wyrriara 'ga upe:

—Naapoa'uweri noko je mama'e tywera tekou jepi. Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat je mama'e apoi tekou jepi. Naapoi futari je mama'e tywera Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe jepi. 'Wyrriararete 'ga upe

miamū je mama'e tywera naapoa'uweri jepi. 'Wyrriararete 'ga je'ega je aenup tekou jepi— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe.

⁹ A'ere Fesitu 'ga poromuorywiweramū judeu 'gā nee. A'eramū 'ga a'eramū 'jau Paulo 'ga upe:

—Judeu 'gā “Emut 'ga 'au Jerusareg ipe”, e'i jee ai'i. Eneowet te ene Jerusareg ipe? Peu futat too teapyakau ene ree 'jau nū— 'jau Fesitu 'ga 'ga upe.

¹⁰ A'eramū Paulo 'ga 'jau 'wyrriara 'ga upe:

—Naani nū'ū. 'Au etee futat je rekoi nū'ū. Je romanūa. A'eramū je 'au etee futat tekou ene rowase. Naapoi futari je 'ā mama'e tywera judeu 'gā nupe. Aipo 'ā erekwaap futat. ¹¹ Mama'e tywera je iapo re te amunipo 'ā je oi tejejukaukaa 'gā nupe. A'ere 'ā je naapoa'uweri te mama'e tywera. O'meramū te 'ā 'gā 'i. 'Gā 'mea te 'gā wereko. A'eramū ene je monowarū'em futat 'gā nupe. Mama'e tywera je iapo re te amunipo 'ā je monoarū ape 'gā nupe— 'jau Paulo 'ga 'wyrriara 'ga upe. —A'eramū ene 'awamū je monou jare'wyrriararete 'ga pyri etee— 'jau etee Paulo 'ga 'ga upe.

¹² A'erauwe Fesitu 'ga oje'ega ojeupe oje'ēma'e 'gā nupe:

—Amono te je 'ga peu?— 'jau 'ga 'gā nupe.

A'erauwe 'gā oje'ega:

—Ere ajee 'ga monou— 'jau 'gā 'ga upe.

A'erauwe 'ga oje'ega Paulo 'ga upe:

—Ko ajee je ene monoi peu, Roma pe 'wyrriararete 'ga upe, tejeupe ene'eawer imū etee futat— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

A'erauwe 'ga Paulo 'ga rerawaukaa imunewukaa imu'ama nū. Yaruua mū rura poromukuran 'ga monou 'ga mu'ama 'ga munepa.

Agripa 'ga Berenise ēē retee

¹³ Anurenure'i 'wyrriara mū 'ua owaēma Sesaria pe. Agripa 'ga 'ua wenyra ēē retee Fesitu 'ga upe oporogytau:

—Au'jete ereko 'wyrriaramū 'gā nupe— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

Wenyra ēē Berenise ēē retee 'ga 'ua oporogytau 'ga upe. ¹⁴ Peu 'gā nekoneko'i re Fesitu 'ga Paulo 'ga mome'wau 'gā nupe.

—Ferisi 'ga kūima'e 'ga amū om'yi 'au moromunepawa pype rakue. 'Ga rera Paulo— 'jau Fesitu 'ga imome'wau Agripa 'ga upe.

Agripa 'ga nanē 'wyrriaramū.

¹⁵ —A'ere Jerusareg ipe je oramū, mainana 'wyrriara 'gā, judeu 'gā 'wyrriara'ri 'gā netee, 'gā 'ga je'ēwu'jaga jee— 'jau Fesitu 'ga imome'wau aipoa 'wyrriara 'ga upe. —A'ere 'gā 'jau jee: “Ere 'ga jukaukaa 'gā nupe oree. 'Ga juka are orefueweramū arajemogyau”, 'jau 'gā jee.

¹⁶ A'ere je “Naani”, 'gā nupe. “Naani. Nojuka ekoetei ae romanūa”, je 'i etee 'gā nupe— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —“Mama'e tywera apoara 'ga rowase tee ae porogytai ajatykau”, je 'i etee 'gā nupe. “A'eramū futat ae ojoje'ēwu'jagaramū ajuowase imome'wau ajaupe. Ore nan aruapo jepi”, 'jau je 'gā nupe— 'jau 'ga 'wyrriara 'ga upe. ¹⁷ —A'eramū 'gā 'ua owaēma. 'Gā waēm ypyrauwe

je, ai'iwe tefere'emamũ futat tewau peu aemogytaaw ipe teapyka te'ýina. "A'jea pa 'ga mama'e tywera apoi rai'i", ta'e 'jau, 'jau je tewau te'ýina teapykau 'gã nee. ¹⁸ A'ere judeu 'gã 'me ate. Namama'e tywera rui futat 'ga wapo akou janee rai'i. ¹⁹ "Nuapoi 'ga mama'ea Moisesi 'ga je'eger imũ", 'jau futatee 'gã jee. "Jejuu 'ga etee 'ga oo imome'wau akou kwe pe 'gã nupe" 'ea te. "Jejuu 'ga ako amanũ rakue. A'ere 'ga ako 'ga ferawi etee rakue nũ" 'ea 'ga akou imome'wau 'gã nupe 'ea etee je enupa. A'e are judeu 'gã amara'neramũ Paulo 'ga ree rai'i, Jejuu 'ga mome'u 'ga rekoramũ rai'i. ²⁰ A'eramũ je 'jau Paulo 'ga upe, "Je najereapyoi etee judeu 'gã ene je'ewu'jag are. Enejewyriwet te ene peu ewau Jerusareg ipe ejemome'wau jee 'gã nowase?" 'jau je 'ga upe. ²¹ "Naani. Najeoweretei je peu nũ. Roma 'jaw ipe too 'jau. 'Wyriararete 'ga upe too tejemome'wau 'jau", 'jau etee 'ga jee— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe. —A'eramũ je 'jau jefaruu 'gã nupe, "Pe'je 'ga rerawau imunepa imu'ama nũ. Anure tomono 'ga 'wyriararete upe 'jau", 'jau je 'gã nupe— 'jau 'ga 'ũina imome'wau 'ga upe.

²² A'eramũ Agripa 'ga 'jau Fesitu 'ga upe:

—Jeporenuwiwet je 'ga porogyta are— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

—A'jea. Ai'iwe tereenup 'ga porogyta 'jau— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe.

²³ A'eramũ ai'iwe Agripa 'ga waity mojoy'rau wenyra eẽ retee. Waity esagea 'gã imunepa ojewi. Waity mojoy'ru re 'gã awau. Awau osou aemogytaaw ipe. Jefaruu 'gã, 'wyria'ri 'gã netee awau. Mĩmera 'gã awau osou 'gã nupi. A'erauwe Fesitu 'ga oje'ega jefaruu 'gã nupe:

—Perut Paulo 'ga oree. "Toroporogyta enup 'ga 'jau", e'i 'ga— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁴ Paulo 'ga reserauwe Fesitu 'ga Paulo resaukaa Agripa 'ga upe:

—Koromũ noko 'ga 'ja. Ko 'ga noko judeu 'gã Jerusareg ipe je oramũ oje'ewu'jag jee ikue 'ja— 'jau Fesitu 'ga 'ga resaukaa Agripa 'ga upe, ajatyka ma'efera 'gã nupe we. —A'ere 'gã 'ua 'au futat 'ga je'ewu'jaga jee ai'i nũ, 'aga aemogytaaw ipe futat ai'i nũ. Namutamutat 'gã 'jau ajemogyau jee: "Ere 'ga jukaukaa 'gã nupe oree", 'jau 'gã afuakaramũ jee, je rerekou— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. ²⁵ —A'ere je "Naani. Nuapoi 'ga mama'e tywera ajukaawamũ", je 'i etee 'gã nupe. A'eramũ Paulo 'ga futat 'jau jee: "Je mono ape 'wyriararete 'ga upe. Tajemome'u 'ga upe 'jau nũ", 'jau 'ga jee. A'eramũ je anure nipo 'ga monou Roma pe. A'ere je nakwaawi'i etee 'ga mama'e tywera apoawera. Maran gatu nipo ene 'ga jemome'uramũ 'ga mama'e tywera iapowera mũ rekoare'ema. ²⁶ Je naekoari amũ ai'i. Ma'ja katu nipo 'ã je amono ikwasiaa 'wyriararete 'ga upe. Nitywi te 'ã ikwasiaripyra mama'e tywera 'ga iapowera. 'Ga jemome'u re te nipo je mama'ea mũ resagi ikwasiaripyra. ²⁷ Mama'e tywera 'ga iapoe'emamũ, je nomonoa'uweri ikwasiaa 'ga upe. Naje maran mama'e kwaape'ema imonou ekoete ikwasiaa 'ga upe, a'e te je nũ ai' kũi. Mama'e a'jea te 'ã ae

omono ikwasiaa nanuara upe jã'nũ'ũ, nan 'ga rekoi 'ea jã'nũ'ũ— 'jau Fesitu 'ga Agripa 'ga upe.

Agripa 'ga upe 'ga 'eawet

26 A'eramũ Agripa 'ga 'jau Paulo 'ga upe: —Ere ejemome'wau oree, ki Paulo. Taruenup eneporogyta 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Paulo 'ga ojemome'wau 'ga upe:

² —Ene upe je jemome'ua je muekõëi je mýina.

³ Ene 'ã judeuramũ ore kwaap katu ape. Oreremiapoa nanẽ 'ã ene ikwaapa katu nũ. A'eramũ ene eapykau jeje'eg are— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe.

⁴ —Jerekwawera 'ã judeu 'gã okwaap katu ajemogyau. Je kunumĩa we futat tekou Jarejuwarete 'ga je'eg imũ ikue. Teje'wyr ipe miamũ je reko esagei jepi. Jerusareg ipe taetu aje je 'ã je reko esagei judeu 'gã pype. ⁵ Ma'eramũ 'gã 'ã je kwaawi katu je rekoramũ— 'jau 'ga imome'wau Agripa 'ga upe u'ama. —Je ree oporomome'uweramũ 'gã tomome'u enee. Je 'ã fariseua te. A'eramũ 'gã ojomoyka je kwaapa. Fariseu 'gã 'ã Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat wapo jepi— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe u'ama imome'wau.

⁶ —'Awamũ 'ã je rekoi "opapaw ire ae 'ëi tywy awi owywya 'ua nũ" 'e rerowiaa. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i aepy 'gã nupe rakue: "Pemanũ re je pẽ mũ'ëi tywy awi pẽ mowywya nũ", 'jau 'ga ae upe rakue. A'ea je 'ã arowiat tekou— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama. ⁷ —A'ea 'ã judeu 'gã juejue werowiat. A'eramũ 'ã judeu 'gã ajemogyau oporowykyau 'ga upe. "Ore manũnamũ Janeruwarete 'ga tore mũ'ë tywy awi ore monou ojepyri 'jau kwy", 'jau 'gã 'ã ajemogyau. A'eramũ 'gã au'jeteramũ oporowykyau ajemogyau. A'ea je arowiat 'gã 'jawe. A'etea 'gã oje'jawe je erowiarãmũ je pyyg ekoete je munepa. Je je'ewu'jaga ekoete 'gã nupe— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama.

A'eramũ Paulo 'ga ojerowaka amã'jãu judeu 'gã nee oje'ega 'gã nupe:

⁸ —Ma'eramũ gatu nipo 'ã pẽẽ judeuramũ neperowiari "Jarejuwarete 'ga ae moferap" 'ea. Janepytuna 'gã 'ã najuejue etee futat werowiat "owywyt futat ae opapaw ire" 'ea. A'ere 'ã pẽẽ tekatu etee neperowiari aipoa— 'jau Paulo 'ga ojerowaka 'gã nupe oje'ega.

⁹ —Ymã te je nanẽ futat Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nereko tyweretei ikue. "Esage sipo a'ea Janeruwarete 'ga upe pa", 'jau je ikue. A'ere aipoa nia'wyr 'ga upe rakue. ¹⁰ A'ea je aapo Jerusareg ipe ikue. Mainana 'wyr-iara 'gã je monou Jejuu 'ga rerowiaara 'gã pyygukaa jee ikue, Nasare pe waranup ma'efera 'ga rerowiaara 'gã je ipyyka imunepa ikue. Esage ete 'gã apisiukara jee ikue. Ikwaawe'ema je rerekou ikue. ¹¹ Namutat tekou Jejuu 'ga rerowiaara 'gã nereko tyweaete ikue. 'Gã jatykaaw ipe tewau 'gã nupe 'gã nereko tyweaete ikue. "Na-Janeruwarete 'ga remimurera rui Jejujamũ, tamu'eukat 'gã 'jau", 'jau je tejeupe ikue numiamũ. "Jejuu 'ga takurawukat 'gã nupe 'jau", 'jau je tejeupe ikue numiamũ. A'ere 'gã naani. Nopoiri futari Jejuu 'ga rerowiar awi. Kwaiwete je temara'neramũ 'gã nee. A'eramũ je tewau

kwe pe tekou 'gã nerekou tyweaete— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

¹²—A'eramũ je tewau Damasco pe numiamũ. Jejui 'ga rerowiaara 'gã nerekou tywereteawamũ je tewau numiamũ. Mainana 'wyriara 'gã je'eg imũ futat tewau tekou 'gã nerekou tyweaete numiamũ. ¹³A'ere jewaw ipe mama'e mũ ete ijesaokari jee. Enyfuk te. A'eramũ je te'aa ywyu eny awi. Tii. Teirũ 'gã netee futat aru'aa arawau arajupa enywyter ipe. Ajeaje katu kwara ruwamũ eny 'ari ore ree ywag awi 'ua. Kwara renya te wapyraap enyfuga. ¹⁴A'eramũ ore arajupa aru'aa enywyter ipe futat teirũ 'gã netee. A'eramũ Janejararete 'ga eny awi je 'aramũ oje'ega jee. Judeu je'eg imũ 'ga oje'ega jee. Epyreu 'jawa 'ga iapou jee. "Ma'eramũ te je rereko tywerete ape, ki Saulo?" 'jau 'ga jee oje'ega. "Sã'ã ene ejeymawa ejenuwe'emamũ, inupã ywya pyu, imayrũmũ. Nan tee futat je renuwe'emamũ ene te futat erejemayrũ. Je rerowiaara 'gã erereko tywerete jepi. A'eramũ je ene mayrũkaa", 'jau 'ga jee— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁵—A'eramũ je 'jau 'ga upe, "Awỹja te poromũ oje'eg jee?" 'jau je 'ga upe. "Je Jejuiamũ aje'eg enee", 'jau 'ga jee. "Je te 'ã je rereko tywerete ape", 'jau 'ga jee ojeupe je je'egamũ— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁶—"Efu'am jui. Ajesaukat je enee. A'eramũ ene 'awamũ ewau ekou kwe pe je mome'waramũ. A'ere anure tamu'e ene 'jau. A'eramũ ene ewau ekou 'gã nupe kwe pe je mome'wau", 'jau 'ga jee. ¹⁷"Je te 'ã amono ene judeue'ema 'gã nupe temome'waramũ. A'eramũ nipo je tejejukau ene ree ene rekoramũ", 'jau 'ga jee ikue. "Najudeu 'gã nũi ene resaka 'gã mogoukare'ema ene ree. Najudeue'ema 'gã nũi nanẽ nũ", 'jau 'ga jee ikue. "Je te 'ã apyryũ ene judeue'ema 'gã nupe temome'waramũ", 'jau 'ga jee ikue— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁸—"A'eramũ ene ewau 'gã mu'jau je ree, je kwaawukaa 'gã nupe, 'gã mu'akwaapa je ree", 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga imome'wau Agripa 'ga upe. —"A'eramũ 'gã ene je mome'uramũ ene renupa etee. A'eramũ 'gã ajemogyau je rerowiaaramũ, Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee iapou, 'jau 'ga pẽ nupe, ere ki ewau ekou 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —"Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa 'gã jemogyi. 'Arimũ wata ma'e 'jawe je rerowiaara 'gã jemogyi. A'eramũ ene ewau mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa mũ nerua imũ'jãu jui, je rerowiarukaa 'gã nupe. 'Mama'e esagea te ki peapo pejejaupe', e'i 'ga pẽ nupe. 'Tejerowiaramũ je 'gã katu'ogi', e'i 'ga pẽ nupe, ere ki 'gã nupe ekou. 'A'eramũ futat je 'gã mũ'jãu tejemiayuwamũ', e'i 'ga pẽ nupe, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe, imome'wau.

¹⁹—A'eramũ je 'ã 'agamũ tekou 'ga rerowiaaramũ 'ga mome'wau 'gã nupe. 'Ga je'eg imũ futat je iapoi— 'jau 'ga imome'wau Agripa 'ga upe. ²⁰—Damasco pe ra'ne ra'ne futat je 'ga mome'u ypyruga 'gã nupe ikue. A'ere je tewau Jerusareg ipe 'ga mome'wau nũ. A'ere Jerusareg awi je tewau Judeja ywy pewara 'gã nupe, 'ga mome'wau nũ. A'e awi je tewau judeue'ema 'gã

nupe 'ga mome'wau kwe pe tekou. "Pe'je pejepoia pejetywer awi", 'jau je 'gã nupe. "Jarejuwarete 'ga perowiat pejemogyau. A'eramũ pẽ pejepoia pejetywer awi. A'eramũ pẽ mama'e esage apou pejemogyau", 'jau je 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'jau pẽ nupe: "Kuu. A'jea futat. 'Gã otywer awi 'gã poiri ra'e. Sã'ã 'gã neko esagea etee", 'jau nipo 'gã pẽ nupe, 'jau je 'gã nupe ikue— 'jau 'ga 'ga upe. ²¹—Judeue'ema 'gã je imome'uramũ judeu 'gã je pyyka 'agamũ ai'i. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe je rekoramũ 'gã je pyyka ai'i. "Sijuka 'ga", 'jau 'gã jee numiamũ. ²²A'ere Janeruwarete 'ga rekoi te 'ã je pyri. A'eramũ 'ga a'eramũ je jukaukare'ema 'gã nupe— 'jau 'ga imome'wau 'ga upe. —A'eramũ je 'ã 'au tekou 'ga mome'wau 'gã nupe. 'Wyriat, tesirũmet. Mĩmera 'gã nupe je 'ã 'ga mome'ui tekou— 'jau 'ga 'ga upe. —Sã'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã imome'ua 'gã nupe rakue. Nan tee futat je imome'ui 'gã nupe. Moisesi 'ga remikwasiarera 'jowerimũ etee futat je rekoi imome'wau— 'jau 'ga 'ga upe.

²³—A'ere 'ã "Janeruwarete 'ga remimurera 'ga jereko tywerukari amanũmũ janee rakue", 'jau je 'gã nupe. A'ere 'ã 'ga manũ re Janeruwarete 'ga, 'ga moferawi etee nũ. "Ga ra'ne tãmẽjẽ futat te 'ã oferap janee", 'jau je 'gã nupe. "A'eramũ 'ga werowiaramũ jane katu'oka", 'jau je 'gã nupe— 'jau 'ga Agripa 'ga upe u'ama. —"Judeuramũ ore, judeue'emamũ pẽ. Mĩmeramũ futat nipo jane manũ re Janeruwarete 'ga jane mũ'jãu tywy awi jane mowywya nũ. Sã'ã Jejui 'ga ferawa. Nan futat jane ferawi nũ", 'jau je 'gã nupe— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe imome'wau.

²⁴Aipo Paulo 'ga 'eramũ Fesitu 'ga wafukaita 'ga upe: —Ene'me eteete awi ekou kũi. Ene'akwaawe'ema te ene rereko kũi. Ka'arana mogytaetea te ene mo'meukat ene mogou kũi— 'jau Fesitu 'ga wafukaita Paulo 'ga upe aipo 'ga 'eramũ.

²⁵A'eramũ Paulo 'ga 'jau 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. Naje'mei futari je nũ'ũ. A'jea futat je 'i nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga Fesitu 'ga upe.

²⁶A'eramũ Paulo 'ga 'jau Agripa 'ga upe:

—Enereapyo katu jeremimome'u are. A'eramũ je tekyjawe'em imome'wau enee— 'jau 'ga Agripa 'ga upe imome'wau u'ama. —Jejui 'ga oo watau ae reape futat wemiapo apou ae upe. Najemime rũi futat 'ga oporowykya apoi. Ae reape futat 'ga iapoi akou— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁷—Erekwaap katu futat 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega, ki Agripa? Erekwaap te 'ga je'ega mome'warera 'gã nemikwasiarera? A'jea futat ene ikwaapa katu 'ga je'ega— 'jau Paulo 'ga Agripa 'ga upe.

²⁸A'eramũ Agripa 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—"Kamẽsĩete futat 'ga tamogo Jejui 'ga rerowiaaramũ 'jau" ere te jee?— 'jau 'ga Paulo 'ga upe.

²⁹—Ëẽ. Afutat ete je pẽ juejue 'ga rerowiara nũ'ũ— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe. —Afutat je pẽ nekoa teje'jawe. Anurenure'i sipo pejemogy je 'jawe, pẽporomuku te ra'u pejemogyau je 'jawe nũ. A'ere je teje'jawe pẽ je-

mogy futari. A'ere je nafutari teje'jawe pē pofara— 'jau Paulo 'ga u'ama Agripa 'ga upe.

³⁰ A'eramū 'gā awau ū'jāu 'ga wi. Fesitu 'ga, Agripa 'ga, Berenise ēē, 'gā pytuna 'gā. Mīmera 'gā awau ū'jāu 'ga wi.

³¹ —Nuapoi futari 'ga mama'e tywera amanūawamū ra'e. Opopar ekoete te 'gā 'ga mu'ama ra'e— 'jau 'gā awau oporogytau akou ajaupe. —Mama'e tywera 'ga iapo re te amunipo 'ā 'gā 'ga jukai— 'jau 'gā ajaupe.

³² —“Wyriararete 'ga upe je oi tejemome'wau” 'e'em ire amunipo 'ā 'ga muēmi 'awamū futat— 'jau Agripa 'ga Fesitu 'ga upe.

Roma pe Paulo 'ga oawet

27 —A'ere ako jane “Itari ywy pe simono 'ga”, jane 'i te ai'i— 'jau 'gā ajaupe.

Roma 'upa Itari ywy pe. A'eramū 'gā Paulo 'ga monou jefaruu 'ga po pe, 'ga pyri ipofaripyra 'gā neewe. Juriu 'ga po pe imonou. Juriu 'ga jefaruu 'gā 'wyria'ri 'ga. A'eramū tesirūmera 'gā 'jau 'gā nupe “Wyriararete 'ga remiayup” 'jau 'gā 'gā nupe. A'eramū ore arawau. Je nanē tewau 'gā nupi, Lukaramū.

² A'eramū yara 'ua. Adramitiu 'jaw awi 'ua ojekoka. A'e pype futat arawau. Asia ywy pe futat aipoa yaruua awau. Jefaruu 'wyriara 'ga futat ore rerawau. A'eramū ore aru'aa ipype. Aristaku 'ga awau ore rupi. Tesarūn ipewarera 'ga. Tesarūna 'jawa 'upa Masetoni ywy pe. Aru'ar ire ore oroia jupiwewe futat. Arawau ka'a wyyri etee futat arakou. Oropytunaapa ore nū. ³ Ai'iwe ore arawau orowaēma Sidom ipe. A'ere Juriu 'ga jejuka esagei Paulo 'ga ree. A'eramū 'ga 'ga muēmukaa yaruu awi. A'eramū Paulo 'ga awau ojekoty'aawa 'gā nesaka. A'eramū 'ga jekoty'aawa 'gā mama'e mua 'ga upe, 'ga remirerooramū, 'y rupi 'ga remi'uramamū. A'ere 'ga 'gā nesag ire ojewya 'ua, yaruu pype u'aa nū.

⁴ A'eramū ore oroia nū. Arawau 'ypō'ō atykupe katy ywytu awi. Ywytu ore monoukare'ema tyypterimū. A'eramū ore orokwapa 'ypō'ō atykupe katy etee ywytu awi. Orejau katy 'ypō'ō ūina, Sipiri 'jawa 'ūina.

⁵ Arawau 'ypō'ō sī rowaapa 'yrewiwa aapa. Arawau kwe katy ka'aeme'ywa pyyka nū. Arawau orowaēma Mira 'jawa amunaw ipe. Lisi ywy pe 'upa aipoa. Peu futat ore aru'jāu. ⁶ A'e pe futat Juriu 'ga yaruu mū resaka orojee nū. Aresāri 'jaw awi 'ua aipo yaruua. Itari ywy pe oo ma'e futat poromū. A'eramū 'ga ore reru'aa ipype nū.

⁷ Ipype aru'ar ire ore oroia nū. A'ere ywytua nore mu-jānukari. A'eramū ore meewe arawau arakou orosea pytunū. Tyypterimū'i arawau arakou. Orokwapa Synito 'jawa pyu. Ay katu te ore yaawi arawau aipo 'ypō'ō atykupe katy jui. A'ere ywytua ore rowopepiri etee futat. A'eramū ore erowaka ywytu wawa katy etee futat jupe 'ypō'ō wyyri arawau arakou. 'Ypō'ō ūina Kreta 'jawa atykupe katy arawau Salmona 'jawa pyu. Salmona 'jawa 'upa 'ypō'ō sī me. ⁸ A'eramū ore arawau 'ypō'ō rupi etee futat arakou. Ay katu te ore oi orowaēma Jemiaresagea 'jaw ipe. Laseja 'jawa pyri 'upa aipoa Jemiaresagea. ⁹ A'e pe ore arajupa oroporo-

mukuuramū oropytau. Ywytua wejue opojyayramū oree. Judeu 'gā nupe 'araiwamū kwaw ire 'gā wea'aramū otywera moiawer are. “Janeruwarete 'ga janetywera omoit jane wi”, 'jau 'gā ajaupe. Aipo 'araiwa akou amāmyter ipe. Aipoa 'araiwa kwaw ire kwaiwete te amana, kwaiwete te ywytua nanē nū. A'eramū opojyayramū kwe pe ae wawamū awau yaruu pype ae ataa.

A'ere Paulo 'ga 'jau oree:

¹⁰ —A'raiwa ako okwaw ai'i. A'eramū jane jareapyakaakau ee ra'ne. Kasi a'e pe 'aw awi jane oramū nia'wyyri jane ne— 'jau 'ga oree. —Janeyara tyywyk jane ne. Karaemā jane simonoukapaw ekoete ne. Ae 'gā we opaw ine— 'jau 'ga oree.

¹¹ A'ere yaruu waraara 'ga nuerowiari Paulo 'ga. Yaruu jara 'ga nanē futat 'ga rerowiare'ema nū.

A'eramū 'gā 'jau etee 'gā nupe:

—Naani nū'ū. Nipojya'uweri nū'ū. Soo tāmējē futat jane jarekou nū'ū— 'jau etee 'gā oree.

A'eramū jefaruu 'gā 'wyria'ri 'ga 'gā nerowiaa.

¹² —Au nia'wyyri jane amana pype jane rekoa— 'jau etee 'gā jefaruu 'wyriara 'ga upe. —A'eramū jane jarewau futat. Fenise 'jawa amunaw ipe soo esaka 'jau— 'jau etee 'gā 'ga upe.

Fenisea 'up 'ypō'ō ū pype wējēmī futat nū. A'e pe ywytua nipytuui. A'eramū 'gā 'jau:

—Soo peu, Fenise 'jaw ipe 'jau. Peu futat soo ko amana magwapa 'jau— 'jau 'gā ajaupe numiamū.

Ywytuuretea 'ua 'gā nupe

¹³ Poje ywytu'i'ia 'ua oree. A'eramū 'gā 'jau:

—Jaruate futat jane oi ra'e— 'jau etee 'gā ajaupe. A'eramū 'gā —Pe'je ajee soo etee 'ū— 'jau nū.

A'eramū ore arawau aru'aa yaruu pype nū. A'erauwe 'gā yaruu momytawa mua imatāu. A'eramū 'gā yaruu rerekou ywywyyri'i etee futat. ¹⁴ Poje ywytuuretea 'ua oree. 'Ypō'ō ū arimū opytu mua oree. A'ea futat yaruu moyyita imotomotomoga oree. ¹⁵ Ywytuua 'ua ore rewiri tāmējē futat. A'eramū yaruu waraara 'gā —Sirowak imonou imojekoka Jemiaresage are— 'jau numiamū.

A'ere ywytua nuerowagukari 'gā nupe. A'eramū ore rerawau tyyptera katy. ¹⁶ A'ere ore rerooi 'ypō'ō ū atykupe katy etee. Ywytuua ore rerawau. 'Ypō'ō ū rera Kauta. Ya'ria 'gā imogou yaruu ku'a are. ¹⁷ A'eramū 'gā ya'ri'i mua imatāu enuēma yaruu 'arimū.

—Kasi ywytuua erooi imonoka ne— 'jau 'gā.

A'ere 'gā tupaama pyu yaruu mamamani ywytu awi imotyapa jupe.

—Kasi ikaikai jane ree ne— 'jau 'gā.

A'eramū 'gā tupaama pyu futat imamamana ywytu awi ifaa.

—Namukui 'awamū Libia ywy ruwi. Libia ywy pyri no-typyi futari. Kwaiwete te 'yisiga jemogyi tyypter ipe— 'jau 'gā ajaupe.

A'eramū 'gā a'eramū okyjau 'yisiga pype yaruu amī awi.

—Kasi ywytua jane monoi 'yisig are ne, janeyara kakau jane ree ne— 'jau 'gã ajaupe okyjau. —'Yisiga pype iamĩāu nipo ikaikai jane ree— 'jau 'gã ajaupe.

Yara orojewi ikaika awi 'gã okyjau. Ywytua taity pirera pyu etee futat yara renujāna. A'eramũ 'gã taity pirera moiapap jui.

—Kasi a'e pe jane rerooi jane renujāna 'yisig are ne— 'jau 'gã.

A'eramũ 'gã taity pirera moiapap jui. A'etea ywytua ore reroo ore rerekou meewere'i etee futat ore renujāna.

¹⁸ A'ere niojeri futari ywytua 'ua oree. A'eramũ 'gã ai'iwe karaemā monou imomopoa 'y pe. A'eramũ yara owewuita'i oree.

¹⁹ Imuapyra 'ara rupi 'gã yaru pypiara monou imomopopap. Ywyrasig, taityuu pypekap, taityuu.

Mĩmera we futat 'gã imomopopap yar awi. Opou futat 'gã imonou imomopoa yar awi.

²⁰ Kwaiwete ore seri kwara resake'ema. Jaytata mi-amũ futat ore naruesagi'i futari. Amanarowoky'a esaukare'ema oree. A'etea ywytua wojere'emamũ futat 'ua oree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Sapap futat nipo 'ā jane— 'jau 'gã okyjau kwara resake'emawe futat.

²¹ A'eramũ ore arakou kwaiwete 'ara magwapa orojemi'ware'ema. Ore jemuaēma ore rerekou ore mojemiarukare'ema.

A'eramũ Paulo 'ga afu'ama oje'ega 'gã nupe:

—Peesak 'jau noko ako pēē je rowiare'ema ai'i 'ja, 'au etee futat jane ruwi kwara 'ara rapesaka 'eramũ ai'i 'ja— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kreta pe jane pyta re amunipo 'ā janekaraemā nimonoukari futari. A'ere ako "Soo futat jane jarekou", pe'je etee ai'i. ²² A'ere je 'i 'awamũ pē nupe: Pejemanũ awi kasi pekyje ne. Yaruua typywyk futat jane wi. A'ere nipo jane mũ nimanũi futari— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²³ —'Awa ypytuna rupi Janeruwarete 'ga ywagipewara 'ga amũ muri je pyri ko. A'eramũ 'ga imome'wau jee ko. Janeruwarete 'ga te 'ā jejararetea. Ma'eramũ 'ga 'ā ojejyriwara 'ga amũ muri jee, imoporogytaukaa jee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. ²⁴ —Ywagipewara 'ga 'jau jee ko: "Erekyje kasi ekou ne. Najukaukara'uw-eri je ene 'au. Ereo futat ewaēma 'wyriararete 'ga pyri ejemome'wau 'ga upe 'jau", 'jau 'ga jee ko. "Ene rupi oo ma'e 'gã nanē futat namanũi futari amũ", 'jau 'ga imome'wau jee ko. "Janeruwarete 'ga 'ā esage te. A'eramũ 'ga ene rupi oo ma'e 'gã amũ apisiukare'ema futat nipo", 'jau 'ga jee ko— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau.

²⁵ —A'eramũ pēē pejepy'a'wyre'emamũ. Je 'ā Jarejuwarete 'ga arowiat. 'Ga je'eg imũ etee futat nipo 'ā ijeapoi jane. Jee imome'uawer imũ etee futat nipo 'ga iapoi— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. ²⁶ —A'ere nipo ywytua jane rerooi jane rerojekoka futat 'ypō'ōũ mũ ree— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

²⁷ Mukũja morowykye'ema rupi ywytua ore rerawau ore rerekou ore renujāna. 'Yē'ē rypyterimũ, Metiteraniu 'jawa rypyterimũ awau ppyajeaje katu 'gã amũ wea'aramũ ywy are:

—Sojot nipo 'ā jane ywy pyri 'ja— 'jau yara waraara 'gã ajaupe.

²⁸ A'eramũ 'gã itajuu mũ apysāu tupaama sīāpyr are. A'ere 'gã imonou imomoa 'y pe tom. A'eramũ trítai seis metro awau wapyka ywy are. A'ere 'gã ywy are iwyg ire imua nũ. Arawau peu muku'i nũ. A'eramũ 'gã imonou imomoa nũ tom. A'ea ināinānĩ'ī etee oo wĩti seis metro etee awau wapyka ywy are. ²⁹ A'eramũ 'gã kyjea 'gã nerekou poromũ ia'agawyaukaa 'gã nupe.

—Ita 'arimũ jane oi ne— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã yara momytawa monou imomopoa ita 'arimũ arawawe'ewe. 'Gã iku'a pewara monou imomoa. Tom tom. Irũpāwē monou imomoa. A'eramũ futat yaru momytau orojeupe.

A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kamēsĩete werewi pa 'ā ku'emamũ nũ— 'jau 'gã ajaupe.

³⁰ A'ere yara waraara 'gã amũ ya'ri'i monoi imomoa 'y pe. Saka'jam 'jau numiamũ.

—Yaru momytawa siroo imomoa iruupeu'i isĩ awi— 'jau futatee 'gã ajaupe numiamũ.

³¹ A'eramũ Paulo 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyria'ri 'ga upe jefaruu 'gã netee:

—Yaru waraara 'gã ka'jamamũ nipo ywawuje etee futat pepap. 'Gã ka'jam ire nipo Janeruwarete 'ga nojelijukai pē nee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

³² Aipo ojeupe 'ga 'eramũ jefaruu 'gã ya'ri'i sīāwonoka imonou imoia yaru awi.

³³ Ku'em ja'wyja'wyuramũ Paulo 'ga oje'ega 'gã nupe:

—Pe'je pejeju pejemim'waa. Mukũja morowykye'ema rupi te 'ā nepejemim'wari— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pe'je pejemim'waa pejemopifuakaawamũ. Tepepifuakat 'jau. Nimanũi futari jane mũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁵ Aipo 'e re Paulo 'ga kanape'i mua opo pe. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree— 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe 'gã nowase.

A'eramũ futat 'ga ape monoka i'wau. ³⁶ A'eramũ 'gã 'ga jemi'wara resakawe futat aku'iramũ. A'eramũ futat 'gã ojemi'waa 'ga pyri. ³⁷ Kwaiwete ore yaru pypewaramũ. Tusētu setētai seis te ore pytuna. ³⁸ A'etea 'gã iapopyrera a'upap. Ojomoyka i'wau. A'e pe 'ā 'gã imomopoa nũ. Iapoe'emera momopoa nũ. Kwaiwete juowuuranaku'ia 'gã imomopori. A'eramũ futat yaru mawua imua orojee imowewuita.

'Yisiga pype yaru sīamīawet

³⁹ Ku'emamũ yaru waraara 'gã 'jau:

—Ma'ape jane jarejua 'ū? Niesagi we te 'ā jane 'au jepi— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã 'yisiga resaka.

—Pe'je ajee soo peu jarejekoka esaka— 'jau 'gã 'yisi-ga repejāna imonou.

⁴⁰ A'eramũ 'gã yaru momytawaama monoka. Furuk. Iku'ookawa 'gã irapa jui. A'ere 'gã taity pirera pypekau isĩ me ywytua upe numiamũ.

—Jane reroo pea 'yisig are jane rerojekoka 'jau— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

⁴¹ A'ere 'yisiga mũ ruwi tyyter ipe yaruu renune yyppe'i rakue. A'eramũ 'gã esake'ema. A'eramũ ywytua ore rerawau ore renujãna i'arimũ. Tyryk. 'Yisiga pype yaruu sãmĩãu oree. Ywytuu fuakara futat yaruu monou isãmĩãu ore wi. A'eramũ futat 'gã imosokarũme'em. Nomosogarũi 'gã. Kwaiwete te 'y ryjuapia. A'eramũ 'y ryjuapia futat iku'awopena. ⁴² A'eramũ jefaruu 'gã 'jau 'wyrriara 'ga upe:

—Siapisi ose ma'efera 'gã 'jau. Siapisi tãmējě 'gã 'jau. Kasi 'gã ka'jami ne— 'jau 'gã 'wyrriara 'ga upe.

⁴³ A'ere 'gã 'wyrriari 'ga nifuewari Paulo 'ga juka are. A'eramũ 'ga 'jau:

—Naani nũ'ũ. Peapisi awi 'gã nũ'ũ— 'jau 'wyrriari 'ga jefaruu 'gã nupe.

A'ere 'wyrriari 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejepopoa jui. Oytap ma'eramũ pejewau tenene pejejtapa pejekokoka 'yisig are.

⁴⁴ Iytawe'ema 'gã yaruu pemer are too oytapa 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ ore nan arawau. Orojekokoka pãwě pãwě futat ikue, aramanũme'em futat ore mũ ikue.

Mauta 'jawa 'ypõ'õ me 'gã nekoawet

28 Arawau orojekokoka 'ypõ'õ me aru'jãu 'y awi. Peu futat ore 'ypõ'õ rera kwaapa.

—Aga 'ypõ'õ rera Mauta— 'jau ipype 'up ma'e 'gã imome'wau oree.

² A'eramũ ore jekog ire peuwara 'gã 'ypõ'õ mewara 'gã 'ua ore repejãna. Ore rapeje'ega 'gã 'ua. Opojejuka esageramũ 'gã ore ree. Amanakya pype te ore ruri aru'jãu. A'eramũ 'gã 'ua tata mojopy'wau ore ree. Iro'ysag awi tata mojopy'wau ore ree.

³ A'eramũ Paulo 'ga 'yw akã ypiwera rerua imono'oga tataramũ. A'eramũ moja uẽma tata rakuw awi. A'eramũ 'ga po u'wau. Waekou akou 'ga po are. ⁴ A'ere 'ga imowawagi etee imonou tata pe.

A'e resaka 'ypõ'õ mewara 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Oporojuka ma'efera 'ga nipo 'ã koromũ kũi— 'jau 'gã ajaupe. —'Y pe ako 'ga namanũi ko. A'ere 'awamũ 'ga manũi. Nae u'uaiwi 'aga moja. Nauagi ae 'aga moja rãi ay upe— 'jau 'gã ajaupe. —Janemaira 'ga 'ga nomogoukari.

⁶ A'eramũ 'gã ajemogyau oporesagamũ 'ga ree.

—Siesak 'ga po wuwura 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

—Siesag iki 'ga amanũa erujewi— 'jau 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

'Ga po wuwura rapesaka 'gã ajemogyau namutamut numiamũ. A'ere nowuwuri 'ga wi. Naayi 'ga upe.

'Ga po wuwure'ema resakawe 'gã 'jau:

—Kuu. Nowuwuri futari 'ga poa ra'e nũ'ũ. Namanũi futari 'ga jupe ra'e nũ'ũ. Maira 'ga te nipo 'ã 'ut owaẽma jane— 'jau etee 'gã 'ga upe nũ.

⁷ 'Yisiga pyri P'ublio 'ga ywya 'upa. P'ublio 'ga 'wyrriara 'ypõ'õ mewara 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'ua oree, ore rerawau oje'wyr ipe. A'e pe ore arajemogyau 'ga pyri muapyra orosea. Ojejukau esage futat ore ree. ⁸ Peu

ore rekoramũ 'ga ruwa 'ga ojero'wau 'upa. 'Ga tururua 'ga mory'wau. A'eramũ 'ga 'upa oseawa pype etee futat afu'ame'ema 'upa. 'Ga tururua 'ga pifuaka'roka 'ga nuga 'ga ro'y reewe. A'eramũ Paulo 'ga awau oje'ega 'ga upe. A'ere Paulo 'ga oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'ga ree:

—Ekatu'ok 'ga, ki Ku'jyp— 'jau 'ga oje'ega monou 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo monou 'ga apyte'rarimũ. A'erauwe futat 'ga afu'ama ajarueteramũ.

⁹ A'erauwe 'ga resakarera 'gã awau Paulo 'ga rera mokwasi'wau opytuna 'gã nupe. 'Ga rera renupawe ojero'wu ma'e 'gã 'ua ajatykau 'ga ree ojemajaruteukaa 'ga upe. A'eramũ ojero'wu ma'e 'gã ajaruete pawamũ.

¹⁰ A'eramũ 'gã mama'e mua ore upe kwaiwete. Anure ore 'wyrãmũ 'gã mama'e mua wějẽmĩ futat oree nũ. Oreremi'urama mua oree, oreremirerooramũ.

Pe awi Roma pe 'gã oawet

¹¹ Muapyra jay magwaw ire ore aru'aa yaruu mũ pype nũ. Aresãri 'jaw awi futat 'ua 'upa 'ypõ'õ me amana magwapa rakue. Aipo yaruu rera Mait jopewet, 'jau 'gã e'roka. A'e yaruu pype aru'aa. Aru'ar ire ore oroia. ¹² Arawau orojekokoka Sirakusa 'jawa amunaw ipe. Peu ore muapyra orosea.

¹³ Muapyra oroser ire ore oroia arawau nũ. Regiu 'jawa amunaw ipe etee orojekokoka. Majepi tee ore orosea peu. Ai'iwetete'wete ywytua 'ua oree, oreatykupe katy 'ua ore upe. A'eramũ ore oroia. A'e ywytua ore renujãna ore rerawau kamẽsĩete futat. Mukũi tee ore orosea. Arawau orowaẽma Posuori 'jawa amunaw ipe. Peu ore aru'jãu yaruu awi. ¹⁴ A'e pe ore majepeja etee morowykye'ema magwapa. A'e pe futat ore Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nekoaa. A'eramũ 'gã 'jau oree:

—Pe'je pejejuu 'au ore pyri, morowykye'ema mũ magwapa— 'jau 'gã oree.

A'ere ore morowykye'ema magwaw ire arawau nũ. Ywyrri futat ore oi poromũ Roma 'jawa amunaw ipe arawawamũ.

¹⁵ A'eramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã ore rera renupa rakue. A'eramũ 'gã 'ua ore rowosõu. Apiu 'jaw ipe, Tres Wẽta 'jaw ipe. Mĩmera amunaw ipe 'gã 'ua ore rowosõu.

Aipo 'gã nesakawe Paulo 'ga aku'iramũ 'gã nee. A'eramũ futat 'ga oje'ega Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã ore rereko ape ejeape. Ene te 'ã 'gã eremut ore maku'iukaa— 'jau Paulo 'ga Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monou.

Roma pe Paulo 'ga renawet

¹⁶ Roma pe orowaẽm ire jefaruu 'gã 'wyrriara 'ga 'jau Paulo 'ga upe:

—Awamũ eko 'oga mũ pype— 'jau 'ga Paulo 'ga upe. Jefaruu 'ga naně 'ga amũ imogou Paulo 'ga ree omaenun ma'eramũ.

¹⁷ Muapyt oser ire Paulo 'ga oje'ega monou judeu 'gã 'wyrriara 'gã nupe:

—Pe'je pejejua je resaka 'au— 'jau 'ga 'gã nupe oje'ega monou.

A'erauwe judeu 'gã 'wyrriara 'gã ajatykau 'ga ree. Ojee 'gã jatykapawauwe Paulo 'ga ojemome'wau 'gã nupe:

—Jareypy 'gã nekwawer imũ etee futat je iapoi tekou ai'i. A'etea judeu 'gã je pyyk, je pofaa, je monou ro-manũ 'gã 'wyrriara 'ga po pe. Jerusareg ipe 'gã je pyygi ai'i. A'ere 'gã je monoi romanũ 'gã 'wyrriara 'ga po pe.

¹⁸ A'ere 'gã opo pe je mono re romanũ 'gã poronuwi jee. Je upe oporogytapaw ire 'gã 'jau ajaupe: “Nuapoi 'ga 'ã mama'e tywera amanũawamũ ra'e”, 'jau 'gã ajaupe. “A'eramũ ore 'ga jukawe'em. Pe'je ajee sapoit 'ga wi”, 'jau romanũ 'gã ajaupe numiamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁹—A'ere judeu 'gã 'wyrriara 'gã nafutari je wi 'gã poira. A'eramũ je 'jau 'gã nupe: “Too tejemome'wau 'wyrriararete 'ga upe 'jau”, 'jau je 'gã nupe. Ma'eramũ 'ã je ruri tejemome'wau 'ga upe 'au— 'jau Paulo 'ga imome'wau 'gã nupe. —Natepytuna 'gã je'ewu'jaga rũi je ruri. Tejemome'wau te je ruri 'au ai'i— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe u'ama.

²⁰—Ma'eramũ je 'ã pẽ majatykai tejemome'wau pẽ nupe. Ymã te 'ã judeuramũ jane Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rapesagi. Jejui 'ga 'ã 'ga remimurera futat. A'e 'ga je 'ã arowiat tekou. A'eramũ 'gã 'ã a'eramũ 'ga rerowiaramũ je munepa je mĩina je pofaa itaju pyu— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²¹ A'eramũ peuwara 'gã 'jau Paulo 'ga upe:

—Namuri futari 'gã ka'arana ikwasiaa oree enereko tywer are. Pe awi 'ut ma'e 'gã miamũ nomome'ui futari ene rekoarũe'ema oree— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

²²—A'eramũ ene Jejui 'ga mome'wau oree 'awamũ. Taruenup ene imome'ua 'jau. “Kwe pewara 'gã 'ã Jejui 'ga rerowiaara 'gã je'ewu'jaga ajemogyau” 'ea 'ã ore a'jea futat aruenup arajemogyau. Ma'eramũ 'ã ore “eporogyta oree”, ore 'i enee. Taruenup ene imome'ua orojeupe 'jau, 'jau 'ã ore enee. ²³ A'eramũ nipo ore anurenure'i arajua eneporogyta renupa— 'jau 'gã Paulo 'ga upe.

A'ere 'gã awau aipo 'ga upe 'e re.

Ko'iko'i ete 'gã 'ua Paulo 'ga porogyta renupa. Amumera 'gã 'ua 'gã nupi 'ga porogyta renupa. A'erauwe Paulo 'ga oporogytau 'gã nupe. Ai'iwetetewe agawewi futat. A'etea 'ga oporogyta werokaarup 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga mogyta are 'ga 'gã mu'jau.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga reni 'wyrriaramũ janee— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau. —Oje'ega renuparamũ ae 'ga ae mowywya imonou ojeypyri wemiayuwamũ imogyau. Oje'ega renupare'ema 'gã te nipo ajee 'ga omono mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanẽ 'ã ka'arana kwasiaa inuga

Jejui 'ga ree janee rakue: “Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri janee jane katu'okawamũ”, 'jau 'gã ikwasiaa inuga janee rakue. Jejui 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yra futat. Werowiaramũ 'ga pẽ katu'ogi pẽ mogyau wemiayuwamũ futat— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²⁴ Aipo 'eramũ 'gã amũ 'ga je'ega rerowiaa. A'ere amumera 'gã 'ga je'ega nuerowiari ajemogyau. ²⁵ A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

'Gã o enune Paulo 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi Isai 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga 'ga 'Agesage je'ega mome'wau janepytunera upe rakue. A'jea futat 'ga je'ega. ²⁶ A'e are 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue:

“Ekwap eporogytau 'gã nupe:

Peenup futat nipo numiamũ. A'ere nipo nepẽneapyoi ee.

Pemã'ẽ esage agawewi nipo ee. A'etea nipo pẽẽ esakare'ema 'jawe etee pejemogy.

²⁷ Pẽ'akwaawe'ema pẽ nereko.

Pejeapyakwara peawopytym. A'eramũ pẽẽ jeje'ega renupe'ema.

Pejeapymĩãu esakare'ema 'jawe. A'eramũ pẽẽ jeremi-apofera resake'ema.

Peje'akwaaw ire amunipo 'ã pẽẽ pejejea pemỹi je ree.

Pẽapya amunipo 'ã enupa. A'eramũ amunipo 'ã pẽẽ pejejeapyoramũ ee.

A'eramũ futat amunipo 'ã pẽẽ je rerowiaa pejejemogyau.

A'eramũ futat amunipo 'ã je pẽ katu'oka”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe imome'wau u'ama.

²⁸ A'ere Paulo 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga 'ã oje'eg esage omono judeue'ema 'gã nupe. Judeue'ema 'gã nupe nanẽ oje-mome'waukaa jee nũ. “Pe'je pejepeoia pejetywer awi”, 'jau je 'gã nupe. “Pejetywer awi pepoiramũ 'ga pẽ katu'ogi”, 'jau je 'gã nupe. Judeue'ema 'gã nupe je aipo 'jau tekou. 'Gã 'ã werowiar ete— 'jau Paulo 'ga 'gã nupe.

²⁹ 'Ga porogytapaw ire judeu 'gã awau Paulo 'ga wi. Ajamueu awau 'ga 'eawer are ajemogyau.

³⁰ Mukũi kwara poromukuran Paulo 'ga ako peu, Roma pe ikue. Paulo 'ga ka'aranũũ monou 'oga mepyyau ojeupe. Oje'wyr ipe oo ma'e 'gã mua esage ojeypyri:

—Pe'je pejejua pejesou pejeapyka. Saporogyta 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina.

³¹ A'eramũ 'ga Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe:

—Jejui 'ga je'ega ki peenup pejejemogyau. “Nan ki pejemogy”, e'i Jejui 'ga janee rakue. A'eramũ jane 'ga 'eawer imũ etee futat mama'e apou jarejemogyau. Jejui 'ga futat janejararetea. A'eramũ jane 'ga je'ega etee futat erowiaa— 'jau Paulo 'ga 'ũina amowaara 'gã nupe imome'wau.

Okyjawe'em futat 'ũina imome'wau 'gã nupe.

Romanū

Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana okwasiarukat Paulo 'ga upe rakue. A'eramū Paulo 'ga 'aga kwasiaa imonou Roma pewara 'gã nupe.

Ymã te Janeruwarete 'ga Abraão 'gã juapyrera 'gã mū'jãu imogyau wemiayuwamū rakue. Judeu 'gã Abraão 'ga juapyrera. Oje'ega Janeruwarete 'ga imonou Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū judeu 'gã mama'e apou Moisesi 'ga remikwasiarer imū rakue. Ymã judeu 'gã etee Janeruwarete 'ga remiayuwamū rakue.

A'ere Jejui 'ga rur ire Janeruwarete 'ga wearamū sigaty etee. 'Ypeywar are Jejui 'ga manūi janetywera mepyawamū. A'eramū Janeruwarete 'ga 'awamū Jejui 'ga rerowiaaramū jane mogyau wemiayuwamū. Judeu 'gã, judeue'emamū jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe 'ga upe. A'eramū 'ga jane katu'oka pãwẽ pãwẽ, Jejui 'ga jane erowiaramū.

Roma pewara 'gã naeapyoi ee rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukaa Paulo 'ga upe 'gã mueapyowamū ee. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga janee rakue.

1 Je Pauloramū ka'aran akwasiat imonou Roma pewaramū pẽ nupe. Jejui Kristu 'ga 'ã Janeruwarete 'ga ra'yraretea. 'Ga 'ã je mogo ojeupe oporowyky ma'eramū. A'eramū 'ga ruwa 'ga je pyyrūmū morogyta esage mome'waramū ikue. Aipo morogyta esagea Jejui 'ga mome'ua. A'eramū je a'eramū tekou 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe.

² Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga mome'ui oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue. A'eramū 'gã ka'arana kwasiaa 'ga ree rakue, Jarejararete 'ga ree rakue. "Anure nipo je teja'yra 'ga monoi ywy pe 'ga mogou ywy pewara 'gã pype", 'jau 'ga 'ã oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue.

A'e are 'ã 'gã ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga 'ã janejararetea, Jejui Kristu 'ga. Ywy pe 'ua 'ã 'ga 'ari kunumĩakyrāmū, Davi 'ga juapyreramū rakue. ⁴ A'ere 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ga wereko. A'eramū 'ga manū re 'ga Ruwarete 'ga opãjẽ mū 'ga moferapa, 'ga kwaawukaa janee. "A'jea futat pa je Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea ra'e.

Wa'yrareteramū 'ga rekoe'em ire amunipo 'ã 'ga 'ga nomoferawi" 'e are jane mu'jaukaa. ⁵ Aipoa wa'yra 'ga upe futat Janeruwarete 'ga je mogoukari kwe pewara 'gã nupe ikue. "Paulo 'ga emogo kwe pewara 'gã nupe emome'waramū", 'jau 'ga wa'yra 'ga upe.

A'eramū Jejui 'ga je mogou 'agamū judeue'ema 'gã nupe omome'waramū ai'i. "Ekwap kwe pe je mome'wau, je rerowiarukaa ekou 'gã nupe. Je upe futat ewau je mome'wau 'gã nupe", 'jau 'ga jee. A'eramū je 'agamū tekou 'ga mome'wau pẽ nupe.

⁶ Roma pewaramū pẽ nanẽ Janeruwarete 'ga pẽ mū'jãu Jejui Kristu 'ga remiayuwamū. Wemiayuwamū nanẽ 'ga pẽ mū'jãu nū. 'Ga 'ã oporomutaramū pẽ nee. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe.

Ku'jywa 'ga Janeruwarete. Jejui Kristu 'ga Janejararetea. 'Gã nesagea pẽ nerekoa je afutat. Pẽ mopy'ata'waa nanẽ je afutat nū.

'Gã nee oje'ega monoawet

⁸ Kwe pewara 'gã najuejue etee futat pẽnera renupa. "Roma pewara 'gã werowiarete futat Jejui Kristu 'ga" 'e kwasi'oa 'gã enupa. A'eramū je tekou'iramū tekou pẽ nee. Jarejuwarete 'ga je imuorypa pẽ nee. "Ene te 'ã eneresage. Ene futat 'ã eja'yra 'ga rerowiarukaa Roma pewara 'gã nupe. 'Awamū kwe pewara 'gã 'gã nera renupa", 'jau je 'ga upe, 'ga muorypa pẽ katu'og are.

⁹ Jeowet je pẽ nesaka. A'eramū je teporogytau tekou Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee. 'Ga upe futat je porowykyi tekou teporomutaramū 'ga ree. 'Ga ra'yra 'ga je tewau imome'wau tekou. 'Ga je kwaapa. Teojere'emamū je teje'ega 'ga upe pẽ nee. "Jeowet je Roma pewara 'gã nesaka, Kĩapi'ni. Naesagi we je 'gã. A'eramū ene ejemifutar imū je monou peu, 'gã nesaka", 'jau je 'ga upe tekou. Afutat je Jarejuwarete 'ga 'Agesagea mama'e esage apoa pẽ nupe, ojee pẽ mojemogypygyukaawamū. ¹² Pejejepyri je o re nipo jane jareku'iramū jarejuee. Pẽ Jejui 'ga rerowiararetea nipo je maku'iu pẽ nee. Je 'ga rerowiararetea nanẽ nipo pẽ maku'iu nū. A'eramū jane jarejomogypygyukaa 'ga ree.

¹³ Pẽ Jejui 'ga rerowiaa pejejemogyau je 'jawe. A'eramū je tejemome'wau pẽ nupe. Jeparuesagiwet je pẽ nee. "Too 'gã nesaka 'jau", 'jau je tekou tejeupe numiamū. A'ere maran gatu gatu etee mama'ea jee. A'eramū je tewawe'em we. Afutat je Jejui 'ga rerowiarukara pẽ pyriwara 'gã amū nupe. Karanū je rekoi kwe pe judeue'ema 'gã amū nupe, 'ga rerowiarukaa ai'i nū. Nan too tekou peuwara 'gã amū nupe 'ga rerowiarukaa, a'e futat je. A'ere nipo je oi futari 'gã amū mogytau Jarejuwarete 'ga upe 'jau. ¹⁴ Nanuar imū omome'wawamū futat Jejui Kristu 'ga je mogoi ikue. Ma'eramū 'ã je rekoi 'ga temogoawer imū etee futat kwe pe 'ga mome'wau 'gã nupe. "'Wyrarete pewara 'gã nupe, ka'a pewara 'gã nupe, ojemu'e ma'e 'gã nupe,

ijemu'e'ema 'gã nupe. Mîmera 'gã nupe ekwap je mome'wau", 'jau 'ga jee ikue. A'eu te futat 'ã je tekou. ¹⁵ A'eramū je a'eramū Jejuī 'ga ree teporomome'uweramū futat pē nupe Roma pewaramū nanē nū.

Jejuī 'ga ree morogyta esagea

¹⁶ Opājē mū Janeruwarete 'ga morogyta esage rerowiaara 'gã katu'oka. Aipo morogyta esagea Jejuī 'ga mome'ua. Judeu 'gã 'ga remikatu'og ppyfera. A'ere 'ga 'awamū judeue'ema nanē ikatu'ogi nū. A'eramū je morogyta esage mome'wau tekou 'gã nupe najuejue etee futat. Nojenosī je imome'wau tekou. ¹⁷ Morogyta esage renuw ire jane jarejeapyoramū 'ga 'e are. "Jejuī 'ga rerowiaara 'gã etee ajemogyau je jekoty'aawamū", Jarejuwarete 'ga 'e are jane jarejeapyoramū. Ymā te 'ga oje'ega kwasiarukari 'gã nupe rakue: "Jejuī 'ga rerowiaara 'gã etee wesageramū 'ga upe. Aipo 'gã etee 'ga imogyau ojepyri nakwaparimū ete rūi", 'jau 'gã ikwasiaa ka'aran are rakue.

Ywy pewaramū janetywet

¹⁸ Janeruwarete 'ga amara'neramū mama'e tywera apoara 'gã nee, werowiare'ema 'gã nee. A'eramū 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are. Mama'e tywera apo are etee 'gã wea'aramū. Ku'jywa 'ga ree jēmī wea'are'emamū. A'eramū 'gã Janeruwarete 'ga kwaape'ema. 'Ga ree wea'ar ire amunipo 'ã 'gã 'ga kwaawi. Mama'e tywera etee 'gã iapou. A'eramū 'gã Janeruwarete 'ga kwaawukare'ema ajaupe. ¹⁹ 'Agamū futat 'ga ojekwaawukaa 'gã nupe. Opājē resaukaa 'gã nupe. A'ere 'gã 'ã nuerowiari 'ga. A'eramū 'ga aipoa werowiare'em are 'gã nerekou tyweaete.

²⁰ Ymā te 'ã 'ga ywy apoi rakue. A'eramū jane 'ga remiapofera resaka 'ga kwaapa. Niesagi jane 'ga numiamū. A'ere jane 'ga remiapofera resagi. A'eramū jane 'ga kwaapa, 'ga pājē kwaapa nanē nū. Nateepawi futari 'ga pājēa. A'eramū aipo 'gã 'jawarūe'em:

"Nakwaawi je Ku'jywa 'ga", 'jawarūe'em 'ga upe. ²¹ Akwaap futat 'gã 'ga numiamū. A'ere 'gã nopojeuwi te 'ga. "Ene 'ã Ooreruwaretea", 'jawe'em 'ga upe. Wesak futat 'gã mama'ea 'ga remiapofera. Niporomuorywiwari te futat 'gã 'ga ree ojeupe iapopyrer are. Mama'e tywer are etee 'gã nea'aramū. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'gã nuesagi futari mama'ea. Nan tee 'gã. Ni'akwaawi futari mama'ea are. A'eramū 'gã mama'e tywera apou. ²² "Ore'akwaawarete futat ore", 'jau futatee 'gã. A'ere 'gã 'meramū etee. I'akwaap 'me ma'e 'gã.

²³ Janeruwarete 'ga 'ã okoeteete ma'ea. A'ere 'gã nomuorywi 'ga. Mama'eukwaawa etee 'gã wa'agawy ita pyu imu'ama ae 'jawe ojeupe. Wyra wewe ra'agawyau. Wyra wata ma'e, oyriryk ma'e. Mîmera 'gã imogyau ia'agawyau ojeupe. Wemiapofera etee 'gã amuoryp 'gã jemogyramū, Janeruwarete 'ga amara'neramū nanuara 'gã nee.

²⁴ Nanuara 'gã nee Janeruwarete 'ga nojejukai. "Mama'e tywer are etee 'gã paruapoweramū. Tene 'gã jemogyi otywera etee iapou ra'ne", 'jau 'ga ojeupe. A'er-

amū taetu 'gã ajemogyau mama'e tywera apou ajaupe. ²⁵ Nuerowiara'uweri 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg a'jea. O'mea etee futat erowiaa. Amuoryp 'gã Janeruwarete 'ga remiapofera etee. Iapoarera 'ga jēmī imuorype'ema. 'Ga futat imuorywipyraretea agawewi. A'etea 'gã 'ga muorype'ema. A'eramū 'ga opoia nanuara 'gã nui.

²⁶ Wemiapofera etee 'gã imuorywamū Janeruwarete 'ga opoia 'gã nui. "Mama'e tywer are etee 'gã paruapoweramū. A'eramū je tepoia 'gã nui", 'jau Janeruwarete 'ga ojeupe rakue.

A'eramū taetu mama'e tywera apoara 'gã wemifutar imū etee futat mama'e tywera apou. Kūjāmera 'gã omēna ojee ekoa jēmī ifutare'ema. Kūjānamū etee futat 'gã wemiārūnamū ajuee. ²⁷ Kūima'e 'gã nanē opoia wemireko are oko awi nū. A'eramū 'gã kūima'eramū etee futat ajafutaa. Owy'aa kūima'eramū etee futat ajuee. A'eramū nanuara apoara 'gã ojemote'aa ojetee futat, akou tywet nipo 'gã otywer are wemifutar imū etee futat.

²⁸ Niporokwaawiwari 'gã Janeruwarete 'ga ree. A'eramū 'ga opoia 'gã nui. "Mama'e tywer are etee pēnea'aramū je pōiri pē nui", 'jau 'ga 'gã nupe, mama'e tywera apoukaa 'gã nupe. ²⁹ Aipo 'gã nia'wyri futari. Akowarūe'em 'gã. Mama'e tywera etee 'gã iapou. Ojokaraemā 'gã ifutaa, ojomotesirūgatuu, iporekoaywerete 'gã, oporojuka ma'e 'gã. Ajamue 'gã akou. O'meramū te 'gã 'jau. Morogyta mowuwuara 'gã. ³⁰ Ajuago'wau 'gã. Niporomutari 'gã Jarejuwarete 'ga ree. Nojejukai 'gã ajuee. Ojomotywerukat 'gã. Nūenuwi 'gã ujara 'gã je'ega. Ojerowiaraiw etee 'gã ojee. ³¹ Ni'akwaawi 'gã mama'ea are. Nuapoi 'gã mama'ea u'eawer imū. Najemuaēmi 'gã ajuee. Nipy'ata'wai 'gã ajuee. ³² Aipo 'gã Janeruwarete 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nakamēsī etee rūi futat 'gã oi peu. A'ea 'gã ikwaapa agawewi. A'etea 'gã nopōiri futari mama'e tywera apo awi. Ojero'waro'wau etee otywera apou. A'eramū 'gã ojerowiarairaiwa etee futat otywer are. Amumera 'gã mama'e tywerete agawewi wapo. A'etea 'gã 'jau: "Eneremiapoa esage futat", 'jau etee 'gã ajaupe, mama'e tywera aporamū.

Aipo 'gã nemiapoa mama'e tywera futat Janeruwarete 'ga upe.

Mama'e tywera apoara 'gã nereko tywet

2 'Gã nemiapofera mama'e tywera renuw ire pēē mū 'jau: "A'jea futat 'gã nemiapofera mama'e tywera futat", 'jau nipo pēē pejejaupe. "Aipo apoara 'gã ojemotywea Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo pēē pejejaupe. A'ere aipo 'e reewi mama'ea apou 'ga 'jawerimū etee futat nū 'eramū pēē nanē pejejekwau Jarejuwarete 'ga upe. ² "Mama'e tywera apoara 'gã Janeruwarete 'ga wereko tywet" 'ea jane ikwaapa. Mama'e a'jea etee Janeruwarete 'ga iapou. A'eramū jane 'jau, "Mama'e tywera apoara 'gã ojereko tywerukat futat", 'jau jane. ³ Ma'eramū sipo ajee pēē nanē mama'e tywera apou 'gã 'jawe etee nū, "pēnemiapofera nia'wyri 'ga upe", 'e re? Pēē sipo Janeruwarete 'ga nepē

nereko tywera mama'e tywera pēē iaporamū? Mama'e tywera pēē iaporamū 'ga pē nereko tyweaete nanē 'gā 'jawe futat. ⁴ Pēē mū nipo 'jau: "Jane ree 'ga je-muaēmi. Ipota'wa futat 'ga jane ree. Najane rereko tywera'nei 'ga", 'jau nipo pēē. Aipoa a'jea futat. A'ere pēē nepēneapyoi 'ga ree. Ajemuaēm futat 'ga pē nee pētywer awi pē momoirukaawamū pē nupe. Ma'eramū 'ā 'ga nepē motesirūgatua'nei. "Otywer awi 'gā poir ire je 'gā nereko tywere'em", 'jau 'ga ojeupe. ⁵ A'ere nipo 'ā nepepouri futari pejetywer awi. Pejejero'waro'wau etee futat 'ā 'ga je'ega renupe'ema. A'eramū nipo pēē 'ga mamara'neukaa etee te pejee. A'eramū nipo 'ga pē nereko tyweaete wowase ae majatykaawa 'ara rupi. Aipoa 'ara rupi 'ga mama'e tywera apoara 'gā nereko tyweaete 'gā nemiapo tywer are etee futat. A'eramū nipo 'ga, mama'e tywera pēē iapo re, pēē nanē pē nereko tyweaete, pēnemiapofer are.

⁶ Akwaap 'ga janeremiapofera. A'eramū 'ga jane mepyau janeremiapofer are etee futat. ⁷ Jane mū mama'e esage apou jarejemogyau. Jarejuwarete 'ga je'ega jane enupa. "Tejeupe 'ga je'eg are jeporenuwiweramū tekou. 'Ene 'ā je renupa ekou. A'eramū ene eneresage futat jee' e are jeporenuwiweramū", 'jau jane. 'Ga pyri jareoa jane ifutaa. 'Ga pyriwara 'gā jarepojeuwa jane ifutaa jarejemogyau. Nan jane iaporamū 'ga jane mogyau ojeypyri nakwaparimū ete rūi futat. ⁸ A'ere ojee ea'are'ema 'gā nee Janeruwarete 'ga mara'neramū. Morogyta a'jea renupare'ema 'gā nee, mama'e tywera apoara 'gā nee, ojee ojerowiaraip ma'e 'gā nee. Mīmera 'gā nee 'ga amara'neramū. A'eramū 'ga 'gā nereko tyweaete. ⁹ Mama'e tywera apoara 'gā juejue futat nipo 'ga erekou tyweaete. Judeu, judeue'em. Mīmera 'gā nipo 'ga 'gā nereko tyweaete. ¹⁰ Mama'e esage apoaramū te nipo ajee 'ga 'i janee: "Pēē pēnesage jee", 'jau nipo 'ga janee. Jane mopy'ata'wau ojeypyriwara 'gā nowase. Aipo 'ga wapo mama'e esage apoara upe. Judeuramū oree 'ga iapoi, judeue'emamū pē nupe nanē 'gā iapou nū. ¹¹ Janeruwarete 'ga ojejuka pāwē pāwē jane ree. A'eramū 'ga mama'e tywera apoara 'gā juejue 'ga erekou tyweaete. Mama'e esage apoara 'gā juejue 'ga erekou esage.

¹² Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari oreyppy 'ga upe rakue, Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū judeuramū ore 'ga remikwasiarera rerekou. A'ere judeue'emamū pēē nepētywi futari 'ga je'ega pyu. Janeruwarete 'ga nomonoi pē nupe rakue. A'etea Janeruwarete 'ga pē nereko tyweaete mama'e tywera aporamū. A'eramū nipo 'ga judeuramū oree 'jau: "Nepeenuwi jeje'ega. A'eramū je pē nereko tyweaete", 'jau nipo 'ga oreyppy 'gā nupe rakue. ¹³ NaMoisesi 'ga remikwasiarera kwaapara 'gā tee rūi esage Janeruwarete 'ga upe. 'Ga je'eg imū mama'e apoara 'gā etee te esage 'ga upe.

¹⁴ Judeue'emamū pēypy 'gā nitywi futari 'ga je'ega rerekwara ka'arana pyu rakue. Nomonoi 'ga 'gā nupe. A'ere 'gā 'ga remifutara kwaawi ojee. A'eramū 'gā amū mama'e apou 'ga remifutar imū. ¹⁵ A'eramū 'gā nesakara 'gā nipo 'jau: "Nitywi futari 'gā Janeruwarete 'ga

je'ega rerekwara ka'arana pyu. A'etea 'gā 'ga remifutara kwaapa ojee. Sā'ā 'gā mama'e apoa 'ga je'eg imū", 'jau nipo 'gā nesakara 'gā. Akwaap futat 'gā mama'e esagea. Akwaap futat 'gā mama'e tywera. A'eramū 'gā mama'e tywera aporamū 'jau ojeupe: "Aipoa nia'wyrī", 'jau ojeupe. Mama'e esage aporamū 'gā 'jau: "Aipoa esage", 'jau 'gā ojeupe. ¹⁶ A'eramū wowase ae majatykaawa 'ara rupi nipo Janeruwarete 'ga jane mo'jo'ogukaa Jejui Kristu 'ga upe. Janerekwawera 'ga ikwaapa, janerea'aawera nanē 'ga ikwaapa nū. A'eramū 'ga jane mo'jo'oka nipo wemiayuwamū, werowiare'ema 'gā nui. Nan je rekoi morogyta esage mome'waramū.

Ee judeu 'gā jemogypykawet

¹⁷ "Jane 'ā judeua", 'jau pēē mū pejejemogyau. "Moisesi 'ga remikwasiarera 'ā jane erekou. A'eramū jane jarejesageramū jarejemogyau", 'jau pēē pejejaupe numiamū. "Jane 'ā Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea", 'jau pēē pejejerowiaraip pejee. ¹⁸ Jarejuwarete 'ga remifutara pekwaap numiamū. Moisesi 'ga remikwasiarer are pejejemū 'jau mama'e esage kwaapawamū.

¹⁹ Easīg ma'eramū ae nuatai futari ojetee. A'eramū Janeruwarete 'ga kwaapare'ema 'gā eae'ema 'gā 'jawe futat. Mama'e a'jea kwaapare'ema 'gā easīg ma'e 'jawe. A'eramū pēē 'jau: "Ore ea ma'e 'jawewara aramueapyo 'gā 'ga ree", 'jau pēē numiamū. ²⁰ "Takwaawe'ema 'gā ore aramu'e ee. Kunumī 'gā nanē ore imū 'jau ee nū", 'jau pēē numiamū. "Orokwaaw ore Moisesi 'ga remikwasiarera. Moisesi 'ga ore mueapyou mama'e are. Mama'e a'je are 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramū ore 'gā mu'jau ee", 'jau pēē numiamū. ²¹ Ma'eramū sipo ajee pēē pejejemū 'jau esage'em ee? Nepeenuwi futari 'ga je'ega. "Pemunarū awi", 'jau agawewi pēē 'gā nupe. A'etea pēē aipo 'gā nupe 'e re pēē futat pemunarū. ²² "Peko awi pejejemireko are", 'jau pēē 'gā nupe. Ma'eramū sipo ajee aipo 'gā nupe 'e re pejekou pejejemireko are? "Kūjāmeramū pejekowe'em pejejomen are", 'jau pēē 'gā nupe. Ma'eramū sipo pejekou pejejomen are, aipo 'gā nupe 'e re? Nepēporomutari pēē maira'me a'agaw are. A'ere pejemunarūmū mama'e are maira'me a'agawa rog awi. Ymā te Moisesi 'ga jane mu'jau maira'me a'agaw are rakue. "Pemuoryp kasi maira'me a'agawa ne", 'jau 'ga janee rakue. "Pemunarū awi mama'e are", 'jau nanē 'ga rakue nū. A'eramū pēē pejejemotywea Jarejuwarete 'ga upe pejemunarūmū mama'e are maira'me a'agawa rog awi. ²³ "Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe, inuga oree rakue", 'jau pēē, pejejerowiaa ee. Ma'eramū sipo ajee pēē erowiare'ema? 'Ga je'ega renuwe'emamū pēē 'ga rerowiarukare'ema judeue'ema 'gā nupe. ²⁴ Ymā te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiaa pē nee rakue. "Judeuramū pē nekoarūe'em are judeue'ema 'gā Janeruwarete 'ga akurap", 'jau 'ga ikwasiaa rakue.

²⁵ Je nanē judeua, pē 'jawe. Ymā te Janeruwarete 'ga 'jau janepy 'gā nupe rakue: "Pēē 'ā jeremiayuwaretea. A'eramū pēē pejejomowaka 'gā nupe pē

kwaawukaawamū. A'eramū 'gā 'jau: 'Aipo 'gā Ku'jywa 'ga remiayuwaretea', 'jau nipo 'gā pē nupe, pejewaga resag ire", 'jau Janeruwarete 'ga janeypy 'gā nupe rakue. A'ere pēē mū 'jau: "Ore 'ā judeua. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea. Sā'ā orejemojewa-ga", 'jau nipo pēē. A'ere jane 'ga je'ega renuparamū etee janejewaga resageramū 'ga upe. Pejejerowiaripa etee pejewag are pejejemogyau. A'ere 'ga je'ega renupare'emamū pēē ojewagipyre'ema 'jawe etee pejemogy 'ga upe. Pejejewagamū futat numiamū. A'ere 'ga je'ega nepeenuwi. Judeue'ema 'gā 'jawe futat pejejemogyau. ²⁶ Judeue'ema 'gā nojemojewagi futari. A'ere amumera 'gā amū mama'e apoi Jarejuwarete 'ga remifutar imū. Aipo 'gā judeu 'jawe futat Jarejuwarete 'ga upe, imojewagipyre'ema 'jawe. Aipo 'gā Jarejuwarete 'ga remiayuwaga futat. ²⁷ Jane 'ā judeuramū jareja'yra kūima'e mojewaka jarejemiapou. Jane 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana rerekou. A'etea 'ā pēē mū nepeenuwi futari 'ga je'ega. A'eramū 'ā judeue'ema 'gā jēmī' ajemogyau esage Janeruwarete 'ga remifutar imū. Nitywi 'gā 'ga je'ega rerekwara. Nomojewagi 'gā wa'yra 'gā. A'etea 'gā mama'e apou 'ga remifutar imū. A'eramū nipo 'gā 'jau pē nupe: "Pēē 'ā judeuramū pejewak futatee. Pē nupe 'ā 'ga oje'ega rerekwara monou. A'etea nepeenuwi 'ga je'ega. Ore 'ā noretywi agawewi futat ipyu. A'etea ore mama'e apou 'ga remifutar imū etee", 'jau nipo 'gā pē nupe. ²⁸ Janeruwarete 'ga oje'ega renupara 'gā mogyau wemiayuwamū. Naimojewagipyre'ema 'gā etee rūi 'ga remiayuwaga futat. Na'ga remiayuwaga rūi agawewi 'gā. 'Ga je'ega renupara 'gā Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā mogyau 'ga remiayuwareteramū. Aipo 'gā nupe Janeruwarete 'ga 'jau: "Ene 'ā eneresage jee", 'jau 'ga aipo 'gā nupe. Najane pyriwara 'gā nūi aipo 'i janee. Janeruwarete 'ga te e'iarū janee.

3 A'eramū nipo pēē 'jau jee: "Judeu teea pa 'ā ore nū?" 'jau nipo pēē. "Orojewag ekoeteramū arajemogyau nū?" 'jau nipo pēē. ² Naani. Aipo pe'je awi, 'jau je pē nupe. Janeruwarete 'ga 'ā oje'ega mua judeuramū janeypy 'gā nupe rakue. "Teje'ega je omono ikwasiarukaa pē nupe. A'eramū ki pēē jeje'ega renupa. Jeje'eg imū etee ki pēē mama'e apou. Pejejeapyo esageramū pēē je pejemue'awer are", 'jau 'ga janeypy 'gā nupe rakue. ³ A'ere 'ā 'gā amū nuerowiari 'ga je'ega rakue. "'Gā werowiare'emamū ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga mama'e apowe'em u'eawer imū etee", 'jau nipo pēē. ⁴ Naani. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e apoi. Ni'mea'uweri futari 'ga. Ae te 'ā najuejue etee futat i'me. A'ere Janeruwarete 'ga ni'mei futari. Mama'e a'jea etee futat 'ga imome'wau. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari 'ga ree rakue: "Eneje'egamū nipo eneje'ega renupara 'gā 'jau, a'jea futat 'ga je'ega, 'jau nipo 'gā ene rerowiare'ema 'gā nupe.

O'meramū te Ku'jywa 'ga 'i, 'gā amū 'e renupa nipo amumera 'gā 'jau:

Naani. Ene te ene'me, 'jau nipo 'gā ene'me are ako ma'e 'gā nupe.

Ene ago'o ekoteera 'gā nupe nanē nipo 'gā 'jau nū: O'meramū te 'gā 'i. Ako esage Janeruwarete 'ga, 'jau nipo 'gā enee, ene ago'o ekoete renuw ire", 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue.

⁵ A'eramū nipo pēē mū 'jau futatee: "Ko ajee ore narakoarūi", 'jau nipo pēē. "Taruesak Jarejuwarete 'ga wesage resaukara 'jau", 'jau futatee nipo pēē. "Jane rekoarūe'em are Janeruwarete 'ga wesage resaukaa 'gā nupe 'jau", 'jau nipo pēē numiamū. Aipo a'je re amunipo 'ā Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoi jane rerekou tyweaete jane rekoarūe'em are. A'ere naani. Nananarūi. (Aipoa 'eramū pēnea'awarūe'ema futat. Nia'wryi aipoa pēnea'awa. Nananarūi Ku'jywa 'ga rea'aramū ee.) ⁶ A'jeteetewi Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramū 'ga a'jeteetewi futat jane mepyau janeremiapofer are etee futat.

⁷ A'eramū nipo pēē mū 'jau futatee: "Esage ore'mea. Ore'me re nipo 'gā 'jau: Na'gā 'jawe rūi Janeruwarete 'ga mama'e a'jea etee omome'u, 'jau nipo 'gā ore'me renuw ire", 'jau nipo pēē. "Ma'eramū sipo ore'mea Janeruwarete 'ga 'me'ema resaukare'ema. 'Ga 'me'ema resaukar ire ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga je rereko tyweri je'me are", 'jau nipo pēē. ⁸ Aipo are ea'at ma'eramū pēē mama'e tywer are ea'at ma'eramū nanē futat nū. "Janetywera nipo Ku'jywa 'ga resagea resaukaa 'gā nupe", 'jau futatee pēē. A'ere aipoa pē'ea nia'wryi.

Aipo 'e are 'gā amū je je'ēwu'jaga: "Mama'e tywera siapo 'jau Jarejuwarete 'ga resage resaukaawamū 'jau, e'i Paulo 'ga janee", 'jau futatee 'gā je je'ēwu'jaga. A'ere 'gā 'me ate. Na'ea'uweri je aipo 'jau. A'eramū nipo aipo 'gā 'meawer are anure Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete futat.

Najuejue etee futat janetyweramū

⁹ Maran te jane? Judeuramū futat nā'ā jane re'ā. Janeresage sipo jane judeue'ema 'gā nesage apyrapa sa'e nā'ā jane re'ā, 'jau nipo pēē? Naani. Najuejue etee futat janetyweramū Jarejuwarete 'ga upe judeuramū. Judeue'emamū pēē nanē oretywera 'jawe etee futat nū. ¹⁰ Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa 'gā amū nupe inuga janetywer are rakue: "Nitywi futari 'ga amū esage ma'eramū Jarejuwarete 'ga upe.

¹¹ Naeapyoi futari 'ga amū Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Niparuerowiariwari 'ga amū Jarejuwarete 'ga ree.

¹² Nokoi'i futari 'ga amū Jarejuwarete 'ga remifutar imū tāmējē mama'e esage apoaramū.

Nokoi'i futari 'ga amū Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e esage are ipromutat ma'eramū.

¹³ Mama'e tywera etee 'gā imome'wau ajaupe. O'me ekoeteramū etee futat.

Ajuago'wau ekoete tee futat 'gā ajemogyau.

¹⁴ Amara'ne ekoeteramū nanē nū.

Mama'e tesirūa etee futat imome'wau ajaupe.

¹⁵ Nokyjei 'gā ajuapisi ekoete awi.

¹⁶ Ojomotesirũgatu au'jeteramũ.

¹⁷ Nipota'wai 'gã ajuee.

A'eramũ 'gã ojomopy'ata'waukare'ema.

¹⁸ Nopojeuwi futari 'gã Jarejuwarete 'ga',
'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue.

¹⁹ Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gã nupe rakue. Oje'ega rerekwara ka'arana 'ga imua oree, judeuramũ oree. Ma'eramũ 'ã ore: "Nikwaawi jane jarejekoarũe'ema", naru'ea'uweri. Najuejue etee futat janetyweramũ Ku'jywa 'ga upe. Judeuramũ ore, judeue'emamũ pẽẽ nanẽ nũ. A'eramũ 'ga ae rerekou tyweaete aetywer are. ²⁰ Nuenupawi futari 'ga amũ Moisesi 'ga remikwasiarera. A'eramũ ojemuesage ma'ea nanẽ otywe'emamũ nũ. Moisesi 'ga je'ega renupaw ire amunipo 'ã jane janeresageramũ. A'ere nitywi futari 'ga amũ 'ga je'ega renup katu katuarera. A'ere jane jaretywera kwaawi 'ga je'ega renuw ire.

Werowiaara 'gã 'ga ikatu'oka

²¹ Awamũ futat Janeruwarete 'ga jane mu'akwaapa ojeupe jane muesage are. Ymã te Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari rakue. A'ere naaipoa rũi jane muesagei Janeruwarete 'ga upe. Jejui Kristu 'ga ree jane jemogypygamũ te 'ga jane muesagei ojeupe. Jareju'jaju'jawe etee futat jarejemogyau. Ore judeuramũ, pẽẽ judeue'emamũ nanẽ 'ga imuesageu Jejui 'ga ree jane jemogypygamũ te. ²³ Najuejue etee futat 'ã janetyweramũ Ku'jywa 'ga upe. Nitywi futari esage ma'e 'ga amũ Ku'jywa 'ga upe. Esage ma'e 'gã etee ajemogyau Ku'jywa 'ga pyri. A'eramũ jane najuejue etee futat jarejemogyau mukumuku 'ga wi. Najane mũ upe etee rũi Ku'jywa 'ga 'i: "Ejetee ejemuesage jee", 'jawe'em. ²⁴ A'ere 'ga te jane muesagei Jejui Kristu 'ga jane erowiamũ. Niapoi agawewi futat jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga jane muesageu ojeupe Jejui Kristu 'ga jane erowiamũ. Jejui 'ga amanũmũ janetywera moia jane wi, jane mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui. Jane wi janetywera moia 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau jane. ²⁵ Janeruwarete 'ga Jejui 'ga mua ojeupe janetywera mepyawamũ rakue. 'Ypeywar are amanũaw ipe 'ga janetywera mepya 'Uwarete 'ga upe rakue. Jejui 'ga jane erowiamũ Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. Jejui 'ga upe aetywera mepyuakaawer are Janeruwarete 'ga wesage resaukaa jane.

Ymã te Jejui 'ga manũe'emauwe Ku'jywa 'ga wea'are'emamũ aetywer are rakue. Wuagamũ 'ga janepy 'gã tywera upe rakue. "Anure nipo Jejui 'ga manũi 'gã tywera mepya", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramũ 'ga wea'are'emamũ 'gã tywer are. ²⁶ Jejui Kristu 'ga aetywera mepyarera. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'awamũ jane muesageu Jejui 'ga jane erowiamũ. Esagerete ma'ea Janeruwarete 'ga. A'eramũ 'ga ojeypyri aetywera io futare'ema. A'eramũ 'ga wa'yra 'ga mua aetywera mepyawamũ 'ga jukaukaa. A'eramũ jane "a'jeteetewi 'ga mama'e apoi" 'e kwaapa jarejemogyau a'jea futat. Janetywer are Jejui 'ga manũe'em ire amu-

nipo 'ã 'ga ae muesagewe'em futat. A'ere Jejui 'ga aetywera mepyi. A'eramũ esagerete ma'e 'ga jane muesageu Jejui 'ga ree jane jemogypygamũ.

²⁷ 'Ga te 'ã jane muesage. A'eramũ jane 'jawe'em: "Je te 'ã jeresage 'gã nesagea apyraapa", 'jawe'em jane. NaMoisesi 'ga je'ega renuparamũ rũi 'ga jane muesagei. Jejui 'ga rerowiaaramũ te 'ga jane muesagei. A'eramũ jane jarejerowiaraipe'ema jarejesage are. 'Ga te 'ã jane muesage. ²⁸ NaMoisesi 'ga je'ege imũ mama'e aporamũ rũi 'ga jane muesagei. Nienupawi futari jane 'ga je'ege. A'eramũ 'ga, Jejui 'ga jane erowiamũ te, jane muesageu. ²⁹ Judeuramũ etee sipo 'ga ore muesagei? Judeue'emamũ sipo 'ga nepẽ muesagei? Naani. ³⁰ Majepei tee Janeruwarete 'ga. 'Ga etee futat janererekwat pãwẽ pãwẽa. Jejui 'ga jane erowiamũ juejue 'ga jane muesageu ojeupe. Judeuramũ ore, pẽẽ judeue'emamũ miamũ 'ga jane muesageu Jejui 'ga rerowiamũ. ³¹ A'eramũ miamũ jane Moisesi 'ga 'eawera retyke'ema: "Jejui 'ga rerowiaaramũ etee te Janeruwarete 'ga ae muesagei ojeupe. A'eramũ jane Moisesi 'ga 'eawera renupe'ema", 'jawe'em jane 'gã nupe. Naani. Jejui 'ga rerowiar ire jane nanẽ Moisesi 'ga je'ege renupa jarejemogyau nũ.

Abraão 'ga

4 Pẽnea'ar iki Abraão 'ga ree. 'Ga 'ã judeuramũ oreypya. Maran ajee Janeruwarete 'ga 'ga muesagei rakue? ² Wemiapofer are ojemuesage re amunipo 'ã 'ga ojerowiaraipe ojee. "Je te 'ã ajemuesage tejetee", 'jau amunipo 'ã 'ga ojeupe. A'ere nanarũi. Naojete rũi 'ga jemuesagei. A'eramũ 'ga ojerowiaraipe'ema ojee Jarejuwarete 'ga upe. ³ Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Abraão 'ga ree rakue:

"Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau:

'Abraão 'ga je rerowiat. A'eramũ 'ga wesageramũ jee', 'jau 'ga Abraão 'ga upe", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue.

⁴ Sã'ã oporowyky jara 'ga. Ojeupe oporowyky ma'e 'gã 'ga imepyau 'gã porowyky are. Nomono tee rũi 'ga 'gã nupe epye'eme. Oporowyky te 'gã 'ga upe. A'eramũ 'ga 'ã 'gã porowyky repy monou 'gã nupe. ⁵ A'ere nanarũi Janeruwarete 'ga. Naojeupe janeporowyky are rũi 'ga 'jau jane: "Aipo 'ga esage jee", 'jau.

Werowiamũ te 'ga aipo 'jau jane. Mama'e tywera apoarera agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga 'jau: "Ko 'ga je rerowiat. 'Ga tywera je omoit 'ga wi. A'eramũ 'ga 'awamũ wesageramũ jee", 'jau 'ga werowiaaramũ 'gã nupe. ⁶ "Natejeupe pẽporowyky are rũi je 'i: Pẽnesage pejemogyau jee, 'jau je pẽ nupe. Tejerowiar are tee je aipo 'jau pẽ nupe", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. Ymã te Davi 'ga nanẽ ka'arana kwasiari iku'i ma'e are rakue: "Maranuara sipo aku'iramũ akou?

⁷ Ojewi Janeruwarete 'ga otywera moiripyra 'gã etee aku'iramũ ajemogyau.

Otywer awi ipireipyrera 'gã etee aku'iramũ ajemogyau.

⁸ Aipo 'gã tywer are Janeruwarete 'ga wea'aru'jawe'emamũ futat.

A'eramũ aipo 'gã aku'iramũ ajemogyau", 'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue.

⁹ Judeuramũ ore upe etee te Davi 'ga aipo 'ga 'i? Naani. Judeue'emamũ pẽ nupe nanẽ 'ga aipo 'jau nũ. Werowiamũ Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Je rerowiar ape ekou. A'eramũ ene 'awamũ ejesageramũ jee. Mama'e tywera apoare'ema 'jawe futat ene ekou jee", 'jau 'ga 'ga upe rakue.

¹⁰ Judeuramũ "ã ore orojemojewagukare'emawe Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiar rakue. A'eramũ 'ga jewage'ema uwe futat Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue: "Abraão 'ga je rerowiat. A'eramũ 'ga wesageramũ jee", 'jau 'ga 'ga upe rakue.

¹¹ Werowiar ire tee Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue: "Ejemojewagukat 'ga amũ upe. Eja'yra 'ga, ejemiayuwa 'gã nanẽ emojewagukat nũ", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'ere Abraão 'ga 'ga rerowiar ra'ne. Werowiar ire tee Ku'jywa 'ga 'i 'ga upe: "Ejemojewagukat 'ga amũ upe", 'jau. A'eramũ 'ga jewaga Ku'jywa 'ga rerowiaara resaukaa janee. A'eramũ Janeruwarete 'ga rerowiaaramũ jane juejue 'jau: "Abraão 'ga janeruwa 'jawewara. 'Ga 'ã Jarejuwarete 'ga werowiat rakue. A'eramũ 'ga janeruwa 'jawewara janee", 'jau jane jarejaupe Abraão 'ga ree. Judeuramũ ore, judeue'emamũ pẽẽ 'jau. Pejewage'ema agawewi. A'etea 'ga, "eneresage jee", 'jau pẽ nupe werowiamũ. A'eramũ pẽẽ nanẽ 'jau: "Abraão 'ga janeruwa 'jawewara janee", 'jau pẽẽ nanẽ nũ. Jarejuwarete 'ga rerowiaaramũ juejue aipo 'jau Abraão 'ga upe.

¹² Abraão 'ga imojewag ypyrera 'ga. A'eramũ 'ga akou judeuramũ oreruwa 'jawewara. A'ere 'ga omojewage'ema uwe Jarejuwarete 'ga rerowiar. Jarejuwarete 'ga rerowiar ire te 'ga janeruwa 'jawe 'ga rekoi janee. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gã nupe 'ga na'gã nuwa 'jawe rui 'ga rekoi 'gã nupe.

U'eawer imũ 'ga mama'e apoi

¹³ Ymã te Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Tamono 'gã ywya enee 'jau. A'eramũ ywya ene ma'ea futat. Enejuapyrama 'gã ma'ea nanẽ nũ", 'jau Janeruwarete 'ga 'ga upe rakue. A'eramũ Abraão 'ga 'ga rerowiaa. Werowiar ire Janeruwarete 'ga 'jau: "Esage 'gã jee", 'jau 'ga 'gã nupe. Ma'eramũ "ã 'ga ywy monoi 'gã nupe 'gã nupawamũ rakue. NaMoisesi 'ga je'ega renuw are rui Janeruwarete 'ga ywy monoi 'gã nupe rakue. Werowiamũ te 'ga imonoi 'gã nupe rakue. ¹⁴ "Tejerowiaara 'gã nupe etee je mama'e monoi", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'eramũ 'ga mama'e monowe'em Moisesi 'ga je'egera renupara 'gã nupe werowiare'emamũ. "Moisesi 'ga je'egera renupara 'gã nupe Janeruwarete 'ga mama'e mono re maran sipo jane Jarejuwarete 'ga rerowiar? A'jea sipo 'ga 'eawera?" 'jau 'gã. A'ere naani. Nanarui futat.

¹⁵ Janeruwarete 'ga futat oje'ega okwasiarukat Moisesi

'ga upe rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga remikwasiarera renupare'ema 'gã nerekou tyweaete. "Jeje'eg are nepẽporenuwiweri. A'eramũ je temara'neramũ pẽ nee", 'jau 'ga 'gã nupe. Aipoa 'ga je'ega tywe'em ire amusipo "ã ma'ja are pejeporenuwiwere'emamũ.

¹⁶ A'ere Janeruwarete 'ga 'i: "Tejerowiamũ je mama'e esage monoi 'gã nupe", 'jau 'ga. NaMoisesi 'ga je'egera renupara 'gã nupe etee rui 'ga aipo 'jau. Werowiaara 'gã nupe juejue 'ga aipo 'jau. Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat. A'eramũ 'ga akou Janeruwarete 'ga rerowiaaramũ janeruwa 'jawewaramũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga ra'yra 'jawewaramũ jane upe najuejue etee: "Mama'e esagea tomono 'gã nupe 'jau", 'jau 'ga. ¹⁷ Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amũ upe rakue, Abraão 'ga upe 'eawera kwasiarukaa 'ga amũ upe rakue. "Abraão 'ga janeruwa 'jawewara, tamu'eukat judeue'ema 'gã amũ, tejerowiaara 'gã nupe 'jau", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. "A'eramũ nipo enejuapyrama 'jawewara 'gã kwaiwete futat", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'jea futat aipoa Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe 'eawera. Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat a'jea futat. "Janeruwarete 'ga je rerekou. Amanũ ma'ea 'ga imoferapa. Mama'e tywe'emamũ Janeruwarete 'ga mama'e apou oje'eg imũ etee. A'eramũ nipo 'ga mama'e mua jee u'eawer imũ etee futat. Jera'yre'ema agawewi. A'etea nipo 'ga jejuapyrama 'gã amut jee", 'jau Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga upe 'ga rerowiaa.

¹⁸ A'eramũ Janeruwarete 'ga ojerowiaa Abraão 'ga ree werowiamũ. "Kwaiwete enejuapyrama", 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. Wa'yre'ema uwe agawewi Abraão 'ga 'ga je'ega rerowiaa. Sẽg anu kwara mu'aa ja'wyja'wywe Abraão 'ga 'jau: "Jesawa'e je tekou. Jeremireko ẽẽ nanẽ nũ owãiwĩnamũ nũ. A'etea nitywi'i futari jera'yra mũ", 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega nomoka'jami futari, "Kwaiwete nipo enejuapyrama" 'eawera moka'jame'ema futat. Nopoiri futari 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiar awi. "Maran sipo Janeruwarete 'ga orera'yra muri ore", 'jawe'em 'ga. Werowiamũ Janeruwarete 'ga ojerowiarukaa etee te Abraão 'ga upe, 'ga mamuakaa. A'eramũ Abraão 'ga 'ga muorypa. "Janeruwarete 'ga pãjẽrete. A'eramũ 'ga mama'e apou u'eawer imũ", 'jau Abraão 'ga, 'ga rerowiaa. Werowiamũ wejue Janeruwarete 'ga kunumĩ mũ mua 'ga upe, u'eawer imũ etee futat. ²² Abraão 'ga Jarejuwarete 'ga werowiat. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau: "Esage 'ga jee", 'jau Abraão 'ga upe. ²³ A'ere naAbraão 'ga upe etee rui Janeruwarete 'ga 'i: "Esage 'ga jee", 'jau. ²⁴ Werowiaaramũ janee nanẽ 'ga aipo 'jau nũ: "Esage 'ga jee", 'jau nũ. Jejui Kristu 'ga Janejararetea. 'Ga manũnamũ Janeruwarete 'ga 'ga moferapa nũ. A'eramũ 'ga jane werowiaaramũ, "Esage 'ga jee", 'jau janee. ²⁵ Janetywer are Janeruwarete 'ga Jejui 'ga mua ywy pe ijukaukaa. 'Ga manũawera futat "ã janetywera mepyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga moferapa jane muesaageawamũ

ojeupe. Jejuī 'ga amanūmū janetywera mepyawamū. Janetywera mepy re 'ga ruwa 'ga 'ga moferapa nū 'e rerowiarāmū 'ga 'i janee: “Esage 'ga jee”, 'jau. Werowiar ire Janeruwarete 'ga 'jau judeurāmū oree: “Pēnesage jee”, 'jau. Judeue'emamū pē nupe nanē 'ga aipo 'jau werowiar ire.

Werowiarāmū 'ga jane mogyi wemiayuwamū

5 Jejuī Kristu 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Ene eneresage jee”, 'jau 'ga janee. Jejuī Kristu 'ga Janejararetea. 'Ga futat 'Uwarete 'ga mota'wau janee, janetywera mepyau 'ga upe. A'eramū 'ga Jejuī 'ga jane erowiarāmū, 'jau janee: “Ene eneresage jee”, 'jau 'ga janee. ² Werowiarāmū Jejuī 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe: “Agamū je rerowiaara 'ga”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga a'e are janetywera moia jane wi, ojee jane mujaawamū. A'e are jane jareku'iramū jarejemogyau. “Anure taetu nipo 'ga jane mogyau oje'jawe futat. A'eramū jane jarejemogyau jareku'iramū 'ga ree”, 'jau 'ga ree jarejemogypyka. ³ Mama'eaya jarejeupe ijesakaramū miamū jane jareku'iramū etee futat jarejemogyau. Jarejeupe mama'eay jesakaramū jane jareapyterātānamū jarejemogyau jupe. Mama'eaya jane mojemogypygukaa a'jea futat Jarejuwarete 'ga ree. ⁴ Mama'eay upe janeapyterātāa esage Janeruwarete 'ga upe. “Eneresage jee”, 'jau nipo 'ga janee mama'eay upe janeapyterātānamū. Aipo 'ga 'e kwaaw ire jane 'ga 'jawe futat jarejemogy rapesaka jarejemogyau. ⁵ Janeruwarete 'ga oporomutaramū jane ree. U'agesagea 'ga imua janee. 'Ga 'Agesagea jane mueapyou jane ree 'ga poromutar are. A'eramū jane jareku'iramū jarejemogyau 'ga 'jawe jarejemogy rapesaka.

⁶ Jane tee jaretywera nimoirā'uweri jarejewi. Ma'eramū 'ā 'Uwarete 'ga remifutarera 'ara rupi Jejuī Kristu 'ga manūi janetywera mepyawamū rakue. ⁷ A'ere na'ga 'jawe rūi jane mū rekoi. Nimanūa'uweri jane jarejaupe. Mama'e esage apoara 'gā nupe miamū jaremanūwere'emamū. Ojee ipota'wa ma'e 'ga upe amunipo 'ā 'ga amū manūi. A'ere jane nimanūa'uweri futari jarejaupe jarejee iporomutare'ema 'gā nupe 'jau.

⁸ A'ere Janeruwarete 'ga poromutaramū jane ree nanimenime. Ojee janeporomutare'emamū miamū 'ga poromutaramū jane ree. A'eramū 'ga Jejuī Kristu 'ga mua ywy pe amanū ma'eramū janee, jaretywera jane erajemogyramū. ⁹ Jejuī Kristu 'ga manū are Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Pēnesage jee”, 'jau 'ga janee. Jejuī Kristu 'ga jane erowiarāmū te 'ga aipo 'jau janee. Jejuī 'ga janetywera mepyaupap 'ga upe janee. A'eramū taetu Janeruwarete 'ga jane rerekou tyweru'jape'ema janetywer are. ¹⁰ Jarejewi 'ga jaretywera moire'emamū jane jarejemogyau jareporomutare'emamū 'ga ree. A'ere 'ga wa'yra 'ga manū are janetywera moiri jane wi. A'eramū jane 'awamū Jarejuwarete 'ga jekoty'aawamū jarejemogyau.

Ota'waramū 'ga janee. A'eramū 'ga 'awamū jane monowe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. Wa'yra 'ga manū re 'ga 'ga moferapa nū. A'eramū nipo Jejuī 'ga

jane katu'oka oje'jawe. Jane manū re 'ga jane moferapa nū jane rerawau jane mogyau ojepyri. ¹¹ A'ere naaipoa tee rūi. Jane upe Janeruwarete 'ga remiapoa jane maku'iu jane mogyau. “Jejuī Kristu 'ga Janejararetea. Jejuī Kristu 'ga 'ga amut 'ga jukaukaa ojee ae mojekoty'aawamū” 'e are te jane ku'iramū 'ga ree.

Janetywera mepyawamū 'ga manūawet

¹² Janepy ppy 'ga, Atāu 'ga ra'ne mama'e tywera apo ypyruga rakue. A'eramū 'ga 'agamū ae motywerukaa. Amanūmū 'ga 'ā rakue. A'eramū jane 'ga 'jawe futat mama'e tywera apou. A'eramū jane najuejue etee jaremanūmū jarejemiapofer are. ¹³ Ymā te Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari ka'aran are rakue. A'ere Moisesi 'ga ka'arana kwasiare'emauwe ywy pewara 'gā mama'e tywera apoi ajemogyau rakue. A'ere 'gā naeapyou mama'e tywer are. Nokwaawi 'gā wemiapofera mama'e tywera Jarejuwarete 'ga upe. A'ere Janeruwarete 'ga, Moisesi 'ga upe oje'ega kwasiarukare'emauwe, janepy 'gā tywera kwasiare'ema oka'aran are rakue. ¹⁴ A'etea janepy 'gā amanūmū. Atāu 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema. “Pe'u kasi ne” 'jawa y'waa 'ga i'wau. A'eramū 'ga amanūmū. Atāu 'ga py'rauwarā 'ga nanarūi agawewi. Na'ui agawewi futat 'gā aipo y'waa. A'etea 'gā mama'e tywera wapo. Moisesi 'ga renunewewara 'gā juejue mama'e tywera apou amanūmū otywer are.

Sā'ā Atāu 'ga juapyrera 'gā mama'e tywera apoa Atāu 'ga 'jawe etee futat rakue nū. Nan tee futat Jejuī Kristu 'ga rerowiaaramū jane, 'ga 'jawe etee futat mama'e tywera apowe'em.

¹⁵ A'ere naAtāu 'ga 'jawe rūi Jejuī Kristu 'ga. Atāu 'ga te 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega nuenuwi rakue. Ajuapyrera 'gā kwau 'agamū mama'e tywera apo upe rakue. Ku'jywa 'ga je'ega renupe'emawer ipe etee futat ajee 'ga 'ā ae momawukari aetywer are. A'ere Janeruwarete 'ga poromutaramū jane ree nanimenime. A'eramū 'ga mama'e esage apou janee. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. Mama'e tywera etee agawewi jane siapo. A'etea 'ga mama'e esage apou janee. Sā'ā ae mama'e monoa ajaupe. Nan 'ga wa'yra 'ga mua janee rakue. Jejuī Kristu 'ga 'ga imua ijukaukaa 'au ywy pe janetywera moiawamū futat rakue. Poromū futat Janeruwarete 'ga poroywera 'jawewara janee. A'eramū ojee jane jemogypygamū Jejuī 'ga jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. Atāu 'ga 'ā ae kwau ae manū upe rakue. A'ere Jejuī 'ga ae mogyaramū 'ga rekoi janee. ¹⁶ Atāu 'ga oje'ega mojerowiare'emauwe Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue: “Awamū eremanū etywer are ki 'ei”, 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'eramū 'ā 'agamū jarejemote'arukaa jaretywera upe. Najuejue etee 'ā jane 'agamū mama'e tywera apou. A'ere Jejuī 'ga manūi jane katu'okawamū janetywera moiawamū jane wi. Majepeli' etee agawewi 'ga. A'etea 'ga jane katu'oka kwaiwete. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau janee: “Jera'yra 'ga perowiat pejemogyau. A'eramū pēē 'awamū pejejesageramū jee”, 'jau 'ga janee. Niapoi jane mama'ea jarejemue-

sageawamū. 'Ga te 'ā jane muesage ojeupe, wa'yra 'ga jane erowiarāmū. ¹⁷ Majepei tee agawewi Atāu 'ga tywera. A'etea 'ga jane mote'arukaa najuejue etee ipyu. 'Ga ra'ne 'ā amanūmū. A'eramū 'ā jane 'agamū jaremanūmū 'ga 'jawe etee futat. Jejui Kristu 'ga nanē majepei tee nū. A'etea 'ga werowiarāmū jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi, jane mogyau 'wyririamū ojepyri. Werowiarāmū Jejui 'ga jane muesageu. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga jane muesageu werowiarāmū.

¹⁸ Atāu 'ga tywer are 'ā Janeruwarete 'ga 'jau ywy pewaramū janee: "Pētywerete jee", 'jau 'ga janee. Jejui 'ga etee nuapoi mama'e tywera. Mama'e esagea etee 'ga iapou. Wenup katu katu 'ga 'Uwarete 'ga je'ega.

Amanūaw ipe miamū 'ga 'Uwarete 'ga je'ega renupa akou rakue. 'Ga manū are Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, ojepyri jane mogyawamū nakwaparimū warāu rūi futat. ¹⁹ Jarejuwarete 'ga je'ega Atāu 'ga enupe'ema rakue. A'eramū jane 'agamū najuejue etee jaretyweramū Jarejuwarete 'ga upe Atāu 'ga ree. Jejui Kristu 'ga 'Uwarete 'ga je'ega renupa katu katu. A'e are jane jarejesageramū Jarejuwarete 'ga upe, Jejui 'ga jane erowiarāmū.

²⁰ Ywy pewaramū jane najuejue etee mama'e tywera apou. A'eramū Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Moisesi 'ga 'eawera kwaaw ire jane jaretywera kwaapa.

"Kuu. Janeruwarete 'ga upe jeremiapofera mama'e tywera futat", 'jau 'gā amū, otywera kwaaw ire. A'ere 'gā otywera kwaawi agawewi. A'etea 'gā mama'e tywera wapo ojero'waro'wau etee futat ikwaapare'ema 'jawe. A'ere Janeruwarete 'ga jane futara mama'e tywera apyraawi etee futat. A'eramū 'ga janetywera moia jane wi wa'yra 'ga jane erowiarāmū. ²¹ Mama'e tywera apo ae kwau ae manū upe. A'ere Jejui 'ga werowiaaramū jane pojekai jane manū awi, jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat. Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga mua ijukaukaa janetywera moiawamū, ojeupe jane muesageawamū. Poromū Jejui Kristu 'ga Janejararetea.

'Ga rerowiaaramū jane poiri jaretywer awi

6 Janeruwarete 'ga jane futara mama'e tywera apyraapa. Ma'eramū sipo ajee "Mama'e tywera siapo 'jau", pe'je pejejaupe? "Mama'e tywera jane iapo re nipo Janeruwarete 'ga jemuaēmi jane ree, mama'e esage apou janee kwaiwete", 'jau nipo pēē pejejaupe? ² Naani. Aipo pe'je awi. Jejui 'ga rerowiaaramū jane poiri futari jaretywer awi. Sā'ā ae amanū ma'eferamū mama'e tywera apou'jawe'ema. Nan tee futat ae Jejui 'ga rerowiaaramū mama'e tywera naruapou'jawi. Ma'eramū sipo ajee pēē amanū ma'e 'jawe pejejemogy re mama'e tywera peapou'jap nū? ³ Ypeywar are u'amaw ipe futat 'ga 'ā amanūmū jane wi janetywera moiawamū rakue. A'eramū jane 'ga rerowiarāmū jarepoia futat mama'e tywera apo awi jarejemujaa Jejui 'ga ree. Amanū ma'e 'jawe jane mama'e tywera apowe'em.

Jejui 'ga ree jarejemujar ire jane jarejepymīāukaa 'y pe, 'ga ree jarejemujara resaukaa 'gā nupe. 'Ga manū 'jawe jane pymīa. 'Ga ferapawera 'jawe etee futat jane jarewua 'y awi nū. Jarejepymīnamū jane 'jau: "Jejui 'ga je arowiat. 'Awamū je rekoi 'ga 'jawe mama'e tywera taapo eme 'jau", 'jau jane jarejepymīāu. Jejui 'ga manū re 'ā 'gā 'ga monou inuga ita kwara pype. "Amanū futat ra'e", 'jau 'gā 'ga upe, 'ga monou inuga. A'ere Janeruwarete 'ga opājē mū 'ga moferawi 'ga muēma ita kwar awi nū. A'eramū jane 'y pe jarejepymī re 'jau: "Awamū je poiri futari mama'e tywera apo awi", 'jau jane. 'Ga ferawa 'jawerimū 'y awi jareēm ire jarejemogyau ipyau 'jawe Jarejuwarete 'ga pājē mū. A'eramū jane 'ga pājē mū mama'e esage etee iapou.

⁶ Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā jara mama'eukwaawa 'wyririara futat. Mama'e tywera apo momoirukare'ema wemiayuwa 'gā nui. A'ere Jejui 'ga manūi mama'eukwaawa 'wyririara pājē mateepapa rakue. A'eramū 'ga werowiarāmū jane mū'jāu mama'eukwaawa 'wyririara remiayuwa 'gā nui. Werowiarāmū Jejui 'ga jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū jane 'ga je'ega etee erowiaa. Jare'wyrir ymanera je'ega renuwu'jape'ema. Mama'e tywera apo awi jarejeateeramū Jejui 'ga pājē mū. ⁷ Nuapoi futari ae mama'e tywera amanū re. A'eramū jane amanū ma'e 'jawe futat mama'e tywer are jareparuapowere'emamū. ⁸ Jejui Kristu 'ga manū are jane poiri tāmējē mama'e tywera apo awi. A'eramū jane 'ga feraw ire jarejemogyau 'ga 'jawe futat namutamutat. ⁹ "Jejui Kristu 'ga amanū rakue. 'Ga manū re 'ga ruwa 'ga 'ga moferapa nū. 'Awamū 'ga nanamanū'jawi" 'ea jane ikwaapa. Oferaw ire 'ga amanū'jape'ema futat. ¹⁰ Janetywer are Jejui 'ga amanūmū janetywera moiawamū jane wi. Nanamanū'jau'jawi 'ga. Majepei tee futat 'ga manūi. 'Ga manū re 'ga ruwa 'ga 'ga moferapa nū. Ma'eramū 'ā 'ga rekoi mama'e apou 'Uwarete 'ga remifutar imū etee. 'Uwarete 'ga ree 'ga jemujari. ¹¹ A'eramū jane aipo are jarejea'aramū, jane 'jau: "Jejui Kristu 'ga amanū jetywer are", 'jau jane jarejea'aramū ee. A'eramū jane 'awamū jarepoia mama'e tywera apo awi. Jejui 'ga 'jawe mama'ea siapo Jarejuwarete 'ga remifutar imū 'jau. Jejui 'ga ree jarejemujaa. A'eramū ki jane mama'e apou 'ga 'jawe futat.

¹² Jejui Kristu 'ga rerowiare'emawe pētywera pē nerekou. A'ere Jejui 'ga werowiarāmū pētywera moia pē nui. A'eramū ki 'awamū pēē pejetywera upe pejerekoukare'ema. Pemīi kasi pejejea mama'e tywera apo are ne. Mama'e tywera apo are pejejea mīi re nipo pēē mama'e tywera apou, pejejea'awer imū etee futat. ¹³ Pejejemifutar imū kasi mama'ea peapo ne. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee ki mama'e esagea peapo. Pētywera mepy re Jejui 'ga pē muri 'Uwarete 'ga remiayuwamū. A'eramū ki pēē pejekatu'oka 'ga upe, pejeporowykyau 'ga upe. "Eneremiayuwamū 'ā je rekoi", 'jau ki pēē 'ga upe. ¹⁴ NaMoisesi 'ga je'egera renuw are rūi pēnesage Jarejuwarete 'ga upe. Jejui 'ga pēē erowiarāmū te Janeruwarete 'ga pētywera moiri

pě nui. Aipoa 'ga iapo re pēē pejejesageramū 'ga upe. A'eramū ki pēē mama'e tywera apowe'em.

Janeruwarete 'ga remiayup

¹⁵ NaMoisesi 'ga je'eger imū rūi jane mama'e apou 'awamū. Janeruwarete 'ga te 'ā mama'e esagea wapo janee, jane wi janetywera moiramū. A'eramū Janeruwarete 'ga wesageramū janee, jane rerekou. A'eramū pēē mama'e tywera apou'jape'ema. ¹⁶ Mama'eukwaawa 'wyriara je'ega renupara 'gā mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa futat. O'wyriara reewe futat emiayuwa 'gā awau wapyaw ipe. A'ere Jejui 'ga, 'Uwarete 'ga je'ega pēē enuw ire pē mojekoty'ari 'Uwarete 'ga ree, pē mogyau 'Uwarete 'ga remiayuamū futat. A'eramū 'ga 'jau pē nupe: "Pēē 'ā pēnesage jee", 'jau 'ga. ¹⁷ Ymā te pēē mama'eukwaawa 'wyriara remiayuamū pejemogy rakue. A'ere 'ā 'awamū pēē Jarejuwarete 'ga ree pejemu'eawera peenup katu katu pejejemogyau. A'eramū pēē 'jau: "Mama'e esagea siapo Jarejuwarete 'ga je'eg imū", 'jau pēē pejejemogyau. A'eramū je Ku'jywa 'ga muorypa pē nee. "Ene 'ā eneresage futat. Ene 'ā mama'e esage apo futarukaa 'gā nupe", 'jau je 'ga upe 'ga muorypa pē nee. ¹⁸ Janeruwarete 'ga mama'e tywera apo awi pē momoirukaa. Nepeapoi au'jeteramū mama'e tywera. 'Awamū 'ā pēē mama'e esage apoaramū Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga remiayuwa futat pēē. ¹⁹ A'ere nepekwaawi katu katui we. A'eramū je imome'wau katu pē nupe. Ymā te 'ā pēē pejejea m'yina mama'e tywera apo are etee rakue. A'eramū 'ā pēē mama'e tywera apou pejejemogyau rakue. A'eramū pēē au'je mama'e tywera apo re. 'Awamū pēnea'at mama'e esage apo are etee. Jarejuwarete 'ga remiayuwa pēē 'awamū. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage 'ga upe.

²⁰ Mama'eukwaawa 'wyriara remiayuamū pejejemogyau pēē Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'ea nepeapoi rakue. ²¹ Mama'e tywera etee pēē iapou rakue. A'ere ki 'awamū pejejenosī pejejemiapofer are. Ma'ja sipo mama'e tywera apo repya? Mama'e esagea sipo mama'e tywera apo repya? Naani. Mama'e tywera apoara 'gā Janeruwarete 'ga omono muku ojewi. Aipoa 'gā nemiapofera repya. ²² A'ere 'awamū pēē Jarejuwarete 'ga remiayuwa. Pē nui 'ga pētywera moiri, pē muesageu ojeupe. Aipoa esage futat pē nupe. Anure nipo 'ga pē nerawau ojepyri, pē mogyau nakwaparimū warāu rūi futat. ²³ Anure nipo Janeruwarete 'ga jane mepyau janeremiapofer are. Mama'e tywera apoara 'gā 'ga imonou muku ojewi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga 'gā monou. Aipoa 'gā nemiapoferarūe'ema repya. A'ere Jejui Kristu 'ga rerowiaaramū janee Janeruwarete 'ga mama'e esage apou. Jejui Kristu 'ga Janejararetea. 'Ga ree jarejemujar ire Janeruwarete 'ga ojoporoywera 'jawe imua janee. Wa'yra 'ga jane erowiaaramū 'ga jane mogyau ojepyri nakwaparimū warāu rūi futat nipo.

Amanū re ae mama'ea nuapou'jawi

7 Kunumīmet. Pēē jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe 'jau. A'eramū pēē pejejeapyoramū pejejeupe jeremimome'u are. Jarekouwe jane mama'e apoi jarejemiapofer imū. Jaremanū re jane niapou'jawi jarejemiapofera nū. ² Sā'ā kūjā. Omenar ire kūjā omena nuetyga'uweri. Omena manū re tāmējē nipo ēē kūima'e 'ga amū rerekou. Omena manū re ēē akou ojeteewara 'jawe nū. A'eramū ēē om-enararūmū. ³ A'ere omena manūe'emauwe kūima'e mū rerekoa nia'wyri ēē upe. Mama'e tywera ēē wapo. Kūjāmene'ema 'jawe ēē rekoi. Omena manū re amū rerekoa te esage futat. ⁴ Nan tee pēē. Ymā te pēē mama'e apou Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat rakue. A'ere Jejui Kristu 'ga manūnamū 'ga ojee ojemu-jat ma'eramū jane mū'jāu Moisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apoara 'gā nui. Ymāwarera mama'e awi jane jarepoiapap. 'Awamū jane mama'e apou Jejui 'ga remifutar imū, oferap ma'e 'ga remifutar imū. A'eramū jane mama'e esage etee iapou Jarejuwarete 'ga upe. Sā'ā kūjā omenaru'jaw ire ēē omen yau je'ega etee enuwa. Omenera je'ega ēē enuwu'jape'ema. Nan tee futat pēē peje'wyriar ymanera je'ega nepeenuwu'jawi. Ymā te pēē mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa rakue. A'ere Jejui 'ga werowiaaramū pē mū'ēi mama'eukwaawa 'wyriara remiayuaw awi pē mogyau wemiayuamū futat. A'eramū pēē 'awamū peje'wyriar yau je'ega etee enupa nū.

⁵ Ymā jane mama'e apoi jarejemifutar imū etee futat rakue. A'eramū 'ā Moisesi 'ga 'jau agawewi janee rakue: "Mama'e tywera kasi peapo ne", 'jau agawewi 'ga janee rakue. A'ere jane aipo 'ga 'eawera kwaaw ire miamū jane jero'wuro'wui etee mama'e tywera apou. Mama'e tywera apo awi jarejeatee'em ire nipo jane oi muku Jarejuwarete 'ga wi jaremanū re. ⁶ A'ere 'awamū nanarūi. Janeruwarete 'ga jane mueateekat mama'e ymanera apo awi. Jejui 'ga rerowiaaramū jane jemu'jagi amanū ma'e 'jawewaramū mama'e ymanera apo awi. Ymā te aipo janeremiapofera jane rerekoi rakue. Jarejemifutar imū etee jane mama'e apou Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'ere Jejui 'ga 'awamū ojee jane jemujar ire 'ga jane rerekoi. 'Uwarete 'ga 'Agesagea 'ga imua janee. A'eramū jane mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat jarejemogyau.

⁷ Ma'ja sa'e sipo ajee jane aipo are? Nia'wyri tāmējē Moisesi 'ga je'egera, sa'e sipo jane? Naani. 'Ga remikwasiarera ka'arana mogyta re te jane Jarejuwarete 'ga remifutara kwaawi. "Pejokaraemā are pejejea m'yina nia'wyri Jarejuwarete 'ga upe", 'jau 'ā Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. "Tekotee 'ga karaemā futara ia'wyre'ema Jarejuwarete 'ga upe", 'jau 'ā Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. A'eramū je Moisesi 'ga je'egera kwaaw ire te je tetywera kwaapa. 'Ga je'egera kwaawe'em ire amunipo 'ā je nanē "ojokaraemā are wea m'yinara 'gā ia'wyre'ema Jarejuwarete 'ga upe" 'e kwaape'ema futat tekou. ⁸ A'ere je Moisesi 'ga remikwasiarer are te je jemu'ei ai'i numiamū. "Moisesi 'ga remikwasiarera

renuwa nipo je muesage Jarejuwarete 'ga upe", 'jau je tejeupe numiamū. A'ere je naenupawa'uweri 'ga je'egera. Tejeatee'emamū futat je 'gā karaemā futar awi. Moisesi 'ga je'egera kwaaw ire miamū futat je 'gā karaemā futaararete futat je reko i kue. Moisesi 'ga je'ega kwaape'ema je tetywera kwaape'ema. A'ere je 'ga remikwasiarera mogyta re tetywera kwaawi. ⁹ A'e pe je 'ga remikwasiarera mogytae'emawe "Je ako esage je", 'jau futatee je jepi. A'ere je 'ga je'egera kwaaw ire je tetywera kwaawi. "Nakoa'wuri nipo je jepi", 'jau je tejeupe. ¹⁰ Tetywera kwaaw ire je 'jau tejeupe: "Jarejuwarete 'ga je'ega Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. A'eramū je Moisesi 'ga remikwasiarer imū mama'e apowe'em ire je Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema. Oje'ega renupare'emamū nā'ā Janeruwarete 'ga ae monou muku ojewi ae manū re re'ā. 'Awamū nanē 'ga ojejukawe'em je ree nū", 'jau je tejeupe tetywer are tejeapyoramū te'ŷina. "Oje'ega renupara 'gā etee nā'ā 'ga omogy ojeypyri nakwaparimū rūi futat re'ā", 'jau je tejeupe te'ŷina. A'ere je naenupawa'uweri 'ga je'ega. ¹¹ A'ere jeku'iteeramū tee tekou tetywer are rakue. "Aenupap katu katu sipo je 'ga je'ega pa", 'jau je tejeupe numiamū. A'ere naani rakue. "Moisesi 'ga remikwasiarera renuw ire nipo je oi Jarejuwarete 'ga pyri re'ā", 'jau je tejeupe. A'ere jeku'iteeramū ee rakue. Naenuwi futari je 'ga je'ega rakue. A'eramū je 'jau tejeupe: "Najea'wuri futari pa je tekou Jarejuwarete 'ga upe ra'e. A'eramū nipo je muku futat tewau 'ga wi", 'jau je te'ŷina.

¹² Esage futat Moisesi 'ga remikwasiarera. Jarejuwarete 'ga je'ega wejue 'ga okwasiat ka'aran are inuga rakue. A'eramū wesageramū futat 'ga remikwasiarera ae upe. ¹³ 'Ga remikwasiarera resagea sipo je mogo muku Jarejuwarete 'ga wi? Naani. Jetywera tee je mogoukat muku Jarejuwarete 'ga wi. "Mama'e tywera kasi peapo ne", 'jau 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Aipoa 'ga 'eawera esage futat. A'ere jetywera je rerekoi. A'eramū je mama'e tywera apou ra'e jepi. Esage futat Janeruwarete 'ga je'ega. A'ere jetywera te nuenuwukari 'ga je'ega jee ra'e jepi. A'ere je 'awamū jereapyoramū mama'e tywera apoawer are. A'eramū je 'ga je'ega renupe'ema ra'e jepi. A'ere najeremiapofera etee rūi ia'wyre'ema. Jeretea we futat wa'wyre'emamū. 'Ga je'ega kwaaw ire te jane jaretywera kwaap katui.

'Ga pājē mū ae mama'e tywera nuapoi

¹⁴ Moisesi 'ga remikwasiarera Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat rakue. A'ere je namaira rūi. Kūima'e teea te je. A'eramū jetywera je rerekou. Tejemifutar imū etee mama'e apou. ¹⁵ Najereapyoi je tejemiapoarūe'em are. "Mama'e esagea etee taapo 'jau", 'jau je numiamū. A'e reewi je mama'e tywera etee iapoi nū. Mama'e tywera apo are teparuapowere'emamū agawewi. A'etea je mama'e tywera apou etee nū. ¹⁶ Aipo apo re je 'jau: "A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega. Nepēa'wuri pēē, 'ga 'ea a'jea futat", 'jau je tejeupe tekou. ¹⁷ Nafutari je mama'e tywera apoa. A'ere jetywera je rerekoi. A'eramū jetywera mama'e tywera apoukaa jee. ¹⁸ A'eramū je 'jau teje-

upe: "Nitywi futari mama'e esagea je pype", 'jau je tekou. Mama'e esage apoa je ifutaa agawewi. A'etea je naapoi mama'e esagea. ¹⁹ Mama'e esage apoa je ifutaa. A'ere je naapoi tejemifutara. Mama'e tywera apoa je ifutare'ema agawewi. A'etea je tejemifutare'ema apou. ²⁰ A'ere je natejemifutar imū rūi mama'e tywera apoi. Jetywera te iapoukaa jee.

²¹ Ekoay je rekoa. Mama'e esage apoa je afutat agawewi. A'etea je mama'e tywera etee aapo. ²² "Janeruwarete 'ga je'ega renuwa esage futat. 'Awamū pa je 'ga je'ega etee enuwi kwy", 'jau je tejeupe, tejekōēājamū ee numiamū. ²³ A'ere je a'eramū miamū naenupawi 'ga je'ega. Ifaripyra 'jawe je tekou tejemifutara apowe'em. Sā'ā ipofaripyra mama'e apoe'ema wemifutar imū. Nan te je reko. Jetywera je rerekou. A'eramū je tejemifutara apowe'em. Mama'e tywera apo awi tejeatee'emamū. ²⁴ 'Awamū je'arasigamū tekou. "Awŷi ajee je mueatee mama'e tywera apo awi 'ū?" 'jau je tejeupe. ²⁵ A'ere Janeruwarete 'ga te je mueateeukari Jejui Kristu 'ga upe. A'eramū je mama'e tywer awi tejeateeramū. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

Tejetea je Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema tekou. "Ga je'ega renuwa tareko esage tejee", 'jau futat je numiamū. A'ere je naapoa'uweri tejee. Opājēa 'ga ae upe imure'emamū ae nuapoi futari mama'e esagea. 'Ga pājē mū te ae mama'e esage apoi.

'Ga 'Agesagea jane muea'aa 'ga remifutar are

8 A'ere 'ā Janeruwarete 'ga, Jejui Kristu 'ga ree jane jemujar ire, jane kwawe'em janetywer are, jane monowe'em muku ojewi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga ae monowe'em. ² Jejui Kristu 'ga ree jane jemogypygamū Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mue-sageu. 'Ga 'Agesage pājē mū jane mama'e tywera apowe'em. 'Awamū 'ga 'Agesagea jane rerekou jane katu'oka. Janetywera jane rerekou'jape'ema. A'eramū jane jarewawe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. ³ Ymā te Moisesi 'ga 'i rakue: "Mama'e esagea etee peapo", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. Esage futat 'ga je'egera. A'ere janetywera 'ga je'egera nuenuwukari jane. 'Ga je'egera renupare'ema 'jawe etee futat jane mogyaukaa rakue. Jarejetea jane nienuwa'uweri 'ga je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe rakue: "Ojetea 'gā nuenuwa'uweri jeje'ega. Nojekatu'oga'uweri 'gā ojetea", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga 'ā 'agamū wa'yra 'ga mua ywy pe rakue. Jane 'jawe futat 'ga 'ua kunumīnamū. Jane 'jawe futat 'ga akou kūima'eramū. A'ere 'ga nuapoi mama'e tywera. Aerefetea ate mama'e tywera wapo. A'eramū 'ga amanūmū janetywera mepyau. Janeruwarete 'ga Jejui 'ga jukaukaa aetywer are. A'eramū 'awamū Jejui 'ga werowiamū janetywera moia jane wi. ⁴ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Teje'ega renupare'ema 'gā je amomap, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau 'ga rakue. A'ere Jejui 'ga manūi janetywera moiawamū. Janetywera moir ire 'ga opājē mua jane. A'eramū jane 'awamū mama'e esage apoarūmū 'ga pājē mū, 'ga ree jarejem-

ogypygyi. 'Awamū jane 'ga pājē mū Jarejuwarete 'ga je'ega renuwi jarejemogyau. 'Ga 'Agesagea jane mu'ak-waapa jane rerekou. A'eramū jane 'awamū mama'e esage apoarūmū 'ga pājē mū. Jarejemifutar imū jane niapou'jawi mama'ea. ⁵ 'Ga 'Agesage rerekware'ema 'gā wemifutar imū etee futat mama'e apo are wea'aramū. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage rerek-waramū jane jarejea'aramū 'ga 'Agesage remifutar are etee futat. ⁶ Wemifutar are etee ea'at ma'e 'gā awau mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar are ea'at ma'e 'gā py'ata'waramū etee futat ajemogyau. Anure nipo aipo 'gā awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi futat. ⁷ Wemifutar are etee ea'at ma'e 'gā oporo-mutare'emamū Jarejuwarete 'ga ree. Nuenuwi futari 'gā 'ga je'ega. Niporenuwiwari futari 'gā 'ga je'eg are. ⁸ Wemifutar imū etee mama'e apoara 'gā nomuorywi Jarejuwarete 'ga.

⁹ A'ere nanarūi ae Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerek-waramū. Mama'e esagea etee te ae wapo 'ga remifutar imū. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gā naKristu 'ga remiayuwā rūi futat. ¹⁰ Janepy 'gā 'ā nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū jane 'agamū jarepapa. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerek-waramū miamū futat jaremanūmū. A'ere jane ferawi etee jarewau Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogyau nakwaparimū warāu rūi futat. Jejui Kristu 'ga ree jane jemogypygygamū Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Jejui 'ga ree pejemogypygyk. A'eramū pēē pejejesageramū jee", 'jau 'ga janee Jejui 'ga ree jane jemogypygygamū.

¹¹ Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga moferapa 'ga manū re rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga U'agesage rerekwaramū nanē janeretefera moferapa jane manū re nū. Jane moferawukaa U'agesage upe.

¹² Kunumīmet, kūjāmet. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane rerekou. A'eramū ki jane a'eramū mama'e apowe'em jarejemogyau jarejemifutar imū ne. Ma-ma'ea siapo 'ga pājē mū etee futat. ¹³ Pejemifutar imū mama'e apo re peo mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere Jarejuwarete 'ga, U'agesage pājē mū mama'e tywera apo awi pepoir ire, pē mogyi ojepeyri nakwaparimū warāu rūi futat. Nioi jane 'ga rerowiarāmū ma-ma'eukwaawa rapyaw ipe. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupara 'gā Jarejuwarete 'ga ra'yra futat.

¹⁵ Ma'eramū sipo Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee? Ojeupe jane moporowykyukaawamū? Naani. Jane mogyjawamū? Naani. Wa'yramū jane mogyjawamū te 'ga U'agesage muri janee. A'eramū 'ga 'Agesagea "Ki- api'ni" jane mu'eukaa 'ga upe. ¹⁶ Jejui 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga jane mogyau wa'yramū. A'eramū 'ga 'Agesagea "Kiapi'ni" jane mu'eukaa Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga 'Agesagea nanē 'jau janee: "Ene Ku'jywa 'ga ra'yra", 'jau 'ga 'Agesagea janee. ¹⁷ Wa'yra 'ga upe Janeruwarete 'ga mama'e esage monou. A'eramū 'ga janee nanē mama'e esage mua nū, wa'yrarete 'ga reewe futat, Kristu 'ga reewe futat nū. Ywy pe 'ua 'ā Kristu 'ga ruagamū wereko tywera upe rakue. 'Ga 'jawe ki janeruag jarejereko tywera upe. 'Ga 'jawe jane

jemogy re nipo Janeruwarete 'ga jane moferapa nanē 'ga 'jawerimū etee futat nū. A'eramū tee 'ga jane monoi jane mogyau 'wyriaramū Jejui 'ga pyri.

Anure nipo 'ga mama'e esage muri janee

¹⁸ 'Awamū mama'eay jesaukari janee. A'ere nipo anure jane janerea'aru'jawi mama'eay are. Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage muri janee, mama'eay apyraapa. A'eramū jane jarejea'aru'jawe'emamū ma-ma'eay are. ¹⁹ Anure nipo Janeruwarete 'ga jane resaukaa wemiapofera upe. "Agamū jera'yra 'gā futat", 'jau nipo 'ga jane resaukaa 'gā nupe. 'Ga remiapofera juejue futat 'ga ra'yra resaukaawa rapesaka 'upa.

²⁰ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga remiapofera jemote'ari rakue. Naite'at tee rūi 'ā rakue. Atāu 'ga oje'ega renuwe'emamū te Janeruwarete 'ga wemiapofera mote'ari rakue. ²¹ A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga imomyau nū. Wa'yramū jane resaukaawa 'ara rupi futat nipo 'ga mama'e momyau nū. A'eramū futat nipo 'ga mama'e tywera mateepapa. ²² Sā'ā kūjā wa'yray upe aema wa'yra 'are'emamū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiapofera waemamū ajemogyau ojekatu'okawa rapesaka. ²³ Na'ga remiapofera etee rūi waemamū ajemogyau ojekatu'okawa rapesaka. 'Ga 'Agesage rerekwaramū nanē jane jarejaemamū nū, 'au jane jemogyramū 'ā. Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee ra'ne. A'ere nipo 'ga anure mama'e esage muri janee kwaiwete. Wa'yramū jane resaukaawamū 'ga janerete momyau Jejui 'ga 'jawe. A'eramū jane jarekaruare'emamū futat nipo, jareymanē'emamū, jaremanū'jape'ema nanē nū. Jejui 'ga 'jawe futat jane reko.

²⁴ Ojee jane jemogypygygamū Janeruwarete 'ga jane muesageu ojeupe. A'e are jane 'i: "Anure nipo 'ga janerete momyau", 'jau jane. A'eramū jane jarejete momyau rapesaka jarejemogyau. 'Au we 'ga jarejete momyau re amunipo 'ā jane niapesagi jarejemogyau. A'ere 'ga nomomyaui we. A'e are jane iapesagi jarejemogyau. A'eramū ki jane jareapyterātānamū mama'eay upe.

²⁶ 'Ga 'Agesagea te jane poat. Najane etee rūi sajemogy. 'Ga 'Agesagea te oporogyta Ku'jywa 'ga upe janee. Jane tee nikwaawa'uweri Ku'jywa 'ga upe jareporogytaa jarejee. A'eramū 'ga 'Agesagea te jane poaa, oporogytau 'ga upe janee. Nikwaawi jane 'ga 'Agesage je'ega. Naaeje'ega 'jawe rūi. Aefaema 'jawe tete 'ga 'Agesage je'ega. ²⁷ Janeruwarete 'ga janerea'awa kwaapa. Janeremifutara nanē 'ga ikwaapa nū. A'eramū 'ga U'agesage je'ega nanē ikwaapa nū, ojeupe jane ree ije'egamū. 'Ga remifutar imū etee futat 'ga 'Agesagea oporogytau 'ga upe jane ree.

²⁸ Jarejuwarete 'ga ree janeporomutaramū jarejemogyau. 'Ga futat 'ā jane mū'jāu jane mogyau wemiayuwamū rakue. A'eramū 'ga, janee mama'eay mū jesaukaramū, mama'e esage apou ee nū. ²⁹ Ymā we te Janeruwarete 'ga jane pyrūmū ojee rakue. "Mīmera 'gā je amogy teja'yramū. Teja'yrarete 'ga 'jawe je 'gā mogyi. A'eramū Jera'yrarete 'ga 'gā neki'yramū akou.

Kwaiwete jera'yrarete 'ga rewirera 'gã, 'ga renyra 'gã 'jau', 'jau 'ga ojeupe rakue. ³⁰ A'eramů Janeruwarete 'ga wemimů'ëmeramů jane mogyau wemiayuwamů. A'eramů 'ga 'jau janee: "Pênesage jee", 'jau 'ga janee. "Te-ja'yrarete 'ga 'jawe je pê mogyi", 'jau 'ga janee. A'eramů 'ga jane mogyau 'wyririamů ojeypyri nakwaparimů ete rũi futat nipo.

Jane ree 'ga poromutat

³¹ Ma'eramů 'ã jane nijemuaëmi mama'e upe: Janeruwarete 'ga 'ã jane rerekou. Jane retyk sipo 'ga amů? Naani. Janeruwarete 'ga jane pojeka re nitywa'uweri 'ga wi jane pojekaara mũ. Ojejuka esage 'ga jane ree. Opãjêa 'ga amut janee. ³² Esage Janeruwarete 'ga janee. Peesak 'ã 'ga rakate'eme'ema janee. Wa'yrarete 'ga miamů 'ã 'ga imua ijukaukaa janetywera mepyawamů rakue. A'eramů nipo 'ga mama'e esagea taetu imuri janee wakate'eme'emamů.

³³ Awỹja sipo Janeruwarete 'ga remimů'ëmeramů jane ago'wau 'ga upe? Naani. Nitywi 'ga amů. Janeruwarete 'ga 'ã 'jau janee: "Esage 'gã jee", 'jau 'ga jane upe. ³⁴ Jejui Kristu 'ga amanůmů janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe. 'Ga manů re 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa nũ. Oferaw ire 'ga awau ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. 'Uwarete 'ga jakwatawa katy 'ga reni, oporogytau 'Uwarete 'ga upe jane ree. A'eramů "Nepêa'wyrri pêê" 'jara otywe'emamů.

³⁵ Kristu 'ga 'ã iporomutat nanimenime jane ree. Awỹja sipo 'ga momoirukat jane wi? Naani. Nitywi 'ga amů. Janee mama'eay jesaukaramů 'ga oporomutaramů jane ree. Werowiare'ema 'gã amů jane rereko tyweramů 'ga oporomutaramů jane ree. Ty'ara jane erekoramů 'ga oporomutaramů jane ree. Jarepiteea jane erajemogyramů 'ga oporomutaramů jane ree. Jane ree 'gã amů afuwet ojere'emamů 'ga oporomutaramů jane ree. Nitywi futari 'ga rerowiar ire mama'e mũ jane kwaukaara 'ga upe. Jane manũnamů 'ga oporomutaramů nanimenime jane ree akou. ³⁶ Ymã te Davi 'ga ka'arana kwasiaa ee inuga rakue:

"Eneremiayuwa 'ã ore, ki Ku'jyp.
A'eramů ene ree iporomutare'ema 'gã afuweramů ore ree au'jeteramů.

Karupa'mĩ jukapyrama 'jawe 'gã afuweramů ore ree", 'jau Davi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eramů nipo Janeruwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã aipo 'ga 'eawer imů etee futat jane ree nanê oporomutare'emamů nũ. ³⁷ Aipoa sipo Janejararete 'ga momoirukaa jane wi? Naani. Iporomutat 'ga nanimenime jane ree jane jemogyramů. A'eramů 'ga jane muapyterãtãu mama'eay upe. A'eramů mama'eaya jane maku'ipawukare'ema. ³⁸ Nitywi futari 'ga amů jane wi Janeruwarete 'ga momoirukaara. Iporomutat 'ga nanimenime jane ree jane jemogyramů. Jane manũnamů miamů futat 'ga oporomutaramů jane ree. Jane reko are taetu 'ga oporomutaramů jane ree. Nokoi'i futari mama'eukwaawa mũ jane wi Janeruwarete 'ga momoirukaaramů. 'Awauwe oje-

saukat ma'e, anure ojesaukat ma'e. Mĩmera nomomoirukara'uweri Janeruwarete 'ga jane wi. ³⁹ Ywag ipe ako ma'e, ywy 'wyr ipe ako ma'e. Mĩmera miamů nomomoirukari Janeruwarete 'ga jane wi. Nitywi futari jane wi Janeruwarete 'ga momoirukaara. Naeateei futari 'ga jane wi. Jejui Kristu 'ga ree jane jarejemogypyka. 'Ga Janejararetea. A'eramů Janeruwarete 'ga oporomutaramů jane ree wojere'emamů futat.

Janeruwarete 'ga remiayup

9 'Awamů je tepytuna, judeu 'gã mome'ui pê nupe. Kristu 'ga remiayuwa wejue je. A'eramů je te'me'emamů tekou. A'jea futat je 'i 'gã nee. Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rerekou. A'eramů 'ga 'Agesagea je mu'akwaapa mama'e a'je are. A'eramů je mama'e a'jea etee imome'wau. ² Jepyntuna 'gã, judeu 'gã je mu'arasig ojee. Nuerowiari 'gã Jejui 'ga. A'eramů a'ea je mu'arasĩmape'ema je mogou 'gã nee. ³ Afutat je 'gã Jejui 'ga rerowiaara numiamů. Jeporopariwet je 'gã nee Jejui 'ga rerowiar are numiamů. 'Gã nupe 'ga je'ega renuwukar ire amunipo 'ã je "Je rereko tywer ape 'gã nee", je 'i Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'gã 'ã aipoa miamů nuerowiari. Ojemogypyke'ema Jejui 'ga ree. ⁴ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga Israeu juapyreramů oreppy 'gã mũ'ëi imogyau wemiayuwamů rakue. "Pêê jera'yra 'awamů", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. 'Gã pype etee futat 'ga akou rakue. 'Gã nupe etee futat 'ã Janeruwarete 'ga 'jau rakue: "Tejerowiar ire je mama'e esage monoi pê nupe", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. 'Gã nupe ypy ppy ra'ne futat 'ga oje'ega monoi ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. 'Gã etee 'ga imu'akwaapa omuoryw are rakue. A'eramů 'gã 'ga muorypa a'jea futat rakue. 'Gã nupe etee 'ga 'jau'jau'japa: "Mama'e esagea tomono pê nupe 'jau", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. ⁵ Judeu ppy ppy 'ga 'ã Abraão 'ga rakue. Isaki, Jako. † Mĩmera 'gã judeu ppyfera 'gã. 'Gã juapyreramů ore judeua. Israeu 'ga juapyrera futat Jejui Kristu 'ga akou 'awa ywy pe 'ur ire rakue. Janeruwarete 'ga 'ã wemiapoferamů ae 'wyriraretea agawewi. A'etea 'ga Israeu 'ga juapyreramů tãmêjê ore mũ'jãu wemiayuwareteramů rakue. A'eramů amunipo 'ã ore 'ga muorypa aruojere'emamů ee.

⁶ A'ere 'ã Israeu 'ga juapyrera 'gã amů nuerowiari Jarejuwarete 'ga. Amume'ri 'gã etee erowiaa'i ajemogyau. A'etea jane 'jawe'em: "T'me nipo Janeruwarete 'ga", 'jawe'em. "Israeu 'ga upe 'ga 'i rakue: 'Amũ'ë je enejuapyrama tejemiayuwamů", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'ere 'ga 'meramů aipo 'e are", 'jawe'em jane. NaIsraeu 'ga juapyrera 'gã juejue rũi 'ga amũ'ë wemiayuwamů rakue. A'eramů 'gã amů 'ga rerowiare'ema. ⁷ NaAbraão 'ga ra'yra 'gã jue rũi Janeruwarete 'ga imogyau wa'yramů. Isaki 'ga etee 'ga ipyyrũmũ. Ismaeu 'ga 'ga ipyyrũme'em. ⁸ Ymã te Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Anure nipo eneremireko êê, Sara êê ra'yramũ. Enera'ya tapyygukat êê upe 'jau. Ikokwar are ene pyri je ruru'jawamů nipo êê wa'yra rerekoi opo pe", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Poromů Abraão 'ga ra'yra 'ga

† Mukũi Jako 'ga rera. Israeu 'ga rer irũa.

Isakia. Isaki 'ga etee Janeruwarete 'ga omogo wa'yramū. Amumera 'gã Abraão 'ga ra'yra 'gã na-Janeruwarete 'ga ra'yra rūi. 'Awamū Janeruwarete 'ga 'i "agamū Abraão 'ga juapyrerarete", 'ga 'i u'eawer imū u'at ma'efera 'ga juapyrera upe, Isaki 'ga juapyrera upe.

¹⁰ A'ere Isaki 'ga remireko ēē, Repeka ēē, wa'yramū 'ga upe rakue. Mukūi tāmējē ēē ra'yra ojopepa. U'ar ypy ma'e 'ga rera Esau. Ajepeja 'ga rera Jako. Anure Janeruwarete 'ga Jako 'ga re'roka, Israeu nuga 'ga ree rakue. ¹¹ 'Gã 'are'emaue Janeruwarete 'ga 'jau 'gã y ēē upe, Repeka ēē upe: "Tewiri u'at ma'e 'ga nipo je amogo 'wyriaramū u'ar ypy ma'e 'ga upe", 'jau 'ga ēē upe rakue. Nu'ari we agawewi 'gã. A'eramū 'gã mama'e esage apowe'ewe agawewi. Mama'e tywera nanē 'gã iapowe'em nū. A'ere 'ga na'ga remiapofer are rūi 'ga ajepeja 'ga pyyrūi imogou wemiayuwamū. Wemifutar imū te 'ga tewiri u'at ma'efera 'ga pyyrūi imogou wemiayuwamū. Wemifutar imū te 'ga u'ar ypy ma'e 'ga pyyrūme'em. ¹³ Nan futat Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa 'gã nee rakue. "Jeporomutat je Jako 'ga ree. A'ere je najeporomutari Esau 'ga ree", 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue.

¹⁴ Maran sipo ajee jane 'i aipo are? Nia'wyri Janeruwarete 'ga, sa'e sipo ajee jane? Naani. Mama'e esagea etee te 'ga wapo. ¹⁵ Ymā te 'ga 'jau Moisesi 'ga upe rakue: "Tejemifutar imū etee te je jemuaēmi 'ga amū ree. Tejemifutar imū nanē je tejemuaēme'ema ajepeja 'ga ree", 'jau 'ga Moisesi 'ga upe rakue. ¹⁶ A'eramū najaneremifutar imū rūi Janeruwarete 'ga jane pyyrūmū jane mogyau wemiayuwamū. Najaneremiapofer are rūi nanē 'ga ajemuaēma jane ree nū. Wemifutar imū etee 'ga jane pyyrūi jane mogyau wemiayuwamū. ¹⁷ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are inuga janee rakue. Farao 'ga upe Janeruwarete 'ga 'jau: "Tepājēa je aesaukaru'jau'jap enee. A'e are nipo ywy pewara 'gã juejue jerera renupa. Ma'eramū 'ā je ene mogoi 'wyriaramū Egitu ywy pewara 'gã nupe", 'jau 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. ¹⁸ A'eramū jane jarejepyoramū 'ga remiapo are. Wemifutar imū etee futat Janeruwarete 'ga ajemuaēma 'gã amū nee. Wemifutar imū etee futat 'ga ojerowiarukare'ema amumera 'gã nupe.

¹⁹ A'e are nipo pēē mū 'jau jee: "Ma'eramū sipo 'ga ore rerekou tyweaete ore 'ga rerowiare'emamū? Ore upe 'ga nojerowiarukari futari. A'eramū ore 'ga rerowiaru'jape'ema. Naruapoa'uweri ore mama'ea 'ga orojeupe ojerowiarukare'emamū. Naruapoa'uweri agawewi 'ā ore mama'e tywera. A'etea 'ga nojekukai ore ree", 'jau nipo pēē. ²⁰ Aipo pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga futat te 'ā jane apo rakue. Imara'nearū sipo ae 'ga remiapoferamū 'ga ree 'ga mueue ojee? Naani. Oje'egay sipo japepoa wapoara upe wapoarū'emamū? Naani. ²¹ Sā'ā japepo apoara 'gã japepo apoa wemifutar imū etee futat. Amumera 'ā 'ga iapou wemipa'ruramū, amumera yty ryrūnamū. Wemifutar imū etee futat tujuga apoara 'gã mama'e apoi.

²² Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane apoi rakue. A'eramū 'ga mama'e apou janee wemifutar imū etee futat. "Tejerowiare'ema 'gã nee jemara'heramū. Tepājēa nanē je ikwaawukaa 'gã nupe nū", 'jau 'ga rakue. A'ere na'awauwe rūi 'ga 'gã nereko tyweretei. Anure te nipo 'ga werowiare'ema 'gã nerekou tyweaete. ²³ Amumeramū te aje 'ga 'ā jane mū'ei wemiayuwamū rakue. Jane ree 'ga jemuaēmi. A'eramū 'ga 'jau ojeupe: "Tejesagea je akwaawukat tejemimū'emera 'gã nupe", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga mama'e esage apou janee wemifutar imū. Jane rereko esage are 'ga wesage kwaawukari janee. "Ga 'ā wesageramū tekotee 'gã nesagea apyraapa", jane mu'eu-kaa. ²⁴ Jane 'ā 'ga remipyrrūmera. Ymā te 'ga jane pyyrūi wemiayuwamū rakue. Judeuramū ore, judeue'emamū pēē. Mīmera 'ga imū'jau wemiayuwamū rakue.

²⁵ Ymā te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are Oseja 'ga upe rakue:

"Tejemiyuwe'emera 'gã nipo je amogy tejemiayuwamū.

Tejemifutare'emera 'gã nupe nipo je 'jau: Jeporomutat je pē nee, 'jau.

²⁶ Ymā je 'i ikue: Najeremiayuwa rūi pēē, 'jau je ikue.

A'ere nipo anure je aipo te'eawer ipe te futat je 'i: Je futat 'ā okoeteete ma'ea.

'Awamū pēē futat jera'yramū, 'jau nipo je, 'jau je ikue",

'jau Oseja 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²⁷ Isai 'ga nanē ka'arana kwasiaa Israeu 'ga juapyrera 'gã nee rakue.

"Kwaiwete Israeu 'ga juapyrama 'gã. Sā'ā 'yisigeaua pytuna. Nan tee futat Israeu 'ga juapyrama 'gã pytuna numiamū.

A'etea nipo ināinānī' 'gã etee ojekatu'ok otywer awi.

²⁸ Anure nipo Janeruwarete 'ga ywy pewaramū juejue werowiare'ema 'gã nereko tyweretei ywawuje tee futat",

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²⁹ Aipo jeapo enunewe Isai 'ga 'jau:

"Janeruwarete 'ga pājērete. Peesak 'ga Sodom ipewara 'gã momawa, Gomora pewara 'gã neewe rakue.

Janeruwarete 'ga jane mū mogye'em ire amunipo 'ā jane nanē jarepapa 'gã 'jawe nū",

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

³⁰ "Ma'ja are ajee 'ga jane mu'ei?" 'jau nipo pēē jee? Nan futat je 'i pē nupe: Ymā judeue'ema 'gã nafutari Jarejuwarete 'ga amuesagea rakue. A'ere Janeruwarete 'ga Jejui 'ga rerowiaramū 'gã katu'oka 'gã muesageu ojeupe. ³¹ A'ere 'ā ymā 'ga futaarera 'gã jēmī Israeu juapyrera 'gã naani. "Moisesi 'ga je'egea renuw are jarejemuesageu Jarejuwarete 'ga upe", 'jau 'gã numiamū. A'ere 'gã nuenupawi 'ga je'ega. ³² A'eramū 'gã ojemuesageukare'ema 'ga upe. Niparuerowiaru'eri 'gã Jejui 'ga ree. "Jejui 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã etee wesageramū Jarejuwarete 'ga upe" 'e are aparuerowiaru'eri were'emamū. A'eramū 'gã ojemuesageukare'ema futat

'ga upe. 'Gã nupe Jejui 'ga ita 'jawe. Sã'ã ita rena pe pe. A'eramū 'ã pe rupi oma'e 'gã ojepeyapegãu ee. Nan tee Jejui 'ga 'gã nupe. Nijemogypygyiweri 'gã Jejui 'ga ree. A'eramū 'gã u'aa 'ga ree. A'eramū 'gã awawe'em Jarejuwarete 'ga pyri. ³³Ymã Janeruwarete 'ga aipo are ka'arana kwasiarukari inuga Isai 'ga upe rakue:

"Anure nipo je 'ga amū mogou judeu 'gã nupe. Jerusareg ipe je 'ga monoi. Jerusarega 'up ywytyra pyri, Sião 'jawa pyri.

Jeremimonorama 'ga ita 'jawe. Pe pe ita renamū 'ã, pe rupi oo ma'e 'gã 'ari ee.

Nan futat nipo kwaiwete judeu 'gã niporomutari jere-mimonorama 'ga ree.

A'ere 'ga rerowiaara 'gã ku'iramū 'ga ree. Jaruete 'gã nekoi 'ga ree",

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

10 Pëë 'ã jerewirera 'jawe. Kūjãnamū pëë 'ã jerenyra 'jawe 'jau. A'eramū pëë pejeapyakau je-je'eg are. Judeua futat je 'ã. A'eramū je teporomutaramū tepytun are. Jarejuwarete 'ga tepytuna 'gã katu'opawa je afutat. A'eramū je teje'ega monou te'yi-na 'gã nee 'ga upe. "Eja'yra 'ga erowiarukat Israeu juapyrera 'gã nupe, ki Ku'jyp", 'jau je te'yiina Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee. ²Tepytuna 'gã je akwaap te'yiina. 'Gã 'jawe futat je reko'i ikue. Iporowykywet 'gã Jarejuwarete 'ga upe numiamū. 'Ga muoryw are nanë 'gã afuweramū nū numiamū. A'ere 'gã nokwaawi 'ga remifutara. ³Naeapyoi 'gã "Janeruwarete 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'ga amuesage ojeupe" 'e are. A'eramū 'gã 'jau: "Moisesi 'ga je'egera renupawer are wea m'yi-na Moisesi 'ga 'eawera futat jane muesage Janeruwarete 'ga upe", 'jau 'gã ajaupe numiamū. Jarejuwarete 'ga 'eawera jëm'ĩ 'gã erowiare'ema. "Teja'yra 'ga rerowiaara 'gã je amuesage tejeupe" 'ga 'eawera rerowiare'ema. ⁴Kristu 'ga amanūmū jane katu'okawamū, 'Uwa 'ga upe jane muesageawamū. 'Ga rerowiaaramū etee jane jarejesageramū Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū jane 'jawe'em: "Moisesi 'ga je'egera renuw ire te janeresageramū Jarejuwarete 'ga upe", 'jawe'em. Moisesi 'ga je'egera renuwa najane katu'oga'uweri. Jejui 'ga rerowiamū etee te jane jarejekatu'ogi Ku'jywa 'ga upe.

Werowiamū 'ga jane katu'oka

⁵Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue. "Jeje'ega renup katu katu re pëë pejejesageramū jee. Jeje'ega renup katu katuare'emamū pëë nepëa'wryi jee. Jeje'ega renup katu katu re nipo pejemogy nakwaparimū warãu rui, e'i 'ga", 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe numiamū. A'ere 'gã nuerowiari pãwë pãwë 'ga je'ega. ⁶"Jera'yra 'ga rerowiaaramū etee pënesage jee", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. A'ere kasi amumeramū: "Aw'ya sipo awau ojeupia ywag ipe Kristu 'ga reruwamū ywy pe jatee?" 'jau ne. 'Ut futat ako 'ga rakue. ⁷"Aw'ya nanë sipo ajee oo amanū ma'efera rerua imoferapa? pe'je nanë kasi ne nū", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa ka'aran are inuga rakue. Omoferap nanë ako Janeruwarete 'ga 'ga rakue nū. A'eramū pëë aipo

'jawe'em. ⁸"Jarejuwarete 'ga je'ega pekwaap. Najemimi futari pë nui. 'Ga je'ega ki pëë imome'wau pejejaupe. Pejejea'aramū ee nū", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa rakue. Poromū futat ore imome'ui pë nupe, Kristu 'ga mome'ui pë nupe. ⁹Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã Janeruwarete 'ga okatu'ok. "Jejui Kristu 'ga jejararetea", 'jau pëë. "Janeruwarete 'ga Jejui 'ga omoferap" 'ea pëë erowiaa. A'eramū Janeruwarete 'ga pë katu'oka, pë pireita pëtywer awi. ¹⁰"Jejui 'ga oferap" 'ea jane erowiar ire Janeruwarete 'ga 'jau jatee: "Pëë jera'yra 'ga perowiat. A'eramū pëë pejejesageramū jee", 'jau nipo 'ga jatee, Jejui 'ga jane erowiamū. Jejui Kristu 'ga jejararetea jane 'eramū Janeruwarete 'ga jane katu'oka janetywer awi. ¹¹Nan Isai 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are jatee rakue: "Janeruwarete 'ga nomojenošukari Jejui 'ga rerowiaara 'gã wowase 'gã nekoramū", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ¹²Aipo kwasiaramū 'ga jane mome'wau najuejue etee. Najudeuramū ore upe etee rui 'ga 'i aipo 'jau. Judeue'emamū pë nupe nanë 'gã 'i aipo 'jau. Jejui Kristu 'ga Janejararetea. Judeuramū Orejararetea 'ga 'ã, judeue'emamū Pëjararetea nanë 'ga nū. 'Ga upe jane jareju'jaju'jawe etee futat. Mama'e esagea 'ga imua jatee ojeupe enūjamū. ¹³Ymã te Jueu 'ga ka'arana kwasiari inuga jatee rakue. "Ojeupe je katu'og ape 'jara 'gã Janeruwarete 'ga okatu'ok", 'jau Jueu 'ga ikwasiaa rakue. A'eramū 'ga judeu 'gã katu'oka, ojeupe aipo 'gã 'eramū. Judeue'ema 'gã nanë 'ga ikatu'oka ojeupe aipo 'gã 'eramū nū.

¹⁴Maran sipo ae, 'ga rerowiare'em ire, "je poar ape", 'jau 'ga upe. Ni'e ekoetea'uweri ae 'ga rerowiare'em ire. Maran sipo 'gã 'ga rerowiaa ewi 'ga rera renupe'ema? Nuerowiari futari 'gã 'ga, 'ga rera renuwe'em ire. Sipo 'gã maran 'ga rera renupa 'ga amū ojeupe imome'ue'em ire? Nuenuwi futari 'gã 'ga rera 'ga amū ojeupe imome'ue'em ire. ¹⁵Maran sipo 'gã amū 'ga mome'wau Jarejuwarete 'ga omonoe'em ire? Nooi futari 'gã amū 'ga mome'wau, Janeruwarete 'ga omonoe'em ire. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã monoi futari Jejui 'ga mome'waukaa kwe pewara 'gã nupe. Ymã te Isai 'ga ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga remimonofera 'gã nee rakue: "Esage futat morogyta esage mome'wara 'gã nura", 'jau Isai 'ga ikwasiaa Jejui 'ga mome'wara 'gã nee rakue.

¹⁶Janeruwarete 'ga 'gã amū monou Jejui 'ga mome'wau Israeu 'ga juapyrera 'gã nupe rakue. A'ere 'gã amū nuerowiari 'ga. Aipo are nanë Isai 'ga ka'arana kwasiaa 'gã nee rakue: "Nuerowiari futari 'ga amū oreje'ega, ki Ku'jyp. Inãinãin'ĩ etee 'gã erowiaa'ĩ", 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. ¹⁷A'eramū je a'eramū 'jau pë nupe: Jejui 'ga mome'u renuw ire jane 'ga rerowiaa jarejemogyau.

¹⁸A'jea sipo Israeu 'ga juapyrera 'gã nuenuwi Jejui 'ga mome'ua? Naani. Wenup futat 'gã numiamū.

"Najuejue etee futat ywy pewara 'gã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã je'ega renuwi.

'Gã je'ega ojemuãina ywy pe",

'jau Davi 'ga ymã ka'arana kwasiaa inuga rakue.

¹⁹ Nokwaawi sipo Israeu juapyrera 'gã? Naani. Okwaap futat 'gã. A'ere 'gã niparuerowiareri 'gã ee. Moisesi 'ga ra'ne Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe rakue:

"Anure nipo je judeue'ema mogyi tejemiayuwamū. A'eramū nipo pēē 'gã nerekoayau ee", 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe.

"A'eramū nipo pēē pejemara'neramū 'gã nee. Ni'akwaawi 'gã Jarejuwarete 'ga ree, 'jau nipo pēē 'gã nupe numiamū.

A'ere je te 'gã mogyi tejemiayuwamū, e'i Janeruwarete 'gã", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²⁰ Isai 'ga nanē okyjawe'em Israeu 'ga juapyrera 'gã nui. Mama'e a'je mome'u awi nanē 'ga okyjawe'em rakue.

"Ymã judeue'ema 'gã Janeruwarete 'ga ree oporokwaawiwere'emamū rakue. A'ere 'gã 'awamū 'ga kwaawi.

Ymã 'gã 'jawe'em rakue: Ku'jywa 'ga emome'u oree, 'jawe'em rakue.

A'ere 'ga 'awamū 'ga jekwaawukari 'gã nupe", 'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

²¹ Israeu 'ga juapyrera 'gã mome'uramū Isai 'ga 'i rakue:

"Janeruwarete 'ga ojekwaawukat Israeu 'ga juapyrera 'gã nupe numiamū. Wojere'emamū 'ga ojekwaawukaa esaka 'gã nupe.

A'ere 'gã niporenuwieri 'ga je'eg are. 'Ga ree 'gã jemogypygiwewere'emamū", 'jau Isai 'ga judeu 'gã mome'wau rakue.

Israeu juapyrera 'gã nee 'ga jemuaēmawet

11 Israeu juapyreramū ore wi sipo Janeruwarete 'ga poiri? Naani. Nopoiri futari 'ga ore wi. Je judeua. Abraão 'ga juapyreramū je rekoi. Abraão 'ga remyminūmera 'ga, Pējamī 'ga juapyreramū je. ² Nopoiri futari 'ga wemiayuw ppyferamū ore wi. Ymã we 'ga oreypy 'gã mū'ēi tekotee 'gã nui rakue. Ojeupe futat 'ga oreypy 'gã mū'jāu 'gã nui rakue. Ymã 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari Eliasi 'ga 'eawer are rakue. 'Ga 'eawera pekwaap. ³ Ymã Eliasi 'ga 'jau rakue: "Ku'jyp. Eneje'ega renupare'ema 'gã eneje'ega mome'wara 'gã wapisipaw etee. Wyra rapyawa miamū 'gã wetypap. A'eramū jete'e futat tekou. 'Awamū 'gã je ree nanē afuweramū nū", 'jau Eliasi 'ga Jarejuwarete 'ga upe rakue. ⁴ A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue: "Naani. Naene etee rūi ereko je rerowiaaramū. Sete miu je rerowiaara 'gã pytuna jemogyi. Nopoiri futari 'gã je rerowiar awi. Namuorywi 'gã maira'me a'agawa, Pau 'jawa. Sete miu 'gã je ia'gwau mama'e tywer awi", 'jau Janeruwarete 'ga Eliasi 'ga upe rakue. ⁵ Nan tee futat 'awamū Janeruwarete 'ga judeuramū ore mū a'gui ojeupe. Naruapoi agawewi ore mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga iporomutat ore ree, ore a'gwau ojeupe. ⁶ Wemifutar imū etee 'ga ore mū'jāu ore mogyau wemiayuwamū. Naoreremiapofer are rūi 'ga ore mū'ēi ojeupe. Oreremiapofer are ore mū'ē re amunipo 'ā 'ga

ore mū'jāue'em wemifutar imū. A'ere 'ga wemifutar imū etee futat ore mogyi wemiayuwamū.

⁷ Ymã Israeu 'ga juapyrera 'gã juejue amuesage futari rakue. A'ere Janeruwarete 'ga namuesagepawi 'gã. Wemimū'ēme'ri 'gã etee 'ga imuesageu ojeupe.

Amumera 'gã oporenuwiewere'emamū 'ga je'eg are.

⁸ Aipo are 'gã amū ymã ka'arana kwasiari inuga rakue:

"Wemimū'ēe'ema 'gã Janeruwarete 'ga nomoporenuwiewerukari oje'eg are, 'gã muapyakwafugukare'ema oje'eg are.

'Awamū miamū aipo 'gã naeapyoi 'ga je'eg are. Nojemogypygi 'gã 'ga ree",

'jau 'ga amū ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁹ Davi 'ga nanē ka'arana kwasiaa aipo are futat rakue nū:

"Maraka 'gã wapo futat Jarejuwarete 'ga muorypawamū numiamū. A'ere 'gã nopoiri futari otywer awi. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete maraka pype futat.

¹⁰ Janeruwarete 'ga namueapyoukari 'gã mama'e a'je are. Wereco tywerete 'ga 'gã", 'jau Davi 'ga ikwasiaa judeu 'gã nee rakue.

¹¹ Opoit futat te Janeruwarete 'ga Israeu juapyrera 'gã nui? Naani. Opoiraiw etee 'ga 'gã nui. Anure nipo judeu 'gã poiri futari otywer awi. Anure nipo 'gã jemogypygi Jejui 'ga ree. A'ere Janeruwarete 'ga, judeu 'gã Jejui 'ga ree ijemogypyge'emaue, judeue'ema 'gã mojemogypygiukari Jejui 'ga ree, 'gã katu'oka.

Judeue'ema 'gã nesag ire nipo judeu 'gã 'jau: "Kuu. Judeue'ema 'gã Janeruwarete 'ga okatu'ok, 'gã mogyau wemiayuwamū", 'jau nipo 'gã 'gã nerekoayau 'gã nee. A'eramū nipo 'gã ojewya Jarejuwarete 'ga rerowiara upe. ¹² 'Awamū judeu 'gã nojemogypygi Jejui 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga mama'e esage apowe'em 'gã nupe. A'eramū 'ga judeue'ema 'gã mojemogypygiukaa Jejui 'ga ree. A'eramū 'ga 'gã nupe ete mama'e esage apou, Jejui 'ga ree 'gã jemogypygamū wejue te. Anure te nipo judeu 'gã jewyri Jarejuwarete 'ga rerowiara upe nū. Ojeupe 'gã jewyramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage monou ywy pewara 'gã nupe juejue. Ojeupe judeu 'gã jewyr are 'ga mama'e esage monou kwaiwete.

Judeue'ema 'gã katu'okawet

¹³ Pēē mū nupe, judeue'emamū pē nupe je judeuramū orojemome'ui. Ymã ako Janeruwarete 'ga je monoi Jejui 'ga mome'wau judeue'emamū pē nupe ikue. Ajerowiat je aipo are. ¹⁴ Afutat je tepytuna 'gã amū juerekoaya pē nee. A'eramū nipo je a'e are Jejui 'ga rerowiarukaa 'gã amū nupe. Aipoa je afutarete futat. ¹⁵ Judeu 'gã nui opoiraiw ire, Janeruwarete 'ga judeue'ema 'gã mota'wai ojeupe, Jejui 'ga 'gã erowiarāmū. A'eramū nipo anure te Janeruwarete 'ga judeu 'gã mota'wau ojeupe nū. Judeu 'gã Jejui 'ga rerowiaaw ipe jane tee jareku'ia pāwē pāwēnamū jarejemogyau. Sā'ā janeku'ia jarepytuna ferawamū. Nan tee futat nipo jane jareku'iramū judeu 'gã Jejui 'ga rerowiarāmū.

¹⁶ Y'wa 'ywa jara 'ga sipo y'wa 'ywa rapo jara etee? Naani. Y'wa 'ywa jara 'ga na'ywa rapo jara etee rūi. I'ywarete jara nanē futat 'ga nū, i'a jara nanē nū. Nan tee futat Janerwarete 'ga judeu ypy 'gā jararetea. Janerwarete 'ga remiayuwypyfera 'ā ore judeuramū rakue. A'eramū 'ā ore juejue judeuramū 'ga remiayuwamū arajemogyau.

¹⁷ Sā'ā ae y'wa 'ywa tyma. A'eramū 'ā akā mū osiniga etee. A'eramū 'ā ae ijaramū akā sinigera monoka jui. A'eramū 'ā ijara 'ga awau y'wa 'yw ekoete rakā monoka erua imujaa akā sinigera renawer ipe, akā sinigera 'yw are. Imujar ire akā ojopyyka imonogipyrrera py'rau. Nan tee futat pēē. Judeuramū oreypya Janerwarete 'ga remiayuwaretea. Oreypy 'gā 'ga ipyrrūmū imogyau wemiayuwamū. A'ere ore mū judeuramū naruerowiari 'ga. A'eramū 'ga werowiare'emamū 'gā amū mū'jāu wemiayuwamū ore wi. A'eramū 'ga judeue'emamū pēē mū mua pē mogyau wemiayuwamū werowiare'ema 'gā py'rau pē mujaa judeuramū oreypy are. A'eramū pēē pejejemu'jau oreypy are. ¹⁸ A'eramū ki pēē judeu 'gā ago'wawe'em. Imū'ēmyrera 'gā ago'wawe'em pejejemogyau. Pejerowiaraip kasi pejejee ne. Najudeu ypy 'gā nūi pē nee imujaripyrrera. Pēē te 'ga pē mujat 'gā nee. A'eramū ki pēē pejejerowiaraipe'ema pejejee.

¹⁹ Pēē mū nipo 'jau jee: "Janerwarete 'ga opoit judeu 'gā nui. A'eramū ore 'gā japy'rufera", 'jau nipo pēē numiamū. ²⁰ Nuerowiari te 'gā Jarejuwarete 'ga. A'eramū 'ga a'eramū opoia 'gā nui. A'ere perowiat wejue te 'ga. A'eramū 'ga a'eramū pē mogyau 'gā py'rau wemiayuwamū. A'eramū ki pēē pejejerowiaraipe'ema pejejee. A'eramū pēē Jarejuwarete 'ga pojeupa.

²¹ Werowiare'em are judeu 'gā nereko tywer ire, sipo 'ga judeue'emamū nepē nereko tyweri werowiare'em ire? Judeuramū ore y'wa 'ywa rakārete 'jawewara. Judeue'emamū pēē imujaripyrrera 'jawewara te. A'eramū nipo 'ga pēē nanē pē nereko tyweaete judeuramū orereko tyweawera apyraapa werowiare'em ire. ²² A'eramū jane Jarejuwarete 'ga kwaapa. Ajemuaēm 'ga werowiaara 'gā nee. A'ere 'ga werowiare'ema 'gā nereko tyweretei. 'Awamū pēē judeue'emamū 'ga rerowiaa pejejemogyau. A'eramū 'ga opota'waramū pē nee. Wesageramū 'ga pē nupe. A'ere 'ga werowiar awi pepoir ire 'ga poiri pē nui, pē mū'jāu wemiayuw awi 'gā mū'ēawera 'jawe etee futat.

²³ Werowiare'em awi 'gā poir ire nipo Janerwarete 'ga judeu 'gā nerua 'gā mogyau wemiayuwamū nū.

²⁴ Judeue'emamū pēē na'ga remiayuweramū rūi. Werowiarāmū te 'ga pē mogyi wemiayuwamū. Judeu 'gā te 'ga remiayuwaretefera. Werowiare'emera 'gā 'ga imū'jāu wemiayuw awi. A'ere 'ga werowiaru'jaw ire 'gā mogyau wemiayuwamū nū. Aipoa taetu naayi futari 'ga upe. Sā'ā y'wa 'ywa jara wemimonogera rerura imujara imonokawera rowopyter are nū. A'eramū 'ā ojopyyka aye'em etee te. Nan tee futat 'ga judeu 'gā mogyau werowiaru'jaw ire wemiayuwamū aye'em etee te futat nū.

Jane ree 'ga pota'wa

²⁵ Pēē jerewirera 'jawe. Kūjānamū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je mama'e mome'wau pē nupe, pē mueapyoawamū. Janerwarete 'ga je mu'akwaapa ee. A'eramū je pē mu'akwaapa ee nanē nū. A'eramū pēē pejejerowiaraipe'ema pejejee etee. 'Awamū Janerwarete 'ga opoiraipe judeu 'ga nui. Nuerowiari 'gā 'ga. A'eramū 'ga poiraiwi 'gā nui. Anure te nipo 'gā 'ga rerowiari nū. 'Awamū pēē judeue'emamū pēē Jarejuwarete 'ga rerowiaa pejejemogyau. Ymā Janerwarete 'ga judeue'emamū pēē mū pē mū'jāu ojeupe rakue. A'eramū wemimū'ēmera 'gā juejue werowiar ire nipo 'ga ojewya judeu 'gā nupe nū.

²⁶ Aiporamū te nipo judeu 'gā Jejui 'ga rerowiaararetei. Ymā te Isai 'ga aipo are ka'arana kwasiari inuga rakue: "Anure nipo janetywera moiara 'ga ruri owaēma Jerusareg awi, Siāo 'jaw awi. Aiporamū u'aaw ipe nipo 'ga judeu 'gā katu'oka.

'Gā tywera moia Jako 'ga juapyrrera 'gā nui.

²⁷ Janerwarete 'ga 'jau judeu 'gā nupe:

Ymā te 'ā Janerwarete 'ga 'i judeuramū pē nupe rakue:

'Anure nipo je pētywera moiri pē nui', 'jau ako je ikue.

A'eramū je pētywera moia pē nui te'awer imū etee futat, 'jau Janerwarete 'ga rakue",

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

²⁸ Judeuramū ore mū Jejui 'ga rerowiare'ema. A'eramū Janerwarete 'ga amara'neramū aipo 'gā nee. A'eramū 'ga 'jau: "Naje rerowiari pejepe. A'eramū je tepoiraipe pē nui tejerowiarukaawamū judeue'ema 'gā nupe", 'jau 'ga werowiare'ema 'gā nupe. A'eramū 'ga opoiraipe 'gā nui. Aipoa esage judeue'emamū pē nupe. A'etea Janerwarete 'ga judeuramū oreypy mū'jāu ojeupe rakue. Nomoka'jami 'ga 'gā. A'eramū 'ga 'gā juapyrer awi opoikatuwe'em. ²⁹ Ymā Janerwarete 'ga judeuramū oreypy mū'jāu ojeupe rakue. "Pēē 'ā je amū'ē imogyau tejemiayuwamū. Mama'e esage tomono pē nupe 'jau", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga weatee'emamū futat wemimū'ēmera 'gā nui.

Oreypy 'gā nee 'ga reatee'emamū futat ore wi. ³⁰ Ymā te judeue'emamū pēē Jarejuwarete 'ga je'ega nepeenuwi rakue. A'ere 'awamū Janerwarete 'ga jemuaēmi pē nee. Judeu 'gā wenuwe'emamū Janerwarete 'ga jemuaēmi pē nee. ³¹ 'Awamū judeu 'gā nuenuwi futari 'ga je'ega. A'etea nipo anure 'ga 'gā nee ajemuaēm nū. Pē nee ajemuaēmawera 'jawerimū etee futat nipo 'ga 'gā nee ajemuaēma nū.

³² Janerwarete 'ga 'jau janee najuejue etee futat rakue: "Nuenuwi 'gā jeje'ega. Mama'e tywera 'gā wapo ajemogyau. A'eramū je 'gā mogyau ifaripyrrera 'jawewaramū futat. 'Ga tywera 'gā nerekou", 'jau 'ga rakue. A'eramū 'ga 'jau "Tajemuaēm 'gā nee 'jau", 'jau 'ga janee rakue.

³³ A'jea futat Janerwarete 'ga jemuaēmi jane ree.

Ekoay te nipo janereapyo katui we 'ā jane 'ga ree. 'Ga 'akwaap, 'ga remikwaap. Mīmera jane nikwaakatu-pawi. 'Ga remiaporam are nanē jane jarejeapy-

oe'emamū nū. ³⁴ Ymā Isai 'ga ka'arana kwasiari rakue: "Awýja sipo Janejararete 'ga rea'awa okwaap? Naani. Nitywi 'ga amū. Awýja sipo 'ga mu'jau mama'e are? Naani. Nitywi futari 'ga mu'jara 'ga amū nū'ū", 'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

³⁵ Jo 'ga nanē ka'arana kwasiaa aipo are futat rakue nū:

"Awýja sipo mama'e omono Jarejuwarete 'ga upe omepeyawamū?

Naani. Nitywi 'ga amū", 'jau 'ga ikwasiaa rakue.

³⁶ Janeruwarete 'ga futat mama'e wapopap rakue. Nitywi futari 'ga remiapoe'ema. 'Awamū miamū 'ga ojejukau mama'e are. Ojeupe futat 'ga mama'e apoi rakue. Ojeupe futat 'ga mama'e mogyau rakue. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee. Jareojere'emamū futat ki 'ga muorypa ee.

Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'e

12 Janeruwarete 'ga ajemuaēm jane ree, a'e je pē nupe tekou. A'eramū je a'eramū 'jau tejewireramū pē nupe, tejenyramū pē nupe nanē je 'jau nū: Sajemogy Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū 'jau. Sā'ā janepy 'gā weymawa mū monoa 'ga upe, 'ga muorypawamū rakue. Nan tee futat jane 'awamū jarejemogyi 'ga upe oporowyky ma'eramū, mama'e apou 'ga upe 'ga muorypawamū. Aipoa jane iapoa 'ga muekōēāina jane ree. ² 'Ga rerowiare'ema 'gā 'jawe kasi pejemogy ne. 'Gā nee kasi pejemu'e ne. 'Gā 'jawe kasi mama'ea peapo ne. Jarejuwarete 'ga upe ki pe'je: "Eje'jawe je muea'arukar ape mama'e are, ki Ku'jyp", pe'je ki 'ga upe. Aipoa 'ga iaporamū nipo 'ga remifutara pekwaap. Aipoa esage 'ga upe. Aipoa 'ga muorypa. Mīmera pēē ikwaapa. ³ Janeruwarete 'ga 'ā opājē mua jee, je mogou oje'ega mome'waramū pē nupe ikue. A'eramū je pē mu'akwaapa mama'e are. Pejerowiaraip kasi pejee etee ne. "Je te 'ā jeresage 'gā apyraapa", pe'je kasi ne. Jarejuwarete 'ga rea'ara 'jawe pēnea'at pejee. Werowiarāmū 'ga opājē mua pē nupe ojeupe pē moporowykyawamū. A'eramū ki pēē pejejeupe 'ga remimurer imū mama'e esage apou 'ga upe. 'Ga pē poaa mama'e apo are. A'eramū ki pēē 'jau: "Natejeteē rūi je mama'e apoi. Janeruwarete 'ga je poat mama'e apo are", pe'je ki.

⁴ Peesak jarejetea. Majepēi teewara 'jawe futat janeretea. A'ere mukūi janereaa, mukūi janenamīa, mukūi janepoa, mukūi janepya. Jarepou 'ā jane ma'ma'e apou. Jarepyu 'ā jareatau. Jarejeau 'ā mama'e resaka. Jarepyau 'ā mama'e renupa. Naaju'jaju'jawe ete rūi futat 'ā oporowykyau. ⁵ Nan tee futat jane Jeju 'ga rerowiaaramū. Kwaiwete jane. Najareju'jawe ete rūi jane mama'e apoi. Jeju 'ga ree jarejemujar ire jane jarejemogyau majepēi 'yweteewara 'jawe futat. ⁶ A'ere jane najareju'jawe ete rūi mama'e apoi. Opājēa Janeruwarete 'ga imua jane, mama'e apoukaa jane. Oje'ega 'ga imome'waukaa jane mū upe. A'eramū jane jarejeupe 'ga remimurer imū, 'ga je'ega mome'wau

kwe pewara 'gā nupe. ⁷ Jane mū upe 'ga mama'e apoukaa 'gā nupe, 'gā poaawamū. A'eramū jane, 'ga rerowiarāmū mama'e apou 'gā nupe. Jane mū upe 'ga 'gā mu'jaukaa mama'e are. A'eramū 'ga rerowiarāmū jane 'gā mu'jau mama'e are. ⁸ Jane mū upe 'ga 'gā muapyterātāukaa. A'eramū jane, 'ga rerowiarāmū, 'gā amū muapyterātāu mama'eay upe. Jane mū upe 'ga mama'e monoukaa. A'eramū jane, jare-jakate'eme'emamū, mama'e monou 'gā nupe. Jane mū 'ga imogyau 'wyriaramū 'gā nupe. A'e 'gā ojejukau esage 'gā nee. Jane mū upe 'ga ojopoarukaa mama'e apo are. A'eramū aipo 'ga 'gā poaa aku'iramū.

⁹ A'jea futar iki pēporomutat pejejemogyau pejejee. Pejejotywera kasi pefutar etee pejejemogyau ne. Pejemu'e ki mama'e esage apoara 'gā nee. ¹⁰ Jeju 'ga rerowiaaramū 'ā pejemogy. A'eramū pēē pejejemujaa pejejemogyau pejejee rail'i. A'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejejee. Pejepojekuka esageramū ki pejejeupe pejejemogyau. ¹¹ Pēwewue kasi pejejemogyau ne. Pejepokagamū ki pejejemogyau. Jarejararete 'ga upe pejejorywamū pejeporowykyau. ¹² Anure nipo jane oi jarejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramū ki pēē pejejorywamū pejejemogyau. Pejejeupe mama'eay je-saukaramū, pejeapyterātānamū jupe. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou pejejemogyau. ¹³ Jeju 'ga rerowiaaramū mama'e tywe'emamū pēē mama'e monou 'gā nupe. Muku awi Jeju 'ga rerowiaara 'gā naramū pēē 'gā mua pejejeg ipe.

¹⁴ Pē nee iporomutare'ema 'gā nipo pē nerekou tyweaete. Pejejereko tyweramū pēē pejeje'ega etee pe-mono Jarejuwarete 'ga upe 'gā nee. "Mama'e esagea emono je rereko tywera 'gā nupe", pe'je ete ki 'ga upe 'gā nee. "Ereko tywet 'gā je ree", pe'je kasi ne.

¹⁵ 'Gā amū norywamū ki pēē 'gā neruorypa. 'Gā amū joo'oramū ki pēē 'gā nerajaa'wau. ¹⁶ Pejepota'wa pāwē-namū etee futat ki pejee. Pejerowiaraip kasi pejee etee ne. Ajemogy tywe'ri ma'e 'gā neewe futat pejeporomutaramū pejejemogyau. "Je te 'ā i'akwaap ma'ea 'gā apyraap", pe'je kasi ne.

¹⁷ Pejejeupe 'gā amū mama'e tywera apo re miamū nanē pejejepyke'ema mama'e tywera apowe'em 'gā nupe. Mama'e esagea etee pēē iapou 'gā nupe. A'eramū pē nesakara 'gā pē ago'wawe'em. ¹⁸ 'Gā muewe'em futat. Pejepy'ata'waramū etee futat 'gā nee. 'Gā amū pejemueramū pejepota'wa esageramū etee 'gā nee. ¹⁹ 'Ga amū mama'e tywera pejejeupe iapou re, pēē pejejepyare'ema. Tene Janeruwarete 'ga te nipo pē nepyat, 'gā nerekou tyweaete pē nee. A'eramū pēē pejejepyare'ema 'gā nui. Ymā Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue:

"Je te aepyat pēē, pē nupe 'gā mama'e tywera apo re. Je te 'gā areko tywerete pē nee, e'i Janeruwarete 'ga", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eramū ki pēē pejejepyare'ema, a'e je 'ā pē nupe.

²⁰ Janeruwarete 'ga je'eg imū etee futar iki mama'ea peapo, 'jau je pē nupe.

"Pejee iporomutare'ema 'gā py'arayparamū pēē mama'e monou etee 'gā nupe, 'ga mojemi'waa.

'Ga 'yuwejamũ pëë 'y monou 'gã nupe. A'eramũ 'ga ojeupe mama'e esagea pëë iaporamũ ojenosõu wemi-
apo tywer are",
'jau 'ga amũ ikwasiaa inuga ka'aran are rakue.

²¹ Pejejereko tyweraera 'gã motesirũgatue'em, peje-
jepyke'ema. Pejejeupe 'gã mama'e tywera aporamũ
mama'e esagea etee iapou 'gã nupe. A'eramũ 'gã
ota'waramũ pë nupe.

Peje'wyrriara je'ega peenup

13 Peje'wyrriara 'gã je'ega ki peenuw ete pejejem-
ogyau. Janeruwarete 'ga te 'gã mogy 'wyrriaramũ
pë nupe. A'eramũ ki pëë 'gã je'ega renupa etee futat
pejejemogyau. ² 'Gã je'eg are pejeporenuwiwere'em ire
nipo pëë Jarejuwarete 'ga je'eg are nanë peje-
porenuwiwere'emamũ nũ. Janeruwarete 'ga futat 'gã
omogy 'wyrriaramũ janee. A'eramũ 'gã je'ega renu-
pare'ema 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega nanë enupe'ema
nũ. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã je'ega renu-
pare'ema 'gã nerekou tyweaete. ³ A'eramũ pëë peje-
jereko tywer awi pejejea'gwau mama'e esagea ete
iapou. Mama'e esage apoara 'gã nokyjei o'wyrriar awi.
Mama'e tywera apoara 'gã te okyje o'wyrriara 'gã nui,
o'wyrriara 'ga wereko tywer awi. Mama'e esagea etee
iapou re pëë pejekyjawe'em peje'wyrriara 'gã nui. Ma-
ma'e esagea pëë iapou re nipo 'gã 'i pë nupe: "Mama'e
esagea etee peapo", 'jau nipo 'gã pë nupe.

⁴ Janeruwarete 'ga te 'gã om'yi 'wyrriaramũ pë nupe, pë
poaawamũ. A'ere mama'e tywera apo re, pekyje pe-
je'wyrriara 'gã nui. A'jea futat nipo 'gã mama'e tywera
apoara 'gã nerekou tyweri. Janeruwarete 'ga remimo-
gyfera 'gã te 'ã 'wyrriaramũ pë nupe. A'eramũ 'gã Jare-
juwarete 'ga upe oporowykyau. A'eramũ Janeruwarete
'ga mama'e tywera apoara 'gã nerekou tywerukaa 'gã
nupe. ⁵ A'eramũ ki pëë peje'wyrriara 'gã je'ega renupa
etee. Najarejereko tywer are etee rũi jane 'gã je'ega
renuwi. "Jare'wyrriara 'gã je'ega renuwa te esage" 'ea
jane sikwaap. A'eramũ jane 'gã je'ega renupa.

⁶ Janeruwarete 'ga 'gã m'ina 'wyrriaramũ janee. A'er-
amũ 'gã oporowykyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ
jane ka'aranũ monou 'gã nupe jarejeupe 'gã enũjamũ
'gã mepyau. Pepojeup peje'wyrriara 'gã.

Pëporomutar iki pejejee

⁸ Pejejau mama'e mũ mua pëë kamëšiete imepyau
pejejaupe. A'eramũ 'ga 'jawe'em: "naje mepyi 'ga",
'jawe'em. Pejomama'e mepye'ema rerekoukare'ema
pejejaupe. Pejeporomutarãm pejejemogyau peje-
jee. Ajuee iporomutat ma'e 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega
wenup katu katu ajemogyau. ⁹ Ymã Moisesi 'ga Jare-
juwarete 'ga je'ega kwasiari inuga janee rakue:

"Peko awi pejejemirekoe'em are. Kũjãnamũ nanë pe-
jekowe'em pejemene'em are.

Peporojuka awi. Pemunarũ awi mama'e are.

Pejejokaraemã futare'ema pejejemogyau",
'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe
rakue.

Aipoa 'ga je'ega a'jea futat. Enuw ire pëë pejeporo-
mutaramũ tãmëjë pejejee pejejemogyau. A'ere
naaipo etee rũi 'ga je'ega.

"Pëporomutat pejepyrriwara 'gã nee pejejee pejeporo-
mutara 'jawe etee futat.

Pejejereko esage 'jawe etee futat pëë pejejuerekou
esage",
'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga
upe rakue.

¹⁰ Aipoa 'ga je'eg imũ pejejee pejeporomutar ire,
pëë 'ga je'ega renupa katu katu. Ajuee iporomutat
ma'e 'gã nuapoi mama'e tywera ajaupe.

¹¹ Ko futat nipo iwaëmi ja'wyja'wy Jejui 'ga jeywawa
upe. A'eramũ ki pëë pejeporomutarãm pejejee. Pe-
jejuerekou esage pejejemogyau. Ajuee iporo-
mutare'ema 'gã oset ma'e 'gã 'jawe. "Ko futat nipo Jejui
'ga jeywari ja'wyja'wy janee" 'ea 'gã ikwaape'ema. Oset
ma'e 'jawe 'gã ajemogyau, wapyakwafuge'emamũ.
A'eramũ kasi pëë oset ma'e 'jawe peko ne. Peje'ak-
waawamũ pejejemogyau Jejui 'ga rur are. 'Ga rerowiar
ypyramũ jane 'jau jarejaupe: "Niporomukui nipo 'ga ru-
awa", 'jau ako jane jarejaupe ikue. Nuri we 'ga. A'er-
amũ je 'jau pë nupe: "Ko futat nipo 'ga ruri ja'wyja'wy",
'jau je pë nupe. Jane rerawau nipo 'ga ywag ipe jane
mogyau ojepyri nakwaparimũ warãu rũi futat.

¹² Peesak futat 'ã ypytunimũ wata ma'e 'jawewara
kwaiwete mama'e tywera apoara. A'e are jane Jejui 'ga
jeywari ja'wyja'wy kwaapa. Mama'e tywera mateepapa
'ga 'ua. Mama'e tywera apoara 'gã 'ga erekou tyweaete
nipo 'gã jemogyarũ'emawer are. Sã'ã kwara pora ppy-
tuna mateepawa. Nan tee futat 'ga mama'e tywera
apo mateepapa 'ua. 'Ga rur ire nipo 'gã mama'e tywera
apou'jape'ema futat. A'eramũ ki jane a'jea futat jare-
poia mama'e tywera apo awi. "Au'je ki mama'e tywera
apo re", 'jau je pë nupe. Sã'ã jefaruua itajuaity rerekoa
ojea'gwawamũ ajuka awi. Nan tee jane mama'e esage
etee siapo jarejea'gwawamũ jarejereko tywer awi jare-
jea'gwau. Mama'e esagea etee iapou re Janeruwarete
'ga jane rerekou tywere'em. ¹³ A'eramũ ki jane jarejem-
ogyau esage. Kawĩajaiwa rykure'ema jarejemogyau.
A'eramũ pëë pejejeawrywe'emamũ pejejemogyau.
Jarejemirekoe'ema kũjã are jarekowe'em. Kũjãmera
nanë okowe'em omene'em are nũ. Jarejamuwe'em
mama'e are. Jarejuerekoayawe'em nanë jarejee nũ.
'Arimũ wata ma'e 'jawe peko. ¹⁴ Au'je mama'e tywera
apo re, pejejemifutar ymaner imũ etee. Jejui Kristu 'ga
'jawe futat pejemogy, mama'e esagea etee iapou.

Pejuago'o kasi ne

14 Amumera 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nipo
weapyo katua'ne'emamũ 'ga remifutara apo are.
"Ma'ja te Jejui 'ga afutat jane iapoa?" 'jau nipo 'gã aje-
mogyau. A'e 'gã pëë imua etee futat pejejepype, 'gã
muewe'em futat nanë nũ. ² "Janeruwarete 'ga mama'ea
wapo janee janeremi'uramamũ", 'jau nipo pëë pejeje-
mogyau. A'ere nipo eapyo katua'ne'ema 'gã amũ 'jau:
"Na'ui ae wyro'oa. Aipoa esage Janeruwarete 'ga upe",
'jau nipo 'gã amũ ajemogyau. ³ Ma'eramũ sipo ajee

pěe wyro'o 'waramũ wyro'o'ware'ema 'gã peago'o peje-jemogyau wyro'oa 'gã i'ue'emamũ? Wyro'o 'ware'emamũ naně sipo pěe ma'eramũ 'gã ago'wau wyro'oa 'gã i'uramũ? Naani. Pejamue awi nanuar are. Janeruwarete 'ga te 'gã omogy wemiayuamũ.

⁴ Janeruwarete 'ga janejararetea. Ma'eramũ sipo pěe 'ga remiayuamũ ago'wau? Napēnemiayuwa rūi 'gã. Ujara 'ga upe te 'gã mama'e apoi. Mama'e esagea 'gã iaporamũ 'gã jara 'ga 'jau 'ga upe: "Mama'e esage peapo jee", 'jau 'ga 'gã nupe. Mama'e tywera 'gã iaporamũ 'gã jara 'ga 'jau 'gã nupe: "Aipo eneremiapofera mama'e tywera jee", 'jau 'ga 'gã nupe. Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã poaa mama'e apo are. A'eramũ 'gã oporowykyau esage 'ga upe.

⁵ Pěe mũ nipo 'jau: "Awamũ 'araiwa. A'eramũ jane jareporowykyawe'em 'awa 'ara rupi", 'jau nipo pěe mũ pejejaupe. A'ere nipo amumeramũ pěe mũ 'i: "Naani. Nanarũi. Aju'jaju'jawe etee futat 'ara", 'jau nipo pěe mũ pejejaupe. "Na'araiwa rūi 'awa 'ara" 'jaramũ ki pe-porowyky etee futat jupi. Pejamue ekoete kasi nanuar are we ne. "Araiwa 'awa 'ara rupi" 'jara 'gã naně pe-porowykyramũ pē mueue'em naně ee nũ. ⁶ Awamũ 'araiwa 'jara 'gã "Jarejuwarete 'ga pojeupawamũ nipo ore iapoi", e'i 'gã. A'eramũ pěe 'gã nesaka etee futat nan 'gã jemogyramũ. Wyro'o 'wara 'gã wyro'o 'wau Jarejuwarete 'ga muorypa aipoa wyro'o 'u are. Wyro'o 'ware'ema 'gã naně wemi'u are Jarejuwarete 'ga muorypa naně nũ. ⁷ Mama'e apou 'ã jarejemogyau, Jarejuwarete 'ga muorypawamũ etee futat jane mama'e apou. Jaremanũme'ewe jane mama'e apou 'ga muorypawamũ. Jane manũ re nipo tekotee 'gã 'ga muorypa jane ree.

⁹ Janejararete 'ga, Jejui 'ga oferapa etee amanũ awi rakue, Janejarareteramũ ako ma'eramũ rakue. Najuejue etee futat 'ga akou Janejarareteramũ 'ga. Ajemogy ma'eramũ jane upe, amanũ ma'efera 'gã nupe 'jau 'ga akou rakue. ¹⁰ Ma'eramũ sipo ajee pěe pejeptytuna 'gã Jejui 'ga rerowiaara 'gã peago'o ekoete pejejemogyau? Naani. Pejuago'o awi 'gã. Janeruwarete 'ga te jane kwaap. Wowase ae majatykaaw ipe te 'ga 'i jane mũ upe: "Nia'wyri eneremiapofera jee", 'jau nipo 'ga jane mũ upe. Amumeramũ nipo 'ga 'jau janee: "Esage eneremiapofera", 'jau nipo 'ga janee. A'eramũ jane "nia'wyri eneremiapofera", 'jawe'em jarejaupe. Wemifutar imũ mama'e apoara 'gã nipo 'ga imojo'oka wemifutare'em imũ mama'e apoara 'gã nui. ¹¹ Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Isai 'ga upe rakue:

"Je te 'ã okoeteete ma'ea. Anure nipo ywy pewara 'gã juejue futat wapyka wenupy'ãu je rowase ajemogyau je pojeupawa resaukaawamũ.

A'e pype nipo 'gã 'i jee: A'jea futat. Ene etee futat Ore-ruwareteramũ ereko, 'jau nipo 'gã ajuemianuwamũ jee", 'jau 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Isai 'ga upe rakue.

¹² A'eramũ jane a'eramũ jarejemome'wau Jarejuwarete 'ga upe. Jarejekwawera jane imome'wau 'ga

upe. Nimome'ui jane jarepytuna 'ga rekwawera ete.

¹³ A'eramũ ki jane jarejuago'wawe'em.

Peapo awi mama'ea pejeptytuna 'gã motywerukaawamũ. Pēneko esage resaga te pēptytuna 'gã nomotywerukari. ¹⁴ Jarejararete 'ga ree je tejemujaa ikue. Ma'eramũ 'ã je 'ga remifutara kwaawi. A'eramũ je 'jau pē nupe: Nitywi futari i'upyre'ema mama'e mũ janee numiamũ. A'ere 'ã ae juawyawy te. "Tejemi'ue'ema 'ua nipo je motywet Jarejuwarete 'ga upe" 'jara 'gã nupe ia'wyre'ema futat. ¹⁵ A'eramũ pěe aipo 'jara 'gã mu'arasige'ema nanuar are. Mama'e 'u enune nipo pēptytuna 'ga amũ 'jau pē nupe: "Aga mama'e 'ua nia'wyri Janeruwarete 'ga upe", 'jau 'gã pē nupe. Aipo pejejeupe 'ga 'eramũ pěe i'wawe'em futat 'gã neape. Kasi a'e pe 'gã jane kwaukat Jarejuwarete 'ga upe "janeremi'ue'ema 'waukaa janee" 'gã 'i pē nupe ne. Nanuara pěe iapo re pejekawaukaa a'jea futat. Nepēporomutari futari poromũ pejeptytuna 'gã nee. Napēkatu'okawamũ etee rūi Jejui 'ga manũi. Pēptytuna 'gã katu'okawamũ naně futat Jejui 'ga manũi rakue. A'eramũ ki pěe mama'e apowe'em pejeptytuna 'gã motywerukaawamũ Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁶ "Mama'e esagea etee je aapo", 'jau nipo pěe pejejemiapofer are. A'ere nipo 'ga amũ pēnemiapofera resag ire 'jau: "Aipoa nia'wyri Janeruwarete 'ga upe", 'jau nipo 'gã. A'eramũ pěe 'gã neape iapou'jape'ema. A'eramũ nipo 'gã pēnemiapofer esage kurape'ema. ¹⁷ Janeruwarete 'ga jane'wyriararetea. Najarejemi'u are rūi jane jemogyi 'ga remiayuamũ. 'Ga remifutar imũ mama'e apoararete jane jemogyi 'ga remiayuamũ, jane mopy'ata'wau, 'ga 'Agesagea jane maku'iu. ¹⁸ Nan jarejemogyau jane mama'e apou Jejui 'ga remifutar imũ. Aipoa jane iapo re Janeruwarete 'ga worrywamũ jane ree. Jane resakara 'gã naně 'jau nũ: "Mama'e esage aipo 'gã wapo", 'jau nipo 'gã janee ojemu'jau jane ree jane resag ire.

¹⁹ Ma'eramũ ki sajemogy esage futat jarejekukau esage jarejuee. Aipo apo re nipo jane jarejekoty'aa esage jarejuee. Jarejopaaa esage 'jau aipo pyu. Jane jarejomogemogygygukaa Jejui 'ga ree. ²⁰ Janeruwarete 'ga Jejui 'ga rerowiarukaa janepytuna 'gã nupe. A'eramũ pěe a'eramũ 'ga rerowiar awi 'gã mo-moirukare'ema 'gã nemi'ue'ema 'u are. Nitywi futari i'upyre'ema mama'e mũ pē nupe numiamũ. A'ere jane jarepytuna 'gã motywerukari Jarejuwarete 'ga upe 'gã nemi'ue'ema 'gã nupe i'uukar ire. Nia'wyri nanuara. ²¹ A'eramũ jane mama'e 'wawe'em nanuara 'gã neape jarejemogyau, "wyro'o 'ua je kwaukat je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe" 'jara 'gã neape. "Y'waynana rykura naně je kwaukaa 'ga upe nũ" 'jara 'gã neape naně i'wawe'em nũ. ²² Pěe mũ nipo 'jau: "Nitywi futari i'upyre'ema jee", 'jau nipo pěe. A'eramũ pěe etee futat i'wau pejejemogyau pejeapyakawe'em 'gã nee. 'Gã nowase te kasi ajee pe'u ne. "Pe'u etee" 'jawe'em naně 'gã nupe 'gã mueue'em ne. Jarejuwarete 'ga upe etee pejeporogytau 'gã nee. "Jarejuwarete 'ga upe etee je esage ma'e apoi" 'jara 'gã aku'iramũ akou. Nojenosĩ futari 'ga Jarejuwarete 'ga wi. ²³ "Aipo 'u re sipo je je-

mote'ari Jarejuwarete 'ga upe" 'jara 'gã ojekwau futat Jarejuwarete 'ga upe aipo 'u re. Nokwaawi 'ga Jarejuwarete 'ga remifutara aipo are. A'eramū 'ga aipo 'u re ojemotywea Jarejuwarete 'ga upe. "Aga nojemotyweri Jarejuwarete 'ga upe" 'e re jane mama'e apou. A'eramū jane jarejemotywere'ema 'ga upe.

Jejui 'ga ree pejomogypyyk

15 Jane Jejui 'ga ree ojemogypyygarete ma'eramū ki jane 'ga ree ojemogypyy'gi ma'e 'gã poaa 'ga ree 'gã mojemogypyyg are. A'eramū futat 'gã moywrafena 'ga rerowiar are. Jarejee etee kasi janerea'arine. ²Jarepytuna 'gã nee nanē ki janerea'at jarejemogyau. "Maran je tepytuna 'ga poaa, 'ga mojemogypyygukareteu Jejui 'ga ree?" 'jau ki jane jarejeupe, jarejea'aramū 'gã nee. A'eramū jane jarejemogyau esage mama'e apou 'ga nowase Jejui 'ga ree 'gã mojemogypyygukaawamū. ³Naojetee rūi Jejui 'ga rea'aramū. Naojemuorypawamū ete rūi 'ga mama'e apoi, 'Uwarete 'ga je'ega 'gã enupa. 'Ga rerekou tyweaete agawewi 'gã. A'etea 'ga 'Uwa 'ga je'ega wenup. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

"Ene kurapa 'gã je nanē je kurapa nū, Kiapi'ni", 'jau 'ā 'ga je'ega 'upa ka'aran are ojekwasiaa rakue, Jejui 'ga kurapawer are futat 'ga inuga rakue.

⁴Naokwasiarukat tee rūi Janeruwarete 'ga ka'arana 'gã nupe rakue. Wemifutar are jane mu'jawamū te 'ga ka'arana kwasiarukari inugukaa 'gã nupe rakue. Imogytaramū jane jarejemu'jau mama'eay upe jarepyterātā are. 'Ga je'ega rerekwara ka'arana jane imogytaa jane maku'iu jane mogyau. A'eramū jane 'ga pyri jarejemogy rapesaka jarejemogyau. ⁵Jarejuwarete 'ga upe teje'ega monou te'ŷina pē nee: "Ene te 'ā Ore-ruwaretea, Kiapi'ni. Ene te 'ā ore muapyterātā ape mama'eay upe. Ene te 'ā ore maku'iu mama'e are. A'eramū ki ene eja'yra 'ga rerowiaara 'gã mogyau majepi 'yweteewara 'jawe", 'jau je Jarejuwarete 'ga upe pē nee. Majepi 'yweteewara 'jawe pejemogyramū nipo pē mama'e apou Jejui Kristu 'ga 'jowerimū etee futat. A'eramū nipo pē Jarejuwarete 'ga muorypa, Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga Ruwarete 'ga muorypa pejeju'aju'jawe etee futat.

⁷Jejui Kristu 'ga oporomutaramū pē nee. A'eramū ki pē pejeporomutaramū pejemogyau pejejee. Jejui 'ga pejefutara 'jawe ete futat pejafutat. Aipoa aporamū nipo pē nesakara 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. ⁸Ymā Janeruwarete 'ga 'jau judeu ypy 'gã nupe rakue: "Anure nipo je tejemipyyrūmera 'ga muri pē nupe pē katu'okawamū", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. A'eferupi te futat aje 'ā 'ga wa'yra 'ga muri 'gã nupe. "U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi", 'jau jane jarejeapyoramū ee. ⁹Jejui 'ga mura Janeruwarete 'ga muorywukaa judeue'ema 'gã nupe. "Ene te 'ā erejemuaēm ore ree. Ma'eramū 'ā eja'yra 'ga eremut ore katu'okawamū", 'jau judeue'ema 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa ee. Ymā 'ga amū ka'arana kwasiari aipo are rakue:

"Anure nipo je maraka'agi ene upe judeue'ema 'gã pype.

'Mama'e esagea ereapo jee. A'eramū je ene muorypa ee', 'jau je temaraka'aga ene upe", 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

¹⁰Aipo are wējēmī futat 'ga amū ka'arana kwasiaa rakue:

"Janeruwarete 'ga judeu 'gã amū'ē ypy imogyau wemiayuwamū.

'Gã netee futat judeue'ema 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa ajemogyau",

'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

¹¹Aipo are wējēmī futat amū 'upa nū:

"Judeue'emamū nanē ki pē Jarejuwarete 'ga muorypa.

Najuejue etee futat ywy pewaramū 'ga muorypa",

'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue.

¹²Isai 'ga nanē ka'arana kwasiaa aipo are futat rakue nū:

"Anure nipo Jese 'ga juapyra 'ga amū ruri pē nupe.

Judeue'ema 'gã 'wyraramū nipo 'ga akou.

Anure nipo 'ga jane rerawau jane mogyau ywag ipe,

'jau nipo judeue'ema 'gã 'ga upe",

'jau Isai 'ga ka'arana kwasiaa inuga ee rakue.

¹³Janeruwarete 'ga ojeapesagukaa jatee. Anure ojeypyri jarejeroo jane iapesaka jarejemogyau. Afutat je 'ga pē maku'ia. 'Ga pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū. Werowiarāmū nipo 'ga aipo apou pē nupe.

U'agesage pājē mū 'ga ojee pē mojemogypyygukaa tāmējē. A'eramū nipo pē pejejerowiaa ojeypyri 'ga pejejeroo are.

Paulo 'ga remifutat

¹⁴Pē jerewirera 'jawe. Kūjānamū pē jerenyra 'jawe nanē nū. Pejepota'wa esageramū a'e pejemogyau pejejee. Aipoa je ikwaapa. Peje'akwaawamū nanē a'e pejemogyau nū. A'eramū pē pejejamu'akwaa-parūmū mama'e are. ¹⁵Aipoa a'jea futat. A'etea je ka'arana kwasiaa mama'e are pē muea'aawamū. Tejenosōue'em futat je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. ¹⁶Janeruwarete 'ga je mogou Jejui 'ga upe oporowyky ma'eramū. Judeue'emamū pē nupe 'ga je monoi Jejui 'ga mome'waukaa pē nupe. A'eramū je pē mu'jau 'ga ree tekyjawe'em: Jejui 'ga pē erowiarāmū Janeruwarete 'ga pē katu'oka pē mogyau wemiayuwamū. U'agesagea 'ga imua pē nupe, pē mue-sageawamū ojeupe, 'jau je pē nupe. 'Ga 'Agesagea pē muesage re 'ga worrywamū 'ūina pē nee. ¹⁷Jejui Kristu 'ga ree je jemujari. A'eramū je tejerowiaa Jarejuwarete 'ga upe teporowyky are te'ŷina. ¹⁸A'eramū je 'ga upe teporowykawera mome'wau pē nupe. Tejenosōue'em je imome'wau pē nupe. Natejetee rūi je porowykyi 'ga upe. 'Ga te je moporowykyukat ojeupe. Jejui 'ga je mogou judeue'emamū pē nupe, 'Uwa 'ga je'ega renuwukaawamū pē nupe ikue. Te'eawer imū nipo je 'ga rerowiarukaa pē nupe ikue. Tejemiapofer imū nanē nipo je 'ga rerowiarukaa pē nupe nū. ¹⁹U'agesagea 'ga imua jee. A'eramū je 'ga pājē mū aeremiapoe'ema

apou. A'eramū 'gā aipo resag ire 'ga rerowiaa. Amunawa moyka je tewau tekou 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Jerusareg ipe je 'ga mome'u ppyrugi ikue. A'e awi je tewau 'ga mome'wau tekou 'gā nupe amuna'wi pe. Amuna'wi moyka 'ga mome'wau ikue. Tewau tewaēma Iliria ka'a pe. A'eramū je Iliria ka'a pewara 'gā nupe nanē Kristu 'ga mome'wau ikue. ²⁰ Kristu 'ga ree jeporomome'uweramū 'ga rera renupare'ema 'gā nupe. Nafutari je 'ga mome'uawera amunaw ipe etee 'ga mome'ua tekoa 'ga amū py'rau nū. Najeporomome'uweri je 'ga rera renupara 'gā nupe ete. 'Ga rera renupare'ema 'gā nupe 'ga mome'u are te jefuweramū. ²¹ Ymā 'ga amū ka'arana kwasiaa ee rakue:

“Ga rera renupare'ema 'gā nanē 'ga rera wenup futat nū.

'Ga rera kwaapare'ema 'gā nipo 'ga rer are eapyo nanē akou”,
'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

²² Ma'eramū je 'ā nooa'nei pē pyri. 'Ga rera renupare'ema 'gā nupe ra'ne je oi 'ga mome'wau.

²³ Auwara 'gā nupe je Kristu 'ga mome'wau'jau'japa. A'eramū nipo je tewau pē nesaka. Ymā we jeparuesagiweramū pē nee. A'eramū nipo je tewau pē nesaka. Anure nipo je oi Espājā wyy pe. A'eramū je tewaw ipe Roma pe tekotekou'i tepytau ra'ne. Pejejepype je rekoramū nipo jane jareku'iramū jarejuee. A'eramū nipo pēē mama'e mua jee jeremirerooramū je poaawamū.

²⁵ A'ere je nooi we. Jerusareg ipe ra'ne je oi, Jarejuwarete 'ga remiayuwā 'gā poaawamū. ²⁶ Masetoni wyy pe Jejui 'ga rerowiaara 'gā ka'aranūū pe muri jee Akaja wyy pewara 'gā netee ai'i, Jerusareg ipewara 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe ai'i. Jerusareg ipewara 'gā amū nitywi futari mama'e pyu. A'eramū kwe pewara 'gā ka'aranūū mua 'gā nupe 'gā poaawamū. A'eramū je a'e rerawau Jerusareg ipe 'gā nupe. ²⁷ Wemifutar imū etee futat 'gā oka'aranūū majatykau 'gā nupe, 'gā poaawamū. A'ea 'gā nemiapoa esage futat. Judeu 'gā futat Jejui 'ga mome'wau judeue'ema 'gā nupe rakue. A'eramū 'awamū judeue'ema 'gā ka'aranūū monou judeu 'gā nupe 'gā poaawamū. Aipoa esage futat.

²⁸ A'eramū je 'gā ka'aranūū rerawau 'gā nupe. 'Gā nupe eroo ejar ire te nipo je oi Espājā wyy pe. Tewaw ipe nipo je tepytawaipa pē pyri. ²⁹ Pē nupe tewaēm ire nipo je tejeupe Jejui 'ga remiapofera mome'wau pē nupe. Pē pype je rekoramū nipo Kristu 'ga mama'e esage apou'jau'japa janee.

³⁰ Jejui Kristu 'ga janejararetea. 'Ga ree jane jemogypygyi jarejemogyau. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jarejafutarukaa janee. A'eramū ki pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe je ree, je poaawamū. ³¹ “Ea'gu ki Paulo 'ga ejerowiare'ema 'gā nui Judeja wyy pewara 'gā nui, Kiapi'ni. Ejerowiaara 'gā emaku'iukat Jerusareg ipe Paulo 'ga remireroofer are. Judeue'ema 'gā ka'aranūū are ene 'gā maku'iu”, pe'je ki 'ga upe pejeje'ega monou 'ga upe je ree.

³² Aipoa Jarejuwarete 'ga iapo re nipo jeku'iramū tewaēma pē nupe. Pē pyri Jarejuwarete 'ga teo fu-

taramū nipo je oi futari pē pyri. A'eramū nipo jane jareku'iramū jarejuee. ³³ Janeruwarete 'ga jane mopy'ata'waara mama'e are. Pē pype 'ga rekoa je ifutata tekou. A'jea futat je'ea.

Oje'ega 'ga imonou 'gā nupe 'gā futaa

16 Anurenure'i nipo janerenyra ēē, Fepe ēē oi pē pyri. Jarejuwarete 'ga upe ēē porowykyi Sēkreja 'jaw ipe, Jejui 'ga rerowiaara 'gā poaaramū. ² A'eramū ki pēē pejejeupe ēē waēmamū pēē ēē monou pejejog ipe. Jarejararete 'ga pejejeupe iwaēma 'jawe futat pēē ēē rerekou ēē monou pejejog ipe. Nanuara ki Jarejuwarete 'ga remiayuwamū siapo jarejaupe. Jejui Kristu 'ga upe ēē porowykyi. A'eramū pēē ēē poaa, mama'e monou ēē upe ēē ifutaramū. Ymā ēē je poari ai'i. Tekotee 'gā nanē ēē ipoaa nū.

³ Prisira ēē upe je teje'ega rerooukari ēē futaa. Eēme-na 'ga upe nanē nū, Akira 'ga upe nanē je imonou nū. Je pyri futat 'gā nekoi oporowykyau Jejui Kristu 'ga upe ikue. ⁴ 'Gā futat je jukaukare'ema ikue, je a'gwau ikue. 'Gā etee ojejukaukaa werewi je a'gwaaw ipe ikue. A'eramū je teku'iramū 'gā nee, 'gā mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū judeue'ema 'gā nanē aku'iramū 'gā nee nū, 'gā je a'guawer are nū. “Au'jete pea'gu Paulo 'ga rakue”, 'jau 'gā 'gā nupe je ree. ⁵ Akira 'ga rog ipe kwaiwete 'gā jatykai Jarejuwarete 'ga muorypawamū. A'eramū je 'gā nog ipe ajatyka ma'eramū 'gā nupe nanē teje'ega monou 'gā futaa nū.

Ipeneto 'ga jejekoty'aawaretea. 'Ga ra'ne Jejui 'ga rerowiaa Asia wyy pe ikue. 'Ga upe je teje'ega monou 'ga futaa nū. ⁶ Mari ēē upe nanē je teje'ega monou ēē futaa nū. Pē nupe ēē porowykyi kwaiwete. ⁷ Ātrōniku 'ga upe, Juniasi ēē upe je teje'ega monou 'gā futaa. Jepyntuna futat 'gā. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'gā imonou imunepa moromunepawa pype je pyri ikue. 'Gā Jejui 'ga remimonofera nanē futat rakue nū. Ymā Jejui 'ga 'gā monou ojemome'waukaa rakue. Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'gā kwaapa najuejue etee futat. Kristu 'ga ree 'gā jemogypygyi je renunewe futat rakue.

⁸ Āpriatu 'ga upe nanē je teje'ega monoi nū. Jarejararete 'ga ree 'ga jemujari. Jerekoty'aawa 'ga. ⁹ Upanu 'ga upe nanē je teje'ega monou. Ore 'jawe 'ga porowykyi Kristu 'ga upe. Estaki 'ga upe nanē je teje'ega monou. Estaki 'ga jejekoty'aawaretea. ¹⁰ Apeles 'ga upe nanē je teje'ega monou nū. Mama'eay upe 'ga wapyterātānamū opoire'ema Kristu 'ga rerowiar awi. Aristaporu 'ga pyntuna 'gā nupe nanē je teje'ega monou. ¹¹ Eroitāu 'ga upe nanē je teje'ega monou. Jepyntuna futat 'ga ā. Narisu 'ga pyntuna 'gā amū nupe nanē je teje'ega monou, Jejui 'ga rerowiaaramū 'ga nupe.

¹² Trifena ēē upe, Trifosa ēē upe we je teje'ega monoi. Jarejararete 'ga upe nanē 'gā porowykyi nū. Persi ēē jejekoty'aawa. Jarejararete 'ga upe ēē nanē oporowykyau kwaiwete. Eē upe nanē je teje'ega monoi ēē futaa. ¹³ Rufu 'ga upe nanē je teje'ega monou nū. Jarejararete 'ga upe oporowyky ma'erete 'ga. 'Ga y ēē upe nanē je teje'ega monou. Wa'yra 'jawe ēē je rerekoi

jepi. ¹⁴ Asĩkrito 'ga upe, Flegõte 'ga upe, Hermes 'ga upe, Patrobas 'ga upe, Hermas 'ga upe, 'gã pytuna 'gã nupe we. ¹⁵ Filologo 'ga upe, Julia eẽ upe, Nereu 'ga upe, 'ga renyra eẽ upe, Olĩpas 'ga upe. Mĩmera 'gã nupe je teje'ega monou 'gã futaa. 'Gã pyriwara 'gã nupe we futat je teje'ega monoi, Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ 'gã nupe juejue je teje'ega monou.

¹⁶ Pejoman pãwẽ pãwẽ ki 'gã 'gã futaa. Jejui 'ga rerowiaara 'gã juejue oje'ega monou pẽ nupe, pẽ futaa.

Paulo 'ga 'gã mu'akwaapawet

¹⁷ Pẽẽ jerewirera 'jawe. Kũjãnamũ pẽẽ jerenyra 'jawe. A'eramũ je pẽ mu'akwaapa mama'e are. Oo ekoete nipo 'gã amũ o'meramũ Jejui 'ga rerowiaaramũ pẽ nupe: "Simotesirũgatu 'gã 'jau, 'gã mojo'okawamũ 'jau", 'jau nipo 'gã awau pẽ nupe. Pejea'gu ki 'gã nui. Perowiat kasi 'gã je'ega ne. "'Gã pẽ mu'ea nia'wyrifutari. Ore te aramu'e esage pẽẽ", 'jau nipo 'gã awau pẽ nupe. Pejepe'a etee ki 'gã nui. ¹⁸ Najanejararete 'ga remiayuwa 'gã nũi poromũ. NaKristu 'ga upe rũi aipo 'gã porowykyi. Wemifutar imũ etee 'gã ajamu'jau ekoete. O'meramũ te 'gã 'i, 'i'akwaawe'ema 'gã moryteeu ee.

¹⁹ A'ere nanarũi pẽẽ. Jejui 'ga ree morogyta esagea pẽẽ erowiaa pejejemogyau. A'eramũ je teku'iramũ pẽ nee. Afutat je pẽẽ mama'e esage etee iapoa. Pẽẽ mama'e tywera apoa je ifutare'ema. ²⁰ Janeruwarete 'ga jane mopy'ata'wararetea. Anurenure'i nipo 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara pãjẽ mateepapa pẽ nupe. A'eramũ nipo emiayuwa pẽ moryteeu'jape'ema mama'e are. Jarejararete 'ga upe je je'egi pẽ nee tekou: "Mama'e esagea eapo 'gã nupe. Ejejuka esage Roma pewara 'gã nee", 'jau je Jarejararete 'ga upe, Jejui Kristu 'ga upe pẽ nee tekou.

²¹ Timoteo 'ga, je pyri oporowyky ma'ea 'ga nanẽ oje'ega monou pẽ nupe pẽ futaa. Lusu 'ga, Jasãu 'ga, Sosipatu 'ga. Judeua 'gã je 'jawe. 'Gã nanẽ "Jarujete te 'gã jemogyi" 'ea werooukat pẽ nupe nũ.

²² Tersiuaramũ je upe Paulo 'ga ka'arana kwasiarukari jee pẽ nupe. Jejui 'ga rerowiaaramũ je nanẽ teje'ega monou pẽ nupe nũ. ²³ Gaio 'ga rog ipe je rekoi. 'Au futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajatykau Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. Gaio 'ga nanẽ oje'ega monou pẽ nupe. Erasto 'ga nanẽ oje'ega monou pẽ nupe. 'Auwaramũ ore 'wyrriara 'ga upe ka'aranũ raarana 'ga. Kwaritu 'ga nanẽ oje'ega monou pẽ nupe. Janerewirera 'jawe 'ga nanẽ futat.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

²⁵ Simuoryp ki Jarejuwarete 'ga! 'Ga 'ã Jejui 'ga rerowiarukararũmũ pẽ nupe. Jejui Kristu 'ga ree morogyta esagea je imome'wau kwe pewaramũ pẽ nupe. Ymã Janeruwarete 'ga namueapyoi 'gã Jejui 'ga ree rakue. A'ere 'awamũ 'ga jane mueapyoi 'ga ree. ²⁶ Ymã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue. Jejui 'ga ree 'gã ka'arana kwasiari. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã namueapyo katui ee. A'eramũ 'gã weapyoe'emamũ ajemogyau ee rakue. A'ere 'awamũ Janeruwarete 'ga, Okoeteete ma'e 'ga jane mueapyo katui ee. A'eramũ 'ga Jejui 'ga mome'waukaa jatee. "Jejui 'ga ree morogyta esagea pemome'u kwe pewara 'gã nupe najuejue etee. A'eramũ 'gã 'ga rerowiaa, 'ga je'ega renupa", 'jau 'ga jatee jane monou 'ga mome'wawamũ.

²⁷ A'eramũ ki jane a'e are Jarejuwarete 'ga muorypa. 'Ga 'ã i'akwaaw ekoete ma'e 'gã wapyraap. Ymã 'ã 'ga Jejui Kristu 'ga muri ywy pe 'ga jukaukaa janetywera mepyawamũ rakue. A'eramũ ki jane a'e are 'ga muorypa.

Kweramũ jeje'ega.

1 Korītu

Paulo 'ga wata Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe rakue. A'eramũ 'ga awau 'ga mome'wau Korītu pewara 'gã nupe. (Atos 18.1-18) Pe awi o re 'ga 'gã nera renupa. 'Ga amũ mama'e tywera apou akou. A'eramũ Paulo 'ga ajemuaēma 'gã nee. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'Agesage ka'arana kwasiarukaa Paulo 'ga upe. A'eramũ Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe 'gã mu'akwaapa 'gã neko esage are rakue.

1 Je Pauloramũ ka'arana akwasiat imonou pẽ nupe. Sotene 'ga ako 'au futat je pyri. Je 'ã Jejui Kristu 'ga remimonoferamũ. Ymã ako Jejui 'ga je monoi kwe pewara 'gã nupe omome'waramũ ikue. "Kwe pe ekwap je mome'wau ekou 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee futat 'ga ako je monou kwe pe ikue. A'ere 'ga namajepei amunaw ipe etee omome'wawãu rui je mogoi ikue. Kwe pewara amunap tesirũmera pype omome'wawamũ nanẽ 'ga je mogoi ikue nũ. ² A'eramũ je ka'arana kwasiaa tekou imonou Korītu pewaramũ pẽ nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ pẽ nupe. Pẽẽ 'ã pejemujat Jejui Kristu 'ga ree rakue. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga pẽ mũ'ei werowiare'ema 'gã nui rakue. Jejui Kristu 'ga pẽẽ erowiarãmũ 'ga pẽ mũ'jãu pẽ mogyau wemiayuwamũ rakue. "Je poar ape mama'e apou ejemifutar imũ", Jarejararete 'ga upe 'jara 'gã nupe juejue nanẽ je ikwasiari imonou nũ. Jejui Kristu 'ga 'gã jararetea. Janejararetea nanẽ 'ga nũ. A'eramũ je ikwasiaa tekou 'gã nupe. ³ Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga nanẽ 'ã Janejararetea futat nũ. 'Gã nesagea pẽ nerekoa je afutat. 'Gã pẽ mopy'ata'waa nanẽ je ifutaa nũ.

Mama'e esagea jane upe 'ga iapoawet

⁴ Amuoryp je Jarejuwarete 'ga pẽ nee jepi. Jejui Kristu 'ga pẽẽ erowiarãmũ Janeruwarete 'ga pẽ mogyi wa'yramũ. Opota'waramũ 'ga pẽ nee nanẽ nũ. A'eramũ je 'ga muorypa ee. ⁵ Kristu 'ga ree ako pejemujat ikue. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage apou pẽ nupe kwaiwete. 'Awamũ te 'ã 'ga futat jekwaawukari pẽ nupe. 'Ga futat 'ã pẽ katu'ok rai'i. 'Ga futat 'ã pẽ mueapyoukaa oje'eg are. 'Agamũ 'ga futat 'ã oje-mome'waukaa pẽ nupe. ⁶ A'jea futat Jejui Kristu 'ga mome'u resei pẽ akaga pype rakue. A'eramũ pẽẽ 'ga rerowiar wwyapiau pejemogyau. ⁷ Ma'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga a'jea futat pẽ mueapyoi wemifutar are. 'Ga futat 'ã oporowyky esage apoukaa pẽ nupe. A'eramũ pẽẽ Jejui Kristu 'ga rura rapesaka pejemogyau, Jarejararete 'ga rura rapesaka. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga rura poromukuran mama'e esage apoukaa pẽ nupe. ⁸ 'Ga futat 'ã Jejui 'ga rerowiar wwyapiukat pẽ nupe rakue. A'eramũ 'ga wowase jane majatykaaw ipe pẽ monowe'em muku ojewi. "Ene tee futat erejekwa je pyri ejore'em are rakue", 'jawe'em pẽ

nupe, Jejui Kristu 'ga ruaw ipe. ⁹ U'eawer imũ etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramũ jane jarejemogyppyka jarejemogyau 'ga ree. 'Ga 'ã jane mũ'ẽ werowiare'ema 'gã nui, jane mujaa jane mogyau wa'yra 'ga, Jejui Kristu 'ga ree. Janejararete 'ga ree jane mujaa jane mogyau. A'eramũ jane jarejemogyppyka 'ga ree.

Kristu 'ga etee ki perowiat

¹⁰ Pẽẽ 'ã Jejui 'ga rerowiaa je 'jawerimũ etee futat pejemogyau jee. A'eramũ pẽẽ pejemogyau jerewirera 'jawe jee. Kũjãmeramũ pẽẽ pejemogyau jerenyra 'jawe jee. Janejararete 'ga je mogo opoirũnamũ ikue. A'eramũ je 'ga je'eg imũ 'jau pẽ nupe: "Majepei 'ywe-teewara 'jawe pejemogy. 'Awamũ pejamue awi mama'e are. Mama'e are pejejea'aramũ pejeju'jawe etee futat", 'jau je pẽ nupe. ¹¹ Kylu ẽẽ pytuna 'gã amũ pẽ mome'wau jee ai'i. "Korītu pewara 'gã ajamue are ete ajemogy", 'jau 'gã pẽ mome'wau jee ai'i. ¹² Amumeramũ a'e pẽẽ 'jau: "Je Paulo 'ga remimome'ua te arowiarete", 'jau a'e pẽẽ mũ. Amumeramũ a'e pẽẽ 'jau: "Je Aporu 'ga remimome'ua te arowiarete", 'jau a'e pẽẽ mũ. Amumeramũ a'e pẽẽ 'jau: "Je Pedro 'ga remimome'ua te arowiarete", 'jau a'e pẽẽ mũ. Amumeramũ a'e pẽẽ mũ 'jau: "Je Kristu 'ga te arowiarete", 'jau a'e pẽẽ mũ. ¹³ A'eramũ je teporonupa ee pẽ nupe: "Irũpãwẽ sipo Kristu 'ga pytuna 'ga rekoramũ rakue, ajee nã'ã aipo pe'je re'ã", 'jau je pẽ nupe. Naani. Majepei tee futat 'ã 'ga reko rakue. A'eramũ pẽẽ au'je aipo apo re. Kristu 'ga etee futat amanũ 'ypeywar are janetywera mepyaawamũ rakue. NaPauloramũ rui ako je manũ 'ypeywar are pẽtywera mepyau ikue. Jerer imũ sipo 'ga amũ pẽ pymĩ 'y pe rai'i? Naani. ¹⁴ Jejui 'ga rer imũ te ako 'gã pẽ pymĩ rai'i. Naje rui ako apymĩ pẽẽ 'y pe ai'i. Krisipu 'ga, Gaio 'ga. Mĩmera 'gã etee je apymĩ 'y pe ai'i. A'eramũ "Paulo 'ga je pymĩ 'y pe wemiayuwamũ je mogoawamũ ai'i" 'jara 'gã amũ otywe'emamũ kwe pe. A'eramũ je Jarejuwarete 'ga muorypa ee. ¹⁶ Estefana 'ga, 'ga pytuna 'gã netee nanẽ je 'gã pymĩãu 'y pe ikue. Maran gatu nipo je mĩmer imũ 'gã amũ pymĩãwe'em rakue. Amoka'jam te nipo je kwe pe 'gã amũ pymĩãwera. ¹⁷ Na'gã pymĩãwãu rui Kristu 'ga je monoi kwe pe ikue. Omome'waramũ te 'ga je monoi ikue. 'Ypeywar are 'ga manũawera etee je amome'u pẽ

nupe. “Kristu 'ga amanū 'ypeywar are janetywera mepyawamū” 'ea etee je amome'u tekou pē nupe. Natejea'ara etee rūi je amome'u tekou pē nupe. Tejea'ara etee imome'u re amunipo 'ā je a'jea futat je porogyta ekoetei tekou. A'ere je 'ā Kristu 'ga tee imome'ui 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā weapyoramū 'ga ree. A'eramū nipo 'gā amū 'ga rerowiaa. Werowiamū nipo Kristu 'ga 'gā katu'oka, 'gā tywera moia 'gā nui, 'gā mogyau Jarejuwarete 'ga ra'yramū.

Janetywera mepyawamū 'ga amanūawet

¹⁸ “Ypeywar are Kristu 'ga manūi janetywera mepyawamū” 'e renupawe 'ga rerowiaaramū jane 'i: “Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga amanū janetywera mepyawamū te. A'eramū 'ga jane katu'oka opājē mū wa'yra 'ga jane erowiamū”, 'jau jane. A'ere mama'eu-kwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'gā nuerowiari futari nipo 'ga. A'eramū nipo 'gā 'jau ajaupe: “Ma'eramū gatu nipo 'ga manūi rakue? Amanū ekoete tee nipo 'ga rakue”, 'jau etee futat nipo mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'gā ajaupe. ¹⁹ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue: “Ama-teepap je pē'akwaawa pē nui”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. “U'akwaaw are ojerowiaraipe ma'e 'gā nura'uweri futari je pyri”, 'jau Janeruwarete 'ga. “Je-tywer are futat 'ā Jejui 'ga manūi rakue 'e rerowiaara 'gā etee te 'ut je pyri”, 'jau Janeruwarete 'ga.

²⁰ Janeruwarete 'ga upe u'akwaaw are ojerowiaraipe ma'e 'gā i'akwaawe'ema 'jawe. Nuerowiari 'gā Jejui 'ga. A'eramū 'gā i'akwaawe'ema 'jawe ajemogyau Janeruwarete 'ga upe. Ojemu'e ma'e 'gā, oporogyta esage ma'e 'gā. Mīmera 'gā jemogyi i'akwaawe'ema 'jawe Janeruwarete 'ga upe Jejui 'ga rerowiare'em ire.

²¹ Janeruwarete 'ga 'ā i'akwaakwaap ma'ea. A'eramū 'ga ojekwaawukare'ema “Je'akwaap je” 'jara 'gā nupe. Naae'akwaaw ekoeteu rūi 'ga jekwaawukari ae upe. Omome'u rerowiamū te 'ga jekwaawukari ae upe. Kristu 'ga mome'u rerowiamū etee te jane 'ga kwaawi. “Kristu 'ga amanū jetywera mepyawamū rakue”, jane 'eramū te 'ga jane katu'ogi. A'ere 'ga rerowiare'ema 'gā naeapyoi ee. “Nepē'akwaawi pēē”, 'jau futatee nipo 'ga rerowiare'ema 'gā janee jane jemogyramū. “Jejui 'ga amanū janetywera mepyawamū, pe'je numiamū. A'ere pē'akwaawe'ema te pē nerekoj”, 'jau futatee nipo 'gā janee. A'ere Janeruwarete 'ga te i'akwaap ma'e 'gā 'akwaawa apyraawi. Ma'eramū 'ga 'ā jane katu'ogi wa'yra 'ga jane erowiamū. ²² A'ea judeu 'gā nuerowiari. A'eramū 'gā 'jau oree: “Aeremiapoe'ema mū peapo amū ore reape. A'eramū te nipo ore pe-je'ega rerowiaraipe”, 'jau 'gā oree. “Na pa je ra'e. A'jea futat Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukari 'gā nupe ra'e, taru'e 'jau”, 'jau 'gā oree. “Ga je'eg imū futat 'ga ruri ra'e, taru'e esag ire 'jau”, 'jau 'gā oree. Judeue'ema 'gā teewi nū, oporesagiweraiaiwamū u'akwaaw are.

²³ A'ere ore Jejui 'ga etee futat imome'ui 'gā nupe. “Ypeywar are Jejui 'ga manūi janetywera mepyawamū rakue”, 'jau ete futat ore imome'wau 'gā nupe. A'ere judeu 'gā nafutari oreremimome'ua. “Nia'wyri Paulo

'ga remimome'ua ra'e”, 'jau etee futat 'gā ajaupe. Judeue'ema 'gā judeu 'gā nui ete nū “morogyta uk-waawe'ema te 'ga omome'u akou ra'e”, 'jau ete 'gā oree nū. ²⁴ A'ere Janeruwarete 'ga remimū'ēnamū Kristu 'ga mome'u resageteramū janee. Judeuramū 'ā janee, judeue'ema 'gā nupe. Mīmeramū 'ā jane 'ga remimū'ēmeramū najuejue etee futat Kristu 'ga mome'u resageteramū janee. Kristu 'ga 'ā Janeruwarete 'ga pājē wesaukat janee, 'ga 'akwaawa nanē 'ga ikwaawukaa janee nū. ²⁵ Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā te nipo ajee e'i futatee ajemogyau: “Kristu 'ga manūa Janeruwarete 'ga 'akwaawe'ema wesaukat janee, 'ga pājē'e'ema resaukaa janee”, 'jau futatee 'gā ajaupe. A'ere jane naani. Kristu 'ga manūa Janeruwarete 'ga 'akwaawa te wesaukat janee. 'Ga 'ā mama'e are eapyo katu katu ma'ea te werowiare'ema 'gā 'akwaawa apyraapa. 'Ga 'ā pājēretea werowiare'ema 'gā pājē apyraapa.

²⁶ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē pejemogyau jerenyra 'jawe. A'eramū je 'jau pē nupe: pēnea'ar iki pejeko ymaner are, Janeruwarete 'ga pejekatu'oge'ema uwe pejemogyawer are. “Tak-waawe'ema 'gā”, 'jau nipo 'gā pē nupe pejemogyramū. “Na'wyriara rūi 'gā”, 'jau nipo 'gā pē nupe. “Tore pojepap 'jau, e'i 'gā numiamū”, 'jau nipo 'gā pē nupe.

²⁷ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te jane mū'ēi 'gā nui wemifutar imū etee futat. Ijemu'e'ema 'gā 'ga omogy wemiayuwamū, “Je te 'ā je'akwaakwaap” 'jara 'gā mojenosōu etee nipo. “Tŷy. Ma'eramū sipo 'ga ijemu'e'ema 'gā jēmī imogyau wemiayuwamū? Ma'eramū sipo 'ga ojemu'e ma'eramū jēmī ore mogowe'em wemiayuwamū?” 'jau 'gā ojenosōu ajuowase. 'Wyri-are'ema 'gā 'ga omogy wemiayuwamū 'wyriara 'gā mojenosōukaawamū. ²⁸ Ipojeupawipyre'ema 'gā 'ga omogy wemiayuwamū “jepojeupap je” 'jara 'gā mojenosōukaawamū. “Akotee ma'e 'gā”, 'jau 'gā 'ā jane mū nupe numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga jane mogyi wa'yramū. ²⁹ Najane te rūi sajemogy 'ga ra'yramū. 'Ga te jane mogyi wa'yramū. A'eramū jane jarejerowiaraipe'ema jarejee Jarejuwarete 'ga rowase.

³⁰ Janeruwarete 'ga te 'ā jane mujat Jejui Kristu 'ga ree. A'eramū 'ga 'ā jane mu'akwaawukaa Jejui Kristu 'ga upe. A'eramū Jejui Kristu 'ga jane muesageu 'Uwarete 'ga upe. Jejui Kristu 'ga 'ā janetywera mepyau jane mū'jāu mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwawi, jane mogyi 'Uwarete 'ga remiayuwamū. Jejui Kristu 'ga futat janetywera omoit jane wi. ³¹ A'eramū ki jane jarejerowiaa 'ga ree etee futat. Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Jeremi 'ga upe rakue: “Pejekararete 'ga ree etee ki pejerowiat pejemogyau. Pejejeupe 'ga remiapofer are nanē ki pēē pejerowiaa pejemogyau nū”, 'jau 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe rakue. A'eramū ki jane jarejerowiaa Jarejararete 'ga ree etee futat.

2 Pē pyri tekou ako je Jarejuwarete 'ga etee imome'ui pē nupe ikue. “Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri 'au ywy pe janetywera mepyawamū rakue. 'Ypeywar are 'ga ra'yra 'ga, Jejui Kristu 'ga

amanūmū janetywera mepyawamū rakue", 'jau je ako tekou pē nupe ikue. "A'eramū 'ga 'awamū jane werowiarāmū janetywera moia jane wi, jane katu'oka, jane mogyau wemiayuwamū", 'jau je ako pē nupe ikue. Nasigaty rūi futat ako je imome'wau pē nupe ikue. "Jejuī Kristu 'ga etee futat pa je amome'u tekou 'gā nupe kwy", 'jau je tekou ikue. "A'eramū pa je 'ypeywar are 'ga manūawera etee futat imome'wau 'gā nupe kwy", 'jau je tejeupe pē pype tekou ako ikue. A'eramū ako je 'ga etee futat imome'wau pē nupe ikue. Namome'u tesirūmeri nanē ako je pē nupe ikue nū. Jejuī Kristu 'ga etee futat ako je imome'wau pē nupe ikue. Namorogyta teea rūi nanē ako je amome'u pē nupe ikue. Jarejuwarete 'ga je'ega te ako je amome'u pē nupe ikue. Ymā te janepy 'gā naepyoi ee rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'awamū jane mueapyoukari ee. ³ Najepifuakari agawewi ako je tekou pē pyri ikue. A'etea ako je ako tepifukare'ema pype etee futat 'ga mome'wau pē nupe ikue. A'eramū je 'jau tejeupe etee futat ikue: "Amome'u esage futat sipo je 'ga tekou 'gā nupe 'wei?" 'jau je tejeupe etee futat ikue. Pē nupe 'ga mome'uarūe'em awi tekyjau ikue. ⁴ Nate'akwaaw imū rūi je ako pē mu'ei morogyta a'je are ikue. Namoromu'jara 'gā temu'eawer imū rūi nanē je ako pē mu'jau ee ikue nū. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea temueapyoaw imū etee futat ako je imome'ui pē nupe ikue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rereko. A'eramū 'ga 'Agesagea Jejuī 'ga mome'waukaa jee pē nupe ikue. A'eramū ako 'ga 'Agesagea jeremimome'ufera rerowiarukaa pē nupe ikue. A'eramiapoe'ema nanē ako 'ga iapoukaa jee pē neape ikue nū. A'eramū ako pē 'ga pājē resaka ikue. ⁵ 'Ga 'Agesagea futat ako Jejuī 'ga rerowiarukaa pē nupe ikue. Napeje'akwaaw are rūi ako pē 'ga rerowiaa ikue. U'agesageu te Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga rerowiarukari pē nupe.

Janeruwarete 'ga u'akwaawamū

⁶ A'ere je Jarejuwarete 'ga je'eg are eapyo ma'eramū pē mu'akwaawi mama'e are. Jarejuwarete 'ga 'akwaaw imū tee je pē mu'akwaawi mama'e are. Na'ga rerowiare'ema 'gā 'akwaaw imū rūi je pē mu'akwaawi ee. Na'ga rerowiare'ema 'gā 'wyriara 'gā 'akwaaw imū rūi nanē je pē mu'akwaawi ee nū. Anure nipo 'ga rerowiare'ema 'gā juejue amanūmū ekoete te futat. Ma'eramū 'ā je pē mu'akwaawi Jarejuwarete 'ga 'akwaaw imū etee futat ee. Naeapyoui janepy 'gā Jarejuwarete 'ga remiaporam are rakue. Ywy apoe'emaue futat 'ā Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Anure nipo jera'yra 'ga manūi 'ypeywar are 'gā tywera mepyawamū", 'jau 'ga 'ā rakue. "A'eramū je 'ga rerowiaara 'gā katu'oka 'gā mogyau teja'yramū", 'jau 'ga 'ā ojeupe rakue. A'ere 'ā janepy 'gā naepyoi ee rakue. "Anure Jejuī 'ga manūi janetywera mepyawamū" 'e are 'gā weapyoe'emamū ajemogyau rakue. A'ere jane 'awamū 'ga rerowiaaramū janereapyoramū ee. ⁸ Kristu 'ga rerowiare'ema 'gā 'wyriara 'gā nanē naepyoi 'ga ree nū. 'Ga ree weapyo re amunipo 'ā 'gā namu'amukari 'ga 'ypeywar are rai'i. "Jejuī Kristu 'ga 'ā

Janeararetea. 'Ga 'ā jane katu'okara. 'Ga 'ā pājēeteetea" 'e are 'gā weapyoe'emamū. Ee weapyo re amunipo 'ā 'gā namu'amukari 'ga 'ypeywar are rai'i. ⁹ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe ee rakue:

"Ojee iporomutat ma'e 'gā nupe Janeruwarete 'ga mama'e esage mūyigatu.

Niesagi jane mama'e esagea jarejeupe 'ga remimūyigatu 'jawewara.

Nienuwī futari jane 'ga remiaporama rera. Janereapyoui futari jane 'ga remiaporam are.

A'ere 'ga ojee iporomutat ma'e 'gā nupe etee futat iapoi",

'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are Isai 'ga upe rakue.

¹⁰ A'ere Janeruwarete 'ga jane mueapyoukari

U'agesage upe ee. 'Ga 'Agesagea okwaapap futat. Nitywi futari 'ga 'Agesagea remikwaawe'ema mū.

Janeruwarete 'ga rea'ara miamū 'ga 'Agesagea okwaap. ¹¹ Sā'ā jane tee jarejea'ara kwaawa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea tee 'ga rea'ara kwaawi.

¹² Jejuī 'ga rerowiaaramū jane upe Janeruwarete 'ga U'agesage muri. Namama'eukwaawa rūi jane sireko. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea te jane sireko. A'eramū 'ga 'Agesagea jane mueapyoukaa jane upe 'ga remimurer are.

¹³ A'eramū ore pē mu'jau Jarejuwarete 'ga 'Agesagea orojeupe 'eawer are. Na'auwara 'gā nea'ar are rūi ore pē mu'ei. Orojeupe 'ga 'Agesagea 'eawer are etee te

ore pē mu'ei. 'Ga 'Agesagea nanē pē nereko nū. A'eramū 'ga 'Agesagea pē mueapyoukaa ee. ¹⁴ A'ere Jarejuwarete 'ga 'Agesagea rerekware'ema 'gā naepyoi

Jarejuwarete 'ga je'eg are. Ojeupe 'ga je'ega jane imome'uramū nipo 'gā 'i etee ojeupe: "Ma'ja are gatu

nipo 'gā je mu'ei? Ije'ēran ekoete tee 'gā ajemogyau", 'jau etee nipo 'gā ojeupe. Naeapyoui 'gā ee.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea tee jane mueapyou ee. A'eramū 'ga 'Agesagea rerekware'ema 'gā weapyoe'emamū futat ajemogyau ee. ¹⁵ 'Ga 'Agesagea rerekwaramū etee te janereapyoramū ee. 'Ga 'Agesagea

jane mueapyoukari ee. Janeruwarete 'ga 'Agesagea rerekwaramū jane jarejeapyoramū 'ga 'Agesagea rerekware'ema 'gā nereko tyweaw are. A'ere 'gā

naeapyoua'uweri janejemogy are. Nuerekoi 'gā 'ga 'Agesagea. A'eramū 'gā amueapyouawe'emamū.

¹⁶ Ymā we te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue: "Awjya sipo Jarejuwarete 'ga rea'awa okwaap? Naani. Nitywi futari 'ga amū. Awjya sipo 'ga mu'akwaapa

mama'e are? Naani. Nitywi futari 'ga amū", 'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea rerekwaramū janerea'aramū mama'e are

Kristu 'ga rea'ar imū etee futat.

Janeruwarete 'ga remiayup

3 Pē 'ā Jejuī 'ga rerowiaa je 'jawe. A'eramū pē Jejuī 'ga rerowiar ire pejemogyau jepytunamū. A'ere 'ā pejemogy 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe tee jee. A'eramū je pē mu'jawarūe'em Jarejuwarete 'ga remifutar are. Sā'ā kunumīakya reapyoua'ne'ema mama'e are.

Nan tee 'ā pēē. Nepēneapyo ymani 'ā 'ga remifutar are. ² Sā'ā kunumīakya kamy'ia etee i'ua. Na'ua'uweri 'ā miaro'oa. Nan tee futat 'ā pēē. Nepejemu'e ymani nipo 'ā Jarejuwarete 'ga remifutar are. Ma'eramū 'ā je mama'eaye'e'mī are etee futat pē mu'ei. Ma-ma'eaye'e'mī are tee te 'ā pēneapyo. Nepēneapyoa'uweri futari nipo 'ā pēē mama'eay are. Ma'eramū ako je pē mu'ei mama'eaye'em are etee ra'ne futat ai'i numiamū. ³ A'eramū miamū 'ā pejemogyau Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee futat. Ma'eramū 'ā nepēneapyoa'uweri mama'eay are. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee 'ā pejemara'ne ekoeteramū pejeeue. 'Ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee 'ā pēē pejejamueu mama'e are. A'eramū ore 'jau pē nupe: "Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee Korītu pewara 'gā", 'jau ore pē nupe. ⁴ Pēē mū a'e 'jau pejejaupe: "Je 'ā Paulo 'ga remimome'u rerowiaara te", 'jau a'e pēē mū. Amumeramū a'e pēē 'jau "Je 'ā Aporu 'ga remimome'ua te arowiat", 'jau pēē. Aipo 'jaramū pejemogy Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe.

⁵ Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū jue futat ore. Pauloramū je, Aporu 'ga retee Jejui 'ga mome'ui pē nupe ikue. A'eramū ako pēē 'ga rerowiaa ikue. Janeruwarete 'ga futat ore moporowykyaukaa ojeupe. A'eramū ore araju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. ⁶ Sā'ā 'ga amū y'wa ra'yi tyma ko pype. A'ere 'ā amutee 'ga etee akou imuakymaramū. A'ere 'ā naitymarera 'ga rūi imuakymarera 'ga retee rūi imomoporukari. Janeruwarete 'ga tee omomoporukat imuaranupa 'jau. Nan tee futat ore. Je 'ā y'wa ra'yi tymara 'jawe. Aporu 'ga 'ā imuakymara 'jawe. Jejui 'ga ako je amome'u pē nupe ikue. A'ere 'ā Aporu 'ga pē nui je o re awau pē mu'jau, 'ga remifutar are rai'i. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te Jejui 'ga rerowiarukari pē nupe. ⁷ Y'wa ra'yi tymara 'gā, imuakymara 'gā. Mīmera 'gā 'ā ojejukau futat oko pypiar are numiamū. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te imomoporukari imuaranupa. ⁸ Nan tee futat 'ā ore. Je ra'ne ako Jejui 'ga mome'wau pē nupe ikue. A'ere 'ā Aporu 'ga awau pē mu'jau 'ga remifutar are rakue nū. A'eramū ore araju'jawe etee futat mama'e apou 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe ore mama'e apoi 'ga remifutar imū etee futat. A'eramū Janeruwarete 'ga anure ore mepyau ojeupe oreremiapofer are. ⁹ Oromome'u pāwē pāwē etee futat ore 'ga araju'jawe. Jarejuwarete 'ga upe etee futat ore mama'e apoi. A'eramū pēē 'ga remiayuwaretea futat. 'Ga etee futat ojerowiarukat pē nupe.

'Oga jara 'jawe Janeruwarete 'ga jejuka esagei pē nee. ¹⁰ Sā'ā tujugeyra 'oga apoara 'ga wwyakape'ia ra'ne imogoa jupe. Ipykokara apoara 'jawe je ra'ne ako 'ga mome'ui pē nupe ikue. A'e 'ga ita jaga iypy pe iypymotypawamū. Nan ako je 'oga ypykokara apoara 'jawe ai'i. A'eramū 'ā Aporu 'ga 'ua. Sā'ā 'oga apoara 'gā amū 'oga apoa iypymogatyrūarera 'ga remiapofera 'arimū. Nan tee futat ako je ra'ne Jejui 'ga mome'ui esage pē nupe ikue. A'eramū je 'oga ypykokara apoara 'ga 'jawe futat. A'ere 'ā pē nupe je 'ga mome'u re 'ga amū 'ua pē mu'jau 'ga ree nū. Aipo 'ga 'oga apopaara

'jawe. A'eramū 'ga iypykokara 'arimū etee futat 'ga 'oga apou esage etee futat. ¹¹ Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga rerowiarukaa janee. "Jera'yra 'ga etee ki perowiat", 'jau 'ga janee rakue. "Perowiat kasi 'gā amū kwe pe ne. Jera'yra 'ga etee futat ki perowiat", 'jau 'ga janee rakue. A'eramū 'ā Jejui Kristu 'ga futat akou 'oga ypykokar esage 'jawe. Nitywi futari 'oga ypykokar esage 'jawewara mū. Jejui Kristu 'ga te 'ā akou 'oga ypykokara 'jawe janee. ¹² A'eramū jane jarejamu'e esagearamū 'oga mŷjeteeteara 'gā 'jawe. 'Oga mŷjeteeteara 'gā nemiapofera 'ā nu'ari futari 'oga. 'Oga apoara 'gā amū y'wa'y paga etee iapou wogamū. A'eramū 'gā nemiapofera atepawa'ne'emamū. 'Gā 'jawe 'gā amū mama'e a'je are etee ajamu'ei. Mama'e a'je are moromujara 'gā 'oga apoar esage 'gā 'jawe. A'ere amumera 'gā 'y'wa'y page'ema pyu 'oga apoara 'gā 'jawe. A'eramū 'ā 'gā nemiapofera u'aa kamēsīete. Nā'ā juonanū etee nanē ipira nū. Nan tee futat moromujara 'gā amū. Mama'e amutee are etee 'gā jamu'ei. ¹³ A'eramū nipo Jarejuwarete 'ga rowase ae jatykaaw ipe jane jareporowyky resaka. Sā'ā tata 'oga apopyrera resaukara. Itaoga 'ā nukai. A'eramū 'ā juowa pyu iapopyra ukaitapap. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga janeporowykyawera resaukari wowase ae majatykaaw ipe. A'eramū te nipo jane mama'e a'je are moromu'jarera 'gā kwaawi. Mama'e a'je are moromu'jarera 'gā itaoga apoarera 'gā 'jawe. Nukaipawi 'gā nemiapofera. Mama'e amutee are moromu'jarera 'gā nemiapofera nanē nipo jane ikwaa-pa nū. Mama'e sigaty are moromu'jarera 'gā juowoga apoarera 'gā 'jawe. Ukaipap 'gā nemiapofera. ¹⁴ A'eramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e a'je are moromu'jarera 'gā mepyau. ¹⁵ A'ere nipo 'ga mama'e amutee are ajamu'jarera 'gā nomepyi. Ukaipap 'gā nemiapofera. A'eramū 'ga 'gā mepyawe'em. 'Og ukai ma'e 'gā nūja'uweri woga 'wyrīpe. Wogakajamū 'ga ēmi 'oga 'wyr awi. A'eramū 'gā amanūme'em. A'eramū 'ga roga etee ukaitapap. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiayua 'gā amū. Janeruwarete 'ga 'gā nerawau 'gā mogyau ojeypri. A'ere 'ga nomepyi 'gā porowykyawera, a'jeteetewi 'gā porowykye'em ire.

¹⁶ "Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane sireko" 'ea 'ā pēē ikwaa-pa. 'Ga 'Agesagea jarejereko re jane jarejemogyau Jarejuwarete 'ga roga 'jawe. ¹⁷ Janeruwarete 'ga roga esage futat. Nitywi mama'e tywera ipype. 'Ga 'Agesage rerekwaramū jane jemogyi 'ga roga 'jawe. A'eramū mama'e amutee are moromujara 'gā 'ga roga mote'aara 'jawe. A'eramū 'ga jane mū woga mote'ar ire jane rerekou tyweaete ee.

¹⁸ Pēnoryp tee awi pejee. "Je'akwaap je", 'jau nipo pēē mū pejejeupe numiamū. A'ere nipo aipoa pē'akwaawa naJaneruwarete 'ga 'akwaawa rūi. "Te'akwaawa je afutat" 'jaramū pēē pejepoia peje'akwaaw ekoete awi. A'eramū Janeruwarete 'ga te pē mu'akwaapa pē mogyau. ¹⁹ Pēē 'akwaawekoetea nia'wyrī Janeruwarete 'ga upe. Ymā te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue: "Janeruwarete 'ga 'je'akwaap je' 'jara 'gā nee ikwasiarukaa rakue: 'Nepē'akwaawi pēē pejemogyau', e'i Janeruwarete 'ga 'gā nupe", 'jau 'ga amū ikwasiaa

rakue. ²⁰ Ajepeja 'ga nanē 'ā ka'arana kwasiaa ee rakue nū: "Janerwarete 'ga i'akwaaw ekoete ma'e 'gā nea'ara okwaap. A'ere niapoa'uweri aipoa 'ga upe", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ²¹ A'eramū ki jane jare-jerowiaraipe'ema 'gā amū nee. Janerwarete 'ga 'ā mama'e esage monou pē nupe. ²² Pauloramū 'ga 'ā je monou pē nupe pē mu'jaramū. Aporu 'ga, Pedro 'ga. Mīmeramū 'ga ore monou pē nupe pē mu'jawamū ojee. Ywya 'ga 'ā iapou janee rakue, ipypiara reewe rakue. Jane rekoramū Janerwarete 'ga ojejukau esage jane ree. Jane manūnamū nanē 'ga ojejukau esage jane ree nū. 'Awamū 'ga jejuka esagei jane ree. Anure nanē nipo 'ga jejuka esagei jane ree nū. A'eramū ki jane jarejemuaēme'ema mama'e are. Janerwarete 'ga mama'e jararetea. Janerwarete 'ga 'ā Kristu 'ga Ruwaretea. A'eramū Kristu 'ga janejararetea. A'eramū jane 'ga remiayuwamū mama'e jara 'jawe nanē jarejemogyau nū.

Kristu 'ga remimonofet

4 Kristu 'ga upe oporowyky ma'eramū ore jemogyi. "Pekwap 'gā mueapyou Jarejuwarete 'ga je'eg are", 'jau Kristu 'ga oree ikue. "Ymā 'ā pēypy 'gā naeapyoi ee rakue. A'ere je 'awamū pē mueapyoi ee. A'eramū pēē 'awamū 'gā mu'jau ee, 'gā mueapyou ee", 'jau Kristu 'ga oree ikue. ² Maran oporowyky ma'e 'gā mama'e apoi morowyky jara 'ga upe? 'Ga 'eawer imū etee futat 'gā porowykyi 'ga upe. A'ea esage 'ga upe. ³ Nan tee futat je. Kristu 'ga upe je porowykyi tekou. A'eramū je tejeupe 'ga 'eawer imū etee teporowykyau. A'eramū nipo jeporowykyia 'ga muorypa. Najerorywi je pē'eawer are. "Paulo 'ga oporowyky esage Jarejuwarete 'ga upe" 'e are je najerorywa'uweri. Tekotee 'gā 'eawer are nanē je tejorywe'emamū nū. Kristu 'ga 'e are etee tejorywamū tekou. Tejea'ar are miamū je tejorywe'emamū. ⁴ Tejemiapo a'wyre'em are nanē je tejea'are'emamū tekou. A'eramū je tepy'a'wyre'emamū tejemiapofer are. A'ere je na'ei tejeupe: "Jeresage te je tekou", na'ea'uweri je tejeupe. Jejararete 'ga etee futat e'iarū jee: "Eneresage ene jee", e'iarū jee. Jea'wyre'emamū nanē 'ga 'jau jee nū. ⁵ A'eramū ki pēē 'jawe'em pejejaupe: "Nenea'wyri ene Jarejararete 'ga upe", 'jawe'em pēē pejejaupe. Janejararete 'ga te janea'wyre'ema okwaap. Ywag awi ojeywyr ire te nipo 'ga jane majatykai wowase. A'eramū nipo 'ga janeremiapofera resaukaa jarejaupe. 'Awamū jane janereapyoi futari jemime jarejemiapofera mama'e are. A'ere 'ga anure esaukari janee. Jarejuea'ar are janereapyoe'ema miamū futat 'ga esaukaa janee. A'eramū nipo Janerwarete 'ga 'jau janee: "Eneresage ene jee", 'jau nipo 'ga janee, janereko esage re.

⁶ Pēneko esage are pē mu'jawamū je jemome'ui pē nupe. Aporu 'ga nanē je amome'u pē nupe nū. A'eramū ki pēē pejemū'jau ymāwarera 'gā nemikwasiarer are, "pejejuka esage pāwē pāwē etee ki 'gā nee", 'ga 'eawer are. Pereko tywet nanē kasi 'ga amū ne. Pereko esage pāwē pāwē etee futar iki 'gā. ⁷ Jarejuwarete 'ga upe jane jemogyi jareju'jaju'jawe etee futat. Naeakwar

amuteetei futat ae ajemogyau 'ga upe. 'Ga etee futat mama'ea wapoukat janee. 'Ga jarepoare'em ire amunipo 'ā jane niapoi mama'ea 'ga upe. 'Ga te 'ā mama'ea amut janee. A'eramū pēē pejemogyau peju'jaju'jawe etee futat. Nepētywi futari pēē mū pejejuapyraa-paramū. A'eramū ki pēē pejejerowiaraipe'ema nanē pejeje nū.

⁸ "Oretyp katu katu ore mama'e pyu. A'eramū ore oroporiae'emamū", 'jau futatee nipo pēē pejejaupe. "Janerwarete 'ga ore mogyau 'wyriaramū 'gā nupe", 'jau futatee nipo pēē pejejaupe. Aipo a'je re amunipo 'ā 'ga ymā we ore mogyi 'wyriaramū rai'i. Anure te nipo Janerwarete 'ga jane mogyau 'wyriaramū a'jea futat. A'ere 'ga 'awamū najane mogyi we 'wyriaramū. ⁹ Ore 'ā Kristu 'ga remimonofera agawewi. A'etea 'ā Janerwarete 'ga ore mogy akotee ma'e 'jawe etee futat. Iapisipyrama 'jawe etee futat 'gā ore rereko. Sā'ā 'gā ia'wyre'ema 'gā apisia ajuowase. Nan tee futat nipo ore jemogyi 'gā nowase. Ywagipewara 'gā nowase, ywy pewara 'gā nowase. Mīmera 'gā nowase nipo ore jemogyi ia'wyre'ema 'jawe. ¹⁰ A'eramū nipo Kristu 'ga rerowiare'ema 'gā 'jau oree: "I'akwaawe'ema 'gā ajemogy", 'jau nipo 'gā oree, Kristu 'ga ore imome'u are. A'ere 'ā pēē nanarūi pe'je: "Jane 'ā jane'akwaap Kristu 'ga ree", 'jau etee 'ā pēē pejejaupe, pejejerowiaraipe etee pejejee. A'ere 'ā ore akotee ma'e 'jawe ete. A'ere 'ā pēē 'wyriara 'jawe pejemogy. Ore ree 'ā 'gā opojekuka esage'emamū. A'ere 'ā pē nee 'gā opojekuka esageramū ajemogyau. ¹¹ Ore te 'ā aruata arawau kwe pe. Orojety'apoiata 'ā arakou. Oro'yuweja rerekou. Orojaitypawamū futat 'ā arakou. Amumē 'gā amū ore nupāu jepi. Nitywi agawewi futat ore'wyra. ¹² Oroporowykyau 'ā ore kwaiwete. A'eramū 'ā ore arafuakapawamū arajemogyau. Orojeupe 'gā je'egaiwamū 'ā ore 'jau etee 'gā nupe: "Jarejuwarete 'ga pē nereko esagea te ore arafutat", 'jau etee ore 'ā 'gā nupe orojeupe 'gā je'egaiwamū jepi. Orojereko tyweramū ore arajuagamū etee futat jupe jepi. ¹³ 'Gā amū arakurawamū ore oroje'ega esage etee futat 'gā nupe jepi. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā nupe ore jemogyi yty 'jawe.

¹⁴ A'ere je napē mojenosiawamū rūi je ka'arana kwasiari pē nupe. Pē mu'akwaapawamū te je ikwasiari pē nupe. Pēē 'ā jera'yra 'jawe jee. Jeporomutat je pē nee. A'eramū je pē mu'akwaapa mama'e are. ¹⁵ Kwaiwete agawewi nipo pē mu'jara 'gā. Teis miu agawewi nipo 'gā pytuna. A'ere majepi tee pēnuwa 'jawewara. Pejejeupe Jejui 'ga je imome'uramū pēē 'ga rerowiaa pejemogyau 'ga remiayuwamū. A'eramū je pēnuwa 'jawe. ¹⁶ A'eramū je 'jau pē nupe: Pejemu'e je ree. Mama'ea peapo je 'jawerimū etee futat, a'e je pē nupe. ¹⁷ A'eramū je Timoteo 'ga monou tejeko esage are pē muea'aawamū. Timoteo 'ga jera'yra 'jawe jee. Oporowyky esage 'ga Jarejararete 'ga upe. Jeporomutat je 'ga ree. A'eramū je 'ga monou pē nesaka. Jereko esage are nipo 'ga pē muea'ari. "Paulo 'ga ako esage etee Jarejararete 'ga remifutar imū", 'jau nipo 'ga pē nupe. "Jarejararete 'ga ree ojemujar ire 'ga reko esagei 'ga remifutar imū etee futat", 'jau nipo 'ga pē nupe, pē

muea'aa je ree. Kristu 'ga rerowiaaramū pē nupe nanē nipo 'ga jeremimome'ufer are pē muea'aa nū. Pē pype tekou ako je pē mu'ei pēneko esage are ikue. A'eramū nipo 'ga pē muea'aa ee. Kwe pe 'gā mu'eawer imū etee futat ako je pē mu'jau tekou ikue.

¹⁸ "Nuru'jawi futari Paulo 'ga jane pyri nū'ū", 'jau nipo pēē mū pejejaupe rai'i. "A'eramū nipo 'ga oreremiapo resake'ema re'ā", 'jau nipo pēē mū pejejaupe rai'i. A'eramū nipo pēē aipo 'jaramū pejejerowiaraipe pejejee rai'i numiamū. ¹⁹ A'ere nipo je oi futari pē pyri. Jarejararete 'ga teo futaramū nipo je oi futari pē nesaka. A'eramū nipo je ojee ojerowiaraipe ma'e 'gā nesaka, tejeau tāmējē 'gā nesaka. Maranamū nipo je 'gā nera renupawer imū etee futat 'gā nesaka. "Jarejuwarete 'ga pājēa te 'gā wereko? Naani te ra'u nū?" 'jau nipo je 'gā nesaka. ²⁰ Opājē mū mama'e apoara 'gā tee Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamū. "Janeruwarete 'ga je'wyrara", 'jar ekoeteara 'gā te 'ga nomogyi futari wemiayuwamū. Opājē mū mama'e apoara 'gā etee te 'ga omogy wemiayuwamū. ²¹ Ma'ja sipo ajeje pefutat? Pejejeupe jeje'eg wyrafena te ra'u pefutat nū? Pejejeupe jeje'eg wyrafene'ema te ra'u pefutat nū? Pejejeupe jeje'eg wyrafene'ema futaa ki pepoit mama'e tywera apo awi.

Mama'e tywera apoawet

5 "Korītu pewara 'ga amū mama'e tywera wapo ajemogyau", 'jau 'gā amū pē mome'wau jee ai'i. "Uwa 'ga remireko ēē 'ga wereko", 'jau 'gā imome'wau jee ai'i. Nanuara nia'wyrri Janeruwarete 'ga upe. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā miamū nuapoa'uweri aipoa. Ma'eramū ajeje "Jejui 'ga rerowiaara je" 'jaramū aipo peapo nū? Nia'wyrri aipo apoa. ² Ma'eramū sipo ajeje pejerowiaraiw etee pejejee? Pejejepype mama'e tywera apoara 'gā amū nekoramū amunipo 'ā pē'arasig te ee. Pejeje'ega amunipo 'ā 'uwa remireko rerekwara 'ga upe rai'i, 'ga mosōu amunipo 'ā pēē nanuar awi rai'i. "Nia'wyrri nanuara Janeruwarete 'ga upe", 'jau amunipo 'ā pēē 'ga upe rai'i. Ma'eramū sipo ajeje pēē nanuar awi 'gā mosīe'em ire pejerowiaraipe ekoete pejejee? Pepe'a mama'e tywera apoara 'ga pejejewi. Maran gatu amunipo 'ā 'ga nan werekoramū ajemuaēme'ema. ³ Muku agawewi te 'ā je rekoī pē nui. A'etea je jerea'at au'jeteramū pē nee. A'eramū je pē pype ako ma'e 'jawe futat. A'eramū je 'jau pē nupe: Janejararete 'ga te ako opājēa amut jee ikue, je mogou omome'waramū ikue. A'eramū je 'jau aipoa mama'e tywera apoara 'ga upe: "Mama'e tyweretea a'e ereapo Jarejuwarete 'ga upe. Jui epoīre'ema nipo nereoi futari 'ga pyri", 'jau je 'ga upe. Jejui 'ga je'eg imū je 'jau 'ga upe. Pejatykaramū tejea'aramū pē nee. A'eramū je pejatykaramū pē pype ako ma'e 'jawe tekou. A'eramū pēē pejejea'aramū je ree. Jarejararete 'ga je'eg imū je 'i pē nupe: Pejejatykaaw ipe ki pe'je mama'e tywera apoara 'ga upe: "Ejepe'a ore wi. Mama'eukwaawa 'wyrara upe te 'ā mama'ea ereapo ekou", 'jau ki pēē 'ga upe. "A'eramū ene ejemu'jaga mama'eukwaawa 'wyrara remiayuwamū ekou", 'jau ki pēē 'ga upe. "A'eramū nipo ene

ewawe'em Jarejuwarete 'ga pyri", 'jau ki pēē 'ga upe. Maran gatu nipo 'ga aipo renupa ajemuaēme'ema. A'eramū nipo 'ga ajemuaēm ire opoia jui. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'ga tywera moiri 'ga wi nū, 'ga katu'oka Janejararete 'ga rowase jane jatykaaw ipe.

⁶ A'eramū pēē pejejerowiaraipe'ema pejejee. Sā'ā kanape'i apoara 'gā ijopypeawa mojopypea u'i are. In-āinānīī etee agawewi 'gā imonou imojopypeu ee. A'etea u'i omojerap. Nan tee futat ae mama'e tywera apoara 'gā nesag ire ae jemu'ei 'gā nee. ⁷ Sā'ā ore judeuramū kanape'i jopypeawa ymanera momopora orojewi, maraka apo enune. Nan pejekatu'ok mama'e tywer awi. A'eramū pēē pejejesageramū pejejemogyau Jarejuwarete 'ga upe. Werowiarāmū Jejui 'ga pē katu'ogi pētywer awi. A'eramū futat pēē pejejeateeramū jui. Sā'ā ore judeuramū oreypy 'gā Egitu ywy awi o enune karupa'mī jukaa, wy reko'woga y'a pype rakue. A'eramū 'ā 'gā imonykya 'okwar are rakue. A'eramū 'ā 'oga pypewara 'gā amanūme'em rakue. Nan tee futat 'awamū Kristu 'ga manūi janetywera mepyawamū rakue. A'eramū 'ga werowiarāmū pē katu'oka pētywer awi. ⁸ Sā'ā ore judeuramū oreypy 'gā maraka apoa Egitu ywy awi wenū'ēawer are wea'aawamū. Maraka apou 'gā kanape'i jopype'ema apou 'wau rakue. Nan tee futar iki jane jarejee Jejui 'ga manūawer are janerea'at jarejemogyau. A'eramū ki jane jarepoia mama'e tywera apo awi, mama'e a'jea etee futat iapou.

⁹ Ka'arana je akwasiat imonou pē nupe ikue. "Pekotee mama'e tywera apoara 'gā nui", 'jau je ikwasiaa ka'aran are imonou pē nupe ikue. ¹⁰ Aipo are je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe. Najejui 'ga rerowiare'ema 'gā nee rūi je imonoi ikue. "Ga rerowiaara ore", 'jar ekoeteara 'gā nee te je ikwasiaari imonou ai'i. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'ā mama'e tywera etee futat wapo. Ajuemireko are 'ā 'gā nekoi. Ojomen are 'ā kūjāmera 'gā nekoi. Okaraemā me'yi are etee 'ā 'gā nea'aramū. Amunarūmū 'gā 'ā mama'e are. Maira'me a'agawa etee 'gā 'ā amuoryp. Mīmera etee 'ā Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā mama'e tywera wapo. A'eramū amunipo 'ā pēē 'gā nui pejejepe'a re ywy awi we futat pejejepe'au. ¹¹ A'ere je na'gā nee rūi aipoa ka'arana kwasiari pē nupe ai'i. "Ore Jejui 'ga rerowiaaramū", 'jar ekoeteara 'gā nee te je ikwasiaari imonou pē nupe ikue. Jejui 'ga rerowiaa 'me 'gā jeu'woge'em are etee je imonou ikwasiaa ai'i. Werowiat 'me te 'gā 'ga. A'ere 'gā naeateei mama'e tywera apo awi. 'Gā amū nipo akou ajuemireko are. Kūjānamū nipo 'gā amū akou ojomen are. 'Gā amū nipo okaraemā me'yi etee wea'aramū ajemogyau. 'Gā amū nipo maira'me a'agawa muoryw are etee wea'aramū ajemogyau. 'Gā amū nipo ojoje'ēwu'jaga. 'Gā amū nipo kawāajaiwa rykua. 'Gā amū nipo amunarūmū mama'e are. Aipo 'gā nee te je ka'arana kwasiari imonou pē nupe ai'i. Pekotee ki 'gā nui. Pejemiwat nanē kasi 'gā pyri ne, 'jau je pē nupe ai'i.

¹² Janeruwarete 'ga te nipo e'i Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā nupe: "Nepēa'wyrri pēē", e'iarū 'gā nupe. Je "Nepēa'wyrri pēē", na'ea'uweri 'gā nupe. A'ere jane Jejui

'ga rerowiaara 'gā mama'e tywera aporamū jane je'egi futari 'gā nupe: "Peapo awi nanuara", 'jau ki jane 'gā nupe. "Nepeapoi mama'ea Jarejuwarete 'ga remifutar imū ra'e", 'jau ki jane 'gā nupe, 'gā mosōu mama'e tywera apo awi. Ymā te 'ā Janerwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe ee rakue: "Pemono ki mama'e tywera apoara 'gā pejejewi", 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe etee ki pejemogytaukat

6 Jeju 'ga rerowiaaramū kasi peo pejejaupe pejeje'egay re 'ga rerowiare'ema 'gā nupe pejemota'waukaa pejejaupe ne. Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe etee futar iki pekwap pejejemome'wau. A'eramū 'gā futat oje'ega pē nupe pē mota'wau pejejaupe. "Nene'awyri ene Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo jane 'gā amū nupe. "Eneresage ene Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo jane 'gā amū nupe. Aipoa pekwaap. ² Anure nipo Janerwarete 'ga jane mogyau opoirūnamū. A'eramū nipo jane 'ga rowase ijatykaarū'ema 'gā pe'au 'ga wi. Ywy pewarera 'gā, ywagipewara 'gā. Mīmera ijemogyarū'ema 'gā nipo jane imonou 'ga wi Jarejararete 'ga poaa. Mīmera apoaramū sipo ajee nepemojyrūarūi mama'e tywe'ri apoarera 'gā mogyau ajaupe? Nepejemogypygi te ra'u Jeju 'ga rerowiaaramū pejejee nū? ⁴ A'eramū ki pēē Jeju 'ga rerowiaaramū pejewawe'em 'ga rerowiare'ema 'gā 'wyriara upe pejejemogyarūkaa pejejaupe. Na'gā nee rūi pejemogypyk. ⁵ Ma'eramū sipo nepejenosī pejejemome'wau 'ga rerowiare'ema 'gā nupe? Nitywi sipo i'akwaap ma'e 'ga amū pē pype pejejaupe pejejemota'waawamū? ⁶ Ityp futat nipo Janerwarete 'ga 'Agesage pyu i'akwaap ma'e 'gā amū. A'etea 'ā pejemome'u Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā nupe etee rai'i pejejaupe pejejemota'waawamū rai'i.

⁷ Pejamuea nia'wyri Janerwarete 'ga upe. Jeju 'ga rerowiare'ema 'gā nupe pejomota'waukara taetu nia'wyri Janerwarete 'ga upe. Pejejeupe 'ga amū mama'e tywera aporamū pejejuagamū jupe. "Pejejepyke'ema 'ga ree" 'ea te esage Janerwarete 'ga upe. "Pejekaraemā are 'gā amū munarūnamū pejejuagamū jupe. Pejejepyke'ema 'gā nee" 'ea te esage futat.

⁸ A'ere 'ā pēē nanarūi. Pēē we 'ā mama'e tywera peapo pejejaupe. Pēē we 'ā pejemunarūmū pejekarāemā are. Pejejewirera 'jawewara 'gā nui miamū 'ā pēē pejemunarūmū. Pēē nanē 'ā mama'e tywera peapo nū. ⁹ "Namama'e tywera apoara rūi Janerwarete 'ga omogy 'wyriaramū ojeypyri ae upe" 'ea 'ā pekwaap. A'eramū ki pēē pejemoryteewe'em pejejee. "Mama'e tywera apo awi je nopoiri agawewi. A'etea nipo Janerwarete 'ga je mogou 'wyriaramū ojeypyri re'ā", pe'je kasi ne. Au'je ki pejemorytee re pejejee. Najanerwarete 'ga remiayuwamū rūi ae mama'e tywera apoi. Ajuemireko are ako ma'e 'gā na'ga remiayuwā rūi. Ojomen are ako ma'ea kūjāmera na'ga remiayuwā rūi. Maira'me a'agawa muorypara 'gā na'ga remiayuwā rūi. Kūima'e 'gā amū nipo opoia wemireko are oko awi. A'eramū nipo 'gā kūima'eramū etee futat akou ajuee. Aipo apoara 'gā taetu na'ga remiayuwā

rūi. ¹⁰ Mama'e are amunarū ma'e, okaraemā me'yi etee ea'at ma'e, kawīajaiwa 'wat, ojoje'ēwu'jagat, ojomoryteeat. Mīmera 'gā najanerwarete 'ga remiayuwā rūi.

¹¹ Nan tee futat 'ā pēē mū pejejemogyau rakue. A'ere 'ā 'awamū Jarejararete 'ga ako pē pireita pētywer awi ikue. A'eramū 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau pē nupe. A'eramū Janerwarete 'ga 'Agesagea pē mogyau 'ga remiayuwamū.

Ojeupe mama'e esage apoawamū te 'ga jane apoi rakue

¹² Pēē mū nipo 'jau pejejeupe: "Aapo katu katu futat te je mama'ea 'wei", 'jau nipo pēē pejejeupe. "Nitywi futari 'Ereapo kasi aipoa ne', je upe 'jara 'gā 'wei", 'jau nipo pēē pejejeupe. A'jea futat peapo katu katu mama'ea numiamū. A'ere amumera nia'wyri pē nupe. Je nanē amunipo 'ā a'e pē nupe: "Tejemifutar imū etee futat je mama'e apoi" 'jaramū amunipo 'ā je 'i pē nupe. A'jea futat. Amumera resageramū jee numiamū. A'ere amunipo 'ā je tejea te namyi ywyapi ee. ¹³ Pēē amunipo 'ā 'jau mama'e resaka ppy we: "Janerewek jane ra'e", 'jau amunipo 'ā pēē pejeku'iramū mama'e are. A'eramū nipo pēē mama'e 'wau. A'ere anure nipo Janerwarete 'ga temi'u mateepawi janerewega reewe. Nan tee nipo 'gā amū kūjā resaka ppy we 'jau ojeupe "Amogyta je kwea kūjā tejee ra'e", 'jau nipo pēē mū pejejeupe. A'eramū futat nipo aku'iaiwamū ee. A'jea futat 'ga ku'iaiwamū ee numiamū. A'ere nipo anure Janerwarete 'ga 'ga ku'iaipawera mu'jagi 'ga 'arasigamū etee. Ymā te 'ā Janerwarete 'ga jane apoi rakue. A'ere 'ga namama'e tywera apoawāu rūi jane apoi rakue. Nakūjā are etee rūi 'ga jane apoi rakue. Najomen are tee rūi 'gā 'ā kūjā apoi rakue. Ojeupe mama'e esage apoawamū te 'ga jane apoi rakue. 'Ga futat mama'e apoukaa jatee nū. ¹⁴ 'Ga futat nanē Jarejararete 'ga moferapa opājē mū etee futat 'ga manū re rakue. A'eramū 'ga anure jane nanē jane moferapa opājē mū etee futat nū.

¹⁵ Kristu 'ga ree jarejemujar ire jarejemogyau 'ga pira 'jawe etee futat. A'eramū janeretea 'ga ma'ea futat. Aipoa 'ā pekwaap. Ma'eramū sipo aje jane Jarejararete 'ga rete mujari kūjāmene'em are? Nimujararūi futari jane 'ga retea kūjā amū ree. ¹⁶ Ymā te 'ā Janerwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue: "Kūima'e 'ga amū wemireko ēē rerekokatu re 'gā majepi teewara 'jawe futat 'gā nekoī", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. A'eramū kūima'e 'ga kūjā mū rerekokatu re majepi teewara 'jawe futat ajuerkou. ¹⁷ A'eramū jane nan tee futat Jarejararete 'ga ree jarejemujar ire jarejemogyau majepi teewara 'jawe 'ga upe.

¹⁸ A'eramū ki pēē pejekowe'em pejejemireko are. Kūjāmeramū nanē pēē pejekowe'em pejejomen are. Kunumīūnamū, kūjāmukuramū pejekowe'em pejejee. Peko nipo pejejee 'eramū pēē pejejuerekou tāmējē. A'ea te Janerwarete 'ga afutat. Amumera mama'e tywera apoa nomotyweri aeretea. A'ere ajuee ae rekoa aeretea we futat imotyweri. ¹⁹ Janerwarete 'ga U'agesagea amut jatee. A'eramū janepira

Janeruwarete 'ga 'Agesage roga. A'eramū 'ga 'Age-sagea akou jane pype. ²⁰ 'Ypeywar are amanūmū Jejui Kristu 'ga janetywera mepyau janee, jane mogyau 'ā wemiayuamū. A'eramū ki jane jarejemogyau esage 'ga upe. Janejemogy esage resag ire nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorywi jane ree.

Emireko ma'e 'gā, imen ma'e 'gā netee

7 Ka'arana 'ā pekwasiat imua jee rai'i. "Esage te aeremirekoa? Aeremirekoe'ema te ra'u esage nū?" 'jau 'ā pēē imua ka'aran are ikwasiaa jee rai'i. A'eramū je 'jau pē nupe: Esagea futat aeremirekoa. Aeremirekoe'ema nanē futat esageay nū. ² A'ere 'ā ae amumeramū kūjā mū esage pāwē gatu ete etee. A'eramū ki pēē nan etee pejekowere'emamū kūima'eramū pejemirekoramū tāmējē futat. Kūjānamū nanē pēē pejemena tāmējē futat nū. ³ Pejemenā pejee ekoramū "najeremiarūi je ene ree", 'jawe'em pejemena upe. Kūima'eramū nanē pēē kūjā pejee ekoramū pēē nanē "najeremiarūi je ene ree", 'jawe'em pejemireko upe. ⁴ Pejuereko ki pejejuemifutar imū etee futat. Peje'er are kasi pejejaupe ne. Kūima'eramū, kūjānamū 'jau. ⁵ A'eramū pēē Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau etee pejekowe'em pejejee ra'ne. "Jarejuwarete 'ga upe jareje'ega monou jane nikoi jarejee", 'jau ki pēē pejejaupe. 'Ga upe pejeporogytau etee futat pejekowe'em pejejee ra'ne. 'Ga upe pejeje'ega monopaw ire tāmējē peko pejejee nū. Kasi a'e pe pejomogoukat kūjā mū ree ne. A'eramū futat nipo kūjā nanē weateeramū kūima'e 'ga amū ree nū. A'eramū nipo pēē mama'eukwaawa 'wyriara remifutar imū iapoukaa pejejaupe.

⁶ "Pēnemireko awi", na'ei je pē nupe. Pejemirekoweramū ki pejejuereko etee futat. ⁷ Je 'ā najeremirekoi tekou. Je 'jawe pē neko amunipo 'ā esage futat jee numiamū. A'ere 'ā ae naju'jaju'jawe tee rūi te. Janeruwarete 'ga jane mū opoat mama'e tywera apoe'em are. A'eramū 'ā jane amumeramū jarejemirekoe'emamū futat. A'ere 'ā amumera 'gā nupe ayeteramū 'gā nemirekoe'ema. Nauagi 'gā kūjāe'eme oko upe. A'eramū ki pēē nanuaramū pejemirekoramū tāmējē futat. Kasi a'e pe mama'e tywera peapo ne. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā nemireko futaa.

⁸ Ojeteē ijemogywet ma'eramū te ajeē je 'i pē nupe: "Pēnemireko kasi ajeē aipo 'jaramū pejemogyau ne. Je 'jawe pejemogy", 'jau je pē nupe. ⁹ A'ere ki pejejetee pejemogy upe pejejuage'emamū pēnemireko tāmējē futat. Kūjā mū rerow'ar ekoete are aerea'ara nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. Kūjāmeramū nanē nū kūima'e mū rerow'ar ekoete are etee pēnea'ara nanē nia'wryi Janeruwarete 'ga upe.

¹⁰ Awamū je 'i emireko ma'eramū pē nupe, omenat ma'eramū pē nupe nanē nū. Nateje'ega etee rūi je imome'ui pē nupe. Jarejararete 'ga 'eawer imū etee futat je imome'ui pē nupe. Pejemenā kasi peetyg ine.

¹¹ Pejemenā retyg ire ki pejewyru'jap pejejaupe nū. A'eramū ki pejewyr esage etee futat pejejaupe. Pejejaupe pejewyru'jape'ema pēē pejejetee futat pejek-

ou. A'eramū pēē kūima'eramū emireko ma'eramū pejemireko retyke'ema futat.

¹² Amumeramū pē nupe je teje'ētea te imonoi 'awamū. (Najarejararete 'ga je'eg imū rūi je imonoi pē nupe 'awamū. Teje'ētea te je imonoi pē nupe 'awamū). Kūima'eramū nipo pēē mū Jejui 'ga rerowiaaramū pejekou. A'eramū nipo pēnemirekoa na'ga rerowiaara rūi. A'etea nipo ēē niporetygiwieri ene ree. A'eramū ki pereko ete futat pejemirekoa retyke'ema futat.

¹³ Kūjāmeramū nanē nipo pēē mū Jejui 'ga rerowiaaramū nū. A'eramū nipo pēmena na'ga rerowiaara rūi. A'etea nipo 'gā niporetygiwieri pē nee. A'eramū ki pereko etee futat 'gā netyke'ema. ¹⁴ Pēmena nipo nuerowiari agawewi Jejui 'ga. Najaneruwarete 'ga remiayuwa rūi agawewi nipo 'gā. A'ere pē nee wejue te 'gā nekoi Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'jawewaramū. A'eramū nipo 'ga ojejukau esage 'gā nee, pē nee 'gā poretygiwieri'emamū wejue. Kūima'eramū nanē nipo pēē mū pejekou Jejui 'ga rerowiaa. A'ere nipo pēnemirekoa na'ga rerowiaara rūi. Najaneruwarete 'ga remiayuwa rūi pēnemirekoa. A'ere 'gā omen are te 'gā nekoi 'ga remiayuwa 'jawewaramū. Ojejukau esage wejue 'ga 'gā nee, pē nee 'gā poretygiwieri'emamū wejue te. A'eramū pēē 'gā nerajemogyau esage. Kasi a'e pe pēna'yra 'gā Janeruwarete 'ga remiayuwe'ema 'gā na'yra 'jawe ne. 'Ga rerowiat pāwēara 'jawe futat pēē 'ga upe. ¹⁵ Janeruwarete 'ga pēta'waa afutat ajaupe. A'eramū kūjāmeramū kasi ajeē pēpotyp pejemena 'ga pejewewi iporetygiweramū ne. Kūima'eramū nanē kasi ajeē pejemirekoa pēpotyp pejewewi iporetygiweramū ne. A'ere pejewewi 'ga rerowiare'ema 'gā poretygiwieri'emamū pereko ete futat 'gā. ¹⁶ Maran gatu nipo pē nereko re pēmena 'ga Jejui 'ga rerowiare'ema. A'eramū pēē 'gā netyke'ema. Kūima'eramū nanē nipo pē nee pēnemireko 'gā Jejui 'ga rerowiaa. A'eramū ki pēē pejemireko 'gā netyke'ema pejewewi 'gā poiriwere'emamū.

Mama'ea ki peapo 'ga remifutar imū etee

¹⁷ Janeruwarete 'ga opājē amut janee, ojeupe jane moporowykyaukaawamū. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat. Pejejopit jewatee are pejemā'jāue'em futat. 'Gā 'ā 'gā te nū. Pēē 'ā pēē te nū. Judeu 'gā etee te ijewak ma'ea ajemogy. Aipoa je amome'u pē nupe, Jejui 'ga rerowiaaramū pē nupe najuejue etee futat. ¹⁸ Amumeramū nipo pēē Jejui 'ga rerowiarāmū imojewagipyreramū pejemogyau. A'ere kasi pejewewaga porera peyw ine. Amumeramū nipo pēē imojewagipyre'emamū futat. A'eramū kasi pēē nanē pejemowagukat 'gā nupe ne. ¹⁹ Naaejewag are rūi Janeruwarete 'ga ae futari. A'eramū pēē pejejea'are'emamū aipo are. 'Ga je'ega jane enuwa te esage 'ga upe. A'eramū pēē 'ga je'ega te enupa. ²¹ Jejui 'ga rerowiar enune 'ā pēē mū pejeme'egukat 'gā nupe ka'aranū are rakue. A'eramū pēē pejemogyau 'gā nemifajamū. A'eramū ki pēē pejeporowykyau pejemogyau peje'wyriara 'ga upe etee futat. A'ere peje'wyriara ojewi pē nee iporomonoweramū, pejepe'a futat 'ga

wi. ²² 'Gā nemifai 'gā 'ā mama'ea wapo o'wyrīara 'ga remifutar imū etee futat. Nuapoi 'gā mama'ea wemifutar imū etee futat. A'ere 'ā ojeupe te oporowyky ma'e 'gā mama'ea apoi wemifutar imū etee futat. A'ere 'ā jane Jejui 'ga rerowiar ire jane jemogyi jareju'jaju'jawe etee futat mama'ea apou 'ga remifutar imū etee futat. ²³ Sā'ā 'gā amū ka'aranūū monoa ajaupe, ajamuawamū wemifajamū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane muri ojeupe wa'yra 'ga janetywera mepy re. A'eramū ki jane mama'ea apou 'ga remifutar imū etee futat. 'Ga rerowiare'ema 'gā nemifutar imū kasi mama'ea siapo ne. 'Ga remifutar imū etee futar iki mama'ea siapo. ²⁴ Pēē 'ā Jejui 'ga rerowiaaramū je 'jawe. A'eramū je 'jau pē nupe: Ako etee futat ae Jejui 'ga rerowiaaramū. No-jemojewagi futari ae 'ga rerowiaaramū. Naijewak ma'eramū etee rūi futat ae rekoī 'ga remiayuwamū. 'Gā nemifajamū nipo pēē Jejui 'ga rerowiaa. A'eramū pēē a'efer ipe etee futat pejejemogyau pejeporowykyau peje'wyrīara 'gā nupe. Pejeka'jame'ema futat peje-muarera 'gā nui. Pēē mū nipo pejeporowykyau pejejemogyau pejejeupe etee futat 'ga rerowiar enune. A'eramū nipo pēē a'efer ipe etee futat pejejemogyau pejeporowykyau pejejeupe pejejem'ege'ema 'gā amū upe. Aipoa Janeruwarete 'ga afutat. 'Ga 'ā pē poaa mama'ea apo are.

Ojeteewara 'gā, imen manū ma'e 'gā netee

²⁵ Je upe ka'arana kwasiaa imua ako pēē pejeporonupa ojeteewara 'gā nee jee rai'i. A'ere Janejararete 'ga namu'ei 'gā nee rakue. Aipo je'ea nipo jaruete futat 'ga upe. Ojeupe ia'wyre'em ire amunipo 'ā 'ga je mu'ak-waawi ee. "Ene'me kasi 'gā nupe ne", 'jau amunipo 'ā 'ga jee. A'eramū je tejea'aw imū etee futat ikwasiaa ka'aran are pē nupe. Janeruwarete 'ga futat te 'ā ajemuaēm je ree. A'eramū 'ga je mogou ojeupe oporowyky ma'eramū. A'eramū ki pēē jeje'eg are pejejemogyppyka futat. ²⁶ Anure nipo Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiaaramū jane rereko tyw-eretei. Ma'eramū 'ā ojeteewaramū nepēnemirekoi futari pejejemogyau. Emireko ma'eramū pēē peje-jemireko retyke'ema futat. ²⁸ A'ere namama'ea tywera apoa rūi poromū, pēnemirekoa. Kūjāmukuramū nanē pēē namama'ea tywera apoa rūi pejemena nū. A'ere 'ā emireko ma'eramū namajepei tee rūi futat 'gā nemi-apoa mama'ea. Ojemi'uekaa, oporowykyau ka'aranūū are wemireko raity muawamū. Emireko ma'e 'gā 'ā ajemuaēma kwaiwete mama'ea are ajemogyau. A'eramū je a'eramū 'jau pē nupe: "Ojeteewaramū kasi pēnemireko futat pejejemogyau ne", 'jau je pē nupe. Mama'ea are pēnea'are'ema je afutat. Kūjā nanē 'ā mama'ea apou omena 'ga upe nū. A'eramū nanuara 'gā nupe wayramū rēwējēmī Jejui 'ga mome'ua 'gā nupe. Nipoetai rēwējēmī 'gā ee. Ojeteewaramū te ajee 'ā aea majepeite rēwējēmī aeporowykyau. A'eramū Jejui 'ga mome'ua waye'emamū ae upe. 'Ga mome'u are etee futat 'gā wea'aramū.

²⁹ Kamēsīete nipo Jejui 'ga ruri 'awa ywy mateepapa. A'eramū ki pēē emireko ma'eramū pejejemogyau Jejui

'ga remifutar imū etee mama'ea apou ojeteewara 'jawe. ³⁰ Ojoo'o ma'eramū pēē pejejea'are'emamū peje'arasig are etee. Kamēsīete nipo Jejui 'ga ruri. A'eramū ki pēē pejejea m'yina 'ga ree etee futat. Iku'i ma'eramū ki pejejemogyau iku'ipap ma'e 'jawe. Au'je ki iku'i ma'eramū pēē pejeku'i are etee pejejea m'yī re. Jejui 'ga ree etee ki pejejea m'yina pejejemogyau. Mama'ea muareramū pēē pejejemogyau mama'ea jare'ema 'jawe. Pejejea m'yine'ema pejekaraemā are. 'Ga ree etee ki pejejea m'yina pejejemogyau. ³¹ Mama'ea are ojejuka ma'eramū pejejemogyau mama'ea are ijejukae'ema 'jawe etee futat. Kamēsīete futat nipo janekaraemā teepawamū jane wi. A'eramū ki pēē pejejea m'yine'ema ee.

³² A'eramū je aipo are poromū 'jau pē nupe: Mama'ea are tee pēneaa je nafutari. Sā'ā ojeteewara 'gā jejukaa Jarejararete 'ga upe oporowyky are etee futat. Mama'ea 'gā amū iapou Jarejararete 'ga muorypawamū etee futat. ³³ A'ere 'ā emireko ma'e 'gā jejukai wemireko are ra'ne. A'ere 'ā Jarejararete 'ga remifutar are ojejukau wemireko futar ire. ³⁴ Wemirekoa mata'wa are wea'aramū, Ku'jywa 'ga maku'i are nanē 'ga wea'aramū nū. A'eramū emireko ma'e 'ga rea'ara ojo'ojo'ok ma'e 'jawe 'ga upe. A'eramū nanuara 'gā nupe wayramū rēwējēmī Jarejararete 'ga remifutara apoa.

Kūjānamū nanē nū. Ojeteewara 'gā mama'ea apou Jarejararete 'ga upe. Kūjāmuku 'gā, imen manū ma'e 'gā. Mīmēra 'gā mama'ea apou Jarejararete 'ga upe etee futat. Wea'aramū Jarejararete 'ga remifutar are etee futat. A'ere imen ma'e 'gā nanarūi. Omen are wemiarū are etee 'gā jejukai. Omena 'ga maku'iawa etee 'gā mama'ea wapo.

³⁵ Aipoa je amome'u pē nupe pē mu'jawamū. "Pēnemireko kasi pejejemogyau ne", na'ei je pē nupe. Amueapyo te je pēē emireko ma'e 'gā nemiapo are. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee mama'ea apo are te jeporopoariweramū pē nee. Jarejararete 'ga upe pēporowyky te je afutat. Au'jeteramū pēē Jarejararete 'ga muorywa nanē je afutat nū.

³⁶ Pēē mū nipo nepēnemirekoi we. A'eramū nipo 'ga kūjāmuku'i ēē mū mogou katu rakue. 'Awamū nipo 'ga 'jau ēē upe: "Tejete tōko 'jau, kwe pe je oi Jejui 'ga mome'wau tekou", 'jau nipo 'ga ēē upe. A'ere nipo 'ga rea'aramū ēē ree nū. "Naani. Arekokatu tāmējē futat je ēē 'jau", 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. "Kasi a'e pe ēē rekoī ojete ne kwy", 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. "Jeremiarū wejue ēē ree. A'eramū je ēē rerekou katu", 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. A'eramū ki 'gā tajuerekokatu tāmējē futat. Namama'ea tywera apoa rūi futat poromū. ³⁷ Maranamū nipo 'ga ojete wekowera futaa. A'eramū nipo 'ga ipyūrūmyrera ēē rerekou katue'em 'ea nanē esage nū. "Naapoi nipo je mama'ea tywera re'ā. Nokoi nipo je kūjā mū ree re'ā", 'jau nipo 'ga ojeupe. Aipo 'jara 'ga nokoi futari kūjā mū ree 'ea nanē wesageramū futat aipo 'ga upe. ³⁸ A'eramū je 'jau pē nupe: Emireko ma'eramū esageramū futat pē nupe. A'ere emirekoe'ema 'ga nupe te nipo esageramū emireko ma'e 'ga apyraapa.

³⁹ Imen ma'ea kūjā omena manūe'emamū omena mojoy'rawe'em futat. Omena 'ga etee futat ēē erekou. Omena manū re tāmējē te ēē omena mojoy'ruī nū. A'eramū miamū Jarejararete 'ga rerowiaara 'ga etee erekou. ⁴⁰ A'ere nipo omenaru'jaw are ifuwere'ema ēē ku'iramū omenaru'jap ma'efera 'gā apyraapa, 'jau ete je. Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rerekou. A'eramū je "Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imū nā'ā je 'i re'ā", 'jau tejeupe.

Maira'me a'agawa upe eroopyret

8 'Awamū je pē mu'ei maira'me a'agawa upe eroopyrera temi'u are. "Esage te ore maira'me a'agawa upe imonopyrera temi'u 'ua? Naani te ra'u nū?" 'jau ako pēē ka'arana mua jee rai'i. A'eramū je pē mu'jau ee. "Mama'ea jane sikwaapap katu katu", sa'e 'ā jane jarejaupe jepi. A'jea futat aipoa. A'ere 'ā pejerowiaraiw ekoete pejejemikwaaw are ra'e jepi. A'ere jane jarejuee jarejeka esage re Jejui 'ga rerowiar ywyapiukari jarejaupe. ² "Je'akwaap je" 'jara 'gā ni'akwaawi we futat. ³ Jarejuwarete 'ga ree jareporomutar ire jane jemogyi 'ga jekoty'aawamū. 'Ga 'ā jane kwaap.

⁴ 'Awamū je pē mu'ei maira'me a'agawa upe eroopyrer are. Maira'me a'agap ekoete rerowiaara 'gā 'ā wyro'o m'ina owase. A'ere 'gā 'ā jupe eroopyrera me'ega ka'aranū are. Naekoa'uweri maira'me a'agawa. Janeruwarete 'ga te 'ā eko ma'ea. Majepi tee futat Janeruwaretea. Aipoa jane 'ā sikwaap. ⁵ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga kwaapare'ema 'gā maira'me a'agaw are etee 'gā norywamū. Kwaiwete agawewi futat maira'me a'agawa. A'etea nitywi futari maireteetea mū kwe pe. ⁶ "Janeruwarete 'ga etee futat Maireteetea ako" 'ea 'ā jane sikwaap. 'Ga te 'ā mama'ea wapo rakue. Ojeupe etee futat 'ga jane apoi rakue. Majepi tee futat Janejararete 'ga. Jejui Kristu 'ga te 'ā Janejararetea. Janeruwarete 'ga 'ā mama'e apoukaa 'ga upe rakue. 'Ga futat 'ā jane mogyaukaa 'ga upe rakue.

⁷ Aipo 'ā jane sikwaap. A'ere 'ā amumera 'gā naeapyoi we ee. Maira'me a'agawa muoryparera 'gā tāmējē 'ā rakue. A'eramū 'gā maira'me a'agawa rowase imonopyrera 'wau wea'aramū etee futat ee. Aipo 'gā naeapyoi katu we futat Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū nipo 'gā 'jau ojeupe: "Ajemotywet sipo je Jarejuwarete 'ga upe", 'jau etee nipo 'gā ojeupe maira'me a'agawa upe imonopyrera 'u re. ⁸ Naani. Natemi'u are rūi Janeruwarete 'ga 'i jane: "Esage 'ga jee", 'jau. Na-janeremi'ua rūi jane muesage Janeruwarete 'ga upe. Janeremi'ua aju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Wyro'o jane i'ua esageramū 'ga upe. Wyro'o jane i'ue'ema nanē esageramū 'ga upe nū. Maira'me a'agaw awi pēneatee'ema te nia'wyri 'ga upe.

⁹ Pēē mū te nipo ajee pēneatee ete jui rakue. A'eramū nipo pēē maira'me a'agawa upe imonopyrera 'ua wesageramū futat pē nupe. A'ere nipo Jejui 'ga rerowiar yau 'gā nupe i'ua nia'wyri futari. Naeateei we 'gā jui. A'eramū pēē pejejea'aramū 'gā nee. Mīmera mama'ea 'wawe'em 'ga rerowiar yau 'gā nowase. Kasi a'e pe pemuea'arukat etee 'gā maira'me a'agaw are ne.

¹⁰ Kasi a'e pe 'gā pē nesag ire 'i ojeupe ne: "Aipo 'ga Janeruwarete 'ga kwaapararetea. 'Ga 'ā maira'me a'agawa roga pype mama'e a'u. A'eramū je a'eramū tejemu'jau 'ga ree", 'jau nipo 'ga ojeupe etee futat. A'eramū futat pēē 'gā muea'arukaa maira'me a'agaw are etee ne nū. "Kuu. Maira'me a'agawa upe imonopyrera te je a'u nū'ū. 'Awamū pa ajee je manūi ra'e", pē mu'eukat 'gā ne. A'eramū futat wea'aramū etee maira'me a'agaw are ne nū. A'eramū futat 'gā Jejui 'ga ree ojemogypygy are jēmī weateeramū ne. ¹¹ Aipoa te 'gā omotywet Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga 'ā amanū agawewi 'gā tywera mepyau rakue. A'etea 'gā 'ā opoia 'ga ree ojemogypygy awi. Pē nesag ire 'gā mama'e apou pē 'jawe. A'eramū aipo 'gā nemiapofera 'gā motywea Janeruwarete 'ga upe. ¹² A'eramū nipo pēē Jarejuwarete 'ga upe 'ga motywerukar ire pēē nanē pejekwau 'ga upe nū. Kristu 'ga upe aipo apoaramū nanē mama'e tywera peapo nū. A'eramū pēē pejejea'gwau nanuara apo awi. ¹³ Je nafutari tejewirera 'jawewara 'gā jekwa mama'e tywera apo upe. A'eramū je tejewirera 'jawewara 'gā nupe wyro'o 'ua ia'wyre'emamū je nanē i'wau'jape'ema nū. A'eramū je mama'e tywera apoukare'ema 'gā nupe.

Kristu 'ga remimonofera 'gā

9 Jarejuwarete 'ga upe je mama'e apoi. Jejui Kristu 'ga je mueapyoukat mama'e are. A'eramū je mama'e esage apou 'ga temu'eawer imū etee futat. Ymā te Jejui 'ga jesaukari jee ikue, Janejararete 'ga ojesaukaa jee ikue. 'Ga futat ako je monoukat kwe pe omome'wawamū ikue. Pejejeupe je 'ga mome'uramū ako pēē nanē 'ga rerowiaa ai'i nū. ² Tekotee 'gā nipo naje rerowiar ajemogyau. "Najejui 'ga remimonofera rūi Paulo 'ga", 'jau etee nipo 'gā jee. Aipo 'gā 'e agawewi 'ā peenup. A'etea 'ā je rerowiat pejepe pejejemogyau. Pejejeupe je Jejui 'ga mome'u re ako pēē 'ga rerowiaa ai'i. A'eramū ako pēē "Paulo 'ga 'ā a'jea futat Jejui 'ga remimonofera mū ako" 'e rerowiaa ai'i.

³ Teago'oramū je tejemome'wau etee futat 'gā nupe. "Je 'ā Jejui Kristu 'ga remimonoferamū futat", 'jau etee je 'ā 'gā nupe tekou. ⁴ "Ojeupe Jejui 'ga mome'uramū 'gā 'ā mama'e monou 'gā nupe, 'gā nemi'uramū rai'i. Aipoa 'ā wesageramū pē nupe rai'i. Ma'eramū sipo ajee je upe 'gā mama'e mura nia'wyri pē nupe?" 'jau je teago'oara 'gā nupe. ⁵ Amumera 'gā 'ā Jejui 'ga remimonofera 'gā wemireko 'gā nerawau ojeupi. Jejui 'ga rewirera 'gā, Pedro 'ga. Mīmera 'gā 'ā wemireko 'gā nerawau ojeupi, kwe pe Jejui 'ga mome'wau rai'i. 'Gā 'jawe je nanē Jejui 'ga rerowiaara kūjā mū rerekoarūi tejemirekoramū numiamū. A'ere je najeremirekoweri te tekou. A'eramū je tejetee futat tekou. ⁶ "Amumera 'gā 'ā oporowykyawe'em ojeupe mama'e muawamū rai'i. Ma'eramū sipo ajee ore porowykyi Panape 'ga retee mama'ea orojeupe imuaw are?" 'jau nanē je 'gā nupe nū. ⁷ Aw'ya sipo oporowykyi ekoete wepye'eme? Jefaruu 'gā miamū 'gā omepy 'gā porowykyi are. Ko tymara 'gā nanē oko pypiara a'u futat nū, oko tymawera repyramū. Karupa'mī are omaenun ma'e 'gā karupa'mī

kamy rykua ee ojejuka repyramū. A'eramū amunipo 'ā je nan tee futat tekou. A'eramū amunipo 'ā pēē ma-ma'e mua jee 'ga mome'u repy 'jawe.

⁸ Najetee rūi aipo 'jau. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe ee rakue.

⁹ "Pesīmat kasi pejejemawa juowuunan are ipyrug ekoramū ne iape'ogamū ne. Tene a'ŷja mū 'ui akou. Pē nupe futat 'ā iporowykyi. A'eramū pēē a'ŷja mū 'waukaa etee jupe", 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. Pēneymaw are etee futat sipo 'ga poromū ik-wasiarukaa rakue? ¹⁰ Naani. Jane ree nanē futat 'ga aipo kwasiarukari rakue. Ko tymara 'gā 'ā 'jau ojeupe: "Anurenure'i nipo je teko pypiara 'ui", 'jau 'gā 'ā ojeupe. Okaapit ma'e 'gā nanē aipo 'jau nū. ¹¹ A'eramū je ko tymara 'jawe Jejui 'ga mome'wau pē nupe. A'eramū amunipo 'ā wesageramū futat mama'ea je upe pēē imura.

¹² Amumera 'gā nupe 'ā pēē mama'e monou 'gā pejemu'eramū rai'i. Je ra'ne ako Jejui 'ga amome'u pē nupe ikue. Ma'eramū sipo ajee je upe tee katu ete mama'ea pēē imura nia'wryi 'gā nupe? "Mama'ea pemut amū jee", a'e futat amunipo je 'ā pē nupe. A'ere je 'ā aipo na'ea'uweri pē nupe. Je tee futat 'ā teporowykyau tekou tejeupe mama'e muawamū. Nafutari je 'gā tea-go'oa. Nafutari je 'gā amū 'ea tejeupe: "Omepy are tee 'ga Jejui 'ga mome'ui oree" 'gā 'ea je nafutari. A'eramū je teporowykyau tejeupe mama'e muawamū. ¹³ Sā'ā Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe oporowyky ma'e 'gā. Jarejuwarete 'ga upe tekotee 'gā nemirerurera wyra rapyawe'ēwe 'gā ape nuga ojeupe, ojemi'waawamū. Aipoa 'ā pēē ikwaapa. ¹⁴ Nan tee futat Janejararete 'ga 'i rakue: "Pemepy ki jeje'ega mome'wara 'gā. A'eramū ki pēē 'gā mama'e mua 'gā nupe", 'jau 'ga 'ā rakue.

¹⁵ A'ere je 'ā "mama'ea pemut amū jee, pejemu'e repyramū", na'ei pē nupe ai'i. 'Awamū nanē je na'ei aipo 'jau pē nupe nū. Ty'ara agawewi nipo je erekou. A'etea nipo je naenūi futari mama'ea pē nupe. 'Gā je mepy'e'ema je muekōēāina futat. ¹⁶ Najerowiaraiw ekoetei je Jejui 'ga mome'u are. 'Ga te ako je mono omome'wawamū ikue. A'eramū je 'ga mome'wau tejeupe 'ga 'eawer imū etee futat. Jeporiay'i amunipo 'ā je, 'ga je'ega renuwe'em ire. ¹⁷ Tejemifutar imū etee 'gā nupe 'ga mome'u re amunipo 'ā je mama'e renūi tekou 'gā nupe temepyawamū rai'i. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga te je monoi wa'yra 'ga mome'waramū kwe pewaramū pē nupe ikue. A'eramū je Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe ikue.

¹⁸ Pē nupe Jejui 'ga mome'wau ako je mama'e renūine'ema pē nupe ai'i. "Mama'ea pemut amū jee" 'jawe'em ako je pē nupe ai'i. A'e are te jerekōēājamū te'ŷina. Jerekōēāja jeporowyky repy 'jawe jee.

¹⁹ Na'gā amū nupe oporowyky ma'ea rūi je. Je tee futat aporowyky tejeupe. A'ere je tee futat je jemogoi Jejui 'ga upe oporowyky ma'eramū ikue. Jejui Kristu 'ga je imome'wau 'gā nupe kwaiwete, 'gā nupe 'ga rerowiar wywapiukaawamū. A'eramū je 'gā nupe oporowyky ma'e 'jawewara.

²⁰ Ymā te 'ā Moisesi 'ga judeuramū oreyppy 'gā mu'jau 'gā jemogy are rakue. A'eramū 'gā mama'e apou 'ga

je'eg imū etee futat rakue. A'eramū je judeu 'gā pype tekou je mama'e apou 'gā 'jawe etee futat ai'i. Jejui 'ga rerowiarāmū je tepoia Moisesi 'ga je'e'ger imū mama'e apo awi numiamū. NaMoisesi 'ga je'e'gera renuw are rūi Kristu 'ga jane katu'ogi. A'eramū je tepoia Moisesi 'ga je'e'ger are tejemogypygy awi. A'etea je judeu 'gā nupe Jejui 'ga mome'uramū je mama'e apou Moisesi 'ga je'e'ger imū 'gā 'jawe etee futat. Kasi a'e pe 'gā ni-porenuwiweri jeje'eg are. A'eramū nipo 'gā Moisesi 'ga je'e'ger imū etee mama'ea je iaporamū oporenuwiweramū jeje'eg are. A'eramū nipo 'gā Jejui 'ga rerowiaa ojeupe je 'ga mome'uramū re'ā, 'jau je tejeupe.

²¹ Judeue'ema 'gā pype tekou nanē je mama'e apou 'gā 'jawe etee futat. A'eramū nipo 'gā oje'jawe je rekoramū nipo 'ā 'gā porenuwiweramū jeje'eg are re'ā. A'eramū nipo 'gā nanē Jejui 'ga rerowiaa je 'jawe re'ā, 'jau nanē je tekou ikue. Judeuramū ore upe Moisesi 'ga remik-wasiarar imū tekowe'em futat. A'ere je Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat je reko esagei. Kristu 'ga je'eg imū nanē je reko esagei nū. A'eramū je 'gā nerowiarukaa 'gā nupe tekou. ²² 'Gā amū te aje Jejui 'ga rerowiaa in-āinānī'ī etee ikue. A'eramū je 'gā pype tekou mama'e apoi 'gā 'jawe etee futat ikue. 'Gā poawamū Kristu 'ga rerowiar wywapiukaawamū je tekou iapoi 'gā 'jawe etee futat ikue. Kristu 'ga 'gā erowiarāmū je teku'iramū tekou 'gā nee ikue. Mama'e tesirūmera je aapo Kristu 'ga rerowiarukaawamū 'gā nupe.

²⁴ Sā'ā ujān ma'e 'gā. "Siesak jarejāna 'jau", 'jau 'gā 'ā ajaupe. A'eramū 'ā 'gā ujāna pāwē pāwē esaka. Kwaiwete ujān ma'e 'gā ujāna. A'ere 'ā majepeja 'ga etee iwaēmi opytu'wawa upe ajuenunewe. A'eramū 'gā 'ā ajuenunewe owaēm ma'e 'ga upe etee akagyrūnanū'ī' monou 'ga akagyrūnamū 'ga upe. Opia ma'e 'gā nowaēmi ajuenunewe. Mama'e poyja rerekwara 'gā nanē nowaēmi ajuenunewe nū. Nan jane Kristu 'ga rerowiaaramū. 'Ga pyri jareoweramū jane poiri te ma-ma'e tywera apo awi. ²⁵ Ajaupi ujān enune ujān ma'e 'gā ojetee ra'ne te 'gā ujāna. A'eramū 'gā ujāna pokwaapa. A'eramū 'gā ujāna pokwaaw ire okyjawe'em futat akagyrūnanū'ī' pygy'em awi. Ojemogypygy 'ga ujān are. Esage futat 'ga jānawa akagyrūnanū'ī'a numiamū. Majepei 'ara rupi etee futat esageramū. Ka'a apopyrera ete poromū akagyrūnanū'ī'a. A'eramū ai'iwe op'ŷijagamū etee futat. Nan tee futat jane Jejui 'ga rerowiaaramū mama'e apoi 'ga 'eawer imū etee futat. A'ere jane naip'ŷijag etee ma'e are rūi iapoi. 'Ga pyri jarewawamū te jane iapoi. ²⁶ Ma'eramū je 'ā mama'e apoi 'ga 'eawer imū etee futat.

Peesak 'ā afuakara resaukaara 'gā ajaupe nanē nū. Ajuowajaa 'gā 'ā afuakara resaukaawamū. A'eramū 'ā ajuetykara 'ga afuakara resaukaa. Najoman ekoete rūi nanē 'gā ajuetykawamū nū. Ojoman esage te 'gā. Nan tee je noko ekoetei. Jejui 'ga 'eawer imū etee futat je rekoi. ²⁷ Tejemu'akwaapa mama'e tywera apoe'em awi. Naapoi futari te je mama'e tywera. 'Ga remifutar imū etee futat te je mama'e apoi. "Werowiarāmū Jejui 'ga pētywera moia pē nui, pē mogyau wemiayuwamū. A'eramū ki pēē mama'e apou 'ga remifutar imū etee

futat", pē nupe 'e reewi je mama'e tywera apou teko re amunipo 'ā Janejararete 'ga naje monoi futari ojeypyri.

Pemuoryp kasi maira'mea ne

10 Pēnea'ar iki judeuramū oreypy 'gā nee. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'gā nenū'ēukari Egitu ywy awi Moisesi 'ga upe rakue. Pe awi 'gā oramū 'ā Janeruwarete 'ga ywasiga monou imogou 'gā 'arimū rakue. 'Gā au'jawamū 'ga ywasiga mogou 'gā 'arimū rakue. 'Yē'ē upe 'gā waēmamū 'ā Janeruwarete 'ga 'y mowoka 'gā nupe rakue. A'ere 'ā 'ga ywytu mua 'y mowokawera rupi ywy mukaga 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā 'ā awaupap oyaapa rakue, opy muakŷme'ema futat rakue. Nan 'ā 'gā jemo'wyriarukari Moisesi 'ga upe rakue. ³ Najuejue etee futat 'gā ojeupe Jarejuwarete 'ga remimurera 'wau rakue, mana 'jawa 'wau rakue. Ywag awi 'ga mana 'jawa mua 'gā nemi'uramū rakue. A'ea 'gā i'wau rakue. ⁴ Ojeupe 'ga remimurera 'ya nanē 'gā itykua rakue nū. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i Moisesi 'ga upe rakue: "Itauua enupā ywyrā pyu", 'jau 'ga 'ā Moisesi 'ga upe rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'y murukaa ita awi 'gā nupe. A'eramū 'gā 'ā oy'wau rakue. Aipoa ita 'jawe futat Kristu 'ga. Sā'ā 'gā ita awi imuripyrrera 'y rykura rakue. A'eramū 'gā 'ā amanūme'em o'yuweja upe rakue. Nan tee futat Kristu 'ga rekoi 'gā pype 'gā nee ojejuka esage ma'eramū. Nuesagi agawewi 'gā 'ga. A'ere 'ga futat 'gā nerekwaramū rakue. ⁵ A'ere oreypy 'gā najemogyi Jarejuwarete 'ga remifutar imū rakue. Nomuorywi 'gā 'ga rakue. Amume'ri 'gā etee 'ga muorypa rakue. A'eramū 'ga amara'heramū omuorypare'ema 'gā nee. A'eramū 'ga 'gā momawukaa 'gā ataaw ipe rakue, jū pyterimū amunawe'ema pyterimū 'gā o 'gā nekoramū rakue.

⁶ Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa oreypy 'gā nee 'gā neko esage'emawer are rakue ee jane mueapyoukaawamū rakue. A'eramū jane jarejea mŷine'ema mama'e tywer are 'gā 'jawe. ⁷ 'Gā amū 'ā maira'me a'agawa muorypa rakue. Kwataua'yra a'agawa 'gā 'ā iapou omairamū rakue. A'e are nanē 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa rakue nū. "Maira'me a'agawa upe wemimonofera kumi 'u re 'gā wagairan pāwēnamū etee kūjā are kūima'e are 'jau. Maira'me a'agawa muoryw ire taetu nipo 'gā otewereteramū, mama'e tywera apou ajuee", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'gā nee rakue. ⁸ Anure nānēwējēmī rakue nū, 'gā wagairan pāwēnamū etee kūjā are kūima'e are 'jau rakue nū. A'eramū 'ga mama'e tywera apoarera 'gā Janeruwarete 'ga imomawukaa kwaiwete. Majepei 'ara rupi etee futat 'ga 'gā apisau kwaiwete. Wīti tres miu 'gā 'ga iapisau 'gā tywer are rakue. A'eramū ki jane jareagairane'emamū 'gā 'jawerimū. ⁹ Anure 'ā 'gā amū 'jau ojeupe etee futat: "A'jea sipo Janeruwarete 'ga je rereko tyweretei mama'e tywera je iapoawer are 'wei", 'jau 'ā 'gā ojeupe etee futat rakue. A'eramū 'ā 'gā mama'e tywera apou 'ga resakawamū rakue. Nuenuwi aipo 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga moja monou 'gā nupe. A'eramū moja 'gā u'wau 'gā apisau rakue. A'eramū ki jane iapowe'em 'gā 'jawer-

imū. ¹⁰ A'ere 'gā amū Jarejuwarete 'ga ago'wau rakue nū. A'eramū Janeruwarete 'ga ojeypyriwara mū monou 'gā apisau rakue.

¹¹ Aipo are nanē Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa 'ga amū upe ee rakue, ee jane mueapyoawamū rakue. A'ere kasi jane mama'ea siapo 'gā 'jawerimū ne. Niporomukui futari nipo Jejui 'ga ru-awa. A'eramū ki jane mama'e esage etee futat iapou 'ga muorypawamū.

¹² Iporiay'i "Jereapyo je mama'e are. A'eramū je mama'e tywera apowe'em jepi" 'jara 'gā. Anure nipo aipo 'jara 'gā mama'e tywera apoi. ¹³ "Mama'e tywera apoa nipo je etee futat areko re'ā", pe'je nipo. Naani. Najuejue etee futat mama'e tywera apo rekoi jane ree. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e apoi u'eawer imū etee futat. Nuapoukari futari 'ga mama'eaya kwaikwaja jane. Janefuakara 'jawe etee futat 'ga mama'eay apoukari jane. A'eramū 'ga, ojeupe peje'egamū, pē mamuakaa mama'e tywera apoukare'ema pē nupe. A'eramū te mama'e tywera nepeapoi.

¹⁴ Pemuoryp kasi maira'me a'agawa pejejemogyau ne. Pēē 'ā jejekoty'aawa. A'eramū je aipo 'jau pē nupe. ¹⁵ Pēē 'ā i'akwaap ma'eramū. Pejejeupe je'eawer are 'ā pēē pejejeapyoramū pejejemogyau. "Janeremikwaawa resage 'jawe etee futat te Paulo 'ga 'eawer are? Naani te ra'u nū?" 'jau ki pēē pejejaupe je'eawer are pejejea'aramū pejejemogyau. ¹⁶ Pejejea'aramū nanē ki Jejui Kristu 'ga remiapofer are nū. Amanū enune 'ā Jejui Kristu 'ga y'way tykurukari wemiayuwa 'gā nupe rakue. "Koa y'waya jerya", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū jane 'awamū y'way rykua 'ga manūawer are jarejea'aawamū, 'ga muorypa ee. Mani'oko'o'ia 'ga imowowoka imonou wemiayuwa 'gā nupe rakue. "Koa mani'oko'o'ia jero'oa futat", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'eramū jane 'awamū mani'oko'o'ia nanē jane i'wau 'ga manūawer are jarejea'aawamū nū. ¹⁷ Kwaiwete agawewi nipo jane 'ga rerowiaaramū. A'etea nipo jane majepei tee mani'oko'o'ia mo'jomo'jou'i i'wau. Kwaiwete agawewi jane Jejui Kristu 'ga rerowiaaramū. A'etea jane sajemogy majepei 'yweteewara 'jawe. Kristu 'ga 'ā majepei'i etee futat. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū jarejemogyau majepei 'yweteewara 'jawe.

¹⁸ Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā Israeu juapyrrera 'gā wyra rerawau mainana 'ga upe. A'eramū mainana 'ga wyra jukau imo'jau. A'ere 'ga wyro'o pe rapyau Jarejuwarete 'ga upe. A'ere wyra reruarera 'ga wyro'o re-myrrer ape 'wau. "A'e pyu ore Jarejuwarete 'ga muorywi", 'jau 'gā. ¹⁹ A'ere amumera 'gā 'ga rerowiare'ema 'gā wyra mū rerooi imonou maira'me a'agawa upe. "Temaira upe je imonoi", 'jau 'gā ojeupe. A'jea sipo 'gā maira'me a'agawa mairaretea? ²⁰ Naani. Mama'eukwaawa upe te 'gā imonoi. Mama'eukwaawa te 'gā amuoryp. Najarejuwarete 'ga upe rūi 'gā imonoi. Najarejuwarete 'ga rūi 'gā amuoryp. A'eramū je 'jau pē nupe: "Mama'eukwaawa upe kasi mama'ea pemono ne", 'jau je pē nupe. ²¹ Jejui 'ga manū are pejejea'aramū nipo pēē y'way rykua. Aipoa y'way rykur ire kasi

maira'me a'agawa upe imonopyrera y'waya petykur ine. Aipoa taetu nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. Jejui 'ga manūawer are pejejea'aramū pēē mani'oko'o'i 'wau. Aipo 'u re kasi mama'eukwaawa upe imonopyrera kumia pe'u ne. Kasi a'e pe mama'eukwaaw are te pēnea'ar ine. Aipoa nanē nia'wyri Janeruwarete 'ga upe nū. Nepemuorywa'uweri Jejui 'ga mama'eukwaawa reewe. ²² Ma'ja te pefutat? Pejejee 'ga mara'nea te ra'u pefutat nū? 'Ga muoryw ire mama'eukwaawa muorypa 'ga mamara'neukaa pejejee 'ea te ra'u pefutat nū? A'jea sipo janefuakaramū Jarejuwarete 'ga fuakara apyraapa? Naani. Ifuakat 'ga janefuakara apyraapa. A'eramū ki pēē 'ga mamara'neukare'ema pejee.

Jarejomote'aawa kasi siapo ne

²³ 'Gā amū nipo 'jau ajaupe: "Jarejemifutara etee futat jane siapo", 'jau nipo 'gā ajaupe. A'jea futat aipo 'gā 'ea. A'ere amumera nia'wyri 'gā nupe. Mama'e mū nane mogypygykari Jejui 'ga ree. ²⁴ A'eramū ki jane mama'e apou jarejopoaawamū. Najarejeupe etee rūi futat kasi mama'ea siapo ne.

²⁵ Miaro'o uweita pejewau miaro'o pe mua miaro'o me'egara 'gā nui. Pejeporonupe'ema ee. "Maira'me a'agawa upe imonopyrera te?" 'jawe'em pēē 'gā nupe. ²⁶ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā amū nupe ee rakue. "Ywya 'ā Janejararete 'ga ma'ea. Ywy pypiara nanē 'ā 'ga ma'ea futat nū", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'gā amū nupe rakue. A'eramū ki jane mama'e 'wau jarepy'a'wre'emamū ee.

²⁷ Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā amū nipo 'jau pē nupe: "Pejot pejemim'waa ore pyri", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū pejewau etee futat pejemim'waa. "Maranuara te kumia", 'jawe'em futat pejeporonupe'ema ee.

²⁸ "Maira'me a'agawa upe imonopyrera 'gā wapo kumiramū ko", pejejeupe 'gā amū 'eramū pēē i'wawe'em futat. Kasi a'e pe nepe'ukararūkari 'gā nupe ne. "Ekoay 'gā je mote'arukat Jarejuwarete 'ga upe", e'i 'gā pē nupe ne. ²⁹ Pēē 'ā pēneapyo ee numiamū. A'ere nipo 'gā naeapyoi we ee. A'eramū pēē i'wawe'em 'gā neape.

Maranamū nipo pēē mū 'jau: "Ma'eramū sipo jane ni'ui mama'ea 'gā 'jawe?" 'jau nipo pēē. "Mama'e mū apowe'em nanē 'gā neape nū?" 'jau nipo pēē. ³⁰ "Jarejemim'war enune nanē 'ā jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee jepi. Ma'eramū sipo ajee 'gā je ago'oi wējēmī nū?" 'jau nipo pēē mū.

³¹ A'eramū je 'jau pē nupe: A'jea futat ki mama'ea siapo 'ga muorypaw imū etee futat. Mama'e 'wau mi-amū ki 'ga muorypaw imū etee si'u. ³² Jarejomote'aawa apowe'em futat jarejaupe. Judeu 'gā, judeue'ema 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā. Mīmera 'gā pēē imotywerukare'ema pejejee. ³³ Je 'jawerimū ki peko. Sā'ā je mama'e apoa 'gā muorypawamū etee futat. Nan ki mama'ea peapo. Naapoi je mama'ea tejemifutar imū etee. Naapoi je mama'ea temuorypawamū etee. 'Gā muorypawamū etee je 'ā mama'e apoi tekou. A'eramū nipo je Jejui 'ga rerowiarukaa 'gā nupe kwaiwete nanuar are.

11 Kristu 'ga 'jawerimū je mama'e apoi. A'eramū ki pēē mama'e apou je 'jawerimū etee futat.

Jejui 'ga rerowiaara kūjā

² Jeku'i je pē nee. Pejejea'aramū pejejemogyau je ree, pejejeupe je'eawer are. Je pejemu'eawer imū etee pēē mama'e apou. A'eramū je teku'iramū pē nee. ³ A'ere je 'awamū mama'e mū ree pē mu'ei nū. Kristu 'ga 'ūi 'wyriaramū kūima'eferamū jane upe. Kūima'e 'gā 'ūina 'wyriaramū wemireko 'gā nupe. Nan te Janeruwarete 'ga 'ūina 'wyriaramū Kristu 'ga upe. ⁴ Najudeua rūi 'ā pēē. A'eramū ki pēē pejemiapou etee futat pejejemogyau. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou kasi kūima'eferamū pejeakaga peau'i taity pyu ne. 'Ga je'eg are pejejamu'jaw ipe nanē pēē pejeakaga au'jawe'em nū. Kūjāmera 'gā etee te ki ajee tajeakaga au'i. A'eramū kūima'efera 'gā wakaga au'jawe'em. Kūima'e 'ga wakaga au'i re amunipo 'ā 'gā amū 'i "kūjā 'jawe 'gā iapoi". A'eramū 'ga ojenosōu jui.

⁵ A'ere ki kūjāmeramū pejeakaga au'i futat pejejeupe Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou. 'Ga je'eg are pejejamu'jaramū nanē ki pēē pejeakaga au'jau futat nū. Pejejemipokwawer imū etee futat peko. Pejeakaga au'ie'eme nia'wyri pē nupe. Kūima'efera 'gā etee te oje'eg Jarejuwarete 'ga upe wakaga au'jawe'em. Kasi a'e pe kūjāmeramū pejeakaga au'ie'em ire "kūima'e wā 'jawe ore", pe'je ne. A'eramū pēē aipo pyu pejemena 'gā mojenosōu ne. Ijeapinipyrera 'jawe ijeakaga au'ie'ema 'gā. ⁶ Pejeakag are pejepropiariwere'emamū pēē kūjāmeramū peje'awa pina. Pē'awa pina pē mojenosī re pēē kūjāmeramū pejeakaga au'jau futat. ⁷ Kūima'eferamū jane nipiari jareakaga. Janeruwarete 'ga 'jawewaramū jarejemogyau. Janeruwarete 'ga 'ūina 'wyriaramū jane. Kūima'e 'gā ajemogyau 'wyriaramū wemireko 'gā nupe. A'eramū 'gā nemireko 'gā 'gā je'ega renupa.

⁸ Nakūjāa rūi Janeruwarete 'ga remiapo ppyfera. Kūima'e 'ga ra'ne te 'ā 'ga wapo rakue. A'ere te 'ga 'ga arukaga mū mosogi 'ga wi kūjānamū iapopyramū rakue. ⁹ Nakūjā ēē upe rūi Janeruwarete 'ga kūima'e 'ga apoi rakue. Kūima'e 'ga upe te 'ga kūjā ēē apoi rakue. ¹⁰ A'eramū ki pēē kūjāmeramū pejeakaga au'jau taity pyu. Aipo pyu pēē pejemena pejemo'wyriara resaukaa pejeakaga au'ia. Ywagipewara 'gā nee nanē pejeakaga pīaa nū.

¹¹ Jejui 'ga rerowiaaramū jane jarejopoa pāwē. Nakūima'eramū etee rūi jane Jejui 'ga rerowiaara. Nakūjāmera 'gā etee rūi nanē 'ga rerowiaare'emamū. Najuejue etee futat jane 'ga rerowiaara. A'eramū jane jarejopoa pāwē etee futat. ¹² Ymā te Janeruwarete 'ga kūima'e ppy 'ga arukag awi kūjā ppy ēē apoi rakue. A'ere 'ā ae 'awamū kūima'eramū ae 'ari kūjā awi. A'ere jane Jarejuwarete 'ga remiapofera juejue futat jane.

¹³ Maran te pekwaap? Esage te kūjāmera 'gā oje'ega Jarejuwarete 'ga upe wakaga au'jawe'em? Naani te ra'u nū? ¹⁴ Jare'awukua jane 'ā kūima'eramū enosōu. ¹⁵ A'ere 'ā kūjāmeramū pēku'i te peje'awuku are. Pē'awukua ako pēakaga au'jawa 'jawe pē nupe. ¹⁶ Aipoa etee je'ea.

Maranamū nipo 'gā amū je ago'wau aipo je'eawer are. A'ere ore Jejui 'ga rerowiaara 'gā mu'ei aipo are nanē kwe pe ikue nū. A'eramū 'gā nanē ajemogyau ojeupe ore'eawer imū etee futat iapou. Ajepeja 'ga rerowiaara 'gā nanē aipo apou nū.

Jejui 'ga manūawer are janerea'ap
(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-26; Luka 22.14-23)

¹⁷ Awamū je pē mu'akwaawi mama'e mū ree. Najeku'i je pēnemiapo mū ree. Jarejuwarete 'ga muorypaw ipe pejejatykau a'e pēē na'ga muorypawamū etee rūi pejejatykau 'ga ree. Pejejamueu a'e mama'e are Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ¹⁸ "Najarejuwarete 'ga muorypawamū etee rūi 'gā jatykai. Omojotype wējēmī 'gā mama'e tesirū pyu nū. A'eramū 'gā ajamueu morogyta tesirū are", e'i 'gā amū 'ua pē mome'wau jee ai'i. "Maranamū nipo amumera je upe 'gā nemimome'ua a'jea futat", 'jau je pēnera renupa te'ŷina ai'i. ¹⁹ Pejejamueaw ipe nipo i'akwaap ma'e 'gā pekwaap. "Na pa ae i'akwaap ma'eramū ra'e", 'jau nipo pēē ijamue'ema 'gā nesaka. I'akwaap ma'e 'gā najamuei. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat 'gā mama'e apoi. ²⁰ "Sajatyka jarejemi'waa 'jau. Jarejemi'wapaw ire mani'oko'o'ia si'u Jarejararete 'ga manūawer are jarejea'aawamū 'jau", 'jau a'e pēē pejejaupe. A'ere a'e nepejuapesagi. Pejejatykaupawe'ēwe a'e pēē mama'e 'waupap pejejau. A'eramū a'e 'gā amū 'ua, mama'e 'upaw ire etee. A'eramū a'e pēē mū emi'uu ma'eramū. Pēē mū a'e pejejeawrywamū miamū. Nepemā'ēi sipo "ty'ara upe nipo jane 'gā amū mogyi" 'e are? Ma'eramū sipo pejejea nepeetygi pejejuee? ²² Ty'ara rerekou pejeje'wyr ipe ra'ne pejejemi'waa. Pēpoyi etee te sipo 'gā nenunewe mama'e 'upaw ire? Aipoa nia'wryi. Ijemi'ware'ema 'gā pemojenošī aipo pyu. Emi'ue'ema 'gā taetu pereko tywerete aipo pyu. Aipo pēē iaporamū je "Esage aipoa", na'ea'uweri pē nupe.

²³ Jarejararete 'ga etee futat je mu'e mama'e are, amanūawer are janerea'aawamū janejatykaaw are. "Jemanūawer are pejejea'aramū pejejatykau ki nan peapo", 'jau 'ga jee ikue. A'eramū je pē mu'jau tejeupe 'ga 'eawer are. Ia'wrye'ema 'gā po pe omono enune 'ā Jejui 'ga mani'oko'o'i pyyka opo pe. ²⁴ A'ere 'ga 'Uwarete 'ga muorypa ee rakue. A'ere 'ga 'ā imo'jau imonou wemimu'efera 'gā nupe rakue. "Koromū jero'oa. Sā'ā mani'oko'o'i jemo'ia. Nan futat nipo jero'oa jemo'i pē katu'okawamū", 'jau 'ga 'ā 'gā nupe rakue. "Je manū re ki pēē mani'oko'o'i 'wau je manūawer are pejejea'aawamū", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. ²⁵ Ojemi'wapaw ire 'ga kaneeku pyyka y'way reko'woka ipype. A'ere 'ga imonou 'gā nupe. "Koromū jerya. A'ere'ere'i nipo 'gā amū je jukai jery reko'woka. Jemanū are nipo Jeruwarete 'ga je rerowiaaramū pē katu'ogi najuejue etee. 'Awamū karupa'mīa nepejukau'jawi pejetywera mepyawamū. Poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg ymanera numiamū. A'ere 'awamū 'ga je'eg yaua te. Je rerowiaaramū etee te 'ga 'awamū pētywera moiri pē nui. Poromū futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamū. Y'way rykua ki pēnea'at je ree", 'jau Jejui 'ga 'gā nupe

rakue. ²⁶ A'eramū je 'awamū 'jau pē nupe: Mani'oko'o'i 'u are pejejatykau pejejamuea'aa Jarejararete 'ga manūawer are. Y'waya nanē ki pēē itykua nū. 'Ga ruru'jawe'ema'uwe pēē namutat iapou pejejemogyau. Aipo apoa "Kristu 'ga manūi janetywer are rakue" 'e re-saukaa ajemogy tee ma'e 'gā nupe.

²⁷ A'ere ki jane i'u enune janerea'at ra'ne jarejee. "Najetyweri te je?" 'jau ki jane jarejeupe. Jarejuwarete 'ga jaretywera moir ire te jane aipoa mani'oko'o'i 'ui. Kasi a'e pe jane jemotyweri 'ga upe ne. 'Ga manū kurapara 'jawewaramū nanē jane poromū nū. ²⁹ A'eramū ki jane i'u enune jarejekatu'oka ra'ne te i'wawamū. Jarejararete 'ga manū are jarejea'aawamū te jane aipo mani'oko'o'i 'ui. Ma'eramū 'ā aetywere'ema etee futat i'ui. Kasi a'e pe Janeruwarete 'ga jane rereko tyweretei ee ne. ³⁰ A'ere a'e pēē nanarūi peapo rai'i. Pejetywera pype we futat a'e pēē i'wau rai'i. Ma'eramū a'e Janeruwarete 'ga pē nereko tyweretei ee rai'i. A'eramū a'e pēē mū pejekaruaramū rai'i. Pēpytuna 'gā a'e amū amanūmū rai'i. ³¹ A'eramū ki jane, i'u enune, jarejea'aramū jarejee: "Jeresage te je Ku'jywa 'ga upe?" 'jau ki jane jarejeupe. Jaretyweramū jane jareporogytau Jarejuwarete 'ga upe jarejee ra'ne. "Jetywera emoit je wi" 'jau ki jane 'ga upe ra'ne. A'ere te jane i'ui. Kasi a'e pe 'ga jane rereko tyweri ee ne. ³² Jejui 'ga rerowiaaramū miamū Janeruwarete 'ga jane rereko tyweri'i janetywer awi jane mosamamū. A'eramū nipo jane jarejemu'jau 'ga je'ega renuw are. A'eramū 'ga jane monowe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga rerowiare'ema 'gā nupi.

³³ A'eramū ki pēē pejepytuna 'ga rapesaka ra'ne. 'Gā jatykapaw ire tāmējē pēē Jarejararete 'ga ree pejejea'aawa mani'oko'o'i 'wau y'way rykua 'jau. ³⁴ Pejepy'arayparamū pēē pejejemi'waa pejeje'wyr ipe ra'ne. A'eramū pēē Jarejararete 'ga ree pejejea'aawa mani'oko'o'i 'wawamū etee futat pejejatykau pejejuee. A'eramū Janeruwarete 'ga pē nerekou tywere'em ee. Pē pyri tewau tāmējē tamueapyo pēē mama'e mū ree 'jau.

'Ga 'Agesagea mama'e apoukaa janee

12 Je upe ka'arana mua ako pēē pejeporonupa Jarejuwarete 'ga 'Agesage are rai'i. Jejui 'ga jane erowiamū te Janeruwarete 'ga 'Uagesage muri janee. A'eramū jane mama'e apou 'ga pājē mū. A'eramū je pē mueapyou ee. ² Jejui 'ga rerowiare'emawe ako pēē maira'me a'agawa muorypa rakue numiamū. No-je'egi maira'me a'agawa. Nueniwi pēje'ega. A'eramū 'ā pēē pejejemorytee ee rakue. 'Awamū ajee 'ā Jejui 'ga perowiat. 'Ga muorypa 'ā pēē 'awamū. ³ A'eramū je pē mueapyou mama'e are 'awamū. Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū jane je'egaiwi Jejui 'ga ree. Na'ga 'Agesage rerekwara rūi Jejui 'ga ago'oara. 'Ga 'Agesage rerekwaramū etee te jane 'i: "Jejui 'ga 'ā janejararetea", 'jau jane 'ga upe.

⁴ Janeruwarete 'ga 'Agesagea te 'agamū mama'e apoukaa janee. Najueapyo 'jawe ete rūi te aje 'ā 'ga ae mueapyo pāwēi mama'e are. Ae mueapyo tee te futat

'ga 'Agesagea 'ga remifutar are. Majepei tee futat 'ga 'Agesagea numiamū. A'ere najareju'jaju'jawe rūi janeremiapoa. A'ere jane Jarejararete 'ga upe etee futat iapoi. Najareju'jawe rūi agawewi jane mama'e apou. A'ere Janeruwarete 'ga etee futat iapoukari jane upe. ⁷ Janeruwarete 'ga 'Agesagea ako Jejui 'ga rerowiaaramū jane pype. A'eramū 'ga 'Agesagea mama'e apoukaa jane upe Jejui 'ga remifutar imū etee. 'Ga 'Agesagea futat mama'e apou ajuawyawyukaa ae upe. Namajepei amū etee rūi 'ga 'Agesagea mama'e apoukari ae upe. Wapo pāwē pāwē futat ae upe imajuawyawyau. U'agesagea 'ga imua ae upe ojopoaawamū. ⁸ Janeruwarete 'ga 'Agesagea ae mū mueapyou ae'akwaaw are. A'eramū aipo 'gā jane mu'akwaapa ee. Amumeramū 'ga 'Agesagea aeremikwaawe'ema kwaawukaa ae upe. A'eramū 'gā aeremikwaawe'ema kwaawukaa ae upe. ⁹ Amumeramū 'ga 'Agesagea Jejui 'ga rerowiarukaa nanimenime ae upe. Amumeramū 'ga 'Agesagea ojero'wu ma'e 'gā katu'ogukaa ae upe. ¹⁰ Amumeramū 'ga 'Agesagea aeremiapoe'ema apoukaa ae upe. Amumeramū 'ga 'Agesagea Jarejuwarete 'ga je'ega mome'uukaa ae upe. Amumeramū 'ga 'Agesagea mama'eukwaawa kwaawukaa ae upe ae rereko are. Janeruwarete 'ga remiapo are nanē jane mueapyoukaa nū. Amumeramū 'ga 'Agesagea ae moje'eg amuteeukaa. A'eramū 'ga 'Agesagea wējēmī futat aeje'eg amutee kwawukaa ae mū upe nū. A'eramū 'ga imome'wau ikwaapare'ema 'gā nupe. ¹¹ A'ere majepei tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea. A'ere mama'e apoi juawyawyukari ae upe wemifutar imū etee futat.

'Ga rete 'jawe jane 'ga rerowiaaramū

¹² Sā'ā aeretea majepei tee futat. A'ere 'ā mukūi aejywaa. Mukūi 'ā aeretymakaga. Mukūi 'ā aepya. A'ere 'ā majepei tee futat aeretea. Nan tee Kristu 'ga rerowiaaramū jane jemogyi. Kwaiwete agawewi ae jemogyi. A'ere ae majepei 'ywetee futat ae jemogyi. ¹³ Jejui 'ga rerowiaaramū ae jemogyi aju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Judeuramū ore, judeue'emamū pēē, ka'a pewara 'gā, oje'wyrarete pewara 'gā. Mīmera ae Jejui 'ga rerowiaaramū etee futat. A'eramū Janeruwarete 'ga U'agesagea mua jatee. A'eramū 'ga 'Agesagea jane mogyau majepei teewaramū futat.

¹⁴ Peesak 'ā aeretea. Majepei tee futat 'ā. A'ere 'ā mukūi aejywaa, mukūi aeretymakaga, mukūi aepya, mukūi aereaa. A'ere 'ā naju'jawe rūi iporowykyi. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea porowykyia nama-jepei 'ywetee rūi. ¹⁵ Ma'eramū sipo pēē mū: "Naapoi je mama'ea 'ga 'jawe. A'eramū nipo je teporowykyawe'em Jejui 'ga upe", 'jau. Aepya amusipo 'ā "Na'ga poa rūi nā'ā je re'ā e'i. A'eramū je te'ŷine'ema 'ga rete are", e'i sipo aepya? Naani. Aipo e'i agawewi futat amunipo 'ā. A'etea amunipo 'ā jane nimonogi jarepya jarejewi. ¹⁶ "Na'ga reaa rūi je. A'eramū je te'ŷine'ema 'ga rete are", 'jau sipo aenamīa? Naani. Aipo e'i agawewi amunipo 'ā. A'etea amunipo 'ā jane nimonogi jarenamīa jarejewi. ¹⁷ Jarejea etee ereko re maran sipo jane ma-

ma'e renuwi? Jareapya etee ereko re maran sipo jane mama'e retuna? ¹⁸ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga janerete apoi wemifutar imū etee futat rakue. ¹⁹ A'ere 'ā ae awowo'gi ma'e 'jawe. A'ere aeretea majepei 'ywetee futat. Nan tee futat jane Jejui 'ga upe majepei 'ywetee futat. Naju'jawe rūi agawewi janeporowykyia 'ga upe. A'etea jane jarejemogyau majepei 'ywetee futat 'ga upe.

²¹ A'eramū aerea 'jawarūe'em aepe upe: "Nafutari je ene", 'jawarūe'em. Aeakaga nanē aepe upe: "Nafutari je ene", 'jawarūe'em nū. Nan tee futat Jejui 'ga rerowiaaramū jane ni'earūi jarejaupe: "Narafutari ore 'gā", 'jawarūe'em. ²² Sā'ā janepy'a ifuakare'ema agawewi. A'ere ipyu jaretywe'em ire amunipo 'ā niko'a'uweri. ²³ Jarepira renoš' re amunipo 'ā jane ipiaa. Jarepira renoš'ue'em ire jane ipiare'ema futat. Jarepir a'wyre'em are miamū futat jane jejuka esagei. ²⁴ A'eramū jane esage ma'ea rerekou etee futat. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga janerete apoi nan tāmējē rakue. A'eramū jane jarepir a'wyre'em are miamū jarejejukau esage etee futat. Nan ki sajejuka esage te jarejuee. Sireko esage pāwē etee futar iki 'gā.

²⁵ Janeretea majepei tee futat. Mukūi futat 'ā janepya numiamū. A'ere janepy oi ajuewiri etee futat. Janepya sipo oo amū ko katy ajepeja awau kwe katy 'jau? Naani. Ajaupi etee futat ioi. Nan tee ki jane Jejui 'ga rerowiaaramū jane jarejopoa etee mama'e apou. ²⁶ Sā'ā jane jemuaēma jarejo'o tesirūgatu are. Nan tee futar iki sajemuaēm mama'e tywera aja iaporamū. 'Ga rerowiaaramū nipo jane mū ku'iramū. A'eramū jane 'ga 'jawe futat jareku'iramū 'ga pyri.

²⁷ Jejui 'ga rerowiaaramū jane kwaiwete. A'ere jane jemogyi majepei 'yweteewara 'jawe etee futat. Janeruwarete 'ga jane rerekou najuejue etee futat. A'eramū jane jarejemogyau Kristu 'ga rete 'jawe futat. ²⁸ Jarejuwarete 'ga Jejui 'ga rerowiaaramū jane moporowykyukat ojeupe. Amumeramū nipo 'ga ae monou kwe pe Kristu 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Wemimu'efera 'gā na'ne Kristu 'ga imonou kwe pewara 'gā nupe omome'waramū rakue. A'ere nipo 'ga ae monoi 'ga mome'waramū nū. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau janerekwawa amunaw ipe oje'ega mome'waramū etee futat. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau moromu'jaramū oje'eg are. Amumeramū nipo 'ga aeremiapoe'ema apoukaa ae upe. Amumeramū nipo 'ga ojero'wu ma'e 'gā majarueteukaa. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau ojopoaawamū. Amumeramū nipo 'ga ae mogyau 'wyrīaramū ajaupe. Amumeramū nipo 'ga aeje'eg amutee pyu ae moporogytaukari ajaupe.

²⁹ Najuejue etee rūi 'ga ae mū'ēi kwe pe oo ma'eramū Kristu 'ga mome'waramū. Kwe pe oo ma'e 'gā kwe pe oo ma'e 'gā tee futat nū. 'Au 'ga je'ega mome'wara 'gā 'gā tee futat nū. Moromu'jara 'gā moromu'jara 'gā tee futat nū. Aeremiapoe'ema apoara 'gā 'gā tee futat nū. ³⁰ Ojero'wu ma'e majarueteara 'gā 'gā etee futat nū. Ije'eg amutee ma'e 'gā ajuowase imoje'egipyra 'gā 'gā tee futat nū. Ojoje'eg amutee are eapyo ma'e 'gā 'gā

tee futat nū. A'eramū ae pāwēūjē etee ajuemiapo are jarekarakatue'emamū ajemogyau. ³¹ A'eramū ki pēē pejejea mýina Jarejuwarete 'ga upe pejeporowyky esage are etee. "Ene'agesagea tuapoukat jee eneremifutar imū etee", 'jau ki pēē 'ga upe.

'Awamū je pē mueapyoi mama'e esage mū ree nū.

Ajuee aeporomutat

13 Kwaiwete agawewi mama'e esage apoa. A'etea ajuee aeporomutat taetu esage. 'Gā je'eg tesirūmera agawewi nipo je iapou. Ywagipewara 'gā je'ega we agawewi nipo je iapou. A'ere je 'gā nee teporomutare'em ire ae a'wyre'ema 'gā 'jawe etee futat je rekoi. Janeruwarete 'ga je imome'ua we futat nipo wa'wyre'emamū 'gā nupe. Itaju motenawera 'jawe etee futat nipo. ² Ajuee aeporomutara te esage Janeruwarete 'ga je'ega mome'u esage apyraapa. Mama'e are nipo je tejeapyoramū agawewi. Jarejuwarete 'ga remiaporam are miamū nipo je tejeapyoramū. Kristu 'ga nipo je erowiar wywapiu agawewi. Aeremiapoe'ema nipo je iapou agawewi. Tekaraemā nipo je imonoupap agawewi ikaraemāe'ema 'gā nupe. Jeju 'ga rerowiar are nipo je tejejukaukaa agawewi 'gā nupe. A'ere je 'gā nee teporomutare'em ire ia'wyre'emamū futat je rekoi.

⁴ Ajuee iporomutat ma'e 'gā ita'wa te ajemogyau ajaupe. Ojomogekogekowe'em akou. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ota'uwe'emamū mama'e are. Nojerowiaraiwi ojee te. ⁵ Ajuee iporomutat ma'e 'gā nije'egaiwi ajaupe. Naea'ari 'gā ojee etee futat. Ajuee iporomutat ma'e 'gā nimara'nei ajuee. Najuyakai 'gā ojeupe mama'e tywera aja iapoower are. Naea'aru'jawi 'gā au'jeteramū ajemogyau mama'e tywera ojeupe aja iapoower are. ⁶ Ajuee iporomutat ma'e 'gā u'arasigamū ajuemiapo tywera resakawe. Niku'i etee 'gā ee. Mama'e esagea 'gā iapo re tee 'gā ku'iramū ajemogyau. Mama'e a'je are etee te 'gā ku'iramū. ⁷ Ajuee iporomutat ma'e 'gā niku'ipawi akou mama'eay jeaporamū. Aku'iramū etee akou ojopyri. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ajuerowiaa, ojemogypyka ajuee. Ajuee iporomutat ma'e 'gā mama'e esage aja iapoa wapesak te ajemogyau. Ajuee iporomutat ma'e 'gā ota'waramū etee akou ajaupe. Najemogekogekoi ae.

⁸ Niporomutapawi futari ae Jeju 'ga rerowiaaramū ajuee. Anure nipo jane Jarejuwarete 'ga je'ega nimome'uu'jawi. 'Awamū Janeruwarete 'ga oje'ega mome'uukari jane mū upe. A'ere nipo 'ga anure nomome'uukaru'jawi janee. Anure nipo jane nije'eg amuteeu'jawi. 'Awamū 'ā 'ga U'agesageu etee jane mū moje'eg amuteeukari. A'ere nipo 'ga anure najane moje'eg amuteeukaru'jawi. Anure nipo janereapyo teepawamū etee jane wi. 'Awamū 'ā 'ga jane mueapyoukari mama'e are. A'ere nipo 'ga anure najane mueapyoukaru'jawi ee. ⁹ 'Awamū 'ā 'ga najane mueapyopawukari mama'e are. Janereapyoi jane kwakwai'i ee. 'Awamū 'ā 'ga jane mueapyoi'i ete mama'e are. 'Awamū 'ā 'ga oje'ega nomome'upawukari janee. 'Awamū 'ā 'ga oje'ega mome'uukari'i etee janee. ¹⁰ Jeju

'ga rur ire tāmējē te nipo janereapyopawamū mama'e are.

¹¹ Kunumīnamū tekou je kunumī remiapo etee futat iapoi ikue. Kunumī je'eg imū je je'egi ikue. Kunumī rea'aw imū jerea'aramū mama'e are ikue. A'ere je tejemotuw ire je poiri kunumī remiapo awi ikue. ¹² 'Awamū janereapyo'iramū etee 'ga ree. Sā'ā ae mama'e 'aga resaga weraweraw are jaremā'jāu. A'ere 'ā jane niesagi katui. Nan tee futat jane. 'Awamū Jeju 'ga kwaawi'i etee. Anure te nipo jane 'ga resaka ypy we 'ga kwaawi katu. 'Awamū jane Jarejuwarete 'ga kwaawi'i etee. Anure nipo jane 'ga kwaawi 'ga jarekwaapawera 'jawerimū etee futat.

¹³ 'Awamū 'ā jane Jeju 'ga rure'emaue 'ga rerowiar jarejemogyau. 'Ga rura jane iapesaka jarejemogyau. A'eramū jane jareporomutaramū jarejuee jarejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree nanē jareporomutaramū nū. A'eramū jarejuee janeporomutara wesageramū futat mama'e esage apyraapa.

'Ga 'Agesagea mama'e apoukaa janee

14 A'eramū ki pēē pejeporomutar esageramū etee futat pejejee. Jarejuwarete 'ga upe nanē ki pe'je nū: "Epājēa emut jee. Mama'ea taapo enepājē mū etee enee 'jau", 'jau ki pēē 'ga upe. "Eje'ega taetu emome'uukat jee", 'jau ki pēē 'ga upe. ² Ije'eg amutee ma'e 'gā noje'egi ajaupe. Nokwaawi 'gā 'gā 'ea. Jarejuwarete 'ga upe etee te futat ije'eg amutee ma'e 'gā je'egi. Jarejuwarete 'ga remiaporama 'gā imome'wau Jarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū. A'ere 'gā je'ega renupara 'gā nokwaawi 'gā je'ega. Janeruwarete 'ga etee te okwaap. ³ A'ere Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā imome'ui oje'eg imū etee futat ajaupe. A'eramū aipo 'gā ajamueapyou ee ojomojemogypygukaa Jeju 'ga ree, 'gā mu'jau 'ga ree. I'arasig ma'e 'gā 'gā omaku'iukat, 'gā mojemogypygukaa nanē 'gā 'ga ree nū. ⁴ Ije'eg amutee ma'e 'gā ojeupi etee futat ojemojemogypygukat Jeju 'ga ree. A'ere Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā Jeju 'ga rerowiar wywapiukari 'ga rerowiaara 'gā nupe.

⁵ Pēje'eg amuteea juejue je afutat. A'ere je pēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u futaretei. Janeruwarete 'ga je'ega mome'ua taetu esage pejejatykaaw ipe. A'ere nipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gā amū mueapyoukari 'ga je'eg amutee are. A'eramū nipo 'ga amū oje'ega mome'wau ajaupe. A'eramū nipo aipo 'ga ajamueapyoukaa ee. Aipoa esage futat. Janeruwarete 'ga je'ega mome'u resage 'jawe futat aipoa. ⁶ Pejejepyri je oramū amū sipo maran pēneapyo jeje'eg are teje'eg amutee etee pejejeupe jeje'egamū? Nepēneapyoi futari amunipo 'ā ee. A'ere je pēje'eg imū etee futat tejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera mome'ui pē nupe pē mueapyoawamū. 'Ga je'eg are pē mu'jau je 'ga kwaawukari pē nupe. A'eramū je 'ga rerowiar wywapiukaa pē nupe. A'ere amunipo 'ā jeje'eg amutee re nepēneapyoi ee. A'eramū amunipo 'ā je 'ga rerowiar wywapiukare'ema pē nupe. ⁷ Sā'ā maraka apoara 'gā. Jumi'a py a'wyre'emamū 'ā enupara 'gā ikwaawe'ema

'gā jemogya. Nan amunipo 'ā pēē. ⁸Jumi'a 'jawewara 'gā 'ā ipyau jefaruu 'gā momoranupawamū ajuapisaw are. Ajuapisawa maraka renupa 'gā awau ajuapisaw ipe. A'ere ipy a'wyre'ema 'gā nipokawyi ipyau ajaupe. A'eramū jefaruu 'gā ikwaape'ema. ⁹Nan tee futat pē-je'ega renupara 'gā naeapyoi pēje'eg amutee are. Ee amueapyoukare'em ire 'gā jumi'a py a'wyre'ema renupara 'gā 'jawe. Naeapyoi futari ee. ¹⁰Kwaiwete ae-je'ega. Naju'jaju'jawe rūi aeje'ega. Oje'ega apoara 'gā etee te eapyoramū oje'eg are. ¹¹'Gā amū je'eg are tejeapyoe'em ire aipo 'gā towajar amuteea futat 'gā jee. Je nanē towajar amutee 'jawe futat 'ga upe nū. ¹²Nan tee pēē pejejepeyriwara 'gā nemikwaawe'ema etee iapo re. "Epājē emut jee mama'e apoukaawamū", 'jau 'ā pēē Jarejuwarete 'ga upe ra'e jepi. A'eramū ki pēē "Epājē emut jee ejerowiar ywyapiukaawamū ejerowiaara 'gā nupe", taetu 'jau ki pēē 'ga upe.

¹³Ije'eg amutee ma'eramū ki pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. "Je mueapyoukar ape jeje'eg amutee are, ki Ku'jyp. A'eramū je 'gā mueapyou ee", 'jau ki pēē 'ga upe. ¹⁴Teje'eg amuteeramū je nanē tejeapyoe'emamū ee. Te'ag imū etee futat je je'egi Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū je tejeapyoe'emamū teje'eg are. ¹⁵Maranuara sipo ajee je aapo? Naani. Aapo pāwē futat je. Te'ag imū teje'ega 'ga upe. Tejea'aw imū nanē teje'ega 'ga upe nū. Te'ag imū futat nanē temaraka'aga 'ga upe. A'ere je tejea'aw imū nanē temaraka'aga 'ga upe jepi nū. ¹⁶A'ere 'ā peje'ag imū etee Jarejuwarete 'ga muoryw ire pē pyriwara 'gā nokwaawi pēje'ega. A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga muorype'ema futat ma-ma'e are pē pyri. Nokwaawi 'gā pēje'ega. ¹⁷Esage agawewi nipo pēje'ega. A'ere 'gā naeapyoi ee. A'eramū 'gā aku'ie'emamū ee. ¹⁸Je nanē futat jeje'eg amutee jepi. Pē apyraapa je teje'eg amuteeramū jepi. A'e are je Jarejuwarete 'ga muorywi. ¹⁹A'ere je Jejui 'ga rerowiaaramū pē pype tekou je pēje'ega etee iapoi jepi. Ināinānīī etee agawewi je teje'ega pēnemi-anuwamū. A'etea 'ā pēneapyo ee jepi pejeje'ega je iaporamū jepi. Kwaiwete teje'eg amutee iapo re amunipo 'ā nia'wryi pē nupe ee pēneapyoe'ema.

²⁰Sā'ā jane 'ga rerowiaarareteramū janerea'ara jarejuee. "Jeremiapoa sipo Jejui 'ga rerowiar ywyapiukat 'gā nupe? Naani te ra'u nū?" 'jau 'ā jane ojemetup ma'eramū jarejeupe mama'e apo enune. A'eramū ki pēē pejemogya ojemetup ma'eramū. Ojemetup ma'e rea'ar imū tāmējē ki pēnea'at mama'e are. Kunumīa 'ā ojee tee futat ea'at ajemogya. A'eramū ki pēē kunumī 'jawe etee pejejea'are'emamū mama'e are. A'ere kasi mama'e tywera peapo ne. Kunumīakya 'jawe ki pejemogy. Sā'ā kunumīakya mama'e tywera apoe'ema. Nan iki pejemogy kunumīakya 'jawe ma-ma'e tywera apowe'em. ²¹Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'eg are rakue:

"Nepeenuwi futari jeje'ega.

A'eramū je towajara 'gā murukaa pē nupe.

Nepekwaawi futari 'gā je'ega.

A'etea nepeenuwi futari jeje'ega",

'jau Janeruwarete 'ga 'ā ikwasiarukaa ka'aran are rakue.

²²Jareje'eg amuteeramū jane Jarejuwarete 'ga pājēa te esaukari 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. A'eramū futat 'gā oporesagamū ajemogya wemikwaawe'ema wowase jane iapoa renuw ire. A'ere 'gā naeapyoi jane 'e are. A'eramū 'gā ojemu'jawe'em jane remimome'u are. Amumera 'gā amara'neramū ee. A'ere jane 'gā je'eg imū Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ui 'gā nupe 'ga rerowiaara 'gā mu'jau ee. ²³A'eramū pēē pejejea'aramū mama'e are. Amumē nipo tekotee 'gā 'ua osou pē jatykaaw ipe. Jejui 'ga rerowiaare'ema 'ga amū miamū nipo 'ua osou 'ga rerowiaaramū janejatykaaw ipe. A'eramū nipo 'ga wapykau janeje'eg are. Janeje'eg amutee renuw ire te nipo 'gā 'i: "Kuu. Ije'ēran ekoete ma'e 'gā te ra'e. Wapo ekoete te 'gā ajemogya ra'e!" 'jau nipo 'gā janeje'ega renupa. ²⁴A'ere nipo 'gā wemikwaaw imū etee Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u renuw ire Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā neapyoramū otywer are. A'eramū nipo 'gā 'jau ojeupe: "Jetywet je Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo 'gā ojeupe wemikwaawa oje'eg imū imome'u re. ²⁵A'eramū nipo 'gā 'jau ojeupe: "Jetywet je tekou", 'jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū nipo 'gā amū "Jetywera emoit je wi je mogou ejemiayuwamū", 'jau nipo 'gā Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū nipo 'gā 'jau pē nupe: "A'jea futat ra'e. Janeruwarete 'ga rekoi 'au pē pype ra'e", 'jau nipo 'gā pē nupe.

Jejui 'ga rerowiaaramū janejatykaap

²⁶A'ere je 'awamū pē mu'ei pējatykaaw are. Pēē mū ki pejemaraka'aga 'ga upe pejejuowase. Pēē mū ki pejejamu'jau 'ga je'eg are. Pēē mū ki pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera mome'wau pejejaupe. Pēē mū ki pejeje'eg amuteeramū. Pēē mū ki pejejamueapyoukaa 'ga 'eawer are. Nanuara pyu pēē pāwējē etee futat Jejui 'ga rerowiar ywyapiukaa pejejaupe. ²⁷Pejeje'eg amutee re majepeinume pejeje'ega. Kasi a'e pe nepejamueapyoukari ee ne. Pāwējē etee kasi peje'eg ine. Maranamū nipo mukūi pejeje'eg amuteeramū, maranamū muapyt pejeje'eg amuteeramū. Oje'eg ypy ma'e 'ga je'ēmaw ire ki 'gā amū tomome'u 'ga remimome'ufera 'gā nupe, 'gā mueapyoukaa aipo 'ga 'eawer are. A'eramū nipo 'ga amū oje'eg amuteeramū nū. ²⁸A'ere nipo ee oporomueapyo ma'e 'ga nitywi amū. A'eramū kasi aipo 'ga toje'eg ine. Jarejuwarete 'ga upe etee te aipo 'ga je'egi. Ojeupe etee nanē 'ga oje'ega nū.

²⁹Mukūmukūi'ī 'gā etee ojeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera mome'wau. A'eramū enupara 'gā 'jau: "Janeruwarete 'ga futat te 'ga moje'egukat jane upe ra'e? Naani te ra'u nū? 'Ga 'mea 'eramū nipo Na-Janeruwarete 'ga rūi 'ga moje'egukari", 'jau nipo enupara 'gā. ³⁰Pējatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga oje'ega pēē mū nupe, oje'ega renuparamū pēē mū nupe. A'eramū ki pē nowase oje'eg ma'e 'ga topik pejeje'ega anupa. ³¹Pēē futat nipo pejamu'e Jarejuwarete 'ga je'eg are majepeinume pejeje'eg ire. A'eramū te nipo pejamu'e Jejui 'ga rerowiar ywyapiukaa pejejaupe. ³²Oje'eg ma'e 'gā oje'eg amue wemifutar imū etee fu-

tat. Oje'ega momigarūmū nanē wemifutar imū nū. ³³ Pāwēūjē etee peje'egamū sipo Janeruwarete 'ga ku'iramū pē nee? Naani. Majepeinume ajaupe omome'waramū te 'ga pē mu'ei. Janeruwarete 'ga nafutari oje'eg are pejamue ekoetea. Pēneko esagea te 'ga afutat.

Jejui 'ga rerowiaara 'gā mu'jau je 'gā mu'e pāwē aju'jawe etee futat. ³⁴ A'eramū ki kūjāmera 'gā topig etee Jejui 'ga rerowiaara 'gā jatykaramū, wapyakau etee pejemu'jara 'ga je'eg are. Ymā te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee rakue. "Kūjāmeramū ki pejemena 'gā je'ega peenuw etee", 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. ³⁵ Nepēneapyoi nipo mama'e are. A'eramū ki pejemogyau etee enupa. A'eramū pēē pejeje'wyr ipe etee futat pejeponupa ee pejejaupe. Pejejatyka pype kasi kūjāmeramū peporonup pejejaupe ee ne, pejomojenosī ne.

³⁶ Pēē mū nipo je'eawera rerowiare'ema pejejemogyau. A'eramū je 'jau pē nupe: "Pē nupe ra'ne sipo Janeruwarete 'ga je'egi rakue? Pē nupe etee sipo 'ga je'egi?" Naani. Napē nupe ra'ne rūi 'ga je'egi rakue. Napē nupe etee rūi nanē 'ga je'egi nū. ³⁷ Pēē mū te nipo ajee a'jea futat Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u are pēneapyo katu rai'i. "Ga te 'ā je mopājē", 'jau nipo pēē mū rai'i. A'eramū nipo aipo 'jara 'gā je'eawera kwaapa. "A'jea futat ra'e. Jarejuwarete 'ga 'eawera etee futat Paulo 'ga okwasiat ka'aran are ra'e", 'jau nipo 'gā. ³⁸ A'ere nipo 'gā amū je'eawera nuerowiari futari. A'ere kasi pēē nanē perowiat aipo 'gā je'ega ne.

³⁹ A'eramū ki pēē 'jau: "Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ua je afutat", 'jau ki pēē pejejeupe. A'ere kasi pemosī 'gā je'eg amutee awi ne. "Au'je pejeje'eg amutee re", 'jawe'em pēē pejejaupe. ⁴⁰ Pejejemogyau esage etee futat mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imū.

Amanū re Kristu 'ga ferawi nū

15 Pēē 'ā jerewirera 'jawe futat. Kūjāmeramū 'ā pēē jerenyra 'jawe futat. A'eramū je pē muea'aa Jejui 'ga mome'uawer are. Ymā te ako je Jejui 'ga mome'ui pē nupe ikue. "Jejui 'ga 'ā Janeruwarete 'ga ra'yraaretea. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga 'ga muri 'au ywy pe kunumīakyrāmū janee rakue. Ojemetuw ire 'ga 'ā 'gā mu'jau akou 'Uwarete 'ga ree rakue. A'ere 'ā 'ga ojejukaukaa ae a'wyre'ema 'gā nupe janetywer are rakue. Amanūmū 'ga 'ā janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi Jejui 'ga jane erowiarāmū", 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū ako pēē aipo renuw ire Jejui 'ga rerowiaa ai'i. 'Ga rerowiarāmū Janeruwarete 'ga pē mogyi wa'yramū. 'Ga mome'u rerowiarāmū Janeruwarete 'ga pē katu'oka, pētywera moia pē nui. A'ere 'ga pēē 'ga rerowia 'meramū Janeruwarete 'ga nepē katu'ogi.

³ Je upe Janejararete 'ga 'eawera resagesageramū futat. Aipoa etee futat je amome'u pē nupe. Ymā we te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe Kristu 'ga ree rakue. 'Gā nemikwasiarar imū etee futat 'ā Kristu 'ga amanūmū janetywera mepyawamū rakue. ⁴ 'Ga

manū re 'gā 'ga monou 'ga nuga ita kwara pype rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'ga moferawi imuapyra 'ara rupi etee rakue nū. A'e are nanē 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari rakue nū. ⁵ Oferaw ire 'ā Kristu 'ga ojesaukaa Pedro 'ga upe ra'ne rakue. A'ere 'ā 'ga ojesaukaa pāwē wemimonofera 'gā nupe rakue. ⁶ A'ere 'ga jesaukari kwaiwete wewiri oo ma'efera 'gā nupe rakue. Kīētus 'gā 'ga resaka rakue. Kwaiwete 'gā nupe jēmī ojesaukaa rakue nū. 'Gā jatyka 'gā nuwamū 'ga jesaukari 'gā nupe rakue. Ajemogyau we futat 'ā 'ga feraw ire 'ga resakarera 'gā amū. Opapap futat 'ā amumera 'gā numiamū. A'ere kwaiwete je futat 'ga resakarera 'gā jemogyi. ⁷ A'ere 'ā 'ga jesaukari Tiago 'ga upe rakue nū. A'ere 'ā 'ga ojesaukaa wemimonofera 'gā nupe pāwēūjē etee rakue, 'gā jatyka 'gā nuwamū rakue nū.

⁸ A'ere je ywy pe 'ga rekoramū naesagi 'ga ikue. Naatai je tekou 'ga rupi ikue. Ywag ipe oo re te 'ga jesaukari jee ikue. Narowiari je 'ga 'gā pyri ikue. Anure te je 'ga rerowiari ikue. Sā'ā kunumīakyrā 'ara'ne'ema oy awi. Nan tee futat je narowiara'nei Jejui 'ga ikue.

⁹ Tea'wyre'emamū je tekou ikue, Jejui 'ga remimonofera 'gā a'wyre'ema apyraapa ikue. Jejui 'ga rerowiaara 'gā je erekou tyweaete tekou ikue. A'eramū je mojenosōmayau kwe pewara 'gā 'ea. "Paulo 'ga Jejui 'ga remimonofera 'ga" 'ea je mojenosōmayau etee. Na'ga porowyky apoara rūi je ako ikue. A'eramū aipo 'gā 'ea je mojenosōmayau etee je mogyau 'ga rerowiar ire ikue. ¹⁰ Naapoi je mama'e esagea tekou Jarejuwarete 'ga upe ikue. A'etea 'ga iporomutar esage je ree je rekoramū ra'e jepi. A'eramū 'ga jetywera moia je wi ikue, je mogou omome'waramū ikue. A'eramū je 'ā 'agamū tekou rēwējēmī 'ga mome'waramū pē nupe. Ajepeja 'gā 'ga remimono ppy 'gā apyraapa 'ā tekou 'ga mome'wau pē nupe. A'ere najetee rūi iapoi.

Janeruwarete 'ga te 'ga mome'uukat je upe. ¹¹ A'ere je Jejui 'ga remimono ppy 'gā 'ga mome'u 'jawe etee futat 'ga mome'ui nū. Nasigaty rūi futat je 'gā nemimome'u awi imome'ui pē nupe. A'eramū ki pēē pejejea m'yina pāwē etee futat ore 'ga mome'u are. Naimome'wara 'gā nee rūi pēē pejejea m'yja. Jejui 'ga mome'u are te ki pejejea pemyi ete. A'eramū pēē Jejui 'ga rerowiaa pejejemogyau.

Kristu 'ga ferawa 'jawe nipo 'ga rerowiaaramū jane ferawi nū

¹² Ymā te ako ore Kristu 'ga ferawa mome'ui pē nupe ikue. "Janeruwarete 'ga Kristu 'ga omoferap imogou nū", 'jau ako ore pē nupe ikue. Ma'eramū sipo ajee neperowiari aipo ore'ea? Ma'eramū sipo ajee aipo pe'je amū: "Noferawi futari ae amanū re", pe'je pejejemogyau. ¹³ Amanū ma'eferamū ae noferawu'jawi futari 'e re amunipo 'ā Kristu 'ga nanē noferawi rakue nū.

¹⁴ Kristu 'ga ferawe'em ire amusipo 'ā je ma'eramū imome'wau pē nupe? Kristu 'ga ferawe'em ire amusipo 'ā ma'ja perowiat? ¹⁵ A'jea futat amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā ore'meramū Jarejuwarete 'ga upe. "Janeruwarete 'ga Kristu 'ga moferaparera", aru'e

ekoete te ra'u ore pē nupe rakue nū. A'eramū amunipo 'ā ore oro'meramū Jarejuwarete 'ga upe aipo 'e re rakue. ¹⁶ Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā Kristu 'ga noferawi futari rakue nū. ¹⁷ Kristu 'ga ferawe'em ire amunipo 'ā ore pē moryteei te 'ga ree. Oro'me amunipo 'ā ore erowiarukaa pē nupe rakue. A'eramū amunipo 'ā Janeruwarete 'ga pētywera moire'ema pē nui rakue. A'eramū amunipo 'ā pēē peje-wau mama'eukwaawa rapyaw ipe pejemanū re. ¹⁸ Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū amanūmū rakue. A'ere 'gā nanē amunipo 'ā nowyru'jawi a'jea futat amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire. ¹⁹ A'jea futat amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā jane jarejemogypyka futatee futat jarejemogyau Kristu 'ga ree. A'ere amunipo 'ā jane kokari jarejemogyau. A'eramū amunipo 'ā jane jare'arasigamū tekotee 'gā 'arasiga apyraapa.

²⁰ A'ere 'ā nanarūi futat. Kristu 'ga 'ā oferap futat rakue. A'eramū jane "Kristu 'ga rerowiaaramū nanē jareferapa jaremanū re nū" 'e rerowiaa futat. ²¹ Ymā 'ā A'tāu 'ga nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā 'ga amanūmū rakue. A'eramū jane 'agamū jaremanūmū. 'Ga ree futat ajee 'ā jane nanē jane manūi nū. A'ere 'ā 'awamū Kristu 'ga ferawi amanū re rakue. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū jane nanē jareferapa nū. ²³ Kristu 'ga futat jane upe oferaw ypy ma'efera. A'eramū nipo jane 'ga remiayuwamū nanē jareferapa 'ga ruramū nū.

²⁴ A'ere 'ā 'ga nuri we. 'Ga rur ire te nipo Janeruwarete 'ga 'ga ree iporomutare'ema 'gā pājē pojekai 'gā nui. A'ere 'ā 'ga iapopawe'emawe 'ga futat 'ga reni 'wyriaramū janee. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue: "Anure nipo Janeruwarete 'ga Kristu 'ga mīi 'wyriaramū 'gā nupe najuejue etee futat", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. Naojeupe rūi 'ga 'ga mīina 'wyriaramū. Tekotee 'gā nupe tee 'ga 'ga mīina 'wyriaramū. Kristu 'ga futat mama'eukwaawa 'wyriara remiayua momapa. Ae manūa nanē nipo 'ga imateepapa nū. A'eramū te nipo ae namanū'jawi futari. Kristu 'ga futat nipo mama'eukwaawa 'wyriara pājē pojekau jui. Emiayua pājē reewe futat nipo 'ga ipojekau jui. A'eramū futat nipo 'ga mama'e monoupap katu katu 'Uwarete 'ga po pe. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat nipo 'ga iapou. A'eramū taetu nipo 'ga 'Uwarete 'ga mogou katu katu 'wyriararetereteramū jarejeupe. Ojeupe nanē 'ga 'uwa 'ga mogou 'wyriararetereteramū. A'eramū taetu nipo 'ga ruwa 'ga 'ūina mama'e jararetereteramū.

²⁹ Noferawi amanū ma'efera 'gā 'e re amunipo 'ā ma'eramū 'gā amū ojepymīāukaa ekoete 'y pe amanū ma'efera 'gā nee, 'gā ferawa resaukaa? Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā 'gā nojepymīukari tee 'y pe 'ga amū upe rakue. ³⁰ Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amusipo 'ā ore ma'ja mome'wau arakou au'jeteramū orojejukaukaa ja'wyja'wyukat ee 'gā nupe. A'ere 'ā a'jea futat te Kristu 'ga ferawi rakue. A'eramū je tejekōējamū pē nee. A'eramū je tejemome'wau pē nupe. Jejui Kristu 'ga ree, Jare-

jararete 'ga ree ako jane jemujari ikue. A'eramū je tejemome'wau pē nupe. Jejui Kristu 'ga upe je porowykyi tekou. A'eramū 'gā afuweramū je ree. Amanū ma'efera 'gā ferawe'em ire amunipo 'ā je naporowykyi futari Kristu 'ga upe. A'eramū amunipo 'ā 'gā afuwere'emamū je ree. ³² Efesu pe je rekoi. Iraikoāi futat 'auwara 'gā je rerekoi. Sā'ā 'miara ae 'u ja'wyja'wya. Nan futat 'auwara 'gā je ka'migi ja'wyja'wy je rerekou. Jejui Kristu 'ga je imome'u are 'gā je ka'mika ja'wyja'wy je rerekou. Amanū ma'efera 'ga ferawe'em ire amusipo 'ā je 'gā mamara'neukar ekoetei tejee? Naani. Namamara'neukar ekoetei amunipo 'ā je 'gā tejee. 'Gā 'jawe etee futat amunipo 'ā je iapou. "Pe'je ki sajemi'wat, kawājaiwa rykua nanē nū. Ai'iwe nipo jane manūi 'ja. Jaremanūme'ewe sajemi'wa'wa'ri 'jau 'wei", 'jau ekoete amunipo 'ā je 'gā 'jawe etee tekou.

³³ A'ere je na'gā 'jawe rūi je rekoi. Pejemoryteekat kasi 'gā nupe ne. Ia'wyre'ema 'gā pyri pejeko re pēē nanē pejemu'jag ia'wyre'emamū nū. ³⁴ Au'je mama'e tywera pēē iapo re. "Jarejuwarete 'ga remiayuwareteramū jane jemogyi", pe'je nipo nanuaramū numiamū. A'ere nipo pēē mū nepejemogypygyi futari 'ga ree. Aipo a'e je pē mojenosiukaawamū.

Oferap ma'e

³⁵ Pēē mū nipo 'jau jee: "Maran sipo ajee Janeruwarete 'ga amanū ma'efera 'gā moferawi? Maran sipo ajee oferap ma'e 'gā netea?" 'jau nipo pēē. ³⁶ Aipo 'jaramū pēē nepekwaawi futari. Sā'ā ae y'wa'jya tyma. Y'wa'jya 'ā oto'omaw etee. A'eramū 'ā iywyter ipewara etee 'ua opoa jui y'wa 'ywa mū. ³⁷ A'jya etee 'ā pēē ityma. Nay'wa 'ywa rūi 'ā petym. Otyim ire etee 'ā y'wa'jya opopoa, waranupa 'ā. Opopot ma'ea 'ā naa'jya 'jawe rūi. Nan tee futat oferap ma'e 'gā netea. Naa-manū ma'efera 'jawe rūi 'gā netea. ³⁸ Wemifutar imū etee futat 'ā Janeruwarete 'ga y'wa'jyi apoi rakue. Juowuu a'jya naamyneju a'jya 'jawe rūi. Opopor ire i'ywa naju'jawe rūi ajemogyau nū.

³⁹ Nan tee futat naju'jawe rūi eko ma'eramū aero'oa. Namiaro'o 'jawe rūi janero'oa. Nawyra'i o'o 'jawe rūi nanē janero'oa nū. Napira 'jawe rūi nanē janero'oa nū. ⁴⁰ Ywag ipewara naywy pewara 'jawe rūi. Ywy pewara esage futat. A'ere naywag ipewara resage 'jawe rūi. ⁴¹ Kwara 'ā enyfuakat futat. Jay nanē 'ā eny futat numiamū. A'ere nakwara reny 'jawe rūi jay renya. Najaytata reny 'jawe rūi nanē 'ā nū. Naju'jaju'jawe rūi 'ā eny ma'e renya.

⁴² Nan tee futat janerete yaua na'auwarera 'jawe rūi. 'Awamū jarejero'wau jaremanūmū. A'ere nipo anure jane ferawi jarejero'wuu'jape'ema jaremanū'jape'ema futat nanē nū. ⁴³ Otymamū 'ā ae amanū ma'eramū afuakare'emamū. Aereumera 'ā nifuakari. Otyweruuarāmū nanē 'ā ae nū. A'ere nipo anure oferapa 'ga fuakaramū, okaturamamū nanē nipo 'gā nū. ⁴⁴ 'Awamū 'ā ae ywy pe futat ojetymi. A'ere anure ae ferawi ywag ipe awawamū te. Ywy pewara 'gā netea naywag ipewara 'gā nete 'jawe rūi. ⁴⁵ Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe ee rakue: "Kūima'e ypy

'ga, Atāu 'ga, Janerwarete 'ga iapou rakue, eko ma'er-amū rakue", 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. A'ere ajepeja kūima'e 'ga, Jejui Kristu 'ga te jane upe okoeteete ma'ea. A'eramū 'ga te jane mogyau ete Jarejuwarete 'ga ra'yramū. A'eramū nipo 'ga futat jane mū'jāu tywy awi. ⁴⁶ Janepy 'ga te aje 'ā naywag awi rūi 'ut rakue. 'Yja apopyrera 'ga te 'ā poromū rakue. A'ere 'ā Jejui Kristu 'ga ywag awi 'ut ma'efera te. Anure te 'ā 'ga ruri rakue. ⁴⁷ Ymā te 'ā Janerwarete 'ga 'yja apoi janepyramū rakue. Aipo 'ga rera 'ā Atāua rakue. A'ere 'ā Jejui Kristu 'ga ruri ywag awi te rakue. ⁴⁸ Ywy pewaramū aje 'ā janeretea 'yja apopyrera 'ga retea 'jawe etee futat. A'ere nipo jane anure ywag ipe oo ma'er-amū janerete jemu'jagi ywag awi 'ut ma'efera 'ga rete 'jawewaramū. ⁴⁹ Awamū jane jemogyi 'yi apopyrera 'ga 'jawe. Anure te nipo jane jemogyi ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jawe.

⁵⁰ 'Yi apopyrera janeretea nooi futari ywag ipe. Janero'o, janery. Mīmera nooi ywag ipe. 'Yi apopyr-eramū jane jaremanūmū futat. A'eramū 'yi apopyrera awawe'em ywag ipe.

⁵¹ A'eramū je 'awamū pēnemikwaawe'ema mū ree pē mueapyoukaa. Jejui 'ga ruramū nipo jane 'ga rerowiaaramū jarejemogyau je futat amū. Najuejue etee futat nipo jarejemu'jaga 'ga 'jawe. Amanū ma'efera 'gā, eko ma'e 'gā. Mīmeramū nipo jane jareje-sowo'gōka 'ga 'jawe futat.

'Ga ruramū nipo ywagipewara 'ga amū jumi'aranūū pyau. Ipyrauwe nipo jane jarejesowo'gōka kamēsīete Jejui 'ga 'jawe futat. Jumi'aranūū pyrauwe nipo amanū ma'efera 'gā nanē ū'jāu tywy awi nū. A'eramū futat nipo 'gā ojesowo'gōka imanūū'jawe'emamū ajem-ogyau. Eko ma'efera 'gā nanē nipo ojesowo'gōka imanū'e'emamū.

⁵³ Janerete yaua nipo 'ga a'eramū futat imua janee. A'ea namanūi janee. A'eramū futat nipo ae manūa ateeepawamū. Ymā te 'ā Janerwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are 'gā amū nupe ee rakue:

"Anure nipo Janerwarete 'ga reni 'wyriaramū jane upe.

A'eramū futat nipo ae amanūū'jape'ema.

'Ga te 'ā ae manūa omateepap.

A'eramū ki jane 'ga je'ega etee futat enupa", 'jau 'gā 'ā ikwasiarukaa rakue. A'eramū nipo anure Janerwarete 'ga amanū ma'erama 'gā mu'jaga 'gā sowo'gōka imanū'e'emamū etee futat nū. Ymāwarera 'gā nemikwasiarer imū etee futat nipo 'ga aipo apou. ⁵⁵ Sā'ā jawa'jyra ae kutuga. A'eramū 'ā ae akutukarera jawa'jyra jukau. A'eramū 'ā aipo jawa'jyra ae kutugu'jape'ema. Nan tee futat Janerwarete 'ga ae amanū mateepawi ae wi. 'Ga imateepaw ire ae amanūme'em. A'eramū jane aipo rapesakaramū jarekyjawe'em jaremanū awi. Nitywi futari nipo ae jero'wua poromū. Ae manūa nanē nipo otywe'emamū nū. ⁵⁶ Awamū jane manūi futari janepy 'ga 'ā jare-mote'aawer are. Atāu 'ga 'ā nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ga a'eramū amanūmū rakue. 'Ga ree 'ā jane nanē 'ga je'ega renupe'ema rakue nū.

A'eramū jane nanē jaremanūmū nū. ⁵⁷ A'ere Jane-jararete 'ga, Jejui Kristu 'ga jane moferawi nū, werowiarāmū nū. A'eramū futat nipo jane jare-manūū'jape'ema. A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee.

⁵⁸ A'eramū ki pēē Jejui 'ga rerowiar ywyapiau pejem-ogyau. Jarejararete 'ga upe etee pejeporowykyau peje-jemogyau. Jarejuwarete 'ga upe jane porowykyramū janeremiapoa esageramū 'ga upe. A'eramū ki pēē pe-jeporowykyau 'ga upe au'jeteramū futat, 'ga remifu-tara apou 'ga upe.

Judeja ywy pewara 'gā nupe ka'aranūū monoa

16 'Awamū je pē mu'ei Judeja ywy pewara 'gā nupe ka'aranūū pēē imono are. Jerusareg ipe kwai-wete ikaraemāe'ema 'gā jemogyi. A'eramū ki jane ka'aranūū monou 'gā nupe. Garasi ywy pewara 'gā, Je-jui 'ga rerowiaara 'gā je amu'e aipo are ai'i. A'eramū je 'awamū pēē nanē pē mu'jau ee nū. ² Morowykye'ema rupi pejejatykaaw ipe pēē ka'aranūū pe rerawau yrū pype 'gā nupe. Pēē mū nipo pejeporowykyau peje'wyr-iara 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā pē mepyyu. A'eramū ki pēē kwaiweteu'i ka'aranūū pe monou'i yrū pype 'gā nupe. Pēē mū nipo ināinānī'ī etee pēporowyky repya. A'eramū pēē ināinānī'ī etee futat ape monou yrū pype 'gā nupe. Aipoa pēē tejenunewe iapo re nipo je ka'aranūū renūine'ema tekou pē nupe. ³ A'eramū nipo je pēnemimono'ogera etee futat tewau ipyyka imonou Jerusareg ipewara 'gā nupe. A'eramū ki pēē 'gā amū nesaka Jerusareg ipe erawaramū. Pēnemimū'ēmera 'gā kwaaw ire je ka'arana kwasiaa imonou 'gā nee. "Kweramū Korītu pewara 'gā nemimonofera 'gā. Ka'aranūūa 'gā werooukat pē nupe, pē poaawamū", ta'e inuga 'gā nupe ka'aran are ikwasiaa 'jau. A'eramū 'gā jeremikwasiarera rerawau pēnemimono'ogera ka'aranūū reewe Jerusareg ipewara 'gā nupe, Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe 'jau. ⁴ Maranamū nipo je esager-amū je nanē tewawe'em nū. Maranamū nipo je oi fu-tari. Je oramū nipo pēnemimū'ēmera 'gā awau je rupi.

Paulo 'ga remiapo

⁵ Masetoni ywy pe ra'ne je oi. A'e awi futat nipo tewau pē pyri. ⁶ Peu nipo je tepytau pē pyri amana po'oga poromukuran. Pejejewi je oramū ki mama'ea pemut jee jeremirerooramū. Ma'ape katu nipo je oi aipo awi. Nakwaawi we je tewawa. ⁷ Najeoweri je kamēsīete pē pyri. Pē pyri tekofukuu'ia te je afutat, Jarejararete 'ga ifutar ire.

⁸ Awamū je rekoi Efesu pe. Nooa'nei we je 'aw awi. Pētekosti 'jawa 'ara kwaw ire te nipo je oi, jare-jatykaawa 'ara kwapaw ire te nipo je oi 'aw awi. ⁹ Jejui 'ga je amome'u 'auwara 'gā nupe. A'eramū 'gā kwai-wete 'ga rerowiaa. Amumera 'gā te ajee nafutari 'ga mome'ua. Nuerowiari nanē 'gā 'ga nū, je 'ga mome'uramū.

¹⁰ Janejararete 'ga upe Timoteo 'ga porowykyi je 'jawe etee futat. A'eramū ki pēē pejejekau esage 'ga ree,

pejejepyri 'ga oramū. ¹¹ Peago'o kasi 'ga ne. Mama'ea etee ki pēē imonou 'ga upe 'ga remirerooramū. Pejepota'waramū etee 'ga ree. Pē pyri oo re nipo 'ga ruri 'au je pyri nū. Janerewirera 'jawewara 'gā amū nupi nipo 'ga 'ua. A'eramū je 'gā napesaka nipo te'ŷina.

¹² 'Awamū je Aporu 'ga mome'ui pē nupe. "Ekwap Korītu pewara 'gā nesaka. Jarejewirera 'jawewara 'gā nupi ekwapa", a'e je Aporu 'ga upe ai'i. A'ere 'ga nioweri 'gā nupi. Meewei tee te nipo 'ga oi pē nesaka.

¹³ Perowiar ywyapi ki Jejui 'ga. Pekiye kasi 'ga rerowiare'ema 'gā nui ne. Jejui 'ga ki pemome'u 'gā nupe. ¹⁴ Pejepota'wa esageramū pejejeue pejeporowykyau esage nanē Jejui 'ga upe nū.

¹⁵ Estefana 'ga ako opytuna 'gā netee Jejui 'ga rerowiar ypyramū Akaja ywy pe ikue. Jejui 'ga rerowia ypy we ako 'gā oporowykyau 'ga upe ikue, ajamu'jau 'ga ree ikue. ¹⁶ A'eramū ki pēē 'gā je'ega renupa. Pejejeupe 'ga 'eawer imū etee futat pēē mama'e apou. Kwe pe nipo Jejui 'ga ree moromu'jara 'gā amū akou 'gā nee nanē pejeapyakau nū. 'Gā pyri oporowyky ma'e 'gā nanē poromū nū.

¹⁷ Estefana 'ga, Fortunatu 'ga, Akaiku 'ga. Mīmera 'gā jemuekōēāina je pyri 'gā nura. Muku te 'ā peko je wi. A'eramū 'ā pēē je poare'ema. A'ere 'ā 'gā nuri je poaa rai'i. ¹⁸ Je muekōēāina 'ā 'gā 'ua rai'i. Pēē nanē nipo 'gā pē muekōēāina pē mogyau. A'eramū ki jane 'jau 'gā nupe: "Ore muekōēāi ako pejepe ai'i. A'eramū pēē

esage ma'eramū oree", 'jau ki jane 'gā nupe 'gā muorypa ee.

Oje'ega 'ga imonou 'gā nupe 'gā futaa

¹⁹ Asia ywy pe je rekoi. 'Auwara 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa. Akira 'ga wemireko ēē retee, Prisira ēē retee oje'ega mono pē nupe pē futaa. 'Gā nog ipe Jejui 'ga rerowiaara 'gā ajatykau ojemu'jau Jejui 'ga ree. 'Gā nog ipe ajatyka ma'e 'gā nanē oje'ega monou pē nupe nū. ²⁰ Najuejue etee futat janerewirera 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa.

Jejui 'ga rerowiaaramū ki pejoman, pejejafutaa.

²¹ 'Awamū je rete futat ka'arana kwasiari inuga pē nupe: "Teje'ega amono pē nupe pē futaa", Pauloramū je ikwasiari pē nupe.

²² Jarejuwarete 'ga Janejararete 'ga ree iporomutare'ema 'gā nereko tywera je afutat.

"Ere ejua kamēsīete, ki Jejui", 'jau je Jarejararete 'ga upe.

²³ 'Ga rerowiaaramū je pē futari. Jarejararete 'ga resage pē nerekoa nanē je afutat nū. ²⁴ Jeporomutar esage je pē nee. Jejui Kristu 'ga perowiat je 'jawe. A'eramū je tepota'wa esageramū pē nee.

Kweramū etee jeje'ega pē nupe.

2 Korītu

Korītu pewara 'gã amū nuerowiari Paulo 'ga. Nafutari 'gã 'ga remikwasiarera. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaru'japa imonou Korītu pewara 'gã nupe, 'gã mueapyou oporowyky are. NaPaulo 'ga etee rūi ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

1 Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou pē nupe. Timoteo 'ga ako je pyri. Je 'ã Jejui Kristu 'ga remi-monoferamū. Ymã te ako Jejui 'ga je monoi kwe pewara 'gã nupe omome'waramū ikue. "Kwe pe ekwap je mome'wau ekou 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat 'ga je monou kwe pewaramū pē mu'jaukaa ojee ikue. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou Korītu pewaramū pē nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe. Akaja ywy pe okwasi'o ma'eramū pē nupe nanē je ikwasiaa imonou nū. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe je imonoi.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga nanē 'ã Janejararetea futat nū. 'Gã nesagea pē nerekoa je afutat. 'Gã pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Jarejuwarete 'ga simuoryp

³ Janeruwarete 'ga futat 'ã Janejararete 'ga Ruwaretea, Jejui Kristu 'ga Ruwaretea. Ipota'wa 'ã 'ga jane ree jepi. Janeruwarete 'ga 'ã jane poat mama'e apo are kwaiwete. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee.

⁴ Ore upe mama'e tywera jeaporamū, Janeruwarete 'ga ore mojemogypyka jui ojee ai'i. A'eramū ore nanē pē poaa 'ga oropoawera 'jawerimū etee futat. ⁵ Ymã 'ã ia'wyre'ema 'gã Kristu 'ga rereko tyweretei rakue. Nan tee futat ajee 'gã 'ã ore rereko tyweri, Kristu 'ga rerowiaaramū ore jemogyramū. A'ere 'ga 'gã ore rereko tyweramū Kristu 'ga reko ore pyri ore mouagukaa ore rereko tywera upe. ⁶ 'Gã orojereko tywer ire miamū ore pē poari Jejui 'ga rerowiar ywyapiukaa pē nupe. Kristu 'ga wejue ore poat ore mouagukaa orojereko tywera upe. A'eramū ore nanē pē poararūmū pē mouagukaa nanē jupe nū. ⁷ Orojemogypyka arajemogyau Jarejuwarete 'ga pē poar are. 'Ga rerowiare'ema 'gã nipo pē nerekou tyweaete ore rereko tyweawera 'jawerimū etee futat. A'eramū nipo "Janeruwarete 'ga pē poaa ore poawera 'jawerimū etee futat" 'ea jane 'ã sikwaap.

⁸ Pēē 'ã jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ã jerenyra 'jawe. A'eramū je 'awamū tejerereko tywera mome'wau pē nupe. Asia ywy pe je rekoramū 'gã je rereko tyweretei kwaiwete. ⁹ Janeruwarete 'ga je jukaukaa werewi 'gã nupe. A'eramū je tejemuaēma tejee. "Je juka sipo 'gã pa", 'jau je tejeupe etee futat ai'i. A'eramū je tepoia tejee tejemogypyg awi. A'eramū je tejemogypyka Jarejuwarete 'ga ree etee futat 'awamū. Ae moferapara

'ga ree etee futat je tejemogypyka tekou 'awamū.

¹⁰ Ma'eramū 'ga 'ã je a'gui 'gã nui je jukaukare'ema 'gã nupe. Anure nanē nipo 'ga je a'gui 'gã nui nū. Ajemogypyk je 'ga ree. "Janeruwarete 'ga nojejukaukari 'gã nupe. 'Ga te nã'ã nojejukaukari 'gã nupe re'ã", 'jau je tejeupe jepi. ¹¹ A'eramū ki pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe je ree. "Epoar iki Paulo 'ga, ki Ku'jyp. Ea'gu ki 'ga 'ga ree ifuwet ma'e 'gã nui", 'jau ki pēē 'ga upe je ree. A'eramū 'ga je jukaukare'ema 'gã nupe, ojeupe pejeje'ega pēē imonou'jau'jaw ire. A'eramū nipo 'gã kwaiwete Jarejuwarete 'ga muorypa je jukae'em are.

Paulo 'ga wea'aramū kwe pe te nū

¹² Janeruwarete 'ga 'ã je poat akou jepi. A'eramū 'ga je mogo esageukaa wowase jepi. Pē neape taetu je 'ã tekou esage jepi. A'eramū je tejerowiaa pē pype teko esage are. Naje'mei je pē nupe. Pē pype tekou tejemuawapia tekou jepi. Aipoa Janeruwarete 'ga ifutaa. Najemogypygi futari je te'akwaaw ekoete are.

Janeruwarete 'ga wejue opota'waramū je ree. Opājē 'ga imua jee. A'eramū taetu je tekou esage pē pype.

¹³ Namama'eay are rūi je ka'arana kwasiari pē nupe. Mama'e aye'em are etee te je ikwasiari imonou pē nupe. A'eramū pēē imogytau pejejeapyoramū ee. Ee pēneapyoa je afutat. ¹⁴ 'Awamū nipo nepēneapyopawi ee pejejemogyau. A'eramū ki pēē pejejea'aramū ee. A'eramū nipo pēē pejejeapyokaturamū ee. A'eramū nipo pēē Jarejararete 'ga ruaw ipe pejeku'iramū je ree. Jejui 'ga ruaw ipe pejeku'iramū je ree pejejee jeku'i 'jawerimū etee futat.

¹⁵ Ee pēneapyo are je jemogypygi tekou ikue. A'eramū je 'jau tejeupe: "Too Korītu pewara 'gã nesaka 'jau nū kwy", 'jau je tejeupe ikue numiamū. "Masetoni ywy pe tewau tapytaaip Korītu pewara 'gã pyri 'jau", a'e je numiamū. "A'eramū tewau kwe pe 'gã nui. A'ere je tejewya tepytaa'iwu'japa 'gã pyri 'jau nū kwy", 'jau je tejeupe ikue numiamū. "A'eramū nipo je 'gã maku'iu'jawi tejee re'ã", 'jau je tejeupe numiamū. Je jewyramū amunipo 'ã pēē mama'e mua jee Judeja ywy pe jeremirerooramū. A'ere je nooi. ¹⁷ Jerea'at amutee te je nū. A'eramū nipo pēē mū 'jau jee: "I'me te Paulo 'ga oree 'we", 'jau nipo pēē mū jee. A'ere je naje'mei futari pē nupe. Maran gatu gatu etee mama'ea jee.

¹⁸ Janeruwarete 'ga 'ã ni'mei futari. U'ewer imū etee

futat 'ā 'ga mama'e apoi. A'eramū je nanē te'me'emamū pē nupe nū. Namoryteei je pēē te'eawer are. ¹⁹ Jejuī Kristu 'ga ako je amome'u pē nupe ai'i. Timoteo 'ga, Silasi 'ga. Mīmera 'gā netee ako je Jarejuwarete 'ga ra'ya 'ga mome'wau pē nupe ai'i. Mama'e a'jea etee 'ā Jejuī Kristu 'ga omome'u rakue. 'Ga futat ako Jarejuwarete 'ga imome'waukaa oree ikue. A'eramū ore nanē mama'e a'jea etee imome'wau pē nupe. ²⁰ U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi Jejuī Kristu 'ga upe. U'eawer imū etee futat Janeruwarete 'ga Jejuī Kristu 'ga muri janee. A'eramū jane 'ga je'ega rerowiaa. "A'jea futat 'ga remiapoa", 'jau jane 'ga upe. A'eramū jane 'ga muorypa Jejuī Kristu 'ga ree. ²¹ Janeruwarete 'ga futat 'ā Jejuī Kristu 'ga rerowiarukaa oree. Pē nupe nanē 'ga futat 'ga rerowiarukaa rakue. 'Ga futat 'ā jane mujat Jejuī Kristu 'ga ree. 'Ga futat 'ā jane mogyau wemiayuwamū. ²² Sā'ā jane jarejera kwasiara jarekaraemā are. A'eramū 'ā tekotee 'gā janekaraemā kwaapa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga U'agesage muri wemiayuwamū janee. A'eramū jane jarejemogypyka 'ga 'eawer are: "Te'agesagea je amono pē nupe ra'ne. A'eramū je anure mama'e monou pē nupe kwaiwete" 'eawer are jane jarejemogypyka jarejemogyau. ²³ Janeruwarete 'ga je kwaap. "Naje'mei je", a'e je 'ā 'ga remianuwamū. Najeje'eg wyrafeniweri wejue je pē nupe. A'eramū je tewawe'em pē pyri ai'i. ²⁴ "Je te 'ā pē'wryiara. A'eramū ki pēē mama'e apou je'eawer imū", 'jawe'em je 'ā pē nupe. Pekwaap futat 'ā Jejuī Kristu 'ga. A'eramū je 'jawe'em pē nupe: "Jejuī 'ga ki perowiat", 'jawe'em je 'ā pē nupe. A'ere je pēnorywa tee ifutari. A'eramū je mama'e apou pē nupe pē muorypawamū.

2 Pēnorywa je afutat. Ma'eramū 'ā je nooi pē pyri. "Kasi je 'gā pyri tewau teje'ega moywrafeni 'gā nupe ne kwy", 'jau je tejeupe. "A'eramū amusipo 'ā je 'gā mu'arasigu'japa etee", 'jau je tejeupe. A'eramū je a'eramū tewawe'em pē pyri. A'eramū je ka'arana etee ikwasiara imonou pē nupe. ² Pē mu'arasig ire sipo awyja je maku'iu? Naani. Pejemu'arasig ire naje maku'i pejepe. ³ A'eramū je a'eramū 'jau tejeupe ai'i: "Nooi pa je 'gā pyri kwy", 'jau je ai'i. "Kasi a'e pe je 'gā mu'arasigi etee tewau ne kwy", 'jau je tejeupe ai'i. "A'eramū je nanē te'arasigamū 'gā neewe ne kwy", 'jau je tejeupe ai'i. Pē'arasig ire nitywi je maku'iaara 'ga amū. Ma'eramū 'ā je ka'arana etee ikwasiara imonou pē nupe ikue. "Pepoit mama'e tywera apo awi", 'jau je ka'aran are imonou pē nupe. Jeremikwasiarera resag ire mama'e tywera apo awi pejepoira je maku'i. A'eramū pēē nanē pejeku'iramū pejemogyau je 'jawe futat. ⁴ Pē nupe ka'arana kwasiara je tejaa'wau pē nee ai'i. Najeporomu'arasigiweri je pē nee ai'i. A'eramū je tejaa'wau pē nee ai'i. "Ojee jeporomutara 'gā ikwaawa je afutat", 'jau je tejeupe etee futat ai'i. A'eramū je ka'arana kwasiara imonou pē nupe ai'i.

Jaretywer awi janepoiriweramū 'ga imoia jane wi

⁵ Mama'e tywera apoara 'ga, 'uwa 'ga remireko ēē rerekwara 'ga, je mu'arasig etee ojee ai'i. Pēē mū taetu nipo 'ga pē mu'arasiga pē mogyau rai'i. ⁶ A'eramū nipo pēē 'ga rerekou tywea ee rai'i. A'eramū je 'awamū 'jau pē nupe: Au'je ki 'ga rereko tywer ire. ⁷ 'Awamū ki pēneatee futat 'ga remiapofer awi. Pemur iki 'ga pejejepype nū. Kasi a'e pe 'ga poireteetei Jejuī 'ga rerowiar awi ne, 'jau je pē nupe. ⁸ A'eramū je 'jau pē nupe: 'Ga ree pejeporomutara ki peesaukat 'ga upe. Pereko esage etee ki 'ga, 'jau je pē nupe.

⁹ Pē nupe ka'arana kwasiara je 'jau tejeupe etee futat ai'i: "Wenup sipo 'gā jeje'ega? Wapo sipo 'ga mama'ea ojeupe je'eawer imū?" 'jau je tejeupe ai'i. A'eramū je ka'arana kwasiara imonou pē nupe ai'i. A'ere ako peenup tāmējē jeje'ega ai'i. A'eramū a'ea je muorypa.

¹⁰ 'Ga remiapofer awi pēneateeramū je nanē jereateeramū jui nū. Pē 'jawe etee futat tejeateeramū 'ga remiapofer awi. Kristu 'ga remianuwamū je 'i: 'Ga remiapofer awi jereateeramū tekou, 'jau je 'ga remianuwamū. ¹¹ 'Ga remiapofer awi jarejeateemamū nipo mama'eukwaawa 'wryiara jane mote'ari ee. "Janete'ara mama'eukwaawa 'wryiara afutat" 'ea jane 'ā sikwaap. A'eramū jane jarejeateeramū aipo 'ga remiapofer awi. Kasi a'e pe mama'eukwaawa 'wryiara jane mote'areteetei ee ne.

Kristu 'ga retee jane mama'eukwaawa 'wryiara retygi

¹² Troate pe je oi peuwara 'gā nupe Jejuī 'ga ree morogyta esage mome'wawamū ai'i. Jejuī 'ga mome'wawamū je oi ai'i. Ojepyri je waēmamū 'gā aku'iramū je ree ai'i. "Taruenupe eneje'ega 'jau", 'jau 'gā jee ai'i. Janejararete 'ga te 'gā moporenuwiwerukaa jeje'eg are ai'i. A'eramū 'gā oporenuwiweramū ee. ¹³ A'ere je jemuaēmi jarejewirera 'jawewara 'ga ree, Tito 'ga ree. "Peu futat je oi ene rekoa", e'i 'ga jee ikue. A'ere 'ga nuri we owaēma peu. A'eramū je a'eramū tewau pe awi ai'i nū. Tewau Masetoni wyw pe Tito 'ga rekaa ai'i.

¹⁴ A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga remiapofer are. Janeruwarete 'ga te 'ā jane poaa mama'eukwaawa 'wryiara retyg are. Kristu 'ga 'ā mama'eukwaawa 'wryiara retyka rakue. A'eramū jane Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū etyka 'ga retee futat. Sā'ā jany kasiga reafena kwasi'oa jany kasiga ojee imono re. A'eramū 'ā jane pyriwara 'gā jany kasiga reafena renupa. Nan tee futat jane Jejuī 'ga mome'ui jarejepyriwara 'gā nupe, 'ga rera muāina 'gā nupe. ¹⁵ Sā'ā judeu 'gā mama'e kasiga rapya Jarejuwarete 'ga muorypawamū rakue. Nan tee futat jane 'ga muorywi Jejuī 'ga mome'uramū. Janeje'ega renupara 'gā amū nipo Jejuī 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'gā katu'oka 'gā mogyau wemiayuwamū. A'ere nipo janeje'ega renupara 'gā amū nuerowiari futari Jejuī 'ga. A'eramū nipo 'gā awau ajemogyau mama'eukwaawa 'wryiara rape rupi. ¹⁶ Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā nupe

Jejui 'ga mome'ua mama'e pysoga 'jawe. Ni-paruerowiarweri 'gā Jejui 'ga ree. Sā'ā mama'e pysoga pyri ae oe'ema. Nan tee 'ga rerowiare'ema 'gā nupe 'ga mome'ua nia'wyri. A'eramū 'gā amanū re awau muku 'ga wi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe te 'gā oi. A'ere Jejui 'ga rerowiaaramū jane upe 'ga mome'ua jany kasiga 'jawe. Jareparuerowiarweramū jarejemogyau 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga jane katu'oka jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū 'ga jane manū re jane mogyau ojeypyri nakwaparimū ete rūi futat. Awŷja sipo ajee Jejui 'ga mome'uarū kwe pewara 'gā nupe? ¹⁷ Ore futat 'ā 'ga oromome'uarū 'gā nupe. A'ere 'ā amumera 'gā Jejui 'ga mome'ui ka'aranū are etee ajemogyau. "Jejui 'ga pa je amome'u 'gā nupe kwy. A'eramū 'gā je mepyau 'jau kwy", 'jau imome'wara 'gā ajemogyau ojeupe. A'ere ore nanarūi. Janeruwarete 'ga 'ā ore monoukat Jejui 'ga mome'wawamū. A'eramū 'ā ore Kristu 'ga remiayuwamū 'ga mome'wau a'jea futat kwe pewara 'gā nupe. Janeruwarete 'ga remianuwamū futat ore 'ga mome'ui.

Janeruwarete 'ga je'eg yau

3 Pē nupe aipo imome'wau sipo ore jerowiarwi etee orojee? Naani. Nore kwaawi sipo pejepe? Ore kwaap futat pejepe. A'eramū ore 'jawe'em arajaupe ikue: "Korītu pewara 'gā najane kwaawi we. A'eramū jane jarejemome'wau 'gā nupe", 'jawe'em ore arajaupe ai'i. Ore kwaap futat ako pejepe ai'i. A'eramū ako ore orojemome'wawe'em pē nupe nū. "Kweramū Janeruwarete 'ga remiayuwamū 'ga amū. Paulo 'ga rera", aru'eu'jap sipo ore ka'arana monou ikwasiaa pē nupe ai'i nū? Naani. ² Pē futat ore mome'u pejepe ka'arana 'jawe. A'eramū pē nesakara 'gā pēneko esage nanē esaka nū. A'eramū nipo pē nesakara 'gā 'jau ajaupe: "Mama'e a'jea etee Paulo 'ga omome'u. Sā'ā 'ga remimu'efera 'gā, Korītu pewara 'gā jemu'ea ako esage are", 'jau nipo pē nesakara 'gā. Ore nanē nipo pejemogy esage kwaapa nū. ³ Kristu 'ga 'ā pē mogyau wemiayuwamū pē nupe omome'u re. A'eramū pē pejemogyau 'ga remikwasiarera ka'arana 'jawe. Naitapew are ikwasiaripyrera 'jawe rūi pē. A'eramū pē nesakara 'gā Kristu 'ga remiapofera resaka. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pyu futat 'ā Kristu 'ga jane mu'jagi wemiayuwamū. A'eramū jane resakara 'gā 'ga remiapofera kwaapa.

⁴ Ore orojemogypyk Jarejuwarete 'ga ree, Kristu 'ga ree nanē nū. A'eramū nipo ore pēneko esage resaka 'jau: "Janeruwarete 'ga te ako jane mono Korītu pewara 'gā mu'jau ikue. 'Gā nupe Kristu 'ga jane imome'uramū ako Janeruwarete 'ga 'ga rerowiarukaa 'gā nupe ikue", 'jau ore pē nesaka. ⁵ Naore tee rūi ako ore Jejui 'ga rerowiarukara pē nupe ai'i. Janeruwarete 'ga te 'ga werowiarukat pē nupe. Janeruwarete 'ga te 'ga omome'uukat oree pē nupe. ⁶ Janeruwarete 'ga te Jejui 'ga mome'uukat oree ikue. "Jejui Kristu 'ga pē imome'uramū Je'agesagea te 'ga rerowiarukari 'gā nupe, 'gā mogyau jeremiayuwamū 'gā momyauu", 'jau Janeruwarete 'ga oree ikue. A'eramū 'ga ore monou

kwe pe Jejui Kristu 'ga mome'wawamū ai'i. Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga 'jau janepy 'gā nupe rakue: "Teporogytafera renupare'ema 'gā je amono mukuu tejewi 'gā manū re", 'jau 'ga 'ā rakue. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mogyi 'ga remiayuwamū Kristu 'ga rerowiaaramū etee te. A'eramū 'ga jane manū re jane mogyau ojeypyri nakwaparimū ete rūi.

⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga renūina rakue. "Ere ejua ejeupia 'au je pyri", 'jau 'ā 'ga 'ga upe rakue. A'eramū 'ā Moisesi 'ga awau ojeupia uwytyra apyte'rarimū Jarejuwarete 'ga pyri rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa itapew are Moisesi 'ga upe rakue. 'Ga je'ega kwasiaramū 'ā Moisesi 'ga reakwara wenyfugamū 'ga wi rakue. A'eramū 'ā Israeu juapyrera 'gā ojeypyri 'ga jeyramū amā'jāuarūme'em 'ga reakwar are rakue. 'Ga reakwara renyfuga 'gā neakawayau rakue. Esage te 'ā Janeruwarete 'ga je'eg ymanera rakue. A'ere 'ā janepy 'gā nuenuwi futari Jarejuwarete 'ga porogytaa rakue. A'eramū 'gā 'ā amanūmū awau mukuu 'ga wi rakue.

⁸ A'ere 'ā Janeruwarete 'ga 'awamū U'agesage muri janee, Jejui 'ga rerowiarukaawamū janee. Esage futat 'ga 'Agesage porowykya! ⁹ Esage futat Janeruwarete 'ga porogytaa rakue. 'Ga porogyta mogytaramū janepy 'gā otywera kwaapa futat rakue numiamū. A'ere janepy 'gā nopoiri otywer awi rakue. A'eramū 'gā amanūmū awau mukuu Jarejuwarete 'ga wi 'ga porogytaa renuwe'em ire etee futat. A'ere esageramū futat Jejui 'ga mome'ua. 'Ga mome'ua jane erowiar ire Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū jane jaremanū re jarewau jarejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi. Aipoa 'ga porogyta yaua. "Teja'yra 'ga pē erowiarāmū je pē mogyi tejemiayuwamū. A'eramū nipo je anure pē mogyau tejepyri" 'ea 'ga porogyta yaua. ¹⁰ Esage futat Janeruwarete 'ga porogyta ymanera rakue, Moisesi 'ga upe 'ga remikwasiarukarera rakue. 'Awauwara morogyta yaua taetu aje 'ā esage ete Moisesi 'ga remikwasiarera resage apyraapa. ¹¹ Esage futat Janeruwarete 'ga porogyta ymanera. Namutamutarūi futat 'gā Moisesi 'ga remikwasiarera renuwi. A'etea esage futat 'gā nupe. A'ere jane 'awamū Jarejuwarete 'ga porogyta yau rerekoi. Esage futat 'ga porogyta yaua. Nateepawa'uweri futari 'ga porogyta yaua.

¹² Jarejuwarete 'ga porogyta are ore jemogypygi arajemogyau. A'eramū ore orokjawe'em Kristu 'ga mome'u awi. ¹³ Ymā 'ā Moisesi 'ga weakwara piari taity pyu weakwara renyfug awi rakue. Iwewa teepawa resaukaawe'emamū 'ga imonou oje'arimū rakue, Israeu juapyrera 'gā nupe esaukaawe'emamū rakue. Na'gā 'jawe rūi jane iapoi. ¹⁴ Ymā 'ā Israeu juapyrera 'gā naeapyo futari 'ga porogyta are rakue. 'Awamū mi-amū aje 'ā 'gā naeapyo ee. Moisesi 'ga remikwasiarera mogytaramū iapyka'jam ma'e 'jawe etee 'gā jemogyi. Kristu 'ga ree ojemujar ire te 'gā neapyoramū Jarejuwarete 'ga porogyta are. A'eramū 'gā ajemogyau

iapyakwafuk ma'e 'jawe. ¹⁶Jejui 'ga rerowiar ire nipo 'gā neapyoramū Jarejuwarete 'ga porogyta are. Sā'ā Moisesi 'ga weakwara piaro'woga Jarejuwarete 'ga pyri ojewyawamū rakue. Nan tee jane Jarejararete 'ga rerowiaaramū janereapyoramū 'ga porogyta are. ¹⁷"Janejararete 'ga", 'jau je. Jarejuwarete 'ga 'Agesage upe te je 'i. Werowiarāmū Jejui Kristu 'ga janetywera moia jane wi, Janeruwarete 'ga 'Agesage muri janee. A'eramū 'ga 'Agesagea jane mu'jaga Janeruwarete 'ga remiayuwamū. 'Ga 'Agesage jane rekoramū jane jaretywe'emamū rēwējēmī jaretywera pyu. ¹⁸Ymā Moisesi 'ga reakwara wenyfugamū Jarejuwarete 'ga pyri 'ga o re rakue. Nan tee Kristu 'ga remiayuwamū jane jarejumu'jaga 'ga 'jawe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mu'jaga Kristu 'ga 'jawewaramū. Anure taetu nipo jane jarejemogyau 'ga 'jawe futat.

Kristu 'ga ree etee ki jarejea simyī

4 Janeruwarete 'ga ajemuaēma ore ree. A'eramū 'ga ore mogou ojeupe oporowyky ma'eramū. Jejui Kristu 'ga mome'waramū 'ga ore mogou ojeupe ikue. A'eramū ore orojorypawe'emamū arajemogyau. ²A'eramū ore oropoiā mama'e tywera apo awi. Jemime miāmū futat ore mama'e tywera apowe'em. Oropoit futat ore mama'e tywera apo awi. Nore'mei futari ore Jejui 'ga ree. Nasigaty rūi ore Jejui 'ga mome'ui. Mama'e a'jea etee futat ore oromome'u arakou. 'Ga je'eg imū etee futat ore arajemogyau Jarejuwarete 'ga reape. A'eramū ore resakara 'gā 'jau nipo ajaupe: "Paulo 'ga ako esage Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat ojeupi oo ma'e 'gā netee", 'jau 'gā ajaupe, ore resaka. ³Jejui 'ga nipo ore imome'wau esage agawewi. A'etea nipo amumera 'gā naeapyoi ee. 'Ga rerowiare'ema 'gā nipo naeapyoi futari ee. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gā naeapyoi futari ee. ⁴Mama'eukwaawa 'wyriara wejue nuerowiarukari 'gā nupe. A'eramū 'gā weapyoe'emamū 'ga mome'u are. Mama'eukwaawa 'wyriara Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'wyriara. A'eramū wemiayuwa 'gā mueapyoukare'ema ee. Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga 'jawe futat. A'eramū mama'eukwaawa 'wyriara wemiayuwa 'gā mueapyoukare'ema 'ga ree. ⁵Jejui Kristu 'ga etee 'ā ore oromome'u 'gā nupe. "Jejui Kristu 'ga perowiat", 'jau 'ā ore arakou 'gā nupe. "Ore rerowiat pejepe", naru'ea'uweri 'ā ore 'gā nupe. "Jejui Kristu 'ga perowiat", aru'e te 'ā ore 'gā nupe. "Jejui Kristu 'ga 'ā Janejararetea. A'eramū pēē 'ga te erowiaa", 'jau 'ā ore 'gā nupe. 'Ga upe etee futat ore porowykyi arakou. A'eramū ore mama'e apou pē nupe, pē poaa 'ga rerowiar are. ⁶Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ywy apoi ywaga reewe rakue. A'e pype 'ga 'jau rakue: "Ypytunaiwa pype je 'ara mogoi", 'jau 'ga rakue. 'Awamū 'ā 'ga futat jane mueapyoukaa oporogyta are. Kristu 'ga kwaawukaa janee ikue. Janeruwarete 'ga 'ā esage ma'ea. 'Ga 'jawe etee futat Kristu 'ga. A'eramū jane Jarejuwarete 'ga kwaapa Kristu 'ga reewe futat.

⁷Namaira rūi jane. A'etea 'ā Janeruwarete 'ga ojekwaawukaa janee. Wa'yra 'ga nanē 'ā 'ga ikwaawukaa janee nū. Sā'ā ae mama'e esage monoa mama'e ryrū

pype. Mama'e esagea ae nomonoa'uweri japepo tywera pype. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega muri janetywera po pe rakue. A'eramū 'gā aipo jane imome'uramū wea m'yina ee etee. Najane ree rūi 'gā wea m'yī aipoa jane imome'uramū. Janeruwarete 'ga jane moporowykyukat ojeupe. 'Ga pājē mū etee te jane mama'e apoi 'ga upe. A'eramū janeremiapofera resakara 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa ee. "Ene te 'ā eneresage jepi. Mama'e esagea 'ā ereapoukat 'gā nupe epājē mū", 'jau 'gā 'ga upe 'ga muorypa ee.

⁸Amumē 'ā mama'e tywera jeapoi janee. A'ere 'ā jane nipoiri futari Jejui 'ga wi. Amumē 'ā jane jarejemiaporoma kwaape'ema. "Maran te je iapoi?" 'jau 'ā jane jarejeupe. A'ere Janeruwarete 'ga jane mueapyoi janeremiaporam are. ⁹Kwaiwete agawewi nipo jane ree iporomutare'ema 'gā jane rerekou tyweaete. A'etea nipo Jejui 'ga ako jane pyri. ¹⁰Sā'ā 'gā ore rerekoa. 'Gā fuewepawe'ema ore wi. Kamēsītītītī 'gā afueweramū ore ree. Sā'ā 'gā Jejui 'ga juka rakue. Nan tee futat 'gā fueweramū ore ree. A'ere Jejui 'ga jejukai ore ree. Ore apisiukare'ema 'ga 'gā nupe. Amanū re 'ā Jejui 'ga ferawi etee rakue nū. A'eramū 'ga akou ore pyri futat. A'eramū ore resakara 'gā 'ga ferawa rerowiaa. ¹¹Kwe pewara 'gā nupe ore Jejui 'ga mome'uramū 'ga ree iporomutare'ema 'gā afueweramū ore ree kamēsītītītī. A'ere 'ga nore apisiukari 'gā nupe. A'eramū ore resakara 'gā 'jau ajaupe: "Ako futat Jejui 'ga 'gā pyri ra'e. Ojejuka futat 'ga wemiayuwa 'gā nee ra'e", 'jau 'gā ajaupe, ore resaka. ¹²Jejui 'ga ore imome'uramū 'gā afueweramū ore ree. "Siapisi 'gā 'jau", 'jau 'gā ajaupe. A'ere 'ā pēē Jejui 'ga perowiat aipo are taetu. A'eramū nipo pēē pejewau 'ga pyri pejemanū re nakwaparimū ete rūi futat pejajemogyau.

¹³Ymā 'ga amū ikwasiaa Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are rakue. "Arowiat je tekou. A'eramū je imome'wau pē nupe", 'jau 'ā 'ga ikwasiaa rakue. 'Ga 'jawe ore reko. Jejui 'ga ore aruerowiat arakou. A'eramū ore 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. ¹⁴Janejararete 'ga manū re 'ā Janeruwarete 'ga Jejui 'ga moferawi etee rakue nū. A'eramū ore "Jejui 'ga jane erowiaaramū Janeruwarete 'ga jane moferapa etee jane manū re nū. A'eramū 'ga jane mogyau ojeypyri nakwaparimū ete rūi" 'e rerowiaa arajemogyau. Ore nanē nipo 'ga ore rerawau ojeypyri pē neewe. ¹⁵Pē nupe Jejui 'ga mome'u are ore orojereko tywerukaa etee futat 'gā nupe. Pejejeupe Jejui 'ga ore imome'uramū pēē 'ga rerowiaa. "Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree. A'eramū 'ga wa'yra 'ga mua ywy pe janetywera mepyawamū rakue" 'ea pēē erowiaa. Kwe pewara 'gā nanē nipo 'ga rerowiaa ojeupe ore 'ga mome'uramū. A'eramū ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa jarekatu'og are.

Anure nipo 'ga mama'e esage muri janee

¹⁶A'eramū ore a'eramū aruojere'emamū Jejui 'ga mome'u awi. Oreretea nipo oymanamū futat numiamū. Afuakare'emamū agawewi futat. A'ere Janeruwarete 'ga ore'aga momyau ore ore rekoramū.

¹⁷ Ore rerekou tyweaete agawewi futat 'gā. A'ere ore 'i etee orojeupe: "Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage muri janee, 'gā je rereko tywera apyraapa", 'jau etee ore orojeupe. A'eramū ore oropy'a'wyre'emamū orojereko tyweramū. Ore upe Janeruwarete 'ga remimurama esage futat 'gā ore rereko tyweawera apyraapa. ¹⁸ Noromūi ore orojeaa 'auwara mama'e are etee. 'Auwara mama'e teepaw ete kamēsīete. A'eramū ore orojea mūina Jarejuwarete 'ga ree etee futat. Janeruwarete 'ga te nateepawi futari. Ore upe 'ga remimurama nanē atepawe'emamū futat nū.

5 Tapūja 'jawe janeretea. Sā'ā ae tapūi apoa. A'ere 'ā tapūja to'omi kamēsīete. Nan tee futat nipo janeretea. Jane manūnamū nipo janerete nemamū futat. A'ere nipo jane manūnamū jane'aga oi ywag ipe. A'eramū nipo peu Janeruwarete 'ga janerete yau mua jane nū. Aipoa jarejete yau rerekou nipo jane ni-manūu'jawi futari. ² 'Awamū futar iki janerea'at ywag are. 'Awamū futat jareoweramū ywag ipe. Janerea'ar iki jarejete yaua jarejeupe imurawam are. A'eramū jane jarefaemamū ee, jarejete yau futat are. ³ Ywag ipe jane o re nipo Janeruwarete 'ga janerete yau muri janee. A'eramū nipo jane jarejemogyawe'em jarejetee'eme. ⁴ 'Au ywy pe jarejemogyau 'ā jane jarejaa'wau mama'e tywera rerajaa'wau. Janemanūweri jane 'ā numiamū. A'ere 'ā janeporomogyau'ruweramū futat jarejete are peu jareo re. Jarejete yaua jarejeupe imur ire jane jaremanūu'jape'ema. ⁵ Janeruwarete 'ga nanē ojepeyri jarejemogya afutat nū. U'agesagea ako 'ga amut janee ikue. "'Awamū je Te'agesage monoi pē nupe. A'eramū je anure mama'e mū monou'japa pē nupe nū", 'jau ako 'ga janee ikue. Ma'eramū 'ā jane 'ga 'eawera rerowiari jarejemogyau, "Anure je pē mogyi 'au tejepyri nakwaparimū warāu rūi. Pēnete yau nipo je imonou pē nupe. A'eramū nipo pēē pejemanūu'jape'ema", 'ga 'eawera rerowiaa jarejemogyau.

⁶ A'eramū ore orojorywamū 'ga pyri orooram are. 'Au ywy pe arakou ore narakoi 'ga pyri. ⁷ A'ere ore jemogypygi 'ga ree. Naruesagi agawewi ore 'ga. A'etea ore orojemogypygi 'ga ree. Norojemogypygi ore orojemiesag are te. 'Ga ree etee futat ore jemogypygi. ⁸ A'eramū ore araku'iramū arajemogyau. Jarejuwarete 'ga pyri oreoweramū arajemogyau. ⁹ A'ere ore Jarejararete 'ga muorywa taetu ifutari mama'e mū futara apyraapa. A'eramū ore mama'e apou 'ga remifutar imū arakou. 'Ga remifutara 'ara rupi nipo ore oi peu 'ga pyri. ¹⁰ Anure nipo jane jatykai jarejemogyau Kristu 'ga rowase 'ga rerowiaaramū etee juejue. A'eramū nipo 'ga jane mepyau janeremiapofer are. Janeremiapo tywer are nanē nipo 'ga jane mepyau i'jawerimū etee futat. Janeremiapo esage are nanē 'ga jane mepyau nū. Ma'eramū 'ā ore mama'e apoi 'ga remifutar imū etee.

Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'e

¹¹ "Mama'e tywera aporamū jane jemogyi Jarejuwarete 'ga kurapara 'jawewaramū 'ga upe" 'ea 'ā ore ikwaapa. Ma'eramū 'ā ore kyjei mama'e tywera apo awi. Ma'eramū 'ā ore pē mu'ei mama'e a'je are te. 'Gā

nanē ore imu'jau ee ai'i nū. Janeruwarete 'ga orereko esage kwaapa. Pēē ikwaawa nanē esage jee nū.

¹² Norojerowiaraiwi ore orojeete. Orojemome'u 'ā ore pē nupe pē maku'iawamū orojee. A'eramū nipo pēē ore mome'wau ore ago'oara 'gā nupe. Aipo 'gā nipo 'jau ojeupe: "Je te 'ā esage ma'eramū. Esak jeraity esagea", 'jau nipo 'gā ojeupe etee futat. A'ere nipo 'gā naeapoyi ako a'wyre'em are. ¹³ Jejui 'ga je imome'uramū amumera 'gā 'jau jee: "Paulo 'ga 'ga 'akwaawe'ema 'ga wereko", 'jau amumera 'gā jee, je ago'wau ai'i. A'ere je Kristu 'ga mome'ui tekou. "Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau", 'jau je tekou. Aipo je'ea sipo naje mu'akwaawukari je mogou? Amumera 'gā te ajee "Paulo 'ga i'akwaawa akou", e'i jee. Je'akwaap futat je. A'eramū je Kristu 'ga mome'wau pē nupe, 'ga rerowiarukaa pē nupe. ¹⁴ Kristu 'ga iporomutat jane ree. Ma'eramū 'ā ore Kristu 'ga mome'ui pē nupe. Kristu 'ga amanū janetywera mepyau rakue. A'eramū 'ga werowiaramū janetywera moia jane wi. A'eramū jane jarejemogyau rēwējēmī mama'e tywera apoare'ema 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga reewe amanū ma'efera 'jawe rēwējēmī jarejemogyau. ¹⁵ Jane ree Kristu 'ga manūi rakue, janetywera mepyawamū rakue. Amanū re 'ga ferawi etee rakue nū. A'eramū ki jane 'ga rerowiaaramū mama'e apou'jape'ema jarejemifutar imū etee. 'Ga remifutar imū etee futat ki jane mama'e apou. Mama'e esagea jane iapoa te 'ga afutat. Ma'eramū 'ā 'ga manūi jane ree rakue. Jane ree nanē 'ā Janeruwarete 'ga 'ga moferawi rakue nū.

¹⁶ A'eramū ki jane jaremā'jāue'em tekotee 'gā naity are. "Ko 'ga nipo 'ā nia'wyri. Sā'ā 'ga taity tywe'ri ete erekoa", 'jawe'em jane jarejaupe. "Ko 'ga naje 'jawe rūi. Towajara te 'ga", 'jawe'em jane jarejaupe nū. "Kwe 'ga ipiūnū", 'jawe'em jane jarejaupe. Nijokwaawi jane jarejuaity are. Jarejopir are nanē jane nijokwaawi nū. Kristu 'ga upe miamū te 'ā amumera 'gā 'i rakue: "Nakūima'eeteete rūi 'ga. Sā'ā 'ga rekoa mama'e tywera apoara 'gā pype", 'jau 'ā amumera 'gā Kristu 'ga upe rakue. Nokwaawi 'gā 'ga rakue. A'eramū ki jane jarejuago'wawe'em. Kristu 'ga taetu ki jane ia-go'wawe'em. ¹⁷ Kristu 'ga ree jarejemujar ire jane jarejemu'jaga 'ga 'jawewaramū. A'eramū futat jane mama'e apowe'em jarejekwawer ymaner imū. Janereko-teefera atepawamū futat jane wi. A'eramū futat jane jarejemogyau esage Kristu 'ga remifutar imū etee futat. ¹⁸ Janeruwarete 'ga 'ā jane momyauu Kristu 'ga jane erowiarāmū. Kristu 'ga rerowiare'ema jane jemogyi 'ga ree iporomutare'emamū. A'ere jane 'ga rerowiarāmū jane jemu'jagi Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'eramū futat. A'eramū Janeruwarete 'ga ojee iporomutat ma'eramū jane jemogya futaa. "Pe'je pejewau Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā nanē ojemu'jaga je ree iporomutat ma'eramū", 'jau 'ga janee. ¹⁹ A'eramū jane 'jau 'gā nupe: "Kristu 'ga amanū 'ypeywar are janetywera mepyawamū. A'eramū Janeruwarete 'ga Kristu 'ga jane erowiarāmū janetywera moia jane wi, jane mogyau ojee iporomutat ma'eramū", 'jau ki jane 'gā nupe. Janeruwarete 'ga 'ā jane

mono kwe pe Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe. "Pe'je pe-jewau kwe pe Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe. Kristu 'ga amanũ janetywera mepyawamũ rakue, pe'je ki 'gã nupe. Kristu 'ga rerowiamũ je pẽ mogyi tejemi-ayuwamũ, e'i Janeruwarete 'ga pẽ nupe, 'jau ki pẽẽ 'gã nupe", 'jau 'ga oreo ikue.

²⁰ Ymã 'ã Janeruwarete 'ga ore mogoi ojuru irũnamũ ikue, Kristu 'ga mome'wawamũ kwe pewaramũ pẽ nupe ikue. Kristu 'ga je'eg imũ ore 'i pẽ nupe: "'Ga remiayuwamũ pejemu'jagukat Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga 'ã pẽ momyauu", 'jau ako ore pẽ nupe ikue. ²¹ Kristu 'ga nityweri futari. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. A'ere Janeruwarete 'ga janetywera monoi 'ga upe. A'eramũ 'ga janetywera reramanũmũ 'ypeywar are rakue. A'eramũ jane Kristu 'ga ree jarejemujar ire jarejem-ogyau 'ga remiayuwamũ. A'eramũ jane jarety-we'emamũ rẽwẽjẽmĩ jaretywera pyu 'ga upe. A'eramũ jane mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat.

6 Jarejuwarete 'ga retee jane porowykyi. A'eramũ ore 'jau pẽ nupe: Pepoit futat kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. Ipota'wa 'ga pẽ nee. Jejui 'ga pẽẽ erowiamũ Janeruwarete 'ga pẽtywera moiri pẽ nui, pẽ mogyau wemiayuwamũ. A'eramũ ki pẽẽ peje-poire'ema 'gã nerowiar awi. ² Ymã 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

"Pẽpoaawa 'ara rupi je apyakai tejenũ are ikue.

Pẽ katu'okawa 'ara rupi je pẽ katu'oka ikue", 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere je 'awamũ je 'i pẽ nupe: 'Awamũ futat iwaẽmi 'ga pẽ poaawa upe, Jarejuwarete 'ga pẽ katu'okawa upe, a'e je 'ã pẽ nupe 'awamũ.

³ Orojeko esagea ore arafutat arakou. Narafutari ore 'gã motyweawa apoa 'gã nowase. A'eramũ nipo 'gã ore ago'wawe'em Kristu 'ga ore imome'uramũ. ⁴ Orereko esage resag ire nipo 'gã 'jau oreo: "Jarejuwarete 'ga upe Paulo 'ga porowykyi opytuna 'gã netee ra'e. Sã'ã 'gã neko esagea", 'jau nipo ore resakara 'gã oreo. Janeruwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã ore rerekou tyweaete agawewi ai'i. A'etea ore noropoiri futari Kristu 'ga mome'u awi. Amumẽ ore orotywe'emamũ agawewi mama'e pyu. A'etea ore oreta'wa etee futat arakou. Orojeupe mama'e tywera jeaporamũ oroje-mouaga jupe. ⁵ Amumẽ Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã ore nupãnupãu. Amumẽ 'gã ore munepa ekoete futat moromunepawa pype. Amumẽ 'gã ore mueue Jejui 'ga mome'u are. A'ere ore Jarejuwarete 'ga upe etee futat ore porowykyi aruojere'emamũ. Amumẽ ore noroseri futari. Amumẽ mama'e otywe'emamũ futat oreo.

⁶ A'ere 'ã ore reko esagei pẽ pype. Naruapoi futari ore mama'e tywera. Orojeupe mama'e tywera jeaporamũ oropota'waramũ etee futat 'ã arakou pẽ nee. Noropoiri futari ore Kristu 'ga mome'u awi 'gã orojereko tywer-amũ miamũ. Orojereko tywera 'gã nereko esage etee futat jepi. A'eramũ ore resakara 'gã "A'jea futat ore porowykyi Jarejuwarete 'ga upe" 'e rerowiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ore poaa 'ga upe ore-porowyky are. Ore poaa 'gã nee oreporomutar are.

⁷ Kristu 'ga ore imome'wau Janeruwarete 'ga 'Age-

sagea mama'e a'jea etee imome'waukaa oreo. Janeruwarete 'ga 'Agesage pãjẽ mũ ore Jejui 'ga mome'ui. A'eramũ pẽẽ 'ga rerowiaa kwaiwete. 'Gã aramueramũ orojemogypyka Jarejuwarete 'ga ree etee. Aruago'oramũ ore mama'e esage etee iapou 'gã nupe. Aipoa esage futat 'gã nupe. Janeruwarete 'ga upe nanẽ aipoa wesageramũ futat nũ. ⁸ Amumẽ 'gã ore mome'wau esage. Amumẽ 'gã ore mojenosõu. Amumẽ 'gã ore ago'wau etee. Amumẽ 'gã ore kurapa etee. Amumẽ 'gã "I'me 'gã", 'jau etee 'gã oreo. A'ere ore mama'e a'jea etee futat imome'ui. ⁹ Wemiesage'ema 'jawe 'gã ore rerekou. A'ere ore 'gã nemiesaga futat numiamũ. Amumera 'gã au'jeteramũ afuweramũ ore ree. A'etea 'gã nore apisi we. Janeruwarete 'ga ore rereko tywerukaa 'gã nupe. A'ere 'ga nore apisiukari 'gã nupe. ¹⁰ Amumẽ 'gã ore mu'arasiga. A'ere orerory-wamũ Jarejararete 'ga ree. Kũima'e tywe'ri 'jawe ore arakou 'gã nupe. A'eramũ ore Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gã nupe. A'eramũ 'gã ajemogyau ikaraemã kwai ma'e 'jawe. "Nitywi futari 'gã mama'e pyu", 'jau 'gã oreo. A'ere Janeruwarete 'ga jejukai ore ree, mama'e esage mua oreo. A'eramũ ore arakou mama'e jara 'jawe.

¹¹ Korītu pewaramũ 'ã pejemogy orejekoty'aawa 'jawe. A'eramũ ore orojemome'wau katu pẽ nupe.

¹² Oroporomutaramũ ako ore pẽ nee ai'i. A'ere a'e peko iypy'i we te ore ree iporomutare'ema 'jawe etee a'e pejemogy. ¹³ A'eramũ je pẽ mu'akwaapa pẽnuwa 'jawe. Pẽporomutat ore ree. Sã'ã oreporomutara pẽ nee.

Peje'ar awi 'ga rerowiare'ema 'gã nee

¹⁴ Peje'ar awi Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã nee. Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'eramũ pejemogy. Ma'eramũ sipo ajee peje'at 'ga ree iporomutare'ema 'gã nee? Ojopype sipo mama'e esagea mama'e tywer are? Naani. Kwara sipo ojopype pyptunaiw are? Naani.

¹⁵ Kristu 'ga 'jawe sipo mama'eukwaawa 'wyrira rea'aramũ mama'e are? Naani. Jejui 'ga rerowiaara 'gã nojopypei futari 'ga rerowiare'ema 'gã nee. Kristu 'ga remiayuwamũ jarejea'are'emamũ mama'e are ma-ma'eukwaawa 'wyrira remiayua 'gã 'jawe. ¹⁶ Nitywi futari maira'me a'agawa Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe. Janeruwarete 'ga remiayuwamũ jane jemogyi 'ga rupawa 'jawe te. Jane pype futat 'ga rekoi. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue:

"Je te 'ã toko 'gã pype. Je futat 'ã tejemogou 'gã Nuwareteramũ.

Je futat 'ã 'gã mogyau tejemiayuwamũ", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. ¹⁷ Ymã te 'ã 'ga 'i rakue nũ: "Pejea'gu ki je rerowiare'ema 'gã nui.

Pekotee ki 'gã nui", 'jau 'gã jatee rakue.

"Peko kasi 'gã 'jawe ne. Mama'e tywera kasi peapo 'gã 'jawe etee ne.

Teje'ega renuparamũ je 'i pẽ nupe:

Pe'je pejejua 'au je pyri, je 'i pẽ nupe.

¹⁸ A'eramũ futat je tekou Pẽnuwareteramũ. Pẽẽ je pẽ mogyau teja'yramũ",

'jau Janeruwarete 'ga janee rakue. Janeruwarete 'ga 'ā 'wyrararetea janee. Pājēreteretea nanē 'ā 'ga nū.

7 Naymāwarera 'gā nupe etee rūi Janeruwarete 'ga 'i aipo 'jau rakue. 'Awauwaramū jane upe nanē futat 'ga 'i aipo 'jau nū. A'eramū ki jane jarepoia mama'e tywera apo awi. Mama'e tywer are jarejea'ar awi nanē ki jane jarepoia nū. Pēē 'ā jejekoty'aawa. A'eramū je pē mu'akwaapa ee. Jarejuwarete 'ga ree pejeporomutaramū pejemogyau. A'eramū ki pēē pejejepe'aa mama'e tywera apoar awi. "Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau. Sajemogy 'ga remiayuwareteramū 'jau", 'jau ako je pē nupe ai'i.

Paulo 'ga aku'iramū

2 "Pēporomutat ore ree", a'e ypy ako je pē nupe ko. A'eramū je 'awamū 'jau'japa pē nupe nū, "Pēporomutat ore ree", 'jau'japa pē nupe. Noromote'ari ore 'gā amū. Noroje'ēwu'jagi futari ore 'gā amū. Noromorotei nanē ore 'gā orojee orojeupe mama'e muawamū. 3 A'etea je aipo na'ea'uweri pē nupe pē ago'oawamū. Oreporomutar ore pē nee, a'e je akiko. 'Awamū je 'iu'jawi pē nupe nū: "Oreporomutar ore pē nee". Aramanūe'ēwe ore oroporomutaramū pē nee. Aramanū re miamū futat nipo oreporomutaramū pē nee arajemogyau. 4 Aje-mogypyyk je pē nee. Ajerowiat je pē nee. A'e pe 'ā mama'e tywera ojeapou agawewi oree. A'etea je jeku'i tekou. Tepy'a'wyre'emamū je tekou.

5 Masetoni ywy pe orowaēma ypy we ore oropytu'wawe'e'mī futat arajemogyau. Mama'e tywera etee futat ore aruekoat 'ager imūwara amunawa pype. A'e pe 'ā 'gā ore rereko tywet. A'e pe 'ā 'gā ore ree 'gā mara'ne. A'eramū 'gā ore mopy'a'wyrayau etee ee. 6 A'ere 'ā Janeruwarete 'ga ae mopy'ata'wai. A'eramū 'ga ore mopy'ata'wau. Tito 'ga 'ga imua oree. A'eramū 'ga ore muorypa 'ga rur are. 7 Ore pyri owaēma ypy we 'ga pēnera mome'wau oree. A'eramū ore pēner are nanē araku'iramū nū. "Ene resaga'up Korītu pewara 'gā ajemogyau", 'jau 'ga jee. "U'arasigamū 'gā ene mu'arasigawer are. Paulo 'ga ako jane simu'arasig etee ai'i, e'i 'gā ajaupe, weapyoramū ee", 'jau 'ga jee ai'i. "A'jea futat Paulo 'ga jane mu'akwaawi rakue, 'jau 'gā ajaupe", 'jau Tito 'ga pē mome'wau jee ai'i. A'eramū je a'eramū teku'iramū pē nee.

8 Jeremikwasiarera nipo pē mu'arasiga agawewi. A'etea je najemuaēmi pē nee tejemikwasiarera pē mu'arasig are. "Jeremikwasiarera 'gā mu'arasiga te nipo 'gā momoirukat 'gā tywer awi re'ā", 'jau etee je. A'eramū je teku'iramū ee. "Eneremikwasiarera Korītu pewara 'gā amu'arasig imogyau" 'e kwaaw ire amunipo 'ā je tejemuaēma futat pē nee. A'ere 'awamū jeku'iramū pejetywer awi pepoiramū. Janeruwarete 'ga te 'ā pē mueapyoukat ee, pejetywer awi pē momoirukaawamū. A'eramū je pē mote'arukare'ema aipo tejemikwasiarera ka'arana upe. 10 Amumē Janeruwarete 'ga jane mu'arasigukari janetywer awi jane momoirukaawamū. A'eramū 'ga jane katu'oka janetywer awi. A'eramū jane jareku'iramū ee. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā te ajee i'arasig ekoete otywer are.

A'ere 'gā nipoiriweri futari jui. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā katu'oke'ema futat. A'eramū 'gā awau mama'eu-kwaawa rapyaw ipe amanū re. 11 Pejejea'aramū pejetywera reru'arasig are. Pejetywera reru'arasig ire pejeje-mueapyoukaa ee Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē 'jau pejejaupe: "Sireko tywet mama'e tywera apoara 'gā 'jau", 'jau 'ā pēē pejejaupe rai'i. 'Gā nereko tyweawer are te je pē kwaawi. Je resaga'up wejue 'ā pejepe pejemogyau rai'i. Je ree pejeporomutaramū 'ā pejemogyau je ree rai'i. A'eramū 'ā pēē kamēsīete futat mama'e tywera apoara 'gā nereko tyweaete 'gā nemiapo tywer are rai'i. A'eramū je a'e are "Narafutari ore mama'e tywera orojeupe pēē iapoā" 'e are pē kwaapa.

12 Ka'arana je akwasiat imonou pē nupe ikue. "Afutat je Jarejuwarete 'ga ore ree 'gā poria kwaawukara 'gā nupe", a'e je te'ŷina ikwasiaa ai'i. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe ikue. Namama'e tywera apo awi 'gā momoirukaawamū rūi je ikwasiaa ai'i. Naereko tyweripyra 'ga ree rūi nanē je ikwasiaa ai'i nū. Pejejee oreporia kwaawukaawamū futat je ikwasiaa imonou pē nupe ikue. 13 A'eramū ore araku'iramū pēner are, "Korītu pewara 'gā pē nesaga'up ajemogyau" 'e are.

Tito 'ga ku'i are taetu ore araku'iramū arakou. "Korītu pewara 'gā juejue ojejuka esage je ree ojeypyri je rekoramū", 'jau 'ga imome'wau oree. A'eramū ore araku'iramū 'ga 'eawer are. 14 Pē pyri 'ga o enune je 'jau 'ga upe ai'i: "Korītu pewara 'gā nipo ojejuka esage ene ree", 'jau je 'ga upe, tejemogypyyka pē nee ai'i. A'ere a'e 'ga pereko esage futat rai'i, je'eawer imū etee futat 'ga pereko esage rai'i. A'eramū je teku'iramū tekou ee. Mama'e a'jea etee je imome'wau Tito 'ga upe pē mome'wau 'ga upe. 15 'Ga je'ega 'ā pēē enupa rai'i, mama'e apou pejejeupe 'ga 'eawer imū etee futat rai'i. Pejejekau esage 'ā 'ga ree, pejejepype 'ga rekoramū rai'i. A'eramū 'ga 'awamū taetu oporomutaramū pē nee wea'aramū. 16 A'eramū je teku'iramū pē nee. 'Awamū taetu je jemogypyygi pē nee.

Pejejaupe mama'e monou pejeku'iramū

8 Pēē 'ā orerewirera 'jawe futat. Kūjāmeramū 'ā pēē orerenyra 'jawe futat. A'eramū je Jarejuwarete 'ga remiapofera mome'wau pē nupe. Janeruwarete 'ga 'ā ipota'wa jane ree. A'eramū 'ga mama'e esage apou janee. Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga werowiarukat Masetoni ywy pewara 'gā nupe kwaiwete rai'i. A'eramū 'ga 'gā mogyau wemiayuwamū. 2 Mama'e tywera agawewi futat ojeapou Masetoni ywy pewara 'gā nupe. A'etea 'gā nopoiri futari Kristu 'ga rerowiar awi. Aku'iramū etee futat 'gā ajemogyau 'ga ree. Naika'aranūū kwai ma'e arūi agawewi 'gā. Ako tywe'ri ma'e 'gā agawewi. A'etea 'gā oka'aranūū'ī mono'oga Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramū. "Ty'ara 'gā werajemogy. A'eramū jane ka'aranūū'ī pe monou'i jarejewirera 'jawe-wara 'gā nupe", 'jau 'gā ajaupe. 3 'Gā amū nitywi futari agawewi ka'aranūū'ī pyu. A'etea 'gā oma'e'i pe monou'i 'gā nupe. 'Gā amū otywe'e'miramū agawewi. A'etea 'gā omono'i ape 'gā nupe. 4 "Ka'aranūūa pemono ape 'gā

nupe", naru'ei agawewi futat ore 'gā nupe. A'ere 'gā wemifutar imū etee futat imonoi. "Ore nanē ka'aranūūa oromono 'gā nupe nū", 'jau 'gā oree. "Oromono futat ore ape 'gā nupe", 'jau 'gā oree, afuakaramū oree. ⁵ "Irāinānīī etee sipo 'gā imonoi 'gā nupe pa", 'jau ore 'gā nupe. A'ere 'gā imonouui futari orerea'awera apyraapa. Jarejararete 'ga upe 'gā 'i rakue: "Ore moporowykyukar ape ejeupe, ki Ku'jyp", 'jau 'gā 'ga upe rakue. "Taruapo mama'ea eneremifutar imū 'jau", 'jau 'gā 'ga upe rakue. A'eramū 'gā 'jau ore upe nanē nū: "Mama'ea taruapo pē nupe 'jau", 'jau 'gā oree. Janeruwarete 'ga remifutar imū 'gā aipo 'jau oree. ⁶ 'Gā nesakawe ore orojea'aramū pē nee ai'i. A'eramū ore 'jau Tito 'ga upe ai'i: "Ere ewau Korītu pewara 'gā pyri nū", 'jau ore 'ga upe ai'i. "Ymā a'e ere Korītu pewara 'gā nupe rakue: Ka'aranūūa simono'og imonou Jeju 'ga rerowiaara 'gā nupe, Judeja ywy pewara 'gā nupe 'jau, 'jau a'e ene 'gā nupe rakue", 'jau ore 'ga upe. "A'eramū ore ene monou 'gā nupe 'gā poaawamū imono'og are. Kasi a'e pe 'gā pōiri imono'og awi ne", 'jau ore 'ga upe. "Ymā 'ā pēporomono'ogiwet peje-ka'aranūū are 'gā nee pejemuaēma resaukaawamū rai'i. A'eramū ki pēē imono'oga futat imonou 'gā nupe, 'jau ki ene 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe. A'eramū 'ga awau pē pyri pē poa pēka'aranūū mono'og are Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramamū, Masetoni ywy pewara 'gā nemimono'ogera retee. ⁷ Pēē 'ā Jeju 'ga perowiar ywyapi tekotee 'gā apyraapa rai'i. Jeju 'ga 'ā pēē imome'wau tekotee 'gā apyraapa rai'i. Pejejeapy-oramū 'ā Jarejuwarete 'ga porogytafer are tekotee 'gā apyraapa rai'i. Pejeporopoariweramū 'ā pēē 'gā nee rai'i. Pēē 'ā ore futaa 'gā apyraapa rai'i. A'eramū ore 'jau pē nupe: "Ka'aranūūa ki pemono Judeja ywy pewara 'gā nupe 'gā nemimonorama apyraapa", 'jau ore pē nupe.

⁸ "Pemono futar iki pejeaka'aranūūa Judeja ywy pewara 'gā nupe", na'ea'uweri je pē nupe. "'Gā nupe pēē imonoa esage futat", a'e te je pē nupe. Masetoni ywy pewara 'gā ako je amome'u pē nupe ko. "Masetoni ywy pewara 'gā pa je amome'u 'gā nupe kwy", 'jau je. "'Gā nera renuw ire nipo Korītu pewara 'gā nanē oka'aranūū monoi Judeja ywy pewara 'gā nupe nū re'ā", a'e je tejeupe te'yina. A'eramū pēē 'gā nee peje-poriaa resaukaa oree. ⁹ "Jane ree 'ā Janejararete 'ga poromutaramū a'jea futat" 'ea pēē 'ā ikwaapa. Ywag ipe 'ga mama'ea jararetea agawewi. A'etea 'ga ruri 'au ywy pe imama'e'ema 'jawe jane ree. A'eramū 'ga oje-jukaukaa 'gā nupe janetywer are rakue. A'eramū jane 'ga rerowiarāmū jarejemogyau mama'ea jarareteramū 'ga 'jawe. A'eramū ki jane jareporomutaramū jarejuee jarejee 'ga poromutara 'jawe.

¹⁰ 'Gā nupe pēka'aranūū mono are je tejea'aramū te'yina. A'eramū je ee tejea'ara mome'wau pē nupe. Ikokwara rupi we ako pēē pejeaka'aranūū mono'og ypyruga rakue. A'eramū pēē 'awamū imono'ogamap. A'ea esage jee. Pēē na'ne 'ā pejefuweramū Judeja ywy pewara 'gā poar are rakue. Pēē na'ne futat 'ā ka'aranūūa 'gā nupe imono'oga peypyrg rakue.

¹¹ A'eramū ki pēē 'gā nupe pejemimonorama mono'ogamap imonou 'gā nupe. Ymā 'ā pēfuewet 'gā nupe imono are rakue. A'eramū ki pejefueweawer imū etee futat pēē imono'ogamap imonou 'gā nupe. Peje-ka'aranūū pe mono'oga imonou 'gā nupe. Pejefuakara 'ja'jawe etee futat pēē imonou 'gā nupe. ¹² 'Gā nupe ee pēporomowera esage futat Janeruwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ā janekaraemā okwaap. Mama'e pyu janetywe'emamū Janeruwarete 'ga mama'e renūine'ema jane upe. Jarekaraemā pytuna 'jawe etee imonou 'gā nupe.

¹³ A'ere je: "Pejeaka'aranūū ki pemonopap 'gā nupe", na'ei pē nupe. Kasi a'e pe nepētywi mama'e pyu ne. 'Awamū 'ā pejemogy ika'aranūū kwai ma'e 'jawe futat. A'eramū ki pēē pejeaka'aranūū pe monou 'gā nupe. A'eramū pēē pejeju'jawe pejememogyau pejema-ma'e'iramū. Anure nipo nepētywi mama'e pyu. A'eramū nipo 'gā ojeypyka pē nee oka'aranūū pe monou'i pē nupe pē poaawamū. ¹⁵ Ymā 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue:

"'Gā amū nipo omono'og kwaiwete agawewi. A'etea nipo nitywi futari emyrera. 'Gā amū te nipo ajee ināinānīī etee agawewi omono'og.

A'etea nipo nateepawi futari 'gā nui", 'jau 'ā Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue.

Tito 'ga opytuna 'gā netee

¹⁶ Janeruwarete 'ga Tito 'ga moporopoariwerukaa pē nee. Je 'jawe futat 'ga poropoariweramū pē nee. A'eramū je Jarejuwarete 'ga muorypa ee. ¹⁷ A'eramū ore 'ga monoa futaa. A'eramū ore 'jau 'ga upe: "Oromono ore ene Korītu pewara 'gā pyri", 'jau ore 'ga upe. A'erauwe 'ga 'jau oree: "Jeowet futat je 'gā pyri", 'jau 'ga oree. A'eramū ore 'ga atawer imū etee futat 'ga monou pē nupe. ¹⁸ 'Ga rupi ore jarejewirera 'jawewara 'ga amū monou pē nupe. Jeju 'ga rerowiaaramū ore 'ga kwaawi. "Jeju 'ga 'ga omome'u a'jea futat ra'e", 'jau ore 'ga upe, orojerowiaa 'ga ree. ¹⁹ Masetoni ywy pewara 'gā aipo 'ga janerewirera 'jawewara 'ga pyrūmū 'ga monou ore rupi ka'aranūū rerawaramū ai'i. Anure nipo ore pēnemimonorama ka'aranūū rerooi Judeja ywy pewara 'gā nupe Masetoni ywy pewara 'gā ma'e retee. "Oreporopoariweramū pē nee. A'eramū Korītu pewara 'gā Masetoni ywy pewara 'gā netee ka'aranūū reru-rukaa oree pē nupe. A'eramū ki pēē Jarejararete 'ga muorypa ee", sa'e ki 'gā nupe, 'gā nupe ka'aranūū monou.

²⁰ "Judeja ywy pe jarewau ki jane 'gā amū siroo jareje-upi. Kasi a'e pe 'gā amū jane ago'oi ne", 'jau ore ara-jaupe. Ka'aranūūa ore erawau imonou 'gā nupe kwaiwete. A'eramū ore 'gā amū nerawau orojeupi. ²¹ A'eramū nipo 'gā orereko esage resaka. Janeruwarete 'ga nipo orereko esage kwaapa. A'ere nipo 'gā ikwaawa nanē esageramū nū.

²² 'Gā nupi nanē nipo ore jarejewirera 'jawewara 'ga amū monoi nū. A'e 'ga oporowyky akou orojeypyri. A'er-

amū nipo ore 'ga porowyky esage resaka. Ojeupe ore'eawer imū etee nipo 'ga mama'e apou. Mama'ea ore iaporamū aipo 'ga ore poaa iapo are. A'eramū ore 'ga monou 'gā nupi pē nesaka. Ojeupe ore pē mome'uramū 'ga ojerowiaa pē nee. "Oka'aranūa 'gā tomono'i ape 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga oree, ojemogypyka pē nee. A'eramū 'ga oweramū futat pē pyri, pē poaa imono'og are.

²³ Tito 'ga jeirūnamū je poaawamū. Oporowyky esage 'ga pē poaawamū jepi. 'Ga rupi oo ma'e 'gā Masetoni ywy pewara 'gā nemipyryūmera 'gā futat. Kristu 'ga upe 'gā porowykyi. Tekotee 'gā Kristu 'ga muorypa 'gā nee. A'eramū je 'gā monou Tito 'ga rupi pē poaawamū. ²⁴ A'eramū ki pē pejejejukau esage 'gā nee. A'eramū nipo Masetoni ywy pewara 'gā pēnera renupa. A'eramū nipo 'gā 'jau ajaupe: "Paulo 'ga ojerowiat Korītu pewara 'gā nee, 'gā mome'wau oree. A'jea futat 'ga 'gā mome'ui. Sā'ā 'gā jejuka esagea jarejwirera 'gā nee. Ka'aranūa nanē 'gā imono'oga 'gā nupe imonopyramū nū", 'jau nipo 'gā ajaupe.

Judeja ywy pewara 'gā nupe ka'aranūa monoawet

9 Jarejwirera 'gā nupe ka'aranūa mono are je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. ² "Ore-poromonower ore ka'aranūa are 'gā nupe", pē'ea je akwaap futat te'jina numiamū. Ma'eramū 'ā je pē mome'ui Masetoni ywy pewara 'gā nupe ai'i, Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe ai'i. Amono tee te je pē nupe. "Ymā we 'ā Akaja ywy pewara 'gā nanē 'gā poromonoweramū ka'aranūa are 'gā nupe rakue", 'jau je pē mome'wau 'gā nupe ai'i, tejerowiaa pē nee ai'i. A'eramū pēnera 'gā muorypa ai'i. A'eramū 'gā 'jau ajaupe ai'i: "Pe'je ajee jane nanē simono ape 'gā nupe 'ū, 'gā 'jawe 'ū", 'jau 'gā ajaupe ai'i. ³ A'eramū je 'awamū Tito 'ga monou pē pyri 'ga pytuna 'gā netee pē muea'aawamū pē'eawer are. "Ka'aranūa toromono 'gā nupe 'jau, 'gā poaawamū 'jau", pē'eawer are pē muea'aawamū je 'gā monoi. A'eramū Tito 'ga opytuna 'gā netee awau ka'aranūa mono'ogukaa pē nupe. Kasi a'e pe je pē mome'ui tee 'gā nupe ne. ⁴ Anure nipo je Masetoni ywy pewara 'gā amū nerooi pē pyri. Ka'aranūa pē imono'oge'em ire nipo je mojenosī pejepe 'gā nupe je'eawer are. Pē taetu nipo pejejenosū ore wi, pejejee orejemogypygawera renosū. ⁵ Ma'eramū 'ā je 'i Tito 'ga upe ai'i: "Pekwap je renune 'gā muea'aa ore upe 'gā 'eawer are. Ka'aranūa mono'oge'emamū ki pemono'ogukat 'gā nupe. Paulo 'ga upe peje'eawer imū etee ki ka'aranūa pemono'og Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramū, ere ki 'gā nupe", 'jau je 'ga upe ai'i. A'eramū nipo pē imono'ogamap je waēme'emauwe. A'eramū nipo je rupi oo ma'e 'gā 'jau ajaupe: "Wemifutar imū etee futat 'gā ka'aranūa mono'ogi Judeja ywy pewara 'gā nupe imonopyramū. NaPaulo 'ga rūi omono'ogukat 'gā nupe", 'jau nipo 'gā ajaupe.

⁶ Pēnea'ar iki aeje'egawa mū ree: "Ināinānī'ī etee y'wa'jya tym ire 'ā itymara 'gā ināinānī'ī etee y'wa 'a po'oi anure. Kwaiwete y'wa'jya tym ire te 'ga kwaiwete

y'wa 'a po'oi anure". Nan tee futat nipo pē. Anure Janeruwarete 'ga pē mepyi pēnemimonofera 'jawer-imū etee futat. ⁷ A'eramū ki pē pejejea'aramū ra'ne ee. "Marāmaran te je imonoi 'gā nupe?" 'jau ki pē pejejeupe ra'ne. A'eramū ki pē pejeka'aranūa monou pejemifutar imū etee futat. Pejemifutar imū etee imono re pejemuaēme'ema ee. Kasi a'e pe "'ga amonoukat jee. Najeporomonoweri agawewi je ee", pe'je ne, peje'arasigamū ee ne. Ee pejemuaēma kasi pemono 'gā nupe ne. Ee pejeporomonoweramū etee ki pemono 'gā nupe. A'eramū pē pejeku'iramū imonou 'gā nupe. A'ea Janeruwarete 'ga afutat. ⁸ Janeruwarete 'ga 'ā pē poat mama'e apo are. 'Ga futat 'ā mama'e jararetea. A'eramū 'ga, ikaraemāe'ema 'gā nupe mama'ea pē imono re, 'ga mama'e mua pē nupe kwaiwete. A'eramū taetu nipo pē mama'e are pejepori-ae'emamū pejemogyau. A'eramū nipo pē mama'e monou'japa 'gā nupe nū. ⁹ Ymā 'ā Isai 'ga ka'arana kwasiari ee rakue:

"Esage ma'e 'ga mama'e omono ikaraemāe'ema 'gā nupe kwaiwete.

Ipota'wa ma'ea poromū. Najeaei 'ga ajuee", 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue.

¹⁰ Sā'ā Janeruwarete 'ga y'wa'jya monoa y'wa'jya tymara 'ga upe. Mama'ea nanē 'ga 'ā imua oree oreremi'uramamū. Nan tee futat 'ga mama'e monoi pē nupe kwaiwete, 'gā nupe pēnemimonofera repyramū. ¹¹ Pejeka'aranūa pē ape monou Judeja ywy pewara 'gā nupe. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga mama'e monou'jau'japa pē nupe. A'eramū nipo pē mama'e monou'jau'japa imama'e'ema 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā kwaiwete Janeruwarete 'ga muorypa ojeupe pēnemirooukara ka'aranūa reroo are. "Ene 'ā eneresage oree. Ene 'ā mama'e eremurukat oree 'gā nupe", 'jau nipo 'gā 'ga upe, 'ga muorypa ee. ¹² Janeruwarete 'ga remiayua 'gā nupe 'ā pē ka'aranūa monou 'gā poaawamū. A'eramū nipo pē Jarejuwarete 'ga muorywukaa 'gā nupe nū. Kwaiwete 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa pēnemimonofer are. ¹³ Pē nee nanē nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorywi nū. "Kristu 'ga mome'u renuw ire Korītu pewara 'gā 'ga rerowiari a'jea futat. Sā'ā 'gā ore poara Kristu 'ga porogytau etee futat", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'eramū nipo 'gā Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. Ojeupe pēnemimonofer are nanē nipo 'gā 'ga muorywi nū. Tesirūmera 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe pēnemimonofer are nanē nipo 'gā 'ga muorywi nū. ¹⁴ A'eramū nipo 'gā oje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe pē nee, pē futaa. "Janeruwarete 'ga oporomutaramū Korītu pewara 'gā nee. Judeue'ema 'gā agawewi. A'etea 'ga iporomutat 'gā nee", 'jau nipo 'gā pē nupe, Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee. ¹⁵ Simuoryp Jarejuwarete 'ga jarejee 'ga poromutar are 'jau. Wa'yra 'ga 'ā 'ga amut janee 'ga jukaukaa janetywer are rakue. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee. Nimome'upawa'uweri jane jarejeupe 'ga remiapofera.

Paulo 'ga Jejui 'ga remimonofet

10 'Awamū je Pauloramū pē mu'akwaawi mama'e are. Pēē mū nipo je rerekoemāu etee pejejemogyau. "Jane pype akou nipo Paulo 'ga kyjei jane wi", 'jau 'ā pēē je upe ra'e jepi. "A'eramū nipo 'ga oje'egayawe'em janee. A'eramū 'ga muku awi etee ka'aran are oje'ega moywyrafena imua janee", 'jau futatee 'ā pēē mū jee ra'e jepi. Kristu 'ga 'ā nimara'nei jane ree. Opota'waramū etee 'ā 'ga jane ree jepi. A'eramū je nanē teje'egaywere'emamū pē nupe, pē pyri tewau. ² A'eramū je 'jau pē nupe: Aipo pe'je awi, 'jau je pē nupe. A'jea futat amunipo 'ā je pēē teje'eganuwe'emamū teje'ega moywyrafeni pē nupe pē pyri tewau. Pēē mū amunipo 'ā 'jau jee: "Omuorypawamū te 'ā Paulo 'ga oi oporogytau 'gā nupe. Na-Jarejuwarete 'ga je'eg imū rūi te 'ā 'ga Jejui 'ga mome'ui. Wemifutar imū etee te 'ā 'ga 'ga mome'ui", 'jau futatee 'ā pēē mū jee ra'e jepi. Aipo 'e awi pepoire'emamū je teje'ega moywyrafeni futari pē nupe pē pyri tewau. Jarejuwarete 'ga je'eg imū futat je teje'ega moywyrafeni pē nupe pē mu'jaawamū ee. ³ A'jea futat jane ywy pewaramū jareju'jaju'jawe etee futat. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee futat ore rekoi 'gā pype. A'ere ore narupoi te mama'ea 'gā 'jawe. Naorojemifutar imū rūi te ore mama'e apoi. Jarejararete 'ga remifutar imū etee te ore mama'e apoi. 'Ga je'eg imū etee futat ore 'ga mome'wau 'ga rerowiarukaa 'gā nupe. ⁴ Naoropājē mū rūi ore Jejui 'ga rerowiarukari 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pājē mū etee ore 'ga mome'ui 'gā nupe. A'eramū 'gā a'eramū wejue oje'egawarūme'emamū oree. A'eramū ore 'ga rerowiarukaa 'gā nupe 'ga pājē mū etee futat. A'eramū ore 'gā nenū 'jāukaa mama'eukwaawa 'wyriara remiayuw awi. ⁵ Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā te ajee ojerowiaraip ojee etee futat. Ojee etee futat 'gā nea'aramū ajemogyau. A'eramū 'gā oporokwaawiwere'emamū Jarejuwarete 'ga ree. A'ere ore Jarejuwarete 'ga pājē mū 'gā muea'arukari Jejui Kristu 'ga ree, Kristu 'ga porogyta renuwukaa 'gā nupe. ⁶ Pēē mū nipo jeje'ega renuparamū. A'ere nipo amumeramū jeje'ega renuteearamū te pejemogy. Teje'ega renuparamū pē kwaaw ire je teje'ega renuteearamū pē nereko tyweri'i ee.

⁷ Pēnea'ar iki mama'e are. 'Ga amū a'e 'jau ojeupe: "Je 'ā Kristu 'ga remiayuwa. A'ere Paulo 'ga na'ga remiayuwa rūi", 'jau nipo a'e 'ga ojeupe. A'eramū ki aipo 'jaramū pejejea'aru'jawamū peje'eawer are nū. Ore nanē 'ā Kristu 'ga remiayuwa nū. ⁸ "Jarejararete 'ga je'eg imū etee futat ore porowykyi 'ga upe. 'Ga futat 'ā ore mogo ojeupe oporowyky ma'eramū", a'e je 'ā pē nupe jepi. Tejerowiaa agawewi orojeupe 'ga 'eawer are jepi. Ma'eramū je 'ā najenosī te'eawer are. Pē nupe werowiar ywyapiukaawamū te 'ga ore mogoi ojeupe oporowyky ma'eramū ikue. Nawerowiar awi pē mo-moirukaawamū rūi 'ga ore mogoi ojeupe oporowyky ma'eramū ikue. ⁹ Napē mogyjeukaawamū rūi je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. ¹⁰ A'ere nipo je ree

iporomutare'ema 'gā amū 'i jee: "Ka'aran are etee 'ā Paulo 'ga oje'ega moywyrafeni imua janee", 'jau nipo a'e 'gā ajaupe. "Jane mogyjawamū etee te 'ā 'ga ikwasiari janee", 'jau nipo a'e 'gā ajaupe. "Jane'wyriara 'jawe 'ā 'ga rekoi. A'ere 'ā 'ga jane rowase na'wyriara 'jawe rūi 'ga rekoi. Akotee ma'e 'jawe etee 'ā 'ga rekoi jane pype. A'eramū ki jane jareporenuwewere'emamū 'ga porogyta are", 'jau nipo a'e 'gā amū jee. ¹¹ A'ere aipo 'jara 'gā nore kwaawi futari. I'me ma'e 'gā tee poromū. Pē nupe orojemikwasiarer imū etee futat ore mama'e apoi pē pype arakou.

¹² Pēē mū nipo pejejekoweramū 'wyriaramū peje-jaupe. A'eramū nipo pēē 'jau pejejeupe: "Jeresage te je 'gā apyraapa 'wei", 'jau nipo pēē mū pejejeupe. A'ere je aipo na'ea'uweri. Aipo 'jara 'gā ojerowiaraiw akou ojee numiamū. A'ere i'akwaawe'emamū te 'gā nekoi. Na-Jarejuwarete 'ga rea'ar imū rūi 'gā 'i aipo 'jau. Wea'ar imū tee 'gā 'i aipo 'jau. Ije'ēran ekoete te 'gā. ¹³ A'ere ore nanarūi. Jarejuwarete 'ga oromonoe'em ire amunipo 'ā ore norooi kwe pe Jejui 'ga mome'wau. Jarejuwarete 'ga oromonoe'em ire amunipo 'ā ore 'jawe'em: "Jarejuwarete 'ga je'eg imū te 'ā ore oi Jejui Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe", 'jawe'em amunipo 'ā ore. A'ere 'ā 'ga te ore mono kwe pe Kristu 'ga mome'wawamū ikue. Pē nupe miamū 'ga ore mono, pē nupe Kristu 'ga mome'wawamū ikue. Aipo are etee ore jerowiar. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga ore monoukat pē nupe ikue. A'eramū ore orojeupe 'ga 'eawera mojerowiaa arawau pē pyri Kristu 'ga mome'wau pē nupe ikue. Ore futat pē nupe Kristu 'ga mome'u ppyawera. Kwe pewara 'gā nupe nanē ore Kristu 'ga mome'u ppyawera nanē futat nū. ¹⁵ "Oreporowyky te", 'jawe'em nanē ore 'gā amū porowyky upe nū. Ore renunewe nipo 'ga amū awau Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. A'eramū nipo ore 'jawe'em 'gā nupe, "Ore ra'ne te ako oroo Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe ikue", 'jawe'em nipo ore arakou 'gā nupe. Pēē Kristu 'ga rerowiar ywyapia te ore aruapesak arakou. Pēē 'ga rerowiar ywyapi re nipo ore arawau kwe pe Korītu 'jawa atykupe katy Jejui 'ga mome'wau kwe pewara amunawa pype 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat ore oi Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. ¹⁶ A'ere nipo ore oi pē'wya atykupe katy, Jejui Kristu 'ga mome'wau mīmera amunaw ipewara 'gā nupe. Ore ra'ne nipo arawau 'ga mome'wau kwe pewara amunawa pypewara 'gā nupe. A'eramū ore 'gā nerekoayawe'em 'ga amū porowyky are.

¹⁷ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Jeremi 'ga upe rakue: "Pejerowiaraip kasi pejejee etee ne. Jarejararete 'ga remiapofer are etee ki pejerowiat", 'jau 'ā 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ¹⁸ "Jeresage je jepi", 'jau nipo 'gā amū numiamū. Ojee te ojerowiaraip ma'e 'ga aipo e'i ekoete akou. Maranamū nipo 'ga wesageramū futat. Maranamū nipo 'ga wa'wre'em are ojerowiaa ekoete. "Janeruwarete 'ga te janereko esagea okwaap", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. A'ere jane upe Jarejararete 'ga "Esage aipo 'ga" 'eramū janeresageramū futat. A'jea futat 'ga 'ea.

I'me ma'e 'gā

11 I'akwaawe'ema 'jawe agawewi 'ā je teporogytau pē nupe. A'etea 'ā pēnuag je upe. ²Jepy'a'wyt je tekou pē nee. Pē nee Jarejuwarete 'ga jemuaēma 'jawe je nanē je jemuaēmi pē nee nū. Sā'ā kūjāmuku ēē ruwa 'ga wa'jyra ēē monoa kūima'e 'ga amū upe 'ga remirekoramū. Majepeja 'ga upe etee 'ga 'ā ēē monou. Namytuna 'gā nupe rūi 'ga 'ā ēē monou. Nan tee futat je Kristu 'ga etee erowiarukari pē nupe. "Kristu 'ga etee ki perowiat", 'jau je ako pē nupe ikue. ³A'eramū je tepy'a'wyrāmū pē nee ikue. "Maran gatu nipo 'gā poire'ema Kristu 'ga rerowiar awi rai'i?" 'jau je tejeupe etee futat ikue. Sā'ā mama'eukwaawa 'wyrriara kūjā ypy ēē, Ewa ēē moryteea o'me are rakue. Nan tee futat nipo 'gā amū poromoryteeweramū pē nee. 'Gā pejemorytee rerowiar ire nipo pejepoia Kristu 'ga rerowiar awi. ⁴A'eramū je tepy'a'wyrāmū pē nee, Kristu 'ga rerowiar awi pepoir are. Naoreremimome'ua rūi agawewi nipo 'gā omome'u pē nupe. NaKristu 'ga rūi agawewi nipo 'gā omome'u pē nupe. A'etea nipo perowiat 'gā je'ega, pejeku'iramū nipo 'gā nee. Ore te ako Jarejuwarete 'ga 'Agesagea oromome'u pē nupe ikue. Maranuar are sipo 'gā pē mu'ei. A'etea te nipo perowiat 'gā.

⁵Pē nupe 'ut ma'e 'gā nipo 'jau: "Pē nupe ore futat Kristu 'ga remimonoferamū", 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. A'ere nipo 'gā naKristu 'ga remimonofera rūi. I'me te nipo 'gā pē nupe. A'ere je te a'jea futat Kristu 'ga remimonofera. ⁶Naje'egi je a'jeteetewi. A'etea je jereapyo Kristu 'ga mome'u are tekou. A'ea 'ā pekwaap. Ai'iwe ai'iwe 'jau ako je Kristu 'ga mome'wau pē nupe ikue. Mama'e a'jea etee ako je imome'wau pē nupe ikue. A'ea 'ā pekwaap.

⁷Pē pype tekou ako "je mepy pejepe Jejui 'ga mome'u are", 'jawe'em ako je tekou pē nupe ikue. Kristu 'ga mome'wau etee futat ako tekou pē nupe ikue. Pē poaawamū etee tekou pē pype ikue, pē mu'jau Kristu 'ga ree ikue. Naka'aranū are rūi ako je rekoi pē pype ikue. "Je mepy ki pejepe", je 'e'ema sipo mama'e tywera poa rakue? ⁸Pē pype je rekoramū ako mukuwara 'gā etee Jejui 'ga rerowiaara 'gā ka'aranū murukaa jee ikue. ⁹Mama'ea tejeupe itywe'emamū ako je mama'e renūine'ema pē nupe tekou ikue. Masetoni ywy pewara 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā etee ako mama'e rerurukaa jee ikue. Pe awi janerewirera 'jawe'wara 'gā amū nuramū ako 'gā mama'e rerurukaa 'gā nupe jee ikue. Ymā miamū ako je mama'ea naenūi pē nupe ikue. Anure taetu nipo je mama'ea naenūi pē nupe. ¹⁰Kristu 'ga 'ā mama'e a'jea etee omome'u rakue. A'eramū je 'ga remiayuwamū je nanē mama'e a'jea etee imome'wau pē nupe 'ga 'jawe etee futat. A'eramū je 'jau pē nupe: "Akaja ywy pewaramū pē nupe Kristu 'ga mome'wau ako je mama'ea naenūi pē nupe ai'i", 'jau je pē nupe, teku'iramū te'e are. A'eramū nipo otywe'emamū je momikara. ¹¹"Niporomutari futari 'ga jane ree. A'eramū 'ga mama'e renūine'ema

oree", 'jau nipo pēē mü jee rai'i. Naani. Janeruwarete 'ga pē nee jeporomutara okwaap.

¹²Kristu 'ga remimono'e'ema 'gā te mama'ea wenūi ajemogyau pē nupe. A'ere je naenūi futari mama'ea pē nupe. Kasi a'e pe 'gā: "Paulo 'ga 'jawe etee futat jane mama'e renūi 'gā nupe", 'gā 'i ne. Tejemiapoa etee futat je aapo tekou pē pype. ¹³"Ore Kristu 'ga remimonofera", e'i futatee nipo 'gā amū ajemogyau. A'ere nipo 'gā i'me ma'ea te. Omorytee te nipo 'gā 'gā ojee. NaKristu 'ga rūi futat 'gā omono kwe pe. Kristu 'ga upe oporowyky 'me ma'e 'gā te. ¹⁴A'ere ore noreporesagi arajemogyau aipo 'gā nee. Mama'eukwaawa 'wyrriara miamū ojesaukat futat Kristu 'ga mome'waramū 'jawe. A'eramū futat 'gā moryteeu ojee kwaiwete. ¹⁵A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara remiayua 'gā mama'e apou o'wyrriara 'jawe etee futat. A'eramū 'gā ajemogyau mama'e esage apoara 'jawe ojee ae moryteeawamū futat. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweretei 'gā nemiapo tywer are, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe.

Paulo 'ga ako tywet

¹⁶'Awamū je 'eu'jawi pē nupe nū: I'akwaawe'ema 'jawe agawewi je porogytai pē nupe. A'etea pēnuag jee. Tajemome'u pē nupe. ¹⁷Najarejararete 'ga je'eg imū rūi je je'egi 'awamū. I'akwaaw ekoete ma'e 'jawe etee futat je teje'ega 'awamū. ¹⁸Sā'ā 'gā amū kwaiwete 'gā jerowiaraiwa ojee etee. Nan tee je jemome'ui pē nupe. ¹⁹"Ore'akwaaw ore arajemogyau", 'jau pēē 'ā pejemogyau jepi. Peje'akwaaw ire amunipo 'ā neperowiaru Jejui 'ga mome'u teeara 'gā je'ega. I'akwaawe'ema 'jawe te 'ā pejemogy 'gā je'ega rerowiaa. ²⁰Wemifutara etee 'ā 'gā iapoukaa pē nupe. Ojee pē moryteeawamū te 'gā 'i. A'etea 'ā perowiat 'gā. A'eramū 'gā pēka'aranū rerawau ojeupe etee futat. "Ore 'ā pē'wyrriara", 'jau futatee 'gā pē nupe. A'e are pēē 'gā nerowiaa. Aipo 'gā pē kurapa, pē je'ēwu'jaga agawewi. A'etea 'ā pēē 'gā nenupa. ²¹"Paulo 'ga nuapoi mama'ea ore 'jawe. Okyje 'ga pē nui", 'jau nipo 'gā jee. A'jea futat 'gā aipo 'gā 'i. Naapoi futari je mama'ea 'gā 'jawe. Ajenosī sipo je 'gā 'jawe mama'e apoe'em ire? Naani.

Ojee etee ojerowiaraip ma'e 'gā nee sipo pēē pejeporenuwiweramū? A'eramū je nanē tejemome'wau pē nupe. ²²"Epyreu 'ā ore", 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā epyreua futat nū. "Israeu juapyrera 'ā ore", 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā Israeu juapyrera futat nū. "Abraão 'ga juapyrera 'ā ore", 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā Abraão 'ga juapyrera futat nū. ²³"Kristu 'ga upe ore porowykyi", 'jau 'gā 'ā jepi. Je nanē 'ā oporowyky Kristu 'ga upe nū. A'ere je 'ā mama'e apoi 'ga upe 'gā apyraapa. Ma'eramū sipo je jemome'ui pē nupe? Je'akwaawe'ema sipo je rerekou? Kristu 'ga upe je porowykyi kwaiwete 'gā apyraapa. Aipo are te je jerowiaru. Moromunepawa pype 'gā Kristu 'ga mome'u are je munewu'jau'japa 'gā nereko tywera apyraapa. "Au'je Kristu 'ga mome'u re", 'jau 'gā jee je munewu'jau'japa moromunepawa pype. Amumē 'gā je nupāu Kristu 'ga mome'u are. Nakwaawi je tenupā pytuna. Kwaiwete 'gā je rerekou tyweretei

aipo 'gā nereko tywera apyraapa. Tejujukaukaa ja'wy-ja'wy tekou 'gā nupe namutamutat. ²⁴Jepytuna 'gā futat, judeu 'gā futat je pyygu'jau'japa je mopimopika ae mopikawa pyu. Je pyykawē 'gā je mopika. Trītai nowi te je mopiga pytuna ikue. Sīku te 'gā je pyygi, je mopimopika i'jawerimū etee futat nū. ²⁵Muapyt romanū 'gā je nupāu ywira pyu ikue. Majepēi tee 'gā ita pyu je juka are afueweramū, ita momopoa je ree je jukaawamū numiamū. Muapyt yaruua nanē wypywygamū jee ikue. Aipo mū wi futat je naēmi werewi ikue. Ko'aramuku je tekou 'y pe etee futat. Koypytnamuku nanē je tekou 'y pe etee futat yaruu rypywyg ire ikue. ²⁶Aata je kwe pe tewau Jejui 'ga mome'wau kwe pewara 'gā nupe. A'eramū jeataaw ipe mama'e tywera ojeapou jee kwaiwete ikue. Amumē 'ya je jukau werewi, 'y ruwiramū je ree. Amumē muna'ywa afueweramū je ree. Judeuramū ore'wyrīana'nī 'gā, judeue'ema 'gā. Mīmera 'gā nanē afuewereteramū je ree. 'Gā 'wyrarete pype, amunawe'em ipe, 'yē'ē me. Mīmer imū 'gā amū afueweramū je juka are. Je ree iporomutare'ema 'gā nanē je jukau werewi. Jejui 'ga rerowīaa 'me 'gā nanē afueweramū je ree nū. ²⁷Teporowykyau tekou tefuakapawamū. Amumē je tesere'ema tekou. Amumē je tetywe'emamū temi'u pyu. Amumē je te'yuwejamū tekou. Amumē je tekou 'ara ro'ysaga upe taity poakuwue'eme. ²⁸Aipoa wayramū futat jee numiamū. A'ere mama'e mū te aipo ray apyraawi jee. Pē nee jepy'a'wira te ay jee jereko tyweawera apyraapa. A'eramū je tepy'a'wiramū Jejui 'ga rerowīaramū pē nee najuejue etee futat. "Maran gatu nipo 'gā opoire'ema Jejui 'ga rerowiarawi", 'jau je tejeupe tepy'a'wiramū pē nee. ²⁹Jejui 'ga pēē mū erowiaraiw are je tepy'a'wiramū pē nee. Mama'e tywera pēē mū iapo are je te'arasigamū. Mīmera juejue ay jee jereko tyweawera apyraapa.

³⁰Tejemome'u re je tejee te mama'e apoe'ema re-saukaa pē nupe. Jarejuwarete 'ga tepoara je aesaukat pē nupe. ³¹Janeruwarete 'ga je'me'ema okwaap. Mama'e a'jea etee te je amome'u pē nupe. Janeruwarete 'ga 'ā Jejui Kristu 'ga Ruwaretea. Simuoryp 'ga jareojere'emamū 'jau. 'Ga futat 'ā je'me'ema okwaap.

³²Damasco pe je rekoramū peuwara 'gā 'wyrīara 'ga afueweramū je pyyg are ikue. A'eramū 'ga jefaruuna'nī monou amunawa osoma rokwarā rarūmū je ree ikue numiamū. Aipoa 'gā 'wyrīara 'ga 'wyrīararete 'ga remiayūwa te, Areta 'ga remiayūwa te. ³³A'ere jejekoty'aawa 'gā je a'gui 'gā nui. A'eramū 'gā 'jau jee: "Paneru pype eapyk. Toromono ene ikwara rupi amunawa osoma apyraapa 'jau", 'jau 'gā jee ikue. A'erauwe je teapyka paneru pype. A'erauwe 'gā je monoi je moypa iosoma rowajara katy. A'eramū je teka'jama tejee ifuwet ma'e 'gā nui ikue. Jejekoty'aawa 'gā je poare'em ire amunipo 'ā je ree iporomutare'ema 'gā je pyygi futari, je jukau rakue.

Paulo 'ga remiesaget

12 Tejemome'wau 'ā tekou pē nupe. Ma'eramū sipo je jemome'ui pē nupe? "Je te 'ā Jarejuwarete

'ga remimonoferamū" 'ea pē nupe esaukara sipo je afutat? Naani. A'etea je ajemome'u pē nupe. Tejeupe Jarejararete 'ga remiesaukarera te 'ā je amome'u pē nupe. ²Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga je monoi ywag ipe ojepyri ikue. Katosi je kwara mu'ari 'awamū 'ga tejeroore. Maran gatu nipo je a'jea futat tewawe'em ywag ipe 'ga pyri rakue. Tefayupaw ipewara 'jawe ete te je oi ikue. A'eramū je a'eramū ikwaapa katue'em. Janeruwarete 'ga etee te okwaap. ³Ma'upawe'eme te 'ga je rerooi erujewi ywag ipe ikue. A'eramū je peu ra'u futat tewau ikue. "Tefayupaw ipe te nipo je oi rakue?" a'e ako je ko. Nakwaawi je. Janeruwarete 'ga te okwaap. Peu tekou je ywagipewara 'gā je'ega renupa tekou ikue. A'ere je najepokawyi imome'wau jareje'eg imū. Nuarūi janeje'eg imū imome'ua. Janeruwarete 'ga nanē nafutari je imome'ua nū. ⁵Tejemiesagera je amome'u pē nupe, tejerowīaa ee. A'ere je najerowiaraiwi etee tejee. Tejetee mama'e apoe'ema re-saukaawamū te je jemome'ui pē nupe. ⁶A'ere je mama'e a'jea etee imome'ui. A'eramū je tekowe'em 'akwaawe'ema 'jawe. A'ere je najerowiaraiwi etee tejee. Kasi a'e pe 'ga amū 'i jee ne. "Kuu. Paulo 'ga esage ma'ea ajuapyraapa", 'jau 'ga amū jee ne. Pejerowiaraiwi kasi je ree pejejemogyau ne. Jeremimome'u are etee ki pēneapyo pejejemogyau. Jeremiapofer are nanē ki pejeepyoramū pejejemogyau nū.

⁷Mama'e esagea futat je aesak ywag ipe tekou ikue. A'eramū je teporesagamū etee ee ikue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Mama'e tywera pa je amonoukat mama'eukwaawa 'wyrīara upe Paulo 'ga upe kwy. Kasi a'e pe Paulo 'ga jerowiaraiwi etee ojeupe jeremiesaukarerawi ne kwy", 'jau 'ga ojeupe ikue. Sā'ā ju raya ae pokutuga. Nan futat mama'eukwaawa 'wyrīara remimurera rayramū jee. Ma'eramū 'ā je najerowiaraiwi tejee. ⁸Muapyt te je 'i Jarejararete 'ga upe: "Epe'a je wi", 'jau'jau'japa je 'ga upe. ⁹A'ere 'ga 'i etee jee: "Naani. Nape'ai futari je ene wi. A'ere je ene moywrafeni ete jupi", 'jau etee 'ga jee. "Ma'eramū 'ā nerefutari mama'ea. Jepota'wa je ene ree tekou. Au'je ejemuaēm ire. Tepājēa je amono enee mama'eay jeuwamū. A'eramū ene mama'e apou jepājē mū etee futat", 'jau etee 'ga jee. A'eramū je teku'iramū tejeupe mama'eay jeuw are. Je upe mama'eay jeuwamū taetu Kristu 'ga opājē muri jee. ¹⁰Ma'eramū 'ā jeku'iramū mama'eay are. Tepifuakare'em are, Kristu 'ga ree 'gā tekuraw are, mama'e pyu tetywe'em are, tejeupe mama'e tywera jeapo are, tejeroko tywerete are. Mīmer are je teku'iramū etee futat tekou. 'Gā je rereko tyweramū Kristu 'ga opājē muri jee jepi. A'eramū je mama'e apou 'ga pājē mū etee futat.

Paulo 'ga wearamū 'gā nee

¹¹Jejemome'ua je mojenosī. 'Takwaawe'ema 'jawe sipo je rekoī", a'e je tejeupe te'yina. A'ere 'ā naje mome'ui pejepe 'gā nupe. A'eramū je 'ā 'agamū je tee tejemome'wau tekou. "Akotee ma'ea te Paulo 'ga", 'jau nipo pēē mū jee. "Ore te 'ā Jejui 'ga remimonoferaretea", 'jara 'gā aipo e'i futat jee. Akotee ma'eramū

agawewi je rekoi. A'etea Kristu 'ga je mono kwe pe oje-mome'waukaa jee ikue. ¹² Pě pype 'ã je rekoi Jare-juwarete 'ga 'ã aeremiapoe'ema apoukaa jee, opãjě mũ 'ga 'ã iapoukaa jee. A'eramũ 'ã pejejeporesagamũ etee ee. Aipoa 'ã "Je futat Jejui 'ga remimonoferamũ" 'e resaukaa pẽ nupe. Najefuwepawi je pẽ nupe imome'u are ikue. ¹³ Pẽ nupe Jejui 'ga mome'wau jepota'waramũ etee pẽ nee ikue. Kwe pewara 'gã nee nanẽ je tepota'waramũ nũ 'gã nupe 'ga mome'wau nũ. Peje-ju'jawe futat pẽjě jee. Areko esage pãwẽ etee futat je pẽjě. A'ere je naenũi ka'aranũia pẽ nupe. A'e are sipo pẽmara'ne je ree?

¹⁴ Mukũi je oi pẽ pyri ikue. 'Awamũ nipo je tewau'japa pẽ pyri nũ. Naenũi futari je ako mama'ea pẽ nupe ikue. Nafutari je pẽka'aranũia. A'ere jeporomutaramũ pẽ nee. Tejemuaẽma tekou pẽ nee. Jera'yra 'jawe 'ã pẽjě jee. A'eramũ je teporomutaramũ pẽ nee. Sã'ã ta'yriara 'ga mama'e monoa wa'yra upe. Nakunumĩ arũi 'ã ma-ma'ea omono 'uwa upe. Nan tee futat je mama'ea naenũi pẽ nupe. ¹⁵ Temama'ea pẽ nupe imonopaw ire miamũ amunipo 'ã je teku'iramũ etee futat tekou. Ma-ma'ea taetu je 'ã iapou pẽ nupe pẽ poaawamũ, Jejui 'ga rerowiar ywyapiukaawamũ pẽ nupe. Teporomutaramũ 'ã je pẽ nee. Pẽ nee jeporomutara te ra'u nepẽ moporomutarukari je ree nũ?

¹⁶ Naenũi agawewi futat je 'ã mama'ea pẽ nupe. A'ea 'ã pekwaap. A'etea nipo pẽjě mũ 'jau jee: "Paulo 'ga ore morytee ojee. O'meramũ 'ga oree", 'jau futatee nipo pẽjě mũ jee. ¹⁷ Namoryteei je pẽjě. Mama'e a'jea etee futat je amome'u pẽ nupe. Pẽ pyri omonoramũ sipo 'gã mama'e renũi pẽ nupe rai'i? Naani. ¹⁸ Tito 'ga ako je omono pẽ pyri jarejewirera 'jawewara 'ga retee ai'i. Mama'ea sipo 'gã wenũi ako pẽ nupe rai'i? Pẽ morytee sipo 'gã nai'i? Naani. Je 'jawe etee futat Tito 'ga ma-ma'ea apoi. Je 'jawe futat 'ga rekoi.

¹⁹ "Paulo 'ga ojemome'u oree, 'esage ma'e 'ga ra'e, te' i etee 'gã jee 'jau', e'i 'ga, aru'e ore", 'jau sipo pẽjě mũ jee? Naani. Kristu 'ga je'eg imũ etee futat ore pẽ mu'ei. Jarejuwarete 'ga remianuwamũ ore mama'e mome'ui pẽ nupe. Mama'e apou ore mama'e apoi pẽ poaawamũ etee futat. ²⁰ Tejemuaẽma je pẽ nee. Pẽ pyri tewaẽm ire sipo maran jerea'aramũ pẽ nee? Maran sipo pẽnea'at je ree? Jeremifutara 'jawe sipo peko? Pẽnemifutara 'jawe sipo je rekoi? Jepy'a'wyt je pẽneko are. "Maran sipo 'gã nekoi ojeypyri je oramũ?" 'jau je tejeupe etee futat. "Maran gatu nipo 'gã aja-muewe'em mama'e are? Maran gatu nipo 'gã ajuerekoayawe'em? Maran gatu nipo 'gã oporo-mutare'emamũ ajuee? Maran gatu nipo 'gã jerowiaraipe'ema ojee? Maran gatu nipo 'gã ajakurape'ema ajemogyau? Maran gatu nipo 'gã ojo-je'ẽwu'jage'ema? Maran gatu nipo 'gã ajamama-ra'ne'ema", 'jau je tejeupe tepy'a'wyrãmũ pẽ pyri teo are. ²¹ Tepy'a'wyrãmũ tekou pẽ nekoarũe'em are. Pẽ nekoarũe'em ire nipo je 'arasigamũ tekou pẽ pyri tewau. Pẽjě mũ nipo mama'e tywera apou rakue. A'ere nipo nepejemuaẽmi iapo re. Pejetywer awi pepoire'em ire nipo je tejaa'wau pẽtywer are. Nepẽneateei nipo

mama'e tywera apo awi. Kũima'efera 'gã ajuemireko mueupawe'emamũ nipo je tejenosõu pẽ nui. Kũjãmera 'gã nanẽ nũ ojomena mueupawe'emamũ nipo je tejenosõu pẽ nui, tejaa'wau pẽtywer are nũ.

'Gã mu'akwaapawet

13 Pẽ pyri ako je oi mukũi ikue. 'Awamũ nipo je 'ã tewau'japa pẽ nesaka nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue:

"Majepeja 'ga etee nipo 'ga amũ kwau 'eramũ kasi peapyaka 'ga je'eg are ne.

Mukũja 'gã te nipo ajee omome'u 'eramũ te ki per-owiat.

Maranamũ nipo muapyra 'gã imome'wau 'eramũ nanẽ pejeapyakau 'gã je'eg are nũ", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe ee rakue.

² A'eramũ je 'awamũ 'jau mama'e tywera apoaramũ pẽ nupe. Pẽ pyri tewau ako je 'i pẽ nupe ikue: "Pẽ pyri tejur'u'japa nipo je najemuaẽmu'jawi pẽ nee", 'jau ako je pẽ nupe ikue. "Teje'ega nipo je omoywyrafen pẽ nupe pẽnemiapo tywer are", 'jau ako je pẽ nupe ikue. A'eramũ je 'awamũ 'jau'japa pẽ nupe nũ: "Teje'ega nipo je omoywyrafen pẽ nupe", 'jau'japa pẽ nupe nũ. Muku agawewi 'ã je rekoi pẽ nui. A'etea je aipo a'eu'jap pẽ nupe. "Kristu 'ga je'eg imũ te nipo je teje'ega moy-wyrafen pẽ nupe mama'e tywer awi pẽnateemamũ", 'jau ako je pẽ nupe ikue. A'eramũ nipo pẽjě 'jau jee: "Kristu 'ga je'eg imũ futat Paulo 'ga mama'e apoi", 'jau nipo pẽjě je resag ire. Kristu 'ga ako opãjě wesaukat pẽ nupe ikue. 'Awamũ 'ga 'ã esaukaru'japa pẽ nupe nũ. 'Ga pãjě mũ etee futat je pẽ nereko. ⁴ Ypeywar are Kristu 'ga manũnamũ 'ã 'gã amũ 'jau 'ga upe rakue: "Nifuakari futari 'ga", 'jau 'ã 'gã amũ 'ga upe rakue. A'ere 'ã 'ga 'Uwarete 'ga pãjě mũ 'ga ferawi rakue nũ. Kristu 'ga 'jawe futat ore nore-fuakari arakou. A'ere 'ga opãjě muri te oree. Korītu pe ore oramũ Kristu 'ga mama'e apoukari ore upe opãjě mũ etee futat.

⁵ Pẽnear iki pejejee. "Kristu 'ga ree sipo je jem-ogypygyi tekou?" 'jau ki pẽjě pejejeupe. "Kristu 'ga ako werowiaaramũ ore pype" 'ea 'ã pekwaap. A'ere 'ga werowiar awi pepoir ire nokoi futari pẽ pype. ⁶ "Paulo 'ga nanẽ nopoiri futari Kristu 'ga rerowiar awi" 'ea 'ã pekwaap. "Ga poirũ 'gã nanẽ nopoiri 'ga wi nũ" 'ea pẽjě ikwaawa nanẽ je afutat nũ. ⁷ Jarejuwarete 'ga upe teje'ega monou pẽ nee tekou. "Epoar iki Korītu pewara 'gã otywer awi 'gã poir are", 'jau je tekou 'ga upe pẽ nee. Nafutari je 'gã tejee te 'gã jemogypygya. "Paulo 'ga 'gã mu'e esage. Sã'ã 'gã jemogy esagea", tejeupe 'gã 'e are je najerea'ari. Pejemogy esage are tee je jerea'aramũ. ⁸ Jejui 'ga rera mokwasi'wawamũ etee je mama'e apoi. Naapoa'uweri je mama'ea Jejui 'ga mome'ua mateepaawamũ. ⁹ Orojeupe mama'eay je-saukara 'eramũ nipo Jejui 'ga rerowiar ywyapiukaa pẽ nupe. A'eramũ ore araku'iramũ orojeupe mama'e tywera jeuw are. Oroje'ega ore imonou Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee jepi: "Ekatu'ok katu ki Korītu pewara 'gã. Je-

jui 'ga erowiar ywyapiukat 'gã nupe", 'jau ore 'ga upe pē nee jepi. ¹⁰ Pē nui muku tekou je tejea'ara kwasiaa ka'aran are imonou pē nupe jepi. A'eramū nipo peje-poia mama'e tywera apo awi. A'eramū nipo je pē pyri tewau teje'ega moywyräfene'ema pē nupe. Napē muorypawamū rūi 'ga ore monoi ojeupe oporowyky ma'er-amū ikue. Werowiar ywyapiukaawamū te 'ga ore monoi pē nupe ikue. A'eramū nipo je Jarejararete 'ga je'eg imū pē mu'jau esage 'ga ree, 'ga rerowiar ywyapiukaa pē nupe.

¹¹ Kunumīmet, kūjāmet. Mīmeramū je ka'arana kwasiari imonou pē nupe. Pejemogy esage ki Jarejuwarete 'ga upe. Peenuw iki pejejeupe je'eawer are. Pejeju'jawe pejejea'aramū mama'e are. Pēpota'wa ki

pejejee. Nan pejemogyramū Janeruwarete 'ga futat 'ga rekoi pē pype. Janeruwarete 'ga ae ree iporomutat ma'ea. Ae mota'waramū nanē 'ga akou nū. 'Ga futat ako pē pype nan pejemogyramū.

¹² Jejui 'ga rerowiaaramū ki pēē pejejomana, pejejafutaa. Nan ae 'ga rerowiaaramū.

Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã juejue oje'ega omono pē nupe pē futaa.

¹³ Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pē nerekoa je afutat. Jarejuwarete 'ga pē nee 'ga poromutara nanē je afutat nū. Jarejuwarete 'ga 'Agesagea pē nee ita'waa nanē je afutat nū.

Kweramū etee jeremimome'ua.

Garasi

Ymã te Janeruwarete 'ga judeu 'gã mũ'ëi imogyau wemiayuwamũ rakue. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau wemifutar are. Judeu 'gã ojemojewagukaa ajaupe Jarejuwarete 'ga je'eg imũ jepi. Mama'ea 'gã i'wau 'ga je'eg imũ etee jepi.

A'ere 'gã nupe etee 'ga aipo 'i rakue.

A'ere Jejui 'ga ruri jane katu'oka najuejue etee futat. Werowiamũ 'ga jane katu'ogi. Ywag ipe Jejui 'ga jewyr ire 'ga remimu'efera 'gã awau 'ga mome'wau kwe pe rakue. A'eramũ judeue'ema 'gã Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete rakue. A'eramũ judeu 'gã amũ awau 'gã newiri, judeue'ema 'gã mu'jau wemiapo are. A'ere 'gã judeue'ema futat. A'eramũ 'gã mama'e apowe'em judeu 'gã nupe Janeruwarete 'ga 'eawer imũ. Nojemojewagukari 'gã judeu 'gã 'jawe. 'Gã nemi'urama nanë najudeu 'gã ma'e 'jawe. A'ere 'gã Jejui 'ga rerowiari futari. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã mogyau wemiayuwamũ.

Garasi pewara 'gã judeue'ema futat. A'eramũ judeu 'gã amũ awau 'gã mu'jau wemiapofer are. A'eramũ Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe 'gã mueapyou ee. "Werowiamũ Jejui 'ga pẽ katu'ogi. A'eramũ pẽẽ ma-ma'e apou 'ga remifutar imũ etee futat. Najudeu 'gã 'jawe rui pẽẽ. A'eramũ pẽẽ mama'e apowe'em 'gã 'jawe. Najaneremiapo are rui Jejui 'ga jane katu'ogi. Werowiamũ etee te 'ga jane katu'ogi" 'jau Paulo 'ga ikwasiaa 'gã nupe, 'gã mueapyou ee.

NaPaulo 'ga etee rui ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou inuga 'gã nupe.

1 Je Pauloramũ ka'aran akwasiat imonou pẽ nupe. Je 'ã Jejui Kristu 'ga remimonoferamũ. Ymã te Jejui 'ga je monoi kwe pewara 'gã nupe omome'waramũ ikue. Nakũima'e tee 'ga rui je mono 'ga mome'waramũ ikue. Jejui 'ga futat je mogo omome'waramũ ikue. Na'gã amũ nupe rui 'ga 'i: "Pe'je pejewau jeje'ega mome'wau Paulo 'ga upe", 'jawe'em. Jejui Kristu 'ga retea futat je mogo ojee 'gã mu'jaramũ ikue. 'Ga manũ re 'ã 'ga Ruwarete 'ga Jejui 'ga moferapa etee rakue. 'Uwarete 'ga retee 'ga je monoi kwe pewara 'gã mu'jawamũ ojee ikue. ² 'Au je pyri janerewirera 'jawe-wara 'gã amũ nekoi. 'Gã nanë oje'ega omono pẽ nupe, Jejui 'ga remiayuwamũ Garasi ywy pewaramũ pẽ nupe.

³ Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga nanë Janejararetea futat nũ. Afutat je 'gã nesagea pẽ nerekoa. 'Gã pẽ mopy'ata'waa nanë je ifutaa nũ.

⁴ Ymã te 'ã Jejui Kristu 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. Jane wi janetywera moiawamũ 'ga ojejukaukaa 'gã nupe rakue. Ojejukaukaa 'ga 'gã nupe werowiaaramũ jane mũ'jãwamũ mama'e tywera apoara 'gã nui. Oje-uje jane katu'okawamũ 'ga jejukaukari 'gã nupe. Jare-juwarete 'ga remifutar imũ etee futat 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. ⁵ A'eramũ jane 'ga muorypa jareo-jere'emamũ futat jarekatu'okawer are, 'jau je.

Morogyta esage

⁶ Jejui Kristu 'ga 'ã pẽẽ erowiaa rai'i. Janeruwarete 'ga futat 'ã pẽ pyrũmũ pẽ mogyau Jejui Kristu 'ga remi-ayuwamũ rai'i. Ma'eramũ sipo ajee pepoit 'ga rerowiar awi kamẽsĩete rai'i? Pepoit 'ã 'ga rerowiar awi kamẽsĩete rai'i. Ma'eramũ te 'gã amũ porogyta 'mea perowiat rai'i? 'Gã pejemu'e 'me are 'ã pẽẽ pejeapya

mũina ekoete rai'i. Pejemoryteeukaa ekoete 'ã 'gã nupe rai'i. Jeku'iaip je ako pẽ nee ai'i. A'ere 'ã je mu'arasig etee pejepe pejejee nũ. ⁷ Nitywi kwe pe morogyta esage amũ. Nitywi futari morogyta yau mũ kwe pe. Jejui Kristu 'ga mome'ua etee te morogyta esagea. A'ere 'ã 'gã amũ oi pẽ pyri mama'e amutee mome'wau pẽ nupe rai'i. "Toromopy'ru Kristu 'ga 'eawera 'jau", 'jau 'gã 'ã rai'i numiamũ. ⁸ Ymã te ako ore pẽ mu'ei Jejui Kristu 'ga je'eg are ikue. A'ere 'ã 'ga amũ oi o'meramũ pẽ nupe rai'i. A'eramũ je Jarejuwarete 'ga Kristu 'ga mome'u 'me ekoeteara 'gã nereko tywera futaa. Ore mũ agawewi amunipo 'ã mama'e amutee mome'wau. A'etea amunipo 'ã je Jejui 'ga ree mama'e amutee te mome'wara 'gã nereko tywera futaa. Ywagipewara 'gã amũ agawewi amunipo 'ã 'ua o'meramũ pẽ nupe. A'etea amunipo 'ã je Jarejuwarete 'ga i'me ma'e 'gã nereko tywera futaa. Mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gã monoa amunipo 'ã je ifutaa. ⁹ Ymã te ako ore morogyta esage mome'ui pẽ nupe ikue. Aipo renuw ire ako pẽẽ Jejui Kristu 'ga rerowiaa ikue. A'eramũ ako ore 'jau pẽ nupe ikue: "Arafutar ore Jarejuwarete 'ga mama'e amutee are pẽ mu'jara 'gã monoa mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau agawewi ako ore pẽ nupe ikue. 'Awamũ je aipo 'jau'japa pẽ nupe nũ. Afutat je Jare-juwarete 'ga mama'e ekoete are pẽ mu'jara 'gã monoa mama'eukwaawa rapyaw ipe, 'jau je 'awamũ taetu te'ĩina pẽ nupe. ¹⁰ Na'gã amũ maku'iawamũ rui je aipo 'jau. Naani. Afutat je Jarejuwarete 'ga ku'ia tejee. 'Auwara 'gã maku'iawamũ etee mama'e apo re amunipo 'ã je naapoi futari mama'ea Kristu 'ga remifutar imũ.

Paulo 'ga jemome'uawet

¹¹ Pěě 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ pěě 'ã jerenyra 'jawe. A'eramũ je teporomome'uweramũ Kristu 'ga ree pě nupe. Na'auwara 'ga amũ je'ega rũi je ako amome'u pě nupe ai'i. ¹² Na'auwara 'ga amũ rũi imome'wau jee. Na'auwara 'gã amũ rũi te je mu'e ee ikue. Jejui Kristu 'ga futat omome'u jee ikue.

¹³ Jeremiapofera nipo 'ga amũ omome'u pě nupe rakue. Je 'ã judeua futat. Ymã je mama'e apoi judeu remiapou etee ikue. Jejui 'ga rerowiaara 'gã je erekou tywet ikue. "Tamateepap 'ga rerowiaara 'gã 'jau", 'jau je ikue. Najemuaemi futari je 'gã nee. ¹⁴ Judeuramũ orojemiapou etee futat je mama'e apou ikue. Tepytuna 'gã apyraapa je mama'e apou orojemiapofer imũ etee futat. Oroppy 'gã je'ega je enupa katu katu tekou ikue. Tekotee 'gã je imu'jau ee ikue.

¹⁵ A'ere Janeruwarete 'ga ymã we futat je pyyrũi oje'ega mome'waramũ rakue. Je'are'emauwe futat 'ga je pyyrũi ojeupe mama'e apoaramũ rakue. Naapoi agawewi je mama'e esagea ikue. A'etea 'ga je pyyrũmũ ojeupe oporowyky ma'eramũ rakue. ¹⁶ Wa'yra 'ga 'ga esaukaa jee ikue. "Ere ewau jera'yra 'ga mome'wau judeue'ema 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Morogyta esagea ene imome'wau jera'yra 'ga ree 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. Tejeupe aipo 'ga 'e pyyrauwe je 'ga rerowiaa. Ma'eramũ je 'ã na'gã amũ temu'akwaawer imũ rũi 'ga mome'ui 'gã nupe. ¹⁷ Jerusareg ipe miamũ je nooi, "je mu'e pejepe", 'jawe'em Jejui 'ga remimono ypyfera 'gã nupe nũ. Je renunewe agawewi 'gã porowykyi Jejui 'ga upe. A'etea je nooi, "je mu'akwaap pejepe", 'jawe'em 'gã nupe ikue. Tejeupe aipo 'ga 'e pyyrauwe je 'ga rerowiari ikue. Arabia ywy pe ra'ne je tewau ikue. A'e awi je tejua Damasco pe ikue nũ.

¹⁸ Muapyra kwara kwaw ire te je tewau Jerusareg ipe Pedro 'ga resaka ikue. 'Ga kwaapa je tewau. Mukũja etee je morowykye'ema magwapa 'ga pyri tekou ikue. ¹⁹ A'ere je naesapawi Jejui 'ga remimonofera 'gã. Tiago 'ga etee je esaka, Jarejararete 'ga rewirera 'ga etee je esaka.

²⁰ Mama'e a'jea etee je ikwasiaa ka'aran are imonou pě nupe. Janeruwarete 'ga je'me'ema akwaap.

²¹ Jerusareg awi je tewau kwe pe, Siria ywy pe, Sirisia ywy pe. Mĩmer imũ je tewau ikue nũ. ²² Ma'eramũ 'ã Judeja ywy pewara 'gã naje resagi. ²³ Jerera etee 'gã enupa. "Jane rereko tywearera 'ga oo Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe, 'ga rerowiarukaa 'gã nupe" e renupa. "Ymã ako 'ga Jejui 'ga rerowiaaramũ jane apisi are etee 'ga fuweramũ rakue" 'ea 'gã ikwaapa futat. "A'ere 'gã 'awamũ 'ga rerowiari jane 'jawe" 'ea naně 'gã enuwu'jau'japa futat. ²⁴ A'eramũ 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa je ree. "Paulo 'ga erekatu'ok rai'i. Eja'yra 'ga ererowiarukat 'ga upe rai'i, ore rereko tywearera 'ga upe rai'i. Aipoa esage oree", 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa je ree.

Jerusareg ipe 'ga jemome'uawet

² Katosi kwara magwaw ire je tewau tejewya Jerusareg ipe ikue nũ. Panape 'ga awau je rupi. Tito 'ga naně je erawau orojeupi nũ. ² Tejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee je tewau peu. "Ekwap Jerusareg ipe", 'jau 'ga jee ikue. A'eramũ je tewau. Peu tewau je teporogytau Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã nupe. Amueapyo je 'gã judeue'ema 'gã nupe teje'eg are. "Peenup katu katu jeje'ega. Nan tee futat je 'gã mu'e" 'jau je 'gã nupe, 'gã mueapyou te'eawer are. 'Gã 'wyriara 'gã nupe etee je imome'wau. A'eramũ je 'jau tejeupe: "Nia'wyrri 'ga je'ega, e'i sipo 'gã jee", 'jau je tejeupe. A'eramũ je teporonupa ee 'wyriara 'gã nupe etee: "Aje'eg ekoete te je tekou?" 'jau je teporonupa ee 'gã nupe. A'ere 'gã 'i: "Naani. A'jea futat eneje'ega", 'jau 'gã jee, jeje'ega renuw ire. ³ Jeremireroofera 'ga, Tito 'ga, gregoa. Najudeua rũi 'ga. A'eramũ 'ga ojewage'emamũ. A'etea Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã 'ga mojewagukare'ema jee. "Eroo 'ga imojewagukaa 'gã nupe jarejemiapou", 'jawe'em 'gã jee.

⁴ Ore porogytaramũ tekotee 'gã 'ua osou ore pyri. Oreje'ega renupa 'ua. Aipo 'gã 'ime ma'ea. "Jejui 'ga ore aruerowiat arajemogyau", 'jau futatee aipo 'gã oree. "Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã nuapoi ma'ma'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imũ. Aipoa nia'wyrri Janeruwarete 'ga upe", 'jau futatee 'gã oree. "Moisesi 'ga remikwasiarer imũ 'gã mama'ea 'ga iapoe'emamũ, Janeruwarete 'ga nokatu'ogi Jejui 'ga rerowiaara 'gã", 'jau futatee 'gã oree. Aipo 'gã "Eroo ejeupi 'ut ma'efera 'ga imojewaka Moisesi 'ga remikwasiarer imũ", 'jau jee. ⁵ A'ere ore naruerowiari 'gã. "NaMoisesi 'ga remikwasiarer imũ mama'e apoara etee rũi 'ga okatu'ok. Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã etee te Janeruwarete 'ga okatu'ok", 'jau ete ore 'gã nupe. "Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ Janeruwarete 'ga 'jau jane: Eneresage jee, 'jau 'ga jane, 'ga rerowiaaramũ 'ea morogyta esagea futat. NaMoisesi 'ga remikwasiarer imũ ma'ma'e apoara 'gã nupe rũi 'ga aipo 'ga 'i. Jejui 'ga rerowiaaramũ jane upe etee te 'ga aipo 'ga 'i", 'jau ore 'gã nupe.

⁶ A'ere Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã oje'ega nomoywrafeni jee ikue. (Peuwara 'gã 'jau 'gã nupe, ore'wyrriat, 'jau 'gã 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga upe jane jareju'jawe etee futat jane jemogyi. Je upe naně jane jareju'jawe ete jarejemogyau nũ.) A'eramũ 'ã 'gã 'wyriara 'gã oje'ega nomoywrafeni jee ikue. "Nan etee emu'e 'ga", 'jawe'em 'gã jee ikue. A'jea futat je 'gã mu'eawera. A'eramũ 'gã oje'ega moywrafene'ema jee. Tito 'ga naně 'gã imojewagukare'ema jee.

⁷ Eapyo 'gã Jarejuwarete 'ga je mono are. Pedro 'ga ra'ne futat Janeruwarete 'ga omono judeu 'gã nupe Jejui 'ga ree 'gã mu'jaramũ rakue. Opãjě 'ga imua 'ga upe ojeupe 'ga moporowykyukaawamũ rakue. 'Ga 'jawe futat Janeruwarete 'ga opãjě mua jee, je monou judeue'ema 'gã nupe wa'yra 'ga ree 'gã mu'jaramũ. ⁹ A'eramũ 'wyriara 'gã 'jau oree: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga pě mogoi Jejui Kristu 'ga ree

judeue'ema 'gã mu'jaramũ. A'eramũ pëë pejemogou 'ga upe oporowyky ma'eramũ ore pyri", 'jau ete 'gã jee, Panape 'ga retee. "Pe'je pejekou Jejui 'ga mome'waramũ judeue'ema 'gã nupe. Ore 'ã jarepytuna 'gã nupe 'ga mome'waramũ", 'jau 'gã oree. Tiago, Pedro, Juã. Mĩmera 'gã aipo 'jau oree ikue. ¹⁰ Aipo e'i etee te aje 'gã oree ikue: "Pënea'ar iki ikaraemãe'ema 'gã nee, Jerusareg ipewara 'gã nee. Pepoar iki 'gã, mama'e mua 'gã nupe", 'jau 'gã oree. Aipoa ore aruapo arakou. Mama'ea ore imonou arakou 'gã nupe. Aipoa esage jee.

Pedro 'ga upe oje'ega moywyrarafenawet

¹¹ A'ere Pedro 'ga awau owaëma Ātioki pewara 'gã pyri, Jejui 'ga rerowiaara 'gã pyri. Peu akou 'ga oje-mi'wat judeue'ema 'gã pype etee futat. Ymã ore judeuramũ norojemi'wari judeue'ema 'gã pyri ikue. A'ere ore Jejui 'ga rerowiar ire ore poiri aipo awi. A'eramũ Pedro 'ga ojemi'waa ekoete te futat 'gã pyri. Poje Tiago 'ga pyriwara 'gã amũ 'ua owaëma Jerusareg awi. 'Gã nesakawe Pedro 'ga opojo'ogamũ judeue'ema 'gã nui. Okyje 'ga opytuna 'gã nui. "Gã nãã nopoiri futari orojemiapofer awi re'ã. Nojemi'wari futari nãã 'gã imojew-agipyre'ema 'gã pyri re'ã", 'jau Pedro 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga opojo'ogamũ judeue'ema 'gã nui. 'Ga pojo'oga resakawe ajepēja Jejui 'ga rerowiaara 'gã nanë opojo'ogamũ 'gã nui nũ. Panape 'ga miamũ ojemu'jau 'ga ree. A'ere 'gã najejui 'ga remifutar imũ rũi aipo apoi. A'eramũ je 'gã nesakawe teje'ega moywyrarfena Pedro 'ga upe. "Ma'ja te ereapo, ki Pedro?", 'jau je 'ga upe 'gã nemianuwamũ. "Ene 'ã judeua je 'jawe. Ymã te ako Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are judeuramũ janee rakue. A'eramũ ako jane mama'e apou 'ga remikwasiarer imũ etee ikue. A'ere 'ã jane 'awamũ jane jemogyi Jejui 'ga rerowiaaramũ. Niapou'jawi jane mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imũ. Ma'eramũ ene judeue'ema 'gã mu'jau Moisesi 'ga remikwasiarer are? Ma'eramũ sipo ene mama'e apoukaa Moisesi 'ga remikwasiarer imũ 'gã nupe?" 'jau je Pedro 'ga upe teje'ega moywyrarfena.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã katu'okawet

¹⁵ Ore 'ã judeua. Judeua futat orejara 'gã. Ma'eramũ 'ã ore judeuretea. "Namama'e tywera apoara rũi ore judeue'ema 'gã 'jawe", 'jau ore arajaupe jepi. ¹⁶ "Judeuramũ agawewi futat ore. A'etea Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã etee esage Jarejuwarete 'ga upe" 'ea ore ikwaapa. Janeruwarete 'ga nanë 'jau janee: "Jera'yra 'ga ererowiat ekou. A'eramũ ene ejesageramũ jee", 'jau 'ga janee Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ. NaMoisesi 'ga remikwasiarer imũ mama'e apo are rũi 'ga aipo 'jau janee. Jejui Kristu 'ga rerowiarawũ te 'ga 'i janee: "Jera'yra 'ga perowiat pejemogyau. A'eramũ pëë pejesageramũ jee", 'jau 'ga janee. Aipo ni'i ekoetei 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer imũ mama'e apoara 'gã nupe, Jejui 'ga 'gã erowiare'emamũ. ¹⁷ Kristu 'ga ree ore jemogypygyi arajemogyau. A'eramũ ore oroje-

sageramũ Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga ree orojemogypygyi ire ore oropoia Moisesi 'ga remikwasiarer are orojemogypygyi awi. "NaMoisesi 'ga je'egeera renuw are rũi Janeruwarete 'ga 'i janee: Enesage jee, 'jau. A'eramũ jane jarepoia 'ga remikwasiarera rerowiar awi ee jarejemogypygyi awi 'jau", 'jau ore arajaupe. A'eramũ 'gã amũ 'jau oree: "Nia'wyri futari Moisesi 'ga je'ega renupare'ema 'gã. Judeue'ema 'gã nuenuwi 'ga je'egeera. A'eramũ 'gã wa'wyre'emamũ Jarejuwarete 'ga upe", 'jau futatee 'gã amũ oree. "A'eramũ pëë pejea'wyre'emamũ 'gã 'jawe. Kristu 'ga ree pejemogypygyi ire nepeanuwu'jawi Moisesi 'ga je'egeera pejemogyau. Kristu 'ga pë motywerukat Jarejuwarete 'ga upe", 'jau futatee 'gã amũ oree. A'ere naani. O'meramũ te 'gã 'i. Kristu 'ga najane motywerukara'uweri 'ga upe. ¹⁸ A'ere je poiri Moisesi 'ga remikwasiarera rerowiar are tejemogypygyi awi ai'i. Na'ga remikwasiarera renuw are rũi Janeruwarete 'ga jetywera moiri je wi. Moisesi 'ga je'egeera renuwa upe tejewyr ire amunipo 'ã je motyweri Jarejuwarete 'ga upe. "Taenupap Moisesi 'ga je'egeera 'jau", a'e je tejeupe ikue numiamũ. A'ere je naenupawi futari 'ga je'egeera ikue. A'eramũ je tejemotywea ete Jarejuwarete 'ga upe rakue.

¹⁹ Na'ga remikwasiarera renuw are rũi Janeruwarete 'ga jetywera moiri je wi. A'ere je 'ga remikwasiarera mogyta re futat tetywera kwaawi ikue. "Kuu. Naapoi futari je mama'ea Jarejuwarete 'ga remifutar imũ tekou", 'jau je tejeupe 'ga remikwasiarera mogyta re. "Kristu 'ga amanũ 'ypeywar are jetywera moiawamũ rakue. 'Ga manũ are Janeruwarete 'ga jetywera moia je wi" 'e renupa ai'i. A'eramũ je Moisesi 'ga remikwasiarera rerowiar are tejemogypygyi awi tepoia. Ymãwarera mama'e awi je tepoiapap 'awamũ. A'eramũ je "Awamũ Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee mama'e apou tekou", 'jau je tejeupe, tetywera 'ga imoir ire ai'i. Werowiarawũ Kristu 'ga je muëma Moisesi 'ga remikwasiarera renupara 'gã nui. ²⁰ Ma'eramũ je 'awamũ tefuwere'emamũ futat tejemifutar imũ mama'e apo are. Kristu 'ga ree je jemujari 'ga rerowiarawũ. 'Ga futat je rereko. Kristu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yratea. Je ree 'ga poromutaramũ. Jetywera moiawamũ 'ga ojejukaukaa rakue. Ma'eramũ 'ã je 'awamũ jefuweweramũ mama'e apou 'ga remifutar imũ etee. ²¹ Naapoi agawewi je mama'e esagea Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'etea 'ga je katu'ok Kristu 'ga je erowiarawũ ai'i. A'eramũ je tejemogypygyi Kristu 'ga ree etee. Kristu 'ga jane erowiarawũ Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Jera'yra 'ga ererowiat. A'eramũ ene ejesageramũ jee", 'jau 'ga janee. Moisesi 'ga je'egeera renuwa jane muesage re amunipo 'ã Kristu 'ga amanũ ekoete rakue. A'ere naani. Namanũ ekoetei 'ã 'ga rakue. Kristu 'ga futat jane mota'wa 'Uwarete 'ga upe. Kristu 'ga jane erowiarawũ tee 'ga 'i janee: "Pënesage jee", 'ga 'i janee, wa'yra 'ga jane erowiarawũ.

Jarejuwarete 'ga jane erowiaa

3 Pëë 'ã Garasi ywy pewaramũ peje'akwaawe'ema pemut pejejeypy. Awýja te pë morytee rai'i nũ,

'jau je pē nupe. Amueapyo agawewi ako je pēē Jeju Kristu 'ga manū are ikue. "Ypeywar are amanūam ipe Kristu 'ga janetywera mepyi rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, Kristu 'ga jane erowiarāmū", 'jau je ako pē nupe ikue, pē mueapyou ee ikue. ² A'eramū ki pejejea'aramū je'eawer are. Moisesi 'ga 'eawera renuw ire sipo Janeruwarete 'ga U'agesage muri pē nupe? Naani. Kristu 'ga mome'ua pēē erowiar ire te Janeruwarete 'ga imuri pē nupe. ³ Ma'eramū sipo ajee peje'akwaawe'ema pemut pejejeypy? Kristu 'ga pēē erowiar ypyramū ako Janeruwarete 'ga opājē mua pē nupe ikue, wemifutara apoukaa ako pē nupe opājē mū ikue. Ma'eramū sipo ajee pepoit 'ga ree pejejemogypygyg awi rai'i? Pejejewya 'ā pejejemiapofer ymanera upe ete rai'i nū? ⁴ Kristu 'ga ree pejejemogypygygamū ako tekotee 'gā pē nerekou tyweaete agawewi 'ga ree ikue. A'ete ako pēnuag pejejereko tywera upe ikue. Pēnuag ekoete sipo aipo upe rakue? A'eramū sipo pēē 'awamue pejejoia Kristu 'ga rerowiar awi? Naani. Nepepoiri futari 'ga rerowiar awi. ⁵ Moisesi 'ga remikwasiarera renuw are sipo Janeruwarete 'ga U'agesage muri pē nupe? Naani. 'Ga je'eagera renuw are sipo Janeruwarete 'ga aeremiapoe'ema apoukari pē nupe opājē mū? Naani. Jeju Kristu 'ga mome'ua pēē erowiarāmū te 'ga aeremiapoe'ema apoukari pē nupe opājē mū.

⁶ Pēnea'ar iki Abraão 'ga rekwawer are. Ymā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe Abraão 'ga ree rakue. "Abraão 'ga Janeruwarete 'ga werowiat rakue. Werowiarāmū Janeruwarete 'ga 'i 'ga upe rakue: Abraão 'ga esage jee, 'jau 'ga 'ga upe werowiarāmū", 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. ⁷ A'eramū Janeruwarete 'ga rerowiaara 'gā juejue Abraão 'ga juapyrera 'jawewaramū ajemogyau. Aipoa 'ā pēē ikwaapa. ⁸ Ymā te Janeruwarete 'ga 'i aipo 'jau Abraão 'ga upe rakue: "Je rerowiarāmū ereko. A'eramū ene ejesageramū ekou jee. Tejerowiaara 'gā nupe juejue nipo je 'i, pēnesage jee, je 'i. Ene upe te'eawera 'jowerimū etee futat je 'i 'gā nupe tejerowiarāmū", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. "Judeue'ema 'gā nupe mi-amū nipo je 'i: Pēnesage jee, je 'i, ene 'jawe 'gā tejerowiarāmū", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe u'eawera kwasiarukaa 'ga amū upe rakue. ⁹ Werowiarāmū Janeruwarete 'ga mama'e esage monou Abraão 'ga upe. A'eramū 'ga jane upe nanē mama'e esage mua nū. Abraão 'ga upe imuawera 'jawe 'ga imua janee werowiarāmū.

¹⁰ Moisesi 'ga je'eagera renupara 'gā ojemote'aa Jarejuwarete 'ga upe. Nuenupawi futari 'gā 'ga je'eagera. A'eramū 'gā ojemote'aa Jarejuwarete 'ga upe. Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue: "Anure nipo Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga je'eagera renuwaipara 'gā monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. ¹¹ "Moisesi 'ga je'eagera erenup katu katu. A'eramū ene ejesageramū jee", ne'i Janeruwarete 'ga 'ga amū upe. Naani. Ojee ojemogypygyk ma'e 'gā nupe etee te Janeruwarete

'ga 'i: "Pēnesage jee. A'eramū je pē mogyau 'au tejeypyri nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau 'ga 'gā nupe.

¹² Ymā Janeruwarete 'ga aipo 'jawe'em rakue: "Pejemogypygyg iki je ree", ne'i te rūi 'ga rakue. "Perowiat te ki jeje'ega", e'i te 'ga rakue. "Moisesi 'ga remikwasiarera renup katuara 'gā etee te ajemogy nakwaparimū rūi", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. A'ere 'gā nu-enupawi futari Moisesi 'ga remikwasiarera je'ega rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau 'gā nupe: "Nepeenupawi futari 'ga remikwasiarera je'ega. A'eramū je pē nerekou tyweaete ee. Mama'eukwaawa rapyaw ipe nipo peo pejemanū re", 'jau 'ga 'gā nupe rakue.

¹³ A'ere 'ā Kristu 'ga manūi 'ypeywar are janetywera mepyawamū rakue. Kristu 'ga Janeruwarete 'ga erekou tywerukaa janetywer are rakue. A'eramū 'ga jane rerekou tyweru'jape'ema ee, Kristu 'ga jane erowiarāmū. Ymā 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are rakue: "Nia'wyri te 'ypeywar are u'am ma'e 'gā jee", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue. A'eramū 'ga Kristu 'ga upe 'ypeywar are janetywera renu'ama upe aipo 'jau rakue. Janetywer are Janeruwarete 'ga Kristu 'ga rerekou tywerukaa rakue. A'eramū 'ga, Kristu 'ga jane erowiarāmū, jane rerekou tyweru'jape'ema futat. Naani. Kristu 'ga jane erowiarāmū te 'ga 'i janee: "pēnesage jee", 'jau. ¹⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Je rerowiarāmū ereko. A'eramū ene ejesageramū jee", 'jau 'ga 'ga upe rakue. "Ypeywar are Kristu 'ga manūa omepypap janetywera rakue. A'eramū 'ga 'awamū, pēnesage jee", 'jau judeue'emamū pē nupe Jeju Kristu 'ga pēē erowiarāmū. Kristu 'ga jane erowiarāmū, Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee, u'eawer imū etee futat.

U'eawer imū 'ga mama'e apoi

¹⁵ Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē 'ā jerenyra 'jawe. A'eramū je, tamueapyo 'gā ee 'jau, 'jau je pē nupe. Sā'ā ae ajamama'e futaa ijara momoranuwa. A'eramū 'ā ijara 'ga: "Nan ki ajee siapo jarejaupe", 'jau 'ā 'gā ajaupe. A'eramū 'ā 'gā u'eawer imū etee futat ikwasiaa ka'aran are inuga. Ikwasiapaw ire 'ā 'gā wera kwasiaa ee. A'eramū 'ā 'gā mama'e apou ajaupe wemikwasiarer imū etee futat. Ikwasiapaw ire 'gā 'ā imoiru'jape'ema futat nū. U'eawer imū etee futat 'gā iapou ajaupe. ¹⁶ Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega Abraão 'ga upe rakue. "Tamono mama'e esagea ene upe 'jau. Enejuapyrama 'gā nupe 'jau nipo je imonou. Tekotee 'gā nupe nanē nipo je mama'e esage monou ene ree, eneuapyrama 'gā nee 'jau nipo je imonou", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Na'ga juapyra 'gā nupe juejue rūi 'ga 'i. 'Ga juapyrama 'ga amū upe etee 'i te 'ga 'i aipo 'jau. Aipo 'ga upe 'ga 'ea, Kristu 'ga upe, 'ga 'ea te. ¹⁷ Abraão 'ga upe aipo 're Janeruwarete 'ga 'jau: "Taapo mama'ea te'eawer imū etee futat 'jau", 'jau 'ga rakue. A'ere, kwaturu sētui trīta kwara kwaw ire, Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. A'ere 'ga nomoka'jami futari Abraão 'ga upe

u'eawera. A'eramũ 'ga 'awamũ Abraão 'ga upe je'eawera nia'wyrri 'jawe'em 'ga. Naani. U'eawer imũ etee futat 'ga mama'e monoi Abraão 'ga upe, Abraão 'ga juapyra 'ga upe nanẽ nũ. ¹⁸ NaMoisesi 'ga je'ega renuw are rũi 'ga mama'e esage monoi 'ga upe. Naani. 'Ga upe u'eawer imũ etee te 'ga imonoi 'ga upe. Wemifutar imũ etee 'ga imonou 'ga upe u'eawer imũ etee futat.

¹⁹ A'eramũ nipo pẽẽ mũ 'jau jee: "Ma'eramũ sipo ajee Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue?" 'jau nipo pẽẽ mũ jee. Naani. Oje'ega 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe. Oretywer are ore mueapyoawamũ te 'ga iapoukari rakue. Abraão 'ga juapyrama 'ga rure'emaue Moisesi 'ga remikwasierera oretywera kwaawukaa oree rakue. Kristu 'ga Abraão 'ga juapyrama. Kristu 'ga upe Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Tamono mama'e esagea 'gã nupe 'ga ree 'jau", 'jau 'ga Kristu 'ga mome'wau rakue. Ywagipewara 'gã nupe Janeruwarete 'ga oje'ega rerurukari Moisesi 'ga upe rakue. 'Ga upe etee te 'ga erurukari. A'eramũ Moisesi 'ga te imome'wau 'gã nupe. Anure Moisesi 'ga 'ga je'ega kwasiaa inuga ka'aran are oree rakue.

²⁰ A'ere Janeruwarete 'ga oje'ega nuerooukari Abraão 'ga upe. Janeruwarete 'ga retea futat oje'eg 'ga upe.

Kristu 'ga 'eawera Moisesi 'ga remikwasierera py'rau

²¹ Abraão 'ga upe ra'ne Janeruwarete 'ga oporogytau rakue. A'ere 'ga oje'ega monou Moisesi 'ga upe rakue. Moisesi 'ga upe 'ga 'eramũ sipo 'ga 'i: "Abraão 'ga upe je'eawera nia'wyrri", 'jau sipo 'ga rakue? Naani. Kwe pe mama'e esage mũ apoa oje'epyri jane reroo re amunipo 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue. A'eramũ amunipo 'ã 'ga jane rerawau oje'epyri jane mama'e apoawer are. A'ere nitywi mama'e esagea mũ kwe pe ywag ipe ae monoara. ²² "Nitywi futari mama'e esage apoara 'gã amũ jee. Najuejue etee futat 'gã tywetyweramũ jee. 'Gã tywera 'gã nerekou", 'jau 'ga ojeupe rakue. Ako esage agawewi futat 'gã. A'etea 'ga Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã ete omogy nakwaparimũ ete rũi u'eawer imũ etee futat. Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã etee 'ga imogyau oje'epyri nakwaparimũ rũi.

²³ Ywy pe 'ga rure'emaue ore judeuramũ Kristu 'ga rerowiare'ema arajemogyau. 'Ga rure'emamũ ore Moisesi 'ga remikwasierera etee erekou. "Janeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat Moisesi 'ga upe janetywer are jane mu'jawamũ", 'jau ore. A'ere 'ga ne'i futari oree: "Moisesi 'ga remikwasierera peenup. A'eramũ pẽẽ pejejesageramũ jee", 'jawe'em 'ga oree Moisesi 'ga remikwasierera renuw are. Jejui 'ga ore erowiar ire tee 'ga aipo 'jau oree. ²⁴ Sã'ã ae wa'yra monoa moromu'jara mũ 'ga po pe, wa'yra mu'jaukaa. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. 'Ga remikwasierera mogytaramũ ore oroje-mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are numiamũ. A'ere ore naruenupawi 'ga je'ega. Kristu 'ga 'ur ire, judeuramũ ore mũ 'ga rerowiaa. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau oree: "Kristu 'ga perowiat pejejemogyau. A'eramũ pẽẽ pejejesageramũ jee", 'jau 'ga oree, Kristu 'ga ore

erowiar ire. ²⁵ 'Awamũ ore Kristu 'ga rerowiar ire mama'ea naruapoi Moisesi 'ga remikwasierer imũ.

²⁶ 'Awamũ pẽẽ najuejue etee Kristu 'ga ree pejemogypyk pejejemogyau. A'eramũ pẽẽ najuejue etee pejejemogyau Jarejuwarete 'ga ra'yramũ. Judeuramũ, judeue'emamũ. Mĩmeramũ juejue futat pẽẽ Jarejuwarete 'ga ra'yramũ, Kristu 'ga pẽẽ erowiar ire. 'Ga rerowiar ire pẽẽ pejejemujaa 'ga ree nanẽ nũ. ²⁷ Kristu 'ga pẽẽ erowiarimũ 'ga amũ pẽ pymĩãu 'y pe Kristu 'ga rerowiaara resaukaawamũ. Pejepymĩ re pẽẽ pejejemujaa 'ga ree. A'eramũ 'ga pẽ nerekou. ²⁸ Jarejuwarete 'ga upe jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe etee futat. Judeuramũ, judeue'emamũ, oje'wyrarete pewaramũ, ka'a pewaramũ, kũima'eramũ, kũjãnamũ. Mĩmeramũ jane jareju'jaju'jawe etee futat jarejemogyau 'ga upe. Kristu 'ga rerowiarimũ jane jarejemujaa 'ga ree. A'eramũ jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe etee futat 'ga upe. Majepei 'yweteewara 'jawe jarejemogyau. ²⁹ Kristu 'ga remiayuwamũ pejejemogy re pẽẽ pejejemogyau Abraão 'ga juapyrera 'jawewaramũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou pẽ nupe, Abraão 'ga upe u'eawer imũ etee futat.

4 'Awamũ je pẽ mueapyoi kunumĩ are. Sã'ã jane jareja'yra 'gã nupe jarekaraemã monoa. A'ere 'ã kunumĩ naeapyoi we ee ojejuka are. A'eramũ 'ã ae tuwamũ 'jau wemiayuwa 'gã nupe: "Tekaraemã je amono teja'yra 'ga upe ai'i. A'ere 'ga nojemotuwi we. A'eramũ 'ga ojejukawe'em ee. A'eramũ pẽẽ pejejekau ee 'ga upe jee ra'ne. 'Ga jemotuw ire 'ga ma'ea futat, 'ga upe jeremimonofera", 'jau nipo 'ga ruwa 'ga wemiayuwa 'gã amũ nupe. Waranupe'emawe futat kunumĩ 'ga 'uwa 'ga karaemã jaramũ futat akou. A'etea 'ga 'uwa 'ga remiayuwa 'gã je'ega renupa. ² 'Ga aranuwe'emamũ 'ga ruwa 'ga remiayuwa 'gã ojejukau 'ga ree, 'ga karaemã are. 'Uwa 'ga remifutara 'ara rupi kunumĩfera 'ga okaraemã mujaa etee te. A'eramũ futat 'ga mama'e apou wemifutar imũ etee futat. ³ Nan tee futat ore judeuramũ mama'e apoi Jarejuwarete 'ga upe Moisesi 'ga remikwasierer imũ etee futat ikue. 'Ga ra'yra 'ga rure'emamũ ore Moisesi 'ga je'ega renupa. ⁴ A'ere Janeruwarete 'ga, wemifutara 'ara rupi, wa'yra 'ga muri ywy pe rai'i. Wa'yra 'ga 'ga imu'arukaa kũjã ãẽ mũ wi rakue. 'Ga ra'yra 'ga, Kristu 'ga etee te Moisesi 'ga je'egeera wenup katu katu rakue. ⁵ 'Ga je'ega 'ga enupa katu katua ore mueateupap mama'e ymaner awi, 'Uwarete 'ga ra'yramũ 'ga ore mogyawamũ 'jau. Werowiarimũ 'ga jane mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga wa'yra 'gã nupe wemimonofera mua janee. ⁶ Pẽẽ nanẽ 'ga ra'yramũ nũ. Sã'ã 'ga U'agesage mura pẽ nupe. A'eramũ ore pẽ kwaapa. "Janeruwarete 'ga U'agesagea amut 'gã nupe", 'jau ore. A'eramũ ore "Janeruwarete 'ga ra'yramũ 'gã jemogyi" 'e kwaapa pẽ nesag ire. A'eramũ 'ga 'Agesagea, Kiapi'ni, jane mu'eukaa Jarejuwarete 'ga upe. ⁷ A'eramũ pẽẽ a'eramũ na'ga upe mama'e apoara etee rũi pejejemogyau. Naani. 'Ga ra'yramũ nanẽ futat pejemogy nũ. A'eramũ 'ga a'eramũ wa'yra 'gã nupe wemimonofera monou pẽ nupe nanẽ nũ.

Paulo 'ga wearamū 'gā nee

⁸ Ymā te 'ā nepekwaawi Jarejuwarete 'ga rakue. 'Ga kwaape'ema 'ā pēē maira'mea etee ipojeupa rakue, pejejeorywamū ee rakue. ⁹ A'ere 'ā pēē 'awamū Jarejuwarete 'ga pekwaap pejejemogyau. 'Ga futat pekwaap. Ojekwaawukat 'ga pē nupe, wemiayuwamū 'ga pē mogyau. Ma'eramū sipo ajee peje'ak-waawe'emawera pemut ete te pejejeypyu rai'i nū? Pejewyt ete 'ā pejemaira'me upe rai'i nū? Nipājēi maira'mea. Janeruwarete 'ga te pājērete. A'etea 'ā pēē pejejewya ekoete maira'me pojeuwa upe rai'i nū? ¹⁰ Ymā te 'ā maraka peapo maira'me are pejejorypawamū rakue. 'Araiwa rupi, jay ru'wi are, kwar ipe, 'y ruwiramū. Mīmera rupi 'ā pēē maraka peapo maira'me are pejejorypawamū rakue. A'ere 'awamū maraka peapo Jarejuwarete 'ga muorypawamū numiamū. Maira'me upe maraka apoawera 'jawe etee 'ā Jarejuwarete 'ga upe maraka peapo numiamū. A'ere naani. Nanarūi. "Nan jane iaporamū nipo Janeruwarete 'ga ku'iramū jane ree", 'jau nipo pēē. "Judeu 'gā 'jawe maraka apo re nipo jane jarejemuesageu Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo pēē pejejaupe numiamū. ¹¹ Je ako amu'e pēē Jejui Kristu 'ga ree ikue. "Jejui Kristu 'ga rerowiamū jane resageramū Jarejuwarete 'ga upe", 'jau je ako pē nupe ikue, pē mu'jau ee ikue. Amu'e futat ako je pēē ee ikue numiamū? Pemoka'jam etee nipo je 'eawera rakue?

¹² Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je 'jau pē nupe: Je 'jawe peko. Aetyap je ymāwarera mama'ea. Je 'ā judeua agawewi. A'etea je ako judeue'emamū pē 'jawe pē pype. Naapoi futari je mama'ea judeuramū orojemiapofer imū, a'e je pē nupe. A'eramū pēē 'awamū pejemu'jau je ree. Peapo kasi mama'ea oreremiapofer imū ne, a'e je pē nupe. Pejejepype je rekoramū ako pēē pejejekau esage je ree ai'i. ¹³ Pēnea'ar iki ee. Tekaruamū je tekou ikue. Tefuakapawaiwamū ako je tekou ikue. A'eramū ako je teptawaipa pē pype ikue. A'eramū ako je Kristu 'ga mome'wau pē nupe ikue. ¹⁴ Pejejeupe je waēmamū ako pēē je monowe'em pejejewi ikue. "Kuu. Ojero'wu ma'e 'ga 'ut ojeфанugukaa janee", 'jawe'em ako pēē jee ikue. Jekaruara agawewi je. A'etea ako naje rereko tyweri pejepe jekaruara are ikue. Je mua ako pejejepype. Sā'ā ae Jarejuwarete 'ga pyriwara 'ga mura. Nan tee futat ako pēē je mua pejejepype ikue. Jejui Kristu 'ga mura 'jawe ete ako pēē je mua pejejepype ikue. ¹⁵ A'e pe ako pēē pejeku'iramū pejejemogyau je ree ikue. "Ma'ja te jane siapo 'ga upe 'ga poaawamū?" 'jau ako pēē pejejaupe ikue. Ma'eramū sipo ajee pēku'ipap je ree 'awamū? ¹⁶ Mama'e a'jea etee je amome'u pē nupe. Ma'eramū sipo pē'me pejejaupe: "Niporomutari Paulo 'ga jane ree", 'jau futatee pejejaupe. Mama'e a'je imome'ua sipo je mogou pē nee iporomutare'emamū?

¹⁷ Mama'e ekoete are pē mu'jara 'gā te iporomutat 'me pē nee. "Simopojo'ok 'gā Paulo 'ga wi 'jau", e'i 'gā ajaupe. "Paulo 'ga wi opojo'og ire nipo 'gā jemu'ei jane

ree", 'jau nipo 'gā ajaupe, oporomutat 'meramū pē nee. ¹⁸ A'ere je poromutaramū a'jea futat pē nee. Pē pype tekou taetu ako je teporomutaramū pē nee ikue. Muku pē nui tekou miamū je teporomutaramū pē nee mama'e esage apou pē nupe. ¹⁹ Pēē 'ā jera'yra 'jawewaramū jee. Sā'ā kūjā kunumīakya ray renūja. Nan tee futat je rayramū pē nee. Afutarete je pejemogypyga Kristu 'ga ree. 'Awamū 'ā pepoit 'ga ree pejejemogypyg awi. A'eramū je tejemayrūmū pē nee. 'Ga ree pejemogypygamū te jeku'iramū pē nee. ²⁰ Pē pyri tekoa je afutat. Pē pyri teko re amunipo 'ā je pē mueapyoi ee. A'ere 'ā je reko muku te pē nui. A'eramū je tejemuaēmeteeramū pē nee.

Sara ēē Aga ēē retee

²¹ "Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat siapo mama'ea 'jau", 'jau nipo pēē mū. "Ga remikwasiarer imū jane mama'ea apo re nipo Janeruwarete 'ga 'i janee: Pēē mama'ea peapo Moisesi 'ga remikwasiarer imū. Ma'eramū 'ā pēnesage pejejemogyau jee, 'jau nipo 'ga janee", 'jau nipo pēē pejejaupe. Pēneapyo katu sipo Moisesi 'ga remikwasiarer are? Naani. ²² Abraão 'ga ree nanē 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: "Mukūi futat 'ā Abraão 'ga ra'yra 'gā nakue. Ajepeja 'ga rera Isakia. Abraão 'ga remirekorete ēē ra'yra, Sara ēē ra'yra 'ga poromū, Isakiramū. Ajepeja 'ga rera Ismaeua. Abraão 'ga remireko ēē remifai ēē ra'yra 'ga poromū, Ismaeuramū. Aga ēē ra'yra 'ga. Aga ēē 'ā mama'ea wapo o'wyriara ēē 'eawer imū etee futat, Sara ēē 'eawer imū etee futat. Nuapoi ēē mama'ea wemifutar imū", 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ²³ "Abraão 'ga ēē rerekou, wemirekorete ēē remifai ēē rerekou, Aga ēē rerekou rakue. A'eramū ēē wa'yramū 'ga upe. A'eramū Abraão 'ga wa'yra 'ga re'roka. Ismaeua 'ga inuga wa'yra 'ga ree. A'eramū 'ga akou ujara 'ga upe mama'ea apoaramū, oy ēē 'jawe. Ajepeja 'ga te aje 'ga ra'yra 'ga u'aa Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat. 'Iwāiwī agawewi eneremirekorete ēē. A'etea je kunumīa amut ēē upe', 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eferupi te futat Sara ēē wa'yramū u'aa Janeruwarete 'ga je'eg imū etee futat", 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue.

²⁴ Mama'e a'je are ete 'ga ka'arana kwasiari rakue. Aipo mogyta re jane jarejemu'jau mama'ea are. Sā'ā mukūja 'gā, kūjāmera 'gā nakue. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'eawera rakue. Aga ēē 'jawe Moisesi 'ga upe Janeruwarete 'ga 'eawera. Ymā 'ā Moisesi 'ga oi ywytyra apyte'rarimū rakue, Sinai 'jawa apyte'rarimū rakue. Arabia ywy pe aipoa Sinai 'jawa reni. Sinai 'jawa apyte'rarimū 'ga rekoramū futat 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'ga upe, ikwasiaa ita are 'ga upe rakue. A'eramū Moisesi 'ga judeu 'gā mu'jau kwaiwete aipo Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. Sā'ā Jerusarega. Aga ēē 'jawe etee Jerusareg ipewara. Jerusareg ipewara 'gā, judeu 'gā, nuapoi mama'ea wemifutar imū. Moisesi 'ga je'eger imū etee 'gā mama'ea apoi ajemogyau. A'eramū 'gā ajemogyau Aga ēē 'jawe. Aga ēē mama'ea wapo o'wyriara ēē je'eger imū etee futat rakue. Ēē

'jawe Jerusareg ipewara 'gã mama'e apoi Moisesi 'ga je'eager imũ etee futat.

²⁶ A'ere jane 'awamũ Jerusareg yau jane 'i ywag ipewara upe. Jejui Kristu 'ga ree jarejemogypyg ire jane jarejemogyau ywag ipe oo ma'eramamũ, Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'eramũ etee futat. A'eramũ jane mama'e apowe'em Moisesi 'ga je'eager imũ. ²⁷ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

"Ta'yre'emamũ agawewi ene 'awamũ.

A'etea neneku'ipawi ekou. Anure nipo kwaiwete enera'yra.

Enemena 'ga opoiraip ene wi enera'yre'em are. A'ere nipo anure 'ga jewyri enee nũ.

Ene upe 'ga jewyr ire nipo enera'yra 'gã pytuna tesirũmera 'gã na'yra apyraapa", 'jau 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue.

Jerusareg yau are 'ga jane mu'jau poromũ. Anure nipo kwaiwete Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ jane oi ywag ipe. Jerusareg yau 'e upe 'ga 'i poromũ.

²⁸ Pěě 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ pěě 'ã jerenyra 'jawe. A'eramũ je pě mu'jau ee. Ymã Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Anure nipo je kunumĩ monoi ene upe", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'eramũ Isaki 'ga u'aa Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee futat. Isaki 'ga 'jawe futat Kristu 'ga rerowiaaramũ jane. U'eawer imũ etee futat Janeruwarete 'ga jane mogyau wa'yramũ, Jejui Kristu 'ga jane erowiarãmũ. ²⁹ Mukũi futat Abraão 'ga ra'yra 'gã numiamũ. A'ere ajepeja 'ga najaneruwarete 'ga 'eawer imũ rũi 'ga 'ari, Abraão 'ga ra'yr ypy 'ga. Opyyg ekoete te Aga ěě 'ga ra'yra rakue. A'eramũ ěě ra'yra 'ga, Ismaeu 'ga u'aa ěě wi rakue. A'ere Isaki 'ga nanarũi 'ga ruri oy ěě upe. Janeruwarete 'ga 'eawer imũ etee te 'ga ruri. Janeruwarete 'ga 'Agesage pãjě mũ te Sara ěě Abraão 'ga ra'yra pyygi rakue. Anure Ismaeu 'ga Isaki 'ga rereko tyweaete rakue. Nan tee futat nipo Moisesi 'ga je'egera renupara 'gã Jejui 'ga rerowiaaramũ jane rereko tyweri. ³⁰ A'ere Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Sara ěě je'eager are rakue.

'A'eramũ ěě 'jau Abraão 'ga upe: 'Emonou kynu jarejewi. Jeremiayuwa te ako kynu ikue numiamũ', 'jau ěě 'ga upe.

'Kynu ra'yra kĩa reewe futat kynu monou jarejewi.

Jareja'yra kĩa upe etee teremono karaemã 'jau', 'jau ěě 'ga upe.

'Nafutari je kynu ra'yra kĩa upe we ene mama'e monoa', 'jau ěě Abraão 'ga upe rakue", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. ³¹ Sara ěě remiayuwa ěě ra'yra 'ga juapyrera 'jawewaramũ Moisesi 'ga remikwasiarer imũ mama'e apoara 'gã. A'ere Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ jane Abraão 'ga remirekorete ěě ra'yra juapyrera 'jawewara. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage apou janee Abraão 'ga upe u'eawer imũ etee futat.

Jarejuwarete 'ga ree etee jane jarejemogypyka

5 Jejui Kristu 'ga amanũ janetywera mepyawamũ rakue. A'eramũ 'ga ree jane jemogypygamũ Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Pěě pñesage jee", 'jau 'ga janee, wa'yra 'ga ree jane jemogypygamũ. Werowiarãmũ 'ga ae mũ'jãu Moisesi 'ga je'eager imũ mama'e apoara 'gã nui. A'eramũ ki pěě pejejewyre'ema Moisesi 'ga je'eager imũ mama'e apo upe. Pě nupe owaēm ma'e 'gã amunipo 'i me pě nupe: "Pejemojewagukat 'ga amũ upe. Moisesi 'ga je'eager imũ pejemojewagukat. 'Ga je'eager imũ imojewagipyrrera 'gã etee te esage Jarejuwarete 'ga upe", 'jau futatee nipo 'gã pě nupe rai'i.

² A'ere je, Pauloramũ je 'i pě nupe: Naani. Pejemojewagukat kasi 'gã nupe ne. Najudeua rũi pěě. Ymã Janeruwarete 'ga 'i judeu ypy 'gã nupe rakue: "Imojewagipyrrera 'gã etee te jeremiayuwa", 'jau 'ga rakue. A'ere 'awamũ nanarũi. 'Awamũ 'ga 'i: "Jera'yra 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã etee te jeremiayuwa", 'jau 'ga. Pejemojewagukat ire nipo pepoit Kristu 'ga ree pejejemogypyg awi pejejemogyau. ³ Imojewagipyrrera 'gã ki ajee Moisesi 'ga je'egera tuenupap. 'Gã enupawe'emamũ nipo Janeruwarete 'ga ne'i 'gã nupe: Pěnesage jee, 'jawe'em nipo 'ga 'gã nupe. ⁴ Moisesi 'ga je'egera renuw are ojemogypyk ma'e 'gã nipo opoit Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyg awi. "Moisesi 'ga je'eager imũ mama'ea jane iaporamũ nipo Janeruwarete 'ga 'i janee: Pñesage jee, 'jau nipo 'ga janee", pe'je nipo pejejemogyau numiamũ, Moisesi 'ga je'egera renuw are etee futat nipo pejemogy. Aiporamũ nipo pepoit Kristu 'ga rerowiar awi. Kristu 'ga jane erowiarãmũ te Janeruwarete 'ga 'i janee, "pñesage jee", 'jau 'ga janee. Niapoi agawewi te 'ã jane mama'e esagea 'ga upe rakue. A'etea 'ga aipo 'jau janee, Kristu 'ga ree jane jemogypygamũ. ⁵ Nanarũi ore. Orojemogypyg ore Jejui Kristu 'ga ree. Anure nipo Janeruwarete 'ga 'jau ore: "Jejui Kristu 'ga perowiat. A'eramũ pěě pejejesageramũ jee", 'jau nipo 'ga anure ore. Aipo 'ga 'e rapesaka ore 'ã arajemogyau, Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ã ore rerekou, 'ga rerowiarukaa ore. ⁶ Jejui Kristu 'ga ree jane jemujar ire Janeruwarete 'ga 'jau janee: "Pñesage jee", 'jau nipo 'ga janee. Imojewagipyrreramũ ore, imojewagipyre'emamũ pě nupe. Mĩmeramũ juejue futat 'ga aipo 'jau janee, Jejui Kristu 'ga ree jarejemujar ire, jane jareporomutaramũ jarejuee.

⁷ Amome'u futat ako je Kristu 'ga pě nupe ikue. 'Ga mome'ua ako pěě erowiaa ikue numiamũ. Awỹja gatu nipo aje 'ã pě momoirukat 'ga rerowiar awi rai'i nũ? Awỹja te o'mea werowiarukat pě nupe rai'i? ⁸ Naneruwarete 'ga rũi werowiarukat 'gã 'mea pě nupe. Naani. 'Ga 'ã pě mũ'ě mama'e apo are ojemogypyk ma'eramũ 'gã nui. ⁹ Sã'ã ae mani'oko'o jopypeawa monoa imojopypea ipype. Inãinãĩĩ etee agawewi imonou ipype. A'etea imojerapa. Nan tee futat 'i me ma'e 'gã. Ajepeja 'ga ete agawewi 'ga 'meramũ pě nupe rai'i. A'etea 'gã o'me rerowiarukaa pě nupe, pě

momoirukaa Kristu 'ga rerowiar awi rai'i. ¹⁰ A'ere je jemogypygyi pē nee te'ŷina. Jarejararete 'ga ree jane jemujari jarejemogyau. A'eramū je 'jau tekou: "Nopoiri futari 'gā Kristu 'ga ree ojemogypygy awi", 'jau je tekou pē nupe. Janeruwarete 'ga te tuereko tywet pē mu'e tywera 'gā ee 'jau.

¹¹ Jeje'ēwu'jag ekoete nipo 'ga amū akou. "Pejemowagukat 'gā nupe, e'i Paulo 'ga akou", 'jau futatee nipo 'ga amū pē nupe. Naani. Nanarūi je ako pē mu'ei ai'i. Ma'eramū 'ā 'gā je rereko tyweretei. Aipo je 'e re amunipo 'ā 'gā naje rereko tyweri. Aipo je 'e re amunipo 'ā 'gā nimara'nei je 'eawer are. A'ere 'gā mara'neramū futat je 'eawer are, "ypeywar are Kristu 'ga manūi janetywera moiawamū" 'eawer are. ¹² Afutat je i'me ma'e 'gā pojo'oga pē nui.

¹³ Pēē 'ā Janeruwarete 'ga pē mū'jāu 'gā nui. "Pepoit ymāwarera mama'e awi", e'i 'ga pē nupe. "Au'je ki mama'e apo re Moisesi 'ga remikwasiarer imū pejemue-sageawamū", 'jau 'ga pē nupe rai'i. Moisesi 'ga remikwasiarer imū agawewi nipo pēē mama'e apowe'em. A'etea kasi mama'e tywera peapou'jaw ine pejemifutar imū ne. Peapo kasi mama'ea pejemuorypawamū etee ne. Naani. Pejopoar iki mama'e apo are. Pejepota'waramū pejejee. ¹⁴ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: "Pēporomutat pejejepyriwara 'gā nee pejejee pejeporomutara 'jawe etee futat pejejemogyau. A'eramū pēē pejereko esage 'jawe etee futat pejejuerekou esage", 'jau 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Aipo 'ga 'eawera nateepawi. Jejui 'ga nanē aipo 'jau janee 'ūina. A'eramū aipo 'ga 'eawera wesageramū janee. Aipoa 'ga je'eg imū jarejuereko esage re jane 'ga je'ega renupawi.

¹⁵ Au'je ki pejuago'o re. Ajuago'oara 'gā 'miara mara'nea 'jawe. 'Miara mara'nea te 'ā ojou'u ojomomapa. Nan kasi pejemogy ne.

'Ga 'Agesage remifutara

¹⁶ Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imū etee ki mama'ea peapo. 'Ga pājē mū mama'e apo re nipo pēē mama'e tywera apou'jape'ema pejemifutar ymaner imū. ¹⁷ Najuejue etee futat te 'ā janetywera jemogyi jane ywyteripe jane jemogyramū. A'eramū jane jarejemifutar imū ete mama'e apo re mama'e apowe'em 'ga 'Agesage remifutar imū. Janeruwarete 'ga 'Agesage remifutara mama'ea irāinā'nī te. Najaneremifutara 'jawe rūi futat 'ga 'Agesage remifutar imū mama'e apoawa. A'eramū jane mama'e apowe'em jarejemifutar imū Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁸ 'Ga 'Agesage remifutar imū mama'e apoaramū jane niapoi futari mama'ea Moisesi 'ga remikwasiarer imū etee futat.

¹⁹ Janetywet tāmējē futat te 'ā jane jarejemogyau ipy we rakue. Ma'eramū 'ā jane, jarejemifutar ymaner imū ete mama'e apo re ete, jarejemirekoe'em are jarekou. Kūjāmeramū nanē 'ā pēē pejemene'em are pejekou. Mama'e tywer are etee jane 'ā jarejea'aramū jarejemogyau. Mama'e tywera etee 'ā janeje'ega. ²⁰ Jarejemifutar imū mama'e apo re ete jane 'ā maira'mea etee imuorypa. Jarejee jarepājāgaiwa rete ete 'ā jarejem-

ogyau. Jarejemogyau 'ā jarejuerekoayau mama'e are. Mīmer are ete 'ā jarejea'aramū 'jau. Jaremara'neramū jarejee. Jarejee etee 'ā jarejea'aramū jarejemogyau. Jareporomutare'emamū 'ā jarejemogyau jarejee. Jarejuowajar are etee nanē 'ā jarejea'aramū etee nū. Kawājaiwa rykur are etee nanē 'ā jarejemogyau. Nanuara apoara 'gā nooi futari Jarejuwarete 'ga pyri. Ymā je ako pē mu'ei aipo are ai'i. Awamū je 'jau'japa pē nupe nū. "Naaipo apoara 'gā nūi oo ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanū re", a'e ako je pē mu'jau ee ai'i.

²² A'ere jane, Jarejuwarete 'ga 'Agesage rereko re, janeporomutaramū jarejee. Jareku'iramū jarejemogyau. Jarepy'ata'waramū jarejemogyau. Jarepota'waramū jarejemogyau jarejee. Jarejokau esage jane jarejee jarejemogyau. Jarejesageramū jarejemogyau jarejaupe. Mama'ea jane iapou jare'eawer imū etee futat. ²³ 'Ga 'Agesagea jane rereko jane mopota'waukaa jarejee. Jane mu'akwaapa mama'e tywera apoe'em are. Nan te ae jemogyi Jarejuwarete 'ga je'eg imū. ²⁴ Jejui Kristu 'ga ree jarejemujar ire jane jarepoia jarejemifutar ymaner imū mama'e apo awi. Niapou'jawi futari jane mama'ea jarejemifutar ymaner imū etee. ²⁵ Jejui Kristu 'ga jane erowiarāmū Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mogyi Jarejuwarete 'ga ra'yramū. A'eramū ki jane mama'e apou 'ga 'Agesage remifutar imū etee futat. ²⁶ Sajerowiaraip kasi jarejee etee ne. Sajamamara'ne ekoete kasi jarejee ne. Sajurekoay kasi jarejee ne.

Pejepoopa

6 Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē jerenyra 'jawe. A'eramū je pē mu'jau Jejui 'ga rerowiaara 'gā nereko are. Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nipo mama'e tywera apou akou. A'eramū pēē 'gā nemiapofera kwaaw ire Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū pēē 'gā mu'akwaapa iapoe'em are. A'ere kasi pejeje'ega pemoywyrafen 'gā nupe ne. Pejeporogytau esage etee futat 'gā nupe. 'Gā mu'jaramū nanē pejejea'gwau mama'e tywera apo awi. Mama'e tywera apo awi pejejea'gue'em ire pēē nanē mama'e tywera peapo 'gā 'jawe ne. A'eramū pēē 'gā mu'jaramū pejerowiarape'ema pejejee 'gā mu'jau. ² Pejejaupe mama'eay jesaukaramū pēē pejepoopa pejemuapyterātāukaa etee jupe. Aipo apo re pēē Kristu 'ga je'ega renupa pejejemogyau. ³ Sajerowiaraip kasi jarejee etee ne. Sā'ā je pē apyraawa jereapyo ee, pe'je kasi ne pejejerowiaraipe pejejee ne. Aipoa nia'wyri. Nakūi-ma'eteete arūi aipo 'jara 'ga. Aipo e'i ekoete futat 'ga. Ojemorytee ae nanuaramū ojeupi tee futat. ⁴ Pejemiapofer are ki pēnea'at. "Esage futat te jeporowykya?" pe'je ki pejejeupe. Mama'e esage apo re pēē pejerowiaa pejeku'iramū pejemiapofer are. Aipoa esage. A'ere "mama'e esagea je aapo 'gā apyraapa" 'ea nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. Pejeporowyky rerekoemāue'em. "Je te pa a'jeteetewi apo ra'e" 'ea nanē wa'wyre'emamū 'ga upe nū. Pejeporowyky are

pejejea'are'emamũ. Pejejemiiapo are etee pejejea'aramũ.

⁶ 'Ga amũ nipo 'ua pẽ mu'jau Jarejuwarete 'ga ree. A'eramũ ki pẽẽ mama'e esage monou pejemu'jara 'ga upe.

⁷ "Simorytee Jarejuwarete 'ga jarejemiiapofer are", pe'je kasi ne. Naani. Nimoryteeawi futari Janeruwarete 'ga. Okwaap 'ga pẽẽ omoryteea. Sã'ã pekoa. Juowuu tym ire 'ã, pẽẽ juowuu a'y'i etee ipa'wau jui. Nepepo'oa'uweri 'ã yky'yja juowuu 'yw awi. ⁸ Nan tee futat jane jemogyi. Jarejemifutar imũ mama'e tywera apou jarejemotywea Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga jane monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere 'ga U'agesage remifutar imũ ete mama'ea jane iapo re jane mogyi nakwaparimũ ete rũi ojepyri jane manũ re. ⁹ Mama'e esagea etee siapo jarejemogyau 'jau. Mama'e esage apo awi jane poire'emamũ nipo Janeruwarete 'ga mama'e esagea muri janee anure, wemifutara 'ara rupi. ¹⁰ A'eramũ ki pẽẽ mama'e esagea etee iapou 'gã nupe najuejue etee futat. A'ere pẽẽ Jejui 'ga rerowiaaramũ 'gã nupe mama'e esage apou a'jea futat 'ga ree pejemogypyga resaukaawamũ 'gã nupe.

Oje'ega 'ga imonou 'gã nupe, 'gã futaa

¹¹ 'Awamũ je ka'arana kwasiaawa pygyi tepou. Sã'ã je-remikwasiarera ruwiuua.

¹² Tamueapyo pẽẽ mama'e are 'jau. 'Gã amũ afuweramũ judeu 'gã maku'i are etee. "Kristu 'ga manũ mome'u are judeu 'gã jane rereko tyweretei. A'eramũ jane judeuramũ jarejemojewag are etee 'gã mu'jau. Ee 'gã mu'e re nipo judeu 'gã poiri jane rereko tywer awi", 'jau nipo 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã pẽ mu'jau judeu 'gã nemiapofer are. "Pejemojewagukat 'ga amũ upe pejee Jarejuwarete 'ga muorypawamũ", 'jau futatee nipo

'gã pẽ nupe. A'ere nanarũi jane 'ga muorywi. Jejui Kristu 'ga amanũ janetywera moiawamũ rakue. 'Ga jane erowiaramũ te Janeruwarete 'ga 'i janee: "Jera'yra 'ga perowiat. A'eramũ pẽẽ pejejesageramũ jee", 'jau 'ga janee. ¹³ Imojewagipyre 'gã miamũ nuenupawi Moisesi 'ga je'egeera. A'etea 'gã pẽ mu'e ekoete pejemojew-agukar are. "Ore te 'ã aramu'e 'gã, sa'e etee 'jau", e'i futatee te 'gã pẽ nupe, judeue'emamũ pẽ mu'jau ekoete judeuramũ ore remiapofer are. "Ore te 'ã oromojew-agukat 'gã orojemiapou, sa'e te 'jau", e'i te ojerowiaripa ojee. ¹⁴ A'ere je naani. Jejui Kristu 'ga ree etee te je jerowiari. 'Ypeywar are 'ga manũi janetywera moiawamũ rakue. Aipo are je jerowiari tekou. 'Ga rerowiar ire je poiri 'ga rerowiare'ema 'gã nemifutar awi ikue. Nafutari futari je 'gã nemiapou. 'Gã nanẽ jere-mifutara futare'ema nũ. ¹⁵ Janeruwarete 'ga namã'ei janejewag are. Imojewagipyreramũ ore, imojew-agipyre'emamũ pẽẽ. Mimeramũ jane jareju'jau'jawe etee futat 'ga upe. Jejui Kristu 'ga ree ojemogypyk ma'eramũ etee te 'ga 'i janee: "Pẽnesage jee", 'jau 'ga janee. Jejui Kristu 'ga ree jarejemogypygy ire jane poiri futari jarejemifutar imũ mama'e apo awi. Jarejuwarete 'ga 'agesage remifutar imũ etee futat jane mama'e apoi. Aipoa esage Janeruwarete 'ga upe. ¹⁶ U'agesage remifutar imũ mama'e apoara 'gã Janeruwarete 'ga omopy'ata'wa imogyau. 'Gã nee 'ga jemuaẽmi. Aipo 'gã etee Janeruwarete 'ga remiayuwaretea.

¹⁷ Tejereko tyweara 'gã nupe je 'i: Au'je je rereko tywer ire. Jejui Kristu 'ga futat jejararetea. Sã'ã jeaiwa. Jejui Kristu 'ga mome'u are 'gã je nupãnupãu. A'eramũ je 'ga ree tenupãawera porera rerekou, 'jau je 'gã nupe.

¹⁸ Pẽẽ 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ nanẽ pẽẽ jerenyra 'jawe nũ. A'eramũ je Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pẽ nerekoa futaa, 'jau je.

Kweramũ ete jeremimome'ua.

Efesu

Paulo 'ga awau akou Efesu pe rakue. Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'ga imu'jau Jarejuwarete 'ga ree. (Atos 19) Mukūi kwara magwaw ire Paulo 'ga oi pe awi nū. A'ere 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe rakue. Moromunepawa pype 'ga 'ūina Jejui 'ga mome'u are. A'eramū Janeruwarete 'ga, peu 'ga renamū, ka'arana kwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

1 Je Pauloramū ka'aran akwasiat imonou pē nupe. Je Jejui Kristu 'ga remimonoferamū. Ymā Jejui 'ga je monoi kwe pewara 'gã nupe omome'waramū ikue. "Kwe pe ekwap je mome'wau ekou 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat 'ga je monoi kwe pewaramū pē nupe. A'eramū je ka'arana kwasiaa tekou imonou Efesu pewaramū pē nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamū pē nupe. Pēē 'ā pejemujat Jejui Kristu 'ga ree rai'i. A'eramū pēē 'ga rerowiaa etee te pejemogyau. A'eramū je ka'arana kwasiaa imonou pē nupe.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga nanē 'ā Janejararetea nū. Afutat je 'gã jejuka esagea pē nee. Afutat je 'gã pē mopy'ata'waa pē mogyau.

Kristu 'ga mama'e esage apou janee

³ Simuoryp Jarejuwarete 'ga jarejeupe 'ga remiapofer are 'jau. 'Ga 'ā Jejui Kristu 'ga Ruwaretea, Janejararete 'ga Ruwaretea futat 'ga. Iporiyai 'ga 'ūina jane ree. Jane resaka'i 'ga jane rerekou. Mama'e esagea etee 'ga iapou 'ūina au'jeteramū janee. 'Ga ra'yrarete 'ga Kristu 'ga ree jane jarejemujaa. A'eramū 'ga mama'e esage apou janee. Ywag ipe 'ga rekoi. A'eramū 'ga pe awi futat mama'e esage apou 'ūina janee.

⁴ Ymā we te 'ga 'ā jane mū'ēi wemiayuwamū rakue. Ywy apoe'ēwe futat 'ga jane mū'jāu wemiayuwamū Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū. "Tamū'ē 'gã tejemiayuwamū 'jau. Tomoit 'gã tywera 'gã nui 'jau. A'eramū 'gã ajemogyau esage je upe 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. ⁵ 'Ga oporomutaramū jane ree. A'eramū 'ga a'eramū jane mogyau wa'yramū. A'eramū 'ga 'jau ojeupe rakue: "Teja'yrarete 'ga, Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã tamogy teja'yramū 'jau. Tejemifutar imū etee futat 'gã mogyau teja'yramū. Teja'yramū 'gã mogya je maku'iu 'gã nee", 'jau 'ga ojeupe rakue. ⁶ Ajemuaēm 'ga jane ree. A'eramū 'ga wa'yrarete 'ga mua janee. 'Ga remifutara agawewi 'ga ra'yra 'ga. A'etea 'ga 'ga amut janee. A'eramū 'ga wa'yrarete 'ga rerowiaaramū jane mogyau wemiayuwamū. Niapoi agawewi futat ako jane mama'e esagea 'ga upe ikue. A'ete ako 'ga ajemuaēm jane ree ikue. Wa'yra 'ga jane erowiamū 'ga jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū jane 'ga muorypa ee.

⁷ Ymā 'ā Kristu 'ga manūi 'ypeywar are janetywera mepyawamū rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga janety-

wera moia jane wi, wa'yrarete 'ga manū are. A'eramū futat 'ga wea'aru'jawe'emamū janetywer are. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga iporomutat nanimenime jane ree. Mama'e esagea 'ga iapou janee. ⁸ 'Ga remiapoa esage futat. Na'gã nemiapo 'jawe rūi 'ga iapoi. ⁹ U'akwaaw imū etee futat 'ga mama'e apoi. "Anure nipo je Kristu 'ga rerowiaara 'gã mogyau majepe 'yweteewara 'jawe. Ywag ipe ajemogy ma'e 'gã, ywy pe ajemogy ma'e 'gã. Mīmera 'gã nipo je amogy majepe 'yweteewara 'jawe", 'jau 'ga ojeupe rakue. Aipo u'eawer are 'ga jane mueapyou. A'ere 'ga janepy 'gã namueapyoi aipoa mama'e are rakue. A'ere 'ga 'awamū jane mueapyoi ee.

¹¹ Janeruwarete 'ga remifutar imū etee futat mama'ea ojeapou. Wemifutar imū etee futat 'ga jane mū'jāu jane mogyau wemiayuwamū. Omuoryparamū 'ga jane mogyi. Wemifutar imū etee futat 'ga jane mū'jāu Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū. Ywy apoe'ēwe futat 'ga 'jau ojeupe etee futat rakue: "'Gã amū tamū'ē tejemiayuwamū 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. ¹² A'eramū ore, Kristu 'ga rerowiaar pyramū ore Jarejuwarete 'ga muorypa ee: "Ene te 'ā eneresage oree, ki Ku'jyp. Ymā te 'ā ore mū'ē ape ore mogyau ejemiayuwamū rakue", 'jau ore 'ga upe, 'ga muorypa ee. ¹³ A'eramū 'ā pēē nanē 'awamū Kristu 'ga rerowiaa rai'i. "Jejui Kristu 'ga 'ā amanū janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe. A'eramū 'ga werowiaaramū janetywera moia jane wi" 'e renupa ppy we pēē 'ā 'ga rerowiaa rai'i. Ymā te Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Teja'yrarete 'ga rerowiaara 'gã nupe Te'agesagea tomono", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga u'eawer imū etee futat U'agesage monou pē nupe. Sā'ā jane jarejera kwasiara jarekaraemā are. A'eramū 'ā jane jarekaraemā kwaapa. Nan tee Janeruwarete 'ga U'agesage monoi wemiayuwamū 'gã nupe. A'eramū 'ga wemiayuwamū jane kwaapa. "Agamū jeremiayuwa 'ga. Sā'ā 'ga Je'agesage rerekoa", 'jau nipo 'ga pē nesag ire. ¹⁴ U'eawer imū 'ga U'agesage mua janee. A'eramū jane a'eramū jarejemogyau jarejeupe 'ga 'eawer are. "Anure nipo je teja'yramū mama'e monoi pē nupe" 'e are nanē jane jarejemogyau jarejemogyau. 'Ga janetywera omoit jane wi. A'eramū nipo 'ga anure 'ua janee, jane rerawau ojeypyri. Ojeypyri jane oramū 'ga wemim'igatufera mua janee. A'eramū ki jane 'ga muorypa ee.

Efesu pewara 'gã nee Jarejuwarete 'ga muorypawet

¹⁵ A'ere je Jarejuwarete 'ga muorypa pẽ nee. 'Gã amũ 'ua pẽ mome'wau jee: "Efesu pewara 'gã Jejui 'ga werowiat tãmẽjẽ ajemogyau. Jejui 'ga 'ã janejararetea, e'i 'gã ajemogyau", 'jau 'gã 'ua pẽ mome'wau jee. "Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee 'gã oporomutaramũ. Ojejuka esage pãwẽ pãwẽ 'gã 'gã nee", 'jau 'gã 'ua pẽ mome'wau jee. A'eramũ je Jarejuwarete 'ga muorypa pẽ nee. "Au'jete Jejui 'ga ererowiarukat Efesu pewara 'gã amũ nupe", 'jau je 'ga upe, 'ga muorypa pẽ nee. Teojere'emamũ futat je 'ga muorypa pẽ nee. 'Ga upe teje'ega monoaw ipe je pẽ nee nanẽ teje'ega monou 'ga upe jepi. ¹⁷ Jarejararete 'ga Ruwarete 'ga upe, Jejui Kristu 'ga Ruwarete 'ga upe teje'ega monou tekou pẽ nee. 'Ga etee 'ã esage ma'ea. 'Ga upe je 'jau: "E'agesagea ako ene imonou 'gã nupe ai'i, ki Ku'jyp. A'eramũ ene 'gã mu'akwaapa mama'e apo are E'agesage pyu. Ejekwaapa katu katuukaa nanẽ 'gã nupe nũ", 'jau je tekou Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee. ¹⁸ "Emueapyoukat 'gã ejemiaporam are", 'jau je 'ga upe pẽ nee. 'Ga te 'ã pẽ pyyrũ pẽ mogyau wemiayuwamũ. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ nerawau ywag ipe pẽ mogyau ojepyri. A'ea ki peapesak pejejemogyau. Ojepyri jane reroo re nipo 'ga wemim'igatufera mua wemiayuwamũ janee, kwaiwete. Aipo are 'ga pẽ mueapyoukara je afutat. ¹⁹ "Emueapyoukat 'gã epãjẽ are nanẽ nũ", 'jau nanẽ je 'ga upe pẽ nee nũ. Pãjẽrete te 'ã 'ga. A'eramũ 'ga opãjẽ mua werowiaaramũ janee, wemifutar imũ mama'e apo are jane poaawamũ. ²⁰ Wa'yrarete 'ga, Kristu 'ga manũ re 'ga 'ã 'ga moferapa ete rai'i nũ. 'Ga ra'yra 'ga moferapawera futat 'ga pãjẽrete wesaukat janee. A'eramũ jane "pãjẽrete 'ga" 'e kwaapa. A'eramũ 'ã 'ga a'ea opãjẽ futat imua janee. Kristu 'ga moferaw ire 'ga 'ga rerawau ywag ipe ojepyri. A'eramũ 'ga 'ga m'yina peu futat 'ga muapygukaa ajakwatawa katy. "Je 'jawe futat ene. Amogo je ene 'wyriaramũ teje'jawe. A'eramũ ene ejua eapyka 'au, jejakwatawa katy", 'jau 'ga Kristu 'ga upe 'ga moferaw ire. ²¹ A'eramũ Kristu 'ga 'ũina 'wyriarareteramũ janee. Nokoi futari 'ga amũ 'ga 'jawe. Ywagipewara 'gã 'wyriara 'gã miamũ nokoa'uweri 'ga 'jawe. 'Ga te 'ã pãjẽrete amumera 'gã apyraapa. 'Awamũ ako ma'e 'gã apyraapa. Anure ako ma'e 'gã 'ga iapyraapa nanẽ nũ. ²² Janeruwarete 'ga Kristu 'ga mogou 'wyriarareteramũ ywagipewara upe, ywy pewara upe 'jau. 'Ga Kristu 'ga mogou mama'e jarareteramũ. "Amogo je ene jarejerowiaara 'gã 'wyriaramũ", 'jau 'ga wa'yra 'ga upe. ²³ Sã'ã aeakaga rena 'wyriaramũ aerete upe. Nan tee futat Kristu 'ga reni 'wyriarareteramũ werowiaaramũ janee. Wakaga tywe'emamũ ae nuapoa'uweri mama'ea. Aeakage'ema mama'ea nuapoa'uweri. Aeakaga nanẽ nuapoa'uweri mama'ea aerete tywe'emamũ nũ. Nan tee futat Kristu 'ga werowiaaramũ jane rerekoi. Werowiaaramũ 'ga mama'e apoukari janee. Najarejete rui mama'ea siapo. 'Ga retee futat jane mama'e apoi.

'Awamũ jane Kristu 'ga rerowiari

² Ymã te nepeenuwi futari Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. Na'ga remiayuwa rui pẽ nakue. Mama'e tywera etee futat pẽ iapou rakue. A'eramũ pẽ pejejemogyau amanũ ma'efera 'jawe Jarejuwarete 'ga upe rakue. ² Mama'e tywera 'ã pẽ iapou 'ga rerowiare'ema 'gã pyri rakue. Mama'eukwaawa 'wyriara je'ega etee futat 'ã pẽ enupa pejejemogyau rakue. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gã mama'eukwaawa 'wyriara remiayuwa futat. Mama'eukwaawa 'wyriara oje'ega omono 'gã akaga pype. A'eramũ 'gã mama'e tywera apou. ³ Jane nanẽ ako najuejue etee futat Ku'jywa 'ga je'ega renupare'emamũ sajemogy ikue. Jarejemifutar imũ etee futat ako jane nanẽ mama'e apou ikue nũ. A'eramũ ako Janeruwarete 'ga mara'neramũ janeremiapo tywer are ikue. "Gã nemiapo tywer are je 'gã nereko tyweretei", 'jau ako 'ga janee ikue. ⁴ A'ere 'ã Janeruwarete 'ga poromutaramũ nanimime jane ree. A'eramũ 'ga ajemuaẽma jane ree. ⁵ Ymã jane nienuwi futari 'ga je'ega rakue. A'eramũ 'ã jane jarejemogyau amanũ ma'e 'jawe 'ga upe. A'ere 'ga Jejui 'ga jane erowiarãmũ jane mogyi ojepyri ajemogy ma'eramamũ. Janeruwarete 'ga ajemuaẽm etee futat jane ree rakue. A'eramũ 'ga jane ree ajemuaẽmawer ipe te futat jane katu'oka. Wemifutar imũ etee futat 'ga jane katu'oka. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea 'ga mama'e esagea ete wapo janee, jane katu'oka. ⁶ Kristu 'ga rerowiare'emamũ jane jemogyi amanũ ma'e 'jawe Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'ga Kristu 'ga jane erowiarãmũ jane mogyi imanũ'e'ema 'jawe. Sã'ã 'ga Kristu 'ga moferawa, 'ga manũ re rakue. Nan tee futat 'ga jane mogyi 'ga rerowiarãmũ. 'Ga moferaw ire 'ga Kristu 'ga mojeupia imonou ywag ipe ojepyri 'ga muapygukaa 'ga mogou 'wyriaramũ ojepyri. Nan tee futat 'ga Kristu 'ga jane erowiarãmũ jane mogyau 'wyriaramũ Kristu 'ga pyri, Jejui Kristu 'ga ree jane jemujar ire. ⁷ Aipoa futat jane ree 'ga jemuaẽma kwaawukaa janee. A'eramũ nipo ywag ipe jane rekoramũ jane resakara 'gã 'jau: "Kuu. Ku'jywa 'ga a'jea futat ajemuaẽm 'gã nee ra'e", 'jau nipo 'gã jane resag ire. Jejui Kristu 'ga 'ã iporomutat jane ree. A'eramũ 'ga amanũmũ janetywera mepyau. 'Ga 'jawe etee futat 'ga Ruwarete 'ga nanẽ oporomutaramũ jane ree nũ. Ma'eramũ 'ã 'ga wa'yra 'ga muri 'au ijukaukaa janee. Jane ree oporomutare'em ire amunipo 'ã 'ga wa'yra 'ga namura'uweri ijukaukaa jane katu'okawamũ rakue. ⁸ A'ere 'ã 'ga jemuaẽmi te jane ree. A'eramũ 'ga jane katu'oka, Jejui Kristu 'ga jane erowiarãmũ. Niapoi agawewi futat 'ã jane mama'e esagea 'ga upe rakue. A'etea 'ã 'ga ajemuaẽm jane ree, jane katu'oka. 'Ga futat Kristu 'ga rerowiarukaa janee. ⁹ Napênemiapofera mepyawamũ rui 'ga pẽ katu'ogi. A'eramũ pẽ pejerowiarape'ema pejejee 'ga rerowiaaramũ ne. ¹⁰ Janeruwarete 'ga 'ã jane katu'oka. A'eramũ jane 'awamũ jarejemujaa Kristu 'ga ree. A'eramũ 'ga jane momyauu mama'e esage apoukaa janee. "Teja'yra 'ga rerowiarãmũ je mama'e esage apoukaa 'gã nupe. Ma-

ma'e esagea etee futat peapo jeremifutar imū. Pejeje-jukau esage pejejee, mama'ea pēē iapou pejejaupe, ta'e 'gā nupe 'jau", 'jau 'ga janee rakue, jane katu'oge'emawe rakue.

Majepei 'yweteewara 'jawe jane jemogyi

¹¹ Pēē 'ā judeue'emamū. A'eramū ore judeuramū 'jau pē nupe: "Ore 'ā judeuramū ijewak ma'eramū arajemogyau. A'eramū 'ā judeue'ema 'gā ojewage'emamū", 'jau ako ore judeuramū pē nupe ikue. Aipo 'jau ako ore orojewag are ikue. Najaneruwarete 'ga rūi ore mojewaka. Ore etee futat orojomojewaka. A'etea ore 'jau orojeupe: Ore 'ā ijewak ma'eramū arajemogy. Pēnea'ar iki judeue'emamū ymā pejejemogyawer are. ¹² Ymā 'ā pēē Kristu 'ga kwaape'ema futat rakue. Najarejuwarete 'ga remiayuwamū rūi 'ā pēē nakue. Najudeue'emamū pē nupe ra'ne rūi te 'ā Janeruwarete 'ga je'egi rakue. Judeuramū oree ra'ne te 'ā 'ga je'egi rakue. "Tajejuka esage pē nee 'jau", 'jau 'ga 'ā judeuramū oreypy 'gā nupe rakue. Wemiayuwamū oreypy 'gā jemogyramū 'ga aipo 'jau 'gā nupe rakue. A'eramū 'ā 'ga pēypy 'gā mogyawe'em wemiayuwamū rakue. A'eramū 'ā 'ga aipo 'jawe'em pēypy 'gā nupe rakue. Najaneruwarete 'ga remiayuw ppyramū rūi pēē nakue. A'eramū 'ā pēē 'ga pyri pejeo rapesake'ema rakue.

¹³ A'ere 'ā pēē 'awamū Jejui Kristu 'ga perowiat pejejemogyau. Ymā te neperowiari futari Jarejuwarete 'ga pejejemogyau rakue. A'eramū pēē pejejemogyau muku 'ga wi ako ma'e 'jawe rakue. A'eramū ako Jejui 'ga amanūmū, owy reko'wogukaa 'gā nupe jane wi janetywera pireitawamū ai'i, ae katu'okawamū ai'i. A'eramū pēē nanē pejejemogyau Kristu 'ga rerowiaaramū, pejejemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamū. 'Ga rerowiaaramū pēē pejejemujaa 'ga ree. A'eramū pēē pejejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri ako ma'eramū 'awamū. ¹⁴ Kristu 'ga futat 'ā judeuramū ore mota'wa judeue'emamū pē nupe. Ymā ako jane namajepei 'yweteewara 'jawe rūi jane jemogyi ikue. Judeuramū ako ore oroporomutare'emamū judeue'emamū pē nee ikue. Judeue'emamū nanē ako pēē pejeporomutare'emamū judeuramū ore ree ikue. A'ere ako Kristu 'ga manūaw ipe futat jarejee jane poromutare'ema teepawamū ai'i. A'eramū jane 'awamū jarejemogyau majepei 'yweteewara 'jawewaramū. ¹⁵ Judeuramū ore ako aramara'neramū judeue'emamū pē nee ikue. Judeuramū ako ore Moisesi 'ga je'ega renupa ikue. A'ere ako pēē nepeenuwi futari Moisesi 'ga je'egeera ikue. A'eramū ore ako aramara'neramū pē nee ikue. A'ere Kristu 'ga 'i janee rai'i: "NaMoisesi 'ga je'egeera renuw are rūi Janeruwarete 'ga pētywera pe'ai pē nui. 'Ypeywar are temanūmū te je pētywera mepyi. A'eramū futat 'awamū Janeruwarete 'ga pētywera pe'au pē nui, je rerowiaaramū etee futat", 'jau 'ga janee rakue. A'eramū 'ga werowiaaramū jane mujaa ojee. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū majepei 'yweteewara 'jawe futat. Nan 'ga jane mota'waukari jarejaupe. ¹⁶ 'Ypeywar are amanūmū te Kristu 'ga jane mamara'nepawukari jarejee. Amanūmū 'ga werowiaaramū jane mogyau

majepei 'yweteewara 'jawe. A'eramū 'ga jane mota'wau 'Uwarete 'ga upe. ¹⁷ Ore judeuramū orokwaa'wi futat 'ga je'ega rakue numiamū. A'eramū ore mukuu'i etee ajemogy ma'e 'jawe arajemogyau 'ga wi rakue. A'ere 'ā pēē judeue'emamū nepekwaawi'i futari 'ga rakue. A'eramū pēē mukumuku 'ga wi ajemogy ma'e 'jawe rakue. Kristu 'ga 'ā 'ua morogyta esage mome'wau janee najuejue etee futat. "Tejerowiaara 'gā je amota'wa Tejuwarete 'ga upe" 'ea poromū morogyta esagea judeue'emamū pē nupe, judeuramū oree 'jau. Mīnamū 'ga imome'wau janee. ¹⁸ A'ere 'ā amanū re Kristu 'ga jane mota'wai 'Uwarete 'ga upe. A'eramū jane 'ga rerowiaaramū jareje'ega monoarūmū Jarejuwarete 'ga upe. Werowiaaramū 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage mua janee najuejue etee futat. A'eramū jane 'ga 'Agesage retee futat jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe.

¹⁹ A'eramū 'ā pēē 'awamū judeue'emamū nanē pejejemogyau 'ga remiayuwamū nū judeuramū ore 'jawe. A'eramū pēē natapy'jyamū etee 'jawe rūi pejejemogyau oree 'awamū. 'Awamū 'ā pēē Jarejuwarete 'ga rerowiaa rai'i. A'eramū pēē 'awamū 'ga ra'yra 'jawe futat pejejemogyau judeuramū ore 'jawe. A'eramū pēē 'awamū pejejemogyau oreytunamū futat.

²⁰ 'Ogarete 'jawe futat jane jarejemogyau. Sā'ā 'oga apoara 'gā tupaa'mywa mowywya ra'ne. A'ere 'ā 'gā tupaa'mywarete m'yina jupe. A'ere 'gā eikwaryta monou. A'ere 'ā 'gā iapyryta nuga jupe. A'ere 'ā 'ga ikaga nuga jupe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga Kristu 'ga rerowiaaramū jane mogymogyau wemifutaaw ipe etee futat. Oje'ega mome'warera 'gā na'ne 'ga imogyau. A'ere 'ga Jejui Kristu 'ga remimonoferamū ore mogyau. A'ere 'ga Kristu 'ga ree ojemujat ma'eferamū nanē pē monou imajatykau amumeramū ore ree. Wemifutaaw ipe etee futat 'ga Kristu 'ga rerowiaaramū jane mogymogyau. Sā'ā tupaa'mywaretea 'oga koga. Nan tee futat Jejui Kristu 'ga rekoi janererekwarareteramū. A'eramū 'ga rerowiaaramū jane jarejemogypyka 'ga ree jarejemogyau. Ymā Janeruwarete 'ga akou omogytaaw ipe ete rakue. A'ere 'ga 'awamū 'ga rekoi jane pype U'agesageu.

Judeue'ema 'gā nupe Jejui 'ga mome'uawet

3 Janeruwarete 'ga jane mogy majepei 'yweteewara 'jawe. A'eramū 'ā je Pauloramū je teporomutaramū judeue'emamū pē nee, teje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe nanē pē nee nū.

Moromunepawa pype ako 'gā je munewi je m'yina ai'i, Jejui Kristu 'ga mome'u are ai'i. 'Gā amū je munewi je m'yina judeue'emamū pē nupe je Jejui Kristu 'ga mome'u are. "Judeue'ema 'gā nanē Kristu 'ga okatu'ok, werowiaaramū", 'jau je tekou ai'i. A'eramū judeu 'gā amū amara'neramū je ree aipo je 'e je rekoramū. A'eramū 'gā je munepa je m'yina moromunepawa pype.

² Ymā we futat te ako Janeruwarete 'ga je pyyrūi je mogou Jejui 'ga mome'waramū judeue'emamū pē nupe ikue. Iporomutat 'ga pē nee. Ma'eramū 'ā 'ga je monoi Jejui 'ga mome'waukaa pē nupe. Aipoa pekwaap pejejemogyau. ³ Ymā we futat te ako

Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Anure nipo je judeue'ema 'gã nanë imogyi teja'yramũ, judeu 'gã neewe. Teja'yrarete 'ga rerowiarãmũ nipo je 'gã mogyau tejemiayuwamũ judeu 'gã neewe", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Judeu 'gã nee je jejuka esagei te'eawer imũ etee futat. A'eramũ je anure judeue'ema 'gã nee nanë tejejukau esage te'eawer imũ etee futat nũ", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Anure nipo je teja'yrarete 'ga, Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã muri 'au ywag ipe 'gã mogyau tejepyri futat. Judeu 'gã, judeue'ema 'gã. Mĩmera 'gã nipo je imua 'au teja'yrarete 'ga rerowiarãmũ", 'jau 'ga ojeupe rakue. Ymã 'ga namueapyoi 'gã u'eawer are rakue. A'ere 'awamũ 'ga 'Agesagea 'ga upe oporowyky ma'eramũ ore mueapyoi 'ga 'eawer are. Jejui Kristu 'ga remimono pyferamũ ore, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã. Mĩmeramũ 'ga 'Agesagea ore mueapyoi ee. Je nanë nũ. Janeruwarete 'ga je mueapyou u'eawer are. Aipo are je ka'arana kwasiari tekou. Jeremikwasiarera ka'arana mogyta re nipo pe'je pejejaupe: "Paulo 'ga eapyo futat Jarejuwarete 'ga remifutar are rakue", 'jau nipo pëë pejejaupe. "Kristu 'ga rerowiaaramũ najuejue etee futat Janeruwarete 'ga jane mogy wemiayuwamũ. Ymã ako Janeruwarete 'ga nomome'ui aipoa 'gã nupe rakue. A'ere 'awamũ 'ga imome'ui Paulo 'ga upe", 'jau nipo pëë pejejaupe, jeremikwasiarera mogyta re.

⁷Janeruwarete 'ga je mogo ojeupe oporowyky ma'eramũ. "Ekwap jera'yra 'ga mome'wau judeue'ema 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. Janeruwarete 'ga iporomutat je ree. A'eramũ 'ga je moporowykyaukaa ojeupe. Opãjẽ mũ 'ga je mogou ojeupe oporowyky ma'eramũ. ⁸Najea'wryri agawewi je ikue. "Kristu 'ga remiayuwamũ sipo je reko'i", na'etei je ikue. 'Ga remiayua 'gã juejue kũima'eteeteramũ. A'ere noko je ako tywe'ri ma'e 'jawe etee jepi. A'etea Janeruwarete 'ga esage jee. Je mogou 'ga Kristu 'ga mome'waramũ judeue'emamũ pë nupe ikue. "Ekwap Jera'yrarete 'ga mome'wau judeue'ema 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Jejui Kristu 'ga 'ã esage ma'ea. A'ere 'ã nepëneapyopawa'uweri futari pejejee 'ga jemuaëmawer are. Mama'e esage are etee futat 'ga paruapoweramũ pë nupe, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. ⁹Mama'e apo ypy we 'ã Janeruwarete 'ga namueapyoi aepy 'gã wemiaporam are rakue. A'ere 'ga 'awamũ 'ga 'i jee: "'Awamũ enereapyo jeremiapo are. Jeporokatu'ogiwet je najuejue etee futat pë nee. Judeuramũ, judeue'emamũ. Mĩmeramũ pë nee je porokatu'ogiweramũ te'ÿina pë nee", 'jau 'ga jee ikue. "A'eramũ ene 'gã mueapyo jeremifutar are", 'jau 'ga jee ikue. A'eferupi tee 'ã je reko'i teatau teporogytau 'gã nupe najuejue etee futat. "Judeue'emamũ pë nee nanë 'ã Janeruwarete 'ga oporokatu'ogiweramũ pë nee", 'jau je 'gã nupe. ¹⁰Jarejuwarete 'ga remikatu'ogeramũ jane resakawe nipo ywagipewara 'gã 'wryara 'gã nanë weapyoramũ Janeruwarete 'ga ree. "Kuu. I'akwaapap 'ga", 'jau nipo 'gã Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ jane resakawe. "'Gã tywera moir ire nipo Ku'jywa 'ga ywy pewaramũ mogyau wemiayuwamũ. Judeue'ema 'gã ako niporomutari agawewi

judeu 'gã nee ikue. A'etea Jejui Kristu 'ga 'gã erowiarãmũ, Ku'jywa 'ga judeu 'gã mogyau wemiayuwamũ, judeue'ema 'gã neewe", 'jau nipo ywagipewara 'gã Jejui 'ga rerowiaaramũ jane resakawe. Ywy apoe'ewe Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe rakue: "Ae 'gã pa je aapo tejemiayuwamũ kwy", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'ere 'ã aepy 'gã jemotyweri etee 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga 'agamũ Janejararete 'ga Jejui Kristu 'ga mua 'au ywy pe janetywera mepyawamũ jane rakue. A'eramũ 'ga 'ga mogou janejarareteramũ jatee. ¹²A'eramũ 'ga Jejui Kristu 'ga rerowiarãmũ Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. 'Ga rerowiarãmũ jane jarejemujaa 'ga ree. A'eramũ jane a'eramũ jarejenosdue'em jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. ¹³A'eramũ je 'jau pë nupe: Pë'arasig kasi je ree ne. Judeue'emamũ pë nupe Jejui 'ga mome'u are 'gã je munewi moromunepawa pype agawewi. A'etea kasi pë'arasig je rereko tywer are ne. Je rereko tywera resakawe nipo tekotee 'gã 'i ajaupe: "Paulo 'ga ajemuaëm Efesu pewara 'gã nee ra'e. Sã'ã 'ga jereko tywerukara 'gã nee Jejui Kristu 'ga mome'u are", 'jau nipo 'gã ajaupe je ree. A'eramũ ki pëë pejeku'iramũ pejejemogyau ee.

'Gã nee Jarejuwarete 'ga upe oje'ega monoawet

¹⁴Jarejuwarete 'ga remifutar are tejea'aramũ je teapyka tejenuy'ãu teje'ega monou 'ga upe pë nee. ¹⁵Ku'jywa 'ga upe jane 'ga rerowiaaramũ najuejue etee futat 'jau, "Janeruwarete 'ga", 'jau jane 'ga upe. Ywag ipe ajemogy ma'e 'gã, ywy pe ajemogy ma'eramũ jane 'jau. Najuejue etee futat jane "Janeruwarete 'ga", 'jau jane 'ga upe. 'Ga upe je teje'ega monoi pë nee te'ÿina. ¹⁶"Ene te 'ã eneresage, ki Ku'jyp. Ene te 'ã pãjẽrete. A'eramũ je 'jau enee: E'agesagea ako ene imonou Efesu pewara 'gã nupe ai'i. A'eramũ ene 'gã mopãjẽu E'agesage pyu, ki Ku'jyp, 'jau je enee 'gã nee", 'jau je 'ga upe. "E'agesage pyu ejerowiarukaa etee te ekou 'gã nupe, 'gã mojemogyppygukaa ejee", 'jau je 'ga upe pë nee. 'Ga rerowiaarareteramũ nipo pejeipoire'ema 'ga rerowiar awi. Pejejeupe mama'eay jesaukar ire miamũ nipo pejeipoire'ema futat 'ga wi. 'Ga 'Agesageu pejejemogyppyg ire nipo pëë pejeipoire'ema 'ga rerowiar awi mama'eay jesaukar ire miamũ. Pejejeupe imur ire nipo pëë mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat. ¹⁷"Afutat je Kristu 'ga rekoa 'gã pyri", 'jau je 'ga upe pë nee. "Werowiarãmũ Kristu 'ga reko'i 'gã pyri. Aipoa je afutat", 'jau je 'ga upe pë nee. "Emoporomutarukat 'gã ejee. Ajuee nanë 'gã moporomutarukaa nũ. Ajuee oporomutaramũ nipo 'gã mama'e esagea etee iapoi ajaupe. Ejee 'gã moporomutarukaramũ nipo 'gã mama'e esagea etee iapou ene upe", 'jau je 'ga upe pë nee. ¹⁸"Emueapyo 'gã 'gã nee eporomutar are", a'e je 'ga upe pë nee. "Ejemiyuwamũ najuejue etee futat emueapyo 'gã ee", 'jau je 'ga upe pë nee. Kristu 'ga iporomutat pë nee a'jea futat. A'ere 'ã nepëneapyo katu'i we 'ga pejefutar are. A'eramũ je 'jau Jarejuwarete 'ga upe pë nee: "Emueapyo 'gã ee", 'jau je 'ga upe pë nee. ¹⁹Afutat je pëë ikwaawa, "Kristu 'ga iporomutat

jane ree a'jea futat" 'e are pēneapyoa. Janereapy-opawa'uweri agawewi jane 'ga jarefutur are. A'etea je ee pēneapyo'ia afutat. A'eramū je 'jau Ku'jywa 'ga upe: "Emueapyo 'gā ejee, 'gā nee eporomutar are", 'jau je 'ga upe pē nee. "Ojee eneporomutar are weapyo re, nipo 'gā jemogyi ene 'jawe", 'jau je 'ga upe pē nee.

²⁰ Nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mama'e mū. "Aga 'ga nuapoi", na'jawi futari 'ga upe. Aye'emeteete futat 'ga mama'e apoi. Aerefetee upe te mama'e apo rayramū rēwējēmī. A'ere Ku'jywa 'ga upe naayi futari mama'e apoa. "Mama'e esagea eapo jee", ojeupe jane 'eramū 'ga mama'e esage apou janee, ojeupe janeremienūiwera apyraapa. Naeapyoi futari ae 'ga remiaporam are. 'Ga te okwaap ae rerekoa. A'ere 'ga iapoi futari janee. U'agesagea 'ga imua janee, ojeupe mama'e apoukaawamū. A'eramū 'ga U'agesageu futat mama'e apou janee. ²¹ A'eramū ki Jejui Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū jane Ku'jywa 'ga muorypa jare-ojere'emamū, jarejeupe 'ga remiapofer are. Jejui 'ga rerowiaaramū jane najuejue etee futat 'ga muorypa jareojere'emamū, 'jau je pē nupe.

Majepei 'yweteewara 'jawe jane jemogyi

4 Moromunepawa pype 'gā je munewi Jejui 'ga mome'u are. A'eramū je 'jau pē nupe: Janeruwarete 'ga 'ā wa'yra 'ga mua 'au ywy pe janetywera moiawamū rakue. A'eramū pēē pejemogyau esage 'ga upe, 'jau je pē nupe. Ymā te 'ā 'ga pē pyrūi wemiayuamū rakue, wemifutar imū mama'e apoaramū rakue. A'eramū ki pēē pejemogyau esage 'ga upe. 'Ga remifutar imū etee futat pejemogyau 'ga upe. ² Pejerowiarip kasi pejee te ne. Pēpota'wa pāwē ki pejee. Pejejaite'ema pejee. Pejemara'ne'emamū nanē pejee nū. Pejee pē-mara'ne'ema pejee pēporomutara resaukaa. ³ Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē mogy majepei 'ywe-teewara 'jawe. A'eramū ki pēē pejepota'waramū pejemogyau pejee. Mama'e tywera kasi peapo pejejaupe ne. ⁴ Kristu 'ga rerowiaaramū jane najuejue etee futat jane jemogyi majepei 'yweteewara 'jawe. Majepei tee futat 'ga 'Agesagea. Werowiaaramū 'ga jane rerawau najuejue etee futat 'Uwarete 'ga pyri ojeupi anure. Poromū 'ga ree jane jemogypykawa 'ga rerowiaaramū. ⁵ Majepei tee Janejararete 'ga. 'Ga ree etee futat jane jarejemogypyka jarejemogyau. 'Ga rerowiarāmū etee jane jarejepymīāukaa 'y pe 'ga amū upe. "Jejui Kristu 'ga je arowiat. 'Ga futat jetywera moia je wi. A'eramū je 'awamū mama'e esagea etee iapou 'ga upe", 'jau jane najuejue etee 'ga rerowiaaramū jarejepymīāukaa 'y pe 'ga amū upe. ⁶ Majepei tee futat Janeruwarete 'ga. 'Ga futat jane apou najuejue etee futat rakue. A'eramū 'ga Janejararetea. A'eramū jane apoarera 'ga etee futat jane mogywarū wemifutara mama'e apoaramū. Jane pype futat 'ga rekoi U'agesagea pyu.

⁷ 'Ga 'Agesagea Kristu 'ga imua werowiaaramū janee najuejue etee futat. Ojeupe mama'e esage apoukaawamū 'ga imua janee. Opājēa 'ga imua janee

ojeupe jane moporowykyaukaa wemifutar imū etee futat. ⁸ Ymā 'ga amū ka'arana kwasiari ee rakue:

"Ojee iporomutare'ema 'gā 'arimū nipo Kristu 'ga okwapa.

A'eramū nipo 'ga 'gā faa 'gā nerawau 'gā nerojeupia ywag ipe.

Nipojeupawi 'gā 'awamū 'e resaukaawamū 'ga 'gā nerawau.

Aipo rupi we futat nipo 'ga mama'e esage mua ywy pewaramū janee",

'jau 'ga amū ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁹ Ywy pe 'ga 'ua janee kunumīakyramū rakue. A'ere 'ga 'ā waranuw ire ojekaukaa 'gā nupe rakue. A'ere 'ga oferapa awau ojeupia ywag ipe nū, 'Uwarete 'ga pyri nū. A'eramū 'ga 'awamū akou Janejarareteramū futat janee. Ywy pewaramū Janejarareteramū, ywag ipewara 'gā Jarareteramū. Mīmeramū 'ga rekoi Janejarareteramū janee.

¹¹ 'Ga etee futat mama'e esage mua janee ywy pewaramū. 'Ga futat U'agesagea mua janee, ojeupe mama'e esage apoukaawamū. Jane mū upe 'ga 'jau: "Te'agesagea je omono pē nupe. A'eramū pēē pejewau je mome'wau kwe pe tekotee 'gā nupe, 'gā mueapyou je ree", 'jau 'ga jane mū upe, jane monou kwe pe. Amumeramū jane mū upe 'ga 'jau: "Te'agesagea je omono pē nupe. A'eramū pēē Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau pejepepyriwara 'gā nupe", 'jau 'ga jane mū upe. Ajepeja 'gā nupe nanē 'ga 'jau: "Te'agesagea je amono pē nupe teporogyta esage mome'wawamū. Kwe pe pekwap jeporogyta esage mome'wau pejepytuna 'gā nupe, je rerowiarukaa 'gā nupe", 'jau 'ga 'gā amū nupe. Amumera 'gā nupe 'ga 'jau: "Te'agesagea je amono pē nupe, pē mogyau 'wyriaramū tejerowiaara 'gā nupe. Pemu'e je rerowiaara 'gā jeremifutar are", 'jau Kristu 'ga 'gā nupe. ¹² Opājēa 'ga imua werowiaaramū janee ojeupe jane moporowykyukaawamū. 'Ga pājē mū etee futat jane mama'e apoi 'ga upe. "Peporowyky jee", 'jau 'ga janee. "Je rerowiaara 'gā pēē imojemogypygykaa etee te je ree, 'gā mu'jau je ree", 'jau 'ga janee. "Amumera 'gā je rerowiaara 'gā ojemogypygi etee je ree. A'eramū pēē pejeporogytau 'gā nupe, 'gā mojemogypygykaa etee te je ree", 'jau 'ga janee. ¹³ A'eramū jane pāwēūjē etee futat jarejemogypyka 'ga ree. A'eramū nipo jane pāwēūjē etee futat nanē Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga kwaapa nū. A'eramū jane jarejeapyoramū jarejemogyau Kristu 'ga ree. A'eramū jane jarejemogyau Kristu 'ga 'jawe futat. Mama'e esagea etee jane iapou 'ga 'jawe futat. ¹⁴ Kunumī 'jawe kasi sajemogy ne. Kunumīa werekoemāwe erowiaa. Nokwaawi 'gā werekoemā. A'ere kasi pēē nanarūi ne. Peenup katu ra'ne ki. Yara sīāmogoe'ema 'jawe nanē kasi pēē ne. Yara sīāmogoe'ema 'ā nuwi wupawer ipe ete. 'Y ryuapi tete'ia we 'ā imuarekorekoukaa kwe katy awau ko katy ete 'ua nū 'jau akou. A'ere kasi pēē nanarūi ne. Peenup katu ra'ne ki morogytaa. Kasi a'e pe morogyta 'me upe pejemoryteeukar ine. Jejui 'ga etee te jane sirowiat jarejemogyau. I'me ma'e 'gā nipo 'ut futat o'meramū

janee, o'me rerowiarukaawamū janee. A'ere kasi sirowiat ne. "Simorytee 'gā 'jau", e'i te nipo 'gā o'mer-amū janee. ¹⁵ A'ere jane mama'e a'jea etee futat imome'ui jarejaupe. Jarepota'waramū jarejuee. A'er-amū jane jarejemogyau Kristu 'ga 'jawe. Kristu 'ga 'ā werowiaaramū Janejararetea. A'eramū Kristu 'ga aeakaga 'jawe. 'Ga rerowiaaramū jane jarejemogyau 'ga rete 'jawe. ¹⁶ Sā'ā aeakaga etee aerete mujara. Aerajyga 'ā ae mokurējūka pāwē gatu etee te futat. Aerajyga 'ā ae koka. A'eramū 'ā aeretea otesirūgatue'emamū waranupa. Nan tee futat Kristu 'ga werowiaaramū jane mujari jarejuee. A'eramū jane najuejue etee futat mama'e esage apou Kristu 'ga rerowiarukaa ete ete jarejaupe. Jarejuee jarepota'waramū, jane Kristu 'ga rerowiarukaa ete ete jarejaupe. A'eramū jane jarejemogyau Kristu 'ga 'jawe.

Mama'e tywera apo awi ki sapoit

¹⁷ Jarejararete 'ga upe je porowykyi. A'eramū je 'jau pē nupe: Au'je ki mama'e tywera apo re. Au'je futat mama'e apo re Jeju'i 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gā naea'ari Jarejuwarete 'ga remifutar are. ¹⁸ Nokwaawi 'gā 'ga remifutara. Mama'eukwaawa 'wyriara 'gā mueapyoukare'ema Janeruwarete 'ga remifutar are. A'eramū 'gā afuwere'emamū 'ga kwaaw are. ¹⁹ Jeju'i 'ga rerowiare'ema 'gā nuenosī mama'e tywera apoa. Mama'e tesirūa ete 'gā iapou. Wemirekoe'ema kūjā are 'gā akou. Kūjā 'gā nanē omene'em are akou. Najemuarūi futari 'gā ajemogyau. Ni'akwaawi 'gā mama'e tywera apoe'em are.

²⁰ A'ere naKristu 'ga rūi jane mu'ei mama'e tywera apo are. A'eramū jane Kristu 'ga rerowiaaramū, mama'e tywera apoara 'gā 'jawe ete iapowe'em. ²¹ Kristu 'ga rera renupa ypy we nipo pēē pejemujaa 'ga ree rai'i. A'eramū nipo Kristu 'ga mome'wara 'gā mama'e a'je are etee futat pē mu'jau rai'i. ²² A'eramū nipo 'ga mome'wara 'gā 'jau pē nupe: "Kristu 'ga rerowiare'ema 'ā pēē mama'e tywera apo are ete pejejea'aramū pejemogyau rakue. A'ere 'awamū 'ga perowiat pejemogyau. A'eramū ki pēē pejejeateeramū mama'e tywera apo awi", 'jau 'gā pē nupe, pē mu'jau ee. "Au'je ki mama'e tywera apo are pejemorytee re", 'jau nipo 'gā pē nupe, pē mu'jau ee. ²³ "Au'je ki mama'e tywer are pejejea'ar ire. Eje'jawe je muea'arukar ape mama'e are, ki Ku'jyp, pe'je ki 'ga upe", 'jau nipo 'gā pē nupe, pē mu'jau ee. ²⁴ "Pejemuesageukat Jarejuwarete 'ga upe. Oje'jawe pejemogya futat 'ga afutat. A'eramū ki pēē iapoukaa 'ga upe pejejee. 'Eje'jawe je mogo ape', pe'je ki 'ga upe. 'Ga 'jawe pejemogy re pēē mama'e esagea etee futat iapou 'ga 'jawe", 'jau nipo 'gā pē nupe, pē mu'jau ee.

²⁵ A'eramū ki pejejeateeramū peje'me awi. Au'je ki morogyta 'me mome'u re. Majepei 'yweteewara 'jawe jane Jeju'i 'ga rerowiaaramū jane jemogyi. A'eramū ki pēē mama'e a'jea etee futat imome'wau pejejaupe. ²⁶ Pejemara'neramū miamū kasi mama'e tywera peapo ne. Pejejeateeramū kamēsīete pejemara'ne awi. Pejekowe'em ko'aramuku pejemara'ne rerekou ne.

Kamēsīete pejejeateeramū pejemara'ne awi. Kwara ose'emauwe ki pēmara'nepap. ²⁷ Kasi a'e pe pejemara'ne awi pēneateea'ne'emamū mama'eukwaawa 'wyriara mama'e tywera apoukari pē nupe ne. ²⁸ Imuna ma'eramū nanē ki pepoit futat mama'e are pejemunarū awi. Peporowyky ete ki pejejeupe mama'e muaw are. A'eramū pēē mama'e monou imama'e'ema 'gā nupe. ²⁹ Peje'egaip kasi pejejaupe ne. Mama'e esagea etee ki pemome'u pejejaupe, 'gā poaa Jeju'i 'ga rerowiar are. ³⁰ Pemu'arasig kasi Jarejuwarete 'ga 'Agesagea ne. Esage ma'ea Janeruwarete 'ga 'Agesagea. A'eramū pēē, mama'e tywera apo re, 'ga 'Agesage mu'arasiga ne. Mama'e esagea etee futat iapou 'ga 'Agesage muorypawamū. Kristu 'ga rerowiarāmū Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee ikue. Ymā Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Teja'yra 'ga 'gā erowiarāmū je Te'agesage monoi 'gā nupe, 'gā nerekwaramū", 'jau 'ga rakue. Anure nipo Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga 'Agesage rerekwaramū jane reeroi Jarejuwarete 'ga pyri. ³¹ A'eramū ki pēē mama'e tywera apowe'em. Pejejeateeramū kamēsīete futat 'gā nayka awi. Pēmara'ne kasi 'gā nee ne. Pejeje'egayawe'em 'gā nupe, 'gā kurape'ema. Au'je futat pejejee pejeporomutare'em awi. ³² Pēpota'wa etee futar iki pejejee pejemogyau. 'Ga amū mama'e tywera pejejeupe iapo re miamū, pejejea'are'emamū au'jeteramū 'gā nayka are. Pejejeateeramū kamēsīete futat 'gā nayka awi. Janetywera moir ire 'ā Janeruwarete 'ga wea'aru'jawe'emamū futat jane rayka are. 'Ypeywar are amanūaw ipe 'ā Kristu 'ga jane tywera mepyau rakue. A'eramū 'ā 'ga aetywera moir ire wea'aru'jawe'emamū ee. A'eramū ki pēē nan tee futat pejejea'are'emamū au'jeteramū 'gā nayka are ne. Pejejeateeramū kamēsīete futat 'gā nayka awi. Pejejea'aru'jawe'emamū futat ee nū.

Sajemogy esage 'ga upe

5 Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga ra'yra. Oporomutaramū 'ga pē nee. A'eramū ki pejemujau 'ga ree. Pejemogyau esage 'ga upe. ² Kristu 'ga 'ā oporomutaramū jane ree. A'eramū 'ā 'ga amanūmū janetywera mepyawamū rakue. Ymā 'ā judeu 'gā weymawa etee ijukau iapyau otywera mepyawamū rakue. Jarejuwarete 'ga muorypawamū nanē 'gā iapyau rakue nū. Jany kasiga nanē 'gā iapyau 'ga muorypawamū rakue nū. A'ere ako 'awamū Kristu 'ga jejukaukari 'gā nupe janetywera mepyawamū ai'i. A'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejejee, 'ga 'jawerimū etee futat.

³ Jarejuwarete 'ga remiayuamū futat pejemogyau. A'eramū ki pēē pejemogyau esage 'ga upe. Pejemogyawe'em futat tesirūgatu 'ga upe. Pejemirekoe'ema kūjā are pejekowe'em. Kūjāmeramū nanē pejekowe'em pejemene'ema kūima'e are. Pejemuarū ki pejemogyau. Pejekaraemā kwai are etee nanē pejejea'are'emamū nū. Pejejea'are'emamū mīmera mama'e are. Aipoa mama'e mome'wawe'em pejejaupe. ⁴ Mama'e tywera mome'wawe'em futat pejejaupe. Peje'me'emamū nanē pejejaupe nū. Peje'eg esage etee futar iki pejejaupe Jarejuwarete 'ga muory-

pawamū. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga mama'e apo re nanē pēē 'ga muorypa ee nū. ⁵ Janeruwarete 'ga jane'wyriraretea Jejui Kristu 'ga retee. 'Gā futat nipo anure ajemogou 'wyrirareteramū janee. A'eramū nipo 'gā anure wemiayuwamū jane rerawau ojepyri mama'e esage mua janee. A'ere nipo wemirekoe'em are ako ma'e 'gā na'gā nemiayuwa rūi. Omene'em are ako ma'e 'gā, okaraemā kwai are tee ojerowiaraip ma'e 'gā. Mīmera 'gā na'gā nemiayuwa rūi. A'eramū nipo 'gā awawe'em 'gā pyri amanū re. Okaraemā kwai are etee ojerowiaraip ma'e 'gā ojemogypyka okaraemā kwai are etee ajemogyau. Nojemogypygi 'gā Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū okaraemā are ojemogypyk ma'e 'gā ajemogyau maira'me are ojemogypyk ma'e 'gā 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga aipo 'gā nerawawe'em ojepyri anure. Aipoa jane ikwaapa.

⁶ 'Gā amū nipo 'jau 'ua pē nūpe: "Pe'je pejejuwa mama'e tywera apou ore pyri", 'jau nipo 'gā pē nūpe. A'ere kasi perowiat 'gā ne. Pē moryteeu te 'gā nuri. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete 'gā tywer are. Nuenuwi futari 'gā 'ga je'ega. A'eramū 'ga 'gā nerekou tyweaete oje'ega renuwe'em are. ⁷ A'eramū ki pēē mama'e tywera apowe'em futat 'gā pyri.

⁸ Ymā mama'e tywera peapo futat rakue. Ypytunimū wata ma'e 'jawe pēē pejejemogyau rakue. A'ere 'awamū Kristu 'ga pētywera moiri pē nui rakue. A'eramū pēē 'awamū pejejemogyau 'arimū wata ma'e 'jawe. A'eramū pēē 'awamū mama'e esagea etee futat iapou 'ga upe. ⁹ 'Arimū wata ma'e 'jawewara 'gā mama'e esagea etee wapo. Mama'e a'jea etee nanē 'gā imome'wau. A'eramū pēē 'awamū mama'e esagea etee futat iapou a'jea futat. ¹⁰ Pejejemu'jau pejejemogyau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

¹¹ Ypytunimū wata ma'e 'jawewara 'gā mama'e tywera etee wapo. A'ere kasi peapo mama'e tywera 'gā pyri ne. Mama'e esage etee futat iapou. A'eramū mama'e tywera apoara 'gā ojenosōu wemiapofera renosōu pē nui. Pēnemiapo esage resakawe 'gā wemiapo tywer are wepyoramū. A'eramū nipo 'gā 'jau: "Tŷŷ. Mama'e tywera etee nipo je aapo tekou ra'e jepi", 'jau nipo 'gā ojeupe, pēnemiapo esage resag ire.

¹² Nāinānī rūi te 'ga remiapo mama'e tywera. Jemime agawewi 'gā iapoi. Eukwere ae mojenosī 'gā nemiapo tywera. A'eramū 'gā jēmī ojenosōue'em mama'e tywera renosōue'em.

¹³ Ypytunimū 'ā ae nuesagi mama'ea. A'ere 'ā ae 'arimū mama'e resagi katu katu. Nan tee futat jane ikwaapa katu katu jarejemogyau. Ymā 'ā 'ga amū 'jau rakue:

"Mama'e tywera apoaramū pēē amanū ma'e 'jawe pejemogy Ku'jywa 'ga upe.

Oset ma'e 'jawe nanē pejejemogyau nū.

A'eramū ki pēē pejepaka, pejefu'ama pejejemiapo tywer awi.

A'eramū Kristu 'ga pē mogyau 'arimū wata ma'e 'jawe ojeupe",

'jau 'ga amū imome'wau rakue.

¹⁵ A'eramū ki pēē pejejea'gwau mama'e tywera apo awi. Mama'e esage etee futat pēē iapou. Pē'akwaap katu ki mama'e are. Peko kasi 'akwaawe'ema 'gā 'jawe ne. ¹⁶ Kwaiwete 'gā mama'e tywera etee iapoara 'gā. A'ere ki peko esage mama'e tywera apoara 'gā pype. Pejenosī awi Jejui 'ga mome'u awi 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. 'Gā pyri pejejemogyau pēē 'ga mome'wau futat 'gā nupe. ¹⁷ Akotee ma'e 'gā 'jawe ete kasi pejemogy ne, pejeje'ēran ekoeteramū ne. Jejui 'ga rerowiarāmū pēē 'ga je'ega te imome'wau pejejaupe, pejejamu'jau 'ga rerowiar are. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat pēē mama'e apou. Mama'e apo enune pēē 'jau pejejeupe: "Ma'ja te Janeruwarete 'ga afutat je iapoa?" 'jau pēē iapoe'ēwe. A'eramū pēē 'ga remifutar imū etee mama'e apou 'ga upe.

¹⁸ Kawīajaiwa taetu itykure'ema. Kawīajaiwa tykuara 'gā oje'egaw are amā'jāue'em. Oje'ega momoa ekoete te futat ajemogyau. A'eramū kasi pēē nan ine. Pejejerokoukaa Jarejuwarete 'ga 'Agesage upe etee futat. ¹⁹ Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat pejejomogytau. Jarejuwarete 'ga marakau etee futat pejejamuorypa. 'Ga remiapofer are pejemaraka'aga Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga remiapofer are nanē pejemaraka'aga 'ga upe nū. ²⁰ Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. A'eramū pēē Kristu 'ga rerowiaaramū pejejeupe 'ga remiapofera mama'e are 'ga muorypa. ²¹ Kristu 'ga je'ega peenup pejejemogyau. A'eramū ki pēē 'ga rerowiaaramū nanē pejejoje'ega renupa pejejemogyau nū.

Emireko ma'e 'gā, imen ma'e 'gā netee

²² Kūjāmeramū ki pēē, imen ma'eramū, peapyaka pejemena je'eg are. Kristu 'ga remiayuwamū nanē pēē. Kristu 'ga je'ega renupa pejejemogyau. A'eramū ki pēē nan tee futat pejemena 'ga je'ega nanē enupa nū.

²³ Kristu 'ga 'ā akou 'wyririamū werowiaaramū janee. A'eramū 'ā jane 'ga rerowiaaramū 'ga je'ega renupa jarejemogyau. 'Ga 'ā ae akaga 'jawe. 'Ga rerowiaaramū jane jarejemogyau 'ga rete 'jawe. 'Ga futat werowiaaramū jane katu'okara. A'eramū 'ā 'ga akou 'wyririamū janee. Nan tee futat kūima'efera 'gā jemogyi wemireko 'gā jaramū. A'eramū ki pēē kūjāmeramū pejemena je'ega renupa katu katu.

²⁵ Kūima'eferamū nanē pēē pejeporomutaramū pejemireko are. Sā'ā Kristu 'ga poromutara werowiaaramū jane ree. Nan tee futar iki pēē pejeporomutaramū pejemireko are. Kristu 'ga 'ā oporomutaramū jane ree. A'eramū 'ā 'ga ojejukaukaa 'gā nupe jane ree oporomutaawer ipe etee futat jane katu'okawamū 'Uwarete 'ga upe. 'Ga je'ega rerowiarāmū jane jarejekatu'ogukaa 'ga upe. A'eramū 'ga janetywera moia jane wi. A'eramū jane jarejewi imoir ire jarejepymīaukaa 'y pe 'gā amū nupe, jaretywera 'ga imoira resaukaawamū. ²⁷ A'eramū nipo 'ga anure werowiaaramū jane rerawau ywag ipe ojeupi. A'eramū nipo 'ga werowiaaramū jane resakawe 'jau janee: "Esage ete je rerowiaara 'gā. Nitywi futari mama'e tywera 'gā pype", 'jau nipo 'ga ojeupe, ojepyri werowiaaramū jane reroo re.

²⁸ Pejejuka esage pejee. Nepejereko tyweri 'ā. Nan tee futat pēē pejemireko rerekou esage. ²⁹ Najuejue etee futat 'ā jane jejukai jarejee. Nitywi futari 'ā ojee ijejukae'ema 'gā amū. Jarepy'arayparamū 'ā jareje-mi'waa. Jarejero'wau jarejefuanuga. Jarejereko tywewe'ema 'ā. Nan tee futat Kristu 'ga jane poriawetygi werowiaaramū. 'Ga rete 'jawe jarejemogyau 'ga upe. A'eramū 'ga ojejukau esage jane ree. ³⁰ Ojee jane jemu-jar ire 'ga ojejukau esage jane ree. ³¹ Ymā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amū upe rakue:

"Kūima'e 'ga je aapo kūjā ēē reewe.

A'eramū nipo kūima'e 'gā wemirekorauwe opo-jo'ogamū ujara 'gā nui.

A'eramū futat oje'aa wemireko are.

Ajuee oje'ar ire 'gā ajemogyau majepi teewara 'jawe jee",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue.

³² Mama'e a'je are futat 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga upe rakue. Ymā janepy 'gā naeapyo ee rakue. A'ere jane 'awamū janereapyoramū ee. Kristu 'ga ree nanē futat aipoa ka'arana kwasiara rakue, 'ga rerowiaaramū jane ree nanē futat e'i nū. Kristu 'ga ree jarejemujaa jane jemogyi majepi 'yweteewara 'jawe. ³³ A'eramū 'ga jane ree pāwē pāwē futat ikwasiarukaa rakue. A'eramū pēē kūima'eramū pejeporomutaramū futat pejemireko are pejee pejeporomutara 'jawe. Pejee 'ā pēporomutat pejemogyau. A'eramū pēē nan tee futat pejeporomutaramū pejemireko are. Kūjāmeramū pēē, imen ma'eramū pejemena mo-jerowiaa nanē nū.

Ta'yriara 'gā 'gā na'yra 'gā netee

6 Kunumīnamū nanē pēē pejejara 'gā je'ega renupa etee pejemogyau. Kristu 'ga remiayuwamū pēē. A'eramū pēē pejejara 'gā je'ega renuwa wesager-amū futat. ² Ymā Janeruwarete 'ga 'i janepy 'gā nupe we futat rakue: "Peanuw etee ki pejejuwa 'gā. Peje 'gā nanē pēē ianupa etee nū", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. "Ujara 'gā nenupara 'gā ije'eganup ma'eramū ajemogy. 'Gā jaruete ajemogy. Ujara 'gā 'gā wenup. A'eramū 'gā jaruete ajemogyau. Aipo 'gā ajemogy namutamutat. Namanū'a'nei aipo 'gā", 'jau 'ga 'gā nupe rakue.

⁴ Pēē nanē 'gā nuwamū pejeja'yra 'gā nerekou esage nū. Pemue ekoete kasi 'gā ne. Kasi a'e pe 'gā mara'ner-amū etee ajemogyau ne. A'eramū pēē kūima'eramū pejeja'yra 'gā mu'jau 'gā neko esage are. Kristu 'ga 'eawer imū pejeja'yra 'gā mu'jau 'gā mosōu mama'e tywera apo awi.

Oporowyky ma'e 'gā morowyky jara 'gā netee

⁵ Pēē mū nipo pejeporowykyau pejerekwara 'gā nupe. A'eramū pēē pejerekwara 'gā je'ega renupa etee. Pepojeup futar iki pejerekwara 'gā. Sā'ā pēē Kristu 'ga je'ega renuwa. Nan tee futar iki pejerekwara 'gā je'ega peenup. ⁶ 'Gā amū nipo oporowykyau esage werewara 'ga remiesagamū etee. Werewara

'ga remiesaga tywi nipo 'gā oporowykyau esage 'me. A'ere kasi nanarūi peapo ne. Pejejepyri pejerekwara 'ga rekoe'emamū nanē ki mama'ea peapo esage pejerekwara 'ga 'eawer imū etee futat. Pekwaap 'ā Jare-jararete 'ga Jeju Kristu 'ga. A'eramū pēē pejeporowykyau esage 'ga muorypawamū. Aipoa Janeruwarete 'ga ifutaa. ⁷ Pejeporowykyau esage futat pejeku'iramū pejemogyau. Napejerekwara 'ga upe etee rūi peporowyky. Nanuaramū Jarejararete 'ga upe nanē futat peporowyky nū. A'eramū je 'jau pē nupe: Peporowyky esage ki, a'e je pē nupe. ⁸ Pēporowyky esage resag ire Janeruwarete 'ga pē mepyi pēporowyky esageawer are anure. Pejerekwara 'gā nupe mama'e apoaramū, pejejeupe etee mama'e apoaramū. Mīmeramū nipo 'ga pē mepyi pēporowyky esageawer are anure. Aipo are ki pēnea'at pejemogyau.

⁹ Pēē mū pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nerekwara. Pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nerekou esage, Jarejuwarete 'ga remifutar imū. Au'je ki pejeje'egay re 'gā nupe. Majepi tee Jarejararete 'ga. 'Gā jararete 'ga pē-jara nanē futat nū. 'Ga upe jane jareju'jaju'jawe etee futat. 'Ga futat ojejukau pāwē pāwē jane ree.

Mama'eukwaawa 'wyriar awi ki sajea'gu

¹⁰ Ka'arana kwasiapawe'ēwe je pē mu'akwaapa mama'e tywera apo awi. Sā'ā jefaruu. Aparuowa-jare'emawe 'ā 'gā itajuaity munewa u'yw awi. Nan tee futat jane. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū jane jemogyi jefaruu 'jawe. Jarejararete 'ga pājērete. A'eramū pēē pejemujaa a'jea futat 'ga ree. A'eramū 'ga U'agesage mua pē nupe. A'eramū 'ga pājēa pē a'gwau mama'eukwaawa 'wyriar awi. "Tamote'arukat 'gā Ku'jy-wa 'ga upe 'jau", 'jau nipo mama'eukwaawa 'wyriara ojeupe pē nee. A'ere Janeruwarete 'ga U'agesage muri pē nupe. A'eramū pēē mama'eukwaawa 'wyriara je'ega renupe'ema. ¹² Najarejaupi rūi jane juowajari. Mama'eukwaawa 'wyriara remiayua te jane siowajat. Pejefuakaramū futat mama'eukwaawa rowajaa. Ma'ja pyu jane iowajaa? Jarejuwarete 'ga 'Agesage pyu. ¹³ A'eramū futat 'ā Janeruwarete 'ga U'agesage rerekoukari pē nupe. 'Ga 'Agesage rereko re pēē mama'eukwaawa 'wyriara pojeupe'ema pejemogyau. 'Ga 'Agesage pēē ereko re mama'eukwaawa pē pojeupa futat.

¹⁴ Sā'ā jefaruu 'gā itajuaity rerekoa imunewa u'yw awi ojea'gwawamū. Opy'apiat, aku'afaap, itaju myapaap, itaju akagyrū. Mīmera 'ā 'gā imunepa ojea'gwawamū u'yw awi. Itajupewuua 'ā 'gā erawau opo pe jyu reewe. Itajupewu pyu 'gā jea'gui ojee iporomutare'ema 'gā nu'yw awi. Nan tee futat jane. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat mama'e apo re jane jemogyi itajuaity rerekwara 'gā 'jawe, opy'apiara rerekwara 'jawe jarejemogyau 'ga upe a'eramū. Mama'e a'jea etee imome'u re jane jarejemogyau itajuaity rerekwara 'jawe, aku'afaawa rerekwara 'jawe. "Janeruwarete 'ga porokatu'ogiwaramū pē nee, ota'waweramū pē nupe" 'jara 'gā itaju myapaawa rerekwara 'jawe 'gā. "Jeju Kristu 'ga jetywera omoit je

wi, je katu'oka" 'e are ea'at ma'e 'gã itaju akagyrũ rerekwara 'jawewara 'gã. Jejui Kristu 'ga rerowiaarareteramũ jane jarejemogyau opo pe itaju-pewuu rerekwara 'gã 'jawe. Jejui Kristu 'ga rerowiaarareteramũ jane jarejea'gwau mama'eukwaawa ru'yw awi jarejemogyau. Nosei futari jane pype. Jyuu rerekwara 'jawe jane Jarejuwarete 'ga je'ega kwaaparamũ jarejemogyau. Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane muea'aa 'ga 'eawer are. A'eramũ jane mama'eukwaawa 'wyriara rerowiare'ema jarejemogyau. ¹⁸ A'eramũ jane jareje'ega mono awi jareojere'emamũ futat jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ mama'eukwaawa jane pojeuwi. "Je poar ape, ki Ku'jyp", pe'je ki 'ga upe. Jarejuwarete 'ga 'Agesage remifutar imũ pejeje'ega monou 'ga upe. Au'jeteramũ futat pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Pejejory-pawe'emamũ futat pejeje'ega monou pejejemogyau. 'Ga upe pejeje'ega monou pẽẽ pejeje'ega 'ga remi-ayuwamũ jarejuee. ¹⁹ Je ree nanẽ ki pejeporogytau Ku'jywa 'ga upe nũ. "Eje'eg are emueapyo 'ga. 'Ga pyriwara 'gã emu'eukat Paulo 'ga upe. 'Ga mogyjeukare'ema ejemome'waukaa 'ga upe 'gã nupe. Eporogyta esage emome'u katu katuukat 'ga upe. Ymã janeypy 'gã naeapyoi ee rakue. A'eramũ ki ene 'ga poaa 'gã mueapyo ee", pe'je ki 'ga upe je ree. ²⁰ Moro-

munepawa pype agawewi je 'ami Kristu 'ga mome'u are. A'etea je Kristu 'ga amome'u 'gã nupe. A'eramũ ki pẽẽ pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe je ree. "Epoat 'ga imome'wau 'gã nupe 'gã mogyjeukare'ema", pe'je ki 'ga upe je ree.

Oje'ega 'ga imonou 'gã nupe 'gã futaa

²¹ Tikiku 'ga Kristu 'ga rerowiaara 'ga futat. A'eramũ 'ga janerewireramũ futat. Orejekoty'aawarete 'ga futat. Jarejararete 'ga upe ore pyri oporowyky ma'e 'ga futat. Oporowyky esage 'ga Jarejararete 'ga upe. Pẽ pyri je 'ga monoi orojemome'wawamũ pẽ nupe. A'eramũ nipo pẽẽ pejeku'iramũ ore ree.

²³ Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea futat. Jejui Kristu 'ga Janejararetea. A'eramũ je 'jau 'gã nupe pẽ nee: "Pẽ-mopy'ata'wa ki Efesu pewara 'gã ajuee. 'Gã moporomutarukaa nanẽ ajuee nũ. 'Gã mojemogypygyukaa nanẽ pejejee nũ", 'jau je 'gã nupe pẽ nee. ²⁴ Jarejuwarete 'ga resagea Jejui Kristu 'ga ree iporomutat ma'eramũ pẽ nerekoa je afutat, Jarejararete 'ga ree iporomutat ma'eramũ pẽ neewe. 'Ga ree iporomutat ojere'emamũ 'ga resagea pẽ nerekoa je ifutaa.

Kweramũ ete jeremimome'ua.

Firiposi

Paulo 'ga awau Jejui 'ga mome'wau Firiposi pewara 'gã nupe rakue. (Atos 16.12-16) Ojeupe 'ga 'ga mome'uramũ Firiposi pewara 'gã amũ 'ga rerowiaa. 'Gã nui o re Paulo 'ga ka'arana kwasiari imonou 'gã nupe. Jejui 'ga mome'u are moromunepawa pype 'ũina 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe. Na'ga etee rũi ikwasiari. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

1 Je Pauloramũ ka'aran akwasiat imonou Firiposi pewaramũ pẽ nupe. Timoteo 'ga 'au ako je pyri. Jejui Kristu 'ga upe mama'e apoaramũ 'ã ore. Pẽẽ 'ã Jarejuwarete 'ga remiyauwa. Pejejemujaa Jejui Kristu 'ga ree rakue. Pẽ nupe je ka'arana monou ikwasiaa pẽ'wryiara 'gã nupe, pẽ'wryiara poirũ 'gã nupe. Mĩmeramũ pẽ nupe ore imonoi.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga nanẽ Janejararetea nũ. 'Gã nesagea pẽ nerekoa je afutat. 'Gã pẽ mopy'ata'waa nanẽ je ifutaa nũ.

'Gã nee 'ga oje'ega monoawet

³ Pẽ nee tejea'aramũ je Tejuwarete 'ga muorywi pẽ nee: "Ene te 'ã eneresage oree, ki Ku'jyp. Firiposi pewara 'gã amũ eremũ'ẽ ejemiayuwamũ. Ere-jerowiarukat 'ã 'gã nupe rai'i", 'jau je 'ga upe. "A'eramũ je ene muorypa 'gã nee", 'jau je 'ga upe pẽ nee. ⁴ Jejui 'ga ree pejejemogypyka ypy we pẽẽ je poaa morogyta esage mome'u are ikue. A'eramũ je tejekõẽãjamũ pẽ nee Jarejuwarete 'ga upe teje'ega monou tekou. Ajemogypyk je pẽ nee. ⁶ Werowiar ypyrauwe ako Janeruwarete 'ga pẽ muesageu ramue ikue. 'Awamũ taetu aje 'ã 'ga pẽ muesagei akou. A'eramũ je a'eramũ a'jea futat 'ga 'gã muesagepawi Jejui Kristu 'ga rur enune 'e rerowiaa.

⁷ Pẽẽ 'ã jejekoty'aawa. Pẽ nee je tejea'aramũ te'ÿina. A'eramũ wesageramũ futat je jemogypygya pẽ nee. Pẽẽ 'ã je poat pejepe pejejemogyau. "A'jea futat morogyta esagea Jejui 'ga ree" 'gã nupe je 'eramũ 'ã pẽẽ 'jau, "nan futat nipo ore nanẽ imome'ui nũ", 'jau 'ã pẽẽ. "Jejui 'ga ree morogyta esagea je imome'uramũ ki perowiat", 'gã nupe je 'eramũ pẽẽ nanẽ aipo 'jau je poaa nũ. 'Awamũ 'ã 'gã je kupyfari je mÿina itaju pyu moromunepawa pype Jejui 'ga mome'u are. A'etea 'ã je poat pejepe pejejemogyau. A'eramũ je tejea'aramũ pẽ nee, tepoaramũ pẽ nee. Janeruwarete 'ga je poaa mama'e apou wemifutar imũ. A'eramũ 'ga je poara 'jawe pẽẽ nanẽ pẽ poaa nũ. ⁸ Jeporomutat je pẽ nee Jejui Kristu 'ga 'jawe. Pẽ nesaga'upa je te'ÿina. Janeruwarete 'ga je kwaapa. A'jea futat aipo je'ea 'ga okwaap.

⁹ Jarejuwarete 'ga upe je teje'ega monoi pẽ nee, pejejee pejejejeuka esage are. A'eramũ je 'jau 'ga upe: "Epoat 'gã ajuee ojejeuka esage are. Epoat 'gã ejee 'gã poromutarete are nanẽ nũ", 'jau je 'ga upe. Afutat je

'ga pẽ mu'akwaawa mama'e are. A'eramũ nipo pẽẽ mama'e esage are pejeparuapoweramũ. A'eramũ nipo pẽẽ pejejesageramũ pejejemogyau Jarejuwarete 'ga upe Jejui Kristu 'ga ruawa rupi. Nepeapoi mama'e tywera. A'eramũ nipo aipo 'ara rupi pẽtywera mome'wara 'gã otywe'emamũ pẽ pype. ¹¹ Afutat je Jejui Kristu 'ga pẽ muesagea 'ga rekoa. A'eramũ nipo pẽẽ pejejesageramũ pejejemogyau 'ga 'jawe. A'eramũ nipo pẽ nesakara 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa pẽ nee: "Ene te 'ã eneresage. Ene te 'ã 'gã eremuesage", 'jau nipo pẽ nesakara 'gã 'ga muorypa pẽ nee.

Jejui 'ga mome'u are 'ga fueweramũ

¹² Pẽẽ 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ pẽẽ 'ã jerenyra 'jawe 'jau. A'eramũ je 'awamũ tejemome'wau pẽ nupe. Judeu 'gã nupe Jejui Kristu 'ga je imome'uramũ 'gã je munewukari je mu'ama je kupyfarukaa itaju pyu. Je rereko tywerete agawewi 'gã. A'etea je Jejui 'ga amome'u tejeypyriwara 'gã nupe. A'eramũ 'gã kwaiwete Jejui 'ga rerowiaa. Je munewe'em ire amunipo 'ã 'gã nuapyakai futari Jejui 'ga mome'u are. A'ere 'ã 'gã je munewi je mÿina. A'eramũ je te'ÿina Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'awamũ weapyoramũ je munepawer are. Jefaruu 'gã, tekotee 'gã netee ikwaapa. "Jejui Kristu 'ga mome'u are 'gã 'ga munewukari" 'e kwaapawe ¹⁴ 'gã jenosĩmawi. Janejararete 'ga 'gã mogyaupawukaa. A'eramũ 'gã 'awamũ awau kwe pe Jejui 'ga mome'wau okyjawe'em. ¹⁵ Okwasi'wau 'gã awau kwe pe 'ga mome'wau 'gã nupe. "Sipoat 'ga 'jau", 'jau 'gã ajaupe. "Moromunepawa pype 'ũina Paulo 'ga nooarũi kwe pewara 'gã mu'jau morogyta a'je are. A'eramũ jane 'ga poaa", 'jau 'gã ajaupe. Iporomutat 'gã je ree. A'ere amumera 'gã je rerekoayi ete. A'eramũ 'gã awau Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe je rereko tywerukaawamũ. "Jejui Kristu 'ga jane imome'u are nipo 'gã Paulo 'ga rerekou tyweaete ee", 'jau 'gã ajaupe. "A'eramũ nipo janerera renuwa wayramũ 'ga upe", 'jau 'gã ajaupe.

¹⁸ A'ere naani. Afutat je Jejui Kristu 'ga mome'ua. Aipoa je maku'iu. 'Gã amũ Kristu 'ga mome'ua esage jee. 'Gã amũ te ajee je rereko tywer are etee ifuwet. A'ere a'ea miamũ 'gã Jejui 'ga mome'ua je maku'i je mÿina. Amumera 'gã Jejui 'ga mome'wau je poaawamũ. Aipoa nanẽ wesageramũ jee nũ.

¹⁹ Akwaap je pēje'ega monoa Jarejuwarete 'ga upe je ree. Aipoa je poat, je moywyradena, je muekōēāina. 'Ga 'Agesagea je rerekou je poaa Jejui Kristu 'ga mome'waukaa 'gā nupe, 'gā nowase je rekoramū. Aipo are je teku'iramū te'ŷina. Tejeupe ojeapo ma'era ma je aapesak te'ŷina. Maran gatu nipo 'gā je rerekoi. Je rereko tywerete agawewi 'gā. A'etea je afutarete Jejui 'ga mome'ua te'ŷina tekyjawe'em. Je manū re miamū ki 'gā tamuoryp Jejui 'ga je ree. Nanuara je afutat. Je manūe'emauwe Jejui 'ga muorywa nanē esage jee nū. Je ree te 'gā 'ga muorywi. Nanuara esage jee. ²¹ Te-manūme'ēwe je tekou Kristu 'ga remifutar imū etee mama'e apo futaa. A'ere, je manūa nanē futat esageramū jee. Temanū re tewau tekou 'ga pyri. 'Ga pyri je rekoa esage jee. ²² A'ere je 'gā tejukae'emamū je porowykyi tekou 'ga upe, 'ga rerowiarukaa 'gā amū nupe. Aipoa esage juejue futat jee. Māgatu nipo esage jee. ²³ Afutat futat je teoa Kristu 'ga pyri. Peu teoa je afutarete. Aipoa esage jee. ²⁴ A'ere pē nupe je rekoa nanē futat esageramū jee nū. Temanūme'ēwe je pē poaa. ²⁵ Ma'eramū 'ā je jerowiari tejeko are. Namanūi we nipo je. A'eramū nipo je pē poaa, pē mojemogypygykaa etee te 'ga ree. 'Ga ree pejemogypygyg ire nipo pēē pejeku'iramū 'ga ree nū. ²⁶ Moromunepaw awi itaju awi temoir ire nipo je tewau pē pyri. A'eramū nipo pēē Kristu 'ga muorypa je ree, jaruete jereko are.

²⁷ Maran gatu nipo 'gā je jukawe'em. Maran gatu nipo 'gā je rerekoi. Maranamū nipo 'gā je jukau. Nakwaawi je. A'ere ki pēē je upe mama'e tywera jeapo re peko esage Kristu 'ga je'eg imū etee. A'eramū nipo je pē nesag ire pēneko esage kwaapa. Pē pyri tewawe'em nipo je pē nera renuwi. A'eramū nipo je Kristu 'ga ree pejemogypygyg are teapyakau. Majepei 'yweteewara 'jawe pejemogy pejeporowykyau Jejui 'ga upe. Morogyta esage mome'wau 'ga nupe, Jejui 'ga rerowiarukaa 'gā nupe. A'eramū nipo je teapyakau pē nee. "Kwe pe 'gā oi Jejui 'ga ree morogyta esage mome'wau 'gā nupe, Jejui 'ga rerowiarukaa 'gā nupe", 'jau nipo 'gā pē mome'wau jee.

²⁸ Pkyje awi Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā nui. Niporomutari nipo 'gā pē nee. A'ere kasi pekyje 'gā nui ne. Ojewi pekyje'emamū nipo 'gā 'jau ajaupe: "Nokyjei 'gā jane wi. Janeruwarete 'ga ree 'gā jemogypygygi ajemogyau. A'eramū 'gā okyjawe'em ajemogyau. 'Gā nipo Janeruwarete 'ga omono ojepeyri. Jane nipo Janeruwarete 'ga jane mojenosōu wowase ae majatykaaw ipe", 'jau nipo pē nesakara 'gā ajaupe. Janeruwarete 'ga pē poapooa. Opājēa 'ga amut pē nupe, pē mogyjaukare'ema.

²⁹ Ymā Janeruwarete 'ga pē mū'jāu Jejui 'ga ree pē mojemogypygygkaa rakue. 'Ga 'ā pē mū'jāu Kristu 'ga upe mama'e apoawamū. Kristu 'ga ree nanē nipo 'ga rerowiare'ema 'gā pē nerekou tyweaete nū. ³⁰ Awamū futat nipo 'gā pē nerekou tyweaete, 'ga rerowiaramū, je 'jawe futat. 'Gā nipo pē nerekou tyweaete agawewi. A'etea ki pejemogy majepei 'yweteewara 'jawe, Jejui 'ga mome'wau 'gā nupe. Pē pype je rekoramū Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā je ppyka je nupāu je munepa. A'er-

amū ako pēē je rereko tywera resaka ikue. 'Awamue nanē 'gā 'ā je rerekou tyweaete nū, Jejui 'ga mome'ua are futat nū. Aipoa are nanē pejeapyakau nū. A'etea je napoiri futari 'ga mome'ua awi. 'Awamū pēē je 'jawe futat peko tywerete 'ga ree.

Jejui Kristu 'ga eteete ma'ea

2 Jejui Kristu 'ga ree pejemujari ikue. A'eramū ki pēē pejemouaga mama'e upe. 'Ga futat pē mouagukat mama'eay upe. Iporomutat 'ga pē nee. A'eramū pejepy'a'wre'emamū pejemogyau. Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē nerekou. A'eramū pēē majepei 'yweteewara 'jawe pejemogyau mama'e are. Pejemuaēma pejejee. Pejepy'ata'waramū pejejaupe. ² Pejekoty'aa pejejee. Jejui 'ga iporomutat pē nee. A'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejejee pejeje 'ga poromutara 'jawe. Pejepopooa mama'e apo are. Majepei 'yweteewara 'jawe ki pejemogyau. Aipo aporamū pēē je maku'i. Nitywi mama'e mū je maku'iu aipoa apyraapa. ³ Pejemaku'i etee kasi ne. Mama'e apou pejejamaku'iu a'jea futat. Pejerowiaraip kasi pejejee etee ne. Aipoa nia'wryi pē nupe. Pejomopojejuka esageukat etee ki pejejaupe. ⁴ Pejejea'are'emamū nanē pejemifutar are etee nū. Pejejuemifutar are nanē ki pēnea'at nū.

⁵ Jejui Kristu 'ga remiayuwamū pejemogyau ki 'ga 'jawe futat pejemogy. Naojee etee rūi 'ga rea'aramū rakue.

⁶ Ymā we te 'ā Kristu 'ga rekoi rakue. Ywy apoe'emauwe 'ga rekoi rakue. 'Uwarete 'ga 'jawe futat 'ga rekoi. A'ere 'ga ne'i: "Tako ene 'jawe etee futat namutamutat 'jau", 'jawe'em 'ga 'Uwa 'ga upe rakue.

⁷ Wemifutar imū etee futat Kristu 'ga ruri ojemu'jaga kūima'eramū.

Kūjā ēē ra'yramū 'ga 'ua ēē upe rakue. Opojeuwa 'ga ejaa inuga ywag ipe rakue. 'Uwarete 'ga 'jawewar awi 'ga uēma'i ra'ne. A'ere te 'ga jewyri jupe rakue nū.

'Au 'ga ruri 'Uwarete 'ga upe mama'e apoaramū rakue.

⁸ Nojerowiaraiwi 'ga ojee etee. Nuapoi 'ga mama'ea wemifutar imū etee. 'Uwarete 'ga remifutar imū te 'ga mama'e apou akou. 'Uwa 'ga je'ega 'ga wenup katu katu. A'eramū 'ga awau amanūmū.

'Ypeywar are opokutugamū miamū 'ga 'Uwarete 'ga remifutar imū etee 'ga jejukaukari 'gā nupe rakue. Mama'e tywera apoara 'jawe Kristu 'ga manūi 'ypeywar are.

⁹ A'eramū 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa etee rakue nū.

A'eramū 'ga 'ga monou, 'ga mojeupirukaa ywag ipe ojepeyri rakue nū.

A'eramū 'ga 'ga mogou 'wryiarareteramū janee. Ipojeuwipyramū 'ga mogou najuejue etee 'gā apyraapa.

¹⁰ A'eramũ nipo anure najuejue etee futat 'gã wapyka wenupy'au Kristu 'ga rowase, 'ga muorypa.

Ywagipewara 'gã, ywy pewara 'gã, amanũ ma'efera 'gã.

Mĩmera 'gã juejue nipo wapyka wenupy'au 'ga muorypa anure.

¹¹ 'Ga resakawe nipo 'gã 'jau 'ga upe:

“Ene te 'ã 'wyrararetea oree”, 'jau nipo 'gã Kristu 'ga upe.

“Orejararetea 'ã ene”, 'jau nipo 'gã 'ga upe, 'ga resakawe.

Aipo 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga ra'yr are.

Pejemogy esage 'ga rerowiare'ema 'gã pype

¹² Pěě 'ã jejekoty'aawaretea. A'eramũ ki pěě Jarejuwarete 'ga je'ega renupa. Pejejepype je rekoramũ ako pěě enupa ikue. A'eramũ pěě 'awamũ aipo 'jawerimũ 'ga je'ega rerowiaa pejejemogyau pejejepyri je reko'e'emamũ. Aipoa je afutarete te'ỹina. Janeruwarete 'ga jane poaa mama'e apou wemifutar imũ. Wemifutar imũ mama'e are janerea'ar are naně 'ga jane poaa nũ. Opãjěa 'ga imua pě nupe ojee pě mojemogypygykaawamũ. Wemifutar imũ mama'e apoukaawamũ 'ga opãjě muri pě nupe. A'eramũ ki pěě pejekatu'oka 'ga upe, 'ga muorypa. Pejea'gu ki mama'e tywera apo awi.

¹⁴ Mama'e apou we kasi peje'egay pejejemogyau ne. Pejejamuewe'em naně mama'e apo are nũ. ¹⁵ Aipo apoe'lem ire nipo pěě pejejesageramũ pejejemogyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ nipo nitywi pě mojenosiara. Jarejuwarete 'ga ra'yra futat pěě. A'eramũ ki 'ga 'jawerimũ futat peko, 'ga rerowiare'ema 'gã pype pejejemogyau. Mama'e tywera etee 'gã wapo. A'ere pěě na'gã 'jawe rũi. Sã'ã jaytata renya ppytunaiwa pype. Ypytunimũ etee 'ã jaytata renya ojesaka. Nan tee pejemogy. Mama'e tywera apoara 'gã pype pejemogyramũ pě nesakara 'gã pě nesage resaka. Sã'ã 'y'ě'ë raapara 'gã jaytata are etee wape kwaawa. Nan tee pejemogy 'gã pype. ¹⁶ Ojeupe pěě Jejui 'ga mome'u re 'gã Jarejuwarete 'ga rape kwaawi. Jarejuwarete 'ga je'ega renuw ire 'gã naně ajemogyau namutamutat 'ga pyri. Aipoa pěě iapo re Kristu 'ga ruaw ipe jeku'iramũ tekou pě nee. A'eramũ nipo je 'jau Jejui Kristu 'ga upe: “Naakotee rũi ako je Firiposi pe ikue. Peu tekou je ene mome'ui 'gã nupe ikue. A'eramũ 'gã ene rerowiaa etee te”, 'jau nipo je 'ga upe, 'ga ruaw ipe.

¹⁷ “Anurenure'i nipo 'ga rerowiare'ema 'gã je jukai, jery reko'woka”, 'jau je tejeupe. Jemanũa nipo Janeruwarete 'ga muorypa. Sã'ã janepyy 'gã wyro'o monoa Jarejuwarete 'ga upe 'ga muorypawamũ. Y'waya 'gã 'ã imonou eko'woka ee. Aipo resag ire Janeruwarete 'ga aku'iramũ 'gã nee. Nan tee futat nipo 'gã jery reko'woka. Aipo resag ire nipo Janeruwarete 'ga aku'iramũ je ree. “Nopoiri futari 'ga je rerowiar awi” 'jau nipo 'ga ojeupe aku'iramũ je ree.

Pěě 'ã Jarejuwarete 'ga rerowiaa etee te. Pěě 'ga rerowiaa naně 'ga muorypa nũ. Sã'ã 'ga ekõěaja ojeupe mama'e mur are rakue. Nan tee 'ga rekõěajamũ

jane ree werowiamũ. A'eramũ je Kristu 'ga mome'u are tejuka re tejekõěajamũ ee. ¹⁸ A'eramũ ki pěě naně pejekõěajamũ je manũ are nũ, pejejemogyau je pyri nũ.

Timoteo 'ga

¹⁹ Timoteo 'ga ree jeporomonoweramũ pě pyri. Jarejararete 'ga aipo futar ire nipo je 'ga monou pě nesaka. Pě nesag ire 'ga tut pënera mome'wau jee 'jau. A'eramũ nipo je tejekõěajamũ 'ga pënera reruramũ. ²⁰ 'Ga tee futat ojejuka pě nee je 'jawe, pě nee jejejuka 'jawe. Opota'waramũ 'ga pě nee je 'jawe. ²¹ Tekotee 'gã ojee tee 'gã jejukai. Ojee 'gã wea'aramũ. Jejui Kristu 'ga porowyky are 'gã wea'are'emamũ. ²² A'ere Timoteo 'ga nanarũi. Aipoa pekwaap. Sã'ã 'gã na'yra 'ga 'uwa 'ga poaara. Nan tee futat Timoteo 'ga rekoi jepoirũnamũ, Jejui 'ga porowyky apou je pyri. ²³ A'eramũ je pě nupe teporomonoweramũ 'ga ree. Tejereko kwaaw ire nipo je 'ga monou pě nesaka. ²⁴ Je naně teoweramũ pě pyri nũ. Aipo futar ire nipo Jeararete 'ga, Jejui 'ga, je muẽmukaa 'gã nupe, je monou pě pyri. 'Ga ree je jemogypygy te'ỹina.

²⁵ Epafrotitu 'ga nipo je amono imojewya pě nupe. Janerewirera 'ga. Pěě 'ã 'ga mua 'au jejuru irũnamũ Jejui 'ga mome'wau 'auwara 'gã nupe rai'i. 'Ga je poaa Jejui 'ga mome'wau je 'jawe etee futat. Amumera 'gã erowiare'emamũ 'ga ojero'waro'wau etee futat imome'wau 'gã nupe je poaa. Mama'ea 'ga wapo jee naně nũ.

²⁶ A'ere 'ga jero'wui, amanũmũ werewi ai'i. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga jemuaẽmi jane ree. A'eramũ 'ga 'ga majarueteu ai'i nũ. Kwaiwete mama'ea wayramũ jee. Ipytu'ẽ'e'ema 'jawe futat te'ỹina. A'eramũ amunipo 'ã 'ga manũa je mu'arasĩrasiga rai'i. A'ere Janeruwarete 'ga jemuaẽmi je ree, je mu'arasigukare'ema. A'ere Epafrotitu 'ga pě nesaga'uwi. “'Ga amũ nipo jekaruara mome'wau 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã ajemuaẽma ajemogyau je ree”, 'jau 'ga opy'a'wyrãmũ pě nee. ²⁸ A'eramũ je 'awamũ 'ga mono futaa. 'Ga resaga nipo pě mopy'a'wyre'ema nũ. A'eramũ nipo je naně tepy'a'wypawamũ pě nee. ²⁹ Pejejeupe 'ga waẽmamũ pěě 'ga mua pejejepype, pejejorywamũ. 'Ga 'ã Jarejararete 'ga rerowiaara futat. A'eramũ 'ga janerewirera futat. Kristu 'ga upe oporowykyau 'ga amanũmũ werewi. 'Ga 'jawewara 'gã nee juejue ki pẽpojejuka esage. Nepejorarũi je pyri je poaa. A'eramũ 'ga 'ua je poaa pě nupe.

Pejea'gu ki i'me ma'e 'gã nui

3 Pěě 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ pěě 'ã jerenyra 'jawe 'jau. Pẽku'i ki pejejemogyau Jejui 'ga ree. Pěě 'ã 'ga remiayuwa. A'eramũ ki pěě pejeku'iramũ pejejemogyau 'ga ree. Pě nupe tejemi-mome'ufer are je ka'arana kwasiaa nũ. A'ere imome'uu'jawa resageramũ jee. A'eramũ nipo pěě imoka'jame'ema. A'eramũ pěě ikwaapa pejejemogyau. ² Pejea'gu ki Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tyw-

er awi. 'Gã amũ awau kwe pewara 'gã mu'jau o'me are. "Judeu 'gã 'jawe imojewagipyre'gã etee Janeruwarete 'ga remiayuwa. Imojewagipyre'emamũ pëë na'ga remiayuwa rüi", 'jau 'gã awau kwe pewara 'gã mu'jau ee. A'ere aipoa naa'jea rüi. 'Gã 'me ate. Aipo 'jara 'gã ia'wyre'emamũ futat. A'eramũ ki pëë 'gã nerowiare'ema pejemogyau. ³ Naaeremiapofera rüi ae katu'ok. Jejui 'ga etee te ae katu'oka. Werowiaaramũ 'ga ae katu'oka. Jane futat 'ã Jarejuwarete 'ga remi-ayuwa. 'Ga rerowiaaramũ etee jane 'ga remiayuwa. Jane 'ã Jejui Kristu 'ga ree jarejemogypyka. A'eramũ Janeruwarete 'ga U'agesage mua janee janererek-waramũ. A'eramũ 'ga 'Agesagea Jarejuwarete 'ga mu-rywukaa janee. A'eramũ jane jarejemogyau 'ga remi-ayuwareteramũ futat. Jejui 'ga ree jane jarejemujaa.

⁴ Tejemiapofer are 'ga tekatu'og ire amunipo 'ã je tejee etee tejerowiaraiapa. A'ere je 'ã narowiari i'me ma'e 'gã je'ega. Je te amunipo 'ã ajerowiaraipe tejee pe-jejee pejerowiaraiwa apyraapa. ⁵ Te'ar ire je majepej tee morowykye'ema magwapa ikue. A'ere 'gã je moje-waka ikue. Je 'ã Israeu 'ga juapyreramũ futat. Judeu 'ã je. Pëjamĩ 'ga juapyrera je. Jeruwa 'ga judeua. Jey ëë nanë judeua nũ. A'eramũ je judeureteramũ futat. Fariseuramũ je Moisesi 'ga je'ega renupa katu. ⁶ Jejui 'ga rerowiare'emawe je tewau 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete ikue. "Jarejuwarete 'ga remifutar imũ je 'gã nereko tyweri", 'jau futatee je tejeupe ikue. A'eramũ je aipo apou. Judeuramũ orojemiapoa tãmëjë je iapou ikue. Moisesi 'ga remikwasiarer imũ tee je ma-ma'e aapo. "Nuapoi futari Paulo 'ga mama'e tywera", tejeupe 'gã 'e are amunipo 'ã je tejerowiaraipe tejee.

⁷ A'ere je 'awamũ najemogypygyi mĩmer are. 'Awamũ je Kristu 'ga ete ikwaapa. A'eramũ mama'e ymanera wa'wyre'emamũ jee. Najemogypygyu'jawi futari je mĩmera mama'e are 'awamũ. ⁸ 'Awamũ Jejui Kristu 'ga jejararetea. 'Ga remifutar imũ etee mama'e apoa je afutat. A'eramũ je 'jau: "Yty 'jawe futat jeremiapofer ymanera rakue", 'jau je. "Jejui 'ga kwaawa etee esage jee", 'jau je tejeupe te'ÿina. ⁹ Kristu 'ga jewyramũ jane juejue 'ga rowase jarejatykau. Aipo 'ara rupi nipo je teporenuwaiwiweramũ "Esage 'ga jee", tejeupe 'ga 'e are. "Je rerowiat 'ga akou rakue. A'eramũ 'ga wesager-amũ jee", 'jau nipo Kristu 'ga jee aipoa 'ara rupi. "Esage 'ga jee", tejeupe 'ga 'e are tewau te'ama teporenuwai-wiweramũ 'ga rowase. NaMoisesi 'ga je'ega renupara upe rüi 'ga aipo 'jau. Naani. Werowiaaramũ jane upe futat 'ga aipo 'ga 'i. ¹⁰ Kristu 'ga ree etee jeporokwaawiweramũ. 'Ga manũ re Janeruwarete 'ga Kristu 'ga moferawi nũ. A'eramũ Kristu 'ga opãjëretereteramũ akou. A'eramũ je tejeupe 'ga opãjë mura futaa. 'Au 'ga rekoramũ 'ã 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerekou ty-weaete rakue. A'eramũ je 'ga ree tejereko tywera futaa tekou. 'Ga 'jawe tejereko tywera je ifutaa. A'eramũ je tekoweramũ 'ga 'jawe etee futat. "Nan pa 'ga manũ rayramũ rakue" 'ea je ikwaapa 'awamũ. Nawemifutar imũ rüi futat 'ga manũi. 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee 'ga manũi. ¹¹ 'Ga 'jawe tekoa je afutat. A'eramũ nipo 'ga je manũ re je nanë je moferapa 'ga 'jawe nũ.

'Ga pyri futat nipo je tewau teferaw ire tekou nakwa-parimũ ete rüi futat.

Mama'ea ki peapo 'ga remifutar imũ

¹² Jejui Kristu 'ga je mogou wemiayuamũ okwaa-paramũ. A'ere je nakwaap katui we 'ga. Najereapyo ka-tui we je 'ga 'jawe 'ga remiapo are. Anure te nipo jereapyo katuramũ 'ga remifutara mama'e are. A'er-amũ te nipo je reko 'ga 'jawe futat. ¹³ "Nakwaap katui we je Jejui 'ga", 'jau je pë nupe, tejewireramũ pë nupe, tejenyramũ pë nupe. Nokoi we je 'ga 'jawe. A'ere je na-jerea'aru'jawi je tejemiapofer are 'awamũ. Jejui 'ga kwaawa etee je afutat. Aipo are etee je tejea'aramũ te'ÿina. 'Ga 'jawe tejekoram are tee jerea'aramũ te'ÿi-na. ¹⁴ A'eramũ je mama'e apou 'ga remifutar imũ. Jejui Kristu 'ga ree etee je tejemogypyka. A'eramũ nipo je manũnamũ 'ga je rerawau je mogou ojeypyri nakwa-parimũ warãu rüi futat. Ojeypyri je o re nipo 'ga 'jau jee: "A'jea futat. Jeremifutar imũ etee mama'ea ereapo jee. Aipoa esage jee", 'jau nipo 'ga ojeypyri je o re.

¹⁵ Jane 'ã 'ga rerowiaar ymaneramũ janereapyoramũ mama'e are. A'eramũ jane aipo je'eawer imũ jarejem-ogyau. Sikwaap katu 'ga 'jau, sa'e jarejaupe 'jau. Ma-ma'e amutee 'ga amũ iaporamũ Janeruwarete 'ga 'ga mu'akwaapa. ¹⁶ A'eramũ jane jarejemikwaawer imũ jarejemogyau 'jau. Sietyg eme jarejemikwaawera 'jau. ¹⁷ Ymã ako ore pë mu'ei pëneko esage are ai'i. Jereko esagea nanë ako pëë esaka ai'i nũ. A'eramũ ki pëë je 'jawe pejemogyau esage. Ore'leawer imũ ako ma'e 'gã nanë pëë esaka nũ. Pëneapyo ki ako esage ma'e 'gã nee. A'eramũ pëë 'gã 'jawe etee pejemogyau ma-ma'e apou. ¹⁸ Ymã ako je mama'e mome'ui pë nupe ai'i. 'Awamũ je imome'wau'japa nũ. Tejaa'wau je imome'wau pë nupe nũ. 'Gã amũ wemifutara etee wapo akou. Jejui Kristu 'ga 'ã amanũmũ 'ypeywar are agawewi jane katu'okawamũ. A'etea 'ã 'gã amũ nuapoi futari 'ga remifutara. Wemifutara etee 'gã wapo. A'er-amũ 'ã 'gã Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gã 'jawewara futat ajemogyau, 'jau je pë nupe. Ma'eramũ 'ã je joo'oi te'ÿina 'gã nee. ¹⁹ Anure nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gã monou muku ojewi. Mama'eukwaawa rapyaw ipe nipo 'ga 'gã monou. Wemifutar imũ etee 'gã mama'e apou ojemaku'iu. Nojenosĩ 'gã wemiapofera tywer are. "Or-eresage ore", 'jau futatee 'gã. Naea'ari 'gã Jarejuwarete 'ga ree. Wemifutar are etee 'gã nea'aramũ, omama'e are etee, okaraemã are 'jau. ²⁰ A'ere jane nanarüi. Ywag ipe oo ma'erama futat jane. A'eramũ jane Jare-jararete 'ga rura rapesaka jarejemogyau. Anurenure'i nipo Jejui Kristu 'ga ruri ywag awi. A'eramũ jane jarekatu'okara 'ga rura rapesaka jarejemogyau. ²¹ 'Ua nipo 'ga jane mu'jagi oje'jawewaramũ futat. Janeretea miamũ nipo 'ga imu'jaga oma'e 'jawe. A'eramũ nipo jane 'ga 'jawe futat jaremanũ'jape'ema. Opãjë mũ 'ga mama'e apou wemifutar imũ. Opãjë mũ nanë nipo 'ga jane mu'jagi oje'jawe nũ.

'Gã neko are 'gã mu'akwaapawet

4 Anure nipo 'ga jane rerawau jane mogyau ojepyri. A'eramũ ki jane jarejemogyau esage 'ga upe.

Pěě 'ã jerewirera 'jawe. Kũjãmeramũ pěě 'ã jerenyra 'jawe 'jau. Pěě 'ã jejekoty'aawa. A'eramũ je tekou'iramũ pě nee. Tejerowiaa pě nee te'ýina. Jeparuesagiweramũ te'ýina pě nee numiamũ. A'ere je nooarũi we pě nesa-ka. A'eramũ je 'jau pě nupe: Jejui 'ga ree ki pejemogypyk pejejemogyau, 'jau je pě nupe. Pejejemujaa Jarejararete 'ga ree.

²Awamũ je pě mosĩ mama'e awi. Ewotia ěě upe, Siti-ki ěě upe naně je 'jau: Au'je ki pejejamue re. Pěta'wa ki pejejaupe. Pěě 'ã Jarejararete 'ga rerowiaara. A'eramũ ki pěě majepi tee tup ma'e 'jawe pejejemogyau 'ga upe. ³A'eramũ je 'jau enee, tejepeyri oporowyky ma'er- amũ enee: Epoat 'gã 'gã mopota'wau ajuee, 'jau je enee. Aipoa kũjã, Kreměti 'ga, ajepeja 'gã. Mĩmera 'gã juejue oporowyky Jejui 'ga upe, 'ga mome'wau kwe pe- wara 'gã nupe. 'Gã nera Janeruwarete 'ga okwasiat oka'aran are ywag ipe rakue, Jarejuwarete 'ga pyri aje- mogy ma'e 'gã 'jawa ka'aran are rakue. A'eramũ nipo jane juejue jarewau peu jaremanũ re. A'eramũ ki ene aipoa kũjã 'gã mota'waukaa ajaupe.

⁴Pěě 'ã Jarejararete 'ga rerowiaara. 'Ga ree 'ã pejeje- mujaa pejejemogyau. A'eramũ ki pejeku'iramũ 'ga ree, pejejere'emamũ. A'eramũ je aipo 'jau'japa pě nupe. Pe'je pejeku'iramũ 'ga ree.

⁵Anurenure'i nipo Janejararete 'ga jewyri nũ. A'eramũ ki pěě pejepota'waramũ tekotee 'gã nee najuejue etee. ⁶Kasi pěpy'a'wyt mama'e are ne. Jarejuwarete 'ga upe ki pejeje'ega pemono mama'e are pejejemogyau. Peje- jemifutara ki peenũi 'ga upe. Pejejeupe 'ga remimurer are ki pěnea'at. "Ene te 'ã eneresage jee. Jeremifutara eremut jee", pe'je ki 'ga upe, 'ga muorypa pejejeupe imuripyre are. ⁷Aipo apo re 'ga pě mopy'a'wyre'ema mama'e are. Mama'e are jarejea'aramũ jarepy'a'wyr- amũ ee. A'ere ojeupe mama'e are jane je'egamũ 'ga jane mopy'ata'wai. Jejui Kristu 'ga ree ako pejemujat ikue. A'eramũ 'ga jane mopy'ata'wau mama'e are. 'Ga rerowiaare'ema 'gã naeapyoi aipo are. "Maran tete 'gã nipy'a'wyri mama'e are?" 'jau nipo 'gã ojeupe jane res- age ire.

⁸A'eramũ je 'awamũ pě mu'akwaapa. Mama'e tywer are kasi pěnea'ar ine. Mama'e esage are etee ki pěnea'at pejejemogyau. Mama'e a'je are te ki pěnea'at pejejemogyau. 'Gã amũ nee pěnea'aramũ kasi 'gã nemiapo tywer are etee pěnea'ar ine. 'Gã nemiapo esage are naně pejejea'aramũ nũ. 'Gã 'eawer imũ 'gã nemi- apo esage are ki pěnea'at. 'Gã 'me'em are etee ki pěnea'at. Ajaupe 'gã nemiapofer esage are te ki pěnea'at. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ 'gã nemi- apofer are pěnea'at. Ajuee 'gã pota'wa are ki pěnea'at. Mĩmer are etee ki pěnea'at pejejemogyau, pejejeue pejejea'aramũ. Pejemu'e pejejuemiapofer esage are pejejemogyau. ⁹Pejejeupe je'eawer imũ etee mama'ea peapo. Pejejeupe jeremiesaukar imũ naně pěě iapou

nũ. Jereko esagea ako peesag ai'i. A'eramũ ki je 'jawe pejejemogyau. Aipo apo re nipo Janeruwarete 'ga reko ki pě pype, pě mopy'a'wyre'ema oje'jawe.

Paulo 'ga aku'iramũ 'gã nee

¹⁰Jarejararete 'ga ree je jemujari. A'eramũ je tekou'iramũ tekou 'ga ree. 'Awamũ 'ã pejejea'aramũ je ree rai'i nũ, mama'e mua jee rai'i nũ. Ymã ako ma- ma'ea nepemuri jee ikue. A'ete ako pěě pejeporomu- taramũ pejejemogyau je ree ai'i. Aipoa je akwaap.

¹¹"Ma'eramũ sipo 'gã mama'e mure'ema jee", 'jawe'em je pě nupe. Mama'e tywamũ miamũ jerekõěãjamũ te'ýina. Mama'e tywe'emamũ miamũ tejekõěãjamũ te'ýina. Tejekõěãi are tejemu'jau ikue. Tejemi'uram kwajamũ jerekõěãjamũ. Tejemi'urame'emamũ miamũ je tejekõěãjamũ te'ýina jepi. ¹³Jejui Kristu 'ga je mopãjěũ mama'e are. A'eramũ je tejemouaga mama'e upe.

¹⁴A'ere pěporoywera resageramũ jee. Mama'eay upe jeruaga pype pěě mama'e mua jee. Epafrotitu 'ga naně pěě imua jee. Aipoa esage jee. ¹⁵Firiposi pewaramũ pěě mama'e mua jee Jejui 'ga je imome'u ypyrauwe ako ikue, Masetoni ywy pe je tekou Jejui 'ga mome'wau ikue. Pe awi je oramũ ako pěě ka'aranũũ mua jee ikue. Pěě etee ako mama'e mua je poaawamũ ikue. ¹⁶Anure ako pěě Tesarũn ipe je rekoramũ mama'e mua jee ikue nũ. A'ere ako pěě imuru'japa jee ikue nũ, je ifutaramũ ikue. ¹⁷Napesagi je pěě tejeupe mama'e mura te'ýina. A'ere je "mama'ea je upe 'gã imuramũ nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi 'gã nupe" 'e kwaawi. A'eramũ je tejekõěãjamũ pěporoywer are. ¹⁸Pěporoyw- era reruara 'ga, Epafrotitu 'ga, ka'aranũũ muapap jee. Tekotee 'gã naně mama'e mua jee nũ. Kwaiwete 'gã je- remifutara apyraapa imua jee. A'eramũ wemyreramũ jee. Ojeupe mama'ea pěě imuramũ Janeruwarete 'ga worrywamũ pě nee. Nan tee futat 'ga worrywamũ je upe pěě mama'e muramũ. Sã'ã 'ga rorywa jany kasiga rapy are rakue. Nan tee futat 'ga rorywamũ ee. ¹⁹Mama'ea ako pemut jee ai'i. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga ma- ma'e mua pě nupe mama'e pyu pětywe'emamũ. Jejui Kristu 'ga mama'e jararetea. 'Ga futat pěě erowiaa pe- jejemogyau. A'eramũ 'ga Ruwarete 'ga pě nupe ma- ma'e monoa atepawe'emamũ futat.

²⁰Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea. A'eramũ ki jane 'ga muorypa. "Ene te 'ã eneresage ekou", 'jau ki jane 'ga upe. "Ene te 'ã Oreruwaretea, ki Ku'jyp. Nitywi futari 'ga amũ ene 'jawewara", 'jau ki jane Jarejuwarete 'ga upe.

²¹Teje'ega je omono Jarejuwarete 'ga remiayua 'gã nupe juejue 'gã futaa. Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã. Janerewirera 'jawewara 'gã je pyriwara 'gã naně oje'ega monou pě nupe pě futaa nũ. ²²Janeruwarete 'ga remiayua 'gã oje'ega monou pě nupe pě futaa. Roma pewara 'gã 'wyriararete 'ga roga pype oporowyky ma'e 'gã, Jejui 'ga rerowiaara 'gã oje'ega monou pě nupe akou pě futaa.

²³Jarejararete 'ga Jejui Kristu 'ga resage pě nerekoa je afutat.

Kweramũ etee futat jeje'ega pẽ nupe.

Korosi

'Ga amũ awau Jejui 'ga mome'wau Korosi pewara 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ga rerowiaa kwaiwete. A'ere tekotee 'ga oi 'gã mu'jau tywet. A'eramũ Korosi pewara 'gã amũ opoia Jejui 'ga rerowiar awi. 'Gã nera renuwamũ Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe. "Pejewyt Jejui 'ga rerowiara upe. Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne. 'Ga etee jane katu'ok, jane mogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ. A'eramũ pẽẽ pejeppure'ema 'ga rerowiar awi" 'jau 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa Paulo 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe 'gã mu'akwaapawamũ rakue.

1 Je Pauloramũ Jejui Kristu 'ga remimonoferamũ. Ymã te 'ga je monoi omome'wawamũ kwe pewaramũ pẽ nupe ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imũ 'ga je mogoi ikue. Timoteo 'ga, janerewirera 'jawewara 'ga ako 'au je pyri. ² Ka'arana je akwasiat imonou Korosi pewaramũ pẽ nupe, Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ pẽ nupe. Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'ã pejemogy. 'Ga ree pejejemujar ire 'ã pẽẽ pejejemogyau orerewirera 'jawewaramũ. Kũjãmeramũ pẽẽ pejejemogyau orerenyra 'jawewaramũ.

Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea futat. 'Ga resagea pẽ nerekoa je afutat. 'Ga pẽ mopy'ata'waa nanẽ je ifutaa nũ.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

³ 'Ga upe oroje'ega monou pẽ nee jepi. "Ene te 'ã eneresage, ki Ku'jyp", 'jau ore 'ga upe jepi. "En-erayrarete 'ga, Jejui Kristu 'ga Orejararetea futat. Ene futat 'ã 'ga rerowiarukaa Korosi pewara 'gã amũ nupe rai'i. A'eramũ ore ene muorypa 'gã nee", 'jau ore 'ga upe jepi. "Au'jete erejerowiarukat Korosi pewara 'gã nupe", 'jau ore 'ga upe jepi.

⁴ 'Gã amũ 'ua pẽ mome'wau oree. "Korosi pewara 'gã Jejui Kristu 'ga werowiat ajemogyau a'jea futat", 'jau pẽ nesakarera 'gã pẽ mome'wau oree. "Ojejuka esage pãwẽ etee futat 'gã Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ ajuee", 'jau 'gã pẽ mome'wau oree ai'i. ⁵ 'Ga amũ 'ã awau Jejui 'ga mome'wau pẽ nupe rakue. "Jejui 'ga amanũ janetywera moiawamũ rakue, jane katu'okawamũ rakue. Werowiaaramũ 'ga anure jane rerooi jane mogyau ojepyri", 'jau 'ga pẽ nupe rakue. Jejui 'ga rera renupa ypy we pẽẽ 'ã 'ga rerowiaa rakue. Aipoa morogyta esagea a'jea futat. A'eramũ pẽẽ ojepyri 'ga pejejeroo rapesaka pejejemogyau. Ojepyri jane oramũ 'ga mama'e esage mua janee. Aipo rapesaga pẽ mojemogypygyukaa etee te Jejui 'ga ree. 'Ga pyri pẽo rapesaga 'ga rerowiaara 'gã nerekoukaa esage pẽ nupe. ⁶ Jejui 'ga rera 'ã okwasiwau kwe pewara 'gã nupe. A'eramũ 'ã Jejui 'ga rerowiaaramũ jane jarejemomytuna jarejemogyau. 'Ga rerowiaaramũ jane 'ã 'ga je'ega renupa, mama'e esage apou 'ga remifutar imũ. Pẽẽ nanẽ 'ã Jejui 'ga rera renupawe 'ga rerowiaa

rakue nũ. Niapoi agawewi jane mama'e esagea 'ga upe. A'etea Janeruwarete 'ga ajemuaẽma jane ree. A'eramũ 'ga wa'yra 'ga mua 'ga jukaukaa jane katu'okawamũ rakue. Aipo are pejejeapyorauwe 'ã pẽẽ 'ga rerowiaa rakue. ⁷ Epafrasi 'ga futat awau pẽ mu'jau ee rakue. Epafrasi 'ga Jejui 'ga upe oreporowyky irũa futat. Orejekoty'aawarete 'ga futat jepi. Jejui 'ga upe oporowyky ma'e 'ga futat. Ore 'jawe futat 'ga Kristu 'ga mome'wau pẽ nupe rakue. A'jea futat 'ga 'ea. ⁸ 'Ga futat 'ut 'au ore pyri pẽ mome'wau oree ai'i. "Korosi pewara 'gã amũ Jejui 'ga werowiat ajemogyau", 'jau 'ga oree ai'i. "Janeruwarete 'ga 'Agesagea ajafutarukaa 'gã nupe 'gã jemogyramũ", 'jau 'ga pẽ mome'wau 'ua oree ai'i.

⁹ A'eramũ ore 'ga orojeupe pẽ mome'uramũ taetu oroje'ega monou arakou Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee. "Emueapyo 'gã ejemifutar are, ki Ku'jyp", 'jau ore 'ga upe pẽ nee. "Mama'e are ene 'gã mu'akwaawukaa E'agesage pyu", 'jau ore 'ga upe pẽ nee. ¹⁰ Aipoa 'ga iaporamũ nipo pẽẽ mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat, pejejemogyau esage nipo 'ga remifutar imũ futat. A'eramũ nipo 'ga aku'iramũ 'ũina pẽ nee. Pejejenosõue'em nanẽ nũ. "Epoar iki 'gã mama'e esage apou", 'jau ore arakou 'ga upe pẽ nee. "Ejekwaawukat 'gã nupe", 'jau ore 'ga upe pẽ nee. ¹¹ Janeruwarete 'ga pãjẽrete. A'eramũ ore 'jau 'ga upe: "Epãjẽa emut 'gã nupe. A'eramũ 'gã wuagamũ mama'eay upe", 'jau ore 'ga upe. "A'eramũ 'gã opoire'ema ene rerowiar awi", 'jau ore 'ga upe oroje'ega monou pẽ nee. A'eramũ pẽẽ pejejekõẽãjamũ etee futat pejejemogyau, pejejeupe mama'eay jesaukaramũ miamũ. ¹² Pẽku'i te ki pejejemogyau pejejeupe 'ga remimurama rapesaka. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga pẽ mũ'jãu pẽ mogyau wemiayuwamũ rakue. A'eramũ 'ga mama'e esage mýina gatuu ojejeupe pẽ nupe. A'eramũ ki pẽẽ 'ga muorypa pejejeupe 'ga remiapofera resag ire. Anure nipo jane oi 'ga pyri. Peu nitywi futari ypytuna. Nitywi futari mama'e tywera. Peu futat 'ga mama'e esage mýina gatuu janee. ¹³ Jane katu'ogamũ 'ga jane mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui rakue, jane mueateeu mama'eukwaawa 'wyriara remiayua 'gã nui rakue. 'Ga futat jane mogyau wa'yra 'ga remiayuwamũ, wemifutararete 'ga remiayuwamũ. ¹⁴ 'Ga remifutararete 'ga fu-

tat ako 'ga ra'yra 'ga amanūmū janetywera mepyawamū 'Uwarete 'ga upe janee rakue. A'eramū 'agamū Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, jane ifutaramū. A'eramū 'ga wa'yra 'ga remiayuwamū jane mogyau.

Jejui Kristu 'ga

¹⁵ Niesagi we jane Jarejuwarete 'ga. A'ere 'ga ra'yrarete 'ga, Kristu 'ga ruri 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee rakue. 'Uwarete 'jawe futat Jejui Kristu 'ga. A'eramū jane Jejui Kristu 'ga resag ire 'ga Ruwarete 'ga ree jarejeapyoramū. Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat. Eteete 'ga wemiapofera apyraap. Mama'e apo enunewe Jejui 'ga akou 'Uwarete 'ga pyri futat rakue. A'eramū 'ga Ruwarete 'ga mama'e apoukaa 'ga upe rakue. Ywaga pypiat, ywy pypiat, ae upe esaukaripyat, ae upe esaukaripyre'em, ywagipewara 'gã, ywagipewara 'gã 'wyrara 'gã. Mīmera 'gã Janeruwarete 'ga iapoukaa Jejui 'ga upe rakue. A'eramū 'ga 'ga futat imogou 'ga remiapofera mama'e jarareteramū. 'Ga mama'e apoe'em ire amunipo 'ã nitywi futari mama'ea. Nojeuw ekoetei mama'ea rakue. 'Ga futat mama'e apou rakue. A'eramū mama'ea ajemogyau 'ga remiapofer imū etee futat. Ojee 'ga jekuae'ema 'jawe mama'e jemogyi. A'ere 'ga jejukai futari ee ijemogyramū. Opãjẽ mū 'ga mama'e mogyau. ¹⁸ Kristu 'ga akou 'wyraramū janee ojee janejemogypygamū. 'Ga futat jane mogyau rakue. Amanū re 'ga oferapa ete rakue nū. 'Ga futat 'ã oferaw ypy ypy ma'efera. Namanū'jawi futari 'ga. A'eramū 'ga eteete ma'eramū akou.

¹⁹ Ymã ymã we te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Teja'yra 'ga tomogo teje'jawe etee futat 'jau", 'jau 'ga rakue. A'eramū 'agamū Kristu 'ga 'Uwarete 'ga 'jawe etee futat akou. ²⁰ Wapo ppyramū 'ã mama'ea wesageramū futat rakue. A'ere aepy 'gã nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramū 'gã mama'e motywerukaa 'agamū rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau rakue: "Teja'yra 'ga je omono ywy pe, 'ypeywar are amanū ma'eramū", 'jau 'ga ojeupe rakue. "A'eramū 'ga owy reko'wogukaa 'gã nupe mama'e tywera mepyawamū jee", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Tamojenosīmap 'gã tejee 'jau nū kwy", 'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'agamū Kristu 'ga 'ua ywy pe amanūmū jane katu'okawamū rakue. Amanūmū 'ga mama'e mojewyapap 'Uwarete 'ga upe nū. Ywag ipe ajemogy ma'e, ywy pe ajemogy ma'e. Mīmera 'ga imojewyapap 'Uwarete 'ga upe rakue. Anure nipo 'ga akou 'wyrarareteramū 'ga wemimurera mama'e upe nū.

²¹ Ymã 'ã pẽẽ nanẽ nepẽa'wyrri Jarejuwarete 'ga upe rakue. Mama'e tywera etee futat 'ã pẽẽ iapou pejemogyau ra'e jepi. Mama'e tywera etee futat pẽnea'awa pejemogyramū ra'e jepi. A'eramū pẽẽ 'ga ree iporomutare'emamū te futat pejemogyau rakue. ²² A'ere 'awamū Janeruwarete 'ga pẽ mota'waukari ojeupe wa'yra 'ga manū are. Jejui 'ga ry pyu futat 'ga pẽ pireita pẽtywer awi. A'eramū 'ga 'awamū werowiaaramū pẽ mujarukaa ojee. Anure nipo 'ga pẽ nerawau ojepyrri.

Kristu 'ga pẽtywera omoit pẽ nui. A'eramū nipo pẽẽ Jarejuwarete 'ga rowase pejeo renosōue'em futat. Nitywi futari nipo "'ga nia'wyrri" 'jara 'ga amū. A'eramū pẽẽ pejejesageramū pejemogyau 'ga upe. ²³ Kristu 'ga rerowiar awi pejeipoire'em ire pẽẽ pejejenosōue'em 'ga rowase pejeo awi. A'eramū pẽẽ 'ga rerowiaa tãmẽjẽ pejemogyau. 'Ga ree pejemogypygyg ire pejejeatee'emamū futat 'ga rerowiar awi. Sã'ã 'oga ru-paa'mywa opytym ire, i'are'ema futat. Nan tee futat pẽẽ. Kristu 'ga ree pejemogypygyg ire pejeipoire'ema futat 'ga rerowiar awi. Jejui Kristu 'ga mome'u renupa ypy we pẽẽ 'ga rerowiaa. "Janeruwarete 'ga werowiaara 'gã omogy anure ojepyrri oo ma'eramū futat" 'ea pẽẽ erowiaa. 'Ga rerowiar ypyrauwe Janeruwarete 'ga pẽ mogyau ojepyrri oo ma'eramamū futat. A'eramū ki pẽẽ Jejui 'ga rerowiarawū pejeipoire'ema futat 'ga rerowiar awi. ('Ga rerowiar awi opoit ma'e 'gã nooi futari 'ga pyri anure.) 'Ga ree morogyta esage mome'u mokwasi'wau kwe pewara 'gã nupe. Je nanẽ Kristu 'ga ree morogyta esage mokwasi'wara futat kwe pewara 'gã nupe nū.

Paulo 'ga porowyky

²⁴ A'ere judeue'emamū pẽ nupe Kristu 'ga mome'u rayramū jee. Pejejeupe je Jejui 'ga mome'uramū ako pẽẽ judeue'emamū je nupãnupãu, je jukawaipa ako ikue. A'etea 'ã je teku'iramū etee futat tekou tejereko tywer are ikue. Wayrūnamū agawewi te 'ã Kristu 'ga jane katu'okawamū rakue. A'etea jane 'ga rerowiaaramū jarejayrūnamū wẽjẽmĩ futat nū, 'ga rerowiarukaawamū 'gã nupe nū. Najanerayrūmawi we jane 'ga rerowiaarama 'gã nūi. ²⁵ Ymã te Janeruwarete 'ga je mogoi judeue'emamū pẽ nupe oje'ega mome'wawamū ikue. "Ere ewau je mome'wau judeue'ema 'gã nupe ekou, 'gã mu'jau jeporogytafer are. Emu'epap 'gã ewau je'eawer are", 'jau 'ga jee ikue. A'eramū je teporopoariweramū pẽ nee. Aporowyky je tekou pẽ nupe. ²⁶ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga namueapyoi aepy 'gã wemiaporam are rakue. A'eramū aepy 'gã weapyoe'emamū ee. "Anure je judeue'ema 'gã nanẽ ikatu'oka nū" 'e are 'gã weapyoe'emamū rakue. A'ere 'ga 'awamū wemiayuwamū jane mueapyoi ee. ²⁷ Wemiayuwamū 'ga jane mueapyou wemiapo are. Judeue'emamū pẽ nupe nanẽ Janeruwarete 'ga mama'e esage apoukaa wa'yra 'ga upe nū. Werowiarawū Jejui Kristu 'ga jane mujaa ojee. Judeue'emamū nanẽ 'ga pẽ mujaa ojee werowiarawū. A'eramū nipo 'ga "anure ojee ojemujat ma'efera 'gã nerawau ywag ipe ojepyrri" 'e are jane mueapyou.

²⁸ A'eramū ore arawau kwe pe Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe ai'i. 'Ga rerowiaara 'gã ore imu'jau, imu'akwaapa 'ga remifutar are ai'i. Mama'e tywera apo awi nanẽ ore 'gã mu'akwaapa nū. Janeruwarete 'ga ore mu'akwaapa 'gã mu'jawamū. A'eramū ore 'gã mu'jau ee ai'i. Anure nipo ore Jarejuwarete 'ga rowase 'gã nesaukari 'ga upe: "Koromū ore Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã mu'ei ikue. Werowiat 'gã 'ga a'jea futat ajemogyau", 'jau nipo ore 'ga upe, 'gã nesaukaa. A'er-

amū ore 'awamū 'gā mu'jau 'ga ree ai'i. ²⁹ Ma'eramū 'ā je najeojeri futari tekou, Kristu 'ga mome'wau 'gā nupe. Kristu 'ga opājē mua jee, ojeupe je mo-porowykyaukaa. A'eramū je 'ga pājē mū teporowykyau tekou 'ga upe.

2 Afutat je pēneapyoa teporowyky are. Teje-sakare'emamū pē nee miamū teporowykyau tekou. Korosi pewaramū pē nee, Laodiceja pewaramū pē nee, ajepeja tejesakare'ema 'gā nee. Mīmeramū pē nee je porowykyi tekou kwaiwete. ² Nanuara je-porowykyia je rekoa pē nupe: Jejui 'ga ree pē mojem-ogypygyukaawamū, pejejee pēporomutat pejem-ogyawamū, majepi 'yweteewara 'jawe pē mo-gyawamū. Majepi 'yweteewara 'jawe pejemogyramū pēē pejomojemogypygyukaa Jejui 'ga ree. Mīnamū je-porowykyia je rekoramū pē nupe. Jarejuwarete 'ga je'eg are je pē mu'jau. A'eramū nipo pēē 'ga 'eawer are peje-jeapyo re 'jau: "A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega", 'jau nipo pēē, pejejeapyoramū a'jea futat 'ga je'eg are. Ymā te 'gā naeapyoi Jarejuwarete 'ga 'eawer are rakue. A'ere 'awamū janereapyoramū 'ga 'eawer are. Kristu 'ga ree 'ga 'i rakue. ³ Kristu 'ga te aje 'ā jane mueapyou 'Uwarete 'ga 'eawer are, 'ga remikwaaw are. Nitywi futari 'ga remikwaawe'emamū. Janereapyoi futari jane 'ga remikwaawa mama'e are. A'ere Kristu 'ga ikwaawi. A'eramū 'ga jane mueapyou ee. Ojee ymāwarera 'gā neapyoe'emawer are 'ga jane mu'akwaapa. A'eramū 'ga 'agamū jane mueapyoukaa ee.

⁴ Aipoa je amome'u pē nupe, 'gā amū 'me rerowiarukare'emawamū pē nupe. Perowiat kasi 'gā amū 'mea ne. Peenup katu ra'ne ki 'gā je'ega. Kasi a'e pe pejemoryteeukat 'gā nupe ne. Esage ma'e 'jawe futat nipo 'gā je'ega numiamū. A'ere o'meramū te 'gā 'i. A'eramū pēē 'gā nerowiare'ema pejejemogyau. ⁵ Muku agawewi je rekoi pē nui. A'etea je tejea'aramū tekou pē nee. A'eramū je pēē 'gā 'me rerowiara futare'ema. Jejui 'ga ree pejemogypygya te je muoryp. Majepi 'yweteewara 'jawe nanē pejemogya nū, Kristu 'ga pēē erowiara. Mīmera je muoryp je mogou.

Kristu 'ga ree jane jemujari

⁶ Awamū 'ā pēē Jejui Kristu 'ga rerowiaa rakue. "Ene 'ā orejararetea", 'jau pēē 'ā 'ga upe rakue. 'Ga ree oje-mujat ma'eramū pejemogy 'awamū. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage 'ga je'eg imū etee futat. ⁷ Ymā te 'ā Epafrasi 'ga pē mu'ei Jejui 'ga ree rai'i. A'eramū pēē Jejui 'ga rerowiaa pejejemogyau rai'i. Pejemu'eawer imū etee futat ki mama'ea peapo pejejemogyau. Ojee pejemujar ire Kristu 'ga pē mojemogypygyukari a'jea futat ojee. A'eramū pēē 'ga rerowiaa futat. Jarejuwarete 'ga muorypa au'jeteramū pejejeupe 'ga remi-apofera mama'e are.

⁸ Pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga ree morogyta 'me mome'wara 'gā nui. Pejejemu'jawe'em 'gā nee. Perowiat kasi 'gā 'mea ne. NaKristu 'ga je'ega rūi 'gā omome'u. Wea'aw are etee 'gā pē mu'ei. Morogyta ymanera etee futat 'gā omome'u akou. Mama'euk-waaw are etee 'gā pē mu'ei. NaKristu 'ga 'eawera rūi

'gā omome'u pē nupe. ⁹ A'eramū ki pēē 'gā porogyta rerowiare'ema pejejemogyau.

'Uwarete 'ga 'jawe katu katu futat Kristu 'ga. Jejui Kristu 'ga te 'ā 'ut 'au ywy pe 'Uwarete 'ga ree jane mu'jawamū rakue. Kūima'eramū jane 'jawe agawewi futat 'ga. A'ere 'ga 'Uwarete 'ga 'jawe futat. ¹⁰ Jejui Kristu 'ga ree futat 'ā pejejemujaa rakue, ipājērete ma'e 'ga ree futat 'ā pejejemujaa rakue. Ywagipewara pājēa apyraapara 'ga. Ywy pewara pājē, 'y pewara pājē. Na-juejue etee ipājē ma'ea. Mīmera pājē apyraapararete 'ga futat. Nitywi futari pājē mū 'ga apyraaparamū. 'Ga futat 'ūina 'wryiarareteramū mama'e upe. 'Ga ree peje-mujar ire Janeruwarete 'ga opājē muri pē nupe nanē nū. Ojee pejemujar ire Kristu 'ga rekoi pē pyri. Janeruwarete 'ga nanē akou pē pyri nū. A'eramū pēne-mifutara ateepawe'emamū futat pē nui.

¹¹ Pēē 'ā Jarejuwarete 'ga remiayua nanē 'awamū nū. Ymā te oreypy 'gā judeu 'gā etee Janeruwarete 'ga remiayuwa rakue. "Pejemojewag iki jee", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. "Ijewak ma'e 'gā etee jeremiayuwamū", 'jau 'ga 'gā nupe rakue. A'ere 'awamū nanarūi. Jejui 'ga rerowiaara 'gā juejue te 'ga omogy 'awamū wemi-ayuwamū. Ijewak ma'e 'gā, ijewage'ema 'gā 'jau 'ga im-ogyau wemiayuwamū Jejui 'ga jane erowiarāmū. Werowiarāmū Kristu 'ga janetywera moiri jane wi. A'er-amū 'ga mama'e tywera apo awi jane mueateeukaa. Jarejemifutar imū mama'e apo awi nanē jane mueateeukaa nū. ¹² Pēnea'at Kristu 'ga manūawer are. 'Ga manū re 'ā 'gā 'ga monou inuga ita kwara pype rakue. Ita kwara pype 'ga mono 'ga nug ire 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa etee opājē mū rakue nū. Nan tee futat nipo pēē. 'Ga rerowiarāmū pēē 'ga rerowiar ymanera 'ga amū upe pejepymīāukaa pejety-wer awi pejepoira resaukaawamū. 'Y pe pē pymīa: "Kristu 'ga amanū jetywera moiawamū rakue" 'e rerowiara resaukaawamū pejejaupe. A'eramū je 'ga rerowiarāmū tekou 'awamū. "'Ga manū re 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa opājē mū nū. Aipoa je erowiarāmū Janeruwarete 'ga opājē mua jee, mama'e esage apoukaawamū jee" 'e rerowiaara re-saukaawamū pejejaupe. Oferaw ire Kristu 'ga uēma ita kwar awi, akou nū. Nan tee futat pe'ē 'y awi pejepymī re. A'eramū ki pēē pejejemogyau esage 'ga upe. ¹³ Ymā te 'ā pēē pejejemifutar imū etee mama'ea peapo rakue. NaJarejuwarete 'ga remiayuwa rūi 'ā pēē nakue. Nepeenuwi futari 'ga je'ega rakue. Amanū ma'e 'jawe pejejemogyau 'ga upe rakue. A'ere 'ga 'awamū pē mo-gyi wemiayuwamū. Pētywera 'ga omoit pē nui. A'er-amū 'ga pē mogyau oferap ma'e 'jawe ojeupe. ¹⁴ Ymā te Janeruwarete 'ga janetywera kwasiari inuga oka'aran are rakue. A'ere jane nienupawi Moisesi 'ga upe 'ga remikwasiarukarera rakue. A'eramū 'ga a'e renuwe'em are janetywera kwasiaa inuga oka'aran are rakue. "Nuenupawi futari 'gā jeje'ega. A'eramū 'gā oty-wetyweramū jee. A'eramū je 'gā nerekou tyweaete 'gā tywer are" 'ea 'ga inuga ikwasiaa oka'aran are. Sā'ā ae mama'e mura epye'eme. Epye'eme imuripyra 'jawe fu-tat tuwi wepye'emamū 'ga upe rakue. A'ere Kristu 'ga,

'ypeywar are 'ga manūi, janetywera mepyawamū. A'eramū Janeruwarete 'ga 'awamū Kristu 'ga remi-ayuwamū jane rerekou tywere'em janetywer are. ¹⁵ 'Ypeywar are amanūmū Kristu 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara pājē'oka. Emiayuwa reewe futat ako 'ga ipājē'okapap ai'i. Jane rowase futat ako 'ga mama'eukwaawa pājē'oka ai'i. Imojenosōu ako 'ga jane reape ai'i.

¹⁶ A'eramū ki pēē pejeapyakawe'em 'gā amū porogyta 'me are pejejemogyau ne. Iporogyta 'me ma'e 'gā nipo 'jau: "Peko kasi tesirūgatu ne. Pe'u tesirūmet kasi mama'ea ne. Pejeporowykyawe'em 'araiwa rupi. Jayru'wi are, morowykye'em are. Mīmer are nanē nū pejekowe'em tesirūgatu nū", 'jau futatee 'gā pē nupe. A'ere kasi peapyaka 'gā je'eg are ne. ¹⁷ Ymā janepy 'gā nemiapofera te poromū mama'ea rakue. A'eramū pēē pejeapyakawe'em aipoa morogyta ymaner are. Morogyta ymanera Jejui 'ga remiaporama resaukaawa te rakue. A'ere ako 'awamū Jejui Kristu 'ga ruri janee ikue. A'eramū jane 'awamū 'ga kwaapa. A'eramū jane mama'e apowe'em morogyta ymaner imū. Jejui Kristu 'ga te jane mu'e mama'e a'je are. 'Awamū jane mama'e apoi 'ga je'eg imū etee futat. ¹⁸ A'eramū ki pēē pejeapyakawe'em 'gā 'me are pejejemogyau. "Nepēa'wyrri Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē pejeje'ega monowe'em 'ga upe tāmējē. 'Ga pyriwara 'gā nupe etee ra'ne pejeje'ega monou. A'eramū 'ga pyriwara 'gā etee oporogytau Jarejuwarete 'ga upe pē nee. Afayup futat je ee ko", 'jau futatee nipo 'gā pē mu'jau ywagipewara 'gā muoryw are, ofayup 'me are. A'ere kasi peapyaka aipo 'gā je'eg are ne. O'meramū 'gā 'i. Wemikwaawe'em are aipo 'gā jamu'eikoetei. Ojerowiaraipe ekoete 'gā ojee. Wemifutar imū etee 'gā mama'ea apoi. ¹⁹ Aipo 'gā Kristu 'ga rerowiare'ema 'gā futat. Najamu'e futari 'gā mama'e a'je are. NaKristu 'ga ree rūi 'gā jamu'eikoetei. Morogyta tywer are tee 'gā jamu'eikoetei. A'ere Kristu 'ga werowiaaramū Janejararetea futat. A'eramū 'ga ojejukau jane ree, jane mu'akwaapa janeremiapo are. 'Ga 'ā aeakaga 'jawe. Aeakaga aeretea muaranuwukaa. Aero'oa ojememōu aepēpenaw are. Aerajyga ae mokurējūka pāwē gatu etee te futat. A'ere aeakaga etee imuaranuwukari imujaa. Nan tee futat Kristu 'ga jerowiarukari tāmējē werowiaaramū janee. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat 'ga iapou.

²⁰ Ymā te 'ā Kristu 'ga manūi 'ypeywar are janetywera moiawamū rakue. 'Ga 'ā pē mū'jāu mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuw awi. Kristu 'ga ree pejejemujaa 'awamū pejejemogyau. A'eramū pēē pejepoia pejetywer awi. A'eramū pēē 'awamū mama'e apowe'em tekoete 'gā je'eg imū. Sā'ā ae amanū re mama'e apou'jawe'ema. Nuenuwu'jawi ojoje'ega. Nan tee futat ki pēē 'awamū mama'e apou'jape'ema 'gā je'eg imū, pejeapyakau'jape'ema 'gā 'me are pejejemogyau.

²¹ Aipo 'jau nanē nipo 'gā 'mea pē nupe nū. Mama'e mū ree nanē nipo 'gā 'jau nū. "Peawyky kasi 'aga ne. I'wawe'em nanē esaka nū. Pejewyke'ema nanē ee nū", 'jau futatee nipo 'gā pē nupe, wemikwakup 'me are. A'e

are sipo peapyaka pejejemogyau? Naani. ²² Peapyaka kasi ee ne. Teepaw etee 'gā nemimome'ua. Na-Janeruwarete 'ga je'ega rūi aipo e'i. Wea'aw are etee aipo 'gā jamu'eikoetei. ²³ Aipo are ajamu'jara 'gā i'akwaap ma'e 'jawe futat numiamū. A'ere i'me ma'e 'gā futat. Ymā te Janeruwarete 'ga janepy 'gā mu'eikoetei omuoryw are rakue numiamū. A'ere aipo 'gā niporomuorywiwari 'ga remifutar imū 'ga ree rakue. A'eramū 'gā 'agamū "Orojemifutar imū sipo ore Jarejuwarete 'ga muorywi pa", 'jau nipo 'gā ajemogyau numiamū. "Ore Jarejuwarete 'ga ore aramuoryp", 'jau futatee nanē nipo 'gā ajemogyau nū. "Pejereko tywet pēē te futat Jarejuwarete 'ga muorypawamū", 'jau futatee nanē nipo 'gā ajemogyau nū. A'ere 'gā nemimu'ea nia'wyrri futari. Na'gā nemimu'efera rūi mama'e tywera apoukare'ema janee. Jarejuwarete 'ga pājē mū te jane mama'e tywera niapoi.

3 Jejui Kristu 'ga manū re Janeruwarete 'ga 'ga moferapa 'ga mogou nū. Kristu 'ga ree pejejemujar ire Janeruwarete 'ga pē mogyau oferap ma'e 'ga 'jawe. 'Ga moferaw ire Janeruwarete 'ga Kristu 'ga rerawau im'ina ojeypyri mama'e jarareteramū 'ga mogou 'wyrriaramū. A'eramū ki pēē pejeje'aramū pejejemogyau Jejui Kristu 'ga muorypawa mama'e are etee futat. Pejeje m'ynu'jape'ema futat 'ga muorypawe'ema mama'e are. ³ 'Awamū nepeapou'jaw arūi mama'e ymanera, pejejemiapofer ymanera. Sā'ā ae amanū re mama'e tywera apou'jawe'ema. Nan tee futat pēē. Kristu 'ga rerowiar ire ae poiri mama'e tywera apo awi. 'Ga 'jawe etee futat jarejemogyau. Jejui Kristu 'ga jaawamū pejejemogyau. 'Ga 'Uwarete 'ga ree ojemujat ma'ea. A'eramū ki pēē pejeje m'ina 'gā muorypawa mama'e are etee futat. 'Ga rerowiare'ema 'gā naeapoyi futari Jarejuwarete 'ga ree pejemujara. ⁴ A'ere nipo 'gā anure 'gā neapyoramū ee. Kristu 'ga ruramū nipo Janeruwarete 'ga jane mua 'ga rupi. Kristu 'ga jane mogyau nakwaparimū etee warāu rūi. Oje'jawe futat nipo 'ga jane mogyau. A'eramū jane 'ga ruaw esage renyfuga rupi nipo jarejua 'ga rupi jarejyapa.

Pēneatee mama'e tywer awi

⁵ A'eramū je 'jau pē nupe: Pēneatee mama'e tywera apo awi. Amanū ma'e 'jawe futat nepeapou'jawi mama'e tywera. Pejekowe'em pejejemirekoe'ema kūjā are. Kūjāmeramū nanē pejemene'em are pejekowe'em nū. Pemogoukat kasi kūima'e amuteea pejeje kūjāmeramū ne. Nia'wyrri aipoa, 'jau je pē nupe. Pejekaraemā kwai are te nanē pejeje'are'emamū nū. Okaraemā kwai are etee ea'at ma'e 'gā okaraemā kwai are etee futat ojemogypyk. Okaraemā are ojemogypyk ma'e 'gā maira'me are ojemogypyk ma'e 'jawe futat. Nojemogypygi 'gā Jarejuwarete 'ga ree. A'eramū okaraemā kwai are etee 'gā jemogypyga nanē wa'wyre'emamū nū. ⁶ A'eramū nanuara 'gā akou tyweaete Jarejuwarete 'ga upe. Nuenuwi 'gā 'ga je'ega. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā nerekou tyweaete nipo anure.

⁷Jejui 'ga rerowiare'emawe pēē nanē mama'e apou pejemifutar imū etee futat rakue nū. Nepeenuwi futari 'ā 'ga je'ega rakue. ⁸A'ere 'awamū peenup 'ga je'ega. A'eramū pēē 'awamū mama'e tywera apou'jape'ema futat. Pejejuaykawe'em nanē 'gā amū pejereko tyweramū. Pejekowe'em pejemara'ne'emamū pejejee. Pejejoje'ēwu'jag ekoete'em nanē nū. Pejeje'egayawe'em nanē pejejaupe. Pejeje'egaiwe'emamū nanē pejejaupe. ⁹Peje'me'emamū nanē pejejaupe. Mīmera kasi peapo ne, a'e je pē nupe. Ymā 'ā mama'e tywera ete peapo rakue. A'ere pēē 'awamū Jejui Kristu 'ga ree pejemogypyk. A'eramū pēē 'awamū mama'e tywera apou'jape'ema pejemogyau. ¹⁰'Awamū pejemujat Kristu 'ga ree. A'eramū pēē 'awamū ymāwarera mama'e tywera apoawer awi pejeateeramū futat. Pe'je pejemujau 'awamū Jejui Kristu 'ga ree. A'eramū Janerwarete 'ga mama'e apoukaa pē nupe wemifutar imū. Oje'jawe 'ga pē mogyau mama'e esage etee iapoukaa pē nupe. Oje'jawe pēē mama'e aporamū 'ga ojekwaap katuokuaka pē nupe. Aipoa 'ga afutat. ¹¹'Ga 'jawe ete mama'e apoaramū jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe futat. Ore judeuramū, pēē judeue'emamū, imojewagipyre 'gā, imojewagipyre'ema 'gā, tapy'ŷja 'gā, towajat tesirūmera 'gā, o'wryara upe te oporowyky ma'e 'gā, ojeupe te oporowyky ma'e 'gā. Mīmeramū nipo jane jarejemogyau jareju'jaju'jawe etee futat. A'eramū jane "najanepytuna rūi 'ga", 'jawe'em jarejeamutee 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū jane jareju'jaju'jawe etee futat. Kristu 'ga janejat pāwē pāwēa futat. 'Ga etee te jane apyraap.

¹²Ymā we te 'ā Janerwarete 'ga poromutaramū pē nee rakue. 'Ga 'ā pē mū'jāu wemiayuwamū pē mogyau rakue. A'eramū ki pēē nanē pejepota'wa esageramū pejejee pejemogyau 'ga 'jawe etee futat. Pejemuaēma pejejee. Pejejee etee pejejerowiaraipe'ema pejemogyau. Pejejeaite'ema pejejee. ¹³Mama'e tywera pejejeupe iaporamū pejemara'ne'emamū pejekou pejejee namutamutat. Pejeateeramū kamēsīete jui. Sā'ā Janejararete 'ga, Kristu 'ga, jane raykae'ema janytywer are, imoira etee jane wi. Jane wi janytywera moir ire 'ā 'ga wea'aru'jawe'emamū futat jane rayka are. A'eramū ki pēē nan tee futat, 'ga amū mama'e tywera pejejeupe iapo re, pejejea'are'emamū au'jeteramū 'gā nayka are. Pejeateeramū kamēsīete futat 'gā nayka awi. Pejejea'aru'jawe'emamū futat ee nū. ¹⁴Nan pejemogya esage futat. A'eramū je 'awamū 'jau'japa pē nupe nū. Pēpota'wa esage pejejee. A'eramū pēē nanuara apo re pejemogyau majepi 'yweteewara 'jawe futat. ¹⁵Ymā we te 'ā Janerwarete 'ga pē pyrūi rakue. "Tamopota'waukat 'gā ajaupe 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ga pē pyrūmū ojeupe rakue. Werowiarāmū Kristu 'ga pē mopota'waukaa pejejaupe, pē mogyau wemiayuwamū. A'eramū pēē 'awamū pejemogyau majepi 'yweteewara 'jawe futat. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga remiapofer are 'ga muorypa pejemogyau. ¹⁶Kristu 'ga je'eg are pejejea'aramū pejemogyau 'eramū nipo pēneapyo futat 'ga 'eawer are. A'er-

amū pēē pejemujau 'ga pejemueawer are. Pemaraka'ag ki 'ga 'eawer imū etee futat. Marakau futar iki 'ga remiapofera pemome'u 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga marakau futat pejemogyau. Pejejeupe 'ga remiapofer are 'ga muorypa a'jea futat. ¹⁷Jejui 'ga remiayuwamū pēē. 'Ga futat Janejararetea. A'eramū ki mama'ea peapo esage etee pejemogyau 'ga ree. Peporogyta esage nanē ki pejejaupe 'ga ree nū. 'Ga futat jane mota'waukaa 'Uwarete 'ga upe. A'eramū pēē 'ga ree Jarejuwarete 'ga muorypa pejemogyau 'agamū.

Pejemogy esage 'ga upe

¹⁸A'eramū ki pēē kūjāmeramū, imen ma'eramū, pejeapyakau pejemena je'eg are. Kristu 'ga remiayuwamū pēē. 'Ga futat aipoa futaa. ¹⁹Emireko ma'eramū ki pēē pejeporomutaramū pejemireko are. Peje'eg ywyrafen kasi pejemireko upe ne.

²⁰Kunumīnamū nanē pēē pejejara 'gā je'ega renupa etee pejemogyau. Kristu 'ga remiayuwamū pēē. A'eramū pēē pejejara 'gā je'ega renuwa Jarejuwarete 'ga muorypa. ²¹Pēē nanē ki ta'yriaramū pejeje'eg esage etee pejeja'yra 'gā nupe. Ojeupe peje'eg esage'emamū pēna'yra 'gā nuapoi futari mama'ea pēnemifutar imū ne. 'Gā norywa mateepapa etee ne.

²²Pēē mū nipo pejeporowykyau pejerekwara upe. A'eramū ki pēē pejerekwara 'gā je'ega renupa. 'Gā amū nipo oporowykyau esage werekwara 'ga reape etee. Werekwara 'ga remiesaga tywi nipo 'gā oporowykyau esage'em. A'ere kasi nanarūi peapo ne. Pejejepyri pejerekwara 'ga reko'e'emamū nanē ki pēē mama'e apou esage pejerekwara 'ga 'eawer imū etee futat. Pekwaap 'ā Jarejararete 'ga Jejui Kristu 'ga. A'eramū pēē pejeporowykyau esage 'ga muorypawamū.

²³Pejeporowykyau esage futat pejemogyau. Napejerekwara 'ga upe etee rūi peporowyky. Nanuaramū Jarejararete 'ga upe nanē futat peporowyky. Ma'eramū 'ā je 'i pē nupe: Peporowyky esage ki, je 'i pē nupe.

²⁴Pēporowyky esage resag ire Janerwarete 'ga pē mepyi pēporowyky esageawer are. Aipoa pekwaap. Kristu 'ga 'ā Janejararetea. A'eramū Janerwarete 'ga u'eawer imū etee futat pē mepyau esage Kristu 'ga upe pēporowyky esageawer are. ²⁵Mama'e tywera apoara 'gā nanē nipo Janerwarete 'ga imepyau pāwē pāwē 'gā nemiapoferarū'eawer imū etee futat, 'gā nerekou tywaete nipo 'ga 'gā nemiapofera tywer are.

4 Pēē mū pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nerekwara. Pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nerekou esage. Mama'e monou 'gā nupe, pejejakate'eme'emamū futat. Mama'e pyu 'gā tywe'emamū pēē mama'e monou 'gā nupe. 'Gā jararete 'ga pējara nanē futat 'ga nū. 'Ga 'ā Jejui Kristu 'ga. Ywag ipe 'ga reni. Ojejukau esage 'ga pē nee nanē nū. A'eramū ki pēē pejejukau esage pejejeupe oporowyky ma'e 'gā nee 'ga 'jawe. Aipoa esage 'ga upe.

'Gã neko are 'gã mu'akwaapawet

² A'ere 'awamũ je 'i Jeju Kristu 'ga rerowiaaramũ juejue pẽ nupe. Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau kasi pẽnea'at mama'e mũ ree te ne. 'Ga muorypa nanẽ pejejeupe 'ga remiapofer are nũ. ³ Je ree nanẽ pejeporogytau 'ga upe nũ. Moromunepawa pype je reni. Kristu 'ga mome'u jereko are 'gã je munewi je mĩina. Ymã te 'gã naeapyoi Kristu 'ga ree rakue. A'ere 'awamũ je 'gã mueapyoi 'ga ree. A'eramũ pẽẽ pejeporogytau 'ga upe je ree. "Erookat 'gã amũ Paulo 'ga pyri, ki Ku'jyp. Nokwaawi we 'gã Kristu 'ga porogytafera. A'eramũ ene 'gã nerawaukaa 'ga pyri. Ojepyri 'gã oramũ Paulo 'ga Kristu 'ga porogytafera tomome'u 'gã nupe 'jau", pe'je ki 'ga upe je ree. ⁴ "Epoat Paulo 'ga Kristu 'ga mome'wau katu katuukaa 'gã nupe", pe'je ki 'ga upe je ree. Teporomome'ukatuweramũ Kristu 'ga mome'u are 'gã nupe. A'eramũ je a'eramũ "Pejeje'ega pemono 'ga upe je ree", 'jau pẽ nupe.

⁵ Pejejemogyau esage nanẽ ki Kristu 'ga rerowiare'ema 'gã pype nũ. Pejenosĩ awi Jeju 'ga mome'wau 'ga rerowiare'ema 'gã nupe. 'Gã pyri pejejemogyau pẽẽ 'ga mome'wau futat 'gã nupe. A'ere ki pẽneapyo ra'ne 'gã neko are. 'Gã neko esageramũ tãmẽjẽ ki Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe. Kasi a'e pe 'gã pẽpy'aetũjawi ine, Kristu 'ga mome'wau 'gã nupe ne. ⁶ 'Gã nupe 'ga mome'wau pẽẽ a'jeteetewi futat 'ga mome'wau 'gã nupe. A'eramũ te nipo 'gã wapy mĩi pẽnemimome'u are. A'eramũ nipo 'gã oporonupa pẽnemimome'u are pẽ nupe. A'eramũ taetu pẽẽ pejejeupe ee 'gã poronuwamũ 'ga mome'wau esage etee futat 'gã nupe. Nan iki Kristu 'ga pemome'u erowiarukaa 'gã nupe.

⁷ Tikiku 'ga nipo je omono pẽ pyri, pẽ nupe temome'wawamũ. Tikiku 'ga Kristu 'ga rerowiaara 'ga futat. A'eramũ 'ga janerewirera 'jawe futat. Orejekoty'aawarete 'ga futat. Jarejararete 'ga upe oreporowyky irũ 'ga futat. Pẽ pyri je 'ga monoi temome'wawamũ pẽ nupe. Kristu 'ga ree etee pẽ mojemogygyukaawamũ nanẽ je 'ga monoi pẽ pyri nũ.

⁹ Onesimu 'ga rupi je 'ga monoi pẽ pyri. Onesimu 'ga nanẽ janerewirera 'jawe futat nũ. Jeporomutat je 'ga ree 'ga rekoramũ. Pẽ'wyr awi futat 'ga ruri je pyri rai'i. A'eramũ nipo 'gã 'au ojeapo ma'efera mome'wau pẽ nupe.

¹⁰ Aristaku 'ga ako 'au moromunepawa pype je pyri. Oje'ega 'ga werookat pẽ nupe, pẽ futaawamũ. Maku 'ga nanẽ oje'ega rerawaukaa pẽ nupe nũ. Maku 'ga Panape 'ga rewirera 'ga. Sooko je ako teje'ega rerooukara pẽ nupe 'ga ree ikue. "Pejejepyri Maku 'ga oramũ ki peroo esage 'ga pejejepyri", 'jau je ako teje'ega rerawaukaa pẽ nupe 'ga ree ikue. 'Ga futat nanẽ oje'ega werookat pẽ nupe nũ, pẽ futaawamũ

nũ. ¹¹ Josue Justo 'ga nanẽ oje'ega werookat pẽ nupe pẽ futaawamũ. Aristaku 'ga, Maku 'ga, Josue Justo 'ga. Mĩmera 'gã judeua futat. Kristu 'ga ree 'gã jemogygygi ajemogyau. 'Gã futat jejuru irũnamũ ajemogyau Kristu 'ga mome'wau je 'jawe pẽ nupe. "Pe'je pejejemogyau Ku'jywa 'ga remiayuwamũ", 'jau 'gã 'gã nupe, jeje'egawa rupi etee futat. "Ku'jywa 'ga jane'wyriararetea futat", 'jau 'gã ajemogyau 'gã nupe je'eawera 'jawe etee futat. A'ea je maku'iu 'gã nee. A'ere 'gã etee'i je poari Kristu 'ga mome'wau je pyri. Amumera 'gã judeue'ema 'gã jejuru irũa.

¹² Epafraasi 'ga nanẽ oje'ega werookat pẽ nupe, pẽ futaawamũ. Pẽ'wyr awi 'ut ma'efera 'ga futat. Kristu 'ga upe 'ga porowykyi ore pyri. Jarejuwarete 'ga upe 'ga oje'ega monoi akou pẽ nee jepi. "Epoat ejemiayuwa 'gã, Korosi pewara 'gã. Ejerowiarukat tãmẽjẽ 'gã nupe. Ejemifutar are 'gã emueapyo", 'jau 'ga akou Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee. ¹³ Oporomutaramũ 'ga pẽ nee. Laodiceja 'jaw ipewara 'gã nee, Ieroporisi 'jaw ipewara 'gã nee. Mĩmera amunawa pypewaramũ 'ga poromutaramũ pẽ nee. A'eramũ 'ga oje'ega monou Ku'jywa 'ga upe pẽ nee akou. Jeremianuwamũ futat 'ga oje'ega monoi 'ga upe pẽ nee. A'eramũ je 'ga 'eawera kwaapa.

¹⁴ Morofuanugara 'ga, Luka 'ga, nanẽ oje'ega rerawaukaa pẽ nupe, pẽ futaawamũ. Luka 'ga janejekoty'aawaretea. Demas 'ga 'jau oje'ega rerawaukaa pẽ nupe, pẽ futaawamũ.

¹⁵ A'eramũ ki pejewau Laodiceja pe jee. "Paulo 'ga oje'ega werurukat pẽ nupe, pẽ futaawamũ", pe'je ki jarejewirera 'gã nupe pejewau jee. Jarejenyra 'gã nupe nanẽ ki pe'je nũ. Nĩfa ãẽ upe nanẽ aipo 'jau nũ, ãẽ rog ipe ajatyka ma'e 'gã nupe nanẽ jeje'ega mome'wau nũ.

¹⁶ Jeremimonofera ka'arana mogyta re pẽẽ erawaukaa 'ga amũ upe, Laodiceja pewara 'gã nupe nanẽ imogytaukaa nũ. 'Gã nupe jeremimonofera ka'arana nanẽ pẽẽ imogytau pejejuemianuwamũ nũ.

¹⁷ Akipu 'ga upe ki pe'je jee: "Janejararete 'ga futat 'ã ene moporowykyukat ojeupe rai'i. A'eramũ ene ejeupe 'ga remiapoukarera etee futat iapoupap 'ga upe, e'i Paulo 'ga enee rai'i", pe'je ki 'ga upe jee.

¹⁸ Teje'ega je akwasiarukat ka'aran are 'gã amũ nupe tejee. A'ere je futat amũ kwasiari inuga pẽ nupe. Pauloramũ je teje'ega monou pẽ nupe pẽ futaawamũ 'ea je ikwasiaa ka'aran are. A'eramũ pẽẽ jeremikwasiarera resaka. "Paulo 'ga futat okwasiat imua janee rai'i", 'jau pẽẽ pejejaupe jeremikwasiarera ka'arana ruwamũ.

Moromunepawa pype je reni. A'eramũ pẽẽ pejejea'aramũ pejejemogyau je ree. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou pejejemogyau je ree.

Jarejuwarete 'ga resagea pẽ nerekoa je afutat. Kweramũ jeje'ega pẽ nupe.

1 Tesarūn

Paulo 'ga Silasi 'ga retee awau watau kwe pe amunawa tesirūmera pype. A'ere 'gã kwa 'gã kwawi etee amunawa mū pyu. Awau 'gã Tesarūn ipe etee opytau. Muapyra morowykye'ema magwapa. A'e pe Paulo 'ga Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe. A'eramū 'gã kwaiwete 'ga remimome'u rerowiaa. A'eramū 'ga renupara 'gã ajemogyau Jejui 'ga rerowiaaramū.

A'eramū erowiare'ema 'gã ajuerekoayau 'gã nee. "Ma'ja are 'gã Paulo 'ga rerowiaa 'ū? 'Gã tete 'ã oo ekoete ajemogyau Paulo 'ga remimome'u rerowiaaramū a'i kūi", 'jau 'gã ajaupe.

A'eramū 'gã a'eramū Paulo 'ga pyyg are afuweramū. A'ere 'gã Paulo 'ga nuesagi rakue. A'eramū Jejui 'ga rerowiaara 'gã Paulo 'ga moka'jamukaa ppytunimū. "Ere ewau ore wi nū", 'jau 'gã 'ga upe, 'gã 'ga a'gwau Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã nui.

A'eramū 'gã a'eramū awau'jape'ema aipoa amunaw ipe. Ka'arana etee 'ga imonou ikwasiaa 'gã nupe. "A'jea futar iki Jejui 'ga perowiat rai'i", 'jau 'ga imonou ikwasiaa ka'aran are 'gã nupe rakue.

1 Ka'arana je akwasiat Tesarūn ipewaramū pē nupe. Jejui 'ga rerowiaara 'ã pēē, Jarejuwarete 'ga remiayuwa pēē. Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga remiayuwa nanē pēē nū. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe. Je 'ã Pauloa. Silasi 'ga, Timoteo 'ga. Mīmera 'gã ako 'au je pyri. A'eramū ore ka'arana kwasiaa imonou pē nupe pē mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Jarejuwarete 'ga resagea pē nerekoa je afutat. Pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

'Gã nee Jarejuwarete 'ga muorypawet

2 Jarejuwarete 'ga upe ore oroje'ega monoi pē nee jepi. Oreku'ia ore rerekou pē nee. A'eramū ore 'jau Jarejuwarete 'ga upe: "Oreku'i ore Tesarūn ipewara 'gã nee", 'jau ore 'ga upe jepi. "'Gã 'ã ene rerowiat tāmējē ajemogyau. A'eramū 'gã mama'e apou eneje'eg imū etee futat", 'jau ore 'ga upe jepi. "'Gã 'ã iporomutat ene ree nanimenime. A'eramū 'gã eneporowykya etee iapou", 'jau ore 'ga upe jepi. "Jejui 'ga rura 'gã wapesak ajemogyau. A'eramū 'gã opoire'ema ene wi. Ene rerowiare'ema 'gã amū 'gã nerekou tyweaete agawewi. A'etea 'gã nopoiri ene wi. Ene rerowiat ete tāmējē 'gã ajemogyau", 'jau ore 'ga upe oroje'ega monou, pē mome'wau jepi. A'eramū ore araku'iramū arakou pē nee jepi.

4 Pēē 'ã a'jea futat orerewirera 'jawe oree. Kūjāmeramū pēē pejemogyau orerenyra 'jawe oree. Jarejuwarete 'ga remiayuamū pēē pejemogyau. A'eramū 'ã pēē pejemogyau orepytuna 'jawewaramū oree. A'jea futat Janeruwarete 'ga poromutaramū pē nee. A'jea futat 'ga pē ppyrūi pē mogyau wemiayuamū rakue. A'ea jane sikwaap. **5** Ymā ako ore oi morogyta esage mome'wau pē nupe ikue, Jejui 'ga mome'wau pē nupe ikue. "Jejui 'ga 'ã Janeruwarete 'ga ra'yraretea. 'Ga amanū janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe rakue", 'jau ako ore 'ga mome'wau pē nupe

ikue. "Je katu'og ape, ojeupe 'eramū 'ga pē katu'ogi pē mogyau wemiayuamū", 'jau ako ore pē nupe ikue.

Naoroporogyta etee rūi ako ore arawau pē nupe ai'i. Jarejuwarete 'ga remiapoa we futat ako ore esaukaa. Mama'ea ako ore iapou 'ga pājē mū etee pē neape ikue. Ore a'jea futat orokwaap, "'ga pājē mū ore mama'e apoi" 'e kwaapa. "Janeruwarete 'ga jane katu'oga afutat" 'ea nanē ore ikwaapa nū. A'eramū 'ã pēē 'ga rerowiaa pejemogyau. Arako esage ako ore pē pype ikue. Orereko esagea 'ã pekwaap. Au'jete ore resak pejepe. **6** A'eramū ako pēē pejemogyau esage ore 'jawe ikue. Jarejararete 'ga ree nanē pejemū'jau nū.

Pejejeupe Jejui 'ga rera mome'uramū ako pejeku'iramū pejemogyau ee ikue. A'ere 'gã amū Jejui 'ga remiayuamū pē nekoramū pē nerekou tyweaete. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã pē nerekou tyweaete agawewi. A'etea pēku'i etee futat pejemogyau oreje'eg are. Janeruwarete 'ga 'Agesagea pē nerekou pē maku'iukaa etee futat. **7** A'eramū 'ã Masetoni ywy pewara 'gã pēneko esage resaka 'ã rai'i. Akaja ywy pewara 'gã nanē 'ã esaka nū. Pēnemiapoa 'gã wesak. Pēnemimome'ua nanē 'ã 'gã enupa nū. A'eramū 'gã, Jejui 'ga rerowiaara 'gã mama'e esage apou pē 'jawe. **8** Jejui 'ga je'ega pemome'u pejemogyau. A'eramū 'ã pēnemimome'ua okwasi'wasi'wau Masetoni ywy pewara 'gã nupe. Akaja ywy pewat, amunap tesirūmera pypewat. Mīmera 'gã nanē 'ã enupa rai'i nū. 'Awamū Tesarūn ipewara 'gã amū Jejui 'ga rerowiaa 'ea awau okwasi'wau amunawa moymoyka. A'eramū ore a'eramū pē mome'wawe'em 'gã nupe. "Okwaap futat na'gã 'ã ne'ã", 'jau ore arajaupe. **9** 'Gã we futat pē mome'u oree. "'Awamū Tesarūn ipewara 'gã Jejui 'ga rerowiaara futat", 'jau 'gã oree. "Ymā te 'gã nokwaawi futari Jarejuwarete 'ga ikue. Jejui 'ga nanē 'gã ikwaape'ema nū. Maira'me a'agawa 'gã imuorypa erekou jepi. A'ere ako ereo peu 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree. Jejui 'ga nanē ako ene imome'wau 'gã nupe ikue", 'jau 'gã oree imome'wau. "Eneje'ega renupawe 'gã

amū opoia maira'me a'agawa rerowiar awi. A'eramū 'gā Jejuī 'ga rerowiaaramū ajemogyau nū. Jarejuwarete 'ga etee 'gā amuoryp 'awamū", 'jau 'gā pē mome'wau oree. ¹⁰ "Tesarūn ipewara 'gā Jejuī 'ga rura wapesak ajemogyau, Jarejuwarete 'ga ra'yrarete 'ga rura rapesaka ajemogyau", 'jau 'gā oree pē mome'wau ai'i. "Ga manū re Janeruwarete 'ga Jejuī 'ga moferapa rakue nū. A'eramū 'ga anure 'ua werowiaaramū jane rerawau jane mogyau ywag ipe ojepyri, 'jau Tesarūn ipewara 'gā oree imome'wau", 'jau 'gā pē mome'wau oree. "Anure te nipo ajee Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā jerekoukat tyweri futari 'ga upe, wapyae'emawer ipe etee futat nipo 'gā ojemonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga upe. Wa'yra 'ga rerowiaaramū te nipo ajee 'ga najane rereko tywera'uweri, 'jau Tesarūn ipewara 'gā amū oree", 'jau Masetoni ywy pewara 'gā pē mome'wau oree.

Jarejuwarete 'ga remiapofer are 'gā muea'aawet

2 Naaroo tee rūi ore pē pyri ikue. Pēē 'ā ako Jejuī 'ga perowiat 'ga renupa ypy we ikue. ² Pē pyri oroo enune ore arawau ajepēja amunaw ipe ra'ne, Firiposi pe ra'ne arawau ikue. A'e pe peuwara 'gā ore munepa, ore m'yina moromunepawa pype. Ore kurapa nanē 'gā kypyre'emete nū. Ore rerekou tyweaete agawewi futat 'gā. A'etea ore norokyjei futari arawau Jejuī 'ga mome'wau pē nupe. A'eramū ako ore orojewi 'gā poir ire arawau pē pyri ikue. Janeruwarete 'ga ore mogy-jaukare'ema futat. A'eramū ako ore arawau Jejuī 'ga mome'wau. 'Ga rera renupawe ako pēē 'ga rerowiaa ikue. A'ere ako je 'i ko: "Naaroo tee rūi ore pē pyri", je 'i ko. ³ "Pe'je pēē Jejuī 'ga rerowiaa", 'jau ako ore pē nupe arakou ikue. Nore'mea'uweri ore pē nupe. A'jea futat ore 'ga mome'ui pē nupe. Namama'e tywera rūi te 'ā ore oromome'u pē nupe ikue. 'Ga kwaawukaa te ako ore oi pē nupe ikue. Mama'e esagea etee 'ā ore imome'wau pē nupe. ⁴ Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee ako ore Jejuī 'ga mome'wau ikue. Janeruwarete 'ga te ako ore mogy omome'waramū pē nupe ikue. 'Ga muorypawamū te 'ā ore iapoi. Natesirūmera 'gā muorypawamū rūi te 'ā ore iapoi. Ku'jywa 'ga ore kwaap katu katu futat. "Je futat tāmējē 'gā na'e. Mama'e a'jea etee futat 'gā omome'u ra'e", 'jau Janeruwarete 'ga oree.

⁵ Nore'mea'uweri ako ore arawau pē nupe ai'i. "Pēē pēnesagesage ra'e", 'jawe'em ako ore pē nupe ikue. Nananuara rūi ako ore imome'wau pē nupe orojee pē-poromutaawamū ikue. A'jea futat ako ore oi Jejuī 'ga mome'wau pē nupe ikue. Naka'aranū are rūi ako ore oi oroporogytau pē nupe ikue. Jejuī 'ga mome'wau te ako ore oi pē nupe ikue. Janeruwarete 'ga ore kwaap katu katu futat. ⁶ "Pēē 'ā pēnesagesage, pe'je oree", naru'ei ako ore pē nupe ikue. Tekotee 'gā nupe nanē ako ore aipo 'jawe'em ikue nū. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat ore oi Jejuī 'ga mome'wau pē nupe. ⁷ Ore 'ā Jejuī 'ga remimonofera futat. A'eramū ore "ma-ma'ea peapo amū oree", 'jau'arū ore pē nupe numiamū. A'ere ako ore aipo naru'ea'uweri pē nupe ikue.

Sā'ā kūjā wa'yra pita'gī are ijejukaa. Wa'yra upe ma-ma'e murukare'ema ojeupe. Nan tee futat ore jejukai pē nee. ⁸ Oreporomutat wejue ore pē nee. Ma'eramū 'ā ore Jejuī 'ga mome'ui pē nupe. Aruapisi are ifuwet ma'e 'gā nesaka miamū amunipo 'ā ore noropoiru'uw-eri futari Jejuī 'ga mome'u awi pē nupe. ⁹ Pē pype arakou ako ore oroporowykyau arakou ikue. Au'jeteramū ako ore oroporowykyau arakou ikue. Wyra pirera ore iapou 'ogamū. A'eramū ore ime'ega ka'aranū are o-rojeupe. A'eramū ako ore "ka'aranū pemut ape oree", 'jawe'em arakou pē nupe ikue. A'eramū ako ore Jarejuwarete 'ga je'ega etee imome'wau pē nupe ikue.

¹⁰ Pē pype arakou ako ore mama'e tywera apowe'em ikue. A'jeteetewi arajemogyau Jarejuwarete 'ga upe pē pype ikue. A'eramū tekotee 'gā ore ago'wawe'em. A'ea pekwaap. Janeruwarete 'ga nanē ikwaapa nū. ¹¹ Sā'ā ae kūima'eramū wa'yra mu'ea mama'e apo are. Nan tee futat ore pē mu'ei ee. ¹² "Pepoit kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. 'Ga remifutar imū etee mama'ea peapo pejemogyau", 'jau ako ore pē nupe ikue. "Peko esage ki 'ga upe. 'Ga muorypawa etee iapou pe-jejemogyau", 'jau ako ore pē nupe ikue. 'Ga 'ā pē mū'ē ojeupe wemiayuwamū. Anure nipo 'ga pē monou pē mogyau ojepyri. Peu futat nipo pēē esage ma'e 'ga resaka. A'eramū ore 'ga remifutar imū etee mama'e apoukaa pē nupe.

¹³ Pē pyri arakou 'ā ore Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau pē nupe jepi. A'eramū ako pēē erowiaa pe-jejemogyau ikue. A'eramū pēē 'jau pejejaupe: "Nakūi-ma'e tee 'ga je'ega rūi futat ra'e. Janeruwarete 'ga je'ega futat ra'e", 'jau ako pēē pejejaupe ikue. A'eramū ako pēē 'ga rerowiaa. Oje'ega renuwamū 'ga 'ā pē katu'oka oje'jawe. Pē muea'aa oje'jawe mama'e are. A'eramū ore 'jau Jarejuwarete 'ga upe: "Au'jete eje'ega ererowiarukat 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe pē nee jepi. ¹⁴ Jejuī 'ga rerowiaaramū pē nekoramū, pēpytuna 'gā, 'ga rerowiare'ema 'gā pē nereko tyweretei rai'i. A'ere napeu etee rūi 'ga rerowiare'ema 'gā 'ga rerowiaara 'gā nereko tyweretei. Judeja ywy pe nanē futat 'gā iapoi rai'i nū. ¹⁵ Ymā te judeu ypy 'gā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā apisau rakue. 'Awamū 'ā 'gā Jejuī 'ga miamū ijukau rai'i. Janejararete 'ga 'gā ijukau rai'i nū. Ore nanē nū. Ore nanē 'gā ore mujānukaa pe awi, Jerusareg awi. Peu 'gā ore momytauware'ema. Aipo apoara 'gā Jarejuwarete 'ga mamara'neukat ojee. ¹⁶ A'ere 'gā judeue'emamū pē nupe Jejuī 'ga mome'u awi ore momig awi afuweramū numiamū. A'ere aipo 'gā Janeruwarete 'ga mamara'neukareteetei ojee. A'eramū 'ga 'awamū 'gā nereko tyweaete ee.

Paulo 'ga 'gā nesaga'upa

¹⁷ Orojot ete ako ore pē nui ikue. Pē pyri orepytawer-amū numiamū. A'eramū ore aru'arasigamū arajemogyau pē nee orojea'aramū. "Gā pyri soo 'jau", 'jau ore arajaupe numiamū. ¹⁸ "Soo 'gā nesaka 'jau", 'jau'japa je tepytuna 'gā nupe jepi numiamū. A'eramū ore oro'wya jepi numiamū. A'ere nānēwējēmī. Mama'eukwaawa 'wyrara nore monoukari ete nipo 'ā.

¹⁹Jejui 'ga rerowiamū pēē 'ā ore maku'iu. Jejui 'ga ruramū nipo ore arawau 'ga pyri. A'eramū nipo ore 'jau 'ga upe: "Tesarūn ipewara 'gā nupe ako ore ene mome'ui ikue. A'eramū 'gā ako kwaiwete oreje'ega rerowiaa ikue. A'eramū 'gā ajemogyau ene rerowiaaramū. 'Gā 'ā ene rerowiat nanimenime ajemogyau", 'jau nipo ore 'ga upe, 'ga pyri oroo re. A'eramū nipo 'ga 'jau oree: "A'jea. Jeporowykya peapo esage, je'eawer imū etee ra'e. A'eramū je tekui'iramū tekou pē nee. Au'jete peapopap je'eawer imū etee rakue", 'jau nipo 'ga oree, ojeypyri ore oramū. ²⁰Nitywi 'gā amū ore maku'iu pēē 'jawe. Pē nee ore jerowiari arajemogyau.

3 Orereaitepaw ore pē nee pēnera renupe'ema. Oreporosagiwer ore pē nee numiamū. A'ere ore norooarūi. A'eramū ore pē nesaga'upa arakou. A'eramū ore Timoteo 'ga etee imonou imoporogytaukaa pē nupe. "Simono ene 'gā nesaka jarejee 'jau", 'jau ore 'ga upe ai'i. "Au toropyta Atenasi pe ene rapesaka 'jau", 'jau ore 'ga upe. Timoteo 'ga orerewirera 'jawe. Jarejuwarete 'ga porowykya 'ga wapo ore pyri ikue. Jejui 'ga mome'wara 'ga ore 'jawe. A'eramū ore a'eramū 'ga monou 'ga moporogytaukaa pē nupe. "Tesarūn ipewara 'gā te 'ā Jejui 'ga werowiat. A'ere 'gā ināinānī' etee Jejui 'ga kwaawi. A'eramū ene ewau 'gā mu'jau esagesage 'ga ree. A'eramū 'gā ajemogyau erowiaa a'jea futat", 'jau ore Timoteo 'ga upe ai'i. "Pepoir awi Jejui 'ga rerowiar awi, 'jau ki ene 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe. ³"Pejereko tywereteramū miamū kasi pepoit Jejui 'ga rerowiar awi ne, 'jau ki ene 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe. "Jejui 'ga rerowiaara 'ā jane. A'eramū 'gā amū jane rerekou tyweaete. Sā'ā ae yara mura imomora 'y pe esaga, ijerewa resaga. Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane rereko tywerukari 'gā nupe. Taesak 'gā a'jea futat tejerowiara 'jau kwy, 'jau nipo 'ga janee, 'jau ki ene 'gā nupe", 'jau ore 'ga upe ai'i. ⁴Pē pype arakou ako ore imome'ui pē nupe ikue. Pē nereko tywerete'emaue ako ore 'jau pē nupe ikue. "Awamū pēē Jejui 'ga rerowiaara. A'eramū nipo 'ga rerowiare'ema 'gā pē nerekou tyweaete", 'jau ako ore pē nupe jepi. A'jea futat ore 'i pē nupe. Ore'eawer imū etee futat nipo 'gā pē nerekou. ⁵A'eramū je 'jau tepytuna 'gā nupe: "Maran gatu nipo 'gā jaruete ajemogyawe'em. Mama'eukwaawa 'wyriara nipo 'gā omomoirukat Jejui 'ga rerowiar awi rai'i?" 'jau ore arajaupe. "Simome'u ekoete nipo jane Jejui 'ga 'gā nupe rakue?" 'jau ore arajemogyau pē nupe. A'eramū ore a'eramū kweramū Timoteo 'ga monou pē nesaka kamēsīete imoporogytaukaa pē nupe.

'Gā nera Paulo 'ga maku'iu

⁶A'eramū 'ga awau pē nesaka ikue. 'Awamū 'ga 'ua pē mome'wau oree nū. "Tesarūn ipewara 'gā, Jejui 'ga rerowiaara 'gā ajemogy je 'ga rerowiaa. Nopoiri futari 'gā 'ga rerowiar awi", 'jau 'ga 'ua pē mome'wau oree. "Gā ojejuka je ajuee", 'jau 'ga oree pē mome'wau. "Pē nee nanē 'gā nea'aramū je ajemogyau nū", 'jau 'ga oree. "Pē nesaga'upa 'gā ajemogyau. Sā'ā pēē 'gā ne-

saga'uwa. Nan tee futat 'gā jemogyi pē nesaga'upa", 'jau 'ga oree imome'wau.

⁷'Ga pē mome'ua ore maku'iu pē nee. Mama'e tesirūa te ajee ojeup oree ai'i. 'Gā amū ore rerekou tyweaete ai'i. A'ere a'e pype Timoteo 'ga ruri pē mome'wau oree. ⁸A'eramū pē mome'ua oreku'i mojerana ore ree. 'Ga rerowiarareteramū pejemogyramū nipo oreku'iramū arakou pē nee. ⁹Jarejuwarete 'ga upe ore oroporogytau jepi. "Tesarūn ipewara 'gā, eneremiayuwa 'gā ene rerowiat ajemogyau. A'eramū ore a'eramū araku'iramū arakou 'gā nee", 'jau ore 'ga upe jepi. ¹⁰Jarejuwarete 'ga upe oroporogytau arakou. Au'jeteramū oroporogytau arakou. "Tene ore oi peu 'gā pyri 'gā mu'jau esage ene ree", 'jau ore 'ga upe jepi. "Tojemogyppyk katu katu 'gā ene ree 'jau", 'jau ore Jarejuwarete 'ga upe. Jejui 'ga janejararetea. 'Ga upe nanē ore 'jau nū. "Ore poar iki pejepe, ore mojewyrukaa 'gā pyri", 'jau ore 'gā nupe arakou. ¹²Pēporomutat pejejemogyau pejejee. Tekotee 'gā nee nanē pēē pejejeperomutaramū nū. A'eramū ore 'jau Jarejuwarete 'ga upe arakou: "Iporomutat 'gā ajuee. Ojejuka esage 'gā ajuee. A'eramū ene 'gā poaa 'gā mojekau esage a'eramū taetu ajuee", 'jau ore 'ga upe oroporogytau pē nee arakou. Sā'ā oreporomutara pē nee. Nan tee futat pēporomutaramū pejejee. ¹³"Epoar iki 'gā. Emamuakar iki 'gā mama'e tywera apoukare'ema 'gā nupe", 'jau ore Jarejuwarete 'ga upe pē nee arakou. A'eramū 'ga aipo apo re pēē mama'e tywera apo futare'ema. A'eramū nipo pēē Jejui 'ga ruramū pejejemogyau esage 'ga upe. Anure nipo Janejararete 'ga ojewya wemiayuwa 'gā nerua ojeupi. Aipo 'ara rupi nitywi futari pē kwaukaara 'gā amū.

Jarejuwarete 'ga ki pemuoryp

4 Pē pype arakou ako ore pē mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are ikue. "Pejejemogyau esage Jarejuwarete 'ga pemuoryp", 'jau ako ore pē nupe ikue. "Ga je'eg imū etee pēē mama'e apou", 'jau ako ore pē nupe ikue. Pēnea'ar iki ore'eawer are. "Pe'je pejejemogyau Jejui 'ga 'eawer imū etee futat", 'jau ako ore pē nupe ikue. Jejui 'ga 'ā pējararetea. 'Ga futat ako aipo ore mu'eukaa pē nupe ikue. A'eramū ki pēē ore'eawer imū etee futat pejejemogyau esage a'jea futat. 'Ga remifutar imū etee futar iki pēē mama'e apou 'ga upe. ³Mama'e tywera apowe'em futat. Peko esage a'jea futat 'ga upe. Kūima'eramū pejekowe'em pejemirekoe'em are. Pejejemireko are etee ki peko. Kūjānamū nanē kasi pejemene'ema peenūi pejejefue ne. Pejemenā etee ki pereko. Aipoa esage Janeruwarete 'ga upe.

⁴Kūima'e 'gā nupe nanē ore 'jau nū: Peko kasi Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gā 'jawe etee ne. 'Gā 'ā oo akou wemirekoe'ema mue are etee kwe pe watau. Kūjāmue are etee wea'aramū ajemogyau. A'ere kasi nan peko ne. Pejejemireko are etee futar iki pēnea'at. ⁶'Ga rerowiaaramū 'ā jane jarejuwewireramū juejue futat. A'eramū kasi pēē, "Jerewirera 'ga remirekoa te nā'ā re'ā", pe'je ne, ipojekawe'em erawau pejejai ne. Aipoa

apoara 'gã nipo Janeruwarete 'ga erekou tyweaete ee. Aipoa ako ore oromome'u pē nupe ikue. A'eramū ore imome'wau'japa pē nupe nū. ⁷ Janeruwarete 'gã jane mū'ē werowiare'ema 'gã nui mama'e tywera apoukare'ema janee, jane mogyau esage wowase. ⁸ Najema'ea rūi futat jeje'ega poromū. Janeruwarete 'ga je'ega te poromū. Janeruwarete 'ga 'ã jane upe U'agesage muara. 'Ga 'eawera etee 'ã je amome'u pē nupe. A'eramū aipo renupare'ema 'gã Janeruwarete 'ga je'eganupe'ema futat.

⁹ Janeruwarete 'ga ako pē mu'e pejejuee pēporomutar are ikue. Ma'eramū 'ã 'awamū pejejuka esage pejejuee pejemoggyau. A'eramū je aipo are ka'arana kwasiare'ema pē nupe. ¹⁰ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee pejejekau esage pejemoggyau, Masetoni ywy pewara 'gã nee. A'eramū ki pēē pejejekau esage 'awamū taetu 'gã nee pejemoggyau. ¹¹ "Pejemuawapir iki pejemoggyau 'gã pype. Pēmara'ne kasi pejejuee ne. 'Gã ago'wawe'em 'gã porowyky are. Pejeporowyky etee futat iapou pejejee pejemifutara muawamū. A'eramū pēē mama'e renūine'ema pejemoggyau 'gã nupe", 'jau ako je pē nupe ikue. A'eramū ki pejemoggyau pejejeupe je'eawer imū etee futat. ¹² Aipo apo re Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gã oporomutaramū pē nee. A'eramū nipo 'gã 'jau: "A'jea futat Jejui 'ga rerowiaara 'gã nesageramū", 'jau nipo 'gã ajaupe, pē nesakawe.

Janejararete 'ga ruap

¹³ 'Awamū ore pē mu'ei amanū ma'efera 'gã nee, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee. Pē'arasig kasi pejemoggyau 'gã nee ne. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã i'arasig futat ajemoggyau. A'ere 'gã nuapesagi Jejui 'ga rura. A'eramū 'gã a'eramū u'arasigamū futat ajemoggyau. A'ere jane naani. 'Ga rura jane siapesak jarejemoggyau. A'eramū jane jare'arasige'emamū jarejemoggyau. ¹⁴ Amanū re 'ã Jejui 'ga ferawi rakue nū. Oferaw ire 'ã Jejui 'ga awau ywag ipe rakue nū. A'eramū 'ga amanū'jape'ema. A'ea 'ã jane sikwaap. Anure nipo Janeruwarete 'ga Jejui 'ga mojewa 'ga mua 'awa ywy pe nū. Jejui 'ga 'ua ojewya nū. 'Ga ruwa 'ga 'ga rerowiaara 'gã nerojewyrukaa 'au 'ga upe, amanū ma'efera 'gã nerojewya erua. A'eramū jane a'eramū jare'arasige'emamū 'gã nee.

¹⁵ Ojewyr are Janejararete 'ga jane mu'jau. A'eramū 'ã jane ikwaapa. 'Ga jewyawa rupi 'ga rerowiaaramū jane jarewau jarejeupia 'ga rowosōu. Amanū ma'efera 'gã na'ne awau 'ga rowosōu. A'ere imanū'e'emamū jane jarewau 'ga repejāna 'ga rowosōu. ¹⁶ Aipo 'ara rupi Jejui 'ga ruri ojyapa wafukaita wemiayuwamū jane upe. Ywagipewara 'gã 'wyriara 'ga nanē futat nipo wafukaita nū. A'ere nipo 'ga jumi'aranūū pyi 'gã nupe. A'eramū nipo jane Kristu 'ga rerowiaaramū jarewau jarejeupia 'ga rowosōu. Amanū ma'efera 'gã na'ne 'ga imonou imowywya ywy awi. Ywy awi amū'ē re 'gã awau ojeupia Kristu 'ga repejāna. ¹⁷ A'ere jane imanū'e'emamū jarewau jarejeupia jarejatykau 'gã nee 'ga rowosōu ywasiga pype. Wowosimaw ire nipo 'ga wemiayuwamū jane rerawau erojewya 'Uwarete 'ga pyri. A'eramū jane peu futat jarejemoggyau nakwaparimū rūi 'gã pyri. ¹⁸ A'er-

amū pēē pejewau aipo mome'wau 'gã nupe kwe pe. Kasi 'gã jemogyi u'arasigamū 'gã nee ne, amanū ma'efera 'gã nee ne, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee ne.

Jejui 'ga rapesakap

⁵ "Maranime sipo ajee Jejui 'ga ruri werowiare'ema 'gã nerekou tyweaete?" 'jau nipo pēē pejejaupe. Aipo pe'je kasi ne. "A'e rupi nipo 'ga ruri", naru'ei ore pē nupe. "Nikwaawi jane 'ga ruawa", 'jau ore pē nupe jepi. Sā'ã muna'ywa. 'Oga jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Nan tee futat jane Jejui 'ga ruawa nikwaawi. ³ Owaēm erujewi futat nipo 'ga ruawa upe. A'eramū jane jarejemogy esage are etee futat jarejea'aramū. "Nitywi mama'e tywera jane ree", 'gã 'eramū nipo iwaēmi erujewi 'gã nereko tyweawa upe. Sā'ã kūjā ka'jame'ema wa'yray awi. A'eramū 'ã ojemouaga etee wa'yray upe. Nan tee futat Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã aipoa 'ara rupi noka'jamarūi wereko tywer awi. Taka'jam 'jau nipo 'gã ojeupe numiamū. A'ere nipo 'gã noka'jamarūi futari wereko tywer awi. Naako tywet nana'nī pype rūi futat 'gã awau poromū.

⁴ A'ere pēē Jarejuwarete 'ga pekwaap. A'eramū ki pēē mama'e tywera apowe'em Jejui 'ga jewyra poromukuran. A'eramū 'ga rura jane mopiryite'ema. Sā'ã muna'ywa 'ga amū pyyga erujewi 'ga mopiryja. Nan kasi pejemopiryjukat 'ga upe ne. Naypytunimū wata ma'e 'jawe rūi pēē. Ypytunimū wata ma'e 'gã nuesagi mama'ea. Jarejuwarete 'ga je'ega kwaapare'ema 'gã ypytunimū wata ma'e 'jawe. A'eramū 'gã mama'e tywera apou akou. Janeruwarete 'ga remiaporama kwaape'ema futat. "Ojewyt nipo Jejui 'ga werowiare'ema 'gã nerekou tyweaete" 'e kwaape'ema. ⁵ A'ere pēē nanarūi. Pekwaap futat 'ga je'ega ore 'jawe. A'eramū jane juejue 'ga remiaporama kwaapa, Jejui 'ga jewyra kwaapa. 'Arimū wata ma'e 'jawe jane. Sikwaap jane mama'ea. ⁶ A'eramū ore 'jau pē nupe: "Pe'je sajemogy 'ga rapesaka", 'jau ore pē nupe. "Pe'je sajemu'akwaap mama'e tywera apo awi 'ga rura poromukuran", 'jau ore pē nupe.

Jejui 'ga rura rapesakare'ema 'gã oset ma'e 'jawe futat ajemogy. Nokwaawi futari 'gã mama'ea. Eawyrp ma'e 'jawe nanē 'gã mama'e kwaape'ema. I'akwaawe'ema 'gã. A'eramū 'gã mama'e tywera apou akou.

⁸ A'ere jane nanarūi. 'Arimū wata ma'e 'jawe jane. Jane'akwaap jane. A'eramū ore 'jau pē nupe: "Pe'je sajemogy esage 'ga upe. Pe'je sajemu'akwaap mama'e tywera apo awi", 'jau ore pē nupe. Jejui 'ga rura poromukuran sirowiat 'ga nanimenime 'jau, janeporomutat 'ga ree 'jau, janerea'at jarejemogyau 'ga ree. Aipo apoaramū jarejemogyau jefaruu 'jawe. Itajuaity rerekwara 'jawe jane jemogyi. Itajuaity jefaruu wereko imunepa u'yw awi. Opy'apiara munepa. Itaju akagyrūa nanē imunepa nū. A'eramū u'ywa osowe'em 'ga upe. Ojeafakau etee. Nan tee jane. Jane 'ga rerowiamū 'gã amū 'ga rerowiar awi jane momoirukare'ema. ⁹ Najane rereko tyweawamū rūi ako Janeruwarete 'ga jane mū'ēi 'gã nui ikue. Jane katu'oka te ako 'ga jane mū'ēi

'gā nui ikue. Janeruwarete 'ga jane katu'ogukaa Jane-jararete 'ga upe, Jejui Kristu 'ga upe. ¹⁰Jejui 'ga amanū jane katu'okawamū futat. A'eramū jane a'eramū jarewau 'ga pyri jarejemogyau peu futat nakwaparimū ete rūi. 'Ga jewyre'emaue jaremanūmū jane jarewau 'ga pyri peu futat. Jaremanūme'ēwe 'ga jewyramū jane jarewau 'ga pyri. ¹¹A'eramū pēē pejewau 'awamū 'ga ruawama mome'wau kwe pe pejejaupe. Aipo mome'ua 'ga rerowiarukaa pejejaupe. Nanuara 'ā pēē iapou pejejemogyau. A'eramū pēē taetu pejejopoaa 'ga rerowiar wwyapiukaa pejejaupe.

'Gā neko esage are 'gā mu'akwaapawet

¹²Jejeuwa 'jawe pēē. A'eramū je pē mu'jau mama'e are. Peenup katu katu ki peje'wyrara 'gā je'ega. Janeruwarete 'ga 'gā amū'ē imonou pē nupe pē'wyraramū. A'eramū pēē 'gā je'ega renupa esage. ¹³Jarejuwarete 'ga je'eg are 'gā pē mu'ei. A'eramū ki pēē 'gā je'eg are pejeapyakau. Pejeporomutaramū 'gā nee nanē nū. Pe'je ki pejejekau esage 'gā nee, peje-mu'jara 'gā nee. Pejamue kasi ne. Pēta'wa ki pejejaupe.

¹⁴Pēē mū peko futat iwewue ma'eramū pejejopype. A'eramū pēē pejeje'ega iwewue ma'e 'gā nupe, 'gā wewue awi 'gā momoia. "Pe'je pejewau pejeporowykyau", pe'je ki 'gā nupe.

Pēē mū nipo pejejorypawamū pejejemogyau. A'eramū ki pēē aipo 'gā poaa 'gā maku'iu. 'Gā amū nipo Jejui 'ga rerowiaa ināinānī' etee. A'eramū pēē 'gā mu'jau 'ga ree, 'ga rerowiar wwyapiukaa 'gā nupe. Peje'eg esage ki 'gā nupe najuejue etee. Pemoywrafen kasi pejeje'ega 'gā nupe ne. ¹⁵'Gā amū nipo mama'e tywera apou pē nupe. A'ere kasi pejepyk 'ga ree ne. Mama'e esagea etee ki peapo pejejaupe. Tesirūmera 'gā nupe nanē mama'e esagea etee pēē iapou nū.

¹⁶Pēnoryp ete futar iki pejejemogyau. ¹⁷Au'jeteramū futat pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁸"Au'jete mama'ea eremut jee, ki Ku'jyp", 'jau ki pēē 'ga upe. Mama'eaya nipo ojeapou pē nupe. A'tea ki pēku'i etee

futat. A'ea Janeruwarete 'ga afutat. Jejui Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramū omuorywa Janeruwarete 'ga afutat.

¹⁹Pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'egauwe ki pemojerowiat pejejemogyau. Au'jeteramū nipo 'ga 'Agesage je'ega nepeenuwi. A'eramū noje'egu'jawi pē nupe ne. ²⁰Janeruwarete 'ga je mut je moporogy-taukaa pē nupe, pejejeupe 'ga amū 'eramū ki a'e are peapyaka. ²¹Pejejeupe 'ga amū mama'e mome'uramū ki, "a'jea futat sipo aipo 'ga 'ea?" pe'je ra'ne pejejeupe. A'jea 'eramū pēē a'jea futat erowiaa pejejemogyau. Mama'e a'je'ema 'eramū pēē imoka'jama kamēsīete. Najaneruwarete 'ga 'Agesagea rūi 'ga mu'eukat.

²²Kwaiwete te 'ā mama'e a'wyre'ema. A'ere kasi peapo amū mapepe'i etee miamū futat ne.

²³Jarejuwarete 'ga upe ore 'i: "Emopy'ata'wa Tesarūn ipewara 'gā imogyau", aru'e ore 'ga upe arakou. "Emuesage ki 'gā. Eje'jawe 'gā mogyau esage", 'jau ore 'ga upe arakou. "Ene amuesage re 'gā tifuwet eme mama'e tywera apo are ajemogyau", 'jau ore pē nee 'ga upe. "Amuesage re 'gā wesageramū a'jea futat Jejui Kristu 'ga jewyramū. Nitywi futari nipo 'gā tywera 'gā pype aipo 'ara rupi", 'jau ore pē nee 'ga upe.

²⁴Janeruwarete 'ga futat 'ā jane mū'ē wemiayuwamū. 'Ga 'ā jane muesageu jane mogyau oje'jawe. Nomoka'jami futari 'ga u'eawera. U'eawer imū etee futat 'ga mama'e apou pē nupe.

²⁵Orepytuna 'jawe pēē oree. A'eramū ki pēē pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe ore ree.

²⁶Pe'je pejeje'ega Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe jee. "Paulo 'ga oje'ega mua janee: Jaruete te pēē? 'e mua janee", pe'je ki pejejaupe, pejejomana. ²⁷Koa ka'arana ki pemogytaayay futat. Jejui 'ga rerowiaara 'gā nemi-anuwamū pemogyta, 'jau je pē nupe. Aipoa Janejararete 'ga afutat, 'jau je pē nupe.

²⁸Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pē nerekoa je afutat.

Kweramū etee jeremimome'ua.

2 Tesarūn

A'ere Paulo 'ga ka'arana kwasiaru'japa imonou Tesarūn ipewara 'gā nupe rakue. Jejui 'ga ruaw are 'ga ikwasiaa. A'ere na'ga etee rūi ikwasiaari. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiaru'jap Tesarūn ipewaramū pē nupe nū. Jejui Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Ga 'ā perowiat pejejemogyau. A'eramū pē pejejemogyau 'ga remiayuwamū. Jarejuwarete 'ga remiayuwamū nanē 'ā pejejemogyau nū. Silasi, Timoteo. Mīmera 'gā ako je pyri. A'eramū ore ka'arana monou ikwasiaa pē nupe.

² Ku'jywa 'ga Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Gā nesagea pē nerekoa je afutat. Pē mopy'ata'waa nanē je ifutaa nū.

Werowiare'ema 'gā nui werowiaara 'gā mojo'okawam

³ Pēē 'ā orerewirera 'jawe. Kūjāmeramū pēē orerenyra 'jawe. Jejui 'ga 'ā perowiat pejejemogyau. 'Awamū taetu pēē 'ga rerowiaa a'jea futat. 'Awamū 'ā pēē pejejekau esage pejejee. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga muorypa pē nee: "Tesarūn ipewara 'gā ene rerowiararetea, ki Ku'jyp. Aipo are oreku'iramū arajemogyau", 'jau ore 'ga upe. "Ojejukau esage nanē 'gā ajemogyau ajuee nū. Aipoa nanē ore maku'iu ore mogyau nū", 'jau ore 'ga upe arajemogyau.

⁴ Jejui 'ga rerowiaara 'gā pype arajemogyau taetu ore pē mome'wau 'gā nupe jepi. "Tesarūn ipewara 'gā Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gā wereko tywerete agawewi. A'etea 'gā nopoiri futari 'ga rerowiar awi. 'Gā nereko tywera Jejui 'ga rerowiar wypyapiukaa etee te futat 'gā nupe", 'jau ore pē mome'wau kwe pewara 'gā nupe, orojerowiaa pē nee 'gā nupe jepi.

⁵ Pejereko tywera upe pejemouaga resakawe Janeruwarete 'ga 'jau pē nupe: "A'jea futat pēē je rerowiaara ra'e. A'eramū pēē pejejua futat pejejemogyau je pyri nakwaparimū rūi futat", 'jau nipo 'ga pē nupe. "Anure nipo je reko 'wyriaramū pē nupe najuejue etee futat", 'jau nipo 'ga pē nupe. "Pejemouag te 'ā pejejemogyau pejereko tywera upe. Nepepori futari je rerowiar awi. A'eramū je a'eramū pē mua tejeypyri anure", 'jau nipo 'ga pē nupe. Poromū futat pēnepya. A'jea futat 'ga ae mepyi. ⁶ Wowase ae majatykaawa 'ara rupi nipo Janeruwarete 'ga ae resaka najuejue etee. 'Ga 'ā ae kwaap katu katu. A'eramū 'ga werowiaaramū jane kwaapa. Werowiaaramū etee nipo 'ga jane monou jane mogyau ywag ipe ojeypyri. A'eramū futat ae awau worrywamū 'ga pyri. Poromū futat janerepya. Werowiare'ema 'gā nanē 'ga ikwaapa nū. Werowiare'ema 'gā 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Poromū futat 'gā nepya. 'Ga 'ā ae kwaap

katu katu. A'eramū 'ga a'jea futat ae mepyau aipo pyu.

Anure nipo 'ga Jejui 'ga mua imojewya esaukaa 'au wpy pewara 'gā nupe najuejue etee. Tata reny 'jawewara pype nipo 'ga 'ua ojewya, ywagipewara 'gā, ipājē ma'e 'gā neewe. A'e pe Janeruwarete 'ga pē nereko tywera 'gā nereko tyweaete. A'ere aipoa 'ara rupi pē nereko tywera teepawamū pē nui. ⁸ Wemiayuwe'ema 'gā juejue Janeruwarete 'ga erekou tyweaete.

"Werowiaramū Jejui 'ga pētywera moia pē nui, pē mogyau wemiayuwamū" 'e rerowiare'ema 'gā nanē Janeruwarete 'ga erekou tyweaete nū. ⁹ A'e 'gā nipo 'ga wereko tywet futat imuojere'ema mama'eukwaawa rapyaw ipe. Najarejuwarete 'ga pyri rūi 'gā awau ajemogyau. Mukuu futat 'gā oi ajemogyau 'ga wi. Esage ma'ea te 'ā Janeruwarete 'ga. Pājēretea futat 'ga 'ā.

A'eramū 'ga wemiayuwe'ema 'gā murukare'ema ojeypyri. A'eramū 'ga mukuu futat 'gā monou ojewi.

Aipo nipo 'ga iapou Jejui 'ga jewyawa rupi 'gā nupe.

¹⁰ Aipo 'ara rupi 'ga remiayuwa 'gā juejue 'jau Jejui 'ga upe: "Ene etee futat 'ā eneresage. Nitywi futari 'ga amū ene 'jawe. Ene etee futat 'ā pājēretea. Nitywi futari 'ga amū enepājē 'jawe", 'jau nipo 'gā 'ga resaka. Pēē nanē nipo aipo 'jau 'ga upe nū. Pejejeupe ore Jejui 'ga mome'uramū pēē 'ga rerowiaa. A'eramū pēē 'ga resag ire aipo 'jau 'ga upe nanē nū.

¹¹ A'eramū ore oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe pē nee jepi: "Epoar iki Tesarūn ipewara 'gā, ki Ku'jyp. 'Gā 'ā ene rerowiat. A'eramū ene 'gā poaa 'gā mogyau esage ejeupe", 'jau ore 'ga upe. "Ene 'ā eremū'e 'gā imogyau eja'yramū. A'eramū ene epājē mū mama'e esage apoukaa 'gā nupe. Epoar iki mama'e esagea taapo 'jau 'jara 'gā", 'jau ore 'ga upe jepi. ¹² A'eramū nipo pēē 'jau pejejaupe: "Jejui 'ga 'ā, Janejararetea. Esage futat 'ga tekotee 'gā nesage apyraapa. 'Gā pājēa nanē 'ga wapyraap nū", 'jau nipo pēē pejejaupe. Pēneko esage resag ire nipo tekotee 'gā 'jau: "Jejui 'ga wemiayuwa 'gā omogy esage futat. Ojejuka esage Ku'jywa 'ga 'gā nee", 'jau nipo 'gā pē nesag ire. A'eramū futat nipo pēē Jejui 'ga futarukaa 'gā nupe.

Mama'e tywera jat

² 'Awamū ore pē mu'ei Jejui 'ga jewyaw are. Ojewya nipo Janejararete 'ga jane majatykau ojee. ² A'ere nipo 'ga jewyr enune 'gā amū 'i pē nupe: "Ut ako Janejararete 'ga ikue", 'jau futatee nipo 'gā pē nupe. A'ere kasi perowiar ine. O'meramū te nipo 'gā 'i. Peapyaka

kasi nanuara 'gã je'eg are ne. "A'ea Paulo 'ga okwasiat inuga oree", 'gã 'eramū kasi peapyaka 'gã nee ne. O'meramū te nipo 'gã 'i. "Janeruwarete 'ga 'Agesagea ore mu'e aipo are", 'gã 'eramū miamū kasi peapyaka 'gã je'eg are ne. O'meramū te nipo 'gã 'i. Nuri we futat Jeju 'ga. A'eramū nipo 'ga apoa erujewi janee. ³Pejemoryteukat kasi 'gã nupe ne. 'Ga jewyr enune nipo 'gã amū opoia Jarejuwarete 'ga rerowiar awi kwaiwete futat. Nooi futari nipo 'gã Jarejuwarete 'ga piara rupi a'eramū. A'e pype nipo kūima'e 'ga amū ojesaukaa ywy pewaramū janee najuejue etee. Mama'e tywera jara 'ga poromū ojesaukaa janee. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'ga futat poromū. ⁴Aipoa kūima'e 'ga nipo o'meramū ae upe. "Je 'ã pājērete futat. Nitywi 'ga amū je 'jawe", 'jau futatee nipo 'ga. "Pemuoryp kasi maira mū ne. Ku'jywa 'ga miamū kasi pemuoryw ine. Je etee futar iki je muoryp pejepe", 'jau nipo 'ga pē nupe najuejue etee. A'eramū nipo 'ga awau Jerusareg ipe miamū futat. Awau nipo 'ga osou Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe wapyka 'gã nowase. "Je 'ã Pēnuwaretea futat", 'jau futatee 'ga awau ae upe. Aipoa mama'e tywera jara 'ga jesaukar ire te nipo Janejararete 'ga ruri.

⁵Jeje'ega sipo pemoka'jam rakue? Pē pype tekou ako je aipo mome'ui pē nupe ikue. ⁶A'ere 'awamū mama'e tywera apoara 'gã nuri. Ia'wyre'ema 'ga nipo mama'e tywera apoukaa 'gã nupe. A'ere aipo 'ga nikwaapawi we. Mama'e tywera jara 'ga ijesaukariwet 'gã nupe nūmiamū. A'ere ajepeja 'ga nafutari 'ga jesaukaraiiwa 'gã nupe. Aipo 'ga 'ã pekwaap. Wemifutara 'ara rupi Janeruwarete 'ga 'ga pe'ai 'awa ywy awi. 'Ga 'ga pe'a re te nipo mama'e tywera jara 'ga 'ua. Ojesaukaa pa futat 'gã nupe amunawa moymoyka awau. Mama'eukwaawa 'wyriara pājē mū mama'e tywera jara 'ga ruri. A'eramū nipo 'ga aeremiapoe'ema apou kwaiwete 'gã nowase. A'ere nipo 'ga o'meramū te 'ga 'i. "Ku'jywa 'ga pājē mū je mama'e apoi", 'jau futatee nipo 'ga. A'eramū nipo aipo 'ga remiapo resakara 'gã 'jau ajaupe: "Kuu. Ereesak te 'ga remiapofera ra'e? Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat nipo 'ã", 'jau nipo 'gã ajaupe.

Mama'e tywera jara 'ga nipo o'meramū te e'i akou 'gã nupe. A'eramū nipo mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'erama 'gã wapykau 'ga je'eg are. Nuapyakai futari 'gã mama'e a'je are rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gã katu'oke'ema 'gã mogyawem futat ojeypyri. Aipo 'gã wapyaka futat mama'e tywera jara 'ga je'eg are. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Nuerowiari wejue 'gã mama'e a'jea jepi. Tene ajee 'gã i'me ma'e je'ega etee erowiari ajemogyau", 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramū nipo 'ga a'eramū 'gã 'me rerowiarukaa aipo 'gã nupe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gã 'me are ako ma'e 'gã juejue futat imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Mama'e tywera apoara 'gã nanē 'ga imonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe nū. Aku'iramū akou mama'e tywera apo are. A'eramū 'ga mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gã monou 'gã mogyau nakwaparimū ete rūi. Peu futat nipo 'gã ajemogyau tyweaete ojere'emamū futat. A'ere mama'e tywera jara 'ga rur ire nipo Janejararete 'ga ruri ojewya nū. Opājē

mū futat Jeju 'ga ruri. Wenyfugamū futat 'ga 'ua. Aipoa 'ara rupi Jeju 'ga mama'e tywera jara 'ga jukau opytuu etee futat.

Janeruwarete 'ga remiayup

¹³A'ere pēē Jarejuwarete 'ga remiayuamū. Ymā we te, ywy apoe'emauwe, Janeruwarete 'ga poromutaramū pē nee rakue. A'eramū 'ga a'eramū pē mū'jāu wemiayuamū. A'eramū ore 'jau 'ga upe: "Au'jete Tesarūn ipewara 'gã eremū'ē 'gã nui rakue", 'jau ore 'ga upe. "Au'jete 'gã erekatu'ok rakue", 'jau ore 'ga upe pē nee. 'Ga je'ega a'jea renupa ypy we futat pēē a'e rerowiaa pejemogyau. A'eramū 'ga U'agesage mua pē nupe pēywytera katu'okawamū. A'eramū pēē 'awamū 'ga remiayuamū pejemogyau. ¹⁴Jeju 'ga ako ore imome'wau pē nupe ikue. "Werowiamū 'ga pē mogyi wemiayuamū", 'jau ako ore pē nupe ikue. Ymā ako nepejemogyi Jarejararete 'ga 'jawe ikue. A'ere pēē 'awamū 'ga 'jawe pejemogy. 'Ga pājēa pē nerekou, 'ga resagea nanē pē nerekou nū. ¹⁵A'eramū ki pēē oreremimome'uferā renupa katu katu. A'ea a'jea futat. Oreremikwasiarera nanē nū, erowiaa nū.

¹⁶Janejararete 'ga Jeju Kristu 'ga jane futarete 'Uwarete 'ga retee. Esage 'gã akou janee. Jane poar iki 'gã jane mamuakaa mama'e tywer awi. Jane poar iki 'gã Jeju 'ga ruru'jawa rapesaka. ¹⁷Tepē maku'i ki 'gã pē mogyau. Tepē poar iki 'gã mama'e esage apou, pē moje'egukaa a'jeteetewi nanē nū.

Pemono ki pejeje'ega ore ree

3 'Awamū je 'i orojewirera 'jawewaramū pē nupe. Orojenyra 'jawewaramū pē nupe nanē je 'i nū. Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega pemono ore ree. Pē pype arakou ako ore Jarejararete 'ga je'ega mome'ui pē nupe ikue. Nan futat 'awamū ore oi kwe pe imome'wau 'gã nupe. A'eramū pēē 'jau Jarejuwarete 'ga upe: "Paulo 'ga oo kwe pe Jeju 'ga mome'wau 'gã nupe. Epoar iki 'ga 'ga mome'wau 'gã nupe, amunawa moyka. Ejerowiarukaa kwe pewara 'gã nupe", 'jau ki pēē 'ga upe pejeje'ega monou ore ree. Takwasi'o ki kamēsiete nanē Janeruwarete 'ga rera. Tuerowiar iki 'gã kwaiwete 'ga kamēsiete. ²Kwaiwete te 'ã 'ga rerowiare'ema 'gã. A'eramū ki pēē pejeje'ega monou 'ga upe je ree. "Ene te 'ã nerepyygukari Paulo 'ga itywet ma'e 'gã nupe", pe'je ki 'ga upe, pejeje'ega monou je ree. "Ene 'ã Paulo 'ga rereko tywerete are ifuwet ma'e 'gã eremuojet 'ga wi, aipo 'gã iapowe'emauwe", pe'je ki 'ga upe je ree.

³A'ere Janejararete 'ga u'eawer imū etee futat mama'e apoi. 'Ga 'ã opājē amut pē nupe. 'Ga 'ã pē a'gu mama'eukwaawa 'wyriar awi. ⁴Janejararete 'ga ore mojemogyppygukaa ore mogyau pē nee. 'Awamū pēē oreje'eg imū etee futat mama'e apou pejemogyau. 'Awamū nepēojeri futari iapou pejemogyau.

⁵Janejararete 'ga nopoiri futari pē nui pejemogyramū. Iporomutat futat 'ga pē nee. 'Awa ywy pe 'ga rekoramū 'gã Jeju Kristu 'ga rerekou tyweaete rakue numi-

amū. A'ere 'ga nopoiri futari 'Uwarete 'ga rerowiar awi. 'Uwarete 'ga remifutara etee futat 'ga iapou rakue. A'eramū pēē 'awamū 'ga 'jawe etee futat pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutara etee futat peapo 'ga 'jawe.

Peporowyky ki mama'e muaw are

⁶Awamū je pē mu'ei iwewue ma'e 'gā nee. Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū iwewue futat. Noporowykyi futari 'gā. Nuapoi futari mama'ea oreje'eg imū. A'eramū je, Jarejararete 'ga je'eg imū etee futat, 'jau pē nupe: Pe'je pejejo'ogamū iwewue ma'e 'gā nui, 'jau je pē nupe. ⁷Pē pype arakou ako ore oroporowykyau futat orojee ikue. A'eramū pēē 'awamū pejeporowykyau futat, ore 'jawerimū etee futat. ⁸Mama'ea nanē ako ore imua orojemi'uramamū ikue. "Mama'ea pemut amū oree", 'jawe'em futat ako ore arakou pē nupe ikue. Naani. Au'jeteramū ako ore oroporowykyau arakou ikue, orojeupe mama'e muawamū ikue.

⁹Aramu'e te ako ore pēē Jarejuwarete 'ga je'eg are ikue. A'eramū amunipo 'ā ore, "mama'ea pemut amū oree", 'jawarū pē nupe rakue. A'ere ako ore naruapoi futari aipoa ikue. Oroporowykyau etee futat nanē ako ore ikue. A'eramū pēē 'awamū ore 'jawe etee futat pejeporowykyau pejejemogyau peu. ¹⁰Pē pype arakou ako ore 'jau pē nupe ikue: "Iporowykywere'ema 'gā kasi pemojemi'warukat futat ne", 'jau ako ore pē nupe ikue.

¹¹'Gā amū 'jau oree ai'i: "Tesarūn ipewara 'gā amū iwewue futat. Noporowykyi futari 'gā. A'ere 'gā poromu'akwaawiweramū ajuee 'gā porowyky are", 'jau 'gā oree ai'i. ¹²A'eramū ore 'awamū 'jau pē nupe: "Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga ore mu'eukaa pē nupe: Peporowyky ki pejekaraemā muawamū. Pe'je pejejoia 'gā ago'o awi, pe'je ki 'gā nupe", 'jau 'ga oree. ¹³Mama'e esagea peapo pejejemogyau pejeojere'emamū futat. ¹⁴'Gā amū nipo niparuerowiaroweri oreje'eg are. A'eramū ki pekotee 'gā nui. A'eramū 'gā wea'aramū 'ūina peje'eg are. Tepeesak 'gā jekatu'oga aiporamū 'jau. ¹⁵Pereko tywet kasi 'gā ne. Pejeweirera 'jawe futar iki peporogyta 'gā nupe 'gā nerekou. Tepeesak 'gā jekatu'oga 'jau.

Oje'ega 'gā nupe imonoawet

¹⁶Janejararete 'ga 'ā mama'e esage jararetea. Tepē mopy'ata'wa ki 'ga pē mogyau. Ako futat 'ga pē pyri. ¹⁷'Awamū je ka'arana kwasiaawa pyyka tepo pe. Teje'ega je amono ikwasiaa ka'aran are pē nupe pē futaa. A'eramū pēē jeremikwasiarera resaka. "Paulo 'ga futat okwasiat imua janee rai'i", 'jau nipo pēē pejejaupe jeremikwasiarera ka'arana pejejeupe iwaēmamū. Teje'ega je omono pē nupe pē futaa najuejue etee.

¹⁸Jarejararete 'ga resagea pē nerekoa je afutat. Kweramū etee jeremimome'ua.

1 Timoteo

Timoteo 'ga Paulo 'ga remimu'efer amū. A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou Timoteo 'ga upe muku ojewi 'ga rekoramū 'ga mu'akwaapa mama'e are rakue. Jejui 'ga rerowiaara 'gā nereko esage are 'ga ikwasiari imonou 'ga upe. Na'ga etee rūi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea te ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou Timoteo 'ga upe rakue.

1 Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou enee, ki Timoteo. Jejui Kristu 'ga 'ā je mono kwe pe oje-mome'waukaa 'gā nupe ikue. 'Ga Ruwarete 'ga 'ā jane katu'okara. 'Ga nanē je mono Jejui 'ga mome'waramū ikue nū. Jejui 'ga ree sajemogypygyg ete jarejemogyau. A'eramū je a'eramū tewau 'gā je'eg imū kwe pe morogyta esage mome'wau tekou 'gā nupe. ² Ymā te ako je Jejui 'ga mome'ui enee ikue, ki Timoteo. Aipo renupawe ako ene 'ga rerowiaa ikue. A'eramū ene jera'yra 'jawe ekou jee.

Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga 'ā Janejararetea. 'Gā nesagea ene rerekoa je afutat. Ene ree 'gā jemuaēma nanē je ifutaa nū, ene mopy'ata'waa 'jau.

Moromu'jat tywet

³ Efesu pe jarekou ako je 'i enee ikue: "Au etee eko ra'ne. Je tee oo peu Masetoni ywy pe", 'jau ako je enee teo enune ikue. 'Awamū je 'ā 'jau'japa enee nū: Peu futat epyta je, a'e je enee. Peuwara 'gā amū ajamu'e tyw-erete tee ajemogyau. Najarejuwarete 'ga je'eg are rūi 'gā jamu'ei. O'me are etee futat 'gā jamu'ei. "Pemu'e awi 'gā mama'e a'je'em are", ere ki 'gā nupe. "Au'je aipo apo re", ere ki 'gā nupe. ⁴ 'Gā 'ā oje'eg ekoete ajamu'jau. Morogyta ymaner are etee 'gā 'gā mu'ei ajemogyau. Ajamueu 'gā oypy 'gā nee. A'eramū ki ene 'gā je'eg ekoete momika 'gā nui. Aipo mome'ua nuerowiarukari Jejui 'ga ae upe. Nanarūi ae Jejui 'ga rerowiaaramū. Ni'je'eg ekoetei jane Jejui 'ga rerowiaaramū. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee ae jamu'ei. 'Ga je'ega renuw ire 'gā 'ga kwaawi futari. ⁵ "Jarejuwarete 'ga je'eg are etee futat pejamu'e, ere ki 'gā nupe", a'e je ako ene upe ikue. 'Ga je'ega renuw ire nipo 'gā wwyter esageramū ajemogyau. Mama'e esage kwaapa ajemogyau, mama'e esagea etee iapou ajemogyau 'ga upe. 'Ga je'ega renuw ire 'gā a'jea futat Jejui 'ga rerowiari. A'eramū 'gā a'eramū oporomutaramū nanimenime 'ga ree. Ajuee nanē 'gā opota'waramū nū. ⁶ A'ere nipo 'gā amū ako esage awi 'gā poiri futari. 'Gā oje'eg ekoete akou. Ajamueu ekoete 'gā akou. ⁷ "Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jaramū toko 'jau kwy", e'i 'gā numiamū. "Je 'ā 'ga je'ega kwaapa katu katu", 'jau 'gā. A'ere naani. Naeapyoi futari 'gā 'ga je'eg are. A'eramū 'gā 'gā mu'jawarū'em. 'Gā nokwaawi

agawewi futat 'ga. A'etea 'gā 'gā mu'e ekoete akou. Naikwaapa rūi.

⁸ Ymā te 'ā Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiari ka'aran are rakue. Aipoa 'ga 'eawera esage futat. A'eramū jane 'ga je'eg imū mama'e apo re, jarejesageramū futat jarejemogyau 'ga upe. ⁹ A'eramū Moisesi 'ga remikwasiarera mama'e tywera apoaramū aetywera resaukaa ae upe. Nako esage ma'e 'gā nupe rūi Moisesi 'ga 'ga je'ega kwasiari rakue. Ako tywet ma'e 'gā nupe etee 'ga ikwasiari rakue. 'Gā tywer are 'gā mueapyoukaawamū te 'ga ikwasiari inuga rakue. Ako tywet ma'e 'gā nomojerowiari futari 'wyriara je'ega. Jarejuwarete 'ga remifutara 'gā nuapoi futari. Nomuorywi 'gā Jarejuwarete 'ga. Mama'e tywera etee futat 'gā wapo. Niporomutari 'gā Jarejuwarete 'ga ree. 'Ga je'ega nanē 'gā ifutare'ema nū. 'Gā oporojuka ma'ea futat. 'Uwa miamū futat 'gā ajuka. Oya miamū futat 'gā ajuka. ¹⁰ Ako tywet ma'e 'gā akou ajuemireko are. Kūjāmera 'gā nanē akou ojomen are nū. Kūima'eramū nanē akou ajuee nū. Kūjāmera nanē akou ajuee nū. A'ea nia'wyri futari Janeruwarete 'ga upe. Ako tywet ma'e 'gā nanē ojopyyka ojomoporowykyaukaa. A'eramū 'gā ojomepyawe'em. 'Gā o'meramū e'i akou. 'Gā ojoje'ēwu'jaga. Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'ere 'gā 'ga je'eg imū mama'ea nuapoi. Aipo 'gā nupe Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue, aipoa mama'e tywer awi 'gā mosiawamū rakue. ¹¹ "Ekwap kwe pe je mome'wau 'gā nupe. Werowiaramū Jejui 'ga pē katu'ogi, ere ki ewau 'gā nupe", 'jau Janeruwarete 'ga jee ikue. A'eramū je 'ga je'ega etee imome'wau. Janeruwarete 'ga 'ā esage a'jea futat. Nitywi amū 'ga 'jawe esage ma'e 'gā.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

¹² Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga te 'ā, opājēa amut jee ikue. A'eramū je a'eramū tewau 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe tekou. A'eramū je 'jau 'ga upe: "Au'jete epājē eremut jee, je moporowykyaukaa ejeupe", 'jau je 'ga upe, 'ga muorypa ee. 'Ga 'ā je kwaap katu katu futat. Je 'ga remiesagea. A'eramū 'ga ojemogypygyka etee je ree, oporowyky apoukaa jee. "Paulo 'ga je'eg are 'gā mu'ea esage jee. Tamono 'ga tekotee 'gā nupe teje'ega mome'waramū 'jau kwy", 'jau Janejararete 'ga ojeupe jee. ¹³ Ymā te je Jejui 'ga rereko tyw-

eretei ikue, 'ga kurapa ikue. 'Ga remiayuwa 'gã nanë je erekou tyweaete ikue nũ. A'etea 'ga ajemuaëma je ree ikue. Nakwaawi je 'ga ikue. A'eramũ je 'ga rerowiare'ema tekou ikue. A'eramũ je te'ak-waawe'emamũ tekou ikue. A'eramũ 'ga a'eramũ ajemuaëma je ree ikue. ¹⁴ Jetywerete agawewi je ikue. A'etea 'ga oporokatu'ogiweramũ je ree ikue. Napoi agawewi je mama'e esagea 'ga upe ikue. A'etea 'ga ajemuaëma je ree. 'Ga 'ã ojerowiarukaa jee. 'Ga 'ã je mopota'waukaa 'gã nee. Jejui 'ga ree je jemujari 'awamue. A'ere 'ga naje upe etee rũi iapoi. Najuejue etee 'ga iapoi ojee ojemuwat ma'e 'gã nupe. ¹⁵ "Ymã te Jejui Kristu 'ga ruri ywy pe aetywera katu'okawamũ rakue", sa'e ki jarekou. Aipo 'ea a'jea futat. A'eramũ ki jane aipo 'e rerowiaa. A'jea futat 'ga ruri aetywera katu'okawamũ ikue.

Je ako jetywerete agawewi futat 'gã apyraapa ikue. ¹⁶ A'etea Janeruwarete 'ga ajemuaëma je ree ikue. A'eramũ Jejui 'ga je katu'oka je mogou wemiayuamũ ikue. Je katu'og ire nipo je resakara 'gã 'jau: "Kuu. Paulo 'ga katu'og ire nipo 'ga jane nanë futat jane katu'ogi 'awamũ", 'jau nipo 'gã ajaupe. "Paulo 'ga wi opoire'ema nipo 'ga jane wi nanë futat opoire'ema nũ", 'jau nipo je resakara 'gã. A'eramũ nipo 'gã nanë Jejui 'ga rerowiaa, ojekatu'ogukaa 'ga upe. A'eramũ 'gã nanë awau jane rupi ywag ipe. Jejui 'ga pyri jarejemogyau nakwaparimũ warãu rũi futat. ¹⁷ A'eramũ ki sa'e Jarejuwarete 'ga upe: "Ene te 'ã eneresage ore. 'Wyriararete esageramũ futat 'ã ereko ore", sa'e ki 'ga upe. "Ene te 'ã okoeteete ma'ea. Neremanũi futari. Ore 'ã naruesagi agawewi ene. A'ere ore eneremiapofera resagi. A'eramũ ore enereko kwaapa futat", sa'e ki 'ga upe. "Ene te 'ã eneresage tekotee 'gã nesage apyraapa. Nitywi futari 'ga amũ ene 'jawe. Namutamutat ene etee futat ereko", sa'e ki Jarejuwarete 'ga upe.

¹⁸ Ene 'ã jera'yra 'jawe jee, ki Timoteo. Enup katu katu ki jeje'ega. Ymã te Janeruwarete 'ga 'gã amũ moje'egukari ene ree rakue. "Timoteo 'ga nipo ako moromu'jaramũ. Je ree nipo 'ga 'gã mu'jau", 'jau Janeruwarete 'ga jee, 'jau 'gã enee ikue. Janeruwarete 'ga oje'ega 'gã nupe ra'ne. A'eramũ 'gã aipoa mome'wau enee. A'eramũ je 'jau ene upe: 'Gã 'eawer are ejea'at ekou. 'Gã 'eawer imũ etee futat ene 'gã mu'jau morogyta esage are. Eporowyky esage ki Jarejuwarete 'ga upe, 'jau je enee.

¹⁹ Erepoit kasi 'ga rerowiar awi ne. Mama'e esagea etee ki eapo ekou. Mama'e esage kwaapa ki mama'e esagea etee eapo. 'Gã amũ nipo mama'e esage kwaapa futat numiamũ. A'ere nipo 'gã mama'e tywera etee futat iapoi. A'eramũ nipo 'gã 'jau: "Aipoa nia'wryi agawewi. A'etea je aapo", 'jau nipo 'gã ojeupe. A'eramũ nipo 'gã opoia futat Jejui 'ga ree ojemogyppyg awi. Sã'ã 'ga amũ yara rape kwaawa agawewi. A'etea 'ã imonou ekoete ita 'arimũ imamuka imote'aa. Nan tee futat ae mama'e esage apo kwaawi agawewi. A'etea mama'e tywera etee iapou. A'eramũ 'gã ojemote'aa. ²⁰ Aipo apoara 'gã amũ Imeneu 'ga, Aresãri 'ga retee. Mama'e esage apo kwaapa agawewi. A'etea 'gã ikwaapare'ema

'jawe etee mama'e tywera apou'jau'japa. A'eramũ je 'jau: Tene mama'eukwaawa 'wryiara 'gã nereko tyw-eretei ra'ne. A'eramũ nipo 'gã ojewya Jejui 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ nipo 'gã opika Jejui 'ga kuraw awi, 'jau je 'gã nupe.

Pemono ki pejeje'ega 'ga upe

² 'Awamũ je 'i enee, ki Timoteo: Pe'je sajemogy jareje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe 'gã nee najuejue etee, a'e je enee. "Epoar iki 'gã, Kiapi'ni. Ejejuka esage 'gã nee", sa'e ki 'ga upe 'gã nee. Mama'e esagea 'ga wapo jane jepi. A'eramũ jane 'jau 'ga upe: "Au'jete mama'e esagea ereapo ore", 'jau ki jane 'ga upe, 'ga muorypa ee. "Ene 'ã ejejukau esage ore ree. Ene 'ã eneresage ore", sa'e ki 'ga upe, 'ga resage mome'wau 'ga upe.

² Jare'wryiara 'gã nee nanë ki jareje'ega simono Jarejuwarete 'ga upe nũ. Jare'wryiararetea 'ga ree, jare'wryiana'nã 'gã nee. Mĩmera 'gã nee ki jareje'ega simono 'ga upe: "Epoar iki ore'wryiara 'gã, Kiapi'ni. Emu'akwaap 'gã 'gã porowyky are", 'jau ki jane Jarejuwarete 'ga upe. Aipoa jane iapo re nipo 'gã ojejukau esage jane ree. A'eramũ jane jarepota'waramũ jarejemogyau jarejuee, jarejemogyau esage.

³ 'Ga upe jareje'ega monou nipo jane 'ga muorywi. Aipoa esage, 'jau nipo 'ga, ojeupe jane jareje'ega monoramũ. 'Ga 'ã jane katu'okara. ⁴ 'Ga 'ã iporokatu'ogiwet ae ree najuejue etee. A'jea futat 'ga je'ega. A'eramũ 'ga najuejue etee oje'ega kwaawa futaa. ⁵ Janeruwarete 'ga 'ã majepe etee. Nitywi 'ga amũ 'ga 'jawe. 'Ga 'ã esage futat. A'eramũ 'ga mama'e tywera upe wuage'emamũ. Mama'e tywera 'ga mama'ra'neukaa. A'eramũ 'ga mama'e tywera apoara 'gã nereko tyweaete, 'gã monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere Jejui Kristu 'ga ruri 'au ywy pe. Ae 'jawe futat 'ga ruri. A'eramũ 'ga ojejukaukaa 'gã nupe, janetywera mepyawamũ. A'eramũ 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau jane upe. Janetywera 'ga omepypap. Oporogyta 'ga 'Uwarete 'ga upe jane ree. A'eramũ 'ga 'awamũ najuejue etee 'gã katu'oga futaa. 'Awamũ iwaëmi 'ga kwaapawa upe. ⁷ A'eramũ Janeruwarete 'ga je monou imome'waukaa 'gã nupe, amunawa moymoyka ikue. "Ere ewau morogyta esage mome'wau 'gã nupe najuejue etee. Janeruwarete 'ga iporokatu'ogiwet pë nee, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Jejui 'ga 'ã janetywera omepypap. A'eramũ pëë 'awamũ pejetywera moirukaa Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga 'U'agesage monou pë nupe oje'jawe pë mogyau, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue. A'jea futat 'ga je monou imome'waukaa judeue'ema 'gã nupe, okwaapare'ema 'gã nupe najuejue etee.

⁸ 'Awamũ je pë mu'ei Jarejuwarete 'ga upe pëporogyta are. "Jejui 'ga rerowiaara 'gã jatykaramũ ki pejeje'ega pemono Jarejuwarete 'ga upe, ajatyka ma'e 'gã nowase", 'jau ki ene kũima'efera 'gã nupe. "Pejuee pejemara'ne'emamũ pejeporogytau 'ga upe. Pejejamuewe'em nanë pejeporogytau 'ga upe nũ", 'jau ki ene

'gã nupe. "Esage ma'eramũ pëë pejepoa pemowywyt pejeje'ega monou 'ga upe", 'jau ki ene 'gã nupe.

⁹ Kũjãmera 'gã nupe nanë ki ere nũ: "Pejemokaturam kasi pejepira resaukaawamũ etee ne. Napejemokaturama rũi pënesagea wesaukat. Pë nesaka sipo 'gã ma'ja 'jau ajaupe? 'Kyna raity kyna muesage', e'i sipo 'gã ajaupe? Naani. Napënaitya rũi pë muesage Janeruwarete 'ga upe. Pëneko esagea te pë muesage 'ga upe. Aipoa tee 'ga amuoryp. Aipo 'jaramũ, 'Je 'ã Jejui kĩa remiayuwa', pe'je ekoete pejejemogyau. A'eramũ ki pëë pejejemogyau esage 'ga upe", ere ki kũjãmera 'gã nupe. "Pejemojewajewag ekoete kasi pejejemogyau ne. Ita kamaap, ita mo'yt, ita fãyrũ, taity esage. Mĩmera nepë muesagea'uweri Janeruwarete 'ga upe. Pëneko esagea tee Janeruwarete 'ga afutat", ere ki kũjãmera 'gã nupe, a'e je enee.

¹¹ Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajatykau ojemu'jau Jarejuwarete 'ga je'eg are te. A'eramũ ki kũjãmera 'gã opika etee ajemogyau enupa. ¹² Ae jatykaaw ipe kũjãmera 'gã naae mu'earũi kũima'eramũ. Kũima'eramũ etee te ae jamu'akwaawi. Na'wyriara rũi kũjãmera 'gã. A'eramũ ki kũjãmera 'gã wapykau etee ajemogyau.

¹³ Aeypy 'gã apou 'ã Janeruwarete 'ga kũima'e 'ga ra'ne iapoi rakue, Atãu 'ga ra'ne rakue. A'ere 'ga kũjã ãã apou rakue, Ewa ãã rakue. ¹⁴ NaAtãu 'ga upe rũi mama'eukwaawa 'wyriara 'meramũ rakue. Ewa ãã upe etee te i'meramũ rakue. Ewa ãã ra'ne te 'ã mama'e omote'at rakue, Jarejuwarete 'ga je'ega anupe'ema rakue. A'eramũ kũjãmera 'gã kũima'eramũ ae mu'jawarũ'e'm.

¹⁵ Ewa ãã ra'ne mama'e omote'at. A'eramũ kunumĩa wayramũ kũjãmera 'gã nupe. A'etea Janeruwarete 'ga kũjãmera 'gã katu'oka, Jejui 'ga rerowiar awi 'gã poire'emamũ. Ajuee ojejuka esage awi 'gã poire'emamũ, ajemogy esage awi 'gã poire'emamũ, Jarejuwarete 'ga muoryw awi 'gã poire'emamũ. Mĩmer awi 'gã poire'emamũ Janeruwarete 'ga kũjãmera 'gã katu'ogi futari.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriat

3 A'jea futat poa ae mu'e esageawa te. 'Awamũ je ene mu'ei Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe 'wyriara amũ mũ'ã are, pastor amũ mũ'ã are. 'Ga amũ nipo wekoweramũ 'wyriaramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. "A'e 'ga morowyky esagea afutat ojeupe oporowykyawamũ", 'jau ore jepi. A'jea futat aipoa.

² A'eramũ ene ajueape ako esage ma'e 'ga etee futat imogou 'wyriaramũ ajaupe. Ekoarũ'e'ema 'ga kasi eremono 'wyriaramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe ne. Majepei tee ki 'ga remirekoa. I'akwaap ma'eramũ ae poromũ. Ako esage ma'eramũ ae poromũ. Oje'wyr ipe 'gã mo'wy'wyaara 'ga poromũ, mama'ea 'gã nupe imonoara 'ga poromũ. Ojemu'akwaap 'ga mama'e tywera apoe'em are. A'eramũ 'ga Janeruwarete 'ga je'eg are oporomu'jau. ³ Kawĩajaiwa 'wara 'gã nokoa'uweri Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriaramũ. Nojonupãaramũ rũi ae rekoi 'wyriaramũ ajaupe. Ajaupe ita'wa ma'eramũ te ae rekoi 'wyriaramũ ajaupe. Naka'aranũũ

mono'og are etee ea'at ma'eramũ rũi ae poromũ.

⁴ Opytun are ojejuka ma'eramũ ae poromũ. Wa'yr are ojejuka ma'eramũ ae poromũ. Wa'ya upe oje'eg ma'eramũ ae poromũ. A'eramũ 'ga ra'ya ojeupe 'ga je'egamũ 'ga je'ega renupa etee. Wa'ya mu'jaramũ ae poromũ. ⁵ Wa'ya mu'e'em ire sipo ae maran Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'jau mama'e are? Naani. ⁶ Jejui 'ga rerowiar yau 'gã nanë kasi eremono 'wyriaramũ ajaupe ne. Kasi a'e pe 'ga omogo re, je jeresage 'gã nupe, tekotee 'gã nesage apyraapa, 'ga 'i ne ojerowiaripa ojee etee ne. Ojee ojerowiarip ma'e 'gã nia'wyr Janeruwarete 'ga upe. Ymã te mama'eukwaawa 'wyriara jerowiarawi ojee rakue. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga imuẽma imua ywag awi rakue. Ojee ojerowiarip ma'e 'gã nanë Janeruwarete 'ga erekou tyweaete i'jawerimũ etee futat. ⁷ Esage ma'e 'gã etee ki emono imogou 'wyriaramũ 'gã nupe. 'Wyriarama 'gã ki tuereko esage Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã. "Kuu. 'Ga esage", te'i 'gã ajaupe 'jau. A'ere kasi "nia'wyr 'ga", 'ga upe 'gã 'eramũ eremono 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe 'wyriaramũ ne. Kasi a'e pe 'ga mono 'ga m'yjamũ, mama'eukwaawa 'wyriara ruri 'ga porowyky mote'aa 'ga wi ne. A'eramũ ene esage ma'e 'ga etee imogou 'gã nupe. Nanuara 'gã etee ki emogo 'wyriaramũ 'gã nupe.

'Wyriara 'ga poaat

⁸ 'Wyriara 'ga poaara 'gã nanë ki tako esage nũ, diacono 'jawa nanë ki tako esage nũ. O'wyriara 'ga 'jawe futar iki 'gã tako esage. Ti'me kasi 'gã ne. Ojemuawapit ma'eramũ te ae poromũ. Kawĩajaiwa 'wara 'ga nokoa'uweri 'wyriara 'ga poirũnamũ. Naka'aranũũ mono'og are etee ea'at ma'eramũ rũi ae poromũ nanë nũ. ⁹ Jarejuwarete 'ga je'ega kwaaparamũ te ae poromũ. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane jarejemogy esagea kwaapa. A'eramũ aipo 'ga je'eg are eapyo ma'ea etee futat akowarũmũ. 'Ga je'eg are eapyo katu ma'eramũ nanë ae poromũ nũ. Mama'e esage kwaapa ki 'ga mama'e esage etee futat tuapo. ¹⁰ Pejejeupe 'ga mono enune ki pejomajatyka ra'ne, pejeporogytau 'gã nee ra'ne. "Esage te 'gã pë nupe?" 'jau ki pëë pejejaupe. Nia'wyr 'gã 'eramũ pëë 'gã mogowe'em. Esage futat 'gã oree 'eramũ pëë 'gã monou imogyau pejejeupe.

¹¹ 'Gã nemirekoa nanë ki tako esage nũ. 'Gã nemirekoa nipo wa'wyr'e'emamũ 'eramũ nanë kasi eremogo 'gã 'gã nesakaramũ ne. Namorogyta'ywa rũi kasi 'gã nemirekoa ne. Kawĩajaiwa 'wara 'ga remireko 'eramũ kasi 'ga eremono im'yina ne. Ojemuawapit ma'e tee nipo ajee 'ga remirekoa. A'eramũ ãã u'eawer imũ etee futat mama'e apou. ¹² 'Wyriara poirũ 'gã nemirekoa nirũi futari. Majepei tee futat 'ga remirekoa. Wa'ya upe oje'eg ma'eramũ nanë nũ. Wog ipe ajemogy ma'e 'gã nupe oje'eg ma'eramũ nanë nũ.

¹³ Oporowyky esage re nipo 'ga ojemu'jaga kũima'ee-teeteramũ 'gã nupe. A'eramũ nipo 'ga okyjawe'em Jejui 'ga mome'wau 'gã nupe kwe pe awau. "Jejui 'ga 'ã Janejararetea. 'Ga 'ã ore aruerowiat", 'jau nipo 'ga awau kwe pe 'gã nupe, tekotee 'gã nupe.

¹⁴Jeatawerayay je ene pyri numiamũ, ki Timoteo. A'ere je nakwaawi we tewawa. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou ene upe. ¹⁵Jeo poromukuran iki ka'arana pemogyta. A'eramũ pëë pejemogy esage kwaapa. Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat jane. Okoe-teete ma'e 'ga remiayuwa futat jane. A'jea futat 'ga je'ega. 'Ga je'ega jane sikwaap. Jarejuwarete 'ga remi-ayuwa futat jane. Sã'ã tupaa'mywa 'oga ypykoga. Nan tee futat 'ga je'ega rekoi jane pype. 'Ga je'ega kwaapa nipo jane jarepoire'ema 'ga rerowiar awi mama'e tesirũa jarejeupe ijesaokaramũ. ¹⁶Ymã te 'ã janepyy 'gã naeapyoj Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. Nokwaawi janepyya, "Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga nipo 'ut amanũmũ ae katu'okawamũ" 'ea rakue. A'ere 'ga 'awamũ jane mueapyoj ee.

'Jejui 'ga 'ua ywy pe rakue, kũima'eramũ rakue. Ywy pe 'ga rekoramũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau: 'Jejui 'ga esage.

Nuapoi futari 'ga mama'e tywera', 'jau 'ga 'Agesagea 'ga upe.

Ywagipewara 'gã nanë Jejui 'ga resaka nũ, kũima'er-amũ 'ga reko resaka nũ.

'Ga rerowiaara 'gã amũ awau kwe pe 'ga mome'wau. A'eramũ 'gã 'ga rerowiaa kwaiwete.

A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga mojewya 'ga monou 'ga mojeupia oje'wyr ipe nũ."

I'me ma'e

4 'Awamũ je ene mu'ei i'me ma'e 'gã nee nanë futat nũ. A'eramũ ene 'gã je'ega rerowiare'ema.

Janeruwarete 'ga 'Agesage e'i: "Anure nipo, Janeruwarete 'ga wemiapofera mateepawe'emauwe 'gã amũ poiri Jejui 'ga rerowiar awi. Mama'eukwaawa 'wyriara nipo o'meramũ 'gã nupe ojerowiarukaa 'gã nupe. A'eramũ nipo amumera 'gã opoia futat Jejui 'ga rerowiar awi", 'jau 'ga 'Agesagea janee. Mama'eukwaawa remiayuwa 'gã 'ã i'me ajemogyau janee. ²I'me ma'ea futat 'gã. Nokwaawi futari 'gã mama'e a'jea mi-amũ. Namutamutat 'gã mama'e tywera apoj ajemogyau. A'ere 'gã 'awamũ mama'e esagea ojeupe iapoa nokwaawi. Nojemu'akwaawa'uweri 'gã mama'e esage apo are. Nokwaawi futari 'gã wemiapo tywera. ³"Ku'jywa 'ga aeremirekoa nafutari", 'jau futatee nipo 'gã ajaupe ajemogyau. A'ere 'gã 'me ate 'gã jemogyramũ. "Awa mama'ea pe'u. A'ere kasi pea pe'u ne", 'jau 'gã 'me irũa ajamu'jau i'upyre'em are. A'ere naani. 'Gã 'me ate. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga mama'e apoj janeremi'uramamũ futat rakue. A'ere ae Jejui 'ga kwaaw ire mama'e 'u katu katu etee futat jarejemogyau. 'Ga upe jareje'ega mono re jane mama'e 'ui katu katu etee futat. "Au'jete mama'ea eremut oree 'ga upe" 'e re ae mama'e 'ui katu katu etee. ⁴Esage Janeruwarete 'ga remi-apofera. Mama'ea 'ga wapo janeremi'uramamũ futat rakue. A'eramũ jane, mama'ea kasi pe'u ne, 'jawe'em 'gã nupe. A'ere ki "au'jete mama'ea esagea eremut oree", sa'e etee Jarejuwarete 'ga upe mama'e 'u enune. ⁵"Mama'ea je aapo pënemi'uramamũ", e'i 'ga 'ã janee rakue. A'eramũ 'ã jane jarejemi'war enune 'jau 'ga upe

jepi: "Au'jete mama'ea eremut oree. Oreremi'urama eremut oree", 'jau jane 'ã 'ga upe jepi, jarejemi'war enune jepi. A'eramũ jane mama'e 'wau katu katu etee futat. Nitywi mama'ea i'upyre'ema janee.

Jejui 'ga remiayuwa esage

⁶Aipo are ki 'gã emu'e, ki Timoteo. Jejui 'ga rerowiaara 'gã ki emu'e. 'Gã nupe aipo mome'u esageramũ. Jejui Kristu 'ga remiayuwa esageramũ futat ereko. A'eramũ ene ai'iwe, ai'iwe 'jau Jarejuwarete 'ga je'ega mogytaw ekou. 'Ga je'ega a'jea futat. A'eramũ ene imogytau ekou ejea'aramũ ee. A'eramũ ene 'ga je'eg imũ etee futat ekou. A'eramũ ene eojere'emamũ futat mama'e apou ekou 'ga je'eg imũ etee futat.

⁷A'ere kasi morogyta ymaner are ereapyya ne. 'Gã amũ nipo janepyy 'gã je'ega mome'wara. A'ere kasi ereapyya 'gã je'eg are ne. Aipo mome'ua najane mo-jemogyppyyga'uweri jane mogyau Janeruwarete 'ga ree. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee ejemu'jau ekou. 'Ga je'eg are etee ejemu'jau nipo 'ga remifutar imũ etee futat mama'ea ereapo. ⁸Janejemamuakara nanë esage

'ga upe nũ. A'ere 'ga je'eg imũ jane jemogya te esageramũ 'ga upe. "Janeruwarete 'ga je'ega nipo jane mogy esageukaa 'au ywy pe. A'eramũ jane jaremanũ re jarewau jarejemogyau ywag ipe 'ga pyri", 'jau ore jepi. ⁹Aipo 'ea a'jea futat. Tuapyya esage ki 'gã ajemogyau ee. Tuerowiar iki 'gã aipoa. ¹⁰Janeruwarete 'ga 'ã ywag ipe 'ũi. 'Ga 'ã jane sirowiat. 'Ga pyri jareoa 'ã jane siapesak jarejemogyau. A'eramũ jane a'eramũ jarewau 'ga mome'wau tekotee 'gã nupe. 'Gã amũ nipo 'ga rerowiaa jane 'e renuw ire. 'Ga 'ã ae katu'okara. Najuejue etee ae katu'oga 'ga afutat. A'eramũ 'ga werowiaara 'gã katu'oka a'jea futat.

¹¹"Paulo 'ga je'ega ki peenup katu katu", ere ki Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. "Emu'e ki 'gã Jejui 'ga porogyta are. 'Ga je'ega ki peenup", ere ki 'gã nupe. "Ga je'eg imũ pejemogyau esage", ere ki 'gã nupe. ¹²Ene 'ã kunumũũa agawewi. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga ene mono peu 'gã mu'jaukaa ojee. A'eramũ ene ekou esage 'gã nowase. A'eramũ nipo 'gã, ene resag ire, ene 'jawe ajemogyau, mama'e esagea etee iapou. Eje'ega esageramũ ekou 'gã nupe. Ejejuka esage ki ekou 'gã nee. Erowiar iki Jarejuwarete 'ga. Mama'e tywera kasi ereapo ne. Eko esage ki. A'eramũ 'gã ojemujau ene ree. ¹³Jeo poromukuran Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'arana mogytaw ekou 'gã nupe, ajatyka ma'e 'gã nupe. Emu'e ki 'gã morogyta esage are. Emu'akwaap ki 'gã 'gã neko esage are.

¹⁴Ymã te ako Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã amũ opo monoi eneapyye'rarimũ ikue, ene resaukaa 'gã nupe ikue, ene monou Jarejuwarete 'ga mome'waramũ 'gã nupe ikue. A'e pe ako 'gã amũ 'jau ene upe ikue: "Je 'ã tepãjẽ omono 'ga upe 'ga mo-porowykyaukaa tejeupe, e'i 'ga enee, ere ki 'ga upe, e'i Janeruwarete 'ga jee", 'jau ako 'gã amũ ene upe ikue. A'eramũ je 'awamũ 'jau ene upe nũ: 'Ga pãjẽ mũ etee futat eporowyky ekou, 'jau je ene upe. ¹⁵'Ga je'eg are ejea'aramũ ekou. A'eramũ nipo ene resakara 'gã 'jau

enee: "Jejui 'ga je'eg imū etee futat 'ga rekoi oporowykyau", 'jau nipo 'gā enee, ene resag ire. ¹⁶ Eje-muaēm iki ekou ejee. 'Ga je'eg imū etee futat eko eatau. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee ki 'gā emu'e. Enup katu katu ki aipo 'ea. 'Ga je'ega etee ki emome'u 'gā nupe. Aipo apo re nipo ereo ywag ipe ekou Jarejuwarete 'ga pyri, emanū re. Eneremimu'efera 'gā nanē futat nipo awau 'ga pyri ene amu'e re nū.

Jejui 'ga rerowiaara 'gā neko esage

5 'Awamū je ene mu'ei Jejui 'ga rerowiaara 'gā mu'akwaaw are. 'Gā 'ā Jejui 'ga rerowiaar yaua. 'Awamū etee ako 'gā Jejui 'ga rerowiari ai'i. A'eramū ene 'gā mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Sawa'e 'ga amū mama'e tywera aporamū kasi ere-je'egay 'ga upe ne. Eporogyta esage etee ki 'ga upe, 'ga mu'jau ejuwa 'jawe futat. "Mama'e tywera apoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. Mama'e esagea etee eapo 'ga upe", ere esage etee ki 'ga upe, 'ga mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are.

Ipyau 'gā nipo mama'e tywera mū apou. A'eramū nanē ki eje'ega 'gā nupe ejewirera 'jawe futat, 'gā mu'jau ee nū.

² Kūjāmera 'gā nupe eje'ega kasi ere ejeupe ne: Kuu. Te 'ā nooi te'apa amū fue'i, ere kasi ejeupe ne. Wāiwī ēē mū upe eje'ega, eje'eg esage etee futat ēē upe, ey 'jawe. Kūjāmuku 'gā nupe nanē eje'ega ejenyra 'jawe etee futat nū.

³ 'Awamū je ene mu'ei imen manū ma'efera 'gā nee nū, ipytune'ema 'gā nee. Tojejuka esage ki Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'gā nee. ⁴ Imen manū ma'e nipo wa'yra-mū amū, wemiarirūnamū nanē nipo nū. A'eramū ki 'gā tojejuka oy are maranamū ojarīi are 'jau. Aipoa Janeruwarete 'ga afutat. Pejepyntun are pēpota'wa pāwēa futat esage Janeruwarete 'ga upe. Janewuja'i are 'ā janey jejukai jane ree rakue. Mama'ea 'ā 'gā imua janee rakue. Janeruwa nanē 'ā mama'e mua janee, mama'e apou janee 'jau rakue, janewujaramū rakue. A'er-amū jane 'awamū jarepojejukaramū jarey are ipy'rau. Jane jarepojejukaramū jarejuw are nanē nū. Jarejamīi are, jarejarīi are, mīmer are ki sajejuka 'gā nee 'gā py'rau.

⁵ Majawera 'gā amū nipo wa'yre'emamū amū wemiarirū'emamū nanē nipo nū, opytune'emamū nanē nipo 'gā nū. A'eramū nipo 'gā Jarejuwarete 'ga ree tee ojemogypyka ajemogyau. Au'jeteramū nipo 'gā oje'ega monou akou 'ga upe. "Mama'ea emut jee. Nitywi mama'ea jee", 'jau nipo 'gā akou Jarejuwarete 'ga upe. Aipo 'gā ki sipoat, mama'e monou 'gā nupe. Sajejuka ki 'gā nee. ⁶ Imen manū ma'efera 'gā amū nipo awau aku'iramū etee akou ojee. Ojee tee wea'aramū awau. Jarejuwarete 'ga ree jēmī wea'are'emamū akou. A'e 'gā ako amanū ma'e 'jawe etee 'ga upe. Aipo 'gā nee kasi pejejuka ne. ⁷ A'eramū ki ene je'eawer imū etee 'gā mu'jau. Kasi a'e pe majawera 'gā nee jane jejukae'emamū jane resakara 'gā 'i ne: "Kuu. Jejui 'ga rerowiaara 'gā nojejukai opytun are", e'i 'gā janee, jane ago'wau ne. A'eramū je 'jau pē nupe: Pejejuka ki ma-

jawera 'gā nee, a'e je enee. A'eramū jane resakara 'gā jane ago'wawe'em. ⁸ Jarepytuna 'gā mama'e tywe'emamū jarejejukau 'gā nee. 'Gā nee jane jejukae'emamū ia'wyre'emamū futat jane rekoi Jarejuwarete 'ga upe Jejui 'ga rerowiar awi opoit ma'e 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gā miamū opytuna 'gā nee ojejuka. Jane taetu 'ga rerowiaaramū jarepytuna 'gā nee jarejejukae'em ire 'ga rerowiare'ema 'gā tywera siapyraaw ine.

⁹ Imen manū ma'e 'gā, wāiwī 'gā nera etee ene imonou ikwasiaa ka'aran are, Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are inuga. Aipo 'gā oporowyky Jarejuwarete 'ga upe. Wāiwī 'gā poromū. Sesēta kwara mu'aarera 'gā nera etee futat ene inuga ee. Majepei tee imen ma'efera 'gā. ¹⁰ Wa'yra muaranuw esageara 'gā poromū. Oje'wyr ipe ae mo'wy'wyarera poromū. Jarejuwarete 'ga remiaiyuwa 'gā nee ojejuka ma'efera poromū, 'gā nupe mama'e monoarera poromū. Ojero'wu ma'efera 'gā nee ojejuka ma'efera ēē. Ajaupe mama'e esage apoarera ēē. Nanuara apoarera 'gā majawera 'gā nera etee ki ekwasiat inuga ka'aran are, Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are.

¹¹ Kūjā pyau 'gā amū mena nipo amanūmū ēē wi. A'e ēē rera kasi eremono Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are inuga ne. Anurenure'i nipo ēē oi kūima'e mū rekaa omenamū nū. A'eramū nipo ēē Jejui 'ga porowyky awi opoia etee ne. ¹² Omena manū re nipo ēē 'jau ojeupe: "Awamū je nomenaru'jawi futari. 'Awamū je Jejui kīā porowyky te futat taapo 'jau", 'jau nipo ēē ojeupe numiamū. A'e reewi nipo ēē anure ēē menaari nū. A'e ēē u'eawer imū mama'ea nuapoi futari. Aipoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. ¹³ A'eramū ene aipo 'gā nera monowe'em Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea 'jawa ka'aran are. Kasi a'e pe aipo ēē mama'e ojeupe imonoramū ēē wewueramū akou ne. Awau kwe pe oporogytau akou 'oga moyka morogyta a'wyre'ema pyu ne. ¹⁴ A'eramū ki nanuara 'gā tomenaru'jap tāmējē. A'eramū futat 'gā wa'yramū. A'eramū futat 'gā oporowykyau wa'yra upe omena upe 'jau. A'eramū Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā jane ago'wawe'em ajemogyau 'gā nee. ¹⁵ Amumera majawera 'gā te ajee opoit Jejui 'ga rerowiar awi ai'i. Mama'eukwaawa 'wryi-ara remifutar imū etee 'gā mama'e apou ajemogyau ai'i. Aipoa nia'wryi futari. ¹⁶ "Pēpytuna nipo amū ako majaweramū. A'eramū pēē futat pejejejukau ēē ree", ere ki Jejui 'ga rerowiaara 'gā kūjāmera 'gā nupe. Pejejuka kynā ree, te'i kasi 'gā Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe ne. ēē futar iki tojejuka opytun are. Jejui 'ga rerowiaara 'gā ki tojejuka ipytune'ema 'gā nee etee.

¹⁷ 'Awamū je ene mu'ei jare'wryiara 'gā nee nanē nū, pastor 'jawa 'gā nee nū. Jare'wryiara 'gā nee ki sajejuka esage. Toporowyky esage ki 'gā akou. A'eramū ki simepyuu 'gā. Mukūi ki 'gā nepya simono 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nupe, jaremu'jara 'gā nupe. Mīmera 'gā nupe ki simonouu mukūi 'gā nepya 'gā nupe. ¹⁸ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue: "Ejeupe ejey-

mawa iporowykyramū kasi eresimat ejeymawa ne. Tene ki ijemi'wari akou oporowykyaw ipe", 'jau 'ga ik-wasiarukaa inuga janee rakue. "Pejejeupe 'gā amū porowykyramū nanē ki 'gā pemepy", 'jau nanē 'ga ik-wasiarukaa inuga rakue nū. A'eramū ki pēē, peje'wyrira mepyau pejejeupe iporowykyawer are.

¹⁹ Peenup kasi peje'wyrira 'ga ago'oa ne. 'Ga amū nipo 'ua 'wyrira 'ga mome'wau pē nupe: "Ekoay jane'wyrira 'ga mama'e tywera apou akou", 'jau nipo 'gā pē nupe, Jejui 'ga rerowiaaramū pē nupe. Majepeja 'ga etee imome'uramū kasi perowiar ine. A'ere ki 'gā amū nuru'jawamū perowiat. ²⁰ Mama'e tywera 'wyrira 'ga iaporamū ki eje'ega emoywyrafen 'ga upe peje-jowase. A'eramū enupara 'gā, aipo renupa, okyjau mama'e tywera apo awi. "Mama'e tywera aporamū nipo 'ā 'gā oje'ega moywyrafeni janee 'gā nowase", 'jau nipo 'gā ajaupe.

²¹ Jejui 'ga rerowiaara 'gā mu'akwaaw are je ene mu'ei, ki Timoteo. A'eramū ene jeje'ega renupa katu katu. Jeje'eg imū etee ki mama'ea eapo, a'e je enee Jarejuwarete 'ga remianuwamū, Jejui Kristu 'ga remianuwamū, ywagipewara 'gā, mama'e tywera apoare'ema 'gā nemianuwamū 'jau. Mīmera 'gā nemianuwamū je 'i enee. A'eramū ene jeje'ega renupa katu katu. Ejejuka pāwē pāwē ki 'gā nee. ²² Epoa kasi eremono ejemiesapytere'ema 'gā apyte'rarimū ne. Esapytet ra'ne ki 'gā. 'Gā neko esage ra'ne ki esak. 'Gā neko esage resag ire etee ene epo monou 'gā apyte'rarimū 'gā mogyau Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramū. Ereko kasi mama'e tywera apoara 'gā 'jawe etee ne. Mama'e tywera apoara 'gā nui ki epojo'ok. Eko esage futar iki. Ereapo kasi mama'e tywera ne. ²³ 'Gā amū mama'e tywera wapo najuejue etee ajueape. A'eramū jane 'gā tywera resaka. "Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gā nereko tyweretei", 'jau nipo jane 'gā tywera resaka. A'ere nipo amumera 'gā mama'e tywera nuapoi ajueape. Jarejowase mama'ea 'gā iaporamū jane 'ā 'gā nemiapofera kwaawi. A'ere jane jemime 'gā nemiapofera nikwaawi. A'ere nipo jane anure 'gā nemiapofera resagi katu katu. A'eramū ene 'gā nesaka katu katu ra'ne Jarejuwarete 'ga porowyky pype 'gā munew enune.

Timoteo, 'awamū je 'i enee. Ejejuka esage ki ejee. Enerewega 'ā nia'wyrira. A'eramū ene y'way ajai'wi 'wau ejewega upe. 'Ya etee kasi eretykur ine.

6 'Awamū je ene mu'ei 'gā nemifaja 'gā nee. Ymā te 'ā 'gā amū nitywi ka'aranūū pyu rakue. A'eramū 'gā ojeme'egukaa 'gā nupe 'gā nemifajamū rakue. A'ere 'gā 'awamū Jejui 'ga rerowiaaramū 'gā jemogyi. "Peenup katu katu ki pejejara 'ga je'ega", ere ki 'gā nupe. "Peporowyky esageramū tekotee 'gā jane ago'o eme 'jau", ere ki 'gā nupe. Janeje'ega nanē 'gā iku-rape'ema nū. Nia'wyrira aipoa, 'jawe'em 'gā janeje'ega upe. ² Pējara 'gā nipo ako amū Jejui 'ga rerowiaaramū. "Jejara 'ga Jejui 'ga rerowiaara. A'eramū nipo 'ga je nupāue'em. A'eramū je teporowykyau 'i' etee ināinānīī etee, pe'je kasi ne", ere ki 'gā nupe. Naani. "Pejejara 'ga Jejui 'ga rerowiaara futat 'ga rekoramū taetu pēporo-

mutat 'ga ree. A'eramū ki pēē pejeporowykyau esage 'ga upe", ere ki 'gā nupe. Emu'e ki 'gā je'eawer are, ki Timoteo. Je'eawer imū etee mama'e apoukaa 'gā nupe.

Jejui Kristu 'ga je'ega a'jea futat

³ Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga je'ega a'jea futat. A'eramū jane 'ga je'ega renuparamū Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apou. A'ere nipo 'gā amū nafutari 'ga je'ega. A'eramū nipo 'gā mama'e amutee are te nipo ajamu'jau. ⁴ "Je 'ā je'akwaap 'gā 'akwaawa apyrapa", 'jau futatee nipo 'gā. A'ere naani. Ajamue ekoete te 'gā. Ajakurap te 'gā. Iporerekoaywet 'gā ajuee. Ojaje'ēwu'jaga ekoete. Najuerowiari 'gā. ⁵ A'eramū ajamueu etee akou. Nokwaawi 'gā mama'e a'je apoa. I'akwaawe'emamū ae poromū. Mama'e tywer are etee 'gā wea'aramū akou. "Jejui 'ga rerowiaara 'gā ika'aranūū kwai ajemogyau", 'jau futatee 'gā ajaupe. "Je nanē nipo Jejui 'ga rerowiaaramū tekou jeka'aranūū kwai nū", 'jau futatee 'gā numiamū. A'ere nanarūi. ⁶ Janeruwarete 'ga remifutara apoara 'gā a'jea futat ika'aranūū kwai ma'e 'jawe iku'i akou. 'Ga 'gā okwaap. 'Ga esage futat. Janeruwarete 'ga esage futat, tekotee 'gā nesage apyrapa. A'eramū ae 'ga kwaaparamū aku'iramū ajemogyau awau 'ga rape rupi. ⁷ Jarey awi jare'aa ppy 'ā jane niruri futari mama'ea jarepo pe. A'eramū jane jaremanūmū nanē mama'e rerawawe'em futat jarepo pe nū. ⁸ A'eramū jane jarejemi'urama tywamū jarejekōēājamū jarejemogyau. Jarejaity tywamū jareku'iramū nanē nū.

⁹ Amumē ka'aranūū mono'ogara 'gā mama'e tywera wapo ka'aranūū mono'ogawamū ojeupe. Mama'e yau resaka nipo 'gā 'i: "Kuu. Afutat je aipoa", 'jau nipo 'gā. A'eramū nipo 'gā ipyika jemime ojeupe. Sā'ā 'miara. Mama'e resag ire ipige'ema ipy'araypara imogeukaa ukaja pype. A'eramū 'ā ojejukaukaa wyra ukaja jara 'ga upe. Nan tee ka'aranūū mono'ogara 'gā. U'akwaawe'emamū awau mama'e tywera apou ka'aranūū are. A'ere nipo nanuara 'gā nayrūnamū anure. Nooi futari 'gā Jarejuwarete 'ga pyri. ¹⁰ Ka'aranūū futar are ea'at ma'eramū mama'e tywera iypyrugawa futat. A'eramū ka'aranūū mono'og are etee ea'at ma'e 'gā Jejui 'ga rerowiar are jēmī wea'are'emamū ajemogyau. 'Gā amū ka'aranūūa futaa kwaiwete, Jejui 'ga futara apyrapa. A'eramū nipo 'gā amū Jejui 'ga rerowiar awi opoia futat. Kwaiwete agawewi 'gā ka'aranūūa. A'etea nipo 'gā i'arasigamū akou, ojeupi etee futat ojereko tywerukaa.

Timoteo 'ga mu'akwaapawet

¹¹ A'eramū ki ene Janeruwarete 'ga remifutara apoaramū mama'e tywera apo awi ejea'gwau, ki Timoteo. Mama'e esage etee iapou. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat mama'e apou ekou. Ejemogyppyg ete ki ekou 'ga ree. Ejejuka esage ki Jejui 'ga rerowiaara 'gā nee. Ejeupe mama'eay ijesaokaramū kasi erepoit 'ga rerowiar awi ne. Epota'wa esageramū etee futat ekou 'gā nee. ¹² Sā'ā afuakara resaukara

'gã. Ajuowajaa 'gã 'ã afuakara resaukaawamũ. Nojoman ekoete rũi nanẽ 'gã ajuetyka nũ. Ojoman esage te 'gã. Nan tee futat ejeko esagea resaukaa 'ga upe. A'eramũ nipo ene ewau ekou Jarejuwarete 'ga rape rupi. A'eramũ 'ga ene mujaa ojee. Ymã te ako 'ga ene muẽmi werowiare'ema 'gã nui ene mogou wemiayuwamũ ikue. Kwaiwete 'gã nowase ako ere ikue: "Je 'ã arowiat Jejui 'ga. 'Ga 'ã jetywera omoit je wi ai'i", ere ako 'gã nowase ikue. "'Ga rape rupi too 'jau", ere ako 'gã nowase ikue. A'eramũ 'ga ene monou wemiayuwamũ. A'eramũ ene 'awamũ ekou esage futat 'ga upe.

¹³ Janeruwarete 'ga ete 'ã jane mogy. 'Ga ra'yra 'ga, Jejui Kristu 'ga 'ã oje'eg a'je mome'wau Põsiu Piratu 'ga upe, okyjawe'em rakue. Ma'eramũ 'ã je 'i 'awamũ 'gã nowase enee. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga je'ega ki enup katu katu. 'Ga je'eg imũ etee futar iki mama'e apo ekou. A'eramũ tekotee 'gã ene ago'wawe'em. A'eramũ ene etywere'emamũ ekou 'ga upe 'ga jeyramũ.

¹⁵ Janeruwarete 'ga remifutara 'ara upe iwaẽm ire Jejui 'ga ruri ojewya nũ. Janeruwarete 'ga esage ma'ea. Iku'i ma'ea 'ga. 'Ga 'ã 'wyriraretea futat. 'Ga tee Janejararetea futat. ¹⁶ 'Ga etee te namanũi. Okoeteete ma'e 'ga futat. Esage futat 'ga. Nitywi futari mama'e tywera 'ga ree. A'eramũ 'ga wenyramũ akou. 'Ga renya kwara renya apyraapa. Nitywi futari esage ma'e 'gã 'ga 'jawe. A'eramũ itywet ma'e 'gã 'ga rerowyke'ema. Tamuoryp ki 'gã 'ga. 'Ga te 'ã pãjẽrete futat namutat.

¹⁷ 'Awamũ je ene moje'egukari ikaraemã kwai ma'e 'gã nupe: "Je te 'ã kũima'eteetea, pe'je awi", ere ki 'gã nupe. "Anure nipo pẽkaraemã teepawamũ. A'eramũ

pẽẽ pejemogypyke'ema pejekaraemã are. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogypyk. 'Ga te 'ã mama'e amut janee, jane muorypawamũ. A'eramũ pẽẽ 'ga ree te pejemogypyka", ere ki ikaraemã kwai ma'e 'gã nupe. ¹⁸ "Pe'je pejejekau esage 'gã nee", ere ki 'gã nupe. "Mama'e esage peapo pejekou. Pẽnakate'em kasi pejemogyau ne. Mama'e mũ ki pemono imama'e'ema 'gã nupe", ere ki 'gã nupe. ¹⁹ "'Gã nupe mama'e monoramũ, Janeruwarete 'ga mama'e esage muri pẽ nupe, peu ywag ipe. Mama'e tywera sipo 'ga amut pẽ nupe? Naani. Mama'e eteetea te nipo 'ga amut pẽ nupe. Teepap sipo kamẽsĩete 'ga remimurera? Naani. 'Ga remimurera te enema'e namutamutat", ere ki 'gã nupe. "A'eramũ tepeo 'ga pyri pejemogyau nakwaparimũ ete rũi", ere ki ikaraemã kwai ma'e 'gã nupe. "Peu 'ga pyri sipo pẽku'i'i' etee? Naani. Pẽku'irete te peu", ere ki 'gã nupe.

²⁰ Timoteo. Ymã te Janeruwarete 'ga ene resagi ene muẽma aipo 'gã nui, ene moporowykyaukaa ojeupe. A'eramũ ene 'ga je'eg imũ etee futat ekou. "Nan iki eapo jee", 'jawerimũ etee futar iki ene iapou. Ejepe'a aipo ajamue ma'e 'gã nui. Ajamue ekoete 'gã. Aipoa nia'wyrri Janeruwarete 'ga upe. Aipoa kasi ereapo ne. ²¹ "Ore 'ã ore'akwaap 'gã nemimu'e are", e'i ekoete 'gã. A'ere naani. I'me etee 'gã. Aipo 'jara 'gã opiau etee ywaga piar awi. A'eramũ 'gã opoia Jejui 'ga rerowiar awi.

Jarejuwarete 'ga resagea ene rerekoa je afutat. Kweramũ etee jeremimome'ua.

2 Timoteo

Jejui 'ga mome'u are 'gã Paulo 'ga munewi moromunepawa pype rakue. Moromunepawa pype akoaw ipe Paulo 'ga ka'arana kwasiaru'japa Timoteo 'ga upe rakue. Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e are 'ga ka'arana kwasiari. 'Agamũ Paulo 'ga remikwasiarera mapawera. "Anurenure'i nipo 'gã je jukai", 'jau 'ga ikwasiaa 'ga upe. Na'ga etee rüi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramũ ka'arana akwasiaru'jap imonou enee, ki Timoteo. Jejui Kristu 'ga je mono kwe pe ojemome'waukaa 'gã nupe ikue. 'Uwarete 'ga remifutar imũ 'ga je monoi ikue: "Werowiarãmũ Jejui 'ga jane mogyi wemiayuwamũ. A'eramũ jane 'ga rerowiaaramũ jarewau jarejemogyau ywag ipe 'ga pyri jaremanũ re, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga jee ikue, je monou morogyta esage mome'waukaa kwe pe ikue.

² Ene 'ã jera'yra 'jawe jee, ki Timoteo. Jeporomutat je ene ree. A'eramũ je ka'arana monou ikwasiaa ene upe.

Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga 'ã Janerewaretea. 'Gã nesagea ene rerekoa je afutat, ki Timoteo. Ene ree 'gã jemuaëma, ene mopy'ata'waa. Mĩmera je afutat.

Jarejuwarete 'ga muorypawet

³ "Ene 'ã eneresage, Kiapi'ni", 'jau je Jarejuwarete 'ga upe tekou jepi. 'Ga upe je porowykyi tekou. 'Ga je'eg imũ etee je mama'e apoi tekou jepi. 'Ga remifutara kwaapa je aipoa etee iapou jepi. Jepyutuna 'gã 'ã oporowykyau 'ga upe rakue. A'eramũ je nanë tejamÿja 'jawerimũ futat teporowykyau tekou 'ga upe nũ. A'eramũ je teje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. "Jeku'i je tekou Timoteo 'ga ree jepi, Kiapi'ni. 'Ga ene rerowiat a'jea futat. A'eramũ je teku'iramũ tekou 'ga ree", 'jau je 'ga upe teje'ega monou tekou jepi. Au'jeteramũ je tekou teje'ega monou 'ga upe ene ree. ⁴ Tejea'aramũ tekou ene ree jepi. Ejewi je oramũ ako ene ejaa'wau je ree ikue. "Naesagu'jawi nipo je 'ga re'ã", 'jau nipo ene rakue, ejaa'wau je ree rakue. A'e are je tejea'aramũ jepi, enejoo'owawer are jepi. Ene pyri joweramũ numiamũ. Ene resaga amunipo 'ã je muoryp kwaiwete ene ree. A'ere je nooarüi ene pyri. Je munep 'gã je mÿina 'au. ⁵ "Timoteo 'ga Jejui 'ga rerowiaara futat", a'e je te'ÿina tejeupe tejea'aramũ ene ree jepi. Ymã te 'ã enejarÿi ëë Jejui 'ga rerowiaararetea ëë rakue, Loide ëë rakue. A'ere 'ã eney ëë nanë 'ga rerowiari rakue nũ, Eunisi ëë rakue nũ. A'eramũ ene 'awamũ 'gã 'jawerimũ etee futat 'ga rerowiaa. ⁶ A'eramũ je a'eramũ teje'ega monou ene upe ene mu'ak-waapa. Ymã te ako je tepo monoi enepyte'rarimũ ikue, ene mogou Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramũ ikue. A'e pe ako 'ga opãjẽ mua enee ikue.

A'eramũ 'awamũ je 'jau ene upe: 'Ga pãjẽ mũ etee ki mama'ea eapo. 'Ga pãjẽ mũ etee ki eko, a'e je enee.

⁷ Janeruwarete 'ga ako U'agesage amut janee ikue, janererekwaramũ ikue. A'eramũ 'ga 'Agesagea jane rerekou. A'eramũ 'ga 'Agesagea jane mogy-jaukare'ema. 'Ga 'Agesagea jane mopota'waukaa 'gã nee. 'Ga 'Agesagea 'ã jane mu'akwaawukaa mama'e tywera apoe'em are.

⁸ Erejenosĩ kasi Jarejararete 'ga je'ega mome'u awi 'gã nupe ne. Je wi nanë ejenosöue'em nũ. 'Au je reni moromunepawa pype. Kwe pe ako je oi morogyta esage mome'wau 'gã nupe ai'i. "Jejui 'ga amanũ jane katu'okawamũ", 'jau je ako tewau tekou 'gã nupe imome'wau kwe pe ai'i. A'eramũ 'gã a'eramũ je ppyka je mua je munepa je mÿina moromunepawa pype. A'ere kasi erejenosĩ je wi ne. Ene nanë nipo 'gã ene rereko tywerete je 'jawe futat nũ. A'ere nipo Janeruwarete 'ga opãjẽ muri ene upe, ene mo-moirukare'ema ojewi.

⁹ Janeruwarete 'ga ako janetywera omoit jane wi ikue. 'Ga ako jane katu'oka ikue. 'Ga te 'ã jane mü'ë werowiare'ema 'gã nui jane mogyau wemiayuwamũ. Najaneremiapo esagefer are rüi 'ga jane mü'ëi 'gã nui. Wemifutar imũ etee futat 'ga iapoi. Ywy apoe'ëwe 'ga jemuaëmi jane ree rakue. "Jejui Kristu 'ga rerowiaara 'gã tamũ'ë 'gã nui 'jau kwy, imogyau tejemiayuwamũ 'jau kwy. Tapoat 'gã 'gã neko esage are 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe mama'e apoe'emawe rakue. ¹⁰ Ymã te 'ã ae nokwaawi futari 'ga remifutara rakue. A'ere jane 'awamũ ikwaawi. Jejui Kristu 'ga ruri 'au ywy pe jane mu'jaawamũ rakue. A'eramũ 'ga 'ã Janekatu'okaramũ akou. Janeruwarete 'ga 'ã ae katu'oga afutat. A'eramũ 'ga Jejui 'ga mua 'au jane katu'okawamũ. "Jejui 'ga ako amanũ ai'i" 'ea 'ã jane sikwaap. "Amanũ re 'ga ferawi etee nũ" 'ea nanë 'ã jane ikwaapa nũ. A'eramũ jane a'e rerowiaa. A'eramũ jane jaremanũ re jareferapa etee nũ. A'eramũ jane jareferaw ire jarewau 'ga pyri jarejemogyau nakwaparimũ rüi. Jejui 'ga ferawa kwaaw ire jane jarekyjawe'em jaremanũ awi. A'eramũ jane 'ga 'jawe futat jareferapa etee jarewau jarejemogyau 'ga pyri nakwaparimũ rüi.

¹¹ Janeruwarete 'ga 'ã je monoukat kwe pe Jejui 'ga mome'waukaa 'gã nupe ikue. 'Gã mu'jau je tewau kwe pe morogyta esage are ikue, Jejui 'ga ree ikue. ¹² Ma'er-

amū 'ā Jejuī 'ga rerowiare'ema 'gā je rereko tyweretei. A'etea je 'ā nojejeri futari te'ŷina morogyta esage mome'wau tejepyri 'ut ma'e 'gā nupe. Jejuī 'ga ako je arowiat ikue. 'Awamū je 'ga kwaawi katu katu futat tekou. Ymā te 'ga 'i jee ikue: "Ekwap je mome'wau kwe pewara 'gā nupe", 'jau 'ga jee ikue. "Eojere'emamū futat ewau je mome'wau ekou", 'jau 'ga jee ikue. A'eramū je tewau 'ga mome'wau 'gā nupe ikue. A'ere natepājē mū rūi je oi 'ga mome'wau 'gā nupe ikue. 'Ga te 'ā pājēreteā. A'eramū je 'ga pājē mū etee futat 'ga mome'wau 'ga jewyra poromukuran. ¹³ Morogyta esage are ako je ene mu'ei ikue. A'eramū ene emu'eawer imū etee ekou esage. Jereko esagea ako ereesak ikue. A'eramū ene je 'jawe etee futat ekou esage. Erowiar ete futar iki Jejuī 'ga ekou. Ejejuka esage ki ekou tekotee 'gā nee. Nan tee jane Jejuī 'ga ree ojemuĵat ma'eramū jane jemogyi. ¹⁴ Ymā te ako ore morogyta esage mome'ui enee ikue. A'e are etee ki eĵea'at ekou. 'Gā 'mea kasi ererowiar ine. Janererekwara 'ā Janeruwarete 'ga 'Agesagea futat. A'eramū janererekwara jane muea'aa 'ga je'eg esage are.

¹⁵ A'ere Asia ywy pewara 'gā opawi je wi rai'i. Kwaiwete 'gā awau je wi jerera renupawe rai'i. Oĵenosī 'gā je munepawer awi rai'i. A'eramū 'gā awaupap je wi. Figeru 'ga miamū awau je wi Erogemes 'ga retee. ¹⁶ A'ere Onesifuru 'ga nanarūi. Noĵenosī 'ga je wi moromunepawa pype je rekoramū. Roma pe owaēmawe 'ga 'ua je rekaa. Je resag ire etee nipo 'ga pōiri je rekar awi. 'Ga je maku'iu'jau'japa. ¹⁸ Janejararete 'ga nanē nipo ajemuaēma 'ga ree ywy pe oĵewya 'ur ire nū. Efeŷu pe je rekoramū 'ga ako je poari kwaiwete ikue, ma'ma'e apou je pyri ikue. A'ea 'ā erekwaap futat.

Jejuī Kristu 'ga remiayup

2 Ene 'ā jera'yra 'jawe jee, ki Timoteo. Janeruwarete 'ga 'ā oĵejuka jane ree jepi. Jane 'ā Jejuī Kristu 'ga ree ojemuĵat ma'eramū futat. A'eramū 'ga ruwa 'ga oĵejukau esage jane ree jepi. A'eramū ki ene eĵe'ega monou 'gā nupe ekyjawe'em. ² Je ako amu'e ene ikue, mytuna 'gā nemianuwamū ikue. A'eramū ene 'awamū 'gā mu'jau je 'jawerimū ekou. Ejerowiaawa 'gā etee ki emu'e. A'eramū 'gā ojemu'e re awau 'gā mu'jau nanē kwe pe nū.

³ Jejuī Kristu 'ga rerowiaaramū jane jemouagi jarejereko tywera upe. A'eramū ene eĵemouaga mama'eay upe. ⁴ Sā'ā jefaruua mama'e apoe'ema wemifutar imū. O'wryiara 'ga remifutar imū etee mama'e apoa ijemogya. Nan tee jane. Niapoi futari mama'ea jarejemifutar imū. Jarejararete 'ga remifutar imū etee jane mama'e apou jarejemogyau. ⁵ Uĵān ma'eramū nanē nū. Iĵān esage ma'e 'ga upe etee futat 'ā 'gā 'ga jānawera repy monou. Iĵān a'wre'ema 'gā noppyga'uweri ma'ma'ea. Nan tee futat ene. Enereko esageramū Janeruwarete 'ga enereko esageawera repy muri enee. ⁶ Sā'ā ko pe oporowyky ma'e 'gā oko pypiara 'ua ajue-nune. Nan te 'ā eĵeporowyky esage Jejuī Kristu 'ga upe. A'eramū nipo 'ga anure oĵeupe eneporowykyawera

mepyyau enee. ⁷ Eĵea'ar iki ekou jeĵe'eg are. Janejararete 'ga nipo ene mueapyoukat ee.

⁸ Jejuī Kristu 'ga ree ki eĵea'at. 'Ga manū re Janeruwarete 'ga 'ga moferawi etee nū. A'eramū 'ga amanūu'jape'ema futat awau oĵewya oĵe'wyr ipe nū. 'Ga 'ā jane'wryiar ppy 'ga juapyrera, Davi 'ga juapyrera. A'eramū Janeruwarete 'ga Davi 'ga juapyrera moferapa nū, imoĵeupia imonou ywag ipe nū. Aipoa je amome'u tekou mīmer imū 'gā nupe jepi. ⁹ A'eramū 'gā Jejuī 'ga ree morogyta esage mome'u je rekoramū, je ppyka, je pofaa itaju pyu muna'ywa 'jawe je mŷina. A'ere je na-jejeri futari te'ŷina tejepyri 'ut ma'e 'gā nupe imome'wau. Naje momiga'uweri futari 'ga rerowiare'ema 'gā morogyta esage mome'u awi.

¹⁰ Tejemouaga etee te'ŷina teĵereko tywera upe. A'eramū nipo 'ga remimū'ēmera 'gā juejue morogyta esage renupa ajemogyau. Werowiar ire Jejuī Kristu 'ga 'gā katu'oka jane 'jawe futat. A'eramū 'gā anure awau ajemogyau Jejuī 'ga pyri jane 'jawe futat nakwaparimū warāu rūi futat. A'eramū 'ga pājēa 'gā nerekou namutamutat. 'Ga resagea nanē nipo 'gā nerekou nū namutamutat nū. ¹¹ 'Awamū je 'i ene upe:

"Ga remifutar imū jaremanū awi jarekyje'em ire jane oi jarejemogyau 'ga pyri.

¹² Mama'eay upe jane jemouagamū nipo 'ga jane moggyi opoaawamū anure 'wryiaramū akou.

Je najejuī 'ga remiayuwa rūi 'jara 'gā nupe nipo 'ga najeremiayuwa rūi 'ga, 'jau.

¹³ 'Ga rerowiar awi nipo jane pōiraiwi agawewi.

A'etea 'ga u'eawer imū etee futat nipo mama'ea wapo."

Aipoa jeremimome'ua. A'ĵea futat je amome'u.

¹⁴ Aipoa ki jeremimome'ufera emome'u eĵemiayuwa 'gā nupe. Jarejuwarete 'ga je'eg imū je 'i ene upe: "Peĵamue kasi 'ga je'ega mome'u are ne", ere ki 'gā nupe, a'e je ene upe. Ee peĵamue re nipo peĵomomoirukat amū Jejuī 'ga rerowiar awi. ¹⁵ Eporowyky esage ki Jarejuwarete 'ga upe. Eko esage nanē ki 'ga upe nū. A'eramū 'ga wowase enewaw ipe 'jau ene upe: "Ene 'ā jere-miayuw esagea futat. Ene a'ĵea futat jeĵe'ega eremome'u esage ekou. Ene a'ĵea futat eĵeporowyky esage jee", 'jau nipo 'ga ene upe, oĵeupe ene eporowyky esageramū. 'Ga upe eporowykyau esage 'eramū ene eĵenosōue'em 'ga rowase ewaw ipe. 'Ga je'eg are etee ki 'gā emu'e. ¹⁶ A'eramū ene eĵepe'au ajamue ma'e 'gā nui. Oĵe'eg tee 'gā mama'e are. Najarejuwarete 'ga je'eg imū rūi 'gā mama'e mome'ui ajemogyau. Oĵe'eg ekoete te 'gā ajemogyau. Aipoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. Ajamue ma'e 'gā je'ega renupara 'gā Jarejuwarete 'ga rape awi opia ma'e 'gā te poromū. ¹⁷ Sā'ā merua'yra miaro'o mateepawa. Nan tee futat ajamueara 'gā Jejuī 'ga rerowiar awi ajamomoirukari futari. Ajamue ma'e 'gā amū nera Imeneu. Aĵeĵeja 'ga Firetu. ¹⁸ 'Gā ako opoit futat Jejuī 'ga rerowiar awi ai'i. Wemimu'efera 'gā nanē 'gā imomoirukaa ja'wyja'wy jui nū. "Ku'jywa 'ga ako amanū ma'efera 'gā weroo ywag ipe ai'i. A'eramū 'ga jane re-jaa jane moggyau takyfet katy", 'jau futatee 'gā 'upa

o'meramũ ajaupe. 'Gã amũ 'gã nerowiaa. A'eramũ 'gã ojemogypygu'jape'ema Jarejuwarete 'ga ree. ¹⁹ A'ere 'ã jane nanarũi. Jane 'ã nipoiri futari Jejui 'ga rerowiar awi. Sã'ã ae 'oga mÿjeteetea. A'eramũ 'ã u'ara'ne'ema. Nan tee jane a'jea futat jane 'ga rerowiari. A'eramũ jane jarepoire'ema 'ga je'eg awi. Jane 'ã 'ga remiyauwa. Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are 'gã amũ nupe rakue. "Janejararete 'ga 'ã wemi-ayauwa okwaap." 'Ga amũ nipo 'jau: "Je 'ã Ku'jywa 'ga remiyauwa 'jara 'gã ki topoit futat mama'e tywera apo awi nanẽ nũ", 'jau.

²⁰ Ikaraemã kwai ma'e 'gã kwaiwete 'gã karaemã, 'gã jemi'waawa 'jau. Amumera nipo wesageayramũ. Amumera nipo yty yrũnamũ. A'eramũ ae kũima'ee-teete 'ga amũ ojeupe iwaẽmamũ y'a esageay pype ojo-mojemi'waa. ²¹ Nan tee jane. Mama'e tywera apo awi jarepoir ire janeresagesageramũ jarejemogyau Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ nipo 'ga 'jau janee: "Pẽ-nesagesage pejemogyau jee. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejoporowykyarũmũ jee. Jeku'i je tekou pẽ nee", 'jau nipo 'ga janee, mama'e tywera apo awi jane poiramũ.

²² Nakunumĩũũ 'gã amũ 'jawe rũi 'ã ereko, ki Timoteo. Ereapo kasi 'gã nemifutara ne. Mama'e tywera etee 'gã 'ã wapo ajemogyau. A'ere kasi ene nanarũi ne. Eko esage ki Jarejuwarete 'ga upe. Jejui Kristu 'ga erowiat ekou. Tekotee 'gã nee ejekukau esage ekou. Eta'waramũ ekou 'gã nupe. Iywyter esage ma'e 'gã nipo e'i ajemogyau: "Je poar ape nanuara apou", 'jau nipo 'gã Jarejuwarete 'ga upe jepi. A'eramũ ene nanẽ nanuara apou 'gã 'jawe. ²³ Ereko kasi ajamue ma'e 'gã nee ne. Ajamue ma'e 'gã i'akwaawe'ema futat. Ni'akwaawi futari 'gã. A'eramũ ene ekowe'em 'gã nee. Oje'egay ma'e 'gã te mĩnamũ. A'eramũ ene ekowe'em 'gã nee. Kasi a'e pe 'gã ene mui ojee ne. ²⁴ Jarejararete 'ga remiyauwamũ jane nanarũi. Nijamuei jane. Janepota'wa esage te jane jarejuee. Sajamu'e esage te jane meeweie jarejamueapyou 'ga je'eg are. ²⁵ 'Gã amũ nipo akou 'gã mu'jau tywet mama'e are. A'eramũ ki ere 'gã nupe: Najaneruwarete 'ga je'egarũi poa kũi. Ere-mu'e awi 'gã aipo are, ere ki 'gã nupe. Eje'eg esage etee 'gã nupe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã mo-moirukaa 'gã tywer awi, 'gã mojewya, ae mu'jaukaa oje'eg are nũ. ²⁶ Mama'eukwaawa 'wyrriara nipo 'upa 'gã nee, mama'e a'je'ema apoara 'gã nee, 'gã mo-gyaukaa wemifutar imũ etee. Sã'ã wyra'i rena, isea wukaja pype. A'eramũ 'ã ae opoia jui. A'eramũ 'ã owewiau awau. Nan tee futat mama'eukwaawa 'wyrri-ara 'gã pyygi, wyra'i 'jawe. A'eramũ ene 'awamũ 'gã po-jekau jui nũ, 'gã mu'akwaapa mama'e a'je are etee nũ.

Mama'eay jesaukarawam

3 Anure nipo mama'e teepaw enune kwaiwete ma-ma'eay ijesakari Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. Ejea'ar iki ekou aipo are. ² A'ea 'ara rupi nipo 'gã tywer-amũ. 'Auwara 'gã nipo ojee etee futat wea'aramũ ajemogyau. Naajuee rũi futat 'gã nea'aramũ ajemogyau. Ka'aranũũ mono'ogara 'gã. Je te 'ã kũima'eeteetea 'jara 'gã mĩnamũ. "Je jeresage", e'i 'gã numiamũ. A'ere 'gã

nia'wyrri ajemogyau, ajakurapara 'gã te ajemogy. 'Uwa 'ga je'ega miamũ 'gã nuenuwi futari. Oy eẽ je'ega mi-amũ futat 'gã nuenuwi. Aipo 'gã niapyakwafugi futari. Ojeupe mama'e muramũ, "au'jete eremut jee", 'jare'emamũ ae poromũ. A'e 'gã nopojeuwi futari Jarejuwarete 'ga. ³ Nojejuka esagei 'gã ajuee. Najemuaẽmi futari 'gã ajuee. Ota'wae'emamũ akou ajaupe. Ojo-je'ewu'jagara 'gã mĩnamũ. Nojemu'akwaawi 'gã ma-ma'e tywera apoe'em are. Kamẽsĩete futat 'gã ama-ra'ne ekoeteramũ akou. Nafutari futari 'gã mama'e esagea. Mama'e tywera etee 'gã afutat. ⁴ Opytuna 'gã miamũ futat 'gã omono ijukaukaa tekotee 'gã nupe. Aipo 'gã mama'e tywera etee wapo. "Je jeresagesage", e'i nipo 'gã numiamũ. A'ere 'gã nia'wyrri ajemogyau. Aipo 'gã ojerowiarap ojee etee. Najarejuwarete 'ga muorypawũ rũi 'gã iapoi. Ojemuorypawamũ etee te 'gã iapoi ajemogyau. ⁵ "Je 'ã Jarejuwarete 'ga remi-ayauwa", e'i 'gã ajemogyau numiamũ. A'ere 'gã o'mer-amũ te 'gã 'i ajemogyau. Nuerowiari futari 'gã "Janeruwarete 'ga pãjẽeteetea" ea. A'eramũ 'gã ma-ma'e apowe'em Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ ajemogyau. Nanuara 'gã nui ki ejepe'a.

⁶ Amumera 'gã nipo kũjã 'akwaawe'ema 'gã nupe o'meramũ akou. A'eramũ nipo kũjãmera 'gã mama'e tywera apou akou. "Jetywerete je", 'jau ekoete nipo 'gã ojeupe. A'eramũ nipo 'gã okyau 'me Jarejuwarete 'ga wi. "Kĩã nipo je rereko tywerete", 'jau ekoete nipo 'gã ojeupe. A'etea nipo 'gã nopoiri futari otywer awi. "Arowiat je kĩa je'eg esagea", 'jau nipo 'gã ojeupe numi-amũ. A'ere nipo naani. Ojemu'e 'me te 'gã ajemogyau 'gã je'eg are. Nuapoi 'gã mama'ea 'ga je'eg imũ. A'er-amũ nipo i'me ma'e 'gã awau osou 'gã 'wyr ipe 'gã mu'jau o'me are. "Jeje'eg imũ etee ekou mama'e apou 'eramũ nipo nereoi mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau nipo 'gã o'meramũ awau akou kũjãmera 'gã nupe. A'eramũ nipo kũjãmera 'gã aipo 'gã je'ega rerowiaa futat. A'eramũ nipo 'gã mama'e a'jea kwaape'ema futat. 'Gã 'mea etee nipo 'gã erowiaa ajemogyau. ⁸ Sã'ã ymã Moisesi 'ga je'ega Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat rakue, Egitu ywy pewara 'gã 'wyrriara 'ga upe rakue. A'ere 'ã peuwara 'gã amũ nafutari Moisesi 'ga remi-mome'ua rakue. Janesi 'ga, Jãmisi 'ga. Mĩmera 'gã 'ã ifutare'ema rakue. 'Gã 'jawe futat aipoa i'me ma'e 'gã nafutari mama'e a'jea. A'eramũ 'gã u'akwaawe'emamũ ajemogyau. Opoit futat 'gã Jejui 'ga rerowiar awi. A'er-amũ nipo 'gã kamẽsĩete 'gã 'me kwaapa, 'gã 'ak-waawe'ema nanẽ nũ.

Timoteo 'ga mu'akwaapawet

¹⁰ A'ere 'ã ene nanarũi, ki Timoteo. Jeje'eg imũ ki eko esage. Jerekoa ako ereesak ikue. A'eramũ ene je 'jaw-erimũ futat ekou. Erekaap futat 'ã je'eawera. "Jejui Kristu 'ga je arowiat" ea 'ã erekwaap. Ajejuka esage je 'ã tekotee 'gã nee jepi. Jepota'wa 'ã je tekou 'gã nee jepi. "Tejereko tyweramũ miamũ 'ã je nopoiri 'ga rerowiar awi te'yina" ea 'ã erekwaap futat. ¹¹ Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã je rereko tywerete ikue. Ātioki pe, Ikoniu pe, Listra pe. Mĩmera amunaw ipe je rekoramũ

'gã je rereko tyweretei ikue. A'ere Janejararete 'ga naje jukaukari 'gã nupe ikue. Aipoa 'ã erekwaap futat.

¹²Jarejuwarete 'ga remifutara imũ jane rekoramũ nipo Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã jane rereko tyweri futari a'jea futat. ¹³Jejui 'ga 'awa wyy pe 'ga rut ja'wyja'wyrãmũ taetu nipo i'me ma'e 'gã tywereteramũ ajemogyau, mama'e tywera apoara 'gã neewe. A'eramũ taetu nipo 'gã ote'areteeteramũ ajemogyau mama'e a'wyre'ema apoaramũ. Ae mu'jau tyweaete nipo 'gã awau ajemogyau kwe pe. O'meramũ ajemogyau 'gã nupe mĩmer imũ. Ojomoryteeu nipo 'gã ojomogyau. Imoryteepyra 'gã nipo ojepyka etee ojeupe i'me ma'efera 'gã nee.

¹⁴A'ere 'ã ereko esage futat. Emu'jara 'gã je'eg imũ etee futat 'ã ereko. A'ea mama'e a'je are etee futat ako ore ene mu'ei ikue. A'eramũ ene 'awamũ aipoa mama'e rerowiaa etee te ekou. ¹⁵Enewujawe 'ã ojemu'e Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramũ 'ã ene 'ga je'ega kwaapa katu katu futat. Jarejuwarete 'ga je'eg are jarejemu'e re jane 'ga remifutara kwaawi, "aejekatu'oga Janeruwarete 'ga afutat" 'ea 'ã erekwaap. "Jejui Kristu 'ga werowiar ire, ae katu'ok" 'ea 'ã erekwaap nanẽ nũ. ¹⁶Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gã nupe rakue. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane mama'e a'je kwaawi. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane jarejeapyoramũ jaretywer are. A'eramũ jane jaretywera reru'arasiga, jarepoia jui. 'Ga je'eg are jarejemu'e re jane 'ga remifutara kwaawi. ¹⁷Aipoa 'ga je'ega kwaaw ire taetu 'ga remiayuwa 'gã neko esagei 'ga upe. Mama'e esagea etee futat iapou ajemogyau 'ga je'eg imũ etee futat. Tekotee 'gã nanẽ imu'jau ee nũ.

4 Morogyta esagea etee ki emome'u ekou 'gã nupe najuejue etee, a'e je enee, ki Timoteo. Jarejuwarete 'ga remianuwamũ je 'i enee, Jejui Kristu 'ga remianuwamũ nanẽ je 'i enee nũ. Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri ojewya nũ, 'wyrirareteramũ ae upe. Aipoa 'ara rupi nipo 'ga ae resaka 'ũina. Amanũ ma'efera 'gã nanẽ nũ nipo 'ga imũ'jãu tywy awi imowywya wowase. Najuejue etee futat nipo 'ga jane resaka 'ũina. A'eramũ futat nipo 'ga ae mepyau, ae rekwawera mepyau ae upe. 'Ga rerowiaaramũ jane 'ga je'ega renuwi jarejemogyau. A'eramũ 'ga jane monou jane mogyau ojepyri. Poromũ futat janerepya. 'Ga rerowiare'ema 'gã nuenuwi futari 'ga je'ega ajemogyau. A'eramũ nipo 'ga 'gã monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Poromũ futat 'gã nepya. ²A'eramũ je 'jau enee: Morogyta esagea ki emome'u pãwẽ pãwẽ 'gã nupe, a'e je enee. "Werowiarãmũ Jejui 'ga ae katu'ogi", ere ki ewau ekou 'gã nupe. "Werowiaara 'gã 'ga weroo ywag ipe ojepyri", ere ki 'gã nupe. "Werowiare'ema 'gã te ajee 'ga omoukat mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau ki ene imome'wau 'gã nupe. Aipoa ki emome'u 'gã nupe najuejue etee futat. Ee iporenuwiwet ma'e 'gã nupe, ee iporenuwiwere'ema 'gã nupe nanẽ nũ 'jau. Mama'e tywera apoara 'gã nupe ki ere: "Mama'e tywera apoa nia'wyrri Janeruwarete 'ga upe", ere ki 'gã nupe. "Au'je mama'e tywera apo re", ere ki 'gã nupe. "Pejemogy esage ki 'ga upe", ere ki 'gã nupe, efuakaramũ. Jarejuwarete 'ga je'eg are 'gã mu'jau ekou. 'Gã amũ nipo

ikwaape'ema. A'eramũ ene 'gã mueapyou esage ee.

³Anure nipo 'gã porenuwiwere'emamũ 'ga je'eg a'je are. A'eramũ nipo 'gã wemifutara etee iapou. Morogyta tee are te nipo 'gã ojemu'jau. A'eramũ nipo 'gã morogyta ymaner are moromu'jara 'gã majatykau ojee. Niporenuwiweri 'gã morogyta a'je are. ⁵A'ere 'ã ene nanarũi, ki Timoteo. E'akwaaw imũ ki eata ekou kwe pe. Ejemouag iki ekou ejereko tywera upe, mama'eay upe 'jau. Morogyta esage mome'wara 'ã ene. A'eramũ ki ene ewau kwe pe ekou morogyta esage mome'wau 'gã nupe. Ymã te ako Janeruwarete 'ga ene mu'emi ene moporowykyaukaa ojeupe ikue. A'eramũ ene 'awamũ ewau 'ga porowykyta etee futat iapou ekou 'ga upe. 'Ga remifutara apou katu katu futat 'ga upe, imateepapa katu katu futat 'ga upe.

⁶Je naporowykyu'jawi 'awamũ. Anurenure'i nipo 'gã nuri je jukau. Owa'em ja'wyja'wy 'gã je jukaawa upe 'awamũ. ⁷Aapopap katu katu je, nan iki eapo, jee 'jawera. Naetygi'i futari je ape. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat ako je oi kwe pe mama'e apou ikue. A'eramũ 'gã je rereko tyweaete agawewi ikue. A'etea je napoiri futari Jejui 'ga rerowiar awi ikue. ⁸A'eramũ nipo 'ga ojepyri je wa'emamũ Janejararete 'ga 'jau jee: "Je 'ã amuesage ene imogou. A'eramũ ene 'awamũ ejesagesageramũ jee", 'jau nipo 'ga jee 'gã nowase ywag ipe. Wowase ae majatykaaw ipe nipo 'gã aipo 'jau jee. Janejararete 'ga 'ã esagesage futat. Janereko esagea 'ga wesak katu katu futat. 'Ga 'ã jane kwaap. A'eramũ nipo 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe: "Je 'ã akatu'ok pẽ, pẽ muesageu pẽ mogyau. A'eramũ pẽ 'awamũ pejesagesageramũ pejemogyau jee", 'jau nipo 'ga wemiayuwamũ jatee. Naje upe etee rũi nipo 'ga aipo 'ga 'i. Ojewyra rapesakara 'gã nupe nanẽ futat 'ga 'i nũ: "Ene 'ã eneresagesage jee", 'jau nipo 'ga 'gã nupe. Ojee iporomutat ma'e 'gã nupe juejue futat aipo 'jau.

"Ejor iki kamẽsĩete", 'ga 'eawet

⁹Ejor iki je resaka kamẽsĩete, ki Timoteo. Jeirũ 'gã oopap je wi ai'i. ¹⁰Demas 'ga okaraemã mono'og are etee ea'at. A'eramũ 'ga weateeramũ je wi. Ajepeja amunaw ipe 'ga oi je wi, Tesarũn ipe 'ga oi je wi. Kresẽte 'ga awau Garasi wyy pe. Tito 'ga awau Dalmaçia wyy pe. ¹¹Tikiku 'ga te aje je omono Efesu pe ai'i. Luka 'ga etee akou 'au je pyri. A'eramũ ene ewau Maku 'ga rekaa. A'eramũ ene 'ga rekoa 'ga rerua jee 'au, je poaawamũ. ¹³Pejẽjua ki jeraity poakuwuua perut jee. Troate pe je ejari ai'i, Kapu 'ga rog ipe ai'i. A'eramũ pẽ erua jee. Teka'arana je afutat te'ĩina. Wyrri are ikwasariapyrera taetu je afutat te'ĩina. A'eramũ ki pẽ erua jee.

¹⁴Itaju are oporowyky ma'e 'ga je rereko tywerete ikue, Aresãri 'ga ikue. Anure te nipo Janeruwarete 'ga je repyari. ¹⁵A'eramũ ki ene ejea'gwau 'ga wi. Kasi a'e pe 'ga ene rereko tyweretei ne nũ. Nafutari 'ga janeporogytaa.

¹⁶Wyrriara 'ga upe 'gã amũ je rerur ypyrauwe futat 'gã jẽpe'apawi je wi ai'i. Nitywi'i futari 'ga amũ "nuapoi 'ga mama'e tywera" 'gã nupe 'jara 'ga amũ je pyri ai'i.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã miamũ futat ojepe'aupap je wi. A'ere je nafutari Jarejuwarete 'ga 'gã nereko tywera ee. "Erereko tywet kasi 'gã je rejaawer are ne, Kiapi'ni", a'e je 'ga upe. ¹⁷ A'ere 'ã Janejararete 'ga te 'ga rekoi je pyri. A'eramũ 'ga je jukaukare'ema 'gã nupe. Opãjã 'ga amut jee. A'eramũ je tewau morogyta esage mome'waupap judeue'ema 'gã nupe kwe pe ikue. A'eramũ 'gã kwaiwete je rerekou tyweaete ikue. "Siesak 'ga poira Jejui 'ga mome'u awi 'jau", 'jau 'gã ajaupe ikue numiamũ. ¹⁸ A'ere nipo Janejararete 'ga je a'gui 'gã nui. Anure nipo 'ga je rerawau peu ojeypyri, ywag ipe. A'eramũ 'gã je pyyke'ema futat. Ma'eramũ 'ã jane 'i 'ga upe: "Ene 'ã pãjēreteretea. Ene 'ã eneresagesage", jane 'i Jarejararete 'ga upe jepi. Namutamutar iki sa'e 'ga upe jarejemogyau.

¹⁹ "Jarujete te pēē? e'i Paulo 'ga pē nupe ai'i", ere ki jarepytuna 'gã nupe. Prisira ēē, Akira 'ga, Onesifuru 'ga pytuna 'gã. Mīmera 'gã nupe je teje'ega monoi 'gã futaa. ²⁰ Erasto 'ga opyta Korītu pe ikue. Trofimũ 'ga ojero'wu. A'eramũ je 'ga rejaa Miretu 'jaw ipe ikue.

²¹ Kamēsīete ejoriweramũ ejua kamēsīete je resaka. 'Ara ro'ysagũũ renunewe ki ejot je resaka.

Janerewirera 'gã, Jejui 'ga rerowiaara 'gã juejue oje'ega monou enee, ene futaa. Eupuru 'ga, Prutēti 'ga, Lino 'ga, Krautiu 'ga, tekotee 'gã nanē nũ. Mīmera 'gã oje'ega monou enee, ene futaa.

²² Afutat je Jarejararete 'ga rekoa ene pyri, ki Timoteo. 'Ga resagea pē nerekoa nanē je ifutaa nũ.

Kweramũ etee jeremimome'ua.

Tito

Tito 'ga nanē Paulo 'ga remimu'efera nū. A'eramū Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga upe rakue. 'Ypō'ō me Tito 'ga rekoramū Paulo 'ga ka'arana kwasiari 'ga mu'akwaapawamū mama'e are. Na'ga etee rūi ikwasiaa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramū 'ga ikwasiaa imonou 'ga upe rakue.

¹ Je Pauloramū ka'arana akwasiat imonou enee, ki Tito. Janeruwarete 'ga remiayuwa je. Jejui Kristu 'ga je mono kwe pe oje'ega mome'waukaa 'gā nupe ikue. Ymā te ako 'ga jemuēmi werowiare'ema 'gā nui ikue, je mogou omome'waramū 'gā nupe ikue. Jarejuwarete 'ga remimū'ēmera 'gā nupe omome'waramū ako 'ga je mogoi ikue. "Emu'e 'gā je ree, je rerowiar ywyapiukaa 'gā nupe", 'jau Jejui 'ga jee ikue. "Jeje'ega a'jea futat. A'eramū ene jeje'eg a'je are etee 'gā mu'jau", 'jau 'ga jee ikue. ² A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega. Ni'mea'uweri 'ga. A'eramū jane a'jea futat 'ga rerowiaa. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue, ywy apoe'emaue rakue: "Teja'yra 'ga rerowiaaramū je 'au futat 'gā muri 'gā mogyau tejeypyri nakwaparimū warāu rūi", 'jau 'ga ojeupe rakue. Aipo 'ea jane 'ā sirowiat jarejemogyau. ³ Ymā te 'ga aipo 'jau rakue. A'ere 'ga 'awamū je monoi wemifutara 'ara rupi imome'waukaa jee: "Wa'yra 'ga rerowiarāmū 'ga ae katu'ogukari wa'yra 'ga upe. A'eramū nipo 'ga ikatu'ogipyrrera 'gā nerawaukaa oje'wyr ipe", 'jau je 'ā tekou imome'wau. Janeruwarete 'ga ae katu'okararetea. 'Ga futat je monou aipo mome'waukaa pāwē pāwē 'gā nupe. A'eramū je 'ga je'eg imū etee futat tewau imome'wau kwe pe 'gā nupe ikue.

⁴ Ene upe je ka'arana kwasiari, ki Tito. Jejui Kristu 'ga 'ā jane sirowiat. A'eramū ene jera'yra 'jawe ekou jee. Ku'jywa 'ga 'ā Janeruwaretea futat. 'Ga ra'yra 'ga 'ā, Jejui 'ga ae katu'okara. 'Gā nesagea ene rerekoa je afutat, ki Tito. Ene mopy'ata'waa nanē je afutat nū.

Kreta pype Tito 'ga reko

⁵ Peu jarekou ako jane jareporowykya nimateepawi ai'i. A'eramū ako je ene momytau 'ypō'ōūū pype ai'i, jareporowyky mateepaawamū ako je ene momytau peu ai'i. "Au etee eko ra'ne. Nimateepawi we jane jareporowykya, 'au Kreta pe", 'jau ako je enee ai'i. "A'eramū ene ewau kwe pe amunawa moyka 'ga amū ene imogou 'wyriaramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nupe", 'jau je ako enee ai'i. A'eramū ki ene, 'ga amū mogo enune, ejea'aramū jeje'eg are. "Ako esage ma'e 'ga etee futat ene imogou 'wyriaramū 'gā nupe", 'jau ako je enee ikue. A'eramū je 'awamū imonou'japa ikwasiaa ka'aran are enee aipo 'jau etee futat nū. ⁶ "Nia'wyr 'ga", 'ga upe 'gā 'eramū kasi eremogo 'ga 'wyriaramū 'gā nupe

ne. Ako esage ma'e 'ga etee futar iki emono imogou 'wyriaramū 'gā nupe. Aipo 'ga remirekoa ki majepe'i etee futat. 'Ga ra'yra 'gā nanē ki Jejui 'ga tuerowiat nū. A'eramū ki 'ga ra'yra 'gā ojeupe 'ga je'egamū 'ga je'ega renupa etee. A'e 'gā naerofeni futari. Nitywi futari nipo 'ga amū erofen ma'eramū: Erofen 'ga ra'yra 'gā 'jara 'ga amū nipo nitywi futari.

⁷ Jejui 'ga rerowiaara 'gā 'wyriara 'gā Janeruwarete 'ga porowyky rerekwara futat. A'eramū 'gā a'eramū namama'e tywera apoara rūi futat. Ojee ojerowiaraip ma'e 'gā kasi eremono 'gā nupe ne. Imara'ne ma'e 'gā kasi eremogo 'gā nupe ne. Kawīajaiwa 'wara 'gā nanē ene imogowe'em nū. Ajanupāara 'gā, ka'aranūū mono'og are etee ea'at ma'e 'gā. Mīmera 'gā nanē kasi eremogo 'gā nupe 'wyriaramū ne. ⁸ Oje'wyr ipe 'gā mo'wy'wyara 'gā, mama'ea ajaupe imonoara 'gā. Mama'e esage apoara 'gā. Mama'e tywera apo awi oje-mu'akwaap ma'e 'gā. Janeruwarete 'ga remifutara apoara 'gā. Mīmera 'gā etee ki emogo 'wyriaramū 'gā nupe. ⁹ Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'eramū 'gā 'wyriara 'gā Janeruwarete 'ga je'eg imū etee futat aje-mogyau mama'e apou. Jejui 'ga je'ega nanē a'jea futat nū. A'eramū ki 'wyriara 'gā 'gā je'eg imū etee futat 'gā mu'jau, Jejui 'ga rerowiaara 'gā mu'jau. A'eramū 'gā a'jea futat ojemogyppyka Jejui 'ga ree, 'ga je'ega kwaaw ire. A'eramū nipo 'gā aku'iramū akou 'ga ree. A'eramū 'gā 'ga rerowiar awi opoire'ema futat. 'Gā amū te nipo ajee 'ut 'gā mu'jau tywet morogyta are. Namu'ei 'gā 'gā mama'e a'je are. A'eramū ki 'wyriara 'ga toje'eg 'gā nupe: Neremu'earūi 'gā mama'e a'je are. A'eramū ene 'gā mu'javarūe'em, te'i ki 'ga 'ga upe. A'eramū nipo 'ga aipoa ojeupe 'ga 'eramū maran gatu opoire'ema otywer awi.

¹⁰ Kwaiwete 'gā Jejui 'ga rerowiarai rakue numiamū. A'ere 'gā 'ga rerowiaraiwi etee. 'Awamū 'gā nuenuwi futari Jejui 'ga je'ega. Nopoiri futari 'gā janepy remimome'ufer awi. Morogyta ymaner are etee futat 'gā 'gā mu'ei ajemogyau. Ymā te janepy jemogyi Moisesi 'ga je'eger imū etee futat rakue. A'ere jane 'awamū jane jemogyi Jejui 'ga je'eg imū etee futat. A'ere 'gā amū 'i 'gā nupe: "Naani. Peapo awi nanuara. Moisesi 'ga je'eg imū etee futar iki peko", 'jau futatee 'gā 'gā nupe 'gā moryteeu. ¹¹ A'eramū ene 'jau 'gā nupe: "Peapo awi nanuara", ere ki 'gā nupe. "Au'je 'gā mu'e re morogyta ymaner are", ere ki 'gā nupe 'gā momika. Kasi a'e pe 'gā 'gā moryteei, 'gā pytuna 'gā neewe ne.

A'eramũ enuparera 'gã 'jau ajaupe ne: "Awýja sipo morogyta a'je omome'u janee?" 'jau 'gã ajaupe ne. "I'me nipo 'ã Paulo 'ga akou janee", 'jau 'gã ajaupe ne. Nokwaawi 'gã morogyta a'je mome'wara 'ga. "Mõ 'ga gatu nipo morogyta a'jea omome'u akou janee?" 'jau 'gã ajaupe ne. A'eramũ 'gã amũ opoia Jejui 'ga rerowiar awi ne. Najemuaemi morogyta 'me mome'wara 'gã ajuee. Ka'aranũ are etee te 'gã jemuaemi. Ka'aranũ mono'og are etee te 'gã jamu'ei. A'eramũ ene 'gã monika esaka nanuar awi.

¹² Ymã te Kreta pewara 'ga amũ, ipojeuwipyra 'ga amũ, opytuna 'gã mome'wau rakue. "Ypõ'õũ pypewara 'gã najuejue etee futat i'me ma'ea. Imara'ne ma'e 'gã nanẽ nũ. Iwewue ma'e 'gã nanẽ nũ. Nipy'araypari agawewi 'gã. A'tea 'gã ojemi'waruwarete futat", 'jau 'ga opytuna 'gã mome'wau rakue. ¹³ A'jea futat 'ga remimome'ufera. Peuwara 'gã nia'wyrĩ futari. A'eramũ ki ene 'jau 'gã nupe: "Au'je mama'e tywera apo re. Pe-poit pejetywer awi", ere ki 'gã nupe eje'ega moywrafe-na'i futat. A'eramũ nipo 'gã aipo ojeupe 'eramũ opoia otywer awi. A'eramũ nipo 'gã Jejui 'ga rerowiaa ete nũ. ¹⁴ "Peapyaka kasi morogyta ymaner are", ere ki 'gã nupe. "Peapyaka awi Jejui 'ga rerowiar awi opoit ma'e 'gã je'eg are ne", ere ki 'gã nupe. "Au'je pejeapyaka re 'gã 'me are", ere ki 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'gã 'me rerowiaru'jape'ema. ¹⁵ Esage ma'e 'gã nipo ea'at mama'e esage are etee futat. A'ere nipo ia'wyrẽ'ema 'gã mama'e tywer are etee 'gã nea'aramũ. 'Gã Janeruwarete 'ga rerowiare'ema. A'eramũ 'gã mama'e tywer are etee wea'aramũ ajemogyau. Ymã 'gã 'ã mama'e esage apo kwaawi futari rakue. A'ere 'gã mama'e tywera etee iapoi. 'Awamũ 'gã nokwaawu'jawi futari mama'e esage apoa. Apokwaap 'gã mama'e tywera apoa. ¹⁶ "Jarejuwarete 'ga je akwaap", 'jau futatee nipo 'gã. A'ere naani. Nuenwi futari 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ 'gã na'ga remiayua rui. Imara'ne ma'e 'gã. A'eramũ 'gã mama'e esage apowarũ'em futat. A'eramũ 'gã a'eramũ a'je'em are etee ajamu'jau.

Jarejuwarete 'ga remifutar are ki emu'e 'gã

2 A'ere 'ã ene nanarui, ki Tito. Jarejuwarete 'ga je'eg are etee futat 'ã ene 'gã mu'jau, Jejui 'ga rerowiaara 'gã mu'jau. Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'eramũ ene a'e are etee futat 'ã 'gã mu'jau. "Janeruwarete 'ga je'ega a'jea futat. A'eramũ ki pẽ 'ga je'eg imũ etee futat pejemogyau esage", 'jau ki ene 'gã nupe. ² Ene 'ã 'gã nupe oje'eg ma'eramũ. 'Gã 'ã Jejui 'ga rerowiaara yaua. 'Awamue te 'ã 'gã Jejui 'ga rerowiari rai'i. Nokwaawi we 'ã 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ ene 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are. Sawa'efera 'gã we futar iki emu'akwaap aipo are. "Kawĩajaiwa kasi pe'u ne", ere ki 'gã nupe. "Pejemuarũ ki pejewau pejeporogytau 'gã nupe. Nakunumi arui pẽ. Sawa'ea pẽ. A'eramũ pẽ pejemuwapia futat pejeporogytau 'gã nupe", 'jau ki ene 'gã nupe. "Pejemu'akwaaw iki pejemogyau mama'e tywera apo awi. Perowiar iki Jejui 'ga", ere ki 'gã nupe. "Pejuka esage ki pejemogyau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee", ere ki

sawa'efera 'gã nupe. "Mama'e tywera pejejeupe ije-saukaramũ kasi pepoit Jejui 'ga rerowiar awi ne", ere ki sawa'efera 'gã nupe.

³ Wãiwĩmera 'gã nanẽ ki emu'akwaap ee nũ: "Pe'je pejemogyau esage Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee. Pejuago'o kasi ne. Pejekawĩajaiwa 'wawe'ema nanẽ pejemogyau. Mama'e esagea etee ki peapo 'ga upe. A'eramũ ipyaufera kũjã 'gã ojemu'jau ajemogyau pẽ nee mama'e esage pẽ iaporamũ", ere ki wãiwĩmera 'gã nupe. ⁴ "Pẽ futat ipyaufera 'gã pemu'e mama'e are. Pejuka esage ki pejemen are, pejeja'yr are nanẽ nũ, pe'je ki ipyaufera 'gã nupe", ere ki wãiwĩmera 'gã nupe. ⁵ "Pejemu'akwaaw iki mama'e tywera apo awi. Peko kasi pejemomena ne. Pejeje'wyrã mogatyrũ are etee pejemogyau pejeporowykyau. Pejemenã je'ega renupa etee. Nan pejemogyamũ nipo wã 'i pẽ nupe: Janeruwarete kã je'ega esage futat ra'e, te'i wã pẽneko esage resaka 'jau, pe'je ki ipyaufera 'gã nupe", ere ki wãiwĩmera 'gã nupe.

⁶ Kunumĩũ 'gã nanẽ ki emu'akwaap nũ. "Pejemu'akwaap pejemogyau mama'e tywera apoe'em are", ere ki 'gã nupe.

⁷ Ene futar iki ejeko esagea esaukat 'gã nupe, ki Tito. A'eramũ 'gã ene ree futat ojemu'jau. Ene resaka 'gã ene 'jawe etee futat tajemogy 'jau. Ejemuarũmũ ekou 'gã mu'jau. Morogyta esage are 'gã mu'jau ki eporogytau esage etee ekou. Ejemuawapia futat eporogytau 'gã nupe. ⁸ Morogyta a'je are etee futat ene 'gã mu'jau. A'jeteetewi ene imome'uramũ tekotee 'gã najane ago'oa'uweri. A'eramũ nipo jane ago'oarera 'gã ojenosõu ajemogyau ene wi mama'e esage ojeupe ene imome'uramũ.

⁹ Ajaupe oporowyky ma'e 'gã nupe nanẽ ki ere: "Peenuw etee ki pejerekwara 'gã je'ega. Pejeporowykyau esage 'gã nupe, 'gã nemifutar imũ", ere ki 'gã nupe. "Mama'ea eapo jee ojeupe 'gã 'eramũ ki najefuweri je ee nũ'ũ", ere kasi 'ga upe ne. ¹⁰ "Peje'wyrãra 'gã karaemã rerawawe'em nanẽ pejejeupe nũ", ere ki 'gã nupe. "Pejuka esage etee ki pejeara 'gã karaemã are. A'eramũ 'ga, 'esagesage je upe oporowyky ma'e 'ga', 'jau pẽ nupe. 'Namuna'ywa rui 'ga. Jeremiayuw esage 'ga te', 'jau nipo 'gã ojerowiaa pẽ nee. Pẽporowyky esage resag ire, 'Jeju 'ga rerowiaara 'ga. A'eramũ 'ga oporowykyau esage jee', 'jau nipo 'gã ojerowiaa pẽ nee. 'A'jea futat Janeruwarete 'ga je'ega. 'Ga 'ã 'gã katu'oka futat. A'eramũ 'gã natekotee 'gã 'jawe rui', 'jau nipo 'ga ojeupe, jane katu'okara 'ga ree wea'aramũ", 'jau ki ene 'gã nupe.

¹¹ Ymã te Janeruwarete 'ga 'i ojeupe rakue: "Jeporomutamutat je wyy pewara 'gã nee. A'eramũ je teporokatu'ogiweramũ 'gã nee", 'jau 'ga 'ã ojeupe rakue. "Gã katu'og ire 'gã tarut imogyau 'au tejepyri 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramũ 'ga wa'yra 'ga mua 'au wyy pe jane katu'ogukaa 'ga upe. ¹² "Jera'yra 'ga amanũ pẽ katu'okawamũ. A'eramũ pẽ 'awamũ 'ga rerowiaa. 'Ga rerowiar ire pejemogyawe'em 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe. A'eramũ pẽ 'ga rerowiare'ema 'gã nemifutara apowe'em. Pejemu'ak-

waap pejemogyau pejejetee mama'e tywera apoe'em are. Pejemogy esage etee. Jeje'eg imū etee pejemogyau mama'e apou", 'jau Janeruwarete 'ga janee rakue, jane mu'jau jane jemogy esage are rakue.

¹³Janeruwarete 'ga pājēeteetea futat tekotee 'gā pājē apyraapa. Anure nipo 'ga Jejui Kristu 'ga mojewya 'ga mua ywy pe nū, jane katu'okara 'ga mojewya nū. 'Ga rura rapesaka jarejemogyau. A'eramū jane 'ga jewyramū nipo jareku'iramū 'ga ree jarejemogyau. "Nitywi 'ga amū 'ga resage 'jawe", 'jau nipo jane 'ga upe. "Nitywi pājērete 'ga amū 'ga 'jawewara", 'jau nipo jane Jejui 'ga resaka, 'ga renyfuga 'ga ruramū. ¹⁴Jejui Kristu 'ga 'ā poromū ojejukaukat 'gā nupe ae katu'okawamū rakue. Amanū 'ga janetywera mepyaau rakue. Janetywera moiawamū 'ga manūi janee rakue. Amanūmū 'ga jane pireita janetywer awi rakue. Amanū 'ga wemiayuwamū jane muawamū ojeupe rakue. Mama'e esage apoaramū jane jemogy 'ga afutat. A'eramū 'ga amanūmū jane mogyaau mama'e esage apoaramū.

¹⁵Jejui 'ga rerowiaara 'gā emu'e aipo are, ki Tito. Mama'e esagea etee ki eapoukat 'gā nupe. Mama'e tywera 'ga amū iaporamū ki ere 'ga upe: "Aipoa nia'wryri Janeruwarete 'ga upe. Peapo awi nanuara", ere ki 'ga upe. Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee ene rekoramū 'gā ene ago'wawarū'em.

Mama'e esage apo are ki emu'e 'gā

3 Emuea'ar iki Jejui 'ga rerowiaara 'gā jeje'eg are. "Peenuw iki 'wryriarete 'ga je'ega", ere ki 'gā nupe. "'Wryri'ri 'ga je'ega nanē ki peenup nū. Mama'e esagea eapo jee ejeupe 'ga 'eramū iapou etee futat 'ga upe", ere ki 'gā nupe. ²"Peago'o nanē kasi 'gā amū pejemogyau ne. Pejemara'ne'emamū nanē pejemogyau. Pejejekau esage nanē pejejee najuejue etee nū. Pejeta'waramū pejemogyau 'gā nupe najuejue etee", ere ki 'gā nupe. ³Ymā te ako jane Jejui 'ga rerowiaare'ema 'gā 'jawe etee futat jane jemogyi ikue. Jejui 'ga rerowiare'ema janetywereteramū jarejemogyau. Jare'akwaawe'emamū ako jarejemogyau ikue. Nianuwi futari ako jane 'gā amū je'ega ikue. Jarejuwarete 'ga je'ega miamū ako jane ianupe'ema ikue. Jarejemifutar imū etee futat ako jarewau mama'e apou ikue. Jarejee etee ako jarejea'aramū ikue. Jarejeupi etee futat ako jarewau jarejemaku'iu ikue. Jaremaran'neramū ako jarejemogyau 'gā nee ikue. 'Gā nanē ako amara'neramū jane ree ikue nū. 'Ga karaemā resakawe ako jane 'jau jarejeupe ikue: "Maran ajee je jēmī najetywi nanuara pyu 'ū?" 'jau ako jane jarejemogyau jarejeupe ikue. ⁴A'ere ako Janeruwarete 'ga 'awamū 'ga jekwaawukari janee ai'i. Janeruwarete 'ga 'ā jane katu'okararetea. Esagesage te 'ga. Iporomutat te 'ga jane ree najuejue etee. ⁵Ajemuaēm te 'ga jane ree. Najaneremiapofer esage are rūi futat 'ga jane katu'ogi rakue. Ajemuaēm te 'ga ae ree. A'eramū 'ga a'eramū jane katu'oka. Werowiamū Jejui 'ga jane katu'ogi jane pireita janetywer awi. Sā'ā ae u'ar yau ma'eramū mama'e tywera apoe'ema. Nan tee futat jane jemogyi 'ga rerowiar ire, 'ga jarepirei re. A'eramū

jane u'ar yau ma'e 'jawe jarejemogyau 'ga rerowiar ire 'ga upe. Jarey awi jare'aa ypy jane jarejuwa 'ga ra'yra futat. A'ere jane Jejui 'ga rerowiar ire u'aru'jap ma'e 'jawe nū. A'eramū futat Jarejuwarete 'ga ra'yramū jarejemogyau. Wa'yrarete 'ga rerowiaaramū 'ga jane mogyaau wa'yramū. 'Ga 'Agesagea jane mogyaau 'ga ra'yramū 'ga upe. 'Awamū 'ga U'agesage mua janee.

Nakate'emi futari Janeruwarete 'ga janee. Mama'e esage te 'ga amut janee. U'agesagea miamū futat 'ga amut janee, Jejui Kristu 'ga jane pirei re. Meewei a'eramū miamū 'ga 'Agesagea jane monoi jane katu'oka jane rerekou. ⁷Janeruwarete 'ga iporomutat nanimime jane ree. Ipota'wa 'ga akou janee. A'eramū 'ga jane katu'ogukaa Jejui 'ga upe. Jarekatu'og ire jarejemogyau iky'ae'ema 'jawe futat 'ga upe. A'eramū nipo 'ga 'jau janee: "Pēē 'ā pēnesage jee. A'eramū nipo je anure pē mua 'au tejeypyri pē mogyaau nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau nipo 'ga janee. A'eramū jane 'ga pyri jareo rapesaka jarejemogyau. ⁸A'jea futat jeremimome'ua.

A'eramū ene Jejui 'ga rerowiaara 'gā mu'jau najuejue etee futat aipo are. A'eramū 'gā mama'e esagea etee iapou ajemogyau. Mama'e esagea etee iapo re nipo 'gā jopoari ajemogyau.

⁹Amumera 'gā Jarejuwarete 'ga je'eg are ajamueara te. A'ere kasi 'gā ereje'egauwar ine. Opytunera 'gā je'ege are 'gā jamuei. Moisesi 'ga remikwasiarer are nanē 'gā ajamue nū. Ajamue ekoete futat 'gā ajemogyau. A'eramū ene 'ga je'eg are eapyakawe'em.

¹⁰Amumera 'gā nipo Jejui 'ga rerowiaara 'mea te. 'Gā nipo ajamu'jau mama'e amutee are. "Simojo'ok 'gā ajau jarejee 'jau", e'i te nipo aipo 'gā. A'eramū ki ene eje'ega moywyradena nanuara 'gā nupe, 'gā momika nanuar awi: "Au'je 'gā mu'e re mama'e tywer are", ere ki 'gā nupe. 'Gā pige'emamū, eje'ega moywyradenu'japa 'gā nupe nū. Mukūi etee eje'ega moywyradena esaka 'gā nupe. Jui 'gā pige'emamū ekou'jape'ema 'gā nee. ¹¹Aipo 'gā nia'wryri futari. Opoit futat 'gā mama'e esage apo awi. 'Ga nemiapofet tywera resag ire ene 'gā kwaapa. "Nia'wryri futari 'gā na'e", 'jau ki ene 'gā jekatu'oge'emamū.

¹²Anurenure'i te nipo aje je kūima'e 'ga amū monoi peu ene py'rau. Maranamū nipo Artemas 'ga. Maranamū te nipo Tikiku 'ga. Nakwaawi katu we je tejemimonorama 'ga. A'eramū ki ene ejeupe 'ga waēm ire ekwapa kamēsīete ajepeja amunaw ipe, Nikopo 'jaw ipe je rekoaa. Peu futat nipo je oi amana magwapa aipo amunaw ipe.

¹³Janepytuna 'gā amū nipo awau watau ene wi. A'eramū ene mama'e mū monou 'gā nupe 'gā nemirerooramū. Ajepeja 'ga rera Zena. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga, Zena 'ga. Ajepeja 'ga rera Apoua.

¹⁴Jarepytuna 'gā ki emu'e jarejemogy esage are. "Mama'e esagea peapo pejemogyau", 'jau ki ene 'gā nupe. "Pejekaraemā ki pemono amū ikaraemāe'ema 'gā nupe", ere ki 'gā nupe. "A'ere kasi pemono amū

iwewue ma'e 'gã nupe. Kasi a'e pe taetu 'gã wewue
jerani etee 'gã nee ne", ere ki 'gã nupe.

¹⁵ 'Auwara 'gã, je pyriwara 'gã, oje'ega monou enee,
ene futaa. Je naně teje'ega monou enee nũ. A'eramũ ki

ene oreje'ega mome'wau orejekoty'aawa 'gã nupe, Je-
jui 'ga rerowiaara 'gã nupe.

Jarejuwarete 'ga resagea ene rerekoa je afutat.
Kweramũ etee jeremimome'ua.

Firemõ

Ymã te 'gã jamuri wemifajamũ rakue. A'eramũ imuripyrrera 'ga oporowykyau akou amuarera 'ga upe. A'ere 'ga muarera 'ga nomepyi 'ga. 'Ga mojem'i'waa etee, 'ga muaityau etee nanẽ nũ. Amumẽ imuripyrrera 'ga amũ oka'jama amuarera 'ga wi. A'eramũ 'ga muarera 'ga oje'ega monou kwe pe 'gã nupe: "Jeremifaja 'ga oka'jam je wi. 'Ga resaka ki pepyyk 'ga jee, 'ga mua imojewya jee nũ", 'jau 'ga oje'ega monou kwe pe 'gã nupe. A'eramũ 'ga resakara 'gã 'ga pyyka, 'ga monou imojewya 'ga muarera 'ga upe nũ. A'eramũ nipo 'ga waẽm ire, 'ga muarera 'ga 'ga rerekou tyweaete, 'ga nupãnupãu, 'ga jukawaipa.

A'eramũ Paulo 'ga ka'arana kwasiaa imonou Firemõ 'ga upe. Firemõ 'ga remifaja 'ga oka'jam 'ga wi rakue. Oka'jam ma'e 'ga rera Onesimu. Oka'jam ire Onesimu 'ga awau owaẽma Paulo 'ga pyri. A'eramũ Paulo 'ga Jejui 'ga mome'wau 'ga upe. A'e renupawe 'ga Jejui 'ga rerowiaaramũ akou. A'eramũ Paulo 'ga 'ga monou imojewya 'ga muarera 'ga upe. 'Ga futat koa ka'arana ikwasiaripyrrera weroo ojara 'ga upe rakue.

1 Je Pauloramũ ka'arana akwasiat imonou enee, ki Firemõ. Timoteo 'ga ako je pyri. 'Ga 'ã janerewirera. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou ene upe. Ene 'ã orejekoty'aawa futat. Ene nanẽ 'ã eroporowyky ore 'jawe, Jejui 'ga mome'wau ore pyri. Eneroga pype Jejui 'ga rerowiaara 'gã ajatykau awau 'ga muorypa. A'eramũ ore 'gã nupe nanẽ ka'arana kwasiaa imonou nũ. Jarejenyra ãẽ upe, Afia ãẽ upe, nanẽ ore imonou nũ. Akipu 'ga upe, jarejepyri oporowyky ma'e 'ga upe nanẽ ore imonou nũ. Akipu 'ga nanẽ 'ã jane 'jawe futat ako ojemouaga oporowykyau. Mĩmera 'gã nupe ore ka'arana monoi ikwasiaa.

Je 'ã a'yi moromunepawa pype. Kwe pe ako je oi Jejui 'ga mome'wau ikue amunawa moyka ikue. A'eramũ 'wyriara 'ga je pyygukaa 'gã nupe, je m'ina je munewukaa moromunepawa pype. A'eramũ je ka'arana etee imonou ikwasiaa pẽ nupe.

³ Ku'jywa 'ga Janerewartea. Janejararete 'ga Jejui Kristua. 'Gã nesagea pẽ nerekoa je afutat. 'Gã pẽ mopy'ata'waa nanẽ je ifutaa nũ.

Firemõ 'ga

⁴ Jarejuwarete 'ga upe teje'egawe je teje'ega monou 'ga upe ene ree jepi. "Esage Firemõ 'ga ene rerowiaara", 'jau je 'ga upe ene ree jepi. ⁵ Tekotee 'gã ene mome'wau jee jepi. "Firemõ 'ga iporomutat Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee. Ipota'wa te 'ga 'gã nee", 'jau 'gã jee jepi. "Ga 'ã Jarejararete 'ga, Jejui 'ga werowiat a'jea futat" 'jau 'gã jee jepi, ene mome'wau jepi. ⁶ A'eramũ je 'jau Jarejuwarete 'ga upe ene ree jepi: "Taeapyo ki 'ga a'jea futat mama'e esagea ojeupe ene iapo are. Kristu 'ga ree ojemujat ma'eramũ ene mama'e esage etee iapou ekou oree. A'eramũ ki ene 'ga mueapyoukaa ee", 'jau je teje'ega monou 'ga upe ene ree jepi. ⁷ Jarejuwarete 'ga ree eporomutamũ nanimenime ekou. 'Ga remiayuwa 'gã nee nanẽ eporomutamũ nũ. Aipoa je maku'iu. Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ ore araku'iramũ ene ree najuejue etee. A'eramũ a'ea taetu

je mafuewerukaa jeporowyky are Jarejuwarete 'ga upe.

Onesimu 'ga

⁸ Awamũ je Onesimu 'ga mome'ui enee. Eneremifajamũ futat 'ga. Eneremimurera futat 'ga. A'ere 'ga eneje'ega nuenuwi tee rakue. A'eramũ 'ga 'ã oka'jama ene wi rakue. A'eramũ 'ga 'ua owaẽma jee 'au ai'i, Roma pe ai'i. Moromunepawa pype jerenaw ipe 'ga 'ua owaẽma jee. A'eramũ je tejeupe 'ga waẽmamũ Jejui 'ga mome'wau 'ga upe. A'eramũ 'ga 'ga rerowiaa ai'i. A'eramũ 'ga 'awamũ akou 'ga remiayuwamũ. A'eramũ je Jejui 'ga ree 'ga mu'e re 'ga ruwa 'jawe te'ina 'ga upe. A'ere je 'awamũ 'ga monoi imojewya ene upe nũ.

A'eramũ je 'awamũ 'jau ene upe: Je 'ã Jejui 'ga remi-monofera futat. 'Ga je'eg imũ etee futat ako je tewau 'ga mome'wau ikue. A'eramũ je 'jau enee: "Ojejuka esage werewi pa'ã 'ga 'ga ree nũ", 'jau je enee. A'ere je nomojejukaukari ene 'ga ree. 'Au etee tajejuka 'ga ree 'ga upe, a'e je numiamũ. Tepoaawamũ tareko 'ga, a'e je numiamũ. A'ere 'ã 'ga ene poaawa te. A'eramũ amunipo 'ã ene te eje'ega m'ina 'ga ree jee. A'eramũ je kweramũ 'ga monou enee. Ejejuka esage ki 'ga ree, a'e je enee 'awamũ. Je 'ã jesawa'e futat. Je 'ã Jejui 'ga je'ega mome'wara. A'eramũ 'ga rerowiare'ema 'gã je pyyka je m'ina 'au moromunepawa pype. A'ere 'ã ene jejekoty'aawa. Janeporomutat jane jarejuee jepi. A'eramũ je 'jau ene upe: Eneporomuorywiwet nipo je ree. A'eramũ ene epojejuka esageramũ 'ga ree, a'e je enee.

¹¹ Au te'ina je Onesimu 'ga resagi. Jejui 'ga rerowiar ire 'ga je poari futari. Mama'e esagea 'ga wapo kwaiwete jee, je poaawamũ futat. A'etea je 'ga omono enee. Jeporomutat je nanimenime 'ga ree. 'Ga oa je mu'arasig futat numiamũ. A'ere 'ga najeremimurera rui futat. Enema'ea futat 'ga. Ymã te 'ã 'ga eneremi-ayup tyweramũ 'ga rekoi rakue. A'ere 'ga 'awamũ eneremiayuw esagea futat. ¹³ Afutat je 'ga pytaa numiamũ, 'au moromunepawa pype tejepyri numiamũ. A'ere 'ã 'ga ene poaawa te. Mukuu ene rekoramũ amu-

nipo 'ā 'ga je poaa akou. A'ere 'ga najeremiayuwa rūi. Enema'ea te 'ga 'ā. A'eramū je 'ga momytawe'em eneremifutare'em imū. Peu 'ga reko futare'ema ki 'ga emut etee imojewya jee nū. A'e pe ene peu 'ga reko futaa peu etee futat 'ga mogou ejepyri. A'eramū je kamēsīete ki 'ga emut imojewya jee, 'jawe'em enee.

¹⁵ Ymā 'ā Onesimu 'ga ka'jami ene wi rakue. Ināinānīī etee 'ga rekoi mukuu ene wi. A'ere 'awamū 'ga oi ojewya ene pyri nū. 'Awamū nipo 'ga rekoi ene pyri futat. 'Awamū nipo 'ga noka'jamu'jawi ene wi. ¹⁶ Ymā 'ā 'ga eneremiayup teeramū 'ga rekoi rakue. A'ere 'ā 'ga 'awamū Jejui 'ga rerowiaaramū. A'eramū 'ga 'awamū janerewirera futat akou. Jeporomutat je 'ga ree. A'ere nipo ene te 'ga ree jeporomutara ereapyraap. Ene upe oporowyky ma'e 'ga te 'ā. Enerewirera nanē 'ga 'awamū nū.

¹⁷ Paulo 'ga jejekoty'aawa futat, ere 'ā jee jepi. A'eramū 'ā ene, ejepyri je oramū, je mua ejog ipe jepi. A'eramū ene nan tee futat Onesimu 'ga monou ejog ipe.

¹⁸ Maran gatu nipo 'ga eneka'aran epye'ema munuge'ema enepo pe rai'i. A'eramū ki ene 'ga amunug ire imonou inuga jeka'aran are. A'eramū je imepyau enee 'jau. ¹⁹ 'Awamū je ka'arana kwasiaawa ppyka tepo pe ikwasiaa enee: Je 'ā Paulo. Je futat tamepy enee 'jau. Aipoa je futat akwasiat ka'aran are inuga enee. Ymā te je ako Jarejuwarete 'ga je'ega

mome'ui enee ikue. A'eramū ene ako 'ga rerowiaa ikue. Je 'ga mome'ue'em ire amunipo 'ā nererowiari futari Jejui 'ga. Werowiare'em ire amunipo 'ā 'ga nene katu'ogi futari. Aipo are eja'aramū ekou. ²⁰ A'ere jane juejue Jejui 'ga rerowiari futari. A'eramū ene ejujukau esage Onesimu 'ga ree, jarejewirera 'ga ree. Aipo apo re je maku'i ape.

²¹ Ajemogypyk je ene ree, ki Firemō. Ejejuka esage ki Onesimu 'ga ree, a'e je enee. A'ere je tejeupe etee futat je 'i: "Firemō 'ga nipo ojejuka esage Onesimu 'ga ree. Je'eawera nipo 'ga wapyraap", 'jau je te'ŷina tejeupe. ²² Jarejuwarete 'ga upe 'ā pēē 'jau jepi: "Emo-moirukat 'gā Paulo 'ga wi", 'jau 'ā pēē 'ga upe pejeje'ega monou pejejemogyau je ree jepi. A'eramū nipo 'ga anure je monoukaa pē nesaka. A'eramū pēē jerupawa resaka jee.

²³ Epafrasi 'ga ako 'au je pyri moromunepawa pype. 'Ga nanē Jarejuwarete 'ga mome'wara nū. A'eramū 'gā 'ga ppyka imua im'ŷina 'au moromunepawa pype je pyri. 'Ga nanē oje'ega omono pē nupe pē futaa nū.

²⁴ Jepyuna 'gā nanē oje'ega omono pē nupe pē futaa nū. Maku, Aristaku, Demas, Luka. Mīmera 'gā oje'ega monou pē nupe pē futaa.

²⁵ Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga resagea pē nerekoa je afutat.

Kweramū etee jeremimome'ua.

Epyreu

'Ga amū 'awa ka'arana kwasiaa imonou judeu 'gã nupe, Jeju 'ga ree 'gã mu'jaawamū rakue. Nikwaawi jane ik-wasiaarera. A'ere na'ga etee rūi ikwasiari. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramū 'ga ikwasi-aa imonou 'gã nupe rakue. Judeu 'gã ner irūa epyreua.

Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga

1 Ymā Janeruwarete 'ga oporogyta oje'ega mome'wara 'gã nupe etee rakue. Mama'ea nanē 'ga iapou opājē mū ojee 'gã mueapyoukaawamū. Meeweī futat 'ga 'gã mueapyou oporogyta are rakue. Namueapyopawi 'ga 'gã ywawuje tee wemifutar are rakue. Ināinānīī etee ra'ne 'ga imome'wau 'gã amū nupe. A'ere 'ga anure ināinānīī etee oporogyta mū mome'wau 'gã amū nupe nū. Ojeupe 'ga porogytaaw-er imū etee futat 'ga je'ega mome'wara 'gã 'ga je'ega mome'wau ajemogyau janepyy 'gã nupe rakue. ² A'ere ako 'ga 'awamū 'ga je'egi wa'yrarete 'ga upe rai'i. A'er-amū ako 'ga ra'yra 'ga te jane mueapyou 'ga je'eg are ai'i. Nikwaawi futari jane Jarejuwarete 'ga rakue. A'ere jane 'ga ra'yra 'ga resakawe jane Jarejuwarete 'ga kwaawi. Mama'ea 'ga iapoukaa wa'yra 'ga upe rakue. Ywy, ywak, ipypewat. Mīmera 'ga wapoukat wa'yrarete 'ga upe rakue. 'Ga futat 'jau wa'yra 'ga upe rakue: "Anure nipo je ene mīi mama'e jarareteramū", 'jau 'ga wa'yra 'ga upe rakue. A'eramū nipo 'ga wa'yra 'ga mogou mama'e jarareteramū futat. ³ Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga esage 'Uwarete 'ga 'jawe etee futat. A'eramū jane Jarejuwarete 'ga resage kwaapa 'ga ra'yrarete 'ga resag ire. Oje'eg imū etee futat 'ga mama'e mo-gyaukararūmū imomyta. Kwat, jay, jaytata, ywy. Mīmera 'ga imogyau imomytaaw ipe etee futat. Amanūmū 'ga 'jau rakue: "Amanū je 'gã tywera mepyawamū. A'eramū je tejerowiaaramū 'gã tywera moia 'gã nui", 'jau 'ga ojeupe rakue. Janetywer are amanū re 'ga oferapa awau wapyka 'Uwarete 'ga pyri. 'Uwarete 'ga pājērete 'jawe etee futat 'ga. Aju'jawe etee futat 'gã. A'eramū 'ga awawarūmū wapyka 'ga pyri, 'ga jakwatawa katy.

Ywagipewara 'gã apyraapat

⁴ Ywagipewara 'gã ajemogyau Ku'jywa 'ga upe oporowyky ma'eramū futat. A'ere 'ga wa'yra 'ga mogoi 'wyriaramū oje'jawe. A'eramū 'ga ra'yra 'ga ywagipewara 'gã apyraapa futat. ⁵ Naywagipewara 'gã amū nupe rūi 'ga 'i: "Ene jera'yra. Je 'ā 'awamū ako eneruwamū enee", 'jau rakue. Wa'yra 'ga upe etee 'ga 'i aipo 'jau. Nay-wagipewara 'gã amū nupe rūi 'ga 'i: "Je 'ā ako eneruwamū.

Ene futat je amogo teja'yrareteramū", 'jau rakue. Wa'yrarete 'ga upe etee te 'ga 'i aipo 'jau rakue.

⁶ Ywy pe wa'yrarete 'ga mua Ku'jywa 'ga 'jau rakue: "Ywagipewara 'gã jera'yra 'ga tamuoryp 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue.

⁷ Ywagipewara 'gã nupe Janeruwarete 'ga 'i: "Je upe oporowyky ma'e 'gã. Ojeupe je je'eg ypyrauwe ywagipewara 'gã too kamēsīete mama'e apou je'eawer imū 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe. Sā'ā ywytu rura. Namutat 'ga opājē monoi 'gã nupe.

"Sā'ā tupā werawa. I'jawe 'gã awau kamēsīete 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe.

⁸ A'ere 'ga wa'yra 'ga upe 'ga 'i: "Ene je 'jawewara. A'eramū ene e'ŷina 'wyriarareter-amū ejemiayuwa 'gã nupe.

Nakwaparimū rūi futat e'ŷina 'wyriarareteramū 'gã nupe.

Mama'e a'jea etee te eremome'u 'gã nupe.

Mama'e tywera apoara 'gã etee ki ereko tywet 'gã ne-miapo tywer are.

⁹ Mama'e esage etee te 'ā erefutat.

A'eramū ene mama'e esage etee iapou.

Mama'e tywera 'ā nerefutari. A'eramū ene mama'e ty-wera apowe'em.

A'eramū je Eneruwareteramū ene pyrūmū ene mogou enepytuna 'gã 'wyriarareteramū, ene maku'iukaa",

'jau Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga upe.

¹⁰ "Ene futat ako ywya ereapo ikue, ywaga reewe ikue",

'jau 'ga wa'yra 'ga upe.

¹¹ "A'ere nipo anure eneremiapofera teepawamū.

A'ere ene neneteepawa'uweri futari nipo.

A'efer ipe etee futat nipo ene ekou.

Sā'ā taity ymanera toropawa. Nan futat nipo eneremi-apofera teepawamū.

A'ere ene neneteepawi futari nipo.

¹² Anure nipo ene ywy ymanera mojopy'rau ywy yau pyu.

Sā'ā ae taity ymana mojopy'rua taity yau pyu.

Nan futat nipo ene ywy mojopy'rau ywaga reewe.

A'ere ene neneteepawi futari.

Nene mojopy'rawi futari.

Neneymani futari nipo ene",
'jau Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga upe rakue.

¹³ A'eramū Janeruwarete 'ga 'jau wa'yraete 'ga upe nū:

"Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.

Enepājērete je 'jawe. A'eramū ene eapyka je yse katy.
Ene 'ā je omogo 'wyriarareteramū pāwēūjē etee futat 'gā nupe",

'jau 'ga wa'yraete 'ga upe rakue.

"Ene ree iporomutare'ema 'gā 'arimū nipo je ene magwawukari.

A'ere je iapoe'emaue eapyk 'au je yse katy",

'jau 'ga wa'yraete 'ga upe rakue. Naywagipewara 'gā amū nupe rūi 'ga 'i aipo 'jau rakue.

¹⁴ Maran sipo ywagipewara 'gā? 'Wyriaramū sipo 'gā ywy pewaramū janee Janeruwarete 'ga ra'yraete 'ga pyri? Naani. Ojeupe Janeruwarete 'ga 'eawer imū etee te 'gā mama'e apoi 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'gā mua ojeypyri oo ma'eramamū jane poawamū.

Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne

2 Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga ywagipewara 'gā apyraapa. A'eramū ki jane 'ga je'ega rerowiaa futat jarejemogyau. 'Ga je'eg imū mama'e apo re nipo jane jarepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. ² A'jea futat ymā ywagipewara 'gā Janeruwarete 'ga je'ega reruri imome'wau janepy 'gā nupe rakue. A'jea futat 'gā 'ea. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gā 'eawera renupare'ema 'gā nerekou tyweaete rakue. ³ A'ere ako 'ga 'awamū wa'yra 'ga muri janee ikue. A'eramū 'ga wa'yra 'ga jukaukaa kūima'e tywera 'gā nupe rakue. Janetywera mepyawamū 'ga ruwa 'ga 'ga jukaukari 'gā nupe rakue. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiare'em ire taetu jane rerekou tyweaete a'jea futat. "Tejerowiarāmū je pētywera moiri pē nui", 'jau 'ga janee amanūmū rakue. Janejararete 'ga, Jejui 'ga ra'ne futat imome'wau ojeypyriwara 'gā nupe rakue. "Pēkatu'okawamū je manūi" 'e mome'wau 'gā nupe rakue. A'eramū 'ga je'ega renupara 'gā imome'wau janee. "Pētywera moiawamū je ruri, e'i 'ga oree ikue", 'jau 'gā imome'wau janee. "Tejerowiaara 'gā nui je 'gā tywera moia, 'gā katu'oka. A'eramū nipo je anure 'gā nerawau ywag ipe tejeypyri, e'i 'ga oree ikue", 'jau 'gā imome'wau janee, jane mueapyou ee. "A'eramū nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiare'ema 'gā nerekou tyweaete", 'jau 'gā jane mueapyou ee. ⁴ Janeruwarete 'ga taetu aje 'ā jane mueapyoukat wa'yra 'ga je'eg are. "Mama'e a'jea etee jera'yra 'ga omome'u 'gā nupe", 'jau 'ga. A'eramū 'ga U'agesage mua wa'yra 'ga rerowiaaramū janee. A'e pyu jane jarejeapyoramū 'ga 'eawer are. Wemifutar imū etee futat 'ga U'agesage muri janee, aeremiapoe'ema apoukaa janee. A'eramū nipo esakara 'gā oporesagamū ajemogyau jane ree. 'Ga 'Agesagea nipo mama'e apoukaa janee. Mama'e a'jea wa'yra 'ga imome'ue'em ire amunipo 'ā 'ga U'agesagea namura'uweri janee wa'yra 'ga 'eawer imū.

Jejui 'ga rerowiaaramū jane

⁵ Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga mogoi 'wyriaramū wemiapoferamū janee. Aipoa je amome'u pē nupe. Naywagipewara 'gā amū rūi 'ga omogo 'wyriaramū. Wa'yra 'ga etee futat 'ga omogo 'wyriaramū wemiayuwamū janee. ⁶ Ymā te 'ga amū ka'arana kwasari ee rakue:

"Jeporesak tee je 'ā ywy pewaramū pē nee. Jarejuwarete 'ga remiapofera tywera 'jawe etee agawewi 'ā pēē.

A'etea 'ā 'ga ajemuaēm pē nee ywy pewaramū", 'jau 'ga ikwasiaa rakue.

"Ma'ja are sipo erejemuaēm ywy pewaramū 'gā nee, ki Ku'jyp? Nia'wyri agawewi 'gā.

A'etea 'ā erejemuaēm 'gā nee",

'jau 'ga ikwasiaa rakue.

⁷ "Naywagipewara 'gā pājē apyraapa rūi agawewi ywy pewara 'gā.

A'etea nipo ene anure 'gā muesageu 'gā pājēru ga ejeypyriwara 'gā 'jawe.

A'eramū nipo 'gā najuejue etee futat ywy pewara 'gā pojeupa.

⁸ Ene 'ā 'gā mogyau 'wyriaramū mama'e upe.

Tejemiapofera upe nipo je 'gā mogyau 'wyriaramū, 'jau 'ā ene rakue",

'jau 'ga ikwasiaa Jarejuwarete 'ga upe rakue.

Anure nipo 'ga jane mogyau 'wyriaramū mama'e upe wa'yra 'ga pyri. Kwat, jay, mama'eukwaap, ywagipewat. Mīmera wemiapofera upe nipo 'ga jane mogyau 'wyriaramū 'ga pyri. A'ere na'awauwe rūi jane jemogyi 'wyriaramū 'ga remiapofera upe. ⁹ Sikwaap futat 'ā jane 'awamū Jejui 'ga rekwawera. Janeruwarete 'ga Jejui 'ga mua 'au ywy pewaramū jane 'jawe rakue. A'eramū 'ga nanē ajemogou ipojeuwipyre'emamū rakue nū.

Ywagipewara 'gā pājē'wyri'i ako ma'e 'jawe nanē 'ga akou rakue nū. Ywy pewaramū jane 'jawe etee futat 'ga akou rakue. A'ere Janeruwarete 'ga poromutaramū jane ree. A'eramū 'ga wa'yra 'ga jukaukaa kūima'e tywera upe janetywera mepyawamū. Jane 'jawe akoe'em ire amunipo 'ā 'ga namanūarūi janetywer are rakue. A'ere 'ga jemogoi jane 'jawe ra'ne futat janetywera mepyawamū. A'ere Ku'jywa 'ga 'awamū jane ree 'ga manū re 'ga rerooi 'ga mogou ojeypyri nū, 'ga mogou ywagipewara 'gā apyraapa nū. A'eramū 'ga pyriwara 'gā 'awamū 'ga muorypa ajemogyau nū. A'ea jane 'ā sikwaap. ¹⁰ Ymā te Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue. 'Ga futat mama'e omogy. 'Ga futat erekwara nanē nū. Ma'eramū 'ā 'ga rea'aramū jane ree. "Tamogy tejemiapofera 'gā teja'yramū 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Anure nipo jera'yra 'ga rerowiaara 'gā jemomytuni kwaiwete. 'Gā juejue nipo je imogyau teja'yramū. Anure je 'gā muri 'gā mogyau 'au tejeypyri nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramū 'ā 'ga wa'yraete 'ga rerekou tywerukaa rakue, jane ree 'ga jukaukaa janetywera mepyawamū rakue. 'Ga futat Jejui 'ga wereko tywerukat ae a'wyre'ema upe. 'Uwarete 'ga remifutar imū etee futat Jejui 'ga mama'e

apoi. A'eramũ 'ga, 'ga remifutar imũ naně 'ga ojereko tywerukaa 'gã nupe nũ. Amanũ are 'ga janetywera moia jane wi werowiamũ. Jane wi janetywera moir ire 'ga jane mogyau Ku'jywa 'ga ra'yramũ. A'eramũ Jejui 'ga anure werowiaaramũ jane rerawau jane mogyau 'Uwarete 'ga pyri.

¹¹ Jejui 'ga jane katu'oka janetywer awi. A'eramũ 'ga wemikatu'ogeramũ jane mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramũ. A'eramũ 'ga Ruwarete 'ga Janeruwareteramũ naně futat nũ. A'eramũ nipo Jejui 'ga aku'iramũ jane ree.

“Agamũ jerewirera 'gã. 'Agamũ jerenyra 'gã”, 'jau nipo 'ga jane ree aku'iramũ. ¹² A'eramũ nipo 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

“Eneremiapofera tamome'u tejewirera 'gã nupe 'jau. 'Gã pype tekou tamuoryp ene eneremiapofer are 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe.

¹³ “Ajemogypyk je ene ree”, 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

“Au je reko! Tejuwarete 'ga ra'yra 'gã pyri.

Je pyri Jeruwarete 'ga 'gã murukari, 'gã nee teje-jukaawamũ”, 'jau 'ga akou.

¹⁴ Jarejuwarete 'ga ra'yramũ jane ywy pewaramũ etee futat. O'o ma'eramũ jarejemogyau wy ma'eramũ naně jarejemogyau nũ. A'eramũ Jejui 'ga ajemogou ywy pewaramũ jane 'jawe etee futat rakue. Ywy pewaramũ jane 'jawe ajemogou 'ga amanũmũ jane 'jawe. Ywy pewaramũ jane 'jawe akoe'em ire amunipo 'ã 'ga namanũi futari. Janeruwarete 'ga namanũi futari. A'ere Jejui 'ga jemogoi ywy pewaramũ jane 'jawe. A'eramũ 'ga amanũmũ rěwějěmĩ rai'i. A'ere 'ga manũi mama'eukwaawa 'wyriara mateepaawamũ. Mama'eukwaawa 'wyriara pãjě'okawamũ te 'ga manũi rai'i. Mama'eukwaawa 'wyriara ywy pewaramũ jane momawukaa. A'ea futat 'agamũ jane momap. A'ea futat ako jane ree iporomutare'emamũ. A'ere Jejui 'ga ipãjě'ogi amanũmũ rakue. ¹⁵ Ywy pewaramũ jane jarekyjau jaremanũ awi jarejemogyau. A'ere Jejui 'ga jane momapara pãjě'ogi. A'eramũ jane jarekyjau'jape'ema jaremanũ awi, jare-momapara pãjě'okara 'ga rerowiaaramũ. ¹⁶ Nay-wagipewara 'gã poaawamũ rũi Jejui 'ga ruri 'au ywy pe rakue. Abraão 'ga juapyreramũ jane poaawamũ te 'ga ruri rakue. ¹⁷ Ajemogou 'ga 'ã wewireramũ jane 'jawe futat rakue. Ma'eramũ 'ã 'ga janejemogy kwaawi a'jea futat. A'eramũ 'ã 'ga a'jea futat ajemuaëma jane ree. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ 'ga mama'e apou. A'eramũ 'ga akou Jarejuwarete 'ga upe oporogyta ma'eramũ jane ree. Ymã te mainana 'gã etee mama'e rerooi iapyau Ku'jywa 'ga upe rakue, opytuna 'gã tywera mepyau rakue. Mainana 'wyriararete 'ga etee te wyra ry rerawawarũmũ erosou Jarejuwarete 'ga mogytaawa my'ja'wi pype 'ga upe, opytuna 'gã tywera mepyawamũ rakue. A'ere ako 'awamũ Jejui 'ga jemogoi mainana 'wyriara remiapofera rekwaw ipe jatee ikue. Najukai futari 'ga wyra janetywera mepyawamũ. 'Ga futat ojejukaukaa 'gã nupe janetywera mepyawamũ.

¹⁸ Ywy pe 'ga rekoramũ mama'eukwaawa 'wyriara Jejui 'ga porowyky are oporomote'ariweramũ rakue numiamũ. A'ere Jejui 'ga nuapoi futari emifutar imũ mama'e tywera rakue. 'Ga maruukare'ema agawewi futat akou

rakue. A'ere 'ga jemouagi etee futat jupe rakue. Ma'eramũ 'ã 'ga nanuara kwaawi katu katu tãmějě. A'eramũ 'ga ajemuaëma jane ree. A'eramũ 'ga jane poararũmũ a'jea futat mama'eukwaawa 'wyriara jane rereko tyw-eramũ.

Jejui 'ga Moisesi 'ga retee

3 Jejui 'ga rerowiaaramũ pěě jejaap katu katu 'jawe jee. Kũima'eramũ pěě jerewirera 'jawe jee.

Kũjãmeramũ pěě jerenyra 'jawe jee. Pěě naně Janeruwarete 'ga pě pyrũmũ pě mogyau wemi-ayuwamũ rakue. A'eramũ ki pěě pejejeatee'emamũ Jejui Kristu 'ga wi pejejemogyau. Janeruwarete 'ga 'ga amut ywy pe ojee jane mu'jawamũ rakue. Mainana 'wyriararete 'jawewaramũ 'ga ruri jane mu'jau 'Uwarete 'ga ree. A'eramũ jane Jejui 'ga rerowiaa jarejemogyau. 'Ga Ruwarete 'ga naně jane erowiaa nũ.

² Ymã te Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga pyrũi ojeupe oporowyky ma'eramũ rakue. Moisesi 'ga mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat rakue. Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nerawau erekou jũ myter imũ rakue. 'Awamũ Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga pyrũi ojeupe mama'e apoawamũ. Moisesi 'ga 'jawe futat Jejui 'ga mama'e apoi 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee futat. ³ Ymã Moisesi 'ga reko! kũima'eeteeteramũ rakue. A'eramũ janepyy 'gã opojekuka esageramũ 'ga ree rakue. A'ere Jejui 'ga te kũima'eeteetea Moisesi 'ga apyraapa. A'eramũ ki jane 'ga muorypa jarejemogyau. Sã'ã 'oga apoararete 'ga resagea 'oga resage apyraawa. Nan tee futat Jejui 'ga resagea Moisesi 'ga resage apyraawi. ⁴ Oga apoara tywe'em ire amunipo 'ã 'oga naně nitywi nũ. Nawyri 'oga ojetee. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue. Iapoe'em ire amunipo 'ã nitywi futari mama'ea. ⁵ Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga remiayuwa a'jea futat rakue. Oporowyky 'ga a'jea futat Jarejuwarete 'ga upe rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega 'ga enupa a'jea futat rakue. Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee 'ga ojejukau esage rakue, 'ga je'ega mome'wau naně 'ga 'gã nupe rakue. Ymã Moisesi 'ga akou Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramũ rakue. A'eramũ 'ga Ku'jywa 'ga remiaporama mome'wau 'gã nupe rakue, 'gã mueapyou Jarejuwarete 'ga remiaporam are rakue. ⁶ A'ere Kristu 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yraretea. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga mogou 'wyriaramũ wemiayuwa 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'Uwarete 'ga remiayuwa 'gã nee ojejukau esage. 'Uwarete 'ga remifutar imũ etee futat Kristu 'ga ojejukau 'ga remiayuwa 'gã nee. Jane naně jarejemogyau 'ga remiayuwamũ. 'Ga ree jarejemogypyg awi jarepoire'em ire jane jarejemogyau 'ga remiayuwamũ futat. “Anure nipo je pě nerooi pě mogyau Tejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ warãu rũi futat” 'e rerowiar awi jarepoire'em ire jane jarejemogyau 'ga remiayuwamũ.

Wupaw ipe jane rerooawam

⁷Jarejuwarete 'ga remiayuwamū ki sienup 'ga je'ega jarejemogyau. Ymā te Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe ee rakue.

"Pejejeupe Ku'jywa 'ga je'egamū ki peenup katu katu 'ga 'eawera.

⁸Iapyajeawopytym ma'e 'jawe etee kasi peenup ne. Janepy 'gā oje'eganuwe'emamū 'ga upe rakue. A'eramū pēē pejejemogyawe'em 'gā 'jawe peje-je'eganuwe'emamū.

Amunawe'em ipe weroo werekoramū 'ā janepy 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega renupe'ema rakue.

Siesak Jarejuwarete 'ga remiapoā 'jau.

A'jea futat sipo 'ga jejukai jane ree u'eawer imū etee futat, 'jau 'ga rerowiare'ema 'gā ojeupe rakue.

A'eramū ki pēē pejejemogyawe'em jarepy 'gā 'jawe", 'jau 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga amū upe rakue.

⁹A'ere Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue nū:

"Kwarēta kwara magwapa agawewi 'gā ojeupe jere-miapofera resaka.

A'etea 'gā naje rerowiari futari ajemogyau.

A'jea futat sipo 'ga jejukai jane ree, 'jau etee 'gā ajaupe",

'jau Ku'jywa 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue nū.

¹⁰"A'eramū je temara'neramū 'gā nee. Nuenuwi futari 'gā jeje'ega.

Nojemogypygyi futari 'ga je ree.

¹¹A'eramū je temara'neramū 'gā nee.

A'eramū je 'gā monoukare'ema 'gā nupawa upe, 'gā nupe tejemimonorama ywy pe.

'Peu tepeo pejepytu'wau maruowajar awi 'jau, mara'ne awi 'jau' je'eawer ipe 'gā awawe'em.

A'ere 'ā 'gā naje rerowiari etee.

A'eramū jeje'ega rerowiare'ema 'gā awawe'em futat je'eawera ywy pe.

Mama'ea nanē je imonowe'em 'gā nupe te'eawer imū",

'jau 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukaa ee 'ga upe rakue.

¹²A'eramū ki pēē Jejui 'ga rerowiaaramū peje-jea'gwau Jarejuwarete 'ga rerowiar awi pejepoire'ema. Janeruwarete 'ga 'ā Okoeteete ma'ea. ¹³Pejejomogypygykaa 'ga ree pejeojere'emamū futat. "Sako esage 'ga upe 'jau. Sajemogypyk 'ga ree 'jau", 'jau pe-jeojere'emamū futat pejejemogyau pejejaupe. Aipo apo re nipo nepejomoryteeukari mama'e tywera upe, pejejopy'a moywrafenukare'ema jupe. ¹⁴Jejui 'ga rerowiaa ppy we jane jarejemogypygya a'jea futat 'ga ree. 'Ga ree jarejemogypygy awi jarepoire'em ire jane jarejemujaa Kristu 'ga ree. A'eramū ki jane jarepoire'ema 'ga ree jarejemogypygy awi jarejemogyauwe futat.

¹⁵Ymā 'ga wējēmī futat ka'arana kwasiaa ee rakue:

"Pejejeupe Ku'jywa 'ga je'egamū ki peenup katu katu 'ga 'eawera.

Iapyajeawopytym ma'e 'jawe te kasi peenup 'ga je'ega ne.

Janepy 'gā oje'eganuwe'emamū 'ga upe rakue.

A'eramū pēē pejejemogyawe'em 'gā 'jawe peje-je'eganuwe'emamū",

'jau 'ga ikwasiaa ee rakue.

¹⁶Ymā te janepy 'gā wapyakau futat Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue numiamū, Egitu ywy awi Moisesi 'ga reminū'ēmera 'gā nakue numiamū. A'ere 'gā anure Jarejuwarete 'ga je'eg are oporenuwiwere'emamū rakue. ¹⁷A'e are Janeruwarete 'ga amara'neramū 'gā nee rakue. A'eramū 'ga 'gā mogyaukaa 'gā mojewarau jū myter imū kwarēta kwara magwapa rakue.

Oje'eganuwe'emawer ipe etee futat 'gā opapa rakue.

Oje'eganuwe'emamū 'ga 'gā monoukare'ema 'gā nupe esaukaripyra ywy pe. "Naje rerowiari futari 'gā. A'er-

amū 'gā awawe'em ojeupe je'eawera ywy pe", 'jau 'ga rakue. ¹⁹A'eferupi tee aipo 'gā nosei futari Jarejuwarete 'ga ojeupe imome'upyrera ywy pe rakue. Nuerowiari futari 'gā Jarejuwarete 'ga. A'eramū 'gā awawarūme'em ojeupe 'ga 'eawera ywy pe.

4 'Awamū nanē Janeruwarete 'ga 'i janee nū: "Tejee ojemogypyk ma'eramū je pē muri tejupaw ipe.

A'eramū je mama'e monou pē nupe te'eawer imū etee futat", 'jau 'ga janee. A'eramū ki jane jarejemogypygya

a'jea futat 'ga ree. Kasi a'e pe 'ga najane monoukari wupaw ipe ne. ²'Awamū 'ā jane nanē Jarejuwarete 'ga

je'ega mome'u renupa nū, jarepy 'gā 'jawe rai'i nū, "Janeruwarete 'ga iporopoariwet pē nee" 'e renupa rai'i

nū. Janepy 'gā 'ga je'ega renupa tee rakue. A'ere 'gā nuerowiari 'ga rakue. A'e are Janeruwarete 'ga 'gā mo-

noukare'ema 'gā nupe u'eawera pype rakue. ³A'ere jane 'ga rerowiaaramū jane jemogypygyi Kristu 'ga ree.

A'eramū jane jaremanū re jarewau jarejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramū jane jarepy'ata'waramū jare-

jemogyau. A'ere 'ga werowiaare'ema 'gā nupe 'ga 'i: "Naje rerowiari pejepe pejejemogyau.

A'eramū je temara'neramū pē nee.

A'eramū je 'jau pē nupe:

Nepesei futari pejejeupe imome'upyrera ywy pe, 'jau je pē nupe",

'jau 'ga rerowiare'ema 'gā nupe rakue.

Ymā Janeruwarete 'ga ywy apoi ywaga reewe rakue.

Seis etee 'ga mama'e roosea iapoupap rakue. A'ere 'ga iapopaw ire oporowykyu'jape'ema futat ai'iwe ee rakue

nū. Worywamū 'ga wemiapofer are rakue. ⁴Ymā 'ga amū ka'arana kwasiari inuga janee ee rakue:

"Seis 'ara rupi Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue.

Iapopaw ire 'ga noporowykyi ai'iwe rakue nū.

A'eramū 'ga worywamū wemiapofer are rakue",

'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. ⁵Anure aipo 'ga

wējēmī futat ka'arana kwasiaru'japa ee nū:

"Naje rerowiari 'gā ajemogyau.

A'eramū je 'gā monoukare'ema 'gā nupe imome'upyrera ywy pe, 'jau Janeruwarete 'ga",

'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are inuga janee rakue. ⁶Ymā 'ga je'ega renuw ppyrera 'gā nuerowiari 'ga rakue. A'eramū 'gā awawe'em ojeupe 'ga remimome'ufera

ywy pe rakue. Werowiar ire amunipo 'ã 'ga wemi-mome'ufera ywy monoi 'gã nupe rakue. A'eramũ amunipo 'ã 'gã worryamũ ee rakue. A'ere 'gã nuerowiari 'ga rakue. A'eramũ 'ga 'gã monoukare'ema aipo pe rakue. A'eramũ 'ga 'jau 'gã na'yrera 'gã nupe etee rakue nũ: "Pëë je rerowiat pejepe ra'e. A'eramũ je pë monoukaa pë nupe je'eawer ipe, pë muorypa ee", 'jau 'ga werowiaara 'gã nupe rakue. ⁷ Anure Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are Davi 'ga upe rakue nũ. U'eawer imũ etee futat 'ga 'jau'japa Davi 'ga upe rakue:

"Pejejeupe Ku'jywa 'ga je'egamũ ki peenup katu katu. Iapyajeawopytym ma'e 'jawe kasi peenup jeje'ega ne", 'jau 'ga ikwasiaa ee rakue. A'eramũ jane jarejeapyoramũ 'ga 'eawer are. 'Ga je'ega renuparamũ jane upe juejue futat 'ga je'egi. Naymãwarera 'gã nupe etee rũi futat 'ga aipo 'jau. 'Awauwaramũ jane upe nanë futat 'ga 'i nũ.

⁸ Moisesi 'ga rekwawer ipe Josue 'ga etee futat opytuna 'gã nerawau erosou ojeupe Jarejuwarete 'ga remimome'ufera ywy pe rakue, Kanaã ywy pe rakue. A'ere naKanaã ywy upe etee rũi Janeruwarete 'ga 'i rakue. Kanaã ywy upe etee 'e re amunipo 'ã 'ga ne'iu'jawi Davi 'ga upe rakue nũ. ⁹ A'eramũ jane jarejeapyoramũ 'ga 'eawer are. Jane upe nanë 'ga 'i aipo 'jau rakue nũ. "Anure nipo 'ga werowiaaramũ jane rerawau ywag ipe ojeypyri. A'eramũ jane nanë jarepytu'wau jareporowyky awi", 'jau ki jane jarejaupe. Wemiapofera apopaw ire Janeruwarete 'ga oporowykyawe'em ai'iwe rakue nũ. Ywawuje futat 'ga pytu'ui wemiapo awi rakue. Nan tee futat 'ga jane mopytu'waukaa janeporowyky awi ojeypyri jane jemogyramũ. ¹¹ A'eramũ ki jane jarejemogypyka 'ga ree. Kasi a'e pe jane jemogyi ymãwarera 'gã 'jawe ne. Nuerowiari 'gã Ku'jywa 'ga rakue. A'eramũ 'gã awawe'em ojeupe 'ga remimome'ufera ywy pe rakue.

¹² Ku'jywa 'ga 'eawera eko ma'e 'jawe futat. 'Ga 'eawer imũ etee futat mama'ea jeapoi. Ipãjë ma'e 'jawe futat 'ga 'eawera. Jyuu aime juowajuu 'jawe nanë Janeruwarete 'ga 'eawera nũ. Sã'ã ae jyuu aime juowajuu pyu wyro'o ikysi pãwë tãmëjë imonoa iywyterimũ. A'eramũ 'ã ae iywyter ipewara o'o resaka. Ikaga miamũ 'ã ae imowoka. A'eramũ 'ã ae ikagyawa resaka. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'eawera. Janeapya pype ose re 'ga je'ega jane mueapyoukaa janeremifutar are. Mama'e esage are janeparuapower are, mama'e tywer are janeparuapower are, jarejea'aresage are, jarejea'atywer are. Mĩmer are 'ga je'ega jane mueapyoukaa. ¹³ Nimimarũi jane mama'ea Jarejuwarete 'ga wi. Wesak katu katu 'ga mama'ea. Okwaap katu katu 'ga mama'ea. Janerea'ara miamũ 'ga okwaap. Nimimarũi jane mama'ea 'ga wi. 'Ga reape jane jemogyi. Anure nipo jane jarejemiapofera mome'ui 'ga upe. A'ere 'ga jane kwaawi katu katui. A'eramũ jane 'ga moryteearũme'em jarejee, 'ga upe jarejemome'uramũ.

Mainana 'wyrirarete 'jawewat

¹⁴ A'eramũ ki jane Jejui 'ga rerowiar ywyapiawu jarejemogyau. Jejui 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yraretea. A'eramũ 'ga awau 'Uwarete 'ga pyri janee. Ymã 'ã mainana 'wyriraretea wyra jukai, wy rerawau erosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe opytuna 'gã tywera mepyawamũ rakue. A'ere 'ã Jejui 'ga jejukaukari 'gã nupe janetywera mepyawamũ rakue. Mainana 'wyrirarete remiapofer ipe 'ga ajemogou janee. ¹⁵ Jejui 'ga 'ã jane kwaapap. Jane 'jawewaramũ 'ga ajemogou ywy pe 'uawamũ. A'eramũ 'ga jane kwaapa. A'eramũ 'ga ajemuaëma jane ree. "Ywy pewara 'gã nifuakari mama'e tywera apoe'em awi", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga ajemogou ifuakare'ema 'jawe, jane 'jawe rakue. A'eramũ mama'eukwaawa 'wyrira 'jau Jejui 'ga upe rakue: "Ga fuakara pa je amateepap 'ga wi kwy. Teje'ega pa je aenuwukat 'ga upe kwy. Mama'e tywera taapoukat 'ga upe 'jau kwy", 'jau mama'eukwaawa 'wyrira ojeupe rakue numiamũ. A'ere 'ga nuenuwi futari ije'ega. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. A'eramũ 'ga ajemuaëma jane ree, mama'eukwaawa 'wyrira janefuakar are iporomateepawiwaramũ. A'eramũ 'ga oporogytau 'Uwarete 'ga upe jane ree, 'ga mota'waukaa janee. ¹⁶ A'eramũ ki jane jareporogytau Jarejuwarete 'ga upe jarekyawe'em. 'Ga 'ã ajemuaëma jane ree. Ipota'wa 'ga jane ree. A'eramũ 'ga mama'e esagea etee iapou janee. Ojeupe jane enũjamũ 'ga jane poari mama'e apo are.

5 Ymã Janeruwarete 'ga Israeu juapyrera 'ga amũ pyrũi 'ga pytuna 'gã nupe rakue. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe: "Apyrũi je ene 'gã nupe ene mogou mainana 'wyrirareteramũ. A'eramũ ene eporowykyau jee epytuna 'gã nee. Mama'e tywera 'gã iaporamũ ene eporogytau 'gã nee jee, wyra jukau iapyau jee 'gã tywer are. Na'gã nũi oporogytau jee otywer are. Ene tee eporogyta jee 'gã nee, 'gã tywer are. Je upe mama'e are oporomuriwaramũ 'gã imonou ene upe. A'eramũ ene ete imua jee 'gã nupe", 'jau Ku'jywa 'ga 'ga upe rakue. ² Opytuna 'gã 'jawe futat mainana 'wyrirarete 'ga. A'eramũ 'ga ajemuaëma opytuna 'gã nee mama'e tywera 'gã iaporamũ. Amumë nipo 'gã mama'earũe'ema apou ikwaape'ema. Aipo 'gã nee nanë 'ga ajemuaëma akou. ³ Opytuna 'gã 'jawe futat 'ga. A'eramũ 'ga nanë mama'earũe'em apou akou nũ. A'eramũ 'ga nanë otywer are wyra jukau iapyau Jarejuwarete 'ga upe. Naopytuna 'gã tywer are etee rũi 'ga iapyi. Otywer are nanë futat 'ga iapyau 'ga upe rakue nũ. ⁴ Na'ga rũi ojeypyrumũ ajemogou mainana 'wyrirareteramũ. "Je ako mainana 'wyrirareteramũ", 'jawe'em nanë 'ga nũ. Janeruwarete 'ga te 'gã pyrumũ 'gã mogyau mainana 'wyrirareteramũ. Ymã Janeruwarete 'ga Arão 'ga pyrũi 'ga mogou mainana 'wyrirarete 'ga Arão 'ga pyrumũ 'ga mogyau mainana 'wyrirareteramũ.

⁵ Nan tee futat Kristu 'ga najepyrũi ajemogou mainana 'wyrirarete 'jawe rai'i. Janeruwarete 'ga futat

'ga pyyrūmū 'ga monou rai'i. A'eramū 'ga te 'ā 'jau 'ga upe rai'i:

“Ene 'ā Jera'yra. Je 'ā 'awamū ako eneruwamū”,
'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are 'ga amū upe rakue.

⁶ Anure 'ga 'jau 'ga upe nū:

“Sā'ā Mekiseteki 'ga rekoa mainanamū rakue.

Nan tee futat je ene mogoi mainana 'ga rekwawer ipe 'gā nupe.

A'ere ene nakwaparimū warāu rūi ereko 'gā nupe”,
'jau 'ga ka'arana kwasiarukaa 'ga amū upe Jejui 'ga ree rakue.

⁷ Wyw pe akou Jejui 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. Wafukaja monou 'ga upe. “Je poar ape, Kiapi'ni. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ā 'gā noje-jukaa'uweri. A'ere najeremifutar imū rūi ereapo. Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe je ree”,

'jau 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe. Ojoo'o pype 'ga oje'ega monou 'ga upe. “Ejemifutar imū etee te 'ā ereapoukat 'gā nupe je ree”, 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga je'ega renupa.

⁸ Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga agawewi. A'etea 'ga ojemu'e 'Uwarete 'ga remifutara apo are. Wereco tywera pype 'ga ojemu'jau 'ga remifutara apo are. Ni-manūweri futari 'ga numiamū. Nafutari futari 'ga wereko tywera numiamū. A'ere 'ga jejukaukari 'gā nupe, 'Uwarete 'ga remifutar imū etee rai'i. ⁹ Wenup katu katu 'ga ojeupe 'Uwarete 'ga 'eawera. Wapopap 'ga 'Uwarete 'ga remifutara. Ma'eramū 'ā 'ga jemogoi 'ga je'ega renuparamū jane katu'okaramū. ¹⁰ Ma'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'ga mogoi mainana 'wyriarareter-amū, Mekiseteki 'ga 'jawe.

Pepoit kasi 'ga rerowiar awi ne

¹¹ Kwaiwete mama'e are pē mu'jawa numiamū. A'ere 'ā nepēneapyoa'nei jeremimome'u are. Pejeapya m'ine'ema 'ā jeje'eg are. A'eramū 'ā peje-jeapyoa'ne'emamū ee. ¹² Ymā agawewi 'ā pēē Jejui 'ga rerowiaa rai'i. A'eramū amunipo 'ā pēē kwe pewara 'gā mu'jau ee. A'ere 'ā pēē 'awamue enupara 'jawe etee pejemogy. Pejejeapyoa'ne'emamū 'ā 'ga je'eg are. “Ore mu'jara emut amū ore. A'eramū miamū 'ga mama'eay are ore mu'jawe'em” 'jara 'jawe etee 'ā pēē pejemogyau. Mama'eaye'em are etee 'ā pēē pejemue'ewer-amū. 'Ga rerowiaar yau 'gā te a'jea futat ojemu'e mama'eaye'em are etee ra'ne. ¹³ Sā'ā kunumīaky'ri ika'mua etee ra'ne. Na'ui futari wyro'o eyra. Nan tee futat Jejui 'ga rerowiaar yau 'gā. Mama'eaye'em are etee ra'ne ore 'gā mu'jau. Naeapyo'i we 'gā ako esage are. ¹⁴ Waranuw ire 'ā kunumīaky'riferā 'gā wyro'o 'u are weapyoramū. Nan tee futat Jejui 'ga rerowiaar ymanera 'gā. Weapyo katuramū Jarejuwarete 'ga je'eg are. 'Ga remifutar imū etee futat 'gā mama'e apou. Otywer awi 'gā opoiapap. Mama'e esage are 'gā weapyoramū. Mama'earū'e'em are nanē 'gā weapyoramū ajemogyau.

6 A'eramū ki jane jarejamu'akwaapa Jarejuwarete 'ga remifutar imū mama'e apo are. Jejui 'ga jane erowiar ypyrauwe 'gā amū jane mu'jau 'ga ree ikue. A'ere 'gā najane mu'ei mama'eay are. A'ere jane

'awamū Kristu 'ga kwaawi katu katui. A'eramū jane jarejamu'jau katu Jarejuwarete 'ga ree. Mama'eay are miamū jane jarejamu'jau. Jejui 'ga rerowiaar yau 'gā jane imu'jau 'ga rerowiar are. “Werowiamū etee Jejui 'ga pētywera moiri pē nui. Na'ga upe pēnemiapofer are rūi 'ga pētywera moiri. Werowiamū te 'ga imoiri pē nui”, 'jau jane 'ā 'gā nupe jepi. ² “Ga rerowiar ire pe-jepymīukat 'y pe 'ga rerowiaar ymana mū upe. 'Y pe jarejepymīaukaa jane Jejui 'ga rerowiaara re-saukaawamū” 'e are jane 'ga rerowiaara 'gā mu'jau jepi. “Oropo monou ore pēapye'rarimū pē nupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage muawamū” 'e are jane 'gā mu'jau jepi. “Anure nipo Janeruwarete 'ga amanū ma'efera 'gā mū'jāu tywy awi najuejue etee futat. A'eramū 'ga werowiare'ema 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Nakwaparimū ete rūi 'gā oi ajemogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Werowiaaramū 'ga jane mua jane mogyau ojeypyri nakwaparimū rūi” 'e are jane 'ga rerowiaar yau 'gā mu'jau jepi. ³ A'ere pēē mīmera kwaawi. A'eramū ore 'awamū pē mu'jau mama'e yau are, Ku'jywa 'ga remifutar imū.

⁴ Jejui 'ga rerowiar awi 'gā amū poir ire maran sipo 'gā jewyri 'ga rerowiaa nū? 'Gā amū Jejui 'ga rerowiaa numiamū. Janeruwarete 'ga 'gā tywera moia 'gā nui rai'i numiamū. U'agesagea miamū futat 'ga imua 'gā nupe rai'i numiamū. ⁵ Oje'ega 'gā erowiamū Janeruwarete 'ga mama'e esage apou 'gā nupe numiamū. Opājē mū miamū futat 'ga mama'e apoukari 'gā nupe numiamū. ⁶ A'ere 'gā anure 'gā poiri 'ga rerowiar awi. Maran sipo nanuara 'gā jemogyi 'ga remi-ayuwamū nū? Jarejuwarete 'ga ra'yrarete 'ga jukaara 'gā 'jawe nanuara 'gā jemogyi. A'eramū nipo Jejui 'ga wi opoit ma'e 'gā nesakara 'gā Jejui 'ga kurapa, 'ga rerekoemāu 'ga jaita 'gā nee.

⁷ Sā'ā koa. Ko jara 'ga amū ko apou mama'e tyma. A'ere amana okya ee imuakyma. A'eramū itymipyrrera opopoa o'ywukuramū. A'eramū ko jara 'ga i'a 'wau jui. Janeruwarete 'ga itymipyrrera mopoporukaa imu'aukaa ko apoarera 'ga upe. A'ere nipo anure kofera ijawai-wamū etee. Imoteu etee itymipyrrera. A'eramū nipo 'gā amū kofera rapyau etee. Nan tee futat jane mū Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū. Jane mū nipo 'ga rerowiar ywyapiau. A'eramū jane mama'e esage etee iapou 'ga remifutar imū. Ko esage 'jawe jarejemogyau 'ga upe. A'ere 'ga rerowiaara 'gā amū nipo nuapoi mama'ea 'ga remifutar imū. Nuenuwi 'gā 'ga je'ega. Kofera 'jawe etee 'gā jemogyi 'ga upe. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga anure werowiar awi opoit ma'e 'gā monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aiporamū futat 'gā nereko tyweawa.

⁹ 'Ga rerowiar awi opoit ma'e 'gā nupe je teje'egayau tekou. A'ere orejekoty'aawamū pēē nanarūi. Perowiat 'ga a'jea futat. Pejemogy esage 'ga upe. A'eramū ore orojerowiaa pē nee jepi. A'eramū ore 'jau: “Jarejuwarete 'ga rape rupi 'gā oi. A'eramū 'gā anure owaē-ma 'ga pyri”, 'jau ore pē nupe. ¹⁰ A'jeteetewi futat Janeruwarete 'ga mama'e apoi. A'eramū nipo 'ga anure pē mepyau ojeupe pēnemiapofer are. Pejejekukau

esage pejeirũ 'gã nee, 'ga rerowiaara 'gã nee pejejemogyau. Werowiaara 'gã nee pejejuka esageramũ nipo 'ga 'jau ojeupe: "A'jea futat 'ga poromutaramũ je ree ra'e. Sã'ã 'gã jejuka esagea je rerowiaara 'gã nee", 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ mepyau ee. ¹¹ Pejemanũme'ẽwe futat pejemogy esage 'ga upe. 'Ga ree pejejemogypyka a'jea futat. Mĩmera je afutat. A'eramũ anure Janeruwarete 'ga pẽ nerawau pẽ mogyau ojepyri. A'ea jane iapesaka jarejemogyau. ¹² Jejui 'ga rerowiar are pẽnorypawa je nafutari. 'Gã amũ Jejui 'ga werowiat a'jea futat ajemogyau. Ojemogypyka 'gã 'ga ree a'jea futat. Nopoiri futari 'gã 'ga rerowiar awi. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou 'gã nupe. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau 'gã 'jawe etee futat. 'Gã 'jawe pejemogyamũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou pẽ nupe nanẽ nũ. U'eawer imũ etee futat 'ga mama'e esage monoi pẽ nupe.

U'eawer imũ etee 'ga mama'e apoi

¹³ Ymã Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Tareko esage ene 'jau. Mama'e esagea je imonou enee kwaiwete. Anure je enejuapyra 'gã momytuni enee", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. "A'jea futat je'ea. Te'eawer imũ etee futat je mama'e apoi tekou. A'eramũ je te'eawer imũ etee futat iapou enee", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. ¹⁵ Abraão 'ga werowiat a'jea futat Janeruwarete 'ga ojeupe 'eawera rakue. A'eramũ 'ga akou omaenuna etee futat Jarejuwarete 'ga iapo are u'eawer imũ etee futat. A'eramũ Janeruwarete 'ga anure iapou u'eawer imũ etee futat rakue. ¹⁶ Jarejaupe jarejemiaporama mome'u re jane imome'ui ipo-jeuwipyrarete 'ga rer imũ etee futat. A'eramũ jane jarejole'ega rerowiaa jarejemogyau. ¹⁷ Nan tee futat Janeruwarete 'ga iapoi rakue. "Tarowiarukat teje'ega 'gã nupe 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Nomojopy'rua'uweri futari 'ga ore upe u'eawera, 'jau nipo 'gã je rerowiaa", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'eramũ 'ga 'jau: "Te'eawer imũ etee futat je mama'e apoi pẽ nupe. A'jea futat je 'i. A'eramũ je aipo 'jau teje'egawer imũ etee futat pẽ nupe", 'jau 'ga rakue. Nitywi futari ipojeuwipyra 'ga amũ 'ga apyraapara. A'eramũ 'ga oje'ega pyu etee futat 'jau 'gã nupe rakue. ¹⁸ Janeruwarete 'ga ni'mei futari. Mama'e a'jea etee futat 'ga omome'u. U'eawer imũ etee futat 'ga mama'e apoi. Nomojopy'rui 'ga u'eawera. A'eramũ jane 'ga rerowiaa jarejemogyau. "Anure nipo je tejerowiaara 'gã neruri 'au tejepyri" 'ea jane erowiaa jarejemogyau. A'eramũ jane iapesaka jarejemogyau, ojepyri 'ga jarejeroo rapesaka jarejemogyau.

¹⁹ Jarejeapene'emamũ futat Jejui 'ga 'eawer are. 'Ga rerowiar wyyapiramũ jane jarepoire'ema 'ga wi. "Tejerowiamũ je pẽ nerawau ywag ipe Tejuwarete 'ga pyri", 'jau 'ga janee rakue. 'Ga ra'ne awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramũ jane "Je aroo pẽẽ ywag ipe", 'ga 'e rerowiaa jarejemogyau. Ywag ipe awau 'ga rekoi mainana 'wyriararete 'jawewara jane. Ymã mainana 'wyriararete 'ga etee awawarũ osou Jarejuwarete 'ga rupawarete pype, 'ga mogytaawa

my'jawa pype rakue. Opytuna 'gã nee 'ga oi osou oporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Nan tee futat Jejui 'ga ra'ne awau ywag ipe 'Uwarete 'ga pyri. Wemi-ayuwamũ jane ree 'ga oi oporogytau 'Uwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga 'ga mogou mainana 'wyriararete 'jawewaramũ nakwaparimũ ete rui futat Mekiseteki 'ga 'jawe.

Mekiseteki 'ga

⁷ Ymã Mekiseteki 'ga 'ũina 'wyriaramũ Salem ipewara 'gã nupe rakue. Mainana nanẽ 'ga nũ. Oporowyky 'ga Jarejuwarete 'ga upe rakue, Okoeteete ma'e 'ga upe rakue. Ymã Abraão 'ga Mekiseteki 'ga resaka rakue. Ojee iporomutare'ema 'gã 'wyriara 'gã apisi re Abraão 'ga 'ua ojewya oje'wyrã katy. Aiporamũ futat Mekiseteki 'ga Abraão 'ga rekoa rakue. 'Ga resakawe Mekiseteki 'ga 'jau Abraão 'ga upe: "Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esage ene upe 'jau", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. ² A'eramũ Abraão 'ga ojee iporomutare'ema 'gã nui wemipojekafera pe monou imojo'oka Mekiseteki 'ga upe rakue. Mekiseteki 'ea mama'e esage apoara 'gã 'wyriara 'ga 'ea futat. Salem ipewara 'gã nupe 'ga 'ũina 'wyriaramũ. Salem 'ea ipy'ata'wa ma'e 'gã 'wyrã 'ea poromũ. A'eramũ jane 'jau: "Mekiseteki 'ga ipy'ata'wa ma'e 'gã 'wyriara", 'jau jane 'ga upe. ³ Nikwaawi jane Mekiseteki 'ga 'ywa rera. 'Ga ryrufera rera nanẽ jane nikwaawi nũ. 'Ga juapyrera nanẽ jane ikwaape'ema. 'Ga 'aawera 'ara nanẽ jane ikwaape'ema. 'Ga manũawera 'at. Mĩmera jane nikwaawi futari. Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga 'jawe etee futat 'ga ajemogou mainanamũ nakwaparimũ ete rui.

⁴ Pẽnea'ar iki Mekiseteki 'ga ree ra'ne. Janeypy 'ga, Abraão 'ga kũima'eeteramũ agawewi rakue. A'etea 'ga mama'e omono Mekiseteki 'ga upe rakue. Mekiseteki 'ga nanẽ kũima'eeteeteramũ rakue. Ojee iporomutare'ema 'gã 'arimũ okwaw ire Abraão 'ga 'gã karaemã pojekau 'gã nui rakue. A'ea wemipojekafera 'ga imojo'oka teis, imonou amũ Mekiseteki 'ga upe rakue. ⁵ Anure Janeruwarete 'ga 'jau Moisesi 'ga upe rakue: "Teis ki pemojo'ok pejekaraemã. A'eramũ pẽẽ pejejemimojo'ogera mũ monou Levi 'ga juapyrera 'gã nupe, mainana 'gã nupe, e'i Janeruwarete 'ga pẽ nupe, ere ki epytuna 'gã nupe, Abraão 'ga juapyrera 'gã nupe te a'eramũ miamũ", 'jau Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga upe rakue. ⁶ A'ere naLevi 'ga juapyrera rui agawewi Mekiseteki 'ga. A'etea Abraão 'ga wemipojekafera mũ omono 'ga upe rakue. A'eramũ Mekiseteki 'ga 'jau 'ga upe rakue: "Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esagea enee 'jau", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Mekiseteki 'ga resag enune Janeruwarete 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue: "Tammomytun enejuapyrera 'gã enee 'jau", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'e are poromũ Mekiseteki 'ga 'jau: "Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esagea enee 'jau", 'jau 'ga 'ga upe rakue. ⁷ "Janeruwarete 'ga tuapo mama'e esagea enee 'jau" 'jara 'ga kũima'eeteetea 'ea 'ã jane ikwaapa. A'eramũ jane "Mekiseteki 'ga kũima'eeteetea Abraão 'ga apyraapa" 'e kwaapa. ⁸ A'eramũ jane Israeu juapyreramũ jarekaraemã mũ monou Levi 'ga

juapyrera 'gã nupe. Amanũ ma'erama 'gã agawewi nipo. A'etea jane mama'ea simono 'gã nupe. A'eramũ 'gã manũ re 'gã py'ruarera 'gã etee imujaa nũ. A'ere Mekiseteki 'ga nanarũi rakue. Nopy'ru'i 'gã 'ga. "Abraão 'ga okaraemã mũ monou ako ma'e 'ga upe te rakue", 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue. ⁹ Levi 'ga Abraão 'ga juapyrera. A'ere Levi 'ga 'ar enunewe Abraão 'ga Mekiseteki 'ga rekoari rakue. A'eramũ 'ga okaraemã mũ monou 'ga upe rakue. A'eramũ Levi 'ga 'ga reewe 'ga rekoarera 'jawe nanẽ futat akou. 'Ga reewe Mekiseteki 'ga upe mama'e monoarera 'jawe nanẽ 'ga akou nũ. Anure Israeu juapyrera 'gã okaraemã mũ monoi aipo Levi 'ga juapyrera 'gã nupe.

¹¹ Anure Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Nanuar are 'ga 'jau Moisesi 'ga upe rakue: "Teje'ega je akwasiarukat enee. A'e are ene epytuna 'gã mu'jau. Levi 'ga juapyrera 'gã etee je apyyrũ temogytaaw ipe mama'e apoaramũ. Arão 'ga Levi 'ga juapyrera mũ. A'eramũ ene 'ga mogou mainanamũ 'ga ra'yra 'gã neewe. 'Gã etee futat oporowykyau mainanamũ jee", 'jau Janeruwarete 'ga Moisesi 'ga upe rakue. Janeruwarete 'ga remifutar imũ agawewi Levi 'ga juapyrera mainana mama'e apoi. A'etea 'gã nomoirarũi futari opytuna 'gã tywera. Nokatu'ogi futari 'ga 'gã 'gã tywer awi. Ma'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga Kristu 'ga muri. Mekiseteki 'ga 'jawewaramũ 'ga mogou mainana 'jawewaramũ ojee nakwaparimũ ete rũi. ¹² Mekiseteki 'ga 'jawewara 'ga mogoramũ Janeruwarete 'ga 'i: "NaArão 'ga juapyrera 'gã nũi mainana 'awamũ", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ jane mama'e apowe'em Moisesi 'ga remikwasiarar imũ. Mainana 'gã porowyky are Moisesi 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramũ jane mama'e apowe'em 'ga remikwasiarar imũ. Jejui 'ga je'eg imũ etee futat jane 'awamũ mama'e apoi. Mainana juejue futat Levi 'ga juapyrera rakue. Naajepeja 'ga amũ juapyrera rũi.

¹³ Jejui 'ga upe tee Janeruwarete 'ga 'i: "Ene 'ã mainana 'jawewara jee nakwaparimũ ete rũi", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'ere Jejui 'ga naLevi 'ga juapyrera rũi. Juda 'ga juapyrera te Jejui 'ga. A'ere naJuda 'ga juapyrera 'gã nũi Moisesi 'ga imogyi mainanamũ 'gã nupe. NaJuda 'ga juapyrera 'gã nũi wyra rapyau Jarejuwarete 'ga upe rakue. Levi 'ga juapyrera 'gã etee futat 'ga imogyau mainanamũ. A'ere Janejararete 'ga Juda 'ga juapyreramũ futat. A'eramũ jane jarejeapyoramũ ee.

Jejui 'ga Mekiseteki 'ga 'jawewat

¹⁵ A'ere ako 'awamũ Janeruwarete 'ga je'ega jopy'rupawi ai'i. Najareje'eg ymaner imũ rũi 'ga Jejui 'ga mogoi mainana 'jawewaramũ ojeupe. Mekiseteki 'ga 'jawe te 'ga 'ga mogoi mainana 'jawewaramũ. ¹⁶ Naaje'eger imũ rũi Jejui 'ga jemogoi mainana 'jawewaramũ. Nawam'yi are rũi, naopy are rũi. Namĩmer are rũi 'ga jemogoi mainana 'jawewaramũ. Okoeteete ma'e 'ga futat. Namanũu'jawi futari 'ga. Ma'eramũ 'ã 'ga jemogoi mainana 'jawewaramũ janee. ¹⁷ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Jejui 'ga ree 'ga amũ upe rakue:

"Ymã te Mekiseteki 'ga rekoi mainanamũ jee ikue.

Nakwaparimũ ete rũi ene ekou mainana py'rau jee", 'jau 'ga ikwasiarukaa inuga Jejui 'ga ree rakue. ¹⁸ Ymã 'ã janepy 'gã mama'e apoi Moisesi 'ga remikwasiarar imũ etee futat rakue. A'ere 'awamũ nanarũi. 'Ga remikwasiarar imũ janepy 'gã mama'e apou agawewi rakue. A'etea 'gã nojekatu'ogi Jarejuwarete 'ga upe rakue. ¹⁹ Moisesi 'ga remikwasiarera 'gã nokatu'oga'uweri. A'ere ako 'awamũ Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga jukaukari 'gã nupe ai'i, janetywera moiawamũ ai'i. A'eramũ jane 'ga rerowiamũ jarejemogyau esage ma'eramũ Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ jane futat 'awamũ jareje'ega monoarũmũ Jarejuwarete 'ga upe.

²⁰ Mainana 'wyriara 'jawewaramũ Kristu 'ga jemogoukari Janeruwarete 'ga upe: "Te'eawer imũ etee futat je mama'e apoi. Je okoeteete ma'eramũ. Mama'e a'je etee je amome'u. Naje'mei je. A'eramũ je mama'e apou te'eawer imũ etee futat", 'jau 'ga Kristu 'ga upe rakue. Namainana 'gã nupe rũi 'ga aipo 'jau. NaLevi 'ga juapyrera 'gã nupe rũi 'ga aipo 'jau. A'ere 'ga mainana rekawer ipe Kristu 'ga mogou re etee 'ga 'i 'ga upe. "Te'eawer imũ etee futat je mama'e apoi", 'jau. A'ere 'ga amũ ka'arana kwasiari ee inuga rakue.

"Ene je amogo mainana 'jawewaramũ tejemiayuwa 'gã nupe.

Neneteepawi futari e'yina mainana 'gã py'ru re.

Naje'mei futari je. Mama'e a'jea etee te je amome'u ene upe.

A'eramũ je ene mogou mainana 'jawewaramũ 'gã nupe te'eawer imũ etee futat, 'jau Janeruwarete 'ga Kristu 'ga upe rakue",

'jau 'ga amũ ikwasiaa ka'aran are inuga janee rakue.

²² Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. Peuwara 'gã nupe etee ra'ne 'ga 'i rakue. A'ere Jejui 'ga ree 'ga 'eawera nateepawa'uweri. Mainana 'ga upe u'eawera py'rau futat Janeruwarete 'ga Jejui 'ga mogoi.

²³ Ymã 'gã kwaiwete ajemogyau mainanamũ Israeu juapyrera 'gã nupe rakue. Amanũ futat 'gã. A'eramũ 'ga amũ 'ga py'rau Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'eramũ. ²⁴ A'ere Jejui 'ga namanũu'jawi futari. A'eramũ 'ga opy'ruawe'emamũ futat. Namutat 'ga rekoi amanũu'jape'ema. ²⁵ Ma'eramũ 'ã 'ga jane katu'okaramũ 'ga rekoi. Werowiamũ 'ga jane muesageu jane mogyau ojeupe. 'Uwarete 'ga pyri futat 'ga reni oporogytau 'ga upe jane ree. "Epoat je rerowiaara 'gã mama'e apo are. Jarejee emojemogyppyg wwyapi 'gã", 'jau 'ga 'ũina au'jeteramũ 'Uwarete 'ga upe.

²⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'ũina mainana 'wyriararete 'jawewaramũ janee. 'Ga futat jane poat. Esage ete 'ga. Nitywi futari mama'e tywera 'ga pype. Janeruwarete 'ga worrywamũ 'ga ree. A'eramũ 'ga manũ re 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferapa etee rai'i nũ, 'ga monou 'ga mojeupia ojepyri rai'i nũ. ²⁷ Ymã mainana 'wyriararete 'gã mama'e tywera apoi rakue. A'eramũ 'gã wyra rapy ojerema futat rakue. Otywera mepyawamũ ra'ne 'gã wyra rapyau rakue. Otywera mepy re etee 'gã wyra

rapyi opytuna 'gã tywera mepyawamũ rakue. A'ere Je-
jui 'ga nanarũi. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Jane-
tywer are te 'ga manũi rakue. Majepei tee futat 'gã 'ga
jukau rakue. Najukau'jawi futari 'gã 'ga rakue. ²⁸ Mo-
sesi 'ga remikwasiarer imũ etee futat Levi 'ga juapyr-
era 'gã ojemĩina mainana 'wyriaramũ. Amumẽ aipo
mainana 'wyriara 'gã mama'e tywera apou. Nifuakari
'gã mama'e tywera apoe'ema upe. A'etea 'gã 'ũina
mainana 'wyriaramũ opytuna 'gã nupe.

A'ere ako 'awamue Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga mĩi
mainana 'wyriara 'jawewaramũ janee ai'i. "Ene te 'ã
esageay ma'ea. Nereapoi futari 'ã mama'e tywera. Jere-
mifutar imũ etee 'ã ene mama'e apou", 'jau
Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga upe. "A'eramũ je ene mĩi-
na mainana 'wyriara 'jawewaramũ tejemiayuwa 'gã
nupe. Eẽme'ema futat mainana 'wyriar awi 'gã 'jawe",
'jau 'ga Kristu 'ga upe rakue. U'eawer imũ etee futat
'ga 'ga mĩina mainana 'wyriara 'jawewaramũ janee.

Mainana 'wyriararete 'jawewat

8 Jejui Kristu 'ga je amome'u pẽ nupe. Jejui 'ga futat
ako mainana 'wyriararete 'jawewaramũ janee.
Janetywera mepypaw ire 'ga awau wapyka ywag ipe
'Uwarete 'ga pyri. Pãjẽrete 'ga jakwatawa katy 'ga
wapyka 'ũina. 'Uwarete 'ga 'jawe 'ga. A'eramũ 'ga wapy-
ka 'Uwarete 'ga jakwatawa katy 'ũina. ² Ymã te
mainana 'wyriara 'gã oi osou taityoga pype oje'ega
Jarejuwarete 'ga upe opytuna 'gã nee rakue. 'Gã futat
taityoga mĩina Jarejuwarete 'ga mogytaawamũ rakue.
A'ere Jejui 'ga nokoi kũima'efera 'gã nemiapofera pype.
Jarejuwarete 'ga rupaw ipe te 'ga rekoi. 'Ga yse katy fu-
tat 'ga 'ũina oporogytau 'ga upe jane ree.

³ Gã amũ 'ũina mainana 'wyriarareteramũ Jare-
juwarete 'ga upe mama'e monoaramũ rakue. 'Ga upe
wyrã rapyaramũ nanẽ 'gã 'ũina mainana 'wyriaramũ
rakue. Mainana 'wyriara 'jawewaramũ 'ũi re Jejui 'ga
nanẽ mama'e monoi 'Uwarete 'ga upe nũ. ⁴ Ywag ipe
Jejui 'ga 'ũina mainana 'wyriara 'jawewaramũ janee.
Ywy pe akou amunipo 'ã 'ga 'ũine'ema mainana 'wyri-
ara 'jawewaramũ janee. Levi 'ga juapyrera 'gã etee 'ã
ajemogyarũ mainanamũ 'au. Moisesi 'ga remikwasiar-
er imũ Levi 'ga juapyrera 'gã mama'e monoi Jare-
juwarete 'ga upe opytuna 'gã nee rakue. ⁵ Ymã te
taityoga apoe'emauwe Janeruwarete 'ga 'i Moisesi 'ga
upe rakue: "Ywytyra apyte'rarimũ jarejekwaw ipe je
ako temogytaawa ra'agawa resaukaa enee ai'i,
ywagipewara ra'agawa resaukari enee ai'i. A'eu etee
futata ene iapoukaa 'gã nupe", 'jau 'ga 'ga upe rakue.
A'eramũ Moisesi 'ga iapoukaa 'gã nupe ojeupe 'ga
remiesaukarer imũ etee futat rakue. A'eramũ 'gã nemi-
apofera pype mainana 'gã oporowykyau. 'Gã porowyky
resag ire jane jarejeapyoramũ ywag ipewara Jejui 'ga
porowyky are. ⁶ A'ere Jejui 'ga porowyky esageay
mainana 'gã porowyky apyraapa. Ymã Janeruwarete
'ga oje'ega monoi Moisesi 'ga upe rakue. Esage futat
aipo 'ga je'eg ymanera. A'ere anure 'ga oje'ega monoi
wa'yrrarete 'ga upe. Aipoa 'ga je'eg yaua esageay 'ga
je'eg ymanera apyraapa. A'eramũ 'ga oje'eg ymanera

mojopy'rau oje'eg yau pyu. A'eramũ 'ga wa'yra 'ga upe
u'eawera jane erowiaramũ 'ga jane katu'oka. "Anure
nipo je teje'ega rerowiaara 'gã murukari ywag ipe
tejepyrĩ", 'jau 'ga 'ũina. A'eramũ jane jareku'iramũ jare-
jemogyau ee.

⁷ Oje'eg ymanera 'gã enuwarũ re amunipo 'ã 'ga na-
muri oje'eg yaua oree. ⁸ A'ere janyepy 'gã nuenuwi
Jarejuwarete 'ga je'ega rakue. A'eramũ Janeruwarete
'ga 'jau:

"Anure nipo je teje'eg yau monoi Israeu juapyrera 'gã
nupe, Juda juapyrera 'gã nupe nanẽ nũ.

⁹ Ymã te je teje'ega monoi 'gã ypy 'gã nupe ikue.
Egitu ywy awi 'gã neruaw ipe je teje'ega monoi 'gã
nupe.

A'ere 'gã nuenuwi etee jeje'eg ymanera.

A'eramũ je tepoia 'gã nui",

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe
rakue.

¹⁰ "Anure nipo je teje'eg yau monoi Israeu juapyrera
'gã nupe, a'e je pẽ nupe.

A'ere je teje'ega mogeukari 'gã akaga pype.

A'eramũ nipo 'gã wapyã mĩina jeje'eg yau are.

A'eramũ nipo 'gã oporenuwiweramũ jeje'eg are.

A'eramũ nipo 'gã je muorypa. 'Ku'jywa 'ga 'ã

Janeruwaretea a'jea futat", 'jau nipo 'gã jee.

A'eramũ nipo je futat 'gã Nuwaretea.

A'eramũ nipo 'gã nanẽ jeremiayuwareteramũ ajem-
ogyau jee nũ",

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹¹ "Anure nipo 'gã je kwaapa katu katu najuejue etee
futata.

A'eramũ te nipo 'gã ajamu'jawe'em je ree.

Je kwaapa nipo 'gã pãwẽũjẽ etee futat ajemogyau.

'Gã 'wyriara 'gã, akotee ma'e 'gã.

Mĩmera 'gã nipo je kwaapa anure.

¹² A'eramũ nipo je 'gã tywera moia 'gã nui.

Najerea'aru'jawi futari nipo je 'gã tywer are",

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jeremi 'ga upe
rakue.

¹³ "Teje'eg yau je omono 'gã nupe" 'e upe
Janeruwarete 'ga oje'eg ymanera jane upe imojopy'ru
upe te 'ga 'i. A'eramũ jane 'awamũ mama'e apou 'ga
je'eg yauu. Anurenure'i nipo 'ga je'eg ymanera teep-
awamũ.

Janeruwarete 'ga rupawarete

9 Moisesi 'ga upe oje'ega monou nanẽ
Janeruwarete 'ga 'gã mu'jau amuoryw are. "Taityo-
ga peapo jemogytaawamũ. A'eramũ pẽẽ a'e pype futat
pejewau je muorypa", 'jau 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ee
rakue. ² A'eramũ 'gã iapou ojeupe 'ga 'eawer imũ etee.
Iapopaw ire 'gã imomy'japa taity poanamũ pyu. We-
saw ypya upe 'gã 'jau "Janeruwarete 'ga rupap", 'jau 'gã
jupe. A'e pype futat arãparĩna 'ũina wenawa 'arimũ.
Mani'oko'o'i piru'i rupawa nanẽ 'upa peu. A'e 'arimũ 'gã
mani'oko'o'i piru'i rerawau inuga. "Janeruwarete 'ga
ma'ea", 'jau 'gã jupe jepi. ³ Mama'e kasiga rapyawa 'ũi-
na imy'jawa rowopype pyri. Ouru 'gã imonou ipir are

ipiwoymawamũ rakue. Imy'jawa raipy upe 'gã 'jau "Janeruwarete 'ga rupawaretea" 'jau 'gã jupe. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũa etee te 'ũina imy'jawa waipy pe rakue. Ipiwoyma 'gã ouru pyu nanẽ rakue nũ. Ipype 'gã mama'e nuga. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara itapep, ita kanafũ'ĩ, Arão 'ga wyyra. Mĩmera 'gã imỹina ipype. Aipo ita kanafũ'ĩa ouru apopyrera. Ipype 'gã mani'oko'o'i mỹina, mana 'jawa mỹina. A'e Arão 'ga wyyra opopoa rakue. Mukũi itapep are Janeruwarete 'ga je'ega jekwasari rakue. A'eramũ 'gã mĩmera monou imỹina Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũ pype rakue. ⁵Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũ au'jawa 'arimũ 'gã mukũi ywagipewara ra'agawa mỹina, kerupĩ 'jawa mỹina. Ouru apopyrera poromũ. Ijywa 'ga imonou ipypekau yrũ au'jawa 'arimũ. Ywagipewara ra'agawa resaka ae wea'aramũ Jarejuwarete 'ga ree. "Janeruwarete 'ga ako jane pype" 'jau 'gã ajaupe esakawe. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũ au'jawa are mainana 'wyyriara 'ga wyyra ry monoi imonykya. Wyyra ry resag ire Janeruwarete 'ga wea'aru'jawe'emamũ Israeu juapyrera 'gã tywer are rakue. A'ere na'awauwe rũi aipo mome'upaawa pẽ nupe.

⁶Taityoga 'gã iapopaw ire mainana 'gã awau osou Jarejuwarete 'ga rupaw ipe mama'e apou Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ. Ai'iwe, ai'iwe 'jau 'gã awau osou mama'e apou 'ga upe rakue. ⁷A'ere mainana 'wyyriararete 'ga etee 'ga oi osou Jarejuwarete 'ga rupawarete pype. Kwara mu'ar ire mainana 'wyyriara 'ga osou majepeí tee futat 'ga rupawarete pype. Wyyra rya 'ga erawau erosou imonykya Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ryrũ au'jawa 'arimũ. Otywer are ra'ne 'ga imonykya. A'ere 'ga opytuna 'gã tywer are nanẽ imonykya nũ. "Amumẽ ore mama'e tywera apou ikwaape'ema jepi", 'jau 'ga erawau erosou. "A'eramũ ene eja'aru'jawe'emamũ oretywer are", 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe, wyyra ry monykya yrũ au'jaw are. ⁸A'ere tekotee 'gã nosea'uw-eri Jarejuwarete 'ga rupawarete pype. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea jane mu'ei mama'e are. "Taityoga teepaw ire pẽẽ pejesou pejeporogytau Pejejuwarete 'ga upe najuejue etee. Taityoga renamũ te ako mainana 'wyyriararete 'ga etee osou imy'jawa pype Pejejuwarete 'ga pyri jepi. A'ere teepaw ire pẽẽ najuejue etee pese 'ga pyri pejeporogytau 'ga upe" 'e are 'ga 'Agesage jane mu'ei.

⁹Kristu 'ga manũe'emauwe janepytunera 'gã mama'e rerawau mainana 'gã nupe: "Koa mama'ea emome'u Jarejuwarete 'ga upe jee", 'jau 'gã mainana 'gã nupe mama'e rerua jepi. Mama'e tywera apo re 'gã weymawa mũ rerua mainana 'gã nupe jepi: "Mama'e tywera je aapo Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ je tejemawa rerua tetywera mepyawamũ. A'eramũ ene iapyau Jarejuwarete 'ga upe je ree", 'jau 'gã 'ã weymawa rerawau mainana 'gã nupe. Otywera mepyawamũ 'gã weymawa monou iapyaukaa mainana 'gã nupe Jarejuwarete 'ga upe. A'ere aipoa namueateukari 'gã 'gã tywer awi. Nokatu'oga'uweri 'gã 'gã tywer awi. ¹⁰Moisesi 'ga remikwasiarer imũ nipo

'gã mama'e monoi Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga remikwasiarer imũ nipo 'gã ojekwakupa mama'e are. "Aga i'upyre'ema pẽ nupe", Moisesi 'ga 'eawera nipo 'gã na'ui agawewi. "Nan ki peapo pejejekatu'okawamũ Jarejuwarete 'ga upe", 'jau Moisesi 'ga 'gã mu'jau 'gã jekatu'og are rakue. A'eramũ 'gã mama'e apou 'ga je'eg imũ etee. A'ere 'gã nemiapofera namuesagea'uweri 'gã Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga jane katu'okarama resaukaawamũ etee te 'gã aipo apou rakue. Kristu 'ga rure'emauewe te jane mama'e apou Moisesi 'ga remikwasiarer imũ rakue.

¹¹A'ere 'awamũ Kristu 'ga ruri rai'i. A'eramũ 'ga akou mainana 'wyyriararete 'jawewaramũ jane. "Mama'e esagea taapo pẽ nupe 'jau", 'jau 'ga akou mainana 'wyyriara 'jawewaramũ jane. Nataityoga pype rũi 'ga rekoí mainana 'wyyriara 'jawe. Ywag ipe te 'ga rekoí. 'Uwarete 'ga pyri futat 'ga rekoí. Kristu 'ga rekwawa esageay taityoga apyraapa. ¹²Ymã te 'gã karupana'nĩ jukai wy reko'woka rakue. Kwataua'yra nanẽ 'gã ijukau wy reko'woka jui rakue. Wyyra jukauwe mainana 'wyyriara 'ga wy rerawau erosou taityoga my'jaw ipe, Jarejuwarete 'ga rupawarete pype opytuna 'gã tywera mepyawamũ rakue. A'ere ikokwara rupi nãñewẽjẽmĩ 'ga wyyra mũ jukau wy rerawau erosou rakue nũ. A'ere nanarũi Kristu 'ga. Kristu 'ga ojekjukaukat ia'wyyre'ema 'gã nupe majepeí tee futat rakue. Awau 'ga 'ã 'ũina ywag ipe. A'eramũ 'ga owy pyu janetywera mepyaupap 'uwa 'ga upe. A'eramũ 'ga werowiarãmũ janetywera moia jane wi ywawuje futat. ¹³Ymã Israeu juapyrera 'gã jekatu'ogi Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee rakue. Ijekwakuwe'ema 'gã ojemote'at ma'e 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'gã ojekatu'oke'em ire osowe'em Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'ga muorypa. A'eramũ mainana 'gã karupana'nĩ ry monykya 'gã nee. Kwataua'yra nanẽ 'gã iapyaukaa nũ. A'eramũ 'gã ukuwera kosõu 'y are. A'ere 'gã imonykya 'gã nee 'gã katu'okawamũ Jarejuwarete 'ga upe. Aipo apo re te ki 'gã too osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'ga muorypa. Peapyaka esaka je'e are. Teumera tymara 'gã Janeruwarete 'ga nomogeukari wog ipe. A'eramũ 'gã teumera tym ire weymawa rerawau mainana 'ga upe. A'eramũ mainana wy monykya 'gã nee 'gã nesawamũ. ¹⁴A'ere karupana'nĩ rya nokatu'ogi futari 'gã. Nopirei futari 'gã 'gã tywer awi. Karupa'mĩ rapya nanẽ nũ. Karupa'mĩa 'gã ijukau iapyau otywera mepyawamũ. A'ere nomoirauweri 'gã nui. A'eramũ 'gã mama'e tywera apou'jaw ire 'gã nãñewẽjẽmĩ weymawa mũ jukau nũ, otywera mepyawamũ nũ. A'ere Kristu 'ga jane katu'ogi ywawuje futat. Werowiarãmũ 'ga janetywera moia jane wi. Amanũmũ 'ga janetywera mepyaupap ywawuje futat rakue. Esage ete Kristu 'ga. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. 'Uwarete 'ga 'Agesagea 'ga wereko, okoeteete ma'ea 'ga wereko. A'eramũ 'ga 'ga 'Agesage pãjẽ mũ ojekjukaukaa 'gã nupe, owy reko'wogukaa 'gã nupe, janetywera mepyawamũ 'Uwarete 'ga upe. "Ajekjukaukat je 'gã nupe 'gã tywera mepyawamũ enee, Kiapi'ni. A'eramũ je tejerowiaaramũ

'gã tywera moia 'gã nui, 'gã katu'oka katu", 'jau Kristu 'ga 'Uwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga werowiaaramũ janetywera moia jane wi, jane katu'oka katu 'Uwarete 'ga upe. A'eramũ jane 'awamũ jarejeymawa rapyau'jape'ema jaretywera mepyawamũ. Jejui Kristu 'ga manũa janetywera mepyaupap ywawuje futat. Werowiaaramũ 'ga janetywera moia jane wi, jane mogyau oje'jawewaramũ, jane muea'arukaa mama'e are oje'jawe futat. A'eramũ jane mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat.

Janeruwarete 'ga je'eg yau

¹⁵ Moisesi 'ga upe Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee Israeu juapyrera 'gã mama'e apou rakue numiamũ. A'ere 'gã mama'e tywera apou'jau'jawi etee futat. A'ere Kristu 'ga te eteetea. Janetywera moiawareteramũ 'ga manũi jatee. Janetywer awi jane mueateeukaawamũ te 'ga iapoi jatee. Werowiaaramũ 'ga janetywera moia jane wi. A'eramũ 'ga 'jau werowiaaramũ jatee: "Jeruwarete 'ga pẽ mũ'ẽ 'gã nui je rerowiarukaa pẽ nupe. A'eramũ nipo pẽẽ anure pejejua 'au ore pyri nakwaparimũ warãu rũi futat", 'jau 'ga werowiaaramũ jatee. "Orojepyri pẽ nuramũ nipo Jeruwarete 'ga mama'e esage monou pẽ nupe u'eawer imũ etee futat. Pẽ nupe 'ga remimonofera nateepawa'uweri", 'jau 'ga werowiaaramũ jatee.

¹⁶ Sã'ã ae ka'arana kwasiara okaraemã are. "Je manũ re ki jekaraemãmera pemono jepytunera 'gã nupe" 'e kwasiaa inuga ka'aran are. 'Ga manũ re etee 'gã ka'arana kwasiararera 'ga karaemã monoi 'gã nupe. 'Ga manũe'emaue 'gã 'ga karaemã nomonoa'uweri 'gã nupe. Muku 'ga manũ re miamũ 'ga manũ resakarera 'gã 'jau: "A'jea futat 'ga manũi ai'i. Aesak je 'ga manũa ai'i", 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã "amanũ 'ga" 'e kwaaw ire etee 'ga karaemã monou 'gã nupe. ¹⁸ Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'eg ymanera. Ojeupe Janeruwarete 'ga je'eg ire etee Moisesi 'ga 'ga je'ega mome'ui opytuna 'gã nupe rakue. A'ere 'ga karupana'nĩ ry kwatau ry reewe ikosõu 'y pype. A'ere 'ga 'yw akã'i amũ pyyka ifaa inimo piraga pyu. Isipu 'jawa 'yw akã'i faa karupa'mĩawa apopyrera pyu. Karupa'mĩawa 'gã ipowãna rakue. A'ere 'gã imomiraga. A'e pyu 'gã 'yw akã'i fari. A'ere 'ga ipymĩau wy pype. A'ere 'ga wy monykya Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are. Israeu juapyrera 'gã nee nanẽ imonykya nũ.

²⁰ A'ere 'ga 'jau 'gã nupe: "Wya je amonykyt Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are. Pẽ nee nanẽ je imonykyri nũ. A'eramũ ki jane 'ga je'ega renupa. Taruenup eneje'ega 'jau 'e are je wy monykyri pẽ nee ka'aran are we", 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe rakue.

²¹ Taityog are nanẽ Moisesi 'ga wy monykya nũ taityoga pypewara are we. ²² Moisesi 'ga upe Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ mainana 'gã wy monykya mama'e are ikatu'okawamũ Jarejuwarete 'ga upe rakue. "Wy pyu ekatu'ok mama'ea jee", 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã wy monykya mama'e are ikatu'okawamũ 'ga upe. Imonykyawe'em are etee 'gã imonykyre'ema. Inãinã'nĩ etee 'gã ikatu'oka. Opytuna

'gã tywer are nanẽ 'gã aipo apou wyra jukau wy reko'woka 'gã nee 'gã tywera mepyawamũ Jarejuwarete 'ga upe. Wy reko'woke'em ire amunipo 'ã 'gã otywera nomepyi futari Jarejuwarete 'ga upe.

Janetywera mepyawamũ 'ga manũawet

²³ Ee wyra ry monykyr ire Moisesi 'ga taityoga katu'ogi Jarejuwarete 'ga upe rakue, taityoga pypewara reewe rakue. Ywag ipe futat Janeruwarete 'ga muorypawarete reni. A'eramũ nipo ikatu'okawa wesageramũ wyra ry apyraapa. ²⁴ Na'gã nemiapofera taityoga pype rũi Kristu 'ga awau osou amanũ re. Ywag ipe tee 'ga oi, 'Uwarete 'ga muorypawarete pe. Peu futat 'ga reni 'Uwarete 'ga pyri, mama'e renũina jane ree 'ga upe. ²⁵ Ymã judeu 'gã nupe mainana 'wyriararete 'ga wyra ry rerawau erosou taityoga my'jaw ipe, Janeruwarete 'ga rupawarete pype rakue. Majepei tee futat 'ga erawau erosou kwara mũ rupi rakue. Ikokwara rupi tãmẽjẽ 'ga wyra ry rerawau erosou 'ga rupawarete pype rakue nũ. A'ere nanarũi Kristu 'ga. Nan Kristu 'ga reko re amunipo 'ã 'ga amanũu'jau'japa ywy apo ppy we. A'ere nanarũi Kristu 'ga. Namanũu'jau'jawi 'ga janetywer are. Sawaẽm jane mama'e teepap ja'wyja'wy upe. A'eramũ ako 'ga 'awamue te ojesaukaa jatee amanũmũ janetywera mepyaupap ywawuje tee rai'i.

²⁷ Ywy pewaramũ jane jaremanũmũ najuejue etee futat. Majepei tee futat jane manũi. Nimanũu'jau'jawi jane. Jaremanũ re nipo jane jarewau jarejesaukaa Jarejuwarete 'ga rowase. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga rerowiaaramũ jane monou jane mogyau ojepyri. Wa'yra 'ga rerowiare'ema 'gã nipo 'ga imonou muku ojewi. ²⁸ Nan tee futat majepei tee Kristu 'ga jekukaukari 'gã nupe, janetywera mepyawamũ. Nojekukaukaru'jau'jawi 'ga. Anure nipo 'ga ruri nũ. A'ere 'ga najanetywera mepyawamũ rũi 'ga ruri. 'Ua nipo 'ga wapesakaramũ jane katu'okapap janetywer awi. A'eramũ te nipo jane mama'e tywera niapou'jawi.

10 Moisesi 'ga remikwasiarera mogytaramũ Israeu juapyrera 'gã weapyo'iramũ etee Jarejuwarete 'ga remiaporam are. Anure 'ga remiaporama a'agawa futat poromũ wyra rapya rakue. A'ere 'gã naeapyo katui ee rakue. Weymawa 'gã ijukau iapyau otywera mepyawamũ. Ikokwar are 'gã nãnwẽjẽmĩ wyra mũ jukau iapyau nũ. A'ere wyra wya nokatu'ogi futari Janeruwarete 'ga rerowiaara 'gã nakue. A'eramũ 'gã 'ga muoryparũme'em 'ga remifutar imũ. ² Okatu'okatu re amunipo 'ã 'gã nueru'arasigi te mama'e tywera ojeupe iapoawera erekou. A'eramũ amunipo 'ã 'gã weymawa rerawau'jape'ema ijukaukare'ema otywera mepyawamũ rakue. A'ere wyra wya nokatu'ogi futari 'gã 'gã tywer awi. ³ Ma'eramũ 'ã 'gã au'jeteramũ weymawa mũ rerooi ijukaukaa otywera mepyawamũ rakue. Weymawa jukaramũ 'gã wea'aramũ otywer are nũ. ⁴ Kwatau rya nomoira'uweri janetywera. Karupana'nĩ rya nanẽ nomoira'uweri nũ.

⁵ A'eramũ Kristu 'ga 'ua ojypa 'au ywy pe rakue. A'eramũ 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

"Nerefutaru'jawi wyra rapya 'awamũ.

Ejeupe 'gã mama'e mura nanë nerefutaru'jawi nũ.
Wyra rapya nomoiri futari 'gã tywera.
Nenemaku'ia'uweri.
A'eramũ ene je mogou ywy pewara 'gã 'jawe futat
ra'ne.

'Gã no'oa 'ã ene imua jee jero'oramũ.

A'eramũ je tekou 'gã 'jawe futat.

⁷ Eneremifutara apoawamũ je ruri.

Ymã te 'ã ka'arana erekwasiarukat 'gã nupe je ree
rakue.

A'eramũ je 'awamũ mama'e apou eneremifutar imũ
etee futat, 'gã nemikwasiarer imũ etee futat",
'jau 'ga 'ua ywy pe rakue.

⁸ Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner imũ 'gã wyra jukau
iapyou otywera mepyawamũ rakue. A'ere Jejui 'ga 'i
'Uwarete 'ga upe rakue: "Nerefutaru'jawi wyra jukaa
'awamũ", 'jau 'ga 'ga upe. "Wyra jukaa nene muory-
wau'jawi 'awamũ", 'jau 'ga 'ga upe rakue. ⁹ "Au je rekoi.
Eneremifutar imũ mama'e apou te je ruri", 'jau 'ga
'Uwarete 'ga upe rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga
'awamũ 'jau janee: "Kristu 'ga 'jawe pejemogy. Jere-
mifutar imũ etee ki mama'ea peapo Kristu 'ga 'jawe
jee", 'jau 'ga janee. "Nepeapyu'jawi wyraa 'awamũ pe-
jetywer are", e'i 'ga janee 'awamũ. ¹⁰ 'Uwarete 'ga
remifutar imũ etee futat Jejui Kristu 'ga mama'e apoi
rakue. A'eramũ 'ga ojejukaukaa ae a'wyre'ema 'gã
nupe rakue. A'eramũ futat 'ga amanũmũ janetywera
mepyaupap ywawuje tee 'Uwarete 'ga upe rakue.
Werowiarãmũ 'ga jane katu'oka janetywer awi.

¹¹ Mainana 'gã wojere'emamũ futat akou mama'e
apou Jarejuwarete 'ga upe rakue. Wyra rapya 'gã imuo-
jere'ema futat rakue. Ai'iwe, ai'iwe, ai'iwe 'jau 'gã iapou
rakue. A'ere wyra rapya nomoira'uweri janetywera jane
wi. ¹² A'ere Kristu 'ga jejukaukari 'gã nupe janetywera
mepyawamũ. A'ere 'ã 'ga awau wapyka 'Uwarete 'ga
jakwatawa katy 'ũina. Namanũu'jau'jawi 'ga janetywer
are. Majeppei tee futat 'ga manũi janetywera
mepyawamũ. Janetywera mepy re 'ga awau wapyka
'ũina 'Uwarete 'ga yse katy. 'Uwarete 'ga 'jawe futat
'ga. A'eramũ 'ga wapyka 'ga jakwatawa katy. ¹³ Anure
nipo Janeruwarete 'ga Kristu 'ga magwawukaa 'ga ree
iporomutare'ema 'gã 'arimũ. A'eramũ 'ga iapesaka 'ũi-
na. ¹⁴ Majeppei tee futat 'ga manũi janetywer are rakue.
A'eramũ 'ga werowiarãmũ janetywera moia jane wi,
jane katu'oka tãmëjẽ futat.

¹⁵ U'agesageu nanë 'ga jane mu'jau ee nũ, 'gã nupe
ka'arana kwasiarukaripyre are nũ:

¹⁶ "A'ere nipo je teje'eg yau monoi 'gã nupe.

A'eramũ nipo 'gã oporenuwiweramũ jeje'eg are.

Teje'ega nipo je imogeukaa 'gã akaga pype.

A'eramũ nipo 'gã wapykau ee",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'gã nupe rakue.

¹⁷ A'jea futat 'ga 'i: "Najerea'aru'jawi futari nipo je 'gã
tywer are", 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Jeremi
'ga upe rakue.

¹⁸ Jejui Kristu 'ga manũ are Janeruwarete 'ga janetyw-
era moiri jane wi. A'eramũ 'ga wea'aru'jawe'emamũ fu-
tat janetywer are. Ma'eramũ 'ã jane niapou'jawi futari

'awamũ mama'ea jaretywera mepyawamũ. Kristu 'ga
futat janetywera omepy amanũmũ rakue.

Jareje'ega simono 'ga upe 'awamũ

¹⁹ Pëë jerewirera 'jawe jee. Kũjãmeramũ pëë jerenyra
'jawe jee. A'eramũ je 'jau pë nupe: Jejui 'ga amanũ
janetywera mepyawamũ rakue. Werowiarãmũ 'ga
janetywera moiri jane wi. A'eramũ jane nanë jareje'ega
monoarũmũ Jarejuwarete 'ga upe. ²⁰ Namainana 'gã
nũi oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe janee 'awamũ.
Ymã 'ã Israeu juapyrera 'gã Jarejuwarete 'ga mogy-
taawa taityoga momy'jawi taity pyu rakue. A'eramũ 'ã
mainana 'wyriara 'ga etee awau osou imy'jaw ipe Jare-
juwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'ere jane 'awamũ
Jejui 'ga manũ are, jane porogytaarũi Jarejuwarete 'ga
upe. Amanũ re Jejui 'ga ferawi rai'i nũ. Namanũu'jawi
futari 'ga 'awamũ. A'eramũ jane jareje'ega monou Jare-
juwarete 'ga upe au'jeteramũ futat jarejee.

²¹ Jejui 'ga futat mainana 'wyriararete 'jawewaramũ
janee. 'Ga 'ã Janeruwarete 'ga om'yi 'wyriaramũ wemi-
ayuwamũ janee. Ojejuka esage 'ga jane ree. ²² A'eramũ
ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa a'jea futat. Kristu 'ga
ree jarejemogypyka jarejemogyau. A'eramũ jane Jare-
juwarete 'ga muorypa a'jea futat. Kristu 'ga 'ã janetyw-
era amoit jane wi werowiarãmũ. A'eramũ jane jarejek-
wawe'em 'ga upe. Jarejewi 'ga jaretywera moir ire jane
jarejepymãukaa 'y pe 'gã amũ nupe. Sã'ã mama'ea
opirei re esagea. Iky'ae'ema futat. Nan tee futat jane.
Jarejewi janetywera moir ire jane jarejesageramũ 'ga
upe.

²³ U'eawer imũ etee futat Janeruwarete 'ga mama'e
apoi. A'eramũ jane jarejemogypyka 'ga 'eawer are,
"Anure nipo je pë muri ywag ipe tejepyr'i" 'ga 'eawer
are. A'eramũ te jane 'ga pyri jareo rapesaka. 'Gã amũ
nanë ki jane imu'jau ee nũ. "Anure nipo Janeruwarete
'ga werowiarãmũ jane monoi ywag ipe ojepyr'i", 'jau ki
jane jarejepyr'iwara 'gã nupe. ²⁴ A'eramũ ki jane jare-
jea'aramũ jarejuee. "Janepota'wa ki jarejuee. Sajopoar
iki mama'e esage apo are", 'jau ki jane jarejaupe.

²⁵ 'Gã amũ nipo opoia ajuee ajatyka awi. Nijatykaweri
nipo 'gã ajuee Jarejuwarete 'ga muorypa. A'ere kasi
sajemu'e 'gã nee ne. Sajatyka etee futar iki jarejuee 'ga
muorypa. Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri nũ. A'eramũ ki
jane Jarejuwarete 'ga rerowiar wyyapiukaa jarejaupe.

²⁶ "Kristu 'ga amanũ janetywera mepyaupap rai'i. A'er-
amũ ki pëë mama'e apou 'ga remifutar imũ etee" 'ea
jane sikwaap. A'jea futat aipo 'ea. A'eramũ ki jane ma-
ma'e tywera apowe'em Kristu 'ga ree jarejemu'e re.
Jarejemifutar imũ etee mama'e tywera apou jane jew-
yru'jawi jaretywera upe nũ aw'ya sipo janetywera
omepy janee nanuaramũ? Nitywi futari 'ga amũ. Kristu
'ga etee futat amanũmũ janetywera mepyawamũ
rakue. 'Ga rerowiare'emamũ nitywi futari janetywera
moira 'ga amũ. ²⁷ A'eramũ ki mama'e tywera apo upe
ojewyt ma'e 'gã oky'jau Jarejuwarete 'ga wi. Anure nipo
'ga wowase jane majatykaaw ipe ojee iporo-
mutare'ema 'gã monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe.

²⁸ Pekwaap 'ã jarejy 'gã Moisesi 'ga remikwasiarer

imū etee iapoare'ema 'gā apisiukara rakue. Maranuara 'gā sipo poromū iapisipyramū rakue? “Peko kasi tesirū-gatu ne” 'e renupare'ema 'gā janeypy 'gā iapisau tāmējē rakue. Mukūja 'gā tesirūgatu 'ga amū reko resag ire 'gā 'ga jukau tāmējē aporiae'emamū futat 'gā nee rakue. ²⁹ Sā'ā 'gā Moisesi 'ga je'egeera renupare'ema 'gā ijuka tāmējē rakue. Nananūi sipo Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga je'ega renupare'ema 'gā nereko? 'Ga taetu nipo 'ga wa'yra 'ga je'ega renuwe'emamū 'gā wereko tywerete a'jea futat. Kristu 'ga rerowiar ire nipo 'gā amū opoia 'ga rerowiar awi. Ojewi Kristu 'ga otywera moir ire nipo 'ga amū ojewya mama'e tywera apo upe nū. A'e 'gā: “Nia'wyri Kristu 'ga. Ma'eramū 'ā 'gā 'ga jukai au'je katu rakue” 'jara 'jawe Kristu 'ga rerowiar awi opoit ma'e 'gā. Janeruwarete 'ga 'Agesagea opota'waramū agawewi 'gā nee, Kristu 'ga rerowiarukaa agawewi 'gā nupe. A'etea 'gā 'ga 'Agesage kurapara 'jawe etee, Kristu 'ga rerowiar awi opoir ire. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gā nereko tyweaete.

³⁰ “Nanuara 'gā nui nipo je jepyari 'gā nemiapo tywer awi”, 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. “Oje'eganuwe'emawer ipe etee te nipo 'ga jereko tywerukari jee”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa ka'aran are Moisesi 'ga upe rakue. Aipoa Janeruwarete 'ga 'eawera futat. A'ea jane ikwaapa.

³¹ Janeruwarete 'ga okoeteete ma'ea futat. Ma'eramū ki jane jarekyjau 'ga jarejereko tywer awi mama'e tywera apowe'em futat.

³² Pēnea'ar iki pejejerekwawer are. Jejui 'ga pēē erowiar ypyrauwe 'ā 'ga rerowiare'ema 'gā pē nereko tyweaete 'ga ree. A'ere 'ā nepepoiri futari 'ga rerowiar awi rai'i. ³³ Amumē 'ā 'ga rerowiare'ema 'gā pē kurapa kypyre'emete agawewi rai'i. A'etea 'ā pēnuag etee futat 'gā pejereko tywera upe rai'i. Amumē 'gā 'ā pējekoty'aawa 'gā nereko kypyre'emete agawewi rai'i. 'Gā nereko tywera resakawe 'ā pēē pejejatykau pejerekoty'aawamū 'gā nee rai'i. A'eramū 'ā 'gā pē nereko kypyre'emete 'gā neewe futat rai'i. ³⁴ Amumera 'gā 'gā imonou imunepa moromunepawa pype rai'i. A'e 'gā nee 'ā pēē pejajemuaēma rai'i. Amumē 'gā pēkaraemā pojekau agawewi pē nui. A'etea nepēku'ipawi ee. “Janeruwarete 'ga poroywera te nipo nateepawi jane wi”, pe'je etee nipo pejeku'iramū nan pejerekoramū.

³⁵ Werowiar awi pepoire'emamū a'jea futat Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pē nupe. A'eramū ki pejepoire'ema futat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. ³⁶ 'Ga rerowiar awi pejepoire'em ire nipo mama'ea peapo 'ga remifutar imū. A'eramū pēē pejepoire'ema 'ga rerowiar awi. Mama'e apou 'ga remifutar imū etee futat pejajemogyau 'ga rerowiaa a'jea futat. A'eramū 'ga anure mama'e monou pē nupe u'eawer imū etee futat.

³⁷ Ymā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'gā nupe rakue:

“Nanure rūi futat nipo 'ut ma'e 'ga ruri.
Kamēsīete futat nipo 'ga ruri.

³⁸ Jeremifutar imū mama'e apoara 'gā nipo ojemogyppyka ajemogyau je ree.

A'eramū nipo 'gā ajemogyau je pyri nakwaparimū ete rūi futat.

A'ere je tejerowiar awi 'gā amū poir ire je najeku'i 'gā nee”,

'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'ga amū nupe rakue.

³⁹ Na'ga rerowiar awi opoit ma'eramū rūi futat jane. Nipoiri futari jane 'ga rerowiar awi. A'eramū 'ga jane monowe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jane 'ā sirowiat 'ga jarejemogyau. A'eramū nipo 'ga jane mogyau ojeypyri nakwaparimū rūi futat.

Janeruwarete 'ga rerowiaarete 'gā

11 Werowiaaramū Janeruwarete 'ga mama'e esage muri jane. A'eramū ki jane 'jau jarejeupe:

“Arowiat je Jarejuwarete 'ga 'jau. A'eramū 'ga anure mama'e mua jee 'jau kwy”, 'jau ki jane. “Naesagi agawewi je tejeupe 'ga remimurama. A'etea je ajemogyppyk 'ga ree”, 'jau ki jane jarejeupe, 'ga rerowiaa.

² 'Ga ree ojemogyppykaw imū etee futat janeypy 'gā je poarukari Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga aku'iramū 'gā nee rakue. A'eramū 'ga 'jau rakue: “Je rerowiat 'gā ajemogyau. A'eramū 'gā wesageramū jee”, 'jau 'ga 'gā nupe werowiaaramū rakue.

³ Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū jane jarejeupyoramū 'ga remiapofer are. “Ymā te Janeruwarete 'ga mama'e apoi rakue. Ywy, ywak, kwat, jay, jaytata. Mīmēra 'ga iapou rakue. Oje'eg imū etee futat 'ga iapou.

Esagipyre'ema futat 'ga wapo. Agamū 'ā jane esaka 'ga remiapofera. Oje'eg imū etee futat 'ga iapou rakue” 'ea 'ā jane erowiaa jarejemogyau.

⁴ Apeu 'ga nanē 'ā rakue nū, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga aku'iramū ojeupe Apeu 'ga remimurer are rakue. A'ere Apeu 'ga reki'yra 'ga, Kaī 'ga nuerowiari Jarejuwarete 'ga. A'eramū Janeruwarete 'ga aku'ie'emamū ojeupe Kaī 'ga remimurer are. Ojee Apeu 'ga jemogyppygamū Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: “Apeu 'ga pa je rerowiat ra'e. A'eramū 'ga wesageramū jee”, 'jau 'ga ojeupe. Ymā agawewi 'ā Apeu 'ga manūi rakue. A'etea jane 'ā 'ga rekwawera sikwaap. Apeu 'ga werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. A'eramū ki jane 'ga 'jawerimū etee futat jarejemogyau.

⁵ Enoki 'ga nanē 'ā rakue nū, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue nū. Namanūi futari Enoki 'ga rakue. Werowiaaramū Janeruwarete 'ga 'ga rerawau erojeupia rakue. 'Ga pyriwarera 'gā Enoki 'ga rekaa numiamū. A'ere 'gā nuesagi 'ga. Janeruwarete 'ga 'ga omojeupit imonou ojeypyri. Ywag ipe ojeupire'ēwe Enoki 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga aku'iramū 'ga ree rakue. A'e are Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gā nupe rakue.

⁶ Niku'ia'uweri Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gā nee. Maran sipo ajee jane 'ga muorywi, “Janeruwarete 'ga ako” 'e rerowiare'em ire? Nimuorywa'uweri jane 'ga “ako 'ga” 'e rerowiare'em ire. “Janeruwarete 'ga ako” 'e

rerowiamũ janeporokwaawiweramũ 'ga ree. "Ojee iporokwaawiwet ma'e 'gã nupe Janeruwarete 'ga ma-ma'e esage monoi" 'e rerowiamũ jane jareporokwaawiweramũ 'ga ree.

⁷ Nue 'ga nanẽ 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega renupara rakue nũ. "Anure nipo je amana monoi ywy pe tejerowiare'ema 'gã momapa. A'eramũ pẽẽ yaruu apou 'y awi pejeje jagawamũ", ojeupe Jarejuwarete 'ga 'eramũ Nue 'ga 'ga rerowiaa rakue, yara apou 'ga je'eg imũ etee futat rakue. Amana kyre'ema uwe Nue 'ga yara apou erekou. A'eramũ 'ga, wa'yra 'gã netee futat amanũme'em rakue. Nue 'ga ra'yra 'gã etee Jarejuwarete 'ga je'ega renupa 'uwa 'ga pyri rakue. A'eramũ 'gã etee futat ojejaga yara pype. 'Gã nesea Jarejuwarete 'ga rerowiara resaukaa amumera 'gã nupe. Amumera 'gã nuerowiari Nue 'ga je'ega, ojeupe Nue 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'uramũ. A'eramũ 'ya 'gã apisau. Werowiamũ Janeruwarete 'ga 'jau Nue 'ga upe: "Je rerowiar ape. A'eramũ ene ejesageramũ jee", 'jau Janeruwarete 'ga Nue 'ga upe rakue.

⁸ Abraão 'ga nanẽ rakue nũ, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramũ 'ga 'ga je'ega renupa ojeupe 'ga je'egamũ rakue, "Ekwap 'aw awi. Taesaukat ywy pe enee 'jau", ojeupe 'eramũ rakue. "Anure nipo je ene upe tejemiesaukarera monopawi katu katu ene upe enejuapyrera 'gã neewe futat. Enema'e katu katua futat nipo poa", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Nokwaawi agawewi futat Abraão 'ga awawa. A'etea 'ga oo ojeupe Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee futat. ⁹ Jarejuwarete 'ga rerowiaaw imũ etee futat Abraão 'ga awau owaẽma "tamono 'awa ywya ene upe" 'jawa upe rakue. Tekotee 'gã ywy pe 'ga rekoi. Nuapoi 'ga 'ogaretea. Taityoga pype etee 'gã nekoi rakue. Wata 'gã ajemogyau. A'eramũ 'gã akou taityoga pype etee futat. 'Ga juapyrera 'gã, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mĩmera 'gã nanẽ ajemogy taityoga pype etee. 'Gã nupe nanẽ Janeruwarete 'ga 'i nũ: "Tamono 'awa ywya pẽ nupe 'jau, pẽnek-wawamũ 'jau", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. A'etea 'gã nanẽ taityoga pype etee ako. ¹⁰ Abraão 'ga 'ogarete apowe'em rakue. "Amunawaretea Janeruwarete 'ga wapo ywag ipe. Wemifutar imũ etee futat 'ga iapoi. Nateepawa'uweri 'ga 'wyraretea. A'eramũ je tejekoweramũ 'ga 'wyrarete pype", 'jau Abraão 'ga ojeupe rakue.

¹¹ Abraão 'ga remireko ẽẽ, Sara ẽẽ wa'yre'emamũ rakue. Abraão 'ga oymanamũ akou. A'ere 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiari, "Anure nipo je kunumĩ mũ muri pẽ nupe" 'e rerowiaa 'ga akou. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga ra'yra pyygukaa 'ga remireko ẽẽ upe. Owãiwĩ pype futat ẽẽ omena 'ga ra'yra pyyka. ¹² Abraão 'ga nanẽ oymanamũ nũ. A'etea 'ga aja'yrapy ẽẽ pype. Ma-jepei tee agawewi Abraão 'ga rakue. A'etea kwaiwete 'ga juapyrera 'gã. Jaytata pytuna 'jawe 'ga juapyrera pytuna. 'Yisigeau pytuna 'jawe nanẽ 'ga juapyrera pytuna nũ.

¹³ Aipo 'gã jemogyawera Jarejuwarete 'ga rerowiara wesaukat janee. Werowiat agawewi futat 'gã Jarejuwarete 'ga rakue. A'etea 'ga nomonoi mama'ea 'gã nupe u'eawer imũ rakue. "Anure nipo 'ga imonoi jane-

juapyrera 'gã nupe", 'jau etee futat 'gã worrywamũ ee rakue. "Awa ywy pe jane rekoi kamẽsĩ te. Najanerupawarete rũi 'awa ywya", 'jau 'gã nakue. ¹⁴ A'eramũ jane 'jau "aipo 'jara 'gã oo wupawarete pe futat", 'jau jane 'gã nupe. ¹⁵ Nijewyriweri 'gã wupawera upe. Ojewyriwer ire amunipo 'ã 'gã jewyri wupaw ymanera upe. ¹⁶ A'ere 'gã nijewyriweri jupe. "Anure nipo jane oi jareju-paw esage pe, ywagipewara pype. Nakwaparimũ ete rũi peu jarejemogyau", 'jau 'gã nakue. Nijewyriweri 'gã wupawer ipe. A'eramũ Janeruwarete 'ga ojerowiaa 'gã nee. 'Ga futat 'gã nupawa wapo ywag ipe 'gã nupe rakue. A'eramũ jane "ojerowiat 'ga 'gã nee rakue" 'e kwaapa.

¹⁷ Abraão 'ga werowiat a'jea futat Jarejuwarete 'ga rakue. A'eramũ 'ga ojemogyppyka 'ga ree rakue. A'eramũ 'ga 'ga je'ega renupa, "Eja'yra 'ga eroo iapyau jee" ojeupe 'ga 'eramũ rakue. Ymã te Janeruwarete 'ga 'i Abraão 'ga upe rakue: "Tamomytun enejuapyrera 'gã enee 'jau. Isaki 'ga 'ã enera'yra. A'eramũ je 'ga juapyrera 'gã momytuna enee", 'jau 'ga Abraão 'ga upe rakue. A'eramũ Abraão 'ga 'ga rerowiaa. Naeapyoi agawewi 'ga Jarejuwarete 'ga remiaporam are. A'etea 'ga 'ga je'ega wenup, wa'yra 'ga rerawau iapyauramet 'ga upe numiamũ. ¹⁹ Ikwaapara 'jawe 'ga wea'aramũ: "Ga rapy re nipo Janeruwarete 'ga 'ga moferawi nũ", 'jau nipo 'ga rakue. A'eramũ 'ga weawyrũ'emamũ futat wa'yra 'ga rerawau iapyauramet rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe rakue nũ: "Erejuka awi eja'yra 'ga. A'jea futat je rerowiar ape ra'e", 'jau 'ga 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga karupa'mĩ resaukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga karupa'mĩ jukau iapyau 'ga upe rakue. A'eramũ Isaki 'ga akou imoferawipyrera 'jawewaramũ Abraão 'ga upe rakue.

²⁰ Isaki 'ga nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ 'ga 'jau wa'yra 'gã nupe: "Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi pẽ nupe", 'jau 'ga wa'yra 'gã nupe rakue. Jako 'ga upe, Esau 'ga upe. Mĩmera 'gã nupe 'ga imome'wau rakue.

²¹ Jako 'ga nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue nũ. A'eramũ 'ga, amanũ ja'wyja'wywe, 'jau Jose 'ga ra'yra 'gã nupe: "Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi pẽ nupe jue etee futat", 'jau 'ga Jose 'ga ra'yra 'gã nupe rakue. Jako 'ga iyman gatu gatu. A'eramũ 'ga opokokaw are etee futat owya. A'eramũ Jako 'ga, 'gã nupe aipo 'e re, oywya koka wããpyramũ Jarejuwarete 'ga muorypa. "Ene te 'ã eneresageay oree, ki Ku'jyp. Erejuka esage 'ã ore ree jepi", 'jau 'ga 'ga upe 'ga muorypa.

²² Jako 'ga ra'yra 'ga, Jose 'ga, nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ 'ga amanũme'ẽwe 'jau: "Anure nipo janepytuna 'gã oi ojewya jareje'wyr ipe nũ, Israeu juapyrera 'gã oi ũ'jãu Egitu ywy awi, awau ojewya jareje'wyr ipe nũ, Kanaã ywy pe nũ. A'eramũ ki jekagera peroo ityma peu", 'jau 'ga opytuna 'gã nupe amanũme'ẽwe rakue.

²³ Anure Moisesi 'ga u'aa rakue. 'Ga jara 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. A'eramũ 'gã 'ga mima 'ga rerekou muapyra jay magwapa. "Esage janera'yra 'ga",

'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã o'wyrriara 'ga je'ega renupe'ema, "Pejuka pejeja'yra kũima'ea", 'ga 'e renupe'ema. Okyjawe'em futat 'gã 'ga je'ega renupe'ema.

²⁴ Moisesi 'ga nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. Egitu ywy pewara 'gã 'wyrriara 'ga ra'jyra ãẽ Moisesi 'ga muaranupa rakue. A'ere 'ga aranuw ire nafutari "'Wyrriara 'ga ra'jyra ãẽ remimuaranuwa 'ga, Moisesi 'ga" 'gã 'ea. "'Wyrriara 'ga ra'jyra ãẽ ra'yra 'jawe 'ga, pe'je awi jee", 'jau ete 'ga 'gã nupe rakue. ²⁵ Oje'ariweramũ 'ga Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee etee futat rakue. "Israeu juapyreramũ futat je", 'jau ete 'ga 'gã nupe rakue. "Ene Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ futat ene", pe'je etee ki jee, 'jau ete 'ga 'gã nupe rakue. "Egitu ywy pewara 'gã jepytuna 'gã wereko tywet. A'eramũ je 'gã 'jawe etee futat tejereko tywera futaa", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Najeparuapoweri je mama'e tywer are. Mama'e tywera apoara 'gã iku'i ee. A'ere 'gã kamẽsiete 'gã eru'arasigi. A'eramũ je teparuapoweremamũ mama'e tywer are", 'jau 'ga ojeupe. ²⁶ "Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri wemiayuwa 'gã poawamũ. A'eramũ je tekou 'ga remiayuwa 'gã pype etee futat. Tene Egitu ywy pewara 'gã je rereko tyweri 'gã pyri kwy", 'jau 'ga ojeupe rakue. Sãã 'ga rerowiare'ema 'gã anure Kristu 'ga rereko tyweretea rakue. Nan futat 'gã Moisesi 'ga rereko tyweretei rakue. "Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage muri jee, je rerawau ywag ipe ojeypyri. Aipoa je afutat. Nafutari je Egitu ywy pewara 'gã karaemã. Kwaparimũwara te 'gã karaemã. A'ere Janeruwarete 'ga remimurama te nakwaparimũ warã rũ", 'jau 'ga ojeupe rakue.

²⁷ Jarejuwarete 'ga Moisesi 'ga erowiar wwyapiau akou. A'eramũ 'ga okyjawe'em Egitu ywy pewara 'gã 'wyrriara 'ga wi rakue. Amara'heramũ agawewi 'wyrriara 'ga 'ga ree. A'etea 'ga nokyjei 'ga wi. A'eramũ 'ga awau Egitu ywy awi. Moisesi 'ga ojemogypyka Jarejuwarete 'ga ree. Nuesagi agawewi ae 'ga. A'ere Moisesi 'ga reko 'ga resakara 'jawe. Jarejuwarete 'ga ree 'ga ojemogypyg wwyapiau. A'eramũ 'ga awau Egitu ywy awi.

²⁸ Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiaa akou. A'eramũ 'ga karupa'mĩ apisaukaa Israeu juapyrera 'gã nupe, 'okwaryta mojewaka karupa'mĩ wy pyu. A'eramũ ae momapara Israeu juapyrera 'gã na'yr ppy apisawe'em 'gã nui, Egitu ywy pewara 'gã na'yr ppya apisiramũ. Wy pyu 'okwaryta mojewag ire 'gã karupa'mĩ ro'o reya i'wau. A'ere Moisesi 'ga 'jau 'gã nupe: "Na'awamũ etee rũ futat jane iapoi. Namutat nipo jane jarejeymawa apisi jarejenũ'ẽawer are jarejea'aawamũ", 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹ Israeu juapyrera 'gã nanẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. Ma'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'y pytaga mowogi 'gã nupe rakue. A'ere 'ga wwytu mua imowokawera rupi imukaga 'gã nupe rakue. A'e rupi 'gã awau oyaapa rakue. A'e rupi Egitu ywy pewara 'gã awau 'gã nakyfera rupi rakue numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã wawera pea motei 'gã nui 'y pyu rakue. A'eramũ 'ya Egitu ywy pewara 'gã a'myaa, 'gã apisaupap rakue.

³⁰ Israeu juapyrera 'gã werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. A'eramũ 'ga Jerikoa 'jawa osoma monou imuapopena 'gã nupe. Sete 'ara rupi 'gã imaman ire Janeruwarete 'ga imonou imuapopena 'gã nupe rakue.

³¹ Raape ãẽ nanẽ werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. Kũjãmene'ema agawewi ãẽ. A'etea ãẽ werowiat Jarejuwarete 'ga, 'ga rera renupa ypy we. A'eramũ ãẽ ojejukau ywy momyrũara 'gã nee, 'gã mima o'wyrriara 'ga wi. Opota'waramũ ãẽ 'gã nee. A'eramũ Israeu juapyrera 'gã ãẽ jukawe'em ãẽ pytuna 'gã apisaw ipe.

³² Gitiãu 'ga nanẽ rakue nũ, Jarejuwarete 'ga rerowiaa rakue. Gitiãu 'ga, Paraki 'ga, Sãsãu 'ga, Jefite 'ga, Davi 'ga, Samueu 'ga, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanẽ nũ. Mĩmera 'gã werowiat Jarejuwarete 'ga rakue. A'ere je namome'upawa'uweri 'gã pẽ nupe.

³³ Jarejuwarete 'ga rerowiaa 'gã ajemogyau rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã poaa mama'e apou wemifutar imũ rakue. 'Gã ywy pojekau tekotee 'gã nuramũ Janeruwarete 'ga 'gã amũ poaa 'gã mujãnukaa 'gã ywy awi, 'gã apisau. Janeruwarete 'ga 'gã amũ mogou 'wyrriaramũ. A'eramũ 'gã mama'e esage apoara 'gã nerekou esage. A'ere 'gã mama'e tywera apoara 'gã nerekou tyweretei. A'eramũ Janeruwarete 'ga mama'e esage monou 'gã amũ nupe u'eawer imũ etee futat. Jarejuwarete 'ga 'gã erowiaa ajemogyau. A'eramũ 'ga 'gã amũ apisaukaa'ema 'miara upe. ³⁴ Tata upe nanẽ 'ga 'gã amũ apisaukaa'ema nũ. Amumera 'gã 'ga iapisaukaa'ema jyu rerekwara 'gã nupe. Niywyrafeni agawewi futat 'gã ajemogyau. A'ere Janeruwarete 'ga te 'gã mamuakari rãwẽjẽmĩ rakue. A'eramũ 'ga 'gã poaa 'gã magwawukaa 'gã nee iporomutare'ema 'gã arimũ. A'eramũ 'gã 'gã moka'jamukaa 'gã ywy awi. ³⁵ Amumera kũjãnamũ 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramũ 'ga, 'gã pytuna 'gã amũ manũnamũ, 'gã moferapa 'gã nupe rakue.

Kwaiwete wejue te 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiari ajemogyau rakue. Amumera 'gã 'ga rerowiare'ema 'gã inupãnupãu 'gã nerekou tyweaete, 'gã apisau. "'Ga rerowiar awi pepoir ire ore naruapisi pẽ", 'jau 'gã 'gã nupe. A'ere 'gã nopoiri futari Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. "Noropoiri futari ore Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. Ojewi ore poire'emamũ 'ga ore rerooi ojeypyri pẽ ore apisi re", 'jau etee futat 'gã 'gã nupe. "'Ga pyri oroo re te nipo ore reko esagei", 'jau etee futat 'gã 'gã nupe, wapisie'ema uwe.

³⁶ Amumera 'gã 'gã erekoemãu. A'eramũ 'gã 'gã mopimopika ae mopikawa tupaama 'jawewara pyu. Amumera 'gã 'gã erawau 'gã kupyfaa itaju pyu 'gã munepa moromunepawa pype. ³⁷ Amumera 'gã 'gã iapisau ita pyu. Amumera 'gã 'gã iapisau 'gã mowoka 'yjepana mowowokawa pyu. Amumera 'gã 'gã iapisau jyu pyu. Amumera 'gã 'gã erekou tyweaete 'gã mukurakare'ema 'gã 'wyr ipe. A'eramũ 'gã ajemogyau ikaraemãe'ema 'jawe. I'wyre'ema 'jawe 'gã ajemogyau watau. Taitye'ema 'jawe 'gã ajemogyau. Karupa'mĩ pirera etee erajemogyau imunepa, karupana'nĩ pirera. Mĩmera etee 'gã erekou imunepa waityamũ. 'Gã pyriwara 'gã 'gã nerekou tyweaete. "Pejejuwarete 'jawa

'ga ree te 'ã pejemogypyk pejemogyau. A'eramũ ore pẽ nerekou tyweaete", 'jau 'gã 'gã nupe. ³⁸ Aipo 'gã ajemogyau watau amunawe'em ipe etee futat.

Jũmire'eme, ywytyra rupi. Mĩmer ipe 'gã ajemogyau. Ita kwara pype, ywy kwara pype. Mĩmera pype 'gã ajemogyau. "Nepẽa'wuri pẽẽ", 'jau futatee 'gã 'gã nupe. A'ere Janeruwarete 'ga upe aipo 'gã esage ma'ea. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau 'gã nupe: "Nepepõiri futari je rerowiar awi. A'eramũ pẽẽ pejejesageramũ je upe. A'eramũ je pẽ mua pẽ mogyau 'au tejepyri", 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ 'Gã juejue futat Jarejuwarete 'ga rerowiaa ajemogyau. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau: "Je rerowiaara 'gã esage ma'ea futat. Nopõiri 'gã je rerowiar awi je ree iporomutare'ema 'gã wereko tywereteramũ miamũ", 'jau Janeruwarete 'ga 'gã nupe.

'Gã papawe'emaue Janeruwarete 'ga 'jau 'gã nupe rakue: "Anure nipo je pẽ katu'okara 'ga monoi pẽ nupe", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. A'ere 'gã papawi 'ga 'ga mure'emaue rakue. A'eramũ 'gã okatu'okara 'ga resake'ema rakue. A'ere 'gã jemogypygi Jarejuwarete 'ga ree. 'Ga 'eawera 'gã erowiaa rakue. ⁴⁰ Anure nipo 'ga jane rerawau jane mogyau ojepyri werowiaar ymanera 'gã neewe. Peu ojepyri jane rerawau 'ga jane katu'oka ywawuje futat janetywer awi.

Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea

12 Kwaiwete ymãwarera 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiar wwyapiau rakue. A'eramũ ki jane 'ga rerowiar wwyapiau 'gã 'jawe etee futat. Sapõit futar iki 'ga ree jarejemogypygukare'em awi. Sã'ã ujãn ma'e 'gã fuewepawe'ema ujãn awi. Taity poana'mĩ'ia etee 'gã 'ã erekou. Taity poyjuu rereko re amunipo 'ã 'gã nujãnarũi. Nan tee futat jane jarepoia jaremote'arukaaw awi. Jaremote'aawa mama'e tywer awi jarepoire'em ire nipo jane jarejemogyawe'em Jarejuwarete 'ga remifutar imũ. A'eramũ ki jane jarejorypawe'emamũ futat jarejemogyau, ² jarejea mĩina Jejui 'ga ree etee futat. 'Ga futat 'Uwarete 'ga rerowiarukaa jane upe rakue. 'Ga futat nipo jane rerawau 'Uwarete 'ga pyri anure. A'eramũ ki jane jarejemogypyg wwyapiau 'ga ree. Sã'ã pe apoara 'ga oa tenune pe resaukara. Nan tee futat Jejui 'ga ruri wwy pe 'Uwarete 'ga rape resaukaa jane rakue. 'Ypeywar are amanũaw ipe 'ga awawake'ema ojepyriwara 'gã 'e are rakue. "Moroka'miga 'ga futat ra'e. Sã'ã 'gã 'ga juka 'ypeywar are" 'e are 'ga awawake'ema rakue. "'Gã tywera mepyawamũ te je manũi 'ypeywar are. A'ere temanũ re je oi tejewya Tejuwarete 'ga pyri nũ", 'jau etee 'ga aku'iramũ ee. A'eramũ 'ga, amanũ re, oferapa rai'i nũ. A'eramũ 'ga awau ojeupia 'Uwarete 'ga pyri. Peu futat 'ga wapyka 'ũina 'Uwarete 'ga yse katy. "Aapopap je eneremifutara", 'jau 'ga 'ũina 'Uwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga 'ga muapygukaa ajakwatawa katy, 'ga mĩina 'wyriaramũ oje'jawe.

³ Pẽnea'ar iki 'ga ree. 'Ga rerowiare'ema 'gã 'ã wereko tywerete agawewi Jejui 'ga rakue. A'etea 'ã 'ga nopõiri futari 'Uwarete 'ga remifutara apo awi rakue. A'eramũ

ki pẽẽ pejejea'aramũ 'ga ree. 'Ga ree pejejea'ar ire nipo pẽẽ pejejorypawe'emamũ 'ga rerowiare'ema 'gã pejereko tyweramũ. A'eramũ nipo pejepoire'ema 'ga rerowiar awi. ⁴ Jejui 'ga 'ã ia'wyre'ema 'gã ijukau rakue. 'Ga rerowiaara 'gã amũ nanẽ nipo 'gã iapisau nũ. A'ere 'gã nepẽ apisi we, "pepoit pejetywer awi" ojeupe pẽẽ eramũ. ⁵ Pemoka'jam sipo pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'eawera? Pẽ maku'iwamũ 'ga 'jau wa'yramũ pẽ nupe: "Peje'eganuw iki Jarejuwarete 'ga pejejeupe 'ga je'eg wywrafe'nĩnamũ.

Pẽku'ipap kasi pejejeupe 'ga je'eg are ne.

⁶ Wemifutaramũ 'ga pẽ mu'akwaawi mama'e apo are. Sã'ã kunumĩa mama'e tywera apoa.

A'e are 'ã tuwa 'ga kunumĩ atũina tãmẽjẽ mama'e tywera apo awi.

Nan tee futat Janeruwarete 'ga wa'yra 'gã mosĩ tãmẽjẽ 'gã nemiapo tywer awi",

'jau 'ga amũ ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁷ A'eramũ ki pejemouaga etee futat. Oje'ega pẽẽ enuwe'emamũ nipo 'ga mama'eay resaukari pẽ nupe, pẽjemogy esage are pẽ mu'jawamũ. A'eramũ ki pẽẽ pejejuagamũ jupe. Namu'akwaawi 'ga wa'yre'ema 'gã 'gã jemogy esage are. Sã'ã ae wa'yra etee imu'akwaawa 'gã jemogy esage are. Nan tee futat Janeruwarete 'ga wa'yramũ etee jane mu'akwaapa janejemogy esage are. ⁸ Jareja'yre'ema 'gã jane nimu'akwaawi 'gã jemogy esage are. Nan tee futat Janeruwarete 'ga namu'akwaawi wa'yre'ema 'gã. Pejemogy esage are 'ga pejemu'akwaawe'em ire amunipo 'ã pẽẽ na'ga ra'yra rui. Wa'yra 'gã etee te 'ga amu'akwaap wemifutar are.

⁹ Jaremu'akwaaw ire jane 'ã jarejuwa 'gã je'ega renupa jarejemogyau. Jarejuwarete 'ga je'ega taetu ki sienup. Oje'ega renuw ire 'ga jane rerooi ojepyri anure.

¹⁰ Sã'ã janewuja'ia we futat janeruwã 'gã jane mu'akwaawa janejemogy esage are wemifutar imũ etee futat. Nan tee futat Janeruwarete 'ga jane mu'akwaawi janejemogy esage are. "Teje'jawe je 'gã mogyi", 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ nipo jane jarejemogyau 'ga 'jawe futat. ¹¹ Janeremiapo tywer are 'ga jaremu'akwaaw ire jare'arasigamũ jarejemogyau ee. Jareku'ie'emamũ nia'wuri rẽwẽjẽmĩ jatee. A'ere 'gã neapyoramũ ee Jarejuwarete 'ga remimu'akwaawera 'gã ajemogyau esage. Opy'ata'waramũ nanẽ nipo 'ga ajemogyau.

'Gã mu'akwaapawet

¹² A'eramũ ki pẽẽ pejemogypyg wwyapiau Jarejuwarete 'ga ree, pejeku'iramũ 'ga ree. ¹³ Pejemogy esage ki Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga rerowiarai para 'gã amũ pẽ nesaka, ojemu'akwaapa 'ga rerowiar are pẽẽ 'jawe.

¹⁴ Pẽpy'ata'wa pẽẽ pejemogyau pejejaupe. Pejemogy esage ki pejejopype. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ pejemogy esage'em ire nipo pẽẽ pejewawe'em 'ga pyri anure. A'eramũ ki pẽẽ pejemogyau esage 'ga remifutar imũ.

¹⁵ Pejomomoirukat kasi Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. Pejekuka esage ki pejejee. Ka'a rowa 'jawe kasi pe-

jemogy ne. Sã'ã ka'a rowa kumi mote'ara etee ipype ae imono re. Nan kasi pejemogy ne. Jarejuwarete 'ga pëë mü erowiar wyyapie'em ire nipo pëë 'ga rerowiarukare'ema 'gã amü nupe.

¹⁶ Pejopoar iki mama'e tywera apoe'em are. Kūima'e 'ga nipo akou kūjã mü ree. A'eramü ki pëë 'ga mu'akwaapa ee. Kūjã ëë mü nipo akou omene'em are. A'eramü pëë ëë mu'akwaapa ee. Mama'e tywera kasi peapoukat pejejaupe ne. Esau 'ga 'jawerimü nanë kasi pejemogy ne. U'ar pyy ma'e 'ga poromü rakue. A'eramü 'ga 'uwa 'ga manü re akouramet 'uwa 'ga rekwawer ipe rakue. A'ere 'ga kumana pyu 'ga jemojopy'ruiruwirera 'ga upe. A'eramü 'ga rewirera 'ga akou u'ar pyy ma'e 'jawe 'ga py'rau rakue. Jarejuwarete 'ga Esau 'ga ipojeupe'ema rakue. Ojeupe Jarejuwarete 'ga remimuramer are 'ga ojemogypyke'ema. A'eramü 'ga ojemojopy'rau kumana are. ¹⁷ Anure Esau 'ga u'arasigamü omojopy'ruawer are numiamü. A'ere 'ga ruwa 'ga 'ga ma'era mono 'ga rewirera 'ga upe rakue. "Jarejuwarete 'ga upe eje'ega emono je ree", 'jau 'ga 'uwa 'ga upe numiamü. A'ere 'ga ruwa 'ga nomono oje'ega Jarejuwarete 'ga upe 'ga ree. A'eramü Esau 'ga ajaa'wau ee. Kumana are omojopy'ruawera 'ga 'uwa 'ga imojopy'rawarüme'em 'ga upe.

¹⁸ Jareypy 'gã 'jawe kasi pëë ne. Ymã janepy 'gã, Israeu juapyrera 'gã owaëma wemiesaga upe rakue, Sinai 'jawa wyytyra upe rakue. A'ere 'gã kyjei etee jui rakue. Tata 'ua 'upa wyytyra 'arimü. 'Ara oypytunaiwamü 'gã nupe. Wyruruu 'ua 'gã nupe. ¹⁹ Jumi'auu py 'jawewara 'gã enupa. A'e pype Janeruwarete 'ga oje'ega 'gã nupe rakue. A'eramü 'gã 'jau rakue: "Ereje'eg awi oree, ki Ku'jyp", 'jau 'gã 'ga upe rakue. ²⁰ Nafutari 'gã 'ga 'eawera, "Pewyk kasi wyytyr are ne. Ee 'gã amü wygamü ki pejuka tãmjë 'ga ita pyu. Wyra ee iwyg ire miamü pëë ijukau ita pyu" 'ga 'e are 'gã oporenuwewere'emamü. A'eramü 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe: "Ereje'eg awi oree, ki Ku'jyp", 'jau 'gã 'ga upe. ²¹ Mama'e pojya Janeruwarete 'ga esaukaa 'gã nupe rakue. Esakawe Israeu juapyrera 'gã okyjau ajemogyau. Wyytyt, tata, ypytunaip, wyruruu, jumi'a py 'jawewat, Janeruwarete 'ga je'eg. Mïmera 'gã moyyita 'gã mogyau rakue. Moisesi 'ga miamü futat oyyita jui rakue. Nan ymã Janeruwarete 'ga je'egi 'gã nupe rakue, Sinai 'jawa upe 'gã waëmamü rakue.

²² A'ere jane Jeju 'ga rerowiaaramü Jarejuwarete 'ga rupawa pype oseayay ma'e 'jawe tãmjë jane porogytai 'ga upe. Jarejuwarete 'ga rupawa upe jane 'jau Sião 'jau. A'eramü jane Sião 'jawa wyytyra upe owaëmayay ma'e 'jawe tãmjë. Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe jarewau, Okoeteete ma'e 'ga 'wyrarete pe. Jerusarega 'jawewar ipe jarewau, ywag ipe 'up ma'e pe. Peu futat kwaiwete ywagipewara 'gã jemogyi. Aku'iramü 'gã ajemogyau. ²³ Peu futat Janeruwarete 'ga remiayuw ymanera 'gã ajemogyau. Jeju 'ga rerowiaaramü janerera 'upa ojekwasiaa Jarejuwarete 'ga ka'aran are, ywag ipe 'up ma'e are. A'eramü nipo jane jareje'aa pãwë etee futat 'ga rerowiaar ymanera 'gã nee. Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogyau jareporogytau 'ga upe. Anure nipo

'ga jane majatykau wowase najuejue etee futat. A'eramü nipo 'ga jane mepyau janeremiapofer are. Mama'e esage apoara 'gã 'ga imepyau 'gã nemiapo esage are. Mama'e tywera apoara 'gã nanë nipo 'ga imepyau 'gã nemiapo tywer are, 'gã nipo 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Ymãwarera 'gã amü nipo mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imü etee futat rakue. A'eramü Janeruwarete 'ga 'gã katu'okapap 'gã manünamü. 'Gã nee nanë nipo jarejejatykau nü. ²⁴ Jeju 'ga ree taetu nipo jareje'aa pãwëjë etee futat. 'Ga ree Janeruwarete 'ga oje'eg yau mua janee. Ymãwarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga 'jau rakue: "Teje'ega renupara 'gã etee je amogy tejemiayuwamü", 'jau 'ga rakue. "Jeje'ega renupare'ema 'gã ki wyra tueroo mainana 'ga upe. A'eramü 'ga ijukau wy monykya wyra rapyaw are. A'eramü 'ga iapyau 'gã tywera mepyau jee", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. A'ere 'ga 'awamü oje'eg yau muri janee. "Jera'yra 'ga amanü pëtywera mepyau jee. A'eramü je pë mogyau tejemiayuwamü, teja'yra 'ga pëë erowiarämü", 'jau 'ga janee. Jeju 'ga jukaaw ipe 'gã 'ga ry reko'woka janee. A'e are Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi, wa'yra 'ga rerowiaaramü.

Ymã Kaï 'ga rewirera 'ga jukau rakue, Apeu 'ga jukau rakue. A'eramü 'ga ry jeko'woka wyyu rakue. A'e resaka Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Wewirera 'ga Kaï 'ga ajuka. A'eramü je Kaï 'ga rerekou tywea 'ga ree 'awamü", 'jau 'ga ojeupe rakue. A'ere 'ga wa'yra 'ga rereko tywerukari 'gã nupe jane ree. A'eramü 'ga 'ga jukaukaa 'gã nupe janetywera mepyawamü. "Teja'yra 'ga je amono wyy pe 'gã tywera mepyawamü. A'eramü je 'ga rerowiaara 'gã nerekou tywere'em 'gã tywer are", 'jau 'ga rakue. A'eramü jane 'jau jupe: "Esage futat Jarejuwarete 'ga remiapo", 'jau jane jupe.

²⁵ A'eramü ki pëë Jarejuwarete 'ga je'ega renupa. Iapyae'ema 'jawe kasi pejemogy ne. Ymã Moisesi 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'ui agawewi janepy 'gã nupe rakue. A'etea 'gã 'ga je'ega renupare'ema 'jawe etee ajemogy rakue. A'eramü Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete oje'ega renuwe'emamü rakue. 'Awamü 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi janee nü. A'eramü nipo 'ga oje'ega jane enuwe'emamü jane rerekou tyweaete ymãwarera 'gã apyraapa. ²⁶ Moisesi 'ga upe oje'egaw ipe Janeruwarete 'ga wyy moyyita rakue. A'ere 'ga 'awamü 'ga 'i janee: "Anure nipo je wyy moyyju'jawi nü. A'ea te nipo ywaga reewe oyyi", 'jau 'ga janee. ²⁷ A'eramü "oyyi ma'ea teepap ma'era futat", 'jau 'ga janee. A'eramü jane jarejeapyoramü 'ga remiaporam are. A'ere 'ga remiaporam oyyi ma'ea teepap ma'era futat. A'eramü iyyje'ema na-teepap ma'era rüi futat. ²⁸ A'eramü ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa. Anure 'ga reni 'wyriarareteramü janee. Nateepawi futari 'ga 'wyriarareteramü jane upe 'üi re. Jane nanë nipo 'ga jane mogyau 'wyriaramü ojejyri. A'eramü ki jane 'ga muorypa ee. 'Ga pojeupa jarejemogyau. A'eramü 'ga wemifutar imü jane mama'e apo re aku'iramü akou jane ree. ²⁹ A'eramü ki jane 'ga mamara'neukare'ema jarejee. Tata 'jawe Janeruwarete 'ga. Sã'ã tata mama'e mateepawa. Nan

tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'ema 'gã momawî. A'eramũ ki pejekyjaw mama'e tywera apo awi.

Simaku'i Jarejuwarete 'ga jarejee

13 Pẽporomutat ki pejejuee pejemogyau. Kristu 'ga 'ã pẽẽ erowiaa najuejue etee futat. A'eramũ pẽẽ pejemogyau pejejopytuna 'jawewaramũ futat. A'eramũ ki pẽẽ pejepota'wa esageramũ pejejuee. ² Pejemiesage'ema 'gã miamũ pẽẽ imua pejeje'wyr ipe. Pejejejukau esage 'gã nee. Maranamũ nipo pẽnemiesage'ema 'ga nakũima'e arũi. Ywagipewara 'gã nipo. Sã'ã ymã 'gã amũ ywagipewara 'gã amũ mura oje'wyr ipe rakue. Nokwaawi agawewi 'gã 'gã nakue. A'eramũ ki pẽẽ nanẽ pejemiesage'ema 'gã mua pejeje'wyr ipe pejejeupe 'gã waẽmamũ. ³ Moromunepawa pypewara 'gã nee nanẽ pejejea'aramũ nũ. Pẽẽ nanẽ amunipo 'ã moromunepawa pype peje'ama. Pẽnea'at mama'e esagea pejejeupe 'gã iapo are. A'eramũ ki pẽẽ mama'e esage apou 'gã nupe.

Ereko tyweripyra 'gã nee nanẽ pejejea'aramũ pejemogyau nũ. Mama'e esagea ki peapo 'gã nupe. Pejereko tyweramũ nipo pẽẽ nanẽ 'gã nemiapo esagea pefutat nũ. A'eramũ ki pẽẽ mama'e esage apou 'gã nupe.

⁴ Pẽnemirekoa esage futat. Kũjãnamũ pẽmenara nanẽ esage futat nũ. A'eramũ pẽẽ pejemireko re pejekou pejemireko are etee futat. Kũjãnamũ pejeminar ire nanẽ pejekou pejemen are etee futat. Ojetee-waramũ nanẽ pẽẽ pejekowe'em 'gã amũ nee nũ. Kasi a'e pe anure Janeruwarete 'ga pẽ nereko tywer ine.

⁵ Pejeka'aranũ kwaja upe nanẽ pejemote'arukare'ema nũ. Pejekõẽãjamũ pejemirereko mama'e are etee futat. "Napoiri futari je pẽ nui. Najepe'ai nanẽ je pẽ nui nũ", 'jau Janeruwarete 'ga janee. ⁶ A'eramũ ki jane jarekyjawe'em.

"Jarejararete 'ga je poat.

A'eramũ je tekyjawe'em tejereko tywera 'gã nui.

Je ree 'ga jejuka re maran 'ga amũ je rereko tyweretei nũ",

'jau je tejee. A'eramũ je tekyjawe'em.

⁷ Pejejea'aramũ peje'wyr ipe 'gã nee. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gã 'ã omome'u pẽ nupe rai'i. A'eramũ ki pejejea'aramũ 'gã nee. 'Gã neko esageawer are pejejea'aramũ pejemogyau. Amanũme'ẽwe 'gã ojemogypygy wypyapiau Jarejuwarete 'ga ree rai'i. A'eramũ ki pẽẽ pejemogypygyka 'ga ree 'gã 'jawerimũ. ⁸ Jejui Kristu 'ga ojesowo'gõke'ema futat. A'efer ipe etee futat 'ga rekoi. Nojesowo'gõgi futari 'ga. ⁹ Perowiat kasi mama'e amuteea ne. 'Gã amũ nipo 'gã mu'jau mama'e sigaty are, i'upyre'em are. "Pejea'gu ki i'upyre'em awi", 'jau nipo 'gã 'gã nupe. A'ere 'gã nemimu'efera napẽ muesagei Jarejuwarete 'ga upe. Kristu 'ga mome'ua etee futar iki perowiat. 'Ga mome'ua te jane muesage Jarejuwarete 'ga upe, 'ga rerowiaaramũ.

¹⁰ Ymãwareramũ ojeupe judeuramũ jane jarejemawara reroramũ mainana 'gã miaro'o ape 'ui futari rakue. A'ere nanarũi 'awamũ. Jejui 'ga ako amanũmũ

janetywera mepypawamũ ai'i. A'eramũ ae Jejui 'ga rerowiaaramũ weymawa rerawau'jape'ema mainana 'gã nupe. Jejui 'ga rerowiaaramũ ae 'ga muorywi otywera moiawer are. A'eramũ ki jane jarejeateeramũ ymãwarer awi. Ymãwarer awi jarejeatee'emamũ jane poiri futari Jejui 'ga rerowiar awi.

¹¹ Mainana 'wyrararete 'ga wyra wy rerawau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe, 'ga rupawarete pype imonykya 'ga upe 'gã tywera mepya. A'ere 'gã wyra reumera rerawau enuẽma amunaw awi. Amunawa atykupe katy 'gã erawau iapyau rakue. ¹² Nan tee futat Jejui 'ga nanẽ amanũme'em amunawa pype rakue. 'Ga juka enune 'gã 'ga rerooi enuẽma amunaw awi. Peu futat 'gã 'ga kutuka 'ga monou imu'ama 'ypeywar are. Peu futat 'ga amanũmũ janetywera mepypawamũ rakue. 'Ga kutugamũ 'ga ry ojeko'woka 'ga wi rakue. Aiporamũ futat 'ga owy reko'wogukaa janetywer awi jane pireitawamũ.

¹³ Jejui 'ga jukaara 'gã nopoiri futari ymãwarer awi. "Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner imũ etee futat jane mama'e apoi", 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerawau enuẽma amunaw awi, 'ga rerekou tyweaete 'ga rerekoemã pype 'gã 'ga jukau. A'eramũ ki jane jarepoia ymãwarer awi. Jejui 'ga rerowiar awi kasi sapoir ine. 'Ga 'jawe futat nipo 'gã jane rereko tyweretei 'ga rerowiar are. 'Ga 'jawe futat nipo 'gã jane pe'au ojewi. Tene ki 'gã jane rereko tyweri. Tene 'gã jane pe'ai ojewi. A'ere kasi pepoit futat 'ga rerowiar awi ne. 'Ga ree 'gã jarejereko tyweramũ jane jarejuagamũ 'ga 'jawerimũ etee futat. ¹⁴ Anure nipo 'auwara janerupawa ateepawamũ. A'eramũ jane jareoweramũ ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Peu jane oi nakwaparimũ ete rũi jarejemogyau. Peuwara janerupawa nateepawi futari. ¹⁵ A'eramũ ki jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee. Jejui Kristu 'ga jane erowiaa jarejemogyau. A'eramũ 'ga jane katu'oka jane mogya wemiayuwamũ. A'eramũ jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee. Judeu 'gã 'ã weymawa jukau iapyau Jarejuwarete 'ga muorypawamũ rakue. A'ere jane nanarũi 'ga muorywi. Jareje'eg imũ te jane 'ga muorywi. "Ene 'ã ore'wyrararetea. Eja'yra 'ga erujukaukat 'gã nupe, oretywera mepypawamũ. A'eramũ ore ene muorypa ee", 'jau ki jane 'ga upe, 'ga muorypa ee. ¹⁶ Jarejuee jarejejuka esage re nanẽ jane 'ga muorypa jarejemogyau nũ. Jarejopoaramũ nanẽ jane 'ga muorypa ee nũ. A'eramũ ki pejepoire'ema pejejuee pejeporomutar awi.

¹⁷ Pẽ'wyrara 'gã 'ã ojejuka esage pẽ nee, pẽ mu'jau Jarejuwarete 'ga remifutar are. A'eramũ ki pẽẽ 'gã je'ega renupa te. Mama'ea pẽẽ iapou pejejeupe 'ga 'eawer imũ etee. Anure nipo 'gã pẽ nee opota'waawera mome'ui Jarejuwarete 'ga upe. A'e are 'gã opota'wa esageramũ pẽ nee. A'eramũ ki pẽẽ 'gã je'ega renupa. Oje'ega pẽẽ enuw ire 'gã mama'e apoi wekõẽãjamũ. Kasi 'gã oje'ega renuwe'emamũ 'gã 'arasigamũ akou pẽ nee ne. A'eramũ nipo pẽẽ nanẽ peje'arasigamũ pejemogyau nũ. Janeruwarete 'ga nipo pẽ nereko tyweaete ee. A'eramũ nipo pẽẽ peje'arasigamũ pejemogyau.

¹⁸ Pejeje'ega ki pemono Jarejuwarete 'ga upe je ree pejeojere'emamũ. 'Ga remifutar imũ etee futat 'ã jeparuapoweramũ mama'e are. A'eramũ je tepy'a'wyre'emamũ tekou tejemiapofer are. ¹⁹ 'Awamũ je 'i pẽ nupe: Pejeje'ega ki pemono Jarejuwarete 'ga upe je ree. "Emurukat 'ga oree", 'jau ki pẽẽ 'ga upe je ree. A'eramũ nipo 'ga je monou pẽ pyri kamẽsĩete.

²⁰ Sã'ã karupa'mĩ are omaenun ma'e 'gã maenun esagea karupa'mĩ are. Nan tee futat Janejararete 'ga, Jejui 'ga maenun esagei wemiayuw are. Jane ree 'ga je-jukaukari 'gã nupe, owy reko'wogukari 'gã nupe. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga 'ga moferawi rai'i nũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga Jejui 'ga jane erowiamũ janetywera moia jane wi. "Teja'yra 'ga manũ re je 'ga rerowiaara 'gã katu'ogi, 'gã tywera moia 'gã nui, 'gã mogyau tejemiayuwamũ", 'jau Janeruwarete 'ga rakue. Aipoa 'ga je'eg yaua futat. Jejui 'ga moferapara 'ga jane mopy'ata'wara. ²¹ 'Ga upe je teje'ega monoi pẽ nee. "Mama'e esage apoara 'gã nupe emono 'gã nemifutara. A'eramũ 'gã mama'e esage etee iapou eneremifutar imũ. 'Gã poarukaa Jejui Kristu 'ga upe. Jejui 'ga

opoaramũ nipo 'gã mama'e apoi eneremifutar imũ etee futat. A'eramũ nipo ene eku'iramũ 'gã nee", 'jau je 'ga upe pẽ nee. A'eramũ ki jane Jejui Kristu 'ga muorypa jareojere'emamũ, 'jau je pẽ nupe.

²² Pẽẽ jerewirera 'jawe jee. Kũjãmeramũ pẽẽ pejejemogyau jerenyra 'jawe jee. A'eramũ je teje'ega kwasiaa ka'aran are pẽ maku'iawamũ. Natuwiiu rũi je ikwasiari pẽ nupe. Ka'aran kwasia'ria te je aapo imonou pẽ nupe. A'eramũ ki pẽẽ jeje'ega renupa.

²³ Timoteo 'ga Jejui 'ga werowiat jane 'jawe. A'eramũ 'ga akou janerewirera 'jawe janee. A'eramũ je 'ga mome'wau pẽ nupe. 'Awamue 'gã 'ga renuẽma moromunepaw awi rai'i. Teoe'emauwe 'ga rur ire nipo je 'ga rerooi tejeupi pẽ pyri.

²⁴ Teje'ega je amono Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriara 'gã nupe, 'gã futaa. Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nupe najuejue etee futat je teje'ega monoi 'gã futaa. Itari ywy awi janerewirera 'gã amũ nuri rakue. 'Gã nanẽ oje'ega monou pẽ nupe, pẽ futaa nũ.

²⁵ Jarejuwarete 'ga resagea pẽ nerekoa je afutat. Kweramũ etee jeje'ega.

Tiago

Tiago 'ga 'awa ka'arana kwasiaa imonou Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nupe, okwasi'o ma'e 'gã nupe. Tiago 'ga Jejui 'ga rewirera. (Maku 6.3) 'Ga feraw ire Tiago 'ga Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ 'ga 'ũina 'wryriaramũ Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe, Jerusareg ipewara 'gã nupe. (Atos 21.18)

Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete rakue. A'eramũ 'gã awau oka'jama Jerusareg awi. Okwasi'wau 'gã awau kwe pe. A'eramũ Tiago 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe. Na'ga etee rũi ikwasi-aa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou okwasi'o ma'e 'gã nupe rakue.

1 Je Tiagoramũ ka'aran akwasiat pẽ nupe. Je 'ã Jarejuwarete 'ga upe oporowyky ma'ea. Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga porowyky apoaramũ nanẽ je 'ã nũ. A'eramũ je ka'arana monou ikwasiaa pẽ nupe Jarejuwarete 'ga rerowiaaramũ. Kwe pe okwasi'o ma'eramũ pẽ nupe je ka'arana kwasiari imonou. Jaruete te pejemogy? a'e je pẽ nupe. Jerewirera 'jawe pejemogy jee, kũjãmeramũ pẽẽ jerenyra 'jawe 'jau.

Sirowiat Jarejuwarete 'ga

2 Pejejeupe mama'eay jesaukaramũ kasi pẽ'arasig pejemogyau ne. Janeruwarete 'ga mama'eaya pẽ nupe ijeapoa okwaap. A'eramũ pẽẽ pejeku'iramũ etee pejemogyau pejemogypyka etee Jarejuwarete 'ga ree. **3** "A'jea futat sipo 'gã jemogypygi je ree?" e'i te 'ga, mĩnamũ mama'eay resaukaa ae upe. A'eramũ pẽẽ pejemogypyka etee futat 'ga ree. Ojee pẽ mojemogypygukaawamũ te 'ga mama'eay resaukari pẽ nupe. **4** A'eramũ pẽẽ pejemogypyka etee futat pejemogyau 'ga ree pejeojere'emamũ futat. Nanuara tee Janeruwarete 'ga afutat. Ojee pejemogypyg awi peojere'ema te 'ga afutat. Ojee ae ojemogypygamũ 'ga ae mu'akwaawi mama'e are. A'eramũ ae ajemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ mama'e tywera otywe'emamũ ae pype. Nanuara tee Janeruwarete 'ga afutat. **5** Jarejuwarete 'ga remifutar are pejejeapy-oe'emamũ pejeje'ega 'ga upe: "Ku'jyp. Nakwaawi ete je. Najereapyoi ete je eneremifutar are. A'eramũ ene je mueapyou jereko esage are", 'jau ki pẽẽ 'ga upe. A'eramũ 'ga pẽ mu'akwaapa ee. Nije'eg wyrafena'uweri 'ga janee. Naoje'eg wyrafen imũ rũi 'ga jane mu'ei ojeupe ae je'egamũ.

6 A'eramũ pẽẽ "je mu'akwaaw ape" 'ga upe 'e re pejemogypyka etee 'ga ree. "Maran sipo 'ga je mu'akwaawi 'wei", pe'je kasi ne. Aipo 'jaramũ ae 'y 'jawe. Sã'ã ywytua 'y pya ko katy. A'eramũ 'ã 'y ryjuapi rerawau kwe katy. A'ere 'ã ipyau kwe katy nũ. A'eramũ 'ã erua ko katy nũ. Nan ae Jarejuwarete 'ga rerowiaraiaramũ. Werowiare'emamũ 'ga, "mama'e mũ emut jee", ojeupe pẽẽ 'eramũ, 'ga namura'uweri pẽ nupe ojeupe pẽnemienũjã. A'eramũ pẽẽ, "mama'e mũ emut jee", 'ga upe

'jau, 'ga ree etee futat pejemogypyka pejemogyau. A'eramũ te 'ga iapoi pẽ nupe, a'jea futat ojee pejemogypygamũ.

Janeke'i jane Jarejuwarete 'ga ree

9 Jarejuwarete 'ga ree ojemogypyk ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau. Nitywi agawewi futat 'gã mama'ea. A'etea 'gã iku'iete futat ajemogyau. "Ku'jywa 'ga te nã'ã Jeruwaretea re'ã", 'jau ete 'gã ajemogyau. Okaraemã kwai re taetu amusipo 'ã 'gã ku'iramũ okaraemã are etee? Naani. Jarejuwarete 'ga ree etee 'gã ku'ireteramũ. **10** Amumera 'gã nipo Janeruwarete 'ga rerowiaara 'gã okaraemã kwajamũ. A'eramũ sipo aipo 'gã okaraemã are aku'iramũ? Naani. Jarejuwarete 'ga ree te 'gã ku'iramũ. Okaraemã ojewi teepawamũ sipo 'ga 'arasigamũ okaraemã are? Naani. Jarejuwarete 'ga ree tee 'gã jemogypygi ikaraemã'e'ema 'gã 'jawe futat. Nakaraemã are rũi 'gã jemogypygi. Ikaraemã kwai ma'e 'gã werowiat wejue Ku'jywa 'ga. A'eramũ 'ga ikaraemã'e'ema 'ga 'jawe etee futat akou aku'iramũ. Sã'ã 'ywotyra, jũ mewara. Kwaraya imom'ijaga imototoka. Nan tee futat ika'aranũ kwai ma'e 'gã. A'eramũ pẽẽ ika'aranũ kwai ma'eramũ pejeka'aranũ are pejerowiaraipe'ema. Jarejuwarete 'ga ree te ki pejerowiar ete. Ka'aranũ are ae rorypawera teepaw etee ae wi. Amanũmũ erujewi jui. To. A'eramũ futat ateepawamũ aerorywa. A'ere Jarejuwarete 'ga ree aerorywa te nateepawa'uweri.

Mama'eaya ojesaukat janee

12 Mama'eay upe aeruagamũ a'jea futat werowiar awi ae poire'emamũ nipo Janeruwarete 'ga 'jau janee: "A'jea futat je rerowiat pejepe ra'e. A'eramũ pẽẽ pejejua 'au je pyri ywag ipe. Nakwaparimũ warãu rũi futat pejemogyau 'au je pyri", 'jau nipo 'ga janee. Aipo e'i futat 'ga janee afutaaramũ najuejue etee futat. Aipo are jarejea'aramũ jane jareku'iramũ jarejemogyau 'awamũ. **13** A'ere kasi mama'e tywer are pejeparuapoweramũ pekwa ekoete Jarejuwarete 'ga ne. "Janeruwarete 'ga mama'eay wesaukat jee. A'eramũ 'ga mama'e tywera apoukaa jee", pe'je kasi ne. Niparu-

apowera'uweri 'ga mama'e tywer are. Mama'e tywera peapo, ne'ia'uweri 'ga janee. ¹⁴ Ae tee futat mama'e tywera wapo ekoete. Mama'e tywera peapo, naa'erāu rūi ae iapoi. Ae tee futat ea'at ekoete mama'e tywera apo are. A'eramū ae nanuaramū "'ga te mama'e tywera wapoukat jee", 'jawe'em. ¹⁵ 'Gā tee futat wapo mama'e tywera. A'eramū 'ga wemifutar imū etee futat mama'e tywera apou. A'ere ae mama'e tywera apoaramū ako re nooa'uweri Jarejuwarete 'ga pyri. Mama'e tywera apoara 'gā nupe Janeruwarete 'ga "'au pejot je pyri", ne'ia'uweri. "Muku pekwap pejemogyau je wi nakamēsī rūi futat. Ywawuje futat peo muku je wi", 'jau nipo Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā nupe.

¹⁶ Kunumīmet, kūjāmet. Jeyptuna 'jawe pejemogy jee. Jeporomutat je pē nee. A'eramū je 'jau pē nupe: "Pejemorytee kasi ne. Janeruwarete 'ga mama'eaey wesaukat jee. A'eramū 'ga mama'e tywera apoukaa jee ai'i" 'jara 'ga i'me te ajemogyau. Na'ga rūi mama'e tywera wapoukat pē nupe. ¹⁷ A'jea futar iki pēnoryp Jarejuwarete 'ga ree. 'Ga 'ā mama'e esagea juejue amut janee. 'Ga futat 'ā 'ara wapo rakue. Kwat, jay, jaytata. 'Ara 'ā 'ga iapou janee rakue. Ku'emamū 'ā kwara opoa janee. A'ere 'ā okaaruwamū kwara osou nū. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga nanarūi. Nateepawa'uweri 'ga 'ūina jane wi. Nooa'uweri 'ga jane wi. Janeruwarete 'ga esage esage futat. Nitywi futari mama'e tywera 'ga ree. ¹⁸ Wemifutar imū futat 'ga 'ā ae apou rakue. A'eramū 'ga a'jea futat oje'ega rerowiaaramū jane mogyau wa'yramū. Jane ree 'ga jemuaēmi. A'eramū 'ga a'eramū oje'ega rerowiaaramū jane mogyau wa'yramū.

Janeruwarete 'ga remiayuwarete

¹⁹ Kunumīmet, kūjāmet. Peapyaka ki je ree. Pejejeupe 'gā amū porogytaramū ki peenuw etee ra'ne 'gā pejejupa. Kamēsīete kasi 'ga peje'egawar ine. Pejemara'ne'emamū kamēsīete 'gā nee ne. ²⁰ Ae mara'nea najaneruwarete 'ga remifutara rūi. A'eramū pē pejekowe'em tesirūgatu 'ga upe. Ae mara'nea nuapoarūi Jarejuwarete 'ga remifutara. ²¹ A'eramū ki pē mama'e tesirū apowe'em. Mama'e tesirū apo awi pejepoia. Nanuara te Janeruwarete 'ga afutat. A'eramū pē Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee futat mama'e apou. 'Ga je'eg are tee ki peapyaka pejemogyau. A'e are pejejea'aramū. A'eramū futat pejejeapyoramū ee. 'Ga rerowiaa nanē pejemogyau nū. 'Ga je'eg are eapyo ma'eramū jane 'ga remifutara kwaawi. Oporogyta jane erowiarāmū 'ga jane katu'ogi jane mogyau wemiayuwamū. A'eramū nipo 'ga anure jane rerawau ywag ipe jane mogyau oje'epiri futat.

²² 'Ga je'ega renuparamū pē pejemoryteewe'em. A'jea futat pē pejejea m'yina 'ga je'eg are. A'jea futat pejejeapyoramū 'ga je'eg are. Amumeramū te nipo ajee 'ga je'ega pekwaap futat tee. A'ere nipo nepeapoi mama'ea 'ga je'eg imū etee. A'eramū nipo pē pejemoryteeu pejemogyau. Jarejuwarete 'ga porogyta renupar ekoeteara 'gā nuapoi mama'ea Jarejuwarete 'ga je'eg imū. ²³ Sā'ā ae u'aga resaga weraweraw are.

A'ere 'ā ae ojesag ire awau ojepe'au jui. A'eramū futat 'ā ae ojemoka'jama nū. Nan ae Jarejuwarete 'ga porogyta renuwaiparamū. Enuwi futari numiamū. A'ere 'gā nuerowiari te. Nuapoi 'gā mama'ea 'ga je'eg imū. Naea'aru'jawi 'gā 'ga porogytafer are. ²⁵ A'ere nipo amumera 'gā Jarejuwarete 'ga porogyta renuwi katu katu futat. Oporogyta renupara 'gā Janeruwarete 'ga ikatu'oka. A'eramū ikatu'ogipyre'ra 'gā wea'aramū ajemogyau 'ga je'eg are au'jeteramū. Eapyo 'gā ajemogyau 'ga porogytafer are. A'eramū 'gā mama'e apou Jarejuwarete 'ga 'eawer imū etee futat, 'ga remifutar imū etee futat. 'Ga je'eg imū mama'e apo re jane poiri mama'e tywera apo awi. A'eramū Janeruwarete 'ga u'eawera rupi etee mama'ea jane iaporamū ojejukau esage jane ree. Ae poaa 'ga mama'e apou wemifutar imū.

²⁶ Amumera 'gā ojemoryteeu ojee ajemogyau. Ajuagowau ekoete, ojoje'ewu'jaga ajaupe. Ojoje'ewu'jag ire 'gā 'jau, "Je Jarejuwarete 'ga rerowiaara. Je Jarejuwarete 'ga muorypara", 'jau futatee 'gā ajemogyau. Aipo e'i nipo 'gā numiamū. Ojeupi tee futat 'gā jemoryteei. Nanarūi jane Jarejuwarete 'ga muorywi. ²⁷ Ku'jywa 'ga, Janeruwarete 'ga 'ā jane mu'e wemifutar are. "Pejuereko esage ki. Kūjā imen manū ma'e are ki pejejuka esage. Kunumījare'ema 'gā nee nanē pejejukau esage nū. Mama'e tywera kasi peapo ne, Je rerowiare'ema 'gā 'jawe ne", 'jau 'ga 'ā rakue. Nanuara pyu te jane Ku'jywa 'ga muorywi.

Sajejuka pāwē ete futat 'gā nee

2 Kunumīmet. Kūjāmet 'jau. Peapyaka ki jeje'eg are. Janejararete 'ga Jejui Kristu 'ga 'ā esagesage ma'ea. 'Ga 'ā perowiat pejemogyau. A'eramū pē 'ga 'jawe etee futat pejejukau pāwē pāwē pejejee. ² 'Gā amū nipo 'ua owaēma pējatykaaw ipe, Jarejuwarete 'ga mogytaaaw ipe. Waity esage munepa erua ofāyrū esage reewe. A'eramū nipo pē mū 'jau pejejaupe: "Kuu. Kūima'eeteete 'ga nipo kwe", 'jau nipo pē pejejaupe. A'eramū nipo pē aipo 'ga ree pejejukau esage 'ga rerawau apykaw esage 'arimū 'ga muapyka. A'eramū nipo ajepaja 'ga 'ua osou pē nupe nū. A'eramū nipo pē aipo 'ga raity are pejemā'jāu nū. "Kuu. Nia'wyrui 'ga raitya ra'e nū'ū", 'jau nipo pē 'ga upe. "Efu'am etee futat e'ama kūi. Eapygiweramū ywyu etee eapyk ekoete futat kūi", 'jau nipo pē aipo 'ga upe. ⁴ Aipo 'ga upe 'jaramū nepereko esagei 'gā aju'jawe. Aipo pē'ea, "Ikaraemā ma'e 'gā etee esage", pe'je. "Ikaraemāe'ema 'gā nia'wyrū", pe'je te pejejaupe poromū. A'ere naani. Aipoa nia'wyrū Janeruwarete 'ga upe. Naju'jawe rūi 'gā pereko. Ikaraemā kwai ma'e 'gā nee etee pēpota'waa nia'wyrū Janeruwarete 'ga upe.

⁵ Peapyaka jeje'eg are. Janeruwarete 'ga ikaraemāe'ema 'gā amū'ē wa'yra 'ga, Jejui 'ga rerowiaaramū. A'eramū ae a'jea futat 'ga rerowiarareteramū 'ga futaa. A'e 'gā etee Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamū 'gā nerawau ywag ipe oje'epiri 'gā manū re. ⁶ A'ere 'ā nepereko esagei ikaraemāe'ema 'gā. "Ywyu etee eapyk ekoete futat",

'jau ete nipo pēē 'ga nupe pejejukawe'em 'gā nee. Naikaraemāe'ema 'gā nūi agawewi 'ā pē nereko tywet. Ikaraemā kwai ma'e 'gā agawewi 'ā pē nereko tyw-erete. 'Gā futat 'ā pē nerawau 'wyriara 'gā nowase, pē je'ēwu'jaga ekoete 'ā Jeju 'ga rerowiamū ajaupe. A'eramū 'ā ikaraemā kwai ma'e 'gā pē nerekou tyweaete, Jeju 'ga kurapa pē nupe jepi. Ma'eramū sipo ajee ikaraemā kwai ma'e 'gā nee tee pejejuka? pejejuka pāwē ete'em 'gā nee? Pejejuka esage pāwē ete futat 'gā nee.

⁸ Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are rakue. "Sā'ā pejejuka esagea pejejee. Nan tee futar iki pejejuka pejejee", 'jau 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are rakue. Aipoa 'ga je'ega rupi pejemogyau esage 'ga upe. ⁹ Ikaraemā kwai ma'e 'gā nee etee pēporomutara sipo esage Janeruwarete 'ga upe? Naani. Aipoa nia'wyri 'ga upe. Na'ga je'eg imū rūi aipoa peapo pejemogyau 'ga upe. ¹⁰ 'Ga amū nipo 'jau: "Jarejuwarete 'ga porogyta je aenupap ja'wyja'wy", 'jau nipo 'ga akou. "Amume'ri are ete te aje je najejaruapoweri. A'eramū je iapowe'em", 'jau nipo aipo 'ga akou. Aipo 'ga nia'wyri Jarejuwarete 'ga upe. Nunenupawi katu katu 'ga 'ga porogyta. Ināinānī' etee 'ga enuwi. Aipoa nia'wyri Janeruwarete 'ga upe. A'eramū 'ga ojekwau Ku'jywa 'ga upe. ¹¹ Janeruwarete 'ga 'ā 'jau janee rakue: "Peko awi pejemirekoe'ema kūjā are", 'jau 'ga janee rakue. "Peporoyuka awi", nanē nū 'jau 'ga janee rakue. A'eramū nipo amumera 'ga okowe'em futat wemirekoe'ema kūjā are numiamū. A'ere nipo 'ga 'ga amū jukai. A'e 'ga ojemotywet Jarejuwarete 'ga upe 'ga amū juka re. 'Ga nuenupawi katu Jarejuwarete 'ga porogyta. ¹² A'eramū ki pēē 'ga je'ega renupa katu. 'Ga 'eawer imū etee futat pejemogyau 'ga upe. Oporogyta renuw ire 'ga pē katu'ogi. A'eramū futat 'ga pē mueapyou oje'eg are, mama'e tesirū apoukare'ema pē nupe. A'eramū 'ga 'jau pē nupe: "Jeporogyta peenup katu katu ra'e. A'eramū pēē pejesageramū jee", 'jau nipo 'ga pē nupe. A'eramū ki pēē 'ga je'eg imū etee futat mama'e mome'wau 'gā nupe. Pejeporogyta esage pejemogyau 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat. Anure nipo Janeruwarete 'ga ae majatykai wowase tapy'yi tesirūmera reewe futat. Aipoa 'ara rupi nipo 'ga jane mome'wau 'gā nupe 'gā nowase. Ajuee ae jemuaēme'emawera rerapoa 'gā nupe. Aipo 'gā nee Janeruwarete 'ga ajemuaēme'ema. Ajuee ajemuaēm ma'efera 'gā nee etee te nipo 'ga jemuaēmi. A'eramū nipo 'ga ajuee ajemuaēm ma'efera 'gā nerekou tywere'ema, wowase ae majatykaawa 'ara rupi.

Jeju 'ga rerowiararete 'gā ojopoa

¹⁴ Kunumīmet. Pēē 'ā jerewirera 'jawe. Kūjāmeramū 'ā pēē jerenyra 'jawe. A'eramū ki pēē jeje'ega renupa katu. 'Gā amū nipo, "Je Jeju 'ga rerowiaaramū ako", 'jau nipo 'gā ajaupe. A'ere nipo 'gā nako esagei Jarejuwarete 'ga je'eg imū. A'jea sipo poromū futat 'ga 'eawera? Naani. E'i ekoete 'ga akou. Jeju 'ga rerowiararete 'gā ajemogy esage ete 'ga je'eg imū. A'eramū nipo 'ga werowiararete 'gā etee imonou imo-

gyau ojeypyri 'gā manū re. ¹⁵ Jeju 'ga rerowiaara 'ga amū nipo 'ua owaēma pē nupe waity torotoro'gi rerekou. Wemi'urame'emamū nanē nipo 'ga 'ua owaēma pē nupe 'eramū sipo pēē 'ga mama'e tywe'ema resakawe maran 'ga rerekou? Ma'ja sipo peapo 'ga upe? ¹⁶ A'ere nipo mama'e mū nepemonoi agawewi 'ga upe. A'etea nipo pēē, "Ere ewau epy'a'wyre'emamū ekou. Eje-mi'war iki ekou. Ejaitya nanē imojopy'rau nū", 'jau nipo pēē 'ga upe. A'eramū 'ga ma'ja 'wau? Pemono sipo mama'e mū 'ga upe aipo 'ga upe 'jawamū? Pemono nipo taity ape 'ga upe "emajapy'ru ejaitya" 'ga upe 'jawamū? Naani. Aipo 'ga upe pe'e ekoetea sipo esage? Naani. Aipo pe'je ekoete te pejemogyau 'ga upe. Nan ki peapo, ne'ia'uweri Janeruwarete 'ga janee rakue. "Pejopoar iki. Pēpota'wa esage ki pejejee", e'i te Janeruwarete 'ga janee rakue. ¹⁷ A'eramū pēē Jeju 'ga rerowiaaramū pejepopoa esage pejejukau esage pejejee. Nan te ae 'ga porogyta renuparamū iapoi. Nanuara te Janeruwarete 'ga afutat. Jarejuwarete 'ga porogyta renupare'emamū pēē peje'eg ekoete, "Je 'ga rerowiaara", pe'je ekoete te.

¹⁸ Jeju 'ga rerowiaaramū nipo pēē mū 'jau, "Je nanē Jeju 'ga rerowiaara", 'jau nipo pēē. A'ere nipo nepeenuwi katu katu 'ga porogyta. A'ere nipo aipo 'e reewi nepejopari, pejemuaēme'ema pejejee. A'eramū nipo a'jea futat Jeju 'ga rerowiararete 'ga 'jau aipo 'jara 'ga upe: "Jeju 'ga rerowiaara je, ere 'ā. A'ere 'ā nerepoari 'gā ekou. Je te 'ā a'jea futat 'ga rerowiararetea. Esak je 'ga je'eg imū etee 'gā poara", 'jau nipo 'ga 'ga upe. A'eramū je a'eramū 'jau pē nupe: Jarejuwarete 'ga rerowiarareteramū ae 'ga porogyta renuwi. Opota'wa esageramū ajuee. 'Ga je'eg imū mama'e apoare'emamū ae 'ga rerowiare'ema 'gā 'jawe etee futat ae rekoi. A'eramū pēē Jeju 'ga rerowiarareteramū mama'e apou 'ga je'eg imū etee futat. A'eramū 'gā pē nesaka, 'ga je'eg imū mama'e aporamū. "Kuu. Nan te ae Jeju 'ga rerowiaaramū ra'e", te'i 'gā pē nesaka 'jau. ¹⁹ "Ku'jywa 'ga etee futat Janeruwaretea. Nirūi futari 'ga", te'i 'ga pē nesaka 'jau. A'jea futat aipoa morogytaa. A'ere 'ā pēē 'ga porogyta renupare'emamū mama'eukwaawa 'wyriara remi-ayuwāuwe pejemogy. Mama'eukwaawa nanē 'ā Janeruwarete 'ga okwaap futat numiamū. "Oporogyta renupare'ema 'gā 'ga omono tata rakuwa upe 'gā nerekou tyweaete" e 'ā ikwaapa futat numiamū. A'etea 'ā nuerowiari 'ga porogyta. Mama'e tywera apo are etee futat 'ā wea'aramū. Oyyita futat tee Janeruwarete 'ga wi. Ikyjea erekou imoyyita futat tee. A'etea 'ā nuerowiari 'ga porogyta. ²⁰ Pejeagairanamū etee 'ā pejemogyau. "Jarejuwarete 'ga rerowiaara je", 'jau nipo pēē numiamū. A'ere nipo pē'me ate. Peenuw ete agawewi futat 'ga porogyta numiamū. A'etea pēē enupare'ema 'jawe ete peko, 'ga je'ega rupi etee pejemogyawe'em. A'eramū pēē a'eramū pejemoryteeu pejemogyau.

²¹ Pēnea'ar iki Abraão 'ga ree. Abraão 'ga 'ā janeypya. 'Ga 'ā ako Jarejuwarete 'ga porogyta renuparareteramū rakue. Ma'ja ajee 'ga wapo ojefutaruakaawamū

Jarejuwarete 'ga upe rakue? Majepei tee 'ã Abraão 'ga ra'ya 'ga rakue. A'eramũ 'ã 'ga oporomutaramũ nanimenime wa'ya 'ga ree rakue. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe rakue: "Eja'ya 'ga ejuka iapyau jee, a'e pa je 'ga upe kwy. Taesak 'ga a'jea futat tejerowiara 'jau kwy", 'jau 'ã Janeruwarete 'ga ojeupe rakue. A'eramũ 'ã 'ga 'jau Abraão 'ga upe rakue: "Eja'ya 'ga eroo wytyra apyte'rarimũ. Peu 'ga terejuka iapyau jee 'jau", 'jau 'ã 'ga 'ga upe rakue. A'eramũ 'ã Abraão 'ga wa'ya 'ga rerawau 'ga 'eawer ipe rakue. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga je'egi erujewi 'ga upe rakue nũ. A'eramũ 'ã 'ga 'ga ra'ya 'ga jukaukare'ema 'ga upe rakue. "A'jea futat je rerowiar ape ra'e. Je muoryw ape ipyu, jeporogyta renuwa pyu. Ene 'ã eneresagesage jee", 'jau Janeruwarete 'ga Abraão 'ga upe rakue. ²² Abraão 'ga werowiat 'ga porogyta rakue. A'eramũ 'ga 'ga 'eawer imũ etee futat mama'e apou akou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jauwarũ Abraão 'ga upe. "Ene 'ã a'jea futat je rerowiar ape", 'jau 'ga 'ga upe rakue. ²³ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga Abraão 'ga remi- apofera kwasiarukari ka'aran are gã nupe rakue. A'jea futat aipo 'ea. "Abraão 'ga a'jea futat je rerowiaararetea. Jejekoty'aawaretea nanẽ 'ga nũ. A'eramũ 'ga a'jea futat wesageramũ jee", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa ka'aran are 'gã nupe rakue. ²⁴ Jane nanẽ nũ, "Jarejuwarete 'ga je arowiat" 'e re mama'ea siapo 'ga je'eg imũ etee. Oje'ega rupi etee mama'e apoare'ema 'gã nupe 'ga, "esagesage 'ga jee", ne'ia'uweri. Oporogyta renupara 'gã nupe etee 'ga 'i, "esage 'ga jee", 'jau.

²⁵ Nan tee Raape ã rakue. Kũjãmene'ema agawewi ã rakue. A'etea ã Janeruwarete 'ga rera renupawe werowiat akou rakue. A'eramũ ã 'ga remiayuwa 'gã mima oje'wyr ipe 'gã a'gwau 'gã nee ifuwet ma'e 'gã nui rakue. Kaaruwamũ ã 'jau 'gã nupe: "Ajepeja pe rupi pekwap pejeka'jama wã nui", 'jau ã 'gã nupe rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau ã upe: "Je rerowiar ape ekou ra'e. Jeremiayuwa 'gã nee erejeka esage ra'e. A'eramũ ene ejesageramũ jee. A'eramũ je ene rerekou tywere'em eneremiapofer are", 'jau 'ga ã upe, wemiayuwa 'gã ã iapisiukare'emamũ rakue.

²⁶ Sã'ã wyrapara a'wre'ema u'wre'eme. Nan tee futat jane. "Jarejuwarete 'ga je arowiat", 'jarekoetearamũ 'ga je'ega rupi etee mama'ea niapoi. Ia'wre'emamũ ae rekoi. A'eramũ ki pã, "Jarejuwarete 'ga je arowiat" 'jaramũ mama'e apou 'ga je'ega rupi ete nanẽ nũ.

Au'je pejeje'egaiw ire

3 Kunumĩmet. Kũjãmet. Pã mũ nipo pãnekowet Jarejuwarete 'ga porogytafer are pejejamu'jaramũ. A'ere ki pãneapyo ra'ne 'ga je'eg are pejejamu'e are. Kasi a'e pe 'ga pã nereko tyweretei pejejamu'e tyweramũ ne. Moromu'jaramũ tee 'gã 'jawe kasi pã ne, pejejamu'e re peo pejejemogyau mama'e tywera apou 'gã nupe ne. Nanuaramũ pejamu'e futat numiamũ. A'ere pejejamu'e reewi mama'e tywera apou nũ 'ea nia'wyr. Kasi a'e pe nanuaramũ pãnemimu'efera 'gã 'i ajaupe ne: "'Ga 'jawe tee futat jane

iapoi", 'jau 'ga remimu'efera 'gã ajaupe ne. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga ajamu'e tywearera 'ga rerekou tyweaete, oje'eg are 'gã mu'e tyweramũ. Moromu'jatywera 'gã akotee ma'e 'gã tywera wapyraap Jarejuwarete 'ga upe. ² A'je futat 'ã ae mama'e tywera apoare'emamũ nokoi amũ. Jejui 'ga rerowiaaramũ mi-amũ 'ã jane jare'aka'jãmaiwamũ mama'e tywera apou. 'Ga amũ ipy we ajaupe oje'egaiwe'em ire amunipo 'ã 'ga amũ rekoi wesageramũ. A'ere 'ã ae nitywi futari amũ ipy we ajaupe ije'egaiwe'emamũ rakue. Ipy we 'ga amũ ajaupe oje'egaiwe'em ire amunipo 'ã 'gã wesageramũ futat ajemogyau. Nuapoi futari amunipo 'ã 'ga mama'e tywera. A'ere 'ã ae nitywi te nanuaramũ rakue. ³ Sã'ã ae kawaruu 'arimũ wapyg enune imory'weawa monoa ijuru pe. A'eramũ 'ã ae imory'weawa iãma koka opo pe. A'eramũ 'ã ae kwe katy ikwawiweramũ kwe katywara iãma matã jupe. Ko katy ikwawiweramũ 'ã ae ko katywara iãma matã jupe nũ. Inugagatu pe rupi. Ee oporomory'weweramũ 'ã ae imory'weawa iãma matã pãwẽ jupe. A'eramũ futat 'ã opytau. Niapoi'i agawewi futat 'ã imory'weawa. A'etea 'ã wereko. ⁴ Sã'ã yaru ku'ookawa nanẽ nũ 'ã niapoi'i agawewi. A'etea 'ã iku'ookara 'ga anugatu iku'ooka'wi pyu, 'y rypojuaga rupi inuga esage. ⁵ Nan tee futat 'ã janekũa. Niapoi'i agawewi futat. A'etea 'ã ae morogytauu mome'wau ipyu.

Tata 'ywa nanẽ 'ã niapoi'i agawewi nũ. A'etea 'ã kou pype amu'aramũ enyu ko pype oje'epoje'ogukare'ema weny re. ⁶ Nan tee futat 'ã janekũa nanẽ nũ. Morogyta mome'u re opike'ema futat nũ okwasi'wau 'ã. Jarejemote'arukaa 'ã jareje'egaiwa pyu, jarejemogyau ipyu futat 'ã jarejoje'ewu'jaga. Niapoi'i agawewi 'ã janekũa 'upa janejuru pe. A'etea 'ã jane ipyu futat jarejemote'aa. Ipyu futat jane 'ã jareje'egaiwamũ jarejemogyau. Najarejuwarete 'ga je'eg imũ rũi jane 'ã jarejoje'ewu'jaga jarejemogyau. Mama'eukwaawa 'wyr. A'ere je'eg imũ te jane joje'ewu'jagi. ⁷ Sã'ã ae wyra'ya pyyga imota'waa weymawamũ. Wyra'ya 'ã ae ipyka. Owewe ma'ea 'ã ae wyra'ia'ya pyyka. Jowosipewa'ya 'ã ae ipyka. Piraa'ya 'ã ae ipyka. Mĩmera 'ã ae ipyka weymawamũ imota'wau. Ota'wa re 'ã ojerekoukaa esage ae upe. ⁸ A'ere janekũa nanarũi. Nimota'waarũi futari jane janekũa. Nitywi ae amũ akũ mota'waaramũ. Sã'ã moja afuaga rerekoa ajuru pe ae apisawa. Nan tee futat jane jarejomote'aawa rerekoi jarejuru pe. Jarekũmũ futat jane jarejoje'ewu'jaga. ⁹ Majepei tee agawewi futat 'ã janekũa. Ipyu etee futat 'ã jareporogytau esage Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ã jane anurenure'i ipyu futat jarepytuna 'gã ago'wau nũ 'jau. Janeruwarete 'ga 'ã jane apo oje'jawe futat rakue. Ma'eramũ sipo ajee jane juago'oi? 'ga 'jawewaramũ jane juago'oi? ¹⁰ "Ene 'ã eneresagesage", 'jau futatee agawewi 'ã jane Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'ã jane aipo 'ga upe 'e re aipo 'ga upe 'jare'ema 'jawe etee jarewau morogyta tywera mome'wau nũ 'jau. A'ere nanuara nia'wyr. Peapo awi nanuara. ¹¹ 'Ya te aje 'ã najane 'jawe rũi. 'Ywu'ywura rupi 'ã 'y esagea etee 'ua. Natypykureri 'ã 'ya 'ua 'ywu'ywura rupi. Iky'a ma'ea iky'a ma'ea etee futat nũ.

Iky'ae'ema 'ã iky'ae'ema etee futat nũ. A'ere ae nanarũi. Ae wi morogyta paraparawamũ 'ua. Majepeja aejuru rupi etee futat ae oporogytau esage oporogytau tywet 'jau. ¹² Sã'ã y'wa o'yw are etee futat i'aa. Nopopori 'ã y'wa'aa ojo'yw ekoete are. O'yw are etee te 'ã y'wa'aa opopoa. Y'waiwa'aa 'ã nopopori amyneju 'yw are. Mamãũũ'a 'ã opopore'ema 'yppo are. Nan tee futat 'ã ae 'y ky'a awi 'y esage pyyke'ema. Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Jarepytuna 'gã ago'oaramũ jarejemogy re maran Jarejuwarete 'ga muorypa? "Ene te 'ã eneresagesage", Jarejuwarete 'ga upe 'e re jarepytuna 'gã ago'wau 'ea nia'wyri Janeruwarete 'ga upe, a'e je pẽ nupe.

I'akwaap ma'e

¹³ Pẽẽ mũ te nipo ajee i'akwaap ma'eramũ peko. Eapyo ma'e 'gã mama'e esagea tee wapo. Oje'ega esage etee ajemogyau. Eapyo ma'e 'gã ajemuaẽma ajuee. Esagesage 'gã. Eapyo ma'e 'gã nojerowiaraiwi ojee etee. Nan te ae Jarejuwarete 'ga remimueapyoferamũ. A'eramũ nipo aipo 'ga resakara 'gã 'jau: "'Ga 'ã eapyo ma'ea", 'jau nipo 'gã 'ga resaka. ¹⁴ A'ere nipo pẽẽ mũ iporerekoaywet ma'eramũ peko. Pẽẽ mũ nipo imara'ne ma'eramũ. Pẽẽ mũ nipo pejejeupe tee mama'e apou. A'ere poromũ pẽ'me ate, "je te 'ã je'akwaap katu katu" pẽẽ 'jawamũ. ¹⁵ Nanarũi ae Jarejuwarete 'ga remimu'akwaaweramũ. Naojee te rũi ae jerowiaraiwi. Ojee tee ojerowiaraip ma'eramũ pẽẽ naJarejuwarete 'ga 'Agesage arũi pẽ mueapyoi. Pejemueapyo ekoete te. Mama'eukwaawa 'wyriara te pẽ mu'akwaaw ekoete mama'e tesirũmer are. ¹⁶ A'eramũ nipo iporerekoaywet ma'e 'gã ajamueu. Ojee etee ea'at ma'e 'gã netee nipo 'gã ajamueu ojoje'eg are. A'eramũ futat nipo 'gã ojomotywea Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁷ A'ere jane Jarejuwarete 'ga remimueapyoferamũ jane nanarũi. 'Ga porogyta kwaaparamũ jane niapoi futari mama'e tywera. Jane 'ã jarejamueukare'ema. 'Ga porogyta kwaawa 'ã jane mojekaukar esage etee te jarejuee. Sã'ã y'wa 'yw esagea. Y'wa esagea etee 'ã i'aa y'wa 'yw esage are. Nan tee futat jane 'ga porogyta renuparamũ. Mama'e esagea etee iapoi. Jarepota'wa pãwẽ pãwẽnamũ ete futat jarejemogyau jarejuee. 'Gã amũ te nipo ajee ako esage janeremiesagamũ etee. A'ere janereatywi akowarũ'em. Ojomoryteeu akou. A'ere jane nanarũi 'ga porogyta renuparamũ. Jane a'jea futat jane reko esagei. Jarejueatywi miamũ futat jane reko esagei. ¹⁸ Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nipo oje'ega ajaupe, "au'je pejemara'ne re pejejuee", 'jau nipo 'gã ajaupe. "Pẽpota'wa esage etee pejejuee", 'jau nipo 'gã ajaupe. A'eramũ nipo ajuee imara'ne awi ojomosĩara 'ga wesageramũ akou Jarejuwarete 'ga upe.

Jarejuwarete 'ga remiayuwarete

⁴ Ma'eramũ sipo pẽẽ mũ au'jeteramũ pejejamueu? Pejejee etee te pẽnea'at. Pejjemuaẽma mama'e are etee pejejemogyau. A'eramũ pẽẽ a'eramũ au'jeteramũ pejejamueu pejejemogyau. ² Mama'e mũ nipo

pefutat pejejemogyau. A'ere nipo nepetywi pejejemifutara pyu. A'eramũ nipo pẽẽ pejefuweramũ pejejemifutara rerekwara 'gã juka are. "Maran ajee jane nanẽ janetywi ipyu 'ũ?" 'jau nipo pẽẽ pejejuerekoayau pejejomama'e are. A'eramũ nipo pẽẽ pejejamueu pejejemifutara are. Ma'eramũ sipo pẽẽ nanẽ nepetywi pejejemifutara pyu nũ? Nepeenũi te Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ pẽẽ a'eramũ pejetywe'emamũ pejejemifutara pyu. ³ Ma'eramũ sipo 'ga imure'ema pẽ nupe ojeupe pẽẽ enũjamũ? Pejemaku'i eteeawamũ te peenũi 'ga upe. A'eramũ 'ga a'eramũ imure'ema pẽ nupe. ⁴ Ma'eramũ sipo pepoit Jarejuwarete 'ga rerowiar awi? Omen awi opoit ma'e 'jawe pẽẽ. Nepekwaawi nipo "ywy pewara mama'e are etee ea'at ma'eramũ ae rekoi Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'emamũ" 'ea? 'Ga rerowiare'ema 'gã nemifutar imũ mama'e apoara 'gã nanẽ ajemogy Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'emamũ nũ. ⁵ Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari U'agesage are rakue. Nakwasiarukari tee 'ga ee. U'agesagea 'ã 'ga amut werowiaaramũ janee. A'jea futat 'ga 'Agesagea iro 'jau ae ree, 'ga wi ae poira futare'ema. Sã'ã ae kũjã are iro ae 'ea. Nan tee futat 'ga 'Agesagea iro'i ae ree. ⁶ A'ere 'ga 'Agesagea te jane mogyi jane mamuakaa 'agamũ mama'e tywera apoukare'ema ae upe. Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo 'gã nupe rakue: "Je poar ape 'jara 'gã je apoat tejemifutar imũ mama'e apoukaa 'gã nupe.

Je nafutari 'ga tepoara 'jara 'gã te ajee je napoari.

Aipo 'jara 'gã ajemogy je ree iporomutare'emamũ", 'jau 'ga inugukaa ka'aran are rakue.

⁷ A'eramũ ki pẽẽ Jarejuwarete 'ga rerowiaaramũ "ore mu'e ape ejemifutar are. Taruenup eneje'ega 'jau", 'jau ki pẽẽ Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega. Mama'eukwaawa 'wyriara pejejeupe ije'egamũ ki pe'je jupe "Naeneje'ega rũi je aenup. A'eramũ ene ejep'e'au je wi", 'jau ki pẽẽ jupe. A'eramũ ojepe'au pẽ nui. ⁸ Ojee te pẽnea'aramũ Janeruwarete 'ga jekwaawukari pẽ nupe. Pejetywer awi pepoit. Pejemogy esage 'ga upe. "Je Jarejuwarete 'ga je'ega aenup", 'jau nipo pẽẽ mũ pejejea'aramũ. A'ere nipo pẽẽ aipo 'e re mama'e tywera apou 'ga remifutare'em imũ nũ. A'eramũ 'ga je'ega renupare'ema 'gã 'jawe te pejemogy ne. Au'je nanuara apo re. 'Ga remifutar imũ a'jea futat pẽẽ iapoa te esage 'ga upe. ⁹ Pejetywera peru'arasig erajemogyau. Pejoo'o pejetywera upe. Pejeku'iawera peroo'o erajemogyau, eru'arasiga. ¹⁰ Ajemotywet je enee ojeupe pẽẽ 'eramũ Janeruwarete 'ga petywera tomoit pẽ nui 'jau. Pejetywera pejejewi imoir ire pẽnesage pejejemogyau 'ga upe nũ.

Au'je pejejuago'o re

¹¹ "'Ga 'ã nia'wyri akou Jarejuwarete 'ga upe", pe'je awi pejejaupe. Au'je pejuago'o re. Janeruwarete 'ga 'ã "pejuereko esage ki", e'i 'ga 'ã janee rakue. A'eramũ pẽẽ pejejuago'oramũ 'ga porogyta renupe'ema. 'Ga porogyta renupa katuare'ema 'gã 'ga kurapara 'jawe ajemogy 'ga upe. 'Ga porogyta renupare'emamũ nanẽ

pěě 'ga kurapara 'jawe pejemogy 'ga upe. 'Ga porogyta kuraparamũ naně nepeenuwi 'ga porogyta. "Je te 'ã je'akwaap Jarejuwarete 'ga apyraap", 'jau nipo pěě 'ga porogyta kuraparamũ. ¹²Janeruwarete 'ga te jane kwaap. 'Ga te oje'ega amut janee. Oje'ega renupare'ema 'gã 'ga ikwaapa futat. Aeremiapofera naně 'ga ikwaapa futat. 'Ga te ae katu'ok aetywer awi. 'Ga te e'iarũ janee, "tata pe ekwap", e'iarũ janee. Aerefetea aipo ne'i arũi ajaupe. Nijokwaawi jane. Nikwaawi jane jarejotywera. A'eramũ ki pěě, "ga nipo 'ã nia'wryi akou Jarejuwarete 'ga upe", 'jawe'em pejejaupe.

Janeremiaporam

¹³Peapyaka ki jeje'eg are. Pěě mũ nipo pejeporogyta pejejaupe. "Ai'iwe je oi kwe pe ajepaja amunaw ipe teporowykyau, tejeka'aranũũ ruga tekou. Teka'aranũũ re nipo tejua ikokwar are nũ", 'jau nipo pěě pejejaupe. A'ere kasi aipo pe'je ne. ¹⁴Nikwaawi jane jarejemiaporama ai'iwe. Nikwaawi jane ai'iwe jaruete jarejekoa. Nikwaawi jane jaremanũa. Ywysiga 'jawe jane. Sãã ywysiga jywa ai'iwetetewe. A'ere 'ã kaměšiete ojeupiapap nũ. Nan tee futat jane. 'Awamũ jaruete jane jemogyi numiamũ. Ai'iwe nipo jane maran gatu jaruete'em jarejemogyau. Nikwaawi jane. ¹⁵A'eramũ ki pěě aipo 'jau te pejeje'ega: "Jarejuwarete 'ga ifutar ire nipo je oi peu teporowykyau", 'jau ki pěě pejeje'ega. ¹⁶A'ere 'ã pěě aipo nepel'jei. Peje'ëran ekoete te 'ã pejejemogyau. Pejejemiaporam are ete 'ã pejerowiaraip. Mama'e are pejejea'awamũ ete 'ã pëparuapowet mama'e are. "Je te futat mama'e aapo tejee. Najepoarukari je Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo pěě pejejemogyau numiamũ. A'ere aipo 'ea nia'wryi. ¹⁷Jarejuwarete 'ga remifutara 'ã pekwaap. A'eramũ pěě 'ga remifutar imũ mama'e apoe'em ire pejejemotywea Jarejuwarete 'ga upe.

Ika'aranũũ kwai ma'e 'gã neko tyweawam

5 Ika'aranũũ kwai ma'eramũ ki peapyaka jeje'eg are. Pěě mũ 'awamũ ika'aranũũ kwai ma'eramũ futat numiamũ. A'ere nepeenuwi Jarejuwarete 'ga porogyta. A'eramũ nipo pěě anure pejekou tywet. Pë'arasiga nipo pë nerekou. Peje'arasiga nipo pěě erajaa'wau erajemogyau. ²Pëkaraemã nipo i'mu'muga etee i'wau. Pënaitya nipo kupi'ia tee i'waupap. ³Pëka'aranũũ woyope'ia nipo weposipopopawamũ etee 'upa. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga wowase ae majatykaaw ipe, tekotee 'gã 'jau pë nupe: "Esak ika'aranũũ kwai ma'e 'gã. Ika'aranũũ kwai agawewi 'gã 'ã jepi. A'etea 'gã 'ã akate'em ajaupe jepi. Nomono'i futari 'gã ape 'gã nupe. Weposipopopawamũ etee futat 'upa. A'eramũ i'mu'muga etee futat i'waupap tuwamũ", 'jau nipo 'gã pë nupe. Sãã mirurua aero'o moto'oma ae mojero'wua. Nan tee futat nipo pěě ika'aranũũ kwai ma'eferamũ. Pëka'aranũũ 'mu'mugera pënakate'emawera resaukari. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pë nerekou tywet ee. ⁴Ka'aranũũa 'ã pemono'og ekoete jepi. A'ere 'ã nepemepyi pejejemiyuwa 'gã jepi. A'eramũ nipo 'gã pë mome'wau Jarejuwarete 'ga upe.

"Kwaiwete agawewi 'gã ka'aranũũa. A'etea 'gã nomepyi ojeupe ore porowykyramũ ikue", 'jau nipo 'gã pë mome'wau Jarejuwarete 'ga upe, Pãjēeteete 'ga upe.

⁵Awa ywy pe pejejemogyau kwaiwete futat pëka'aranũũa. A'eramũ 'ã pěě pejeporowykyawe'em. Pejejemifutara etee 'ã pěě iapou. Sãã pěě pejejemymawamũ moky'ra i'upyramũ. A'eramũ 'ã pěě imoporowykyukare'ema. A'eramũ 'ã pěě iky'ra re ijukau. Nan tee futat pěě. Nepeporowykyi. Pejejemifutara etee 'ã iapou. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pë monoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe pë nerekou tyweaete. ⁶Ika'aranũũ kwai ma'eramũ pěě mũ pejejajukaukaa ekoete pejejaupe. 'Wyriara upe nipo pěě 'gã amũ nerawau ekoete 'gã je'ëwu'jaga. "Ekoay 'gã mama'e tywera apou jee. Ejukaukat 'gã", 'jau nipo pěě 'wyriara upe. A'eramũ nipo pěě 'gã jukaukaa ekoete. Nuapoi agawewi nipo 'gã mama'e tywera. A'etea nipo 'gã 'gã jukaukaa ekoete. Nuerowiari tãmëjë 'gã, "naapoi je mama'e tywera" 'gã 'eramũ. Nika'aranũũi wejue 'ga. A'eramũ 'ga ojepeyare'ema.

Peapesak Jarejararete 'ga rura

⁷Pěě 'ã jepytuna 'jawe jee. Pejejeroko tyweramũ kasi pejepyat ne. Janeruwarete 'ga te nipo pë nepyat anure. Jarejararete 'ga jewyra ete ki peapesak pejejemogyau pejejemogekowe'em futat. Sãã aeko jaramũ ae jemogya ko pypiara tyarũ rapesaga. Najema'něma'něi 'ã ae ityarũ are. ⁸Nan tee futat pejemogy Jarejararete 'ga rura rapesakaramũ. Pejejorypawemamũ futat pejejemogyau. Anurenure'i nipo 'ga ruri nũ. Ko futat nipo iwaëmi ja'wyja'wy 'ga ruawa upe. A'eramũ pěě pejejemogypyyka etee futat pejejemogyau 'ga rura rapesaka.

⁹Pejuago'o awi tesirũgatu Jejui 'ga rerowiaara 'gã amũ nekoramũ. Najane rui sajuereko jarejeape. Jejui 'ga te jane rereko weape. Anurenure'i futat nipo 'ga ruri. A'eramũ 'ga te "nepëa'wryi pěě Jarejuwarete 'ga upe", 'jau nipo janee. Jane, nepëa'wryi pěě Jarejuwarete 'ga upe jarejaupe jane 'e re nipo Janeruwarete 'ga jane rereko tyweretei aipo jarejaupe 'eawer are.

¹⁰Kunumĩmet. Kũjãmet 'jau. Pënea'ar iki Jarejuwarete 'ga porogyta mome'warera 'gã nee. Ymã 'ã 'gã jemogyi Janeruwarete 'ga porogyta mome'waramũ 'gã nupe rakue. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga porogytafer are iporenuwiwere'ema 'gã 'gã nereko tyweretei rakue. A'ere 'ã 'gã wereko tywereteramũ miamũ 'gã nopoiri futari Jarejuwarete 'ga mome'u awi rakue. Uag ma'e 'gã te ajemogy wereko tywera upe. Ojemouaga etee futat wereko tyweramũ. A'ere 'gã jero'wuro'wui etee futat Jarejuwarete 'ga porogyta mome'u are. ¹¹"Jarejuwarete 'ga porogyta mome'warypyara 'gã iku'i ajemogyau rakue", sa'e 'ã jane 'gã mome'wau jepi. "Nopoiri futari 'ã 'gã Jarejuwarete 'ga porogyta mome'u awi rakue", 'jau jane 'ã jepi. Sãã Jo 'ga rakue. Jo 'ga rerekawawer are pënea'at. Jo 'ga 'ã ojemouaga etee futat akou wereko tywera upe rakue. Opoire'ema futat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau ojeupe: "Esagesage Jo 'ga jee. Wereko tywerete

agawewi 'gã 'ga je ree. A'etea 'ga nopoiri futari je rerowiar awi", 'jau Janerwarete 'ga Jo 'ga upe, ojerowiaa Jo 'ga ree rakue. A'eramũ Janerwarete 'ga mama'e esage monou Jo 'ga upe. Janerwarete 'ga 'ã a'jea futat ajemuaem jane ree. Opota'waramũ futat 'ga jane ree. A'eramũ 'ga mama'e esage mua janee.

¹² 'Awamũ je mama'e mũ ree pẽ mu'ei. Pejejaupe pejeporogytau ki peporogyta esage etee futat. Mama'e a'jea etee futat ki pemome'u pejejaupe. "Mama'ea je aapo", 'jau ki a'ea peapo peje'eawer imũ etee.

Amumera 'gã nipo o'me ekoeteramũ, "ywagipewara 'gã neape je mama'e apoi. Ywy apoarera 'ga reape nanẽ je iapoi nũ. Je kwaap 'gã. Okwaap 'gã jeremimome'ua a'jea futat", 'jau futatee nipo 'gã ajemogyau. A'ere kasi pẽẽ aipo pe'je ne. "Je renũi ekoete kasi pejepe ne", 'jau 'ã Janerwarete 'ga janee rakue. Aipo pẽ 'e ekoeteramũ nipo Janerwarete 'ga 'i pẽ nupe: "Nepẽa'wyretei jee", 'jau nipo 'ga pẽ nupe, pẽ monou muku ojewi.

Pemono ki pejeje'ega 'ga upe

¹³ I'arasig ma'eramũ pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. Iku'i ma'eramũ maraka ra'aga 'ga muorypa. "Ene te 'ã eneresagesage oree", 'jau ki pẽẽ pejemaraka'aga Jarejuwarete 'ga upe. ¹⁴ Pejekaruaramũ ki Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wryiara 'gã peenũi amũ. "Pejot pejeje'ega monou Ku'jywa 'ga upe je ree", 'jau ki pẽẽ 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'ua Jejui 'ga rer imũ miarakawenana monou pẽapyte'rarimũ oporogytau Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee. ¹⁵ Ojeupe werowiaara 'gã porogyta re Janerwarete 'ga pẽkaruara pe'ai pẽ nui. Pẽtywera reewe ipe'au pẽ nui. ¹⁶ Pẽẽ mũ nipo mama'e tywera apo awi pejejeateea'ne'emamũ. A'eramũ ki pejemome'u pejejaupe. A'eramũ pẽẽ pejeje'ega pejejotywer are Jarejuwarete 'ga upe. Aipo 'jau: "Kiapi'ni. Mama'e

tywera 'ga wapo akou. A'eramũ 'ga 'awamũ otywera reru'arasiga erekou. A'eramũ ene 'ga katu'oka 'ga tywer awi. Emoiti 'ga tywera 'ga wi", 'jau ki pẽẽ pejeje'ega Jarejuwarete 'ga upe pejejee. A'eramũ Janerwarete 'ga 'ga katu'oka nũ, 'ga mueateeu mama'e tywera apo awi. Ojeupe ako esage ma'e 'ga je'egamũ Janerwarete 'ga 'ga porogyta renuwi futari. Mama'ea 'ga wapo a'jea futat 'ga je'eg imũ. Aeremiapoe'ema mi-amũ 'ga wapoukat ae upe ojeupe enũi re.

¹⁷ Pẽnea'at Eliasi 'ga ree. Esage ma'e 'ga. Ymã 'ã 'ga je'egi Jarejuwarete 'ga upe rakue. "Amana kyre'ema je afutat", 'jau 'ga 'ã oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramũ 'ã Janerwarete 'ga 'ga 'eawera rupi ete futat muapyra kwara magwapa amana mogryukare'ema rakue. A'eramũ 'ã Eliasi 'ga muapyra kwara kwaw ire oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rakue nũ. "Ere amana mogryukaa nũ", 'jau 'ga 'ã oje'ega Jarejuwarete 'ga upe rakue nũ. A'erauwe 'ã Janerwarete 'ga amana mogryukaa rakue nũ. A'eramũ futat 'ã temi'ua ojeupa rakue nũ. Maira te Eliasi 'ga rakue? Naani. Aea futat 'ga, jane 'jawe futat 'ga.

¹⁹ Kunumĩmet, kũjãmet. Janerwarete 'ga porogyta 'ã a'jea futat agawewi. A'etea nipo pẽẽ mũ Jarejuwarete 'ga porogyta rerowiaaraipa pejepoia 'ga wi. A'ere ki Jarejuwarete 'ga porogytafer awi ipoire'emamũ peje'eg 'ga wi opoit ma'e 'gã nupe. Maran gatu nipo 'gã 'ã ojewyre'ema 'ga rerowiaara upe nũ. A'eramũ nipo werowiaru'jawamũ Jejui 'ga 'gã tywera pe'au 'gã nui nũ, 'gã katu'oka 'gã mogyau nũ. A'eramũ 'gã awawe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jejui 'ga 'gã monoukare'ema peu. Werowiaru'jawamũ wejue 'ga 'gã nomonoukari 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe.

Pẽnoryw iki pejejemogyau morogyta esage are, kunumĩmet, kũjãmeramũ nanẽ nũ je 'i pẽ nupe.

Kweramũ etee jeremimome'ua.

1 Pedro

Pedro 'ga, Jejui 'ga remimu'efera 'ga, 'awa ka'arana kwasiaa imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe rakue. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerowiaara 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ Pedro 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'ga rerowiaara 'gã nupe 'gã mu'akwaapa ee rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesage ikwasiarukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

1 Je Pedroramũ ka'arana akwasiat imonou pẽ nupe. Je Jejui Kristu 'ga remimonoferamũ. Ymã 'ga je monoi kwe pe ojemome'waukaa jee ikue. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe. Pẽẽ 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwa. Pẽ'wyr awi 'ã 'gã amũ pẽ mokwasi'wau rakue. 'Awamũ aje 'ã pejemogy pejekwasi'wau tekotee 'gã ywy pe. Põtu ywy pe, Garasi ywy pe, Kapatosi ywy pe. Asia ywy pe, Pitini ywy pe. Mĩmer imũ 'ã pejekwasi'wau pejemogyau rakue. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe. ² Ymã Janeruwarete 'ga pẽ pyyrũi ojeupe rakue. Wemifutar imũ etee futat 'ga pẽ mũ'jãu mama'eukwaawa 'wyriara remiayuw awi. A'eramũ 'ga 'Agesagea pẽ mogyau Janeruwarete 'ga remiayuwamũ, pẽ muesageu 'ga upe. "Agera 'gã je amũ'ẽ teja'yra 'ga je'ega renuparamũ", 'jau Janeruwarete 'ga pẽ nupe rakue. "Jera'yra 'ga amanũ 'gã tywer are ako ikue", 'jau 'ga 'ã rakue. "A'eramũ je Jejui Kristu 'ga ree je jemogyppygi tekou 'gã 'eramũ je 'gã tywera moia 'gã nui", 'jau 'ga 'ã pẽ nupe rakue.

A'eramũ je 'jau 'ga upe pẽ nee: "Eneresagea 'gã nerekoa je afutat, ki Ku'jyp. Emopy'ata'wa nanẽ ki 'gã imogyau", 'jau je Jarejuwarete 'ga upe pẽ nee.

Pẽku'i ki Jejui 'ga ree

³ "Ene te 'ã eneresage oree, sa'e ki Jejui Kristu 'ga Ruwarete 'ga upe, Jarejararete 'ga Ruwarete 'ga upe", 'jau je pẽ nupe. 'Ga manũ re 'ã Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga moferapa rakue nũ. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga rerowiaaramũ jane mogyau wa'yramũ. Jane ree 'ga poriaa te nipo 'ga rerekou. A'eramũ nipo 'ga jane mogyau wa'yramũ, wa'yrarete 'ga rerowiaaramũ. A'eramũ jane a'eramũ Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogy rapesaka jarejemogyau. Jejui Kristu 'ga 'ga imoferapa. Jejui 'ga moferawe'em ire amunipo 'ã jane nanẽ niferawa'uweri nũ. A'ere 'ã 'ga ferawi rakue. A'eramũ jane "Jejui 'ga 'jawerimũ etee futat jareferapa nũ, 'ga jane moferapa jane rerawau ojepyri nũ" 'e are jarejemogyppyka jarejemogyau. ⁴ A'eramũ jane jarejeupe mama'e esagea 'ga imura rapesaka. Ojepyri jane oramũ 'ga mama'e esage mua wemiayuamũ janee. 'Awamũ futat 'ga janee wemimurama mĩyina gatu ojepyri. Peu jane upe 'ga remimurama nateepawi. Peu nitywi futari jypemeruua, mama'e 'wara. Nitywi futari mama'e mote'ara. Ma'er-

amũ 'ã 'ga imỹi gatui peu futat janee. ⁵ Werowiaaramũ 'ga ojejukau jane ree. Wemifutar imũ etee futat 'ga mama'eay resaukaa janee, ojee janejemogyppyga resaukaawamũ. 'Ga opãjẽ mũ jane momoirukare'ema ojewi. A'eramũ nipo 'ur ire Jejui 'ga jane rerawau ywag ipe jane mogyau ojepyri nakwaparimũ warãu rũi futat. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga jane upe wemimỹi gatufera mua janee. A'eramũ nipo 'ga jane mueapyou jarejeupe wemiapofer are.

⁶ 'Awamũ nipo mama'eaya jesaukari pẽ nupe kwaiwete. A'eramũ nipo peje'arasigamũ pejemogyau. A'ere 'ga pyri pejeo are pẽnea'at pejeku'iramũ pejemogyau. ⁷ Mama'eay upe pẽnuagamũ pẽ nesakara 'gã 'jau: "Na pa je ra'e. Werowiat 'gã Jejui 'ga a'jea futat. Nopoiri futari 'gã 'ga wi ojeupe mama'eay jesaukaramũ miamũ", 'jau nipo pẽ nesakara 'gã. Sã'ã ourua. Itarewara 'ga 'ã ita rapyau ouru resakawamũ. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'eay resaukari pẽ nupe ojee pejemogyppyga resaukaawamũ. "Taesak tejerowiaararete 'gã amũ 'jau kwy", 'jau 'ga ojeupe, mama'eay resaukaa janee. Ojeupe mama'eay jesaukaramũ 'ga rerowiaarapara 'gã poiri 'ga rerowiar awi. A'ere 'ga rerowiaararete 'gã nopoiri futari 'ga wi. Wuagamũ etee futat jupe. Mama'eay upe pejejuagamũ pẽẽ pejemogyppyka etee te Kristu 'ga ree. A'eramũ 'gã amũ pẽ momoirukare'ema 'ga rerowiar awi. Ouru 'ã epy ete numiamũ. A'ere anure ourua miamũ teepawamũ. A'ere Jejui 'ga rerowiaaramũ jane nanarũi. 'Ga etee te erowiamũ nitywi futari 'ga rerowiar awi pẽ momoirukaara 'ga amũ. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga, Jejui 'ga ruaw ipe, 'jau pẽ nupe: "Jera'yrarete 'ga perowiat nanimenime. Nepepoiri futari 'ga rerowiar awi pejejeupe mama'eay jesaukaramũ miamũ. A'eramũ pẽẽ pejesageramũ jee", 'jau nipo 'ga pẽ nupe. A'eramũ 'ga pẽ monou ojepyri nakwaparimũ warãu rũi futat, pẽ pojeuwukaa oje'jawe 'gã nupe.

⁸ Nepeesagi agawewi Jejui 'ga rakue. A'etea pẽporomutat 'ga ree. 'Awamũ nanẽ 'ã pẽẽ 'ga resake'ema nũ. A'etea perowiarete 'ga. A'eramũ pejeku'iramũ pejemogyau 'ga ree. Saa'e ywagipewara 'gã ku'ia 'ga ree. Nan tee futat pẽku'i 'ga ree. ⁹ Ma'eramũ sipo pẽku'i pejemogyau 'ga ree? Jejui 'ga perowiat nanimenime pejemogyau. A'eramũ 'ga pẽ katu'oka. Anure nipo 'ga pẽ mogyau ojepyri nakwaparimũ rũi. A'eramũ ki pẽku'i pejemogyau.

¹⁰ Ymã, Jejui 'ga rure'emaue, Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã Jejui Kristu 'ga rura mome'ui ojepyriwara 'gã nupe rakue. Janeruwarete 'ga 'Age-sagea 'gã mu'akwaawukaa'i 'ga rur are. A'ere 'gã naeapyo'i katui ee. A'eramũ 'gã 'jau: "Anure nipo Janeruwarete 'ga 'ga amũ muri ae katu'okawamũ. A'eramũ nipo 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerekou tyweaete, 'ga jukau. A'ere nipo 'ga manũ re Janeruwarete 'ga mama'e esage apoi 'ga upe", 'jau 'gã nakue. A'ere 'gã naeapyo'i katui ee. Nokwaawi nanẽ 'gã Kristu 'ga ru-awa nũ. A'eramũ 'gã oporokwaawiweramũ ee. "Maranime sipo Janeruwarete 'ga 'ga muri?" 'jau 'gã ojeupe. "Maran sipo 'ga ruri?" 'jau 'gã ajemogyau. A'ere 'gã naeapyo'i katui 'ga ree. ¹² "Pejejeupe jeremi-mome'ufera pemome'u 'gã nupe", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue. "Na'awamũ ako ma'eramũ pẽ nupe rui je 'i aipo 'jau. Anure ojeup ma'eramũ 'gã nupe ijeaporama te je amome'u pẽ nupe. A'eramũ ojeapowe'em pẽ nekoramũ", 'jau 'ga 'gã nupe rakue. 'Awamũ 'ã 'gã amũ awau Jejui 'ga mome'wau pẽ nupe rai'i. Ymã Janeruwarete 'ga U'agesage muri ywag awi janee ikue. A'eramũ 'ga 'Age-sagea 'awamũ Jejui 'ga mome'waukaa 'gã nupe pẽ nupe. Ywagipewara 'gã 'ã weapyoweramũ Jejui 'ga mome'u are numiamũ. A'ere 'gã 'ã naeapyo'i futari ee. "Najereapyo'i je Jejui 'ga remiapofer are", 'jau 'gã 'ã ojeupe.

Pepoir iki mama'e ekoete apo awi

¹³ Janeruwarete 'ga pẽ katu'oka wa'yra 'ga pẽ erowiarãmũ. A'eramũ ki pẽ pejeipoia mama'e ekoete apo awi. 'Ga remifutar imũ etee futat pẽ mama'e apou. Pẽnea'at kasi mama'e ekoete apo are ne. Pejejea mÿina 'ga ree. Pejejemogypyyka etee ki pejejemogyau 'ga rur are. Anure nipo, Jejui Kristu 'ga ruaw ipe nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pẽ nupe. Aipoa ki peapesak pejejemogyau. ¹⁴ Jarejuwarete 'ga ra'yramũ pejemogy. A'eramũ ki pẽ 'ga je'ega renupa katu katu pejejemogyau. 'Ga rerowiare'ema ako pẽ mama'e apou pejejemogyau pejejemifutar imũ etee ikue. A'ere kasi 'awamũ peapo mama'ea pejejemifutar imũ etee pejejemogyau ne. ¹⁵ Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee ki 'awamũ mama'ea peapo. Ymã te 'ã 'ga pẽ mũ'ei mama'e tywera apoara 'gã nui, pẽ mogyau wemiayuwamũ rakue. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. Niparuapoweri nanẽ 'ga mama'e tywer are nũ. Mama'e esagea etee 'ga iapou. A'eramũ ki pẽ pejejemogyau esage 'ga 'jawe. ¹⁶ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: "Naapoi futari je mama'e tywera. A'eramũ ki pẽ pejejemogyau esage je 'jawe. Pẽ nanẽ mama'e tywera apowe'em nũ, je 'jawe nũ", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹⁷ Jarejuwarete 'ga jane enũina, Kiapi'ni, 'jau jane 'ga upe. 'Ga 'ã ojejuka pãwẽ pãwẽ jane ree. A'eramũ 'ga anure jane mepyau janeremiapofer are. Mama'e tywera apoara 'gã 'ga erekou tyweaete. Mama'e esage apoaramũ 'ga jane rerekou esage. A'eramũ ki pẽ pejejemogyau esage etee, 'ga pojeupa, 'ga pyri pejew-

awe'ewe futat. ¹⁸ Ymã te 'ã jane jemogy ekoetei tee rakue, ymãwarera jareppy 'eawer imũ etee rakue. A'ere jane 'awamũ "Jejui 'ga janetywera omepy, jane mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui" 'e kwaawi. Ma'ja pyu sipo 'ga janetywera mepyi? Ouru pyu sipo 'ga imepyi? Naani. Prata pyu sipo 'ga imepyi? Naani. Jejui 'ga 'ã amanũ janetywera mepyau rakue. Anure ouru, prata, mĩmera miamũ teepawamũ etee futat. A'ere Jejui 'ga te 'ga manũ janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe janee. Sã'ã ore judeurãmũ karupa'mĩ jukaa wy reko'woga orotywera mepyawamũ ikue. Karupa'mĩ esagea etee ore ijukau 'ga upe. Karupa'mĩ teua ore narajukaa'uweri iapyawe'em Jarejuwarete 'ga upe. Nan tee futat Jejui 'ga ojejukaukaa 'gã nupe, owy reko'wogukaa 'gã nupe janetywera mepyawamũ rakue. 'Ga etee te 'ã esageay ma'ea. A'eramũ 'ga etee futat janetywera mepyarãmũ. Epy ete te 'ã janetywera repya, karupa'mĩ repy apyraapa.

²⁰ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ywy apoe'emaue, Jejui 'ga pyrũ janetywera mepyawamũ rakue. 'Awamũ futat aje 'ã 'ga 'ga muri ywy pe pẽ poaawamũ rai'i. A'eramũ 'ga 'ga kwaawukaa pẽ nupe rai'i. ²¹ Janeruwarete 'ga 'ã 'ga moferapa, 'ga mogou 'ga mÿina 'wyriaramũ janee. A'eramũ 'ã pẽ Kristu 'ga ree Jarejuwarete 'ga rerowiaa pejejemogyau. Kristu 'ga ree pejejeupe Jarejuwarete 'ga remiaporama rapesaka pejejemogyau.

²² Jejui 'ga je'ega peenup katu katu pejejemogyau. A'eramũ pẽ pejeipoia mama'e tywera apo awi, pejejekatu'oka 'ga upe. A'eramũ pẽ pejeporomutaramũ Jejui 'ga rerowiarãmũ pejejee. A'eramũ ki pẽ 'awamũ taetu pejeporomutaramũ pejejee. ²³ Sã'ã ae kũima'erãmũ ae ja'yrapya. A'eramũ 'ã u'ar ire kunumã ajemogyau ta'yriara 'ga ra'yramũ. A'ere 'ã anure tuwa amanũmũ etee jui. A'ere nanarũ Janeruwarete 'ga reko'i janeruwamũ. Namanũ futari 'ga. 'Ga je'ega nanẽ atee pawe'emamũ nũ. A'eramũ 'ga oje'ega pẽ erowiarãmũ Janeruwarete 'ga pẽ mogyau wa'yramũ oje'jawe. ²⁴ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue:

"Sã'ã 'ywyotyra.

A'eramũ 'ã ipotyra kamẽsiete te futat opÿijagamũ.

Kamẽsiete te futat 'ã ipotyra u'aa o'yw awi.

Nan tee futat aea.

Kamẽsiete te ae pawi.

²⁵ A'ere Janeruwarete 'ga je'ega nateepawi futari",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

Aipoa 'ga je'ega a'jea futat. Pẽ nupe Jejui 'ga ree morogyta esage mome'urãmũ 'gã aipoa 'ga je'ega futat 'gã imome'wau pẽ nupe.

Pejemu'e ki Jejui 'ga ree

2 'Ga je'ega renuparamũ pẽ pejejekatu'oka pejejemogyau 'ga upe. A'eramũ ki pẽ a'eramũ pejeipoia mama'e tywera apo awi. Pẽ me kasi ne. Pejuerekoay kasi mama'e are ne. Pejakurap kasi ne. Peapo kasi mama'e tywera ne. ² Kunumãkyra 'jawe ki pejemogy. Sã'ã kunumãkyra 'gã oy kamy uwejuweja. Nan tee futat ki pẽ. Pejemu'e ki 'ga je'eg are au'jeteramũ. Oy kamy

are kunumĩakya 'gã opifuakaramũ ajemogyau. Nan tee futat pëë 'ga je'ega renuw ire pejemogyau 'ga rerowiaarareteramũ. 'Ga je'ega wesageramũ etee futat pë nupe. Nitywi futari mama'e tywera ipype. A'eramũ ki pëë 'ga je'eg are pejemu'eweramũ pejemogyau. 'Ga je'eg are etee pejemu'e re 'ga remifutara kwaapa pejemogyau. ³ Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue. "Janejararete 'ga esage", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue. Janeruwarete 'ga pë katu'oka rakue. A'eramũ pëë "Janejararete 'ga esage" 'e kwaapa.

⁴ Jarejuwarete 'ga perowiat rakue. A'eramũ ki 'awamũ taetu pëë 'ga rerowiaa pejemogyau. 'Oga apoara 'jawe Janeruwarete 'ga. Sã'ã 'oga apoara 'gã 'yw esagea etee imũ'ëa tupaa'mywareteramũ. 'Yw esagea etee nanë 'gã erawau inuga tupaa'mywamũ. Itaoga apoara 'gã nanë ita esagea etee imũ'jãu nũ. A'eramũ 'ã itaoga apoara 'ga ita amũ monou imomoa ojewi. Aipoa ita nia'wyrri 'gã nupe. Nan tee futat judeuramũ ore'wyrriara 'gã Jejui 'ga reroyrũmũ. A'eramũ 'gã 'ga jukaukaa jefaruu 'gã nupe ikue. A'ere Janeruwarete 'ga 'gã nemiroyrũmera 'ga mogoi 'wyrriaramũ wemiayuwamũ jannee. "Esage 'ga. A'eramũ je 'ga mogou 'wyrriarareteramũ orojemiayuwa 'gã nupe", 'jau 'ga rakue. ⁵ Itaoga apoara ita esage etee imũ'jãu wog are. A'eramũ 'ga imỹina tenaw ipe te tee. Nan tee futat Janeruwarete 'ga pë mũ'jãu wemiayuwamũ. A'eramũ ki pëë pejemogyaukaa 'ga upe 'ga remifutar imũ etee futat. Ymã judeuramũ ore mama'e rerooi mainana 'gã nupe ikue: "Emono Jarejuwarete 'ga upe jee", 'jau ore erawau 'gã amũ nupe ikue. Mainana 'gã etee te oporowyky 'ga upe ikue. A'ere jane 'awamũ jane jemogyi mainana 'jawe 'ga upe. Kristu 'ga rerowiaaramũ jane juejue etee futat saporowyky 'ga upe. Ymã 'ã judeuramũ ore orojeymawa monou 'ga upe rakue. A'ere jane 'awamũ jane jemogyi 'ga upe oporowyky ma'eramũ. "Ga 'Agesage pãjẽ mũ je mama'e apoi 'ga upe, 'ga muorypa", 'jau pëë 'ã 'awamũ. Jejui Kristu 'ga 'ã pëë erowiaa pejemogyau. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'jau pë nupe: "Esage 'gã porowyky jee", 'jau nipo 'ga pë nupe. ⁶ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are Isai 'ga upe rakue:

"Sã'ã itaoga apoara 'gã.

Itapewuu renueĩma jui.

A'eramũ 'ã 'ga aipoa ita monou imojypa iypy pe.

A'eramũ 'ã aipoa ajepeja ita koka imotypa.

A'eramũ futat 'ã aku'jawe'em. Nan tee futat je tejemi-mono 'ga monoi Sião 'jaw ipe, † 'ga rerowiaara 'gã nupe a'eramũ futat nipo.

A'eramũ futat nipo 'ga rerowiaara 'gã aku'ipawe'emamũ futat 'ga ree", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

⁷ Jejui 'ga rerowiaaramũ pëë 'jau: "Ita esage 'jawe 'ga", 'jau pëë 'ga upe. A'ere nipo 'ga rerowiare'ema 'gã niporomutari 'ga ree. Ymã te 'ga amũ ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

"Itaoga apoara 'gã weroyrũ amũ itaa numiamũ.

Nia'wyrri aipoa itaa 'gã nupe. A'ere ajepeja 'ga ruri 'gã nemiroyrũmera ita pyyka imonou 'oga ppykokaramũ", 'jau 'ga ikwasiaa rakue.

⁸ Anure Isai 'ga ikwasiaa ee nũ:

"Aipo ita are nipo kwaiwete 'gã 'ari.

Aipo ita 'gã netygukaa",

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue.

Nan tee futat nipo Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã jemogyi ita are u'at ma'e 'jawe. Niporenuwiweri 'gã 'ga mome'u are. Niparuerowiariweri 'gã Jejui 'ga ree. A'eramũ 'gã ojereko tywerukaa Janeruwarete 'ga upe. Nan Janeruwarete 'ga jane rerekoi Jejui 'ga mome'u are janeporenuwiwere'emamũ. Ymã we futat 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Teja'yra 'ga rerowiare'ema 'gã je areko tywet", 'jau 'ga 'ã ojeupe rakue. A'eramũ 'ga wemifutar imũ etee futat 'gã nerekou tyweaete.

⁹ A'ere nanarũi Kristu 'ga rerowiaaramũ jane. Ymã we Janeruwarete 'ga jane mũ'jãu 'gã nui, jane mogyau wemiayuwamũ. Janeruwarete 'ga futat 'ã jane 'wyrriararetereteramũ. Ojeupe oporowyky ma'eramũ 'ga jane mogyau. Wemiayuwamũ futat 'ga jane mogyau. Janeruwarete 'ga kwaapare'ema 'gã ypytunimũ wata ma'e 'jawe. 'Gã nui futat 'ã 'ga jane mũ'jãu jane mogyau okwaaparamũ. A'eramũ 'ã jane jarejemogyau 'arimũ wata ma'e 'jawe mama'e apou 'ga remifutar imũ. 'Ga jane mũ'jãu 'gã nui wemiapofera mome'waramũ. Janeruwarete 'ga esage. "Mama'e esagea etee 'ga wapo" 'e mome'waramũ 'ga jane mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui. ¹⁰ Ymã te 'ã pëë na'ga remiayuwa rũi rakue. A'ere 'awamũ pejemogy 'ga remiayuwanũ. Ymã te 'ã pëë "Janeruwarete 'ga aje-muaẽm jane ree" 'ea nepekwaawi pejemogyau rai'i. A'ere pëë 'awamũ pejemogy 'ga remiayuwanũ. A'eramũ pëë "Janeruwarete 'ga ajemuaẽm jane ree" 'e are pejejeapyoramũ pejemogyau.

Janeruwarete 'ga remiayup

¹¹ Pëë 'ã jejekoty'aawaretea. A'eramũ je pë mu'ak-waapa mama'e are. Napejeje'wyr ipe rũi pejemogy. Tekotee 'gã 'wyr ipe te pejemogy ra'ne. 'Au 'ã jane jemogyi kwaparimũ warãu etee futat. Ywag ipe oo ma'eretea te jane. Aipoa te jane'wyraretea. A'eramũ ki pëë mama'e tywera apowe'em pejemifutar imũ etee ne. Pejemifutar imũ etee mama'e apo re pëë mama'e tywera peapo pejemogyau ne. ¹² A'ere ki pejemogy esage Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gã pype. "Mama'e tywera 'gã wapo", e'i futatee agawewi nipo 'gã pë nupe. A'etea ki pejemogy esage 'gã pype, mama'e esagea etee iapou pejemogyau 'gã pype. A'eramũ 'gã pejemogy esage resaka. A'eramũ nipo 'gã 'jau: "Na pa je ra'e. Ajemogy esage 'gã", 'jau nipo 'gã ojeupe. A'eramũ nipo 'gã anure Jarejuwarete 'ga muorypa pë nee. 'Ga rowase jarejatykaaw ipe nipo 'gã 'jau: "Ene te 'ã eneresage. Ejerowiaara 'gã eremogy esage jepi", 'jau nipo pë nee i'me ma'efera 'gã Jarejuwarete 'ga upe.

¹³ Pëë 'ã Jarejararete 'ga rerowiaara. A'eramũ ki pëë peje'wyrriara 'gã je'ega nanë enupa pejemogyau nũ. Aipoa Janejararete 'ga amuekõëãi. Pë'wyrriara 'ga nipo

† Siãoa Jerusarega rer irũ.

'gã amũ mýina 'wyría'ríramũ pê nupe opoaawamũ. "Mama'e tywera apoara 'gã nupe tereje'eg jee 'jau", 'jau 'ga 'gã amũ nupe. "Mama'e esage apoara 'gã nupe nanẽ ene eje'ega nũ. 'Mama'e esagea peapo', pe'je ki mama'e esage apoara 'gã nupe jee", 'jau nipo 'ga 'ga upe. A'eramũ ki pêẽ 'wyría'ri 'ga je'ega nanẽ enupa nũ. ¹⁵Jare'wyríara 'gã je'ega renupa nanẽ jane Jarejuwarete 'ga remifutararete apou. 'Ga remifutar imũ etee janejemogy resag ire jane resakara 'gã i'me ma'e 'gã je'ega rerowiare'ema ajemogyau. A'eramũ futat nipo i'me ma'e 'gã o'meu'jawe'emamũ janee. ¹⁶Nitywi futari mama'ea pê nupe iapoukaara 'gã amũ. Pêẽ tee futat mama'ea peapo pejemifutar imũ etee futat. A'ere Janerwarete 'ga janejararetea. A'eramũ 'ga pê mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui. A'eramũ ki pêẽ pejewyre'ema mama'e tywera apo upe. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat ki pêẽ mama'e apou pejemogyau. ¹⁷Pejejuka esage pãwẽ pãwẽ ki pejejee. Pejeporomutaramũ Jejui 'ga rerowiaaramũ pejejee. Peje'wyríara 'gã ki pepojeup. Jarejuwarete 'ga taetu pêẽ ipojeupa.

¹⁸'Ga amũ upe pejeporowykyau ki pejerekwara 'ga je'ega peenuw. Pẽnerekwara 'gã amũ nipo opota'waramũ pê nee. A'eramũ pêẽ 'gã je'ega taetu enupa etee. Pẽnerekwaramũ nipo pê nerekou tyweaete agawewi. A'etea pejeporowykyau esage ete futat pejemogyau 'gã nupe. ¹⁹Pejereko tywera 'gã je'ega pêẽ enuwete re Janerwarete 'ga mama'e esage apoi pê nupe ee. "Je rereko tywerete agawewi nipo 'gã amũ. A'etea je 'ga je'ega aenuw ete futat tekou", pe'je ki. Aipoa Janerwarete 'ga afutat. A'eramũ ki pêẽ pejuagamũ jupe. Jupe pẽnuag ire Janerwarete 'ga mama'e esage apou pê nupe ee. Mama'e tywera apo are pejereko tywera upe pẽnuagamũ Janerwarete 'ga nuapoi mama'e esagea pê nupe. Pêẽ tee futat pejereko tywerukaa pejerekwara 'ga upe. Mama'e esage pêẽ iaporamũ nipo 'gã pê nerekou tyweaete 'eramũ te Janerwarete 'ga jejukai pê nee, mama'e esage apou pê nupe ee. ²¹Pejereko tywer ekoete upe pẽnuaga Janerwarete 'ga ifutaa.

Jejui Kristu 'ga 'ã mama'e esage etee agawewi wapo. A'etea 'gã 'ã wereko tywerete 'ga. Janetywera mepyawamũ 'ga 'ã ojereko tywerukaa 'gã nupe. A'eramũ ki pêẽ 'ga 'jawe futat pejemogyau. ²²Nuapoi agawewi futat 'ga 'ã mama'e tywera. Ni'mei 'ga nanẽ nũ. ²³Okurawamũ miamũ 'ga 'gã kurape'ema. Wereko tywereteramũ miamũ 'ga ojepyke'ema 'gã nee: "Je rereko tywet pejepe. A'eramũ je pê nerekou tyweaete", 'jawe'em 'ga 'gã nupe. 'Uwarete 'ga ree etee 'ga jemogypygy. "Jeruwarete 'ga te nipo 'gã wereko 'gã nemiapofer are", 'jau etee 'ga ojeupe 'Uwarete 'ga ree ojemogypygyka. A'eramũ ki pêẽ pejemogyau 'ga 'jawe futat. ²⁴'Ypeywar are omafu'amamũ Jejui Kristu 'ga janetywera mepyau. Na'ga tywer are rũi 'gã 'ga rerekou tywet. Janetywer are te 'gã 'ga rereko tyweri. Aipoa 'ga iapou janetywer awi jane mueateawamũ. Jane katu'okawamũ 'ga manũi janetywera mepyau. 'Ga manũ enune 'gã 'ga mopimopika. Omopig are 'ga jane

katu'oka janejero'wu awi. ²⁵Ymã 'ã neperowiari Jejui 'ga rakue. Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã karupa'mĩ ka'jama 'jawe. Sã'ã karupa'mĩ ka'jama. A'eramũ 'ã oka'jam ire karupa'mĩa ojewyre'ema ojetee. A'eramũ 'ã ijara 'ga awau weymawa rekaa. Wesag ire 'ã awau 'ga rewiri nũ. Nan tee futat 'ã pêẽ nakue. Oka'jam ma'e 'jawe pejemogy. A'ere 'awamũ Jejui 'ga pê nekari pê nerawau ojeupi 'Uwarete 'ga rape rupi.

Imen ma'e

3 'Awamũ je imen ma'eramũ pê mu'akwaawi pejemogy are. Pejemenã 'gã je'ega ki peenuw ete. Amumeramũ nipo pẽmena Jejui 'ga rerowiare'ema. A'ere ki pejemogy esage. A'eramũ nipo 'gã pejemogy esage resaka 'gã nanẽ Jejui 'ga rerowiaa nũ. Jejui 'ga nipo pêẽ imome'wawe'em agawewi 'gã nupe. A'etea nipo 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiaa pejemogy esage resag ire. ³"Tajemokaturam wã nupe 'jau kwy", 'jau nipo pêẽ pejejeupe. Maran sipo Jejui 'ga rerowiaaramũ kũjãnamũ pejekatu'oka 'gã nupe? Taity esage munewa sipo pê katu'ok? Pejewaga munewa sipo pê katu'ok? Pejeakagawirywa sipo pê katu'ok? Naani. Pejewaga pyu pejekatu'oka sipo pê katu'ok? Naani. ⁴Pẽneko esagea etee pê katu'ok pê mogyau a'jea futat. Pejemuawapira te pê katu'ok pê mogyau. Pejejee pejepota'wa nanẽ pê katu'ok pê mogyau nũ. Aipo kũjã esage ajemogyau Jarejuwarete 'ga upe. Nateepawi futari ãẽ resagea 'ga upe. ⁵Ymã kũjã 'gã amũ Jarejuwarete 'ga rerowiari nanimenime rakue. "Anure nipo Janerwarete kĩa je rerooi ojepyri", e'i 'gã ojeupe rakue. Poromũ 'gã omena 'gã je'ega renuwi etee rakue. Nan 'gã jekatu'ogi Jarejuwarete 'ga upe rakue. ⁶Sã'ã Sara ãẽ rakue. Omena 'ga je'ega ãẽ enupa ete, Abraão 'ga je'ega ãẽ enupa ete rakue. "Je Ku'jyp", 'jau ãẽ 'ga upe rakue, 'ga pojeupa rakue. A'eramũ ki pêẽ ãẽ 'jawe pejemogyweramũ pejemogyau esage. Mama'e awi nanẽ pejekyjawe'em nũ. A'eramũ nipo pejemogyau Sara ãẽ ra'yra 'jawe.

Emireko ma'e

⁷'Awamũ je emireko ma'eramũ pê mu'akwaawi pejemogy are. Pẽnemireko 'gã nifuakari pê 'jawe. A'eramũ ki pêẽ pejemireko 'gã nerekou esage. Pejejekau esage 'gã nee. Anure nipo Jejui 'ga pê nerooi pê mogyau ojepyri. Pẽnemireko 'gã nanẽ 'ga rerowiaa nũ. A'eramũ 'ga pẽnemireko 'gã nanẽ erawau imogyau ojepyri nakwaparimũ rũi nũ. A'eramũ ki pêẽ 'gã nerekou esage etee futat. Kasi a'e pe Janerwarete 'ga nuenuwĩ pẽje'ega ojeupe peje'egamũ ne.

Pejepyk kasi 'gã nee ne

⁸Ka'arana kwasiapawe'emauwe je pê mu'akwaawi pãwẽ pãwẽ, kũima'eferamũ, kũjãmeramũ 'jau. Majepei 'yweteewara 'jawe ki pejemogy. Pejepota'waramũ pejejee. Jejui Kristu 'ga ree pejemogypygyka pejemogyau. A'eramũ pêẽ pejemogyau pejepopytuna 'jawe. A'eramũ ki pêẽ pejeporomutaramũ pejejee. Jejui 'ga

rerowiaaramũ ae ojopytuna tee te 'jawe futat. A'eramũ ki pejepota'waramũ pejejee. Pejejopoa mama'e are. Pejerowiaraip kasi pejee ne. ⁹ Pejepyk kasi 'gã nee ne. Pejejeupe mama'e tywera 'ga amũ iaporamũ kasi mama'e tywera peapo 'gã nupe ne, pejejepyke'ema 'gã nee. Mama'e esagea etee ki peapo 'gã nupe. 'Gã amũ nipo pẽ kurapa. A'ere kasi pekurap 'gã ne. Pejukuraw ire pejeporogytau esage etee 'gã nupe, peje-mara'ne'emamũ 'gã nee. Mama'e tywera apoara 'gã nui pẽ mũ'ẽ re nipo Janeruwarete 'ga 'jau pẽ nupe: "Mama'e esagea taapo pẽ nupe 'jau", 'jau 'ga pẽ nupe wemiayuamũ pẽ mogyau. A'eramũ ki pẽẽ mama'e esagea etee iapou pejejaupe. ¹⁰ Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari aipo are 'ga amũ upe rakue: "Pejekõẽãiweramũ ki peojet pejejuago'o awi. Peje'eg tywet kasi pejejaupe ne. Au'je ki pẽ'me re.

¹¹ Au'je ki mama'e tywera peapo re. Mama'e esagea etee ki peapo. Pejepota'waramũ etee pejejemogyau pejejee. ¹² Janejararete 'ga ojejuka esage mama'e esage apoara 'gã nee.

Ojeupe 'gã je'egamũ 'ga mama'e esage apoara 'gã je'ega renupa.

A'ere 'ga mama'e tywera apoara 'gã nopoari", 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue.

¹³ Mama'e esagea pẽẽ iapo re sipo 'gã pẽ nereko tyw-eri ee? Naani. Pẽ nereko tywerete ekoete te 'gã. Napẽnemiapo esage are rũi 'gã pẽ nereko tyweri.

¹⁴ A'ere ki pẽku'i etee pejejemogyau ee 'gã amũ peje-jereko tyweramũ mama'e esage apo are. Janeruwarete 'ga mama'e esagea wapo ee pẽ nupe. A'eramũ ki pe-jekyjawe'em pejejereko tywera 'gã nui. Pẽpy'a'wyt kasi 'gã nee ne. ¹⁵ Pejemogyppyk 'ã Kristu 'ga ree. 'Ga 'ã pẽjararetea. A'eramũ ki pẽẽ 'ga muorypa, 'ga je'ega renupa. 'Ga amũ nipo oporonupa ee: "Ma'eramũ pẽẽ pejejemogyppyka Jeju 'ga ree?" 'jau nipo 'gã pẽ nupe. A'eramũ ki pẽẽ 'gã mueapyou ee. ¹⁶ Pejeporogytau esage etee 'gã nupe. 'Gã nupe imome'uramũ kasi pe-mue 'gã ne. A'eramũ pẽẽ mama'e esagea etee iapo re pẽẽ pejejenosõue'em pejejemiapofera renosõue'em. Pejemogy esage. A'eramũ nipo "Kristu 'ga rerowiaara 'gã mama'e tywera etee wapo" pẽ nupe 'jara 'gã ojenosõu u'eawer are. ¹⁷ Amumẽ Janeruwarete 'ga pẽ nereko tywerukat 'gã nupe mama'e esage etee pẽẽ iapo re. "Taesak 'gã tejerowiara 'jau kwy" 'jau 'ga oje- upe. A'eramũ pẽ nereko tywera wesageramũ 'ga upe. Maranuara ajee esage 'ga upe? Pẽnemiapo tywer are 'gã pẽ nereko tywera? Pẽnemiapo esage are te ra'u nũ? Pẽnemiapo esage are 'gã pẽ nereko tywera esage 'ga upe. ¹⁸ Sã'ã Kristu 'ga. Nuapoi 'ga mama'e tywera. A'etea 'gã 'ga wereko tywet 'ga jukau. Nan tee futat 'ga rerowiare'ema 'gã pẽ nereko tyweretei. Jeju Kristu 'ga esage ma'ea. Naotywer are rũi 'ga manũi ikue. Nitywi futari mama'e tywera 'ga pype. Janetywer are te 'ga manũi janetywera mepyawamũ 'Uwarete 'ga upe ikue. Namanũ'jau'jawi 'ga. Majepei tee futat 'ga amanũmũ mama'e tywera apoaramũ jane katu'okawamũ.

Amanũmũ 'ga janetywera mepyaupap. Esage ma'e 'ga amanũ itywet ma'eramũ jane ree. 'Uwarete 'ga pyri werowiaaramũ jane reroowamũ te 'ga manũi. 'Ga rerowiare'ema 'gã 'ga jukau ikue. 'Ga manũ re 'ga remi- ayuwa 'gã amũ Jeju 'ga rerawau inuga ita kwara pype. A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesage 'ga moferawi nũ. ¹⁹ Ita kwara pype 'ga ruwamũ futat 'ga 'aga uẽma 'ga wi. A'eramũ 'ga 'aga oje'ega ae'agera upe. Ae'agera rupaw ipe awau. A'ere ae'agera nũ'ẽa'uweri pe awi. A'eramũ Jeju 'ga awau oje'ega jupe. "Nepeenuwi Jeruwarete 'ga je'ega rakue. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ monou ma- ma'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau 'ga oje'ega jupe.

²⁰ Ymã te Janeruwarete 'ga ruagamũ aepy 'gã tyw- era upe rakue. Nue 'ga yaruu apo 'ga poromukuramũ 'ga wuagamũ 'gã tywera upe. A'ere 'gã nuerowiari fu- tari 'ga. A'eramũ 'gã osowe'em futat yaruu pype. A'er- amũ 'gã opapa 'y pyu rakue. Nue 'ga etee, opytuna 'gã netee awau osou jui. Ose ma'e 'gã pytuna oito etee. Oito 'gã etee osou 'y awi. A'eramũ 'gã amanũme'em 'y pe. ²¹ Yara pype 'ã sea Jeju 'ga rerowiaara 'gã pymãawama resaukaawamũ rakue. Sã'ã yara pype ose ma'e 'gã manũe'ema. Nan tee futat Jeju Kristu 'ga Ruwarete 'ga 'ga moferawi jane katu'okawamũ. Werowiamũ Jeju Kristu 'ga jane katu'oka. A'eramũ jane jarejepymãukaa 'y pe 'ga amũ upe, Jeju 'ga rerowiara resaukaawamũ. Najarepiky'a awi jarepire- itawamũ rũi jane jarejepymãukaa 'y pe 'gã amũ nupe. Jeju 'ga rerowiara resaukaawamũ te jane jepymũukari 'y pe 'ga amũ upe. 'Y pe jarejepymĩ enune jareje'ega Jarejuwarete 'ga upe: "Jetywera emoit je wi. Taenup eneje'ega 'jau" 'ga upe 'e re te jarejepymãukaa 'y pe 'gã amũ nupe. ²² Amanũ re 'ã Jeju 'ga oferapa nũ, awau ojewya 'Uwarete 'ga pyri. Peu owaẽm ire 'ga reni 'Uwarete 'ga pyri, 'Uwarete 'ga jakwatawa katy. A'er- amũ 'gã 'ũina 'wyraramũ ywagipewara 'gã nupe. Ywagipewara 'gã nupe, 'gã 'wyrara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe Jeju 'ga 'ũina 'wyraramũ. 'Ga je'ega 'gã wenup pãwẽ pãwẽ ajemogyau.

Kristu 'ga 'jawe ki pejemogy

4 Kristu 'ga ako wayrũnamũ jane ree ikue. Amanũmũ nanẽ nũ ako 'ga janetywera mepyawamũ ikue. "Najerayrũweri je 'gã nee", 'jawe'em futat 'ga rakue. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau 'ga 'jawe. 'Ga mome'u are nipo 'gã amũ pẽ nerekou tyweaete. A'ere ki pẽnuag pejejereko tywera upe. Wereko tywera upe uag ma'e 'gã opoit nanẽ mama'e tywera apo awi nũ. Nuapou'jawi futari 'gã mama'e tywera. ² A'eramũ ki pẽẽ mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat, ywy pe pejejemogyau. Pejejemifutar imũ pẽẽ mama'e apou'jape'ema. ³ Ymã te 'ã mama'ea peapo pe- jejemifutar imũ etee pejejemogyau rakue. Neperowiari wejue Jeju Kristu 'ga rakue. A'eramũ pẽẽ mama'e tyw- era apou pejejemogyau rakue. A'eramũ pẽẽ peje- jemirekoe'em are pejekou rakue. Kũjãnamũ pẽẽ pe- jemene'em are pejekou. Kawãajaiwa rykua pejejem- ogyau. Maraka pẽẽ iapou kawãajaiwa rykua pejejem- ogyau rakue. Mama'e tyweretea pẽẽ iapou maira'me

a'agaw are pejejorypawamũ rakue. A'ere 'awamũ ne-peapou'jawi aipoa. ⁴ A'eramũ 'awamũ Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã oporesagamũ etee pẽ nee, mama'e tywera pẽẽ iapou'jawe'emamũ. A'eramũ 'gã pẽ naykau ojepyri mama'e tywera pẽẽ iapoe'emamũ. A'eramũ 'gã pẽ je'ẽwu'jaga ekoete, pẽ kurapa. ⁵ A'ere nipo 'gã anure werekwawera mome'ui Jarejuwarete 'ga upe. 'Gã nerekwawera 'gã imome'u re nipo Janeruwarete 'ga 'gã mepyau ee. Wowase ae majatykaaw ipe nipo 'ga najuejue etee jane mepyau janerekwawer are. Amanũ ma'efera 'gã 'ga imepyau. Imanũe'emamũ nanẽ 'ga jane mepyau nũ. Oje'ega renupara 'gã 'ga erawau imogyau ojepyri. Oje'ega renupare'ema 'gã 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ⁶ Ma'eramũ 'ã 'gã amũ ruri Jejui 'ga mome'wau pẽ nupe rakue. Pẽpytuna 'gã amũ 'ã amanũ rakue. Jejui Kristu 'ga rure'emaue wyy pewaramũ 'ã jane manũi. A'eramũ pẽpytuna 'gã amũ amanũmũ rakue. A'ere 'ã 'gã amanũme'ẽwe Kristu 'ga rerowiari rakue. A'eramũ 'gã awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ warãu rũi futat.

Mama'ea ki peapo pejejopoaawamũ

⁷ Niporomukui futari nipo Kristu 'ga 'ua. A'eramũ nipo 'ga remiapofera mama'ea atepawamũ. 'Ga rerowiaaramũ jane jarewau 'ga pyri. 'Ga rerowiare'ema 'gã awau mama'eukwaawa rapyaw ipe ajemogyau. Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: Pem'yi kasi mama'e tywera apo are pejejea ne. Pejemogypyk pejejemogyau Jarejuwarete 'ga ree, je 'i pẽ nupe. Pejeje'ega monou au'jeteramũ 'ga upe mama'e are. ⁸ Pejeporomutaramũ pejejee. Pejejee pẽporomutara esage futat Ku'jywa 'ga upe. Pejejee pejeporomutaramũ pẽẽ pejeje'are'emamũ au'jeteramũ pejejotywer are. ⁹ Pejejeupe Jejui 'ga rerowiaara 'ga amũ ruramũ pẽẽ 'ga mua pejejeg ipe, pejejekau esage 'ga ree, pejeku'iramũ 'ga ree. ¹⁰ Janeruwarete 'ga 'ã mama'ea wapoukat janee. Najareju'jawe etee rũi jane 'ã mama'e apoi. Amumeramũ 'ga 'ã jane mogyau moromu'jaramũ jarejaupe, mama'e are jarejamu'jaramũ. Amumera 'gã 'ga imogyau 'wyriaramũ 'gã nupe. A'eramũ ki jane mama'e apou jarejopoaawamũ Jarejuwarete 'ga muorypawamũ etee futat. ¹¹ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ pẽẽ 'ga je'ega etee futat imome'wau a'jea futat. 'Gã nupe mama'e esage apoaramũ pẽẽ mama'e apou Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ etee futat. A'eramũ pẽ nesakara 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa pẽ nee, pẽneko esage are. Jejui Kristu 'ga remiayuwamũ jane jemogyi. A'eramũ jane 'jau Jarejuwarete 'ga upe: "Ene te 'ã eneresage. Ene te 'ã pãjẽrete. Neneteepawi futari 'ã e'ýina", 'jau jane 'ga upe. A'jea futat jane'ea.

Pẽnuag iki mama'eay upe

¹² Pẽẽ 'ã jejekoty'aawaretea. A'eramũ je pẽ mueapyou pejemogy are. 'Awamũ pẽtywerete pejejemogyau. Mama'eaya ojesaukaa pẽ nupe, pẽ nerekou tyweaete. Jejui Kristu 'ga ree pejejemogypyka pejejemogyau. A'eramũ pẽẽ 'ga ree pejejemogypygy are mama'eaya peje-

jeupe ijesaukaramũ ki pejejemogypyka etee te pejejemogyau 'ga ree. A'eramũ pẽẽ pejepy'a'wyre'emamũ pejejemogyau ee. "Ma'eramũ je tejereko tywerukaa 'ga ree 'ũ", 'jawe'em pẽẽ pejejeupe. ¹³ Ymã 'ã Kristu 'ga jereko tywerukari pẽ nee rakue. A'eramũ pẽẽ pejeku'iramũ etee 'ga ree pejejereko tyweramũ. 'Ga ree pejejereko tywerukar ire nipo pejeku'iramũ anure 'ga ruramũ. Najuejue etee futat jane 'ga resage resaka 'ga pãjẽ reewe. A'eramũ jane jareku'iramũ 'ga ree, 'ga ruramũ. ¹⁴ Pẽẽ 'ã Kristu 'ga remiayuwa. Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ã pẽ nerekou. 'Ga 'Agesagea esage ete ma'ea. Poromũ pẽ nerekou. A'eramũ nipo 'gã amũ pẽ kurapa 'ga ree. 'Ga 'Agesagea pẽ nerekoe'em ire amunipo 'ã 'gã nepẽ kurawa'uweri. A'ere 'ã 'ga 'Agesagea pẽ nerekoi. A'eramũ 'gã pẽ kurapa. A'ere ki pẽku'i etee pejekurawamũ. ¹⁵ Mama'e tywera pẽẽ iapo re 'gã pẽ nerekou tyweaete a'jea futat pẽnemiapofer are. 'Ga amũ pẽẽ ijuka re te amunipo 'ã 'gã pẽ nerekou tyweretei ee. Mama'e are pemunarũ re te amunipo 'ã 'gã pẽ nerekou tyweretei ee. Mama'e tywera pẽẽ iapo re te amunipo 'ã 'gã pẽ nerekou tyweretei. Pejejeamuawapirukare'em are. Mĩmer are amunipo 'ã 'gã pẽ nerekou tyweretei a'jea futat. A'ere kasi peapo mama'e tywera ne. Mama'e tywera apo are 'gã pejejereko tyweramũ nipo pejepoyje'emamũ pejejemogyau. ¹⁶ A'ere kasi Kristu 'ga ree 'gã pejejereko tyweramũ pejenosĩ ne. Naani. Pejerowiat Kristu 'ga remiayuwamũ pejejemogy are. "Au'jete je mogo ape Kristu 'ga remiayuwamũ", pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

¹⁷ Owaẽm futat 'ã jarejau Janeruwarete 'ga jane mo'jo'oga upe. 'Awamũ miamũ futat 'ga werowiaaramũ jane rereko tyweri'i janeremiapofera tywer are, mama'e tywera apo awi jane mo'jo'oka werowiaaramũ jane wi, 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ¹⁸ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Sarumãu 'ga upe rakue:

"Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã ojereko tyweruka'ri ywag ipe o enune.

A'ere 'ga remiayuwe'ema 'gã anure 'gã jereko tywerukari.

Nooi futari 'gã ywag ipe.

A'eramũ taetu 'gã ojerekou tyweaete ojere'emamũ futat nipo",

'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue.

¹⁹ Wemifutar imũ jane jereko tywerukar ire Janeruwarete 'ga ojejukau esage jane ree. 'Gã amũ jarejereko tywerauwe kasi sapoit 'ga wi ne. A'eramũ jane jarejemogypyka 'ga ree, jareapoarera 'ga ree. U'eawer imũ etee futat 'ga mama'e apoi. A'eramũ ki jane mama'e apou 'ga remifutar imũ etee futat, jarejemogypyka 'ga ree.

Jejui 'ga rerowiaat

5 'Awamũ je Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriaramũ pẽ mu'akwaapa mama'e are. Je nanẽ 'ga rerowiaara

'gã 'wyrriara nũ. Ymã te je Kristu 'ga rayrũ resagi ikue. 'Ypeywar are 'ga manũnamũ je 'ga resaka ikue. Anure nipo je Kristu 'ga ruaw esage enyfuga rupi je oi tekou 'ga pyri. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Janeruwarete 'ga pẽ mũ'ẽ, pẽ mogyau werowiaara 'gã 'wyrriaramũ rai'i. ² A'eramũ ki pẽẽ pejejekau esage 'ga rerowiaara 'gã nee. Sã'ã karupa'mĩ are omaenun ma'e 'gã jejuka esagea weymaw are. Nan tee futat pejejuka esage Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee. Pejeku'iramũ pejejemogyau 'gã nee pejejuka esage are. Ojeupe peje-porowyky are pẽku'ia Janeruwarete 'ga ifutaa. 'Gã nee peje-porowyky repy are etee kasi pẽnea'ar ine. 'Gã poaawamũ te ki pejejuka esage 'gã nee. ³ Pẽẽ 'ã 'gã 'wyrriara. A'ere kasi pemoywyrafen pejeje'ega 'gã nupe ne. Peko esage etee 'gã pype. A'eramũ nipo 'gã oje-mu'jau pẽ nee. ⁴ Kristu 'ga 'ũi 'wyrriarateramũ werowiaaramũ jane'wyrriaramũ. 'Ga 'ã jane rerekou weape namutat. A'eramũ 'ga werowiaara 'gã nee pejejuka esageramũ pẽ mepyau 'gã nereko esage are, pẽ nerawau pẽ mogyau oje-pyri.

⁵ Awamũ je pẽ mu'akwaawi mama'e are kunumĩmer-amũ, kũjãmukuferamũ 'jau. Peenup katu katu ki iymanera 'gã je'ega. Nepekwaapawi we mama'ea. A'eramũ ki pẽẽ 'gã je'ega renupa.

'Awamũ je 'i pẽ nupe najuejue etee futat. Pejejopoa pãwẽ ete nanẽ mama'e apo are. Pejopoar iki mama'e apo are. A'ere kasi pejerowiaraip pejejopoar are ne. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Sarumãu 'ga upe ee rakue:

"Janeruwarete 'ga imara'ne ojee tee ojerowiaraip ma'e 'gã nee.

Nopoari futari 'ga 'gã mama'e apo are.

Ojee tee ijerowiaraiwe'ema 'gã etee te 'ga opoat ma-ma'e apo are",

'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ⁶ A'eramũ ki pẽẽ pejejerowiaraipe'ema pejejee. Peenup katu katu Jarejuwarete 'ga je'ega. Pãjẽretea 'ga. A'eramũ 'ga oje'ega renupara 'gã poaa. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ mogyau 'wyrriaramũ wemifutara 'ara rupi. ⁷ Peje-muaẽm kasi mama'e are pejejemogyau ne. Janeruwarete 'ga pẽ nereko weape. A'eramũ pẽẽ peje-py'ata'waramũ pejejemogyau.

⁸ Pejea'gu ki mama'eukwaawa 'wyrriar awi. Sã'ã 'miara ioa ijemi'uekara. Nan tee mama'eukwaawa 'wyrriara rekoi jane rewiri jane mu'akwaawukare'ema jane reko-

ramũ. A'eramũ Jarejuwarete 'ga je'ega renuwukare'ema janee. ⁹ A'eramũ ki pẽẽ Jejui 'ga ree te futat pejejemogyppyka pejejemogyau. Perowiat kasi mama'eukwaawa 'wyrriara je'ega ne. Pẽfuakar iki jupe. Pẽnea'ar iki pejejewirera 'jawewara 'gã nee, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nee. 'Gã nanẽ 'ã ojereko tywerukaa ajemogyau nũ. 'Ga rerowiare'ema 'gã 'gã nerekou tyweaete. A'eramũ 'gã ajemogyau tyweaete pẽ 'jawe futat. Amunawa moyka 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga rerowiaaramũ jane rerekou tyweaete. ¹⁰ A'ere nipo 'gã inãinãĩĩ etee pẽ nereko tyweri pejemogyramũ. A'ere nipo anure nepeko tyweru'jawi. Janeruwarete 'ga esage ma'ea. Wa'yra 'ga jane erowiararamũ 'ga jane mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui, jane mujaa Kristu 'ga ree jane mogyau. A'eramũ nipo 'ga anure jane rerawau jane mogyau oje-pyri nakwaparimũ rui. Janeruwarete 'ga te 'ã pẽ mouagukaa mama'eay upe. A'eramũ 'ã pẽẽ pejepoire'ema Jejui 'ga rerowiar awi, pejejeupe mama'eay jesaukaawamũ. Janeruwarete 'ga etee futat pẽ mojemogyppygukaa etee te Kristu 'ga ree. ¹¹ Janeruwarete 'ga 'wyrriarateramũ 'ũi janee najuejue etee. Uẽme'ema futat 'wyrriaramũ 'ũi awi. A'jea futat aipo 'ea.

¹² Teje'ega je akwasiarukat Silasi 'ga upe ka'aran are. Natuwiiu rui je ikwasiarukari 'ga upe. Ka'aran kwasiaria te je aapoukat 'ga upe. Silasi 'ga Jejui 'ga rerowiaararetea. A'eramũ 'ga akou janerowirera 'jawewaramũ. Ajemogyppyk je 'ga ree tekou. A'eramũ je teje'ega kwasiarukaa ka'aran are 'ga upe tejee. "Tamojemogyppyk tãmẽjẽ 'gã Kristu 'ga ree 'jau kwy", 'jau je tejeupe. A'eramũ je ka'arana kwasiarukaa imonou pẽ nupe, Kristu 'ga ree pẽ mojemogyppygukaawamũ. Janeruwarete 'ga ojejuka esage jane ree a'jea futat. A'eramũ je a'e are ka'arana kwasiarukaa Silasi 'ga upe. A'eramũ taetu ki pẽẽ pejejemogyppyka Kristu 'ga ree.

¹³ Pẽnewirera 'jawewara 'gã, Papironi pewara 'gã oje'ega omono pẽ nupe, pẽ futaa. 'Gã nanẽ Janeruwarete 'ga imũ'jãu imogyau wemiayuamũ nũ. Jera'yra 'jawewara 'ga, Maku 'ga, nanẽ oje'ega monou pẽ nupe, pẽ futaa nũ.

¹⁴ Kristu 'ga remiayuamũ pẽẽ pejejomana peje-poromutaramũ pejejee.

Afutat je Jarejuwarete 'ga Kristu 'ga remiayuamũ pẽ mopy'ata'waa.

Kweramũ jeje'ega pẽ nupe.

2 Pedro

Pedro 'ga 'awa ka'arana kwasiaa imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe najuejue etee futat. 'Gã amũ awau 'gã mu'jau tywet. A'eramũ Pedro 'ga ka'arana kwasiaa imonou 'gã nupe, 'gã mu'akwaapa ee. "Pejea'gu ki moro-mu'jat tywera 'gã nui. Perowiat kasi 'gã ne" 'jau 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

1 Je Simão Pedroramũ ka'arana akwasiat imonou pẽ nupe. Jejui Kristu 'ga Jejararetea. 'Ga upe futat je teporowykyau tekou. 'Ga remimonoferamũ futat je tekou. Ymã 'ga je monoi kwe pe omome'waramũ ikue. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou Jejui Kristu 'ga rerowiaaramũ pẽ nupe. Ore 'jawe futat perowiat 'ga. Jejui Kristu 'ga jane katu'okararetea. 'Ga futat 'ã Maire-teetea, 'Uwa 'ga 'jawe. 'Ga futat mama'e tywera apowe'em. Mama'e esage etee futat 'ga iapou akou. 'Agamũ 'ã ojerowiarukaa janee.

²Jarejuwarete 'ga pekwaap. Jarejararete 'ga, Jejui 'ga nanẽ 'ã pẽẽ ikwaapa nũ. A'eramũ je 'gã pẽ mopy'ata'waa taetu ifutaa. Pẽ nee 'gã jejuka esagea nanẽ je ifutaa nũ.

Wemiayuwamũ 'ga jane pyyrũawet

³Okwaaparamũ janee Kristu 'ga opãjẽ mua, wemifutar imũ mama'ea jane iapoawamũ. 'Ga 'ã jane mũ'jãu 'gã nui jane mogyau okwaaparamũ. "Tamũ'ẽ 'gã 'gã nui 'jau, tejepyri mama'e esage apoawamũ 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. "Anure 'gã tamut 'au tejepyri 'jau", 'jau 'ga ojeupe rakue. ⁴Opãjẽ mũ futat Kristu 'ga mama'e esage apou janee, oje'jawe jane mogyau. U'eawer imũ etee futat 'ga iapou janee. "Je rerowiat pejepe pejejemogyau. A'eramũ je pẽ mogyau tejemiayuwamũ, pẽ katu'oka tejeupe, pẽ nupe te'eawer imũ etee futat. A'eramũ nipo je pẽ mogyau teje'jawe etee futat, mama'e esage etee futat iapoukaa pẽ nupe", 'jau 'ga janee. A'eramũ 'ga u'eawer imũ etee futat jane mogyau oje'jawe futat. 'Ga rerowiare'ema 'gã te nipo ajee wea om'yi mama'e tywera apo are etee futat. A'eramũ nipo 'gã mama'e tywera etee futat iapou ajemogyau. A'ere pẽẽ na'gã 'jawe rũi. Kristu 'ga opãjẽ omono pẽ nupe oje'jawe pẽ mogyawamũ, mama'e esagea pẽ nupe iapoukaawamũ.

⁵Mama'e esagea Kristu 'ga wapo pẽ nupe ikue. A'eramũ ki pejejemogypyka 'ga ree pejejemogyau. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau esage 'ga upe nũ. Mama'e esagea etee iapou pejejemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutar are te pejejemu'jau pejejemogyau. ⁶Mama'e tywera apo are pejejea'aramũ ki pẽẽ kamẽsĩete pejeje-mouaga mama'eay upe. Kristu 'ga je'eg imũ etee futat pẽẽ mama'e apou pejejemogyau. ⁷Pejepota'wa

esageramũ pejejee, pejeporomutaramũ pejejee.

⁸Nanuara pẽẽ iapo pejemogya tepẽ nesowo'gõk pẽ mogyau kamẽsĩete pejejeapyoramũ 'ga remifutar are. Jejui Kristu 'ga 'jawerimũ pejejemogy re, pẽẽ 'ga kwaa-pa katu katu pejejemogyau. ⁹Nanuara apoare'ema 'gã ajemogy eae'ema 'gã 'jawe futat. Naeapyoi 'gã ojeupe Kristu 'ga remiapofer are. Aipo 'ga Kristu 'ga otywera ojewi imoiawer are wea'aru'jawe'emamũ.

¹⁰Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: "Jerewirera 'jawewaramũ ki pẽnea'at pejejeupe Jarejuwarete 'ga remiapofer are", je 'i pẽ nupe. Jerenyra 'jawewaramũ nanẽ pẽẽ pejejea'aramũ ee nũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga jane mũ'ẽi 'gã nui ojeupe rakue. A'eramũ ki jane jarejemogyau esage 'ga je'eg imũ etee futat mama'e apou.

Jaremũ'ẽawer are jarejeapyo re jarepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. ¹¹A'eramũ nipo anure Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga, ojewi jane poire'emamũ jane rerawau jane mogyau ojepyri ywag ipe nakwaparimũ warãu rũi. Anure nipo jane katu'okarera 'ga 'ũina 'wyriraretereteramũ janee. A'eramũ 'ga jane rerawau jane mogyau ojepyri ywag ipe.

¹²Ymã we futat 'ã pẽẽ Jejui 'ga mome'u renupa rakue. A'eramũ 'ã pẽẽ enupa ypy we pejejemogypyka 'ga ree pejejemogyau rakue. A'etea je amuea'at pẽẽ ee nũ.

¹³"Temanũme'ẽwe tamuea'at 'gã Kristu 'ga porogytafer are 'jau nũ", 'jau je tejeupe. A'eramũ je pẽ muea'aa ee tekou. ¹⁴Anurenure'i nipo je manũi. Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga, je mueapyou je manũi are ai'i. A'eramũ je "Anurenure'i nipo je manũi re'ã", 'jau tekou. ¹⁵A'eramũ je, temanũme'ẽwe, pẽ muea'aa 'ga je'eg are tekou. A'eramũ nipo pẽẽ je manũi re pejejea'aramũ pejejemogyau 'ga je'eg are.

Orojemiesagera mome'uawet

¹⁶Natekotee 'gã 'me are rũi ako ore pẽ mu'ei ai'i. Jejui Kristu 'ga rur are te ako ore pẽ mu'ei ai'i. "Anure nipo Janejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga ruri ojewya nũ", 'jau ako ore pẽ nupe, pẽ mu'jau 'ga ree ai'i. "Ua nipo 'ga opãjẽ resaukaa janee", 'jau ore pẽ nupe, pẽ mueapyou 'ga rur are. Namorogyta teea rũi ore oromome'u pẽ nupe. Aruesak te ako ore orojeau 'ga resagea ikue. A'eramũ ore ikwaapa. ¹⁷Ymã ore oi wyyty'rarimũ Kristu 'ga rupi ikue. Peu ore rekoramũ 'ga Ruwarete 'ga 'ga muesagamuteeu 'ga raity muenyfugaiwayau 'ga ree.

'Ga reakwara nanē wenyfugamū nū. Ywag awi Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'ga upe ikue. "Koromū jera'yrarete 'ga. 'Ga ete je muekōēājay ojee", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi 'ga upe oree ikue. Oje'wyr awi 'ga oje'ega mua oree ikue.

¹⁹ A'eramū jane Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā je'ega rerowiaa jarejemogyau, Jejui Kristu 'ga ree 'gā ka'arana kwasiari rakue. A'eramū ki pēē nanē peje-jejukau 'gā nemikwasiarer are. Sā'ā ae tata monyga ypytunimū mama'e resakawamū. A'ere 'ā ae tata mowepa kwara por ire. Nan Jejui 'ga rure'emaue jane Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarera mogytau etee. A'eramū jane 'ga remifutara kwaapa. Kristu 'ga rura jaytataua ku'ema reruara 'jawe. Sā'ā ku'emamū ae mama'e resak katu katu. Nan tee futat Jejui 'ga 'ur ire jane mueapyo katu katui 'Uwarete 'ga ree.

²⁰ Naojeteē rūi Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā ka'arana kwasiari rakue. Janeruwarete 'ga 'Age-sagea te 'ga je'ega omome'u 'gā nupe rakue. A'eramū 'gā ikwasiaa ka'aran are. A'eramū jane nanē jarejeapy-oe'emamū jarejeteē 'ga je'eg are. 'Ga 'Agesagea etee jane mueapyo 'ga je'eg are.

Moromu'jar a'wyre'em

2 Ymā te 'ā 'gā amū oi janepyy 'gā mu'jau tywet rakue. "Jarejuwarete 'ga je'eg are je pē mu'ei", 'jau futatee 'gā 'gā nupe rakue. A'ere o'meramū te 'gā 'i rakue. Nan tee futat nipo 'gā amū nuri pē mu'jau tywet. Oporogytau ekoete pē nupe pē mu'jau 'ua. "Simorytee 'gā 'jau", 'jau nipo 'gā pē nupe. Jejui 'ga rerowiar awi pē momoirukaawamū te nipo 'gā nuri pē mu'jau tywet. Aiporamū Jarekatu'okara 'ga rerowiar awi opoit ma'efera 'gā. Wea'aru'jawe'emamū futat Kristu 'ga otywera mepyawamū 'ga manūawer are. Opoia 'ga rerowiar awi. 'Gā tywera mepyawamū agawewi Jejui 'ga amanūmū rakue. A'etea 'gā ojemote'at Jarejararete 'ga upe. Opoia 'gā 'ga rerowiar awi. A'eramū nipo anure 'gā te futat ojemonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe. ² A'eramū nipo 'gā amū ojemu'jau 'gā nee kwaiwete. A'eramū nipo 'gā nesakara 'gā 'jau: "Nia'wyrī Jejui 'ga rerowiaara 'gā na'e. Mama'e tywera etee te 'ā 'gā wapo ajemogyau", 'jau nipo 'gā. A'eramū nipo 'gā 'jau: "Jejui 'ga nanē nipo nia'wyrī futari", 'jau nipo 'gā nesakara 'gā, mama'e tywera 'gā iapo resag ire. ³ Mama'e tywer are moromu'jara 'gā nanē nipo 'jau ojeupe: "Mama'e are je 'gā mu'ei. A'eramū nipo 'gā je mepyau ka'aranū pyu", 'jau nipo 'gā ojeupe. A'eramū 'gā ajamu'jau wea'ar are etee. A'ere Janeruwarete 'ga 'gā kwaawi. Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Mama'e tywer are moromu'jara 'gā nipo je areko tyw-erete, 'gā monou mama'eukwaawa rapyaw ipe", 'jau 'ga rakue. Anure nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gā nerekou tyweaete u'eawer imū etee futat. A'eramū 'ga 'awamū 'gā nemiapo tywera resaka 'ūina.

⁴ Ymā nanē 'ā ywagipewara 'gā amū nuenuwi etee Janeruwarete 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga 'gā mū'jau ywag awi rakue, 'gā monou 'ā 'gā mo-

gyau ypytunainaiwa pype. Peu futat 'gā ajemogyau 'awamū miamū futat Jejui 'ga wowase ae majatykaawa 'ara upe iwaēma rapesaka. Aipoa 'ara rupi tāmējē nipo Jejui 'ga 'gā nesaka nū. A'eramū futat nipo 'ga 'gā monou 'gā napyaw ipe.

⁵ Pēnea'ar iki Nue 'ga rekwawer are: Ymā Nue 'ga rekoramū 'ā Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gā momapa 'y pyu rakue. Nue 'ga 'ā 'jau agawewi 'gā nupe rakue numiamū: "Au'je mama'e tywera apo re. Pejemogy esage Jarejuwarete 'ga upe", 'jau agawewi 'ga 'ā 'gā nupe rakue numiamū. A'ere 'ā 'gā nuenuwi 'ga je'ega rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga Nue 'ga etee ia'gwau 'y awi 'ga pytuna 'gā neewe rakue. A'er-amū 'ga yaru apoukaa 'gā nupe 'y awi 'gā a'gwawamū rakue. A'eramū 'ā sete 'gā etee awau osou 'y awi Nue 'ga retee rakue. Aipo 'gā etee futat amanūme'em 'y pyu rakue.

⁶ Pēnea'ar iki nanē Sodoma pewarera 'gā nee, Gomo-ra pewarera 'gā nee nanē nū. Mama'e tywera etee 'ā aipoa amunaw ipewara 'gā iapou 'upa rakue. A'eramū 'ā Janeruwarete 'ga aipoa amunawa mateepapa, ipype-wara 'gā neewe futat. Tata pyu 'ā Janeruwarete 'ga 'gā momapa rakue. A'eramū 'ā 'ga Lo 'ga etee 'ga muēma pe awi rakue. Mīmera 'ā mama'e tywera apoarera 'gā nerekou tyweawera wesaukat jatee. A'eramū nipo 'ga mama'e tywera apoarera 'gā monou 'gā mogyau ma-ma'eukwaawa rapyaw ipe 'ea nanē jane ikwaapa nū.

⁷ Lo 'ga 'ga 'ā imuēmukaa Sodoma 'jaw awi tata monowe'ēwe futat rakue. Namama'e tywera apoara rūi Lo 'ga. A'eramū 'gā nemiapo tywera 'ga mogekogekou etee 'ga mu'arasīrasiga rakue. ⁸ Lo 'ga 'ā esage ma'ea rakue. A'ere 'ga mama'e tywera apoara 'gā pype 'ga rekoi rakue. 'Gā nemiapo tywera resaga 'ga mu'arasiga ete 'ga mogou 'gā nee rakue. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga muēmukaa 'gā nui, 'gā momape'emawe rakue.

⁹ Ma'eramū 'ā jane 'i jarejaupe: "A'jea futat. Janeruwarete 'ga jejuka esagei mama'e esage apoaramū jane ree, jane a'gwau mama'e tywer awi", 'jau 'ā jane jarejaupe. Mama'e tywera apoara 'gā 'ga wereko tywerete, wowase ae majatykaawa 'ara upe iwaēme'emaue miamū futat. ¹⁰ Wemifutar imū ma-ma'e tywera apoara 'gā, oje'ega renupare'ema 'gā. Mīmera 'gā taetu nipo 'ga erekou tyweaete.

Mama'e ekoete are moromu'jara 'gā nojenosī ma-ma'e tywera apo awi. Ojerowiaraiapa etee wemiapo tywer are. Nokyjei 'gā ywagipewara 'gā kuraw awi. Akurap futat 'gā ywagipewara 'gā. ¹¹ Ywagipewara 'gā te ipājē moromu'jar a'wyre'ema 'gā pājē apyraapa. A'etea 'gā nakurawi 'gā Jarejuwarete 'ga upe. ¹² A'ere 'agera moromu'jar a'wyre'ema 'gā ni'akwaawi ajemogyau. Sā'ā 'miara 'ā naea'ari mama'e are. Opajai ekoeteramū etee. A'eramū 'ā awau ojejukaukaa ae upe. Nan tee futat moromu'jar a'wyre'ema 'gā. Naeapyoi mama'e are. Wemikwaawe'ema mama'ea 'gā ikurapa etee. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga 'gā momapa. A'eramū nipo 'gā awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri amanū re. Awau muku 'ga wi. ¹³ Moromu'jar a'wyre'ema 'gā nipo wemimu'e 'gā nerekou tyweaete. A'eramū nipo

Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã mepya 'gã nemiapofer are. Ko'aramuku te 'ã 'gã mama'e tywera apoi ajemogyau ajueape ojenosōue'em. Wemiapo tywera renosōue'em. Aipo 'gã nipo ajatykau pē nee ojemim'waa numiamū. "Ore 'ã Jejui 'ga rerowiaaramū pē 'jawe", 'jau futatee nipo 'gã pē nupe. A'ere 'gã mama'e tywera etee iapoi pējatykaawa pype. Ojenosōue'em futat 'gã mama'e tywera apou ajuowase. Amumera 'gã nanē weawyrywamū ajemogyau nū. Ojemote'at ae nanuaramū ajemogyau ojopype. ¹⁴ Kūjã resakaipē'ema. Kūjã ēē mū resakawe owy'aa tāmējē ēē ree. "Tako ēē ree 'jau kwy", 'jau 'gã ojeupe. Wo-jere'emamū 'gã mama'e tywera apo awi. I'ak-waawe'ema 'gã 'gã imoryteeu. A'eramū 'gã ojemotywea Jarejuwarete 'ga upe. Oka'aranūū kwai are etee 'gã wea'aramū ajemogyau. A'eramū nipo anure Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã monou mama'eukwaawa papow ipe. ¹⁵ Jarejuwarete 'ga rape awi opia ma'e 'gã poromū. A'eramū futat 'gã oka'jama. Nuesagu'jawi futari 'gã 'ga rapea. Parāu 'ga ree 'gã jemu'ei. Ymā 'ã Parāu 'ga, Peo 'ga ra'ya 'ga, Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramū rakue numiamū. A'ere 'ã 'ga noporomu'earūi rakue. 'Ga amū wejue e'i 'ga upe: "Tamono ka'aranūūa enee 'jau. A'eramū ene ewau Israeu juapyrera 'gã mu'jau mama'e tywera apo are 'jau", 'jau 'gã 'ga upe rakue. ¹⁶ A'eramū 'ga awau. A'eramū 'ga waw ipe Janeruwarete 'ga 'ga reymawa moje'egukaa 'ga upe rakue. Ae 'jawe futat 'ga reymawa oje'ega, kawaru'ia oje'ega 'ga upe. Oje'egayau 'ga upe: "Ma'eramū te ereapo mama'e tywera?" 'jau 'ga reymawa 'ga upe. A'eramū futat Parāu 'ga opoia wemiaporamer awi.

¹⁷ 'Y ky'a 'jawe moromu'jar a'wyre'ema 'gã jemogyi. Sã'ã ae 'y resakawe jane 'ea jarejeupe: "Ay'u pa je kwy" 'jau 'ã ae ojeupe. A'ere 'ã ae natykura'uweri 'y ky'aa. Nan tee moromu'jar a'wyre'ema 'gã. Naa'jea rūi futat 'gã je'ega. Amana rowoky'a 'jawe nanē 'gã je'ega nū. Sã'ã ae amana rowoky'a tee resakawe jane 'ea jarejeupe: "Okyt nipo kwe amana", 'jau jane 'ã. A'ere 'ã ywyttuu ruri etee ipyau imonou kwe katy. A'eramū 'ã amana okwapa etee okyre'ema. Nan tee futat ae. Moromu'jar a'wyre'ema 'gã nesakawe ae 'i: "Mama'e a'je are jane mu'jawamū nipo 'gã nuri", 'jau nipo jane jarejaupe. A'ere naani. O'meramū te 'gã 'i. A'e 'gã nipo Janeruwarete 'ga omono muku ojewi, ppytunaiwa pype 'gã mogyau. Nakwaparimū warāu rūi futat 'gã oi ajemogyau. ¹⁸ Ojerowiaraiapa 'gã ojee etee futat. I'ak-waawe'ema 'jawe nipo 'gã 'jau 'gã nupe: "Pe'je pejejua pejemu'jau ore ree. Esage futat jarejamuesage pāwē gatu etea", 'jau futatee nipo 'ga mama'e tywer awi opoir yau ma'e 'gã nupe. A'ere 'gã 'gã moryteei etee ojee. Wemifutat tywer are etee 'gã 'gã mu'ei. ¹⁹ "Nitywi futari nepeapoi nanuara 'jara 'gã amū", 'jau futatee 'gã 'gã nupe. "A'eramū pēē mama'e apou pejemifutar imū etee futat", 'jau nipo 'gã 'gã nupe. 'Gã tywera 'gã nerekou. Aipo 'gã mu'jaukaa. Nopoir'a'uweri 'gã mama'e tywera apo awi. Mama'e tywera apoa etee 'gã nemiapoa. Mama'e tywera siapou'jau'jap 'eramū

janeremiapo tywera reko janejara 'jawe janee. A'eramū jane a'eramū taetu iapou'jau'japa jareojere'emamū. Nan tee futat 'gã. ²⁰ Amumera 'gã nipo Jarejararete 'ga, Jejui Kristu 'ga rerowiaa ajemogyau numiamū. Aipo 'gã nipo 'ga okatu'ok futat 'gã tywer awi numiamū. A'ere nipo 'gã jewyri tee otywera upe nū. Otywera upe ojewyt ma'e 'gã ojemote'at futat Jarejuwarete 'ga upe. Jejui 'ga rerowiare'emawe futat 'ã 'gã nia'wyri Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramū 'gã Jejui 'ga rerowiar awi opoir ire taetu 'gã wa'wyre'emamū futat 'ga rerowiare'emarete 'gã apyraapa. ²¹ Jarejuwarete 'ga ra'ya 'ga 'gã erowiaa futat numiamū. A'ere 'gã poiri ete 'ga rerowiar awi. Jejui 'ga rerowiar enune 'gã wa'wyre'emamū Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramū 'gã 'ga rerowiar awi opoir ire taetu wa'wyre'emareteramū 'ga rerowiare'ema 'gã apyraapa 'ga upe. Ma'eramū gatu nipo 'ã 'gã 'ga rerowiar rakue? ²² A'eramū jane mama'e tywera apo upe ojewyt ma'e 'gã nesag ire 'jau jarejaupe: "A'jea futat aipo jane'ea. Sã'ã kasuraa. Opy'apojy re ijewyri opy'apojy upe 'i'ua. Nan tee otywera upe ojewyt ma'e 'gã. Tajaurana nanē 'ã amuug ire ojewyia awau tujururu upe ojerejerepa ipype nū. Nan tee futat mama'e tywera apo upe ojewyt ma'e 'gã", 'jau jane 'gã nesag ire.

Jejui 'ga ruawam

3 Ka'arana ako je akwasiat imonou pē nupe ai'i. A'eramū je 'awamū je ka'arana kwasiaru'japa pē nupe nū. Pēē 'ã jejekoty'aawaretea. A'eramū je 'jau tejeupe: "Ka'arana pa je akwasiaru'jap imonou 'gã nupe nū kwy", 'jau je tejeupe. "Tamuea'at 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nemikwasiarer are 'jau kwy", 'jau je tejeupe. Janejararete 'ga, jane katu'okara 'ga futat 'ã ore mu'jau wemifutar are ikue. A'eramū ako ore 'ga remimonoferamū imome'wau ako pē nupe ikue. Aipo are nanē je pē muea'aa nū. ³ Pēnea'ar iki je'eawer are. "Anure nipo Jejui 'ga rure'emauwe 'ga rerowiare'ema 'gã nuri pē nerekoemāu pē jaita ete Jejui 'ga pēē erowiamū. Wemifutar imū te nipo aipo 'gã mama'e tywera apoi", 'jau je pē nupe. ⁴ "Anure je ruri nū", e'i Jejui 'ga oree ikue, 'jau pēē pejemogyau. A'eramū nipo 'gã aipo pēē 'eramū "Manamū ajee 'ga ruri", 'jau nipo 'gã pē nerekoemāu etee pē jaita. "Ymā te 'ã 'ga aipo 'ga 'i rakue a'i kūi. A'etea 'ga 'ã 'ure'emawe. 'Ga je'ega renuparera 'gã 'ã opapapa rakue. A'etea 'ga 'ã 'ure'emawe", 'jau nipo 'gã pē nupe pē jaita etee. "Ywya jeapo ypyrauwe futat 'ã mama'ea nan etee futat rakue. Te marana'ape mama'e jesowo'gōgi nū", 'jau nipo 'gã pē jaita etee. "Aipo 'jau amunipo 'ã 'ga ruri ymā we mama'e mojoy'raupap rakue", 'jau ete nipo 'gã pē jaita etee. ⁵ A'ere nipo aipo 'jara 'gã o'meramū te 'gã 'i. Naea'ari 'gã Janeruwarete 'ga remiapofera mama'e are. Ymā Janeruwarete 'ga ywy apoi oje'eg imū etee futat rakue. Ywaga nanē 'ga iapou oje'eg imū etee futat nū. Nuapoi 'ga mama'ea opou rakue. Najane 'jawe rūi 'ga. Oje'eg etee te 'ga jupe. 'Y upe 'ga 'jau: "Ejepe'a ywy awi", 'jau 'ga 'y upe. A'eramū futat ywy ojesaukaa 'ya

ojepe'au jui. ⁶ Anure 'ga 'y pyu wemiapofer ymanera momapa rakue. ⁷ Oje'eg imū te 'ā 'ga ywy apou rakue. Ywaga reewe 'ga 'ā iapoi rakue. Oje'eg imū etee futat 'ga 'auwara 'gā mogyau nū. A'eramū nipo 'ga a'jetete pa "'gā naje rerowiari ra'e pa", 'jau 'gā momapa tata pyu nū. A'ere 'ga ae majatykai ra'ne nipo wowase. A'eramū nipo 'ga werowiare'ema 'gā mū'jāu imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa 'ara rupi 'ā 'ga ywy a'wyre'ema mateepapa tata pyu ywag a'wyre'ema reewe.

⁸ Najane 'jawe rūi Janeruwarete 'ga. Jane upe te 'ā 'arakwawa ipytunūū ma'e 'jawe rēwējēmī. Kwara 'ara we 'ā opytunamū rēwējēmī janee nū. A'ere Janeruwarete 'ga upe nanarūi. Aju'jaju'jawe etee 'ara 'ga upe. Miu anu majepe 'ara 'jawe ete 'ga upe. Majepe 'ara nanē miu anu 'jawe ete 'ga upe nū. Majepe 'yweteewara 'jawe mīmera mama'ea 'ga upe. ⁹ A'eramū 'gā "Ma'eramū sipo 'ga poromukuramū? Ma'eramū sipo 'ga 'ure'ema? Nuri futari nipo 'ga nū'ū", 'jau nipo 'gā pē nupe. A'ere 'ga ruri futari. U'eawer imū etee futat 'ga ruri. Ajemuaēm wejue 'ga werowiare'ema 'gā nee. A'eramū 'ga 'gā werowiaara rapesaka 'ūina. Kwaiwete wejue 'ga rerowiare'ema 'gā jemogyi. A'eramū 'ga a'eramū oporomukuramū. Nafutari 'ga jane mū oa muku ojewi numiamū. A'eramū 'ā 'ga wa'yra 'ga murukara'ne'ema.

¹⁰ 'Ua Janejararete 'ga ruri muna'ywa 'jawe. Sā'ā ae muna'ywa rura kwaawe'ema. Nan tee futat jane 'ga rura nikwaawi. Muna'ywa rura 'jawe futat nipo Kristu 'ga ruri janee. Nikwaawi jane 'ga ruawa. 'Ga ruramū nipo ywag aunuga. Ipojoy te nipo iunuga. Mama'ea nipo opapa. Iunuga renupawe nipo 'ga rerowiare'ema 'gā opiryjamū ajemogyau. Ipojoy te nipo ywag aunuga. Kwat, jay, jaytata. Mīmera ukaitapap. Ywya nanē opyara reewe ukaitapap Kristu 'ga ruramū. ¹¹ "Anure nipo mama'e tywera kaipawi" 'ea pēē 'ā ikwaapa. A'eramū ki pēē 'ga rerowiamū pejemogyau esage 'ga upe, mama'e apou 'ga je'eg imū etee futat. ¹² Anure nipo Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga murukari futari. A'eramū pēē pejemogyau esage 'ga upe 'ga rura rapesaka. 'Ga mome'wau pe'je pejewau 'ga rerowiarukaa 'ga rerowiare'ema 'gā nupe. Jejui 'ga ruawa rupi Janeruwarete 'ga jane majatykai wowase Jejui 'ga rerowiaaramū jane mopojo'oka 'ga rerowiare'ema 'gā nui. A'eramū futat 'ga mama'e tesirūmera rapyau.

Kwat, jay, jaytata. Mīmera 'ga wapypap. ¹³ Ymā we futat 'ā Janeruwarete 'ga 'i rakue: "Mama'e tywera rapy re je ywy yau apou ywag yau reewe nū. Aipoa jeremiapo yau pype nitywi futari mama'e tywera. Mama'e tywera apoara 'gā nanē otywe'emamū futat nū", 'jau 'ga 'ā ikwasiarukaa inuga janee rakue. A'eramū jane 'ga remiaporama rapesaka jarejemogyau.

¹⁴ Pēē 'ā jejekoty'aawaretea futat. A'eramū je 'jau pē nupe: "'Ga ruawa rapesakaramū pēē pejemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera kasi peapo ne. 'Ga je'eg imū etee ki mama'ea peapo pejemogyau 'ga upe, 'ga rapesakaramū. A'eramū pēē pejesageramū pejemogyau 'ga upe, 'ga rowase peje'amaw ipe", 'jau je pē nupe. ¹⁵ Pejeku'iramū nanē ki pejemogyau Jarejuwarete 'ga poromuku are. A'eramū 'ga nanē ajemogekowe'em 'ūina nū. "Jeporomukuramū nipo 'gā jemogypygeteetei je ree re'ā", 'jau 'ga ojeupe. Janerewirera 'ga, Paulo 'ga 'ā nanē ka'arana kwasiaa ee nū, imonou pē nupe rai'i. Paulo 'ga 'ā janejekoty'aawaretea. Janeporomutat jane 'ga ree. 'Ga nanē Janeruwarete 'ga amu'akwaap wemiaporam are. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa ee pē nupe.

¹⁶ Kwe pewara 'gā nupe ikwasiaa Paulo 'ga 'gā mueapyou katu Kristu 'ga rur are. A'ere 'ga namueapyo katu 'gā ajepeja wemikwasiarer are. Mama'eay are nanē 'ga ka'arana kwasiari nū. Aipo 'ga remikwasiarer are jane jarejeapyoa'ne'emamū. A'eramū i'akwaawe'ema 'gā amū ajamu'jau tywet Paulo 'ga remikwasiarer are. Jejui 'ga rerowiaari 'gā nanē ajamu'jau tywet ee. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gā nemikwasiarer are nanē 'gā ajamu'jau tywet nū. A'eramū 'gā ojereko tywerukaa 'ga upe, ojemonoukaa mama'eukwaawa rapyaw ipe 'ga upe.

¹⁷ A'eramū ki pēē pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tywera 'gā nui. Perowiat kasi 'gā je'ega ne. Kasi a'e pe pepoit Kristu 'ga rerowiar awi ne. ¹⁸ Jejui Kristu 'ga ree taetu pejemogypyka pejemogyau. 'Ga je'eg imū taetu pejemogyau esage. A'eramū nipo pēē Jarejararete 'ga kwaapa katu katu. A'eramū taetu jane katu'okarera 'ga opota'waramū pē nee. A'eramū ki jane 'ga muorypa jarejemogyau. 'Awauwe futat, anure miamū futat jane 'ga muorypa jarejemogyau, jareojere'emamū. Nan iki sajemogy, a'e je pē nupe.

Kweramū etee jeje'ega pē nupe.

1 Juã

Ymã we 'gã 'i "Juã 'ga 'awa ka'arana kwasiari" 'gã 'i rakue. Nokwasiari agawewi 'ga wera 'awa ka'aran are. A'etea 'gã e'i "Juã 'ga remikwasiarera futat", e'i 'gã jupe. Juã 'ga Jejui 'ga remimu'efera. "Pëporomutat ki pejejee", e'i 'ga ikwasiaa imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe rakue.

Janeruwarete 'ga kwaawukaat

1 Ka'arana je akwasiat imonou pë nupe. Jarejeupe Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga ree je ikwasiari. Kristu 'ga ree je ikwasiari. Oje'ega rerowiaaramũ 'ga jane mogyi ojepeyri nakwaparimũ rüi. Okoeteete ma'ea Kristu 'ga. Ymã te 'ã 'ga rekoi, ywy apoe'emaue Kristu 'ga rekoi rakue. A'ere ore 'awa ywy pe 'ga rekoramũ ore 'ga resagi orojeau ikue. Orowyka 'ga pir are ikue. 'Ga je'ega ore enupa ikue. Aipoa ore oromome'u pë nupe. ² Ymã we te 'ã 'ga rekoi rakue. 'Awamũ aje 'ã 'ga ruri 'awa ywy pe ojesaukaa oree ikue. A'ea ore oromome'u pë nupe. Ymã we futat te 'ã 'ga rekoi Jarejuwarete 'ga pyri aetywe'emaue rakue. A'ere 'ga 'awamũ 'ga jesaukari oree ikue. ³ A'e resakawera ore oromome'u pë nupe. Orojemienuwera nanë ore imome'wau pë nupe nũ. 'Ga rerowiarukaawamũ ore imome'wau pë nupe. A'eramũ pëë pejejemujaa Jarejuwarete 'ga ree ore pyri, 'ga ra'yrarete 'ga Jejui Kristu 'ga ree 'jau. A'eramũ jane jarejemogyau 'ga ree etee futat jarejea m'ina. ⁴ A'eramũ je 'agamũ ikwasiaa ka'aran are jarejemuorypawamũ.

'Ara renyfuga 'jawewat

⁵ Jejui 'ga je'ega ore enupa ikue. Ma'eramũ 'ã ore orojeupe 'ga 'eawera mome'ui pë nupe. Aipo 'jau 'ga imome'wau oree ikue. "Janeruwarete 'ga esagesage. Nitywi futari 'ga mama'e tywera pyu. 'Ara renyfuga 'jawe te 'ga. Nitywi futari ppytuna 'ga pyri", 'jau 'ga imome'wau oree ikue. ⁶ 'Gã amũ te nipo "Je Jarejuwarete 'ga remiayuwa", 'jau futatee. A'ere nipo aipo 'jara 'gã nekoi ppytunimũ wata ma'e 'jawe. 'Gã nuetygi mama'e tywera apoa. A'e 'gã o'meramũ te 'gã 'i. Na'ga remiayuwa rüi aipo 'gã. Nuenuwi 'gã mama'e a'jea. Nuapoi 'gã Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'ea. ⁷ Ku'jywa 'ga 'ara renyfuga 'jawe futat. Nuapoi 'ga mama'e tywera. Mama'e esagea etee te 'ga wapo. 'Ga 'jawe jarejemogy re jarejekoty'aa esage ete jarejee. Oje'jawe jane jemogy re 'ga wa'yra 'ga, Jejui Kristu 'ga ry pyu jane pireita akou, janetywera moia akou jane wi.

⁸ "Je najetywi tetywera pyu" 'jaramũ jane jare'meramũ Jarejuwarete 'ga upe. Jarejemoryteeu jane tee futat. Aipo 'e re mama'e a'jea apowe'em. ⁹ A'ere ojeupe

jaretywera jane imome'uramũ, Janeruwarete 'ga imoiri jane wi, jane katu'oka. U'eawer imũ etee futat 'ga janetywera moia jane wi. Namama'e tywera apoara rüi te 'ga. Mama'e esagea etee futat 'ga ree. A'eramũ 'ga janetywera moia jane wi. "Epe'a jetywera je wi", ojeupe jane 'eramũ 'ga imoiri jane wi. ¹⁰ Najuejue etee futat aetyweramũ. Nokoi futari ae mũ itywere'emamũ. "Je najetyweri" 'jaramũ ae Jarejuwarete 'ga 'me are ako ma'eramũ te ae poromũ. 'Ga futat 'ã e'i rakue: "Nepëtywi futari pëë mũ pejetywere'ema pyu", 'jau 'ga 'ã rakue. A'eramũ ae "je najetyweri" 'jaramũ Jarejuwarete 'ga 'me are jarejemogyau. 'Ga je'ega rerowiare'emamũ te ae poromũ ae 'i.

Kristu 'ga jane poaa

2 Pëë 'ã jejeuwa 'jawe jee. A'eramũ je ka'arana kwasiaa pë nupe mama'e tywera apo awi pë moimoiawamũ. "Au'je mama'e tywera apo re" 'ea je ikwasiaa ka'aran are imonou pë nupe. A'ere jane mama'e tywera jane iaporamũ Jejui Kristu 'ga je'egi 'Uwarete 'ga upe jane ree. "Aipo 'ga je rerowiaara 'ga. Mama'e tywera 'ga wapo. A'ere 'ga nopoiri futari jane rerowiar awi. A'eramũ ki eta'waramũ etee e'yina 'ga upe", 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega rerowiaaramũ jane ree. Jejui 'ga 'ã naitywet ma'ea rüi. Esage ma'e 'ga te. ² 'Ga futat 'ã janetywera mepyau 'Uwarete 'ga upe janee. Amanũmũ janetywera 'Uwarete 'ga upe jane wi imoiawamũ. A'ere 'ga najanema'e etee rüi janetywera mepyi. Ywy pewaramũ janetywera juejue futat 'ga omepy.

³ Jarejuwarete 'ga je'ega renuw ire jane a'jea futat 'ga remiayuwa. 'Ga remiayuwaretea 'ã jane 'ga je'ega renuparamũ. ⁴ 'Gã amũ nipo 'jau, "Akwaap je Jarejuwarete 'ga", 'jau. A'ere aipo 'jara 'ga o'meramũ te 'ga 'i Jarejuwarete 'ga je'ega renuwe'em ire. I'me ma'eramũ te ae poromũ ae 'i akou. ⁵ 'Ga je'ega renuparamũ jane 'ga futaa a'jea futat. A'eramũ te ae a'jea futat ae 'i. "Je Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat", 'jau jane. ⁶ Aipo 'jaramũ ki mama'e esage etee peapo, Jejui Kristu 'ga 'jawerimũ etee futat.

Pëporomutar iki pejejee

⁷ Tejekoty'aawamũ pë nupe je ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are. "Pëporomutar iki pëë pejejee.

Pejejuka esage ki pejejee", 'jau 'ga rakue. Na'awamue rüi te 'ga 'ã aipo 'ga 'i janee rakue. Jeju 'ga rerowia ypy we futat te 'ã pejemu'e aipo are rakue. A'eramü pëe aipo 'ga 'eawera kwaapa pejejemogyau. ⁸ Aipoa morogyta are je ka'arana kwasiari pë nupe. A'ere aipoa morogyta ymanera jemu'jagi morogyta yau 'jawe. Jeju 'ga aipoa morogyta are jane mu'eramü morogyta yau 'jawe futat janee. Jeju 'ga a'jea futat iporomutat jane ree. A'eramü ki jane 'ga 'jawe futat jareporomutaramü jarejee. A'eramü nipo jane resakara 'gã 'jau, "A'jea futat Kristu 'ga 'ea ra'e", 'jau nipo 'gã. 'Ga rure'emamü 'ã janeypy 'gã weapyoe'emamü 'ga ree rakue. A'ere ako 'ga ruri jane mueapyou ojee ikue. Janereapyoe'em awi jane mueapyou ikue. Sã'ã jay renya ypytuna mojesa'gia numiamü. A'ere 'ã nomojesagi katu. Nan tee futat ako janeypy 'gã neapyo'iramü etee Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. Jeju 'ga te ajee 'ã 'ut 'ara renyfuga 'jawe ma-ma'e kwaawukaa katu katu janee, Jarejuwarete 'ga kwaawukaa janee. Jay reny 'jawewar awi jane mü'jäu 'ara renyfuga pype jane monoara 'jawe.

⁹ Gã amü nipo 'jau, "je 'ara renyfuga pypewara futat", 'jau nipo 'gã. A'e reewi nipo 'gã niporomutari opytuna 'gã nee. A'eramü jane aipo 'gã kwaapa. Aipo 'gã ypytunaiwa pypewara futat. Poromü o'meramü.

¹⁰ Opytun are iporomutat ma'eramü te ae 'arimü wata ma'ea. Nitywi futari mama'e tywera pyu, jarejomote'aawa pyu Jarejuwarete 'ga upe. ¹¹ A'ere ae opytuna 'gã nee iporomutare'emamü ae ypytunaiwa 'jawewara pype wata ma'ea. Ypytunaiwa pype wata ma'eramü ae awawa kwaape'ema. Ypytunaiwa esaukare'ema ae upe. Eae'ema 'jawe ae mogyaukaa.

¹² Pëe 'ã jejeuwa futat. Peenuw esage ki jeje'ega. Jeju Kristu 'ga ree 'ã 'ga Ruwarete 'ga pëtywera moia pë nui pë katu'oka pë mogyau 'awamü. Jarejuwarete 'ga 'ã pëe ikwaapa. A'eramü je ka'arana kwasiaa pë nupe.

Sawa'eramü pë nupe nanë je ka'arana kwasiari nü. Ywy apoe'emauwe Ako ma'e 'ga pekwaap pejejemogyau rakue. A'eramü je pë nupe nanë ka'arana kwasiaa nü.

Kunumimet. Kújämet. Jeju 'ga perowiat pejejemogyau. A'eramü 'ã pëe mama'e apowe'em mama'eukwaawa 'wyrara remifutar imü. Jeju 'ga pãjë mü pejejepejekau mama'eukwaawa 'wyrara remiayuw awi. Jarejuwarete 'ga je'ega renupa pejejemogyau. A'eramü pëe mama'e apou'jape'ema mama'eukwaawa 'wyrara je'eg imü. A'eramü je ka'arana kwasiaa imonou pë nupe.

¹⁵ Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã 'jal'jawe ete kasi pëe pejemogy ne. 'Gã nemifutara kasi pefutar ine. 'Gã nemifutar are pejejea mýine'ema. Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã 'jawe tee mama'e apo re pëe nanë nepëporomutari Jarejuwarete 'ga ree ne.

¹⁶ Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã mama'e tywera apo are etee ifuwet ajemogyau. Mama'e tywera resag ire 'gã aipo futaa. A'eramü futat ojerowiaraipe ajemogyau wemiapo a'wyre'em are etee futat. A'ere najaneruwarete 'ga remifutara rüi aipoa. 'Ga ree iporomutare'ema 'gã nemiapoa te poromü. ¹⁷ A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gã nemi-

apofera mateepapa etee. 'Gã nemifutara nanë nipo 'ga imateepapa etee 'gã nui nü. A'ere jane Jarejuwarete 'ga remifutar imü etee mama'e apoaramü nipapawi. 'Ga pyri te jane oi jarejemogyau jareku'iramü nakwaparimü rüi futat.

Jeju 'ga ree iporomutare'emarete

¹⁸ Kunumimet. Kújämet 'jau. Jeje'ega ki peenup. Anurenure'i nipo mama'e teepap katu katuramü. Peenup futat 'ã Jeju 'ga ree iporomutare'emarete 'ga rera rai'i. "Anurenure'i nipo Jeju 'ga ree iporomutare'emarete 'ga ruri", 'jau 'gã imome'wau pë nupe. A'jea futat 'gã 'ea. 'Awamü miamü kwaiwete Jeju 'ga ree iporomutare'ema 'gã jemogyi. A'eramü 'ã jane a'e are ikwaapa "owaëm ja'wyja'wy wyw mateepaawa upe ra'e" 'e kwaapa. ¹⁹ Jeju 'ga ree iporomutare'ema 'gã awau ojepe'au muku jane wi. Najane pyri 'ga ree iporomutat ma'e 'gã nüi tãmëjë futat. Jane pyri 'ga ree oporomutar ire amunipo 'ã 'gã nojepe'ai jane wi. Jane wi 'gã ooa 'gã jepe'aa 'gã okwaawukat janee. A'eramü jane 'jau jarejaupe: "Najane pyri 'ga ree iporomutat ma'e 'gã nüi tãmëjë futat 'gã", 'jau jane jarejaupe.

²⁰ Jeju Kristu 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage mua pë nupe rakue, pë mu'jawamü rakue. A'eramü pëe mama'e a'je kwaapa, Jeju 'ga mome'u a'jea futat. ²¹ Pëe 'ã Jeju 'ga ree mama'e a'jea porogyta pekwaap. A'eramü je ka'arana kwasiaa pë nupe. "Nepékwaawi", 'jawe'em je ikwasiaa pë nupe. Jeju 'ga mome'ua a'jea futat pëe ikwaapa. Mama'e a'je kwaaparamü ae mama'e a'jea etee futat imome'ui ajaupe. Nai'me ma'eramü rüi ae morogyta esage mome'ui.

²² Awýja te i'me ma'ea? "Najeju 'ga rüi Janeruwarete 'ga remimurera" 'jara 'gã te poromü e'i i'me ma'eramü. Jeju 'ga ree iporomutare'ema 'gã futat poromü. 'Gã nuerowiari futari Jarejuwarete 'ga je'ega, 'ga ra'ya 'ga je'ega nanë nü. ²³ "NaKu'jywa 'ga rüi Jeju 'ga Ruwaretea" 'e rerowiaara 'gã najarejuwarete 'ga remiayuw rüi ajemogy. A'ere "Jeju 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yraretea" 'e rerowiaara 'gã a'jea futat Jarejuwarete 'ga remiayuw.

²⁴ Jeju 'ga je'ega renupa ypy we futat 'ã pëe 'ga rerowiaa rai'i. Aipoa morogyta ki a'jea futat perowiat pejejemogyau. Aipoa morogyta a'jea futat perowiat pejemogyramü, Janeruwarete 'ga ree pejejemujaa a'jea futat. 'Ga ra'ya 'ga ree nanë pejejemujaa nü.

²⁵ Ymä we futat 'ã Kristu 'ga 'i oree ikue: "Tomogy pëe orojepyri nakwaparimü waräu rüi", 'jau 'ga oree ikue.

²⁶ Gã amü nipo awau pë pyri o'meramü pë nupe. "Tatomoirukat 'gã Jeju 'ga rerowiar awi 'jau kwy", 'jau 'gã ojeupe. Aipoa 'gã nee je ka'arana kwasiari imonou pë nupe. ²⁷ A'ere Jeju 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage muri pë nupe. A'eramü 'ga 'Agesagea pë mu'jara. A'eramü ki pëe mü moromu'jara futaru'jape'ema. 'Ga 'Agesagea a'jea futat pë mu'e mama'e a'je are. Ni'mei futari 'ga 'Agesagea. A'eramü ki pëe 'ga 'Agesagea pejemu'e renupa katu katu. A'e renupa pëe pejejemujaa Jeju 'ga ree.

²⁸ Kunumīmet, kūjāmet 'jau. Jejui 'ga ree etee ki peje-mujat. A'eramū pēē anure 'ga ruramū peje-jenosōue'em pejewau 'ga repejāna. Mama'e tywera apo re pejenosī 'ga rowase pejewaw ipe ne.

²⁹ Sikwaap jane 'ga jarejemogyau. "Jejui Kristu 'ga esagesage. Nuapoi 'ga mama'e tywera" 'ea jane ikwaapa. A'eramū "ae mama'e tywera apoare'emamū Janeruwarete 'ga ra'yramū futat ajemogyau" 'ea nanē jane ikwaapa nū.

Jejui 'ga rerowiaat

3 Pēnea'ar iki "Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree" 'e are. A'eramū 'ga wa'yra 'ga Kristu 'ga rerowiaaramū 'jau jane: "Jera'yra pēē", 'jau. A'ere Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā nokwaawi 'ga. A'eramū 'gā "Jejui 'ga rerowiaara 'gā Janeruwarete 'ga ra'yra futat" 'e are weapyoe'emamū. ² A'ere 'ā pēē jejekoty'aawa. Jeje'eg are ki peapyaka. A'jea futat a'e je pē nupe. 'Awamū futat 'ā jane jemogyi Jarejuwarete 'ga ra'yramū. Maran sipo 'ga jane rerekoi, sa'e te aje 'ā jane. Nikwaawi we jane aipoa. Esage te nipo 'ea etee aje 'ā jane sikwaap. Anure te nipo jane Jejui 'ga ruramū jane 'ga resagi. "Nan tāmējē pa 'ga ra'e", 'jau nipo jane 'ga resaka. A'eramū te nipo "jane jemogyi 'ga 'jawe katu katu" 'ea jane sikwaap. ³ A'eramū nipo jane 'ga rapesakaramū juejue jarepoia jaretywer awi jarejekatu'oka. Jejui 'ga re'ā mama'e tywera pyu otywe'emamū futat. A'eramū jane 'ga rapesakaramū jarepoia mama'e tywera apo awi.

⁴ Mama'e tywera apoara 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiare'ema futat ajemogyau. Aipo 'gā futat itywet Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga je'ega renupare'ema 'gā itywetywet 'ga upe. ⁵ "Au ywy pe ako Jejui 'ga 'ua aetywera moiawamū ikue" 'ea jane ikwaapa. Nitywi futari mama'e tywera 'ga ree. ⁶ A'eramū jane 'ga ree ojemujat ma'eramū jarepoia mama'e tywera apo awi. Mama'e tywera apo awi ipoire'ema 'gā na'ga remiayuwa rūi. Nokwaawi 'gā 'ga.

⁷ Kunumīmet. Kūjāmet 'jau. Perowiat kasi i'me ma'e 'gā ne. "Jejui Kristu 'ga esagesage" 'jaramū ae 'ga rerowiamū futat. Mama'e esagea etee futat iapou. Aipo 'gā wesageramū Jejui 'ga 'jawe. ⁸ Mama'e tywera apoara 'gā te aje 'ā nia'wyrī futari 'ga upe. Mama'eukwaawa 'wyrīara remiayuwa futat 'gā. Iypy we futat 'ā mama'eukwaawa 'wyrīara mama'e tywera etee futat iapoi akou rakue, ywya Janeruwarete 'ga iapo ypyrauwe rakue. A'ere 'ā Janeruwarete 'ga ra'yrate 'ga ruri mama'eukwaawa 'wyrīara pājē pojekau jui. A'eramū 'ga ifuakara muapap jui. Mama'eukwaawa 'wyrīara remiapoa mateepapa nanē 'ga ruri nū.

⁹ A'eramū wa'yramū ae rekoramū Janeruwarete 'ga U'agesage mua ae upe. A'eramū jane jarepoia mama'e tywera apo awi. Wa'yramū 'ga jane mogyi. A'eramū jane a'eramū mama'e tywera apou'jape'ema jarejemogyau. ¹⁰ Jarejuwarete 'ga ra'yramū jarejemogya jane sikwaap. Mama'eukwaawa 'wyrīara remiayuwa 'gā jemogya nanē jane ikwaapa. Mama'e tywera apoara 'gā, ajuee iporomutare'ema 'gā. Mīmera 'gā mama'euk-

waawa 'wyrīara remiayuwa futat. Najaneruwarete 'ga ra'yra rūi 'gā.

Pēporomutar iki pejejee

¹¹ Peenup futat 'ā Jejui 'ga 'eawera, "pēporomutar iki pejejee" 'ea 'ā pēē enupa futat. 'Ga rerowia ypy we futat 'ā pēē aipo 'eawera renupa rakue. ¹² Kaī 'ga 'jawe kasi sajemogy ne. Mama'eukwaawa remiayuwa futat aipoa kūima'e 'ga, Kaī 'ga rakue. A'eramū 'ga wewirera 'ga, Apeu 'ga jukau ekoete rakue. Ma'eramū sipo 'ga wewirera 'ga jukau ekoete rakue? 'Ga rewirera 'ga, Apeu 'ga, mama'e esagea etee wapo. Jarejuwarete 'ga remifutar imū etee 'ga mama'e apoi. A'ere Kaī 'ga mama'e tywera etee iapoi. A'eramū 'ga wewirera 'ga rerekoayau ee. A'eramū 'ga 'ga jukau rakue.

¹³ Pēē 'ā jerewirera 'jawe jee. Kūjāmeramū 'ā pēē jerenyra 'jawe 'jau. Jejui 'ga rerowiaaramū pejejemogyau. A'eramū nipo Jejui 'ga rerowiare'ema 'gā oporomutare'emamū pē nee. A'ere kasi pēnea'at aipo 'gā nee pejejemogyau ne. ¹⁴ Jejui 'ga rerowiamū 'ā aeporomutaramū ajuee. A'eramū jane namama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e arūi. Jarewawa jane ikwaapa, "Ywag ipe jane oi Jarejuwarete 'ga pyri" 'ea jane ikwaapa. 'Ga rerowiare'ema 'gā te ajee 'ā mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'ea futat. Nojejuka esagei 'gā ajuee. Oporomutare'emamū nanē 'gā ajuee nū. A'eramū aipo 'gā awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri. Muku te 'gā oi 'ga wi. ¹⁵ "Oporojuka ma'e 'gā nooi Jarejuwarete 'ga pyri ywag ipe" 'ea jane sikwaap. A'ere ajuee iporomutare'emamū ae oporojuka ma'e 'jawe Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū "ajuee iporomutare'emamū ae awawe'em 'ga pyri" 'ea nanē jane ikwaapa nū. ¹⁶ Jejui Kristu 'ga ako amanūmū janee ikue, jane ree 'Uwarete 'ga poromutara resaukaawamū jannee ikue. "A'jea futat 'ga poromutaramū jane ree" 'ea jane 'ā ikwaapa. A'eramū ki jane jareporomutaramū jarejee 'ga 'jawerimū etee futat. "Je najemanūweri 'gā nee tejemuaēmaw ipe", pe'je kasi ne. Pēpota'wa ki pejejee. ¹⁷ Amumeramū nipo jane jaremama'e tywe'emamū. A'eramū ki imama'e ma'eramū pemono amū pejejaupe. Nan ae Jejui 'ga rerowiaaramū mama'e apoi. Mama'ea ajaupe imonoare'emamū sipo ae "Je Jarejuwarete 'ga arowiat", 'jau? Naani. O'meramū te ae 'i poromū. ¹⁸ A'eramū ki pēē pejeapyakau je'e are. Ajuee iporomutat ma'eramū ae jopoari mama'e apou, mama'e monou ajaupe. Nanuara aporamū janeporomutaramū a'jea futat jarejee. Mama'ea pejejaupe imonoare'emamū kasi "Jeporomutat je ene ree", pe'je ekoete pejejaupe ne.

¹⁹ Jarejee iporomutat ma'eramū jane Jarejuwarete 'ga je'eg imū etee futat iapou. 'Ga 'eawer imū etee mama'e apo re "ae 'ga ra'yramū futat ae jemogyi" 'ea jane ikwaapa. A'eramū ae 'ga 'eawer imū etee mama'e apou ajemogyau ojenosōue'em 'ga rowase awaw ipe. ²⁰ Jarejuwarete 'ga rerowiar ire nipo pēē mū mama'e tywera apou. A'eramū nipo pēē pejepoyje'emamū Jarejuwarete 'ga upe. "Awamū Janeruwarete 'ga niporomutari je ree", 'jau nipo pēē. A'ere 'ga 'ā mama'e kwaa-

pararetea. A'eramũ 'ga jarejeupe jane 'e kwaapa. A'ea 'ga okwaap agawewi futat. A'etea 'ga niporomutapawi pẽ nee, mama'e tywera pẽẽ iapo re. ²¹ A'eramũ jane 'ga jarefutara kwaaw ire jarejenosõue'em jareje'ega 'ga upe. ²² Oje'ega jane enuwamũ 'ga mama'e mua janee. Ojeupe jane enũjamũ 'ga imua jane upe. Janeremienũiwera mua janee, wemifutar imũ etee jane mama'e apo re. ²³ "Perowiar iki jera'yraretea, Jejui Kristu 'ga", 'jau 'ga janee ikue. "Pẽporomutar iki pejejee Kristu 'ga 'eawer imũ etee futat", 'jau 'ga janee ikue. ²⁴ Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamũ jane jarejemujaa 'ga ree. 'Ga nanẽ akou jane pype futat nũ. U'agesagea 'ga imua janee ikue. A'eramũ 'ga 'Agesagea jane mueapyou jane pyri 'ga reko are.

Janeruwarete 'ga 'Agesage

4 Kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Pẽẽ 'ã jejekoty'aawa. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Perowiat kasi kamẽsĩete tekotee 'gã porogytaa ne. Kwaiwete 'ã 'gã jemogyi okwasi'wau oporogytau tesirũmeruu. "Jarejuwarete 'ga 'Agesagea je mut pẽ mu'jaukaa jee", 'jau futatee nipo 'gã pẽ nupe. A'ere kasi 'gã porogytaa perowiaraiw ine. 'Gã amũ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u teeara. Peenup katu katu ra'ne ki 'gã je'ega. "A'jea futat sipo 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'gã 'i akou", 'jau etee ki pẽẽ pejejaupe. ² "Maranuara sipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea wereko?" 'jau nipo pẽẽ pejejeupe. Tamu'e pẽẽ ee 'jau. 'Gã je'ega peenup katu katu. "Jejui 'ga futat Jarejuwarete 'ga remimurera. Ae 'jawe futat 'ã 'ga wa'yra 'ga muri janee rakue. Sã'ã ae 'ara kunumĩakyrãmũ ra'ne. A'ere 'ã ae waranupa. Nan tee futat 'ga wa'yra 'ga muri kunumĩakyrãmũ janee rakue, 'awa ywy pe rakue" 'jara 'gã tee 'ga 'Agesagea wereko. ³ "Naaeramũ rũi nipo Jejui Kristu 'ga ruri. Inãinã'nĩ te nipo 'ga ruri" 'jara 'gã 'ga 'Agesage rerekware'ema futat. Aipo 'jara 'gã 'ga ree iporomutare'ema 'gã te poromũ. "Anure nipo Jejui 'ga ree iporomutare'emarete 'ga ruri" 'ea 'ã pẽẽ enupa. A'ere 'ã 'awamũ futat 'ga 'jawewara 'gã amũ nuri akou o'meramũ janee.

⁴ Kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Pẽẽ 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yra. A'eramũ 'ga 'ã U'agesage mua pẽ nupe, pẽnerekwaramũ rakue. 'Ga pãjẽa te 'ã a'jea futat ifuakat, 'au ywy pewara 'gã pãjẽ apyraapa. A'eramũ pẽẽ 'ã a'eramũ wejue i'me ma'e 'gã porogyta rerowiare'ema. I'me ma'e 'gã 'ã mama'eukwaawa 'wyrara remiayuwa. A'ere pẽnerekwara pãjẽa 'ã mama'eukwaawa 'wyrara pãjẽ apyraawi 'ã a'jea futat.

⁵ Janeruwarete 'ga 'Agesage rerekware'ema 'gã 'awa ywy pewara etee omome'u ajemogyau. A'eramũ Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã etee futat 'gã je'ega rerowiaa ajemogyau. ⁶ Jane 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat. A'eramũ 'ga kwaapara 'gã wapyakau janeje'eg are. A'ere 'ã 'ga remiayuwe'ema 'gã nu-apyakai janeje'eg are. A'eramũ jane 'gã kwaapa. Janeje'ega renupara 'gã Jarejuwarete 'ga 'Agesagea wereko. 'Ga 'Agesagea jane mu'jau mama'e a'je are tee. A'eramũ 'ga 'Agesage rerekwara 'gã wapyakau janeje'eg are. A'ere i'me ma'e rerowiaara 'gã mama'e-

kwaawa 'wyrara remiayuwa futat. A'eramũ 'gã wapyakawe'em janeje'eg are.

Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'e

⁷ Kunumĩmet, kũjãmet 'jau. Janeruwarete 'ga a'jea futat iporomutat jane ree. A'eramũ 'ga oje'jawe futat jane moporomutarukaa jarejee. Jarejee iporomutat ma'eramũ jane Jarejuwarete 'ga ra'yramũ futat. 'Ga kwaapa nanẽ nũ jane. ⁸ Ywawuje etee 'ã Janeruwarete 'ga poromutaramũ ae ree pãwẽ pãwẽ etee futat. 'Ga futat te 'ã ae ree ipota'wa ma'ea ako. A'eramũ ajuee iporomutare'ema 'gã 'ga kwaape'ema futat.

⁹ Wa'yrarete 'ga ako 'ga imua jane katu'okawamũ ikue. Majepei tee agawewi 'ga ra'yrarete 'ga. A'etea ako 'ga 'ga amut wemiarame'ema 'jawe ikue. Jane ree jemuaẽmaw ipe te 'ga wa'yra 'ga murukari ijukaukaa 'au ywy pe janee, jane katu'okawamũ. Ma'eramũ 'ã jane a'jea futat Jejui 'ga rerowiaaramũ nipo 'ã jane jemogyi jareku'iramũ. Nakwaparimũ rũi futat nipo 'ã jane jarewau jarejemogyau jareku'iramũ 'ga pyri. A'eramũ 'ã jane "Ga 'ã iporomutat jane ree" 'e kwaawi. ¹⁰ Najane ra'ne rũi te 'ã Jarejuwarete 'ga ree janeporomutat rakue. 'Ga ra'ne tãmẽjẽ futat te 'ã iporomutat jane ree rakue. A'eramũ ako 'ga wa'yra 'ga muri janetywera jane wi imoiawamũ ikue. A'e are jane 'ã Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree 'e kwaapa. Jarejeapyoramũ 'ã jarejemogyau jarejee 'ga poromutar are.

¹¹ Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree. A'eramũ ki jane nanẽ jareporomutaramũ jarejemogyau jarejee. ¹² Nitywi futari ae mũ Jarejuwarete 'ga resakaramũ. A'ere jarejee janeporomutaramũ Janeruwarete 'ga reko futari jane pyri. Ma'eramũ 'ã jane poromutaramũ a'jea futat 'ga ree.

¹³ Janeruwarete 'ga 'ã U'agesage mua imogeu jane pype. A'eramũ 'ã 'ga 'awamũ ajemogyau jane pyri. Jane nanẽ jarejemujaa 'ga ree. Aipoa jane sikwaap. ¹⁴ Orojemiesagera ete ore imome'wau: "Janeruwarete 'ga ako wa'yrarete 'ga amut 'awa ywy pewaramũ ae katu'okawamũ ikue" 'ea ore imome'wau. Ore 'ã 'ga ra'yra 'ga Jejui 'ga resakarera futat. Ma'eramũ 'ã ore imome'ui pẽ nupe. ¹⁵ "Jejui 'ga Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga futat" 'jara 'gã pyri etee Janeruwarete 'ga reko. Aipo 'jara 'gã 'ga jekoty'aawa futat. ¹⁶ "Janeruwarete 'ga iporomutat jane ree" 'ea nanẽ 'ã jane ikwaapa erowiaa 'jau 'ã jane. A'jea futat aipo 'ea.

Janeruwarete 'ga iporomutat ae ree. A'eramũ jane jarejee iporomutat ma'eramũ jarejemujaa 'ga ree. Jane pyri futat 'ã 'ga reko. ¹⁷ 'Ga ree ojemogypyyk ma'eramũ jane jareporomutaramũ 'ga ree. Jareporomutaramũ jarejee nanẽ nũ. A'eramũ jane wowase 'ga jaremajatykaaw ipe jarejenosõue'em jarejatykau 'ga upe. Jejui 'ga rekwawera 'jawerimũ jareko re jane nikyjei futari 'ga pyri jareo awi. ¹⁸ Janeporomutat jane 'ga ree. A'eramũ jane jarekyjawe'em futat 'ga wi. Wea'are'emamũ ae wereko tywer are. Naerereko tywera'uweri 'ga ojee iporomutat ma'eramũ. 'Ga je'ega rerowiare'ema 'gã tee a'jea futat okyje ajemogyau 'ga wi.

¹⁹Janeruwarete 'ga ra'ne futat oporomutaramū jane ree rakue. A'eramū jane 'awamū jarejemogyau 'ga ree iporomutat ma'eramū. Jarejuee nanē jareporomutaramū nū. ²⁰'Ga amū nipo 'jau "Jeporomutat je Jarejuwarete 'ga ree", 'jau nipo 'ga. A'ere nipo 'ga aipo 'e reewi niporomutari Jejui 'ga rerowiaara 'gā amū nee. Maran sipo 'ga a'eramū Jejui 'ga rerowiaara 'gā nee oporomutare'em ire "Jarejuwarete 'ga ree jeporomutaramū", 'jau akou. Wesak agawewi te 'ā 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'gā. A'etea oporomutare'emamū 'gā nee. Nuesagi futari 'ga Jarejuwarete 'ga. A'jea sipo aipo 'ga Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'ea? Naani. ²¹Ymā te Jejui Kristu 'ga 'i ikue: "Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'eramū ki pēporomutat pejejuee", 'jau 'ga janee ikue.

Mama'e tywera apo awi opoit ma'e

5 "Jejui 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat" 'e rerowiaara 'gā juejue Janeruwarete 'ga ra'yra. Jarejuwarete 'ga ree iporomutat ma'e 'gā nanē oporomutaramū 'ga ra'yramū ajuee nū. ²A'jea futat jareporomutaramū Jarejuwarete 'ga ree, 'ga remimu'efer imū etee futat jane mama'e apou jarejemogyau. A'eramū te ae "a'jea futat jeporomutaramū 'ga ra'yra 'gā nee" 'e kwaawi nanē nū. ³Jarejuwarete 'ga ree jareporomutaramū jane 'ga je'lega renupa katu katu. 'Ga je'lega renuw ire jane jarejemogyau 'ga ra'yramū futat. Opājēa 'ga imua janee. A'eramū 'ga je'lega renuwa waye'emamū janee. Werowiaaramū Jejui 'ga jane ma-muakaa mama'e tywera apo awi. ⁵Maranuaramū sipo ae poiri mama'e tywera apo awi? Jejui 'ga rerowiaara 'gā etee te. "Jejui 'ga a'jea futat Jarejuwarete 'ga ra'yraretea" 'jara 'gā etee te nuapoi mama'e tywera.

Jejui 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea

⁶Jejui Kristu 'ga ako ojepymīukaaw ipe ojesaukaa katu katu janee ikue. Pykau 'jawe futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojypa 'ga ree ikue. A'e are 'ga ojekwaawukaa katu janee. "Janeruwarete 'ga ra'yra futat 'ga ra'e" 'e kwaawukaa katu janee ikue. A'ere jane na'ga pymīawer are etee rūi 'ga kwaawi. 'Ypeywar are 'ga omu'amaw ipe owy reko'wokawer are nanē futat 'ga jekwaawukari janee. Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga kwaawukaa janee. A'jea futat aipoa. Ni'mei futari 'ga 'Agesagea. ⁷Aipo resakawera Jejui 'ga kwaawukaa janee. ⁸Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga pymī are 'ga kwaawukaa janee. 'Ga ry reko'wokawer are nanē nū. Mīmera mama'e resakawer are jane "Jejui 'ga Janeruwarete 'ga ra'yraretea futat" 'e kwaapa 'agamū. ⁹Jarejo'eawera 'ā jane erowiaa jepi. A'ere Janeruwarete 'ga 'ea ae mū 'eawera apyraawi. Jejui 'ga upe 'ga 'jau: "Koromū jera'yrarete 'ga", 'jau 'ga Jejui 'ga mome'wau oree. U'eawer imū etee 'ga wa'yra 'ga rerowiarukaa janee. ¹⁰Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga rerowiamū ae 'jau ojeupe. "A'jea futat Janeruwarete 'ga 'i", 'jau ae akou ojeupe. A'ere Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā 'i "o'meramū te 'ga 'i", 'jau etee 'gā 'ga upe, 'ga je'lega

rerowiare'emamū. Nuerowiari futari 'gā 'ga ra'yra 'ga mome'ua. "Koromū futat jera'yrarete 'ga" 'ea 'gā nuerowiari ajemogyau. ¹¹"Jera'yrarete 'ga amanū pē katu'okawamū. A'eramū 'ga werowiaaramū pē mogyau namutat oje'jawe. A'eramū nipo pēē pejemanū re pejejua 'au pejejemogyau ore pyri jera'yra 'ga rerowiaaramū pēē nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau Janeruwarete 'ga janee rakue. ¹²'Ga ra'yra 'ga rerowiaara 'gā ajemogyau namutat 'ga 'jawe. Amanū re awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū warāu rūi futat. A'ere 'ga ra'yra 'ga rerowiare'ema 'gā nooa'uweri 'ga pyri amanū re. Muku te 'gā oi 'ga wi.

Jejui 'ga ree ki pejemogypyk

¹³Jejui 'ga ree pejemogypyk pejejemogyau. A'eramū je ka'arana kwasiaa pē nupe, pē mu'jau Jarejuwarete 'ga pyri jarejemogy are. ¹⁴"Ojeupe mama'ea jane enū-jamū 'ga apyakai janeje'eg are, wemifutara mama'ea ojeupe jane enūjamū" 'ea 'ā jane ikwaapa. A'eramū jane 'ga remifutar imū mama'e renūi awi jarekyjawe'em futat. ¹⁵"Janeje'ega renuw ire 'ga janeremienūiwera mama'e mua janee" 'ea jane ikwaapa futat.

¹⁶Jejui 'ga rerowiaara 'ga amū nipo mama'e tywera apou akou. A'ea nipo pēē esaka. A'ere aipoa nama-ma'eukwaawa rapyaw ipe ae monoukara rūi nipo aipo 'ga remiapofera mama'e tywera. A'eramū pēē pejeje'lega monou Jarejuwarete 'ga upe, aipo mama'e tywera apoarera 'ga ree. A'eramū Janeruwarete 'ga 'ga tywera moia 'ga wi 'ga momyau nū. A'ere mama'e tywera mū mama'eukwaawa rapyaw ipe ae monoawa futat. Aipoa mama'e tywera apoara 'ga ree te kasi ajee peporogyta Jarejuwarete 'ga upe ne, a'e je pē nupe. ¹⁷Mama'e tywera juejue iapoa nia'wryi Janeruwarete 'ga upe. A'ere 'ga ajepeja mama'e tywera moiri jane wi ojeupe jane je'egamū.

¹⁸Jarejuwarete 'ga ra'yramū jane mama'e tywera niapoi futari jarejemogyau au'jeteramū. Janeruwarete 'ga ra'yrarete 'ga te 'ā jane a'gu mama'eukwaawa 'wryiar awi. A'eramū jane pojekawarūme'em Jejui 'ga wi.

¹⁹Jarejuwarete 'ga rerowiaaramū jane 'ga remiayuwa futat. A'ere Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gā ma-ma'eukwaawa 'wryiara remiayuwamū futat 'gā jemogyi najuejue etee. ²⁰Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga, Jejui 'ga 'ā, 'ua 'awa ywy pe 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee. 'Ga Ruwarete 'ga Maireteetea futat. A'eramū 'ā jane 'awamū jarejemujaa 'ga ree. 'Ga ra'yra 'ga, Jejui Kristu 'ga ree nanē jane jarejemujaa nū. Janeruwarete 'ga 'ā a'jea futat ae mogyararetea. A'eramū "je rerowiaara 'gā amanū re 'ua je pyri ajemogyau nakwaparimū warāu rūi futat", 'jau 'ā 'ga rakue. A'jea futat aipo 'ga 'ea.

²¹A'eramū je 'jau pē nupe: "Pēnoryp kasi maira'me a'agaw are ne. Jarejuwarete 'ga te ki pemuoryp, 'ga ra'yra 'ga reewe", 'jau je pē nupe.

Kweramū etee jeremimome'ua.

2 Juã

'Awa ka'arana upe nanë 'gã 'i, "Juã 'ga remikwasiarera", e'i 'gã ymã we rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe.

1 Ka'arana je akwasiat enee, Waip. Je 'ã Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'wyriaramũ. Ene 'ã Jarejuwarete 'ga remipyyrũmeramũ. A'eramũ je ka'arana kwasiaa enee. Enera'yra 'gã nupe nanë je ikwasiareri ene reewe nũ. Jejekoty'aawa 'ã pëë. A'ere 'ã najekoty'aawa etee rũi pejemogy. Morogyta a'je rerowiarareteramũ ore najuejue etee ore oroporomutaramũ pë nee. ² Morogyta a'jea te 'ã jane sirowiat. A'eramũ 'ã jane 'agamũ jareporomutaramũ jarejemogyau jarejuee. Morogyta a'je renuparamũ 'ã jane ee etee futat jarejea'aramũ jarejemogyau. Nateepawi aipoa.

³ Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea. Jejui Kristu 'ga 'ã 'ga ra'yraretea futat. Afutat je 'gã nesagea jarejerekoa. Jarejee 'gã jemuaëma nanë je ifutaa nũ. Jare-mopy'ata'waa nanë je ifutaa nũ. Morogyta a'je kwaaparamũ jane jareporomutaramũ jarejuee.

Janeporomutar iki jarejuee

⁴ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i janee rakue: "Jeje'ega morogyta a'jea futat. A'eramũ ki pëë enuparamũ enupa katu. Je'eawer imũ etee mama'e apou pejemogyau", 'jau 'ga rakue. Ma'eramũ 'ã enera'yra 'gã amũ Jarejuwarete 'ga je'ega renuwĩ ajemogyau. Morogyta a'jeu etee 'gã mama'e apoi ajemogyau 'e renupa teku'iramũ. ⁵ A'eramũ je 'awamũ 'jau enee ĩ: Janeporomutar iki jarejuee, jarejujukau esage jarejuee, 'jau je enee ĩ. Nomorogyta yau arũi te 'ã aipoa. Jejui 'ga rerowia ypy we futat te 'ã aipoa 'ea ereenup rai'i. ⁶ 'Ga ree jareporomutaramũ Jarejuwarete 'ga je'ega renupa jarejemogyau. 'Ga kwaapa ypy we 'ã "'Ga je'ega peenup" 'ea pëë ikwaapa. ⁷ Kwaiwete 'ã 'ga je'ega renupare'ema 'gã jemogyi. Ae moryteeara 'gã. A'eramũ je

'jau pë nupe: Pejea'gu ki pejemogyau 'gã nui. I'me ma'ea 'gã. "Naae 'jawe rũi Janeruwarete 'ga wa'yra 'ga muri ikue. Inãinã'nĩ te 'ga 'ga muri", 'jau futatee 'gã awau kwe pewara 'gã mu'jau. A'ere aipo 'jara 'gã i'me ma'ea te. Aipo 'jara 'gã niporomutari Jejui Kristu 'ga ree. ⁸ A'eramũ ki pëë aipo 'gã nui pejejea'gwau. Perowiat kasi 'gã 'mea ne. 'Gã 'mea pëë erowiarãmũ peje-poia Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. A'eramũ 'ga ojeupe pëporowyky repya namuri pë nupe ne. Ojewi pe-poire'em ire te nipo Janeruwarete 'ga pë mepyau ojeupe pëporowyky are.

⁹ Kristu 'ga je'eg awi opoit ma'e 'gã najaneruwarete 'ga remiayuwa rũi. A'ere Kristu 'ga je'ega rerowiaara 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga remiayuwareteramũ. Kristu 'ga remiayuwamũ nanë 'ã aipo 'gã nũ. Aipo 'gã pyri Janeruwarete 'ga rekoi, wa'yrarete 'ga retee futat.

¹⁰ A'eramũ ki pëë pejeje'wyr ipe pejemu'jat tywera 'gã amũ waëmamũ, 'gã mogeukare'ema pejejog ipe. Peapeje'eg nanë kasi 'gã ne. ¹¹ Kasi a'e pe pejejog ipe 'gã moge re pëë 'gã 'jawe ete pejemogy ne. Pejejog ipe i'me ma'e 'gã moge re nipo pëë 'gã 'jawe futat pejemogy. A'eramũ pëë pejejea'gwau i'me ma'e 'gã nui.

¹² Kwaiwete jeporogytaweramũ enee. A'ere je ka'aran are najeporomome'uweri enee. Je retea tãmëjë tamome'u enee 'jau, peu ene pyri teo re 'jau. A'eramũ te nipo jane porogyta esagei jarejaupe kwaiwete. A'eramũ nipo jane jareku'iramũ jarejemogyau ee.

¹³ Enykiera ëë nanë Jarejuwarete 'ga remipyyrũmera nũ. A'eramũ ëë ra'yra 'gã oje'ega monou pë nupe, pë futaa.

Kweramũ etee jeremimome'ua.

3 Juã

'Awa ka'arana upe nanẽ 'gã 'i, "Juã 'ga remikwasiarera", e'i 'gã ymã we rakue. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou Gaio 'ga upe.

1 Ka'arana je akwasiat imonou enee, ki Gaio. Jejui 'ga rerowiaara mũ 'gã nupe 'wyrriaramũ je 'ã. Ene 'ã nanẽ 'ga rerowiaaramũ. A'eramũ ene jejekoty'aawareteramũ ekou.

² Afutat je enerekoa jaruete. A'eramũ je teje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe ene ree: "Gaio 'ga ojemujat ene ree rai'i. Eneje'ega 'ga werowiat nanimenime akou. A'eramũ 'ga akou esage ene upe. A'eramũ je jaruete 'ga reko futaa. 'Ga jero'wue'ema je ifutaa. 'Ga upe mama'e mura nanẽ je ifutaa nũ", 'jau je 'ga upe ene ree te'yina.

³ Janerewirera 'jawewara 'gã 'uramũ ene mome'wau jee. "Morogyta esageu ete futat Gaio 'ga rekoi mama'e apou", 'jau 'gã jee, ene mome'wau. A'ea je maku'iu kwaiwete ene ree. ⁴ "Enera'yra 'jawewara 'gã ajemogy Jarejuwarete 'ga je'ega renupa. Morogyta a'jeu etee 'gã jemogyi mama'e apou" 'ea je maku'iu kwaiwete, mama'e mũ ree jeku'i apyraapa.

⁵ Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ etee futat 'ã ene jarejwirera 'jawewara 'gã nerekou esage. Epojejuka esageramũ 'gã nee. Eneremiesage'ema 'gã agawewi 'ã. A'etea 'ã ene epojejuka esageramũ 'gã nee. Nanuara futat te 'ã Janeruwarete 'ga amuoryp. ⁶ 'Au ore pyri 'gã 'ua ene mome'wau oree jepi. "Esage te Gaio 'ga oree. Ore poaa esage", 'jau 'gã 'ua ene mome'wau oree jepi. Jarejuwarete 'ga muorypaw ipe ore jatyka ore ruwamũ 'gã imome'wau oree ai'i. Ejewi 'gã amũ ataramũ ki ene 'gã poaa mama'e monou 'gã nupe 'gã nemirerooramũ. Jarejuwarete 'ga upe te 'ã 'gã porowykyi ajemogyau. A'eramũ ene 'gã poaa. Jarejuwarete 'ga rereko 'jawe ene 'gã nerekou esage. ⁷ Kwe pe awau Jejui 'ga mome'wara 'gã nuenũi mama'ea 'ga rerowiare'ema 'gã nupe. ⁸ A'eramũ jane te ki mama'e monou 'gã nupe 'gã poaa. Jane 'gã poaa 'eramũ jane 'gã pyri oporowyky ma'e 'jawe jarekou 'gã nupe.

⁹ Ka'arana je omono ikwasiaa peu ene pyriwara 'gã nupe ai'i, Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe ai'i. A'ere Tiotrifi 'ga nuerowiari etee jeje'ega ai'i. "Je te toko 'wyrriaramũ 'gã nupe 'jau kwy", 'jau etee 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga wapyakawe'em jeje'eg are. ¹⁰ Ma'eramũ nipo je ene pyri teo re 'ga tywera mome'ui pẽ nupe. Oje'egaiwamũ 'ga jee ai'i. A'ere 'ga 'mea te 'ga rerekoi. A'ere naporomũ etee rũi futat 'ga tywera. Ojeupe janerewirera 'jawewara 'gã Jejui 'ga mome'wara 'gã waẽmamũ 'ga 'gã mogerukare'ema wog ipe. Tekotee 'gã nog ipe 'gã nekoa miamũ futat 'ga ifutare'ema. Jejui 'ga rerowiaara 'gã jatykaaw awi 'ga 'gã mogearama 'gã mũ'jãu.

¹¹ Mama'e esage apoar are etee ki ejemu'e ekou. Mama'e tywera apoara 'gã nee kasi erejemu'e ne. Mama'e esage apoaramũ ae Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ futat. Mama'e tywera apoara 'gã nokwaawi futari Jarejuwarete 'ga.

¹² "Demetriu 'ga te ajee esage ma'eramũ ako", 'jau janerewirera 'jawewara 'gã jee ai'i. Nanuara te a'jea esage imome'ua. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'Agesagea nanuara 'gã poaa aipo mome'waukaa 'gã nupe. Je 'ã a'jea futat 'ga mome'wararetea. A'jea futat 'ã je'ea je rekoramũ. Aipoa 'ã erekwaap futat.

¹³ Kwaiwete je remimome'ua numiamũ. A'ere je ka'aran are najeporomonoweri ee enee. ¹⁴ Je retea tãmẽjẽ taporogyta enee 'jau. Jeowet je ene pyri. Anurenure'i nipo je oi. A'eramũ tãmẽjẽ saporogyta jarejupa 'jau.

Epy'ata'wa ki ekou. "Janejekoty'aawa 'ga oje'ega amut janee rai'i", ere ki jarejekoty'aawa 'gã nupe najuejue etee futat. Enejekoty'aawa 'gã nanẽ oje'ega monou enee, ene futaa nũ.

Kweramũ etee jeremimome'ua.

Judas

Judas 'ga 'awa ka'arana kwasiaa rakue. "Tiago 'ga rewireramũ je" 'jau 'ga. A'eramũ 'ga nanẽ Jeju 'ga rewirera nũ. (Maku 6.3)

Ka'arana 'ga ikwasiaa imonou Jeju 'ga rerowiaara 'gã nupe 'gã mu'akwaawamũ. "Pejea'gu ki moromu'jat tywera 'gã nui. Perowiat kasi 'gã ne", 'jau 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe. Janeruwarete 'ga 'Agesagea ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ikwasiaa imonou 'gã nupe.

¹ Je te 'ã Judas. Jeju Kristu 'ga upe mama'e apoara je. Tiago 'ga rewireramũ je 'ã. A'eramũ je ka'arana kwasiaa pẽ nupe, Jarejuwarete 'ga remimũ'ẽmeramũ. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga pẽ mũ'ẽi pẽ mogyau wa'yramũ rakue. Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea futat. Oporomutaramũ 'ga pẽ nee. A'eramũ Jeju Kristu 'ga pẽ a'gwau mama'e tywer awi. A'eramũ je pẽ nupe ka'arana kwasiaa inuga.

² Afutat je Jarejuwarete 'ga jemuaẽma kwaiwete pẽ nee. Pẽ mopy'ata'wa, pẽ nee 'ga poromutat. Mĩmera nanẽ je ifutaa nũ.

³ Pẽẽ 'ã jejekoty'aawamũ. A'eramũ je ka'arana kwasiaa imonou pẽ nupe. "Janeruwarete 'ga jane katu'ok jane mogyau wemiayuwamũ" 'ea takwasiat imonou 'gã nupe 'jau kwy, 'jau je tejeupe te'ýina numiamũ. Janeruwarete 'ga oje'ega mua janee, jane erowiararamũ. A'e are je teporokwasiariwaramũ te'ýina. A'ere 'ã Janeruwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã amũ oi o'meramũ pẽ nupe rai'i. Jemime 'gã oi morogyta 'me mome'wau pẽ nupe rai'i. Jeju Kristu 'ga etee te 'ã Janeruwarete. A'ere 'ã i'me ma'e 'gã 'ga mome'u kwakuwi etee. "Najanejara rui Jeju Kristu 'ga. Jarejemifutar imũ etee te jane mama'e apoi", 'jau futatee 'ã i'me ma'e 'gã pẽ nupe rai'i. A'ere 'ã nanuara 'gã nee Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari inuga ymã we rakue. "Mama'e ekoete are ete ajamu'jara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'ea futat", 'jau 'ga ka'arana kwasiarukaa inuga rakue. A'eramũ je ka'arana kwasiaa pẽ nupe, i'me ma'e 'gã je'ega rerowiar awi pẽ mos'awamũ. Pepoit kasi morogyta a'je awi ne, 'jau je pẽ nupe. Jeju 'ga ree etee futar iki pejemogypyk.

⁵ A'eramũ je pẽ muea'aa pẽnemikwaawer are. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga Israeu juapyrera 'gã nenũ'ẽi Egitu ywy awi rakue. A'etea 'ga 'ã anure werowiare'emamũ omomap wemienũ'ẽmera 'gã amũ rakue. Nuerowiari 'gã 'ga. A'eramũ 'ga 'gã momapa rakue. ⁶ Ywagipewara 'gã amũ nanẽ 'ã rakue nũ. "Tejemifutar imũ etee te je mama'e apoi tekou", 'jau 'gã 'ã ojeupe rakue. Nuenuwi ete 'gã Janeruwarete 'ga je'ega. A'eramũ 'gã ũ'jãu ywag awi rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã monou ypytunaiwa pype 'gã pofaa 'gã mogyau. Namutamutat 'ga 'gã mu'ama peu. Peu futat 'gã u'ama Jeju 'ga rowase ae jatykaawa 'ara upe iwaẽma rapesaka. Aipo 'ara rupi tãmẽjẽ nipo 'ga 'gã nesaka nũ. A'eramũ futat nipo 'ga

'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ⁷ Sodom ipewara 'gã nee nanẽ je pẽ muea'aa nũ. Gomora pewara 'gã nee, ipyriu'i ajemogy ma'e 'gã nee nanẽ nũ. Ywagipewara 'gã 'jawe 'gã Ku'jywa 'ga je'ega nuenuwi. A'eramũ 'gã kũima'erauwe ojo'wau. A'eramũ Janeruwarete 'ga tata monou imojypa 'gã nee, 'gã apisaupap rakue. A'eramũ jane "Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gã wereko tywerete" 'e kwaapa. Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gã monoukari mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tataa owepe'ema futat.

⁸ Nan nipo pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã mama'e tywera apoi ymã ako ma'efera 'jawerimũ. A'eramũ nipo 'gã nanẽ ojemote'aa Jarejuwarete 'ga upe nũ. Ku'jywa 'ga je'eg are jẽmĩ nipo 'gã wea'are'emamũ. Mama'e tywera apo are etee nipo weapyoramũ. Ywagipewara 'gã we nipo 'gã ikurapa ekoete ajemogyau. ⁹ A'ere ywagipewara 'gã 'wyrira 'ga miamũ te 'ã, Migeu 'ga nakurawi mama'eukwaawa 'wyrira rakue. Moisesi 'ga manũnamũ Migeu 'ga mama'eukwaawa 'wyrira mui Moisesi 'ga reumer are rakue. A'etea 'ga nakurawi mama'eukwaawa 'wyrira "Je taroo Moisesi 'ga reumera", 'jau ojeupe mama'eukwaawa 'wyrira 'eramũ rakue. "Janeruwarete 'ga te nipo ene rereko tywerete", 'jau ete Migeu 'ga, oje'ega moywrafene'ema jupe rakue. ¹⁰ A'ere 'ã pẽ nupe 'ut ma'e 'gã nanarũi. Ajamue ekoete 'ã wemikwaawe'ema mama'e are. Wemiapoapoa etee futat ae mama'e wapo. Sã'ã kasuraa 'ã wea'are'ema mama'e are. Mama'e upe 'ã opajai ekoeteramũ etee. Nan tee futat moromu'jar a'wyre'ema 'gã. Naea'ari mama'e esage are. ¹¹ Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are. Ymã 'ã Ka' 'ga oporekoaywereteramũ wewirera 'ga ree rakue. Nan pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã Ka' 'ga 'jawe 'ga jemogyi. Parãu 'ga 'ã mama'e a'je'ema ete iapou ka'aranũ are rakue. Kore 'ga nanẽ 'ã Janeruwarete 'ga je'ega renupe'ema rakue. Mĩmera 'ga 'ã oje'eganuwe'emamũ Jarejuwarete 'ga upe rakue. Aipo 'gã 'jawe ajee 'ã pẽ mu'jar a'wyre'ema 'gã jemogyi pẽ pype. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã 'jawerimũ etee futat 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe anure.

¹² Pejejomajatykau pejejomojemi'waa pejejee peje-poromutara resaukaawamũ. A'ere nipo 'gã amũ poyje-teeteramũ 'ũina ojetee ojemi'waa mama'e 'waupap

ajai. Weawrywamũ nanẽ nipo 'gã amũ ajemogyau nũ. Ojemote'aa ae nanuaramũ ajemogyau ojopye. Amana rowoky'a tee 'jawe 'gã. Sã'ã amana rowoky'a tee resakawe ae "Kwe amana ruri janee", 'jau 'ã jane. A'ere 'ã nokyri. Nan tee futat moromu'jar a'wre'ema 'gã jemogyi pẽ pype. Moromu'jar futat 'gã numiamũ. A'ere 'gã mama'e a'je are nepẽ mu'ei. Sã'ã y'wa 'ywa 'ae'ema iypiwera 'jawe i'ae'ema. A'eramũ 'ã ijaramũ ety-ka, apo mososoka ywy awi. A'eramũ taetu 'ã u'ae'emamũ. Oypiwamũ taetu. Nan pẽ mu'jar a'wre'ema 'gã nuapoi mama'e esagea. ¹³ Sã'ã 'y ryjuapia mama'e tywera reroa ejara ywy'a'marimũ. Nan pẽ mu'jar a'wre'ema 'gã mama'e tywera apoi pẽ neape. Jaytatajãna 'ã ae esaka. 'Yẽ'ẽ raapara 'gã 'ã jaytata are amã'jãu wape kwaapawamũ. A'ere jaytatajãn are amã'ẽ re amunipo 'ã 'gã ka'jami etee. Nan pẽ mu'jar a'wre'ema 'gã. Nepẽ mu'e esagei 'gã Jarejuwarete 'ga ree. A'e 'gã Janeruwarete 'ga omono muku ojewi anure. Ypytunaiwu u pype imomytau nakwaparimũ warãu rũi futat.

¹⁴ Enoki 'ga 'ã ymã we Jarejuwarete 'ga ree iporomutare'ema 'gã mome'wau tãmẽjẽ rakue, pẽ mu'jar a'wre'ema 'gã mome'wau tãmẽjẽ rakue. "Anure nipo Janejararete 'ga ruri ae resaka. Kwaiwete nipo 'ga ywagipewara 'gã nerua ojeupi. A'eramũ nipo 'ga ojee iporomutare'ema 'gã nupe 'jau: 'Mama'e tywera etee peapo jepi. Je kuraw etee pejepe jepi', 'jau nipo 'ga ojee iporomutare'ema 'gã nupe. A'e 'gã nipo 'ga omono mama'eukwaawa rapyaw ipe ojewi", 'jau Enoki 'ga rakue.

Ymã ae ypyfera 'ga Atãu 'ga juapyrera 'ga te poromũ Enokiramũ rakue. Pẽ nupe owaẽm ma'e 'gã 'ga omome'u pẽ nupe rakue.

¹⁶ I'me ma'e 'gã oje'egaiwamũ mama'e are. 'Gã mara'nea 'gã nerekou. Naekõẽãi futari 'gã. Tekotee 'gã 'gã iago'wau. Wemifutar imũ te 'gã jemogyi mama'e tywera apou. "Ore te 'ã oreresage", 'jau futatee 'gã ojerowiaripa ojee. "Pẽẽ nanẽ 'ã pẽnesage nũ", 'jau futatee 'gã ajaupe. Ojee ojoporomutaawamũ te 'gã 'i poromũ "pẽnesage pẽẽ", 'jau futatee. Mama'e ojeupe imurukaawamũ te 'gã 'meramũ ajaupe.

¹⁷ A'ere ki pẽnea'at Jarejararete 'ga remimonofera 'gã 'eawer are. ¹⁸ "Anure nipo Jejui 'ga rure'emauwe Jejui 'ga rerowiare'ema 'gã nuri pẽ jaita ekoete Jejui 'ga pẽẽ erowiarãmũ. Wemifutar imũ te aipo 'gã mama'e tywera apoi", 'jau Jejui Kristu 'ga remimonofera 'gã janee ikue. Aipo 'gã futat owaẽma pẽ nupe rai'i. ¹⁹ "Simote'at

'gã 'jau, 'gã mopojo'oka ajai 'jau", e'i te nipo nanuara 'gã pẽ nupe. Najarejuwarete 'ga 'Agesage pãjẽ mũ rũi 'gã neko. Najarejuwarete 'ga remifutar imũ rũi 'gã neko'i mama'e apou. Wemifutar imũ te 'gã mama'e apo ekoetei.

²⁰ A'ere kasi pẽẽ nanarũi ne. Jejui Kristu 'ga rerowiaara pẽẽ. A'eramũ pẽẽ 'awamũ taetu 'ga rerowiaa a'jea futat. 'Ga je'eg imũ etee futat mama'e apou. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pãjẽ mũ etee futat pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe. ²¹ Janeruwarete 'ga pẽ futaa a'jea futat. A'eramũ pẽẽ pejejemogypyka katu katu 'ga ree pejejemogyau. Pejepoire'ema futat 'ga rerowiar awi. 'Ga je'ega pẽẽ enupa katu pejejemogyau. Jejui Kristu 'ga ajemuaẽma jane ree. A'eramũ 'ga anure jane rerawau ywag ipe jane mogyau ojeypyri, nakwaparimũ warãu rũi futat jane mogyau. A'eramũ ki pẽẽ aipo 'ga 'eawera rapesaka pejejemogyau.

²² 'Gã amũ nipo Jejui 'ga rerowiaa'i etee. A'ere kasi pejeje'ega pemoywrafen 'gã nupe ne. Pepoar ete ki nanuara 'gã Jejui 'ga rerowiararete are. ²³ 'Gã amũ nipo mama'eukwaawa rape are etee wea'aramũ. A'eramũ ki pẽẽ Jejui 'ga rerowiarukaa 'gã nupe. Sã'ã tata pe 'ga amũ 'ara ja'wyja'wy. Nan tee 'gã. Pepyyk 'gã tata awi. Pejemuaẽm iki tekotee 'gã nee. A'eramũ ki pẽẽ itywet ma'e 'gã nee pejejemuaẽma. 'Gã tywer awi 'gã moirukaa. "Gã te ajemogy otyweramũ", pe'je ete kasi 'gã nupe ne. 'Gã tywera kasi pefutar ete ne. Kasi a'e pe pẽẽ nanẽ peapo mama'e tywera 'gã 'jawe ne.

²⁴ Janeruwarete 'ga opãjẽ mua janee. Opãjẽ mũ ma'ma'e tywera apoukare'ema janee. Jane muesageu opãjẽ mũ futat. A'eramũ nipo 'ga anure jane rerawau jane mogyau wowase. Aipo 'ara rupi nipo jarejesageramũ. Aipo 'ara rupi futat nipo jane jareku'iramũ jarejemogyau 'ga rowase. ²⁵ "Ene tee te 'ã Orewaretea", 'jau ki jane 'ga upe. "Orojararete 'ga, Jejui Kristu 'ga ore erowiaa. Ene 'ã ore katu'oka ete, Jejui 'ga manũ are. Eneresagea tekotee 'gã nesagea apyraapa", 'jau ki jane. "Ene 'ã a'jea futat ipojeuwipyretea. A'jea futat 'ã enepãjẽretea pãjẽnana 'gã pãjẽ apyraapa. Ma'eramũ 'ã ene a'jea futat Orejararetea. Ore'wyriarareteramũ 'ã ekou oree a'jea futat. Na'awamue rũi te 'ã ereko. Nakwaparimũ rũi futat oree. 'Okoeteete ma'ea je', 'jau ako ene oree ikue. Ywy tywe'emauwe 'ã ene ekou rakue. A'ea morogyta a'jea futat rakue", 'jau ki jane Jarejuwarete 'ga upe.

A'ea je anug ikwasiaa.

Apocalipse

Juã 'ga, Jejui 'ga remimu'efera 'ga, 'awa ka'arana kwasiaa rakue. Janeruwarete 'ga wemiaporama resaukaa Juã 'ga upe rakue. A'eramũ Juã 'ga ka'arana kwasiaa wemiesager are imonou Jejui 'ga rerowiaara 'gã nupe rakue.

1 'Awamue je ka'arana kwasiari mama'e jeapowam are. Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga upe ra'ne esaukaa rakue. A'eramũ 'ga 'jau wa'yra 'ga upe rakue: —Anurenure'i jeremiesaukara jeapoi. A'eramũ ene ejemiesagera resaukaa ejemiayuwa 'gã nupe— 'jau 'ga wa'yra 'ga upe rakue.

A'eramũ 'ga aipoa 'uwa 'ga ojeupe esaukaripyrera resaukaa jee ai'i.

Je Juãnamũ. Jejui Kristu 'ga upe mama'e apoaramũ je reko. A'eramũ 'ga ywagipewara 'ga amũ mua imojypa ijeapoawama resaukaawamũ jee, ijeapoawama je upe ikwaawukaawamũ. ² A'eramũ je tejemiesager are ka'arana kwasiaa inuga. Jarejuwarete 'ga remi-mome'ufer are, Jejui Kristu 'ga remimome'ufer are. Mĩmer are je ka'arana kwasiari inuga. ³ Aga morogy-taa Janeruwarete 'ga ma'ea te. A'ea ojopyter ipe imogy-taara 'gã iku'i te ajemogyau. Janeruwarete 'ga muorypaw ipe ajatyka ma'e 'gã pyter ipe imogytaara 'gã jaruete ajemogyau. Enupara 'gã nipo aku'iramũ ajemogyau enupawe. Jee 'ga remiesaukara nipo ojeapou kamẽsĩete futat.

Juã 'ga ka'arana kwasiaawet

⁴ Je 'ã Juãnamũ Jejui 'ga rerowiaaramũ pẽ nupe je ka'arana kwasiari imonou. Asia wyy pe pejejemogyau pejejomajatykau 'ga je'ega renuwamũ. Sete pẽ'wyrarete pytuna. A'eramũ je pẽ'wyrara 'gã nupe ka'arana monou ikwasiaa pẽ moymoyka.

Jarejuwarete 'ga resagea pẽ nerekoa je afutat, pẽ mopy'ata'wa pẽ mogya nanẽ nũ. Janeruwarete 'ga Okoeteete ma'ea. Ywy apoe'ẽwe 'ga reko rakue. 'Awamũ futat 'ga reko. Anure miamũ futat 'ga akou. 'Ga upe je 'i: "Mama'e esage emut 'gã nupe. Nuapoi agawewi 'gã mama'e esagea enee. A'tea ki mama'e katurama emut 'gã nupe", 'jau je 'ga upe pẽ nee. 'Ga 'Agesagea nanẽ mama'e esage amut pẽ nupe nũ, Jarejuwarete 'ga renawa rowase ajemogo ma'ea nũ. ⁵ Jejui Kristu 'ga taetu mama'e esage amut pẽ nupe nũ. Jejui 'ga morogyta a'jea futat omome'u janee 'Uwarete 'ga ree. Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga remimoferaw ppy ppyfera. 'Ga 'ũina 'wyrarareteramũ wyy pewaramũ janee najuejue etee. Akotee ma'eramũ jane upe, 'wyrara 'gã nupe. Mĩmera upe 'ga 'ũina 'wyrarareteramũ.

Jejui 'ga oporomutaramũ jane ree. Amanũ 'ga owy reko'wogukaa janetywera moiawamũ jane wi, mama'e tywera apoukaru'jape'ema janee. ⁶ 'Ga werowiaaramũ

jane mogyau 'Uwarete 'ga upe oporowyky ma'eramũ. Jarejuwarete 'ga upe jareporogytau jarejepyriwara 'gã nee. Jarejepyriwara 'gã nupe nanẽ Jarejuwarete 'ga mome'wau nũ. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Simuoryp Jejui 'ga jarejemogyau 'jau, 'jau je pẽ nupe. 'Ga pãjẽrete. Nateepawi 'ga pãjẽa. A'eramũ ki jane 'ga muorypa jarejemogyau. A'eramũ ki jane 'ga mome'wau nanẽ 'gã nupe nũ.

⁷ Pẽnea'ar iki 'ga ree. Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri ojypa ywasiga rupi. Najuejue etee futat nipo jane 'ga resaka. 'Ga kutukarera 'gã miamũ nipo 'ga resaka nũ. Nikoi'i futari nipo jane mũ wyy pewaramũ 'ga resakare'emamũ. 'Ga resakawe nipo 'gã ajaa'wau 'ga ree. Wereko tyweram awi nipo 'gã okyjau ajaa'wau 'ga ree. U'eawer imũ etee futat nipo 'ga iapoi. A'jea futat je'ea.

⁸ —Je Okoeteete ma'ea. Ywy apoe'emaue je reko. 'Awamũ miamũ 'ã je reko. Anure taetu nipo je reko te-manũme'em futat. Je pãjẽrete te 'gã pãjẽ apyraapa— 'jau Janejararete 'ga.

Jejui Kristu 'ga jesaukaawet

⁹ Je futat ako Juãnamũ. Pẽẽ 'jawe je jemogypygyi Jejui 'ga ree. A'eramũ je pẽneki'yramũ tekou. Pẽẽ 'jawe futat je reko, tejerekou tywerukaa 'ga rerowiare'ema 'gã nupe. Je rereko tywerete futat 'gã. Pẽẽ 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega perowiat. Je nanẽ 'ga je'ega arowiat nũ. 'Ga jejararetea. Pẽẽ 'jawe jeruagamũ tejereko tywera upe. Napoiri futari je Jejui 'ga rerowiar awi. 'Ga jane rereko. A'eramũ 'ga jane mamuakarukaa mama'e tywera upe.

'Ypõ'õ pype je reko ikue. Jejui 'ga porogyta a'jea je imome'wau kwe pewara 'gã nupe. Jarejuwarete 'ga je'ega nanẽ je imome'wau kwe pewara 'gã nupe tekou ikue. A'eramũ 'ga rerowiare'ema 'gã je rerawau je rejaa 'ypõ'õ me ikue, Patimu 'jaw ipe ikue. Moromunepawa pypewara 'jawe tekou 'ypõ'õ pype ikue. ¹⁰ Janeruwarete 'ga 'Agesagea je rereko je pojekau ojeupe morowykye'ema rupi. A'eramũ je teatykupe katy 'ga amũ je'ega renupa. Jeatykupe katy oje'eg ma'e 'ga jum'i'aranũũ fu 'jawe wafukaita jee:

¹¹ —Ejemiesaga ekwasiat ka'aran are. Ikwasiapaw ire ene imonou je rerowiaara 'gã nupe. Sete amunawa pype ajatyka ma'e 'gã nupe. Efesu, Esmirna, Pergamũ, Tiatora, Sardes, Filadelfia, Laodiceja. Mĩmera amunawa pype je rerowiaara 'gã jatykai wapykau jeje'eg are. A'eramũ ene 'gã nupe ka'arana monou ejemiesaga kwasiar ire— 'jau 'ga jee, jeatykupe katy u'ama.

¹² Aipo renupawe je tejerowaka tejakyfet katy tejeupe oje'eg ma'e 'ga resaka. Tejerowakawe je sete tatarana renawa resaka. Tatarana renawa ouru apopyrera.

¹³ Tatarana renawa pyter imū 'ga amū akou, kūima'e 'jawewara 'ga akou. Weteyrū fukua 'ga erekou imunepa. 'Ga raitya 'ga ree imotypawa ouru apopyrera. 'Ga pasi'a 'arimū imotypawa 'upa 'ga ree. ¹⁴ 'Ga 'awa waparasiagamū amyneju 'jawe. Karupa'mī rawa 'jawe waparasiagamū. 'Ga rea wenyfugamū tata reny 'jawe. ¹⁵ Itaju 'jawe, prōsi 'jawa 'jawe, 'ga pya wenyfugamū. Sā'ā wapy re prōsi 'jawa renyfuga. Nan tee 'ga pya. Oje'ēporogūnamū ytuu pyamu 'jawe etee. ¹⁶ Opo pe 'ga jaytataa rerekou. Sete 'ga jaytata rerekoi opo pe, ojakwatawa katy. Jyuuu 'ua uēma 'ga juru awi. A'ere nu'ari futari 'ga juru awi. Waime juowajamū 'ua uēma 'ga juru awi. A'ere nu'ari 'ga juru awi. 'Ga reakwara wenyfugamū, aje kwara kwawa 'jawe wenyfugamū.

¹⁷ 'Ga resakawe je te'aa 'ga rowase, amanū ma'e 'jawe. A'erauwe 'ga opo monou, ojakwatawa katywara monou, jeapyte'rarimū.

—Erekyje awi je wi. Ymā we ako ma'eferamū je. Ywy apoe'emauwe je rekoi ikue. Mama'e teepaw ire miamū nipo je etee futat je rekoi 'au— 'jau 'ga jee. ¹⁸ —Okoe-teete ma'ea 'ā je. Amanū je ako ikue. A'ere ako je ferawi etee ikue nū. Namanūu'jawa'uweri je. 'Awamū je ywy pewara 'gā manūawa kwaapawi. Je futat nipo 'gā moferapa nū— 'jau 'ga jee. ¹⁹ —'Awamū ejemiesager are ka'arana ekwasiat. 'Awamū 'ā je ojeapo ma'e resaukari enee. Anure ojeapo ma'ea nanē nipo ene esaka nū. Aipoa ejemiesager are juejue ka'arana ekwasiat— 'jau 'ga jee. ²⁰ —Nenereapyoi ejemiesager are. A'eramū je 'awamū ene mueapyou ee. Sete jaytataa je areko tepo pe, tejakwatawa katy. Sete tatarana renawa nanē 'ā ene esaka. Sete tatarana renawa 'jawe futat je rerowiaara 'gā. Sete amunaw ipe 'gā jemogyi ajatykau ajamu'jau je ree. Jarejuwarete 'ga ree 'jau 'gā ajamu'jau akou. A'eramū 'gā tatarana 'jawe ajemogyau. Sā'ā tatarana mama'e resaukara ae upe. Nan tee futat je rerowiaara 'gā jamu'ei je ree, Jeruwarete 'ga ree 'jau. Je rerowiaara 'gā 'wyriara † 'gā ajemogy jaytata 'jawe— 'jau Jejui 'ga jee.

Efesu pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

2 A'eramū Jejui 'ga 'jau jee:
—Jeje'ega ekwasiat inuga Efesu pewara je rerowiaara 'gā 'wyriara 'ga upe— 'jau 'ga jee.

—Sete je jaytata areko tejakwatawa katy tepo pe. Sete tatarana renawa pyterimū je teatau tekou. Ouru apopyrera pyterimū tekou teatau. Je 'ā amu'akwaap pēē mama'e are. ² Pēnemiapofera je akwaap. Kwaiwete 'ā pejeporowykyau jee. Je rerowiare'ema 'gā 'ā pē nerekou tyweaete je rerowiamū. A'ere 'ā pejerekoko tywera upe pēnuag pejemogyau peje-poire'ema je rerowiar awi. Mama'e tywera apoara 'gā nee 'ā pejeporomutare'emamū. 'Gā amū 'ā 'ua owaēma pē nupe ai'i. "Jejui 'ga 'ā ore mut pē mu'jau

oje'eg are", 'jau futatee 'ā 'gā 'ua pē nupe rai'i. A'ere 'ā neperowiara'nei 'gā nai'i. "A'jea sipo Janeruwarete 'ga 'gā muri?" 'jau ete 'ā pēē pejejaupe rai'i. 'Gā je'ega renup katu re 'ā pēē 'gā kwaapa rai'i, 'gā 'me kwaapa rai'i. ³ Mama'eay upe 'ā pēnuag je ree. Nepepouri 'ā jeporowyky awi rai'i— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

⁴ —A'ere je mama'e mū re je je'egayi pē nupe. Je rerowiaa ppy ppy we 'ā pejeporomutaramū je ree nanimenime rakue. A'ere 'ā pēē 'awamū ināinānīī etee pejeporomutaramū je ree. ⁵ Pēnea'aru'jaw iki je rerowiar ppy ppyawer are. Je rerowiaa ppy ppy 'ā pēē pejeporomutaramū nanimenime je ree rakue. Mama'ea 'ā pēē iapou jeremifutar imū etee rakue. A'ere 'ā pēē 'awamū nai'jawe rūi pejemogy. A'eramū ki pēē pejepoia pejetywer awi. Je rerowiar ppy ppyawera upe ki pejegyau nū. Kasi a'e pe je tatarana apykawa pe'ai pē nui ne. A'eramū nipo pēē jeje'ega mome'wau'jape'ema pejejaupe. ⁶ A'ere pēē, je 'jawe futat, Nikurai 'ga remiayuwa 'gā nemiapo are nepēporomutari. Aipoa esage jee. Nikurai 'ga remiayuwa 'gā o'me are ajamu'jau. A'eramū je 'gā nemiapofer are teporomutare'emamū tekou— 'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee.

⁷ —Ee pejejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega peenuw esage je rerowiaara 'gā nupe 'ga je'egamū. Jarejuwarete 'ga je'ega renupara 'gā nipo awau amanū re 'ga pyri. Peu futat je y'wa mū monou 'gā nupe. Aipo y'wa 'wau 'gā ajemogyau nakwaparimū ete rūi 'ga pyri. Aipoa y'wa 'ywa u'am Jarejuwarete 'ga rupaw ipe— 'jau 'ga jee. Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Efesu pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

Esmirna pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

⁸ Aipo 'e re 'ga 'jau jee nū:

—'Awamū jeje'ega ekwasiat inuga Esmirna pewara je rerowiaara 'gā 'wyriara 'ga upe, a'e je enee— 'jau 'ga jee.

—Je ako ppy ma'ea. Maapawera nanē je nū. Je amanū ikue. A'ere je ferawi etee ako ikue nū. Je teje'ega kwasiarukaa 'ga upe imonou pē nupe. ⁹ Akwaap katu katu futat je pēē. Mama'eay upe pēnuag pejemogyau je ree. Nepētywi pēē mama'e pyu 'au. A'ere pēē imama'e kwai ma'erama futat pejemogy. Jeremiayuwa pēē. A'eramū pēē iporiae'ema futat. 'Gā amū nipo pē ago'wau je ree. Aipo 'gā nipo 'jau: "Judeuretea futat ore. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea futat. Ore te futat 'ga remiayuwaretea. Pēē naani", 'jau nipo 'gā pē nupe. O'meramū te 'gā 'i. Najaneruwarete 'ga remiayuwa rūi agawewi 'gā. Mama'eukwaawa remiayuwa te 'gā. Mama'eukwaawa 'wyriara tee 'gā amuoryp ajemogyau. ¹⁰ Pēkyje awi pejerekoko tyweram awi. Anurenure'i nipo mama'eukwaawa 'wyriara pēē mū munewukaa pē mu'ama moromunepawa pype. "Taesak 'gā 'ga rerowiar awi 'gā poira 'jau", 'jau nipo mama'eukwaawa 'wyriara pē nupe. A'ere nipo teis

† Pastor 'jawa poromū.

etee peset 'gã pẽ nereko tyweretei. A'ere kasi pepoit Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. Pẽ apisi agawewi nipo 'gã. A'ere kasi pepoit futat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi ne. 'Ga rerowiar awi pepoire'emamũ je pẽ mogyi nakwaparimũ ete rũi Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹¹ —Ee pejejeapyoweramũ ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa esage, je rerowiaara 'gã nupe 'ga je'egamũ. Jarejuwarete 'ga je'ega renupara 'gã nipo awau 'ga pyri amanũ re. Oje'ega renupara 'gã 'ga nomonoukari mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Esmirna pewara 'gã nupe 'ga je'eg imũ etee futat.

Pergamũ pewara 'gã nupe Jejui 'ga 'eawet

¹² A'eramũ Jejui 'ga 'jau jee nũ:

—'Awamũ jeje'ega ekwasiat inuga Pergamũ pewara, je rerowiaara 'gã 'wyrriara 'ga upe— 'jau 'ga jee.

—Je jyuua areko, ajuowai aime ma'ea rerekou teju ru pe. ¹³ Akwaap je pẽ'wyr. Mama'eukwaawa 'wyrriara futat 'ũi 'wyrriaramũ aipo 'wyr ipewara 'gã nupe. A'etea nepepouri je rerowiar awi. Naje kwakuwi pejepe 'gã nui. Ātipasi 'ga je mome'wau akou 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã 'ga jukau peu futat je mome'uramũ rakue. A'etea nepepouri je wi rakue. Aipoa esage jee. ¹⁴ A'ere je mama'ea pẽ mũ iapoa nafutari. Pẽ mũ Parãu 'ga je'egeera rerowiaa. Ymã te Parãu 'ga Paraki 'ga mu'ei maira'me a'agawa muoryw are rakue. "Amu'e je ene ee. A'eramũ ene Israeu 'ga juapyrera 'gã mu'jau maira'me a'agawa muoryw are", 'jau 'ga 'ga upe rakue. Kwe pewara 'gã wyrri monou ijukau inuga maira'me a'agawa rowase, imuorypawamũ. "Pe'u kasi aipo wyro'o ne", 'jau Janeruwarete 'ga Israeu 'ga juapyrera 'gã nupe rakue. A'ere Parãu 'ga 'i 'ga upe: "Maira'me a'agawa rowase imonopyrera pe'u, ere ki 'gã nupe", 'jau 'ga Paraki 'ga upe. "Peko ki pejejemirekoe'em are, ere ki kũima'efera 'gã nupe", 'jau 'ga Paraki 'ga upe rakue. "Pejemene'em are ki peko, 'jau ki ene kũjãmera 'gã nupe", 'jau 'ga Paraki 'ga upe rakue. A'eramũ Paraki 'ga 'jau 'gã nupe rakue. A'ere 'ã pẽ mũ 'awamũ mi-amũ mama'ea peapo pejejemogyau 'ga 'eawerimũ etee futat. ¹⁵ Pẽ mũ Nikurai 'ga je'egeera rerowiaa pejejemogyau. Aipo nanẽ nia'wyrri jee nũ. ¹⁶ Pepoit pejetywer awi. Kasi a'e pe je oi mama'e tywera apoara 'gã nowajaa tejuru pewara tejyuu pyu ne— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹⁷ —Ee pejejeapyoweramũ ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega peenup, je rerowiaara 'gã nupe 'ga 'Agesage je'egamũ. 'Ga je'ega renupara 'gã nupe tamono mana 'jawa 'jau, 'gã nemi'urama 'jau. Im-imipyrrera tamono 'gã nupe 'jau. Ita siga nanẽ tamono 'gã nupe 'jau. Ita sig are 'gã ner yaua tamono ikwasiaa 'gã nupe 'jau. Tekotee 'gã nipo nokwaawi futari 'gã ner yaua. Jeremie'rogera 'gã tee te nipo wer yaua okwaap— 'jau 'ga jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Pergamũ pewara 'gã nupe 'ga je'eg imũ etee futat.

Tiatira pewara 'gã nupe Jejui 'ga 'eawet

¹⁸ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau jee nũ:

—Tiatira pewara, je rerowiaara 'gã 'wyrriara 'ga upe aipo are ekwasiat inuga— 'jau 'ga jee.

—Je te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yrraretea. Jerea enyfuk noko jee tata 'jawe. Itaju enyfuga 'jawe 'ã jepya wenyfugamũ. ¹⁹ Je aje'eg pẽ nupe. Akwaap je pẽ. Pẽnekoa je akwaap. Jarejuwarete 'ga ree 'ã peje-poromutaramũ 'ga rerowiaa nanẽ nũ. Pẽ peje-jopooa 'ã mama'e apo are. Mama'eay upe 'ã pẽ pejejuagamũ pejejemogyau. Je rerowiar ppy we te 'ã mama'e esagea peapo jee. Ma'eramũ 'ã 'awamũ tae-tu mama'e esagea peapo pejejemogyau jee kwaiwete. Aipoa esage jee. ²⁰ A'ere mama'e mũ nia'wyrri jee. Jesepeu ã jeremiayuwa 'gã mu'jau tywet mama'e tywer are. "Je Jarejuwarete kĩa je'ega mome'wara", 'jau futatee ã 'gã nupe. A'ere ã 'mea te ã rerekoi. Mama'e tywera apo are ã jeremiayuwa 'gã mu'jau. "Pejejemirekoe'em are pẽnekoa esage", 'jau futatee ã 'gã nupe. "Pejemene'em are pẽnekoa esage", 'jau futatee 'gã nupe, 'gã mu'jau tywet. "Maira'me a'agawa upe imonopyrera esageay pẽnemi'uramamũ", 'jau futatee ã 'gã nupe. A'etea 'ã ã nepemuẽmi pejewi. A'eramũ je te'arasigamũ tekou pẽ nee. ²¹ Nareko tywera'nei je ã ã tywer are. Otywer awi ã paira rapesaka te'yina. A'ere ã nopouri futari otywer awi. ²² Otywer awi ã rerowiaarera 'gã poire'emamũ nipo je 'gã nereko tyweaete 'gã tywer are. ã nipo je imomoa ã seawa reewe futat. ã je'ega rerowiaara 'gã nanẽ nipo je ²³ iapisau ã reewe futat. A'eramũ nipo je rerowiaara 'gã 'jau: "'ga a'jea futat ae kwaap", 'jau nipo 'gã ajaupe. "Janerea'awa 'ga okwaap. Janeremifutara nanẽ 'ga ikwaapa nũ. A'eramũ nipo 'ga 'gã nekoawera repy monou 'gã nupe najuejue etee", 'jau nipo 'gã ajaupe. Mama'e tywera apoara 'gã je areko tywerete. A'ere je tejerowiaara 'gã nupe mama'e esage monoi— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²⁴ —Jesepeu ã rerowiaara 'gã 'jau: "Mama'eukwaawa 'wyrriara remimu'efera ayay ikwaapa oree. A'eramũ ore orojeapyoa'ne'emamũ ee", 'jau 'gã. A'etea 'ã pẽ mũ neperowiari ã je'ega. Nepeenuwi mama'eukwaawa 'wyrriara je'ega pejejemogyau. A'eramũ je pẽ nupe 'jau: Pepoir awi Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiar awi je rura'ne'emamũ. Mama'e mũ ree je namu'ei pẽ. A'ere kasi pepoit iymaner awi ne— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²⁶ —Pejemanũme'ewe pejejemogyau mama'e apou Jarejuwarete 'ga 'eawer imũ ete 'eramũ je anure pẽ mogyau i'wyrriaramũ teje'jawe tejepyri pejemogyramũ. Sã'ã Jeruwarete 'ga je mogoa 'wyrriaramũ je rerowiare'ema 'gã nupe. Nan tee futat pẽ mogyau 'wyrriaramũ teje'jawe. "Pejeje'ega renuwe'emamũ ki pereko tywerete 'gã", 'jau nipo je pẽ nupe. Sã'ã japepoa. Japepo jara 'ã ia'wyrre'emamũ

imonoa ikaikaa. A'eramū futat imateepapa. Nan tee futar iki pejejerowiare'emamū 'gā pereko, 'jau nipo je pē nupe. Jaytataua tamut pē nupe 'jau— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²⁹—Ee pejejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa, je rerowiaara 'gā nupe 'ga 'Agesage je'egamū. Aipo ki peanup— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Tiatira pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

Sardes pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

3 Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau jee nū:
—Sardes pewara, je rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga upe aipo are ekwasiat inuga— 'jau 'ga jee.

—Je Jarejuwarete 'ga 'Agesagea areko. Jaytata nanē je tepo pe erekou sete. Akwaap je pēē. Pēnemiapofera je akwaap. “Gā 'ā Jarejuwarete 'ga je'ega renupara. Ajemogy ma'e 'jawe 'gā", e'i pē nesakara 'gā pē nupe. A'ere pemorytee te 'gā pejee. Amanū ma'e 'jawe futat pejemogy. Nepeenuwi futari Jarejuwarete 'ga je'ega. ² Pe'je pejepaka. Oset ma'e 'jawe etee pēē. Au'je Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiw ire. Peenup katu katu 'ga je'ega. ³ Pēnea'at pejemienuwere are. Je rerowiar ypy we ako jeje'ega peenup ikue. A'eramū pēē 'awamū pejejea'aru'jawamū ee nū. Aipoa ki perowiat. Pe'je pejeipoia pejetywer awi. Oset ma'e 'jawe pejemogy. Pejepake'ema nipo je rura nepekwaawi. Sā'ā ae muna'ywa rura kwaawe'ema. Nan tee je rura nepekwaawi ne, pejetywer awi pejeipoire'ema ne. Pejejekatu'oke'ema pejemogyau 'eramū nipo je ruru'jawa nepeesagi. ⁴ A'ere nipo pēē mū nepejemotyweri. Mama'e tywera apoare'emamū te nipo aje anure pejot pejemogyau je pyri. Taity aparasiga rerekwara 'jawe pēē. Nepejemoky'ai Jarejuwarete 'ga upe. ⁵ Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamū je pētywera moiri. Taity aparasiga nanē je imonou pē nupe nū. Naywi futari je pēnera Jarejuwarete 'ga ka'aran awi. Orojepyri pēē mū oramū nipo je pē nesaukari Jarejuwarete 'ga upe. “Agamū jeremiayuwa 'gā", 'jau nipo je 'ga upe. Ywagipewara 'gā nupe we futat nipo je pē nesaukaa— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

⁶—Ee pejejeapyoweramū pēē Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa katu, je rerowiaara 'gā nupe 'ga je'egamū— 'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee. Aipoa 'ga 'eawera je inuga ikwasiaa Sardes pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

Filadelfia pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

⁷ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau jee nū:
—Filadelfia pewara, je rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga upe aipo are ekwasiat inuga— 'jau 'ga jee.

—Je Jarejuwarete 'ga remiayuwaretea. Nitywi futari mama'e tywera je pype. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Saawia je areko. Ymā 'wyrriararete 'ga

ma'ea rakue, Davi 'ga ma'ea rakue. A'ere 'awamū je ma'ea. 'Okwara je iawopytymo'wog ire, nitywi 'ga amū iawopytymawa pyu. Je iawopytym ire 'gā nuawopytymo'woga'uweri aipo 'okwara. ⁸ Akwaap je pēnemiapofera. Akwaap je ināinānī'ī etee pēpājēa. A'etea pēwyrafen jeje'ega rerowiaa. Je'eawer imū etee futat 'ā pēē mama'e apou pejemogyau. A'eramū je 'ā teporowykya apoukaa pē nupe. Nitywi futari pēmomoiara 'gā amū. ⁹ Mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa 'gā amū te nipo aje ajesaukat futat amū pē nupe. “Ore judeuretea. A'eramū ore Jarejuwarete 'ga remiayuwareteramū arakou”, 'jau futatee nipo 'gā. A'ere ki pēwyrafen aipo upe. Aipo upe pēwyrafenamū nipo mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa 'gā amū 'jau: “A'jea futat Jejui 'ga pē futari ra'e”, 'jau nipo 'gā pē nupe. “Judeue'ema agawewi futat pēē. A'etea 'ga iporomutat pē nee pē mogyau wemiayuamū” 'jau nipo 'gā pē nupe. ¹⁰ “Pejejeupe mama'eay ijesaakaramū pejeipoire'ema jeje'eg awi”, 'jau ako je pē nupe ikue. Aipo je'ea 'ā pēē enupa pejemogyau. A'eramū je a'eramū pē a'gwau mama'e tywer awi. Anure nipo mama'e tywera apoara 'gā nuri je rerowiaara 'gā nerekou tyweate. “Toromomoirukat 'gā Jejui 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, 'jau nipo 'gā 'ua. A'ere nipo je pē a'gui 'gā nui. ¹¹ Anure te nipo je oi nū. A'ere kasi pepoit je rerowiar awi ne. Je rerowiar awi pepoir ire nipo Jeruwarete 'ga oporoywera monoi tekotee 'gā nupe etee. Je wi ipoire'ema 'gā nupe etee 'ga oporoywera monoi— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹²—Jarejuwarete 'ga je'ega renupara 'gā nipo je imogyau 'ga remiayuwareteramū. Sā'ā 'oga rupaamywaretea. Nitywi 'ga amū 'oga rupaa'nywarete maku'jara. Nan tee futat je rerowiare'ema 'gā nomomoirukari je rerowiararete 'gā je rerowiar awi. A'eramū nipo je Jarejuwarete 'ga rera kwasiaa 'gā nee. A'eramū 'gā Jarejuwarete 'ga remiayuwa futat ajemogyau. Sā'ā ae mama'e jaramū wera kwasiara imogya okaraemā are. A'eramū 'ā tekotee 'gā ijara kwaapa. Nan tee 'gā Jarejuwarete 'ga rera rerekwara 'gā kwaapa, 'ga remiayuwa 'gā kwaapa. Jarejuwarete 'ga 'wyrarete rera nanē nipo je ikwasiaa 'gā nee nū. Anure nipo Jerusareg yau ruri ojypa ywag awi. Aipoa Janeruwarete 'ga 'wyraretea. Tejer yaua nanē nipo je ikwasiaa 'gā nee— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

¹³—Ee pejejeapyoweramū pēē Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega renupa esage, je rerowiaara 'gā nupe 'gā je'egamū— 'jau 'ga jee. Aipo 'ga 'eawera je ekwasiat inuga Filadelfia pewara 'gā nupe, 'ga je'eg imū etee futat.

Laodiceja pewara 'gā nupe Jejui 'ga 'eawet

¹⁴—Awamū aipo are jeje'ega kwasiari Laodiceja pewara, je rerowiaara 'gā 'wyrriara 'ga upe— 'jau Jejui 'ga jee.

—Tejuwarete 'ga je'eg are je 'jau, “Nan etee futat nanē je'ea nū”, 'jau. Mama'e a'je mome'wara te 'ā je.

Oje'jawe etee futat Jeruwarete 'ga mama'e apoukari jee ikue. ¹⁵ Akwaap je pēē. Pēnemiapofera nanē je akwaap nū. Naje futaruui 'ā pejepe. A'ere pēē naje ree iporomutare'ema rūi. Ināinānīī etee je futara nia'wyrī jee. Kwaiwete jefutara te esage jee. Je futare'ema ywawuje tāmējē pepoit je wi. ¹⁶ Sā'ā 'y taku'wia. 'Y taku'wia otykuramū ae mopy'apojy etee. Nan tee futat je pē monoi tejewi. 'Y taku'wi 'jawe etee pēē. ¹⁷ "Ika'aranūū kwai ma'ea ore. A'eramū ore orotywe'emamū futat mama'e tywe'ema pyu", 'jau futatee pēē. A'ere je 'i pē nupe: Pē'me ate pejemogyramū nepēa'wyrī futari Jarejuwarete 'ga upe. A'eramū pēē mama'e tywe'ema 'jawewara futat. Neperowiari Jarejuwarete 'ga. A'eramū pēē pejemogyau taitye'ema 'jawewaramū futat. Nepēneapyoi Jarejuwarete 'ga ree. Eae'ema 'jawe nanē pejemogyau. ¹⁸ A'eramū je 'jau pē nupe: Ourua pemut je wi. Je wi imuripyrrera nateepawi futari. Aiporamū tee pēē ika'aranūū kwai ma'e 'jawe futat peko. Taity aparasi-ga pemut pejemimunewamū, pejejenosī mateepawukaawamū. Muaga nanē pemut je wi pejeape imonopyramū. Pejetywera pemoirukat jee. Aipoa ouru je wi imuripyrrera 'jawe. Pejemiesageukat jee. Aipoa taity aparasi-ga munewa 'jawe jee. Pejemiesageukat jee. Aipoa aerea fuaga 'jawe jee. ¹⁹ Mama'e tywera 'gā iapo re je tejemifutara 'gā mu'akwaawi ee, 'gā nerekou tywe'ria 'gā mueapyoukaa ee. 'Gā futare'em ire amunipo 'ā je 'gā mueapyowe'em futat mama'e are. A'eramū ki pēē pejepeoia futat pejetywer awi. Pepoit 'me kasi pejetywer awi ne. ²⁰ Sā'ā ae oa ojo'wyr ipe. A'eramū 'ā ae 'ere ejua esou' 'eramū etee osou ojo'wyr ipe. Nan tee futat je 'Ere ejua esou' tejeupe 'e rapesagi tekou. 'Ere ejua esou' tejeupe pēē 'eramū je reseī futari tewau pē pype tekou— 'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee.

²¹ —Jarejuwarete 'ga je'ega je aenup katu katu— 'jau 'ga jee. —A'eramū 'ga je muapyka ojepeyri, je mogou 'wyrīaramū oje'jawe. A'eramū je oroje'ega renupara 'gā muapyka orojepeyri, 'gā mogyau 'wyrīaramū oroje'jawe— 'jau 'ga ikwasiarukaa jee.

²² —Ee pejejeapyoweramū ki Jarejuwarete 'ga 'Agesage je'ega peenup katu, je rerowiaara 'gā nupe 'ga je'egamū— 'jau Jejui 'ga ikwasiarukaa jee.

Aipoa 'ga 'eawera je ikwasiaa inuga Laodiceja pewara 'gā nupe 'ga je'eg imū etee futat.

Janeruwarete 'ga muorypap

4 Tejeupe aipo 'epaw ire je amuteea ete esaka nū. 'Okwara rawopytymo'woga je esaka ywag ipe. Pe awi 'ga amū oje'ega jee:

—Ere ejua 'au ejeupia je pyri. Anure mama'ea ijeaporama taesaukat enee 'jau— 'jau 'ga jee.

Jumi'aranūū fu 'jawe 'ga wafukaita jee. Je upe oje'egypy ma'efera 'ga futat oje'egu'japa jee nū. ² A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea je pojekau je rerawau ojeupe ai'i. Peu futat je 'wyrīararete renawa resaka ai'i.

Peu futat 'ga amū 'ūina wapyka i'arimū ai'i. ³ I'arimū wapyk ma'e 'ga wenyfugamū futat 'ūina ita esage 'jawe. Ita owy 'jawe, jasipi 'jawa 'jawe. Ita piraga 'jawe nanē nū, saritonia 'jawa 'jawe. 'Ga renawa ywyrī je'ywa okwapa imamana. Aipoa je'ywa okawuramū esimerauta 'jawa 'jawe. Esimerauta 'jawa ita esagea futat. ⁴ Wīti kwaturu 'wyrīa'ri renawa 'wyrīararete renawa mamana. Aipo 'arimū wīti kwaturu 'gā wapyka ajemogyau, 'wyrīa'ri 'gā. Aipo 'gā Jarejuwarete 'ga je'ega wenup katu katu futat. Taity aparasi-ga nanē 'gā erekou nū. 'Wyrīara akagyrua nanē 'gā erekou waka'garimū. Aipo akagyrua ouru apopyrrera te. ⁵ Ipyter ipewara, 'wyrīararete renawa wenyfugamū 'ūina tupā werawa 'jawe. Aunuga nanē 'ūina nū. Aman aunuga 'jawe futat 'ūina aunuga. Tupā 'jawe nanē afuramū 'ūina. 'Wyrīararete renawa rowase sete tata yyga 'jawewara wenyramū 'upa. Aipo tata yyga 'jawewara 'ga 'Agesagea futat. ⁶ 'Wyrīararete renawa rowase je ypiuu resaka. 'Y rypy esagea te poromū. Werawerawuu 'jawe typya ojesaka katu katu futat. 'Wyrīararete renawa pyri katu katu ma'ja katu je esaka, eae'yi ma'ea. Ea ipira moyka. Irūpāwē 'gā. 'Wyrīararete renawa rowase eae'yi ma'e mū akou, iyse katy amū akou, iyse owajara katy amū akou, ikupe katy 'jau eae'yi ma'e mū akou. Irūpāwē eae'yi ma'e pytuna.

⁷ Ajepei tee eae'yi ma'ea 'miara 'jawewara. Ajepeja eae'yi ma'ea kwatau 'jawewara. Ajepeja aereakwara 'jawewara rerekou. Maapawera kwanūwewe 'jawewara. ⁸ Aipoa eae'yi ma'ea kwaiwete ipepokaga ipir are, seis ipepokaga. Aipo jywa nanē ea moyka nū. Jarejuwarete 'ga upe amaraka'aga. Wojere'emamū futat 'gā 'upa amaraka'aga.

"Esage te 'ā Janeruwarete 'ga.

Pājērete te 'ā 'ga.

Mama'e jararete te 'ā 'ga.

Ymā we te 'ā 'ga rekoi rakue.

'Awamū 'ā 'ga rekoi.

Anure nanē nipo 'ga rekoi je.

Okoeteete ma'e 'ga futat",

'jau 'upa amaraka'aga Jarejuwarete 'ga upe.

⁹ Nan futat eae'yi ma'ea 'wyrīararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga muorypa, amaraka'aga 'ga upe. 'Ga remiapofer are 'gā 'ga muorypa. "Okoeteete ma'e 'ga" 'jau 'gā 'ga muorypa.

¹⁰ 'Ga muorywauwe wīti kwaturu 'wyrīa'ri 'gā wāāpyramū Okoeteete ma'e 'ga rowase, Aejararete 'ga rowase. Eae'yi ma'e 'gā 'ga muorywauwe 'gā nanē 'ga muorypa nū:

"Ene te 'ā eneresage oree.

Ene te 'ā pājērete.

A'eramū ore ene etee imuorypa.

Ene te 'ā mama'ea ereapo rakue.

Nitywi futari eneremiapoe'ema.

Ejemifutar imū etee 'ā ene mama'e apou.

A'eramū 'ā ore ene etee ene muorywi",

'jau 'gā wāāpyramū oje'ega 'ga upe. Wakagyrua 'gā imososoka imonou inuga 'ga rowase, 'ga muorypawamū.

Ka'arana jemaman

5 A'ere je ka'arana jemamana resaka 'ga po pe, 'wyrararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga po pe, 'ga jakwatawa katy. Aipoa ojekwasiaa ajuowai. Ikupe katy, waipy katy 'jau ojekwasiaa. Ikwasiapaw ire 'ga imoga mairarata 'jawewara pyu. Aipoa ka'arana mogu'jau'japa, sete imogawera. ² A'eramū je ywagipewara 'ga amū resaka, ifuakat ma'e 'ga amū resaka. wafukajayau oje'ega mua:

—Esage ma'ea tee nipo ka'arana omopojo'ogaru ajai ore. Awŷja te wapo ore?— 'jau 'ga wafukaita.

³ A'ere nitywi futari imopojo'okara 'ga amū. Ywag ipe nanē nū nitywi futari. Ywy pe nanē otywe'emamū nū. Amanū ma'e rupaw ipe nanē otywe'emamū futat nū.

⁴ A'eramū je teje'arasigamū tejaa'wau te'ŷina ee. ⁵ A'eramū 'wyrria'ri 'ga amū 'jau jee:

—Erejoo'o awi ee. Emā'ē 'ga ree, Juda 'ga juapyrera 'ga ree. Nokyjei 'ga mama'e awi. A'eramū ore 'jau 'ga upe 'miara 'jawewara 'ga, 'jau ore. Davi 'ga juapyrera 'ga te 'ā. Ojee iporomutare'ema 'ga 'arimū 'ga kwawi. A'eramū 'ga imopojo'okarūmū— 'jau 'ga jee.

⁶ A'eramū je temā'jāu ee nū. Peu 'wyrararete renawa pyri 'ga amū 'ami. Eae'yi ma'e 'gā, 'wyrria'ri 'gā netee 'ga renawa mamana. Karupa'mī 'jawewara 'ga. Sā'ā 'gā karupa'mī juka otywera mepyawamū. Nan tee 'ga. Karupa'mī pikutukawera 'jawe 'ga iporera rerekou. Aipo 'ga sete 'ga rasā. Sete 'ga rea 'jau. 'Ga rea upe je 'jau, Janeruwarete 'ga 'Agesagea futat, 'jau.

Janeruwarete 'ga U'agesagea ywy pe imuāina futat.

⁷ A'eramū aipo 'ga awau ka'arana rekyita 'wyrararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga po awi. ⁸ Ka'arana 'ga

ipygy ire irūpāwē eae'yi ma'e 'gā awau wapyka wenuy'āu 'ga rowase, 'ga muorypa. 'Wyrria'ri 'gā, wīti kwaturu 'gā nanē awau wapyka wenuy'āu 'ga rowase nū. Maraka apoawa 'gā erekou opo pe. Harpa 'jawa 'gā erekou opo pe. Y'a nanē 'gā erekou opo pe nū. Aipo y'a ouru apopyrera. Aipoa y'a pype 'gā jany kasiga 'jawewara rerekou. Aipo jany kasiga 'jawewara Janeruwarete 'ga upe 'ga remiayuwa 'gā je'ega. Karupa'mī 'jawewara 'ga rowase wapyg ire 'gā amaraka'aga 'ga upe. ⁹ Maraka yaua 'gā iapou 'ga upe:

“Ene te 'ā eneresage.

Ma'eramū 'ā ka'arana eremopojo'ok ajai.

Ene te 'ā erejujukaukat 'gā nupe.

Emanūmū 'ā ywy pewara 'gā tywera mepyau, 'gā mua ejeupe.

Namajepeja 'ga etee rūi 'ā ene imua ejemiayuwamū.

Najuejue te 'ā ene 'gā mua 'gā mojuawyawyau 'gā mua.

Tapy'ŷi, towajat, 'wyrarete pewat, ka'a pewat.

Mīmera 'gā 'ā ene imua ejeupe.

Ma'eramū 'ā ka'arana eremopojo'ogukat ajai.

¹⁰ Ene te 'ā ejemiayuwa 'gā eremoporowykyukat Jarejuwarete 'ga upe, 'gā 'wyrararete 'ga upe 'jau.

Ene 'ā 'gā mogyau 'wyrriamū ywy pewara 'gā nupe”, 'jau 'gā amaraka'aga karupa'mī 'jawewara 'ga upe.

¹¹ A'ere je mā'ēi ee. Ywagipewara 'gā je'ega je enupa. Kwaiwete ywagipewara 'gā je esaka. A'eramū je 'gā mojoyrūme'em. Kwaiwete te 'gā. A'eramū je 'gā mojoyrūme'em futat. 'Wyrria'ri 'gā nipo peu ajemogyau 'gā wyteripe. Irūpāwē eae'yi ma'ea nanē ajemogyau 'gā wyteripe nū. Nikwaapawi 'gā. Kwaiwete te 'gā. A'eramū je 'gā mojoyrūme'em. ¹² A'eramū ywagipewara 'gā amaraka'aga:

“Esage te 'ā karupa'mī 'jawewara 'ga, karupa'mī jukapyrera 'jawewara 'ga.

Pājērete te 'ga. Mama'e jararetea te 'ga” 'jau 'gā 'upa.

“Takwaap te 'ga.

Ifuakat nanimenime 'ga nanē nū.

'Ga 'ā eteete ma'ea. Esage ma'ea te 'ga.

A'eramū jane 'ga muorypa”,

'jau 'gā amaraka'aga 'ga upe.

¹³ A'erauwe je tekotee 'gā je'ega renuwi. Ywag ipewat, ywy pewat, amanū ma'efera rupaw ipewat, 'yē'ē mewat, 'y pewat. Mīmera 'gā je'ega je enupa.

“Pēē 'ā eteete ma'ea.

Pēē 'ā ore aramuoryp.

Pēē 'ā ore nanē ipojeupa nū.

Pēē 'ā pājērete.

A'eramū ore, pēnemiapofer are juejue pē muorypa, aruojere'emamū”,

'jau 'gā amaraka'aga 'gā nupe, 'wyrararete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga upe, karupa'mī 'jawewara 'ga upe 'gā 'jau.

¹⁴ Irūpāwē eae'yi ma'e 'gā 'jau:

—Nan tee ore 'jau nū. Simuoryp 'gā 'jau— 'jau 'gā 'gā nupe.

A'eramū 'wyrria'ri 'gā awau wapyka wenuy'āu 'gā nowase 'gā muorypa.

Ka'arana mogawa mopojo'okawam

6 Je reape karupa'mī 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mopojo'oka. Ajepeja etee ra'ne 'ga imopojo'oka. Imogawypya 'ga imopojo'ogauwe je eae'yi ma'e 'ga amū je'ega renupa.

—Ere ejua— 'jau 'ga.

Aman aunuga 'jawe 'ga je'ega. ² A'erauwe 'ga amū 'ua, kawaruu siga 'arimū 'ga 'ua. I'arimū wapyk ma'e 'ga ywyrapara rerekou opo pe. 'Ga amū 'wyrriara ak-agyrū monou 'ga upe.

—Ere ewau ekou amunap tesirūmer ipewara 'gā nowajaa 'gā fuakara mateepapa 'gā nui. Ekwap 'gā 'arimū— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramū kawaruu siga 'arimū wapyk ma'e 'ga awau.

³ A'eramū karupa'mī 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mopojo'oka ajai nū. A'erauwe eae'yi ma'e 'ga amū oje'ega nū:

—Ere ejua.

⁴ A'erauwe 'ga amū 'ua kawaruu piragay 'arimū 'ua nū. A'eramū eae'yi ma'e 'ga 'jau i'arimū wapyk ma'e 'ga upe:

—Ere ewau kwe pe 'gā nowajarukaa ekou ajaupe, 'gā juapisaukaa— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga jyuu monou 'ga upe. A'eramũ 'ga awau. Ojeupe jy mur ire kawaruu piragay 'arimũ wapyk ma'e 'ga awau.

⁵ Aipo apo re karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mũ mopojo'oka jui nũ. Imuapyra mopojo'oka jui nũ. A'eramũ eae'yi ma'e 'ga amũ oje'ega nũ:

—Ere ejua.

A'erauwe 'ga amũ 'ua, kawaruu ũna 'arimũ 'ua nũ. I'arimũ wapyk ma'e 'ga wereko mama'e momoyitawa resakawa opo pe. ⁶ 'Ga resakawe je 'ga amũ je'ega renupa, eae'yi ma'e 'gã pyter ipewara 'ga je'ega renupa:

—Epy ete temi'urama. Majepi 'ara rupi etee ae-porowykawera repya teepawamũ temi'uram are. Epy te temi'urama. Eremojopype kasi 'miara kawera 'y are tuwiiu ma'e 'jawe ne. Y'waya nanẽ kasi eremojopype 'y are tuwiiu ma'e 'jawe ne.

⁷ A'ere karupa'mĩ 'jawewara 'ga ajepeja ka'arana mogawa mopojo'oka jui nũ. A'eramũ maapawera eae'yi ma'e 'ga 'jau:

—Ere ejua.

⁸ A'erauwe 'ga amũ 'ua, kawaruu jukyryuu 'arimũ 'ua. I'arimũ wapyk ma'e 'ga rera Teumet. Aipo 'ga rewiri ajepeja 'ga 'ua nũ. Aipo 'ga rera amanũ ma'efera rupap 'jau. A'eramũ eae'yi ma'e 'ga amũ oje'ega Teumera 'ga upe:

—Ere ewau kwe pe 'gã apisau, 'gã pytuna myterajeuu etee iapisau— 'jau 'ga 'ga upe. —Ere 'gã amũ apisaukaa maruowajara 'gã nupe, 'gã amũ apisaukaa ty'ara upe, amumera apisaukaa jero'wu pyu, 'gã amũ apisaukaa 'miara upe— 'jau 'ga 'ga upe. —Eroo 'gã ejeupi amanũ ma'efera rupaw ipe ejewya.

⁹ Aipo re karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mũ mopojo'oka jui nũ. A'erauwe je Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gã 'agera resaka. Wyrayawa 'wyrimũ 'gã 'upa. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gã imome'wau kwe pewara 'gã nupe rakue. Jejui 'ga nanẽ 'gã imome'wau kwe pewara 'gã nupe rakue nũ. A'eramũ ia'wyre'ema 'gã 'gã apisau. ¹⁰ A'eramũ 'gã 'agera wafukaita Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã pãjẽrete. Ene 'ã orejararetea. Ene 'ã eneresage. Mama'e a'jea etee 'ã eremome'u oree. A'eramũ ene e'eawer imũ etee futat mama'e apou— 'jau 'gã wafukaita 'upa 'ga upe. —Maranime te ore repyar ape? Maranime te ore apisiarera 'gã erereko tywerete ore ree?— 'jau 'gã 'upa Jarejuwarete 'ga upe.

¹¹ A'eramũ 'ga amũ taity aparasiga monou 'gã nupe najuejue etee. Taity fukua poromũ. Otywer awi 'gã opoia rakue. A'eramũ 'gã taity aparasiga monou 'gã nupe, 'gã tywere'ema resaukaawamũ.

—Pe'je pejepytu'wau pejemogyau ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tene 'gã iapisipawi ra'ne. Anure nipo ia'wyre'ema 'gã pẽpytuna 'gã amũ apisi, Jejui 'ga rerowiaara 'gã apisi. Pẽ apisiarera ire te Janeruwarete 'ga pẽ nepyari— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹² Aipo 'e re karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'arana mogawa mũ mopojo'oka jui nũ. A'erauwe ywya oyyita. Kwaiwete oyyita. Kwara ojemopytunaipa. Taity ũna

'jawe akou. Jaya ojemomiraga wy 'jawe. ¹³ Jaytataa ototoka ywyu 'ua. Sã'ã y'wa kyra ywyruu ruramũ itotoga o'yw awi. Nan ototoka 'ua. ¹⁴ A'eramũ ywaga owoka ojemamana ka'arana jemamana 'jawe. Ywytyt, 'ypõõ. Mĩmera wapopenamũ awau ojepe'au wenaw awi.

¹⁵ A'eramũ ywy pewara 'gã juejue awau ajemima ita kwara pype, itauu pyter ipe 'jau awau ajemima. 'Wyriat, 'wyrina'nĩ, jefaruu 'wyriat, ikaraemã kwai ma'e, ifuakat ma'e, akotee ma'e. Mĩmera 'gã juejue awau ajemima. 'Gã kyjea 'gã nerekou. ¹⁶ A'eramũ 'gã wafukaita itauu upe:

—Pe'je pejejuu pejemono'oga ore 'arimũ ore mima 'wyriararete renawa 'arimũ wapyk ma'e 'ga wi. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga imara'ne ore ree. A'eramũ pẽẽ ore au'jau ore a'gwau 'ga wi— 'jau nipo 'gã wafukaita itauu upe numiamũ.

Ywytyra upe nanẽ nipo 'gã aipo 'jau nũ. A'ere nu'ari futari 'gã 'arimũ.

¹⁷ —'Awamũ iwaẽmi 'gã jane rereko tyweawa upe. Imara'ne 'gã jane ree. 'Awamũ futat 'gã jane rereko tyweretei. Awỹja sipo uag jupe?— 'jau 'gã wafukaita ajaupe.

Israeu 'ga juapyret

7 A'ere je irũpãwẽ ywagipewara 'gã nesaka. Ywyu 'gã u'ama. Kwara poawa katy 'ga amũ, kwara resaawa katy 'ga amũ, iyse katy 'ga amũ, iyse owajara katy ajepeja 'ga u'ama. 'Gã futat ywytu pyykara ajemogyau. Ywy pyaukare'ema jupe, 'y pyaukare'ema jupe, ka'a nanẽ ipyaukare'ema jupe nũ. ² A'eramũ je ajepeja ywagipewara 'ga resaka. Kwara poawa katy awi 'ga ruri ojeupia. Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã mojewakawa 'ga erekou opo pe. Okoeteete ma'e 'ga remiayuwa 'gã 'ga imojewaka aipo pyu. A'eramũ imojewakawa rerekwara 'ga wafukaita opytuna 'gã nupe, irũpãwẽ ywagipewara 'gã nupe. "Pe'je pejewau ywy mote'aa. 'Yẽ'ẽa nanẽ ki pẽẽ imote'aa nũ", 'jau 'ga 'gã nupe. ³ A'eramũ majepeja 'ga ywagipewara 'ga wafukaita 'gã nupe:

—Tene ra'ne. Pemote'ara'ne awi ywya. 'Yẽ'ẽ, 'yp. Mĩmera pemote'ara'ne awi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tene ki ore Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã mojewapawi ra'ne. 'Gã neapykaga toromojewapap ra'ne 'jau. A'eramũ 'gã nesakawe, tekotee 'gã 'gã kwaapa: Kweramũ Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã na'e, te'i 'gã 'gã nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴ Aipo 'e re 'ga 'gã pytuna mome'wau jee:

—Sẽtu kwarẽtai kwaturu miu 'gã Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã— 'jau 'ga jee. —Israeu juapyrera 'gã te 'ã ore oromojewak— 'jau 'ga imome'wau jee.

⁵ A'eramũ 'ga 'jau jee nũ:

—Tusi miu Juda 'ga juapyrera 'gã.

Tusi miu Rupẽ 'ga juapyrera 'gã.

Tusi miu Gade 'ga juapyrera 'gã.

⁶ Tusi miu Ase 'ga juapyrera 'gã.

Tusi miu Nafitari 'ga juapyrera 'gã.

Tusi miu Manase 'ga juapyrera 'gã.

⁷ Tusi miu Simeão 'ga juapyrera 'gã.

Tusi miu Levi 'ga juapyrera 'gã.
 Tusi miu Isaka 'ga juapyrera 'gã.
⁸ Tusi miu Sepurõ 'ga juapyrera 'gã.
 Tusi miu Jose 'ga juapyrera 'gã.
 Tusi miu Pëjamĩ 'ga juapyrera 'gã—
 'jau 'ga imome'wau jee.

Mytuna 'gã 'ga esaka

⁹ Aipo 'eramũ je temã'jãu mytuna 'gã nee. Kwaiwete 'gã. Nomojopyrũmawa'uweri te ae 'gã. Tapy'jya 'wyrarete tesirũmer awi tee 'gã nuri ojopypepypeu. Ka'a tesirũmer ipewara 'gã nanẽ 'ut ojopypepypeu nũ. 'Wyriararete renawa rowase 'gã 'ua 'upa. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga rowase nanẽ 'gã 'upa nũ. Taity aparasiga 'gã erekou. Pinowa 'gã imowawaka 'gã muorypa.
¹⁰ A'eramũ 'gã wafukaita 'gã muorypa.
 —Ku'jywa 'ga 'ã Janeruwaretea.
 'Ga 'ã wapyk 'ũina 'wyriararete renawa 'arimũ.
 Karupa'mĩ 'jawewara 'ga retee ore katu'oka 'ũina.
 A'eramũ ore 'gã muorypa—
 'jau 'gã.

¹¹ A'e pype tekotee 'gã ajemogyau 'wyriararete renawa ywyrĩ imamana. Ywagipewat, eae'yi ma'e, 'wyr-ia'ri. Mĩmera 'gã ajemogyau iywyrĩ imamana. Jarejuwarete 'ga renawa rowase ajatyka ma'e 'gã je'ega renupawe iywyrĩwara 'gã juejue anuruka ywyu Jarejuwarete 'ga rowase. A'eramũ 'gã 'ga muorypa.
 —Janeruwarete 'ga 'ã orejararetea.
¹² A'jea futat ki Jarejuwarete 'ga etee simuoryp.
 'Ga te 'ã eteete ma'ea. 'Ga 'ã 'akwaap ma'ea.
 'Ga 'ã mama'e amut janee. A'eramũ jane 'jau 'ga upe:
 "Ene te 'ã eneresage oree", 'jau jane 'ga upe mama'e are.

'Ga 'ã ore'wyriararetea. 'Ga 'ã pãjẽrete.
 Namutat 'ga rekoi nakwaparimũ ete rũi—
 'jau 'gã, Jarejuwarete 'ga mome'wau.

¹³ Aipo re 'wyrĩ'ri 'ga amũ 'jau jee:
 —Awỹja te taity aparasiga rerekwara? Mõ awi ajee 'gã nuri?— 'jau 'ga jee.

¹⁴ —Tee nũ'ũ. Ene te 'ã erekwaap— 'jau je 'ga upe.
 A'eramũ 'ga 'jau jee nũ:
 —'Gã 'gã wereko tywerete agawewi. A'etea 'gã nopoiri Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. Ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe, ojepirejukaa. Sã'ã kũjã taity poeja. Nan tee 'gã jepirejukari otywer awi karupa'mĩ 'jawewara 'ga ry pyu. ¹⁵ Ma'eramũ 'ã 'gã nuwi Jarejuwarete 'ga rowase wapykawarete 'arimũ 'ga renamũ. Wojere'emamũ futat 'gã 'upa 'ga muorypa. A'eramũ 'wyriararete renawa 'arimũ wapyk ma'e 'ga 'gã a'gwau mama'e tywer awi. 'Ga 'gã wereko— 'jau 'ga jee. ¹⁶ —Karu-pa'mĩ 'jawewara 'ga ako 'wyriararete renawa pyri. A'eramũ nipo 'ga ojekau esage 'gã nee. Sã'ã wyra jara 'ga jejuka esagea weymaw are. Nan tee nipo 'ga jejuka esagei wemiayuwa 'gã nee. A'eramũ nipo ty'ara otywu'jawe'emamũ. Ni'yuweju'jawi 'gã. 'Ga 'gã weroo 'ywu'ywur ipe. Aipoa 'ya 'gã omogy namutamutat. Nitywi kwaraya 'gã nupe. Nipirakuwi 'gã peu— 'jau 'ga jee. —Janeruwarete 'ga nipo 'gã neaya amukag 'gã nea

awi. A'eramũ 'ga ajaa'wau'jape'ema peu— 'jau 'ga jee.

Imogawa maapawera mopojo'okawam

⁸ Aipo apo re karupa'mĩ 'jawewara 'ga imoga maapawera mopojo'oka jui. Aiporamũ 'arapiguua te futat ojeupa ywag ipe. Inãinãn etee te a'eramũ miamũ 'gã opika. ² A'eramũ je sete ywagipewara 'gã nesaka, Jarejuwarete 'ga rowasewara 'gã nesaka. A'eramũ 'ga amũ jumi'aranũũ monou 'gã nupe najuejue etee.

³ A'ere ajepēja ywagipewara 'ga jany kasiga rapya'wia rerua enafu'ama opo pe. Jany kasiga rapyawuua pyri 'ga enafu'ama. 'Wyriararete renawa rowase aipo jany kasiga rapyawuua reni. Jany kasiga rapya'wia ouru apopyrera. 'Ga amũ jany kasiga monou 'ga upe, kwaiwete. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã oporogytau 'upa 'ga upe au'jeteramũ. Sã'ã ae jany kasiga rapyamũ watasimora. A'eramũ 'ã ikasiga okwasi'wasi'wau 'oga pype. Ikasiga 'ã awau ojeupia Janeruwarete 'ga upe. Nan tee futat 'ga remiayuwa 'gã porogyta oi ojeupia 'ga upe. A'eramũ ene jany kasiga rapyau. A'eramũ ikasiga ojeupia ojopypeu awau 'gã porogyta are 'ga upe— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴ A'eramũ 'ga imonou jany kasiga rapyawuu 'arimũ iapyau. A'eramũ ikasiga awau ojeupia ojopypeu awau 'gã porogyta are 'ga upe. ⁵ A'eramũ ywagipewara 'ga tata pyyka iapyawuu 'ar awi. A'eramũ 'ga imonou imỹina iapyawuu'wi' pype. A'eramũ 'ga imonou imomoa ywy are. Aipo aporamũ tupã awau u'aa, owerapa tupã werawa 'jawe ee. Ywya oyyita nanẽ nũ.

Jumi'aranũũ

⁶ A'eramũ jumi'aranũũ rerekwara 'gã jumi'aranũũ pyyka erajemogyau eromaenuna tenunewara 'ga oma'e py rapesaka.

⁷ A'eramũ tenunewara 'ga oma'e pyau. Ipy pyrauwe ama'na 'ua u'aa tataa reewe. Wy reewe 'jau 'ua u'aa ywy are. A'eramũ ywy ape awau ukaita myterajeu'iu etee. 'Yp, juop, woryworywamũ. Mĩmera futat ukaitapap.

⁸ A'erauwe ajepēja 'ga jumi'aranũũ pyau nũ. Ipyrauwe je ywytyra 'jawewara ikajamũ resaka nũ. A'eramũ 'ga amũ ipyyka imonou imomoa 'yẽ'ẽ pype. ⁹ A'eramũ 'yẽ'ẽ ara awau ojemu'jaga wyramũ. Tyajeu'iu etee ojemu'jaga wyramũ, 'y ojemu'jaga wyramũ. Wyramũ ojemu'jag ma'e katywara 'gã opapapap wyra reewe futat. Yaruua we futat ateepawamũ. Wyra tesirũmera opapap. Nitywi'i futari ako ma'e amũ.

¹⁰ Aipo re ajepēja 'ga jumi'aranũũ pyau. Ipyrauwe jaytatauua mũ 'ua u'aa ywag awi. Yyga reny 'jawe 'ua u'aa. Aipoa jaytatauua u'aa 'ua 'yrete pype, 'ywu'ywura pype 'jau u'aa 'ua. A'e ry pyterimũ futat irowa kwasi'oi. Nitykuawi futari. Aipo jaytatauua rera irop ma'ea 'jau jupe. A'eramũ 'y moropa oje'jawe etee futat. Aipo 'y rykur ire itykuarera 'gã opapa kwaiwete.

¹² Aipo re ajepēja 'ga oma'ea jumi'aranũũ pyau. A'erauwe kwara renya oorareferamũ. Opyytunaiwuuramũ

etee. Jay reny, jaytata reny 'jau. Kwara jerewypyrauwe kwara owepa. Ai'iwe tāmējē opoa nū. Ypytunimū nanē nū. Ypyajeu'i jay reny owepa nū, jaytata reny 'jau. Awau ku'em enuneu weny jesagamū jaya nū, jaytata reewe futat weny jesagamū nū.

¹³ A'eramū je kwanū 'jawewara resaka iwewe eko-ramū. Ywatewate owewiau akou. A'eramū pe awi futat wafukaja mua:

—Muapyra 'gā ywagipewara 'gā nopyi we ju-mi'aranūūa. 'Gā ipy rauwe ywy pewara 'gā mama'e tywerete resaka. A'eramū muapyt wējēmī futat ma-ma'eay ijesakare'emawe nū. Aipoa te ia'wyre'eme-tea— 'jau kwanū 'jawewara wafukaja mua.

9 Aipo kwanū 'jawewara 'e re ajepēja 'ga ju-mi'aranūū pyi. A'eramū je jaytata 'jawewara 'ga resaka. Ywag awi 'ua u'aa ywy pe. A'eramū 'ga amū saawi monou 'ga upe. Aipoa saawia ywy kwawukuu rawopytymo'wokawa ma'ea. Ywy ywy pe te aipo ywy kwawukuu oi. ² A'eramū 'ga ywy kwawuku rawopytymawa mopoka jui. A'erauwe tatasiga 'ua ū'jāu jui. Tatasigawiūwiūna te 'ut ū'jāu 'ara moypytunaipa. A'eramū tatasiga kwara reny mowepa ywasiga 'jawe. ³ Tatasigawiūna rupi futat tukuruu 'jawewara 'ua ū'jāu. Tukuruu futat numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga te ifuaga monoi jupe, jawa'jyra 'jawe. ⁴ A'ere 'ga 'jau tukuruu 'jawewara upe:

—Pe'je pejewau kwe pe. Jeremimojewage'ema 'gā etee ki pekutuk— 'jau 'ga jupe. —'Ywa kasi pekutug ine, pemomaw ine. Juo'wia 'jau kasi pēē i'wau ne— 'jau 'ga jupe.

⁵ A'eramū awau Janeruwarete 'ga remimojewage'ema 'gā kutuka 'gā mayrūmū 'gā mogyau. Sā'ā jawa'jyra raya. Nan tee tukuruu 'jawewara 'gā mayrūmū 'gā mogyau. A'ere 'gā nopawi futari ay upe. Sīku jaya moka'jama 'gā mayrūmū 'gā mogyau. ⁶ Ay upe 'gā manūweramū ajemogyau numiamū. A'ere 'gā namanū'aweri.

⁷ Aipoa tukuruu 'jawewara kawaruu 'jawe. Sā'ā kawaruu jara 'gā maruowajaaw ipe oo enune itajuaity pyu kawaruu roowa. Nan tee aipo tukuruu 'jawewara. A'ere aipoa tukuruu 'jawewara 'wyrriara akagyrū rerekoi. Ouru apopyrera aipoa akagyrūa. Tukuruu reakwara aereakwara 'jawe. ⁸ I'awa kūjā 'awa 'jawe. Āja 'miara rāja 'jawe. ⁹ Itajuaity rerekou opasi'a are. Owewiau. 'Ywa'yata 'jawe futat opyamuramū owewiau. Sā'ā kawaruu 'ywa'yata renujāna maruowajaaw ipe. Nan ipyamua. ¹⁰ Jawa'jyra raja 'jawe waja. Ipopiawa wai are futat. Aipoa opopiawa pyu ae mayrūmū, Ku'jywa 'ga remimojewage'ema 'gā mayrūmū. Sīku jay magwapa 'gā mayrūmū 'gā mogyau. ¹¹ Tukuruu 'jawewara 'wyrriara ywy kwawukuu pypewara 'wyrriara nanē futat nū. Judeu 'gā je'eg imū era Apatō. Grego 'gā je'eg imū era Aporiāu 'jau. Aeje'eg imū era mama'e mateepaara 'jau.

¹² Aiporamū futat mama'eaya ojesaukaa 'gā nupe, kwanū 'jawewara 'eawer imū etee. A'ere mukūja nojesaukari we.

¹³ Aipoa re ajepēja 'ga ojumi'aranūū pyau nū. A'erauwe 'ga amū 'jau 'ga upe:

—Ere ewau epytuna 'gā faaro'woka. Peu futat irūpāwē 'gā nuwi ajekupyfaa Eufrates 'yrete pyri— 'jau 'ga 'ga upe, jumi'aranūū rerekwara 'ga upe.

Aipoa oje'eg ma'e 'ga u'ama jany kasiga rapyawa rapefā me. Aipoa ouru apopyrera te. A'ea 'upa Janeruwarete 'ga rowase.

¹⁵ A'eramū 'ga awau 'gā kupyfaaro'woka. Owaēma irūpāwē ikupyfaripyra 'gā paruapisawa upe. A'eramū Ku'jywa 'ga 'gā kupyfaaro'wogukaa ywy pewara 'gā apisawamū. Akupyfaaro'wog ire irūpāwē 'gā 'jau ajaupe:

—Soo ywy pewara 'gā apisau 'gā pytuna jo'roka'i etee 'jau— 'jau 'gā ajaupe.

¹⁶ A'erauwe je kawaruu resaka, jefaruu 'gā je esaka kawaruu 'arimū 'gā nekoa. Kwaiwete 'gā. Tusētu mijōis 'gā pytuna. A'eramū je 'gā pyamu renupa. Jefaruu 'gā naitya itajuaitya etee te. 'Gā wereko opasi'a 'arimū. 'Gā amū ma'ea opiragayayramū. 'Gā amū ma'ea wowyayramū, safira 'jawa 'jawe. 'Gā amū ma'ea ojukyryayramū, aipoa ēsōfyria 'jawa 'jawe. Kawaruu akaga 'miara akaga 'jawe. Ijuru awi tataa 'ua ū'jāu. Tata sig, itatata. Mīmera 'ua ū'jāu ijuru rupi. ¹⁸ Kwaiwete ywy pewara 'gā opapa kawaruu juru rupi 'ut ma'e pyu.

¹⁹ A'eramū kawaruu 'gā apisau kwaiwete ojuru awi 'ut ma'e pyu. Owaja pyu nanē 'gā apisau nū. Kawaruu raja moja akaga 'jawe. A'eramū 'gā kutuka owaja pyu 'gā apisau.

²⁰ Aipoa iapisipyrrera 'gā opytunera 'gā nesaka agawewi. A'etea 'gā nopoiri futari otywer awi. Ni'arasi-gi 'gā ajemogyau otywer are. A'eramū 'gā mama'eukwaawa etee imuorypa ajemogyau. Maira'me a'agawa nanē nū 'gā imuorypa nū. Ouru, prōsi, prata, ita tee, 'yp. Mīmera 'gā iapou omairamū. A'ea te 'gā imuorypa ajemogyau. Aipoa 'gā maira nuesaga'uweri amū. Nuataa'uweri ajemogyau. Nuenuwi agawewi mama'ea. A'etea 'gā amuoryp ekoete ajemogyau. ²¹ Nopoiri futari 'gā mama'e tywera apo awi. Nopoiri futari 'gā aparupisi awi. Nopoiri 'gā ajuee opājāgaiw awi ajemogyau. Nopoiri 'gā wemirekoe'em are oko awi, omene'em are oko awi. Mīmer awi 'gā nopoiri. Amunarū awi nanē opoire'ema nū. Kwaiwete agawewi 'gā 'gā apisi resagi. A'etea 'gā nopoiri futari mama'e tywera apo awi.

Ka'ara'nī'ā

10 A'eramū je ywagipewara 'ga amū resaka nū. Ifuakat te aipo 'ga. Ywasiga pype 'ga 'ua ojyapa. 'Ga aka'garimū je'ywa mū 'upa. 'Ga reakwara wenyramū kwara 'jawe futat. 'Ga retymakaga tupaa'mywa 'jawe. 'Ga retymakaga ojopy'wau werekoramū. Sā'ā 'yw ypiwera kaja tena. Nan futat 'ga retymakaga. ² Opo pe 'ga ka'ara'nī'ā jepypeka rerekou enafu'ama. Ojakwatawa katywarā 'ga opy monou 'yē'ē pype imojyapa. Ojau katywarā 'ga opy nuga ywy 'arimū. ³ A'eramū 'ga waemamū u'ama. 'Miara 'jawe 'ga waemamū. 'Ga rae-mauwe, tupā afuramū 'ga upe, sete tupā afuramū. ⁴ Ifurauwe je 'jau tejeupe: "Akwasiat pa je ka'aran are

kwy", 'jau je tejeupe numiamũ. A'ere 'ga amũ oje'ega muri ywag awi jee:

—Erekwasiat kasi ee ne. Eremome'u kasi ne— 'jau 'ga jee.

⁵ A'erauwe 'yě'ě pype opyrug ma'e 'ga opo mowya, ojakwatawa katywara. ⁶ A'eramũ 'ga oje'ega Ku'jywa 'ga remianuwamũ. Ku'jywa 'ga Okoeteete ma'ea. 'Ga te 'ã mama'ea wapo etee rakue. Ywak, ywy, 'yě'ě. Mĩmera 'ga 'ã iapou ipypewara reewe rakue. A'eramũ 'ga remianuwamũ ywagipewara 'ga 'jau:

⁷ —Ymã te Ku'jywa 'ga 'i oje'ega mome'wara 'gã nupe rakue: "Jeremifutara 'ara rupi mama'ea jeapoi, je'eawer imũ etee", 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe rakue. 'Ga je'ega renupara 'gã weapyoe'emamũ ee rakue. Nomo-jeapoukara'nei Ku'jywa 'ga. A'ere, 'awamũ maapawa 'ga jumi'aranũ pyramũ mama'ea jeypyruigi Janeruwarete 'ga 'eawer imũ— 'jau 'ga jee.

⁸ A'erauwe ywag awi oje'eg ma'e 'ga oje'egu'japa jee nũ:

—Ere ewau ka'ara'nĩĩ pypeka rekyita ywagipewara 'ga po awi— 'jau 'ga jee.

⁹ A'eramũ je tewau 'ga pyri:

—Ka'ara'nĩĩ emut jee— 'jau je 'ga upe.

A'eramũ 'ga imua jee.

—Kweramũ— 'jau 'ga jee. —Ere ipyyka i'wau. Enejuru pe akou nipo ã'ẽnamũ futat, eira 'jawe. A'ere nipo omokon ire, irowamũ ene upe— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'eramũ je ka'ara'nĩĩ pyyka 'ga po awi. Ipyykawe je i'wau. Jejuru pe akou wẽ'ẽnamũ eira 'jawe futat. A'ere je omokon ire je mopy'amukai etee. ¹¹ A'erauwe Janeruwarete 'ga 'jau jee:

—Jeje'ega emome'uu'jap 'gã nupe. Ywy pewar are je je'egi. 'Gã 'wyriar are nanẽ je je'egi nũ. Aipoa emome'uu'jap 'gã nupe— 'jau 'ga jee.

Mukũja 'ga je'ega mome'wara 'gã

11 A'ere 'ga amũ mama'e ra'agawyawa mua jee. Ywyrã 'jawe aipoa. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau jee:

—Ekwap jemogytaawa ra'agawyau. Jany kasiga rapyawa nanẽ ki ia'agawyau nũ. Je muorypara 'gã emojopyrũ, 'gã pytuna kwaapa— 'jau 'ga jee. ² —Jemogytaawa osoma te kasi ajee erea'agawy ne. Jemogytaawa osoma je rerowiare'ema 'gã ma'ea futat. Kwarẽtai tois je rerowiare'ema 'gã jemogyi peu jay magwapa, je'wyrarete pe futat, imote'aa— 'jau 'ga jee. †

A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau jee nũ:

³ —Teje'ega mome'wara 'gã, mukũja 'gã tomono kwe pe teje'ega mome'waukaa 'gã nupe 'jau. Saku tywera etee 'gã tuereko waityramũ u'arasiga resaukaawamũ 'jau. Ku'jywa 'ga rerowiare'ema 'gã tywer are mukũja 'gã 'arasigamũ akou. Kwarẽtai tois jaya magwapa 'gã awau akou jeje'ega mome'wau— 'jau 'ga jee.

⁴ Aipo 'gã, 'ga je'ega mome'wara 'gã, oriweira 'ywa 'jawe. Tatarana renawa 'jawe 'gã nanẽ nũ. Ywy jara 'ga

† *Jerusarega upe 'gã 'jau Ku'jywa 'ga 'wyraretea 'jau. Peu futat judeu 'gã awau 'ga muorypa rakue. A'eramũ Ku'jywa 'ga 'jau jupe, Je'wyraretea, 'jau 'ga jupe.*

rowase 'gã 'ami. Tatarana reny 'jawe 'gã mama'e resaukaa ajaupe. ⁵ Kwaiwete 'gã 'jau:

—Sireko tywet 'gã 'jau— 'jau 'ga ajaupe.

A'ere 'gã juru awi tata ruri wereko tywera 'gã apisau. ⁶ Jarejuwarete 'ga pãjẽa 'gã wereko. A'eramũ amunipo 'ã 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'u pype ifutar ire amana mogyrakare'ema. 'Y mu'jaga amunipo 'ã wyramũ. Mama'e tyweramũ mojeapoukaru'jau'japa, amunipo 'ã 'gã ywy pewara 'gã nereko tyweru'jau'japa.

⁷ Ku'jywa 'ga je'ega mome'upaw ire nipo ja'waraiwa ruri. Ywy kwawukuu awi nipo ũ'jãu 'gã nowajaa 'gã apisau. ⁸ A'eramũ nipo 'gã neumera 'upa 'gã 'wyrarete rukawõ'õ me. Ymã te peuwara 'gã mukũja 'gã jararete 'ga pokutugi 'ga monou 'ga mu'ama 'ypepywar are rakue. Aipoa oje'wyrarete pewara 'gã nupe 'gã 'jau: "Mama'e tywera 'gã wapo Sodom ipewara 'gã 'jawe. Egitu ywy pewara 'gã 'jawe 'gã 'gã nereko tyweri", 'jau 'gã aipo 'wyrarete pewara upe. Aipo 'gã 'wyrarete pe Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã jukau.

⁹ Imuapyra 'ara rupi 'gã amã'jãu 'gã neumer are.

Tapy'jya 'wyrarete tesirũmer awi tee 'gã nuri. Ka'a tesirũmer ipewara 'gã nanẽ 'ua ojopypepypeu nũ. Tesirũmerete 'gã 'ua amã'jãu 'gã nee.

—Peroo kasi inuga ita kwar ipe ne— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁰ A'eramũ ywy pewara 'gã worywamũ 'gã neumer are. Oporoywera 'gã imonou ajaupe 'gã neumer are aku'iramũ.

—Jane rereko tywerete ako 'gã ai'i. A'ere 'ã 'gã manũ. 'Gã manũa esage janee— 'jau 'gã ajaupe.

¹¹ A'ere muapyt 'gã ser ire Janeruwarete 'ga 'gã moferapa opytuu nũ. A'eramũ 'gã afu'ama. 'Gã fu'amauwe 'gã fu'ama resakara 'gã okyjau kwaiwete 'gã nui. ¹² A'erauwe 'ga amũ oje'ega mua ywag awi oferap ma'e 'gã nupe:

—Pe'je pejejua pejejeupia— 'jau 'ga oje'ega mua 'gã nupe, imoferawipywera 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau ojeupia ywasiga rupi. Ojee iporomutare'ema 'gã neape 'gã awau ojeupia 'gã nui. ¹³ 'Gã jeupirauwe ywya oyyita kwaiwete. A'eramũ kwaiwete 'oga u'aa.

Kwaiwete 'gã amanũmũ. Sete miu 'gã amanũmũ.

A'ere sesẽta miu 'gã namanũ. A'eramũ 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã pãjẽrete— 'jau 'gã 'ga upe, 'gã kyjea 'gã nerekou.

¹⁴ Poromũ futat mama'eaya irũa ojesaukaa, kwanũ 'jawewara 'eawer imũ. A'ere nipo imuapyra niporomukui futari ojesaukaa nũ.

Jumi'aranũ maapawet

¹⁵ Aipo re ywagipewara maapawa 'ga jumi'aranũ pyau nũ. A'erauwe je ywagipewara 'gã je'ega renupa. Wafukajayau oje'ega mua:

—Janeruwarete 'ga 'ã 'ũina ywy pewara 'gã 'wyrarareteramũ. Wemimonofera 'ga nanẽ imogou 'wyraramũ ojepyri nũ. Nitywi futari 'gã je'ega renupare'ema 'ga amũ. Ywy pewara 'gã juejue futat 'gã

je'ega renupa. Ateepawe'emamũ futat 'gã 'ũina 'wyrirareteramũ— 'jau 'gã wafukaita.

¹⁶ A'erauwe 'wyriria'ri 'gã wapyka wenupy'au wããpyramũ Ku'jywa 'ga rowase, 'ga muorypawamũ. Wĩti kwaturu 'gã, 'wyriria'ria renawa 'arimũ wapyk ma'e 'gã ajemogyau wããpyramũ 'ga muorypa.

¹⁷ "Ene 'ã pãjēretea, Kiapi'ni.

Ene 'ã Okoeteete ma'ea. Nitywi 'ga amũ ene 'jawe. 'Awamũ 'ã ene 'wyrirareteramũ e'ýja ypyruga oree. A'eramũ ore ene muorypa ee.

¹⁸ 'Awamũ iwaēmi ene rerowiare'ema 'gã nereko tyweawa upe.

'Awamũ futat 'gã nee emara'nea ereesaukat 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ajemogyau amara'neramũ ene ree.

Amanũ ma'efera 'gã nanē ene imoferapa imua ejewase.

Ejemiyauwa 'gã juejue nipo ene erua imogyau ejepyri.

'Ene 'ã jeje'ega renupara. Aipoa esage jee.

A'eramũ ene ejua 'au je pyri', 'jau nipo ene 'gã nupe.

Eje'ega mome'warera 'gã nupe, emuoryparera 'gã nupe.

Eje'ega renupare'ema 'gã nipo ene imonou muku ejewi.

Wereko tywera ojere'ema pype nipo 'gã awau a'eramũ futat.

'Pēē 'ã jeje'ega nepeanuwi. A'eramũ pēē pejewau muku je wi', 'jau nipo ene 'gã nupe", 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁹ A'e pype Janeruwarete 'ga mogyaawa rokware ojeawopytymo'woka, ywaga pype 'ũi ma'ea rokware ojeawopytymo'woka. A'eramũ futat Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ita kwasiara ryrũa ojesaka. 'Okwara jeawopytymo'wogauwe tupã u'aa, aman aunuga, amana werawa, ywy moyyita, ama'na ototoka nanē kwaiwete nũ. Mĩmera ojeapou 'okwara ijeawopytymo'wogamũ 'gã nupe.

Kũjã ēē tejuuranũu retee

12 A'eramũ je temopiryyitawa mũ resaka. Kũjã ēē mũ ojesaukaa jee ywag ipe. Kũjãeteete ēē te. Ēē resakawe je teporesagamũ ēē ree te'ýina. Ēēreteyrũa kwara futat. Wapyka ēē 'ũina. Opya ēē imonou jay 'arimũ inuga. Jaytataa mamana enũina wakag are, akãmaawa 'jawe. Tusi jaytata renũina waka'garimũ. ² Wa'yrayramũ ēē 'ũina. A'eramũ ēē 'ũina wa'yray upe waemamũ.

³ A'erauwe mama'e mũ ojesaukaa ywag ipe jee nũ. Tejuuranũua ojesaukaa jee. Piragũũ ma'ea. A'eramũ je teporesagamũ ee. Kwaiwete iakaga. Sete tee iakaga. 'Wyririara akagyri'ĩĩ mogyau wakag are, najuejue etee. Teis asĩa. ⁴ Owaja pyu jaytataa pe'au ywag awi. Jaytata myterajeu'i etee ipe'apap owaja pyu. Ywy pe imonou imomopoa. A'eramũ awau 'upa kũjã ēē rowase. Ēē ra'yra 'ar are omaenuna 'upa. "I'arauwe ta'u ēē ra'yra 'jau kwy", 'jau tejuuranũua 'upa ojeupe. ⁵ A'ere ēē ra'yra 'ari ēē wi. Anure nipo ēē ra'yra 'ga 'ũina 'wyriraramũ ywy pewara 'gã nupe. A'eramũ ywy pewara 'gã

juejue 'ga je'ega renupa. Oje'ega renupare'ema 'gã nipo 'ga erekou tyweaete. A'eramũ aipo ēē ra'yra 'ga 'arauwe 'ga amũ ēē ra'yra 'ga pyyka erawau Jarejuwarete 'ga upe, 'wyrirarete renawa 'arimũ 'ga renamũ. ⁶ A'eramũ kũjã ēē awau ujãna oka'jama jui. Amunawe'em ipe ēē awau ojeupe Jarejuwarete 'ga reminuger ipe. Peu futat 'gã ojejukau ēē ree, kwarētai tois jay magwapa.

⁷ A'eramũ ywagipewara 'gã tejuuranũu rowajaa. Migeu 'ga ywagipewara 'gã 'wyririara. A'eramũ Migeu 'ga wemiayuwa 'gã nerawau tejuuranũu rowajaa, emiayuwa reewe. Ywag ipe futat 'gã juowajari. ⁸ A'eramũ Migeu 'ga wemiayuwa 'gã netee tejuuranũu fuakara apyraapa emiayuwa reewe. A'eramũ Janeruwarete 'ga tejuuranũu mũ'jãukaa ywag awi, emiayuwa reewe. Nopytaa'uweri ywag ipe. Ymã te tejuuranũu jesaukari mojamũ rakue. Aipo mama'eukwaawa 'wyririara futat. Eraretea Satanasi. A'ea ae moryteeara futat. Ywy pe Migeu 'ga imonou imũ'jãu ywag awi.

—Pejewyt kasi ne— 'jau 'ga jupe.

¹⁰ A'erauwe 'ga amũ oje'ega mua ywag awi:

—Uēm futat tejuuranũu ywag awi. Wojere'emamũ janerewirera 'jawewara kwaukaa akou Janeruwarete 'ga upe rai'i. A'ere 'awamũ Janeruwarete 'ga imonoi imuēma ywag awi. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã katu'okapap mama'e tywer awi. Opãjēa resaukaa janee. A'eramũ 'ga 'ã ajemogou 'wyrirareteramũ wemimonofera 'ga reewe janee. 'Ga 'ã werowiaara 'gã kwaukaara muēmukaa ywag awi. Janerewirera 'jawewara 'gã kwau Janeruwarete 'ga upe akou. Wojere'emamũ 'gã kwau Janeruwarete 'ga upe. A'ere 'awamũ Janeruwarete 'ga imuēmukari ywag awi— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi.

¹¹ —Janerewirera 'gã okyjawe'em amanũ awi. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerowiar awi opoire'ema. "Karupa'mĩ 'jawewara 'ga owya weko'wogukat janetywera moiawamũ jane wi" 'e renupawe 'gã erowiaa ajemogyau. A'eramũ 'gã nanē mama'eukwaawa 'wyririara pãjē mateepapa nũ. ¹² A'eramũ ywaga aku'iramũ, ywagipewara 'gã neewe. Janeruwarete 'ga mama'eukwaawa 'wyririara amuēmukat ywag awi. A'eramũ ki pēē pejeku'iramũ ee. A'ere ywy poria'y'iramũ, 'yē'ē reewe. Jupe mama'eukwaawa 'wyririara oi ojypa. Amara'neramũ akou. "Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga je monoi tata pe" 'e kwaapa akou numiamũ. "A'eramũ je inãinãn etee te je ae rereko tyweri" 'e kwaapa akou.

¹³ Ywag awi ojypa ypy we tejuuranũua kũjã ēē rerekou tyweaete, ta'y'ra ma'efera ēē rerekou tyweaete. "Areko tywet pa je ēē kwy", 'jau ojeupe numiamũ.

¹⁴ A'eramũ Janeruwarete 'ga kwanũũ jywafera monou ēē upe, amunawe'em ipe ēē wewiawamũ, ēē ree jekukaaw ipe. "Peu futat nipo wã je a'gui tejuuranũu awi re'ã", 'jau ēē ojeupe. Kwarētai tois jay magwapa ēē opytau peu akou. ¹⁵ A'eramũ tejuuranũua 'y mua imuna ojuru awi. "Taupit ēē 'y pyu 'jau kwy", 'jau ojeupe numiamũ. 'Yrete 'jawe imua imuna ojuru awi ēē rupiawamũ numiamũ. ¹⁶ A'ere Janeruwarete 'ga ēē poari. A'eramũ Janeruwarete 'ga ywy mowoka tejuuranũu ju-

ru awi 'ut ma'efera upe. A'eramũ 'ya awau ojejagamap iwoga rupi etee ãẽ wi. ¹⁷ A'eramũ tejuuranũũa amara'neramũ akou kũjã ãẽ ree. A'eramũ awau ãẽ pytuna 'gã nowajaa. ãẽ pytuna 'gã Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gã, Jejui Kristu 'ga je'ega rerowiaara 'gã nanẽ nũ. A'eramũ 'gã nowajaa awau. A'eramũ tejuuranũũa awau opytau u'ama 'yisiga pype.

Mukũja ja'waraiip

13 A'ere je ja'waraiwa resaka nũ. 'Yẽ'ẽ awi iẽma resaka. Sete iakaga. Teis asĩa. 'Wyriara akagyru'ĩĩ erekou asĩ are, najuejue etee. Teis 'wyriara akagyru'ĩĩa. Iakaga jewaga Janeruwarete 'ga kurawa rerekou wakag are. ² Ja'wapinima 'jawe aipo ja'waraiwa. Ipya ursu 'jawa py 'jawe futat. Leãõ 'jawe ijurua. A'ere tejuuranũũa imogoi 'wyriaramũ ojepyri. Opãjẽ mua jupe. A'eramũ wyy pewara 'gã najuejue etee ije'ega renupa. ³ Aipo ja'waraiwa akaga mũ waiwamũ. A'eramũ amanũmũ werewi jupe. A'ere ikã'ẽi jui nũ. A'eramũ wapikutukawera porera etee erekou. A'eramũ wyy pewara 'gã juejue amã'jãu iporer are.

—Kuu. Namanũi jupe ra'e nũ— 'jau 'gã ja'waraiwa apikutukawera porera resag ire.

A'eramũ 'gã ja'waraiwa rerowiaa ije'ega renupa.

⁴ Tejuuranũũa ja'waraiwa mogou ajuru irũnamũ. A'eramũ wyy pewara 'gã juejue tejuuranũũ muorypa nanẽ nũ. Ja'waraiwa nanẽ 'gã imuorypa nũ.

—Nitywi 'gã amũ ja'waraiwa 'jawe, ipãjẽ apyraapa— 'jau 'gã ajaupe. —Nitywi futari iowajara 'ga amũ. Nitywi futari imomapara 'gã amũ— 'jau 'gã amũ ajaupe.

⁵ Janeruwarete 'ga ojekurawukaa ja'waraiwa upe. Kwarẽtai tois jaya magwapa imỹjukaa 'wyriaramũ wyy pewara 'gã nupe.

A'eramũ ja'waraiwa oje'ega:

—Je pãjẽrete. Je Pẽnuwarete 'ga aapyraap— 'jau futatee 'ũina, ojerowiaa ojee.

A'ere o'meramũ te 'i.

⁶ A'eramũ Janeruwarete 'ga kurapa 'ũina. Mama'e tywera 'jau 'ũina 'ga kurapa. Mama'e tywera te 'jau 'ũina Jarejuwarete 'ga rupawa upe. Ywag ipe ako ma'e 'gã nupe juejue nanẽ 'jau 'ũina nũ. Mĩmera upe mama'e tywera 'jau 'ũina. ⁷ Ku'jywa 'ga wemiayua 'gã nereko tywerukaa ja'waraiwa upe. A'eramũ 'gã nowajaa, 'gã nerekou tyweaete okwapa 'gã arimũ. A'eramũ wyy pewara 'gã nupe juejue ja'waraiwa 'ũina 'wyriaramũ.

Tapy'ỹja 'wyrarete tesirũmer ipewat, ka'a tesirũmer ipewat. Mĩmera 'gã nupe ja'waraiwa 'ũina 'wyriaramũ. ⁸ Wyy pewara 'gã ja'waraiwa muorypa. A'ere 'gã amũ namuorywi ja'waraiwa. Wyy apoe'ẽwe Ku'jywa 'ga 'gã amũ nera kwasiaa ka'aran are rakue, karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'aran are rakue. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga ojekukaukaa werowiare'ema 'gã nupe ikue. A'eramũ 'ga werowiaara 'gã mogyau ojepyri nakwaparimũ ete rũi. Aipo 'gã nera ojekwasiaa 'ga ka'aran are rakue. A'eramũ aipo 'gã ja'waraiwa muorype'ema. 'Ga ka'aran are ijekwasiare'ema 'gã etee ja'waraiwa amuoryp.

⁹ Mama'ea tomome'u pẽ nupe 'jau. Ee iporokwaawiwet ma'eramũ pẽẽ pejeapyakau ee. ¹⁰ Ifariipyrama 'gã

nipo oje'ega futat. Jyuu pyu iapisipyrama 'gã nipo 'gã iapisau futat jyuu pyu. A'eramũ Janeruwarete 'ga remiayua 'gã 'ga ree etee ojemogyppyka ajemogyau. 'Gã 'gã nerekou tyweaete agawewi. A'etea 'gã 'ga ree etee futat ojemogyppyk.

¹¹ Poje je ja'waraiwa mũ resaka nũ. Wyy awi 'ua uẽma. Mukũja wasĩ rerekou, karupa'mĩ rasĩ 'jawe futat. Ije'ega wapefuramũ tejuuranũũ je'ega 'jawe. ¹² A'eramũ 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera imogou opoirũnamũ. A'eramũ 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera reape wyy awi 'ut ma'efera 'ũina 'wyriaramũ wyy pewara 'gã nupe. A'eramũ wyy awi 'ut ma'ea 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'e muorywukaa wyy pewara 'gã nupe najuejue etee. "'Yẽ'ẽ awi 'ut ma'ea amanũ werewi. A'ere iferawi etee nũ. A'eramũ pẽẽ imuorypa najuejue etee", 'jau wyy awi 'ut ma'efera 'gã nupe. ¹³ A'eramũ wyy awi 'ut ma'efera aeremiapoe'ema apou. Tataa miamũ imua etyka ywag awi wyy pe. Wyy pewara 'gã neape futat imurukaa. ¹⁴ Wemiapofera apou 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera reape. A'eramũ wyy pewara 'gã moryteeu. Wemiapofer are 'gã moryteeu 'gã mogyau.

—Pe'je ita apou 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera ra'agawamũ. Jyuu pyu ijukau werewi. A'ere iferawi. A'eramũ pẽẽ ia'agawa apou ipojeupawamũ— 'jau wyy pewara 'gã nupe.

¹⁵ Ia'agawa apopawauwe Ku'jywa 'ga imogoukaa wyy awi 'ut ma'efera upe. Opytu mujãna ia'agawa rupi. A'eramũ ojeptyuekyita oje'ega. A'eramũ omuorypare'ema 'gã apisau. ¹⁶ "Wyy pewara 'gã juejue 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera remiayua. Tomojewak 'gã 'jau kwy", 'jau wyy awi 'ut ma'efera ojeupe. A'eramũ 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera rera kwasiarukaa wyy pewara 'gã po are, 'gã jakwatawa katywar are ikwasiarukaa. 'Gã neapykag are 'jau era kwasiarukaa. Ikaraemã kwai ma'e 'gã nee, ikaraemãe'ema 'gã nee, kũima'eeteete 'gã nee, akotee ma'e 'gã nee. Mĩmera 'gã nee era kwasiarukaa. Era kwasiare'ema numeru etee inuga 'gã nee. Ijewage'ema 'gã namuri mama'ea. Nome'ega'uweri mama'ea 'jau.

¹⁸ Pe'je pejejea'aramũ aipo are. Ee pejejea'aramũ nipo numeru are pẽneapyo. 'Yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera numerua aema'ea futat, 666.

Jarejuwarete 'ga upe 'gã maraka'ag

14 Aipo resag ire je temã'jãu ee nũ. Poje karupa'mĩ 'jawewara 'ga u'ama wyytyra apyte'rarimũ, Siãõ 'jawa apyte'rarimũ. 'Ga pyri kwaiwete 'gã ajemogyau. Sẽtu kwarẽtai kwaturu miu 'gã ajemogyau Siãõ 'jawa apyte'rarimũ 'ga pyri. Karupa'mĩ 'jawewara rera ojekwasiaa 'gã neapykag are rakue, 'ga ruwa 'ga rera nanẽ ojekwasiaa ee rakue nũ. ² A'erauwe je 'ga amũ je'ega renupa nũ. Ywag awi 'ga oje'ega mua jee. Sã'ã ytuu pyamua. Nan 'ga oje'ega mua jee. Tupã 'jawe 'ga imua jee. A'ere esageramũ futat 'ga je'ega. Maraka 'jawe futat, harpa 'jawa 'jawe futat esageramũ. ³ A'eramũ 'ga rera rerekwara 'gã amaraka'aga 'upa 'ga upe. 'Wyriararete renawa rowase 'gã 'upa maraka yau ra'aga. Irũpãwẽ eae'yi ma'e, 'wyria'ri. Mĩmera 'gã nowase sẽtu kwarẽtai kwaturu miu 'gã nuwi amaraka'aga 'ga upe.

Jarejuwarete 'ga remikatu'ogera 'gã etee te amara-ka'aga 'upa 'ga upe. Jejui 'ga 'ã owy weko'wogukat 'gã tywera mepyawamũ rakue, 'gã mogyau wemi-ayuwamũ rakue. Aipo are 'gã amaraka'aga 'upa. Okatu'okawer are 'gã 'ga muorypa. A'eramũ ikatu'ogipyrrera 'gã etee te ojemu'jau ee, aipo maraka ra'aga 'ga upe.

⁴ Aipoa maraka ra'agara 'gã nuapoi futari mama'e tywera. Namuorywi 'gã maira'me a'agawa. Jarejuwarete 'ga etee te 'gã amuoryp. Nokoi futari 'gã wemirekoe'em are 'jau. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga je'ega 'gã wenup katu katu ajemogyau. Ojemujat 'gã 'ga ree. Janeruwarete 'ga 'gã mũ'jãu mama'e tywera apoara 'gã nui rakue.

—Tamogy 'gã tejemiayuwamũ 'jau, karupa'mĩ 'jawewara 'ga remiayuwamũ 'jau kwy— 'jau Janeruwarete 'ga 'gã mũ'jãu ojee rakue.

⁵ Gã ni'mei futari. Nuapoi futari 'gã mama'e tywera.

Muapyra ywagipewara 'gã

⁶ Poje je ywagipewara 'ga amũ resaka. Ywate katu 'ga owewiau akou. Morogyta esage mome'wau 'ga awau. Aipoa morogyta esagea nateepawi futari. Ywy pewara 'gã nupe 'ga oi imome'wau 'gã moymoyka. Tapy'ÿja 'wyrarete tesirũmer ipewat, ka'a tesirũmer ipewat. Mĩmera 'gã nupe 'ga awau imome'wau. ⁷ A'eramũ 'ga wafukaita oje'ega mua ywy pewara 'gã nupe:

—Pejejuwarete 'ga ki pepojeup. Ene te 'ã eneresage oree ekou, pe'je ki 'ga upe. 'Awamũ iwaẽmi wemi-ayuwamũ 'gã nui ae mojo'okawa upe. 'Awamũ futat 'ga oje'ega renupare'ema 'gã mojo'ogi oje'ega renupara 'gã nui. "Nepeenuwi futari jeje'ega. A'eramũ pẽẽ pejejore'ema je pyri. Tata pe pekwap", e'i 'ga 'awamũ futat oje'ega renupare'emamũ 'gã nupe. Oje'ega renuparera 'gã nupe etee te 'ga 'i: Pe'je pejejua pejemogyau je pyri. Jeje'ega peenup katu katu. Mama'e apoarera 'ga etee te 'ã pemuoryp. 'Ga te 'ã ywaga wapo rakue. Ywy, 'yẽ'ẽ, 'ywu'ywut. Mĩmera 'ga 'ã iapou rakue. A'eramũ 'ã pẽẽ 'ga etee imuorypa— 'jau 'ga wafukaita ywy pewara 'gã nupe.

⁸ A'ere ajepeja ywagipewara awau owewiau 'ga rewiri nũ. Aipo 'ga 'jau:

—Gã 'wyraretea nipo 'gã wetyk futat, Papironi 'jawa. Aipoa amunaw ipewara 'gã oporomotyweriweramũ ajuee. "Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri", 'jau 'gã ajaupe. Sã'ã kawĩajaiwa 'wara 'gã juenũja kawĩajaiwa 'uukara ajaupe. Nan futat aipo amunaw ipewara 'gã. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã 'wyrarete mateepapa 'gã neewe futat— 'jau 'ga owewiau awau oje'ega.

⁹ Poje ajepeja ywagipewara 'ga awau 'gã newiri wafukaita nũ:

—'Yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera muoryparera 'gã, ia'agawera muoryparera 'gã neewe ojemote'aa Ku'jywa 'ga upe. 'Yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera rera 'ga okwasiarukat ojee. Opo are ikwasiarukare'ema weapykag are ikwasiarukaa. Weapykag are ikwasiarukare'ema opo are ikwasiarukaa. Aipo 'gã ite'at futat Ku'jywa 'ga upe. A'er-

amũ Ku'jywa 'ga amara'neramũ 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã monou 'gã nereko tyweawa tata pype, itatata pype, ẽsõfyri 'jawa pype. Aipo ẽsõfyri 'jawa jutayyga 'jawe. Nowewi futari aipoa tata. Ateepawe'emamũ futat ae wi. A'eramũ 'ga 'gã monou peu futat 'gã nereko tyweawa pype. Ywagipewara 'gã nowase nipo 'gã mayrũmũ. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga rowase nanẽ nipo 'gã mayrũmũ nũ. ¹¹ Tatasiga awau nipo au'jeteramũ futat ojeupia. Nowewi'i futari. Wojere'emamũ futat 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera muoryparera 'gã mayrũ 'gã nerekou. Era rerekwara 'gã nanẽ 'gã mayrũmũ ojere'ema futat— 'jau ywagipewara 'ga awau wafukaita 'gã nupe.

¹² A'eramũ ki pẽẽ Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ 'ga je'ega renupa katu katu. Jejui 'ga nanẽ erowiaa nũ.

¹³ A'ere je 'ga amũ je'ega renuwi. Ywag awi 'ga oje'ega muri jee.

—Jeje'ega ekwasiat ekou ka'aran are— 'jau 'ga jee. —Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gã amũ nipo oje-jukukat 'ga rerowiare'ema 'gã nupe. Nopoiri futari 'gã 'ga rerowiar awi. A'eramũ 'ga rerowiare'ema 'gã 'gã apisau futat. A'ere aipo 'gã nekõẽãjamũ ajemogyau— 'jau 'ga jee. —A'ea ekwasiat ka'aran are— 'jau 'ga jee.

A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau jee: —A'jea futat aipoa. Oporowyky te 'gã 'ã ajemogyau Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'awamũ 'gã pytu'ui oporowyky awi. Anure nipo Ku'jywa 'ga 'gã mepyi ojeupe 'gã porowykyawer are— 'jau 'ga 'Agesagea jee.

Werowiaare'ema 'gã nereko tyweawam

¹⁴ A'eramũ je temã'jãu ee nũ. Poje je 'ga amũ resaka. Kũima'e 'jawewara 'ga je esaka. Ywasiga 'arimũ 'ga apygi 'ũina. 'Wyrara akagyrũa 'ga erekou waka'garimũ. Aipoa ouru apopyrrera te. Jyaparuu aimea 'ga enũina opo pe. ¹⁵ A'erauwe majepeja 'ga ywagipewara 'ga 'ua uẽma Janeruwarete 'ga mogytaaw awi. Wafukaita 'ua uẽma.

—Ekwap ywy pewara 'gã nesaka. Sã'ã ae ko pypiara isinigamũ imonooga. Nan tee futat ekwap Ku'jywa 'ga je'ega renupare'ema 'gã momapa. Ku'jywa 'ga je'ega renupare'ema 'gã apisawa upe iwaẽmi. A'eramũ ene ewau 'gã momapa— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁶ A'eramũ 'ga awau 'ga je'ega renupare'ema 'gã momapa. Ywasiga 'arimũ wapyk ma'e 'ga awau 'gã momapa.

¹⁷ A'erauwe majepeja 'ga ywagipewara 'ga 'ua uẽma Janeruwarete 'ga mogytaaw awi. Jyaparuu aimea 'ga nanẽ erua nũ.

¹⁸ A'erauwe majepeja 'ga ywagipewara 'ga 'ua jany kasiga rapyaw awi nũ. Aipo 'ga tata rerekwara 'ga wafukaita jyaparuu aime rerekwara 'ga upe:

—Ekwap ywy pewara 'gã nesaka. Sã'ã ae y'wa'aa monooga imomoa y'wa pykawa pype. A'eramũ 'ã ae y'wa pikau. Nan tee futat ekwap Ku'jywa 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tyweaete. Ku'jywa 'ga imara'ne 'gã nee— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁹ A'eramũ 'ga awau 'gã apisau. ²⁰ Y'wa pikara 'jawe te 'gã nya. Iapisipyrrera 'gã ny awau kwe pe 'yatawuu

'jawe. 'Y 'jawe futat awau wypojugamũ tresētu kilo-
metro 'gã ny oi aepasi'a ajeu te ikwawi 'gã ny rypya.

Aea'wyre'ema 'gã nereko tyweat

15 Poje je mama'e mũ resaka nũ. Aipoa je mopiryita. Irãã'a sete ywagipewara 'gã nuwamũ Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tyweara 'gã. Anurenure'i nipo 'gã 'gã nereko tywerete. Aipo teepaw ire 'gã 'gã nerekou tyweru'jape'ema nũ. Teepap futat. 'Gã nerekoa resag ire nipo esakara 'gã te'i 'jau: A'jea futat. Imara'ne futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'ema 'gã nee, te'i 'gã 'gã nesag ire 'jau.

²A'eramũ je temã'jãu nũ. Ypiauu je esaka. Werawerawuu 'jawe. Ojesagete ma'ea. Tata are ojopype ma'ea. Aipo ypiauu 'arimũ 'gã kwaiwete 'upa, 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'e renupare'ema 'gã 'upa. Ia'agawa nanẽ 'gã imuorype'ema nũ. Era nanẽ 'gã ikwasiarukare'ema weapyk-ag are. Aipo 'gã 'upa ypiauu 'arimũ. Janeruwarete 'ga maraka apoawa monou 'gã nupe rai'i, harpa 'jawa monou 'gã nupe rai'i. A'eramũ 'gã aipo renafu'ama, maraka apou ipyu.

³Amaraka'aga 'gã 'upa. Ymã te Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã nenũ'ẽukari Egitu ywy awi Moisesi 'ga upe rakue. Aipo are 'gã amaraka'aga 'upa. A'ere karupa'mĩ 'jawewara 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. Aetywera moiawamũ 'ga jejukaukari 'gã nupe rakue. Aipo are nanẽ 'gã amaraka'aga 'upa.

"Ene te 'ã Orejararetea, Kiapi'ni.

Ene te 'ã pãjẽrete tekotee 'gã apyraapa.

Ene te 'ã Oreruwaretea.

Ene te 'ã aeremiapoe'ema ereapo ekou.

Erejejuka esage 'ã ore ree.

Nereapoi 'ã mama'e tywera.

Ene 'ã ywy pewaramũ ore'wyriararetea.

⁴Nitywi 'ga amũ ene muorypare'ema 'gã.

Ore te 'ã najuejue etee ene muorypara.

Ene te 'ã eneresage oree, 'jau 'ã ore enee jepi.

Ene etee te 'ã eneresage. Nitywi 'ga amũ ene 'jawe.

Amunawa tesirũmerete awi nipo 'gã nuri ajatykau

ene muorypa, eneremiapofera mome'wau ajaupe.

Ejemiapofera ereapo ae reape futat.

A'eramũ 'gã imome'wau ajaupe",

'jau 'gã amaraka'aga 'ga upe.

⁵Gã maraka'ãmaw ire je temã'jãu ywag are nũ.

Janeruwarete 'ga mogytaawa je aesak. Imy'jamy'jap te Janeruwarete 'ga rupawa. Ojeawopytymo'woka 'ũina jee. ⁶Pe awi Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tyweara 'gã 'ua uẽma. 'Gã naitya waparasingamũ. Wenyfugamũ 'gã naitya. 'Gã pasi'a 'arimũ imotypawa okwapa. Ouru apopyrera 'gã naity motypawa. ⁷A'eramũ eae'yi ma'e 'ga amũ y'a monou

Janeruwarete 'ga je'ega renupare'ema 'gã nereko tyweara 'gã nupe juejue 'gã moyka. Y'a ouru apopyrera.

Aipoa itay'a pype 'gã Janeruwarete 'ga mara'ne monou imatyneema ywagipewara 'gã nupe. Okoeteete ma'e

'ga mara'nea 'gã imonou 'gã nupe. ⁸Poje tatasiga 'jawewara 'ua Janeruwarete 'ga wi, 'ga renyfug awi 'ua.

Pãjẽrete 'ga wi 'ua. A'eramũ aipo tatasiga 'jawewara Janeruwarete 'ga mogytaawa matyneema. Nosea'uweri 'gã amũ 'ga mogytaawa pype. Ae a'wyre'ema 'gã nereko tywera teepaw ire etee 'gã osou'japa 'ga mogytaaw ipe.

Janeruwarete 'ga mara'nea

16 A'erauwe 'ga amũ oje'ega sete ywagipewara 'gã nupe. Janeruwarete 'ga mogytaaw awi 'ga oje'ega mua 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Jarejuwarete 'ga mara'ne reko'woka itay'a awi ywy are— 'jau 'ga 'gã nupe.

²A'erauwe majepeja 'ga awau eko'woka ywy are. A'erauwe mirurua opopoa 'yẽ'ẽ awi 'ut ma'efera rera rerekwara 'gã nee, ia'agawa muoryparera 'gã nee 'jau opopoa. Aipoa mirurua ayay te.

³Aipo reko'wog ypyrauwe ajepaja 'ga oma'e mojerepa imonou 'yẽ'ẽ me nũ. A'erauwe 'yẽ'ẽa ojemu'jaga wyramũ, teumera wy 'jawe ojemu'jaga. A'eramũ 'yẽ'ẽ pypewara juejue opapa.

⁴Aipo 'ga oma'e reko'wog ypyrauwe ajepaja 'ga oma'e reko'woka nũ. 'Yrete pype nũ, 'ywu'ywura pype 'jau 'ga oma'e monou eko'woka. A'erauwe 'ya ojemu'jaga wyramũ. ⁵A'erauwe 'ga oy'a mojerew ire 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'ga 'ga upe. —Mama'e tywera nereapo ekoetei. Mama'e tywera apoara 'gã etee 'ã erereko tywerete. Ene te 'ã ereko ete rakue. 'Awamũ nanẽ 'ã ekou nũ— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe. ⁶—Ywy pewara 'gã 'ã eneremiayuwa 'gã wapisi, 'gã ny reko'woka, eneje'ega mome'wara 'gã nanẽ iapisau rakue nũ. Ma'eramũ 'ã 'ya wyramũ eremu'jag 'gã nemitykuramũ eje'ega mome'wara 'gã nepyaa— 'jau 'ga Jarejuwarete 'ga upe.

⁷A'erauwe wyra rapyawa pyri afu'am ma'e 'ga je'egi nũ:

—Ene te 'ã Oreruwaretea, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'ga upe.

—Ene te 'ã pãjẽrete. Mama'e a'jea etee 'ã ene iapou.

A'eramũ ene eje'ega renupare'ema 'gã nereko tywerete wesageramũ futat— 'jau 'ga 'ga upe.

⁸A'erauwe ajepaja ywagipewara 'ga itay'a mojerepa

kwara are. Ae rapyaukaa kwara upe. Tata pyu kwara ae

rapyau. ⁹A'eramũ kwara tata monou ae rapyau. A'eramũ kwara remiapyfera 'gã Janeruwarete 'ga kurapa.

—Ene sare te 'ã mama'e tywera eremut oree— 'jau

tata remiapyfera 'gã Janeruwarete 'ga upe, 'ga kurapa.

A'ere 'gã nopoiri futari otywer awi. Ni'arasigi futari

'gã otywer are. A'eramũ 'gã aku'iramũ etee ajemogyau.

"Ene te 'ã pãjẽrete. Je katu'og ape", 'jawe'em 'gã

Janeruwarete 'ga upe.

¹⁰A'erauwe ajepaja 'ga itay'a mojerepa 'yẽ'ẽ awi 'ut

ma'e renaw are nũ. A'erauwe opytunaiwamũ jupe,

emiayuwa 'gã nupe 'jau. Ay upe waemamũ ajem-

ogyau. ¹¹A'eramũ 'gã Janeruwarete 'ga kurapa ay

rerekou, opirakuwa ray rerekou, opiruru raya nanẽ 'gã

erekou nũ. Ywaga jara 'ga 'gã ikurapa wereko tywer-

amũ. A'etea 'gã nopoiri futari mama'e tywera apo awi.

¹² A'eramū ajepeja ywagipewara 'ga itay'a mojerapa nū, ajepeja 'yrete mū ree nū, Eufrates ty are 'ga eko'woka. A'eramū otypawamū 'gā naperamū. Aipo pe rupi 'wyrriara 'gā amū nuri kwara poawa katy awi.

¹³ A'eramū je mama'eukwaawa 'wyrriara remiayuwa resaka. Muapyra je esaka. Majepeja 'ua uēma tejuu-ranūū juru awi. Ajepeja 'ua uēma 'yē'ē awi 'ut ma'efera juru awi. Ajepeja 'ua uēma 'yē'ē awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara juru awi. Ju'i 'jawewara 'ua ū'jāu jui. ¹⁴ Aipo ju'i 'jawewara ū'ē re awau aeremiapoe'ema apou ae rowase. Awau oporogytau ywy pewara 'gā 'wyrriara 'gā nupe:

—Pe'je pejejua Ku'jywa 'ga rowajaa. Pejejemiyuwa 'gā nerua 'ga rowajaa— 'jau awau 'gā nupe.

A'eramū Janeruwarete 'ga ojee iporomutare'ema 'gā majatykaukaa ojeowajarukaa 'gā nupe.

¹⁵ Poje Jejui 'ga 'jau:

—Anurenure'i nipo je oi, muna'ywa 'jawe.

Nepekwaawi muna'ywa rura. Nan tee futat nepekwaawi jeruawa. Aku'iramū futat je rapesakara 'gā ajemogyau. Sā'ā 'ga amū rapesakara 'gā sere'ema futat. Nomosogi waitya. Nan tee je rapesakaramū pēē nepejenosī pejejueape aitye'ema 'jawe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

¹⁶ A'eramū ju'i 'jawewara ywy pewara 'gā 'wyrriara majatykau 'gā nemiayuwa 'gā neewe. Jū me 'gā majatykau. Epyreu 'gā je'eg imū 'gā 'jau Arimagetō 'jau 'gā aipo jū upe.

¹⁷ A'erauwe ywagipewara 'ga maapawera 'ga oy'a mojerapa wyytu are. A'erauwe 'ga amū oje'ega afukaja mua Janeruwarete 'ga mogytaaw awi:

—Awamū futat Ku'jywa 'ga amara'ne resaukapawi— 'jau 'ga wafukaja mua, 'wyrriararete renaw awi oje'ega mua.

¹⁸ A'erauwe tupā u'aa ywy pe. Aman aunuga 'jawe 'jau. Ywya oyyita kwaiwete. Wapopyramū ako ywya noyyi i'jawe rakue. ¹⁹ Janeruwarete 'ga wea'aramū 'gā nemiapofer are, 'gā 'wyrarete pypewara 'gā nemiapofer are, Papironia 'jawa pypewara remiapofer are. Mama'e tywera 'gā wapo kwaiwete. A'eramū 'ga aipo 'gā 'wyrarete mowowowoka mytera rupi. Amara'neramū 'ga 'gā nee 'gā tywer are. A'eramū 'ga 'gā nerekou tyweaete. 'Gā 'wyraretea juejue 'gā etykapap 'gā nui. ²⁰ 'Ypō'ōa oka'jamamap najuejue etee. Ywytyra nanē oka'jama nū. Nuesagu'jawi 'ga amū. ²¹ Ama'nauu u'aa ywy are. Tuwi tuwi te aipo ama'nauua. Ipoyi te. Kwarēta kirua te ipoyja. A'eramū ywy pewara 'gā amara'neramū Janeruwarete 'ga ree ama'na are. Janeruwarete 'ga kurakurapa mama'e tywer are.

—Nia'wryi futari Ku'jywa 'ga. Ama'nauua 'ga omotogukat janee. A'eramū 'ga wa'wyre'emamū futat— 'jau 'ga 'ga kurapa.

Kūjāmene'ema ēē

17 A'eramū itay'a rerekwarera 'ga amū 'ua oje'ega jee:

—Ere ejua. Taesukat 'gā 'wyrarete pewara rereko tywera enee 'jau— 'jau 'ga jee.

'Gā 'wyrarete mū upe 'gā 'jau kūjāmene'em, 'jau 'gā jupe. Aipo pewara 'gā ia'wyre'ema futat. A'eramū 'gā 'jau kūjāmene'em 'jau jupe, Papironia 'jawa upe. Aipoa 'gā 'wyraretea 'up 'yrete jo'ojo'oga pyri. ² Ywy pewara 'gā 'wyrriara 'ua mama'e tywera apou aipo 'gā 'wyrarete pewara 'gā pyri. Sā'ā eawryyp ma'e 'gā. Nan tee ywy pewara 'gā neko'i mama'e tywera apo are u'akwaawe'emamū.

³ Poje Janeruwarete 'ga 'Agesagea je pojekau.

Ywagipewara 'ga je rerawau amunawe'em ipe. Peu futat je kūjā ēē mū resaka. Wapyka ēē 'ūina ja'waraiwa kupe 'arimū. Piragay ma'e 'arimū ēē 'ūina wapyka.

Ku'jywa 'ga kurapawa ojekwasiaa ja'waraiw are. Kwaiwete 'ga kurapawa ojekwasiaa ee. Aipoa ja'waraiwa sete iakaga, teis asā. ⁴ Taity piraga aipoa kūjā ēē erekou. Taity umy'gia nanē ēē erekou imunepa nū. Ouru apopyrera ēē wereko, ita esage, itafu'a'i, perua 'jawa 'jau ēē erua ojemuesageawamū. Opo pe ēē itay'a'i renūina. Itay'a'ia ouru apopyrera. Itay'a wyneegatugaturamū mama'e tywetywera pyu. Mama'e tywer are etee wea'aramū. A'eramū aipoa pyu nanē oje-matyneema nū. ⁵ ēē reapykag are 'ga amū era kwasiaa inuga. Naeapyoi ae aipo er are.

Je 'ā aipo 'wyrriara, papironia 'jawa 'jawewara.

Je 'ā kūjāmene'ema jararetea.

Je 'ā mama'e tywera apoara wā ya,

'jau ojekwasiaa ēē reapykag are 'upa.

⁶ Eawryyp ma'e 'jawe ēē u'akwaawe'emamū. Jejui 'ga rerowiaara 'gā apisi are aku'iramū. Aipo 'gā nopoiri Jejui 'ga rerowiar awi. A'eramū 'ga rerowiare'ema 'gā 'gā apisau. A'e are ēē aku'iramū eawryyp ma'e 'jawe.

ēē resaga je mopiryrita etee. ⁷ A'eramū ywagipewara 'ga 'jau jee:

—Ma'eramū te enepiryi e'jina? Amueapyo je ene ee— 'jau 'ga jee. —Kūjā ēē ree, ja'waraiw are. Mīmer are je ene mueapyoi— 'jau 'ga jee. ⁸ —Aipoa ja'waraiwa ako futat watau rakue. A'ere 'awamū nokou'jawi. Anure te nipo turi uēma ywy kwawukuu awi nū. A'ere jui iēm ire nipo 'gā imomawi etee— 'jau 'ga jee. —A'eramū nipo ywy pewara 'gā opiryjamū ja'waraiw awi. Ku'jywa 'ga ka'aran are et jekwasiare'ema 'gā nipo opiryjamū ja'waraiwa resaka. Ywy apoe'ēwe te 'ā 'gā nera nojekwasiaari 'ga ka'aran are rakue. Aipo 'gā oporesagamū ajemogyau ee. "Ja'waraiwa ako futat rakue. A'ere ipawi rakue. A'ere 'awamū ekou'jawi nū", 'jau nipo 'gā ajaupe oporesagamū ee— 'jau 'ga jee.

⁹ —I'akwaap ma'e 'gā etee weapyoramū ee. Sete ja'waraiwa akaga. I'jawe etee iakagawytyra. Aipo 'arimū kūjā ēē 'ūina wapyka. A'ere aipoa 'wyrriara juejue futat. ¹⁰ Sīku 'gā akoupap 'wyrriaramū. A'ere iēmi 'wyrriaramū ako awi. Majepeja ojesaukat 'awamū. A'ere maapawera 'ga nojesaukari we. Maapawera 'ga je-saukaramū ināinānete 'ūina 'wyrriaramū. ¹¹ Anure ja'waraiwa etee 'ūina 'wyrriaramū ywy pewara 'gā nupe nū. Ja'waraiwa ako ma'e rakue. A'ere 'awamū nokou'jawi. Anure te nipo ekou'jawi nū. Sete 'gā 'ūina 'wyrriaramū enunewe. A'ere 'gā py'rau teni 'wyrriaramū.

A'ere nipo 'gã ja'waraiwa momawi— 'jau ywagipewara 'ga jee.

¹² A'eramũ 'ga 'jau jee nũ:

—Amueapyo je ene ja'waraiwa rasĩ are nũ. Asĩa teis 'gã 'wyrĩaria. Nuapygi we 'wyrĩarĩramũ ajemogyau. A'ere ja'waraiwa 'gã mogyi opoirũnamũ. Majepei ora rupi etee nipo 'ũina 'wyrĩarĩramũ. ¹³ Najuejue etee 'wyrĩari 'gã akou majepei tee tup ma'e 'jawe. Opãjẽa 'gã imonou ja'waraiwa upe. A'eramũ ja'waraiwa ma-ma'e apou 'gã pãjẽ mũ, 'gã je'eg imũ 'jau iapou. ¹⁴ Karupa'mĩ 'jawewara 'ga 'gã iowajaa. A'ere Karupa'mĩ 'jawewara 'ga 'gã pãjẽ apyraawi. 'Ga 'ã Janejararetea. 'Ga 'ã 'Wyrĩararetea. A'eramũ 'ga a'eramũ 'gã pãjẽ'oka wemiayuwa 'gã netee. Wemiayuwa 'gã 'ga amũ'ẽ ajau rakue. 'Ga je'ega 'ga remiayuwa 'gã wenup katu katu. Aipo 'gã netee 'ga 'gã pãjẽ'oka— 'jau ywagipewara 'ga jee.

¹⁵ A'eramũ 'ga 'jau jee nũ:

—'Yrete jo'ojõ'oga nanẽ ene esaka nũ. 'Gã 'wyrarete 'up 'yrete pyri. Aipo 'yrete aea futat. Tapy'jja 'wyrarete tesirũmer ipewat, ka'a tesirũmer ipewat. Mĩmera 'gã 'yrete 'jawe ajemogyau. Kwaiwete 'gã. A'eramũ 'yrete 'jawe ajemogyau. ¹⁶ Ja'waraiwa rasĩa 'ã ereesak. "Aipo ywy pewara 'gã 'wyrĩara" a'e je ako enee ko 'jau. Ku'jywa 'ga wemifutara futarukaa aipo 'wyrĩara 'gã nupe najuejue etee futat. A'eramũ 'gã Ku'jywa 'ga remifutara apou. A'eramũ 'gã opãjẽ monou ja'waraiwa upe, imogou 'wyrĩaramũ. Ku'jywa 'ga remifutara apopawe'emauwe nipo 'gã 'ga remifutara etee iapoi— 'jau 'ga jee. —A'eramũ aipoa 'wyrĩara 'gã, ja'waraiwa reewe, oporomutare'emamũ aipo 'wyrarete pewara 'gã nee. A'eramũ nipo 'gã 'gã karaemã pojekau 'gã nui. Sã'ã uruwua wyra reumera ro'ofera 'upawa. Nan tee futat 'gã mama'e pojekai 'gã nui. A'eramũ nipo 'gã 'gã 'wyrarete rapyau— 'jau 'ga jee.

¹⁸ —Aipoa kũjã ãẽ, eneremiesagera ãẽ, 'gã 'wyraretea futat, Papironia 'jawa futat. Ywy pewara 'gã 'wyrĩara 'gã juejue aipo 'wyrarete pewara 'gã je'ega renupa, 'gã nemifutara apou— 'jau 'ga jee.

Papironi 'jawa retykawam

18 A'ere je ajepeja ywagipewara 'ga resaka nũ. Ywag awi 'ga 'ua ojypa. Ipãjẽ ma'e 'ga 'ua. Wenyfugamũ 'ga 'ua ywy mojesakapap. ² A'eramũ 'ga wafukaita:

—Papironia 'gã wetyk 'awamũ. Iypewara 'gã nia'wyrĩ futari. Tekotee 'gã nupe 'gã 'jau rakue: "Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri", 'jau 'gã ajaupe rakue. A'eramũ 'gã ojemotywea 'gã pyri. Sã'ã eawyrp ma'e 'gã kawĩajaiwa monoa ajaupe. Nan tee 'gã 'jau ajaupe. "Pe'je pejejua mama'e tywera apou ore pyri", 'jau 'gã ywy pewara 'wyrĩara 'gã nupe. Karaemã me'egara 'gã ojemoka'aranũũmũ mama'e tywer are etee futat. A'eramũ 'gã 'gã apisaupap. 'Awamũ ma-ma'eukwaawa etee ijemogyi peu, wyra tywera reewe. Mama'e tywera 'wara juejue etee wyraa ajemogy peu— 'jau 'ga wafukaita.

⁴ A'eramũ ajepeja 'ga amũ oje'ega ywag awi nũ.

"Pe'je pejewau, jeremiayuamũ, kamẽsĩete peje'jãu aipo 'gã 'wyrarete awi.

Kasi a'e pe mama'e tywera peapo 'gã pyri ne. Mama'e tywera pẽẽ iaporamũ je pẽ nereko tyweri 'gã neewe ne.

⁵ Mama'e tywera 'gã wapo kwaiwete. A'eramũ Ku'jywa 'ga wea'aramũ 'gã tywer are. Tuereko tywet 'ga 'gã ee 'jau.

⁶ Pẽ nereko tywet 'gã nakue. A'eramũ pẽẽ 'awamũ pejewau pejejepyka 'gã nee. Pejejereko tyweawera apyraapa pẽẽ 'gã nerekou tyweaete.

⁷ 'Awamueuu futat 'ã 'gã ipãjẽ ma'ea rai'i. Ikaraemã kwai ma'ea 'gã nai'i.

A'ere 'awamũ pẽẽ te 'gã pereko tywerete kwaiwete, 'gã mu'arasiga kwaiwete.

'Ore te 'ã ywy pewara 'gã 'wyrĩararetea. Namajawera 'jawewara rui 'ã ore.

Norojemayrui ore mama'e are', 'jau aipoa oje'wyrarete pewara 'gã.

⁸ A'eramũ 'gã wayramũ futat ojee ojerowiaraipaw ipe etee futat.

Majepeja 'ara rupi etee futat mama'e tywera jeapoi 'gã nupe jupiwewe futat.

Ay 'gã ajemogyau. Ojemayrũmũ 'gã ajemogyau. Ty'ara 'gã wereko.

A'ere nipo 'gã 'gã 'wyrarete rapyau.

Majepeja 'ara rupi etee futat nipo aipo mama'ea ojeapoupap.

Ku'jywa 'ga 'ã pãjẽrete.

'Ga 'ã 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are", 'jau 'ga wafukaja mua ywag awi.

⁹ A'eramũ nipo tatasiga resakawe ywy pewara 'gã 'wyrĩara 'gã ojemayrũmũ 'gã nee. "Ukaipap nipo kwe 'gã", 'jau nipo 'gã ajaupe. Mama'e tywera 'gã iapou aipoa oje'wyrarete pewara 'gã pyri. Ojemoka'aranũũmũ mama'e tywera pyu. A'eramũ nipo 'gã ajaa'wau ee. ¹⁰ Muku'i 'gã neko jui. Okyje 'gã wereko tywer awi.

—Ipyri jane oramũ 'ga jane rapyi 'gã neewe ne— 'jau 'gã ajaupe.

—Iporiay'i Papironi pypewarera 'gã— 'jau 'gã.

—Aipoa oje'wyrarete pypewara 'gã ojemoka'aranũũmũ numiamũ. A'ere Ku'jywa 'ga ywawuje tee 'gã nereko tyweretei 'gã tywer are— 'jau 'gã ajemogyau, okyjau wereko tywer awi.

¹¹ Karaemã jara 'gã ajaa'wau ajemogyau ee.

—Papironi pewara 'gã orekaraemã amut ore wi jepi— 'jau 'gã. —A'ere 'awamũ nitywi futari orekaraemã muara 'gã— 'jau 'gã ajaa'wau ee.

¹² Kwaiwete 'gã karaemã. Ouru, prata, ita esage, ita-fu'a'i perua 'jawa, taity esage, taity pirag, 'ywa kasig, mama'e ryrũ esage ita apopyret, itaju apopyret, 'yw esage apopyret 'jau. ¹³ Kumi kasig, jany kasig, y'way, 'miara kawet, awasiku'iuu, juowuurana ra'yi, kwatau, karupa'mĩ, kawaruu, kamijã'i. Mĩmera 'gã karaemã. 'Awamũ nitywi futari 'gã karaemã muara. Oporomuri-were'emamũ 'gã wemifaja 'gã nee. Nitywi futari ma-

ma'e muara. A'eramũ karaemã jara 'gã 'jau aipo oje'wyrarete kaiwer ipewarera 'gã nupe 'upa:

¹⁴ —Teepap katu katu pēnemifutara. Pēkaraemã nanē atepawamũ nũ. Ouru miamũ atepawamũ pē nui— 'jau 'gã 'gã 'wyrarete rapy resaka.

¹⁵ A'eramũ 'gã nupe okaraemã me'egarera 'gã ajemogyau muku'i jui. Ojemoka'aranũũ 'gã 'gã nee. A'ere 'gã kyjei wapy awi. "Ipyri jane o re nipo 'ga jane rapyau 'gã neewe", 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã awawe'em ipyri. U'arasigamũ etee ipypewarera 'gã nee. A'eramũ 'gã wafukaita:

¹⁶ —Iporiay'i 'wyrarete pewara 'gã ajemogyau. Taity esagea 'gã amunep ojewi numiamũ, taity piraga 'jau. Kwaiwete 'gã ouru apopyrera pyu 'gã ojemojewaka, ita esage pyu, itafu'a'i pyu 'jau, perua 'jawa pyu 'jau.

¹⁷ A'ere 'awamũ ikaipawi ywawuje tee— 'jau 'gã ajaa'wau ee.

Iapyramũ 'gã tatasiga resaka. Yaruu wararera 'gã, ipypewarera 'gã, iapoara 'gã, iperugara 'gã. Mĩmera 'gã nipo tatasigũũ resaka ikajamũ. ¹⁸ Tatasiga resag ire nipo 'gã ajemogyau muku'i jui.

—Nuesagi'i 'ga amũ aipo 'wyrarete 'jawewara— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁹ 'Gã 'arasiga 'gã muafukajukaa:

—Iporiay'i ipypewarera 'gã— 'jau 'gã wafukaita. —'Gã 'ã okaraemã werookat yaruu jara 'gã nupe. A'eramũ 'gã yaruu jara 'gã mepya 'gã moka'aranũũmũ. Ywawuje tee nipo 'gã karaemã atepawamũ— 'jau 'gã u'arasigamũ ee.

²⁰ Pe'je pejeku'iramũ ywag ipe oo ma'eferamũ ee. 'Gã 'ã pē nereko tywerete rai'i. A'eramũ Janeruwarete 'ga wemiayuamũ pē nepyaa, 'gã nerekou tyweaete pē nee. Jeju'i 'ga remimonoferamũ pē nee, 'ga je'ega mome'waramũ pē nee. Mĩmeramũ pē nee 'ga 'gã nereko tyweretei.

²¹ A'ere ywagipewara 'gã amũ, ifuakat ma'e 'ga amũ itauu pyyka imomoa 'yē'ē me. Ipojuu agawewi. A'etea 'ga opyyk imomoa imonou 'yē'ē me. A'eramũ 'ga 'jau:

—Sã'ã je itauu momora. Nan tee futat nipo 'gã Papironi retygi, ipypewara 'gã momapa. A'eramũ 'gã etyg ire imỹju'jape'ema futat. ²² Nopyu'jawi 'gã maraka apoawa ipype. Nomaraka'agu'jawi 'gã ipype. Nitywi futari mama'e apoara peu. Nitywi futari u'i apoara 'gã.

²³ Naenyfugu'jawi tatarana. Nuerekoi katu 'gã amũ aipoa oje'wyrarete pype. Ka'aranũũ are ojerowiarap ma'efera 'gã nitywi peu. Opãjãgaiwa pyu ajamoryteeara 'gã nanē nitywi nũ.

²⁴ —Ymã te peuwara 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisi rakue. 'Ga rerowiaara 'gã nanē 'gã iapisau kwaiwete rakue nũ. Tekotee 'gã nanē 'gã apisau rakue nũ. Ma'eramũ 'ã Ku'jywa 'ga 'gã nereko tywerukari 'gã nemiapofer are, 'gã 'wyrarete retygi 'gã nui— 'jau 'ga.

19 A'eramũ je mytuna 'gã je'ega renupa. Ywag ipe 'gã nuwi oje'ega:

—Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau— 'jau 'gã 'upa. —'Ga te 'ã jane katu'ok. 'Ga te 'ã esage janee. 'Ga te 'ã pãjēretea. ² 'Ga te 'ã ae kwaap. A'eramũ 'ga jane rerek-

ou a'jeteetewi futat. Werowiare'ema 'gã nipo 'ga erekou tyweaete. A'ere 'ga werowiaara 'gã nereko esagei— 'jau 'gã oje'ega. —Ma'eramũ 'ga 'ã Papironi pewara 'gã nereko tyweretei. Jane mũ 'gã 'ã iapisau rakue. A'eramũ Janeruwarete 'ga jane repyaa. A'eramũ jane a'e are 'ga muorypa— 'jau 'gã oje'ega mua ywag awi.

³ —Aipoa 'gã 'wyrarete rapy re tatasiga awau ojeupia wojere'emamũ futat. A'eramũ jane Jarejuwarete 'ga muorypa ee— 'jau 'gã ajemogyau.

⁴ A'erauwe wĩti kwaturu 'wyrria'ri 'gã awau, irũpãwē eae'yi ma'e 'gã netee 'gã wapyka wenupy'ãu Jarejuwarete 'ga rowase 'ga muorypa. 'Wyriararete apykawa 'arimũ 'ga renamũ 'gã awau 'ga muorypa.

—Nan tee ore 'jau. Simuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau— 'jau 'gã.

Karupa'mĩ 'jawewara maraka

⁵ A'erauwe 'wyriararete renawa pyri 'ũi ma'e 'ga amũ 'jau nũ:

—Nan tee je 'i pē nupe. Pe'je pēē taetu 'ga muorypa. 'Ga remiayup, 'Ga pojeupat, 'wyriana'nĩ, akotee ma'e. Mĩmeramũ pēē 'jau 'ga upe: "Ene te 'ã eneresage oree", pe'je ki 'ga upe— 'jau 'wyriararete renawa pyri ako ma'e 'ga 'gã nupe.

⁶ A'erauwe je kwaiwete 'gã je'ega renupa nũ. Jarejuwarete 'ga muorypa 'gã ajemogyau. Ytuu pyamu 'jawe 'gã je'ega. Tupã 'jawe nanē afuramũ.

—Pe'je ki Jarejuwarete 'ga muorypa. 'Ga 'ã Orejararetea. Pãjēretea 'ga 'gã apyraapa. 'Wyriarareteretea 'ga 'ã— 'jau 'gã 'ga muorypa 'upa.

⁷ —Owaēm karupa'mĩ 'jawewara 'ga remirekoawa upe. 'Ga remirekoram ēē ojekatu'opap 'ga upe. Janeruwarete 'ga taity aparasigayay monou ēē upe. A'eramũ ēē taity esage munepa, taity aparasigayay munepa. A'eramũ jane jarejekōēãjamũ jarejemogyau 'gã nee— 'jau 'ga jee.

'Ga remirekoram ēē raitya 'jawewara Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã nemiapofera, mama'e esage apoawera.

⁹ A'erauwe ywagipewara 'ga 'jau jee:

—Ka'arana ekwasiat Jarejuwarete 'ga je'eg are. "Maraka nipo ore aruapo Karupa'mĩ 'jawewara 'ga rekokatuawamũ. Maraka are imo'wy'wrypirera 'gã aku'iramũ ajemogyau", 'jau Janeruwarete 'ga. Aipoa ekwasiat ka'aran are. A'jea futat 'ga 'eawera— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'erauwe je teapyka tejenuy'ãu ywagipewara 'ga rowase 'ga muorypawamũ. A'ere 'ga 'i jee:

—Ene'me awi. Ereapo awi nanuara. Jarejuwarete 'ga rowase te eapyk ejenuy'ãu 'ga muorypa— 'jau etee 'ga jee. —Je rowase ereapo awi. 'Ga remiayuwa te je, ene 'jawe futat, enerewirera 'gã 'jawe 'jau. Jeju'i 'ga je'ega renuparamũ jane jareju'jau'jawe etee futat— 'jau 'ga jee.

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'Agesage je'egi 'ga je'ega mome'warera 'gã nupe rakue. 'Gã je'ega 'jawe te futat Jeju'i 'ga je'ega— 'jau 'ga jee.

Kawaruu siga 'arimū wapyk ma'e

¹¹ A'ere je ywaga woga resaka. A'eramū je kawaruu siga mū resaka iwoga rupi. I'arimū wapyk ma'e 'ga mama'e a'je mome'wara futat. A'eramū jane 'ga ree etee jarejemogypygarūmū. 'Ga te 'ā mama'e a'jea etee wapo. Mama'e a'jea etee futat 'ga omome'u. Ojee iporomutare'ema 'gā etee 'ga iowajaa. ¹² 'Ga rea wenyfugamū tata 'jawe. Kwaiwete 'ga 'wyrriara akagyru 'jawewara rerekou waka'garimū. Ojee 'ga wera kwasi-aa. Nitywi 'ga amū 'ga rera kwaapara. 'Ga tee futat wera kwaapa. ¹³ 'Ga piara ojemuakyma 'ga ry pype. "Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga", 'jau 'gā 'ga upe. ¹⁴ 'Ga rewiri ywagipewara jefaruu 'gā akou. Kawaruu siga 'arimū nanē 'gā wapyka nū. Taity aparasiga 'gā erekou. ¹⁵ Tenune 'ut ma'e 'ga juru awi jyyu aime juowai ma'e 'ua uēma. A'ere nu'ari 'ga juru awi. Aipo pyu 'ga werowiare'ema 'gā fuakara pojekau 'gā nui. A'eramū 'ga 'ūina 'wyrriaramū 'gā nupe. Oje'ega renuwe'emamū 'ga 'gā nerekou tyweaete. Janeruwarete 'ga pājērete. Amara'neramū 'ga werowiare'ema 'gā nee. A'eramū 'ga Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gā apisau 'gā ny reko'wogukaa 'gā nui. Sā'ā ae y'way apikaa. Nan. ¹⁶ 'Ga piar are 'ga reramū ojekwasiaa.

"Ae'wyrriararetea. Aejarareteretea"

'gā 'ea ojekwasiaa 'upa 'ga piar are, 'ga 'uw ypy are 'jau ojekwasiaa 'upa.

¹⁷ A'ere je ywagipewara 'ga amū resaka nū. Kwara 'arimū 'ga u'ama. A'eramū 'ga wafukaita wyra upe, ywate owewe ma'e upe:

—Pe'je pejejua pejemim'waa. Janeruwarete 'ga futat mama'ea omono pē nupe pēnemi'uramamū. ¹⁸ Pe'je pejejua 'wyrriara reumera 'wau. Jefaruu reumet, jefaruu 'wyrriara reumet, kawaruu reumet, kawaruu 'arimū wapyk ma'efera 'gā neumet, akotee ma'e 'gā neumet. Mīmera reumera 'wau pejejua— 'jau 'ga wafukaita wyra wewe upe.

¹⁹ A'ere je 'yē'ē awi 'ut ma'efera resaka nū. Peu ajatykau ywy pewara 'gā 'wyrriara reewe, jefaruu reewe. Kawaruu siga 'arimū 'ūi ma'e 'ga rowajaa 'gā nuri, 'ga remiayuwa 'gā neewe. ²⁰ A'eramū 'gā 'yē'ē awi 'ut ma'efera pyyka ipofaa, 'yē'ē awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara retee. Aipoa aeremiapoe'ema apou rakue, 'yē'ē awi 'ut ma'efera rera rerekwara 'gā moryteeu ojee rakue. Ia'agawa muorypara 'gā nanē imoryteeu nū. A'eramū 'gā 'yē'ē awi 'ut ma'efera momoa imonou tata pe, 'yē'ē awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara nanē nū. Sā'ā 'ywyga kaja fufura iāja. Nan tee futat tuwi wenyramū. Ypiauu 'jawe mama'eukwaawa rapyawa. Itatata nanē 'upa ypiauu pype nū, ēsōfyria 'jawa 'upa ipype nū. Ekoa futat 'gā imonou imomoa mama'eukwaawa rapyawa pype. ²¹ Kawaruu siga 'arimū 'ūi ma'e 'ga ja'waraiwa remiayuwa 'gā apisaupap oyyuu pyu. Ojuru awi 'ut ma'e pyu iapisaupap. A'eramū wyra eumera 'wau wewegamū jui.

Miu kwara

20 A'eramū je ywagipewara 'ga amū resaka nū. Ywag awi 'ut ma'e 'ga. Opo pe saawi rerekou. Itajuua nanē 'ga erekou opo pe nū. Aipo saawia ywy kwawukuu rawopytymawa ma'ea. ² A'eramū 'ga tejuuranū pyyka ikupyfaa itajuu pyu. Aipoa tejuuranūa mama'eukwaawa 'wyrriara futat. Satanasi 'jau 'gā jupe. Ymā ijesaokari mojamū aepy upe rakue. Aipoa ywagipewara 'ga ikupyfaa itajuu pyu. ³ A'eramū 'ga imomoa imonou ywy kwawukuu pype.

—'Au e'yi. Miu kwara magwapa e'yina ywy kwawukuu pype— 'jau 'ga jupe imomor ire.

A'eramū 'ga iawopytymawa motypa saawi pyu ee. A'eramū mama'eukwaawa 'wyrriara uēme'ema ywy kwawukuu awi. A'eramū ywy pewara 'gā moryteeu'jape'ema. Miu kwara kwaw ire te 'gā imuēmukari kamēsīū etee.

⁴ A'eramū je 'wyrriara renawa amū resaka nū. I'arimū wapyk ma'e 'gā nupe Janeruwarete 'ga opājē monou, 'gā mogyau 'wyrriaramū Jeju 'ga pyri. Jeju 'ga ree je ijuwonogipyrera 'gā 'agera resaka nū. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gā omome'u rakue. Jeju 'ga porogyta a'jea nanē 'gā imome'wau nū. A'eramū ia'wyre'ema 'gā 'gā juwonoka rakue. Aipo 'gā namuorywi futari 'yē'ē awi 'ut ma'efera. Ia'agawa nanē 'gā imuorype'ema futat nū. Nomojewagakari 'gā weapykaga 'yē'ē awi 'ut ma'efera remifutar imū. Opo are nanē 'gā imojewagakare'ema rakue. A'eramū Jeju 'ga 'gā mū'jāu tywy awi, 'gā mofer-apa, 'gā mogyau 'wyrriaramū ojepyri. Miu kwara 'gā 'ūina imagwapa Kristu 'ga pyri. ⁵ 'Gā tee ra'ne Jeju 'ga imū'jāu tywy awi aipo 'ara rupi. A'eramū 'gā tywy awi ae mū'ēpyawet 'jau jupe. Tekotee 'gā 'ga imū'jāu jui miu kwara kwaw ire etee. ⁶ Imoferaw ppy ppyfera 'gā aku'iramū ajemogyau. Janeruwarete 'ga remiayuwa futat 'gā. A'eramū 'gā awawe'em mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'eramū 'gā aku'iramū ajemogyau. Jarejuwarete 'ga upe 'gā oporowykyau. Jeju 'ga upe nanē 'gā oporowykyau nū. Miu kwara magwapa 'gā ajemogyau Jeju 'ga poirūnamū.

Iapyaw ipe mama'eukwaawa 'wyrriara monoawam

⁷ Miu kwara kwaw ire nipo 'gā mama'eukwaawa 'wyrriara muēma ywy kwawukuu awi. A'eramū futat nipo 'gā itajuu rawi ikupy awi. ⁸ A'eramū nipo mama'eukwaawa 'wyrriara awau ywy pewara 'gā moryteeu nū. "Ywy pewara 'gā tomomoit 'gā Nuwarete 'ga rerowiar awi 'jau kwy", 'jau nipo mama'eukwaawa 'wyrriara awau 'ūina numiamū. Goga 'jaw ipe awau. Magoga 'jaw ipe nanē awau nū. A'eramū nipo mama'eukwaawa 'wyrriara wemimoryteefera 'gā majatykau 'gā moparuowajaa. Kwaiwete nipo 'gā ajatykau. Nomojopyrūa'uweri te nipo ae 'gā. Sā'ā 'yisigeau pytuna. Nan te nipo 'gā pytuna. Nimojopyrūawi futari.

⁹ Mama'eukwaawa 'wyrriara remimoryteefera 'gā awau okwasi'wau Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gā nu-pawa mamana, 'gā 'wyrarete mamana. Aipoa 'gā

'wyraretea Janeruwarete 'ga afutat. A'eramū 'ga tata mua imojyapa ywag awi, imamanara 'gã napyau pap. ¹⁰ A'erauwe 'ga 'gã moryteeara, mama'eukwaawa 'wyrirara monou imomoa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Peu futat akou tywet 'yē'ē awi 'ut ma'efera pyri, 'yē'ē awi 'ut ma'efera je'ega mome'wara pyri. Peu futat awau oteweramū ajemogyau tyweaete. Nateepawi futari 'gã nereko tywera.

Mama'eukwaawa rapyaw ipe werowiaare'ema 'gã monoawam

¹¹ A'eramū je 'wyrirarete renawuu resaka nū. Aipoa waparasi garyamū. I'arimū wapyk ma'ea nanē je esaka nū. Ywya awau oka'jama 'ga wi, ywaga retee. Ika'jam ire nitywi 'gã amū oka'jam ma'efera resakara. ¹² A'eramū je amanū ma'efera 'gã nesaka. 'Wyrirarete renawa rowase 'gã nuri ajemogyau. 'Wyrirara 'gã, akotee ma'e 'gã netee 'ua 'upa 'ga rowase. A'eramū 'ga amū ka'arana pypekau imogytau. Ywy pewara 'gã nemiapofera rerekwara pypekau ra'ne esaka. A'eramū Jarejuwarete 'ga remiayuwa rerekwara ka'arana nanē ipypekau nū. Aipoa ka'aran are Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã nera kwasiarukaa rakue. 'Gã tee ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū rūi futat. A'eramū 'gã 'jau "ajemogy ma'ea ka'arana", 'jau 'gã aipoa ka'arana upe. Ywy pewara 'gã nemiapofera rerekwara ra'ne 'ga amū imogytau. A'eramū Janeruwarete 'ga 'gã mepyau 'gã nemiapofer are. ¹³ 'Yē'ē pype amanū ma'ea nanē 'ua nū. 'Gã nanē 'ga imepyau. Amanū ma'efera 'gã juejue 'ua u'ama 'ga rowase. A'eramū 'ga 'gã mepyau najuejue etee futat. ¹⁴ Ae momapawa 'gã imonou imomoa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Ma'eramū 'ã ae namanū'jawi futari numiamū. A'ere Janeruwarete 'ga werowiare'emamū ae pe'ai ojewi. A'eramū ae awau ajemogyau muku 'ga wi wayrūnamū nakwaparimū rūi futat. Nitywu'jawi ae'agera rupawa. Iypewarera nanē 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata ypiauu 'jawe. ¹⁵ A'ere 'ga ajemogy ma'ea ka'arana resaka. Janeruwarete 'ga ree ojemogyppyk ma'e 'gã nera juejue ajemogyau ee. A'eramū ee ijekwasiare'ema 'gã 'ga imonou imomopoa mama'eukwaawa rapyaw ipe. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gã amanū'jap ma'e 'jawe futat. Sã'ã janemanūa jane mopojo'oga janepytun awi. Nan tee mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gã pojo'ogamū Jarejuwarete 'ga wi.

Ywag yaua ywy yau retee

21 A'erauwe je ywag yau resaka, ywy yau retee. Ywag ymanera atepawamū ywy ymanera retee. 'Yē'ēa nanē oka'jama nū. ² A'eramū je Jarejuwarete 'ga 'wyrarete yau resaka, Jerusareg yaua je esaka. Kwe 'ua ojyapa ywag awi. Janeruwarete 'ga futat imojewaka iapou imua. Sã'ã kūjāmuku ijemusagea akokatuaw are. Nan tee futat turi ojyapa. ³ A'erauwe je 'ga amū je'ega renupa: "Awamū nipo Janeruwarete 'ga rekoi ywy pewara 'gã pype" 'ea je enupa. "Awamū nipo 'gã

juejue Jarejuwarete 'ga remiayuwa. 'Ga 'ã 'gã Nuwaretea" 'ea je enupa. ⁴ "Ga nipo 'gã neaya amukag 'gã nui. Nojoo'ou'jawi 'gã. Namanū'jawi futari 'ga amū. Nitywi futari ae mu'arasigawa. Nitywi futari ma'ma'eaya. A'eramū 'gã ajaa'wawe'em. Mama'e ymanera oka'jamap jui" 'ea je aenupap. 'Wyrirara renawa pyri oje'eg ma'e 'ga 'ūina.

⁵ A'eramū 'wyrirarete renawa 'arimū wapyk ma'e 'ga 'jau:

—Mama'e ymanera teepap. 'Awamū ipyau etee je iapoi ipy'rau nū— 'jau 'ga.

A'eramū 'ga 'jau jee:

—Jeje'ega ekwasiat ka'aran are. A'jea futat je'ea. A'eramū pēē ee pejemogyppygarūmū— 'jau 'ga jee.

⁶ —Teporowykya je aapopap. Mama'e apoe'emawe te 'ã je rekoi. Mama'ea teepaw ire miamū futat je rekoi nū. Nakwaparimū warāu rūi je. I'yuwei ma'e 'gã nupe 'ya tomono 'jau. Aipoa 'y rykuara 'gã ajemogy namawi rūi. A'eramū je 'gã mogyau tejeypyri futat. ⁷ Teje'ega renupara 'gã je amogy teja'yramū futat. Je te 'ã 'gã Nuwaretea— 'jau 'ga jee.

⁸ —A'ere amumera 'gã oi mama'eukwaawa rapyaw ipe eewe futat. Je rerowiar awi opoit ma'e 'gã, je rerowiare'ema 'gã, mama'e tywera apoara 'gã, oporojuka ma'e 'gã, mama'eukwaawa 'wyrirara pājē pyu ipājē ma'e 'gã, maira'me a'agaw are oryp ma'e 'gã, i'me ma'e 'gã. Mīmēra 'gã awau opytau mama'eukwaawa rapyawa pype, ypiauu 'jawewara pype. Ēsōfyri 'jawa iapyau ipype. Ēsōfyri wenyramū niry'wei futari. A'eramū wayramū 'gã nupe, 'gã nerekou tyweaete. Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'e 'gã amanū'jap ma'e 'jawe futat. A'ere 'gã namanūi futari. Janeruwarete 'ga te 'gã nuerowiari. A'eramū 'ga 'gã monou muku ojewi amanū'jap ma'e 'jawe— 'jau 'ga jee.

Jerusareg yau

⁹ A'ere ywagipewara 'ga amū 'ua oje'ega jee nū. Itay'a'i rerekwarera 'ga amū, Janeruwarete 'ga je'ega rerowiare'ema 'gã nereko tywerarera 'ga amū 'ua oje'ega jee:

—Ere ejua je rupi. Taesaukat karupa'mī 'jawewara 'ga remirekorama enee 'jau— 'jau 'ga jee.

¹⁰ A'erauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea je pojekau ojeupe. A'eramū ywagipewara 'ga je rerawau ywytyt ywate 'arimū. Pe awi 'ga Jerusareg yau resaukaa jee. Janeruwarete 'ga 'wyr yau resaukaa jee. 'Ua ojyapa ywag awi. ¹¹ Wenyfugamū 'ua. Peu futat Janeruwarete 'ga rekoi. A'eramū Janeruwarete 'ga renyfuga 'ga rerua erojyapa. Ita esage 'jawe wenyfugamū, jasipi 'jawa 'jawe. Ojesagete ma'ea futat, kristau 'jawa 'jawe.

¹² Janeruwarete 'ga 'wyraretea ojeosōu. Iosoma ianam te, iywateuua nanē nū. Tusi iosoma rokwarā.

Ywagipewara 'gã iosoma rokwarā rarūmū. Iosoma rokwar are Israeu 'ga ra'yra 'gã nera ojekwasiaa.

¹³ Kwara poawa katy muapyra iosoma rokwarā. Kwara resaawa katy muapyra iosoma rokwarā. Iyse katy muapyra iosoma rokwarā, iyse owajara katy muapyra

'jau. ¹⁴Itauua ra'ne 'gã imonou imỹina. A'ere 'gã iosoma iapou itauu 'arimũ. Tusi itauua. Aipoa itauu are Karupa'mĩ 'jawewara 'ga remimonofera 'gã nera ojekwasiaa.

¹⁵Je upe oje'eg ma'e 'ga ywyrarete wereko opo pe. Ouru apopyrera 'ga ywyrarete. Aipo pyu 'ga 'wyrarete ra'agawyau. Iosom, iosoma rokawat. Mĩmera 'ga wa'agawy ipyu. ¹⁶Janeruwarete 'ga 'wyrarete yau ojoumykakaga 'jawe etee futat ipytu'ẽa. Opytu'ẽ pãwẽ pãwẽnamũ futat. Tois miu tusẽtu kilometro pytu'ẽa. Tuwi tuwi te Jerusareg yaua. 'Ga 'wyrarete ywatea ipytu'ẽ 'jawe etee futat. ¹⁷Iosoma nanẽ 'ga ia'agawyau nũ. Sesẽtai kwaturu metro ianama. Ywy pewara mama'e ra'agawyau pyu futat 'ga ia'agawyau. ¹⁸Ita esage 'ga iapou oje'wyrarete osomamũ. Jasipi 'jawa apou iosomamũ. Ouru 'ga iapou oje'wyrareteramũ. Wenyfugamũ werawerawuu 'jawe. ¹⁹Itauu 'arimũ 'gã iosoma apou. Aipo itauua ita esagea futat. Epy ete aipoa ita esagea. Ajepeja ita owyay ma'ea, jasipi 'jawa. Ajepeja ita owy ma'ea, safira 'jawa. Ajepeja ita warumama'wiramũ, agata 'jawa. Ajepeja ita owyay ma'ea, esimerauta 'jawa. ²⁰Ajepeja ita warumama'wisigamũ, saritonia 'jawa. Ajepeja ita piraga, satiu 'jawa. Ajepeja ita ijukyryay ma'ea, krisoritu 'jawa. Ajepeja ita owyay, periru 'jawa. Ajepeja ita ijukyryũ'nĩ topasiu 'jawa. Ajepeja ita siga, krisopasi 'jawa. Ajepeja ita owy ma'ea, jasĩtu 'jawa. Maapawa ita umy'gi ma'ea, ametisita 'jawa. ²¹Iosoma rokware majepeitee ita fu'asigũũa apopyrera, perua 'jawa apopyrera. Peuwara aeatawapy'apykawa ouru apopyra etee futat. Okawuramũ werawerawuu 'jawe.

²²Naesagi je Janeruwarete 'ga mogytaawa pe. Peu futat Janeruwarete 'ga rekoi, pãjẽrete 'ga rekoi, Karupa'mĩ 'jawewara 'ga retee. A'eramũ peuwara 'gã 'gã muorypa au'jeteramũ ajemogyau. Nooa'uweri 'gã sigaty 'gã muorypa. ²³Nitywi futari kwara. Jaya nanẽ otywe'emamũ nũ. Janeruwarete 'ga ete wenyfugamũ, Karupa'mĩ 'jawewara 'ga retee. A'eramũ opytunaiwe'emamũ. ²⁴Ywy pewara 'gã juejue Janeruwarete 'ga remiayuwa. 'Gã nupe nanẽ opytunaiwe'emamũ nũ. 'Gã 'wyrarete 'ga nipo okaraemã esage rerua aipoa oje'wyrarete pe Jarejuwarete 'ga upe. ²⁵Nuawopytymi futari 'gã iosoma rokware. Nipytyuni futari pe. A'eramũ 'gã iosoma rokware rawopytyme'ema futat. ²⁶Ywy pewara 'gã nipo okaraemã rerua Jarejuwarete 'ga upe.

—Ene te 'ã mama'ea ereapo rakue. A'eramũ ore erua ene upe nũ— 'jau nipo 'gã erua Jarejuwarete 'ga upe.

²⁷A'ere 'gã mama'e tywera nuerura'uweri erosou aipoa 'ga 'wyrarete pe. Mama'e tywera apoara 'gã nanẽ aipoa 'ga 'wyrarete pe nosei nũ. I'me ma'e 'gã nanẽ nosei nũ. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga ka'aran are ijekwasiaripyra 'gã etee te ose aipo 'ga 'wyrarete pe, ajemogy ma'ea ka'arana are ikwasiaripyra 'gã etee.

22 A'ere ywagipewara 'ga 'yrete resaukaa jee. —Koa 'y rykuara 'gã ajemogy nakwaparimũ ete rui— 'jau 'ga jee.

Aipoa 'ya wypysige'emamũ futat okwapa. Ojesaka etee futat typya, kristau 'jawa 'jawe. Janeruwarete 'ga

renawa 'wyr awi futat turi. Karupa'mĩ 'jawewara 'ga ma'e 'wyr awi nanẽ 'ua nũ. ²'Gã 'wyrarete pyterimũ futat okwapa, ukawõ'õ pyterimũ futat okwapa. 'Yrete reme'y'warimũ y'wa 'ywa u'ama ajuowai. Aipoa y'wa 'ywa 'u re ae mogyau nakwaparimũ ete rui. Aipoa y'wa 'ywa namajepei tee rui i'aa. I'au'jau'jap futat. Majepeitee jaya moka'jami u'aramũ nũ. Majepeitee jaya moka'jam ire u'aramũ nũ 'jau. Oowa muaga futat. Ywy pewara 'gã katu'okawa futat oowa. ³Nitywi futari mama'e tywera aipoa 'wyrarete pype. Nitywi futari "mama'e tywera jee" Janeruwarete 'ga 'jawa.

Janeruwarete 'ga renawa 'ui aipoa 'ga 'wyrarete pe futat. 'Ga remiayuwa 'gã 'ua 'ga muorypa au'jeteramũ futat pe. ⁴Peu futat 'ga remiayuwa 'gã 'ga reakwara resaka. 'Ga rera 'gã erekou ikwasiaa weapykag are. ⁵Nitywi futari ypytunaiwa pe. A'eramũ 'gã tata reny futare'ema pe. Kwara renya nanẽ 'gã ifutare'ema nũ. Janeruwarete 'ga futat 'ui wenyfugamũ 'gã nupe. A'eramũ opytunaiwe'emamũ. Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã mogyau 'wyraramũ ojepeyri. A'eramũ 'gã ajemogyau 'wyraramũ nakwaparimũ ete rui.

Jejui 'ga ruawam

⁶A'eramũ ywagipewara 'ga 'jau jee.

—A'jea futat aipoa morogytaa. A'eramũ pẽẽ pejemogypyka futat ee. Janeruwarete 'ga 'ã U'agesagea omono oje'ega mome'wara 'gã nupe. 'Ga 'ã je mut mama'e ijeapoarama resaukaawamũ wemiayuwamũ pẽ nupe— 'jau ywagipewara 'ga jee. —Niporomukui futari nipo eneremiesagera ojeapou— 'jau 'ga jee.

⁷A'eramũ Jejui 'ga 'jau:

—Pe'je pejeapyakau jeje'eg are. Anurenure'i nipo je oi nũ. A'eramũ pẽẽ jeje'ega renuparamũ pejejekõẽã-jamũ pejemogyau. Teje'ega je akwasiarukat ene upe. Anurenure'i nipo mama'ea jeapoi je'eawer imũ etee futat— 'jau 'ga jee.

⁸Je Juãnamũ. Je 'ga je'ega renupara ai'i, tejeupe 'ga remiesaukarera resakarera nanẽ je nũ. Tejeupe esaukapaw ire je teapyka tejenupy'au ywagipewara 'ga rowase, tejeupe esaukaara 'ga rowase, je 'ga muoryparamet ee. ⁹A'ere 'ga 'i jee:

—Ereapo awi nanuara. Jarejuwarete 'ga te emuoryp. Ene 'jawe futat je 'ga remiayuwa'ũ, 'ga je'ega mome'wara 'gã 'jawe 'jau. 'Aga ka'arana rerowiaara 'gã 'jawe 'jau. Jareju'jawe jane rekoi. Jarejuwarete 'ga etee emuoryp— 'jau 'ga jee.

¹⁰A'eramũ 'ga 'jau jee nũ:

—Eremim kasi jemikwasiarera ne. Niporomukui futari nipo ene upe esaukaripyra ojeapou. ¹¹Mama'e tywera apoara 'gã nipo mama'e tywera apou etee futat akou— 'jau 'ga jee. —Mama'e esage apoara 'gã nipo mama'e esagea etee iapou akou. Jarejuwarete 'ga upe mama'e apoara 'gã nipo mama'e apou 'ga upe etee futat. Nojopy'ruarũi 'awamũ pẽnemiapoa. Teepap ja'wy'ja'wy— 'jau ywagipewara 'ga jee.

¹²A'eramũ Jejui 'ga 'jau jee nũ:

—Pe'je pejeapyakau jeje'eg are. Nojeporomukui futari nipo je tewau nũ. Pẽnekwawera repya nipo je er-

awau pē mepyaū, pēnemiapofera mepyaū— 'jau 'ga jee. ¹³—Je futat 'ā ywy apoe'emaūwe ako ma'ea. Ma-ma'e teepaw ire miamū futat je rekoi. Je mama'e aapo ikue. A'eramū je futat imateepapa nū— 'jau 'ga jee.

¹⁴—Ekōēāi nipo ojepirei ma'e 'gā, jery pyu ojepirei ma'e 'gā. Aipo 'gā nipo y'wa 'wau. "Aga y'wa 'wara ajemogyau nakwaparimū ete rūi" 'jawa y'wa 'wau. Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe nipo 'gā awau osou 'gā 'wyrarete osoma rokwarā rupi— 'jau Jejui 'ga jee.

¹⁵—A'ere ijepireje'ema 'gā nosei futari. Mama'e tywera apoara 'gā, mama'eukwaawa 'wyrara pājē pyu ipājā-gaip ma'e 'gā, wemirekoe'em are ako ma'e 'gā, omene'em are ako ma'e 'gā, oporojuka ma'e 'gā, maira'me a'agaw are oryp ma'e 'gā, i'me ma'e 'gā. Mīmera 'gā osowe'em futat Janeruwarete 'ga 'wyrarete pe. Muku 'gā oi ajemogyau 'ga 'wyrarete awi— 'jau Jejui 'ga jee.

¹⁶—Je te 'ā Jejujamū. Ywagipewara 'ga amū amono teje'ega mome'waukaa pē nupe, tejerowiaaramū pē nupe. Je Davi 'ga juapyrera. Je jaytata ku'ema reruara 'jawewara— 'jau Jejui 'ga.

¹⁷Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'jau Karupa'mī 'jawewara 'ga remirekorama ēē retee:

—Ere ejua!

Jejui 'ga je'ega renupara 'gā nanē 'jau:

—Ere ejua!

I'yuwei ma'eramū pe'je pejejua. "Aga 'yrykuara 'gā ajemogy nakwaparimū ete rūi" 'jawa petykut. A'eramū pēē pejejemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū ete rūi. Aipoa 'ya Janeruwarete 'ga imonou "y emut ara jee" 'jara 'gā nupe. Nepemonoi ka'aranūā 'y muawamū. Janeruwarete 'ga omono ekoete te futat enūinara 'gā nupe.

¹⁸Je Juānamū. Mama'e a'jea futat je amome'u pē nupe, Jejui 'ga je'ega renuparamū pē nupe. Jeje'ega etee pemome'u pejejaupe. Irāinān kasi pemome'u pejejaupe ne. Irāinān pēē imome'uramū nipo Janeruwarete 'ga pē nereko tyweretei ikwasariipyrer imū etee. ¹⁹'Gā imome'upawe'emamū 'aga y'wa Janeruwarete 'ga i'waukare'ema futat 'gā nupe, "aga y'wa 'wara 'gā ajemogy nakwaparimū ete rūi" 'jawa 'waukare'ema 'gā nupe. Aipo 'gā nosei futari Janeruwarete 'ga 'wyrarete pe.

²⁰A'eramū imome'u katuara 'ga 'jau:

—A'jea futat. Anurenure'i nipo je oi nū— 'jau 'ga.

A'eramū je 'jau 'ga upe:

—Ere ejua, ki Jejui. Ene te 'ā ore'wyrarareteretea— 'jau je 'ga upe.

²¹Janejararete 'ga Jejui 'ga resagea pē nerekoa je afutat.

Kweramū tejemiesagera mome'ua.